Vásárhelyi Gyűrő

Említve

Major Máté: Külföldi magyar mű-
vészet kiállítása

Nagyvilág, Bp. nov. 1715–1720. l.

Vásárhelyi

Emlitve

Major Máté: Külföldi magyar művészek kiállítása
Nagyvilág, Bp. 1970. nov. 1715-1720. l.

Vasarely, Victor, festő

l: Jakovits József

Vadas József: Nemigránsok

12

Élet és Irodalom Bp. 1983 febr. 4 XXVII/5

Vasarely, Victor, festő

L: Kéri Ádám

Lánczi S: Képzőművészeti krónika 715-718

Jelenkor, Pécs, 1982. júl.–aug. XXV/7-8

Vasarely, Victor, festő

L: TOT, Amerigo

Sümegi György: Tackint és odabent 81-87

Forrás, Kecskemét, 1982. július XIV/7

Vasarely, Victor, festő

L: Breuer Marcel

Major Máté: Az építészet szolgálatában 1047-1051

Jelenkor, Pécs, 1982. nov. XXV/11

Vasarely, Victor

1970-ben kétet jelenik meg róla Gaston Diehl tollából.

A Corvina másfél évtizede. — Műgyűjtő, 1969. 1.sz. 58. l.

Vasarely, Victor

Sao Paolóban aratta átütő sikeret az op-art az ő munkáival.

Néray K.: Magyar művészet külföldön. – Műgyűjtő, 1969. 1. sz., 27. l.

Vasarely, Victor

A chicagói The Arts Clubban január-március hónapokban kiállítása volt.

Ipari Művészet, 1967. 2. sz., 40. l.

Vásárhelyi (Vasarely) Victor

A „Knaurs Lexikon der modernen Architektur" - ban lapel a neve.

Major Máté = A „nagy"-ok és a mi „nagy"-jaink.
Magyar Építőművészet 1968. 6. sz. 54. l.

Vasarely Viktor

Június 1 - aug. 8-a közt kiállítása volt a párizsi Denise René kiállító termeiben.

Ipari Művészet, 1966. 2-3. sz., 75. l.

VASARELY

MŰVEI KIÁLLITVA A MŰCSARNOKBAN.

BEKE LÁSZLÓ: KÜLFÖLDI MAGYAR MŰVÉSZET?

KRITIKA, 1970. OKT.

Vasonely

Említve

Harangozó M.: Kéjel, probnelöt
világrészből
Esti Hírlap, Bp. 1970. aug. 31.

MDK

Vasarely Victor, festő

Előadás lesz róla az Építők Műszaki Klubjában.

– : Érdekes program

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 14.

Victor Vasarely

Szerepel az alábbi tárlatón

H. Fy: Kiáhítása hiszakiebban
magyar származásu művészek
külföldön

Magyar Nemzet 1970 IX. 8 vold.

Vasarelli

Művei szerepelnek a Műcsarnokban, a magyar származású művészek kiállításán.

(b.e.) Magyar művészek a nagyvilágból.

Ország-Világ. 1970, szept. 30.

Victor Vasarely
festő

Méltatás.

Aknai Tamás: Morgás 70 –
Művészet, 1970. augusztus - 46 kép

Vasarely Viktor

kezdeményezője volt az Op. Art-
nak.

Bölöni Emőke: The Szentendre School

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 38p.

1976

Vásárhelyi Győző (Vasarely Victor) 1

szül.: 1908, Pécs. Festő, grafikus
Bortnyik Sándor növendéke volt 1928-29-ben.
1930: Párisba költözött, ahol évekig alkalmazott grafikával foglalkozott. Az op-art. művészet vagy kinetizmus kifejlesztője. Számos saját és 10 más jelentős francia művész alkotását ajándékozta a Szépm. Múz.-nak. Műveiből 1969-ben kisebb bemutatót rendeztek Pécsett és Bp.-en a Szépm. Múz.-ban; gyűjteménye kiállítást a Műcsarnokban.

XX. századi magyar származású művészek külföldön. Bp. Műcsarnok, 1970. Bev.: Dr. Bogdár József. 79.1.

Vásárhelyi Győző (V. Vasarely)

Kiállított művei:

In memoriam Kassák, olaj, fa			48 × 39,5 cm (repr.)
Vega	1957-59	serigráfia	510 × 660 mm
Alfa	1949-54	—"—	640 × 490 "
Zolt	1953-54	—"—	660 × 510 "
Keiho-	1956-59	—"—	655 × 500 "
Kerhon	1952-54.	—"—	660 × 510 "

XX. századi magyar művészeti művészet külföldön.
Bp. Művészet, 1970. Bev.: Dr. Bogner József 79. l.

Victor Vasarely

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

MESTERMUNKA

Budapest

1970 JUL 15

1021

Victor Vasarely...

...művészete az ún. permutációs művészet kategóriájába sorolható. A permutációs művészetbe azokat az egyszerű elemekből létrehozott módszeres kombinációkat sorolják, amelyeket a művész — korlátozott változatosságban — egy a priori maga elé tűzött formaalkotási elv alapján hoz létre... Ilyen a mai op-art, melynek Vasarely talán a legjelentősebb képviselője.

Így határozta meg, hivatalosan és tudományosan Vasarely művészetét A. A. Moles, a strassbourgi bölcsésztudományi egyetem tanára. Megpróbálom nézőközelbe hozni, kevésbé tudományosan a magyar származású világhírű művész Budapesten bemutatott kiállítását.

Vasarely a magyar népművészet színgazdaságát örökölve és azt felhasználva jutott el a planetáris flórklórhoz, amely műveinek lényege. Saját bevallása szerint színpompát, szépséget és vidámságot akar adni a világ összes népének.

Színek pompázatos villogása, káprázatos, néha élni, lélegezni látszó festmények, rajzok, szőnyegek, szobrok fogadnak a kiállítási termekben. Úgy érzem egy másik világba csöppentem, ahol egyszerű mértani idomok kínos pontossággal formálódnak kompozíciókká. A színek elképzelhetetlen sokasága, mégis minden szín a helyén, minden színárnyalat újat ad. Konkrét mondanivalója, témája egyik alkotásnak sincs. Játék, méghozzá önfeledt játék a színekkel, árnyalatokkal, azokkal, melyek fölött Vasarely korlátlan úr. Az elemekkel Vasarely éppen úgy játszik a térben, mint a síkban. Művészete mintha kicsit előfutára lenne a computerek gépi művészetének. Kompozíciói mind színben, mind formában tökéletesek. Éppen olyan jól bánik a fekete és a fehér árnyalatokkal, mint a hálásabb, jobban formálható vörössel, kékkel, vagy akár sárgával. A színek birodalmába csöppentünk. Érzékszerveink percekig csak a színek pulzálására képesek reagálni. Mondanivalójuk talán a fény, a ragyogás, a káprázat, a vidámság, az élet.

Valamire azt mondjuk káprázatos. Értjük ezt elvont, absztrahált értelemben. Vasarely eljuttatott bennünket odáig, hogy nem csupán képletes értelemben érzékeljük a mű káprázatosságát. Félelmetes az, ahogy a kompozíciókon látszik a művész biztonsága. Sehol egy felesleges ecsetvonás, egy kiugró, hivalkodó szín. A kezdeti nyugtalanság, amely erőt vett rajtunk, amikor a terembe beléptünk, most lassan, fokozatosan átadja helyét egy nyugodt, lüktető érzésnek. Lassan felemeljük Vasarelyt a Színek Birodalmának trónusáig. Művészete nem öncélú. Épületek díszítőelemeiként, lakások berendezéseként, a mindennapi élet részeseként szeretné viszontlátni műveit. Mint más művész, ő is vallja, hogy egy művészi alkotásnak mindenek előtt az emberiség haladását kell szolgálnia.

Szemünket gyönyörködtető formái egyre inkább a világ építőművészeinek elképzeléseibe illeszkednek. A venezuelai Caracasban az Egyetemi Városban 4 alkotása is látható. Ugyanígy Essenben, Párizsban, Montrealban, Brüsselben is az építészeti formákba bedolgozva teszik hangulatosabbá, sugárzóbbá az egyébként komor épületek falait.

Vasarely tudatos művész. Lépcsőzetes, nehéz — néha téves — útba torkollott pályája. Tehetsége és kitartása azonban minden nehézségen átsegítette és tette a mindennapi élet fontos művészévé, a jövő emberévé.

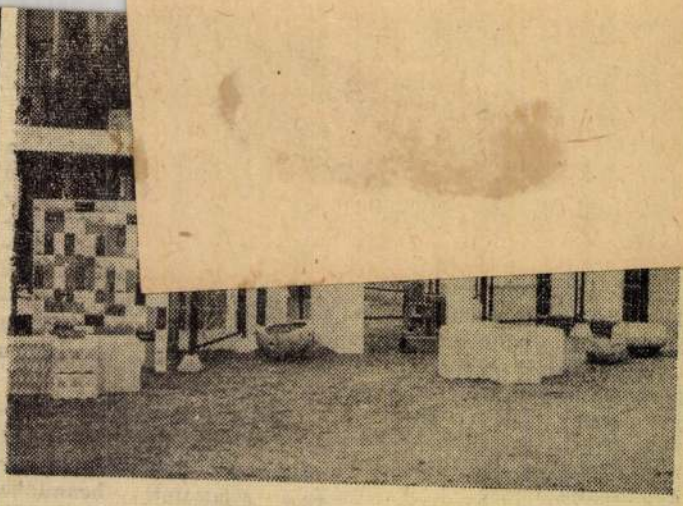

A Pécsi Ipari Vásáron kiállított, első díjat nyert, pirogránit burkolólapok.

AZ EMBERT KER

XXXIX.

felfogásukkal. Ebben az időben tartott viták tisztázták a szocialista realista művészetek teoritikusok vitái... oldják meg, vagy hogy egyáltalán meg lesz oldva. Tévedés lenne. Művészetet csak művészi érzékkel, és nagy tudással lehet fejleszteni.

A fejlődés útja nyitva áll, hogy ki milyen messze halad azon, az csak tehetségétől függ. Hogy mikor lép elő egy új Michelangelo vagy Rjepin, aki a művészet nívóját még magasabb nívóra emeli, ez a jövő titka. A művészet örök, akár a földön lévő élet. Fejlődik, alakul, tökéletesedik, vagy romlik, de ha megáll, már nem művészet. Minden népnek a művészete — akárcsak a nyelvek muzsikája — különböző zamattal van eltöltve, éppen az benne a szép, az érdekes, az benne a nemzeti, a népi.

Megismerte a szovjet művészetet. Tapasztalatai gazdagodtak, hatalmas vitalitással dobta bele magát ismét munkájába. Ekkor egy meghívást kapott, régi londoni ismerősétől. Nem lehetett és nem is akart kitérni előle.

1947. szeptemberében már Londonban volt. Irt Shawnak. Ayjot Saint Lavrence-ből kapott választ az írótól. Szép kézírásán még alig látszott magas kora.

— 1947. szeptember 9. Már olyan öreg vagyok (91 éves), hogy nem vagyok elég mozgékony ahhoz, hogy Londonba jöhessek. Ebben a faluban nincs se vonat, se autóbuszközlekedés. Az egyetlen kibírható út autóval, háztólházig. Szükiben vagyok a személyzetnek, teának, benzinnek és a vendéglátás minden eszközének. Nagyon szeretném látni magát, de nem merem megkérni, hogy tegye meg ezt az utat. A Whaitbeli lakásomat kétszer bombázták. Az értékes büsztéjét elküldtem, a County Hallban áll most a Westminster híd oldalán, ahol mindenki láthatja. A portré rendkívül hizelgővé vált, én pedig borzalmas látvánnyá. GBS.

A levél élénk tanúságot tesz a második világháború utáni angol életről. A találkozó nem sikerült.

Már az első estén azzal fogadták, hogy Soammershet Maugham látta B. Shawról készült portréját, és azt mondta, addig nem nyugszik, míg róla is nem készít egyet a mester.

Bemutatták neki.

Vilko Vasarely

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LUDOVÉ NOVINY
Budapest

1976 AUG 9

1024

Kultúrne

UMELEC MAĎARSKÉHO PÔVODU VIKTOR VASARELY, „otec op-artu" má svoje múzeum — renesančný kaštieľ v juhofrancúzskom mestečku Gordes. V tomto „didaktickom múzeu", ako ho nazval Vasarely, slávnostne otvorenom pani Pompidouovou, nechce len vystavovať svoje celoživotné dielo, ale mieni tam zariadiť aj experimentálny ateliér, knižnicu a kino. Ako vyhlásil, chce vytvoriť akési stredisko pre umelcov, architektov, a urbanistov, aby sa usilovali vniesť do výstavby miest čo najviac umeleckých prvkov.

septembra v
Norimberku sa stretne s rep-

Vasarely Viktor

Emlékre

Fényképek és alkotások
Népszabadság Bp. 1970. jún. 12.

Victor Vasarely

Szerepelni fog a Külföldön élő magyar művészek tárlatán a Szép mův. Múzeumban (aug. 20-ról)

Hétfőr Hirek 1970 VIII 10

1) Victor Vasarely

festő

1928-29-ben Borstnyik Sándor „Műhely"-ében kezdte képzőművészeti tanulmányait.

15 évig alkalmazott grafikai munkák-

S. Cs. Victor Vasarely kiállítása...

Északmagyarország 1969 XI. 2-7.

2) Victor Vasarely

Ktő

Jól élt, plakátot rajzolt, könyvet terezett. A háború után részt vett az ellenállási mozgalomban.

S. Cs: Victor Vasarely kiállítása
Északmagyarország 1969 XI. 2-7.

Victor Vasarely

Szerepel a hüesarnetban aug. 29-én megnyíló külföldön élő magyar művészek kiállítán

Hétfői Hírek 1970 VIII. 17

Victor Vasarely

festő

Magyar származása francia festőművén.
Kiállítása volta Műbarnolebak.

Ésiakmagyarország 1969 XX. 25. 4.

Vasarely grafikája

Victor Vasarely. Párizsban él. Bortnyik Sándor alkalmazott grafikai és festészeti szabadiskolájába járt.

Szabó Tibor: Bortnyik Sándor. Magyar Grafika 1968 5. sz. 15.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

EGÉSZSÉGÜGYI DOLGOZÓK
LAPJA
Budapest

1970 OKT 5.

1021

Vasarely: ZEBRA

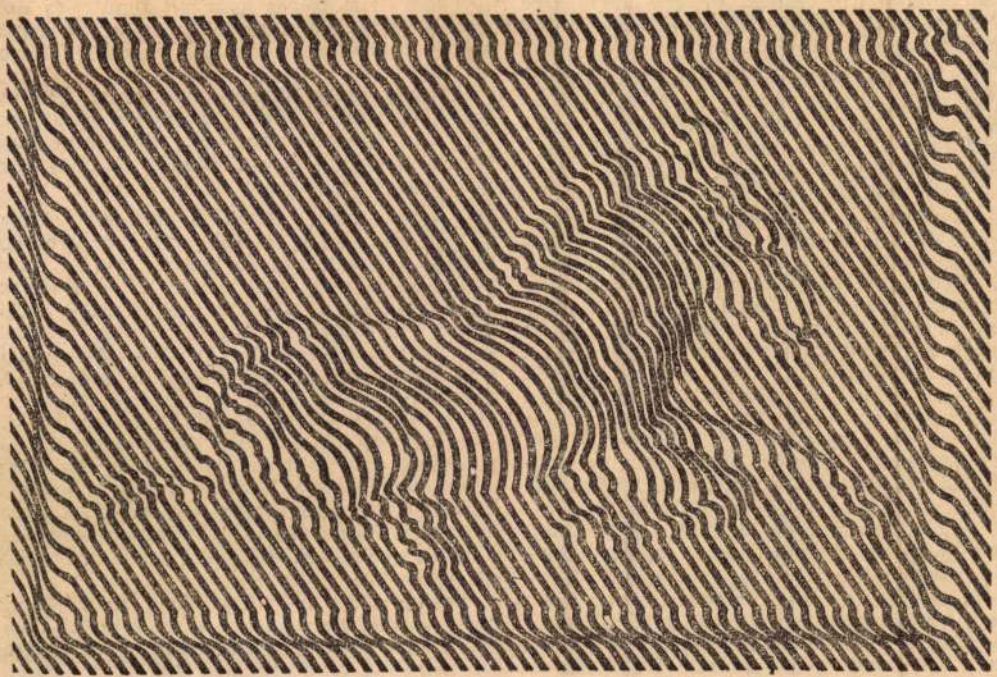

VASARELY

nítóm eljött egy téli estén poharazgatni. A
kor mondta az apámnak, hogy Thoma gaz
tízéves múlt ez a leány, küldjük valami t
bet érőt tanulni. — Nézze, mester úr
mondta az apám —, ha fiú volna, nem bá
nám, lehetne pap belőle. De egy lány m
jó? Enni adunk neki, dolgozzon érte, azt
férjhezmegy ide a faluba.

Szóval, így indult az életem. Nem éhe
tünk, ruhánk is volt, de mint a mon-
dás tartja, látástól-vakulásig meg
nem álltunk. Akkortájt hallottam,
Pesten van egy iskola, ahol szülésznő lehet-
nék. Mondtam az anyámnak, engedjen el oda.
— Engednélek — válaszolta —, csakhogy mi-
ből? Azt nem ingyen adják. Utánajártam,
mibe kerül az iskola, a táska, a felszerelés.
Jaj Istenem, de nagy pénz volt nekünk! Ak-
kor búcsút mondtam a könyvnek, és úgy
kezdtem dolgozni, mint a megszállott. Két év
múltán kendőmben a pénzzel csengettem a
bábaképző ajtaján. Már ott, a képzőben de
sok jajjal-bajjal találkoztam! Kinn égett a
világ, háború volt. Az asszonyok szültek, és
mire meglett a gyerek, örökre elment a férj.

Egyszercsak, beszélték, vége lesz a háború-
nak. Mert az oroszok befejezik, különbékét
kérnek. Örültünk, elegünk volt már minden-
ből, az örökös nincsből. Én még fiatal voltam
akkor, a politikát nem ismertem, csak any-
nyit értettem, amennyit magam körül láttam.
Mégis megéreztük tizennyolcban, hogy jobb
lett a légkör, más lett a hang a kisbábákkal
szemben. Amikor már fellélegeztünk volna,
jött a rettenetes spanyolnátha. Hullottak az
asszonyok, jóformán minden terhes és kis-
az oklevelem, és hívott, menjek a magánklinikájára. Mentem, mert ez kitüntetésnek számított, de nehéz szívvel. Tudósnak nagy volt, de embernek!...

Egyszercsak jöttek a falumból, hogy gyere haza, Terink, öreg már a bába, és nekünk olyan kellene, aki orvosok keze alatt dolgozott. Ötven forintot ígértek hivatalos pénzt egy évre: hogy a szülésért mit kapok a családtól, az már szabad egyezség dolga volt. Na jó. Haza jöttem, szívesen fogadtak, hiszen ismert mindenki. Az én korosztályombéliek voltak a fiatalasszonyok, engem hívtak, ha eljött az idejük. Akkor még jóformán senki sem ment faluról kórházba, csak akiről látszott, hogy baja lesz. De a szegényebbje akkor is otthon maradt, hiszen orvos őket szinte sohsem látta. Nem mondom, Pátyon kicsit jobb volt a helyzet. A falu meglehetősen élt, sokat adtak a hírükre az emberek.

Persze, azért nem úgy éltek az emberek, mint most. Még a háború után is tartotta magát a szokás, hogy a fiatalasszony míg anyává nem lett, kinn aludt az istállóban. Szerencsére, a mi falunk sohsem volt egykés, há-

Victor Vasarely
festő

Bortnyik Sándor volt egyik
mestere Tanuló évet a „Budapesti
Bauhusban" töltötte tanuló
évet.

F. Mihály Ida: Az magyar Bauhausbeli
művészet, 1970. szeptember - 8 lap.

Vasarely Viktor

rajzművészeti tanulmányait Bortnyik Sándor „Műhely"-ében folytatta.

Döpner Éva: A stubborn abstract painter. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 39. sz.

180.

MDK

Vasarely Victor festő

A modern film is évényesíti Vasarely op-art eredményeit.

Bernáth László: Celofánlap a magasban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. okt. 23.

Victor Vasarely

grafikus

Méltatás

Hankisch Lenke: Szatmári Béla kiállitása.
MŰVÉSZET, 1970.augusztus - 44.lap

Victor Vasarely

grafikai munkáiból nyílik meg
másc. 30.-án kiállítás a Janus Pannonius
Múzeumban A művész a táslat anyagát a
szülővárosában levő pécsi Modern Magyar Kép-
tárnak adományozta.

– Napló –

Magyar Nemzet
1969 másc. 28

Vasarely, Victor

Sik Csaba: Victor Vasarely. - The New Hungarian Quarterly, 1967.7.évf.25.sz.188-194.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970,1.sz. 68-107. l./

101. l.

Vasarely Victor

E muzeumban 1.500 még be nem mutatott műve látható; a mester pándéka Magyarországon is hasonló muzeumot létesíteni.

Bajkó-Révész Zsuzse: „Colourful cities of the future." Daily News, Budapest, 1972. aug. 2.

Vasarely Victor

A mult évben a franciaországi Vaucluseben, a Château de Gordes helyiségeiben nyílt meg „didaktikus múzeuma" a mester alkotásainak bemutatásával.

Nyáry Réka Zsuzsa: „Colourful cities of the future". Daily News, Budapest, 1971. aug. 2.

2 l

Vasarely

A mult évben ajándékozott kompozicióival szerepel -a "XX. századi magyar müvészek külföldön" c.- Mücsarnokban rendezett kiállitáson. Perneczky Géza: "Magyar származásu müvészek" cimmel számol be a tárlatról.

Élet és irodalom, Bp. 1970. szept. 5.
XIV. évf. 36. sz. 13. lap

Vasarely

Emlitve

Szelesi Zoltán: Moholy-Nagy emlékezete

Magyarország, Szeged 1970. Jul. 19.

Vasarely Viktor

Emlékre

az Eiffel-torony utóda
Párizs új jelképe
Ifjúsági Magazin 1970. máj. hp.

Victor Vasarely

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

JUL 1 31

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Budapest

In der südfranzösischen Stadt Gordes wurde ein Vasarely-Museum eröffnet. Das einstige Schloß wurde Victor Vasarely, dem weltberühmten Maler ungarischer Herkunft, vom Rat der Stadt geschenkt.

4021

Zentralforschungsinstitute in
der Ungarischen Akademie
der Wissenschaften

Victor Vasarely

Említve

Krasznavölgyi Tibor: Magyar művészet a világban

Csepel, Jo. 1970. sep. 18.

Vasarely

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JUN 7

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

Debrecen

letartóztatták.

PÁRIZS. Vasarely-múzeumot avattak pénteken Pompidou köztársasági elnök feleségének jelenlétében a dél-franciaországi Gordes kastélyában. A kastélyt Gordes község tanácsa bocsátotta jelképes bérért a magyar származású, híres francia festőművész (Vásárhelyi Viktor) rendelkezésére. A kiállítás, amely a kastély földszintjét és két emeletét foglalja el, bemutatja Vasarely egész eddigi életművét. A kastélyban Vasarely folytatni kívánja alkotó tevékenységét.

a nev

A NONFIGURATIV MŰVÉSZET HELYE

-HOZZÁSZÓLÁS „A FESTÉSZET PARADOXONA" CÍMŰ CIKKHEZ-

A festészet paradoxona című cikk szerzője (a Művészet 1970 januári és februári számában) elmarasztalja a nonfiguratív festészetet azon az alapon, hogy nem tud gondolatokat tolmácsolni. Szerinte ugyanis a gondolatok közérthető kifejezése az esztétikai élmény alapfeltétele.

A cikk kétségtelenül sok jó megállapítást tartalmaz. Különösen behatóan boncolja a figurális festészet-nyújtotta esztétikai élmény kritériumait. Amikor azonban a nonfiguratív művészetet is a figurális művek normáival kezdi mérni, akkor teljesen téves vágányra fut, mert az almában a körte ismérveit keresi. Más gyümölcs. A nonfiguratív festészet nem ítélhető el azon az alapon, hogy nem találhatók meg benne a figurális műveknél megszokott esztétikai mozzanatok: a tárgyak felismerhetősége, a perspektívikus téri viszonylatok érzékelése és az ezekhez fűződő, asszociálódó gondolati tartalmak. Ismétlem, az almától nem kérhetjük számon a körte sajátságait. Természetszerű, hogy a nonfiguratív festészetben tárgyak, téri viszonylatok nem szerepelnek, hiszen köztudott, hogy ezeket az irányzatokat éppen a tárgyak és téri viszonylatok kötöttségeitől mentes, új kifejezési lehetőségek keresése hozta létre. A nonfiguratív festészetnek a figurális festészet irányából való megközelítése és értékelése tehát nem járható út, mert a nonfiguratív festészet létjogosultságát nem tudja kétségessé tenni, de alkalmas arra, hogy az értékelési zavarokat még fokozza.

Kétségtelen ugyanis, hogy a nonfiguratív művészet értékelése körül súlyos *zavarok* tapasztalhatók; a nonfiguratív festészettel és szobrászattal kapcsolatban a legellentmondóbb nézetek élnek a köztudatban. A közönség bizonyos rétegei nem tudják, hogy a nonfiguratív alkotásokat hova helyezzék művészeti kategóriáik megszokott értékrendjében. Nem tudják, hogyan egyeztessék össze, hogyan hozzák közös nevezőre Szinyei vagy Szőnyi piktúráját például Vasarely festészetével? Ez az értékelési zavar (melyet a kiállítások vendégkönyveinek a bejegyzései vetítenek elénk a legijesztőbben) igen súlyos probléma, melyből föltétlenül kiutat kell találnunk, mert bizonyos rétegek művészetbe vetett hitét veszélyezteti. *Meg kell találnunk a nonfiguratív művészet megnyugtató helyét, szerepkörét művészetünk egészében.*

A nonfiguratív művészetet nem lehet ignorálni, mert van. Bizonyos tényeket, ha tetszik, ha nem, tudomásul kell vennünk.

1. Mindenekelőtt tudomásul kell vennünk, hogy ha a nonfiguratív művészet már 60 év óta létezik, sőt újabb irányzatai keletkeznek, akkor létrejötte történelmi szükségesség volt. Megvan a maga történelmi helye.

2. A nonfiguratív művészetet tehát nem lehet úgy értékelni, mint a hagyományos, figurális művészettől való eltévelyedést, hanem éppen ellenkezőleg: létrejötte azt bizonyítja, hogy a hagyományos figurális művészet bizonyosfajta mondanivalók kifejezésére elégtelennek bizonyult. „A mai valóságot nem lehet Munkácsy módján kifejezni" – állapítja meg Aradi Nóra, a Képzőművészet és közönség című könyvében. S tökéletesen igaza van. Tudjuk, hogy a nonfiguratív művészetet az újfajta kifejezési módok kialakításának a szükségessége hívta életre.

3. Ismeretes, hogy minden művészet magasrendű *jelrendszer*, amellyel a művész a maga vallomását kifejezésre juttatja. A figurális festészet és szobrászat is jelrendszer, melynél a művész elsősorban az alakok mozdulatai, gesztusai illetve az ezeket összefogó képi kifejezési eszközök segítségével fejezi ki mondanivalóit. Ha a figurális jelrendszer létjogosult, akkor a formabontó és a nonfiguratív jelrendszer létjogosultságát is tudomásul kell vennünk. A formabontó jelrendszer (gondoljunk pl. Picasso Guernica-jára) az anatómiai formák felbontása, vagy torzítása nyomán kiváltódó képzettársításokkal fejezi ki magát. A nonfiguratív művészet jelrendszere pedig – mint ismeretes – a természeti formáktól teljesen elvonatkoztatott vizuális formákkal, színekkel, egyszóval elvont jelrendszerrel fejezi ki a maga mondanivalóit.

4. El kell tehát fogadnunk, hogy századunk jellemzői közé tartozik, hogy a hagyományos *természetelvű* művészet mellett a *formabontó* és a *nonfiguratív* irányzatok is megjelentek. Megjelentek, mert szükség volt és van rájuk, hiszen mindegyik más-más fajta mon-

A kölni Wormann-áruház homlokzatának absztrakt díszítőkompozíciója

Composition abstraite ornant la façade du grand magasin Wormann à Cologne

Абстрактная декоративная композиция на фасаде кельнского Универмага Ворманна

Vasarely: Calcis – Кальсис

danivalók kifejezésére hivatott. Ma már nem szükséges bizonyítani, hogy a természeti szépségeket a múltban és ezután is elsősorban a természetelvű formanyelvvel lehet legmegfelelőbben kifejezésre juttatni, de a Guernica-hoz hasonló borzalmak inkább formabontó kifejezésmódokat igényelnek, a végtelenség fogalma pedig (gondoljunk pl. Max Bill Végtelenség című szobrára) nyílván a nonfiguratív megfogalmazásban tolmácsolható legmegfelelőbben.

El kell ismernünk, hogy a nonfiguratív kompozíciók széleskörű elterjedtsége ma már kétségtelenül bizonyítja, hogy *a nonfiguratív művészetnek megvan a maga szükségszerűen kialakult szerepköre, helye művészetünk egészében.* Megint Aradi Nórát idézem: „Az absztrakt művészetnek megvan a maga történelmi helye, és ez nem is jelentéktelen".

Ha azonban ezt a helyet pontosabban körvonalazni akarjuk, akkor – elismerem – sok nehézségbe ütközünk. A nonfiguratív művészet értékelésével kapcsolatban ugyanis kétségtelenül sok zavar és sok aggasztó tünet tapasztalható, amelyekkel szembe kell néznünk, amelyekre megnyugtató választ kell találnunk.

5. A leggyakoribb ellenérv a nonfiguratív művészettel szemben az, hogy nem ábrázol, nem ismerhetők fel benne a tárgyi világ jelenségei, következésképpen nem fejezhet ki emberi gondolatot, érzelmeket. Nevetséges erre az ellenérvre hivatkozni, hiszen köztudott, hogy bizonyos színek önmagukban is milyen szuggesztív érzelmi kifejezőerővel rendelkeznek, és az elvont formák is milyen gazdag asszociációkat sugallhatnak, éppen ezért művészi vallomásokat is tolmácsolhatnak. (Az absztrakt zene sem felismerhető hangokkal, az algebra sem felismerhető számokkal fejezi ki magát, mégis közérthető.) Itt az ideje, hogy 60 év után a figurális festészet féltői is napirendre térjenek afölött, hogy *nonfiguratív jelrendszer van, s a maga sajátos mondanivalói kifejezésére tökéletesen alkalmas.* Nem kisebb mesterek, mint Kandinszkij, Delaunay, Mondrian, Vasarely, Naum Gabó, Max Bill vagy Henry Moore életműve bizonyítja. (Persze meg kell tanulni hozzá jelképekben látni.)

6. A nonfiguratív művészet iránt megnyilvánuló ellenszenv egyik oka az az aggodalom, hogy nem fogja-e a nonfiguratív művészet kiszorítani a figurális művészetet? Az elmúlt 60 év már erre is megadta a feleletet: nem. Nyugaton is (nálunk méginkább) uralkodó marad (s nyugodtan mondhatjuk, marad is) a figurális művészet. Egyik sem szoríthatja ki a másikat, mert mindegyiknek más-más a szerepköre, mindegyikre szükség van, tehát – szerepkörüknek, a társadalmi igényeknek megfelelő arányban – egymás mellett kell élniök.

Elismerem azonban, hogy bizonyos nyugati országokban a nonfiguratív festészet aránya nem fedi a tényleges társadalmi igényeket. A képkereskedők egyes absztrakt festőket túlreklámoztak. A verseny, az újszerűség hajszolása kétségtelenül a hagyományostól eltérőnek, elsősorban a nonfiguratív törekvéseknek kedvezett. A képkereskedelem – mint ismeretes – előszeretettel reklámoztatta, futtatta a nonfiguratív mestereket, mert ezek atematikus műveivel a nemzetközi piacokon könnyebben tudott manipulálni.

Kétségtelen az is, hogy a nonfiguratív művészet művelői között rengeteg az újszerűséget hajszoló kókler és a tehetségtelen epigon. Ezek vásári hangoskodása rontja a nonfiguratív művészet hitelét, rendkívüli mértékben megnehezíti a nonfiguratív művészet klasszikusainak, komoly képviselőinek elfogulatlan értékelését. (Úgy, ahogy a figurális művészet értékelését a figurális giccs-festők. Ám a fürdővízzel együtt ne dobjuk ki a gyereket is.)

7. Nálunk – érthetően – sokan azért is idegenkednek a nonfiguratív művészettől, mert a nyugat utánzását, s főleg a művészet világnézetalakító, eszmehordozó funkciójának elkorcsosítóját látják benne. Bár a nonfiguratív jelrendszerrel is lehet mély eszmei tartalmakat jelképesen tolmácsolni (elég, ha a Végtelenség-szoborra utalok), mégis kétségtelen, hogy társadalmi információk közlésére a figurális és formabontó művészet hivatottabb. A nonfiguratív művészetnek csupán egy része hivatott érzelmi-eszmei mondanivalók kifejezésére, másik részének – mint látni fogjuk – egészen más a rendeltetése.

Sajnos, el kell ismerni, hogy századunkban a festészet világnézetformáló funkcióinak a területe nem olyan széleskörű, mint a régebbi századokban volt. (Emlékszem, a Doge-palotában egyik legnagyobb élményem éppen az volt, hogy az ott levő történelmi festmények milyen szuggesztíven dokumentálták számomra Velence történelmi múltját. A mai középületekben nem találkozunk ilyen élménnyel.) A figurális festészet e térvesztésének azonban nem a nonfiguratív festészet megjelenése az oka, hanem a fotó és a film térhódítása. (Annyira nem oka, hogy maga a nonfiguratív festészet gyors terjedése is bizonyos mértékig a fotó és film térhódításának okozati következménye. Ma már kétségtelenül megállapítható, hogy a nonfiguratív festészet terjedésében a fotó és film hatása is közrejátszott: sok festő a fotó és film valóságtükröző ereje láttán mintegy *belehátrált az absztrakcióba.* Holott a fotó és film térhódítása csupán a fotószerűen leíró festészet létjogosultságát tette kétségessé, csupán arra kellett volna inspirálja, intse a festőket, hogy hagyjanak fel a fotószerű, naturalisztikus ábrázolással és mélyítsék, keressék még következetesebben a festészet látomásokat kivetítő erejét, kifejezési módjait, vagyis a festészet szuverén területeit, azokat a területeket, ahol a fotóművész a festőt nem helyettesítheti. A természetelvű, vérbeli festői kifejezésmódok elmélyítése helyett azonban a kisebb tehetségek a könnyebben utánozható nonfiguratív festészetbe hátrálnak. A nagyok, egy Kandinszkij, vagy Mondrian természetesen nem ezért váltak absztrakt festőkké, de a kisebb festők egyrészénél kétségtelenül közrejátszott ez a motívum is.)

A nonfiguratív festészet vádolása helyett merjük végre őszintén bevallani, hogy a fotó és film következtében századunkban a figurális festészet bizonyos területeken tért vesztett. Nem szükséges bizonyítani, hogy *a történelmi festészet és a portréfestészet szerepkörét ma elsősorban a dokumentumfilmek és fotók vették át.* (Túlzónak tartom azonban az olyan borúlátást, mint amilyennek pár évvel ezelőtt Cassou, a Musée d'Ardert Mone igazgatója, adott hangot, aki szerint a vizuális alkotófantázia a figurális festészet helyett századunkban elsősorban a filmben mutatkozik meg, hiszen a Guernica-hoz hasonló művek egész sora bizonyítja, hogy a figurális festészet továbbra is kimeríthetelen lehetőséget nyújt az alkotófantázia megnyilatkozása számára). Nincs ok a pesszimizmusra azért sem, mert bár a festészet századunkban az egyik oldalon tért vesztett, a másik oldalon azonban új területekkel gazdagodott. Gondoljunk pl. az üzleti grafika, a könyvillusztrálás, s főleg a palakátművészek és a rajzfilmek területeire, melyek azelőtt ismeretlenek voltak. És még egy igen jelentős területre, melynek kellő perspektivába való állításához azonban előbb a modern építészet hatására is ki kell térnem.

8. Tudjuk, hogy a moden építészet funkcionalista-konstruktivista (Bauhaus) vonala szembefordult a figurális falfestmények alkalmazásával. (A múlt századokhoz képest e tekintetben is kétségtelenül tért vesztett a festészet.) Ám ugyanekkor valami más is történt. Tudjuk azt, hogy a funkcionalista-konstruktivista modern építészet a plasztikai rátétdíszítményeket és a festett díszítményeket egyaránt elvetette, és a díszítőelemek nélküli, sima falfelületek mellett foglalt állást. Díszítőfestészeti vonatkozásban ez azt jelentette – és ezt szeretném hangsúlyozni –, hogy *míg a reneszánsz, barokk, klasszicista vagy szecessziós építészettel együtt, egyidőben kialakult mindegyiknek a maga díszítőművészete, ornamentikája is, a modern építészettel együtt a modern díszítőművészet nem jött létre.* Az utóbbi évtizedek építészeti gyakorlata azonban azt mutatja, hogy mind több olyan épület és főleg építészeti enteriőr keletkezik, amelyekben díszítőművészeti alkotások láthatók. Mindez azt igazolja, hogy századunk építészete, főleg belső építészete sem nélkülözheti bizonyos helyeken a díszítőfestészet és díszítőszobrászat alkotásait. Mivel századunknak nem alakult ki díszítőornamentikája, e szerepkörbe elsősorban a nonfiguratív festészet ugrott be. (Sikszerűsége is alkalmassá tette e szerepkörre.) Kezdtek nonfiguratív festményeket akasztani a falakra, majd nonfiguratív mozaik stb. kompozíciók is mind gyakoriabbakká váltak. Nem nehéz felismerni, hogy *ezekben az alkalmazott nonfiguratív művekben voltaképpen korunk díszítőművészete született meg.* Itt az ideje, hogy ezt a tényt leszögezzük, és beismerjük, hogy (mint a Magyar Építőművészetben 1961-ben írtam) „az absztrakt törekvések egyrésze a díszítőművészet területén talált és talál a maga igazi kifutási területére." Ma már kétségtelenül megállapítható, hogy *a nonfiguratív (főleg a konstruktivista és op-art) törekvések egyrészének* (a másik része ugyanis képzőművészet) *a legfőbb jelentősége a modern díszítőművészet kialakításában van.* Mondrian, Malevics, Herbin, Vasarely és a hozzájuk hasonló beállítottságú művészek – akarva, nem akarva – létrehozták korunk díszítőművészetét. Képzőművészetet vetettek s részben díszítőművészetet arattak. A múlt évi Nürnbergi Biennale konstruktivista beállítottságú műveinek a zöme is ezt a felismerést igazolta. A Magyar Nemzet I. 11.-i számában Mihályfi Ernő is megállapítja, hogy „sok új festészeti irányzat mögött tulajdonképpen a díszítőművé-

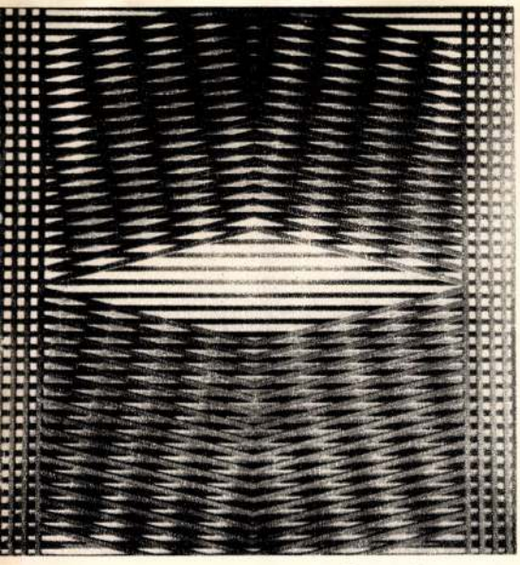
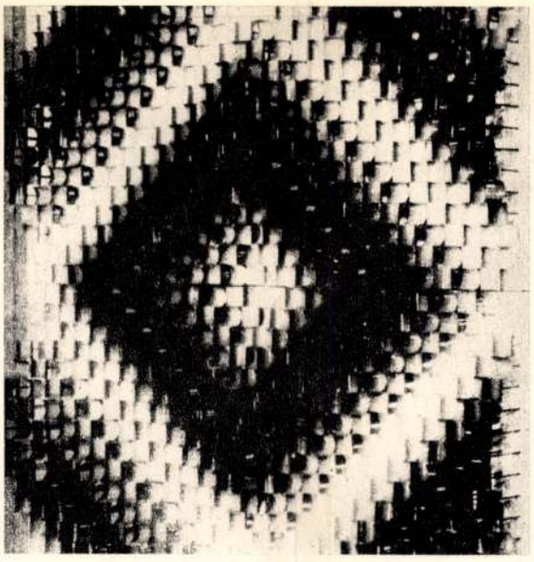
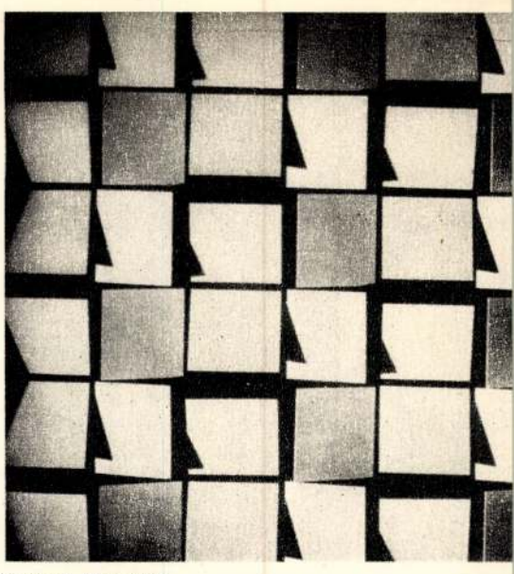

Sempere (Spanyolország), Picelj (Jugoszlávia) és Staudt (Németország) kompozíciója a Nürnbergi Biennálén

szet forradalma zajlik", e „kísérletekből lassan leszűrődik egy új díszítőművészeti stílus."

Tehát nemcsak arról van szó, hogy az absztrakt kompozíciók hatottak a modern díszítőtörekvésekre, azok áttvettek tőlük bizonyos formai megoldásokat, hanem arról, hogy az olyan díszítő rendeltetésű nonfiguratív kompozíciók, mint Vasarely vagy Herbin dekorativ festményei, vagy Castellani, Kemény Zoltán domborművei maguk is díszítőművészeti alkotásoknak tekintendők. De, hogy e tételt nyugodtan elfogadhassuk, tisztázni kell néhány részletkérdést. Mindenekelőtt *az ornamentika* kérdését. Hozzászoktunk ugyanis, hogy minden kor díszítőművészetének sajátos ornamentikája volt, ismétkődő motívumkinccsel rendelkezett; korunk díszítőművészetének viszont nincs olyan állandó ismétlődő ornamentikája, mint amilyen pl. a rokokónak vagy klasszicizmusnak volt. Mégis a dekorativ nonfiguratív kompozíciókat díszítőművészetnek tekinthetjük, mert felület és térdíszítő funkciójuk folytán hasonló rendeltetésűek. *Korunk díszítőművészetének egyik sajátosságát éppen abban látom, hogy nincs állandóan ismétlődő ornamentikája*, hanem mindig a hely szükségletének megfelelően alakítja ki motívumait és sajátos kompozíciós felépítését. Sem a motívumok, sem a felépítés rendje nem ismétlődő, mint pl. a rokokónál. (Vasarely műveiben ugyan ismétlődnek a mértani motívumok, ezek mégsem tekinthetők ornamentikának, mert csak az ő műveire jellemző kompozíciós elemek.) Nyilvánvaló, hogy sértő is lenne Vasarelyre nézve, ha azt mondanánk műveire, hogy modern ornamentikák. Az ő művei jóval többek ennél. Az ornamentika elnevezés ugyanis annyiban dehonesztáló amennyiben az ornamentika fogalmában benne van, hogy kaptafaszerűen ismételhető, a rokokó vagy klasszicista ornamentikát patronok segítségével inasok is fel tudták festeni a falra. Vasarely és a hozzá hasonló modern művészek díszítőművészeti alkotásai viszont *egyedi alkotások*; minden egyes művük nem a régi díszítőművészeti alkotásoknál megszokott recept szerint épül fel, hanem a hely és rendeltetés sajátos igényei szerint kialakított egyedi felépítésben, kompozíciós rendben. A modern díszítőművészeti alkotásoknak tehát egyedi és egyéni megjelenésük van, a rokokó ornamentikában (éppen sablonszerűen ismétlődő motívumkimcse és felépítése következtében) a díszítőművész egyénisége nem tud érvényesülni, a modern díszítőművészeti alkotásokban viszont igen. Éppen ez emeli a modern díszítőművészeti alkotásokat művészi rangban az ornamentika fölé.

De vajon nemcsak arról van szó, hogy egyelőre még nem alakult ki századunk állandóan ismétlődő ornamentikája, de majd a jövőben kialakul? Ebben két okból nem hiszek. Nem hiszem, hogy a modern díszítőművészetnek ki fognak alakulni az állandó ismétlődő ornamentális elemei, mert az ismétlődésben elvesztené egyéni jellegét és értékét. Századunk közönsége mindenben annyira az újszerűséget várja, hogy az ismétlődő, megcsontosodott ornamentikától eleve elfordulna, megunná. A másik ok az anyagok és igények sokfélesége. Napjainkban a díszítőművészeti alkotásoknak annyira az épületek, enteriőrök anyagaihoz, hangulataihoz kell igazodniok, oly sokféle anyagban kell megjelenniök, annyira folyton a hely igényeihez kell alkalmazkodniok, hogy az eleve lehetetlenné teszi a megcsontosodást, az ismétlődő ornamentika kialakulását. A modern díszítőművészet művészi pluszát éppen nem ismétlődő jellegében látom, mert ez teszi lehetővé a variánsok gazdagabb létrejöttét. Korunk díszítőművészetének jellemzői közé tartozik, hogy *variációgazdagabb*. A rokokó vagy klasszicizmus kötött motívumkincsével szemben az absztrakt díszítmények kombinatív lehetőségei sokkal tágabbak, szinte a végtelenségig variálhatók. (Vasarely kompozíciós variánsai bizonyítják ezt legszemléletesebben.)

Korunk díszítőművészetének jellemzői közé tartozik a dinamizmus is. Színben is dinamikusabb a régieknél. A fényt is dinamikusabban alkalmazza, mint a múlt. (Gondoljunk a belső fénnyel kombinált díszítőkompozíciókra, mint amilyenek pl. Z. Gács György nagyszerű, színes üveg dekorativ kompozíciói). Abban is különbözik a régi korok díszítményeitől, hogy a múlt statikus díszítményeivel szemben ma már mobil, mozgó dekorációkkal és térplasztikai alkotásokkal is találkozunk (Schöffer). A tömeggyártás is korigény. Az absztrakt díszítmények tömeggyártásban való előállítása is lehetséges, tehát e tekintetben is megfelel a ma sajátos követelményeinek. Korunkra a nagy méretek is jellemzőek. Stukkóornamentikával kevésbé lehet nagy falfelületeket díszíteni. Nagyméretű raszterek, vagy színes absztrakt lapok viszont nagy felületek díszítésére is kiválóan alkalmasak. Korunknak megfelelő jellegét látom abban is – ismételem –, hogy az absztrakt díszítmények kompozíciós alakja, szerkezeti felépítése és formája a díszítendő falfelületeknek megfelelően szabadabban, tetszés szerint alakítható, nincsenek olyan hagyományos belső kötöttségei, mint amilyenek pl. a rokokó vagy klasszicista ornamentikánál a díszítmény alakítását eleve korlátok közé szorították. S végül – de nem utolsó sorban – korunknak megfelelő jellegét látom abban is, hogy az absztrakt díszítmények erősen *konstruktív*, racionális jellegűek, azaz felépítésükben olyan értelmi artisztikumok érvényesülnek, amelyeket korunk intellektuális beállítottságú emberei méltán igényelnek. (E tekintetben is elsősorban Vasarely geometrikus műveire hivatkozom.)

Nehezíti a nem vallomásokat tolmácsoló nonfiguratív kompozíciók díszítőművészeti funkciójának felismerését az a körülmény, hogy sok ilyen mű egyelőre a képzőművészeti alkotásokhoz hasonlóan bekeretezve látható kiállításainkon, és kompozíciós szépségüket önmagukban is élvezhetjük. Ettől azonban még nem válnak képzőművészeti alkotásokká, hiszen azoknak az eszmei-érzelmi mondanivaló kifejezése a kritériuma, a dekorativ kompozíciók viszont csak építészeti alkalmazásban találják meg igazi rendeltetésüket. E művek úgy tekintendők mint kínálatok, hogy az építészek felfigyeljenek rájuk és igényeljék épületeikhez. (Ezért is tanácsos lenne ezeket a képzőművészeti alkotásoktól elkülönítve bemutatni.)

Felvetődik itt még az a kérdés is, hogy nem kellene-e díszítőművészet helyett alkalmazott művészet elnevezést használni? Nem, mert egy épületben egy kifejezetten képzőművészeti alkotás is lehet „alkalmazott", Michelangelo Utolsó ítélete is alkalmazott műalkotás, mégsem díszítőművészet.

A fentiekhez természetesen hozzá kell tennem, hogy a nonfiguratív művek en bloc nem utalhatók a díszítőművészet körébe, hiszen – tudjuk – bőven vannak olyan nonfiguratív alkotások, amelyek érzelmi-eszmei mondanivalókat fejeznek ki. Kandinszkij vagy Miró

művei nem dekorációk, hanem szuggesztív érzelmi vallomások, tehát képzőművészeti alkotások.

Miért fontos, hogy kimondjuk, hogy a nonfiguratív festészet és szobrászat egy részében voltaképpen *korunk díszítőművészete született meg?* Azért, mert:

1. A legújabb művészeti irányzatok megítélésében mutatkozó *zavar legfőbb oka a képzőművészet és díszítőművészet összetévesztése.* Itt az ideje, hogy világosan kimondjuk azt, amit Bernáth Aurél már több mint húsz évvel ezelőtt javasolt a Szinyei Társaság egyik ülésén: *tegyünk különbséget a képzőművészeti és a díszítőművészeti jellegű alkotások kritikai értékelése között.* Ha ugyanis elismerjük, hogy a nonfiguratív alkotások egyrésze díszítőművészet, akkor megszűnik az értékelési zavar egyik fő oka: a közönség nem lép fel velük szemben a képzőművészeti alkotásoknál megszokott igényekkel; nem várja tőlük, hogy eszmei mondanivalókat fejezzenek ki, hiszen más a rendeltetésük.

2. Csökken ama vád körüli zavar is, hogy a nonfiguratív festészet művészeti válság terméke; a képzőművészeti ága nem az, a másik ága még kevésbé, hiszen a díszítőművészet nem válság, hanem fontos társadalmi igény kielégítője.

3. Sokan a dekoratív nonfiguratív művekben a művészet elkorcsosulását, világnézeti funkciójától való elfordulását látják, holott csak a festészet másik, nem kevésbé fontos területét képviselik. Akik örökké az irodalomhoz hasonlóan eszmék kifejezését várják a festészettől is, elfelejtkeznek arról, hogy az irodalomnak nincs *díszítőművészeti ága*, a festészetnek viszont van, s ennek nem az a feladata, hogy korunk világnézeti harcait, hanem diszítő igényeit fogalmazza meg, szebbé tegye mindennapi életünket, környezetünket.

A társad[illegible]
nélkülözhet[illegible]

4. Az az aggodalom is targy[illegible]n
szorítja-e ki a nonfiguratív festészet a figurális[illegible]e
szükség van, mert különböző igényeket elégítenek ki.

A képzőművészeti és díszítőművészeti jellegű művek szétválasztása természetesen felveti a *rang* kérdését. Nyilvánvaló, hogy a képzőművészeti alkotások értékét mondanivalójuk súlya és megjelenítésbeli tökéletessége szabja meg. Ám a dekoratív kompozíciók társadalmi szempontból nem kevésbé fontos díszítő igényt elégítenek ki, életünk kereteit, naponként ránk ható környezetünket teszik szebbé, harmónikusabbá. Szocialista életünk realitásai közé nemcsak a harc tartozik, hanem az élet szépségeinek élvezete is, a szebbé tett környezet is, amit a díszítőművészet és iparművészet biztosít. Éppen ezért nem kevésbé rangos társadalmi hivatást töltenek be.

Javaslom tehát, ismerjük be, hogy *a nonfiguratív művészetnek a képzőművészeti ága mellett kialakult egy másik ága is és ez díszítőművészet.* Így a dekoratív jellegű nonfiguratív művek is megtalálnák *helyüket* művészetünk egészében. Gondolkozni kellene éppen ezért azon, hogy nem lenne-e tanácsos, hogy kiállításainkon a díszítő jellegű alkotások külön kapjanak elhelyezést (s lehetőleg leendő környezetük érzékeltetésével). Így remélhetőleg még inkább csökkennének a köztudatban a nonfiguratív festészet és szobrászat körüli értékelési zavarok. Tartozunk ezzel képviselőinek, hiszen a nonfiguratív képzőművészet és a nonfiguratív díszítőművészet századunk pozitívumai közé tartoznak.

Maksay László

XVI. SZÁZADI MAGYAR TÁRGYÚ TÖRÖK MINIATÚRÁK

A XVII. század második felétől – a magyar őstörténeti kutatásokkal párhuzamosan – élénk tudományos érdeklődés nyilvánult meg hazánkban a török történelem, nyelv, valamint a hódítók életmódja, szokásai iránt.

A hódoltság kori török történetírók, pontosabb fogalmazásban a középkori török-magyar érintkezések és a török kor történetíróinak művei – leírásaik és ábrázolás anyaguk – nélkülözhetetlenek bizonyos történelmi események megértéséhez, még akkor is, ha forrásértékük nem egyszer alapos kritikára szorul.

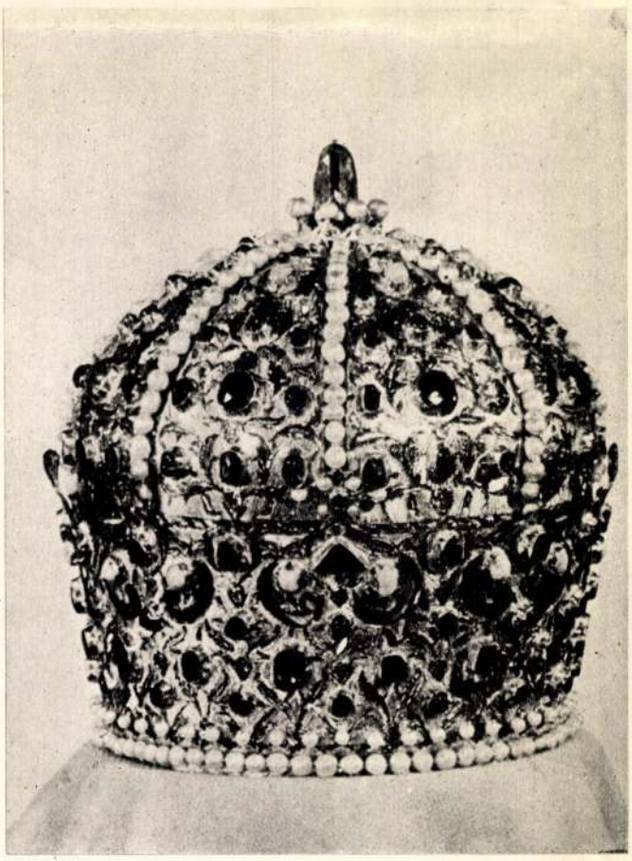

Bocskai István erdélyi fejedelem koronája (Bécs, Schatzkammer)
Couronne d'István Bocskai, prince de Transylvanie
Корона трансильванского князя Иштвана Бочкаи

A magyar tárgyú török krónikák feldolgozása 1893-ban vette kezdetét. Thúry József nagykőrösi gimnáziumi tanár és – a kutatómunkája közben Konstantinápolyban életét áldozó – Karácson Imre egykori katolikus pap tizenhat török forrást dolgozott fel. Így tette fordításával közkinccsé azokat az értékes adatokat, amelyek a magyarságnak a Balkánon a XIV. század végétől kezdődő törökök elleni küzdelmeire, valamint magyarországi történelmi eseményekre, a hódoltság korára vonatkoznak.

Thúry József és Karácson Imre a magyar történelmi eseményekre vonatkozó fontosabb török források teljes feltárására törekedett; fáradságot nem ismerő kutatással az anyag oroszlánrészének kétségtelenül birtokába is jutott. A török gyűjteményekben, nyugati könyvtárakban itt-ott még felbukkanó hasonló érdekes források jelentősége a két áldozatos életű tudós felbecsülhetetlen értékű anyagával, úttörő munkájával szemben minden bizonnyal eltörpül. Nem győzöm tehát eléggé hangsúlyozni, hogy az alábbiakban bemutatásra kerülő krónikák, amelyek a török történetírók nálunk megjelent feldolgozásában nem szerepelnek, Thúry és Karácson munkásságának fogyatékosságát semmiképpen sem jelenthetik.

A fentiekben tárgyalt és magyarra fordított török történelmi művek mellett más, hasonló magyar tárgyú török krónikákat is élénkítenek különböző művészi- és forrásértékű miniatúrák. Tanulmányozásukra, feldolgozásukra mindeddig csekély kísérlet történhetett.

A magyar szempontból értékes és érdekes ábrázolás anyag vizsgálatát – természetesen – mind történeti, mind művészettörténeti szempontból feltétlenül el kell végezni. A történelmi leírások hasznos kiegészítése és színesebbé tétele mellett ugyanis számos kutatási terület fontos adatául szolgálhatnak. Elég talán itt példaként az iszlám kultúrtörténetre, díszítőművészetekre, építés-, viselet-, fegyver-, hangszertörténetre utalnunk.

A magyar események hódoltság kori török történelmi művei és miniatúráik vizsgálata, feldolgozása – megítélésem szerint – elsősorban magyar kutatási feladat. Alapját – mint láttuk – Thúry József és Karácson Imre hatalmas tudományos vállalkozása, e történelmi ismereteink és a további kutatás szempontjából nélkülözhetetlen forrás teremtette meg.

Vasarely

A bécsi múzeum kiállításán szerepel

Malomsoky József: Négegyszer a nonfigurativ képzőművészetről Vasarely kiállítása után

Magyar Építőművészet 1970/3 58 old.

Vasarely

Könyvet írt saját művészetéről:
„Vasarely" Editions du Griffon,
Neuchâtel, 1965
Ezt ismertetni N. E.

Magyar Építőművészet 1970/3 59 old.

Vásárhelyi

Kassai ötvös, az ő műhelyébe
küldték szentpétері józsefet tanoncnak.

Pallai Sándor: Ötvösművészet
Képzőművészeti Könyvkiadó Bp. 1970

Vasarely Victor, festő

MDK

kerepel a Műcsarnokban.

Harangozó Márta: Képek, robbanó öt világrészből 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970 aug. 31.

1021

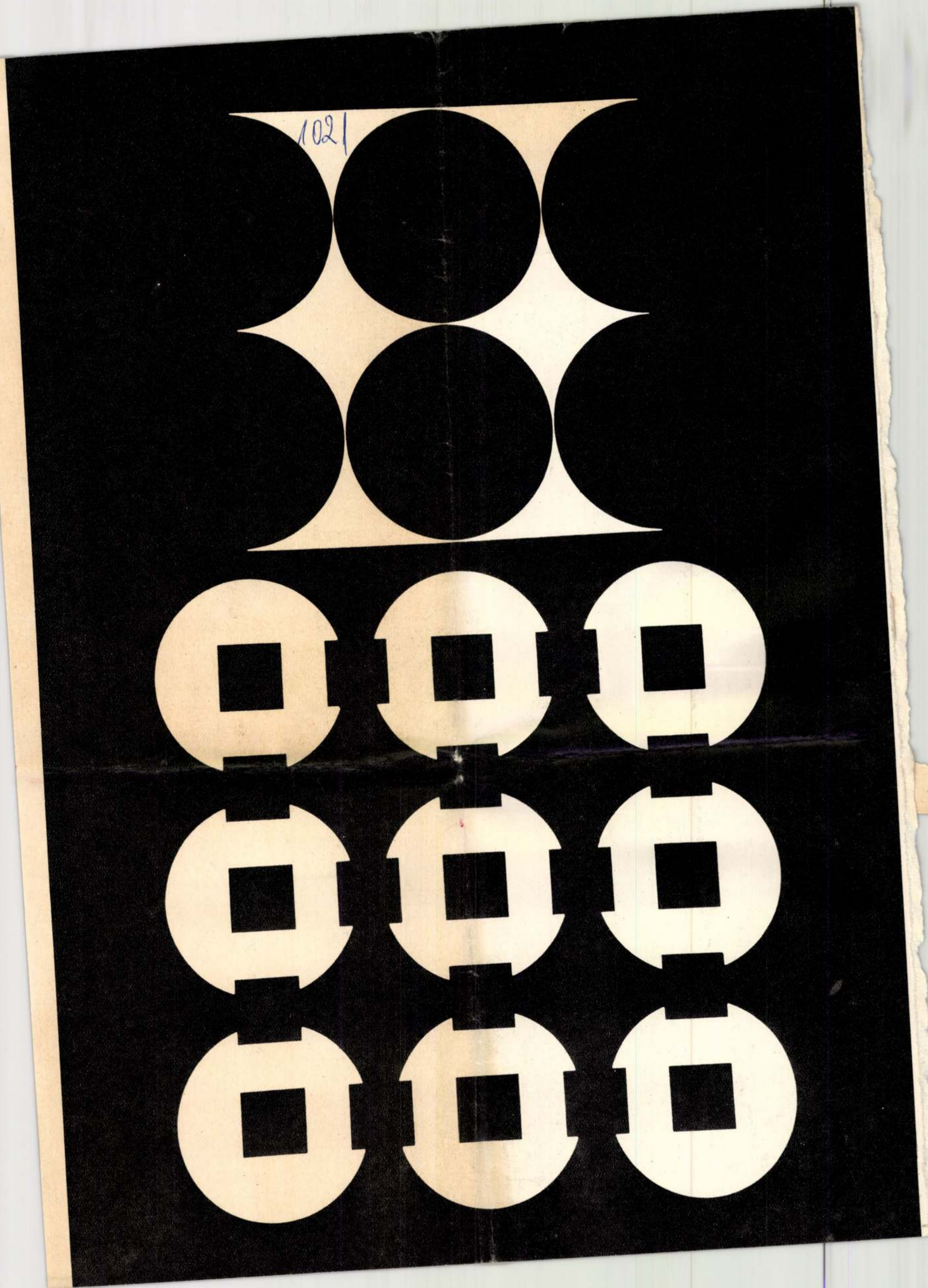

MŰVÉSZET

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK FOLYÓIRATA
1970 JÚNIUS
XI. ÉVFOLYAM 6. SZÁM

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

102/1971 JAN 13

Racine, Vasarely, Egri

Elkezdődtek a Berenice próbái

Több vonatkozásban is rendkívüli jelentőségű olvasópróba nyílott az estébe hétfőn délután a Kisfaludy Színház igazgatói irodájában. Fontossági sorrend eldöntése nélkül, kapásból és rövidem sorolom csak fel a „rendkívüli" jelző összetevőit. Racine *Berenice* című színművének első magyarországi bemutatójának próbái kezdődtek el Győrött — éppen 300 évvel a darab versailles-i premierje után. Az előadást — vendégként — *Egri István*, a Nemzeti Színház rendezője (és színésze) állítja színpadra. (Aki figyelemmel kísérte a Kisfaludy Színház műsortervét, az most azt mondhatja magában: végre. Tekintettel arra, hogy három vagy négy éve hirdeti a színház Egri István nevét egy-egy jelentős darab-ígérettel együtt.)

A címszerepet szintén vendégként *Medgyessi Mária* játssza, akit jól ismer és szeret a közönség, hisz a színház tagja is volt Győrött, s azóta sem először fogad el meghívást.

A díszleteket *Victor Vasarely*, a Franciaországban élő világhírű magyar festőművész tervezte, akinek gyűjteményes kiállítását megyénkből is többen látták két éve a pesti Műcsarnokban, vagy legalábbis sajtóból, tévéből — legutóbb a Hét című műsorban nyilatkozott — érdekelhettek sajátos művészi törekvéseiről, alkotásainak jellegzetességeiről.

A darab szereplői — Medgyessi Márián kívül —: *Mester János* (Titus római császár), *S. Tóth József* (Antiochus király, s a nem mindennapi háromszög harmadik alakja) és bizalmasaik: *Szilassy Ibolya, Patassi Tibor, Bede Fazekas Csaba.*

Az olvasópróba maga azért volt rendkívüli, mert egy kitűnő felkészültségű — alaposságáról közismert — alkotó vezette, elemezve mindazt, amit az alkotó kollektívának tudnia kell a szerzőről, a korról, a darab felépítéséről, mielőtt lemegy a színpadra. Részletes, körültekintő, határozott elképzeléseivel méltán keltett lelkesedést a szereplő színészekből, akikkel most dolgozik először együtt. (Egri István rendezett ugyan már Győrött, de 12 évvel ezelőtt: *Pavel Kohut* „Ilyen nagy szerelem" című drámáját.)

Rendezői munkamódszerének ismertetéseként elmondta Egri István, hogy mindig *kövétkezetesen a darabból indul ki.* A darab jelen esetben nemcsak szép, hanem jó, sőt remekmű. Őszinte, igaz jellemeket nyílt, *kitűnő szerep-lehetőségek* —, akik fejlődnek az események alatt. A cselekmény nem mozgalmas, roppant egyszerű a meséje is. Hogy *miért kitűnő és modern ma is?* Mert Racine — Dosztojevszkijhez hasonlóan — korát megelőző lélektani lásra volt képes. Egyszerűsége ellenére monumentális a Berenice: a szenvedélyek kifejezésében, a fájdalom mélységeinek ábrázolásában — fölösleges szó nélkül, költői értelemben vett matematikai pontossággal szerkesztve — versben.

Mondanivalója mindenkor, s a császártól a cipészig mindenkire érvényes igazság: *a hatalom megsemmisíti a legnagyobb emberi érzést, a szerelmet.* Tehát nem történelmi mű, a történelem csak keret, háttér.

Beszélt Egri István a szereplők jellemeiről, kapcsolataik rugóiról, s elmondta, hogy ő mindig az emberen, a színészen keresztül rendez, és fejezi ki azt, amit el akar mondani. *Modernül, a mai emberéhez* szólva, de modernség alatt nem fejtetőre állítást ért, hanem a darab igazi mondanivalójának egyéni tolmácsolását. Megjegyezte, hogy a ruha, a díszlet, a világítás sem mellékes — de a színész segítése a szerepük. Hogy minek akkor Vasarely díszlete? Azért, hogy ne legyen sablonos a római palota-terem sem. Pontos, felgyelmezett előkészítéssel bonra akarja építeni az előadást, melynek bemutatóját február második felében lesz.

Egri István elemez

Medve Imola

Vasarely

„Megszokhatják-e" a kártevők a növényvédőszereket?

Hormonok — Gammasugárzás és rovarháború a termés védelmében

Megszokhatják-e a kártevők a növényvédő-szereket? Rezisztenssé válhatnak-e a vegyi anyagokkal szemben? Az ebből származható károk megakadályozására mit tesznek a jövőben a kutatók?

— Ezekkel a kérdésekkel kereste fel *dr. Jermy Tibort*, a Növényvédelmi Kutatóintézet igazgatóját az év első napjaiban, az új kutatási program kezdetén *Barta Éva*, az MTI munkatársa.

— A mezőgazdasági szakemberek körében ma is igen divatos téma, s időnként jó alibi a rezisztencia, amely

ténylegesen is előfordulhat, de sokkal kisebb mértékben, mint emlegetik

— mondotta az igazgató. — A növényvédőszerek alkalmazásának módja, időpontja befolyásolja hatékonyságukat, s a szakszerűtlen felhasználás következményeit gyakran összetévesztik a rezisztencia tüneteivel.

— A növényvédőszerek huzamosabb alkalmazása közben bizonyos fokú ellenállóképesség valóban kialakul a kártevőkben. Szelektálódnak a legszívósabb egyedek, és azok szaporodnak tovább. Az utódokban a rezisztencia is öröklődik. Nálunk erre legszembetűnőbb példa a burgonyabogár, amelyet az utóbbi időben már alig-alig pusztított a DDT. A jelzések szerint a takácsatkák és a levéltetvek is kezdenek hozzászokni mérgeikhez. Nálunk azonban ez a sajátos biológiai jelenség nem öltött, és jó ideig nem is ölthet veszélyes méreteket.

mást, gyorsabban létrejönnek az ellenálló fajok, és a rezisztencia már-már katasztrófális méreteket ölt. Egyes vidékek gyapotföldjei már semmiféle ismert hatóanyaggal nem védhetők a kártevőktől, és az eddigi alkalmazott vegyszerek tízszeres dózisban is hatástalanok.

— A növényvédőszerek menyiségének csökkentésére és az esetleges rezisztencia kialakulása ellen

szerte a világon a komplex növényvédelmet próbálják megvalósítani. Ennek fontos része a kemikáliák mellett a biológiai védekezés.

A KGST-n belül munkamegosztásban folytatják a kutatásokat. A Szovjetunió foglalkozik az egyes rovarok élő, természetes kártevőinek elszaporításával. Ezek a paraziták valóságos rovarháborúban pusztítják a kártevőket.

A növényvédelmi kutatásaink főszereplői a gammasugárzás és a különböző hormonok.

A gammasugárzással nagyüzemi méretekben elszaporított rovarok kromoszómáit sértik meg. A szabadba bocsátott, besugárzott állatok termékenyítésre alkalmasak ugyan, de életképtelen utódokat hoznak létre, s keveredve az egészséges egyedekkel, a kártevők lassú kipusztulását eredményezik.

A Növényvédelmi Kutatóintézet keszthelyi laboratóriumában preparálják azokat a hormonokat, amelyek a jövő szintetikusan is előállít-

Mudom

Újabb gy

Cont

A nyugat-németországi alsdorfi törvényszék 283 tárgyalás után december 18-án meghozta döntését a hirhedt Contergan-ügyben. A tárgyalás két és fél éve alatt több mint 120 tanút és 60 szakértőt hallgattak meg. Több mint kétezer tárgyi bizonyítékot tártak a bíróság elé, a vádirat 972 oldalt tett ki, a tanúkihallgatások rögzítésére felhasznált magnetofonszalagok hossza több mint 400 kilométer.

Mint ismeretes, 1957 és 1961 között a nyugatnémet Chemie Grünenthal cég forgalomba hozta a *Contergan-Thalidomide* nevű idegcsillapítót, amely a széles körű reklámozás eredményeként rövid időn belül több mint húsz országban elterjedt. Csak később derült ki, hogy a Contergannak olyan *káros mellékhatása van*, amely sok ezer anya és gyermek életét tette szerencsétlenné. A per most hivatalos döntés nélkül ért véget. A főügyész elfogadta a védelem indítványát, hogy vessenek véget a további tanúkihallgatásoknak és függesszék fel a pert. A főügyész szerint a tárgyalás elérte célját, hisz *felhívta a közvélemény figyelmét a készítmény ártalmasságára* és a gyógyszer gyártásával és ellenőrzésével kapcsolatos mulasztásokra.

Még el sem ültek a Contergan-botrány hullámai, s máris újabb gyógyszer forgalomba hozásának súlyos következményei foglalkoztatják a nyugati közvéleményt. A *Menocil* nevű, *étvágytalanságot kiváltó készítmény* ügyében folytatott vizsgálat alapján a darmstadti ügyészség

jd a folyók

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

1971 FEB 12

1021

Vasarely

Hivatása: kiállításrendezés

Beszélgetés Baranyi Judit művészettörténésszel

Energikusan jön, megy a győri Műcsarnokban, képeket állít be, irányít, együtt él a munkájával. A holnap nyíló Vasarely-kiállítást rendezi. Művészettörténész. A modern magyar festészettel foglalkozik.

— Gyakorlati ember vagyok. A kiállítás rendezését hivatásomnak érzem. Sokrétű ez a munka: az anyag kiválasztása, összeállítása, katalógusok készítése...

— Van-e egyéni módszere?

— Néhány kollégám megkomponálja gondolatban a képek rendszerét, az összeállítás miként jét. Jómagam improvizáló rendező vagyok. A kiállítás helyszínén nézem a képeket, vizsgálom az alkotások tartalmát, formai megoldását. Érzelmileg magamévá teszem lényegüket, s ezután kezdődhet a felrakás.

— Mi a véleménye a modern képzőművészeti irányzatokról?

— Minden kornak megvan a sajátos kifejezési formája irodalomban, zenében, képzőművészetben egyaránt. A XX. század világának sokféleségét a képzőművészeti formák differenciálásával lehet ábrázolni. A XIX. századdal összevetve a képzőművészet átértékelődési folyamaton ment

keresztül tartalmilag is, formailag is. Nézzük például az op-artot! Geometrikus formaelem felhasználásával meghökkentő mozgás- és fényhatásokat érnek el művelői. Természetesen a század elején született izmusok közül is csak azok maradtak fenn, amelyeknek volt művészi értékük.

— A szakember hogyan látja a valóságot jelzésekké átteremtő képzőművészet és a laikus közönség kapcsolatát?

— Ha nem érti is, érzelmi hatást feltétlenül kivált a közönségből. Itt azonban nem szabad megrekedni. S hogy a megérzés fokáról a közönség továbblépjen a megértés szintjére, azért sokat kell tennie az általános és középiskolai művészettörténeti oktatásnak. Ahogy a zenehallgatás és az irodalom iránti igényt felkeltik a középiskolásokban, ugyanúgy kellene hozzáértő, igényes képtárlátogatókat nevelni már alapfokon.

— Hány kiállítást rendezett eddig?

— Több mint 600-at, köztük stúdiókiállításokat, Balaton menti nyári tárlatokat, a szombathelyi textil biennálét. A fiatalokkal, kezdőkkel elfogult vagyok. Ahol lehet, segítem őket az indulásnál.

— A 700. jubileum alkalmából rendez még Győrben?

— Hogyne. Ebben az évben rendezem egyebek között Szántó Piroska, Solti Gizella, Mészáros Dezső kiállítását.

m—zs

Jól rajtoltak a soproni széch
a középiskolások
országos kézilabda-bajnok

A középiskolások országos kosárlabda-bajnokságában a soproni Széchenyi Gimnázium négy csapattal képviselteti magát. A széchenyisek kitűnően rajtoltak a vetélkedésben, és az első, selejtező forduló mérlege három győzelem és egy vereség. Eredmények:

SZÉCHENYI GIMNÁZIUM—SZOMBATHELYI NAGY LAJOS GIMNÁZIUM 92:37 (47:19)

I. korcsoport, fiúmérkőzés.

A Széchenyi összeállítása: **Vörös, Pruzsinszky — Palotai — Bokodi, Grán.** Cseresor: **Mersich, Szabó, Béldy, Csupor, Giefing.** A soproniak végig nagy fölényben volták, győzelmük aránya valószínűleg elegendő előnyt ad a szombathelyi visszavágóhoz. Kosárdobók: **Bokodi 41, Pruzsinszky 23, Vörös 10, Palotai és Grán 6—6, Mersich, Giefing, Szabó, Béldy és Giefing 2—2.**

BOLYAI JÁNOS TEXTILIPARI SZAKKÖZÉPISKOLA—SZÉCHENYI GIMNÁZIUM 77:59 (36:31)

I. korcsoport, leány-mérkőzés. A Széchenyi összeállítása: **Dobóczy, Krasznai — Bánóczy — Fülöp, Hargittay.** Cseresor: **Bokor, Varga, Phillipovits, Peszlen.** Szoros mérkőzésen nehezen győzött a Bolyai. A soproni visszavágón a Széchenyinek van még esélye a hátrány ledolgozására. Kosárdobók: **Fülöp 28, Krasznai 12, Bánóczy 11, Peszlen 6 és Phillipovits 2.**

SZÉCHENYI GIMNÁZIUM—SZOMBATHELYI KANIZSAI DOROTTYA GIMNÁZIUM 91:34 (61:17)

II. korcsoport, fiúmérkőzés.

A soproniak összeállítása: **Nagy A., Bokodi — Schubert — Emmerling, Dévai.** Csere: **Bánhegyi.** Idegenben is könnyen, „félgőzzel" győztek a széchenyisek. Kosárdobók: **Bokodi 32, Emmerling 24, Schubert 12, Bánhegyi 10, Nagy A. és Dévai 6—6.**

SZÉCHENYI GIMNÁZIUM—EÖTVÖS GIMNÁZIUM 71:45 (37:23)

II. korcsoport, leánymérkőzés. A soproniak összeállítása: **Krasznai, Varga — Káldy — Phillipovits, Németh.** Cseresor: **Peszlen, Németh K., Nagy.**

Ötletesen, jól játszottak a soproni lányok, és végig vezetve győztek. Kosárdobók: **Phillipovits 20, Krasznai 15, Peszlen 14, Németh 10, Németh K. 6, Káldy 5, Nagy 1.**

Február 14-én, vasárnap két, országos, középiskolás kosár-

Hírek inner

PERUGIA:

Ausztria olimpiai labdarúgóválogatottja 11 000 néző előtt 0:0 arányú döntetlenre játszott az olasz ifjúsági válogatott ellen.

CORDOBA:

Az Inter Bratislava labdarúgócsapata az argentínai négyes tornán 3:1 (2:0) arányban győzött az Instituto Cordoba együttese ellen. Góllövők: Petras (2) és Krane, ill. Saldano.

BUKAREST:

A román fővárosban befejeződtek a főiskolai asztalitenisz torna küzdelmei. A döntők a szovjet versenyzők nagy fölényében zajlottak le. Mind az öt számban első helyre kerültek, s három második helyet is szereztek.

LONDON:

Az angliai Guilfordban játszották le az Anglia—NSZK asztalitenisz Európa-liga mérkőzést. Az angol csapat biztos győzel-

yár felvesz:

nkásokat,
töket,
sokat,

ket,
dmunkások.t,
sági őröket

ztályán.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
PEST MEGYEI HÍRLAP

Vasarely 1971 FEB 16

4. 1021

GYŐR

Victor Vasarely kiállítása

A Magyar Iparművészeti Főiskola, Győr városi tanácsának művelődésügyi osztálya és a kiállítási intézmények rendezésében a magyar származású Victor Vasarely festőművész alkotásaiból kiállítás nyílt a győri műcsarnokban.

Victor Vasarelyvel a győri közönség hamarosan személyesen is találkozik, mivel a művész tervezte a Kisfaludy Színház részére a díszleteket a francia drámairodalom klaszszikusának, Racine-nek háromszáz évvel ezelőtt írt Bernice című drámájához, amelynek magyarországi ősbemutatójára a hónap végén kerül sor a győri színházban. (MTI)

tű a dobozon

ztést az igények diktálják

nak külföldön nagyobb a híre, a rangja, mint idehaza. A hír, a rang az üzleti életben nem adomány, s nem is véglegesen megszerzett valami. Megújításának forrása, megtartásának biztosítéka egyetlen szóban összefoglalható: *fejlesztés.*

Bővítve: a gyártás technikájának és technológiájának

gármennyiségnek, s bármelyik világcég hasonló típusú termékével állja a versenyt. Az orvosok örülnek, a páciens — az alaposabb, tökéletesebb, sokoldalúbb vizsgálat eredményeként — könnyebben gyógyulhat... az ipar termékfejlesztése ilyen hajszálereken juttatja el eredményeit a mindennapokba.

Vasárely

Festménye a Szép. mus. Múzeumba

Került

Kódás hátra: Ej szerzemények a múzeumokban

Napló 1971 III. 5

Vasarely

Erővonalak (kajz, repró)

Magyar Hirlap 1971 III. 13

Vasarely, Victor Jestő

- kiállítása a Szépművészeti Múzeum-
ban. P.G. helyezbít: a Műcsarnokban.
A Szépműv. Múz. igazgató helyettese
szerint nálunk lesz, februárban.

S. Gy. F.: Vice?
Magyar Ujjúság, 1969. 1. 10. 9. l.

Vásárhelyi Viktor
grafikus

Kassák Lajostól emlékezett
meg egyik művéről.

Losonci Miklós: Külföldi magyarok a Műcsarnokban.
Művészet, 1971.február - 35.lap

Victor Vasarelly

neve emlékoe

Nápszava 1968 augusztus 16

Viktor Vasarely
festő

Mészáros

Kovács Gyula: Az új művésztelep lakói Szentendrén.
MŰVÉSZET, 1970.október - 23.lap.

Vásárhelyi Gyözö
épitész

A geometrizált képi kultúrát hirdette
Vásárhelyi Gyözö.

Losonci Miklós: Külföldi magyarok a Mücsarnokban.
Müvészet, 1971.február - 35.lap

Victor Vasarely

Szerepel a külföldön élő magyar képzőművészek kiállításán a Szépművészeti Múzeumban. Megnyitás: augustus 20.-án

Magyar Nemzet 1970 február 28
4. old

– Napló –

Victor Vasarely

filmet rössitett róla Herskó Anna

– emlétve

Magyar Nemzet 1970 február 22.

12. old.

Vasarelly Victor, festő MDK

[Vásárhelyi Viktor]

Megemlítve.

Domján József: A színes fametszés útja 1510-1514.

Élet és Tudomány, Bp. 1970. VIII. 27. XXV/32.

MDK

Vasarely, Victor, festő

Racine műve a győri színházban
Vasarely díszleteivel kerül előadásra.

—: Vasarely díszleteivel kerül bemutatásra
Győrött a Bérénice 9,

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 12.

MDK

Vasarely Victor, festő

Z. Sáts György-gyel kapcsolatban megemlítve.

Rózsa Gyula: Magyar Art visnel

7.

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 4.

MDK

Vasarely Victor, festő

Megemlítve:

André françois-nal kapcsolatban.

Bajomi Lázár Endre: Francia krónika 1024-1029.

JELENKOR, Pécs. 1979. november XXII/11.

ARGUS
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE
ARGUS INTERNATIONAL DE LA PRESSE
INTERNATIONAL PRESS CUTTING SERVICE
GENEVE ZURICH

L'Express
Neuchâtel (CH)
Tir. q. 3800

13.Okt 1970

~~2210~~ 1021 Vasarely

QUINZAINE CULTURELLE DE MOUTIER

Art plastique et cinéma

Aujourd'hui le cinéma est réservé à la Quinzaine culturelle de Moutier. En effet, cet après-midi sera projeté les **Mousquetaires du Hire** et ce soir **Fin d'août à l'Hôtel Ozone.**

Ce dernier film, du jeune cinéma tchécoslovaque, est une vision pessimiste de demain. Dans un monde vidé de ses habitants, depuis plusieurs années, à la suite d'une série de catastrophes nucléaires, on suit les aventures de huit jeunes filles survivantes, conduites par une femme âgée (qui a connu l'autre monde) à la recherche d'un éventuel fécondateur qui perpétuera l'espèce. A côté de la simple narration, ce film suscite la réflexion sur l'importance de l'environnement (matériel et humain) dans le développement de la civilisation.

Exposition de peinture et sculpture

Pour l'exposition de sculpture et peinture qui se tient à l'école primaire de la rue du Clos voici ce qu'en dit M. Max Robert :

« En 1968, lors de la première Quinzaine, l'exposition d'art attestait la richesse des collections privées jurassiennes. Les grands maîtres de la première moitié du vingtième siècle y étaient surtout mis en évidence. »

Pour cette seconde édition, l'exposition d'art sera d'un style absolument différent. Des hommes et des femmes en marche vers le vingt et unième siècle, tel est le fil conducteur choisi par les organisateurs. Noblesse oblige.

On tentera donc d'explorer l'avenir, de deviner ce que pourrait être la peinture et ce que pourrait être la sculpture de ce futur qu'on pressent si différent de notre temps. Par quels moyens d'investigation? En acceptant, tout d'abort, l'art contemporain, celui qui nous paraît être le plus représentatif de notre époque de rationalisme scientifique, amateur des formes mécaniques et nettes. A moins d'un renversement total de nos conception actuelles, il semble bien qu'on se dirige de plus en plus dans cette direction et que, fait nouveau — avec tout de même le précédent de la Renaissance —les savants et les artistes collaborent et se comprennent.

Pour souligner la nouveauté de cette attitude envers les arts plastiques, rappelons simplement ce que disait, au début du dix-neuvième siècle, M. Ingres, alors directeur de l'Ecole des beaux-arts de Paris : « Nous ne voulons pas de l'industrie, qu'elle demeure à sa place et ne vienne pas s'établir sur les marches de cette école, exclusivement consacrée aux arts de la Grèce et de Rome ! ». Et toute une élite — y compris Théophile Gautier — partageait alors son point de vue et proclama l'incomptabilité de l'utile et du beau. Cette étrange doctrine se maintient durant tout le dix-neuvième siècle.

La Quinzaine 1970 veut donc prouver que l'utile et le beau peuvent et doivent voisiner. L'exposition d'art sera, cette fois-ci, partie intégrante de l'exposition scientifique.

On verra que souvent artistes et savants se rejoignent et se comprennent, qu'ils dialoguent même entre eux. Dans les mêmes salles on trouvera les dernières inventions de l'électronique voisinant avec les oeuvres de l'art cinétique (qui a ou à quoi on donne le mouvement pour base ou pour principe), de l'Op Art jouant avec les moyens optiques, du géométrisme prônant les formes simples.

Livrés en vrac, quelques noms d'artistes qui figureront à cette exposition et qui tous, sauf Duvillier et Benrath, choisis parce qu'ils ont établi souvent des contacts avec les savants, se réclament des tendances de l'art cinétique, de l'Op Art ou du géométrisme : Soto, Magnelli, Guy Vandenbranden, Max Bill, Adolf Lüther, Cruz Diez, Raymond Girke, Dadamaino, Chistian Megert, César Bailleux, Marcel Duchamp, Ueli Berger, Lilly Greenham, Pol Bury, Ludwing Wilding, Angel Duarte et Equipo 57 dont fit partie cet artiste espagnol établi en Suisse, Grazia Varisco, Günther Ueker, Walter Leblanc, Müller-Brittnau, Winfried Gaul, Pia Pizzo, Max Kohler, Zeller, pour ne citer que ceux-là.

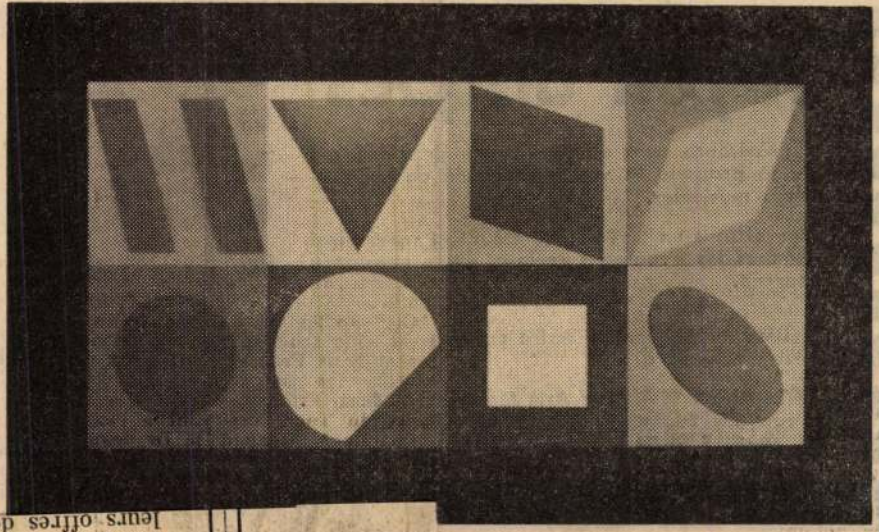

hongrois qui a fortement marqué

Etat civil de Bienne

PROMESSES DE MARIAGE

Septembre 25. Roth René, employé de commerce, et Mühlethaler Beatrice, les deux à Bienne ; Châtelain Pierre, dessinateur en bâtiment, et Bonetti Janine, les deux à Bienne ; Dubois Jacques, photographe, et Bédert Jacqueline, les deux à Bienne. — 28. Villars Jean-Pierre, employé de commerce, à Bassersdorf, et Imhof Gabriela, à Arth ; Siegenthaler Georges, étudiant, et Anklin Eve, les deux à Bienne ; Schüttel Peter, mécanicien-électricien, et Döbeli Angela, les deux à Bienne ; Beuchat Albert, mécanicien, et Wyss Marie, les deux

Les personnes intéressées sont priées d'adresser leurs offres de service manuscrites, avec curri-

Nos nouveaux ateliers

12 OCTOBRE 1970
AU LANDERON

Nous engageons des

DAMES ET DEMOISELLES

pour des travaux d'assemblage, de montage et de contrôle, faciles, propres et précis. Formation rapide par nos soins.

Adressez-vous au département Oscilloquartz, à la Fabrique d'Ebauches S. A., au LANDERON, ou téléphonez-nous à Ebauches S. A., dépt Oscilloquartz, Brévards 16, à Neuchâtel, au No (038) 5 85 01 en demandant l'interne 22.

Maison affiliée à Ebauches SA.
L'une des vingt-cinq premières entreprises de Suisse.

---

diate

rendeuse

pour notre

rayon disques

La préférence sera donnée à une personne qui a déjà pratiqué la vente, et douée de connaissances musicales.

Nous offrons un travail intéressant et varié ainsi que tous les avantages sociaux d'une entreprise moderne.

Veuillez téléphoner ou écrire pour un rendez-vous à

TORRE-AMSA S. A. Aux Arts Ménagers S. A.
5, rue des Fausses-Brayes, 2000 Neuchâtel
Tél. (038) 5 76 44

SODECO

Fabrique d'appareillage électromécanique et électronique, à **Genève.**

Depuis quelques années, nous réalisons avec succès un système opérationnel de gestion. De nombreuses applications sont déjà en exploitation. Vu l'importance des travaux introduits et projetés, nous désirons créer — dans notre service **Electronic Data Processing** — le poste de

chef de l'operating

(chef d'exploitation ordinateur).

Le titulaire de ce poste devrait être apte à animer un groupe de collaborateurs et à assumer la responsabilité du planning et de l'exploitation optimale d'un système IBM 360 mod. 30 à disques.

notre environnement.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

NEMZETKÖZI SZERVEZETEK

1021

Az elvetett mag

Nagyon megszomjaztam a sok beszélgetés között az UNESCO-palotában, s úgy éreztem, jó lenne inni valamit. Nem lévén más a harmadik emeleten, a Coca-Cola automatát hívtam segítségül. Jó hideg lesz — gondoltam —, s már be is dobtam az egy frankot. Az automata azonban úgy viselkedett, ahogy itthon megszoktam: nem felelt. Rángattam, ütöttem, de mindhiába, a gép elnyelte a pénzt és a legcsekélyebb hajlandóságot sem mutatta arra, hogy a szomjat oltó italt kiadja magából.

Éppen dohogtam, amikor egy kedves hölgy, amolyan titkárnőféle, felajánlotta, hogy szerelőt hív. *„Várjon csak, néhány perc, s itt lesz."* Megköszöntem, de nem vártam, mert nem volt időm, s már szaladtam is le a lépcsőn, hogy a földszinti drink bárban végre megigyam az üdítő italt.

Eltűnődtem eközben a teljes komforton, amivel e pazar palotát berendezték. Mert az automata nyilván nem mindig rossz, s a harmadik emeleten dolgozók *helyben* élvezhetik a koffeinos ital üdítő, serkentő hatását. Nem kell lemenniük a földszintre, ahol a pultnál, vagy ülve azt ihatnak, amit akarnak. A *„villámtűnődés"* lényegét körülbelül abban lehetne összefoglalni, hogy ez a hiperkomfort, a mindenfajta kiszolgálás tökélyre emelése Európában hovatovább olyan természetes lesz, mint a fű a kertben, a házak az utcán, a csillagok az égen.

Nem jutottam tovább a rögtönzött elmélkedésben, mert már a soron következő beszélgetésre kellett figyelnem, ám a Cola-automatára, meg a felajánlott szerelőre azóta is sokat gondoltam, s persze az embernek, a végletről *mindig a végletbe* jut eszébe. *Csak éppen a másik.* Tehát ez esetben Ázsia, Afrika, Latin-Amerika, a világnak azok a részei, amelyekben a *technikai fejlődés általában jóval hátrább tart*, ahová a huszadik század még nem teljesen érkezett meg.

A jóságos Mikulás

A nemzetközi szervezetektől, így az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezetétől ezek az államok elsősorban azt várják, hogy a civilizációs, fejlesztési erőfeszítésekben *támaszt, segítséget kapjanak.* Ez már önmagában is annak a bizonyítéka, hogy az ENSZ-intézmények — közvetve, vagy közvetlenül — felettébb lényeges, *mondhatni világpolitikai fontosságú* feladatok megoldásán fáradoznak. Mert bár a harmadik világ mint egységes, homogén országközösség *nem létezik*, hanem csupán India és Bolívia, Kongó és Burma, Szaúd-Arábia és Ceylon, és így tovább, abban mégis közösek ezek az országok, hogy *kérdőn pillantanak* a huszadik századra, s hogy ez a két szó nekik *jóval kevésbé* tűnik felemelőnek, vagy éppen nagyszerűnek, mert talán éheznek, talán fáznak, talán betegek. Nem vitás, hogy ezekben a pillantásokban és tekintetekben összegeződhetnek olyan törekvések, amelyek egy napon *kényszerítő erejű és hatású politikai ténnyé* erősödnek.

Az UNESCO-kereteket messze meghaladják ezek a várakozások, s voltaképpen az ENSZ körébe tartoznak. A most induló *második fejlesztési évtized* olyan zsák, amibe minden fejlesztési problémát belevarrnak, akár az elsőbe — csakhogy kívánatos lenne a nagyobb eredmény. Az 1968-as UNESCO-ülésszak kameruni elnöke *figyelemre méltóan* fogalmazott: „Paszszív kéregetőkből, akik 1960-ban voltunk, egyenrangú partnerré váltunk. *Már nem hiszünk a jóságos Mikulásban* és a szervezettel együttműködve ki tudjuk választani, mire van szüksége társadalmunknak. Főleg azt tudjuk, hogy elsősorban saját magunkra kell számítanunk, és hogy az igazi fejlődés nem fa, amit át lehet ültetni, hanem inkább maghoz hasonlítható, amelyet el kell vetni."

Rögtönzött számtan

A jóságos Mikulás puttonyából, sajnos, viszonylag keveseknek jut. Hiszen például az UNESCO költségvetése nyolcvanmillió dollár, egy másik ENSZ-szervezeté, a Fejlesztési Programé (UNDP) kétszázmillió dollár. Mind Párizsban, az UNESCO központjában, mind pedig Genfben, az UNDP székhelyén jól tudják ezt és teljes joggal beszélnek arról, hogy a *végső orvoslás* nem e szervezetek feladata. Az összegek, keretek növelése *nagypolitikai összefüggésekhez vezet*, általában a fegyverkezési kiadásokat említik.

Igen tanulságos egy kis rögtönzött közgazdasági számtan. A világon 780 millió analfabéta él, számuk hozzávetőlegesen 20 millióval növekszik évente. Az UNESCO két év alatt költségvetéséből 7, azaz hétmillió dollárt költött az írástudatlanság megszüntetésére. Ha a két összeget elosztjuk egymással — *merőben elméleti-elvont okoskodással* —, azt kapjuk eredményül, hogy egy analfabétára nem egészen egy (0,8) centet tudna kiadni a párizsi szervezet. Látnivalóan hihetetlenül kicsi summa ez.

Az embléma

Ide tartozik, hogy az ENSZ-szervezetek, így az UNESCO, vagy az UNDP összegeiből a fejlett országok is részesednek. Az e körül kirobbant komoly vitákban végül is az az álláspont kerekedett felül, amely — jogosan — úgy érvelt, hogy a harmadik világon kívül eső államokban *vannak* segítségre, segélyezésre szoruló területek. A pusztuló velencei műemlékek megmentését is az UNESCO vállalta magára.

Amikor az idei, néhány nap múlva véget érő esztendőt a *nevelés nemzetközi évévé* nyilvánították, az UNESCO-ban gondolkodni kezdtek azon, hogy mi legyen a mozgalom jelvénye. (Csak zárójelben: a világ gyermekeinek a fele semmiféle iskolai oktatást nem élvez és a 15 éven aluliak száma ma már éppen a világ lakosságának a fele). Javasolták egy könyv, vagy egy olvasó gyermek képét, ám mindkettőt elvetették, hiszen a könyv, a betű, az írás csak a világ egy részében jelenti a kultúra alapját. Aztán különböző emberi ábrázolás lehetőségét vetették fel, de ezt sem találták megfelelőnek, hiszen a szervezet a világ mindenfajta emberét segíteni akarja, s vajon milyent válasszanak az emblémához? Hosszú vajúdás után jött létre Victor *Vasarely*, azaz Vásárhelyi Viktor jelvénye. Ez op-art stílusú, csigavonalas kompozíció, amely inkább sejteti, mint ábrázolja az emberi fejet.

Az emberi megkülönböztetés, a nyelv, a bőrszín szerinti diszkrimináció formái szinte kifogyhatatlanok. Tudjuk, a világon a nyelvi-nemzetiségi kisebbségek feszítő energiája gyakran ott lappang a politikai háttérben. Például az oktatásban is fel lehet ezt mérni, s ez csupán nehezíti a munkát. A bolíviai oktatási rendszer sajátossága egyfajta megosztottság: a városokban spanyolul, a falvakban az indián nyelveken tanulnak. Az UNESCO szakemberei hamar észrevették, hogy ez a helyi, őslakosság továbbtanulása elé gördít bizonyos akadályokat. A továbblépés elképzelhetetlen a diszkriminációk szétbontása nélkül.

A prioritás — alapszó az UNESCO háza táján. Fogalmilag: a kulturális, gazdasági, oktatási, nevelési, tudományos, művészeti tennivalók rangsorolása. *Minél inkább prioritás valami, annál több pénz jut rá.* S máris — és megint — itt az alapkérdések egyike, melyik ország legyen inkább prioritás, a kulturális hagyományok, műemlékek (Firenze, Velence, Thaiföld, India építészeti csodái), kevéssé prioritás-e, mint az analfabetizációs kampány, de nem mindennél nagyobb prioritás-e az éhség eltüntetése?

Tengernyi feladat

Hogyan segíthetik a harmadik világot a civilizáltabb társadalmak? A többoldalú segélyezés — szembeállítva az egyes országok adományaival — előnyösebbnek látszik, mert a politikai feltételek így esetleg elmaradnak. Az UNESCO, miközben tengernyi bajjal küszködik a maga belső ügyeiben, hasonlóan a többi ENSZ-szervezethez, s magához az ENSZ-hez is, *összehangoltabban és célratörőbben* szeretne dolgozni, újra meg újra elkezdi a rangsorolást, elindítja a kampányokat — 1972-ben a könyv és az olvasás évét rendezik meg —, újra és újra hozzálát a tengernyi feladat elvégzéséhez. A lendület a népek közeledését és felemelését szolgálja. Meg azt, hogy minél több mag kerüljön a földekbe azokból a bizonyos magokból, és *a fák minél magasabbra nőjenek.*

Martin József

szöntött Karácsony, [illegible] ősi szokásrendszerébe fészkelődött be később, föltehetően német — és magyarországi — misztériumjátékok hatására a karácsonyfa állítás. E játékokat karácsony vigíliáján, Ádám és Éva nevenapján adták elő, paradicsomjátéknak nevezték. E drámai misztériumok az ős-emberpár tündéri létét, megkísértésüket, a tiltott gyümölcs megízlelését és Ádámnak s Évának a paradicsomból való kiűzetését játszották el. A színen, akár Madách Tragédiájának második színében, két fa állt: *a tudásé és a halhatatlanságé.* E megkísértő, tiltott fák mellett állunk karácsony előestéjén, s mindaz, amit felaggatunk, a kígyóként kísértő, sátánt ábrázoló papírlánc, a tudás fájának gyümölcsét jelentő alma, a világ világosságát fölvillantó gyertya jelkép volt valamikor. A jelkép azután kihunyt, úgy lobbant el nemzedékek emlékezetében, mint parányi fénye a csillagszórónak.

Az ős-emberpár idő-homályba, millió és millió év párás ködébe vesző történetében a gyermekien tiszta, a költőien szép, az elfogadható, s az értelemmel már nem követhető gondolatok keverednek össze. *„Ah, élni, élni: mily édes, mi szép!"* De nem az édes élet érdekében való megízlelni a tudást? S minden nyersanyag, amely művészkézben formát ölt, s minden felrakott tégla, amely otthont és embermeleget teremt, minden egyes sóhaj az igaz és szép után, az új emberi társadalom megteremtésének minden szenvedélye, e szenvedély töredéke is része, fényes darabja az emberiség e paradicsomi küzdelmének.

E földi paradicsomot, nevezzük nevén a világ legnemesebb tudósainak mindenkori törekvését, a világ legnagyobb osztályainak óhaját, a szocialista rendet, a szocialista államok virágzó közösségét, s majd az egész földre kiterjedő szocialista rendszert megteremteni az emberhez egyedül méltó, nem emberfeletti, de súlyosan nehéz feladat. Ez a küzdelem, harca a jónak, évszázadok harcát, a szenvedély türelmének az állapotát, egymást követő nemzedékek lenyűgöző kitartását, az örökzöld remény hitét föltételezi.

Ezt a küzdelmet, amelynek jelképe ma Magyarország minden otthonában föllelhető, feladni soha nem szabad. Az emberi létezés értelmét adná fel az, aki képes lenne lemondani a paradicsomról, a paradicsom emberi feltételek közötti megteremthetőségének az álmáról.

Ruffy Péter

teljesítésére, amely túlmenne az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozatán. Szorosan összefügg ezzel a hírrel, hogy Tel Avivban hűvösen fogadták *Rogers* amerikai külügyminiszternek bejelentését: az Egyesült Államok elküldené békefenntartó erőit az ENSZ zászlaja alatt, a kialakítandó arab—izraeli határok védelmére. Izrael pillanatnyilag elutasítja az egész tervet, arra hivatkozva, hogy a jövendő határokról először közvetlenül akar tárgyalni és megegyezésre jutni arab szomszédaival.

Losonczi Pál és Fock Jenő üdvözlő távirata Cyrankiewiczhez és Jaroszewiczhez

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Józef *Cyrankiewiczet* a Lengyel Népköztársaság Államtanácsa elnökévé történt megválasztása alkalmából. *Fock* Jenő, a kormány elnöke ugyancsak táviratban fejezte ki üdvözletét és jókívánságait Piotr *Jaroszewicznek*, a Lengyel Népköztársaság Minisztertanácsa új elnökének.

A *TASZSZ* jelentette, hogy Nyikolaj *Podgornij*, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Elnökségének elnöke szívélyesen üdvözölte Józef Cyrankiewiczet, Alekszej *Koszigin* pedig táviratot intézett Piotr Jaroszewiczhez Lengyelország miniszterelnökévé történt megválasztása alkalmából.

Feloldódott a feszültség Lengyelországban

Márkus Gyula, az *MTI* varsói tudósítója írja: A Szejm szerdai ülésével, amely az állami vezetésben végrehajtotta a várt személyi változásokat, *lezárult a lengyel belpolitikai élet több mint egyhetes, feszültséggel teli időszaka.* A helyzet rendezését biztosító döntő lépést a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága már december 20-i plénumának határozatával, s az új pártvezetőség megválasztásával megtette. Ezt bizonyítja az a tény, hogy a gyárakban és üzemekben felvették a munkát azok is, akik előzőleg napokig nem termeltek.

A lengyel balti tengermelléken, Slupskban, Gdanskban, Gdyniában, Elblagban és Szczecinben a múlt héten lezajlott tüntetések, rendzavarások, összecsapások, emberáldozatokkal járó tragikus események után *az élet visszatért nyugodt, normális medrébe.*

Varsóban most emlékeztetnek Edward *Gierek* szavaira: „A kérdésre adott válaszunk nehéz és önkritikus, de világos és tiszta lesz." Tény, hogy a kiskereskedelmi fogyasztói árak rendezése, *az áremelés volt az a mozzanat, amely a gazdasági problémák és a biztató távlatok hiánya miatt, az egyébként is kedvezőtlen légkört pattanásig feszítette.* Természetes tehát, hogy az első intézkedések éppen az árrendezés kedvezőtlen következményeinek enyhítésére, megszüntetésére irányulnak. Hétmilliárd zlotyt irányoztak elő arra, hogy emeljék a legala-

Az Al Gumhurija úgy é[illegible] sült, hogy az Ali *Szabri* alel[illegible] által vezetett küldöttség r[illegible] látogatása alatt nem volt [illegible] gendő idő a kétoldalú ga[illegible] sági tárgyalások befejezés[illegible] hosszú lejáratú együttműkö[illegible] si terv kidolgozására, e[illegible]

Saigon korl[illegible]

Saigonból jelenti a *Reuter* és az *AFP:* Csütörtökön életbe lépett az amerikai és saigoni csapatok számára elrendelt karácsonyi tűzszünet. Ezalatt a bombázások is szünetelnek, azonban — mint a nyugati hírügynökségek hangsúlyozzák, csak Dél-Vietnam területén. Laoszban és Kambodzsában folytatódnak a bombázások. A saigoni kormánycsapatok szárazföldi hadműveleteiket is csak Dél-Vietnam területén szüneteltetik, Kambodzsában tartózkodó mintegy 12 500 katonájukra a tűzszünet *nem* vonatkozik. (A DIFK tűzszünete szerda délután, ottani idő szerint 6 órakor lépett életbe.)

A DIFK belügyminisztériuma a „Felszabadulás" nevű rádióadó útján „elcsépelt trükknek" nevezte a saigoni kormánynak azt a szerdai bejelentését, hogy karácsony alkalmából mintegy harminc „északi hadifoglyukat" szabadon engedik. A szóvivő rámutatott, hogy ennek a gesztusnak nincs más célja, mint közvetve agresszióval megrágalmazni északot. Végül az ideiglenes kormány felszólította a saigoni hatóságokat, hogy bocsássanak szabadon minden letartóztatott és bebörtönzött hazafit és hagyják nekik szabadon eldönteni, hogy északon avagy délen akarnak-e élni.

Bonni igény:

Intézményesítsék a Nyugat-Berlinről folyó négyhatalmi megbeszéléseket

Bonnból jelenti a *Reuter:* Az NSZK „hasznosnak" tartaná, ha a Nyugat-Berlinről folyó négyhatalmi tárgyalások *állandóbb jellegű konferencia* formáját öltenék. Conrad *Ahlers*, a bonni kormány szóvivője sajtóértekezletén kérdésekre válaszolva azt mondotta: Bonn helyeselné, ha a Szovjetunió, az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Franciaország nagykövetének tárgyalásai „konferencia jellegét öltenék".

Nem erősítette meg, hogy az ötletet először *Brandt* kancellár vetette volna fel abban a levélben, amelyet Varsóból visszatérve a három nyugati hatalom állam-, illetve kormányfőjéhez intézett. Bizonyos sajtójelentések ugyanis arról adtak hírt, hogy Brandt *Nixon* amerikai elnökhöz, *Heath* brit miniszterelnökhöz és *Pompidou* francia elnökhöz intézett levelében indítványozta: a négy nagyhatalom nagyköve-

Vasarely

Szerepel a modern francia festéneti kiállításban a Műcsarnokban (jul. 12-től)

N.N.: hagyat képrőművészeti bemutató külföldön

Nézna badság 1969 VIII. 5

Victor Vasarely

Pakisban él. A Iparmův. Főiskola
(Bp.) tisztelettel tanára

(Környei): Amerigo Tot jutalmat
adott egy diploma-tervért

Magyar Nemzet 1970 VII. 11. 4 old.

Vasarely Viktor

nevét a külföldre szakadt XX. századi magyar művészek 197o-es budapesti tárlatának kiállitói között emliti

Dévényi Iván: Huszár Vilmosról, halálának 1o. évfordulója alkalmából. - Magyar Épitőművészet.197o. 6.sz. 5o. 1.

Vasarely

Budapesti kiállitásáról készült film egy jelenetét mutatja be a lap, melyen szerepel a művész alkotásaival.
Fényképfelvétel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 197o. május 3o.
XIV. évf. 22. sz. 6. lap

Vasarelly, Victor

Művéből állandó
kiállítás nyílik a Francia összi
Gordes-ban junius 5-én

-Napló-

Magyar Nemzet 1970 május 30
4. old.

Vasarelly

neve emlitve

– Maplô –

Magyar Nemzet 1970 március 19
4. old.

Vasarely, Victor

Budapesti kiállításáról ír Lukáts László.

Budapest, 1970. I. sz. 42. l.

Vasarely

Riállítása nyílt

a Múcsarnokban

Népszava 1969 október 30

2. old.

Vasárely

Kiállított művét a Szépmův. Múzeumnak ajándékozta.

Sóos hagda: XX. sz-i magyar szásmazásu művészek kiáll.

Magyar Hírek 1970 XII. 12

Vasarely, Victor

a Magyar Iparművészeti Főiskola
tiszteletbeli tanára lett

Magyar Nemzet
1969 október 18
4. old.

Victor Vasarelly

A Franciaországban élő hazánkfia kiállítása nyílt meg a Műcsarnokban. A festőművész tárlatának megnyitójára hazalátogatott. Mintegy 500 alkotása szerepel.

Fotó: részlet a kiállításból

Pestmegyei Hírlap 1969. okt. 21. H.o. Az op-art feltalálója a Műcsarnokban

I.

Victor Vasarely

Nagy érdeklődést keltett Victor Vasarely pécsi kiállítása. A március 30-i megnyitó óta több ezren tekintették meg a városnak adományozott grafikai gyűjteményt. A kiállítás katalógusában maga a művész köszönti szülővárosát, látogatóit, s vázolja művészi elképzeléseit.

A Jelenkor krónikája.

Jelenkor XII. évf. 5. sz. 1969. okt. 27.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Victor Vasarely

II.

„Pécs, Káptalan u. 3. Egy öreg udvarház, távolabb egy négytornyú nagy épület, még messzebb egy domb, talán hegy? A Tettyi... Ez az összes emléke egy hároméves kisfiúnak szülővárosáról. Újabban hírek, újságcikkek, könyvek tudomásomra hozták, hogy Pécs város fejlődött, terjeszkedett, épült-szépült és belépett a modern korba... Kiállításom az első... óhazámban csaknem negyven évi távollét után. Szimbolumai is a... kultúrkapcsolatok megteremtésének Nyugat és Közép-Európa között" – írja Vasarely.

Jelenkor XII. évf. 5. sz. 1969. máj. 508. l.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

1021

Vasarely

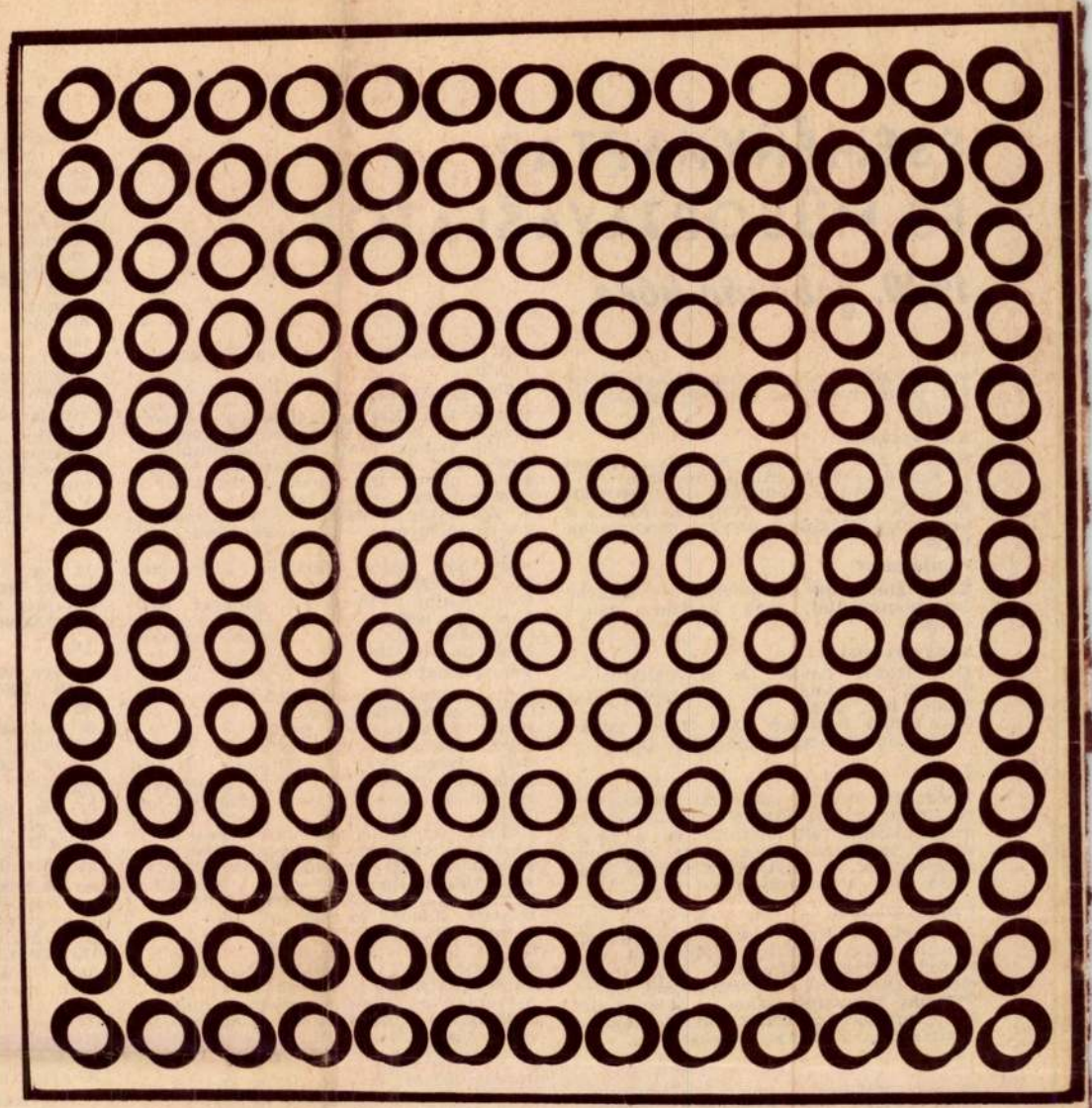

VICTOR VASARELY

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

(Cikkünk a 42. oldalon)

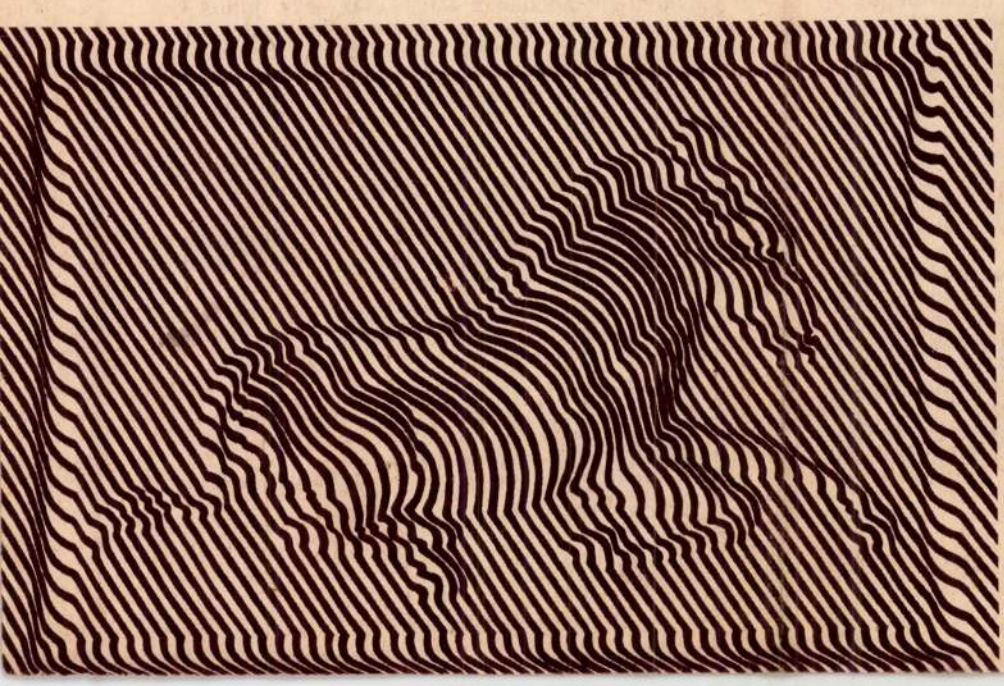

népművelés 12
ÁRA: 4,– Ft

1970 DEC

NEPMŰVELÉS
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESEMÉNYNAPTÁR ÉS MŰSORJAVASLATOK

1970. február hóra

2.

50 éve, 1920-ban halt meg **Szinyei-Merse Pál** festőművész, az impresszionisták előfutára.

Könyvjavaslat:

Kontha Sándor: Paál, Mészöly, Szinyei — Képzőművészeti Kiadó Bp. 1964.

75 éve, 1895-ben született **DÉSI HUBER ISTVÁN** festő- és grafikusművész, a Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagja.

Filmjavaslat:

Gondolatok egy utcanévhez — Magyar dokumentumfilm, csak keskeny változatban.

Könyvjavaslatok:

Dési Huber István: A művészetről — Cikkek, tanulmányok. Képzőművészeti Kiadó, Bp., 1959.
Dési Huber Istvánné: Dési Huber István — Képzőművészeti Kiadó, Bp., 1954.

7.

25 éve, 1945-ben írta alá Sztálin, Roosevelt és Churchill **JALTÁBAN** a Németország megszállására, ellenőrzésére és a jóvátételre vonatkozó egyezményt, valamint megegyeztek az Egyesült Nemzetek Szövetségének létrehozásában.

Filmjavaslatok:

A német kérdésről — Magyar dokumentumfilm csak keskeny változatban.
Nézzetek erre a városra — NDK dokumentumfilm keskeny változatban.
U-Thant Magyarországon — Magyar dokumentumfilm az ENSZ főtitkárának látogatásáról, keskeny változatban.

13.

25. éve, 1945-ben a budai vár elfoglalásával **VÉGET ÉRT BUDAPEST OSTROMA**, és felszabadult a főváros egész területe.

Könyvjavaslatok:

Bedecs Éva: Külvárosi történet — Riport-regény — Zrínyi Kiadó — Bp. 1966.
Csillik Gábor: Budapesten harcoltunk — Önéletrajzi regény — Magvető — Bp.
Fehér Lajos: Harcolunk Budapestért — Szikra Kiadó — Bp. 1955.
A szabadság hajnalán — Visszaemlékezés-gyűjtemény — Kossuth Kiadó, Bp. 1965.
Mesterházi Lajos: Férfikor, Szépirodalmi, Bp. 1967.
Nagy Lajos: Pincenapló, Magyar Helikon, Bp. 1965.
Tersánszky J. Jenő: Életem regényei, Magvető, Bp. 1968.

Versjavaslatok:

Heltai Jenő: Szabadság
Gábor Andor: Budapest
Fodor József: Piros fejfák
Illyés Gyula: Az építőkhöz
Zelk Zoltán: Egy vöröskatona sírjánál
Jankovich Ferenc: Sej, a mi lobogónkat
Benjámin László: Tavasz Magyarországon
Csanádi Imre: Csillag a homlokukon
(A versek találhatók a Tavasz Magyarországon c. antológiában — Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1965.)
Baranyi Ferenc: Mert hősök voltak
Csanády János: Forradalom után
Demény Ottó: Munkás
Görgei Gábor: Állványozók
Jobbágy Károly: „A gyár is költészet . . .”
Tornai József: Ferencvárosi szél
A versek a „Fiatal magyar költők” c. antológiában találhatók, Szépirodalmi, Kiadó. Bp., 1964.

Műsorjavaslatok:

Darvas József: Hajnali tűz — Dráma három felvonásban (kapható a Szerzői Jogvédő Hivatal Színpadi Osztályán)
Mesterházi La
két részben (
Berkesi Andr
virág, dráma
szín sorozat 3
Darvas Józse
Szépirodalmi
Dobozy Imre:
Szépirodalmi K
Húsz év — Szí
felszabadulás 20
művelési Intézet
tára, 61. sz.
Fáklyavivők — dalok, kórusok a magyar munkásmozgalom múltjából — Népművelési Propaganda Iroda, Bp. 1967.

Filmjavaslatok:

Emlékezzünk — magyar dokumentumfilm, normál és keskeny változatban
Ferencvárosi mozaik — magyar rövidfilm, csak normál változatban.
Város a Dunánál — ismeretterjesztő film, normál és keskeny változatban.

17.

50 éve, 1920-ban végeztette ki a fehérterror **SOMOGYI BÉLÁT,** a szociáldemokrata tanítómozgalom egyik vezetőjét, és **BACSÓ BÉLA** újságírót.

18.

25. éve, 1945-ben alakult meg a **MAGYAR NŐK DEMOKRATIKUS SZÖVETSÉGE.**

20.

60 éve, 1910-ben született **FÖLDEÁK JÁNOS** író, költő, a „Munkásírók” csoportjának tagja.

23.

52 éve, 1918-ban volt a **VÖRÖS HADSEREG** első nagy győzelme, a Szovjet Hadsereg Napja.

Filmjavaslat:

A 26 hős, szovjet játékfilm, csak széles változatban.
A negyvenegyedik, színes szovjet játékfilm, normál és keskeny változatban.
Ha szereted hazádat, szovjet film, eredeti dokumentumok felhasználásával, csak normál változatban.

24.

120 éve, 1850-ben született **JÁSZAI MARI** színésznő, a legnagyobb magyar tragika.

Könyvjavaslat:

Jászai Mari írásai, emlékezések — napló — Művelt Nép Könyvkiadó — Bp. 1955.

MUNKAJOGI TANÁCSADÁS

A MUNKÁLTATÓI FELMONDÁS INDOKOLÁSA

Egy művelődési ház igazgatója kérdezi: „Munkáltatói felmondás esetén hogyan kell a felmondó levélben az okokat megjelölni? Elégséges-e, ha a mulasztásokat elkövető dolgozó munkaviszonyát azzal az indokolással szüntetjük meg, hogy munkáját ismételten nem végezte el megfelelően? Kérdezem továbbá, hogyan kell értelmezni az új Munka Tövénykönyve 26. §-ának (2) bekezdését, mely szerint mellőzhető az indokolás, ha a dolgozó egy évnél hosszabb ideje van a vállalatnál? Az egyéves időtartamba beszámít-e az érdekelt előző munkaviszonyban töltött ideje, ha igen, mely esetekben?”

Válasz: A Munka Törvénykönyve (Mt.) 26. §-a (2) bekezdése értelmében a munkáltatónak a felmondást minden esetben írásban kell közölnie, mégpedig úgy, hogy abból a felmondás oka világosan kitűnjön. 1968. január 1-e óta a törvény nem tartalmaz tételesen felsorolt felmondási okokat. A felmondás okát tehát a munkáltatónak kell — az adott eset körülményei szerint — meghatároznia. Általában nem elégséges a kifogásolt magatartásra történő utalás, nem kielégítő tehát a kérdezett indokolás sem. Ilyen esetben azt is meg kell jelölni, hogy a dolgozó mikor, milyen mulasztásokkal vagy hibás intézkedésekkel valósította meg a felmondás alapjául szolgáló magatartást, a nem megfelelő munkavégzést. Ha viszont öregségi nyugdíjra való jogosultság címén szüntetik meg felmondással az alkalmazott munkaviszonyát, akkor elég, ha a felmondó levélben indokolásként e jogosultság tényére hivatkoznak.

Az indokolás mellőzésére vonatkozó rendelkezés teljes szövege a következő: „Mellőzhető az indokolás, ha a dolgozó egy évnél rövidebb ideje van a vállalatnál, kivéve, ha ez az első munkaviszonya vagy a dolgozó az indokolást kéri.” E mondat helyes értelmezéséről az alábbiakban tájékoztatunk. A munkáltató szervnél (intézménynél, vállalatnál) eltöltött időbe be kell számítani az áthelyezett dolgozónak az áthelyezést megelőző munkaviszonyát. Az áthelyezést megelőző munkaviszonyt ugyanis — az Mt. 25. §-ának (3) bekezdése szerint — úgy kell tekinteni, mintha azt az alkalmazott az új intézménynél töltötte volna el. **Példa:** az alkalmazottnak 1970. január 5-én mondanak fel; ő csak 1969. július 1-e óta van munkaviszonyban az intézménynél, oda áthelyezéssel került. Előző munkaviszonya 1969. február 1-től 1969. június 30-ig tartott, de az ezt megelőző egyéves munkaviszonyából is áthelyezéssel került át a másik munkahelyére. Ennél az alkalmazottnál a felmondó intézménynél eltöltött időként kell figyelembe venni az 1968. február 1-től 1970. január 5-ig terjedő időtartamot. Ez meghaladja az egy évet, ennélfogva a munkáltató a felmondást köteles megindokolni.

A fenti rendelkezés értelmében a munkáltatónak a felmondást a dolgozó munkaviszonyban töltött idejére való tekintet nélkül indokolnia kell,

— ha a dolgozó az első munkaviszonyát tölti az intézménynél (előzetesen még sehol sem dolgozott munkaviszony keretében), továbbá,

— ha a dolgozó kéri az indokolást.

Az utóbbi esetben az érdekeltnek az indokolást a felmondás elleni panasz benyújtására megjelölt tizenöt napos határidőn belül kell kérnie.

Dr. Ferencz Győző

Victor Vasarely festő

Grafikáiból a Pécsi Janus
Pannonius Múzeum Bau
Kiállítása nyílt

Szocialista Művészetért 1969 V. sz.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

Az „Op-Art" egyik kiemelkedő képviselője.

Lexikon der Kunst, Leipzig, Veb. E.A. Seemann Verlag, 1968. 775 l. 9 l.

MDK

Vasarely, Victor, festő

A Műcsarnok októberben
rendezi meg a Vasarely-
kiállítást.

-: A budapesti művészeti hetek kiállí-
tásai 7

Népszabadság, Bp. 1969. aug. 30.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Viktor Vasarely festő

Erévben kiállítása lesz Laránkban

Tamás Menyhért: Képzőművészetünk
Követei.

Népszava 1969 IV. 30

Vasarely

A művész munkaasztalánál

A luxemburgi rádió három francia művészt kért fel, tervezzenek díszítőelemet a rádió épületére. Victor Vasarely pályaműve rendkívül egyszerű volt, fehér papírlapra egy piros kört ragasztott. A pályázatot ezzel meg is nyerte — ugyanis a fehér alapon piros kör a luxemburgi rádió emblémája.

A közelmúltban egy másik hír is napvilágot látott, ugyanis hazánkfia, Victor Vasarely a felső provencei Gordesban felavatta saját múzeumát. „Vasarely múzeuma megnyitásával nem arra törekedett mindenekelőtt — írja Jean *Saucet* a Paris Match-ban —, hogy bemutassa saját műveit, hanem, hogy otthont adjon egy új kifejezési formának." (Műtárgyainak jelentékeny részét egyébként az érdeklődők a Műcsarnokban rendezett kiállításán megtekinthették.)

Nem véletlen, hogy Vasarely választása a gordesi várra esett, melyet maga restauráltatott. A vár mintegy sasfészek magasodik a völgy fölött. Több mint húsz éve vásárolt itt egy építmény romot, egy habarcs nélkül összeállított kövekből készült hajlékot, ami bizonyára az újabb kőkorból származik. A restaurálás után ezeket lakóépületekké alakították át, illetve a felső két emeletet múzeumnak.

Vasarely olyan műveket alkot, amelyek optikai illúziót ébresztenek, és arra használják fel a szem természetes mozgékonyságát, hogy a mozgás hatását keltsék. Ezeket a gyönyörködtető optikai hatásokat olyan tökéletességre fejlesztette, amelyeknek a színekben és a szellemes formákban gyönyörködni tudó ember nem állhat ellent. Ezt a leleményes formát op-artnak nevezik („op" — optikai rövidítése). Vasarely a középkori mesterek eljárását alkalmazza: műveit asszisztenseinek technikai segítségével hozza létre.

A színek és a távlat ellentéteit használja fel. Nem a klasszikus távlattal él, tehát nem a hagyományos festők távlatával, hanem a műszaki rajz távlatát alkalmazza. Mint önmagáról mondja a mester, távlattanulmányai szolgáltak az op-art kiindulópontjául.

Mint ismeretes, a művész annak idején orvosi tanulmányokat folytatott. Véletlen folytán felkérik egy plakát megrajzolására, amellyel sikert aratott, és újabbakat rendeltek tőle. Ezzel befutott ember lett a reklámrajz világában, amely húsz éven át a birodalma maradt.

Magáról azt mondja, hogy szereti a játékokat. A kártyák és jeleik elbűvölik. A biliárd kombinációi, amelyeket a két fehér és a piros golyó alkot zöld posztón, úgyszintén. Bizonyára ez a játékos szenvedély vitte rá, hogy felhasználja a festészetben azt, ami addig csak gyermekek mulatsága volt, az optikai csalódást.

A reklám világában töltött évek lerombolták előítéleteit, így aztán nézete szerint: az egyetlen kép, amelyet a gyűjtő megvásárolt, hogy a tömegektől távol elzárja önző otthonában, egy mindörökre letűnt világ tartozéka. Vasarely álma: elektronikus gépek segítségével olyan „többszínű" várost építeni, valamilyen iszonyúan csúf vidéken, ahol az puszta jelenlétével feloldaná a disszonanciát.

A derűs városok, a nagyszerű optikai élvezetek, egy társadalmi optimizmuson alapulnak. Vasarelynek a technikával való szoros kapcsolata nem csupán szellemi jelentőségű, hanem ez teszi sokszorosíthatóvá, széleskörűen elterjeszthetővé műveit. Ezáltal alkotásai demokratikusan hozzáférhetőekké válnak. Formai megoldásainak demokratizmusa megnyilvánul a motívumkeresésben és az ízléssel összeválogatott színek hatásában is, amelyet bárki befogadhat.

Művészetének sikere persze nem azt jelenti, hogy az op-art a modern művészet megújhodása. Voltaképpen modern dekoráció, ami nagyon szellemes, rendkívül látványos, jól sokszorosítható, káprázatos hatású és amely rendkívül demokratikus. A jövő városa, mint ahogy az álmaiban szerepel, bizonyára sok mindent felhasznál majd művészetéből.

Még nem rendeltek tőle ilyen várost, de már egy brüsszeli biztosító társaság felkérte őt, hogy művészi elvei alapján tervezzen számára egy hatemeletes épületet. Úgy hírlik, hogy a művész elkészítette vázlatait, de az épület terve láttán megrémültek a szerző merészségén és leállították a tervet. Mondani sem kell, hogy ez nem kedvetlenítette el a művészt.

Egyébként úgy tervezi, hogy Gordesban a múzeum mellett intézetet létesít, amely majd fiatal kutatóknak ad otthont. Az ősi kőépítményeket, amelyek egykoron pásztoroknak adtak menedéket, művészek fogják benépesíteni, akiknek munkáját elektronikus számítógépek is segítik.

Vasarely szerint művészete nem lehet a magángyűjtők kedvtelésének tárgya. Azt akarja, hogy ez az irányzat lépjen ki az utcára, és hogy az építészeti alkotások szerves része legyen.

(— bs —)

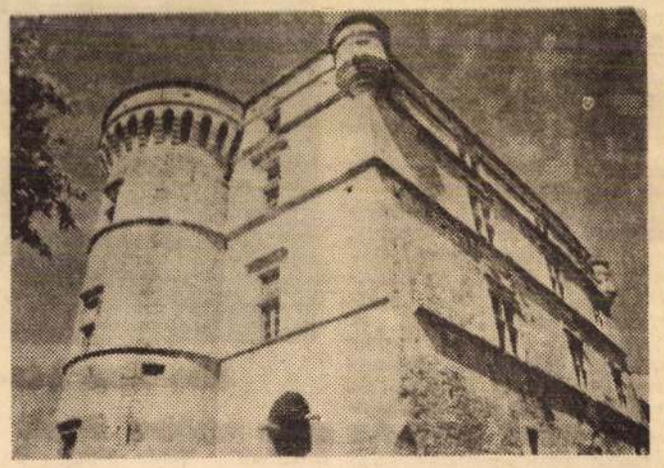

A gordesi vár — Vasarely sasfészke

megelőzte a Ruhagyár és a MÁV Igazgatóság csapatát. A szegedi járásiak közül a szőregiek, illetve bordányiak szereztek első helyet. *A győztesek értékes tárgy- és oklevél jutalomban részesültek.*

A megyei döntőt augusztus 30-án rendezik meg.

Izgalmas versenynek ígérkezik

A Szegedi Volán SC vasárnap délelőtt 10 órakor rendezi meg a SZEOL-stadionban a salakmotorosok országos bajnokságának ötödik, egyben befejező fordulóját. A versenyben a miskolci, a debreceni, a gyulai, a szolnoki salakmotorosok mellett a Szegedi Volán — *Tanács, Zahorán, Radu, Szabó* — versenyzői is rajthoz állnak. *A szegediek megfeszített munkával próbálják bepótolni azt a felkészülésben érezhető lemaradást, amit az árvízveszély okozott.*

Izgalmas, nagy verseny várható vasárnap, ugyanis az élen Gyepes (Gyula), Jakab (Papp J. SE) és Radácsi (Debrecen) között minimális a pontkülönbség. *A versenyzők délután 5 órakor tartanak edzést a stadionban, melyre az elővételben váltott jegyek már érvényesek.* A szegedi motorosokat az első nyolc helyezett közé várják a szakvezetők. *Az elmúlt vasárnapi szolnoki, negyedik fordulóban Zahorán a hatodik, Radu pedig a nyolcadik helyezést érte el.* Az országos bajnoki címet és a helyezéseket 20 futamos versenyben döntik el egymás között az ország legjobb salakmotorosai.

Edzés közben a szegedi salakversenyzők

A férfiak mezőnyében találjuk többek között a tavalyi kupagyőztest, a Miskolci Bányászt. Csongrád megyét ez évben is a Szegedi Volán SC NB I B-s kézilabdacsapata képviseli, amely 1969. évben Szegedi Előre néven harmadik helyezést ért el. *Radics* János, a kézi*tes küldte el nevezését.*

A találkozókat az újszegedi Kisstadionban játsszák le pénteken és szombaton délelőtt, délután, vasárnap délelőtt pedig a döntők mérkőzéseit láthatja a közönség.

mérkőzések pedig már a bajnoki idényre való felkészülést fogják szolgálni a csapatnál.

Részlet az egyik tűzkö… edénymar…

Korek Józseftől, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgató-helyettesétől, az ásatások vezetőjétől.

— Amint ismeretes, *dr. Csalogh* József nyugalmazott szentesi múzeumigazgató 1955 óta négy alkalommal kutatott ezen a helyen — mondotta a főigazgató-helyettes —, dr. Csalogh József a középneolitikum gazdag anyagát tárta fel. Európában páratlan leletek kerültek elő 35 sírból. Az ülő agyagszobrok, edények, kerámiák és egyebek a csaknem ötezer évvel ezelőtt élt tűzkövesi ember életéről és körülményeiről vallottak. — Most, hogy a tsz építkezik ezen a helyen, a Magyar Nemzeti Múzeum vezetősége elhatározta, hogy leletmentő ásatást folytat a tűzkövesi kultúra megőrzése érdekében. Próbáltuk menteni, amit lehetett.

— Az elmúlt egy hónap eredménye elég jelentős. Összesen 30 sírt tártunk fel, amelyek a zsugorított temetkezési módról tanúskodnak. Találtunk továbbá négy házat és számos más településjelenség is tette az egyik 6 méter hosszú, 4 méter széles hajdani ház, (mai értelembe véve természetesen valamiféle kunyhó) elhelyezését és az ott talált

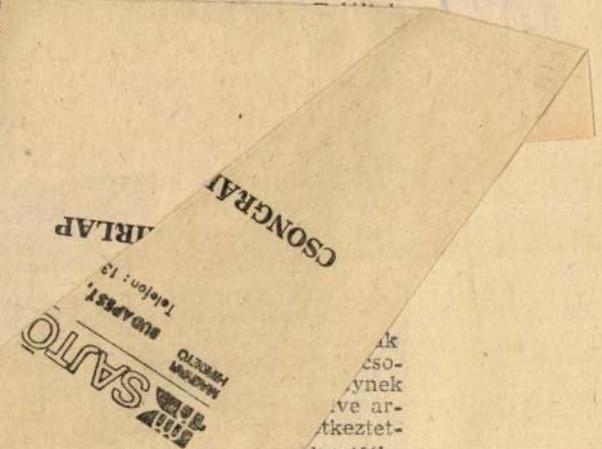

…ak
…cso-
…ynek
…ve ar-
…tkeztet-
…lamiféle
… a fal
… erő
…kel együtt,
… úgy …
…zhely, az edé-
… a többi ta… csak most ke-
rültek elő a régész… satás során.

Befejezésül a főigazgató-helyettes azt is elmondotta: ezek az újabb leletek nem kiemelkedő értékűek ugyan, de gazdagítják azt, amit korábban sikerült a föld alól felszínre hozni.

KACZÚR ISTVÁN

SZOT-üdültetés Szegeden

SZOT 1969-ben hozott határozata értelmében országos akció indult meg a családi üdültetések számának a növeléséért. Szeged elsőként cselekedett: Újszegeden középiskolai és felsőfokú tanintézetek kollégiumaiban ezer embernek biztosítottak két hétre szállást, ellátást. Tegnap érkezett meg már a második kétszázötvenes csoport. Eddigi tapasztalatokat összegezve a szakemberek megállapították, hogy a kellemes, parkokkal övezett környezet, gazdag kulturális szórakozási, fürdési lehetőség megnyerték az üdülők tetszését. Érdemes az akciót folytatni. Jövőre növelik a családi üdültetések számát, sőt egy gyógyszálló építtetésével egész éven át folyamatossá teszik.

1021

VASARELY MÚZEUM EGY PROVENCE-I KASTÉLYBAN

Victor Vasarely, az op-art világhírű magyar származású mestere Provence-ban, Gordes falu ősi reneszánsz kastélyában múzeumot létesít saját műveiből. A kastélyt évi egy frank képletes összegért kapta bérbe. A művész hangoztatta, hogy a múzeum létesítésével nem saját alkotásainak kiállítása a fő célja, hanem az, hogy polgárjogot biztosítson a plasztikus kifejezésmód új formájának.

PARIS MATCH

Vasarely

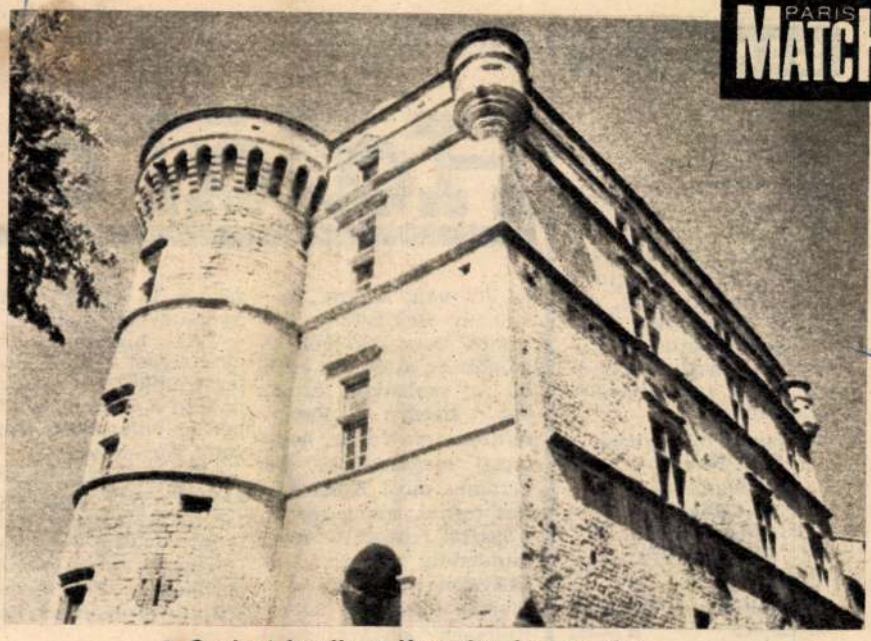

A Gordes-i kastély, a Vasarely-múzeum otthona

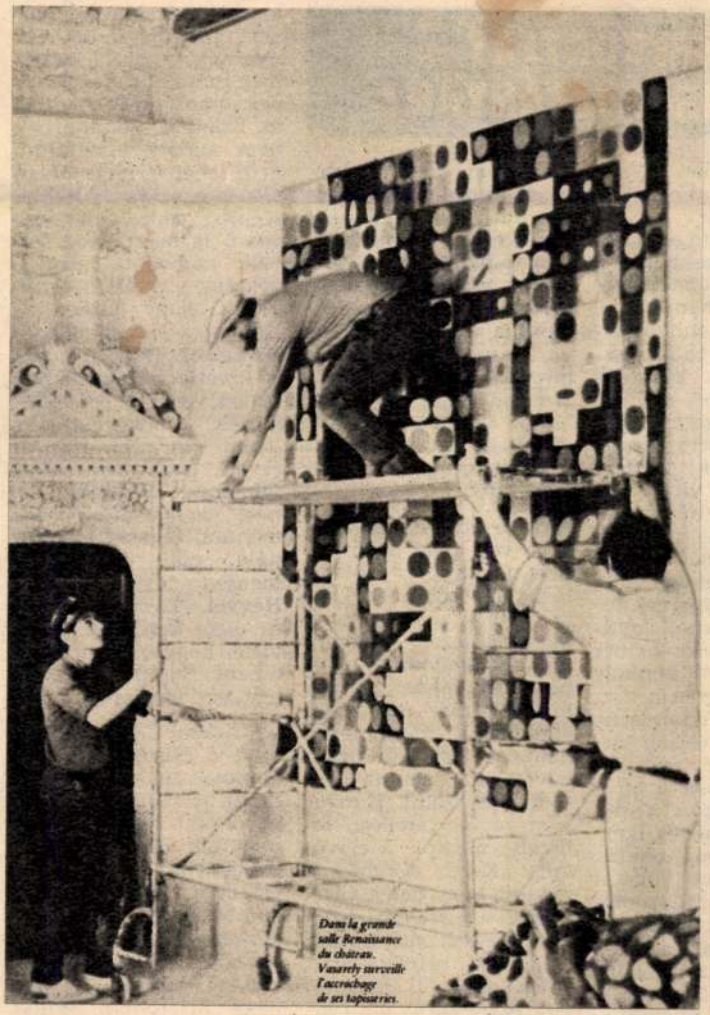

Dans la grande salle Renaissance du château, Vasarely surveille l'accrochage de ses tapisseries.

A művész személyes felügyelete alatt faliszőnyeggel dekorálják a kastély nagy reneszánsz termét

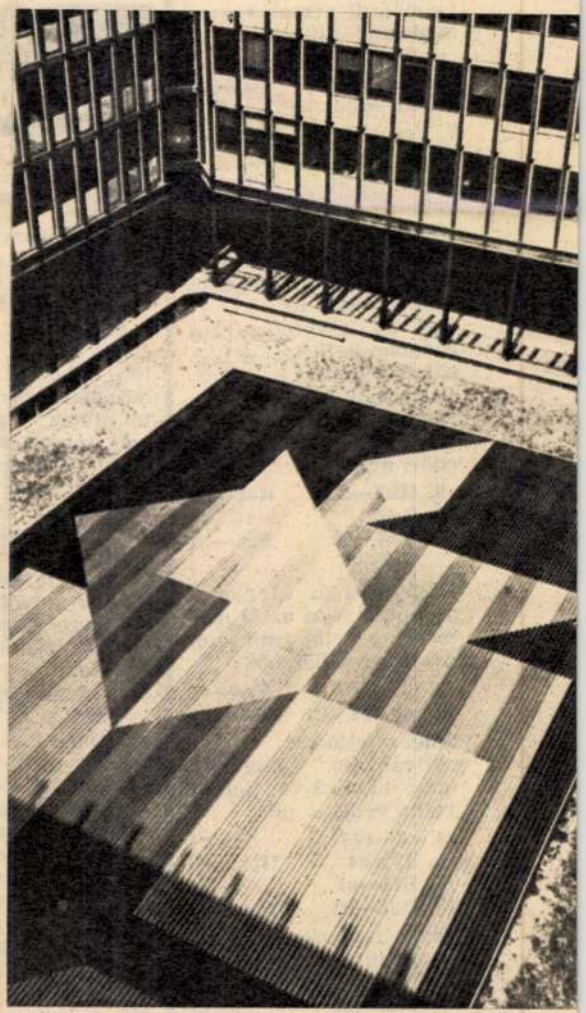

Vasarely egyik padló mozaikja is helyet kap az új múzeumban

SAKK

Rovatvezető: Fighan Tibor

Gyakran beszélnek a „vakjáték"-ról, „vakszimultán"-ról, mint a sakkjáték sajátos műfajáról, amely a tábla megtekintése nélkül játszó féltől a figyelem és emlékezet különleges összpontosítását követeli meg. Az alábbi játszmát két „igazi" vak játszotta, nem is rosszul. A győztes másodszor lett a vak sakkozók világbajnoka.

Ponziani megnyitása
I. Novák
(Csehszlovákia)
M. Cabarkapa
(Jugoszlávia)
Ermelo, 1970.

1. e2—e4	**e7—e5**
2. Hg1—f3	**Hb8—c6**
3. c2—c3	**d7—d5**
4. Vd1—a4	**Hg8—f6**

Leonhardt német mester gyalogáldozata.

5. Hf3×e5	**Ff8—d6**
6. He5×c6	**b7×c6**
7. d2—d3	. . . . .

7. Vc6:†, Fd7 8. Va6, de: után világos túlságosan visszamarad a fejlődésben.

7.	**0—0**
8. Ff1—e2	**Vd8—e8!**

Érdekes újítás! Régebbi tankönyvek itt 8. —, Hg4?-et ajánlták, erre azonban 9. Fg4:, Fg4: 10. e5! tisztet nyert. 8. —, Be8-ra viszont jöhet 9. Fg5, ami a vezérlépésre nem lenne jó 9. —, de: 10. Ff6:, ed3:! miatt.

9. Hb1—d2	**Ba8—b8**
10. 0—0	**c6—c5**
11. Va4—c2	**Fc8—b7**
12. Fe2—f3	. . . . .

Megerősíti az e4 gyalogot, de elveszi az f3 mezőt a huszártól, amit sötét nyomban kihasznál.

12.	**Ve8—e5**
13. g2—g3	**Bf8—e8**

Sötét fejlődési előnye nyilvánvaló. Világosnak most 13. Fg2-vel kellett volna védekeznie.

14. c3—c4?	**d5×e4**
15. d3×e4	**Hf6×e4!**
16. Bf1—e1	**f7—f5**
17. Ba1—b1	**Ve5—f6!**

Sötét tetszetős csapdát állít, amelybe ellenfele bele is esik.

18. Hd2×e4	**f5×e4**
19. Ff3×e4?	. . . . .

19. Fg2 még ment volna, a nagyátló kinyitása végzetes.

ANDRÁS LÁSZLÓ:

Halá

— Jól van, kérem. Köszönöm. Bejöhet. — Jeromos becsukja Fekete mögött az ajtót. Az csak áll a szobában, arcán kis, bárgyú mosoly, mintha arra várna, hogy most megdicsérik. De Jeromos most Kelemenhez fordul, aki a másik íróasztal mögött ülve mindeddig csendben hallgatott. — Folytassuk tovább a Sommer-ügyet, Kelemen elvtárs, vagy zárjuk le előbb a Hunyor-ügyet?

— Azt hiszem, a Hunyor-ügyet kellene előbb lezárnunk — mondja halkan Kelemen. — Időben az volt az első. Tartsunk sorrendet.

— Vigye le kérem, Fekete Ferenc gyanúsítottat és szólítsa be a folyosó végén várakozó Csausz Editet — mondja Jeromos a Fekete mellett álló szolgálatos rendőrnek.

MI TÖRTÉNT A HORGÁSZTANYÁN?

Szomorú diadal. Vagy diadalmas szomorúság. Kelemen már sokszor próbálta megfogalmazni magának ezeknek a csaknem ünnepélyes perceknek a hangulatát, a végjátékét, amikor elcsitul már a vadászösztön, lassú, körkörös mozgással szinte magukról állnak össze az eddig még sehova sem illeszthető részletek, emberi magatartások világosodnak meg, felfénylenek egy pillanatra, majd fokozatosan ismét köznapivá, természetessé szürkülnek, másodpercek töredékére a bestiális gyilkos is szánható ember lesz, amikor a konkoly már elvált ugyan a tiszta búzától, de az erősebb joga még természeti törvény csupán és csak később, majd csak a bírósági tárgyaláson nemesedik erkölccsé és igazságszolgáltatássá, tételes, megfogalmazott jogszabállyá. A diadal szomorúsága, igen, talán így pontos a fogalmazás, a határpont bűn és bűnhődés között, a gyilkosság, a lezárt, megmásíthatatlan, végleges, irreverzibilis folyamat vegyileg szinte már tiszta képlete kialakult és kezcsendesen, kicsit szomorúan beszél, most hogy megint a zöld télikabát van rajta, meg az újonnan talpalt csizma, nem látszik rajta a kihallgatottak gyűrött ápolatlansága, a télikabát nyitva, hosszú fekete haját megfésülte, fényeket villant, ahogy az íróasztallámpa sugarában a fejét mozdítja néha. Kicsit nyúzott most, de nagyon szép lány.

Hunyor szerda délután bent volt nála az üzletben, odahajolt a pult fölé és úgy súgta oda neki: „Itt a pénz, nálam, negyvenötezer forint, holnap beadom a válópert, és lakást veszek ki." Ezt már úgy tudta elmondani, hogy senki nem hallotta, de aztán vevő jött, megint nem tudtak beszélni, Hunyor várt, aztán amikor lehetett megint megszólalt: „Kérd el magad, mondd, hogy beteg vagy, rosszul lettél, az üzlet előtt megvárlak." Csausz Edit ezt nem akarta, „Menj csak ki nyugodtan, majd zárás után kijövök" — mondta. „A huszonkettő huszast nem éred már el, a huszonkettő ötvenessel gyere, a Horgásztanyák mindenképpen a Boráros tér felé ment volna, Sommer meg haza, Sommer még mielőtt autóbuszra szálltak, hívta, menjen föl hozzá, ő nem akart, de úgyis egy irányba mentek. Amikor az autóbuszról leszálltak, akkor már magában eldöntötte, hogy fölmegy Sommerhez, legfeljebb majd a későbbi Hévre száll, huszonhárom negyvenkor indul, tudta, Hunyor ezt is említette, hogy az az utolsó, lekéste, a huszonkettő ötvenest, mondja majd Hunyornak, bent kellett még maradnia, fél tizenegy után jöttek csak ki az üzletből. Sommernak nem tudott ellentállni, nem lehetett neki, olyan rámenős volt, de minek szépítse, akkor már szívesen is ment, igaz, érvelt, szabódott, megindokolta, miért olyan fontos, hogy kimenjen, Hunyor holnap beadja a válópert, már a pénzt is kivette a takarékból, lakást vesz ki, összeköltöznek, negyvenötezer forint van nála, ezzel is érvelt, hogy nem akar fölmenni, Sommer ezt meg is értette, nem mondta, hogy aludjon nála, csak azt, hogy menjen egy későbbi Hévvel. Tudta, másnap új élete kezdődik, az is vitte, hogy el akart búcsúzni Sommertől. Még egyszer, utoljára.

„Öltözz, Cica, még eléred a Hévet", mondta Sommer, akkor bekapcsolta a rádiót, a tizenegyórás hírek végét mondták be a Petőfin, tizenegyóra tíz, ő meg ott ül a heverő szélén kombinéban, kapkodni kezdett, Sommer megsajnálta, „Várj, megpróbálok valamit, lehet, hogy ki tudlak vinni kocsin", akkor telefo-

nált, tözött fonér Somn „Jöve lejöss lül megv alatt, eső Hévr utolé kocsi „Kiv tank veze mon rem már mor nem ban tek, elől azt hog rab me; A l ner hal Elé egy ége Vég ta, vilá pog fent volt nyit rült „Én ta mos Hun tem, ment ahho éppe ni." csak fürdő nyiss Edit volt, dított Edit előre hogy megál szállt

KINYITNI, REND

Vasarely [Viktor], festő M.D.K.

nevét emliti a szerző szellemes cikkében, a hiv. összefüggésben: „A mindennyi élet ítélete, a maga spontaneitásában, végül is helyére teszi a dolgokat... a nemzeg „felfederett" op-art „sorsa" hasonló, a kerdeti szenzáció után, ez előbbi irányzatokéhoz. Vasarely mester ihletésében készülnek a női ruhák, vibráló felülete alkalmas a plakátok felhívó szerepére, két szín kapcsolatában is mozgalmas felületet ad; de ugyan ki vásárolna ma már egy op-art kompozíciót, mint képet?

Thoma László: Modern vagy kortárs művészet?

ALFÖLD, Debrecen, 1968.évf. XIX. 5. sz. 72. old.

Vasarely Viktor

Magyarországon kívül élő magyar művész jól ismert volt külföldön.

Bálint Endre: The Szentendre School.
The New Hungarian Quarterly, Budapest,
1970. 38. k. 1871

Vasarely Viktor

művészetére, a mester hazai évei-
ben, nagy hatást gyakorolt Kassák La-
jos.

„V": Lajos Kassák, writer, poet, pain-
ter. Daily News, Budapest, 1970. jan. 30
6 l.

Vasarely, Victor

Az op art elindítását neki tulajdonítják. A felületi kihépzés szemünket irizáló hatása megjelenik női ruhákon, autóbuszülések kárpitján, sőt templomi üvegablakokon is.

Marsovszky Endre: A XX. szd ipari formanilója. – Ipari Művészet, 1967. 2. sz. 47. l.

Vasarely Victor

magáévá tett egy új formulát, amely-
byel csökkenik az alkotások óra és
megoldja a korlátozott számú előállí-
tását.

Adam Henri: „Peinture fraîche" fejezet
alatt. Schoffer-Lux 9. Nicolas Schoffer. Les
Lettres Françaises, Paris, 1969. julius 9. 29 f.

Nasarely Viktor

néhány napos bp-i tartózkodása érkezett május 6-án

Dragan Nemzet 1968. máj. 7. 4.o.

MDK

Vasarely Victor festő

(2)

A kiállítás bebizonyította, hogy Vasarely korunk egyik koloristája.

Színes, betűkkel és matematikai jelekkel komponált képei (CTA 111+, CTA 101–) feltűnőek.

Székely András: Vasarely 7.

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 24.

MDK

Vasarely, [Victor], festő
[Vásárhelyi Viktor]

Victor Vasarely képei is szerepelnek a bpi modern francia festészeti kiállításon.

–: Magyar képzőművészeti bemutató külföldön

13.

Népszabadság, Bp. 1969. júl. 5.

MDK

Vasarely, Victor, festő

Az ön egyik nagy érdeklődést keltő kiállítása a Vasarely-kiállítás lesz. – Az itt lévő grafikai anyaghoz festmények, grafikák és szőnyegek is érkeznek budapestre.

– : Nagy Vasarely-kiállítás készül 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. aug. 8.

Vasarely

A képzőművészeti múzeumban

kiállítása nyílt

Magyar Hírlap 1969 V. 23

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely [Victor], festő

MDK

A „Vasarely, Tot ... Schaár Erzsébet-
Kiállítás után [most] Vilt Tibor
Kiállítása" nyílik meg a Műcsar-
nokban.

Fenyik Flóra: Zene – üvegből és acélból 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. jún. 13.

MDK

Vásárhelyi (Vasarely) Viktor, festő

Pécsi József festőművész
készített Vásárhelyi Viktorról
portrét. (A harmincas években ...?)

Sz. A.: Fényképek és allegóriák

7.

Népszabadság, Bp. 1970. jún. 12.

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Vásárhelyi

ZALAI HÍRLAP

1971 AUG 21.

is élet hírei

1021

Negyvenöt párizsi magyar festő műveiből nyílt kiállítás a kiállítás a francia főváros Rumini képcsarnokában. A Magyarok című tárlat résztvevője többek közt Vásárhelyi, Tihanyi és Székely Vera.

*

Megfilmesítik Däniken sokat

Viktor Vasarely
festő

„Calais" (repro)

Maksay László: A nonfigurativ ...
Műmészet, 1970. junius – 3 lap.

Vasarely

Németh Lajos: "Szakmai hitel és müvesség" cimmel közölt tanulmányában a külföldi müvészek felsorolása és értékelése mellett ir a magyar müvészetről és müvészekről.
Vasarely müvészetéről megjegyzi: "Kristályos tisztaságu op art kompoziciói torzzá és önellentmondóvá válnának, ha nem jellemezné őket a mérnöki szabatosság."

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 24.
XIV. évf. 4. sz. 5. lap

Vasarely, Victor

serigrafiái 950 márkát is elértek Hauswedell, Hamburg 1968. júniusi aukcióján. (Weltkunst, 1968. évf. 665.l.)

Bedő Rudolf: Az 1968.évben megjelent külföldi folyóiratok szemléje. Müvtört.Ért. 1969.4.sz. 325-337.l.

328.l.

Vasarely

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMONDÓ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Budapest

Vasarely műveiből nyílik meg állandó kiállítás június 5-én a franciaországi Gordes városban. Az egykori kastélyt a város adta a magyar származású művésznek, hogy didaktikus múzeumot rendezzen be. A tervek szerint két éven belül a múzeum közelében festőiskola létesül — alapítvány-költségen.

1021

kul jogosultak dijtalan korha-

Viktor Vasarelly
grafikus -

Miltatos

Devényi Iván: Lihel Ferenc 85 éves
Műrészet, 1970. junius - 30 lap.

Viktor Vasarely
festő

Az elemek, amiket Vasarely használ, magyar egyszerűek: egyszerű mértani formák, kör négyzet és ezeknek a variációi.

Kovács Imre: Vasarely
Művészet, 1970. május – 25 lap

MAI JEGYZETEK

A Vasarely-káprázat

Egy Vasarely-képet nézegettem. Nem sokáig. Néhány pillanatig. Hátat kellett fordítanom neki, s lehunynom a szememet. Káprázott a szemem. Még így, lehunyt állapotában is, látta a vibrálást, a fekete négyzetek mozgását, dülöngélését, majd táncát; pedig a fekete négyzetek mozdulatlanok voltak a Vasarely-képen. De Vasarely úgy komponálta azokat egymás mellé, alá és fölé, olyan térközöket hagyva ki közöttük, hogy ezáltal műve vibrálással telt meg. Olyan mértékben, hogy belekáprázik a szem, néhány pillanat múlva belefájdul; s ha lecsukom is, a recehártyán újra megjelennek a mozgó-dülöngélő-táncoló fekete négyzetek.

Megjelennek, és persze, elmúlnak. Kinyitom a szemem. Háttal a Vasarely-képnek, furcsa látvány tárul elém. Nyugodt vonalakat látok. Tárgyakat, amelyek megszokott helyükön vannak; változatlanok és mozdulatlanok. Egy szék. Egy asztal. Egy virágváza, virággal. Fekete négyzetet, sem mozdulatlant, sem mozgót, nem látok. Pedig nem halott, ami előttem van. A tárgyak is élnek, mert közük van hozzám. Hozzám tartoznak. Aztán mozgással telik meg előttem minden. Emberek jönnek; egyik nekitámaszkodik az asztalnak, másik leül a székre és a virághoz hajol. Ők sem fekete négyzetek ...

De miért is beszélek erről?

Nem véletlenül láttam a Vasarely-képet. Mások is látni fognak Vasarely-képet. Nem is egyet. Sokat. Sok-sok fekete négyzet jelenik majd meg, sok-sok szempár előtt. Megjelenik a recehártyán is. Mozog, dülöngél. Táncol. Vibrál. Ez a káprázat — ilyen mennyiségben — talán nem is múlik el olyan könnyen.

Nem szeretném, ha azt hinnék, szembetegségtől féltem embertársaimat. Nem, inkább... Másról van szó. Attól tartok, hogy olyasvalamitől hagyjuk magunkat elkápráztatni, ami már ott, ahol született, alig-alig káprázatos.

Vasarely Magyarországon született, de a Vasarely-képek szülőhazája Franciaország. Francia földön sok művészeti irányzat született már. Odaszakadt hazánkfia is világra segített ott egyet: az *op art*-ot. Azt a művészeti irányzatot, amely sajátos optikai hatások révén mozgásérzetet kelt a szemlélődőben. Mondhatnám, ahogyan mondják is, nálunk, de még inkább Franciaországban, hogy az op art szellemében fogant művek *„legalább annyira tartoznak a technika, mint a képzőművészet területére"*. S hogy ilyen „csudát" talált fel hazánkfia, ezt nem szabad elhallgatnunk.

De olyan túlzottan sem kell büszkélkednünk vele, ahogyan a közeljövőben sor kerül rá. A Szépművészeti Múzeum, amely a képzőművészet legbecsesebb alkotásainak, többnyire remekműveinek, a művészettörténelem legnagyobb mestereinek megkülönböztetett tiszteletet érdemlő hajléka, most nem Raffaello, Rembrandt vagy Dürer remekeivel óhajtja meglepni közönségét, hanem — Vasarely remekeivel. Külön kiállítást szentel Vasarely művészetének. Tisztelegni előtte, úgy, ahogyan Raffaello, Rembrandt vagy Dürer művészete előtt szokott tisztelegni.

Hát, nem „káprázatos" ez?

Tekintélyes állami intézményünk meghajol Vasarely előtt: ugyanakkor, amikor Vasarely hazai követői, az itteni op art-osok nem kapnak lehetőséget — nagyon helyesen — állami kiállításokra. Vasarely a Szépművészeti Múzeumban? A Vasarely-szerű magyar művek a művészek költségére rendezett, úgynevezett „önköltséges" kiállításokon? Logikus ez? Hiába hunyom be a szemem, ez a „látvány" a recehártyán is „szúr" ...

S. GY. F.

44 ÓRÁS MUNKAHÉTRE felveszünk lakatos, esztergályos, maró, fényező, műszerész, csőszerelő szakmunkásokat, elektromos beméröket, betanított festőt, présmunkást, tekercselőt, segédmunkást.
FINOMMECHANIKAI VÁLLALAT Budapest X., Fehér út 10.
KÉTHETENKÉNT SZABAD SZOMBAT.

FELVESZÜNK
ács, állványozó, bádogos, szigetelő, tetőfedő, üveges, festő, villanyszerelő szakmunkásokat és segédmunkásokat.
Vidékieknek munkásszállás biztosítva.
Jelentkezés délelőttönként:
ÉPÍTŐIPARI KIVITELEZŐ VÁLLALAT
Budapest V., Guszev u. 16.

Magyar Ifjúság 1968 XII 13

Klub (falusi), őrtilosi Kodály Zoltán Klub (falusi), barcsi Fábián Béla Klub (falusi). **SZABOLCS megye:** kisvárdai Művelődési Ház (falusi, 2), Nyíregyháza-felső Művelődési Ház (tanyasi, 2), nyíregyházi Konzervgyár Petőfi Klubja (üzemi), nyírjákói Művelődési Ház (falusi). **TOLNA megye:** dombóvári Művelődési Ház (falusi, 2), bátaszéki Fmsz-klub (falusi), kölesdi Művelődési Ház (falusi, 2), bonyhádi Zománcgyár (üzemi), hőgyészi Művelődési Ház (falusi). **SZOLNOK megye:** törökszentmiklósi Csikós József Klub (városi), mezőtúri Ságvári Klub (tsz), jászárokszállási Fmsz-klub (falusi), jászladányi Univerzum Klub (falusi), szolnoki Tiszaparti Gimnázium Aula Klubja (diák), jászberényi Irodalmi és Művészeti Klub (városi, 2), Kilián Repülő Műszaki Főiskola Klubja. **VAS megye:** jáki Ságvári Klub (falusi), őriszentpéteri Őrségi Klub (falusi), kőszegi KISZ-vezetők Klubja (városi), szombathelyi Ifjúsági Ház Diákklubja (városi). **VESZPRÉM megye:** pápai Türr I. Gimnázium Bartók Klubja (diák), pétfürdői Nitró Klub (üzemi), badacsonytomaji KISZ-klub (falusi), nemesgörzsönyi Könyvbarát Klub (falusi), magyargencsi Művelődési Ház (falusi). **ZALA megye:** letenyei FÁKLYA Klub (üzemi). **BUDAPEST:** Közgazdaságtudományi Egyetem Klubja (diák, 2), Martos Flóra Gimnázium Klubja (diák), Út- és Vasútépítő Vállalat Klubja (üzemi), budapesti Vegyiművek Pesti Barnabás Klubja (üzemi), Egyesült Izzó Vákumtechnikai Gépgyár Klubja (üzemi), Kismotor és Gépgyár Klubja (üzemi, 2), XVI. kerületi Tanács Mosolygó Antal Klubja (területi), Kőbányai Ifjúsági Klub (területi 2), Helyiipari Klub (területi), Fővárosi Művelődési Ház Magnósklubja (városi, 2).

A fenti klubokon kívül számos honvédségi ifjúsági klub is megkapta a „kiváló" címet.

Valamennyi klub kollektívájának szívből gratulálunk és sikeres helytállást kívánunk a jövő évi versenyben is!

NŐ, FÁVAL

CZINDER ANTAL

CZINDER ANTAL 1937-ben született. Főiskolai tanulmányait 1962-ben fejezte be; azóta tagja a Stúdiónak. 1965-ben Derkovits-ösztöndíjjal jutalmazták. 1966-ban a belgrádi, az idén a szófiai Stúdió-kiállításon vett részt. 1967-ben a párizsi ifjúsági biennalén szerepeltek munkái. Szobraival számos hazai kiállításon jelentkezett.

A művészet és a művészeti pálya iránti érdeklődését — még középiskolai tanulmányainak megkezdése előtt — édesapjának nyomdászgrafikai munkássága ébresztette fel. — *„Akkor azonban még magam sem tudtam eldönteni* — vallja —, *hogy festő vagy keramikus legyek-e. Sőt, a tengerész pálya is vonzott."* A művészpálya mellett döntött, a Képzőművészeti Gimnáziumba iratkozott be, ahol egyszersmind elhatározta, hogy szobrász lesz.

A főiskolán *Beck András, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Szabó Iván, Pátzay Pál* mesterek vezetése mellett dolgozott. — *„Mi, növendékek* — mondja — *sokat tanultunk egymástól is, felfigyeltünk azokra a jelenségekre, összefüggésekre, amelyeket egyik-másik társunk felismert."*

Még csak néhány évre visszatekintő művészi munkásságának jellemző és egyben rokonszenves vonása, hogy szobraiban, plakettjein a forma és a tartalom szerves összhangban jelentkezik. Az egyoldalúan formai kérdések nem is foglalkoztatják. — *„Gyakran előfordul velem* — állítja —, *hogy sajátos formai kérdések kötik le a figyelmemet, de addig nem nyugszom, míg azokat nem sikerül reális, humánus tartalom kifejezésének alárendelnem. Nem hiszem, hogy valaha is az elvont művészet követője leszek."*

A valóság benyomásaiból keletkezett tartalmi élmények, valamint a kompozícionális és formai kérdések kölcsönhatásában fogant a *„Gerendavívók"* (1963), *„Böjtölők"* (1964), s a felfokozott tömegű és plasztikájú *„Ülő nő"*, *„Kuporgó"* (1964) című kisplasztikai kompozíciója.

Későbbi kisméretű szoborkompozícióiban is elsődleges az eszmei tartalom (*„Ülő nő"*, *„Orgovány"*, *„Sámán"*,; 1966). A *„Sámán"*-ban az életük feláldozásával a saigoni bábrezsim ellen tiltakozó buddhista szerzetesekről a témához méltó felfokozott pátosszal emlékezik meg. Az *„Anya gyermekével"* és *„Nő, fával"* (1967—68) tördelt formái, s az ezekkel szemben álló határozott függőleges ritmusban jelentkező diszharmónia, remélhetőleg újabb munkáiban feloldódik.

Tízéves a Fiatal Képzőművészek Stúdiója. Ebből az alkalomból mutatunk be olvasóinknak egyet-egyet a Stúdió egykori és jelenlegi tagjai közül...

VASARELY

" Kepes György, Vasarel vagy Schöffer műtárgyai - általánosabban fogalmazva: a neoavantgarde konstruktivista ága, az op art, az elektromos zene stb. - ellentmondani látszik az élet = művészet állitásnak, hiszen nagyon is artisztikus, gondosan formált."

SIMON Zoltán: A neoavantgarde-ról. = Alföld, 1982/5. 26.p.

ERKEL SZÍNHÁZ

1984. szeptember 20., csütörtök este fél 8 órakor

A BUDAPESTI ZENEI HETEK NYITÓ HANGVERSENYE

A MAGYAR RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARA

LISZT: Les Preludes
Esz-dúr zongoraverseny
BARTÓK: Concerto

Vezényel:
LEHEL GYÖRGY

Közreműködik:
JANDÓ JENŐ

Jegyek 60–120 forintos áron válthatók az Országos Filharmónia jegypénztárában (V., Vörösmarty tér 1.), tel.: 176-222, a Zeneakadémián, tel.: 420-179 és az üzemi közönségszervezőknél

Jegyek árusítása 1984. augusztus 27-től

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

F. k.: OF. Ig.

Vasarely

Most, e pillanatban feltartózfatha-
tatlanul közeledik Párizshoz a Pop
Art, és a mála is fiatalabb (az optikai
csalódásokat kihasználó) Op Art, ezek
azonban szintén nem Párizs belüg, ei
még ha az utóbbi irányzat egyik leg-
nagyobb és legértékesebb mestere, a
magyar származású Vasarely Párizs-
ban dolgozik is.

Perneczky Géza: Tanulmányút a Pávakert-
be II.
Új Irás V. évf. 1965 szept. 9. sz. 109. l.

MDK

Vasarely, Victor, festő

1

A pécsi születésű Victor Vasarely, a hajdani Bortnyik-tanítvány, az op-art mestere, 200 lap et ajándékozott műveiből a b pesti s a pécsi képtárak nak. 118 a Szépművészeti Múzeumba került s ott látható.

Székely András: Vasarely 7

Népszabadság. Bp. 1969. jül. 24.

Vásárhelyi Viktor

magyar szárm. francia festőművész
60. születésnapja alkalmából kiállítással
egybekötött ester rendezték a Fének
Klubban

Magyar Nemzet 1968. ápr. 11. 6. o.

ktor

„Nemigen foglalkozik Cezanne és Kokoschka hatásával, ami a magyar aktivisták dinamikus vonalrendjénél. igy Moholy korai portrésorozatánál is ~~döntő~~.pardöntő jelentőségü. Mint ahogy az is tanulságos , érdekes, hpgy az alkotó részeredményei Schöffer és Vasarely munkásságában nyernek teljesebb, szuverénabb megfogalmazást. "

SZUROMI Pál: Passuth Krisztina: Moholy Nagy László/recenzió/ = Tiszatáj, 1983/4. 112.p.

VASARELY, VI

Vasarely, Victor, festő

Fodor Géza: verset írt Vasarely-ről

Fodor Géza: Pécs Vasarely - emlékmúzeum 4.

Alföld, Debrecen, 1981. november XXXII/11

Victor Vasarely

— **Victor Vasarely**, a világhírű magyar származású festőművész, az op art megteremtője látogatást tett New Yorkban, a róla elnevezett művészeti központban. Az amerikai művésztársadalom Vasarely-hét megrendezésével fogadta. Csütörtökön este Házi Vencel, hazánk washingtoni nagykövete fogadást adott a művész tiszteletére, a magyar ENSZ-képviselet New York-i épületében. A fogadáson az amerikai művészeti és politikai élet számos ismert személyisége volt jelen.

Magyar Nemzet 1984. 10. 14.

Victor Vasarely

Magyar Nemzet Szombat, 1984. április 21.

Paul Arma kiállítása

Mozgás a mozgásban címmel pénteken a Vigadó Galériában megnyílt Paul *Arma* kiállítása.

Vigadóbeli kiállításán kottacímlapokat, fémplasztikákat és képvariációkat láthat a közönség. A *Vercors*, Eluard, Romain Rolland és más költők verseire komponált művek címlapját többek között Picasso, Chagall, Matisse, Zatkine, Leger, Le Corbusier, Klee, Kandinszkij, Dufy, Braque, Hans Arp készítette. Magyar művészek is találhatók az alkotók között: *Vasarely*, Moholy-Nagy, *Kass* János, *Réber* László, *Kolos-Vary* és Pierre *Székely*. A zene és a képzőművészet szoros kapcsolatát bemutató tárlatot már sok országban láthatták.

A kiállítást, amely május 13-ig tart nyitva, *Köpeczi* Béla művelődési miniszter nyitotta meg.

Paul Arma május 5-én, szombaton szerzői estet tart a Vigadóban. A hangversenyen újabb kompozícióit a Liszt Ferenc Kamarazenekar játssza *Gazda* Péter vezényletével, közreműködik *Matuz* István.

Vasarely

Szelényi Károly emlékkiállítása

Magyar Nemzet 1984. III. 2.

Victor Vasarely

Magyar Nemzet
1985. IV. 5.

NAPLÓ

Victor Vasarely, a világhírű festőművész 77. születésnapja tiszteletére három hangversenyt rendez a Művelődési Minisztérium és a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának képzőművészeti és zeneművészeti szakosztálya Geszler György műveiből. Április 9-én, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában, 10-én, a Bartók-emlékházban, 11-én pedig a Zichy-kastélyban kerül sor a koncertekre. Valamennyi program délután öt órakor kezdődik. Az ünnepi műsorokban hallható művek szinte kivétel nélkül Vasarely művészetének ihletésére születtek; Geszler György számára a festő képei a „geometria zenéjét" jelentik. Az „Ornamentica Integrationes", a „Két újabb axonometrikus Vasarely-etűd" valamint a „két tükörkép zongorára" című kompozíció most hangzik fel először, míg a „két arckép" magyarországi bemutató. Az „Öt Vasarely-kép két zongorára és ütőhangszerekre" című művet Bartókné Pásztory Ditta és Comensoli Mária, valamint két magyar ütőhangszeres művész játszotta először, 1976-ban, a bécsi rádióban. (R. Sz. J.)

Vasarely, Victor, festő

L: Konok Tomás

Vadas József: Föld, virág nélkül 13.

Élet is Irodalom Br. 1984. aug. 31. XXVIII/35

Vasarely, Victor, festő

megerulike

Gyertyán Ernin Adatol France hetven esztendős 8.

Élet és Irodalo Bn. 1984. aug. 17. XXVIII/33 10

Vasarely, Victor, festő

Chagall születésnapjának estéjén — pompás mennyezetfreskói alatt — premier a Nagyoperában. Az előfüggöny mögötti kortina ezúttal is Franciaországban élő festő, Victor Vasarely munkája. Az előadás, amelynek eddig inkább csak előzetes botrányairól értesültünk, Wagner *Tannhäuser*e. Szabó István rendezésében. Százhuszonhárom évvel az opera második, átdolgozott változatának zajos párizsi bukása után ez most csak amolyan szelíd ízelítő egy üzemszerűen működő teátrumi intézmény nehézségeiből.

Koltai Tamás: Párizs, holt szezon

12.

Élet és Irodalom Bp. 1984. aug. 31. XXVIII/35

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY munkáiból nyílt meg bemutató tegnap Zalaegerszegen, a városi hangverseny- és kiállítóteremben. A Pécsett született, 77 éves mester 80 kiállított képe között július 28-ig láthatják az érdeklődők a híres Zebrasort és a Bohócokat is.

Népszabadság, 1985. VI. 28

Walter Lawrence

Mapmaker, 1985. 11 x 8

Victor Vasarely

Magyar Nemzet 1984. X. 25.

Victor Vasarely

Vasarely-tárlat nyílt meg pénteken Szarvason a Tessedik Múzeumban. A kiállításon a világhírű magyar származású művész hetven festménye és szobra látható Csepei Tibor gyűjteményéből. A tárlatot egy hónapig láthatják az érdeklődők.

Magyar Nemzet 1984. VI. 16.

Victor Vasarely

— **Victor Vasarely alkotásaiból** nyílt meg kiállítás szerdán Vácott, a Madách Imre Művelődési Központban.

Magyar Nemzet 1984. XI. 15.

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY kiállításával ismét megnyitotta kapuit a közönség előtt a felújított szolnoki galéria. 1982-ben sorozatos beázások miatt zárták be, majd kijavították a tetőszerkezetet. Eredeti szépségében állították helyre a belső díszeket, s a helyiségeket speciális világítással látták el.

Népszabadság, 1985. 11. 25

Viktor Vasarely

Cifka Péterné: Vasarely a képmüvészeti
Müzeumban

Müvészet, 1983. január

Vector Vasarely

Menyhárt László: lehetetlen formák, avagy: több dimenziós terek?

Művészet, 1982. május

Viktor Vasarely

N. K.: Tisztelet a szülőföldnek

Művészet, 1982. december

Victor Vasarely

Vasarely - Bartók

Budapest, 1982. augusztus

Victor Vasarely

Jean-Louis Ferrier: Négyszemközt Victor Vasarelyval

Művészet, 1983. január

Victor Vasarely

Ozetvai Ágnes: Korkársaink közgyűjteményben

Művészet, 1981. március

Vásárhelyi Antal grafikus

Munkácsi Miklós: Vásárhelyi grafikái elé

Művészet, 1983. augusztus

Victor Vasarely

Szabadi Judit: Hagyomány és korszerűség"

Jelenkor, 1984. x.

Victor Vasarely

Victor Vasarely munkáiból
[illegible] tató csütörtö-
gyűjtő tulajdon[illegible]gen, a városi
kotásokból ös[illegible] kiállítóterem-
lekció keresztm[illegible] Tibor magán-
op-art nagyhatásu képviselő
jének munkásságáról.

Magyar Nemzet 1985. VI. 28.

Victor Vasarely

— **Victor Vasarely művei** a Szépművészeti Múzeumból végleges helyükre, Óbudára, a volt Zichy-kastélyba kerülnek. A méltó elhelyezés érdekében szükséges átalakítási munkálatok az év második felében kezdődnek meg az Iparterv két munkatársának tervei szerint.

Magyar Nemzet 1985. III. 18.

Victor Vasarely

Victor Vasarely kiállításával szombaton ismét megnyitotta kapuit a közönség előtt a felújított Szolnoki Galéria. A Vasarely-tárlat csaknem teljes áttekintést ad az alkotó munkásságáról. A Szépművészeti Múzeum gyűjteményéből a művész száznegyven művét — rajzait, kollázsait és textiljeit — láthatják az érdeklődők.

Magyar Nemzet 1985. 11. 25.

Victor Vasarely

ARGUS

DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 252 49 37

St.Galler Tagblatt
(Ausg.Toggenburg)
St.Gallen (CH)
Aufl.t.9230

1021

3. Nov. 1982

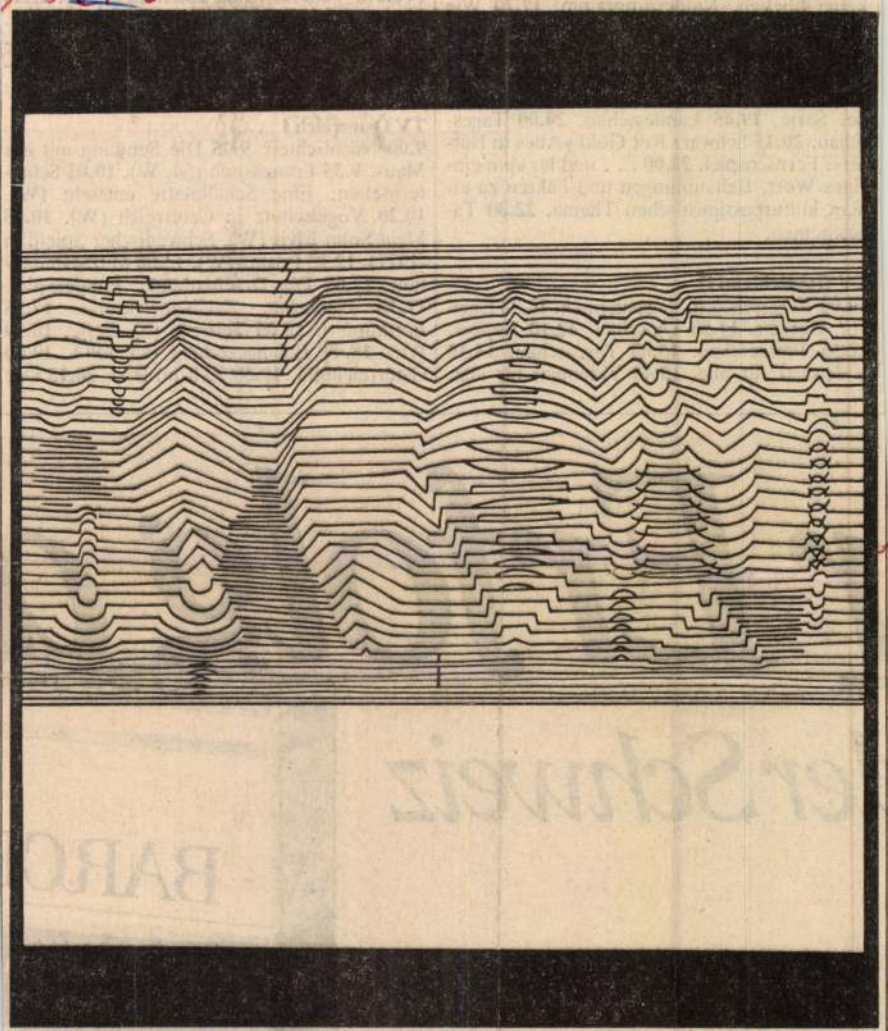

Hell-Dunkel-Kontraste und geometrische Formen: das sind Mittel, mit denen Vasarely seine Bildvorstellungen gestaltet. Bild: Max Reinhard

Vasarely und Villon in der Galerie am Ring, St.Gallen

Papier, Linie, Fläche, Raum

G.F. Marianne Fröhlich zeigt in ihrer Galerie am Ring in St.Gallen zurzeit grafische Blätter von Victor Vasarely und Jacques Villon.

Interessant ist vor allem die Auswahl an Arbeiten Vasarelys (geb. 1908 in Ungarn, seit 1930 in Paris), indem man Beispielen aus den 30er Jahren begegnen kann: da schieben sich ruhige, satte Farbflächen gegen- und übereinander, in zurückhaltenden, bald zarten, bald dunklen Tönen aufeinander abgestimmt.

Zwei Blätter markieren gleichsam den Übergang zu den späteren Konstruktionen, die Vasarely berühmt gemacht haben; in der einen Komposition suchen Linien und eine geschlossene Fläche zu einem Gleichgewicht zu kommen, in der anderen teilen Linien die Fläche so auf, dass räumliche Wirkungen entstehen – Vorstufen zu jener für Vasarely typischen Formulierung, die mit streng geometrischen Elementen einen dreidimensionalen Effekt und oft sogar kinetisches «Trompe l'oeil» erzielt.

Meeres. Von J. Cousteau. **17.00** Träun
keine blieben. Kinderprogramm. **17.2**
geht's? Geschichten aus dem Bilde
17.50 Tagesschau. **18.00** Abendschau. **1**
Sachen Adam und Amanda. Serie.
Sandmännchen. **19.10** Christian und C
ne. Serie. **19.45** Landesschau. **20.00**
schau. **20.15** Schwarz Rot Gold «Alles in Butter». Fernsehspiel. **22.00** . . . und las kein einziges Wort. Behauptungen und Fakten zu einem kulturpessimistischen Thema. **22.30** Tagesthemen.

TV Deutschland II

10.00 Tagesschau u. Tagesthemen. **10.23** Ehen vor Gericht. **11.50** Umschau. **12.10** Report. **12.55** Presseschau. **13.00** Tagesschau. **13.15** Videotext für alle. **15.40** Videotext für alle.

9.00 Nachrichten. **9.05** Die Sendung mit der Maus. **9.35** Französisch (54, W). **10.05** Schulfernsehen: Eine Schallplatte entsteht (W). **10.20** Vogelschutz in Österreich (W). **10.35** Mein Sohn Elvis (W). Schwedischer Spielfilm (1977). **12.15** Prisma (W). **13.00** Mittagsredaktion. **17.00** Die Drachenhöhle. Puppenspiel. **17.30** Pinocchio. Zeichentrickserie. **17.55** Betthupferl. **18.00** Tele-Ski (6). Serie. **18.30** Wir. **18.49** Belangsendung der SPÖ. **19.00** Österreichbild. **19.30** Zeit im Bild. **20.15** Der

r Erfolg a

der Schweiz

lay liefert den
Hunderttausende
Rauchern
inem Jahr auf
. Für sie ist das
e Fortschritt.

y, Genuss kommt wieder

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Victor Vasarely

DAILY NEWS

1982 AUG 11

1021

VASARELY FOUNDATION TO BE FORMED?

(MTI) — Victor Vasarely, the world famous Hungarian-born painter, has donated about 200 of his works to his native country. The collection, which virtually spans the artist's lifework, covering his various periods from the earliest to his latest works, arrived here in June.

The collection will be put on temporary display at the Museum of Fine Arts in October. No decision has been taken as yet concerning the place where the collection will be permanently housed. The artist several years ago made a similar—although less comprehensive—donation to his native city, Pécs in the south, where a special Vasarely Museum has been established where they are on show. This time, the artist, in making the donation, said he thought the present Hungary show should not be an art exhibition in the conventional sense; instead he would prefer it to be an "open" exhibition which would stimulate the creative imagination of artists and architects, something along the lines of the Vasarely Foundation in France.

As the Museum of Fine Arts have no space for this kind of permanent exhibition, the authorities concerned incline to the idea that the Vasarely Foundation in Hungary be housed in a wing of the Zichy Chateau in District 3 that is scheduled to be renovated. The premises there, as well as the surroundings of the Chateau, would be far better suited to this purpose.

INTERFOTO MTI/AP

HOSPITAL PICKETS — Two pickets members of the Confederation of Health Service Employees (COHSE), talk to a lorry driver outside London's St. Thomas' Hospital, as the strike by tens of thousands of hospital workers enters its second day. Health officials said more than half of Britain's 2,500 state run hospitals were reduced to emergency and accident cover only by a series of walkouts and slow downs which union leaders say will continue till Friday. **(See also p. 6)**

Vasarely Victor

Jegyzék a bemutató termek és muzeumokról, ahol szerepelnek vagy szerepeltek a mester alkotásai: Stedelijk Museum, Amsterdam; Musée d'Art Moderne de Bâle.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párizs, 1966. VI–VII. Katalógusa. (lapszám nélkül.)

Vasarely Victor

Ulster Museum, Belfast; Musées Royaux des Beaux-Arts, Bruxelles; Musée de l'Etat, Copenhague, Musée National d'Helsinki; Gemeente Museum, La Haye.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párizs, 1966. VI–VII. katalógusa. (lapszám nélkül)

Vasarely Victor

Schloss Morsbroich, Leverkusen; Musée de Liège, Musée de Lodz; Tate Gallery London; Musée de Lund; University Art Gallery, Manchester.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párizs, 1966. VI-VII. katalógusa /: oldalszám nélkül :/

Vasarely Victor

Musee de Nantes; Musée National d'Art Moderne, Paris; Musee Boymans, Rotterdam; Musée de Saint Etienne; Musée de Skoplje; Musee de Tourcoing.

Vasarely. A Galerie Denise René, Paris, 1966. VI–VII. katalógusa / oldalszám nélkül: /

Vasarely Victor

Musée de Vienne; Albright-Knox Art Gallery, Buffalo; Harvard University, Cambridge; Art Institute of Chicago; Dallas Museum of Fine Arts.

Vasarely. A Galerie Denise René, Paris, 1966. VI-VII. katalógusa. /oldalszám nélkül:/

Vasarely Victor

Isaac Delgado Museum, New Orleans; Detroit Museum of Fine Arts; Museum Museum of Modern Art, New York; The Solomon Guggenheim Museum, Ne York.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párigs, 1966. VI - VII. katalógusa. /: oldalpám nélkül :/

Vasarely Victor

Jewish Museum, New York; Rockefeller Foundation, New York; Chase Manhattan Bank, New York; Joseph Slipskhorn Foundation, New York.

Vasarely. A Galerie Denise René, Paris, 1966. VI–VII. katalógusa /: oldalszám nélkül :/

Vasarely Victor

Philadelphia Museum of Art; Carnegie Institute, Pittsburgh; Larry Aldrich Museum, Ridgefield; St. Louis City Art Museum; Universal Chemical Corp., Skokie.

Vasarely. A Galerie Denise René, Paris, 1966. VI. – VIII. katalógusa. /: lapszám nélkül :/

Vasarely Victor

Musée de Buenos-Aires; Musée de Montevideo, Musée d'Art Moderne, Sao-Paulo; Musée de Djakarta; Musée de Reykjavik; Musée de Tel-Aviv.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párizs, 1966. VI–VII. katalógusa. /oldalszám nélkül:/

Vasarely Victor

A közölt kompozíciók színesen, egész táblán a következő számozással:

1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 13, 16, 27, 28, 30, 31, 38, 39, 40, 41, 42, 43. szerepelnek.

Vasarely. A Galerie Denise René, Paris, 1966. VI–VII. katalógusa. /: oldalszám nélkül :/

Vasarely Victor

Művészi munkásságának korszakai: 1925-1930, akadémiai; 1929-1930. Bauhaus tanulmányai,

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel. 1965. 1940 41

Vasarely Victor

1931-1939; a grafika kakasza /:
Prae-kinetika, sakktóbla minta,
Harlequin, Zebra, Marslakó :/.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941 41.

Vasarely Victor

Munkásságának legfontosabb szakaszai: Denfert - Belle - Isle -; Kinetika; Fekete - Fehér; Plasztikus Egység (Bolygóközi - Folklore)

Vasarely: Kunst des 20. Jahrhunderts, Neuchâtel, 1965. 1941

41.

Vasarely Victor

Művei az ugynevezett „permutációs művészet" fogalomkörébe tartoznak. A mértani elemek az algoritmusok révén jutnak kifejezésre az optikai síkon.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párizs, katalógus, Moles A. Abrahám előszavával /: kapszám nélkül :/ 1966. VI–VII.

Vasarely Victor

A helyett, hogy ő a formák hatalma alá kerüljön, alkotja azokat s bemutatja a formák atomizációját.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párizs 1966. VI-VII. katalógusa; Moles A. Abraham előszavával. /: oldalszám nélkül/

Vasarely Victor

Hosszu időn át szellemünk tehetetlensége folytán a stílusok gyakorlata érvényesült saját kombinációnk sokféleségé következtében.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párizs, 1966. VI. – VII. katalógusa. Moles A. Abraham előszavával. /: oldalszám nélkül :/

4

Vasarely Victor

A gép azonban módot ad arra, hogy megszámlálhatatlan mértékben, szédületes módon kombinációkat valósítson meg.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párizs, 1966. VI–VII. Katalógusa. Moles A. Abraham előszavával. /: oldalszám nélkül :/

Vasarely Victor

A mester gép helyett művészetét állítja elénk, de az már az ordinateur alkotóképe. Ő az esztétikai értékeket a technológia világába helyezi át.

Vasarely A Galerie Denise René, Párizs. 1966. VII-VIII. katalógusa. Moles A. Abraham előszavával /:oldalszám nélkül:/

Vasarely Victor

Művein keresztül kombinatív módon a mértani kombinációk integrációját lejezi ki környezetünk legkülönfélébb aszpektusaiba.

Vasarely. A Galerie Denise Rene, Párizs. 1966. VI-VII. katalógusa. Moles A. Abraham előszavával. /: Adalékom nélkül :/

Vasarely Victor

A formák, melyeket mindennapi életünk folyamán elénk tár, megtalálják művészetük révén eredeti funkciójukat.

Vasarely. A Galerie Denise René, Párizs, 1966. VI–VII. katalógusa. Moles A. Abraham előszavával. /: oldalszám nélkül :/

Victor Vasarely

Vasarely kerámiái a győri új Kisfaludy Színház épületének egyik oldalán vannak elhelyezve.

(Földes): Színházavatás.
Vörös Lobogó, 1978. október 14-10. lap

Victor Vasarely

1955-ben jelenik meg „Mozgás" című kiáltványa. Ezt követő évtizedben az op-art világszerte megrecsült mozgalommá és divatáramlattá válik.

Sz. A. Vasarely
Új Tükör, 1978. július 16-22. lap

Victor Vasarely

Művészetét sem magyarnak, sem franciának nem lehet nevezni, bár mindkettőben gyökeredzik. Művészete „planetáris".

Sz. A. Vasarely
Új Tükör, 1978. julius 16–22 lap.

Victor Vasarely

Vásárhelyi Győző sokáig keresi az útját. Az orosz hivatással kacérkodott, aztán a reklámgrafikusi-val. 20-esesen Bortnyik Sándor Műhelyében tanult, amelyet magyar Bauhausként emlegetnek.

SZ.A.: Vasarely
Új Tükör, 1978. július 16–22. lap.

Victor Vasarely

A 30-as években készített Vasarely-képek míg tanulmányként hatnak a pálya csúcsáról visszanézve.

Sz.A.: Vasarely
Új Tükör, 1978. július 16 – 22. lap.

Vasarely, Victor, festő

Szobrok, festmények

Pécs híres múzeumainak, képtárainak kincsei Mohácsra utaznak, ahol időről időre tárlatot rendeznek belőlük. Az érdeklődő szellemű kisváros lakói ily módon sorra megismerhetik a kortárs művészet értékeit. Mint ismeretes: hazánkban Budapest után Pécsett található a leggazdagabb — nemzetközi viszonylatban is jelentős — modern képzőművészeti gyűjtemény. A Duna-parti város művelődési központjának támadt az az ötlete, hogy rendszeres időközönként „vendégül látják" a megyeszékhelyen őrzött műtárgyakat és így teszik hozzáférhetővé a művészetkedvelő Mohácsiak számára. Jó partnerokra találtak a Janus Pannonius Múzeum művészettörténészeiben, akik vállalták a bemutatásra szánt kollekciók összeállítását, becsomagolását, elszállítását. A kezdeményezés sikere minden várakozást felülmúlt. Elsőként a Victor Vasarely műveinek szentelt múzeum válogatott grafikai anyagát állították ki Mohácson. Az érdeklődésre jellemző, hogy a város minden tizedik lakója megfordult a galériában, ahol a pécsi születésű képzőművésznek, az op-art mesterének munkáit láthatták. A siker láttán most újabb tárlatot rendeztek a Duna-parti városban: ezen a pécsi modern magyar képtár kincsei láthatók, többek között Csók István, Egry József, Gulácsy Lajos és Rippl-Rónai József festményei, s Ferenczy Béni, Medgyessy Ferenc és Pátzay Pál kisplasztikái. (MTI)

-: Szobrok,

Estilli

4.

Vasarely, Victor

Szerepelt a címben jelzett kiállításon (Szépművészeti Múzeum).

Passuth Krisztina: Modern francia grafika; Képzőműv. Almanach 1. Corvina 1969, 79.l.

Vasarely, Victor

Szerepelt az Union des Arts Plastiques de France és a Magyar Képzőművészek Szövetsége kezdeményezésére rendezett Francia grafikai kiállításon (Móra Ferenc Múzeum Képtára, Szeged, 1968. III. 10 – III. 21.).

Képzőmű. Almanach I, Corvina 1969, 73. l.

Vasarely, Victor, szobrán

megemlíthe

Medve Piroska: A főpostás autogramjai 5

Nérszabadság Bp. 1982 jan. 24.

1021

UNESCO: Auf der Tagesordnung

Wissenschaftliche Zusammenarbeit in Europa

In der Weltpresse wurde — neben den bedeutenden internationalen Ereignissen — relativ sparsamer über ein Treffen berichtet. das trotz der noch bestehenden Schranken die Beachtung jener verdient, die in der Entwicklung der europäischen Zusammenarbeit ein Unterpfand für die Zukunft nicht nur Europas, sondern der ganzen Welt sehen.

„Die Wissenschaft ist weltweit und unteilbar... Die Kontakte, die sie zwischen Individuen und Gesellschaften schafft, sind wesentliche Faktoren des Friedens... In unseren Tagen wurde die Wissenschaft — mit systematischer Anwendung ihrer Errungenschaften auf die Entwicklung der Technik — zu einem Mittel der ökonomischen und sozialen Wandlung... Die Technik kann sich auf die Umwelt des Menschen auch schädlich auswirken, doch kann die organisierte wissenschaftliche Tätigkeit deren Verbesserung bewirken... Die Tatsache, daß diese Konferenz zusammentreten konnte, drückt den Wunsch der Staaten aus, im Bereich der Wissenschaft das natürliche Gebiet des Einvernehmens zu finden, auf dem die verschiedenen nationalen Anschnitte dieser Frage in einen harmonischen Einklang gebracht werden können... Die sogenannten entwickelten Länder sind nicht in allen Bereichen der humanen Tätigkeit gleich entwickelt. Es bedarf der gegenseitigen Unterstützung, damit sie gemeinsam einer besseren Zukunft für alle entgegengehen können... Daraus folgt die grundlegende Bedeutung der wissenschaftlichen Zusammenarbeit in Europa, damit sie, ohne die verschiedensten Bemühungen zu scheuen, eine möglichst breite Basis gewinnen kann..."

Das Treffen, von dem hier die Rede ist, war die Pariser Konferenz der Wissenschaftsminister aus den europäischen Mitgliedstaaten der UNESCO, das Zitat stammt aus den Erwägungen, die im Schlußbericht dieser Konferenz festgehalten wurden.

An dieser Konferenz beteiligten sich 170 Delegierte aus 30 europäischen Ländern. 19 Delegationen standen unter der Leitung der zuständigen Minister. Mehrere nichteuropäische Staaten und die bedeutendsten internationalen Organisationen, u. a. die UNO, die Fachorganisation der Vereinten Nationen, der Rat für Gegenseitige Wirtschaftshilfe, die Organisation für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklungshilfe der Ungarischen Volksrepublik — wiesen nachdrücklich auf die Zusammenhänge zwischen der wissenschaftlichen Zusammenarbeit und der Sicherheit in Europa hin, namentlich darauf, daß die Festigung der Sicherheit, die Ausklammerung der Gewalt aus den Beziehungen der europäischen Länder, die allgemeine Entfaltung der gesamteuropäischen Kooperation aufgrund der Gleichberechtigung und der gegenseitigen Vorteile die unabdingbare Voraussetzung einer erwünschten Entwicklung der Zusammenarbeit der europäischen Länder auch auf dem Gebiet der Wissenschaften und der Technik darstelle.

Über diese grundsätzliche Feststellung hinaus waren die Delegationen der sozialistischen Länder bemüht, zum Erfolg der Konferenz durch positive Vorschläge beizutragen. So wiesen sie darauf hin, daß trotz der Schranken bestimmte Ergebnisse unverkennbar sind. Schon die Tatsache, daß diese Konferenz zusammentreten konnte, war ein Erfolg, denn zum erstenmal begegneten einander die führenden Vertreter des wissenschaftlichen Lebens in den europäischen Ländern von unterschiedlicher sozialer und ökonomischer Ordnung, zum erstenmal hatten sie die Möglichkeit, gemeinsame Probleme im Rahmen eines umfassenden Meinungsaustausches zu erörtern. In den Diskussionen wurden die unterschiedlichen Konzeptionen in vielen Aspekten deutlich, nichtsdestoweniger konnten die Konferenzteilnehmer in vielen, auch in grundsätzlichen Fragen gemeinsame Schlußfolgerungen präzisieren.

Die ungarische Delegation wurde von Minister Árpád Kiss, dem Vorsitzenden des Regierungsamtes für Technische Entwicklung (der nach seiner Rückkehr Opfer eines tragischen Autounfalls wurde), geleitet. Die ungarischen Delegierten gaben in ihren Diskussionsbeiträgen einen Überblick über die neuen, modernen wissenschaftspolitischen Richtlinien, die von der ungarischen Regierung 1969 verabschiedet wurden, und deren praktische Realisierung im Gange ist. Zugleich bekundeten die Vertreter Ungarns die Bereitschaft ihres Landes, sich an der wissenschaftlichen Arbeitsteilung in Europa aktiv zu beteiligen. Darum auch brachten sie mehrere Vorschläge ein, die geeignet sind, die wissenschaftliche Zusammenarbeit in Europa konkret zu fördern. So schlug die ungarische Delegation u. a. vor, im Interesse der Ermittlung von Möglichkeiten, Bedürfnissen und Prioritäten einer gesamteuropäischen Zusammenarbeit im Bereich der Wissenschaft und Technik Studienkommissionen zu schaffen und eine Konferenz von Regierungsexperten einzuberufen, damit die zur Zusammenarbeit besonders geeigneten Disziplinen und Forschungsthemen ausgewählt, die optimalen Formen und Methoden der gemeinsamen Arbeiten präzisiert werden können. Unter anderem befürworteten die ungarischen Delegierten im Interesse der Integration wissenschaftlicher Forschungen in den Hochschulunterricht einen europäischen Erfahrungsaustausch, des weiteren europäische Bildungskurse in jenen Disziplinen der Wissenschaften und der Technik, in denen die Ausbildung im nationalen Rahmen nicht rationell ist. Ein anderer ungarischer Vorschlag bezog sich auf die Vereinheitlichung der Forschungsmethoden und der Meßgeräte im Bereich der Grundlagenforschungen, damit später die rentabelsten Methoden allgemein eingeführt werden können. Schließlich stellte ein ungarischer Vorschlag den Menschen in den zentralen Aspekt dieser Aktivitäten: er befürwortete nämlich eine gesamteuropäische wissenschaftliche Zusammenarbeit zur Abwehr der Streßeinwirkungen der modernen Mikroumwelt des Menschen. Zahlreiche Gedanken und Vorschläge der ungarischen Diskussionsteilnehmer wurden in die Schlußfolgerungen und Empfehlungen des Schlußberichtes dieser Konferenz aufgenommen.

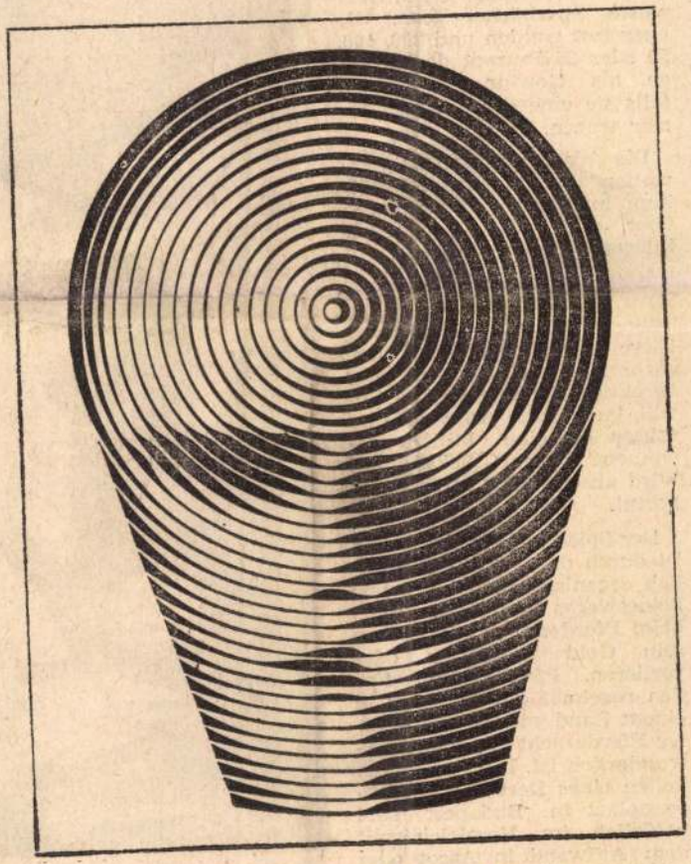

UNESCO-Emblem von Victor Vasarely

Nach Meinung zahlreicher Delegationen, die das Schlußkommuniqué dieser Konferenz unterzeichnet haben, ist die weitere Entwicklung der wissenschaftlichen Zusammenarbeit nur aufgrund der vollinhaltlichen Realisierung des Prinzips der Universalität möglich. Darum ist auch der unhaltbare Zustand zu beseitigen, daß eines der wissenschaftlich und technisch entwickeltesten Länder in Europa, das zu dieser Zusammenarbeit beträchtlich beitragen könnte, nämlich die Deutsche Demokratische Republik, an dieser Kooperation behindert ist.

Zusammenfassend läßt sich feststellen, daß die verantwortlichen Vertreter des wissenschaftlichen Lebens in den Ländern Europas auf dieser Konferenz trotz der gegebenen Schwierigkeiten eine beachtliche Arbeit leisten konnten, indem sie einen für alle Seiten nützlichen Erfahrungsaustausch ermöglichten und die aussichtsreichen Grundlagen einer künftigen wissenschaftlichen Kooperation in Europa skizzierten. Insofern bot diese Konferenz einen Ausblick auf die hoffentlich nächste Zukunft, die nicht nur für die Sicherheit und allgemeine Zusammenarbeit in Europa, sondern auch für die wissenschaftliche Kooperation in diesem Erdteil, neue Perspektiven eröffnen wird.

Gy. K.

Glücksrad rollt...

Eine Besonderheit der ungarischen Variante dieser Glücksspiele ist daß sie von der staatlichen Landessparkasse (OTP) verwaltet werden. Lottoscheine werden überall und von jedem angeboten (ich kaufe meine beim Hausbesorger) man kann sie in jeden Briefkasten werfen. Den Gewinn kann man nur bei einer Filiale der OTP kassieren, kleinere Gewinne werden auch durch die Post zugeschickt. Es wurde noch gesetzlich festgelegt, daß der Reingewinn des Toto *dem Sport* und der des Lotto *der staatlichen Wohnbautätigkeit* zugute kommen muß. So wird die allzu menschliche Spielfreude auch zum Nutzen der Allgemeinheit „angezapft".

Die Spartätigkeit der Bevölkerung ist in Ungarn sehr groß und im Steigen begriffen. Auf Dauereinlagen von wenigstens 12 Monaten werden 5% Zinsen gutgeschrieben. Es gibt aber Hunderttausende, die gerne auf die Zinsen verzichten, um vielleicht ein Auto zu gewinnen. Die OTP macht das möglich. Man kann Sparbücher für die runde Summe von 5000 oder 10 000 Forint anlegen, die nicht verzinst werden, dafür aber an der vierteljährlichen Auto-Lotterie teilnehmen, an der ausschließlich Personenkraftwagen verschiedenen Typs ausgelost werden. Wer Glück hat, kommt schneller und fast umsonst zu einem Wagen. Seit Beginn dieser Aktien wurden 7473 Autos ausgelost. Das Heer der mit fünf- und zehntausend Forint spielenden Glücksritter wächst von Jahr zu Jahr, Mitte 1970 warteten rund 606 000 Sparer mit je 5000 Forint und 140 000 Sparer mit je 10 000 Forint Einlage hoffnungsvoll auf die Auto-Ziehung. Auch die bescheideneren Sparer sind jedoch vom Glücksspiel nicht ausgeschlossen. Wenn sie es wünschen, können sie unverzinste Sparbücher lösen, die ausgelost werden und 200, 100, 50 oder 25 Prozent der Einlage als Gewinn einbringen, falls sie eine der Glücksnummer tragen.

Die Wochenzeitung „Sportwetten" informiert das Publikum in 100 000 Exemplaren über alles was Glücksucher interessieren kann.

Können Ausländer während ihres Urlaubs in Ungarn im Toto oder Lotto mitspielen? Diese Frage stellte ich den zuständigen Mitarbeitern der Direktion für Sportwette. Gewiß, lautete die Antwort. Und sollten sie eine Million gewinnen? Unser Glückwunsch! Wird ausbezahlt, natürlich in Forint.

Der Spielteufel im Menschen ist durch die erwähnten staatlich organisierten Glücksspiele keineswegs befriedigt. Auch beim Pferdesport kann man sein Geld vermehren oder verlieren. Pferderennen finden regelmäßig statt, was in einem Land mit weltberühmter Pferdezucht gar nicht verwunderlich ist. Die Äußerlichkeiten eines Derbys am Trabrennplatz in Budapest sind natürlich im Vergleich mit dem Aufwand in Ascot oder Epsom betont zurückhaltend, dem Alltag eines sozialistischen Landes sympathischesten. Verlieren kann man nicht, denn neben den ausgelosten Gewinnen wird jedes Los im Nennwert für Bücher eingetauscht. So erwarb ich vor einiger Zeit den Band mit Brechts Mahnung aus der „Dreigroschenoper"!

Ja, renn nur nach dem Glück,
Doch renne nicht zu sehr.
Denn alle rennen nach dem Glück,
Das Glück rennt hinterher.

Vergebliche Mahnung. Ich spiele seit zehn Jahren im Lotto, habe noch nie gewonnen, gebe aber nicht auf...

L. B.

füllen und...

... einen Sack fürs Geld mitbringen!

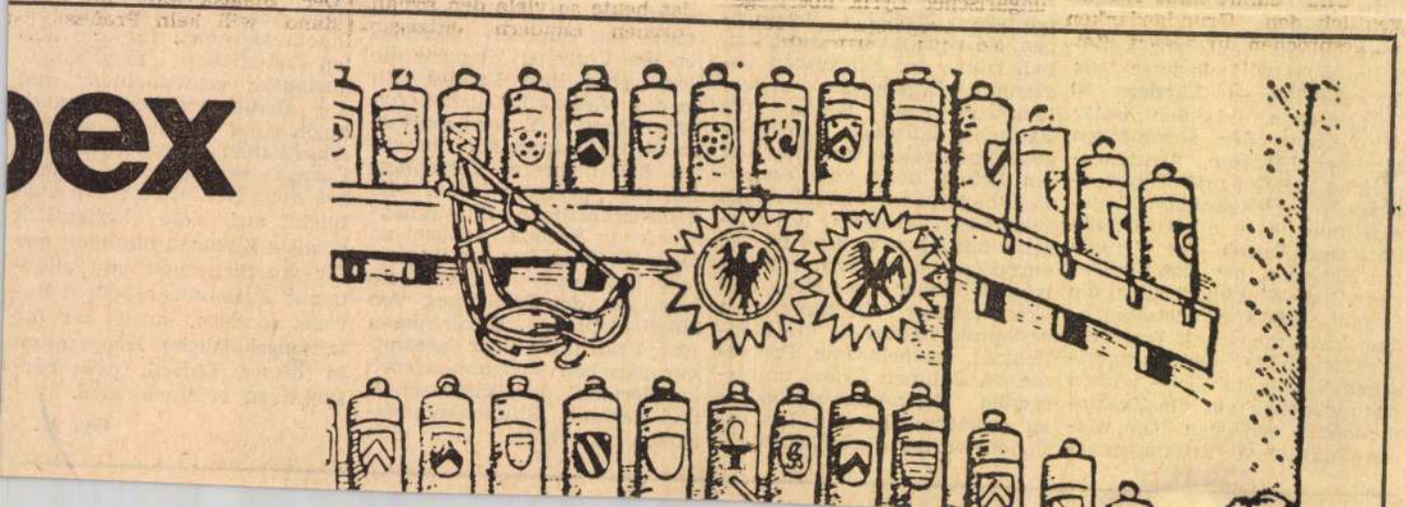

Victor Vasarely

Victor Vasarely műveiből nyílt meg kiállítás hétfőn Budaörsön. A Jókai Mór művelődési házban a művész ötven munkáját — festményeit, kinetikus képeit, grafikáit, porcelánjait és könyveit láthatja a közönség, április 12-ig.

Magyar Nemzet 1984. IV. 3.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Daily News
Victor Vasarely
1973 MÁJ 6.

1021

Herend-Porzellan in Wien

Die Ausstellung der Porzellanfabrik Herend, Mitveranstalter ist das Institut für Kulturelle Auslandsbeziehungen, ist bis zum 12. Mai im Wiener Collegium Hungaricum in der Hollandstraße 4 geöffnet.

Die Ausstellung wurde vom Direktor des Collegium Hungaricum, Kulturattaché Dr. Antal Madl eröffnet. Der Eröffnung wohnten mit dem ungarischen Botschafter in Wien, Dr. Lajos Nagy, an der Spitze, zahlreiche Vertreter des kulturellen gesellschaftlichen Lebens sowie Experten bei. Der Direktor des Wiener Kunstgewerbemuseums Prof. Dr. Wilhelm Mrazel würdigte die Rolle Herends in der Porzellankunst der Welt.

Der Veranstalter der Wiener Ausstellung, künstlerischer Leiter der Feinkeramischen Industriewerke, Dr. Győző Sikota, erklärte, die Ausstellung versuche, den Weg zu zeigen, den die kleine Manufaktur in Herend zur weltberühmten Porzellanfabrik zurücklegte. Der internationale Ruf Herends basiert auf der ersten Weltausstellung im Londoner Kristall-Palast. Die erste selbständige Ausstellung fand unter der Schirmherrschaft des weltberühmten ungarischen Künstlers Victor Vasarely und mit seinem Plakat in Paris statt. In Wien sei der Erfolg der Ausstellung durch die Liebe des Publikums zur Tradition gesichert. Diese Traditionsliebe sei auch neben der modernen Entwicklung ein fester Pfeiler in der steil aufsteigenden Karriere Herends.

Generaldirektor Ádám Habuda hob den freundschaftlichen Empfang in Wien hervor und nannte den Erfolg als ein weiteres Zeichen für die Entwicklung der politischen, wirtschaftlichen und kulturellen Beziehungen. Nach Paris und Wien wurde die Ausstellung noch in diesem Jahr in vier Kantone der Schweiz eingeladen.

Der Doyen der ungarischen Bildhauerei, Zsigmond Kisfaludi Strobl, der auch persönlich an der Ausstellung teilnimmt, wurde mit drei kleinplastischen Werken aus Herend gefeiert. Eines davon ist die Pony-Plastik der Königin Elizabeth aus ihrer Kindheit (das Originalstück aus weißem Marmor befindet sich im Buckingham-Palais), das andere ein „Jäger" aus der Zeit der Árpáden und das dritte ein „Huszár", das älteste Werk des Künstlers aus Herender Porzellan.

Bajkóné Révész Zsuzsa

Neues

der Presseagentur MTI
BUDAPEST

DRV verkündet Amnestie

Hanoi, 5. Mai (AP/MTI) — Die DRV hat am Samstag aus Anlaß ihres Sieges gegen die Vereinigten Staaten eine Amnestie für wegen Straftaten inhaftierte Häftlinge verkündet.

Nach Angaben der DRV-Nachrichtenagentur dekretierte Staatspräsident Ton Duo, daß Strafgefangene, die

Kiss Verhandlu

Moskau, 5. Mai (AFP/AP) — US-Präsidentenberater Henry Kissinger, der am Freitagabend zu einem mehrtägigen Besuch in Moskau eingetroffen war, nahm am Samstag in Sawidowo, rund 100 km nördlich von Moskau, seine Verhandlungen auf.

Thema der Verhandlungen ist dem Vernehmen nach vor allem der Ende Juni geplante Besuch des KPdSU-Generalsekretärs in den USA. Auch die Lage in Indochina und andere internationale Probleme dürften zur Sprache kommen.

Kissinger wird während seines Aufenthaltes in der UdSSR wahrscheinlich auch Leningrad besuchen.

London/Paris (MTI) — In London und Paris war am Freitagabend mitgeteilt worden, daß Kissinger nach seinem erwartungsgemäß Montag endenden Moskau-Besuch auf dem Heimweg in die USA diese beiden westeuropäischen Hauptstädte besuchen wird. Kissinger wird aus Moskau kommend zu einem 24stündigen Besuch nach London kommen, um mit Premierminister Heath sowie Außenminister Douglas-Home über die Ost-West-Beziehungen, über

/1021 1970 III

Irodalmi Szemle

XIII. | 1970/2

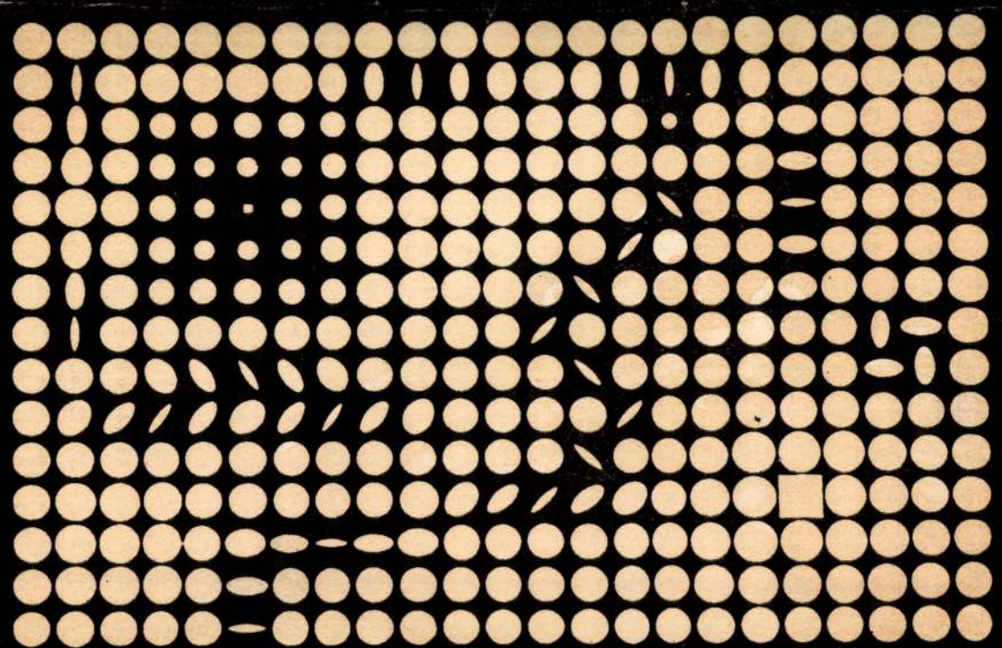

Vasarely: Kompozíciók

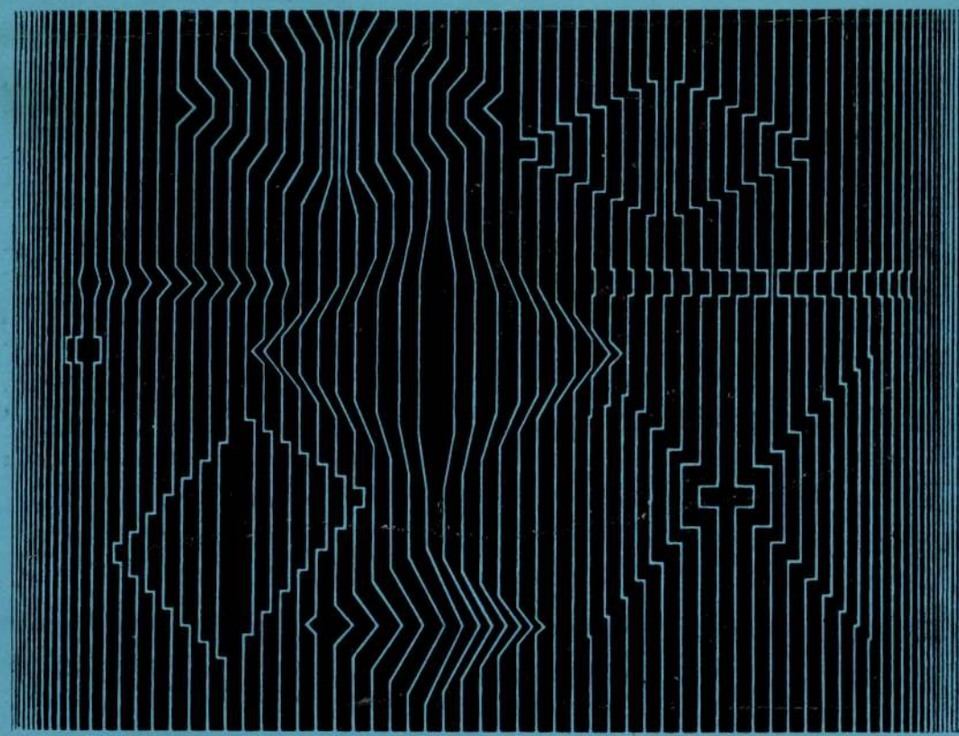

Viktor Vasarely — az ember

Az ember megváltoztatja életfeltételeit, azok viszont alakítják őt magát. Ha Viktor Vasarely ennek az elgondolásnak az értelmében változtatta meg művészi munkássága feltételeit, mint ember a legmeggyőzőbb bizonyítéka ezeknek a változásoknak. Azért alkot, hogy túllépje a személyes területeket, s ezzel alapvetően és feltűnően különbözik kora többi művészeitől. Ezt a változást a következő szavakkal fejezte ki: *„A művész, mint típus, a maga nevetséges fegyverzetében ma már hamis és elavult. A társadalom rossz lelkiismerete által kialakítva, kell hogy pitoreszk legyen, hogy nyomorúságát elleplezze, és bohém, hogy mentse magát. Ha ez jól sül el, meghagyja kockás ingét, hogy ez alkalommal eltakarja gazdagságát. Az inspirált bohém már a múlté. A költészet mindennapos és szürke robotból nő ki, s a szerencsés biztonság ritka felvillanásait benne az évtizedek múló pillanatokra rövidítik. A művész titulus olcsó és visszataszító, mely csupán az éhséget és szomjúságot takarja el. A névtelenség felé közeledünk, hogy felfedezzük a becsületes mesterséget.“* (1954) Viktor Vasarely arra törekszik, hogy anonim alkotó legyen, mert nem hiszi, hogy a művészi alkotásnak valami köze van a művész személyéhez. Ha a legváltozatosabb művészeti irányzatok és tendenciák képviselői mindenekelőtt önmagukról akarnak beszélni, világszemléletükről vagy belső érzelmeikről, Vasarelynek ezek a törekvések idegenek; nem függenek össze a művészi alkotásról és annak céljáról való elképzeléseivel. Meg van győződve róla — és a múlt meggyőződését igazolja —, hogy az a műalkotás maradandó, amely többé-kevésbé független az embertől.

Vasarely: Kompozíciók

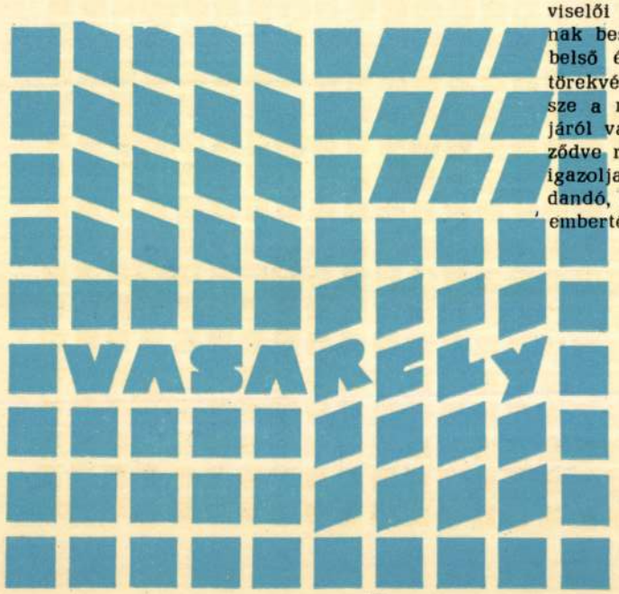

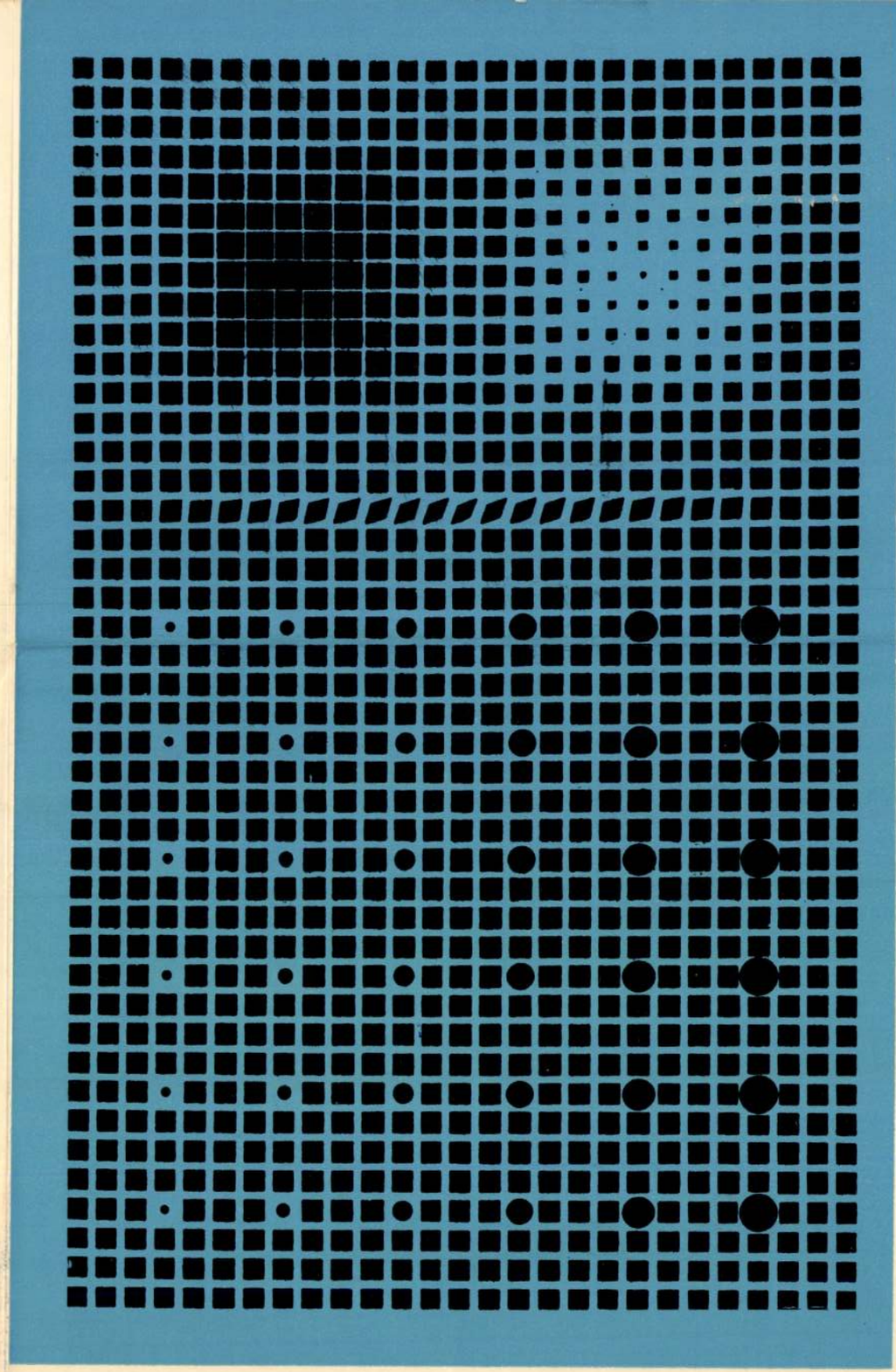

1021

1976. VIII. 21. 2o.38 Petőfi - VNÉ -
A képzőművészet határán

- P. Szücs Juliannával, Kass Jánossal és Zégács Györggyel beszélget Kepes András.

- Már a század 1o-es, 2o-as éveiben a haladó épitészek, képzőművészek meghirdették, hogy a müvészeteknek ki kell vonulni az utcára. Szervesebben kell kapcsolódniuk hétköznapjainkhoz. Ezekben a haladó müvészeti irányzatokban jelentős magyar művészek is résztvettek. Moholy Nagy László, Söffer Miklós, Kepes György és Viktor Vasarely munkásságát, ha töredékeiben is, de lassan megimmerheti a magyar község. A fogadtatásuk azonban korántsem egyértelmü. Amig a kritikusok többsége elragadtatott vagy tárgyilagos hangon hivja fel a figyelmet a vizuális kultúra fontosságára, ezekből az eredményekből a gyakorlatban édeskevés valósul meg. Több évtizedes lemaradással kell megküzdenünk ahhoz, hogy ezeknek a mindennapoknak szánt müvészeteknek az eredményei valóban beépüljenek mindennapjainkba. A Pécsi Vasarely Múzeum vendégkönyvét lapozgatva is megbizonyosodhatunk róla, hogy a látógatók többsége, még azok is, akiknek tetszett, nem tudják pontosan mit lehetne kezdeni ezekkel a kisérletekkel. Divatok, tévhitek tapadtak hozzá, mint az oparthoz is. Mások hagyományos festményekként szemlélik őket, olyat kérve számon tőlük, ami ezeknek a müveknek nem feladatuk. P. Szücs Julianna müvészettörténészt halljuk.

- Tulajdonképpen nagyon jó, hogy a 7o-es évek közepén nyilt meg a Vasarely Múzeum. A késedelemnek határozottan előnyei is vannak. Egészen mást jelent - gondolom - a 7o-es évek közepén Vasarely, mint hogyha a 6o-as évek elején vagy a 6o-as évek közepén kaptuk volna meg ezt a Vasarely házat. Ma már akár akarjuk, akár nem Vasarely és az opart müvészettörténet, tehát mindenképpen csak távlattal tudjuk nézni, még akkor is, ha kortársunk és itt van egy Vasarely ház. Azért is szerencsénk van, mert a 6o-as évek közepe táján nemcsak irányzat volt az opart, hol Vasarelyt mondok, hol opartot, azt hiszem ez a két fogalom nagyon fedi egymást, arra gondolom, hogy az opart motivum, mustra, ornamentika. A 6o-as években divatjelenség volt. A nők szemhéját kockásra festették, koskás öveket hordtak és az opart mint ornamentika az egyszerüen feltorjodt és messze túlnőtt a képzőművészet vagy alkalmazott müvészet határain. Ma már ez a múlté. Ma már az opart a maga hermetikus müvészettörténeti mivoltában is jelentkezik.

- Zékács György képzőművész a hazai kinetikus müvészetnek legjelentősebb képviselője. Vagyis annak a müvészetnek, amely a fény, a mozgás, a ritmus lehetőségeit is alkalmazza a képzőművészetben. Kass János más utakon, de szintén arra törekszik munkáiban, hogy miként lehetne a képzőművészetet hatékonyabban alkalmazni hétköznapjaink megértéséhez és ahhoz, hogy környezetünket egyre inkább emberhez méltóvá ala-

kitsuk. Velük és P. Szücs Juliannával arról beszélgettünk, milyen lehetőségeink vannak ahhoz, hogy ezeket az eredményeket kamatoztathassuk?

– Bennem él egy publikáció, amit jó tizenöt évvel ezelőtt a Demokratic Nobel című lap publikált Liszickiről. Na most a Liszickinek a kisérletei döbbenetes elődjei a Vasarely által kibontott dolognak és programnak, de azt is meg kell mondani, hogy a Vasarelynek minden lélegzetvételo mögött és minden kis nüansza mögött ott van az a technikai bázis, amit a II. világháború után az aluminiumipar, a festékipar, a különböző pigment festékek, a procizitás, a rasztorra bontás, a müanyag technikák és igy tovább sorolhatnám, de mindebben az is benne van, hogy a Vasarely meg tudott valósitani egy olyan csoportmunkát, japán munkatársaktól kezdve a legkülönbözőbb olyan technikai segédszemélyzetig az ő ceruzával fölvetett skicceit realizálják, ha kell huszonnégy órán belül. Na most itt erről az jut az eszembe, hogy egy ilyen technikai bázis és egy ilyen ipari bázis nélkül megvalósithatatlan lett volna ez a program. Tehát ez fed valamit. Nem divatról beszélnek. Lechner tervezett valamit az Üllői uton az Iparmüvészeti Múzeumnak az épületét, akkor a Zsolnai korámiabázisára tudott épitoni. Ugye hogyha ezekről a dolgokról beszélünk, aki manuálisan kétkézzel csinálja, nemcsak beszél a mesterségről vagy a müvészetről, az tudja legjobban, hogy milyen hallatlanul nehéz realásán megvalósitani minden olyan nem hagyományosnak tünő kisérletet. Hát például vegyük alapul ezt a példát! Akarok ötmilliméteres üveget.

– Az még van.

– Szines üveget.

– Az már nincs.

– Ugye? Össze akarom ragasztani müanyagragasztóval.

– Azt már importáru.

– Ugye?

– Nincs köztünk különbség, csak a kiindulásban. Meg vagyok győződve, hogy a müvészet egy teljesen szerves része az életnek és ebben az is benne foglaltatik, hogy szervesen kapcsolódik ahhoz a technikai és technológiai szinthöz,...

– Bázishoz.

– ...bázishoz, ami annak a kornak a birtokában van. A régebbi

korok kézmüipara száz százalékig a müvészet rendelkezésére állt, mert ugyanazt akarták. A középkor ....fel akarták épiteni a templomot és ezért a különféle céhek és minden megcsinálták a kis makettet, s azt szépen felmérték és mindenki tudása, képessége, lehetősége maximumát annak az eszmének a szolgálatába bevetve összehozta a müvet.

- Hát én emlékszem egy munkámnál, amikor darukat vettem igénybe. A Hajógyártól béreltem darut. Ötezer forintért adták egy napra és az emelte fel az elemet és az tette a helyére. Akkor éreztem valami olyasmit, hogy na a kutya istenit, hát ez azért valami más .....Bármennyire is viccesnek hangzik, de mégis itt van valami, ami, ami teljesen odakapcsolódik ahhoz, amit te mondasz, hogy igenis a kornak az összes lehetőségét a müvészetnek igénybe kell vennie, de azt, hogy a müvészet csak akkor képes nagy dolgokra, hogyha benne van az életben. Itt van Vasarelynek a hallatlan nagy érdeme, hogy belevitte a mindennapi életbe a müvészetet.

- Milyen életbe és mivel hatol be? Azt hiszem, hogy mindannyiunkban él valami megnevezhetetlen nosztalgia, ami könnyüszerrel elért ez a bizonyos neokonstruktivizmus opart kinetizmus, hogy a legfejlettebb tudományos-technikai szinvonalon képes nagy tömegben valamit produkálni. Hát vessünk véget a legendáknak, erre mi, jelen pillanatban erre mi nem vagyunk képesek. Ott van az a Vasarely ház, ez egy arisztokratikus tünet jelenleg és tett. Van egy gyönyörü szép kis....

- A pécsire gondol?

- .... a pécsire. Egy kis barokk palota, amiben gyönyörü nyomatok és csomó minden van, de hogy ez belehatoljon a mai magyar mindennapi életbe, ehhez a technikai bázis hiányzik. Igen hiányzik.

- Nem tudom, hogy a technikai... azt hiszem, hogy el kell ismerni azt, amit Kass János mondott, a gyakorlat oldaláról nézve. Tulajdonképpen azon is lehetne vitatkozni, hogy valóban nincs meg a technikai bázis ehhez vagy az érdeklődés nincs meg ehhez? Tehát, hogy a jelenlegi technikai bázis alapján okosabb ....

- De ha az érdeklődés nincs meg....

- ....felhasználással és az igények felismerésével szerintem, legalábbis azt hiszem, hogy hogy megvalósitható lenne itt sok minden.

- Most had legyek az ördög ügyvédje! Szóval nem feltétlenül

saját magamat képviselem, de én visszakérdezem saját magam. De ha az érdeklődés nincs meg, akkor ez miro vezethető vissza? Esetleg talán éppen arra, hogy nem ugyanazok a vizuális élmények értek minket jelenleg ma, hogy okvetlenül nagy tömegben ilyen vizuális visszaigazolás....

- Ez egy egész picit ördögi kör - szerintem - másrészt amikor ez a fajta müvészet kialakul, akkor az emberek fel sem tételezték azt, hogy ezt nagy tömegben kellene csinálni. Szóval ez csak a szocialista társadalomban merül fel úgy, hogy csak azok a müvészetek hasznosithatók, amelyet egyszerre nagy tömegben befogadnak az emberek, holott ez egy lépcsőfok. Ma kevesen fogadják be, holnap többen. Nos a kérdés az, hogy jó-e az, hogy ez a müvészet fejlődjék?

- Mondok én erre egy gondolatsort, ami kialakult. Minden kisérlet kovász a kenyérben. A kovász önmagában ehetetlen.

- Amit a Vasarely alkotott, az tulajdonképpen alkalmazott és személytelen müvészet. Ugyanakkor a funkciója, amely jelenleg betört mégis a személyes müvészet funkciójába tartozik. Reprodukció formájában is valami egészen mást, hát most bármenynyire is szokatlanul használták fel, az bizonyos fokig valamit tükrözött.

- Nem katarzist okoz nekem, hanem esztétikai örömöt.

- Miért várja a társadalom.

- Még igy is okoz esztétikai örömet, de a .... sosem akart egy táblakép helyére furakodni.

- Én azt hiszem, hogy olyan területre megyünk ovvel, ami nagyon-nagyon kinálja magát, de eredményre jutni benne nagyon nehéz. Mert hogyha én egy reprezentativ barokk kastélyt megnézek, egymásba nyiló termekkel, szobákkal és megnézek egy házat, amit értelmes és aminek ma társadalmi igénye van, egész más mü lesz és nagyon sokan vannak, akik a barokk kastélyt épitőmüvészetnek titulálják, ugyanakkor azt a mai házat, amit a mai társadalom igényel, arra azt mondják, hogy az valami ipari termék és ovvel lesöprik tulajdonképpen a müvészeteknek az asztaláról.

- Szó sincs arról, hogy a létjogosultságát vonnám kétségbe. Szó sincs róla.

- Nem, csak a müvészet asztaláról söpri le.

- Az egész Vasarely tevékenység és a többiekre is - szerintem -

borzasztó nagy szükség van vagy valami hasonlóra. Nem egyetlen üdvözitő példa és nem egyetlen ...tiltakozom, hogy most egy mindent elöntő hullámot próbálok meghonositani.

- Persze.

- Ez egyfajta kisérlet. Szóval nekem éppen azért izgalmas például....

- Kisepar?

- ....Kass János müvészete. Ez nem jött ki oléggé abban a beszélgetésben. Nagyon suta dolog, hogy az ő jelenlétében próbálom magyarázni az ő müvészetét. Ki tud javitani, ha....

- Nem baj. Nem baj.

- ....ha mellélövök. Szóval nála egyrészt megvan a demokratikus müvészetnek az a fajtája, amelyik például a könyvmüvészeten keresztül, grafikán keresztül, a sokszorositható grafikán keresztül próbál mind több emberhez eljutni és másrészt megvan az a kisérlet, amit például a beton térformáin keresztül próbál kimondani. Tehát az új anyag, ami újfajta követelményeket támaszt az emberek elé, a müvész elé. A kettőnek az összeütközésében érzem azt a belső konfliktust is, ami az előbb kiszakadt itt belőlem.

- Én azt hiszem, hogy ezek ütem kérdések, mert az a beton kisérletsorozat előbb-utóbb olyan mindennapi kenyére lesz az embernek, mint ma az ő könyvtevékenysége.

- Mikor a német nyomda elkezdte csinálni ....., Rembrandtot, az Aranysisakost meg lehetett venni nem olcsó pénzért. Mikor a felszabadulás után óriási pénzért, ötvob forintért ugyc lukasfenekü főiskolás koromban hozzámjutottam egy ilyen .... reprodukcióhoz, akkor a fenekünket a földhöz is vertük.

- No, had kötözködjek!

- Ne kötözködjön!

- Egyenlőségjelet lehet-e tenni valamilyen módon - most formán túl - az Aranysisakos reprodukciója és egy Vasarely reprodukció között? Szerintem nem. És itt valahol valami ellentmondás van, mint ahogy az Vasarely filozófiája és a megvalósult tények között is érzek ellentmondást. Vasarely mü valamihez tartozik, valamit kifejez, de sokkal inkább tárgy, mint müalkotás. Egy szép tárgy. Egy izléses, nagyon jól kivitelezett tárgy, ami kizárólag egy bizonyos technikai civilizáció

szintjén képzelhető el, de nem több. Szóval magyarul az ember személyisége maximálisan kikapcsoltatott. Lehet, hogy ez bizonyos fokig igény. Lehet, hogy erre is igény van, de nem helyettesíthető az Aranysisakos reprodukciója, még kevésbé az Aranysisakos. Valóban lehet, hogy itt vaskalapos rangsorolásról van szó, de ehhez ragaszkodom. Vizuális kultúra, vizuális művészet. Sok féle művészet van, de ehhez tartozik és nem Picasso, tehát nem több.

- Nemi is akar Picasso lenni. Egy egész más feladatot csinál. Egy egész más dolga van. Ő nem tartja, nem tarthatja korszerűnek Picassot.....

- Én nem ez ....

- ...ugye, mert azt az egészet egy olyan kultúrális fejlődési etáphoz kötik, ami lezajlott és most elindult egy új, ami a tömegeknek a kultúrája. Szóval ez egy rettenetes dolog. Egy individualizmusú felnőtt gondolkodó számára. De mégis a tömegek kultúrája az, aminek elő kell jönni és elő kell menni és ezt szolgáljaxx ez és ezért ez ma a modern, ez ma az aktuálisabb és ma ez a jobb.

- Ez egy ....

- Mégha a szivem szakad meg, akkor is, vagy a magáé.

- Semmi .....szakadásról itt nincs szó. Éppen a szétszakadás ellen vagyok. Ez a kettő egymást nem zárja ki. Én nem azt hiányolom, hogy a Vasarely nem egy Picasso-szerü programmal indul, mert erre éppenúgy szükség van. Egymás mellett itt nagyon sok párhuzamos szál fut, de én nem értem azt, hogy ez ma a modernebb és ez kiszorit bizonyos másféle művészeti attitüdöt.

- A vita természetesen nem zárul le. Őszintén reméljük, hogy most vesz csak ezután termékenyitő lendületet. Annál is inkább, mert számos feladat van még hátra ezen a téren. Ezeket a haladó irányzatokat először meg kell tisztitani a rárakodó sallangoktól, a divattól és azoktól a kártékony erőfeszitésektől, amelyek különösen a x nyugati országokban egymás ellen igyekszenek kijátszani azokat a párhuzamosan futó szálakat, amelyekben a beszélgetésünkben itt szó esett. Mert igaz ugyan, hogy az utóbbi évtizedekben a gazdasági-ipari fejlődés új feladatok elé állitotta a képzőművészetet. Uj anyagokat alkalmazunk környezetünkben, megváltozott életmódunk, szemléletünk, látásmódunk is.-Ezek a változások új formákat, új értelmezéseket is követelnek, hogy aztán ezek tovább alakitsák szemléletünket, életmódunkat. De igaz az is, hogy közlőképes képző-

művészetet sem lehet lesöpörni, hiszen annak egészen más a sajátos feladata. Az egészséges kettősség ez, éppen a szocialista országoknak a legnagyobb a lehetőségük, hiszen ezekben az országokban válik lehetségessé, hogy az új kisérleteket is az ipar és mindannyiunk szolgálatába állitsuk. Mégis az a paradox helyzet alakult ki, hogy a kapitalista országok már évtizedek óta felhasználják ezt az új művészetet bár gyakran kereskedelmi és reklám célokra. Tegyük hozzá, nem kis részben azért, mert úgy vélik, hogy ezen keresztül megszabadulhatnak, vagy legalább is háttérbe szoríthatják a közlőképes művészetet, amely sok esetben számukra kellemetlen igazságokat mond ki. Ebben a beszélgetésben természetesen nem ilyen szembenállásról volt szó. Sokkal inkább arról, hogy ahhoz, hogy ez az egészséges kettősség fennálljon különösen az új képzőművészet hasznositása terén kell sokat tennünk. Nagy hagyományaink és kiváló mai művészeink vannak ehhez. Zégács György, Kass János és mások. De sok még a tennivaló, hogy nagy hagyományaink és a jelen lemaradása közti különbséget felszámoljuk. Ez is egyik elengedhetetlen feltétele fejlődésünknek.

- A képzőművészet határán. P. Szücs Juliannával, Kass Jánossal és Zégács Györggyel beszélgetett Kopos András.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1976 9
Idegenforgalom
Victor Vasarely
1021

MAGYAR MŰZEUMOK

Vasarely múzeuma

Zoeld, Paros, Tuz, Maamor, Fegn, Cheyt.

Ezek az idegen ortográfiával írt magyar szavak festmények címei, s egyben a szülőföldhöz való kötődés bizonyítékai a pécsi születésű, Párizsban élő, immár világhírű művésszé lett *Victor Vasarely* szülőházában, az ott berendezett múzeumában.

Sokadmagammal bolyongok a termekben, tanulmányozva a műveket, figyelve az elmélyült arcokat is. Azokét, akik a legújabbkori művész egyik irányzatának, az op art megteremtőjének munkásságával ismerkednek.

*

„Káptalan utca 3.: kőríves fakapu, egy nagy udvarban Dézi kutya csahol. Jobbra, egy szerény házsor, balra a presbitérium, a jövő múzeuma, kívül a négytornyos székesegyház, egy csodasárga barokk palota... távolabb a Tettye örökzöld kúpja. Íme egy ötéves gyerek emlékei. Hatvan év múlva láttam viszont szülővárosomat, hűségesen hasonló, de ugyanakkor más! A régi hagyományok kultúrértékei és a modern civilizáció vívmányai együtt élnek, harmonikusan. Új városnegyedek, utak, középületek, fiatalság, zsongó tevékenység, bátor, törekvő realizációk, haladás és siker. Öt, húsz, vagy százéves, Pécs város népe fiatal, mosolygó és bizakodó."

Így emlékezik meg Victor Vasarely Pécsről, ahol 1908-ban született. De hogyan került el onnan és hogyan vált korunk egyik legmerészebb, legelismertebb művészévé? S hogyan került végül is az értékes gyűjtemény Pécs birtokába?

Victor Vasarely, — aki ma is szívesen fogadja, ha eredeti nevén, Vásárhelyi Győzőnek szólítják —, 1926-ban érettségizett Budapesten, majd beiratkozott orvostanhallgatónak. A festészet azonban már ekkor bűvkörébe vonta, ezért egyetemi tanulmányai mellett a Podolini—Volkmann festőiskolát látogatta, majd Bortnyik Sándor „Műhely"-ében tevékenykedett. Huszonkét éves korában Párizsban telepedett le, azóta ott él. Munkásságára ezután egy évtizedig a grafikai művek jellemzők. A síkábrázolás térproblémái foglalkoztatták. A szenvedélyesen kísérletező alkatú művész fából, fémből, üvegből szobrokat készített, festett, rajzolt, szőnyegeket tervezett. Kialakult művészi formanyelvével a 40-es évek második felében jelentkezett: kiállításon mutatta be műveit Párizsban. 1950-ben a Denise René Galériában rendezett tárlaton céljaiban biztosan állt a közönség elé. Legjelentősebb hozzájárulása a művészet fejlődéséhez 1955-ben következett be: ekkor kezdődött Victor Vasarely kinetikus korszaka. A siker szárnyaira vette, számos díj, kitüntetés tulajdonosa azóta, a francia Becsületrend lovagja és könyvek egész sora elemzi munkásságát. Alkotásai ma már a világ minden nevesebb múzeumában szerepelnek.

A Mester, pécsi múzeumában

„Bár áradna szét korunk teremtő művészete a tömegek között, hogy a szüntelen jelenlét erejével hasson, nevelje a szemet és az érzékenységet"... — vallja Vasarely 1953-ban. E cél megvalósításáért 1970-ben alapítványt létesített. Gordes francia város egy kastélyában állandó kiállítás nyílt meg és egész életművéről áttekintést ad. Idén februárban felavatták Aix-en-Provence-ban múzeumát, mely egyben alkotóműhely, ahova a világ minden tájáról érkeznek a műtörténészek, hogy tanulmányozzák a különböző technikával kivitelezett műveket, építészeti terveket.

A világhírű mester 1968-ban látogatott először haza Magyarországra, amikor 42 lapból álló grafikai sorozatot ajándékozott szülővárosának. Ezekből rendeztek kiállítást 1969-ben Pécsett, ahova Vasarely 1971-ben személyesen is ellátogatott. Ekkor történt megegyezése Baranya megye és Pécs vezetőivel a múzeum létrehozásáról. A Káptalan utca 3. számú ház termeiben szereplő 150 nagyértékű művet Victor Vasarely adományozta szülővárosának. Saját alkotásain kívül a gyűjtemény tartalmazza felesége Claire Vasarely kollázsait és számos híres kortársművész — egyebek között *Hans Arp, Michel Seuphor, Auguste Herbin,* az ugyancsak magyar születésű *Nicolas Schöffer* — egy-egy munkáját.

Mint a pécsiek vallják: e múzeum létrehozásával nem csupán a világhírt szerzett földinek kívántak tiszteletet adni. Ismertetni, terjeszteni óhajtják Vasarelynek a közösségi művészet létrehozására irányuló szándékát, azt a módszerét, amellyel lehetővé válik a modern lakótelepek sivár egyhangúságának feloldása, s amely módszer megismerése mindenki számára lehetővé teszi, hogy az alkotás örömének önmaga is részese legyen.

A pécsi Vasarely Múzeum csak júniusban nyílt meg. De — akárcsak a Gordes-i és az Aix-en-Provence-i — máris a hazai és a külföldi érdeklődők ezreit vonzza.

Bánki Judit

Látogatók a tárlaton **(MTI — Lajos György felv.)**

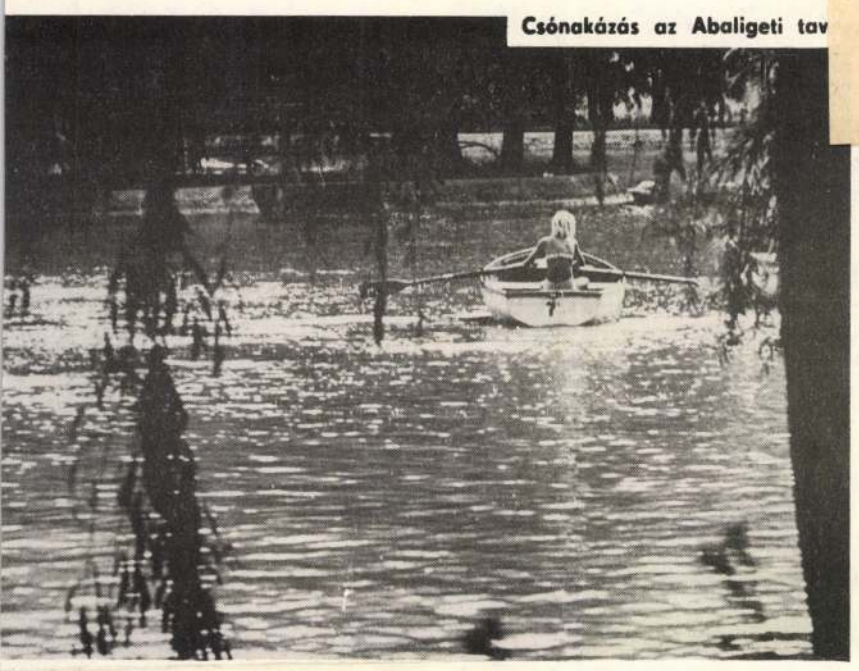

Csónakázás az Abaligeti tav

Öt tó a hegyekben

Kevés városunk dicsekedhet oly sokoldalú, széles skálájú idegenforgalmi vonzerővel, mint Pécs. Az ódont és a modernet összefogó egysége, pezsgő kulturális élete, a Mecsek különleges növény- és állatvilága sajátos, mediterrán jellege, s a mindebből kialakult sajátos légköre nyomban megnyeri a látogatót. Örök emberi tulajdonság azonban, hogy bármilyen érték legyen birtokunkban, valamit mindig hiányolunk. Így van ez a pécsieknél is. Tisztában vannak a város nyújtotta számtalan előnnyel, mégis gyakran sóhajtanak fel: milyen kár, milyen hátrány, hogy nincs egy tavunk, vagy folyónk!

Pedig nincs okuk panaszra. Ha Pécsett nincs is tó, vagy folyó, annál több víziéletre alkalmas hely akad a környéken, ritka táji szépséggel megtűzdelve.

Baranyai barangolásunkra minden bizonnyal többször visszatérünk még, hiszen az ott látottak, tapasztaltak meghaladják egy cikk terjedelmét. Ezúttal Abaligetről és Orfűről szólunk, ahova elkísért és gondos házigazdaként mindenre felhívta figyelmünket, mindent megmutatott *Keserű Sándor*, a Baranya megyei Idegenforgalmi Hivatal, a Mecsek Tourist vezetője.

A Nyugat-Mecsek erdőkkel, rétekkel borított vidékén, Pécstől mindössze 20 kilométerre terül el Abaliget. Neve több, mint két évszázados cseppkőbarlangjáról — ma már sok egyébről is — ismert. Sokáig holt érték maradt. Az ötvenes évek végén történt, hogy a barlangot helyreállították, s ennek eredményeként ma nem csupán látványosság, hanem gyógyhely is. A kutatások bebizonyították, hogy a barlang jótékonyan hat a légzőszervi betegségekben, tüdőasztmában szenvedőkre. Néhány esztendeje tehát rendszeresen használják ezeknek a bajoknak az orvoslására, és 1972-ben felépült egy gyógypavilon, amelyben a betegek lakhatnak.

Abaliget ma ideális üdülő- és kirándulóhely is. Akkor alakították ki egy mesterséges völgyelzáró gát segítségével az első tavat. S ha már volt tó, szálláshely is kellett. Megépítették a ma is üzemelő turistaházat és egy kempinget.

A jelenlegi üdülőterület bemutatására csatlakozott hozzánk *Lázár Hubertné*, a Mecsek Tourist helyi kirendeltségének vezetője. A „telt ház" vendégösszetételéről érdeklődő kérdésemre elmondta, hogy hollandok is vannak közöttük, akik egy Benelux útikalauzban megjelent Abaligetet ismertető hirdetésre figyeltek fel. Sokan üdülnek itt a hazaiak közül, — különösen alföldiek — és természetesen pécsiek. Egy-egy hét végén négy-ötzeren kirándulnak a tavakhoz. Igen, a tavakhoz, mert most már kettő van az árnyas parkok mélyén. Az egyik haltenyésztésre szolgál, a másik kiválóan alkalmas fürdésre, csónakázásra. Csónakot 15 forintos órabérért vehet igénybe a vendég. A tónak mintegy 1500 négyzetméteres nagyszerű strandja van, vetkőzőfülkékkel, ruhamegőrzőkkel.

Az újságíró megítélése szerint Abaligeten jelenleg pontosan annyi a szálláshely, amennyit a tó elbír anélkül, hogy zavarná a csendet és nyugalmat, amit a pihenni vágyó joggal vár el, s amelyet sok helyen „túlfejlesztési" okokból nem kap meg. Az egész évben üzemelő „Barlang" turistaház, a családias kis motel, a 24 összkomfortos, négyszemélyes, rendkívül kényelmes és ízlésesen berendezett faház, a nagyszerűen felszerelt kemping 200 személyes éttermével és eszpresszójával, hideg-melegvizes zuhanyozóival, főzőblokkjaival, tv-s társalgójával, a tó melletti élelmiszer-, zöldség-, ajándékcikk-árusító pavilonok mindenki kedvére valók. Bizonyítja ezt az is, hogy ta-

Gyógybarlang

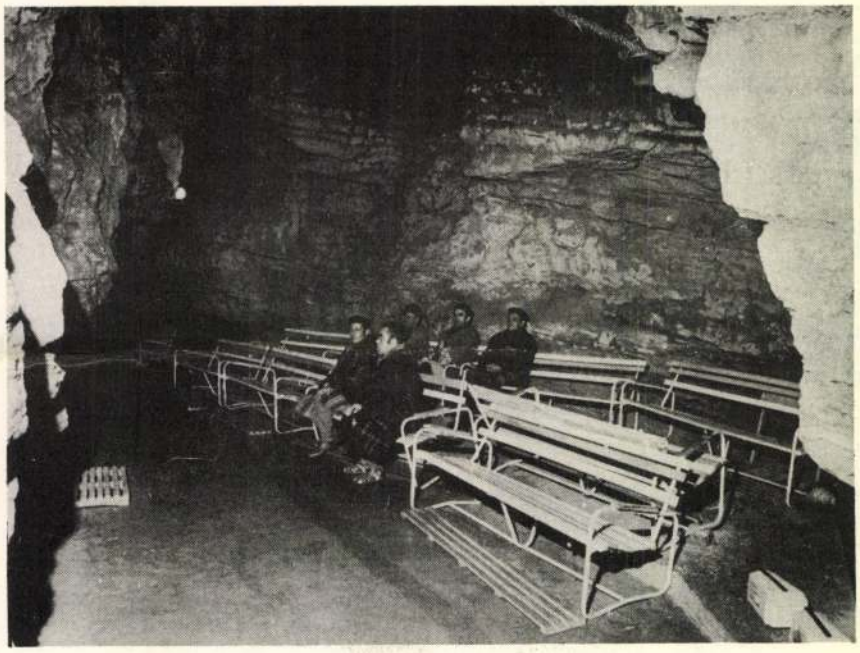

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-069. 337-748. 340-726

1021

TRIBUNE DE GENÈVE
1976. XII. 17.
Victor Vasarely

Un livre de poche suisse de luxe

Le luxe est dans la qualité étonnante des reproductions qui ornent le « petit Vasarely » de Marcel Joray (ed. du Griffon). Disons le « petit Vasarely » pour l'opposer à la magnifique grande monographie en 3 volumes du même éditeur, et admirons que dans les deux publications la qualité des images soit presque égale.

En 130 pages, et en 17 chapitres, Marcel Joray réussit à nous donner une parfaite vue d'ensemble du développement de l'œuvre prodigieuse de Vasarely, des premières études abstraites exécutées au Bauhaus de Budapest, vers 1930, aux gigantesques récentes «sculptures-signaux» de Flaine ou Neuchâtel, ou à la splendide réalisation architecturale et plastique que constitue la Fondation Vasarely qui vient de s'ouvrir à Aix-en-Provence.

Pourquoi cette fondation, venant après celle du Musée didactique de Gordes? Pour démontrer que l'intégration des arts est possible, pour propager l'idée d'alphabet plastique, pour apprendre à passer des idées plastiques aux niveaux architectoniques.

Vasarely se sent l'âme d'un bienfaiteur public, et l'on doit s'en louer. Il a toujours, écrit Marcel Joray, « défendu l'idée de la multiplication de l'œuvre d'art de manière à la rendre accessible à tous, car la nourriture poétique est pour tous. »

La Fondation d'Aix est une machine à lutter contre la laideur – en particulier celle des grands ensembles – et contre l'envahissement du béton nu. Le petit livre contient de beaux exemples de projets de façades vivantes et colorées, comme la façade métallique de l'immeuble RTL à Paris. En dehors des aspects techniques (Cinétisme, trame en damiers ou en hexagones, intégrations), dont le texte de Marcel Joray écaire les grandes lignes avec une très précieuse exactitude, ce qui est le plus attachant chez Vasarely, c'est l'aspect apôtre et prophète : sa volonté de sauver l'environnement humain de la laideur et de la planitude en faisant éclater partout la polychromie du bonheur. (SPS)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

Victor Vasarely
1976 NOV 18

KIÁLLÍTÓTERMEKBEN

1021

Paul Klee alkotásai a Műcsarnokban

Képzőművészet-politikánk rendszeres gyakorlata, hogy festőink, szobrászaink és a közönség számára a *Műcsarnok* sorra bemutatja a kortársműhelyeket, azokat a századunkban született s immár klasszikus értékeket, amelyek ismerete *nélkülözhetetlen az előrehaladáshoz.* E kulturális csere részeként, *Henry Moore* és *Chagall* életművének bemutatása után, most *Paul Klee* művészetét ismerheti meg a közönség, s összegezhetik magukban a fiatal festők, hasznos tanulságul.

Paul Klee svájci festő, a modern művészet egyik legnagyobb hatású alkotója Münchenben és a Bauhaus-mozgalomban is tevékenykedett, s tanított a düsseldorfi akadémián. A náci üldözés elől visszatért Svájcba; ott élt 1940-ben bekövetkezett haláláig. Irracionalizmus, álom, erős gondolatiság határán születnek mindig játékos és egyúttal bölcseletileg mélyre hatoló rajzai, festményei, amelyek az emberen túl számba veszik a létezés teljességét, madarakra, növényekre, jövőre is kiterjesztve. *Nagy összegező Klee.* A gyermekrajz számára ugyanúgy forrás, mint 1914-es afrikai utazása, barátsága *Kandinszkijjal.* Érzékenysége, finomsága, rezignációi mellett Kafka rokona is, telítve szorongással. Szorongással és kezdeményezéssel. Eredeti szellem, *be nem fejezett indítványozó rajzai a jelen felhasználható kincse;* ebben rejlik jelentősége.

Ezúttal a düsseldorfi Klee-gyűjtemény kétharmada, hatvanegy mű vendégeskedik december 12-ig a Műcsarnokban. Sok minden tisztázódik ezen a tárlaton. Mindenekelőtt az, hogy *Rainer Maria Rilkéhez hasonló érzékenységgel ragadta meg az élet költői lényegét,* csak ő festészettel. Az is fontos mozzanat, hogy éteri műveivel ellenpontozta a kubizmus vaskosságát, annak nem szükségszerűségét, hanem kizárólagosságát kérdőjelezve meg ezzel. Nagy képi meseálmokkal telítette a szerkezetet a tiszta értelem játékosságának jegyében. Ez alapvető újdonsága művészetének, giottói elem. Teoretikus elme volt, aki tudta és hangoztatta, hogy a művész „teljes csöndben", azaz *hiánytalan koncentrációval* készülhet a testesülő mű fogadására. *Technikailag mindent tudott és megtanult kifogástalanul, amire szüksége volt a belső tartalom elmondásához.* A legtöbbre törekedett — szívós szerénységgel. Képtelen volt az ismétlésre. Es ez Klee egyik legnagyobb tanácsa a ma szerzőinek, az, hogy *minden új mű valóban új eszközökkel jelenjen meg.* Nyilvánvaló igazsága, hiszen *a sok ismétlés oka sok festőnél éppen abban rejlik, hogy új felismerés előtt fest a régi alapanyag nyomán,* s ezzel nemcsak *ismétel,* hanem *elreteszeli önmaga elől a felfedezéseket.* Ez Klee művészetének legidőszerűbb felhívása korunk alkotóihoz, s a magyar festészet gondján is segít. Segít, mert képzőművészeink jószándéka nyilvánvaló, de a probléma is: nem minden ecsethúzást hitelesít meditáció. *Ha a gondolat megvívta küzdelmét, ha a képzelőerő tisztázta az irányt, ha a cél és eszköz a szemléletben tisztázott, ha frissen gördül az élmény, csak ebben az esetben engedélyezett a munka, a festő csak az összetett feszültségnek ebben a pillanatában állhat vászna elé.*

A kötéltáncosnő a mocsár felett, 1929.

Valóban vonzó, hogy Klee minden műve *más* sziget, *más* föld, *más* gravitáció — mégis, és éppen gondolati bátorsága és minősége következményeként, egymással szorosan összetartozó *egységes vonulat.* Üdítő, hogy mindig más és szellemiségében mégis ugyanaz; ebben rejlik dialektikája. *Szinte előre elmondott mindent, de a kifejtést utódaira hagyta.* Klee nyitány, ezer különböző irányt jelez előre, magasra, oldalra — amit indítványoz, azt később *Hartungnak, Mirónak, Vasarelynek, Mondriannak, Soulagesnak,* a III. felvonás festőinek nevezik.

Losonci Miklós

Évek óta tervezik *Dányon*, hogy meg kell javítani a község kereskedelmi ellátását. A lassan ötezer lakosú község kényelmét, beszerzési lehetőségeit ugyancsak nehezíti a bolthiány. Az sem szolgálja az ottlakók érd
mán nincs f
tanácsháza,
lene adjon
tézménynek,
épület, hogy még saját feladatát is alig tudja már ellátni.

Az elgondolás három éves

Éppen ezért három évvel ezelőtt a tanácsülés is jóváhagyta az elgondolást: *építsenek olyan modern, megfelelő nagyságú házat, ahol az összes, ma nagyon rossz körülmények között dolgozó közintézményt elhelyezik, s egyúttal az épület helyet ad egy nagyobb méretű önkiszolgáló élelmiszerüzletnek is.*

A választás a tanácsházától néhány száz méterre, ugyancsak a Pesti úton levő telekre esett, mindjárt az autóbusz-végállomás mellett. Ezt a területet a termelőszövetkezettől kellett megvenni. A dányi Magvető Termelőszövetkezet azt is vállalta, hogy sok sürgős munkája ellenére időt szorít a nagy építkezés lebonyolítására. Tartják a szavukat.

A 3,8 millió forintos építési költségen *hárman osztoznak* A községi tanács, a Galgavidéki ÁFÉSZ, s a Budapestvidéki Postaigazgatóság is ad félmilliót. Ennek a teleknek a végében áll ugyanis egy régi tejcsarnok. Ezt ma már csak bontani érdemes, de a hely központi volta megérdemli, hogy *itt álljon majd az új postahivatal.*

Az ellátást segítik

Az új épületben lesz a 100 négyzetméteres alapterületű önkiszolgáló élelmiszerüzlet a hozzávaló raktárakkal és szociális helyiségekkel. Ugyancsak itt lesz a nagy hentesbolt. Gondoljuk el: eddig a falu egyetlen húsboltjában tíz négyzetméteres eladótér állt rendelkezésre. Az önkiszolgáló és a húsüzlet megnyitásával a régi árudát és két aprócska, volt szatócsboltot megszüntethetnek. Az ÁFÉSZ új boltjában a mirelit-pultokkal, hűtőszekrényekkel és főleg a megfelelő raktározással *egy csapásra megjavíthatják a falu ellátását.* Most gyakran megtörténik, hogy azért nem lehet ezt vagy azt kapni a boltban, mert nagyobb mennyiséget semmiből sem rendelhetnek, hiszen még csak egy fedett színben sem tudnak raktározni.

A földszint további közhasznú intézményeknek ad otthont. Ide költözik a községi pártalapszervezet irodája és itt rendezik be a körzeti rendőrpihenőt. A főépülethez csatolva, külön szárnyban lesz a hetven személyt befogadó tanácsterem, amely egyúttal díszes házasságkötő terem is lesz. Az emeleten a tanácsi irodahelyiségek, valamint a járási földhivatal kirendeltsége kap helyet.

Ahogy a már tető alatt álló mutatós épületet körüljárjuk, kicsiben a Szentendrén levő, megyei művelődési központra emlékeztet a formája. Téglából építették, lapos és nyeregtetős megoldással, a fűtést

A földszint már olyan állapotban van, hogy ha csak egy kicsit is *rávernek*, valóra válik az ÁFÉSZ terve: *a karácsonyi forgalmat már itt bonyolítják le.*

Az emeleti tanácsi helyiségekbe jövő év elején szeretnének beköltözni. Ezzel kapcsolatban gondot okoz, hogy a bútorzat felújítására szánt keretet csak két év múlva vehetik igénybe a besorolás szerint. Márpedig így *kétszer kell tulajdonképpen költözni.* Jövő év elején vihetik a régi berendezést, s egy év múlva, ha kicserélik, megint csak néhány napos kiesést jelentene a szállítás, berendezkedés.

k. m.

Mennyiség, minő

KNEB-vizsgálat a tak

A takarmánygazdálkodással kapcsolatban két alapvető tevékenységre irányuló vizsgálatot tart a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság az ország kilenc megyéjére kiterjedően. A felmérés arra irányul, hogy az állattenyésztéshez és az állati termékek előállításához szükséges takarmányok *megfelelő mennyiségben állnak-e rendelkezésre*, s hogyan hasznosulnak táplálóértékben.

Kiterjed a felmérés arra is, hogy a szálas, a tömeg- és abraktakarmányok szakszerű betakarításának gépesítettsége, továbbá a tárolás, *a tartósítás műszaki-technikai feltételei* hogyan alakultak, és késede-

Vasarely Victor

1947-ben a párizsi „Art Présent" megjelent cikkében élesen bírálja a „bizár, rendkívüli" – sohsem látott" irányzatot

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano. 1972 961

Vasarely Victor

1947-ben a párizsi „Galerie René Breteau"-ban rendezett tárlaton mutatja be újabb műveit. E korból származnak: „A Cocherel-i istalló", „A kályha" és az „Uzsonna" c. művei.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano. 1972 961

12

Vasarely Victor

Művészeti irányzat szakaszainak különféle elnevezését ad: „Denfert" periodus elindítója a hasonnevű párizsi metróállomás szinhálózata, a csempék repedései stb." ö. stőnzóen hatnak

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano, 1972 961

181

Vasarely Victor.

1947 nyarán kezdődik az ujabb szakasz „Belle Isle" el nevezéssel; a tengeri üdülőhely part jára vetődő kagylók, a víz hullámzása gondolatébresztően hat a mesterre.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano,
1972 961 181

14

Vasarely Victor

Egy további szakaszt állapíthatunk a Gordes-i tartózkodás alatt létrejött „Cristal"-lal; a nap és holdfény váltakozó hatásával érvényesíti a régi város megjelenítését.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972. 96

181

Vasarely Victor

„Gordes"-i szakaszában Moholy-Nagy
„László módszereit vesszi fizyelembe: 1945-
ben a párizsi Drouin galériában mutatje-
be „Art Concret" ámű műveit.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano,
1972 961 181

Vasarely Victor

1946-ban ujabb alkotásaival jelentkezik a párizsi „Salon des Réalités Nouvelles"-ben. 1949 januárjában a „Maeght" galériában szerepel műveivel.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972. 961 181

Vasarely Victor

Az absztrakt ellenes folyamat kezdődik – idegen eredetűnek tartja a kritikusok és a sajtó egy része. A „Bac" galéria és az őszi tárlatnál találhatjuk az ellenzők megnyilvánulását.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 961 181

Vasarely Victor

Az 1948-as párizsi „Salon de Mai"-ben ugyancsak szerepelnek művei, a Salon des Réalités Nouvelles"-ben bemutatott alkotásait követően.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 961

Vasarely Victor

1949-VI. — 1954 XII.-ig tartó időben a párizsi „Art d'aujourd'hui" című szemle, és 1950-52-ig a „L'Académie d'Art abstrait"-ben megjelent cikkek tanulmányai az absztrakt képnyelv valóságáról.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 96l

Vasarely Victor

1946-ban a Denise René galéria hozza ősz-
sze az absztrakt festészet tagjainak csoport-
jót, majd 1947-ben egy újabb csoport alakul.
Szellemi vezetőjük a magyar mester.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lu-
gano, 1972 961

Vasarely Victor

1949-ben pintézisének órája pólal meg pánóra: az 1950-ös Denise René galéria és az 1951-es tárlatain valósággá is válik az.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 961

Vasarely Victor

1948-tól egy ujabb módszert alkalmaz; először kis, pines formában veti fel papírjára konceptiójál, majd nagyobbakban önti azt végleges formába...

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 961

Vasarely Victor

A Gordes-i „Cristal" pakasz termékei: a „Sauzon", „Longsor", „Locmaria" című nüvei; „czeknél" a fényhatásra összpontosul figyelme.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 96 l

31 l

Vasarely Victor

Az 1948-ból származó, „Nagasaki", „Yamada", „Taira", az 1949-es „Lom-Lon" művei tanúsítás gazdaságról tepznek hitet (sárga-narancspiros-kékes, vörös és mályva színek).

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

1949-és termékei még „Ispahan", „Slava", „Naï", amelyekben a cinétika fogalmát érvényesíti a fény ellenhatásával.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 961.

311

Vasarely Victor

1949-ből erednek „Nives", „Garam", „Torda", „Aquila" – majd „Minho", „Akka", „Yellan" című művei, amelyeknél az elliptikus, parabolás formák váltakoznak.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano 1972 96 l

31 l

Vasarely Victor

1949-es alkotásai még „Ezinor", „Camocim"; 1950-ösök „Santorin", „Xingon", „Taska", „Dallas" és „Baritöe".

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 961

Vasarely Victor

Forma - szín egysége még csak sejteti magát e műveknél, azonban újszerűséggel jelentkezik „Hódolat Malevics" című alkotásánál.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972. 961

311

Vasarely Victor

Tér-idő-mozgás irányzata már érvényesül a „Pamir" cinü alkotásánál. 1951-es Tárlatán „fotografizmus" jelígével nagy méretü falképeket mutat be.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

331

Vasarely Victor

„Meandre", majd „Latorca", „Olkia", „Zsolt" alkotásain a fehér-és fekete váltakozva jutnak ki fejezésre; kerámiai műve „Sophia" a Caracasi egyetemi város részére.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 961

331

Vasarely Victor

Ujabb irányzat érvényesül a mesternél „a motivum arányos felnagyítása szükséges létünk felgyorsitett növekedésével": lásd „Borítoë", „Kondahar", „Chillan", „Hoang" c. műveit.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 961 331

Vasarely Victor

Párizsi Denise René kiállítása után, a stockholmi sikerekben gazdag (1952); egy nagyszabású művel kíván a nyilvánosság elé lépni.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 961

351

Vasarely Victor

A venezueli Carlos Raul Villanueva
építésszel kerül kapcsolatba – ki felkéri
a mestert a Caracas-i egyetemi város mű-
vészeti kiképzésén résztvenni.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Luga-
no, 1972.

35 l

Vasarely Victor

1954-ben fejezi be Caracas-i művét; a rektoratus pompédságában jut érvényesülésre „Hódolat Malevics-nek" – majd következik másik alkotása, „Monument mural-ja.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

Harmadik műve a már említett „Sophia", az egyetem koncert termével szemben áll. Ujabb megrendelésre képül: „+ −", „Pozitiv-negativ" című alkotása.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest, Lugano, 1972 96 l

36 l

Vasarely Victor

1952-ben kezdett e mű megvalósításához és 1954-ben fejezte be e fém-dombormű-vet, 20 m² felületen.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Genf, 1972 961

Vasarely Victor

1955-ben adja ki manifesztumát a kollektív „Mozgás" elnevezésű kiállítás alkalmából. Ez év novemberében újabb tárlata a Denise René tárlatán.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

A következő években felhagy architektonikus alkotásaival: erről tesznek tanuságot levelei: a Montpellier bölcsészegyetem, – a párisi természettudományi egyetemhez írt megindokoló levelei: –

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano 1972 41 l

Vasarely Victor

Már Magyarországon korai ifjúságában vonzódott a kopalak mozgásel méletéhez; a bp-i „Műhely"-ben szerzett ismeretek megerősítik őt a felfogásában.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972 96 l

44 l

Vasarely Victor

A vonalak keresztező és lineáris fogalmának alapjait többek között Moholy-Nagy László ismertette a mesterrel.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Laguno, 1972

Vasarely Victor

1955-ös tárlatán bemutott számosoly művet, melyek tanuskodnak a mester ily irányú elgondolásáról. Hasonló kép a budapesti 1969-es kiállításon is szerepeltek ez elméletét képviselő alkotások.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

1932-42 között alkotott művei fekete-fehér alapozással, optikai hatást emelnek ki: így „Z Zebra", „Zebra sötét alapon", „Hullám" stb.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Corgimo, 1972

Vasarely Victor

1954-től kezdődően mindenkép leköti figyelmét a cinétika; ezzel kapcsolatosan jelenik meg a „Mozgás"-című manifesztuma.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

1963-ban adja ki második manifesztumát „Mozgás" el méletét illetően;
Oceantúli bemutatokról visszatérve elismerést nyernek művei „Op-Art" el nevezéssel.
Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

Frank Popper által 1967-ben rendezett Zürichben, teljes méretekben elismeréssel övezett a nagyközönség.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

1952-ben „Sipontum" ci mű művével a térbeni meglátás érvényét szorgalmazza: erről tanuskodik további alkotása „Sorota T." is.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

531

Vasarely Victor

További ilyirányú művei: „Transparence", majd 1954-től, „Biforme", „Ixion", „Mora" 1956-ból. Majd „Zilah" és „Lomna.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

551

Vasarely Victor

Változatossá, majd máskor leegyszerűsíti a vonalak sokszerűségét: „Bug", „Monastir", „Anadyr", „Sorota", „Luçon", „Kara", „Attika", „Ionina", „Altaïr", „Tilla".

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

551

Vasarely Victor

További művei: „Calcis", „Germinorium", „Syrom", „Kantaral", Jablapur. Sakk-tábla szerüen alkotott művei után újabb sorozata következik.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

551

Vasarely Victor

A vonalak konyorgássá válnak az 1957-es „Vega", az 1959-es „Japet"-alkotásainál. További művei: „Tlinko", „Eridan" „Reiho", „Citra" 1959-ből.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

Műrőszetének egy újabb megnyilvánulása jelentkezik „Bételgeuse", „Cassiopée", „Metagalaxie", „Supernovae" 1961. című alkotásai kapcsán.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

Az 1963-ban a párizsi „Musée des arts décoratifs" rendezett kiállításon egy újabb irányzatot mutatja be, melyet „Plasztikus egység" címmel nevez el.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972

Vasarely Victor

Számos sikert arat a műveivel: 1958. Milano, New York, Montevideo, Buenos Aires, 1959: Köln, Caracas; 1960: Brüsszel.

Gaston Dich: Vasarely, Budapest, - Lugano, 1972

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Hírlap

Victor Vasarely

1972 MAJ 17

Múlt, jelen, jövő

Victor Vasarely egy új múz

Néhány napot hazánkban töltött a magyar származású, Franciaországban élő, világhírű festőművész, *Victor Vasarely*. Kedden, elutazása előtt, látogatásáról a következőket mondotta:

— Szinte a fél országot bejártam. Természetesen voltam szülővárosomban, Pécsett is, ahol különböző kiállításokat tekintettem meg, és nagy örömmel tapasztaltam, milyen élénk, pezsgő a kulturális élet Baranya „fővárosában". Vidéken és Budapest környékén is megnéztem több egykori kastélyt, hiszen mostani látogatásom célja az volt, hogy bejelentsem: előreláthatólag egy korábbi kastély épületében *didaktikus múzeumot szeretnék berendezni és alapítványt ajánlok fe.*

— Elgondolásomról tárgyalásokat folytattam több vezető személyiséggel a fővárosban és vidéken. Megbeszéléseimet biztatónak ítélem arra vonatkozóan, hogy tervem megvalósuljon. Hogy erre mikor és hol kerül sor, az a következő hetekben dől el, ha az összes szakinformáció birtokában leszek. *A múzeum céljára alkalmas épületet* — az elgondolások szerint — *a magyar állam biztosítaná, én*

pedig a
helyezen
múltra ut
dő új lét
pedig a jele

...ná a vizet, miután ő maradna az
...hiteles konzervatív" jelölt a po-

...eum alapításáról

...berendezést. A múzeumban el-
...ő képzőművészeti tárgyak a
...alnak, az alapítványból építen-
...esítménybe kerülő látnivalók
...t és a jövőt vetítik.

...b terrorbomb...

...1. oldalról)

...déktalanul szün-
...mi kikötők el-
a ... bombázások-
ka... ...anak megsérté-
séve...

(TAS... ...*ar Novikov* szovjet
miniszter... ...ettes kedden fogadta
Vo Thuc D... ...a VDK moszkvai nagy-
követét.

Szenátusi döntés

(Reuter, UPI) Az amerikai szenátus kedden 47 szavazattal 43 ellenében elfogadta azt a módosító indítványt, amelynek értelmében az Egyesült Államok a ...etnami hadműveletek beszüntetésének

VÁSÁRHELYI -VASARELY,festő

Neki is volt egy kiállitása Párizsban,amikor Kassáknak.Az Express c.hetilap mindkettőjüket méltatta.
74 .dx old.

KASSÁK LAJOS: Az én hivatásom az,hogy tényekre világitsak rá 65.old.

A PETŐFI Irodalmi Múzeum Evkönyve.8. 1968-70.Bpest

Vasarely Victor, festő

Illusztrálta „Kassák „ A ló meghal, a madarak elrepülnek " c. kötetét, melynek francia kiadása 1971-ben jelent meg!

Kristóf Károly: „Így dolgozom, mint egy megéhezett kutya ... " 2.

EST / HIRLAP, Bp. 1972. jan. 13.

Victor Vasarely, festő
[Vásárhelyi Viktor, festő] grafikus

Vékony grafikája a képzőművészeti Múzeum új szerzeményei között szerepel.

— : Herkules a vállán úton

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. febr. 11.

Vasarely, Victor, festő

Párizsban kiállítják a müncheni olimpiára készített hatalmas falimozaikját.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1972. febr. 3.

Vasarely Victor

pécsi születésű művész.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971

Vasarely Victor, festő

– retrospektív kiállítása a Műcsarnokban

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1971. márc. 194. l.

Vasarely Victor, festő

– munkái a Magyar származású XX. sz-i művészek kiállításán Ep-en

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1970. november, 781. l.

Vasarely Victor, festő

- önálló kiállítása volt Bp-en a közelmúltban

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1970. nov. 781.l.

Vasarely Victor

1943-ben a festészet felé fordul; önálló reklám céget alapít. 1944 júniusában és az év őszén saját alkotásait mutatja be a párizsi Galerie Denise René tárlatán.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano, 1972 961 61

Vasarely Victor

1947-ben az „Art Présent" szemlébon, jelenik cikke „Optika, grafika, reklám" cimmel. A festészet mellett tesz hitet, egyébként pajót elgondolását fejti ki elért eredményei kapcsán.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano, 1972 961

61

Vasarely Victor

Pécsett született 1908 április 9-én. 22 éves korában Budapesten lakott. Középiskolai tanulmányait 1925-ben fejezte be. Az Orvosegyetem első tanfolyamára járt.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano, 1972

961

Vasarely Victor

Napközben a „Labor" laboratóriumban dolgozik. 1927-ben a Bauhaus-Volkmann Artur iskolájába iratkozik. Megélhetés végett egy külföldi cég budapesti fiókjánál dolgozik.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano. 1972. 96 l

Vasarely Victor

1928-ban a Bortnyik Gándor „Műhely" című iskolájába iratkozik, hol 2 éven át tanul. Társai: Nemes Reiter, Kondó, Polacsek, Révész, Radó.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano, 1972 961

Vasarely Victor

szerint Magyarországról 1930-ban történő távozása idejen teljes ismeretében volt az absztrakt stílusnak.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano. 1972 961

Vasarely Victor

Párizsba való megérkezése után nem kereste az otthoni absztrakt művészek ismeretségét, kizárólag reklám munkálatai foglalták le. Ott

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano. 1972 96 l

Vasarely Victor

Párizsban érvényesíteni tudta a bp-i „Műhely"-ben tanultakat, Moholy-Nagy László-val kapcsolatos ismereteket.

Gaston Diehl: Vasarely. Budapest-Lugano, 1972. 96 l

15 l

Vasarely

Werner Spies, nyugatnémet müvészettörténész album alaku könyvet irt Victor Vasarely müvészit utjáról. A könyv melléklete "egy szép "kétsiku" Vasarely-szerográfia". A könyv leirja a pécsi születésü müvész fejlődését, budapesti és párisi éveit, s reprodukálja a Bortnyik iskolában készült müveket is. "Monográfia Vasarelyről" cimmel a "Tájékozódás" c. rovat egyik ismertetése.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. márc. 25.
XVI. évf. 13. sz. 6. lap.

Vasarely Victor

1930-ban érkezett meg Párizsba, 1934-ben réztvett a „Pléiade" galéria egy tárlatón; rajzolóként a francia Havas, Draeger, Devombeznel dolgozott.

Gaston Diehl: Vasarely, Budapest-Lugano, 1972.

961

61

Vásárhelyi Viktor

SPORT SPORT SPORT

München — olimpia

A jövő esztendőben a nagy versenyre Münchenbe érkező evezősöket és kajakozókat nem kevesebb mint egy mázsa pisztráng várja! Félreértés ne essék — nem szépen kisütve és ízlésesen tálalva. Nem! Mert a találkozó vízben lesz, a halakat a müncheni horgásztársaság szállítja az olimpiai evezőspálya vizébe.

Annak ellenére, hogy München az Isar partján épült föl, nincs megfelelő természetes pálya az evezős- és kajakversenyek megrendezésére. A bajor fővárosban ugyanis az ember lépten-nyomon keskeny vagy még keskenyebb folyókra bukkan, amelyeket mind Isar-nak hívnak. De egyik sem olyan széles és egyenes ahhoz, hogy versenyeket rendezzenek rajta. Így azután úgy döntöttek, hogy építenek egy mesterséges pályát. Ennek a vize azonban nem folyik és csak nagyon lassan cserélődik. A halaknak az lesz a feladatuk, hogy frissen tartsák a vizet és megakadályozzák, hogy az algák túlságosan elszaporodjanak és tönkretegyék a nagy költséggel épített versenypályát.

*

Az olimpiai játékokkal kapcsolatos furcsaságokhoz tartozik, hogy a versenyekből a legtöbb hasznot egy olyan város húzza, amelyiknek semmi köze sincs a nagy sporteseményekhez. Garmisch Partenkirchenben, amelynek „nyelvtörő" nevét a világ 1936-ban ismerte meg a téli olimpiai játékok alkalmával. Akkoriban Münchenből külön, modern autóutat építettek az égbenyúló hegyek tövében fekvő kis városhoz. Most ezt az utat „autóbahn"-ná építik ki, számítva arra, hogy a Münchenbe érkező külföldiek meg akarják látogatni az 1936-os olimpia színhelyét is.

*

Münchenben, az 1972-es olimpiai játékok színhelyén nyugtalansággal fogadták azt a londoni jelentést, mely szerint az angol utazási irodák bojkottálni akarják a nagy sporteseményt.

Az angol szurkolók és turisták olimpiai látogatását egy 9 nagy utazási irodából alakult társaság bonyolítja le. Ezek most kijelentették, hogy nem hajlandók elfogadni azokat a feltételeket, amelyeket a vendéglátók szabtak a szoba-, és jegyrendelések rendszerét illetően. Mint mondják: nem vállalhatják ügyfeleikkel szemben a felelősséget olyan szobarendelésért, amelynél még azt sem tudják, hogy nem kell-e vagy 100 kilométert utaznia az angol látogatóknak a versenyek színhelyéig. Ezenkívül: elfogadhatatlannak tartják a szervező bizottságnak azt a kikötését, hogy a lakást és a jegyeket, minden körülmények között előre ki kell fizetni a megrendelőknek, még akkor is, ha betegség, vagy más előre nem látott ok miatt nem tud Münchenbe utazni.

Az angol utazási irodák szövetsége ugyanakkor hangsúlyozta, hogy semmiféle kivételes elbánást nem követel ügyfelei számára, de ismerni akarja a tényeket, mielőtt közvetíti a megrendeléseket.

A londoni jelentéssel kapcsolatban az Olimpiai Rendező Bizottság szóvivője hangsúlyozta, hogy az olimpiai turistaforgalmat lebonyolító angol utazási iroda múlt év decemberében aláírta a szerződést, anélkül, hogy bármit is kifogásolt volna. A konkrét panaszokkal kapcsolatban kijelentette, hogy egészen kivételes esetekben helyeznek el vendégeket ilyen távol a sportesemények színhelyétől. Ilyen esetekben azonban a lényegesen olcsóbb szállásbér bőségesen kárpótolja őket az esetleg magasabb közlekedési költségekért. A szobarendeléseket elvileg nem lehet lemondani, hiszen a szállásadóknak is garanciát kell nyújtani arra, hogy megkapják pénzüket. Természetesen ha egy megbetegedett turista megrendelt és kifizetett szobáját másnak ki tudják adni, akkor visszafizetik a pénzt. A jegyeknél hasonló a helyzet, bár nyilvánvaló, hogy itt könnyebb lesz új tulajdonost találni, mint új bérlőt egy utolsó pillanatban lemondott szobára.

*

Nemzetközileg elismert művészek már eddig is 21 plakátot készítettek el három szériában, egyenként hét motívummal, de a negyedik és ötödik széria is már munka alatt van. A német művészeknek még lehetőségük nyílik ezenfelül 10—12 plakátot készíteni. Magyarország annyiban van érdekelve, hogy a második szériában Vásárhelyi Viktor is a plakátot készítő művészek között szerepel.

A művészeti plakátoknak a nemzetközi terjesztésére a legelőkelőbb cégeket, vagy kereskedőket választották ki Európában, de külön szervezete lesz az Egyesült Államokban, Kanadában és Japánban is. Már most is nagy a kereslet az olimpiai plakátok iránt, amely megelégedéssel tölti el a szervező bizottságot, hiszen a kitűnő reklám révén további pénzbeli haszonnal számolhat.

*

Felborult Svájcban egy tehergépkocsi. Rakománya: nyugatnémet olimpiai tízmárkásokkal tele pénzeszsákok felszakadtak és az ezüst valósággal beborította az utat. Az autósok villámgyorsan „kapcsoltak". Lefékeztek, nem is tehettek volna mást és felcsaptak éremgyűjtőnek. Az olimpiai tízmárkások egyrésze illetéktelen kezekbe vándorolt.

A teherautó Milánóból jövet súrolt egy falat és így történt a felborulás. Szerencsére — állapította meg a svájci rendőrség — az olimpiai tízmárkások csak félkész állapotban voltak, amelyeket Milánóból a karlsruhei pénzverdébe szállítottak. A nyers tízmárkásoknak ezért inkább csak amolyan „gyűjtőértékük" van.

Bp. Honvéd—FTC 2:1 (2:1)

PETŐFI NÉPE

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Apróhirde

Adás-vétel

HÁZ eladó. Kecskemét, Fehér utca 31/a. Érdeklődni: délután. Vétel esetén elfoglalható. 5008

601-ES Trabant eladó. Baja, Klapka u. 26. Szécsi. Érdeklődni: 17 óra után. 564

KECSKEMÉT, Budaihegy 129. szám alatti háromszobás családi ház eladó. Vacsi közön, Fazekasék. 12946

CM-ES Wartburg jó állapotban eladó. Vaskút, Alkotmány u. 5. 559

JÓ állapotban levő, 50 mázsás gumiskocsi két db fiatal sodrott lóval eladó. Érdeklődni Kiskunhalas, Kertész utca 47. 1136

ELADÓ Kecskeméten, Kerekes utca 20. szám alatt, több használt, jó állapotban levő almásláda. 12955

ZONGORA, rövid, páncéltökés eladó. Kecskemét, Kenderessy utca 8. szám, 16 óra után. 12960

KERTES családi ház eladó. — Izsák, Báthori utca 29. Érdeklődni: helyszínen, Marton Jenőnél. 4958

ELADÓ 200 négyszögöl telek Műkert, Kertvárosban, út mellett építési anyaggal és külön 15 000 db vályog. Érdeklődni: Kecskemét, Méhesfalu, Móra Ferenc u. 9. 4946

300 NÉGYSZÖGÖL telek eladó Talfái köz végénél. Érdeklődni: Kecskemét, Talfái köz 43. sz. 4947

ZONGORA eladó. Kecskemét, Kerkápoly u. 9. 4876

SÜRGŐSEN, háló- és ebédlőbútor eladó. Kecskemét, Marx tér 2. Érdeklődni lehet: délután 5-től. 4925

HETÉNYBEN Sörösék mellett, egy hold, Homokbányánál 400 négyszögöl szőlő eladó, építésre alkalmas. Érdeklődni: Kecskemét, Cserép utca 25, esti órákban. 4865

SÖTÉT hálószobabútor eladó. Kecskemét, Szőlő utca 15/1. Érdeklődni: egész nap. 4978

ELADÓ Alsószéktóban kb.: 300 négyszögöl szőlő házhelynek rajtalevő alappal és sok építőanyaggal. Ugyanott 150 négyszögöl terület házhelynek eladó. Esetleg fizetési kedvezmény lehetséges. Autóbuszmegálló mellett, villany megoldható. Érdeklődni: lehet Kecskemét, Lőcsei utca 44. (Rendőrfalu). 4985

HETÉNYBEN Vörösék mellett, egy hold, Homokbányánál 400 négyszögöl szőlő eladó, építésre alkalmas. Érdeklődni: Kecskemét, Cserép utca 25, esti órákban. 4865

BUDAPESTI szövetkezeti két szoba, étkezős, központifűtéses öröklakásomat eladom, beköltözhetően. Leveleket „Vidékieknek is" jeligére a kiadóhivatalba kérem. 12860

SKODA Octávia 1971-ben műszaki vizsgázott, fizetési kedvezménnyel eladó. Jánoshalma, Kiss Ernő u. 21. 1490

LAKÓMENTES családi ház eladó Kecskemét, Lőwy Sándor utca 7. 12786

150 és 250 l-es szőlőprés eladó. Érdeklődni: Ragadics Ferenc, Jánoshalma, Kalmár Sándor u. 37. 1462

KÉT szoba összkomfortos, gázos lakás eladó, Kecskeméten. Ajánlatokat a kiadóba kérem „Azonnal beköltözhető" jeligére. 12954

HATVAN hl-es hordó eladó. Érdeklődni Soltvadkert, Kossuth u. 26. sz. alatt. 1409

POLSKI Fiat 1500-as, új állapotban eladó, vállalatnak is alkalmas. Érdeklődni: Kecskemét, Felsőszéktó 12. Baromfitelep. 5059

SZOBA, konyhás ház, 230 négyszögöl szőlővel eladó. Műkert, Kertváros. Érdeklődni: Kecskemét, Mártírok útja 78. alatt, vagy Jókai u. 2. Földiéknél. 12886

223-AS Warszawa és 1500-as esztergapad kitűnő állapotban eladó. Perényi, Fülöpszállás, Csaba utca 2. 5017

ELADÓ 412-es Moszkvics személygépkocsi. Érdeklődni lehet: Ramkó Albert, Kecskemét, Katonatelep 17. 4998

ELADÓ Nyíl utca 23. számú telek, társasháznak. Érdeklődni: Kecskemét, Holló utca 15. sz. 5015

BÓCSÁN Zöldhalmi iskola mellett, sürgősen eladó tanya, földdel együtt, jószágtartásra kiválóan alkalmas. Érdeklődni: Bócsa, Zöldhalom 119. 5014

VILLA és 200 négyszögöl telek eladó. Kecskemét, Vacsi köz 3. Bordás Istvánné. 5012

FIAT 850-es személygépkocsi eladó, vagy elcserélem új állapotban levő Zsiguli vagy 412-es Moszkvicsra. Krizsán, Kecskemét, Széchenyiváros D. II. ép. 5007

MŰSZAKILAG most vizsgázott Wartburg de Luxe személygépkocsi CH rendszámú, kitűnő állapotban eladó. Jánoshalma, Erdő u. 13. sz. Vágóhíddal szemben. 1489

KOMBI szobabú... Zimay

PRÍMA Traban minden út 29.

HÁZ el... laház utca ... deklődni: hétközn... vasárnap egész nap.

ELADÓ beköltözhető kis családi ház. Kecskemét, Matkói út 4. 5080

LEGÚJABB típusú Horizont, kék Opel Record kitűnő állapotban, igényesnek eladó. Érdeklődni: munkaidő alatt telefon: 12-581, du. 17 órától. Kecskemét, Bem utca 15. 5064

ÉTKEZÉSI gülbaba és kisvárdai nemesítésű, felújított vetőburgonya minden mennyiségben kapható. Kecskemét, Petőfi utca 13. Berényiné. 5065

RS—09-ES traktor, permetezővel felszerelve eladó. Érdeklődni Nagy Lajos, Csengőd, Szabadság út 30. 1472

ELADÓ beköltözhető, összkomfortos, kétszobás, kertes, családi ház. Kecskemét, Széchenyi körút 39. (Két nagy ikerablakos.) 4992

ELADÓ hordók, kifogástalanok 519, 360, 315, 305, 300, 146 literesek, szőlőprés 250 literes darálóval. Kecskemét, Ybl Miklós utca 18. Árvaháztól balra, 15 óra után. 12990

A KECSKEMÉT Gyöngye Szakszövetkezet jó állapotban levő górét vásárolna. Ajánlatokat Kecskemét, Bethlen körút 13. szám alá kérünk. 12991

GÁZPALACKOT nyomáscsökkentővel, esetleg rezsóval, keresek megvételre. Huszka Zoltán, Hetényegyháza, Petőfi Sándor utca 30. 12992

JÁSZSZENTLÁSZLÓN dr. Kordás-féle családi ház, nagy telekkel eladó. Érdeklődni: helyszínen csak vasárnap. 5054

SZÜRETELŐKÁDAK eladók. Kecskemét, Kossuth körút 4. sz. 5044

ELADÓ közművesített útvonalon komfortos, kis családi ház, üzlet-, műhelynyitásra alkalmas, telekkel beköltözhetően. Leveleket: „Zója utca 312 803" jeligére a Kecskeméti Magyar Hirdetőbe kérek. 5041

ELADÓ kétszoba összkomfortos családi ház beköltözhetően. Kecskemét, Darab u. 14. (Kisfaludy utca végénél.) 5042

HÁZ eladó 10-es autóbusz végállomásához 1 km-re, a Benei úton. Érdeklődni: Kecskemét, Belsőnyír 123/a, Körmendi Imre. 5033

HÁZ eladó. Kecskemét, Csalogány utca 9, Vacsi közi népbolt mellett, teljesen beköltözhető. Érdeklődni vasárnap 8—12-ig. 12981

EZERÖTSZÁZAS Polski Fiat újszerű állapotban eladó. Nagykőrös, Kecskeméti út 8., telefon: 290. 12985

NÉGYSZEMÉLYES rekamiéval garnitúra eladó. Kecskemét, Nyíl utca 20. 12937

BOROSHORDÓK 10 hl-es és 7,5 hl-es eladó. Bereczki Sándor, Tiszakécske

KÜLÖN bejáratú, bútorozott szoba három tanulólánynak vagy fiúnak kiadó. Kecskemét, Szinyei Merse Pál utca 22. 12969

KÉT férfi részére albérleti szobát keresünk. Városi Tanács Építési Költségvetési Üzem, — Kecskemét, Reiszmann Sándor utca 20. 5020

AUTÓKAROSSZÉRIA javítást vállalok. Sulcz József, Kecskemét, Kerekes utca 6. 5034

220-AS Presta kötőgép, új állapotban eladó. Kecskemét, Széchenyi tér 1—3. II. emelet 28. Érdeklődni 16 órától. 12887

ELADÓ azonnal beköltözhető, kecskeméti másfélszobás, összkomfortos, garázsos, szövetkezeti lakás bővítési jogosultsággal. Ajánlatokat a kiadóhivatalba „82" jeligére. 12894

TÖLTŐKÉPES, 20—40 hektoliteres boroshordókat vásárolunk. Kecskemét, Új Tavasz Tsz Ballószög 200. Telefon: 12-926. 13000

100 LITERES villanyboyler eladó. Kecskemét, Szabó Lőrinc utca 4. Telefon: 11-325. 4945

200 L-ES álló bojler, háromfázisú villanymotorral eladó. Baja, Bokányi Dezső u. 16. 583

TISZAKÉCSKE, Béke utca 116. számú, három- és félszobás, kertes ház, haszonélvezettel, olcsón eladó. Érdeklődni: Tóth, Városföld, vasútállomás. 12939

GÁTÉR, Petőfi utca 119. számú családi ház 500 négyszögöles telekkel sürgősen eladó. 1874

MESTERVIZSGÁVAL rendelkező villanyszerelő elhelyezkedne Baján vagy környékén, mellék- vagy főfoglalkozásban. Ajánlatokat „12 éves gyakorlat" jeligére a Bajai Hirdetőbe. 556

KÉT tanuló fiú részére bútorozott szoba kiadó. Kecskemét, Hunyadiváros, Mátyás király körút 5. 4922

Á
új kiad
a Képes
Nag
Az ŰJ VILÁGATLASZ
közli. Tartalma valame

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 252 49 37

Victor Vasarely

Appenzeller Tagblatt
Teufen (CH)
Aufl.t.5240

1021

3. Nov. 1982

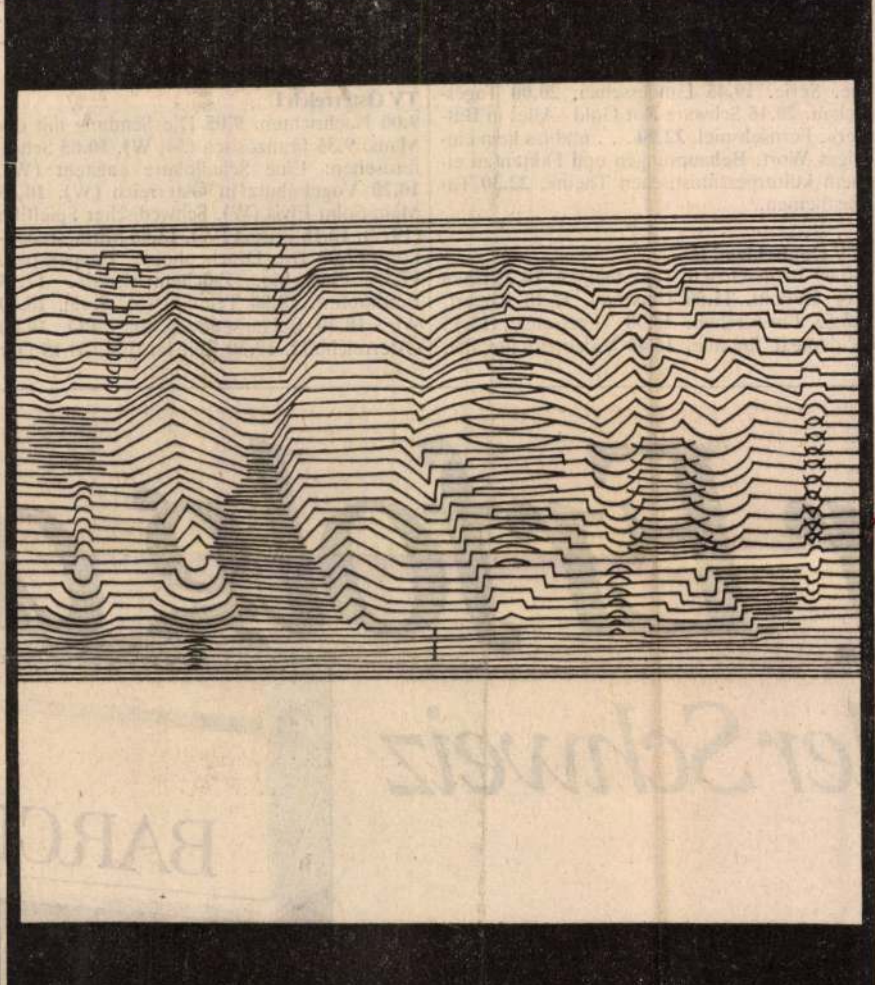

Hell-Dunkel-Kontraste und geometrische Formen: das sind Mittel, mit denen Vasarely seine Bildvorstellungen gestaltet. Bild: Max Reinhard

Vasarely und Villon in der Galerie am Ring, St. Gallen

Papier, Linie, Fläche, Raum

G.F. Marianne Fröhlich zeigt in ihrer Galerie am Ring in St.Gallen zurzeit grafische Blätter von Victor Vasarely und Jacques Villon.

Interessant ist vor allem die Auswahl an Arbeiten Vasarelys (geb. 1908 in Ungarn, seit 1930 in Paris), indem man Beispielen aus den 30er Jahren begegnen kann: da schieben sich ruhige, satte Farbflächen gegen- und übereinander, in zurückhaltenden, bald zarten, bald dunklen Tönen aufeinander abgetimmt. Zwei Blätter markieren gleichsam den Übergang zu den späteren Konstruktionen, die Vasarely berühmt gemacht haben; in der einen Komposition suchen Linien und eine geschlossene Fläche zu einem Gleichgewicht zu kommen, in der anderen teilen Linien die Fläche so auf, dass räumliche Wirkungen entstehen – Vorstufen zu jener für Vasarely typischen Formulierung, die mit streng geometrischen Elementen einen dreidimensionalen Effekt und oft sogar kinetisches «Trompe l'oeil» erzielt.

Meeres. Von J. Cousteau. **17.00** Träun
keine blieben. Kinderprogramm. **17.2**
geht's? Geschichten aus dem Bilde
17.50 Tagesschau. **18.00** Abendschau. **1**
Sachen Adam und Amanda. Serie.
Sandmännchen. **19.10** Christian und C
ne. Serie. **19.45** Landesschau. **20.00**
schau. **20.15** Schwarz Rot Gold «Alles in But-
ter». Fernsehspiel. **22.00** . . . und las kein ein-
ziges Wort. Behauptungen und Fakten zu ei-
nem kulturpessimistischen Thema. **22.30** Ta-
gesthemen.

TV Deutschland II

10.00 Tagesschau u. Tagesthemen. **10.23** Ehen
vor Gericht. **11.50** Umschau. **12.10** Report.
12.55 Presseschau. **13.00** Tagesschau. **13.15**
Videotext für alle. **15.40** Videotext für alle.

9.00 Nachrichten. **9.05** Die Sendung mit der
Maus. **9.35** Französisch (54, W). **10.05** Schul-
fernsehen: Eine Schallplatte entsteht (W).
10.20 Vogelschutz in Österreich (W). **10.35**
Mein Sohn Elvis (W). Schwedischer Spielfilm
(1977). **12.15** Prisma (W). **13.00** Mittagsredak-
tion. **17.00** Die Drachenhöhle. Puppenspiel.
17.30 Pinocchio. Zeichentrickserie. **17.55**
Betthupferl. **18.00** Tele-Ski (6). Serie. **18.30**
Wir. **18.49** Belangsendung der SPÖ. **19.00**
Österreichbild. **19.30** Zeit im Bild. **20.15** Der

r Erfolg a

der Schweiz

ay liefert den
underttausende
Rauchern
nem Jahr auf
Für sie ist das
Fortschritt.

BARC

y, Genuss kommt wieder

VICTOR VASARELY

Christie's, London

Vasarely-retró

A londoni Christie's október 30-án tartja XX. századi sokszorosított grafika árverését. Victor Vasarely nyomatai azonban – úgy tűnik – kinőtték ezt a keretet, így a cég South Kensington-i árverezőcsarnoka október 31-én, előző napi rendezvényéhez kapcsolódva, kizárólag Vasarely munkáiból rendez aukciót, közel száz művet kínálva. Az op-art mesterének „vizuális hallucinációi" (a Christie's hirdette így a műveket) első ízben szerepelnek majd tematikus árverésen. A Műértő kérdéseire Murray Macaulay, a Christie's nyomatokkal foglalkozó szakértője válaszolt.

– Örömmel értesültünk arról, hogy a cég figyelme egy magyar származású művészre irányult. Mi áll a döntés, illetve az árverés időzítésének hátterében?

– Úgy éreztük, alkalmas az időpont Vasarely munkáinak bemutatására, hiszen a gyűjtők ízlésében érezhető némi változás. Az op-art nemrég még régimódinak tűnt, de mára képviselői, például a brit Bridget Riley ismét reflektorfénybe kerültek. A pop-art és az op-art időszaka az elmúlt években ismét a művészettörténeti érdeklődés fókuszába került, így szükségszerű, hogy Vasarely, az op-art úttörője is megjelenjen a piacon.

– A mai dizájnban és lakberendezési trendekben is megnyilvánuló retróhullám tehát a Christie's számára is kedvező.

– Így van. A nemrég még ódivatúnak tekintett bútorok és kiegészítők ma innovatív dizájnnak tűnnek, a divathullám teljes kört írt le, s most ismét a hatvanas–hetvenes évek ízlésvilága hódít. Ezért Victor Vasarely és az op-art nyilvánvaló választásnak tűnt. Míg Bridget Riley viszonylag kevés nyomatot készített és munkái ritkábban bukkannak fel árveréseken, Vasarely művei jóval könnyebben hozzáférhetők.

– Milyen munkákat találunk az árverés anyagában és melyek a kiemelkedő tételek?

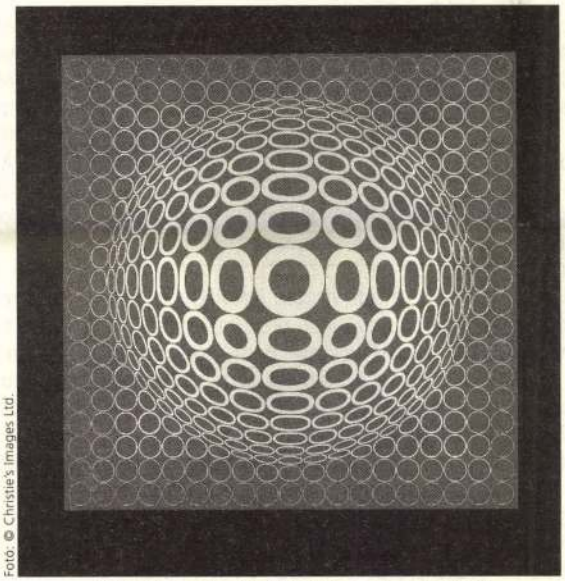

Victor Vasarely: Feleletek Vasarelynek, 1974
szitanyomat, Studio Bruckmann Kunst, München

Fotó: © Christie's Images Ltd.

– Elsősorban szitanyomatokat, ezek többsége a délfranciaországi Vasarely-alapítványtól került hozzánk. A nyomatok a hatvanas évek végén, illetve a hetvenes években, Vasarely pályájának csúcsán készültek. A munkák nagy részét a nem túlságosan magas, néhány száz fontos kikiáltási áron indítjuk. A legkiemelkedőbb tétel az 1974-es Feleletek, egy hat nyomatból álló sorozata, 2-3000 fontos előzetes becsértékben.

– Milyen vásárlói réteget céloz meg az aukció?

– Főleg olyan trendérzékeny fiatal gyűjtőkre számítunk, akiknek a környezetét a modern dizájn határozza meg. Számukra a hatvanas évek bútorai megfizethetetlenek, csupán mai másolataikat engedhetik meg maguknak. Ezzel szemben a korszak nyomatai mégiscsak eredeti és megfizethető műalkotások.

– Tapasztalatai és az előzetes várakozások alapján milyen eredményre számít?

– Bár a nyomatok rendkívül jó minőségűek, mégis bizonyos fokig sötétben tapogatózunk, hiszen Vasarely munkái koncentráltan még nem jelentek meg a piacon. Biztató azonban, hogy az a néhány tétel, amely korábbi árveréseinken szerepelt, egytől egyig vevőre talált.

CSIZMADIA ALEXA

Studio Antikvárium, Budapest

Milliós Radnóti-kézirat

Bár a Studio Antikvárium köztudottan csak november végén szokta rendezni nagyárverését, most a „felvezető" anyag is nagyon erős volt. Az érdeklődés is ennek megfelelően alakult, hiszen a szeptember 19-én megrendezett 12. aukciója több mint száz licitre éhes gyűjtőt vonzott a helyszínre. Az árverés kezdete nem igazolta a várakozásokat, mert az Ady Endre első kiadások – egy kivételével – indulóáron, 6 ezer forintért keltek el. Mint utólag kiderült, a vételi megbízást adók jártak jól, mert helyszíni licitáló hiányában kikiáltási áron vihették el a köteteket, holott mindegyikre 20 ezer körüli vételi megbízást adtak.

Térkép Hátsek Ignácz albumából, 1886
kiadói préselt, aranyozott, félbőr kötésben

A kezdeti megtorpanást azonban hamarosan fellendülés követte. Babits Mihály Keresztül-kasul az életemen (Bp., 1939) című aláírt kötete 6 ezerről már 38 ezerig emelkedett. Jó árat értek el a dekoratív, bibliofil könyvkötések, köztük James Thurber Many Moons című műve vitte el a pálmát: a Kner Erzsébet által kötött példány 20 ezerről 80 ezer forintot is megért valakinek. Az aukció egyik legmeglepőbb leütését az Egyetemes magyar encyclopaedia (Eger–Pest–Budapest, 1860–1876) 13 kötete hozta: 30 ezerről indulva 200 ezer forintos rekordot ért el. A borászati és gasztronómiai blokk a telefonon licitálók és a vételi megbízások jóvoltából ismét jól szerepelt. Drucker Jenő A mi nemzeti italunk (Budapest, 1907) 6 ezerről 14 ezer. Lukács Sándor Házi cukrászata ton beragadt viszont Káldi György Az vasárnapokra-valo predikatzioknak elsö resze (Pozsony– Bécs, 1631), hozzákötve a szerző Az ünnepekre-való predikatzioknak első részével. Az utóbbi időben nem ez az első eset, hogy az RMK-kötetek ugrásszerűen megemelkedett ára miatt túl magasról indítanak egy-egy kötetet, és ezért nem „indulnak" rá a megjelentek. Aktivizálták magukat a helyi lokálpatrióták Kálmány Lajos Koszorúk az Alföld vad virágaiból című népköltési gyűjteményének (Aradon, 1877–78) árverésekor. A szegedi illetőségű szerző műve 6 ezerről indult és 26 ezer forintért került haza szülővárosába – egy ismert szegedi gyűjtő jóvoltából.

Az eddigi árveréseken több alkalommal próbálkoztak autogramgyűjtemények eladásával – kevés sikerrel. A Studio kínálatában szereplő Léderer Éva aláírás-gyűjteménye az 1930-as évekből azonban olyan beírásokat és dedikációkat tartalmaz – többek közt Molnár Jenőné aláírás-gyűjteményéért, melynek 40 ezerről 120 ezer forintra verték fel az árát. Néhány név az albumból: Pietro Mascagni, Luigi Pirandello, Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond. A kéziratok között szerepelt az árverés sztárja, Radnóti Miklós Ó, régi börtönök nyugalma... című versének saját kezű, tintával írt és aláírt kézirata. A vers már csak a költő halála után megjelent kötetben, a Tajtékos égben jelent meg 1946-ban. Az utóbbi időben komoly visszaesés volt tapasztalható a kéziratpiacon, így mindenki kíváncsian várta, meddig tart érte a küzdelem. Nos, az optimisták győztek, az 500 ezerről induló kézirat túllépett a bűvös egymilliós határon: 1 millió 150 ezer forintnál koppant a kalapács. Kiss József költeményei (Budapest, 1907) is csúcsáron keltek el, a Szalay Józsefnek szóló szellemes dedikációnak és a kötetbe helyezett négysoros verskéziratnak köszönhetően. Így együtt 110 ezer forintos rekordárnál állt meg a licit. Szalay József Szeged rendőrkapitánya és ismert könyvgyűjtő volt, gyűjteményét halála után, 1939–1940-ben a Magyar Királyi Postatakarékpénztár Árverési Csarnokában elárverezték. Íme a dedikáció: „Szalay József Kedves barátomnak. Analfabéta rendőrkapitányt már láttam; de olyan rendőrkapitányt, aki egyúttal tudós, amateur gyűjtő és geografus most látok először".

A sikeres árverés végeredményeként a 7 milliós összkikiáltást 10 mil-

Vásárhelyi Viktor

külföldön dolgozó mester nem szerepel grafikáival az alanti műben.

Solymár István : Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 10 l.

Vásárhelyi Viktor
festő

~ hülfredőn él

Banner Zoltán: Modern anyagon mű v.
Kornak 1920. III. 458.

Vasarely

A Margitszigeti Nagyszálló 100. évfordulójára emlékezik – 1948-ban nyílt meg újra a Nagyszálló. Sok művész vendége volt a szállónak, például a művész is.

Vendégségben – a szigeti Nagyszállóban.

1974. III. 3. 15.40 /40/ V. TV.

Victor Vasarely festőművész

Szombathelyen, a Savaria Múzeumban grafikai kiállítás nyílt a pécsi Janus Pannonius gyűjteményéből. A tárlat a XX. sz. i magyar rajzművészet keresztmetszetét adja. A művész rajzai is szerepelnek.

TV. Híradó,

1974. V. 4. TV. 19.30 Gné.

Vasakely

Múzei a kép. mův. hukeumba

Szülőtek

Kádár hárta: Kincsek, szobrok

Képek

Dunántúli Napló 1971 VII. 4

Vasarely Viktor
festő

Külföldre telepedett.

Magyar műv. tört. 9. 42.
Képzőműv. kiad. 1971.

1978.IX.2.Kossuth 8.25
Lányok-asszonyok

102

Victor Vasarely életműve

- Sári Katalin a pécsi Janus Pannonius muzeum népművelője. Egy kicsit összekötő a muzeum és a gyerekek között, természetesen másféle feladatai is vannak, de most mi maradjunk ennél a szükebb feladatkörnél.

- 1976-ban indult be egy kisérlet, amely nagy meglepetést keltett a muzeulógusok körében, ugyanis ovodásokkal még eddig a muzeum nem foglalkozott, az ovodás koru gyerekekkel.

- Pedig azt hiszem itt érdemes elkezdeni, mert még a gyerek ösztönös, tehát rossz vélemények nem befolyásolták annyira, mint esetleg pár év mulva.

- Érdekes összeállitani egy olyan anyagot, ami ovodáskoru gyerekek rajzait mutatja és ma iskolás koruakat, megdöbbentő a különbség az önállósága a széles látókörüség a fantázia dus, jellemzi az ovodásokat, mig a megkötöttség az iksolásokat. 76-ban kezdtük el ezt a munkát Sándor Zoltánné vezető ovónével. A Vasarelli muzeumba kezdtük el két fél tematikát állitottunk össze, Vasarelli szőnyegeket mutattunk be a gyerekeknek, és a szinvilágról meséltünk nekik, majd pedig valamennyi diákot a házépitésben, a foglalkoztatások vagy a muzeumban, vagy pedig pár nappal később az ovodában. Igen meglepő a gyerekek látásmódja, önállósága, szemlélete.

- Ne haragudjon már, hogy félbeszakitom, nagyon érdekes, hogy Vasarellivel kezdték, ugyanis a köztudatban él egy olyan azt hiszem, hogy tévhit, hogy a gyerek például még egy gyerekkönyv illusztrációnál is főként azokat az illusztrációkat szereti, amik nagyon közel vannak a valósághoz, tehát minél realistábbak csak egy kicsit naivabbak tulajdonképpen a valóságnál. Maguk pedig egészen más oldalról közelitettek.

- A gyerekek nemcsak, hogy fantázia dusak, hanem a gyerekek nem a valósághoz ragaszkodnak, sokkal jobban eltudnak rugaszkodni attól, fogékonyabbak.

- Vasarelli nyomán a gyerekek is terveztek házakat, hogy milyenben szeretnének élni.

- Hát a tervezők megirigyelhetnék azt hiszem,

1/.

- Mik jelentek meg itt a gyerekek házterveinél, hogyan képzelték el a házakat. Itt a kis kollekcióban nagyon kevés van, hiszen mondja hogy elküldték különböző kiállitásokra, de általában milyen motivumok szerepeltek egyegy ház tervnél.

- Na most érdekes az, hogy mi tulajdonképpen Vasarellit, mint művészt nem dicsitettük fel és nem mondtuk el a gyerekeknek azt, hogy honnan meritette ő az alkotó fantáziáját. Felfedezték Vasarelli motivumaiba az alapmotivumokat, tehát a háromszög,,négyzetet és a kört. És ők ezt amikor elkészitették a szőnyegeket ezt alkalmazták. A házaknál feltünik szintén ez a három motivum, azon kivül uszómedencétől kezdve, parkon, keritésen, virágon keresztül minden motivummal és minden elemmel találkozunk,

- ,s hát rengeteg szinnel, főként szinnel?

- Igen megismerkednek a hideg meleg szinekkel, a formákkal, a képzőművészeti alkotásokkal, alkotás módokkal, technikai eljárásokkal és talán kitudunk nevelni egy olyan generációt ebből a szük körből, ami később nem megdöbbenéssel és idegenkedéssel fogadja majd a művészetet, hanem valóban érti elismeri és szereti.

- Ezek a gyerekek már bemennek a muzeumba, sőt szülőt is visznek a muzeumba, legfeljebb azon lehet sajálkozni, hogy ez még ilyen szük körbe szoritkozó kisérlet.

- Vasárnaponként-az én ovodásaim azt hiszem mondhatom igy- elviszik a szüleiket muzeumba akik egyszerüen csodálkoznak, hogy a gyerek honnan tud ennyit. És hogy mértmondja azt, hogy ez a szin melegszin az meg hidegszin. És akkor döbennek rá, hogy tulajdonképpen a gyerek sokkal többet tud egy Pécsett született müvészről, mint amit ő 3o-4o vagy 5o éves fejjel.

- Ez itt most a másodlagos, hiszen alapvetően inkább a gyerekek szin és formaérzékének alakitásáról, fantáziájának fejlesztéséről van szó.

- Igen pontosan erről és talán a többi ovónő figyelmét felhivjuk arra, hogy már ovodás korban el kell kezdeni a vizuális nevelést, amit olyan régóta próbálgatunk már iskolában , de ott is kevés eredménnyel.

- Emlitett még valamit, hogy a Vasarelli muzeumban talán lesz egy olyan hely is, ahol ott helyben leülhetnek a gyerekek és készithetnek maguk is képeket.

- Azt szeretnénk, hogy szeptemberbe egy foglalkozó szoba induljon be, ahol nemcsak ovodások, hanem bármilyen korosztály résztvehet megkötött időben, tehát mit tudom én délután 4-től 6-ig, vagy 2-től 6-ig, Vasarelli mester küldött nekünk előre elkészitett szines feladatlapokat, amit sokszorositunk és ez is elősegiti a további jó munkát.

Moholy, Viktor

Wilhelm Hack kölni gyüjtő gyüjteményében leggazdagabb a középkori rész, de modernek is - igy Moholy-Nagy és Vasarely - vannak benne. /Alte und Moderne Kunst, 1969.256.l./

Dedő Rudolf: Az 1969.évben megjelent külföldi folyóiratok szemléje. - Művtört.Ért.1971.1.sz.67-79.l.

68. l.

Vasarely, Victor

budapesti retrospektiv kiállitásáról szóló hiradás: Weltkunst, 1969.148o.l./

Bedő Rudolf: Az 1969-ben megjelent külföldi folyóiratok szemléje. - Művtört.Ért.1971.1.sz.67-79.l.

7o.l.

Vasarely, Victor

művészete iránti érdeklődést a közizlés fejlődésének jeleként említi

Makara-S.Nagy-Vitányi: Közönségvizsgálat három múzeumben. - Budapest, 1971.9.sz. 14-15. l.

Vasarelly, Victor festő

– szőnyegei a francia kiállítá-
son a Műcsarnokban.

–: Falisszőnyegek
Magyar Ifjúság, 1970. IX. 18. 3. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár

1971 MÁR 14

1021 Vasarely

Győr 700 éve város

Ünnepel a „szomszédvár"

Sokan a vizek városának ismerik; egyik újságíró kolléga a minap hazánk nyugati kapujának nevezte, a múltkori sajtótájékoztatón *dr. Csernitzky Gyula*, a városi tanács vb-elnöke az ország harmadik legnagyobb ipari centrumaként emlegette... Egy-egy jelző persze megközelítően sem fejezheti ki azt a sokoldalúságot, ami Győrt napjainkban jellemzi. Mégis, elsősorban ipara ad méltó rangot a városnak, az, hogy 74 000 ember keresi Győrben a kenyerét, közülük 50 000-en az iparban, nagyrészt a világszerte ismert Vagongyárban és a textilüzemekben.

A nagy „ipari műhely" híre régi. Maga a város azonban — hírnevéhez méltóan — csak *néhány éve lendült bele igazán a fejlődésbe*, hogy ne csak munkahelye, hanem kellemes otthona is legyen sok tízezer embernek. A legutóbbi öt évben több, mint 8000 lakás épült, s a teljesen új Adyvárosban a mostani ötéves terv végéig mintegy 7000 házgyári lakásba költözhetnek be a lakók. Sok húza-vona után épül a műszaki főiskola. A „csatolt községekkel" együtt több, mint 100 000-re nőtt győri lakosság és a környék ellátására, a sok szép üzlet mellé, 8000 négyzetméter alapterületű, többszintes áruház létesül. Néhány nagyon szép új étterme van a városnak. Épül és augusztusban avatják az új, modern városközpontot.

Hétszáz éves „öregségét" ünnepli Győr, azzal, hogy *rohamos léptekkel fiatalodik*, gazdagodik, szépül. Az ünnepségek gazdag műsora is azt szándékozik bizonyítani, hogy a nagymúltú város őrzi a hagyományokat és szolgálja szocialista jövője építését. Szélesre tárja kapuit az ország népe előtt, várja vendégeit, tapasztalatot, szórakozást kínál.

A város ipari jellegének megfelelően, sok *műszaki rendezvényt, tudományos tanácskozást* tartanak. Nagy sikerrel lezajlott már a kétnapos országos termelékenységi konferencia. Április végén közlekedéstudományi konferenciát tartanak, május közepén a VI. országos öntőnapokat — mindegyiket a járműipar fejlesztése jegyében. A tavalyi után idén másodszor rendezik meg — az 1846-os iparműkiállítás emlékére — a győri ipari vásárt. A szeptember műszaki hónap lesz.

A nagyobb szabású *kulturális rendezvények* sokoldalúságának jelzésére csak néhány példát: április 11-én, a költészet napja ünnepségein *Illyés* Gyulát, *Simon* Istvánt, *Garai* Gábort látják vendégül; a TIT nyelvi választmányának segítségével április 19—25-én a magyar nyelv hetét rendezik meg; április végén lesz a szép magyar beszéd versenyének országos döntője; november elején a szocialista hazafias költészet első biennáléját tartják.

Képzőművészeti kiállításaik programja irigylésre méltóan gazdag. Február második felében Viktor *Vasarely* 30 alkotását mutatták be a győri Műcsarnokban. Néhány hétre Győr vendége lesz műveivel *Kovács* Margit győri születésű keramikusművész, *Solti* Gizella gobleinművész, *Szántó* Piroska, *Ország* Lili, *Bálint* Endre és *Illés* Árpád festőművész. És természetesen kiállítanak a győri képzőművészek is.

A főünnepség alkotmányunk ünnepén lesz: 19-én délután, az alkotmányünnepi nagygyűlés után avatják a városközpontot, és a 700. évfordulóra emlékeztető emlékművet. Ezt este *ipartörténeti karnevál* követi: a jelmezes felvonulás a város ipartörténetének egyes szakaszait mutatja be.

F. F.

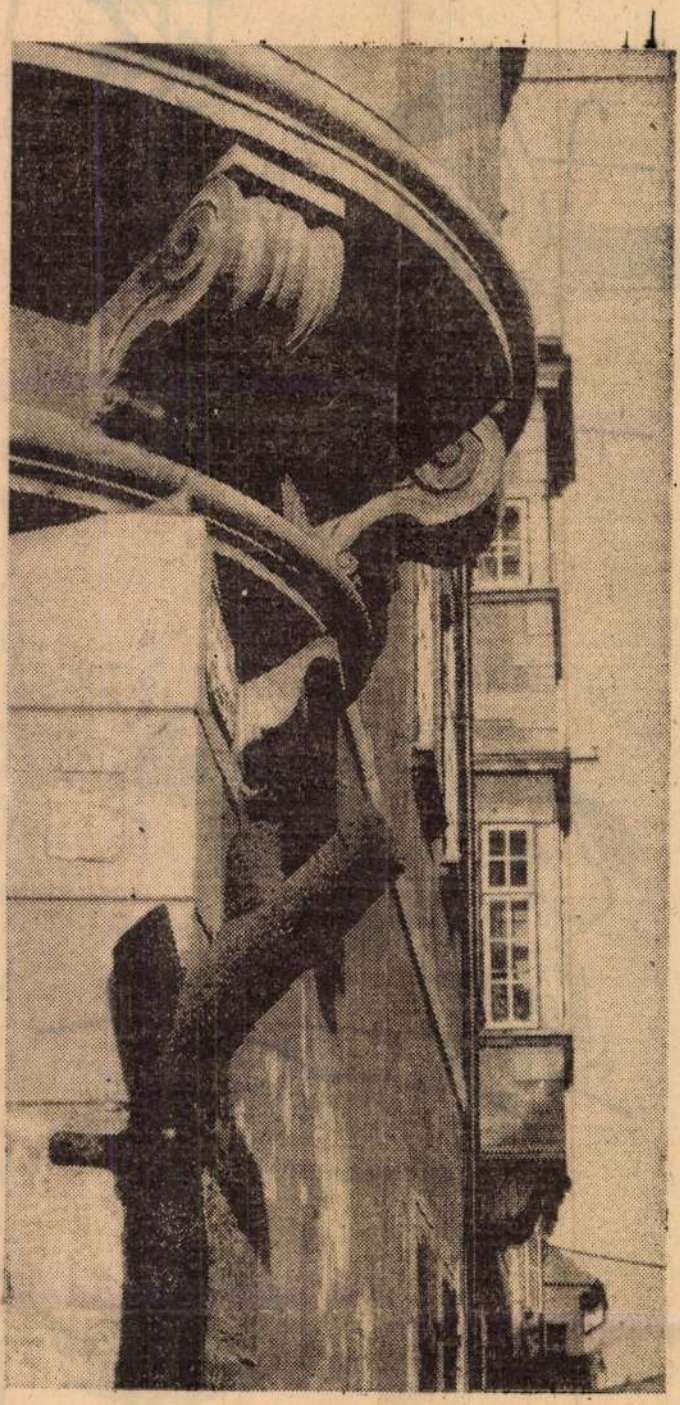

A régi Győr egyik jellegzetes épülete, a vastuskós ház
(Nagy Éva felvétele)

Idomítás

Modern bernáthegyi

— Nagyon helyes!...

Befejeződtek az összeírások

Mint a megyei tanácsnál tegnap délelőtt tájékoztatták lapunk munkatársát, megyénkben mindenütt befejeződtek az összeírások. Fejér megye területén összesen 260 649 választópolgárt írtak össze a városokban és községekben.

Érdekes tapasztalat: megyénkre a választópolgárok számának növekedése jellemző. 13 634 választóval többet írtak idén össze, mint négy esztendővel ezelőtt, 1967-ben. Megyénk két városában 9506-tal növekedett a választók száma. Különösen szembetűnő ez az arány a megyeszékhelyen, ahol 5086 választóval több került az összeírási listákra, mint a korábbi választások alkalmával. Dunaújvárosban 4338 a választói létszámnövekedés.

Jelentős, 4148-as választói létszámnövekedés tapasztalható megyénk falvaiban is. Minden járásban növekedett a választópolgárok száma az előző ciklushoz képest, kivéve a sárbogárdi járást, ahol minimális — mindössze 20 főnyi — csökkenés tapasztalható.

A városokban lakó Fejér megyei választópolgárok száma egyébként összesen 78 693. Ennek megoszlása a megyeszékhely és a Duna-parti ipari centrum között: Dunaújvárosban 29 598, Székesfehérváron 49 095.

A megye öt járásában összesen 181 956 választópolgárt írtak össze. A bicskei járás községeiben 24 611-at, a dunaújvárosi járásban 36 934-et, a móri járásban 24 012-őt, a sárbogárdiban 34 905-öt, a székesfehérváriban pedig 61 494-et.

Az összeírások befejeztével egy időben kaptunk hírt arról is, hogy a városi és községi tanácsok megkezdték a választók névjegyzékeinek elkészítését.

Március 22 és 29 között a helyi tanácsok hivatali helyiségeiben közszemlére teszik a névjegyzéket, s ezek bárki által megtekinthetők.

Március 29. után minden választópolgár, akit a névjegyzékbe felvettek, erről írásbeli értesítést kap. Mindazok, akik, bár választásra jogosultak, nem kapnak ilyen értesítést, az állandó lakóhelyük szerint illetékes tanácsnál kérhetik a névjegyzékbe való felvételüket.

Ugyanakkor már most felszólalással élhetnek azok a választók, akiket tudomásuk szerint nem írtak össze állandó lakóhelyükön.

Hétfőtől:

féláru könyvvásár az üzemekben

Fehérvár — „szakkönyvfőváros". Többször is bebizonyosodott ez az igazság: egyetlen vidéki ipari nagy

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Daily News

1973 FEB 3

Viktor Vasarely

1021

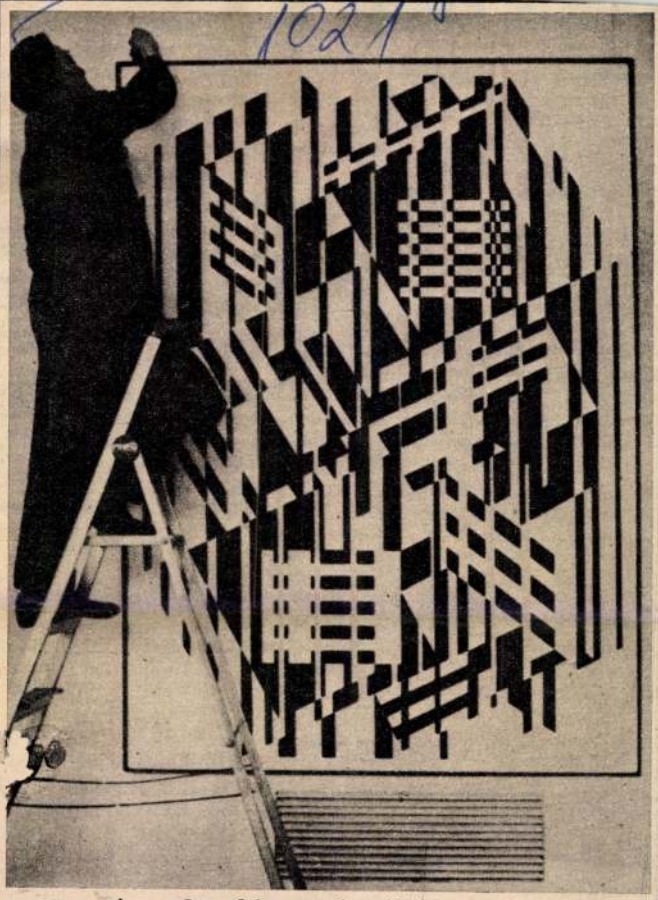

Zu einer Anzahl von Gemälden und Objekten avantgardistischer Künstler aus Polen, der CSSR und Ungarn, die vom Essener Folkwang-Museum erworben wurden, gehört auch dieses „AFA-II" genannte, grafisch wirkende Bild von Viktor Vasarely, der heute in Frankreich lebt.

Budapest,

„Als einziges, wichtigstes ' tierten wir europäischen Zusammenarb Sándor Barcs, ungarischen S terparlamenta nach seiner Rückkehr aus Helsinki einem Mitarbeiter von MTI. Er fügte hinzu, an dieser außerordentlichen Tagung nahmen alle europäischen IPU-Mitglieder sowie die USA und Kanada teil. Die Arbeit fand in einer politischen, wirtschaftlichen und kulturellen Kommission statt, erläuterte Sándor Barcs und verwies auf die einstimmig angenommene Resolution, wonach in der Festigung des Friedens, der Sicherheit und der internationalen Zusammenarbeit die Rolle Europas von entscheidender Wichtigkeit sei.

Der Politische Ausschuß wandte sich mit einem Aufruf an die europäischen Parlamente und Regierungen, alles zur Stärkung des gegenseitigen Vertrauens und zur allgemeinen Entspannung zu unternehmen.

Die Förderung des europäischen Handels und die Beseitigung jeder Diskrimination in der wirtschaftlichen Zusammenarbeit fordert ein Aufruf der Wirtschaftskommission an die europäischen Parlamente und

mission gehören die DR Vietnam, die Provisorische Revolutionsregierung Südvietnam, die USA und Südvietnam an.

US-Beamte in Saigon wollten keine näheren Einzelheiten über die erste Sitzung mitteilen; sie unterstrichen lediglich, daß Vorkehrungen für den amerikanischen Truppenabzug aus Vietnam und der Gefangenenaustausch bei kommenden Sitzungen auf der Tagesordnung stehen würden.

Drei Gruppen zu je acht Mann der IKK sind unterdessen am Freitag von Saigon zu ihrer ersten Inspektionsreise nach Da Nang, Hue und Pleiku abgeflogen. Sie werden sich an Ort und Stelle mit den Möglichkeiten der Unterbringung ihrer Kontrollgruppen zur Überwachung der Einhaltung der Bestimmungen des Pariser Abkommens bekanntmachen.

Inzwischen sind vier amerikanische Minensuchboote im Golf von Tonking eingetroffen, wo sie mit der Entminung der nordvietnamesischen Häfen beginnen werden, teilte der Sprecher

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

The Argus
(Cape Town)
1973 V.7

1021 Vasarely

ARTS PAGE

French art for Friends

MISS Marie-Claude Morette, attaché to the French Minister for Cultural Affairs, will speak to the Friends of the National Gallery on the artists whose work is to be exhibited at the South African Gallery. The talk begins at 8.15 pm tomorrow at the South African National Gallery, Government Avenue.

Miss Morette has been flown to Cape Town by the French Government to help mount the French exhibition. Films on the artists Soulages, Zao Wou-Ki, Hartung and Vasarely will also be shown. For further information telephone Mrs Soule at 2-2981.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 MAJ 12

Magyar Hírlap

Viktor Vasarely

VIKTOR VASARELY Magyarországra érkezett. A világhírű, Franciaországban élő, magyar származású képzőművész néhány napos itt-tartózkodása során több dunántúli városba, így szülővárosába, Pécsre is ellátogat.

1021

1021

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29-73-78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Uj szó, Bratislava

Vasarely (Vásárhelyi Győző).

- 3. VI. 1973

ze dne .....

☐ **Vasarely**, a világhírű magyar származású francia művész (Vásárhelyi Győző), akinek az elmúlt két év során már két könyve jelent meg, most újabb művel jelentkezett a Denoel kiadónál: Nyers jegyzetek a címe, s a festő gondolatait, ötleteit tartalmazza, számos reprodukcióval.

na, mint a tuske. Az eszme, a
cialista eszme a jó filmben olyan „
revétlenül“ van jelen, mint a gyö
virág diszkrét illata a szobákban.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

Kaposvár

1972 MÁJ 13

Viktor Vasarely

— **Pécs vendége** volt tegnap a Párizsban élő, magyar származású világhírű képzőművész, Viktor Vasarely (Vásárhelyi Győző), s megtekintette a Janus Pannonius Múzeum kiállításait.

Helsinki vendégszerep-

da stb.) megvalósításához tár
sadalmi munkára, hozzájáru

Viktor Vasarely

42 grafikáját ajándékozta a pécsi Janus Pannonius Múzeumnak.

Múzeumi séták.

1972. III. 10. 18.55 D. Tv.

Vasarely [Victor], festő

MDK

Megemlítve: Moholy-Nagy törekvéseinek
egyik folytatója.

Bodri Ferenc: Képzőművészeti krónika
Magyarok a nagyvilágban 48-49.

JELENKOR, Pécs. 1971. január

XIV/1

Vasarely, Victor, Jestő

MDK

Megemlítve

Bodoi Ferenc: Képzőmű vészeti krónika

Barcsay Jenő kiállítása a

Műcsarnok ban 50-51.

JELENKOR, Pécs. 1971. január XIV/1.

Vasarely, Victor, festő

Java munkáiból („Marsan" stb) küldött a kiállításra.

Dévényi Iván: Jegyzetek a magyar nárcszárás XX. n.-i művének tárlatáról

53-55.

JELENKOR, Pécs, 1971. január

XIV/1

Vasarely [Victor], festő

↓

Művei a képtárban

↓

—: Tizenöt éves a pécsi képtár 4.

Népszabadság, Bp. 1972. okt. 31.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

Vasarely

1972 JUN 13

GASTON DIEHLNEK Vasarelyről szóló könyvét megjelentette a párizsi Flammarion cég. A fekete-fehér és színes reprodukciókkal illusztrált kötetet hazánkban nyomták az Editions Ufficipress Lugano és a budapesti Corvina közös kiadásaként.

1021

Vásárhelyi Viktor

Vétszáz művét felajánlotta a magyar államnak, 118-at Szépművészeti Múzeumnak, 42-t a pécsi Janus Pannonius Múzeumnak, 40-et az Iparművészeti Főiskolának. Az anyag itt is van.

Major Máté: Franciaországi útijegyzet - művészetről; Valóság, 1969 7. sz. 74. l

Vasarely, Victor, festő

Szerepel.

– : Kiállítás a Képzőművészeti Múzeum új szerzeményeiből 8.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 10.

Vasarely, Victor, festő

A Képművészeti Múzeum állandó kiállításán szerepel.

Rózsa György: A mi modern múzeumunk

7.

Népszabadság, Bp. 1972. szept. 20.

Vasarelly Víctor

Vásárhelyi Győző

1930-ban hagyta el az országot.

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

196.old.

Victor Vasarely

festő

Méltatás.

Menyhárt László: Korniss és a film.

Művészet, 1974.november - 17. oldal

Vasarely, Victor, festő

L: Berény Róbert

—: Magyar képzőművészeti kiállítások... 8.

Népszabadság, Bp. 1981. okt. 31.

Vasarely, Victor, festő

□ VASARELY (Vásárhelyi Győző) — a Csepeli gyűjteményben található — alkotásaiból kiállítás nyílik a Metró Klubban (VII., Dohány utca 22.), 14-én, hétfőn 6 órakor.

□ Vasarely. 2.

Esti Hírlap 1981 szept. 12.

Vasarely, Victor, festő

● GYŰJTEMÉNY. Ma délután a Metró Klubban (VII., Dohány u. 22.) megnyílik a Csepei Tibor gitárművész Vasarely-gyűjteményéből rendezett kiállítás. Szeptember 19-ig naponta délelőtt 9-től este 7 óráig tekinthetik meg a látogatók.

– o Gyűjtemény

8

Esti Hírlap Bp. 1981 szept. 14.

Vasarely, Victor, festő

Vasarely a Várszínházban

Victor Vasarely Bartók Béla tiszteletére készített grafikáiból nyílik kiállítás vasárnap délután 6 órakor a Várszínház Galériájában. A tárlaton tíz magyar költő — *Illyés Gyula, Weöres Sándor, Csoóri Sándor, Vas István, Képes Géza, Keresztúry Dezső, Csorba Győző, Fodor András, Juhász Ferenc* és *Somlyó György* — Bartók Béláról írt verseihez készült Vasarely-szitanyomatokat mutatnak be. A január 14-ig látogatható kiállítás megnyitóján *Gábor Miklós* mond verset.

A kilencven példányban készült, Vasarely által aláírt tíz-tíz lapot — a költők szignált verseivel — míves kivitelű bőrmappába illesztve kiadja az Európa Könyvkiadó. A 35 ezer forintos mappa — amely már előjegyezhető — elsősorban a gyűjtők érdeklődésére tarthat számot. (MTI)

2

– Vasarely a Vársz ínházban

Esti Lap, Bp. 1981 nov. 11.

Vasarely, Victor, festő

Vasarely-kiállítás a Várszínházban

Victor Vasarely Bartók Béla tiszteletére készített grafikáiból nyílik meg kiállítás november 15-én, vasárnap a Várszínház Galériában. A tárlaton tíz magyar költő Bartók Béláról írt verseihez készült Vasarely-szitanyomatokat mutatják be. A január 14-ig megtekinthető kiállítás megnyitóján *Gábor Miklós* Kossuth-díjas kiváló művész mond verset.

–: Vasarely-kiállítás a Várszínházban

M.

Népszabadság, 1981. nov. 12.

Vasarely, Victor, festő

VICTOR VASARELY Bartók Béla tiszteletére készített grafikáiból nyílt meg kiállítás a Várszínház galériájában. A tárlaton a magyar költőknek a zeneszerzőről írt verseihez készült Vasarely-szitanyomatokat mutatják be. A kiállítás január 14-ig látható.

—: Hír

8

Nepszabadság. Bp. 1981 nov. 17.

Vasarely, Victor, festő

l. Csáky József

Vadas József: A harsai pálya(mű) előnyei 13.

Élet és irodalom, Bp. 1983, jan. 7 XXVII/1

Vásárhelyi Vasarely Viktor
festő

1930-ban távozott a művész
végleg külföldre.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Művészet, 1974.november - 9. oldal

Vasarely, Victor

Fekete sárga kompozíció 15x11, 1500 Ft

30. Művészeti Képaukció, 1973.

Vasarely

Frank János: "A mesterség iskolája" cimmel folytat interjut Remo Rossi svájci szobrásszal, aki elmondja, hogy a locarnói Jelenkori Müvészet Muzeumában szerepelnek a müvész alkotásai.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. okt. 9.
XV. évf. 41. sz. 6. lap

Vasarely, [Victor], festő

A Műcsarnokban megnyílt kiállításával kapcsolatban megemlítve a jelentőségének elemzése.

(1970. aug.-szept.)

Beke László: Külföldi magyar művészet 2.

1–6.

Kritika, Gy. 1970. október VIII/10.

Haub

Vasarely, Victor, festő

A Kölni Kunsthallebon

nyílt meg kiállítása. A tárlaton

a második világháború óta

készült műveit mutatja be.

— : Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. aug. 7.

Vasarely, Victor, festő

Megemlítése.

Rózsa Gyula: Gádor István teremben

7.

Népszabadság, Bp. 1971. jún. 23.

Victor Vasarely
festő

~ Bortnyik Sándor indította el útján.

Borbély László: Bortnyik Sándor (borító)
Corvina 1971.

Vasarely

Emlékére

A Magyar Képzőművészek
Szövetsége Iparművész
Titkárságának Tájékoztatója 1970. IV.

Vasarely Victor

műveit olykor üvegből alkotta.

Pernecky Géza: Sculptures in Glass.
The New Hungarian Quarterly, Budapest,
1971. 41. p.

2091

Vasarely Viktor

Pécsi születésű.

Ipari Művészet, 1968.4.sz. 38.l. – Kovács Diánafaliszőnyeg kiállítása.

Vasarely, Victor

Többekkel (Kassák, Mohly-Nagy) együtt az ő művészetéhez hasonló utat futt be majd a jelek szerint a párizsi Facchetti Galériában kiállított Vajda-anyag, Európában és a tengerentúlon.

Bálint E: Konstruktív tendenciák a magyar művészetben; Magyar Műhely, 1968. IX.1. 50. l.

Vasarely, Victor

Művei a részvényesek spekulációi kapcsán kerülnek említésre.

Szilágyi Gábor: Szerat a fösszdén; Műgyűjtő, 1971. 1. sz. 58. l.

Vasarely, Victor

A szerző Kocsis László új képei kapcsán említi nevét.

Tornai József: K.L. új képei; Műgyűjtő, 1971. 1. sz. 21. l.

Vasarely, Victor, festő

„Moholy Nagy a hiányzó láncszem Kassák képarchitektúrája és a konstruktívizmus magyar unokáinak, Vasarelynek és Schöffer Miklósnak munkássága között."
[Többször megem lítve.]

Perneczky Géza: Moholy Nagy kezestetik

28-32.

Kritika, Bp. 1969. december

VII/12.

Vasarely, [Victor], festő

2

Két csoportra osztható a művek:
1.) a művén fejlődésének állomásait bemutató rész
2.) a voltaképpeni op-art rész.

„Társadalmi művészetről álmodozom" - mondja Vasarely. Az ő művészete sem előzmények nélkül való. (Az orosz avantgarde, a Bauhaus stb)

Miklós Pál: Művészet vagy technika? 15–17.

Kritika, Bp. 1970. január VIII/1.

Vasarely, [Victor], festő 1

A Műcsarnokban megtekinthető Vasarely-kiállítás rövid ismertetése, elemzése, értékelése: „V. Vasarely, született Pécsett, 1908-ban, Párizsban élő festő" ... „az op-art nagy hatású képviselője" ... van, aki „mérnök köz hasonlítja ..."

A művész maga rendezte a kiállítást:

Miklós Pál: Művészet vagy technika? 15–17.

Kritika, Bp. 1970. január

VIII/1

Vasarely, [Victor], festő

kék kompozíció!

Repr.

— : Vasarely kiállítása

Műmelléklet: 4. o.

Kritika, Bp. 1970. január

* VIII/1

Vasarely, [Victor], festő.

két kompozíció:

Repr.

— : Vasarely kiállítása

Műmelléklet:
1. o.

Kritika, Bp. 1970. január

VIII/1.

Vasarely, Victor, festő

Hat Kompozíció:

Repr

— : Vasarely kiállítása

Műmelléklet:
2-3. o.

Kritika, Bp. 1970. január

VIII/1.

Vasarely, [Victor], festő

kompozíció
[két tipus] : Repr.

Vasarely : kompozíció Címlapon

Kritika, Bp. 1970. január VIII/1.

Vasarely

Múvei a fiép múv. Múzeumba
kerültek 1970-ben

N.N.: Mókust homokbányában

Esti Hírlap 1971 II. 26

Vásárhelyi / Vasarely / Victor

a Bortnyik Sándor vezette „Műhely" elnevezésű iskolában tanult.

Berza László, Bernáth György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13.351

808

Vásárhelyi (Vasarely) Viktor

a 1930-as években hagyta el Magyarországot.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Oldalszám néllül

Vásárhelyi / Vasarely / Viktor

Bortnyik Sándor iskolájában tanult.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

oldalszám nélkül

Vásárhelyi Dezső

Az Uj Országház tervein dolgozó tervező, rajzoló, épitőmüvész-gárda tagjai közé tartozik a müvész,-közli "Az ezredévi ünnepségek" c. beszámoló.

Otthon, Bp. 1896. junius hó
195-2o4. lap

Vásárhelyi fogalom / V. Vasarely /
festő

Bortnyik tanítványa.

Borbély László: Bortnyik Sándor 17.
Corvina 1971.

Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely)

Bortnyik Sándor szabadiskolájában tanult.

Szántó Tibor: Bortnyik S. 75 éves; Magyar Grafika, 1968.5.sz. 15.l

Vásárhelyi Győző

A nürnbergi Konstruktivista Biennálé katalógusában nem mint magyar művész szerepelt.

Bálint E: Konstruktív tendenciák a magyar művészetben; Magyar Műhely, 1968. IX. 1. 52. l.

Vásárhelyi Győző

A nürnbergi Konstruktivista Biennálén a négy legjelentőbbnek ismert kelet-európai művész között szerepel, mind a négy magyar.

Bálint E: Konstruktivista tendenciák a magyar művészetben, Magyar Műhely, 1968. IX. 1. 48. 8

Vásárhelyi ("Győző")

Neve nemzeti értékeink megbecsülése kapcsán említve.

N.P.: Magyar könyvek franciául; Magyar Műhely, 1866. N. 15. 120. p.

Vasarely

A Műcsarnokban 4. á mitása nyílt

Magyar Hirlap 1969. XI 12.

Victor Vasarely

Kapcsolat a külföldön élő magyar
művészek társaságával Budapesten

N.N.: Kapcsolat a külföldiekkel

Magyar Hírek 1970 III. 21

Victor Vasarely

Műcsarnokban

Tiánitása nyílt

Magyar Hirlap 1969 XI. 16

Victor Vasarely (Vásárhelyi Győző)

Az Op art megteremtőjének Budapesten és szülővárosában Pécsett mutatják be műveit.

Timon Kálmán: A Vasarely kiállítás ismeg

Művészet, 1970. február - 48 lap

Victor Vasarely

Kiállítása volt a Műcsarnokban

Magyar Hirlap 1969 XI. 9

Victor Vasarely

Kiállítása volt a műcsarnokban

Magyar Nemzet 1969 XI. 16

Vasarely, Victor

1963-as műve a Kétsíkú transzparencia /op art kép/. 1965-ben megnyeri a São Paulo-i Biennálé nagydíját.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina 1968

180.l.

Vasarely, Victor

1954-ben kèszèti a Siros II. c. müvét.

Németh Lajos: Modern magyar mûvészet
Corvina 1968

178. l.

MDK

Vasarely, [Victor], festő

Díjaztak a róla készült filmet.

-. Befejeződött a XI. miskolci filmfestivál §.

Népszabadság, Bp. 1970. máj. 24.

Victor Vasarely
festő

Mértalás.

Csaszy Elemér: Nemesics Antal
Művészet 1970 március - 33 kép

Viktor Vasa[illegible]
Ferlő

Méltatás

Baki Miklós: Jóhai és Orlai Petrich...
Művészet, 1970. ejszelés - 34 lap

M.D.K.

Victor Vasarely

A négy évtizede Párisban élő müvész kiállitásáról, müvészetéről beszél Perneczky Géza: "Bernini - pápák nélkül" c. "Jegyzetek Vasarely kiállitásán" alcimmel:
"A szines szőttesek mögött ...a fekete-fehér kontrasztokban lüktető kompozíciókban van Vasarely legszemélyesebb karaktere elrejtve. Szikár, rideg anyagok, üveges, fémes felületek, hidegen csillogó, tévedhetetlen logikáju formák. És mégis ezekből az élettelennek ismert és bántóan élesnek tapasztalt anyagokból itt zene és filozófia árad."

Élet és Irodalom, Bp. 1969. okt. 25.
XIII. évf. 43. sz. 8. lap

Victor Vasarely
festő

Bortnyik Sándor „Műhely a neon" aca-
démiaiskolájában tanult.

M. Kiss Pál: Hazai kiállítások
Látóhatár, 1969 VII – VIII. 739.

MDK

Vasarely, Victor, festő

A képművészeti Múzeum
bistokára került több
Vasarely-kép.

–: Múzeumi szeregszemle 2.

Bp. 1970. márc.

ESTI HIRLAP, 12.

MDK

Vasarely Victor, festő

Pernecsky Géza írt cikket
a Vasarelyről készült filmről.

–: Filmkultúra 69/70 2.

Bp. 1970. márc. 14.

ESTI HIRLAP, V

MDK

Victor Vasarely, festő

Herskó Anna filmre vette
hazai gyűjteményes tárlatát.

Füleki József: Jó kulturális misszió 7.

Bp. 1970. márc.

Népszabadság, 7.

M.D.K.

Victor Vasarely

A Képzőművészet c. rovatban Major Máté: "Amerigo Tot kiállitása" c. beszámolójában emliti meg a müvészt, aki most Pécsett rendezett kisebb kiállitást és ősszel szándékozik Budapesten egy nagyobb arányu tárlat rendezésére.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. juni. 7.
XIII. évf. 23. sz. 9. lap

MDK

Victor Vasarely „festő"

kerepel az aug.-ban megnyíló
tárlaton.

U.L.: kárezer magyar látogatót várunk
Nyugatról 9.

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 22.

Vasarely Victor, Jestő

MDK

Szerepelni fog a jubileumi Kiállításon.

– : Világszemle magyar művészekkel 2.

ESTI HIRLAP. B.:.1970.febr. 27.

MDK

Victor Vasarely, festő

A párizsi Magyar Intézetben bemutatták Herskó János Vasarely-ről készült filmjét.

– : Vasarely a párizsi Magyar Intézetben

Bp. 1970. márc. 7.

Népszabadság, V 12.

M.D.K.

Vasarely

"Hatalmas vászna, a Boglar-collage, a monumentális diszitőművészet, a racionális világkép és a népmüvészeti örökségek példaszerü szintézise.."-irja Perneczky Géza: "Ami Párisban elmult" cimmel, a Mücsarnokban rendezett francia festészeti kiállitáson szereplő müvéről.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. juli. 26.
XIII. évf. 3o. sz. 8. lap

Vasarely

Kistányok Vasarelyról

Alföld 1984/7

Claire Vasarely, festőművész

Victor Vasarely Pécsi Múzeumában látható felesége válogatott gyűjteménye. Férjével együtt szintén Budapesten Bortnyik „Műhely"-ében kezdte festői munkásságát. A Bauhaus iskolája és a magyar folkról volt a meghatározó művészetének alakulására. „Conte de Fées" c. – „La princesse" c. faliszőnyege és „Soleil noir" c. – „Cellules" c. képei (említve).

Mikus Sándor: Victor Vasarely állandó tárlata Pécsett.
Új Szó, 1979. szept. 1.

Vasarely Viktor,

Révész Zsuzsa: Vasarely térplasztika Pécsett
Ozyág Világ, 1974 nov. 20.

A magyar müv.tört.irodalom bibliográfiája 1974.
összeállitotta Vadászi Erzsébet
Müvészettörténeti Értesitő 1977/1.

75. oldal

Vasarely Victor (1908-

„Komposíció" sítanyomat 34x26 J. Vasarely 38/200
kiliáltási ár: 8000 ft.

„Komposíció" sítanyomat 34x26 cm J. Vasarely 39/200
kiliáltási ár: 8000 ft.

BÁV 47.Képaukció katalógus,Bp.1978.december

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 JUN 26

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Victor Vasarely

1021

Auszeichnung für Victor Vasarely

Anläßlich seines 70. Geburtstages wurde der in Frankreich lebende Maler *Victor Vasarely* in Anerkennung seiner Verdienste um die Förderung der ungarisch—französischen kulturellen Beziehungen mit dem Bannerorden mit Loorbeerkranz der UVR geehrt.

Die Auszeichnung wurde Victor Vasarely im Namen des Präsidialrates vom ungarischen Botschafter in P[illegible]
ris *Péter* V[illegible]

Veress auf einem
zu diesem Anlaß gegebenen
Empfang in der Botschaft
überreicht. Der Botschafter
würdigte das universelle
Schaffen des Künstlers un-
garischer Abstammung und
seine Rolle bei der Vertie-
fung der kulturellen Bezie-
hungen zwischen den beiden
Ländern. Victor Vasarely be-
dankte sich ergriffen für die
Auszeichnung. An der Feier-
lichkeit nahmen Frau *Eve*
Barre, die Gattin des franzö-
sischen Ministerpräsidenten,
und zahlreiche Vertreter des
öffentlichen und kulturel-
len Lebens in Frankreich
teil.

Victor Vasarely

1954-től lehet i garán sikeres
művésznek számítani. Ekkor
kap megbírást a caracasi egye-
temi város hépcsők kialakítási-
ra.

Sz. A.: Vasarely
Új Tükör, 1978. július 16-22. lap

Victor Vasely

Vasarely munkáit a világ min-
den fontosabb városában ki állítot-
ták. 1962-ben Oslóban, Boston-
ban és Helsinkiben például.

Sz. A. Vasarely
Ujfalvi, 1978 július 16-22. lap.

Victor Vasarely

A művész munkáit 1964-ben Hollandiában, Milánóban, New-Yorkban és Londonban mutatták be, 1960-as évek végén Budapesten.

Sz. A.: Vasarely
Új Tükör, 1978. július 16–22. lap.

Victor Vasarely :

Művészet, 1948/5, 30. old.

1971

Victor Vasarely, festőművész

1978. junius 2. Televizió 2. müsor 21,40 Áné

TV Hiradó 2.

- Nem véletlen, hogy Pécsett tanácskozik az Országus Muzeumi Igazgatói értekezlet. Hiszen Pécs példamutató a kortárs müvészet pártolásában, igy a modern, a Vasarely és a Csontváry Muzeum létrehozásában. Az országos tanácskozás résztvevői a megbeszélés során a pécsi Janus Pannonius Muzeum állandó képzőművészeti kiállitásait látogatták meg.
A tanácskozás második napján 19 megye és a fővárosi muzeumok igazgatói megtárgyalták a Kulturális Minisztérium uj javaslatát.

Minden megye, minden muzeum igyekezzék sajátos karaktert kialakitani képzőművészeti gyüjteményiben.
A minisztérium ugy döntött, hogy a jövőben a központi állami vásárlások elosztásánál a rendelkezésre álló keretet a gyüjtemények ilyen jellegü fejlesztésére forditja.

Vasarely: Waves II

Victor Vasarely.

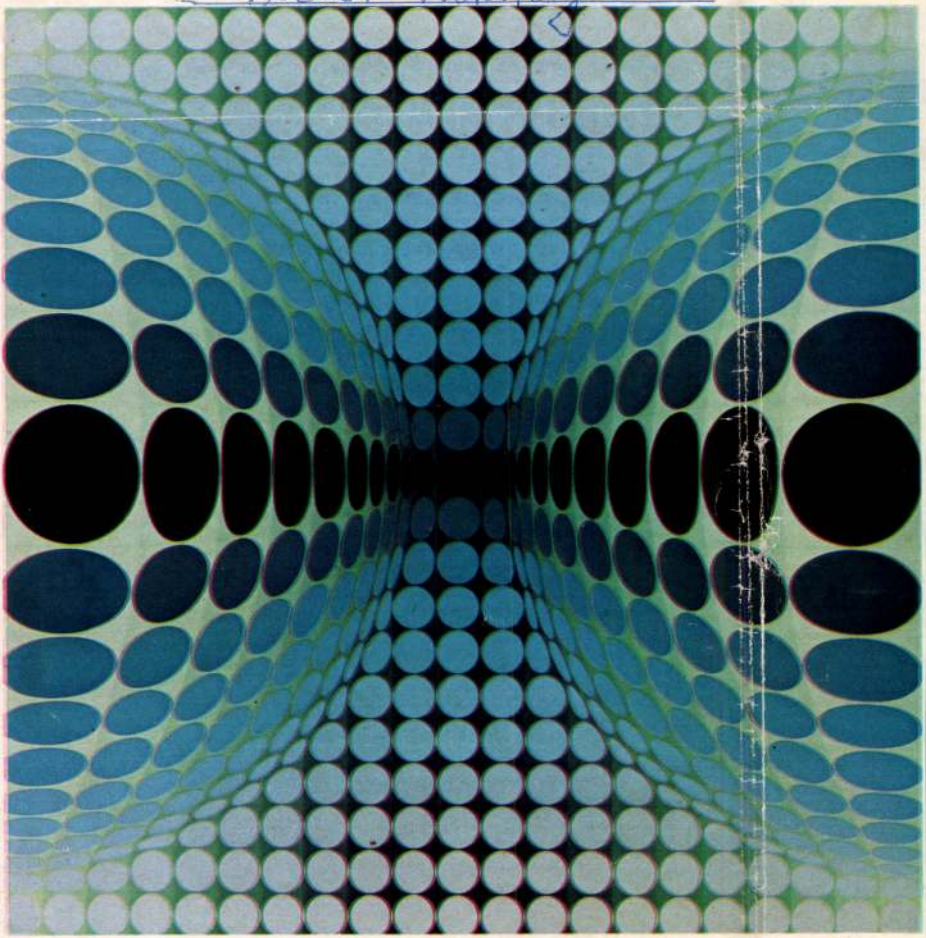

Hungarian Review, 1978. 6. 1/. 1/.

tan, and new routes to a further 20 countries will be added shortly.

GROWTH IN FUEL REQUIREMENTS

Energy needs in Hungary will be 3.6% up on last year, and to minimize the need for increased imports emphasis is being placed on fuel economy and the tapping of new domestic resources.

Production last year was 25.4m tons of coal, 2.2m tons of oil, 6,600 cubic metres of natural gas 200,000 tons of propane-bu Figures will be broadly simila 1978, but several new coalfield become operable in the next years, and prospecting continue new sources of oil and gas, too.

Transport costs for imported will be greatly reduced by pro such as the Orenburg gas pip from the Soviet Union, which begin operating shortly (see 2/1978), and the Adria oil pip through Yugoslavia.

Hungarians at work on the Orenburg gas pipeline in the Soviet Union

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1978 OKT 14

Victor Vasarely
1021

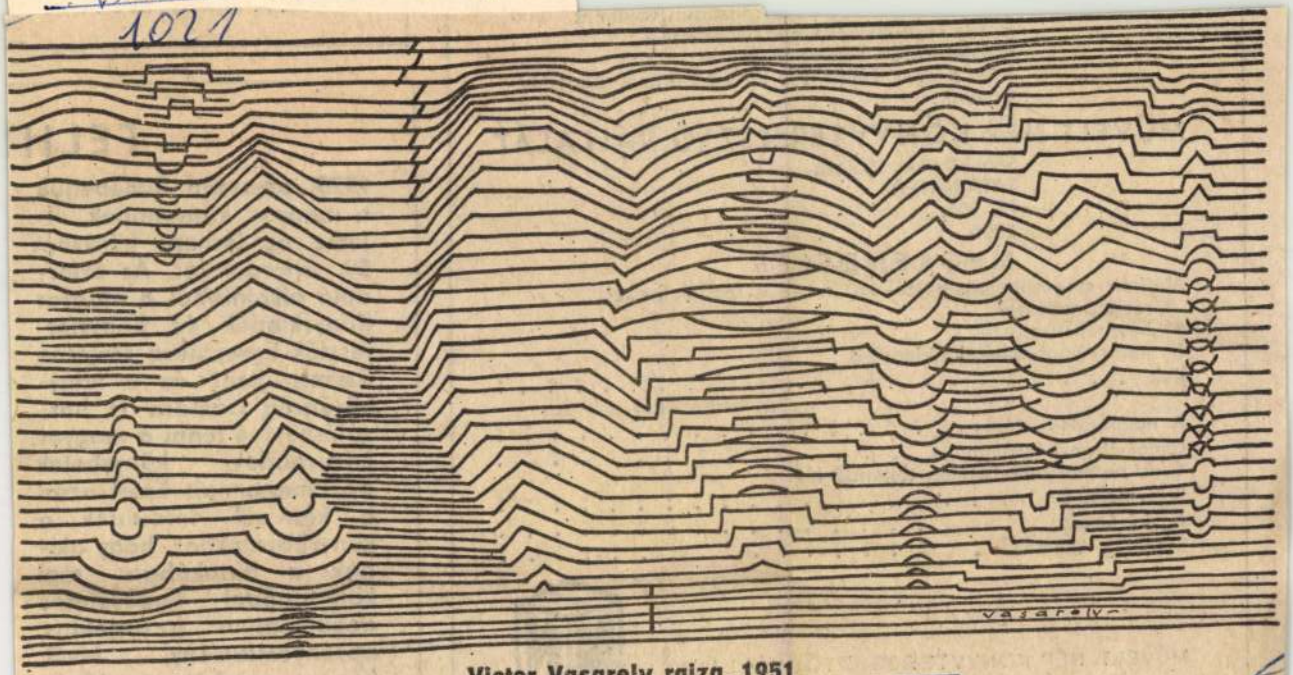

Victor Vasarely rajza, 1951

költséget, valamint
a 3% kezelési költséget felszámítjuk.
Részletfizetési kedvezményeink:
300 Ft felett 4 havi, 500 Ft felett 6 havi tör
Címünk:

MŰVELT NÉP KÖNYVTERJESZTŐ VÁLI

Szakkönyvszolgálata
TATABÁNYA
Pf. 506.
2800

MEGRENDELÉS

Alulírott megrendelem postai szállításra a fenti műveket:
* részletfizetéssel
** készpénzfizetéssel
(A nem kívánt feltétel törlendő!)
Kelt . . . . . .

a megrendelő aláírása

A megrendelő neve: . . . . . .
Címe (irányítószámmal): . . . . . .
Csak részletfizetés esetén töltendő ki!
Szül. hely, év, hó: . . . . . .
Anyja neve: . . . . . .
Szem. ig. száma: . . . . . .

MŰVELT NÉP KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT

1979 tavaszán ünnep[illegible] a magyar könyvnapok, illetve az ünnepi könyvhét 50. évfordulóját. Az évforduló alkalmából a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése szeretné összegyűjteni és a nagyközönség számára is hozzáférhetővé tenni a magyar könyvnapok, könyvhetek dokumentumait. Ezért azzal a kéréssel fordulunk a könyvbarátokhoz, hogy akinek a birtokában régi könyvnappal kapcsolatos dokumentum (prospektus, aprónyomtatvány, levél, kézirat, plakát, ex libris,

Vasarely, Victor, festő

L.: Fürtös György

Tamás Ervin: Iparművészet; Ipar? Művészet? 4.
Népszabadság, Bp. 1978. nov. 11.

Victor Vasarely, festőművész

Anyakönyvi nevén Vásárhelyi Győző, állította ki képei, fali szőnyegei és terelemei válogatott példányait egyszer s mindenkorra szülőházájának, szorosabban Pécsnek adományozta.

Hajdú János: Utazások, érkezések.
Népszabadság, 1978. szept. 10.

Vasarely, Victor, festő

L: Uitz Béla

–: Felavatták az Uitz-múzeumot Pécsett 9

Új szabadság, Bp. 1978 okt. 7.

Victor Vasarely

A pécsi Janus Pannonius Mú-
zeumban vannak a művész
alkotásai kiállítva.

Romváry Ferenc: Utz Múzeum Pécsett.
Művészet, 1979. január – 46. lap.

Victor Vasarely

Méltatás.

Pinter Erzsébet: Amerigo Tot művei.
Új Tükör, 1978. szeptember 24 – 3. lap.

Victor Vasarely

A Bartók Béla úti galéria kiállításán szerepel Vasarely grafikai művek a pécsi Janus Pannonius Múzeum tulajdonát képezik.

P. Szabó Ernő: Vasarely grafikák,
Új Tükör, 1979. február 25 - 3. lap.

Victor Vasarelly

Vasarelly eredményeiről, a vi-
lág számos részén, és hazánk-
ban felállított munkák beszél-
nek.

P. Szabó Ernő: Vasarely grafikák.
Új Tükör, 1979. felnyár 25-3. lap.

Victor Vasarely

A „Zebramotivum" azt jelzi, hogy Vasarely a kép saját bi-lágát állítja velünk szembe.

P. Szabó Ernő: Vasarely grafikák.
Uj Tükör, 1979. február 25 - 3. lap.

Victor Vasarely

A fehete-fehér művek vonalhálójával, formarendszerével és az egymás hatását fokozó kiegészítő szinekből komponált grafikákkal találkozunk a tárlaton.

P. Szabó Ernő: Vasarely grafikák.
Ny Tukor, 1979. február 25 - 3. lap.

Victor Vasarely

10 évvel ezelőtt volt Victor Vasarely nagy retrospektív kiállítása, most a Batthyány Béla úti galériában mutatkozik be grafikáit.

P. Szabó Ernő: Vasarely-grafikák.
Új Tükör, 1979. február 25 - 3. lap.

Victor Vasarelly

„1944-es Önarchép"
(repro)

P. Szabó Ernő: Vasarely grafikák.
Új Tükör, 1979. február 25-3. lap.

Victor Vasarely

Méltatás.

—. Videoakció.
Új Tükör, 1979. február 25 - 43. lap.

Vasarely, Victor, festő
(Vásárhelyi Győző)

L. Pacál Lóránd

Székely A: Egy évezred magyar műv. (9). 14

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 11.

Vasarely, Victor, festő

Vasarely francia kitüntetése

(Tudósítónktól.)

Victor Vasarelyt, a Franciaországban élő kiváló magyar festő-[illegible] Giscard elnök a Nemzeti [illegible]ának, valamint a [illegible] kiadásánál ott [illegible] tezánk párizsi nagykövete is.

—: Vasarely francia kitüntetése

Népszabadság, Bp. 1979. márc. 2.

6

Vásárhelyi Viktor /Vasarely/

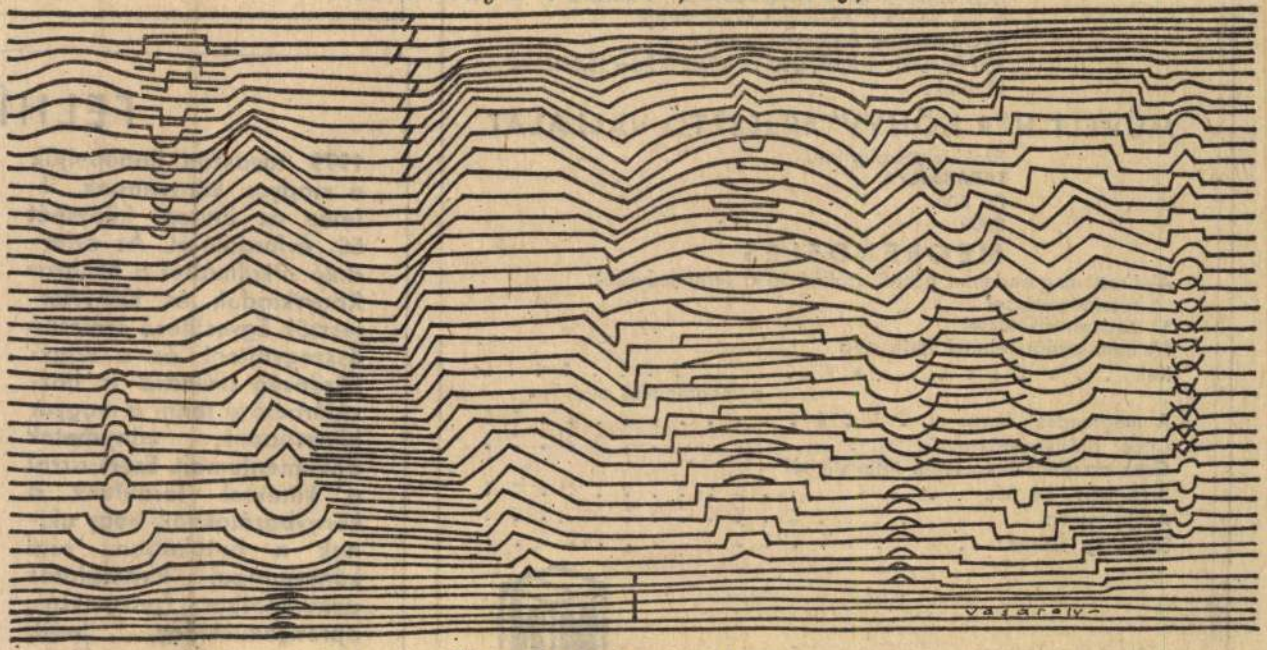

Victor Vasarely rajza, 1951

Élet és Irodalom, Bp. 1978. okt. 14.
XXII. évf. 41. sz. 7. lap.

hirdetési szelvényen vagy postai levelezőlapon.
Egyéni vásárlóink részére készpénzfizetés esetén 200 Ft felett a szállítás költségmentes.
Részletfizetésnél a postaköltséget, valamint a 3% kezelési költséget felszámítjuk.
Részletfizetési kedvezményeink:
300 Ft felett 4 havi, 500 Ft felett 6 havi törlesztés.
Címünk:

MŰVELT NÉP KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT

Szakkönyvszolgálata
TATABÁNYA
Pf. 506.
2800

MEGRENDELÉS

Alulírott megrendelem postai szállításra a fenti műveket:
* részletfizetéssel
** készpénzfizetéssel
(A nem kívánt feltétel törlendő!)
Kelt . . . . . .
a megrendelő aláírása
A megrendelő neve: . . . . . .
Címe (irányítószámmal): . . . . . .
Csak részletfizetés esetén töltendő ki!
Szül. hely, év, hó: . . . . . .
Anyja neve: . . . . . .
Szem. ig. száma: . . . . . .

MŰVELT NÉP KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT

tancok – régi tancdalok / rizenot
magyar parasztdal, 7–15/
SLPX 12068 ÁRA: 70 Ft

FELHÍ

1979 tavaszán ünnepeljük a magyar könyvnapok, illetve az ünnepi könyvhét 50. évfordulóját. Az évforduló alkalmából a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése szeretné összegyűjteni és a nagyközönség számára is hozzáférhetővé tenni a magyar könyvnapok, könyvhetek dokumentumait. Ezért azzal a kéréssel fordulunk a könyvbarátokhoz, hogy akinek a birtokában régi könyvnappal kapcsolatos dokumentum (prospektus, aprónyomtatvány, levél, kézirat, plakát, ex libris,

Victor Vasarely

„Bábor"

Komor 1977 /8

616. old

Vasarely Victor

- a világhírű művész, alkotásaiból egyhori szülőházában, Pécsett, múzeumot rendezter be

(képes leírás)

Múzeumi Magazin 1976/4

Victor Vasarely

„Lila kockák" 1969

„Kompozíciók" – 3 db

„Vaskerítés" 1966

„Díszletkép Xenakisz balettjéhez
Ottava 1968"

Múzeumi Magazin 1976/2 25 old

Victor Vasarely

- grafikáiból kiállítást rendezett a pécsi Jan. Pan. Múzeum 1969-ben

A Jan. Pan. Múz. kiállításai

Jan. Pan. Múz. Évk. 1974. XIX.

Vasarely Victor

- 1974-ben saját 53 művét ajándékozta szülővárosa múzeumának. (43 festmény – 10 nagyméretű falikárpit) – 4 évtizedes munkásságát ölelik ~~pt~~ a művek.
- szülőházában – állandó képtár létesült.

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története

Jan.-Pan. Múz. Évk. 1974. XIX

Victor Vasarely

- A budapesti Műcsarnokban tartott kiállítása
- Művei szép számban megtalálhatók a világ valamennyi nagy gyűjteményében
- 1960-tól évente átlag 35 kiállításon van jelen
- 15-20 tanulmány jelenik meg róla évente
- 2-3 évvel ezelőtt Bukarestben is kiállított

Páll Árpád : Vasarely gyűjteményes kiállítása

Igaz Szó 1970/3

Victor Vasarely

– 6 grafika

Igaz Szó 1970/3.

Victor Vasarely

„Taymir II." - 1956

„Biadan" - 1959 -

„Sophia - III" 1958

„Helios VIII."

- festmények

Jan. Pan. Múz. Sír. 1974 (XIX)

Victor Vasarely, festőművész.

Grász Endre az új győri színház számára két táblakép elkészítését vállalta, melyeket porcelánra fest a művész. Munkájában az is ösztönözte, hogy a külső megoldásokat Victor Vasarely készíti.

Ábel Péter: Beszélgetés Grász Endrével.
Textil Műsor, 1978. júl. 5.

Vasarely, Victor, festő

L: Segesdi György

Tandi Lajos: Segesdi Györgynél 92-97.

Tiszatáj, Szeged, 1979. marc. XXXIII/3

Vasarely, Victor, festő

L: Uitz Béla

7

Rózsa Gyula: Uitz lappangó nagysága

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 26.

Victor Vasarely

Méltatás.

Szamosi Ferenc: Kondor Béla képei.
Új Tükör, 1979. május 20 – 4. lap.

Vasarely, Victor, festő

dekes tetőmegoldású, kívülről márvánnyal borított épületet két nagyméretű Vasarely-mű díszíti,

–: Novemberben nyit az új györi színház 7.

Népszabadság, Bp. 1978. szept. 28.

Vasarely, Victor, szobrán

VIKTOR VASARELY, a Párizsban élő világhírű magyar művész alkotásai díszítik majd az új győri színház külső falait. Az Országos Szakipari Vállalat munkásai az északi oldalon már megkezdték az egyik, 10×50 méteres kom- [illegible] műanyag haméretű kompozíciót helyeznek el a déli oldalon is.

—. Hír

8.

Népszabadság Bp. 1978 szept. 14.

Vasarely, Victor, festő

megemlítve

Hajdú János: Utasítások, érkezések

Népszabadság, Bp. 1978. szept. 10

7.

Vasarely Victor, festő

Vasarely fala

A Párizsban élő világhírű magyar festő, *Victor Vasarely* alkotásai díszítik hamarosan az új győri színház külsejét. Az *Országos Szakipari Vállalat* munkásai a napokban már hozzákezdték az északi falon az egyik 10x50 méteres kompozíció elhelyezését: *műanyag habarcsra svéd kerámiából* rakják ki a látványos díszítő elemeket. Ugyanilyen méretű kompozíció kerül a színház déli oldalára is. (MTI)

2.

– Vasarely fala

Esti Hírlap, Bp. 1978. szept. 13.

Vasarely, Victor, festő

L: Tot, Amerigo

Harangozó M: „Szívesebben gondolok a holnapra" 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978. szept. 9

Victor Vasarely, festőművész

Az idén huszadik alkalommal nyitotta meg kapuit a Népek Barátsága Nyári Egyetem Pécsett. Az NDK-ból érkezett Rechzin házaspár – a Nyári Egyetem résztvevői – szabadidőben meglátogatta Vasarely- és Csontváry-múzeumot és a Zsolnay-gyűjteményt.

Pécsi stúdiónk jelentkezik.

1978. VIII. 17. Petőfi 12.33 (Erné.)

Vasarely, Victor, festő

L: Uitz Béla

Harangozó M: Hat keremben száz kép 2

Esti Hirlap, Br. 1978. okt. 6.

Vasarely, Victor, festő

megemlítve

(„Az épület két oldalát Vasarely alkotásai díszítik." tényhely - repr.)

Harmati János: Szinházat azot Győr. 1379–1382.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. nov. 3. XXXIII/44

Vasarely, Victor, festő

l.: Kéri László

(barát): Bartók-emlékalbum 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978-nov-11.

Vasarely, Victor, festő

L: Kassák Lajos

_: Pán Imre tiszteletére 2.

Esti Hirlap, Bp. 1978 dec. 2.

Vasarely Victor

Bortnyik és Uitz-t tartja mestereinek
– művészi törekvéseinek közlésére hívják fel a figyelmet

Említve: Incze János, Szervátiusz Jenő, Vida Géza, Szolnay Sándor, Nagy Imre, Nagy István, Nagy Albert, Tihanyi, Berényi, Kmetty Czigány, Fülöp Antal Andor, Mohi Sándor, Kós András, Balázs Péter, Csontváry, Szőnyi István, Krizsán, Gyárfás Jenő, Balogh Péter, Bortnyik, Vasarely Victor, Moholy-Nagy, Kassák Dési Huber István, Kemény Zoltán Thorma János, Mattis Teutsch János Klein József

Jakabovics Miklós: Művészeti monográfiákról és a képzőművészeti köznevelésről

Komuk 1978/7 606 old.

Vasarely Victor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Victor Vasarely,

ZALAI HÍRLAP
Festőművész
1978 OKT 29

1021

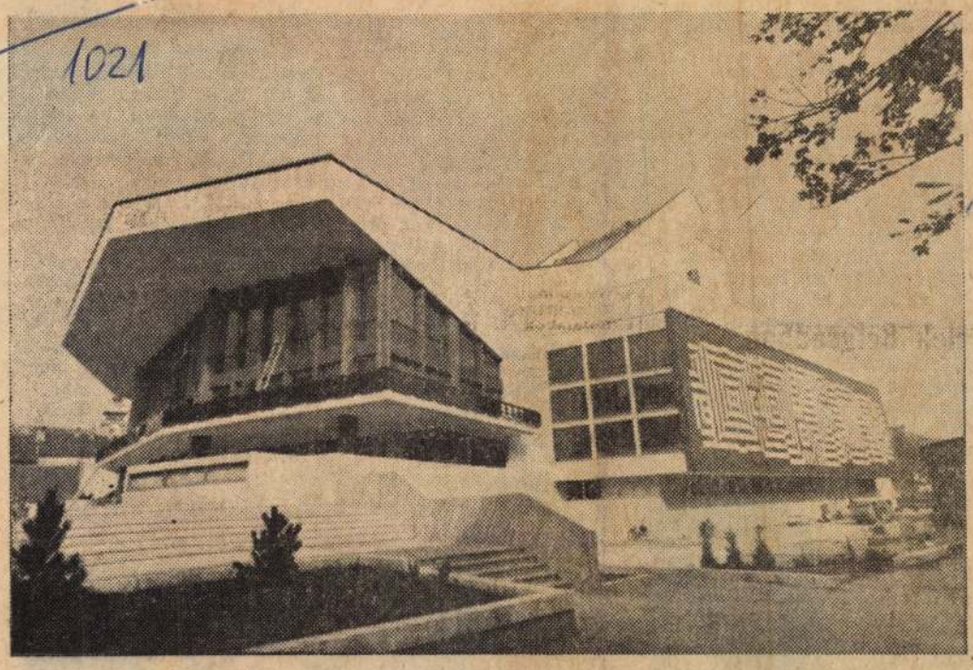

Az új győri színház épülete, oldalán Vasarely kerámia-falával.

A GYŐRI CSODA

Győrött felépült az ország legújabb közművelődési palotája. Amikor már kibontakoztak az épület körvonalai, amikor látni lehetett, milyen szép lesz, elnevezték „győri csodá"-nak és ma már ország-világ csak így emlegeti az új teátrumot.

A győriek örömében az egész ország osztozik. Talán azért is, mert hazánkban az utóbbi hét évtizedben nem épült egyetlen színház sem.

Győrben 236 éve kezdődött a színházi élet, ekkor német vándorszínészek vertek tanyát a Rába partján: ők építették fel az első játékszínt, fából. Ám az összetákolt alkalmatosság hamarosan elavult és jövőre lesz 200. évfordulója annak, hogy a város vezetői áldásukat adták a kőszínház megalapítására. Hiába harcoltak a város Tháliát kedvelő polgárai, a győri színészek csak a régi tejcsarnokot kapták meg: ebben a bevásárló központban működött egészen 1978 novemberéig a Kisfaludy Színház. Az új színház tervezése még 1951-ben elkezdődött, a kivitelezési munkálatok csak másfél évtizeddel később indultak. A kivitelezésben 36 hazai és külföldi vállalat vett részt.

Az épület egyik oldalát Vasarely kerémiái díszítik: az előcsarnokban hófehér carrarai márvány fogadja a látogatókat és itt látható Szász Endre nagyméretű faliképe is. A 700 személyes színház nézőterén minden egyes széksor 40 centiméterrel emelkedik, a nézőtér hat ajtón át közelíthető meg és a jó levegőt 16 légtisztító berendezés szolgáltatja.

Nemrégiben megkezdődtek a próbák a 22x24 méteres forgatható és süllyeszthető színpadon. A színház technikai és szcenikai berendezései az országban a legmodernebbek: a világosító 208 reflektor ura.

A társulat szinte teljes egészében átalakult: sokan szerződtek ide Szolnokról, Pécsről, Marosvásárhelyről az olyan „törzsgárdistáknak" számító illusztris személyiségek mellé, mint amilyen Holl István, Tanay Bella és Solti Bertalan.

November elsején az építők tiszteletére díszelőadást rendeznek, majd egy nappal később az ünnepélyes megnyitó után felgördül a függöny: Ilyés Gyula történelmi drámájával, a Fáklyalánggal megkezdődik az 1978/79. évi szezon az új győri Kisfaludy Színházban.

A színházi foyer, ahol különösen szép világító testeket szereltek fel.
(Hauer Lajos és Szük Ödön felvételei — KS)

az Alugépgyár, a KHV és a városi tanács dolgozói is hallhatják.

★

Zalaegerszegen szerdáig még a Kalózok Jamaicában című angol, csütörtökön és pénteken A kék katona című amerikai, míg szombaton és vasárnap a Zsarutörténet című francia—olasz filmet vetítik az Ady-filmszínházban. Nagykanizsán a Béke-moziban A fekete kalóz című olasz csütörtöktől vasárnapig a Kialudt tüzek fénye című szovjet filmet játsszák. Ma és holnap a zalaegerszegi művészmoziban A ménesgazda című magyar film kerül bemutatásra.

nes fotózásnak még cs
alkotó hódolt be.

Közel száz képen
elénk hétköznapjainkat,
kuló környezetünket és
kus szem számára láth
érdekességeket. Jó érz
pillantani a képekre, r
legtöbbről emberi arc
vissza ránk. Az anyag
része ugyanis portré.
vetkező kiállításkor az em-
bert bizonyára már környeze-
tében és munkája közben is
esetleg elvontabb gondolati
szűrőn keresztül is láthatjuk.
Talán kevesebb lesz a műter-
mi fényképezés érzetét keltő
arckép, habár műtermi fény-
képezéssel is lehet olyat lét-
rehozni, amire szívesen tekint
nek a gondyedő, hajladozó
emberek.

A megye fotósainak alkotásait több gonddal kellett volna kiállítani, mert a jókora paravánokon, a nagy belsőterű kiállítórészben elvesznek az ötletszerűen egymás mellé tűzött fekete-fehér fotók.

G. I.

A Kialudt tüzek fénye című szovjet—grúz film szerelmespárja.

GYÁVÁK

Ketten ültek a fülkében: menetiránynak a fiú, vele szemben a lány.

A lányon hosszanti csíkozású aranyszín ruha volt, térdig érő, egyenes szabású. Sötétbarna haja a vállát verte, úgy hullámokban takarta a fülét. Könyvet olvasott, napszemüveggel. A fiú kávébarna ingkabátban, világosszürke nadrágban, saruját fehérrel mintázott zöld zoknira húzta. Bal kezében napszemüveg volt, a jobban újság, kinyitva, de olvasatlanul: nézte a tájat, a tájat meg a lányt, a lányt meg a tájat.

Aztán az órájára pillantott, s látta, már csak harminc perc van hátra addig az állomásig, ahová mennek: a lány előtte váltott jegyet.

Megköszörülte a torkát, de halkan, hogy a kerekek zakatolásába vesszen. Már nyitotta a száját, mikor a másik megmoccant. Erre becsukta hirtelen.

A lány mindent jól látott: a tájat is, a fiút is. A foncsorozott üveg mögül ránézett az órájára: már csak huszonnyolc perc — míg a fiú jegyet váltott, ő a pénztárcáját tette el.

Lapozott egyet a könyvben. Már csak huszonhét perc...

— Bocsásson meg — mondta akkor a fiú, és érezte, bal hóna alól nagy izzadtságcsöpp indul lefelé az oldalán — bocsásson meg, de nem tesz jót, ha árnyékban is napszemüveggel olvas.

A lány levette.

Nagy, zöld szeme volt; csodálatos nagy zöld szeme, csillogott, ingerkedett és simogatott ez a szempár:

— Jókor szól! Egy órán keresztül hagyta, hogy rontsam a látásomat!

A másik az órájára nézett:

— Hatvanöt percen keresztül.

Nevettek és egyszerre álltak föl.

A lány a tájat nézte, a fiú a lányt, aki ebbe most picit belepirult.

— Látta? Azt a juhászt a fa alatt?

— A pulival? Láttam.

Most a fiú nézte a tájat, a lány meg őt. Üvegen keresztül egészen más volt. Így nagyon aranyos. Hátha még bajuszt is növesztene — kis, szúrós angolbajuszt.

A vonatmozgás friss szelet csapott be az ablakon.

— Mit olvas?

A lány felvette a könyvet, odaadta.

Gyönyörű mozgása van. A szellős ruha alatt is látszik, hogy karcsú a dereka, kecsesek, arányosak a mellei... A fiú feltette a könyvet a hálóba. Fogalma sem volt, mit olvasott a címlapján.

Úgy tetszettek egymásnak, hogy elszorult a torkuk.

— Dohányzik?

— Köszönöm.

A fiú kitartotta a gyufaszálat, hogy a huzat oltsa el.

Egymásra néztek. Eddig

Victor Vasarely, festőművész

Pécsett, a Múzeum utcával szemben, a Káptalan u. 3.-sz. házban született Vasarely. – A Vasarely képtár bemutatja az egész életművét, – a legkorábbi induló korszaka hiányzik, csak néhány grafikai műve látható.

Iránytű.

1977. IV. 5. Petőfi 20.33 (Áné).

Vasarely, Victor

Aix-en-Provence-i alapítványának katalógusa és a gordes-i kastélyban berendezett didaktikai múzeumának katalógusa a könyvtárban található – magyar fordítással –

Vásárhelyi Győző, festőművész

Bortnyik Sándor külföldről hazatérve Bpesten a Nagymező u.-ban nyitotta meg műhelynek nevezett grafikai iskoláját, melynek növendéke volt a művész is.

Kultúrális Magazin.
1978. VI. 11. Kossuth, 8.55 (Szné.)

Victor Vasarely, festőművész

Pécs kulturális életében nagyon nagy helyet foglalnak ~~helyet~~ el a múzeumok és méltán mondhatjuk, hogy itt nem helyi, de országos jelentőségüek vannak. A Népi ellenőrök vizsgálták a múzeumok helyzetét. – A Csontváry-múzeumhoz klímaberendezést szeveltek fel, ugyanesak a Vasarely-múzeumhoz már a megnyitáskor klíma- és biztonsági berendezéssel működött.

Népi ellenőrök vizsgálták.

1978. július 27. Kossuth 10.25 |V Gné|.

Victor Vasarely, festőművész

1021

1978.XI.2. 4,25 N.

Jó reggelt!

- Tudósitások következnek a nap várható hazai eseményeiről. Ma este ünnepélyesen nyitják meg az uj győri szinházat. És ez a tény már csak azért is az egész hazai eseménybeszámolók elé kivánkozik, mert utoljára talán hatvan esztendeje épült uj szinházpalota Magyarországon. A tudósitó azonban még messzebbről kezdi.

- 200 évig várakozva reménykedett Győr, aztán hat év alatt valami olyasmit teremtett, ami viszont már nemcsak Győr büszkesége. A Vincze Kálmán vezette Győri Tervező Iroda kollektivája s a 35 hazai és külföldi kivitelező cég tapasztalatokkal nem rendelkezett. Egyszerüen azért, mert jó ideje nem épült szinház. A ma még sokszor elhangzó elismerő szvak helyett néhány fontosabb ismeret az épületről. Megelőzven mende-mondákat is. Valamivel több, mint 300 millió forintba került. Egyidőben 700 ember nézheti a két forgószinpad produkcióját. Próbatermek, hangpáholy és minden olyan fellelhető, amitől ma korszerünek mondanak egy szinházat. A külső falak északi és déli oldalát V. Vasarelly tervezte, progránít kompozició boritja. Elkészült hát a mü, amelyben a duplájára duzzadt társulat Illyés Gyula erre az alkalomra átdolgozott Fáklyaláng-jával kezdi meg mühelyteremtő szándéku munkáját.

Victor Vasarely, festőművész

Pécsett láthatóa Csontváry Múzeum, Vasarely gyűjtemény, Amerigo Tot állandó kiállítás és mától Ulitz Béla Múzeum.

Déli Krónika.

1978. okt. 6. Kossuth, 12.00

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 287-749, 340-726
1978 APR 10
BUDAPESTER RUNDSCHAU
Victor Vasarely

ZUM 70. GEBURTSTAG VON VICTOR VASARELY

1021

Victor Vasarely, der Begründer und die führende Persönlichkeit der Op-art, wurde am 9. April 1908 in der ungarischen Stadt Pécs geboren. Als er 1930 dem Elend in seiner Heimat den Rücken kehrte und mit seinen Freunden György Kepes und Sándor Trauner nach Paris reiste, hat er sich wohl kaum träumen lassen, daß seine Werke vier Jahrzehnte später in aller Welt bekannt sein werden. Vasarely äußerte sich einmal: „Kunst wird dann vollkommen, wenn sie in das Bewußtsein der Geselschaftsschichten eindringt und das ästhetische Erlebnis eine Voraussetzung der täglichen Existenz ist. Diese grundlegende Idee habe ich noch in Budapest, im 'kleinen Bauhaus', der Schule von Sándor Bortnyik gelernt".

Seine Werke schmücken die Universitätsstadt von Caracas, die naturwissenschaftliche Fakultät in Paris, das Olympiastadion in Grenoble, das Museum in Jerusalem und bald auch das kurz vor seiner Beendigung stehende neue Theater in Győr. Vasarelys künstlerische Ergebnisse finden überall Verwendung — von der Betriebspsychologie bis zur Umweltästhetik, von der Mode bis zu Bühnenbildentwürfen im Theater, von der Schaufensterdekoration bis zur Reklame und zum Gebäudedesigne. Auch die ungarischen Fachleute des Bauwesens und in den Hausfabriken könnten seinen großen künstlerischen Schöpfungen mehr Anregungen entnehmen und brauchten deshalb nicht einmal bis nach Paris zu gehen, denn jedermann kann seine Arbeiten im Pécser Vasarely-Museum besichtigen.

Klubs „Junge Musikliebhaber"

schöne Palais, die Königsburg und sonstige berühmte Bauten aus der Vergangenheit.

Buda hatte hingegen einen Minderwertigkeitskomplex, weil die Bildungsinstitutionen, Theater, Redaktionen, Bibliotheken, vor allem aber die literarischen Kaffeehäuser dem „bürgerlichen" Pest eine geistige Überlegenheit verliehen.

Nun, jetzt hat Buda also sein Burgtheater, und zwar im wunderschönen Burgviertel. Auch die Zahl der Museen übersteigt bald die in Pest, da seit der Restaurierung der Königsburg immer neue wissenschaftliche und Gemäldesammlungen dorthin ziehen.

Aber Pest hat noch einen Trumpf in der Hand. Vor kurzem kehrte die Krone des Heiligen Stephan nach Ungarn zurück, die früher in der Königsburg aufbewahrt wurde, jetzt aber zur Besichtigung im Nationalmuseum ausgestellt ist. Und dieses Museum steht in — Pest.

Sándor Novobácsky

Frau M
empfie

Gespickter

ZUTATE[illegible] SONEN: 60 [illegible] 30 gr geräucherter Speck, fünf Zehen Knoblauch,. 20 gr Schmalz.

Das Fleisch mit kochendem Wasser abbrühen, dann gründlich waschen. Mit dem geräucherten Speck und Knoblauch spicken und in der Röhre bei kleiner Hitze langsam braten. Wenn nötig, etwas Wasser unter den Braten gießen. Den fertigen Braten in Scheiben schneiden, mit eigenem Saft und Quetschkartoffeln auftischen.

Quarktascherln

ZUTATEN: 250 gr Mehl, 250 gr Butter, 250 Quark, 100 gr Puderzucker, Prise Salz, geriebene Zitronenschale, Marmelade.

Den passierten Quark mit Mehl, Zucker, Butter, Salz und Zitronenschale gut durchkneten. Den fertigen Teig ca. 3 mm dick ausrollen und in viereickige Stücke schneiden. Jedes Stück mit Marmelade füllen und zu einem Dreieck zusammenschlagen. Auf das eingefettete Blech legen. Mit Eigelb bestreichen und in die heiße Röhre schieben. Noch heiß mit Puderzucker bestreuen.

ERWART

Wir sichern

angenehmen.

und inhalt

Aufenth

Unga

Direktion
1364 Budapest
Felszabadulás tér 5
Tel.: 186—866
370—939
Telex: 22 49 70
Unterhaltungs- und Folkloreprogramme in der Puszta in Budapest am Balaton am Donauknie

Rent a car

WENDEN SIE SICH AN U
IN ALLEN GROSSEN ST

Victor Vasarely festőművész

- Régi szinházban az uj szinházról, amely még nincs kész, amely még épül, de amelyben már megkezdődött az uj szintársulat kialakitása. Takács Árpád mikrofonja előtt a Győri Kisfaludy Szinház igazgatója Cserhalmi Imre.

- Az avatóünnepség időpontja 1978. november 7. A nyitóelőadáson Illyés Gyula: Fáklyaláng cimü történelmi drámája kerül szinre. Épitészek mondják, a Győri Szinház, a legkorszerübb lesz az országban. A homlokzatot a világhirü müvész, Vasarelli alkotása disziti. A bejárat alatt süllyesztett téren 160 autó parkolhat. A siugrósánc szerü un. kábeltető szerkezetü épülethez 13 ezer köbméter betont és 70 vagon vasat használtak fel. A forgó nézőtéri oldalfalak fölé kecses ivü mennyezet hajlik. Magára az épületre, nem fér kétség, illik a legmodernebb jelző. Valóban azonban a szinpadon dől el, mennyit ér a 320 millió forintba került uj győri szinház. Mit várhat és mit kap majd a néző a müvészektől? Tud-e élni a társulat a lehetőséggel? Ez is az első kérdésem Cserhalmi Imre igazgatóhoz.

- Ezt szolgálja, hogy a különféle tagozatokban prózai, zenés tagozatokban, sőt most már hát nyilt titok, hogy perspektivában, a létrejövő önálló balett-tagozatban is, nagyon nivós, jelentős müvészekmüködjenek itt közre. Tehátaz a szellemi erő és tehetségmennyiség, amely most jelen van Győrött, tovább növekedjen olyan méretekben, ahogyan a mostani szinház épületéhez képest nagyobb lesz az uj szinház mérete. Prózát játszunk, könnyü zenés müfajokban, tehát operettben, zenés vigjátékban, és rendszeresen voltak bemutatóink, köztudott, hogy két éve operát is játszunk, tehát ezután is szeretnénk operát is játszani, musicalt is szeretnénk játszani, valamennyi müfajban. A társulat ennek megfelelően erőteljes változáson ment

át, de az igazi, a lényeges változás, az most következik, amikor a 12 uj színészstátuszt kapjuk, és más müvészeti munkaterületen dolgozók létszámát is növelhetjük. Reményeinknek elég sok oka van. Ezek közül gyorsan haddemlitsek csak kettőt. Az egyik, hogy oly sok év után végre megoldódott a győri müvészek jó, korszerü elhelyezése, 28 uj szinészlakást kaptunk most. És a későbbiekre van kilátás.

- Amilyen öröm lesz az ország legkorszerübb szinházába költözni, legalább olyan gond, felelősség is.

- Mi is gondolkodunk, hogy a nagy lehetőség egyben nagy felelősség is. A nagy lehetőség abban áll, hogy felépül az ország legkorszerübb szinháza, és az ilyen tekintetben bizony hosszu időn keresztül elmaradott Győr-Sopron megyei és város hirtelen, legalábbis objektiv lehetőségeit tekintve, az élre ugrik. A felelősségünk pedig abban áll, hogy amit a lehetőség nyujt az épületben, azt mi igazán jól és ne csak Győr, hanem az egész ország számára hasznositsuk, szinrekerülő produkciókban.

- A napokban került sor a Győri Kisfaludy Szinház első bemutatójára. Móricz Zsigmond: Nem élhetek muzsikaszó nélkül cimü vigjátékának előadására. Három nappal később a Kamra Szinházban Hugo Betti Büntény a Kecskeszigeten cimü drámáját tüzték szinre. Február 10-én Majakovszkij Gőzfürdő cimü szatiráját láthatják a nézők. És a folytatás?

- Március 10-én a Három a kislány cimü daljáték következik. Április 7-én Fodo: Zsákbamacska cimü vigjátéka, majd május 5-én egy nagyon izgalmas darab, Müller Péter: irta a musical szövegkönyvét és Berki Géza a zenéjét, a cime Bucsuelőadás. Ez eredeti magyar bemutató, és az érdekessége az, hogy ezzel bucsuzunk is valóban ettől a szezontól és ettől a háztól.

Victor Vasarely, festőművész

Pécs lassan a kontinens egyik új művészeti központjává lép elő. Amerigo Tot e hónapban egész kollekcióval tisztelte meg a városát, Csontváry és Vasarely, valamint a XX. Az. más jelentős mesterének együttesével gazdagodott.

Losonci Miklós: A mag apoteózisa.
Pest Megyei Hírlap, 1948. szept. 24.

Vásárhelyi Viktor, Jestő
[V. Vasarely]

Az 1946-os Magyar újesztendő
címlapját tervezte. (Párics)

Bajomi Lázár Endre: Francia Krónika
260–266.

JELENKOR, Pécs, 1974. március

XVII
3.

Vásárhelyi Viktor

A párizsi Magyar Intézetben bemutatták a ~~[illegible]~~ budapesti kiállítás alkalmából készített filmet. Készítője Herskó Anna.

Magyar Hírlap 1970. III. 12. 8. l.

Vásárhelyi Viktor/Victor Vasarely/

A Realites Nouvelles csoport tagja,Vásárhelyi pécsi születésü,pesti medikus,Bartnyik"Mühely"-ében tanul 1929-ben,aztán Moholy Nagy közelébe kerül s megismerkedik Malevics,Mondrian,Gropius munkásságával.1930-tól Párizsban él.Térproblémák és a mozgás érdekli elsősorban.Ujabb képei többségében azonos térformák ritmikus felsorakoztatása.

Koczogh Ákos:A modern művészet utjai
Népmüvelési Propaganda Iroda 1972. 166.old.

[Claire], Vasarely, Claire, iparművén [!]

l.: Vasarely Victor

—: Victor Vasarely ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. máj. 21.

Claire Vasarely

Pécsett, a Vasarely-múzeumban saját alkotásán kívül a gyűjtemény tartalmazza feleségé, Claire Vasarely kollázsait és számos híres kortársművész egy-egy munkáját - köztük a magyar születésű Nicolas Schäfferét is.

Bánki Judit: Vasarely Múzeuma.

Ideegenforgalom. 1976. 9. 15. old.

Victor Vasarely

Victor Vasarelynek Pécsett
van múzeuma.

Vadas József: Mire emlékeztetnek az emlékmúzeumok.
Művészet, 1977. április - 31. oldal.

Victor Vasarely

A József-varosi Kiállitóterembe be-
mutatják azokat a lapokat, amelyek
majd a korházfalakra kerülnek.
Ezek között szerepelnek a művész alko-
tásai is.

Akácz László: Grafikák egy korháznak
Tükör, 1977. jan. 16 - 41 oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
Victor Vasarely
1976 AUG 7

A látóhatárnövelő Vasarely Múzeum

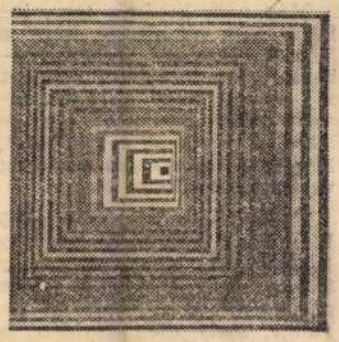

Vasarely: Zebra és Vonal (szövött gyapjú).

AZ ADOMÁNYOZOTT, létesített pécsi *Vasarely Múzeummal* újra nőttek szellemi határaink — Európával bővültünk Baranyában. Az is folyamat kezdete, hogy éppen *Vásárhelyi Győző* példája nyomán világba szakadt honfitársaink értékkel ajándékozzák meg első, igazi hazájukat, s a visszaérkező életművek már a XXI. század kulturális valutáját teremtik meg. Egyébként Vasarely-Vásárhelyi művészete lendületes és tisztázott monumentalitásával már a harmadik évezred nyitánya —, új környezetet, új embert igényel és teremt.

1908-ban született *Pécsett,* Bortnyik Sándor „Műhely"-ében tevékenykedett, 1930-ban telepedett le Párizsban. Attól kezdve mindmáig azon töpreng művekkel, hogy hogyan lehet, kell a festészetet *megújítani* Picasso után. Maradéktalanul a Holnap művésze, szenvedélyes felderítő — ezért joggal tekintik a világ egyik vezető képzőművészének, melyet számtalan díj, hírnév és az 1970-ben kapott Francia Becsületrend is jelez. Ezért rokonszenves, hogy a képzőművészet jövőjén sikerrel gondolkodó Victor Vasarely, jó magyar nevén Vásárhelyi Győző nem feledkezett meg hazájáról, szülővárosáról, Pécsről, s rangos gyűjteményét adományozott szülőházában megnyílt múzeumának, mely immár mindannyiunk kincse. Ezzel Pécs is előrelépett, hiszen a Csontváry-gyűjtemény és a Modern Képtár pompás anyaga már eddig is milliós létszámú hazai és külföldi vendéget vonzott a Mecsek aljára. Pécs megőrzi baranyai státusát, állandó fokozásokkal a kultúra új fővárosa lett. Lelkes, átgondolt művészetpártolás révén, melynek egyik tartozéka fiainak alkotó hűsége. Vásárhelyi Győző, aki a Káptalan u. 3-ban született — köríves kapu alatt, csaholó Dézi kutya farkcsóválását, a négytornyú székesegyház stabil látványát, a „Tettye örökzöld kúp"-ját kapta Pécstől. Az ifjúság felejthetetlen élményét maradandó és perspektívikus művészettel honorálta, a kapott kincset sokszorozva adta vissza.

Nem kis dolog — saját szövött gyapjúin, festményein, kartonjain, kollázsain, vászonképein, drótházós szerkezetein, festett fareliefein túl, melyek mind főművek, e nevéről alapított múzeumnak adományozta feleségének, *Claire Vasarelynek* szecesszión és Bauhauson nevelkedett alkotásait, sőt nem feledkezett meg arról, hogy századunk nagy képzőművészeinek anyagából is átadjon egy birtokában lévő gyűjteményt. A pécsi közönség Vásárhelyi Győző patriotizmusának jóvoltából *Hans Arp, Frantisek, Kupka, Nicolas Schöffer, L. Tomasello, Auguste Herbin* újdonságaival is megismerkedhet. Ez a kultúra és kulturáltság önzetlensége — humánus figyelemmel hitelesíti Vásárhelyi Győző világrészekre ható törekvéseit.

MIBEN IS REJTŐZIK művészetének fontossága, lényege? Abban, hogy felismerte: *Picassót ismételni nem lehet, folytatni kötelesség.* Más eszményekkel, sarkalatosan új képi törvényekkel. Ő azzal foglalkozott, hogy visszatért a *szín, forma, szerkezet* eddig nem használt alapképletéhez, művészete monumentalizált képzőművészeti egyszeregy. A festői táblakép feloldása építészeti léptékig ért el közreműködésével az épület szolgálatában. A geometria költészete ez — tiszta színek örömével teremti meg a József Attila által is követelt emberi összharmóniát. Mérlegelt asszimetriával, mely Vásárhelyi, Bartók, Honry Moore művészetének közös sajátja: *a jövő.* Törekszik a hatásra. Színek logikus kapcsolásaival pótolja a látványt —, arra elég a természet —, amit átnyújt; a színek vitaminja, a vonallal izgalmasan meggyűrt tér, mely egy *Zebra* ürügyén is értelmes holnapunk szerkezetét kezdeményezi. A meghibásodott vonal, a gyűrt egyenes a mű kezdete, nyitánya Vásárhelyi művészetében, változatai mind képi integráció eredményei. Kiindulása Mondrian, távlata a XXI. század, annak első képzőművésze.

Nagy, színes játék részesei vagyunk az ő pécsi múzeumában, cselekvő alanyai, akiket örömre, életművünk felgyorsítására ösztönöz ez a nyüzsgő, színes kaleidoszkóp. S ez az, ahol Vásárhelyi kilép a képzőművészet határaiból, minőséggel avatkozik be sikerrel életvitelünkbe, értelmes horizonttal humanizálja szunnyadó törekvéseinket, felráz közömbösségünkből, lassú tempónkat gyorsítja. Szellemi katalizátor minden műve, szellemiségünk részecskegyorsítója. Mondhatná valaki — ez a nyomasztó tárgyilagosság nélkülözi a lírát, csupán a rendteremtésre szűkíti hivatását. Igaz, művei *nem direkt érzelmeket jelölnek* színnel, de gömbölyített szögletességükkel Vásárhelyi formái jó közérzetet keltenek bennünk, az alkotás hiányának pótlását alkotással igényli tőlünk, s ez már érzelmi motiváció, mely műveinek hatásában rejtőzik. Az ő festői együtthatói belső mozgást indítanak bennünk, a látszatra hibás vonalgyűrődés eredmény, korrigált rend, bennünk növekedik tovább.

TÖREKSZIK A SZENZÁCIÓRA. Nem a valóság „égi mását" keresi, mint Arany János, nem az „anyag rejtett lelkét", melyet Babits költészete feketének látott, hanem életünk belső táját. Ez csodálatosan színes, ez a szenzáció, hirdeti megalapozott diadallal Vásárhelyi Győző életműve. Alkotásai olyan kozmikus kommunikációk, hogy egy képzeletbeli marslakó számára szavakat jelentenének. Úgy igaz, művei túlnövik Földünket, de nem az egzisztencializmus vígasztalanságával, hanem a József Attila által hangoztatott „A Mindenséggel mérd magad!" közösségi magatartás távlatos programjával. Teret ábrázol síkkal, színek az áthidaló elemek a létezés és az ember közötti közlekedésben.

Vásárhelyi Győző művészete már jó ideje hat képzőművészetünkben, elég, ha *Baska József, Fajó János, Bak Imre, Hencze Tamás* táblaképeire és *Lantos Ferenc* színes zománcfrizzel dúsított pécsi DÉDÁSZ homlokzatára gondolunk, mely Vásárhelyi elképzeléseinek eddigi legsikeresebb folytatása az építészet méreteiben. Kevésbé sikerült a konzervatív tervezésű paksi lakótelep felszínezése. Csak az új építészetnek lehet társa Vásárhelyi szolgálatra siető szövetséges festészete, a hagyományos modell nem tudhat mit kezdeni a szín emblématikus jelírásával, csak zavart kelt, ahogy az Pakson történt. Mindez azonban szintén hozzátartozik az új művészet lehetőségeinek maradéktalan feltárásához.

PÉCSNEK ÚJ MÚZEUMA született, egyik a másik után, s mi Pest megyeiek joggal lehetünk büszkék arra, hogy Szentendre intenzitásában a maga Ferenczy-család, Kovács Margit, Czóbel Béla gyűjteményével méltó ellenpontja Baranyának. *Mindkét hely központ,* a kultúra két új európai metropolisa, mely arra int mindannyiunkat, hogy jól, még jobban körül kell néznünk Pest megyében, hátha lappangó értékek rejtőznek, méltók, a múzeumnövelő figyelmességre.

Losonci Miklós

...rabbnál nagyobb igényeket *zökkenőmentesen ki tudja-e elégíteni a vállalat?*

E kérdésünkre kerestünk választ, amikor körútra indultunk a megyében *Ipacs László* vezérigazgatóval, aki elmondta, hogy az 1973-as 78 ezer vagonnyi tüzelővel szemben tavaly mindössze 59 ezer vagonnyit értékesítettek, az idén viszont várhatóan 61—62 ezret adnak el Pest megyében. Ennek nemcsak az az oka, hogy a tüzelőolajnál jóval olcsóbb a szén, hanem az is, hogy a lakosság *egyszeri vásárlással letudhatja tüzelőgondját.*

Hogy milyen sokan visszatértek a szilárd tüzelőanyagokhoz, az erőteljesen megmutatkozott az első félévi forgalomban, s ezen belül is a kedvezményes tüzelőakció eredményeiben. Az ország legnagyobb tüzelő- és építőanyag-kereskedelmi vállalata megyénkben az első félévben 31 ezer vagon szilárd, és 5780 tonnányi folyékony tüzelőanyagot értékesített. Ebből 9000 vagonnyi szenet és 3000 tonna olajat a kedvezményes akcióban adtak el. *A lakosság 13 millió forintot takarított meg,* 2 millióval többet, mint tavaly, mivel 12 százalékkal nőtt a kedvezményes akció forgalma.

Vecsés, 2310-es telep

A raktárban mozdulni sem lehet, mindent eláraszt a parketta. A kötegekbe szorított lécek közül itt is, ott is aprócska porfelhő száll fel, jelezve, hogy csak az imént kerültek oda.

Bőszin Gyula telepvezető elmondta, hogy tavaly egész évben 1600 vagonnyi tüzelőt értékesítettek, most fél esztendő alatt 907 vagonnál tartanak. Vecsésen *különösen a tűzifa iránt nőtt meg a kereslet,* a tavalyi mennyiségnek csaknem kétszeresét adták el.

jelenleg minden igény kielégíthető, de az őszi zavarok elkerülése érdekében jó volna, ha jeleznék igényeiket a telepeken a vásárlók.

Ráckeve, 2320-as telep

A belépőt szépen gondozott virágoskert és ápolt személyzet fogadja. Hátul, a betonozott udvar végén, raktárépületek között felhalmozott szénhegyek, hullámpala- és téglarengeteg. A vásárlók egyenként vagy párosával sétálnak, nézegetik a választékot és alaposabban szemügyre veszik a kiválasztott ablakot, ajtót. Nagy az érdeklődés csempék iránt, amelyekből 10—15 féle közül lehet választani.

— Alig egy esztendeje hiánycikk volt a színes csempe, most meg az okoz fejtörést, hogy *a sok szép közül melyiket válasszák* — mondja nevetve *Pap Józsefné,* a telep vezetője.

— Lesz-e őszi csúcsforgalom?

— A tüzelő miatt nem. Az elmúlt hét hónap alatt 12,5 százalékkal többet adtunk el, mint az előző év hasonló időszakában. Jól állunk az utalványok beváltásával is. Tavaly augusztus elejéig 605, idén már 678 utalványt váltottunk be, s hogy ez milyen jó eredmény, azt az igazolja, hogy összesen körülbelül 800 tüzelőutalványra számítunk.

Két, egymásba érő német briketthegy mellett lovas kocsik állnak. A fuvarosok, öblös szeneslapátokkal szaporán rakodnak.

— Ők csinálják nekünk a legjobb propagandát — mondja a csinos telepvezetőnő. — A fuvarosok abból élnek, hogy szállítanak, ehhez pedig vásárló kell. A fuvarosok a mi *piackutatóink.*

Melczer Jenőnek és feleségének, szinte kivétel nélkül csak ráckevei kuncsaftjai vannak.

vették, az...
mázsánként...
vőknek. M...
nyit veszne...
is többet, ...
zat fűtik.

— S ne...
szénből v...
importot ke...
zá *Szabó* ...
ter —, nálunk a német brikett a legnépszerűbb.

Az idén a telep tervei szerint 563 vagonnyi tüzelőt értékesít, ennek *kétharmada már a ráckeveiek pincéiben, fáskamrájában, sufnijában van.*

Kiskunlacháza, 2334-es telep

Lacházán lónyerítéstől hangos a TÜZÉP-telep. Az egyik gumikerekű kocsi mögött zabolátlan kiscsikó szeretné eltépni a mozgást gátló kötőféket. A kocsira színes, metlachilapokat raknak.

Németh Zoltán telepvezető arról tájékoztat, hogy az idén bőségesen kaptak német brikettet, az utánpótlás is *folyamatos* volt, s ennek tudható be, hogy tüzelőből többet adtak el mint tavaly. Érdekes módon, a kedvezményes akcióban viszont a vártnál kisebb volt a forgalmunk, a tavalyi 6500 mázsával szemben, mindössze 3500 mázsányi szenet, brikettet, kokszot és fát adtak el.

— A lemaradásnak az az oka, hogy a lakókat *nagyon lekötötték a mezőgazdasági teendők,* így nálunk ősszel a tavalyinál erősebb forgalomra kell felkészülni. Jelenleg 160 vagonnyi készletünk van.

— A telep vásárlóinak hányadrésze vesz tüzelőt?

— A mai napon eddig 83 vevőnk volt, ebből 9-en vettek télirevalót. Éves viszonylatban persze jobb az arány, összforgalmunk egyharmada tüzelőértékesítésből származik.

Czibor Valéria

...alapot az un. NIM-keret, azaz a Nehézipari Minisztérium által ilyen célokra adott pénz. Tegyük hozzá: minden esztendőben nagy összegeket emésztett fel a villamosenergia elosztó hálózat gyarapítása. A háztartási fogyasztók bekapcsolása ugyanis természetszerűen maga után vonja a kisfeszültségű, majd a nagyfeszültségű hálózat bővítését, illetve teljesítményének növelését, s ezzel a transzformátor-állomások cseréjét.

Több évre terjed az a munka, melyet Gyömrő nagyközségben arra fordítanak, hogy a rengeteg panaszra okot adó villamosvezetékeket felújítsák, bővítsék, teljesítményét növeljék. Korábban nem volt ritka, hogy a nagyközség egy-egy része — a hálózat túlterheltsége miatt — sötétbe borult, alig akadt olyan tanácsülés, ahol valaki ne hozakodott volna elő választói ilyesfajta gondjaival. Csupán a közvilágítás javításához másfél millió forinttal járult hozzá a tanács, de ez csupán része a nagy summának, amibe a rekonstrukció kerül. A bevezetőben említett levélírók egyike gyömrői lakos, s őt *„nem érdekli, hogy mit csinálnak a községben, ha vele nem törődik a tanács".* Elfogadható felfogás, magatartás ez?

Alapelv, hogy a tanácsok azoknak a településrészeknek nyújtsanak elsőbbséget, ahol legalább huszon-

...sárlóinak hányadrésze vesz tüzelőt? Mennyire elégítik ki a lakosság igényeit? Milyen gondok nehezítik a munkát? Ezekre a kérdésekre kerestünk választ a Pest megyei Tüzelőanyag-kereskedelmi Vállalat ráckevei, vecsési, kiskunlacházi és a letkési Ipolyvölgye Tsz.

Még nem konkrét terv, inkább csak elképzelés, hogy a Váctól délre eső területen — beleértve a budapesti tsz-eket is — egy nagy paradicsomtermesztési rendszert hoznak létre. A járásból a fóti, gödi, kisnémedi és a sződi gazdaság venne részt ebben.

Elsősorban a kézi munkaerő hiányának tudható be, hogy az 1972-es 1081 hektárról tavaly 580-ra esett vissza a közös gazdaságok zöldségtermelő területe, mely még az idén is csak 744 hektár. Az ötéves terv végéig legalább az 1972-es szintre kell emelni ezt a területet. Ebben

nagy segítséget nyújtanak a modern gépek, de egyes zöldségfélék betakarításánál még évekig szükség lesz a kézi munkára.

Már az idén is több iskolával kötöttek szerződést a gazdaságok, de van más tartalék is.

Természetesen homokos talajon még egy átlagosan erős évben is elengedhetetlen a zöldségfélék öntözése, de aszályos évben a kukorica, cukorrépa és a bogyósok is igénylik a vizet. Jelenleg 720 hektár a járás öntözhető területe. Hogyan lesz ebből több mint ezer hektár zöldség? Csak úgy, ha újabb vizkivételi lehetőségeket találnak. Régi óhaj, hogy jó lenne két vízkivételi művet építeni a Dunánál, s legalább egyet az Ipolynál is. Ezzel legalább duplájára, szerencsés esetben háromszorosára lehetne növelni az öntözhető területet. A két dunai vízművel öt közös gazdaság jutna bőséges öntözési lehetőséghez.

Nagy beruházás, önerőből nem is képesek rá, de az idei nyár arra figyelmeztet, hogy nem érdemes sokáig halogatni a döntést.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1976 SEP 17

PEST MEGYEI HIRLAP

Viktor Vasarely festőművésze

Tv, 20.00: 10.21

Britannicus

A francia drámaírás klaszszikusa, Racine írta ezt a drámát, amely ritkán szerepel színpadon. A televíziós változat megőrizte az eredeti mű helyzeteit, szavait, némi rövidítéssel. Néró udvarában vagyunk. A császár, a zsarnok nem tagadja meg önmagát: mindent kész lelkiismeret-furdalás nélkül birtokba venni, elraboln, elraboltatni: hatalmat, nőt. Britannicus, akinek helyén Néró ül a császári trónon, szereti Juniát. Néró elraboltatja és udvarába hozatja. Nérónak persze segítői is akadnak, hasznos udvaroncok, akik készek minden kívánságát teljesíteni.

A feldolgozás érdekessége, hogy díszletelt Victor Vasarely, a Franciaországban élő magyar festőművész tervezte.

KOSSUTH RÁDIÓ

4.25—7.59: Jó reggelt! Zenés műsor. 8.00: Hírek. Időjárásjelentés. 8.05: Műsorismertetés. 8.20: A mai nap kulturális programjából. 8.27: Zenekari muzsika. 9.24: Föld alatti kutatóbázisok. III. rész. 9.34: Óvodások műsora. 9.53: Lottósorsolás, Közvetítés Battonyáról. 10.00: Hírek. Időjárásjelentés. 10.05: Iskolarádió. Énekóra (ált. isk. 4. oszt.). 10.20: Történelmi szállóigék az ál-

A rádió és te

talános és középiskolásoknal 10.30: Földrajz (ált. isk.felső tag zatának). 10.35: Csillagfényben. S mon István versei. 10.40: Régi híre énekesek műsorából. 11.00: Hog volt? Nemes György műsora. 12.00 Déli Krónika. 12.20: Ki nyer ma 12.30: Reklám. 12.35: Tánczene koktél. 13.20: Az Állami Nép Együttes műsorából. 14.02: Magya zongoraművészek felvételeiből 14.25: „Nyitnikék." — Kisiskolások műsora. 15.00: Hírek. Időjárásjelentés. 15.10: Zengjen a muzsika 15.59: Hallgatóink figyelmébe 16.00: A világgazdaság hírei. 16.05 Utószezon. Balogh István riportja 17.00: Hírek. Időjárásjelentés. 17.05 Beszélni nehéz. A mikrofon előtt Péchy Blanka és Deme László 17.17: Veszprém város vegyes kar énekel. 17.40: Láttuk, hallottuk 17.55: A magyar rádió népi zene kara játszik. 18.25: Új könyvek 18.28: Hallgatóink figyelmébe 18.30: Esti Magazin. 19.15: Simándy József énekel. 19.40: Az MRT szimfonikus zenekarának hangverse nye. Közben: Hogyan viselkedik a légy? I. rész. Látogatás a tübingen Biokibernetikai Intézetben. 20.50 Hírek. 21.45: Szórakoztató zene 22.00: Hírek. Időjárásjelentés. 22.15 Sporthírek. 22.20: Tíz perc külpolitika. 22.30: 100 éve született Bruno Walter. 23.10: Zenekari muzsika. 24.00: Hírek. Időjárásjelentés. 0.10: A Gerd Michaelis énekegyüttes felvételeiből. 0.25: Himnusz.

szellemi
ek, nem
véleme
tartják,

véleked
filozófiai
lehet n
dása, tá
mely a
kkal ink
gondolatf
épes alká
az a tap
a helyét).
nte csak ku-
nyegét: gon-
ő hevületét.

a művészet
z felrajzolá-
személyiségét.
is van, ame-
zelségbe ke-
berben — s
bb a számos
vészetben is
r döbbenetes
neki tulaj-
ely közéleti
ez az egy
ja. Magával
kran feldúlt,
szió kelepcéi
zonban nem

hangulatnak, indulatnak alakká sűrűsödött, befejezett én szét nem elemezhető kifejezései. Így tekinti őket alkotójuk is: személyiségeknek, akik bonyolult úton-módon rokonságban vannak vele. S ezt a körülményt általában nem is titkolja: úgy beszél egy-egy kedves figurájáról, simogatja vagy vizsgálgatja őket a nekik kijáró tisztelet szerint, mint ahogy élő emberekkel, megértést parancsoló egyéniségekkel szokott foglalkozni. *Minden művét egy-egy győzelemnek tartja, az értelem, a világosság, a fegyelem és szépség győzelmének a káosz felett*, melyet talán csak azért engedett szabadjára a lelkében, vizsgálgatta végtelen szenvedések árán, hogy megismerje a gyengéit, sajátosságait, okait és törvényszerűségét, s az így szerzett tudás segítségével szellemének szolgálatába állíthassa az alaktalan homályt. A tapasztalás szenvedése — a szépség boldogságába csap át: ez jel-

76° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttore: Ignazio Frugiuele

1021 VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28
20129 MILANO

Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa - Milano - C/C/Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

GALA
VIA F. TURATI 3
20121 M I L A N O
Victor Vasarely

- DIC. 1976

MUSEO VASARELY A PECS

Indubbiamente, Victor Vasarely ha il senso della "fondazione". Dopo quelle di Gordes e di Aix-en-Provence, l'artista ha inaugurato la sua terza fondazione-museo a Pécs, in Ungheria, dove egli è nato nel 1908. È un ritorno al luogo di nascita, quasi un ritrovamente del "tempo perduto" ma ancora vivente, in quanto l'edificio adibito a museo è proprio la casa natale di Vasarely, ora ospitante un centinaio di opere che testimoniano il "vissuto artistico" del più prestigioso esponente della pittura cinetico-visuale. Inoltre, sempre nel contesto della fondazione, vengono ospitati una quindicina di artisti impegnati a condurre ricerche consonanti all'operatività del maestro. (m.n.v.)

Victor Vasarely all'inaugurazione della sua fondazione a Pécs, Ungheria.

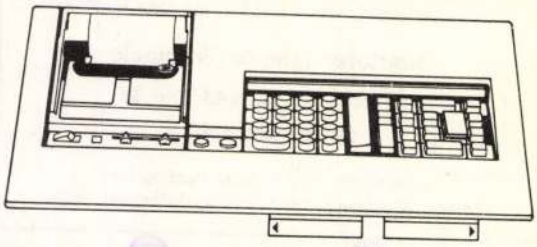

Olivetti Logos 70
calcolatrice elettronica scrivente
a programmi preregistrati

Perché sacrificare le doti di velocità di una calcolatrice elettronica da ufficio nell'eseguire di volta in volta tutti i passaggi di una sequenza operativa complessa, tipo ruolo-paga o quadratura? Olivetti ha ideato per voi la soluzione: la Logos 70, calcolatrice in grado di ragionare da sé, grazie a una serie di programmi operativi preregistrati su cassette e utilizzabili istantaneamente. Inserite il programma che vi serve, impostate i dati di partenza e date il "via": la macchina elabora autonomamente il risultato finale e lo scrive con tutti i dati intermedi da voi richiesti.

olivetti

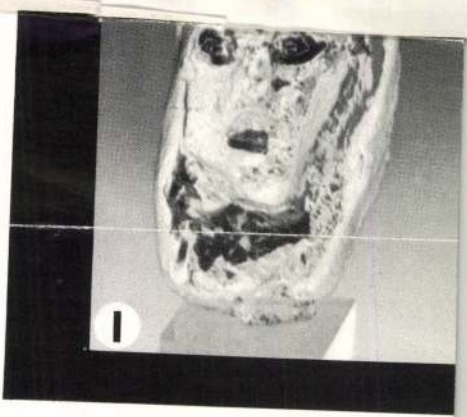

Edizioni Galleria d'Arte
Cortina-Cavour
Milano (Italia)
Piazza Cavour, 1
tel. 667705/6595644

A - BECHER
B - DE ROM
C - FINOTTI
D - MAN RA
E - ROSSEL
F - MINGUZ
G - CASSIN
H - CASSIN
I - TRECCA
L - CASSIN
M - CESAR
Tutte le

Edizioni
LIEGI (Be
4, Rue Gr
tel. 041/4

Galleria
Dott. Em
CORTINA
(Belluno)
Largo Pos
tel. 60332

VÁSÁRHELYI VIKTOR, /Vasarely/, festő

Aug. 20. A Külföldön élő magyar mesterek-Budapesten, c. kiállításon részt vesznek. A moszkva magyar veterán U tz, valamint a közelmúltban itthon már jelentős sikert elért Vásárhelyi Viktor, Vasarely, op-art kompozicióí. 25. old

László Miklós: Külföldön élő magyar mesterek Budapesten, 24. old

Muzsák, múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bpest

Vasárhelyi Győző, festő
(Vasarely)

L. Bossos Miklós

Kántor Lajos: Emberi képek háttérrel 1013-1020. o
Jelenkor, Pécs 1976. nov. 11/XIX.

Victor Vasarely, Alstőrműnész

Pécs városa most már képzetileg is társult Vasarely-motívumokkal, amelyek a festő által adományozott, állandó kiállítás anyagaiban találhatók.

Rózsa László: Eltérések és visszatérések. Népszabadság, 1976. okt. 3.

VICTOR VASARELY, /Vásárhelyi/, festő

Aug. 20. A Külföldön élő magyar mesterek-Budapesten, c. kiállitáson részt vesznek. A moszkva magyar veterán Utz, valamint aközelmáltban itthon már jelentős sikert elért Vásárhelyi Viktor, Vasarely, op-art kompoziciói. 25. old

László Miklós: Külföldön élő magyar mesterek Budapesten, 24. old

Muzsák, Múzeumi Magazin, 1970. 2. sz. Bpest

VASARELY , festő

Schaár mondta:A pop art durva.De egyforma az op-art és a pop-art,Csak forditottan egyformák.Ez ugyanannak a botnak a két vége.Az egyik a közlendő-az amerikai módszer-a másik az optikai világ:Vasarelyé. 22.old

TÓBIAS ÁRON: Modern Művészet... 18.old

Muzsák,Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Budapest

VASARELY, festő

A reneszánsz idején emberközpontú volt a művészet, és emberalakú. Vasarely viszont kivonja a művészetből az embert. 20.old

TÓBIAS ÁRON: Modern Művészet... 13.old

Muzsák, Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. 6pont.

VASARELY, festő

Vasarely: "A nevelés éve/1970/.Embléma az UNESCO részre. Fekete repr. 23.old

TÓBIAS ÁRON: Modern Művészet... 18.old

Muzsák,Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bpest.

VASARELY , festő

Vilt Tibor mondja: Vasarely megelő[illegible]edett a szemmel A szor okos, mert a látás megelőzi a gondolatot. A gondolat má mindig szennyeződik valamivel. Főként érdekellel szeny eződik. 22.old

TÓBIÁS ÁRON: Modern Müvészet... 18.old

Muzsák, Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bpest.

VASARELY, festő

-VILT TIBOR mondta:Vasarely művészetében találni egy bizonyos összegezést,ami egyirányba,számomra lehetséges világba mutat.Ez az irányzat valószinüleg még rendkivüli módon gazdagodni fog.Hihetetlen lehetőségek vannak.Legalább annyi,mint a reneszánsznak volt egészen Delacroixig 23.old.

TÓBIÁS ÁRON: Modern Művészet... 18.old

Múzsák,Múzeumi Magazin, 1970.2.sz. Bpest.

Vasarely, Victor

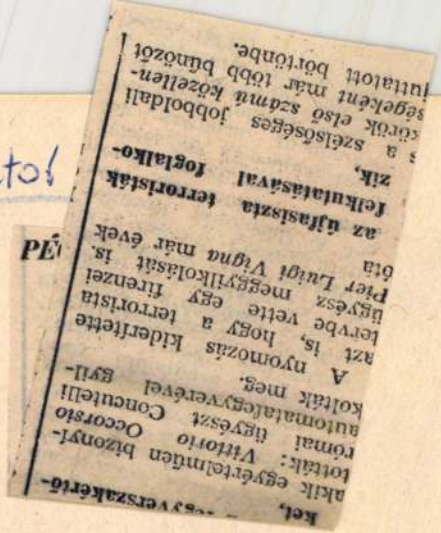

PÉ

ket, ...egyverszakértő-
akik egyértelműen bizonyí-
tották: Vittorio Occorsio
római ügyészt Concutelli
automatafegyverével gyil-
kolták meg.

A nyomozás kiderítette
azt is, hogy a terrorista
tervbe vette egy firenzei
ügyész meggyilkolását is.
Pier Luigi Vigna már évek
óta

az újfasiszta terrorista
felkutatásával foglalko-
zik,

s a szélsőséges jobboldali
körök első számú közellen-
ségeként már több bűnözőt
juttatott börtönbe.

—: Ajándék diák

2.

Esti Hírlap, Bp. 1977 febr. 17.

zott ...
Vasarely Múze...
is megtekinthetik a dra...
peket. (MTI)

Vasarely, Victor, festő

megemlítve
két cikkben

— : (— Molnár Terenc és Tóth Antal írásából) 186–1885.
Látóhatár, Bp. 1977. április

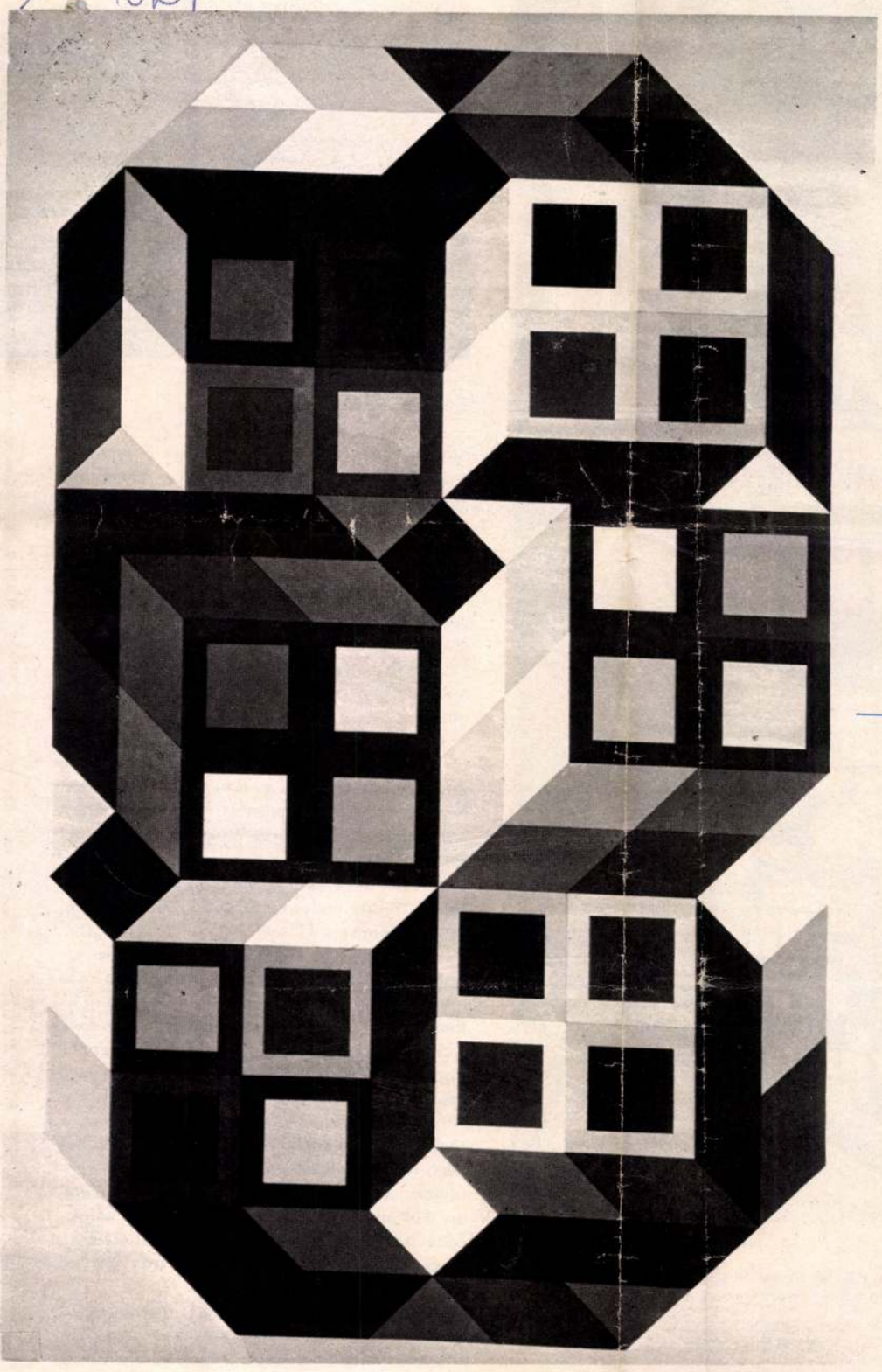

Tridim-0 (1968) canvas, acryl

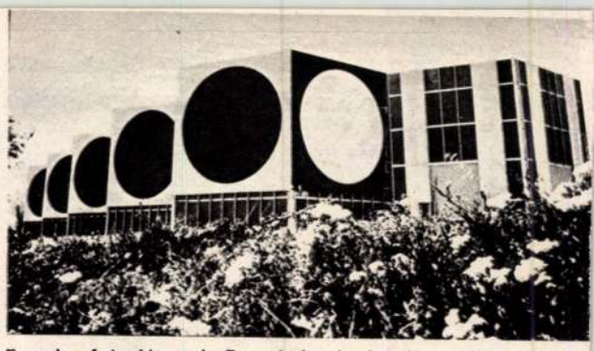

Façade of the Vasarely Foundation in Jas de Bouffan

The opening of the Vasarely Gallery on June 4, 1976

Victor Vasarely in front of his wife Claire's pictures

PHOTOS: KATALIN NÁDOR

The artist's first name is Victor, but his name is singular enough for him to be called only by his surname the world over. The original Hungarian name is written Vásárhelyi and is pronounced in a somewhat different way and, in Hungarian, his first name is Győző, the Hungarian variant of Victor—meaning triumphant.

Nomen est omen: the name Victor fits Vasarely appropriately. Indeed, he conquered Paris. Only one other Hungarian artist scored so great a success—though only for a short time—in the French capital. It was Munkácsy, in the nineteenth century. It may well be supposed that Vasarely's success will be of a longer duration, for towards the end of his life Munkácsy was opposed to the stream of modern development in art, whereas Vasarely proceeds in this tendency, moreover, he is somewhere in its vanguard. Now he seems to enjoy taking a rest in the quieter world of his motherland. This is proved by the fact that after two galleries and foundations in the south of France (Gordes and Aix-en-Provence) he has now established a gallery of his own in a town of south Hungary too.

This town is Pécs, where Vasarely was born. It is not the building where Vasarely was born that houses the gallery. It is in a fine little Baroque building which used to belong to the rich diocese of Pécs. The town can pride itself on a great variety of art monuments and collections: from ancient Christian burial chambers up to a museum of *art nouveau* ceramics, but its modern collections are of particular interest. Indeed, twentieth century Hungarian art can be best studied in the Gallery of Pécs, where the huge canvases of Csontváry are also on show. (See Nos. 8—9 of Hungarian Review, 1976). Now fifty large op art pictures, 57 serigraphs and 11 multiplied graphic works of Vasarely, six works of his wife Claire and 15 works of contemporary artists have been added to the collection.

Common knowledge connects Vasarely's

View of the container terminal

In the foreground: on the left the refrigeration area, on the right the so-called transit warehouse; in the background the Masped (Hungarian General Forwarding Company) warehouse for piece goods

Container crane capable of lifting 35 tons

running smoothly and the partner companies and agencies are also cooperative. There are independent railway, bus and trucking agencies here, a plant protection service and customs office.

The port is busy night and day. Self-propelled vessels and tugs move heavily loaded trailers and container vessels; and powerful bridge-cranes, portal cranes and pumping equipment help in the loading and unloading. In the inner area an eight-track shunting yard has been laid out.

The 14 level granary with a storage capacity of 26,000 tons is the biggest building at the port. Goods in bulk and in sacks are stored here. Bulk grain is pumped from the barges and wagons by suction pipes to the propel level.

Not far from here is the container terminal. It is currently under construction but will soon be completed.

"We have had heavy container traffic for years despite the fact that this station was opened only three years ago, and then not in its final form," we were told by Imre Szelvényi, a commercial employee, who took us over the port. Since 1971 the turnover has doubled each year. On our special loading platform built for very heavy weights, we can place about a thousand containers at any one time. It has been designed for big, 20, 30 and 40-foot containers, and the maximum loads and performance of our mechanical equipment are adjusted accordingly. We have loading facilities which place the containers rapidly and precisely on any vehicle."

The powerful container crane, which can lift 35 tons of weight, covers a large area. The structure itself is a Ganz product, the lifting device was made in the FRG. It safely deposits the containers on special trailers, in wagons or on container trucks.

The terminal has also its own servicing and repair station for container trucks. An adjoining testing station is now under construction.

The free Port of Csepel has a fairly big container-truck park of its own. Loaned out to, or used in cooperation with, other companies at home and abroad under contract, they are efficiently utilized.

The services of the port include door-to-door deliveries of goods in containers as well as traditionally transported freight. Its several decades of routine, up-to-date technical equipment and its cooperative partners will enable the free port of Csepel to take a share of the traffic from the Danube-Rhine-Main canal when it is completed.

Katalin Zsitva

VASARELY

GALLERY IN THE TOWN OF PÉCS

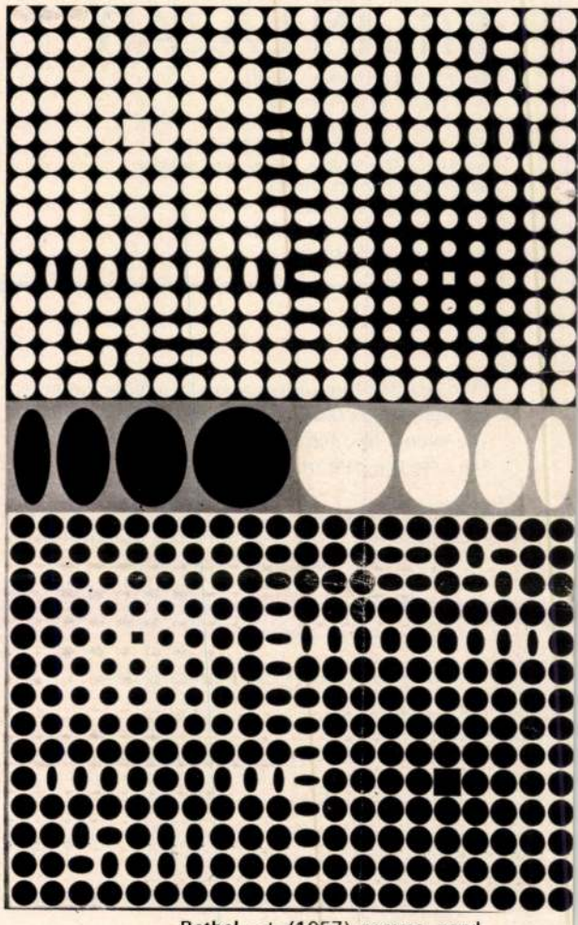

Bethel −+ (1957) canvas, acryl

◀ Zebras (1939–60) wool, woven mural

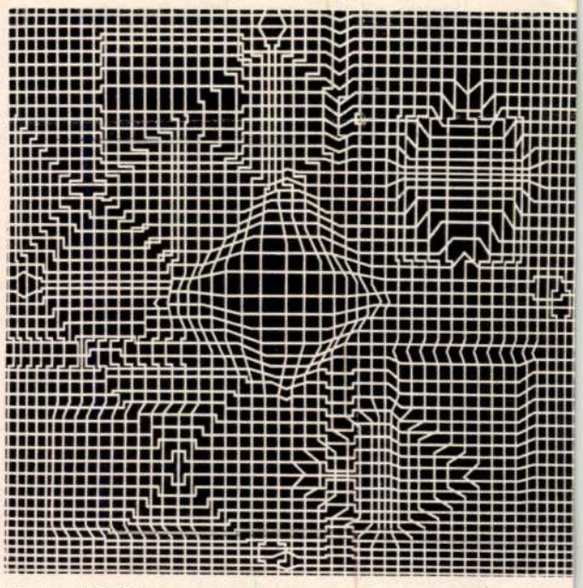

Biadan (1959) canvas, acryl

name with the trend of op art. This name is a pun-like reflection of pop art, which made an appearance sooner. But it is also more than that. It indicates that this art aims at the joy of the optical sight itself and nothing else. Of course, painters have always pursued visual art, but their work was also connected with literature, philosophy or psychology. All this has nothing to do with op art. Is it thus of a lower order than traditional easel painting? It is rather something different. To it belong Michelangelo's frescoes in the Sistine Chapel as well as Vasarely's scintillating, *trompe l'oeil* pictures, which lend animation to contemporary architecture. Let us bear in mind that in the semi-darkness of old churches the faithful could not see much more on the ceiling than coloured patches—if they looked upwards at all. They went to church to pray and to live a community life there—and not to see sights as today's inquisitive tourists do. Vasarely decorates architectural space with his art—and does not even strive to do more; but what he does is meant to give pleasure to as many people as possible. Vasarely set out from Pécs, then he studied in Sándor Bortnyik's school—the Hungarian equivalent (though smaller) of the Bauhaus—to pursue his course to Paris and to world renown. But the artist also remained a Hungarian, for what other explanation could be given for his readiness to design stage décors or ceramic walls for Hungarian small towns too? In his opinion the remembrance of the gorgeous peasant costume of southern Hungary can be felt throbbing in the colourfulness of his works. On the other hand, Vasarely's effect makes itself felt in the endeavours of young Hungarian artists, particularly in the Pécs group, endeavouring to develop visual culture. That is how tradition and innovation are intertwined; that is how a Hungarian small town and the capital of international art: Paris, came to be intertwined in Vasarely's oeuvre.

András Székely

ERVIN LÁZÁR

Ervin Lázár (born in 1936)
is a writer and journalist.
His first book was published in 1964
and since then he has published
a novel *(The White Tiger)* and several
volumes of short stories
and children's books.
Two of his books have also been
published in German.

THL

(We hear the humming sounds of a plant. Sounds are very important in the play; they accompany the events like background music and at times take on the role of a character.)

ENGINEER Damn . . . this crazy noise . . . For days now . . . (he listens to the monotonous humming.) Again . . . Never stops . . . (Suddenly making up his mind:) I'll call . . . I'll call him.
(The sound of dialing)

SECRETARY (Into the phone) Hello!

ENGINEER Give me the Minister!

SECRETARY (Somewhat too formally) The Minister . . .
(She stresses the word) at the moment . . .

ENGINEER (Cutting her short) I'm calling from the plant.

SECRETARY (In a changed, courteous tone) The Chief Engineer?

ENGINEER Who else!?
(Short, quick buzzes, then the Minister's voice.)

MINISTER What can I do for you? I hope there's nothing the matter?

ENGINEER (Uneasy) That's precisely . . . (He falls silent.) But there is . . . there is something the matter.

MINISTER For Christ's sake, speak! The plant?

ENGINEER Yes.

MINISTER (Frightened) We guarantee full support. Within the shortest time. Just tell me what you need. How quickly can you make the repairs?

ENGINEER That's just it.

MINISTER What is?

ENGINEER Some sort of noise . . . some sort of dissonant noise . . .

MINISTER Have you found . . .

ENGINEER I wouldn't be bothering you . . . The trouble is that I can't find it . . . My ears . . . Like some delicate instrument. For me, this plant is full of music . . . The most beautiful music in the world . . . And now, this noise . . .

MINISTER Listen, man, if the plant stops, it's all over. I hope you realize that.

ENGINEER Of all people, don't I know it! This plant is my baby. I know every nail, every screw in it.

MINISTER (In a peremptory tone) Only you can fix it, and noone else!

ENGINEER Of course it's me . . . If only I knew what this noise was . . .

MINISTER The computer?

ENGINEER It gives a positive answer to all my questions. Memory bank O. K., energy supply optimal, transmission in order.

ILLUSTRATION BY ZOLTÁN HUSZÁRIK

MINISTER Production?

ENGINEER Uninterrupted. In the control room every gauge is in place, the instruments show nothing irregular.

MINISTER Well then?

ENGINEER Don't you understand? A dissonant noise . . . a tiny, unusual noise. Don't think I'm nuts. I'm healthy, like anyone else. But my ears can't be fooled. I'm here twelve years going. I hear everything. If the tiniest valve is clogged, if a shaft is worn . . . if a bug gets trapped in a pipe . . . Everything. And now this noise . . . Maybe the gauges don't show anything yet, production is still O. K., but then . . . an explosion . . . you understand . . . an explosion . . ., and KAPUT . . . the plant, the city, the country . . .

MINISTER Examine all the rooms!

ENGINEER I've been through them a thousand times. I've been doing nothing else for the past two days.

MINISTER Go over them again. Then I want

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JUL 20

FRANKFURTER RUNDSCHAU

Victor Vasarely

In Goslar soll im September ein Museum für moderne Kunst mit einer Ausstellung des Op-Art-Künstlers Victor Vasarely eröffnet werden. dpa

1021

Victor Vasarely

Ovindustili Napló, 1946. nov. 7.

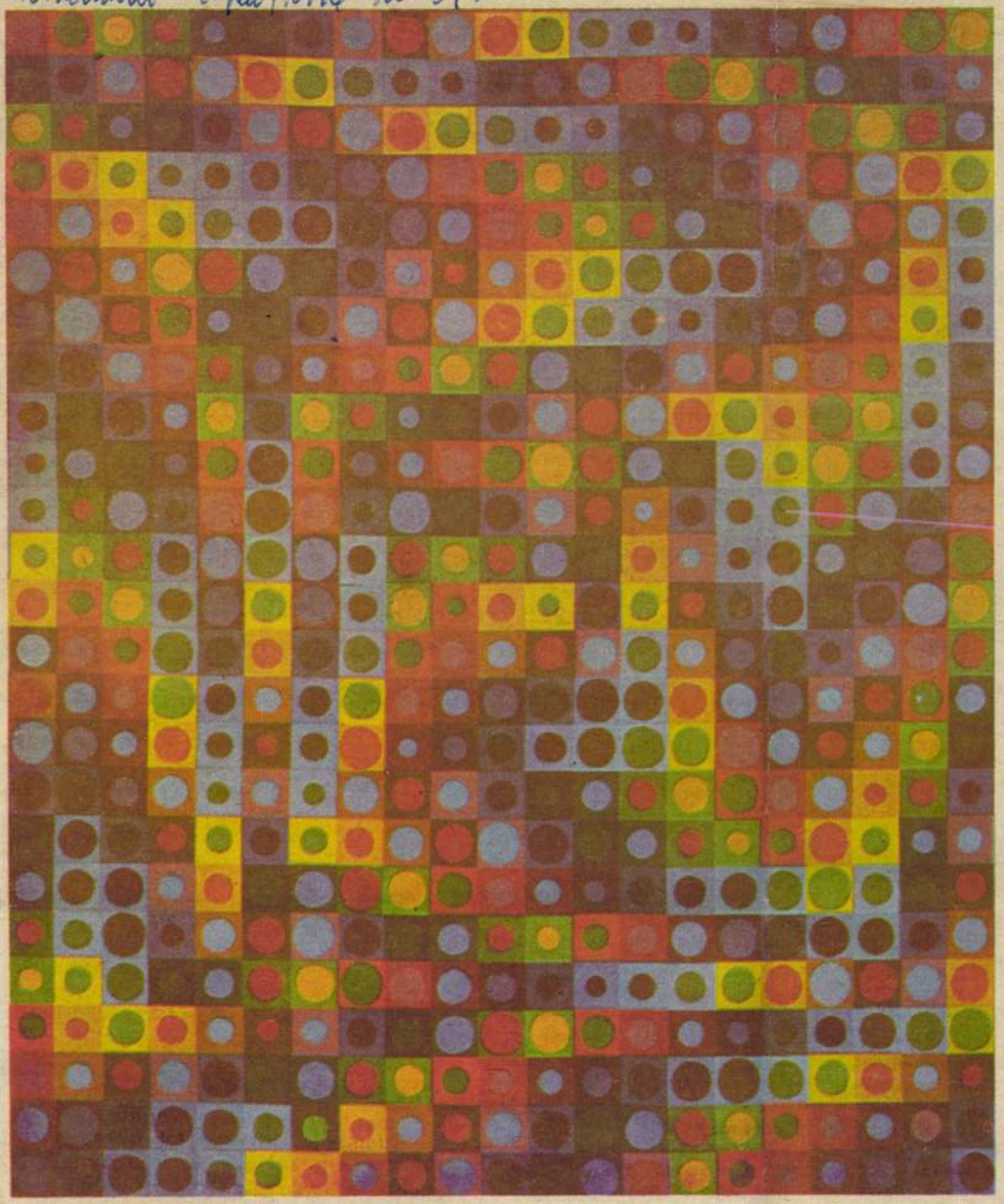

Victor Vasarely: Május

Díszünnepség a Petőfi moziban

A KISZ KB vörös vándorzászlajával tüntették ki a Széchenyi István Gimnáziumot

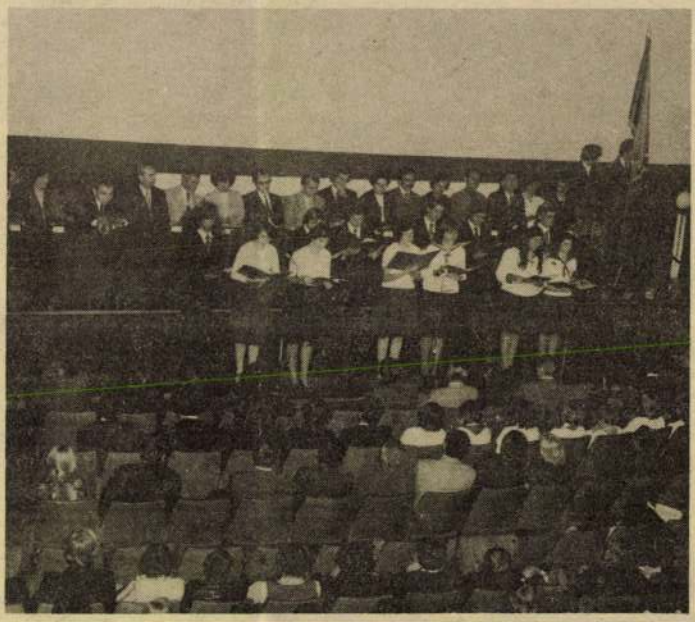

A zászlóátadási ünnepségen az iskola irodalmi színpada adott műsort.

Kiemelkedően jól teljesítették vállalt feladataikat a pécsi Széchenyi István Gimnázium és Szakközépiskola diákjai, pedagógusai, és ezért immár másodszor nyerték el a KISZ KB vörös vándorzászlaját.

A tegnap délben megrendezett zászlóátadási ünnepség elnökségében helyet foglalt *Kovács József*, a Középfokú Oktatási Intézmények Pártbizottsága nevében köszöntötte az iskola tanulóit, tanárait, az ünnepségen részt vevő párt-, állami és tömegszervezetek, továbbá a bázisvállalatok képviselőit. A szép sikert méltatva elmondta, hogy ez a közösség mintegy ezer iskola közül bizonyult a legjobbnak — a politikai, tanulmányi, kulturális és a sporttevékenységben. Mindezt gazdag klubélet,

Hírek — Tud

Határ ment

A drávaszabolcsi hídavatás évfordulóján a két terület, a Donji-Miholjaci és a Siklósi járási Pártbizottság, hagyományos találkozót rendez. Tegnap — a harmadik évfordulón — ismét kétnapos találkozás kezdődött. Ez alkalomból a szomszédos — donji-miholjaci párt, állami és társadalmi szer-

Kommunista műszak a szolgáltatóiparinál

A KISZ megyei bizottsága felhívásához csatlakozva kommunista műszakot tartottak tegnap a Pécsi Szolgáltatóipari Vállalatnál. A szombati munkában fiatalok, idősebbek, dolgozók és vezetők vettek részt. A termelő jellegű egységek dolgozói szombati munkabérüket — 9 ezer forintot — a gyermekintézmények fejlesztésére ajánlották fel, a pénzt átutalják a városi tanácshoz. A fodrászok — az Egy napot Pécsért nemes mozgalomhoz csatlakozva — 7 ezer forintnyi bérüket az általuk patronált iskoláknak, óvodáknak és bölcsődéknek adományozzák.

◆

Premier a Konzumban

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Victor Vasarely

Budapester Rundschau

1021

Geschenk der Eisenbahner

Vasarely-Keramik

Im Pariser Sitz des Internationalen Verbandes der Eisenbahnen wurde ein Geschenk der Ungarischen Staatseisenbahnen enthüllt, eine Wandkeramik des in Frankreich lebenden Künstlers ungarischer Abstammung Victor Vasarely.

Das gigantische, vielfarbige Mosaik-Wandbild, das die Vorhalle des Gebäudes schmückt, ist eine charakteristische Schöpfung kinetischer Kunst und wurde in der Pécser Zsolnay-Keramikfabrik hergestellt.

Die Zentrale selbst ist in gemeinsamer Arbeit der 30 Mitgliedsorganisationen des Verbandes aufgebaut und eingerichtet worden.

IM AUSL

Direktbest
über KUL
Ungarisch
Außenhan
unterneha
für Büche
und Zeitu
H-1839 Bud
Postfach 1

Bankkonto
MAGYAR
NEMZETI
H-1354 Budapest 54
Kontonr.:
KULTÚRA/027-7

Bundesrepublik
Deutschland:

Kubon und Sagner
Hess-Straße 39—41
D-8 MÜNCHEN 34
BRÜCKEN

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 JÁN 21

NEUE ZEITUNG

Victor Vasarely

Vasarely-Kompositionen für Győr

1021

Victor Vasarely, der in Paris lebende ungarische Maler, hat seine Entwürfe zu den Schmuckkompositionen für das künftige Theater der westungarischen Stadt *Győr* beendet und sie dem Konstruktionsbüro in Győr zugeschickt. Die Kompositionen, die die beiden Seitenwände des Theaters schmücken werden, sind aus geometrischen Elementen zusammengesetzt, deren Dynamismus variable dreidimensionale Eindrücke vermittelt. Je nach dem Standpunkt des Betrachters zeigt sich ein anderes plastisches Bild.

Vasarely benutzt für seine Kompositionen die beiden Farben Kobalt und ein gebrochenes Weiss. Die Ausführung hat die *Zsolnay Keramikfabrik* in Pécs (Südungarn) übernommen. Die einzelnen Elemente werden aus Pyrogranitkeramik gefertigt und glasiert. Vasarelys Wandbilder werden eine Fläche von je 10×50 Metern bedecken.

Eine ähnliche Schmuckkomposition von Vasarely ist bereits am Budapester Südbahnhof zu bewundern.

Frau Susanna Podlaviczki und Frau Susanna Ecker aus Iklad

-383

läden der Post und beim
eder direkt oder per Postan-
Forint, jährlich: 38,40 Forint.
389 Budapest. Postfach 149.
mmune 3—4 und auf allen

enő

Vasarely, Victor, festő

Zebrák c. művét és még két színes Vasarely-képet jelentet meg a Képzőművészeti Alap Kiadója.

— : Új művészi reprodukciók 9.

Népszabadság, Bp. 1976. dec. 17.

Vasarely, Victor, festő

Elkénítette az épülő győri sinház oldalfalait dénítő kompozíciójának terveit.

— : Hír 8.

Népszabadság, Bp. 1976 dec. 3 -

ró, ja.

Kairóban ma éjszaka újabb *tüntetések és zavargások voltak*, annak ellenére, hogy a hatóságok délutántól *kijárási tilalmat* rendeltek el.

Szemtanúk szerint a fővárosban az éjszaka 13 ember vesztette életét.

Ezzel *33-ra* emelkedett a zavargások halálos áldozatainak száma. *A tüntetés azután sem csitult el, hogy a kormány bejelentette: elhalasztja az élelmiszerárak emelését.*

Az éjszaka Kairó *szegénydegyedeiben* voltak a leghevesebb tüntetések. Itt

a lakosság utcai barikádokat emelt és Szadatot ábrázoló képeket égetett el.

A rendőrség először könnyfakasztó bombákkal próbálta szétkergetni a tömeget, majd *tüzet nyitott.*

A mai egyiptomi lapok *alex[illegible] szuezi* zavargások folyamán *húszan* vesztették életüket.

Szuezben a tüntetők megrohamozták a város egyik rendőrlaktanyáját és kifosztottak egy lőszerraktárt.

A hatóságok 300 embert őrizetbe vettek.

A tüntetés elfojtására *Kairóban katonai alakulatokat vetettek be.* A fegyveres erők főparancsnoka személyesen ellenőrzi az akciót.

A Kairó és az Alexandria közötti vasútvonalon szabotázscselekmény történt.

A főváros és Felső-Egyiptom között a vasúti forgalom megszakadt. Kairó közelében a felháborodott tömegek *vasúti szerelvényeket borítottak lángba.* A fővárosban felgyújtották az egyik pályaudvart.

MAGYAR AJÁNDÉK AZ UIC-NAK

Párizsban az Eiffel-torony szomszédságában magasodik a Vasúttársaságok Nemzetközi Egyesületének, az UIC-nak 14 emeletes székháza. A palotát a tagnemzetek művészi adományai díszítik.

Most avatták fel Magyarország ajándékát, egy hatalmas fali kerámiát. A kerámia tervét *Victor Vasarely* ajánlotta fel *Rödönyi Károly* akkori közlekedés- és postaügyi miniszternek, a Nemzetközi Vasúttársaságok, az UIC 1971—72. évi elnökének. *Bondor József* építésügyi és városfejlesztési miniszter hozzájárult, hogy a pécsi Zsolnay Kerámiagyár azt elkészíthesse.

A nagy művészi értéket képviselő, egész falat betöltő, impozáns alkotást *Urbán Lajos* miniszterhelyettes, a MÁV vezérigazgatója adta át a Magyar Népköztársaság ajándékaképpen. Válaszul az adományért *Bertrand de Fontgalland*, az UIC főtitkára mondott beszédet.

Az avatási ünnepségen megjelent Victor Vasarely mester, a Zsolnay Kerámiagyár képviselői, s a világ sok vasútjának vezérigazgatója és közlekedési miniszterei, a leleplezést ugyanis az UIC székházában tartott nemzetközi konferencia időpontjával hangolták össze.

B. R. Zs.

Vasarely, Victor, Jestő

Vasarely-kerámia

– Vasarely-Kerámia 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977 jan. 20.

Vasarely, Victor, fest

L.: Bortnyik Sándor

B.R.Zs.: A második ..... 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. jan. 12.

Vasarely, Viktor, festő

L.: Bortnyik S.

— : Meghalt Bortnyik Sándor 8.

Esti Hirlap, Bp. 1977 jan. 3.

Vasarely, Victor, Pertő

Megemlítve.

Rózsa Gyula: Egy türelmes kritikus 9.
Népszabadság, Bp. 1977 febr. 20.

[Victor] Vasarely, festő

— VICTOR VASARELY, a pécsi születésű, Párizsban élő világhírű képzőművész a műveit ábrázoló 450 felvételből álló színes diasorozatot ajándékozott a pécsi Janus Pannonius Múzeumnak. A diaképeket a Vasarely Múzeum kezeli és itt mutatják be rendszeres időközökben.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1977 febr. 18.

ARGUS
Internationaler Argus der Presse AG, 8030 Zürich, Postfach, Tel. 01 344937. Argus International de la Presse SA, 1228 Plan-les-Ouates/Genève, Case postale, Tél. 022 71 26 62. Weitere Angaben über untenstehendes Organ/précisions supplémentaires sur la publication mentionnée ci-dessous: Argus-Media-Information Tel. 01 344937

TV-Radiozeitung
Zofingen (CH)
Aufl. w. 110 908

1021 Victor Vasarely
13.Febr.1977

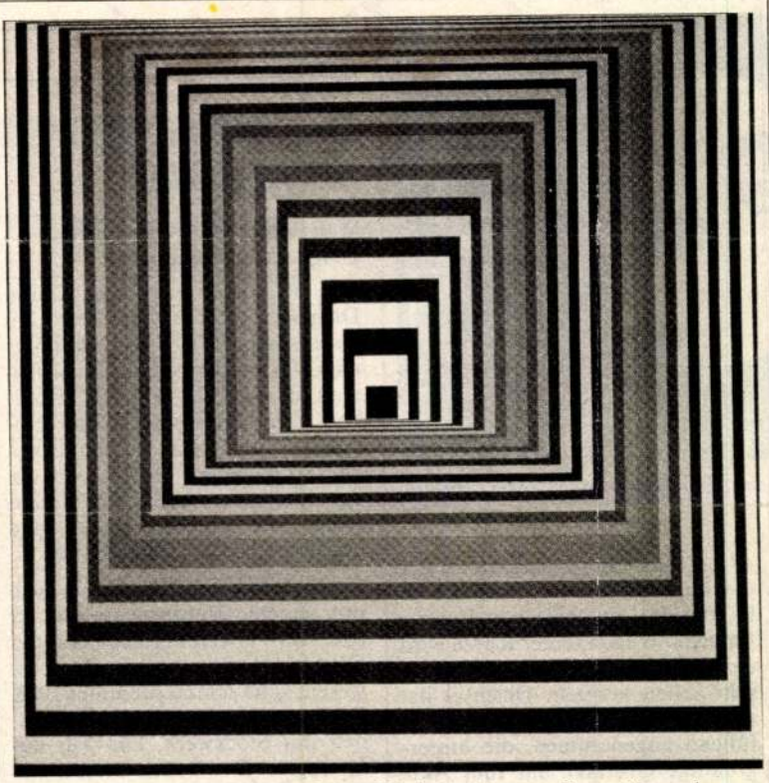

Vonal S. SZ – ein «Flimmereffekt»-Werk des Ungarn Victor Vasarely.

AUSSTELLUNG

Zum Leben erwecken

Die Vermittlung einer «reinen Empfindung» durch geometrische Formen und Farben streben die Konstruktivisten an. Das Zürcher Kunsthaus gewährt bis zum 27. Februar Einblicke in ihr Schaffen.

«Geometrisch» – das weckt bei gar manchem Erinnerungen an die Schulbank, Erinnerungen, die mit «Kunst» nicht zu vereinen sind – beim besten Willen nicht. Was hat der kalte Verstand im Musentempel zu schaffen, haben wir nicht ohnedies Logik genug auf Erden? Und so schüttelt er den Kopf über diese modernen Künstler, schüttelt ihn noch mehr über die Ausstellungs-Veranstalter und macht einen weiten Bogen um das Kunstmuseum herum. Aber: Ist die konstruktive Kunst wirklich für den Verstand bestimmt?

Im Zürcher Kunsthaus hängt zurzeit ein Bild von Alexander Libermann: Auf den ersten Blick ist's «bloss» ein weisser Kreis auf zur Hälfte schwarzem, zur Hälfte weissem Hintergrund, doch während der Betrachtung löst sich der Kreis reliefartig vom schwarzen Hintergrund ab, und dieser entfernt sich mehr und mehr – entflieht in unbe- ins Unendliche.

der Kunstfreund einen leicht deformierten Kreis in einem Polygon, ein Werk des Amerikaners Robert Mangold: Die angrenzenden Linien des Polygons scheinen den Kreis mit Gewalt zu deformieren, der Kreis strebt seinem ursprünglichen Zustand zu, Kraft prallt auf Gegenkraft. Die ineinandergeschachtelten Viereckformen des Ungarn Victor Vasarely leuchten flimmernd auf, flimmern aus nächster Nähe, flimmern aus tiefster Ferne, sind allbeherrschend. Jesus Rafael Soto zeigt vibrierende Quadrate, die zu unrealen Erscheinungsbildern werden – wie aus einer Traumwelt stammend, und die schwarze Ellipse des Gerhard von Graevenitz bewegt sich auf einem weissen Kreis, scheint dann in den Hintergrund zu sinken; das vom Kreis noch Sichtbare tritt hervor und wandelt innerhalb einer starren Begrenzung unaufhörlich die Gestalt – verflüssigt sich.

Weitere Werke wären zu nennen, doch bereits steht fest: Diese konstruktiven Bilder sind nicht für den Geometrieunterricht, nicht für den Verstand bestimmt. Im Gegenteil: Sie rufen Stimmungen und Gefühle im Betrachter hervor. Allerdings – dem eiligen oder unwilligen Besucher zeigt die konstruktive Kunst die kalte Schulter: Dreiecke, Vierecke, Kreise... Erst wenn er sich ins Bild vertieft, kann dieses die ihm innewohnende Kraft entfalten, kann es – wie die konstruktiver Künstler wollen – die «reine Emp ...dung» vermitteln. So erweckt der Betrachter durch seine Aufmerksamkeit die Kunstwerke gleichsam wie mit einem Zauberstab zum Leben.

Kandinsky, Malewitsch, Tatlin; Pevsner, Gabo und Lissitzky – sie alle haben, vom Kubismus beeinflusst, im vor- und nachrevolutionären Russland zur Entstehung dieser Kunstrichtung beigetragen. In Holland vertritt Piet Mondrian, vom Philosophen Schoenmaeker beeinflusst, konstruktive Ideen. 1914 gründet er mit Theo van Doesburg und Bart van der Leck die Zeitschrift «De Stijl». Neun Jahre später verschmelzen die Ideen des russischen Konstruktivismus mit denen des holländischen und entwickeln sich zu einem internationalen Stil, der vor allem vom Weimarer Bauhaus vertreten wird. Wie schon Lissitzky in Moskau und die Stijl-Bewegung tendiert das Bauhaus zur Synthese von Malerei, Bildhauerei und Architektur. Die Kluft zwischen Kunst und Leben soll überbrückt werden. Mondrian wird nach 1938 in den USA zum Begründer der nach-malerischen Abstraktion, und in der Nachkriegszeit führt eine gewandelte konstruktive Kunst zur Op Art.

Am Beispiel von 177 Werken der Sammlung McCrory Corporation, New York, erfährt der Besucher einiges über Entstehung, Entwicklung und Verwandlung der konstruktiven Kunst, über die eben genannten Stilrichtungen. Der Katalog – mit Kurzbiographien der einzelnen Künstler versehen – tut das Seine dazu, und für besonders Interessierte hat Dr. Willy Rotzer zur Eröffnung der Ausstellung das Buch «Konstruktive Konzepte – Eine Geschichte der konstruktiven Kunst» verfasst (ABC Verlag, Zürich).

Annalisa Schmid ■

Ein Morgen, fast wie beim Weltuntergang: Der Fabrikant Stocker (Mathias Gnädinger) erhebt sich. *(Foto: Leonard Zubler)*

THEATER-KRITIK

Böses Erwachen

«S Loch im Chopf» von Wolfgang Deichsel im Zürcher Theater am Neumarkt

Wolfgang Deichsel, 1939 in Wiesbaden geboren, gehört zu jenen raren Bühnenautoren, die dem Publikum einen Spass gönnen. Das demonstrierte nachhaltig der Einakter «Sii laa», der am legendären Basler Theatermarkt so gut ankam, dass das Schweizer Fernsehen ihn ebenfalls zeigte. Und das beweist jetzt wieder «S Loch im Chopf», gespielt vom Zürcher Theater am Neumarkt.

Deichsel ist ein vielseitiger, aber auch ein bedächtiger Autor. Sein noch recht kleines Œuvre umfasst drei Variationen zum Thema «Frankenstein», ein paar Molière-Übersetzungen und die zwei genannten Stücke, die er in hessischer

«S Loch im Chopf» basiert auf der einaktigen Komödie «L'affaire de la Rue de Lourcine» von Eugène Labiche. Wegen seiner Kürze wird das effektvolle Werk allerdings sehr selten gespielt. Deichsel hat sich der heiteren Sache nun abendfüllend angenommen, die hintergründige Groteske auf fünf Akte erweitert. Geblieben ist der faszinierende Grundeinfall: Ein reicher, wohlangesehener Fabrikant leistet sich am Tag vor seinem Geburtstag eine ausgiebige Pintenkehr. Was dabei alles passierte, weiss er am Morgen nicht mehr. Doch dann kommt ihm eine Zeitung in die Hände, die vom blutigen Mord an einer Frau berichtet. Ihm schwant Unheil. Kleine Indizien bestärken seinen Verdacht. Alles deutet darauf hin, dass er zusammen mit einem alten Kommilitonen die Bluttat begangen hat.

Und jetzt zeigt sich die wahre Natur des Biedermannes. Jetzt sind ihm selbst mörderische Mittel recht, um sich ungeschoren aus der bösen Affäre zu ziehen. Dass dann die Leichen, wie es sich für eine Komödie gehört, so tot doch nicht sind, darüber waltet ein gütiges Schicksal. Und weil es sich um eine alte Zeitung handelte, kann – vordergründig zumindest – schliesslich alles in alter Ordnung weiterlaufen.

In Zürich hat Regisseur Dieter Bitterli das Stück sehr bedächtig exponiert. Die Ereignisse künden sich in Kleinigkeiten an; fast hat man den Eindruck, als sollte da akademisch expliziert werden, wie eine Boulevardkomödie zum Funktionieren kommt. Gegen Schluss allerdings verschränken sich dann die Begebenheiten turbulent – und eher allzugrell. Das Publikum kommt auf seine Rechnung: Es darf gelacht werden. Und subtile Hauptdarsteller sorgen dafür, dass Hintergründiges wenigstens durchschimmert.

Paul Kretz ■

als Mobiliar

W. E. Richartz: «Büroroman», Diogenes Verlag, Zürich

W. E. Richartz, seit vielen Jahren Diogenes-Autor, hat sich 1969 zum erstenmal profiliert: «Tod den Ärzten», ein verquer sarkastischer Roman, machte viel von sich schreiben. Vier Jahre später folgte «No-face – Nimm, was du brauchst». Diese Geschichte drehte sich um einen charakterlosen Einzelmenschen, um einen gesichts- und eigenschaftslosen Zeitgenossen.

Genau hier hakt Richartz nun auch mit seinem «Büroroman» ein. Er spielt im Verwaltungshochhaus der DRAMAG, Abteilung Rechnungswesen. «Die Zimmernummer 1028. Die ersten beiden Ziffern bezeichnen das Stockwerk. Die Tür aus Drahtglas. Der Boden besteht aus Pevauceh. Wer hier geht, lädt sich auf. Die Grundfläche beträgt sechsundzwanzig Quadratmeter.»

So sachlich geht der Autor vor, so detailgetreu, aber auch so unbestechlich scharfsichtig. Keine Routine ist ihm zu trostlos, kein Gang zu alltäglich. Er verfolgt seine Helden vom Klo bis zur Kantine, vom Cola-Automaten bis ins Kino – und gibt sich dabei stets so einfühlend, als müsste alles doch noch ein gutes Ende nehmen. Gleich zu Anfang teilt er zudem seinen Lesern relativierend mit: «Natürlich kann man nur wissen, was man selber denkt. Aber ansonsten – man kann vermuten.»

Vermutungen, die starkes Eigenleben gewinnen, gibt es in diesem Fall über Frau Elfie Klatt, geborene Fuchs, über Fräulein Thusnelda Mauler sowie über Herrn Wilhelm Kuhlwein, seit 23 Jahren Angestellter der DRAMAG. Fräulein Mauler ist erst kurz dabei (und wird auch bald wieder gehen). Aber gerade so bilden sie eine echte kleine Bürofamilie: zwei Altgediente und eine Art Tochter, «ein Team an einem Tau».

Der Alltag im Normbüro 1028 schreit nach Parodie. Doch Autor Richartz hält sich zurück. Er gruppiert und kumuliert die Details zwar gerne so, dass fades Schablonenleben seine schlimmsten Konturen zeigt. Doch letztendlich ist das nicht mehr, als was sehr viele Zeitgenossen an leicht düsteren Tagen und mit einem Anflug von Magenschmerzen gehau gleich registrieren können.

Victor Vasarely

"A tárlatrendező magányossága" cimmel Frank János a különféle tárlatok rendezésével kapcsolatban három nevet emlit meg: Victor Vasarely, Kemény Zoltán és Gergely István müvészek szerepelnek cikkében. A három müvész a Párizsi Iskola mücsarnoki kiállitásán vett részt. Frank János beszámolóját lásd: Gergely István belsőépitész nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. május 22. XX. évf. 21. sz. 12-13. lap.

/Vásárhelyi Győző/ VICTOR VASARELY

Alanti, áthuzott rajzot lásd: Kosnas Roland nevénél.

Kosnas Roland rajza

~~Sajnos, nem Csokonaié~~

~~Szilágyi Ferenc kiváló filológus Emberfeletti munkabírással kutatta fel minden tényt, adatot, amiként Csokonaihoz köze lehet. A megtalált szövegek szerzőjét, időrendjét, jelentését is legtöbbször jól ítélte meg. S szorgalmához és kritikai érzékéhez szerencse is társult. Csokonai sok ismeretlen írását föltárta, közreadta.~~

~~Ezúttal azonban — mint az Élet július 3-i számában megjelent cikke mutatja — gyanútlanabb volt a kelleténél. A Vasárnapi Újság 1856-os évfolyamában talált egy közleményt, amely Csokonaiénak mondja az Sz-r-l-m-k-v — azaz: E szerelem kávé — kezdetű hexametert. Túl késői adat ez ahhoz, hogy más bizonyság híján készpénznek lehessen venni. Hiszen már 1810 körül is gyűjtőnévvé lett Csokonai neve; monogramját, a CsVM-et viktában odaírták sok tréfás klapancia alá. Éppen Szilágyi Ferencnek köszönhetjük, hogy olyan durva csúfolódások, mint a *Csetneki pergő*, vagy a *Szűcs Sára koszorúja* kiebrudaltattak a költő életművéből.~~

~~Buday Ferenc 1856-os közlése azonban nemcsak gyanús, hanem egyszerűen téves. Az a tréfás vers, amit ő Csokonaiénak mond — nyilván emlékezetből — megjelent 1819-ben Sebestyén Gábor: *Tuba. Az ágó és oktató szerelem* című kötetében, ezzel a címmel: *Rejtett vers a' csókról.* Maga a rejtvény itt egy betűvel bővebb, mint a Vasárnapi Újságban, s a hexameter így gördülékenyebb:~~

~~„Szerelmek v, ó l szenny i e p v é~~
~~* Ezen versjátékban az 1sső betű *sz*, mintha vólna *esz:* a' 2ik *r*, mintha volna *er:* a' 3ik *l*, mintha volna *el:* a' 4ik *m*, mintha vólna *em:* az 5ik *k*, mintha volna *ká:* a' 6ik *v*, mintha volna *vé*, 'sat — és így minden betűt a' maga természeti hangzásában vévén, illyen Hexameter lesz belőlle:~~

~~E' Szerelem kávé, ó e' leszen ennyi epévé."~~

~~A verses rejtvény és megoldása 1967-ben is megjelent, *Játékkoktél* című könyvem 40. lapján.~~

~~Most már csak azt az egy feltevést lehetne megkockáztatni, hogy Sebestyén Gábor elírta Csokonai játékos ötletét. Bár sok furcsa és érthetetlen plágiumról tud régi és újabb irodalmunk — ezt az orzást aligha lehetne valószínűsíteni.~~

~~Egyébként Sebestyén Gábor *Tuba*-jának egy példányát Arany János ezzel a dedikációval ajándékozta Petőfinek:~~

~~„Petőfi Sándornak, mint az illyenekben gyönyörködőnek." Pedig csúfondáros célzás volt a kötet eredeti — fellengzős — ajánlására: Azoknak — egyedül csak azoknak — kik az illyenekben gyönyörködnek bizodalommal ajánlja a' Szerző."~~

~~Petőfi személyesen is összeakadt Sebestyén Gáborral a pozsonyi országgyűlésen, s Kolmár József emlékezése szerint mákvirág-koszorúra tartotta méltónak, mert kálvinista létére ő volt a legnagyobb pecsovics.~~

~~Varga Balázs~~

Nem létező ellentétek

Vadas József *Ami a mappából kimaradt* című — egyébként érdekes és magvas — írásának (Élet és Irodalom, 1976. június 12.) első tételében egy-két állítás meghökkentett.

Elsőként ez: „Az ösztöneire hallgató művész helyébe a tényleges társadalmi szükségleteket kielégítő mesterember lép." Igaz: Vadas ezt a sommázást mintegy a Bauhaus programjaként említi, de egy résznyire a maga véleménye lábujjkáját is bedugja. Mintha (furcsa „dualizmus"!) volna „ösztöneire hallgató" művész és — ellenpontjaként — „a társadalmi szükségleteket kielégítő mesterember". Ilyen skizofrén lehetőség nincs. Ösztön és tudat szimbiózisát a Bauhaus valóban — dogmatikusan — ellentétes elemeire akarta szétválasztani. (Mint ahogy az avantgard nem egy jelese vicsorogva beszélt a zseniről, a művészről.) Hiszen a legnagyobb teremtők (mint Michelangelo, Leonardo, Goya, Van Gogh, Cézanne, Csontváry) lényük legmélye szerint ösztön és tudat, érzelem és értelem felbonthatatlan szintézisét jelképezték. A tisztára logikus-értelmi-geométer és az ugyanígy csupa-érzelem, ösztön- és spontaneitás-„lény" merő absztrakció. S ha már Vasarelyről van szó: geometrikus-szerkesztett logikai játékát át- és átfűti a kolorizmus érzelmi, szinte túlfeszített (jóllehet alaposan kiszámított) lírája.

A másik: „A kedélyeket nem borzolja fel, katartikus tartalmat, eszmei mondanivalót itt ne keressünk..." Vajon: a művészi értéknek feltétlen ismérve a katartikus tartalom, maga a katarzis? Velasqueznél, Vermeernél nyoma sincs a katarzisnak. S a festészet kevés számú legnagyobbjai közé sorolják őket. Nem „kedélyborzoló" Cézanne sem, Renoir sem, Manet sem. Katartikus volt Goya. Az volt Csontváry. Kondor Béla. De Szinyei sem. Vagyis az efféle szembesítés éppoly kevéssé szerencsés, mint művészé a mesteremberrel.

S még valami, amit Fülep Lajos filozófiai-esztétikai-etikai hitellel már bebizonyított, Művészet és világnézet című írásában. Erre utalok csupán. Vasarely művészetének Vadas József szerint „nincs eszmei mondanivalója". Vagyis nélkülözi a világnézetet? Nincs művészet világnézet nélkül. Vagyis „eszmei mondanivaló" nélkül. Benczúr Gyula faunná vigyorodó önarcképe (lásd Fülep írását) — Benczúr „világnézete". Kora, társadalmi helyének, osztályának sekélyes, hazug, történelmileg leleplezett világnézete.

És a Vasarely-műveké? Ő maga „világfolklórnak" nevezi — szándéka jelzéseként — művei jellegét. Efölötti vitáról most szó sincsen, de ne vitassuk alkotójának *nagyon is tudatos, nagyon is szándékos* „eszmei mondanivalóját". Hiszen ha valami: épp a Vasarely-féle, minden ízében tervelt, szándékolt, kiszámított, s kiszámítottságában tudatos műnek létrejöttében domináns szerepe van az eszmei mondanivalónak.

Bencze László

Úgy érezzük, nincs igazi ellentét Bencze László véleménye és Vadas József vitatott kijelentései között. A Bauhaus programját idézve, Vadas csak annyira „dugja be a maga véleménye lábujjkáját is", hogy utaljon a művészet szemléletváltozására, amelyet a Bauhaus teoretikusai, az újítás hevületében talán valóban dogmatikusan, egyoldalúan fogalmaztak meg. Abban sem látunk ellentétet a két szerző között, hogy a képzőművészetnek nem feltétlen ismérve a katartikus tartalom: Vadas a vitatott megállapítással egyáltalán nem tagadja ki a Vasarely-műveket a művészetből. Mint ahogy az „eszmei mondanivaló", a „publicisztikai hevület" hiányolásával sem a világnézetet vitatja el a festőtől. Ha tehát van vita a kritikus és Bencze László között, akkor abban: a konkrét művek „eszmei mondanivalója" egyértelműen azonosítható-e a művek, az életmű egésze mögött meghúzódó, feltáruló, általános világnézeti tartalommal. De ez a vita egy kritikával, egy művésszel kapcsolatban talán nem is dönthető el.

Élet és Irodalom, Bp.
1976. JÚLIUS 10.
XX. évf. 28. sz. 2. lap.

VÍZ

Nevének puszta kimondása szomjat ébreszt, nyugalmat támaszt, zöldeskék ragyogást láttat, valami emberré-eszmélés előtti, felelőtlen lét nosztalgiájával áraszt el.

Fogadja az életbe lépőt, lemossa a távozót. És a kettő között soha magára nem hagyja az embert.

Ha mégis, ha csak kevés időre is, az ember életébe kerül.

Napjaink természetes kísérője, úgy vagyunk vele, mint a levegővel, akkor vesszük észre, hogy v a n, amikor n i n c s. Amikor üres hörgéssel felel a vízcsap megszokott mozdulatunkra, amikor forró, hosszú út után nem juthatunk hozzá, amikor elérhetetlenül csillámlik messze előttünk, amikor könyörtelen palakéken izzik fölöttünk a szikkadt égbolt és a föld minden mélyrepedése mintha a pokol lejárata volna.

Sivó homokon fehérlő csontok utolsó nyújtózkodása, elhullott barmok tátogó pofája, lógó nyelvvel loholó kutyák vak futása, poros növények zörgő hangú imája, kiszáradt patakmedrek rozsdásvas-temetője, kutak békáktól cuppogó, iszapos alja kiált utána.

Szeszélyes és öntörvényű, egyszer távolmaradásával tüntet, máskor meg szünetlen látogatásaival zaklat. Nemigen osztja mértékkel önmagát.

„Eső-anya, víz-anya, élet anyja, áradj!" — bűvöli az esőt a sámán. Aztán: „Szántóföldjeink gyászolnak Mintegy vízbe merülve; Gabonáink megromolnak A földön elterülve; Oh, fordítsd el csapásod, Mert mutatott áldásod Közel van már a romláshoz, Közel az elpusztulásoz!" — zúgolódik az égre az Erdélyi Énekeskönyv énekszerzője. „Vizet!" — nyögi a haldokló, a súlyos sebesült a világ minden táján. „Adtál uram esőt, nincs köszönet benne!" — keserüli a jégverést a gazda. „Kettős ünnep, hetes eső: szolgánugalom" — örvend a maga szemszögéből a béres.

Egyszóval, ha sok a víz, ha kevés, nem közömbös iránta senki. Hányféle alakban létezik!

Mert kitölt bármilyen formát, csak egyben nem enged: a vízszintességben. Hozzá, vele mérnek a földön mindent, ami horizontális. Tehát a függőlegest is hozzá igazítják. És a hajlásszögeket. Földünk valamennyi épületét.

S közben szerényen csillog a patanyomban, szomjhalállal küszködőknek kínálja oda sáros poharát. Őszi ablakon csordogál, előreküldve meg-megakadó, fényes csápjait, árván kaparász, kívül rekesztve, mindig valami rég elmúlt ősz szomorkás emléke csillog benne. Hajókat hordoz és habbar magára, holttesteket renget kristálybölcsőjében, halakat táplál és ókori kincseket rejteget, faluvégi tavakban ludakat fehérít, vándorol titkon a föld alatt, köddé párlik és kocsit, lovat térít le az útról, fehér csillagesőt zúdít a fagyott földre, gabonát őröl és mezőket frissít, meséket mormol a vízkirályról és márványmedencékben raboskodik, sósan gördül végig az arcunkon és szánkáztatja hátán a lapos kavicsot, tarka labdákat hintáztat és mohos lépcsők alatt kotyog, házakat mos el és sziklákat szakaszt le, kínzóeszköz és megváltás, itat, gyilkol, üdít, fürösztt, sárral ver be és tisztára mos, élet anyja, víz.

Mi pedig tudomásul vesszük tündöklő létét, kizsarolt szolgánkká alázzuk, szemetet szórunk bele, sörösüvegekre csorgatjuk, mérgekkel öljük, puszta létét fenyegetjük.

Mocskot rengető kikötőket, hulladékot sodró öblöket, zománcos dongók lepte, felpuffadt halóriásokat láttam mostanában megint.

Sötét, nehéz szavak jósolgatják jó ideje a víz halálát. Jó volna nem hinni nekik.

A vizet, ha örökre megromlik, ha elhagy bennünket, nem lesz élő, aki elsirassa.

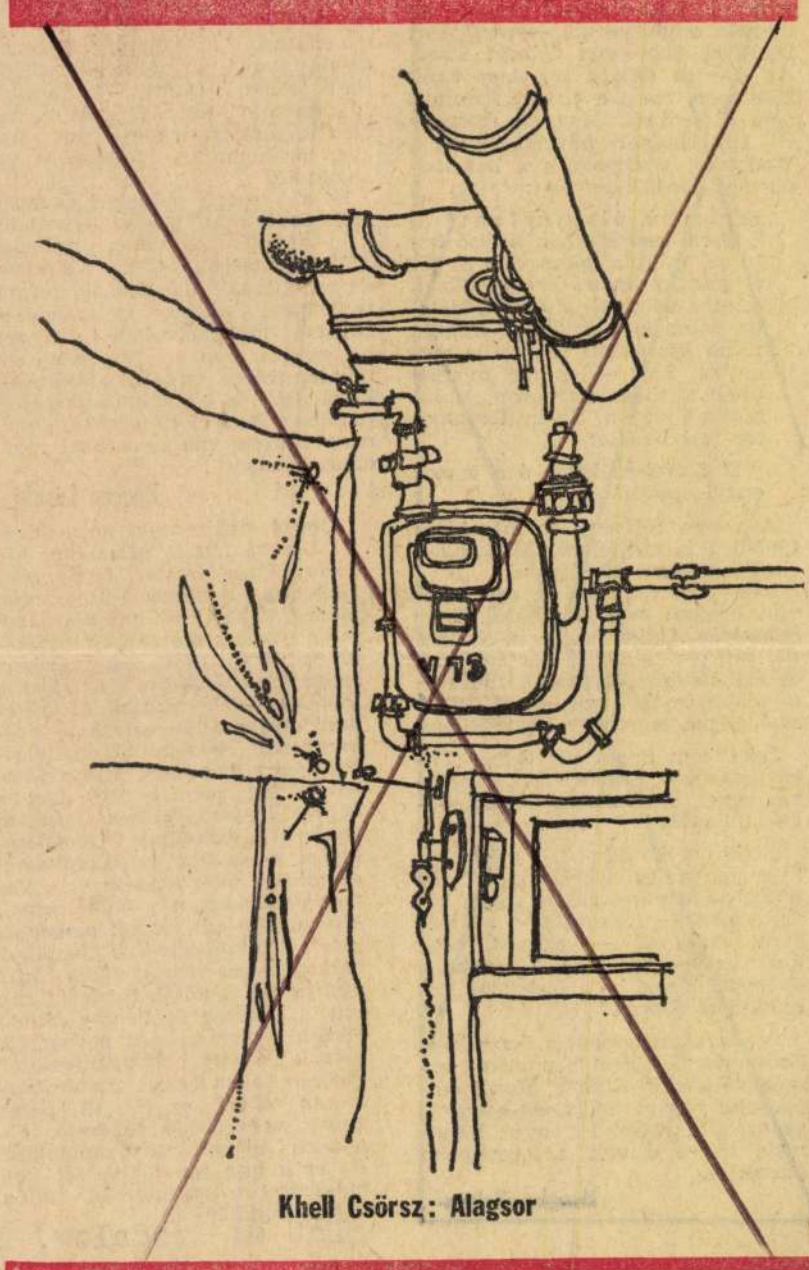

Khell Csörsz: Alagsor

Fenti áthuzott rajzot lásd: a müvész nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. lo.
XX. évf. 28. sz. cimlapján.

VADAS JÓZSEF:

VICTOR VASARELY
/VÁSÁRHELYI GYŐZŐ/

Képzőművészet

Ami a mappából kimaradt

Victor Vasarely hazaérkezett.

Személyesen is: a televízióban mindannyian tanúi lehettünk díszpolgárrá avatásának; és műveivel is, amelyekből az elmúlt héten nyílt meg a *pécsi* Káptalan utcában a *Vasarely Múzeum* címet viselő állandó kiállítás. Abban a házban, ahol gyermekkorát töltötte és amelynek belsejét kitűnően — a célnak megfelelően — alakították át. Egy valamire azonban még várnunk kell: szellemi magatartásának meghonosodására.

★

Pedig az útravalót idehaza kapta.

Bortnyik Sándor Műhelynek nevezett híres iskolájában, amely a huszas évek második felében működött. Ide járt 1928—1929-ben a Pécsről felkerült fiatalember, akit akkor még Vásárhelyi Győzőnek hívtak. Ma úgy mondanánk: alkalmazott grafikát tanult (a fiatalok plakátjaira már a kórabeli kritika felfigyelt, Mihályfi Ernő személyében); valójában azonban a Bauhaus-szemlélettel, tehát a modern iparművészettel kötött életre szóló ismeretséget. Bortnyik 1928-ban így fogalmazta meg szándékát, s gondolom, a tanítványai előtt sem volt kevésbé szókimondó: „Hogy az új művészenevelésnek és a korszerű alakításnak ezeket a ma már Európa-szerte propagált és elismert alapelveit itthon, Magyarországon is megvalósítsuk, egy kísérleti szabad iskolát állítottunk fel Műhely elnevezés alatt. Programunk főbb pontjaiban teljesen megegyezik a Bauhaus programmal." Összefoglalva és konkretizálva: a képzőművészetet a modern iparral szövetkező új iparművészet váltja fel; az ösztönein hallgató művész helyébe a tényleges társadalmi szükségleteket kielégítő mesterember lép.

Valóban. Vasarely 1930-ban Párizsba megy, ahol alkalmazott grafikusként dolgozik és keresi kenyerét. Túlozva talán még azt is mondhatnánk: sikeres ember. Valójában azonban elégedetlen. Nem elégítik ki a mégoly reklámszerű plakátok és a mégoly feltűnő csomagolások; önálló szellemi program kimunkálása foglalkoztatja. Alighanem azért kezd festeni — Bauhaus ide, Műhely oda; s fest éppen csak személye miatt figyelemreméltó expresszionista és szürrealisztikus képeket a negyvenes években, majd egyre elvontabb — a Bauhaus konstruktivizmusa felé közeledő — ábrákat.

Az áttörés az ötvenes évek derekán következik be, ekkor tisztulnak le a görbék egyenesekre, az amorf formák szabályos négyzetekre, körökre, háromszögekre. A rendezetlen kompozíciót ugyanakkor az optikai törvényeknek alávetett szigorú szerkesztés váltja fel az először fekete-fehér, majd élénk színekkel villódzó művekben. De — a külalaknál — lényegesebb az eredmény: ez a fegyelem szemkáprázt ató, pupillaizgató és szempillaremegtető játékot vált ki a nézőben. A kedélyeket nem borzolja fel, katartikus tartalmat, eszmei mondanivalót, publicisztikai hevületet itt ne keressünk), a nyugtalan felületek azonban — szüntelen és szellemes vibrálásukkal — elzsongítják a szemlélőt. Mondhatnék bódítást is: olyan virágkertekben járunk, ahol a virágokat mértani alakzatok, a vad illatokat pedig nem kevésbé lüktető harsány színek helyettesítik.

Miközben Vasarely a végletekig tágította az iparművészet határait, érett munkáival visszakanyarodott a Műhely egykori programjához. Ahogy mondani szokás: most már magasabb szinten. Bortnyik csupán azt állította: a jelenkori életnek kell meghatároznia a művészet formáit, tehát a modern termeléshez kapcsolódva, a tömegszükségletek kielégítése és a standardmodellek kimunkálása a fő feladat. A megoldás — a maga megoldása persze — már Vasarely nevéhez fűződik. Standardmodelleket — mértani alapelemet és színváltozatokat — alakított ki, amelyeket sorozatban gyártanak az iparban és a mester műhelyeiben. A tökéletesen és nagy példányszámban sokszorosítható szitanyomatok — színes grafikák — tömegszükségletekre apellálnak. Aminthogy tömegigény az egyhangúvá váló modern nagyváros dekorálása is, amelyre — mind ez ideig — Vasarely adta a legátfogóbb javaslatot korunk technikai feltételeihez igazodó műveivel.

★

1930-ban távozott Magyarországról *Kepes György* is.

Az időbeni egybeesés véletlen. Az okok azonban közösek. A világválság sújtotta konzervatív Magyarországon a gondolkodó és cselekvő szellemeknek egyre kisebb életterük maradt. A párhuzamok tehát nem esetlegesek. Szinte törvényszerű, hogy Vásárhelyi Győző épp akkor köt ismeretséget a Bauhaus módszereivel, amikor Kepes György tagja lesz a Kassák vezette Munkakörnek, amely szintén sok szállal kötődik a Bauhaushoz. Csók István egykori növendéke nem egyszerűen mesterének idilli művészetével kívánt szakítani, hanem tudatos társadalomformáló eszközt keresett magának.

Így hódítja meg az életet kendőzetlenül rögzítő fotográfia, így — a fotó révén — kerül kapcsolatba Moholy-Nagy Lászlóval. Hozzá utazik Berlinbe 1930-ban és 1934-ben, majd vele megy Londonba 1936-ban, aztán tovább Chicagóba. A tanítványból az évek során munkatárs lesz; Amerikában már ő vezeti a Moholy-Nagy által alapított Új Bauhaus fény-csoportját. A festészettől — a fotográfia közbeiktatásával — így érkezik el a fényhez, ehhez a szó szoros értelmében megfoghatatlan, bár korántsem kezelhetetlen anyaghoz, miközben magáévá teszi Moholy-Nagy Lászlónak a fény új művészetéről vallott, a kolozsvári *Korunk* hasábjain is kifejtett koncepcióját: „A mai törekvések arra céloznak, hogy magát a színanyagot, festéket fénnyel helyettesítsék... Nagyon valószínű, hogy a jövőben a lakások bizonyos helyét, a rádióhoz hasonlóan (olyan) fényfreskó... felfogására használják, amely nagy architektonikus egységeket, épületrészeket, falakat valamely előre megállapított fényterv szerint műfénnyel alakít ki."

Hogy ez művészettörténet? Ma már valóság is. A *Műcsarnok*ban megrendezett Kepes György kiállításon a szürrealista borzongású, de hallatlan műgonddal megmunkált festmények és az artisztikus fényképek mellett néhány fénytájkép és fényoszlop színes diáját láthattuk. Igaz, fényképek nem pótolhatják az eredeti műveket. A sok táblakép között valósággal megbúvó színes reprodukciók nemhogy érzékeltették, de eltorzították az életmű valódi arányait: a régimódi festőre téve a hangsúlyt. A kiállítás szerény megjelenése akkor feltűnő, ha világhíres pályatársakra gondolunk. Moholy-Nagynak könyve jelent meg már magyarul, több kiállítása is volt; Vasarelynek az 1969-es nagy retrospektív tárlat után most állandó múzeuma van Pécsett. A hiányzó művekért (talán a szállítási vagy a biztosítási összeg volt magas?) az a tudat sem vigasztal, hogy Kepes György munkásságának — képzőművészeti kísérleteivel — egyenrangú része irodalmi tevékenysége. Sőt, épp azért fájó a csonkaság, mert Kepes humanista művész, vagy kevésbé nagyképűen fogalmazva: gyakorló pedagógus és békeharcos publicista.

★

Jó üzletet csináltunk: műveket kaptunk és épületet adtunk. De hogy jó befektetés lesz-e ez a jó üzlet, az tőlünk is függ. Attól: tudunk-e élni a kincseinkkel?

A kezdet nem biztató. A Vasarely Múzeum példás csoportosításban mutatja be a festő munkáit — kronológiában, egyszersmind a stílusazonosságra is ügyelve. Ezt az emelkedő ívet törik meg váratlanul, értelmetlenül és érthetetlenül Vasarely feleségének munkái az utolsó nagy teremben. Nemcsak idegen test ez az együttes ebben a múzeumban, de helyet is foglal. Azokat a műveket szorítja ki a folyosóra és még azon is túlra, amelyek részben Vasarely adományaiként, részben a múzeum szerzeményeiként hirdették volna: az Op Art nemcsak Vasarely ügye volt. Jelentőségét az is mutatja, hogy irányzattá vált.

Ez a stílustörés apróság, mégis zavar. Mert ilyen apróságok jelzik, hogy Moholy-Nagy, Vasarely, Kepes távozásával egy gondolkodási mód is kiiktatódott a magyar képzőművészetből. A kinetikus művészetnek nálunk talán csak egyetlen elismert képviselője van: *Z. Gács György;* munkáit a nyáron az *esztergomi Vármúzeum*ban láthatjuk. Az is apróság, de az is bosszantó, hogy *Paizs László* kiállítása — a Váci utcai *Csók István Galéria*ban — komoly visszhang nélkül zárta kapuit az elmúlt napokban. Pedig hallatlan kultúrával megmunkált, szellemes szobrokat láthattunk — részben piros belű, fekete héjú műanyagból, részben áttetszően csillogó plexiből. Magyarországi magyar művésztől még nem szerepeltek kiállítóteremben ilyen technikailag is magas színvonalú absztrakt plasztikák. Ami persze nem ment fel egy másik — már kevésbé kellemes — észrevétel kimondásától. Attól, hogy Paizs szobrai — legalábbis egyelőre — légüres térben lebegnek. Szobroknak ízléses dekorációk csupán, ékszereknek pedig, hogy csak egyetlen alkalmazási területüket említsem, túlságosan nagyok. Ez a fajta művészet későn jött, de akkor nem hiába, ha egyedülálló bravúrjaival közvetve vagy közvetlenül bekapcsolódik majd a tárgyformálásba.

★

Amikor az Op Art világhódító útjára indult, Vasarely úgy találta, ősre van szüksége. Így bukkant Kassákra, a konstruktivizmus magyar apostolára. 1961-ben megjelent az a grafikai mappa, amely Kassák huszas-harmincas évekbeli klasszikus konstruktivista és Vasarely modern konstruktivista lapjait tartalmazza.

Könyvnél olcsóbb és kiállításnál maradandóbb a mappa, amely összerakva kiadvány, laponként a falra akasztva azonban akár kiállítás. Tehát rugalmas műfaj. Ez a titka népszerűségének, annak, hogy mappába kötve jelentek meg El Liszickij forradalmian új konstruktivista grafikái, George Grosz társadalombíráló szatírái, Derkovits Gyula Dózsa-lapjai, Bortnyik Sándor maga-sokszorosította metszetei.

Ezek sorát folytatja, a maga módján, a Népművelési Intézet gondozásában megjelent kiadvány, amely *Kortárs magyar mesterek* címet viseli, és amely tíz kortárs magyar mester grafikáját tartalmazza. Azt bizonyítandó: Moholy-Nagy, Kepes, Vasarely külföldön éltek és élnek, de Bortnyik Sándor, Barcsay Jenő, Martyn Ferenc személyében itthon is akadtak jelentős művészek, akiket megihlelett a konstruktivizmus; és olyan jelentős művészek is akadnak, gondolok Hincz Gyulára vagy Tóth Menyhértre, akiket nem a konstruktivizmus termékenyített meg. Csak azt sajnálom, hogy ez a szép szitanyomatokat közreadó album a kelleténél tarkább képet mutat — stílusban, szemléletben, minőségben. Sok ilyen, de jobb mappát szeretnénk látni (jó formája ez a kísérletezésnek is), mert ízléses, mert könnyen kezelhető, mert kultúrát terjeszt. Egy valamit kivéve: pusztán azt nem szeretném, ha a jelenleg Franciaországban élő Hantai Simon (most nyílt retrospektív kiállítása a párizsi Musée d'art moderne-ben) vagy a Nyugat-Németországban dolgozó Lakner László művészetének rokonait kellene majd ötven év múlva ily módon — szorgalmi leckeként — pótolni. Az akkori Hantai vagy Lakner Múzeum megnyitása után.

KÖNYVEK

LENGYEL BALÁZS:

Pályaképvázlat — tussal

Fenyő István: Vas István (Akadémiai Kiadó, 284 old.)

A Kortársaink című sorozat új kötete Vas Istvánról szól. Nem életrajzot kínál róla, és nem is — ahogy a könyv hirdeti — „személyiségrajzot" vagyis megszokott kifejezéssel: írói portrét, hanem időrenedben haladó, és minden alkotó tevékenységet számbavevő pályaképet. (Az persze, hogy a filológus pontossággal feltérképezett, műről műre, sőt versről versre végigelemzett pálya során az író egyénisége kibontakozzék, az írás sikerének, hogy így mondjam, *sine qua non*-ja.)

A könyv írója lelkiismeretes és megvesztegetően szerény Vergiliusként kalauzol végig Vas István gazdag életművén. Bevezetője szűk szavú három oldalán előrevetíti azt, amit a költő személyiségéről elemzésében kitapintott. Minden nagy íróról — mondja — kialakulnak sztereotípiák, címkéző ítéletek. Vas Istvánról ilyesfélék: intellektuális, racionális, az individualitás költője, polgári humanista, szkeptikus, urbánus poéta, a modernség bírálója. Mindebben — folytatja —, mint minden közhelyben, van igazság. De: „ugyanilyen joggal el lehet és el kell mondani azt is, hogy Vas István szenvedélyesen érzelmi alkat, emóciói erőteljesek, egy közösségi erkölcsfilozófia énekese, a polgárságnak majd fél évszázada kritikusa, politikában a forradalmi átalakulás híve, egyike a legnemzetibb poétáknak... s életművében el nem hanyagolható része van a modern költészet világnagyságai hazai megszólaltatásának. A két megállapítássorozat tehát *együtt* igaz."

Fenyő így jut el oda, amit Vas István Nicolaus Cusanusról írva már-már megfogalmazott magáról, és ahonnan — emlékezzünk csak! — a róla szóló elemzések ki szoktak indulni: hogy ellentétek keresztezési pontján él, és „képes megvalósítani magában az ellentmondások egységét".

★

Mely ellentmondásokét? A bevezető szerint: magyarság vagy európaiság, népi vagy urbánus, hagyományvédés vagy modernség, individualitás vagy közösség, politika vagy morál, forradalmiság vagy humanizmus, szabadság vagy rend, hit vagy szkepszis, racionalitás vagy szenvedély, intellektualitás vagy érzelmi erő, stb. Tébolybavivő, sátáni „vagy-vagyok" —, hogy most már magától Vas Istvántól kölcsönözzem a jelzőket, a velük való harcban formálódott Fenyő szerint a költő egész életműve. A „vagy-vagyok" dogmatikus kényszerével, „gondolkodást és tájékozódási horizontot gátló, normatív előírásaival" szemben meg tudta őrizni egyéni integritását és alkotói szuverénitását. S így lett Fenyő István dőlt betűvel szedetett összegezése szerint: „hagyományvédő forradalmár, individualista társadalomjavító, műveltségittas életrajongó, dezilluzionista hívő, nemzetnevelő európéer, esztétizáló realista, klasszicizáló romantikus".

Ami azt illeti, bár találó, mégis leegyszerűsített, nyers kontúrú személyiségrajz ez. Igaz, hogy Fenyő az elemzések során törekszik a vonalak árnyalására, s már-már a jellemző jegyek kialakulásának folyamatát is feltárja. Hogy könyve mégsem annyira sikeres, amennyire a beléje fektetett, elmélyült munka alapján lehetne, annak több oka van.

★

Legelső közülük Fenyő Istvánnak a versbeli közléshez, a vers szövegéhez való viszonya. Nem tudok mást mondani: ez a viszony nem elég distinktív. A versek szövegét többnyire szó szerint értelmezi, s olyan végleges gondolati közléseknek tekinti, mintha nem *lírai* költő írta volna őket érzelmei és hangulata erős befolyása alatt. Mintha minden vers a leszűrt, kikristályosult szemlélet közvetlen, egzakt, időtől független megfogalmazása volna.

Fenyő tudja, hogy a költészetben ilyesmi képtelenség — sokkal kimunkáltabb elme annál, hogy ne tudná —, mégis mikor *egy-egy* verset elemez, többnyire beleesik az iskolás értelmezés csapdájába. Különösen szemet szúr ez könyve elején, amikor Vas Istvánnak a felszabadulás előtti termését veszi számba. Bármennyire pontosan vázolja itt azt a társadalmi, történelmi valóságot, mely nélkül a költő hangulatvilága, magatartása, érzelmi drámája érthetetlen volna, a tapadás a szó szerinti jelentéshez mégis gátolja a dolgok helyretételében. Sőt, még egy újabb, szintén félrevivő gátló rendszer működését is létrehozza benne. Egy esztétikai minősítő beidegzettségét, mely szerint: a szomorú, borúlátó, pesszimista, kétségbeesett — esztétikailag értéktelen; a reménykedő, hittel teli, életszerető, optimista — értékes. Fenyő István persze tudván tudja, hogy a dolog nem így van, hogy minden értékelés dialektikus művelet, de ez a *tudás* az ízlését, az ösztöneit még nem hatotta át teljesen.

Növeli a pályakép tusrajz-keménységét a szerzőnek az a jogos, de mégis szűkös eredményre vezető eltökéltsége, mellyel túl direkten, túl célratartóan összpontosít a költő társadalmi magatartásának rajzára, politikai gondolkozásának alakulására, de csaknem teljességgel mellőzi Vas István létfilozófiáját. Az összegező létfilozófiai vers, a Monádok elemzésekor elkerüli a lényeget, az Önelemzésnél és a motívumok új meg új felbukkanásánál (Előhang, Rapszódia egy őszi kertben, stb.) behúnyja a szemét. A lírai mű kiemelkedő remekléseiről beszélve! Pedig ezekben a zaklatott létfilozófiai meditációkban, a beléjük rejtett *„hiszem, mert képtelenség" hitben* az individuum integritásáért küzdő Vas István sokszor emlegetett romantikus hevének csúcspontjait tapinthatná, az egymással küzdő ellentétek és vagy-vagyok (racionalitás és metafizika) rendkívül speciális, és a személyiségre nézve kulcsot kínáló egységét.

★

E hiányért sokban kárpótol az a biztos kézzel meghúzott, erőteljes karaktervonal, amellyel rögződött torzításokat — reméljük — hatástalanná téve, Vas István arcképét korrigálja. Pontos filológiai munkával és világos elemzéssel teszi helyre a költő viszonyát a marxizmus forradalmi ideológiájához; korai kapcsolódását és hozzá való eszmei hűségét a dogmatikus elzárkózás, valamint a személyi kultusz agreszív megnyilatkozásai idején. Azok az idézetek, amelyeket a róla írt tanulmányokból felelevenít, meghökkentőek, izgalmasak, elsősorban ferdítéseik, és képtelen állításaik miatt. De mert tekintélyes emberek írták őket, a hibás politikai koncepciók kijavítása után is továbbéltek, és bizonyos fokig ma is hatással vannak a költő megítélésére.

Fenyő István tisztázó munkája e téren példamutató. Kiemelkedik könyvéből az a rész is, ahol Kassák avantgard folyóiratáról, a Munkáról, a l'art pour l'art két háború közti tiltakozó szerepéről, s különösen, ahol gazdag érveléssel, sokak hibás ítéletét cáfolva, Babits cselekvő humanizmusáról beszél. Kár, hogy nem tudja mindenütt ilyen forróvá, elevenné, mai kérdésekre is feleletet adóvá tenni könyvét. Kár, hogy az összefogott fejlődésrajz helyett, fejezeteken keresztül ragaszkodik a versről versre való elemzéshez, melyet még a jól tájékozott olvasó is csak akkor tud igazán értékelni, ha Vas kötetét maga elé véve, ő is versről-versre követi a szövegét. És végül kár az is, hogy szakavatott és találó megállapításait — elemzéseiben egy sereg kitűnő és finom megfigyelés akad — helyenként belerejti egy olyan szakmai, túlfőnevesített stílusba — csupa hangulatiság, hangoltság, gondolatiság, egyéniség központú líraiság, akusztikai hangzatosság, önépítő sajátszerűség —, amelyet az olvasó olykor magamagának fordítani kénytelen.

Mindez nagy kár, mert Fenyő István megismerte és érti Vast, szellemén ihletődve, gondolkozásmódján okosodva érti. Önnönmagával, beidegzettségeivel is megküzdve. Megírhatta volna Vas Istvánról az évtizedekre érvényes irodalomtörténeti alapkönyvet.

ber, ha emlékezik

get ad. Föl kell adja szerepjátszását egy igazabb élet kedvéért. És választ az újdonsült vezérigazgató is, akit előde gondosan kimunkált kényelmi mechanizmusa vesz körül. Kezdeti tiltakozása enged, s a sárga telefon, ennek az életnek a jelképe, marad. Juszti, az egykori cselédlány pedig a pitiáner, de jogos bosszút választja, talán nem is annyira az újgazdagokkal, inkább rohadtul sikerült életével száll szembe.

Állandó szembenézés a Vészi-hősök sorsa. De amíg eddig általában a jelen szituációi késztették őket erre, most némiképp változott a kép. Múltjuk lesz a legfontosabb, ez határozza meg döntéskényszerüket. Persze Vészi tudja, hogy külön-külön egyik sem teljes értékű szempont. Nem is választja szét a kettőt, csak most az utóbbira helyezi a nagyobb hangsúlyt.

S nem is véletlenül. Legutóbbi írásaiban felróhattuk, hogy nagyszerűen kidolgozott szituációi sokszor egyénített hős nélkül maradnak. Nyilvánvaló: ha a hős absztrakció, a szituáció, amelybe került, sem marad egyensúlyi helyzetében, hős és konfliktusa külön súlycsoportba kerül.

Ezt elkerülendően nyúlt most az író az emlékezés több törésű prizmájához. Ily módon ugyanis majd minden hőse teljes életet hordozhat. Akkor tűnik fel a jelenben, amikor már múltját is a hátán cipeli. Kettős konfliktust él így át minden Vészi-hős. Egyfelől azt, amelyet az adott és kimerevített pillanat kínál, másfelől, amelyet múltja, a visszatekintés vet fel. Nem szentimentális önemlékezések ezek, kegyetlenek. Ezek az emberek többé már nem hazudhatnak maguknak, nem mondhatnak le az őszinteség kíméletlenségéről.

Tehetik mindezt azért, mert nemcsak konfliktusokba keverednek: sorsuk is van. Az *Inkognitóban Budapesten* című kötet talán legnagyobb vívmánya ez. S Vészi emberi mondandóiból már készen állt a második vívmány, hogy az ember mindig csak *maga* küzdhet meg az életével, segítsége alig akad; hogy helyesen választani nemcsak lehet, hanem kell is; hogy ez a választás sosincs későn.

Most — úgy tetszik — az író megtalálta ezekhez a kérdésekhez a hősöket is. Írásainak realizmusa így túlmutat önmagán. Nincs többé spekulációszaguk. A példabeszéd, sorsokba és emlékezésekbe fürdetve történetté vált, majdhogy történelemmé.

Mert a történelem, a legnagyobb emlékezés is hőse a kötetnek. Leginkább kimondva — s tán éppen ezért a leggyengébben — a *Kapupénz* című televíziós játékban. Ahol nemcsak az a baj, hogy sok benne a dramaturgiai törés. Inkább az, hogy az író néha meghátódik. Pedig emlékezni csak kegyetlenül lehet és szabad. Az ember, ha emlékezik — s talán ez *is* Vészi Endre hitvallása —, nem szépíthet semmit. De tovább kell élnie, ha ki akarja érdemelni az istenverte ember nevet.

Bányai Gábor

1021

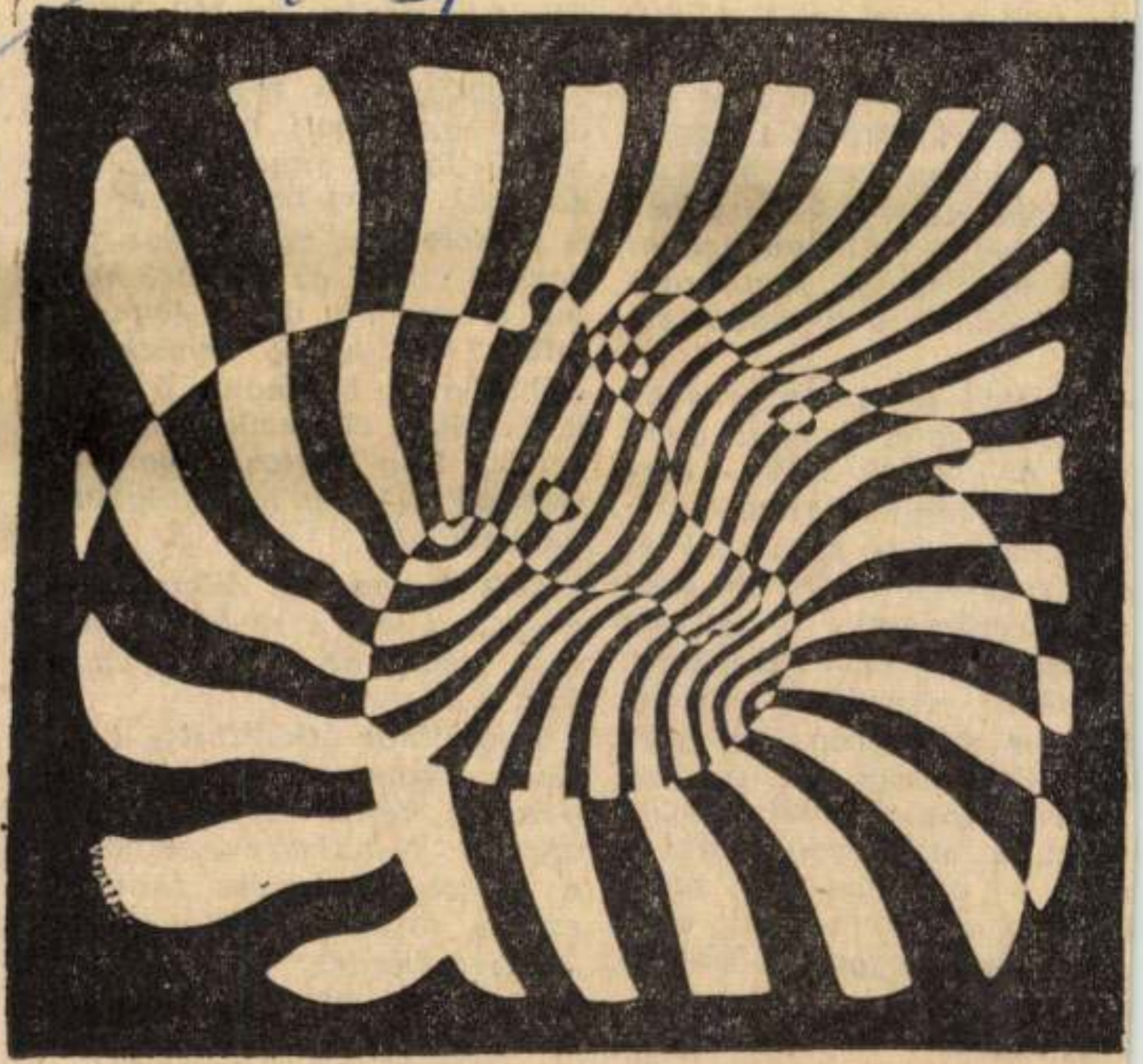

Viktor Vasarely: ZEBRÁK

A pécsi származású világhírű festő, eredeti nevén Vásárhelyi Győző Pécsett, a közelmúltban megnyílt múzeumának az anyagából.

unka itt valamivel köny-
ebb. arról nem is szólva,
gy tető van a fejük fölött.
ott-fázott éppen eleget.
A kis dohányzóban már öl-
nek a brigádtársak. Rinkó
zsef jóreggeltet biccent.
ajd átböngészi a kiír
és milyen alapa
ll a mai napon s
ok. Végül is ő a cs
tő.
— Láttad tegnap a
félelem falai mögö
met a kínaiakról?
zi egyik munkatársa.
— Láttam — hümmögi és
aga sem érti miért, de egy-
erre észreveszi, hogy van
jomra. Pedig nem éhes. Évek
a nem reggelizik otthon.
zért a biztonság kedvéért
egkérdezi, hogy ki lesz ma
soros bevásárló? Mindennap
megy a brigádból valaki a
oltba és a csoportnak meg-
isárolja az elemózsiát, amit
kilencórai reggeliidőben fo-
jasztanak el.

Elindul a négykerekű „békáért" és egy jó-
ngulatú dalocskát fütyöré-
ik maga elé. Hányan is van-
ak a kínaiak? 800 millió!?
Ez már valami.

No, akkor pakoljuk meg a békát, mondja, és 900 kilóig meg sem állnak.

Reggeli után ragadós hordókat gurítanak be a liftbe. Rinkó József hangtalanul dudorászik. Egyszer- er el
dik me ba-
ogy

feladná az 1400 négyszögölnyi bérelt földet.

Lehet, hogy az állatokat is eladná. Csak a szőlőt tartaná meg, mert az a lelke egyik fele.

A múltkor átkiáltott a kerítésen a szomszédja: — Na, mi van, te kétlaki?! Birod még erővel? Mindketten nevettek a dolgon, de azóta többször eszébe jutott, hogyan is néz ki ez a kérdés? No, igen. Ha az üzemben nem látná el rendesen a dolgát, akkor húzhatná a fülét, de a munkájával meg vannak elégedve, hiszen május elsején Kiváló Dolgozó címmel tüntették ki.

Vasarely, Victor / levél

— MEGÁLLAPODÁS jött létre Victor Vasarely, a magyar származású festőművész és Győr-Sopron megye Tanácsa között: az épülő új győri színház két oldalfalát a világhírű művész tervei alapján készített képzőművészeti kompozícióval díszítik.

— :Ht

14.

Népszabadság Bp. 1976. jún. 6.

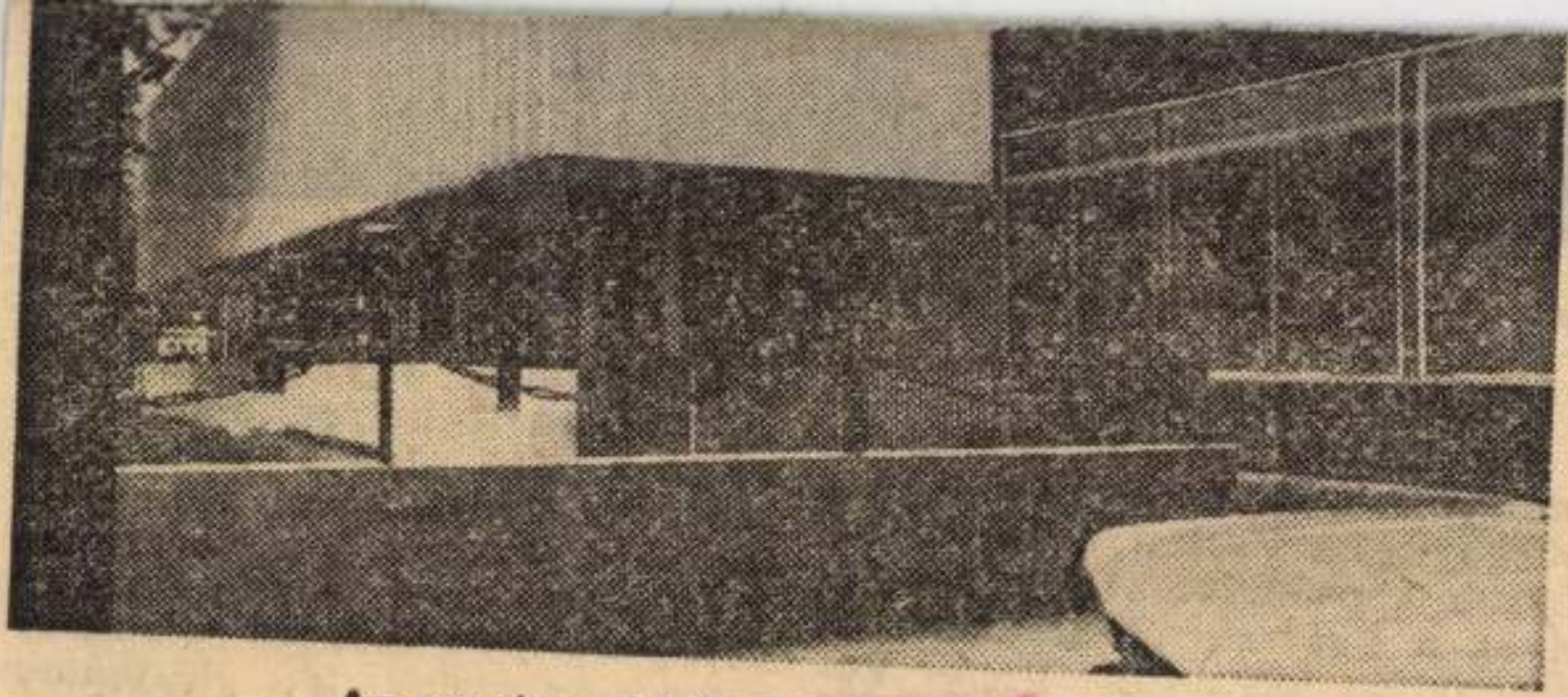

Az egyetem új tömbjének egy részlete.

Elutazott az NSZEP pártmunkásküldöttsége

Pénteken elutazott hazánkból a Német Szocialista Egységpárt pártmunkásküldöttsége, amely a Ma-

Magyar szállodaberendezés Franciaországnak

Mint párizsi tudósítónk jelenti, *Reimsben* felavatták a *Frantel-*

Victor Vasarely (jobboldalt) a múzeumban.

(Tudósítónktól.)

Dr. Molnár Ferenc kulturális minisztériumi államtitkár tegnap megnyitotta Pécsett a város legújabb képzőművészeti gyűjteményét, a *Vasarely Múzeumot.* A megnyitón jelen volt *Victor Vasarely* és felesége, *Claire* is. A művész mintegy 150 festményt, grafikát, szőnyeget, plasztikát adományozott, s ezt kiegészítette 12 kortársa műveiből egy olyan válogatással, amelyet ugyancsak saját tulajdonából adott át a múzeumnak.

Az új múzeum egy több mint 100 esztendős, egyemeletes épületben kapott helyet, amelyet a város a pécsi Janus Pannonius Múzeum irányításával restauráltatott és alakított át. Nevezetessége, hogy ezzel egy udvarban volt Vasarely szülőháza is, amelyről a művész így ír: *„Káptalan utca 3.: körives fakapu, egy nagy udvarban Dézi kutya csahol, egy szerény házsor, balra presbitérium, a jövő múzeuma, kívül a négytornyos székesegyház, egy csodasárga barokk palota... távolabb a Tettye örökzöld kúpja..."*

Vasarely V.

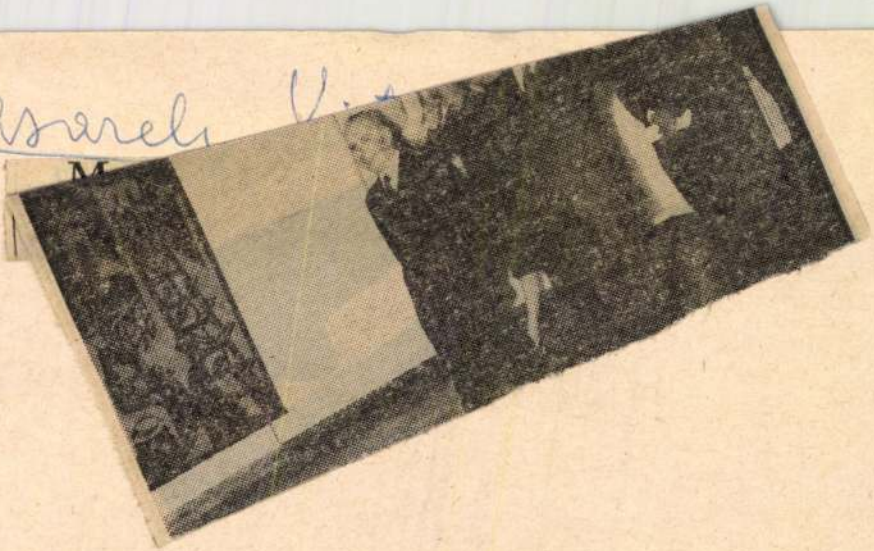

6.

— Megnyílt Pécsett ....

Népszabadság, Bp. 1976. jún. 5.

1021

1976.VI.13.Petőfi 2o.38 Gné
Láttuk-hallottuk

- A kiállitó termekben.
- Mai adásunkban beszámolunk a pécsi Vasarelly Muzeumról. Ismertetjük Czigány Dezső képeinek kiállitását, Bányai István tárlatát a Helikon Galériában, beszámolunk két tüzzománc müvész kiállitásáról. Riportunk pedig a Coster kontra plakát vitát ismerteti.

- Elsőnek hallgassák meg a Pécsi Vasarelly Muzeum kiállitásáról Csapó Györgyöt.

- A Vasarelly Muzeum megnyitásáról a napi sajtó a rádió és a televizió is több iznben részletesen beszámolt. Az esemény jelentőségét néhány szóval méltatni most feleslegesnek tünik, elemzésére pedig més lesz alkalmunk visszatérni. Mert arról van szó csupán, hogy Pécs városa egy uj és szép muzeummal gazdagodott, amelynek alapitója a világ manapság egyik legismertebb müvésze Viktor Vasarelly, a város szülöttje, ámbár ez sem csekélység, hanem képzőmüvészeti felfogásunk szélesedő, és korszerü szintézis irányába ható fejlődését is jelzi. Vasarelly egy 1952-ben tett nyilatkozatában a következőket mondotta. A festő mindenekelőtt becsületes munkás, aki megtanulta a mesterségét. S aki egész életén át aggodalommal kérdezi, érvényes mü-e amit csinált, van-e hatása, van-e mozgató ereje. Tapasztaltam, hogy ezeket a kérdéseket a Vasarelly muzeum látogatóinak java részes is felfedte. Szinte enélkül, hogy tudta volna, hogy Vasarelly müvészete ebből a gondolatból táplálkozva ujitotta meg az ősi mesterséget egy kornak megfelelő vizualitástra törekedvén. Egész csapat általános iskolás és középiskolás fiuval lánnyal találkoztam, akik elragadtatással szemlélték Vasarelly müveinek kiállitását és ugy vettem észre a ritka vagy gyakorlatlan tárlatlátogató is hasonlóképpen. Ennek oka nyilvánvaló a látásmód frissességében van, az hogy nem keresnek mélyebb értelmet a látványban, epikus vagy gondolati tartalmat, amely nincs is meg benne, mert éppenséggel egy uj vizualitás részeként jelentkezik. Vasarelly munkamódszere hasonló a tervező mérnökéhez. Ha közelebb akarunk kerülni müvészetéhez akkor mindenek előtt eljárásával, munkamódszerével, technikájával kell megismerkednünk. Ő maga igy számol be erről. Az uj emberi érzésvilágnak a nagy formátumok és az éles lokál szinek felelnek meg. S a müalkotás, amelynek értéke nem egyediségében, hanem reprodukálhatóságában van azaz nem a tárgy ritka voltában, hanem a tárgy által képviselt érték ritkaságában. Vasarelly müvére, amely azonositotta a közvetlen technika és a társadalmi célok szolgálatát, a festői világmagyarázattal, érvényesek nagy szavai, amelyben eszméit oly tömören fogalmazta meg. A természet tiszta formáit is kifejezi a tiszta szin, térizmus, ezért a konstruktivizmus a vizió szocilizmusa. Pécsett a világhirü mester szülőházában lét-

Cézanni

rejött muzeum, amely nemcsak az ő müveit, hanem feleségének Cleer Vasarellynek és más neves kortársainak a Vasarellyével rokonszellemü müveit is bemutatja, jól szolgálja a célt, amely nélkül munkásságát, meg nem érthetjük, s amelyről Ő maga igy vall. A müalkotás akkor válik teljessé, ha behatol a társadalmi rétegekbe, és köztünk közkincscsé lesz. Bár áradna szét korunk teremtő müvészete a tömegek között, hogy a szüntelen jelenlét erejével hasson, nevelje a szemet és az érzékenységet. Ennek a szellemében kell néznünk Vasarelly munkásságát és egyes müveit is. Nem elsődleges törekvése, hogy reprodukálható alkotásai szobánk falán gyönyörködtessenek, hanem a kor követelményeinek felismeréséből fakadóan a festészetnek a különféle müvészeti ágakba való beolvadása egy olyan szintézis létrehozása, amelyben a festészet-szet a szobrászat, az épitészet a város tervezés egymás mellett egymással szorosan együttmüködik. Többé nem az alkotói fogékonyság külön-külön megnyilvánulásairól van szó, hanem egy közös plasztikai fogékonyság különböző területen való fejlődéséről, irja. A többszinü város többszinüségen burkoló anyagainak változatossága értendő mindenekelőtt, tökéletes szintézist jelent a számára, és a plasztika valamennyi ágát uj életre kelti a teljes funkcióban, amely Vasarelly szerint éppen a többszinü városba kerülhet legkövetkezetesebben alkalmazásra a történelem mai szakaszában. A most megnyilt muzeum a lehetőségek jobb kihasználására ösztönöz, ez már magában is elegendő volna ahhoz, hogy rendkivül jelentőségét méltassuk.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL – 4
DOLGOZÓK LAPJA
(KOMÁROM)

Victor Vasarely
1021

Vasarely-múzeum Pécsett

Pécs, Káptalan utca 3. Emeletes, sárgára vakolt, klasszicista épület. Néhány napja múzeumként világhírű szülöttje, Victor Vasarely, azaz eredeti nevén Vásárhelyi Győző nevét viseli. Az 1930 óta Franciaországban élő képzőművész szülővárosának ajándékozta teljes pályaképét, életművét is felmutató másfél száz alkotását. Saját alkotásain kívül átadta a múzeumnak felesége Claire Vasarely műveinek válogatott gyűjteményét, valamint kortárs külföldi művészek, így például: Hans Arp, Frantisek Kupka, Michel Seuphor és L. Tomasello több, jeles alkotását.

A látogató kúszó akácokkal befuttatott, félköríves kapun át jut az ízléses, barátságos hangulatot árasztó leanderbokrokkal díszített udvarra. A helyreállított épület termeiben szépség és harmónia. Grafikák, plasztikai kompozíciók, képek, faliszőnyegek, a világon mindenütt ismert munkák, mint például a Zebrák, az Orion, a Helios, a Caracas, és a Vega-sakk; mind-mind egy utánozhatatlan eredetiségű, világhírű alkotó életművének, pályájának csodálatos szépségű kompozíciókban megtestesült tanúja.

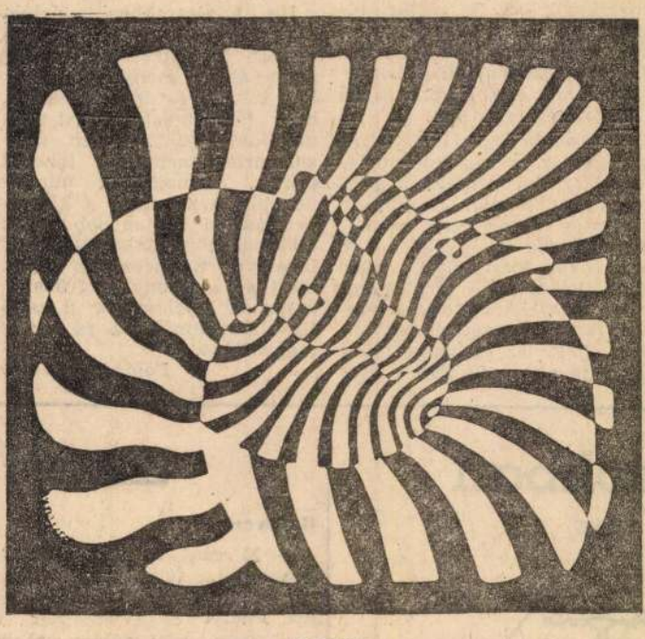

Zebrák

Victor Vasarely 1908-ban született. Művészeti tanulmányait Budapesten, a Podolini-Volkmann festőiskolában kezdte 1927-ben, majd a következő esztendőtől Bortnyik Sándor műhelyében tevékenykedett. 1930-ban Párizsban telepedett le, azóta ott él és alkot. Sajátos, összetéveszthetetlen művészi stílust teremtett. Ebben a stílusban a formák és a színek varázslatos összjátéka mindig egy-egy nagyobb látványegységet hoz létre, amely az élmény kiindulópontjául szolgál és struktúrája, elrendezettsége révén a részletek felé vezeti a szemet. A körök, a négyszögek, a kristályszemalakzatok és a háromszögek —, s ezek összeálló, egymásba zuhanó, egymásból növő, egymást vonzó és taszító formarendszere — egy-egy domináns szín uralmával, az egyes munkák szinte áttekinthetetlen, s mégis jól érezhető gazdagságát hozták létre. Vasarely a modern ember érzékeny szín- és formavilágához talált stílust.

A 68 éves, fiatalos kedvű művész, Pécs legújabb díszpolgára, arcán derűvel, szemében csöppnyi meghatódottsággal lépett a nevét viselő múzeumba. Amikor arra kértem, mondja el, miként határozta el, hogy nagyvonalú gesztussal szülővárosának ajándékozza alkotásait, kifogástalan magyarsággal így válaszolt:

— Szerintem nem nagyvonalú, hanem természetes, megfontolt és érzelmeim által diktált tett: tisztelet a szülőföldnek.

A múzeum megnyitója alkalmából rendezett sajtótájékoztatón Victor Vasarely hosszan elbeszélgetett az újságírókkal. A többi között szólt arról a szép és sokat hangoztatott elméletről, hogy a műalkotás akkor válik majd teljessé, ha behatol a társadalmi rétegekbe, és közkinccsé lesz,

A művész

hogy hasson, nevelje a szemet és az érzékenységet. Megemlítette, hogy a múlt század végéig természetes, szép egymásrautaltságban, közösen dolgozott építész, festő, kerámikus, s harmonikus épületegyütteseket teremtett. Aztán a XX. század elején felbomlott ez az együttlét, a burzsoázia cirádás keretekbe rakta, szalonjába, ebédlőjébe, vagy páncélszekrényébe zárta a képeket, a szobrokat. Az építész pedig többnyire csak néhány négyzetméternyi szabad felületet hagyott, s udvarias levelet írt, mondjuk Picassónak: készítsen valamilyen dekorációt. Az én elképzelésem más! — folytatta Vasarely mester. — Emberarányú, a mai esztétikai igényeknek megfelelő, színes tömegépületek létrehozása, amelyekben jól érezheti magát az ember, s humanizált, szívet, lelket vidámító környezetre lel. Mert a művészet ma szerintem, a labdarúgáshoz hasonlóan: csapatmunka.

Victor Vasarely legújabb terveiről így szólt: — Ha a Pécsi Zsolnay-gyár elkészíti az elképzelésével egyező pirogránit lapokat, kompozíciót készít az épülő győri színház két falára. Ezen kívül néhány mondatban beszélt egy Pécsett felállítandó Vasarely-alapítvány lehetőségéről is.

Amikor Victor Vasarely a Vasarely-múzeumba lépett ez volt az első gondolata: alig várja, hogy csendben, s egyedül végignézhesse a gyűjteményt, hátha lesz még kiegészíteni való.

Harangozó Márta

Hogy több legyen a tej!

Gondban vagyunk a szarvasmarha-tenyésztéssel. Nem új probléma, de súlyosodik és a kedvező, valamint kedvezőtlen tendenciák egybevetése nem mutat derűs képet. A tehénállomány az elmúlt esztendőben érzékenyen — több mint öt százalékkal — csökkent és ez a tendencia mindmáig tart. Az országos tejhozam alacsony. Jó tünet viszont, hogy ez év első negyedében a termékenyítés növekszik, a borjú- és tehénvágás, valamint élő export csökken. A tejfelvásárlás pedig az első negyedévben igaz, hogy minimálisan, de több volt, mint az előző esztendő azonos időszakában.

A valóban nem derűs helyzetből azonban van kiút. Nem a végleges megoldás útja ez, de megoldhatja pillanatnyi gondjainkat. Szemléletváltozást szeretnék sürgetni két területen, egyrészt a termelőszövetkezeti közös szarvasmarha-állomány megítélésében, másrészt a kistermelőknél lévő szarvasmarhák „minősítésében".

A termelőszövetkezetek ma nagyon kevés kivétellel főkönyvelői szemmel értékelik a szarvasmarhatartást. Csak azt látják, hogy nem hoz semmi jövedelmet, inkább visz. Ha pedig úgyis ráfizetéses, akkor púpnak tekintik a hátukon és így is kezelik. Ez a szemlélet vezetett odáig, hogy a termelőszövetkezetek felében az egy tehénre jutó évi fejési átlag a 2400 litert sem éri el. Ilyen alacsony hozam mellett a tejtermelés nem lehet jövedelmező.

Van egy másik megközelítési mód is. A termelőszövetkezetek vagyonának negyede-ötöde általában a szarvasmarha-ágazatban fekszik. Korántsem közömbös, hogy ez a vagyon a haszon vagy a ráfizetés termelésében vesz részt. Jó lenne végre belátni, hogy a szarvasmarha nemcsak tejet és húst (csúnya szóval: forintot) termel, hanem részt vesz a gazdálkodás körforgásában. A takarmánytermelés teszi lehetővé a produktív vetésforgók kialakítását. A tehén olyan melléktermékeket hasznosít, amelyek egyébként kárba vesznének. Ilyen például a cukorrépafej, a kukoricaszár, az alomszalma. Végül pedig az istálló körül felhalmozódó trágya ésszerű hasznosítása a növénytermesztési hozamokat javítja.

Így szemlélve már nem annyira ráfizetéses ez az ágazat, arányát tekintve pedig igazán megérdemli, hogy legalább az úgynevezett „nullszaldóig" eljussanak, vagyis ha nincs haszon, ne legyen ráfizetés sem, ami a 2800-3000 literes évi telhozamnál következik be. Ez pedig elérhető. Tehénállományunkban és az annak zömét alkotó magyartarkában „benne van" a három-, három és fél ezer literes tejhozam.

A kisemberek tehenei adják ma az ország tejtermelésének 42, hústermelésének 23 százalékát. A nem nagyüzemi állomány zömét azok az egy szem „Riska tehénkék" adják, amelyeket Józsi bácsi, Mari néni kegyeletből tart és ennek megfelelően etet, gondoz. (Tehát hozzájárulnak ahhoz, hogy az országos fejési átlag tavaly csak 2341 liter volt.) Amint a gazda leesik lábáról, ezeket a teheneket eladják és helyükre soha nem kerül másik.

De a háztáji szarvasmarhatartás is korszerűsíthető. Vannak kistermelők, akik 3-4-5 tehenet tartanak, fejőgépet vesznek, hozzáértéssel takarmányoznak és — mivel ők is munkaerő költségét nem számítják, — az állami támogatás és a felvásárlási árak mellett megtalálják számításukat a szarvasmarha-tenyésztésben. Ez a közeljövő útja! Ha a kistermelőknél is bekövetkezik bizonyos koncentrálódás, akkor a nem nagyüzemi állomány megmarad, továbbra is hozzájárul az ország ellátásához.

Csakhogy ehhez szintén szemléletet kell változtatni, számúzni a „spekulatív tehén" fogalmát. Sokan ugyanis valamiféle üldözendő, adóztatandó jelenségnek tartják azt, hogy egy-egy termelőszövetkezeti tag, ne adj' isten vasutas, vagy nagyüzemi bejáró munkás 5-6 tehenet tart.

Ha a téeszekben elérjük, hogy ne főkönyvelői szemmel nézzék a szarvasmarha-ágazatot, akkor menjünk nyomban tovább és érjük el azt is, hogy támogassák azokat, akik működési körzetükben szarvasmarhát tartanak, tehenet fejnek. Támogassák mindenekelőtt azzal, ami a kisembereknél a legnagyobb gond: fuvarral, tömegtakarmánnyal, legelővel. Ez nehezebb lecke, mint az alacsony nagyüzemi hozamok emelését, de ha kellő figyelmet fordítunk rá, ez is megoldható.

Földeáki Béla

Derű rajzokban

UDVARIAS SRÁC

a helyem a néninek?...

Ezen

Bukarest

— Mircea! Tegnap, amikor hazajöttél, félig be voltál rúgva. Magyarázatot követelek, miért?

— Nem volt nálam több pénz — feleli a férj.

Bécs

A férj és felesége a színház előcsarnokában beszélget az előadás szünetében. Egy közismert szépasszony megy el mellettük. A férj felsóhajt:

— Micsoda ragyogó nő! Vajon hány éves lehet?

— Fogalmam sincs — szólal meg a feleség —, egy azonban bizonyos: több, mint amennyi!...

New York

— Maga miért ül, hapsikám? — kérdi az egyik rab a másiktól.

— Tulajdonképpen semmiért, öcsi — feleli a cellatárs.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Victor Vasarely

Budapester Rundschau
1976 JUN 28

1021

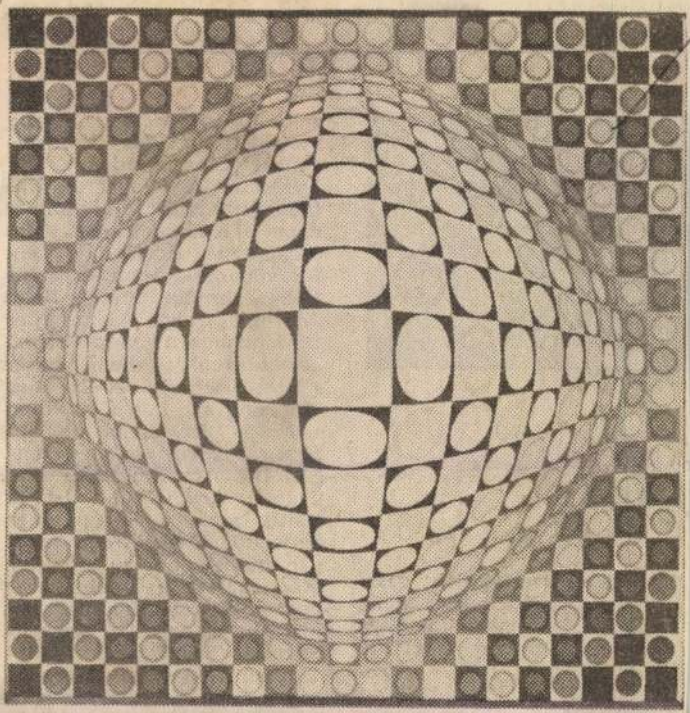

In ihrer vorliegenden Ausgabe stellt die BR den weltberühmten Künstler Victor Vasarely vor, der vor kurzem seiner Geburtsstadt Pécs eine ansehnliche Sammlung aus eigenen Werken und Gemälden seiner Zeitgenossen schenkte (s. BR 22/1976). Dazu s. Beitrag S. 11 und Reproduktionen seiner Werke S. 10 und 11. Bild oben: Komposition

bágy

be mit weißem Gesicht. Die Jungen sind noch ganz schwarz. Seit zwei Jahren nistet im Schwingelgras die Brachschwalbe. Das letztemal wurde im Jahre 1840 an der Theiß in Tiszaföldvár aufgezeichnet, daß dieser elegante Vogel mit den schwarzen Schwingen dort sein Nest baute. Und dann tauchte er vor zwei Jahren wieder hier in der Hortobágy auf. Stirbt er einmal

Geschützter Vogel im Naturschutzgebiet: Gegenüber dem Kornspeicher des Staatsgutes Hortobágy ein Storchennest, darunter eine Hochspannungsleitung. Beim Anflug wurde eines der Storcheneltern vom Strom „erschlagen", die Mutter brütet noch. Fliegt sie aus, Nahrung zu holen, erkälten sich die Eier, bleibt sie im Nest, so stirbt sie vor Hunger. Die Ornithologen Dr. Csaba Aradi und István Fintha meinen, es sei hier äußerst schwer, wenn nicht gar unmöglich zu helfen. Möglicherweise geht eine ganze Storchenfamilie zugrunde. Ja freilich, den stilfremden Kornspeicher müßte man früher oder später abreißen und die Hochspannungsleitung unter die Erde führen ... Aber wann? Und wer zahlt das?

Hoch im Wert stehen die Federn eines anderen geschützten Vogels, des Kranichs. Die Hirten, besonders die älteren zahlen gut und

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Victor Vasarely

1976 JUN 28

Budapester Rundschau

1976 JUN 28

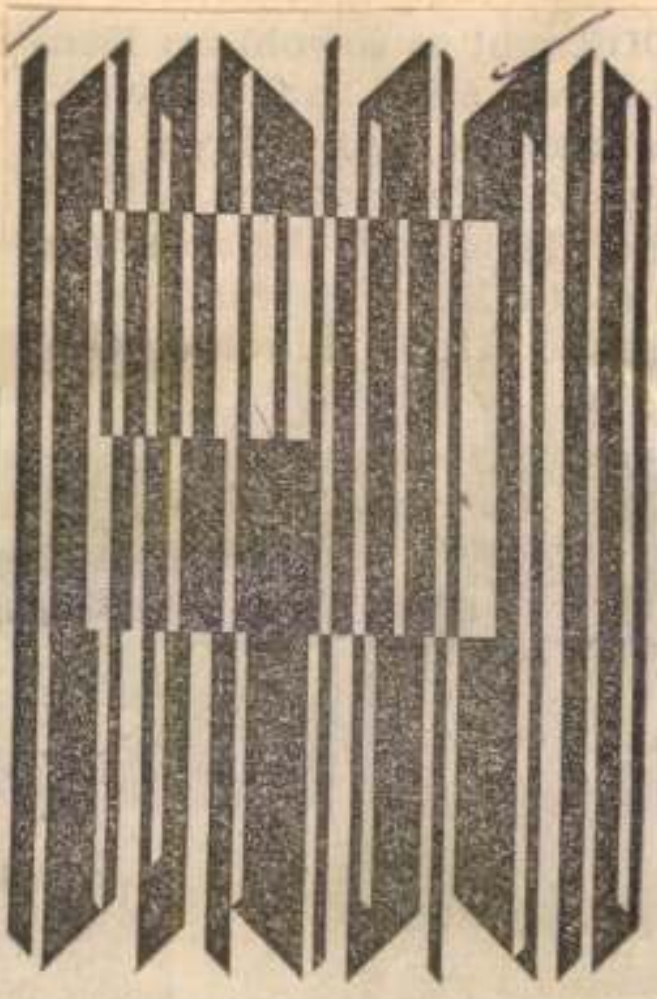

1021

Victor Vasarely:
Komposition
in Schwarz-weiß

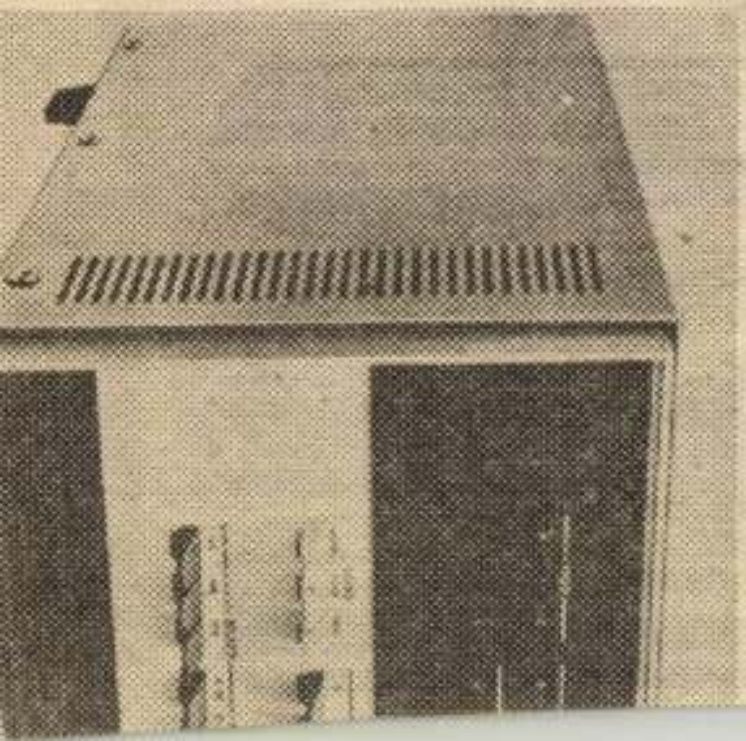

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Victor Vasarely
Budapester Rundschau
1976 JUN 28

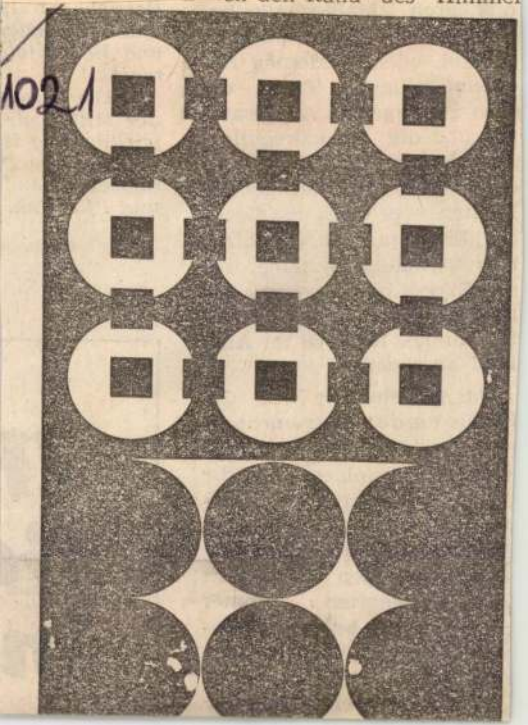

nu
nü
Ar
ch
m
re
M

den letzten fünf Jahren gelangten über 400 neue Geräte, Einrichtungen, Apparate bzw. komplette Systeme auf die Exportliste unseres Unternehmens. Davon konnte Metrimpex 1975 60 im Ausland absetzen.

Das gemeinsame Ziel, das Fachleute der Instrumentenindustrie aus Ungarn und der DDR verfolgen, ist die Produktenstruktur so zu erweitern, daß die stufenweise Einschaltung in die RGW-Integration den einzelnen

und aufeinand
und Pflichten.

I
G

Victor Vasarely: Kreise und Vierecken

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1976 JUL 25

Victor Vasarely

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

1021

Vasarely-múzeum Pécsett

Június 4-én nyitotta meg kapuit Pécsett a Káptalan utca 3. szám alatt a Vasarely-múzeum, a magyar származású művész, Vásárhelyi Győző szülőházában. Vasarely a XX. század egyik legkiemelkedőbb egyénisége a modern képzőművészetben. Mindennek bizonyítéka az a tekintélyes mennyiségű díj és kitüntetés, amelyben a művészt részesítették. Hogy mást ne említsünk, 1970 óta Vasarely a Francia Becsület-rend lovagja, ezenkívül — sok más művészeti díj mellett — New Orleans, Villeparisis, s most már Pécs díszpolgára is. Vasarely koncepciójával mondhatni új irányt nyitott a modern képzőművészetben. Hitvallása szerint a modern művészet akkor tölti be hivatását kellőképpen, ha az a tömegekhez szól, minél több embert érintve. Így vall erről a művész: *„Bár áradna szét korunk teremtő művészete a tömegek között, hogy a szüntelen jelenlét erejével hasson, nevelje a szemet és az érzékenységet..." „A műalkotás akkor válik tel-jessé, ha behatol a társadalmi rétegekbe és közkinccsé lesz."*

Vasarely roppant nagy jelentőséget tulajdonít a sokszorosítható alkotásoknak. E koncepció túllép a festészet hagyományos keretein. A cél a „színes város", a környezet, az urbánus környezet esztétikájának megvalósítása, s e cél érdekében történő munkálkodás. E művészet nem elégszik meg a táblaképek adta lehetőségekkel, sok esetben lekerül a falról, térbe állítódik.

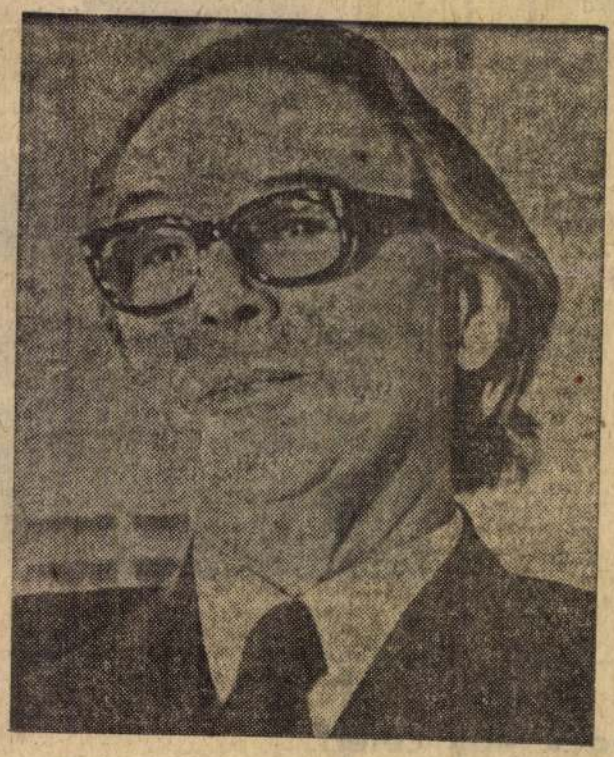

Victor Vasarely

Ezen a ponton lehet megragadni a modern képzőművészet. Vasarely szavaival *„a teremtő művészet"* lényegét, s itt lehet teret nyitni az olykor jogos ellenvéleményekkel szemben, miszerint a modern művészet nem más, mint játék a formákkal és színekkel.

A műalkotások befogadása ma nem könnyű feladat. A nézőt sokszor értetlenül áll a geometrizáló képek előtt, nem értve a művész szándékát, s nem értve a mű által kiváltott saját gondolatait, mivel ezek is szokatlanok, furcsák. A befogadó által megszokott élménysablonok — amit például egy tájkép nyújt — ez esetben csődöt mondanak. Félreértés ne essék: nem a tájkép ellen van kifogás! A mai műalkotások befogadása *MÁS* szemet igényel, mint korábban. Kis túlzással mondhatnánk: új vizuális nyelvet kell megtanulnunk. A ma művészete mindenkié kell hogy legyen. Ez pedig aktív befogadást jelent, mert a művet ketten teljesítik ki: az alkotó és a műélvező. A dolognak azonban ez csupán az egyik oldala, mert ettől még a képek lehetnének érthetőek. Nos, a másik oldal talán a döntőbb, ami némi magyarázatot ad a látszólagos érthetetlenségre. A képzőművészet áttételesen tükrözi a valóságot. Esztétikumot tükröz, a valóság esztétikai oldalát. „Az esztétikum" pedig Lukács György meghatározása szerint *„valami megjelenési viszony, valami lényegesnek az érzéki megjelenése, akár az ember céltudatos tevékenysége hozza létre, akár pedig az ember céltudatos tevékenységétől látszólag, vagy valóságosan függetlenül létezik."* A modern művészet kiválóságai is valami lényegesnek az érzéki megjelenítésére törekednek. A mai világot tükrözik, azt a világot, amely egyre jobban fogalmivá válik; a logika, a gondolkodás, az alkotótevékenység, a kommunikáció (ember-ember, ember-gép, gép-ember közötti kommunikáció) nyer hangsúlyt, s tetézi ezt a gyors ritmusú élet, a bonyolultság. Kifejezné-e ma ezt a világot a reneszánsz nyugalma, kiegyensúlyozottsága? Nyilvánvalóan nem, legalábbis nem abban a formában.

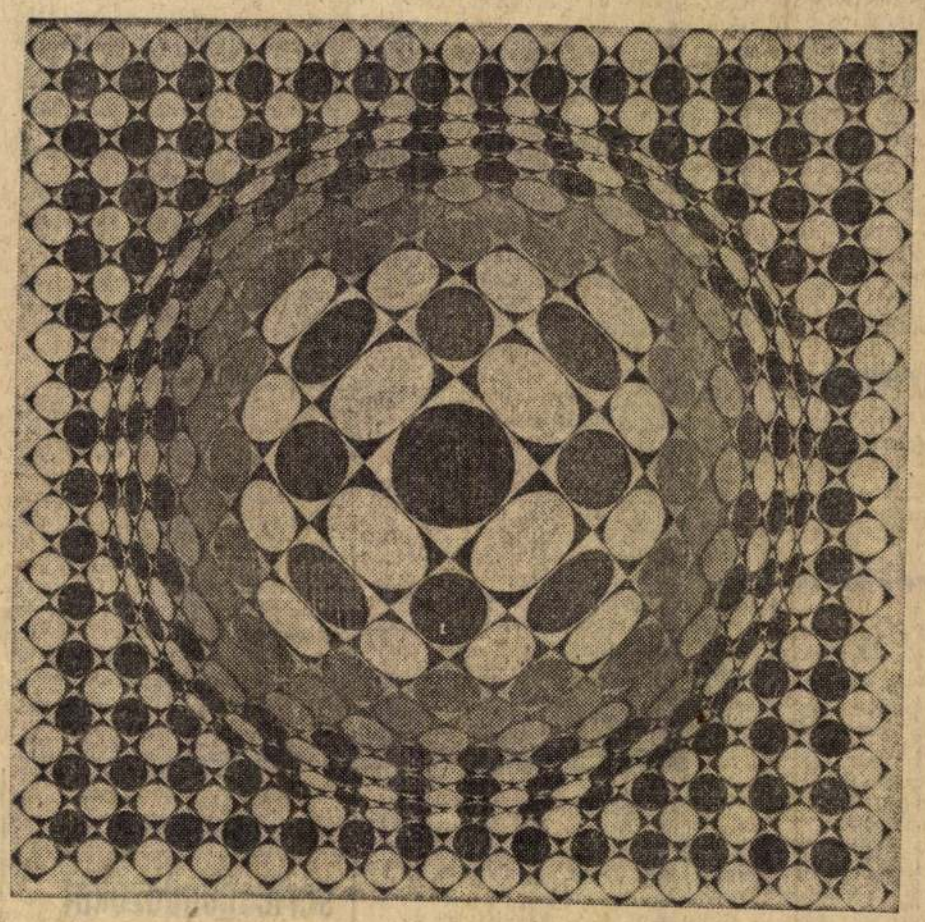

A társadalmi életben a változás, a fejlődés rohamos. Ezeket a változásokat követi a modern művészet. A fejlődés az egyszerűtől a bonyolult felé halad a természetben és a társadalomban is. A mai képzőművészet — bármennyire is hihetetlen — nem híve — bizonyos szempontból — a bonyolultságnak. Ellenkezőleg: a világ lényeges jelentéstartalommal rendelkező alapformáit keresi és az alaphatásokat. Vasarely is e „kutató" művészek közé tartozik. S hogy menynyire komolyak ezek a törekvések, álljon itt néhány példa. Victor Vasarely 1970-ben a dél-franciaországi Gordes városka középkori kastélyában alapítványt létesített, amelynek keretében állandó múzeumi kiállítás nyílt ún. didaktikus (oktató jellegű) módszerrel összeállított anyaggal. 1976 februárjában megnyílt Aix-en-Provence-i alapítványa. Múzeum és alkotóműhely egyaránt, ahol tanulmányozhatók a különböző technikával kivitelezett művek, az építészetben megvalósítható tervek, s ugyanakkor a munkához, a módszer további kollektív kiteljesítéséhez műtermek sora áll rendelkezésre.

Nálunk Magyarországon is több helyen — például a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen — megalakult a vizuális központ. Beleszólási joguk van a város esztétikai milyenségének kialakításába, s a kiállítások sorozata, s a tavaly indult képzőművészeti szabadegyetem szolgálja a szem nevelését, látásmódunk átalakítását. Pécs városa, amely egyébként sem szűkölködik látnivalókban (Csontvári-múzeum, Zsolnai-múzeum, Modern Magyar Képtár), Vasarely révén óriási kinccsel gazdagodott. A múzeumban Vasarely munkáin kívül felesége *Claire Vasarely* alkotásait is megtekintheti a látogató, sőt néhány jelentős kortárs képeit is. Látható *Hans Arp, Frantisek Kupka*, a szintén magyar származású *Nicolas Schöffer* alkotásai közül egy-egy.

Drienyovszki János

Jó idő?

Azt mondja a televízió bájos bemondónője pénteken este, az Öt perc meteorológia című műsor elé: „és most lássuk, mit mond a meteorológus, javul-e a hét végére az idő?"

Hm.

Ha jól értem, ez azt jelenti, az eső után igazán kisüthetne a nap. Mert ma délben Pesten zápor volt, rövid idő alatt 40 milliméter körüli csapadék esett. Talán az égi áldás nem jött jól a Körúton, talán eláztatta a bemondónő cipőjét, esetleg ruháját lefröcskölte egy autó, innen a jó időért való fohász.

De vajon tudja-e a bemondó, hogy a mezőgazdasági szakemberek hetek óta milyen izgalommal várják az időjárásjelentést, hátha arról tudósít, megjön-e az annyira várt csapadék, mert különben veszélyben forog a mezőgazdaság idei termése. Hogy a szárazság nyomán egyre több kút apad el. Mind több helyen van vízhiány — és hogy újra a mezőgazdasághoz térjek vissza — a mesterséges öntözőberendezések csak részben jelentenek gyógyírt a termés megmentése érdekében.

Szóval az eső, a tartós csapadék most roppant fontos lenne.

A meteorológus aztán „megnyugtat". A záporok, zivatarok lassan átterjednek a keleti országrészre is, és a hét végére nem várható száraz idő.

Nem vagyok kárörvendő, de szerettem volna látni néhány pillanatra a bemondónő tekintetét...

F. I.

MUNKÁSPORTRÉ 2.

A pásztor

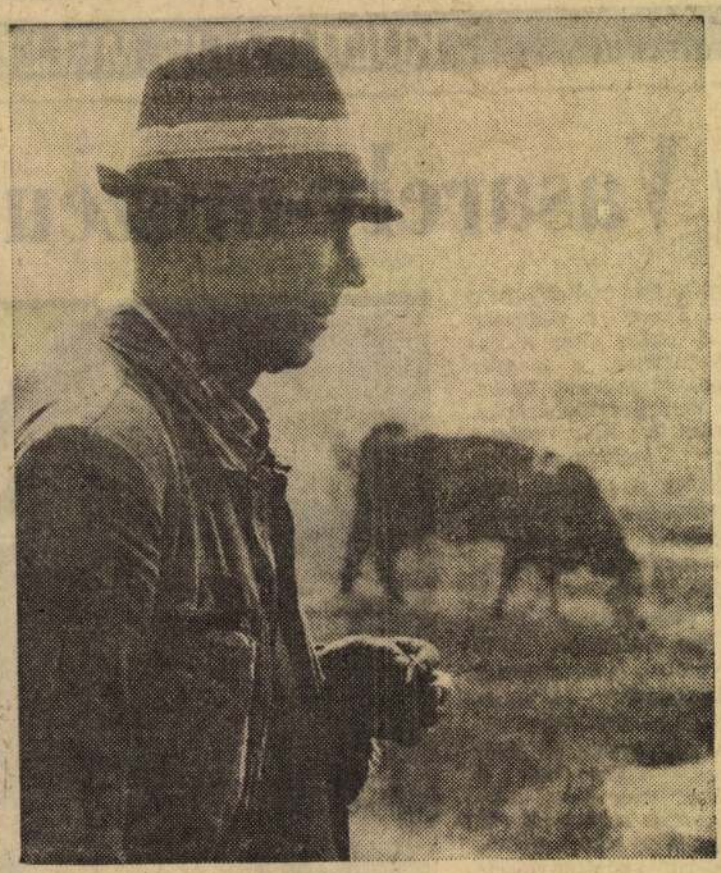

(Veress Erzsi felvétele)

Két nemzedék egy célért

Maximális férőhely-kihasználás, terven felüli hústermelés a kardoskúti Rákóczi Tsz-ben

A kadoskúti Rákóczi Tsz 1976 első félévében 987 mázsával több húst adott a népgazdaságnak, mint az előző esztendő hasonló időszakában. A siker „titkáról" a szakosított sertéstelep irodájában beszélgetünk:

— Régi elvet követ a Rákóczi Tsz: a jó gazda bőrben értékesíti a takarmányt — magyarázza *Kunos Zoltán* főmezőgazdász. — A 4000 hektáros szövetkezet évente több mint 600 vagon abraktakarmányt etet meg. A tehenészetünkkel sem vallunk szégyent, (az egy tehénre jutó éves tejhozam 3563 liter) de a fő ágazat a sertéshizlalás. A szakosított sertéstelepet 32 millió forintos beruházással 1972-ben építettük évi 6500 hízott sertés kibocsátására, de már tavaly túlteljesítettük 637-tel. 1978-tól pedig évi tízezer hízó értékesítését garantáljuk.

Saját takarmánykeverő

— Okos ötlet volt a terményszárító és takarmánykeverő építése is — veszi át a szót *Szemenyei Ádám* törzstenyésztő. — Igaz, hogy 12 millió forint beruházást igényelt, de ez hamar megtérül. Először: tudjuk, hogy mit keverünk, milyen tápértékű takarmányt adunk az állatoknak, másodszor csak a koncentrátumot szállítjuk, a kukoricát nem hurcolásszuk ide-oda.

A jó takarmány persze egymagában nem elég. Jól tudják ezt Kardoskúton. A technológia pontos betartásával, a férőhelyek maximális kihasználásával, a gondozók lelkiismeretes jó munkájával érték el, hogy nőtt a szaporulat, kevesebb az elhullás, gyorsabb a súlygyarapodás. A hús minőségét keresztezéssel javítják. Mivel újabban a vágóhidon történik a minősítés, 1.15 forinttal emelkedett kilónként az átvételi ár. Ez fél év alatt csaknem 700 ezer forint pluszbevételt hozott.

Fiatalok és idősebbek összefogása

— Két nemzedék dolgozik együtt egy célért — kapcsolódik a beszélgetésbe *Barna László* KISZ-titkár, a szakosított sertéstelep dolgozója. — A telepen a 22 tagú Szántó Kovács János Ifjúsági Szocialista Brigád látja el a munkát. Az átlagos életkor 30 év alatt marad, de vannak közöttük 65—70 éves idős emberek is, akiktől a gazdag tapasztalatot fokozatosan átvesszük. Harmadik éve nevezünk be a KISZ KB által meghirdetett „Kiváló védnökség a húsprogramért" mozgalomba, s csatlakoztunk a KISZ megyei bizottság felhívásához: „Ifjúsági brigádok az V. ötéves terv célkitűzéseinek megvalósításáért". A szövetkezet vezetőitől minden támogatást megkapunk ahhoz, hogy tanuljunk, hogy jól érezzük magunkat a kollektív gazdaságban. A havi átlagkeresetünk 3500 forint körül alakul, lakásépítéshez kölcsönt kapunk, sportfelszerelést vásároltak számunkra — hogy csak a legfontosabbat említsem. — Természetes, hogy mi is mindent elkövetünk azért, hogy a Rákóczi Tsz fejlődjék, gyarapodjék és évről évre több húst adjon a népgazdaságnak.

Segítik a háztájit

Az is természetes Kardoskúton, hogy a régi sertéstelepeket korszerűsítették, évente onnan is több ezer hízót értékesítenek. Sokoldalúan segítik a háztáji gazdaságokat is. Az idén 80 garantáltan vemhes süldőt adtak a háztáji gazdaságoknak. Ezen kívül nemcsak a tagok, hanem a faluban élő valamennyi dolgozó vásárolhat takarmánykeveréket a Rákóczi Tsz-től háztáji sertés ellátására. Ugyancsak a szövetkezet vásárolja fel és adja tovább minden háztáji portáról a hízó sertést. Ennek köszönhető, hogy az 1130 lelket számláló községből eddig évente háromezer hízó sertést értékesítettek a háztáji porták, ezentúl négyezerre lehet számítani.

— A szakosított sertéstelep bővítését megkezdtük — tájékoztat a főmezőgazdász. — 1200 férőhelyes hizlaldát építünk s egy meglevő ólat batériákkal rendezünk be. Ezzel a módszerrel a kocaforgó meggyorsul, s több malacot adhatunk a hizlaldának. Eddig ugyanis az volt a gyakorlat, hogy a választási malacot 40 napos korban adtuk a hizlaldába. Az anyakocák azonban továbbra is helyükön maradtak. Ezentúl 30 napos korban választjuk le a malacokat, s a kocákkal együtt hagyják el az ólat.

Idősebbek és fiatalok együtt valósítják meg a fenti programot a Rákóczi Tsz-ben. A KISZ-fiatalok természetesen önállóságra törekszenek, de elvárják és meg is kapják a segítséget a vezetőségtől. Nincs olyan KISZ-összejövetel, ahol ne lenne jelen legalább egy munkahelyi vezető. Így a felmerült kérdésekre ott helyben megkapják a választ, viszont a szövetkezet vezetősége pontosan tudja: mit várhat el az ifjúságtól. Ennek az együttműködésnek pedig nemcsak a kardoskúti Rákóczi Tsz tagsága, hanem az egész népgazdaság hasznát látja.

Ary Róza

A Gyulai SERKÖV

sertésgondozókat

fesz fel.

Jelentkezni lehet a Kétegyházi úti irodában a telepvezetőnél.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 JUL 17
SOMOGYI NÉPLAP

Victor Vasarely

1021

Vasarely-mű a Déli pályaudvaron

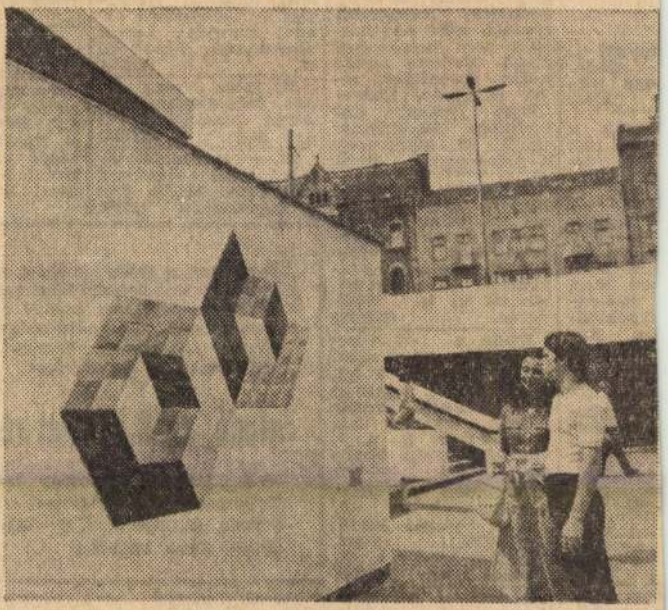

A világhírű művész, Victor Vasarely egyik művét állították fel a Déli pályaudvarnál. A színes kerámia kockákat a művész tervei alapján a Zsolnay Porcelángyár készítette.

ok-
jó
om,

dal-

ilád
217)

Te
há
gy
Z
rán
öle
dek
Fer
Ad

N
csic
(Bo
rész
száz
elad
n-öl
lek

unyadi u.
eladó.
ogy me-
(13533)

ontán a
176. sz.
ház sür-
Érdek-
ennap 15
uckó Já-
(11577)

a 120 n-
sös telek
oz közel
n-ölen-
Érdeklőd-
lle, Rá-
Kruppai
nél.
(2209)

na-Szaba-
omszoba-
ás, tégla-
n-öl te-
rdeklődni:
né, Ber-
tér 8.
(2211)

— 150
eladó:
ó, Szeme-
rdeklődni:
ál a Gá-
. 2. sz.
(522809)

esztúron
el 143 n-

lődni: Benke, 8253 Révfülöp, Badacsonyi út 11. sz. alatt vagy a helyszínen. (2205)

Fonyódon, központi helyen, szép kilátással 200 n-öles közművesített telek — egyben vagy ikervilla-építési lehetőséggel — eladó. Nagykanizsa, Kinizsi u. 25. Wöllnerné. (483939)

Eladó a Lonka-hegyen 600 négyszögöl szántó (megosztva is), vagy siófoki ingatlanra cserélhető. Érdeklődni: Károlyi, Siófok, Ságvári E. u. 9. vagy Kaposvár, Kanizsai u. 25. (463005)

Fonyódon a Horgász-szigeten az 51. számú nyaraló eladó. Érdeklődni: Pécs, Táncsics Mihály u. 57. Kovács István. (505601)

Kétszobás, összkomfortos, kertes családi haz beköltözhetően eladó. Kaposvár, Kassa u. 24. (463036)

Kaposváron a La-

adó. Balatonlelle, Gárdonyi Géza u. 20. 17 óra után. (11583)

ZC-s rendszámú, világos zöld Wartburg Limousine eladó. Cím a kiadóban. (2222)

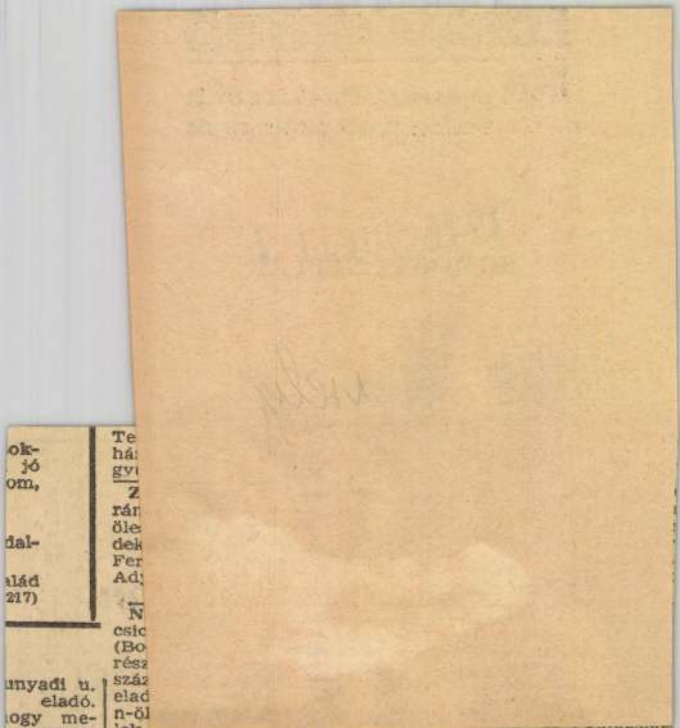

Fonyódon a Béke utcában vá
lőnek, telephelynek alkalmas
bekerített területen levő 7 db
fürdőszobás, két mosdófülkés
szos — folyóvízzel, villannyal,
rendelkező — létesítmény

eladó, csak közület rés

Érdeklődni: a Somogy meg
Építőipari Vállalat ellátási oszt
posvár, Kanizsai u. 56. sz. alatt
13-156, 33-as mellék.)

500-as Trabant eladó. Érdeklődni: Kaposvár, Füredi út 130. Du. 5 óra után. (2210)

Műszaki vizsgázott 1000-es, nagykerekű

kaposvári
telepi —
álló IKV
— komfo
város el
igére, a
utcai hir

Elcseréln
rosi, udv
nagy mé
bás, kom
somat
másfél sz

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETO
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL 15

NÉPSZAVA

Victor Vasarely

1021

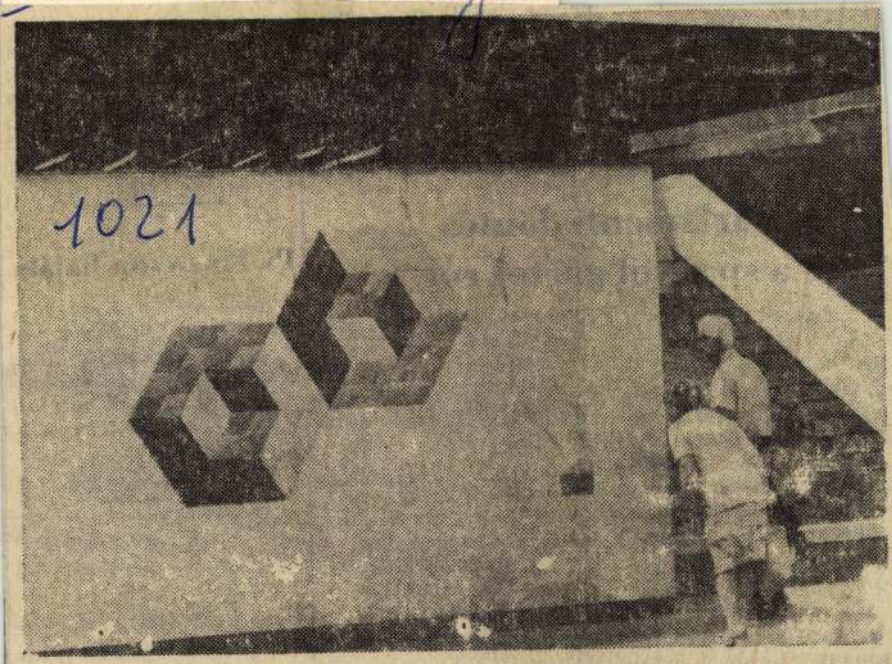

A világhírű magyar származású művész, Victor Vasarely egyik alkotását helyezték el a Déli pályaudvarnál. A színes kerámiakockákat a művész tervei alapján a Zsolnay Porcelángyár készítette (MTI Fotó — *Friedmann Endre felvétele*)

kai kérdéseket.
Az ülésen elfogadott határozatban az OKP megerősíti korábbi álláspontját, amelyet a köztársasági elnökkel megtartott

par
ugy
a h
cial
Biz
dot

Parlamenti
a spanyol pá

A *spanyol* parlament szerdai ülésén — 245 szavazattal 175 ellenében, 57 tartózkodás mellett — elfogadta *a büntetőtörvénykönyv módosítását*, melynek értelmében *engedélyezik a politikai pártok tevékenységét*. Mint a *Reuter* hírügynökség megjegyzi, a döntés „a kommunista, az anarchista és szeparatista pártokra nem vonatkozik".

Mint emlékezetes, a spanyol törvényhozás a múlt hónapban már elfogadta a politikai pártok tevékenységének engedélyezéséről szóló törvényt, annak életbe léptetéséhez azonban szükség volt a büntetőtörvénykönyv megfelelő módosítására.

✸ **A kubai forradalmi kormány** határozata értelmében az ország ez év okt. 0-én tartják meg a községi, városi és járási vá-

✸ **Lodongijn Rincsin**, a Mongol Népköztársaság külügyminisztere szerda délelőtt hivatalos baráti látogatásra az NDK fővá-

Mint az *Új Kína* hírügynökség jelentette, július 7-én szolgálati kötelességének teljesítése közben hősi halált halt *Pi Ting-csun*, a KKP Központi Bizottságának tagja, *Fucsou* katonai egységei pártbizottságának első titkára, a fucsoui katonai egységek parancsnoka. Emlékére kedden gyászünnepséget tartottak Fucsouban. *Pi Ting-csun* ravatalánál elhelyezték *Mao Ce-tung* elnök és a Központi Bizottság tagjainak

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1976 JUL 4.

Victor Vasarely
1021

Vasarely Múzeum Pécsen

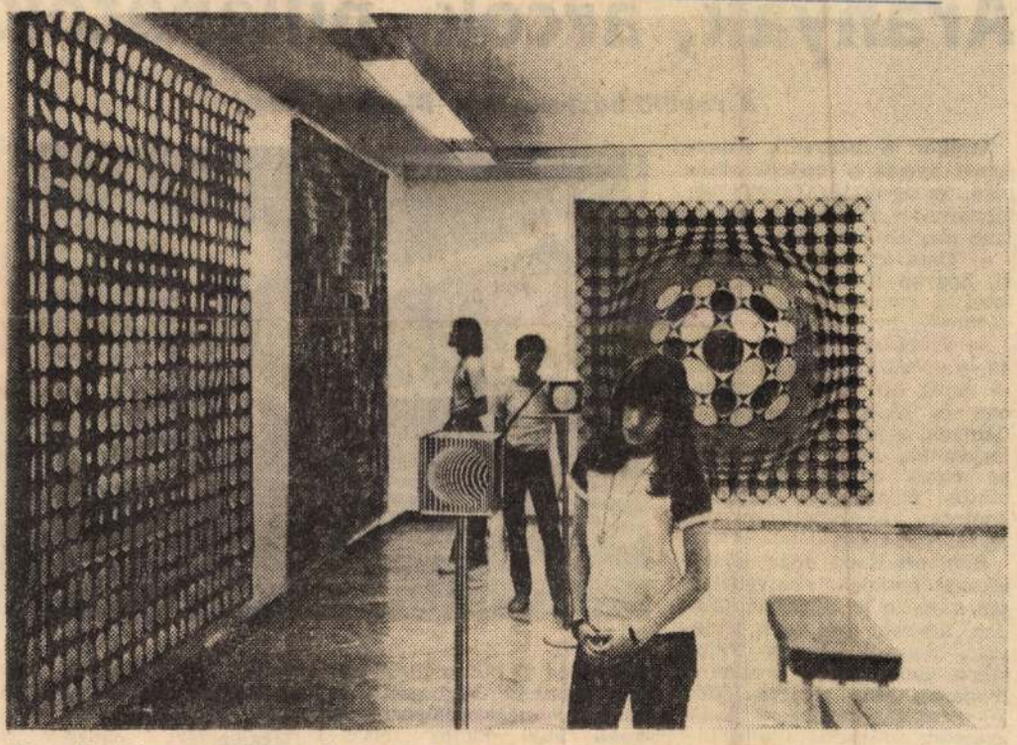

Pécs, Káptalan utca 3. Emeletes, sárgára vakolt, klasszicista épület. Most múzeumként világhírű szülöttje, Victor Vasarely — eredeti nevén Vásárhelyi Győző — nevét viseli. Az 1930 óta Franciaországban élő képzőművész szülővárosának ajándékozta teljes pályaképét, életművét is felmutató másfél száz alkotását. Saját alkotásain kívül átadta a múzeumnak felesége, Claire Vasarely műveinek válogatott gyűjteményét.

A látogató kúszó akácokkal befuttatott, félköríves kapun át jut az ízléses, barátságos hangulatot árasztó leanderbokrokkal díszített udvarra. A helyreállított épület termeiben szépség és harmónia. Grafikák, plasztikai kompozíciók, képek, faliszőnyegek, a világon mindenütt ismert munkák, mint például a Zebrák, az Orion, a Helios, a Caracas és a Vega-sakk; mind, mind egy utánozhatatlan eredetiségű, világhírű alkotó életművének, pályájának csodálatos szépségű kompozíciókban megtestesült tanúja.

Victor Vasarely 1908-ban született. Művészeti tanulmányait Budapesten, a Podolini—Volkmann festőiskolában kezdte 1927-ben, majd a következő esztendőtől Bortnyik Sándor műhelyében tevékenykedett. 1930-ban Párizsban telepedett le, azóta ott él és alkot. Sajátos, összetéveszthetetlen művészi stílust teremtett. Ebben a stílusban a formák és a színek varázslatos összjátéka mindig egy-egy nagyobb látványegységet hoz létre, mely az élmény kiindulópontjául szolgál, és struktúrája, elrendezettsége révén a részletek felé vezeti a szemet. A körök, a négyszögek, a kristályszem alakzatok és a háromszögek — s ezek összeálló, egymásba zuhanó, egymásból növő, egymást vonzó és tasztító formarendszere — egy-egy domináns szín uralmával, az egyes munkák szinte áttekinthetetlen, s mégis jól érezhető gazdagságát hozták létre.

A 68 éves művész, Pécs legújabb díszpolgára, arcán derűvel, szemében csöppnyi meghatódottsággal lépett a nevét viselő múzeumba. Amikor arra kértem, mondja el, miként határozta el, hogy nagyvonalú gesztussal szülővárosának ajándékozza alkotásait, kifogástalan magyarsággal így válaszolt:

— Szerintem nem nagyvonalú, hanem természetes, megfontolt és érzelmeim által diktált tett: tisztelet a szülőföldnek.

A múzeum megnyitója alkalmából rendezett sajtótájékoztatón Victor Vasarely hosszan beszélgetett az újságírókkal. A többi között szólt arról a szép és sokat hangoztatott elméletről, hogy a műalkotás akkor válik majd teljessé, ha behatol a társadalmi rétegekbe és közkincsé lesz, hogy hasson, nevelje a szemet és az érzékenységet. Megemlítette, hogy a múlt század végéig természetes, szép egymásrautaltságban, közösen dolgozott építész, festő, kerámikus, s harmonikus épületegyütteseket teremtett. Azután a XX. század elején felbomlott ez az együttlét, a burzsoázia cirádás keretekbe rakta, szalonjába, ebédlőjébe vagy páncélszekrényébe zárta a képeket, a szobrokat. Az építész pedig többnyire csak néhány négyzetméternyi szabad felületet hagyott, s udvariasan levelet írt, mondjuk Picassónak: készítsen valamilyen dekorációt. Az én elképzelésem más! — folytatta Vasarely mester. — Emberarányú, a mai esztétikai igényeknek megfelelő, színes tömegépületek létrehozása, amelyekben jól érezheti magát az ember.

Victor Vasarely legújabb terveiről elmondta: ha a pécsi Zsolnay-gyár elkészíti az elképzelésével egyező pirogránit lapokat, kompozíciót készít az épülő győri színház két falára. Ezenkívül néhány mondatban beszélt egy Pécsen felállítandó Vasarely-alapítvány lehetőségéről is.

Amikor Victor Vasarely a Vasarely Múzeumba lépett, ez volt az első gondolata: alig várja, hogy csendben s egyedül végignézhesse a gyűjteményt, hátha lesz még kiegészíteni való.

Harangozó Márta

OLIMPIÁRÓL OLIMPIÁRA

Aranyak, arcok, pillanatok

A repülő háziasszony: Blankers-Koen

Amikor a negyedik aranyérmet nyerte a londoni olimpián, az egyik legnagyobb vetélytársnője, az ausztrál Strickland megkérdezte tőle:

— Csak azt szeretném tudni, hogyan tudod összeegyeztetni a rendszeres edzést a háztartási munkával?

— Pihentet a fizikai munka — válaszolt Blankers-Koen. — Amíg ott állok a konyhában és főzöm az ebédet a fiamnak, a kislányomnak és a férjemnek, addig átgondolom az előző edzés valamennyi fontos mozzanatát. Mindent pontosan kielemezek, mi volt jó, mi volt rossz.

Blankers-Koen már középiskolás korában szenvedélyesen szerette az atlétikát. Minden ágával, ami csak nőnek való, megpróbálkozott. Futott síkon, gáton, ugrott távolba és magasba. Már nyurga diáklányként megkezdte az éremgyűjtést, sorozatosan nyerte a versenyeket. Korán elhatározta, mindent megtesz, hogy jól szerepeljen az olimpián. A háború azonban közbeszólt, és csaknem megakadályozta a hosszú hajú Fanny terveinek megvalósítását. 1936-ban a berlini olimpia idején, bár a holland atlétanő ekkor már 19 éves volt, még nem jutott el pályafutása zenitjére. Így nemhogy aranyérmet, de még helyezést sem tudott elérni.

Amikor módja volt, ezekben az időkben is edzett, bár sokszor az volt a legfőbb gondja, hogy a német megszállás alatt, mint üldözött, hogyan mentse az életét. A háború alatt kötött házasságot. Kisfia 1942-ben született, kislánya pedig négy esztendővel később. Amint beköszöntött a béke, újra nagy becsvággyal készült az olimpiára.

Meglepetést okozott az 1948-as londoni olimpián, hogy Blankers-Koen elérte ugyanazt a teljesítményt, mint 1936-ban Jesse Owens, és négy aranyérmet nyert. Kezdte azzal, hogy megnyerte a 100 méteres női síkfutást, majd első lett a 80 méteres gátfutásban is. Ekkor kijelentette:

— Aranyéremre pályázom a 200 méteres síkfutásban is...

Valóra tudta váltani ezt a tervét is. A »repülő háziasszony«, mert ekkor az angol lapok már így nevezték, nem elégedett meg ennyivel. Londoni szereplésére a koronát negyedik aranyérmével tette föl. Tagja volt a hollandok 4x100 méteres váltójának is. Ebben a számban önmagát múlta felül. Amikor honfitársnőjétől átvette a stafétabotot, csapata a negyedik helyen haladt. Blankers-Koen megkísérelte a lehetetlent, és mindenkit megelőzve futott be a célba. Előbb a hűvösnek tartott londoni közönség ünnepelte, majd következett a otthoni fogadtatás. Ujjongó tömeg, hintó, csodálatos paripákkal, virágözön. Amszterdamban holland állampolgár még nem fogadtak soha ilyen ceremóniával. Igaz, hogy ez a teljesítményt olimpián s előtte, se utána, hazájának egyetlen sportolója sem ért el.

Fanny Blankers-Koen négy esztendővel később, 1952-be Helsinkiben is rajthoz áll. Most éppen fordítva történt mint korábban Londonban.

SPORT

XXI. nyári olimpiai játékok

Elutazott Montrealba a magyar olimpikonok első csoportja

Tegnap délelőtt a Ferihegyi repülőtérről elutazott Montreálba a magyar olimpikonok első csoportja. A 187 magyar olimpikon ünnepélyes búcsúztatásán megjelent *Borbándi János*, a Minisztertanács elnökhelyettese, *dr. Rácz Sándor*, az MSZMP osztályvezetője és *Pacsek József* vezérőrnagy, honvédelmi miniszterhelyettes. Ott volt *dr. Beckl Sándor* államtitkár, az OTSH és a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke, a magyar sportküldöttség vezetője, *dr. Csanádi Árpád*, az OTSH elnökhelyettese, a MOB elnökhelyettese, a MOB titkára.

Az első csoporttal utazott még Montrealba az olimpiai csapat vezetőségének és csapatirodának egy része, orvosok, gyúrók, edzők, valamint az újságírók, a tv- és a rádió munkatársainak egy csoportja.

(MTI)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 JUL — 4
NÉPÚJSÁG (HEVES)

Victor Vasarely
1021

Vasarely Múzeum Pécsett

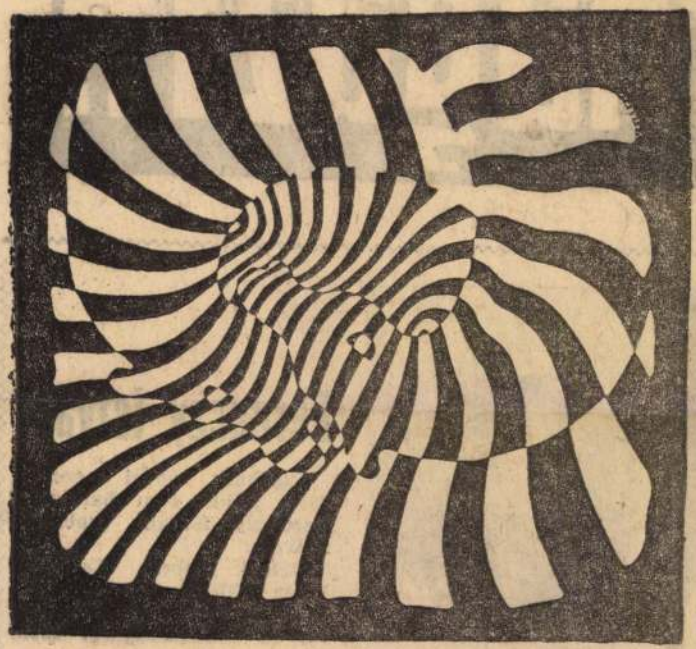

Pécs, Káptalan utca 3. Emeletes, sárgára vakolt, klasszicista épület. Néhány napja múzeumként világhírű szülöttje, *Victor Vasarely*, azaz eredeti nevén *Vásárhely Győző* nevét viseli. Az 1930 óta Franciaországban élő képzőművész szülővárosának ajándékozta teljes pályaképét, életművét is felmutató másfél száz alkotását. Saját alkotásain kívül átadta a múzeumnak felesége, Claire Vasarely művei-nek válogatott gyűjteményét.

A látogató kúszó akácokkal befuttatott, félköríves kapun át jut az ízléses, barátságos hangulatot árasztó leanderbokrokkal díszített udvarra. A helyreállított épület termeiben szépség és harmónia. Grafikák, plasztikai kompozíciók, képek, faliszőnyegek, a világon mindenütt ismert munkák, mint például a Zebrák, az Orion, a Helios, a Caracas, és a Vega-sakk; mind-mind egy utánozhatatlan eredetiségű, világhírű alkotó életművének, pályájának csodálatos szépségű kompozíciókban megtestesült tanúja.

Victor Vasarely 1908-ban született. Művészeti tanulmányait Budapesten, a Podolini—Volkmann festőiskolában kezdte 1927-ben, majd a következő esztendőtől Bortnyik Sándor műhelyében tevékenykedett. 1930-ban Párizsban telepedett le, azóta ott él és alkot. Sajátos, összetéveszthetetlen művészi stílust teremtett. Ebben a stílusban a formák és a színek varázslatos összjátéka mindig egy-egy nagyobb látvány-egységet hoz létre, amely az élmény kiindulópontjául szolgál és struktúrája, elrendezettsége révén a részletek felé vezeti a szemet. Vasarely a modern ember érzékeny szín- és formavilágához talált stílust.

A 68 éves, fiatalos kedvű művész, Pécs legújabb díszpolgára, arcán derűvel, szemében csöppnyi meghatódottsággal lépett a nevét viselő múzeumba.

A múzeum megnyitója alkalmából rendezett sajtótájékoztatón Victor Vasarely hosszan elbeszélgetett az újságírókkal. A többi között szólt arról a szép és sokat hangoztatott elméletről, hogy a műalkotás akkor válik majd teljessé, ha behatol a társadalmi rétegekbe, és közkinccsé lesz, hogy hasson, nevelje a szemet és az érzékenységet. Megemlítette, hogy a múlt század végéig természetes, szép egymásrautaltságban, közösen dolgozott építész, festő, kerámikus, s harmónikus épület-együtteseket teremtett. Azután a XX. század elején felbomlott ez az együttlét, a burzsoázia cirádás keretekbe rakta, szalonjába, ebédlőjébe, vagy páncélszekrényébe zárta a képeket, a szobrokat. Az építész pedig többnyire csak néhány négyzetméternyi szabad felületet hagyott, s udvarias levelet írt, mondjuk Picassonak: készítsen valamilyen dekorációt. Az én elképzelésem más! — folytatta Vasarely mester — emberarányú, a mai esztétikai igényeknek megfelelő, színes tömegépületek létrehozása, amelyekben jól érezheti magát az ember, s humanizált, szívet, lelket vidámító környezetre lel. Mert a művészet ma szerintem, a labdarúgáshoz hasonlóan: csapatmunka.

Amikor Victor Vasarely a Vaserely Múzeumba lépett, ez volt az első gondolata: alig várja, hogy csendben s egyedül végignézhesse gyűjteményt, hátha kiegészíteni

Vasárnapi magazin

Ferenczy István

Százhúsz évvel ezelőtt, 1856. július 4-én halt meg Ferenczy István szobrászművész.

Balról jobbra: Csokonai Vitéz Mihály mellszobra, Mátyás mellszobra, az életéről és munkásságáról szóló könyv címlapja.

Kik jutottak a középiskolákba?

Beiskolázás-közelről

Lezajlottak a felvételi elbeszélgetések, határoztak a bizottságok, s vitte a posta az értesítést.

Mi tagadás, sokan csalódtak, mert elképzeléseiknek, terveiknek szárnyát szegte a valóság.

Egyre-másra hangzottak el a panaszos mondatok.

— Ötöse volt biológiából és kémiából, mégse került be a tagozatos osztályba.

— Hiába próbálkoztunk az általános tantervű egri gimnáziumokban. Azt mondták: menjünk Füzesabonyba. Mégiscsak abszurdum, hogy a gyerek négy éven át naponta oda-vissza vonatozzék.

— Az én fiam ne felelt volna meg! Ugyan, kérem, [illegible] írták, hogy helyhi[illegible] jutott be. [illegible] egy

kult a hevesi I. számú iskola végzőseinek sorsa. Kilencen szerettek volna például szakközépiskolába menni, s csak ötüknek sikerült.

Ezzel kapcsolatban egy ér[illegible] mozzanatra hívja fel

Herczeg János hevesi igazgatóhelyettes a tényeket említve azok összefüggéseit is felvillantja.

— A két osztályba először harminchárman íratkoztak be, később huszonnégyen jöttek. Mi tanulmányi eredményétől függetlenül *mindenkit felvettünk*, aki csak kopogtatott. Azt hiszem, a tájékoztatásban, a pályairányításban van a hiba. Egyes nevelők — ki tudja miért — leértékelik a vidéki, kisebb középiskolákat. Állítom, hogy alaptalanul, mert ezekben is lehet szép sikereket produkálni. Tőlünk például igen sok tanuló jut be az egyetemekre, a főiskolákra. E téren a megyei harmadik helyezést értük el, megelőzve nem egy nagy múltú egri intézményt.

Joggal riadoztak Füzesabonyban, hiszen [illegible]

Mégsem nevezzük nevén a „gyereket"...

Akinek nem sikerült, levélben küldik az értesítést: hely hiányában nem vették fel, holott jó néhányan a minimális követelményt sem teljesítették.

Ez is a valóság nagyon udvarias szépítése, ráadásul *téves illúziókat táplál a szülőkben.*

Jó lenne egyértelműen fogalmazni...

4.

Lényegében befejeződött a beiskolázás.

Az ötszázhatvan fellebbező közül kétszázötvennyolc kérelmet jogosnak találtak. Mi lett a többi fiatallal? Várta, s szeptember hatodikáig, *a tanévkezdésig várja őket az ipari szakmunkás-*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720
1976 JUL 15
LUDOVÉ NOVINY
Victor Vasarely
1021

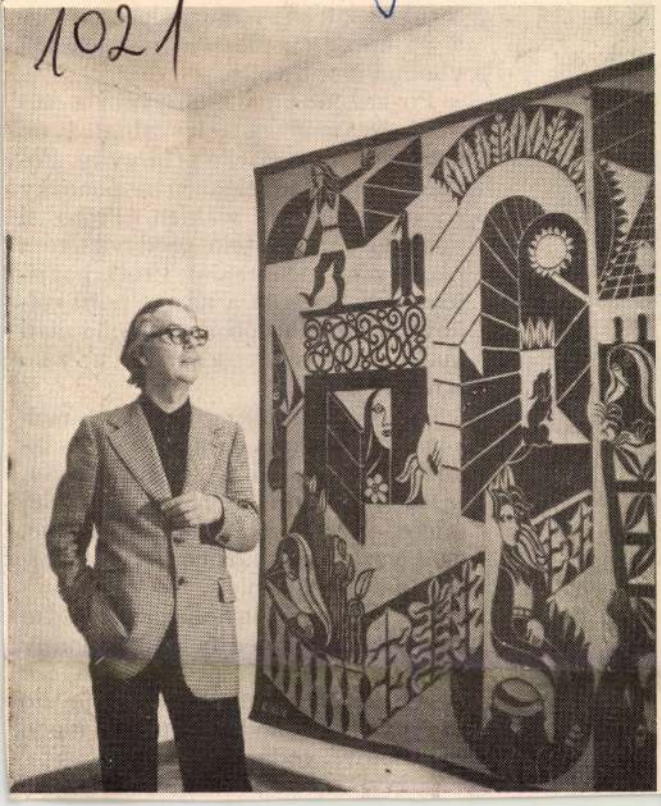

Múzeum Vasarelya v Pécsi

Svetoznámy francúzsky umelec maďarského pôvodu Victor Vasarely daroval cennú umeleckú zbierku svojmu rodnému mestu Pécsu. Pre materiál, ktorý obsahuje hlavne diela Vasarelya a iné cenné obrazy francúzskych maliarov tohto storočia, mesto Pécs zariadilo stále múzeum v rodnom dome tohoto známeho maliara. — Victor Vasarely v múzeu pomenovanom po ňom

Foto: MTI — Kálmándy

kostýmy z páskovitého materiálu.
e ne klasieká forma

plesňového ochorenia. Proti nepríjemnému poteniu a na podporu celkového dobrého pocitu by sme mali mať osvedčené dezodoranty na telo a nohy.

Odporúča sa, aby v domácnostiach s malými deťmi a dorastajúcou mládežou nezabúdali na pleťové vody, ktoré obsahujú lieh iba v malej miere. Ženy majú, pochopiteľne, svoj vyskúšaný kozmetický prípravok na čistenie pleti.

Pre mužov, čo sa holia elektrickým strojčekom, je pred holením vhodný prípravok, ktorý umožňuje ľahké a dôkladné vyholenie. Tak isto je pre mužskú pleť vhodný Pitralon alebo iná pleťová voda po holení.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Victor Vasarely

☐ VASARELY-MŰ A DÉLI PÁLYAUDVARNÁL. Victor Vasarelynek, a világhírű művésznek új alkotását avatják a Budapestre érkező fehérváriak a Déli pályaudvarnál. A színes kerámiát a művész tervei alapján a Zsolnay Porcelángyár készítette.

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PETŐFI NÉPE
1976 AUG 4

Victor Vasarely

1021

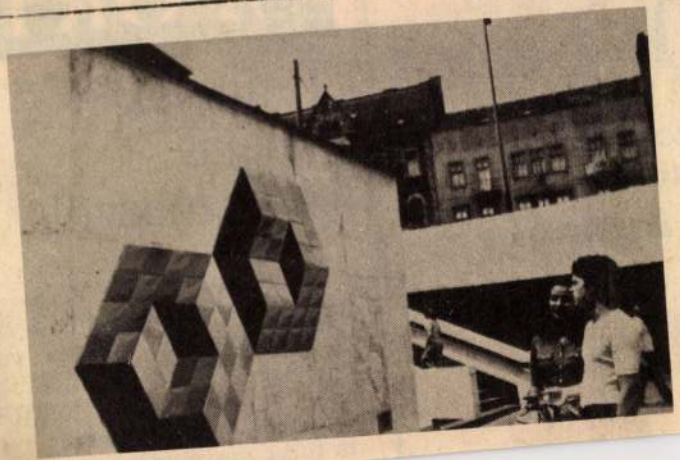

Vasarely-kép Zsolnay-porcelánból

A világhírű, magyar származású pop art-művész, Victor Vasarely egyik művét állították fel a Déli-pályaudvarhoz vezető aluljáró-rendszerben. A színes kerámiakockákat a művész tervei alapján a Zsolnay Porcelángyár készítette el. (MTI-fotó. — Friedman Endre felv. — TELEFOTO — KS.)

VEGYE IGÉNYBE A

BIK

ÚJ SZOLGÁLTATÁSÁT!

augusztus 1-től

hanglemezt részletre is árusítanak a

BIK

Tanulnak a bajai birkózóedzők

A birkózásban teljes
nyári holtszezon. Pihenő var
s két héten át olimpia vol
A figyelem elsősorban Mont
real felé irányult, s a legtöb
szakosztályban valóban ner
is folyt mostanában érdemle

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Budapester Rundschau
1976 JUL 26

Victor Vasarely

1021

Vasarely-Dekorationen im renovierten Budapester Südbahnhof. Hersteller: Zsolnay Porzellanfabrik, Pécs

REPORTAGE

Freundschaftswoche nach Helsinki

VOLKSDIPLOMATIE

Nicht das erste Mal würdigen wir in diesen Spalten das beispielgebende Verhältnis unseres Landes und der Republik Finnland, das sich vor allem in internationalen Anstrengungen für Frieden, Sicherheit und Zusammen-

Viel mehr sind es die Gemeinsamkeiten, die die sprachlichen Unterschiede sehr gut überbrücken.

Seit Helsinki (vielleicht erübrigt es sich darauf hinzuweisen, daß der Name der finnischen Hauptstadt als

ten und Staatsleute. D
langem bestehende
seitige Sympathie und
gleiche Sehnen der
schen, die gemeins
Bestrebungen nach e
schöneren, besseren, rul
ren und schöpferischen
ben kommen in im
mehr Formen zum Ausdru

Die Ungarisch-Finnisch
Freundschaftswochen wu
den vor kurzem bereits da
vierte Mal veranstaltet. Di
Bedeutung dieser Freund

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-065, 387-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Victor Vasarely
1976 JUL 11

1021

Szépség és harmónia

Vasarely-múzeum Pécsett

VICTOR VASARELY

Pécs, Káptalan utca 3. Emeletes, sárgára vakolt, klasszicista épület. Néhány napja múzeumként világhírű szülöttje, Victor Vasarely, azaz eredeti nevén Vásárhelyi Győző nevét viseli. Az 1930 óta Franciaországban élő képzőművész szülővárosának ajándékozta teljes pályaképét, életművét is felmutató másfélszáz alkotását. Saját alkotásain kívül átadta a múzeumnak felesége, Claire Vasarely műveinek válogatott gyűjteményét, valamint kortárs külföldi művészek, így például: Hans Arp, Frantisek Kupka, Michel Seuphor és L. Tamasello több, jeles alkotását.

A látogató kúszó akácokkal befuttatott, félköríves kapun át jut az ízléses, barátságos hangulatot árasztó leanderbokrokkal díszített udvarra. A helyreállított épület termeiben szépség és harmónia. Grafikák, plasztikai kompozíciók, képek, faliszőnyegek, a világon mindenütt ismert munkák, mint például a Zebrák, az Orion, a Helios, a Caracas, és a Vega-sakk; mind-mind egy utánozhatatlan eredetiségű, világhírű alkotó életművének, pályájának csodálatos szépségű kompozíciókban megtestesült tanúja.

Victor Vasarely 1908-ban született. Művészeti tanulmányait Budapesten, a Podolini-Volkmann festőiskolában kezdte 1927-ben, majd a következő esztendőtől Bortnyik Sándor műhelyében tevékenykedett. 1930-ban Párizsban telepedett le, azóta ott él és alkot. Sajátos, összetéveszthetetlen művészi stílust teremtett. Ebben a stílusban a formák és a színek összjátéka mindig egy nagyobb látvány-egységet hoz létre, amely az élmény kiindulópontjául szolgál és struktúrája, elrendezettsége révén a részletek felé vezeti a szemet. A körök, a négyszögek, a kristályszem alakzatok és a háromszögek — s ezek összeálló, egymásba zuhanó, egymásból növő, egymást vonzó és taszító formarendszere — egy-egy domináns szín uralmával, az egyes munkák szinte áttekinthetetlen, s mégis jól érzékelhető gazdagságát hozták létre. Vasarely a modern ember érzékeny szín- és formavilágához talált stílust.

A 68 éves művész — Pécs legújabb díszpolgára — arcán derűvel, szemében csöppnyi meghatódottsággal lépett a nevét viselő múzeumba. Amikor arra kértem, mondja el:

— Miként határozta el, hogy nagyvonalú gesztussal szülővárosának ajándékozza alkotásait?

A válasz kifogástalan magyarsággal hangzott:

— *Szerintem nem nagyvonalú, hanem természetes, megfontolt és érzelmeim által diktált tett: tisztelet a szülőföldnek* — és szólt a többi között — arról a szép és sokat hangoztatott elméletről, hogy a műalkotás akkor válik majd teljessé, ha behatol a társadalmi rétegekbe, és közkincsé lesz, hogy hasson, nevelje a szemet és az érzékenységet. Megemlítette, hogy a múlt század végéig természetes, szép egymásrautaltságban, közösen dolgozott építész, festő, kerámikus, s harmonikus épület-együtteseket teremtett. Aztán a XX. század elején felbomlott ez az együttlét, a burzsoázia cirádás keretekbe rakta, szalonjába, ebédlőjébe, vagy páncélszekrényébe zárta a képeket, a szobrokat. Az építész pedig többnyire csak néhány négyzetméternyi szabad felületet hagyott, s udvarias levelet írt, mondjuk Picassonak: készítsen valamilyen dekorációt.

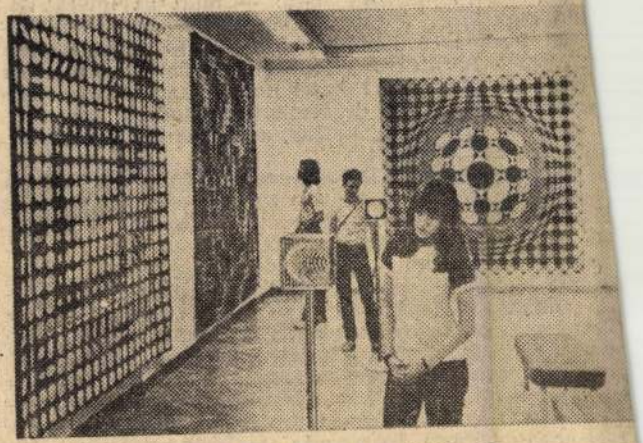

Részlet a pécsi kiállításról

— *Az én elképzelésem más!* — folytatta Vasarely mester. — *Emberarányú, a mai esztétikai igényeknek megfelelő, színes tömegépületek létrehozása, amelyekben jól érezheti magát az ember, s humanizált, szívet, lelket dító környezetre lel. Mert művészet ma szerintem, labdarúgáshoz hasonlóa csapatmunka.*

Victor Vasarely legújat terveiről így szólt:

— *Ha a Pécsi Zsolnay gyár elkészíti az elképzelésével egyező pirogránit lapokat, kompozíciót készít az épülő győri színház két falára.*

Ezen kívül néhány mondatban beszélt egy Pécsett felállítandó Vasarely alapítvány lehetőségéről is.

Amikor Victor Vasarely a Vasarely Múzeumba lépett, ez volt az első gondolata: alig várja, hogy csendben s egyedül végignézhesse a gyűjteményt, hátha lesz még kiegészíteni való...

HARANGOZÓ MÁRTA

…ott régi iratokat láttam, bele is olvashat-
…atással volt rám Eperjesi Kálmánnak, Ga-
… munkássága, akik — mint az intézet ki-
…jának, József Attilának is — tanáraim vol-
…renc osztálytársam volt — két évig egymás
…t. Barátságunk továbbra is fönnmaradt. Hogy
…z ő köréhez? Ezzel nem dicsekedhetem. Más
…nőttem föl, de átértettem mindazt, amit ő és
…k vagy szándékoztak, avagy amilyen gondolat-
… és cselekedtek.

… egyetemen Domanovszky Sándor irányítása
…am, sok időt töltöttem az Országos Levéltárban,
…i Könyvtárban, ahol elsősorban Makó XVIII.
…ténetét kutattam. Valójában ezt ismerem a leg-
… hogy írásom mégsem jelent meg Makóról, ezen
… is csodálkozom. Az egyetem után magam is osz-
…nnak a sok-sok ezer állás nélküli diplomásnak a
…, akik boldogok voltak, ha díjtalanul dolgozhattak
… En instruálásból, levéltári anyagok másolatának
…ából tartottam fönn magam az Országos Levéltár
…ója"-ként. A további állomások? Egyik miniszté-
…hol már levéltári ügyekkel is foglalkozhattam. Aztán
…tombat, háború, hadifogság. A Csanád megyei levél-
…ágot hadifogságom alatt már fönntartották részemre.
… kerültem Szegedre, amikor Csanád megye 1950. már-
…15-ével megszűnt. Ekkor vettem át a szegedi levéltárat
…nevű levéltárosától, Sz. Szigethi Vilmostól, aki ötven
…szolgált ezen a helyen. Sok-sok útmutatását őrzöm
…is.

— *Mik a terveid a jövőben?*

— Megtiszteltetés számomra, hogy részt vehetek Szeged
…onográfiájának munkálataiban. (Nem említi, de tudom:
…szreműködik Hódmezővásárhely készülő monográfiájába
…. Témaköre: az aszolútkor városigazgatása.) Ugyancsak
…szegedi téma, amivel e napokban foglalkozom: Kistelek
feudáliskori története. Szerkesztéremben lát napvilágot rö-
videsen a Szegedi Kenderfonógyár története. Tavaly jelent
meg ugyancsak szerkesztésemben a szegedi olaj- és földgáz-
mező tízéves évfordulója alkalmából egy tanulmánykötet.
Ez a munkám szakkörökben feltűnést keltett, — ugyanis
mint földrajz szakos geológiával is foglalkoztam. Két hely-
történeti munkám közeli megjelenését is várom. Az egyik:
A szatymazi vasútállomás 1919-es távírókönyvének földol-
gozása; a másik: „A kelet-csanádi telepes községek feudá-
liskori igazgatástörténete" című tanulmány.

A még hátra levő éveimben — mint már jeleztem —
Szeged történetével szeretnék foglalkozni, az abszolútkor
igazgatástörténetével, és tervezem számos kisebb-nagyobb,
kifejezetten levéltári dolgozat megírását. Mondhatom —
nem unatkozom...

SZABÓ ENDRE

szemléletváltozásra" van szükség. De azt igen, hogy nem árt alaposabban elgondolkodni néha azon, milyen gyakorlati haszonnal jár a munkások, alkalmazottak művelődése a munkahely számára. A szakmai ismeretek gyarapodásának a haszna magától értetődő: itt felesleges a bizonyítás. De igen nagy haszna, bár forintokban csak később, s áttételesen mérhető haszna van az általános műveltség gyarapodásának is. Szemléletbeli félresiklások, félreértések inkább e körül adódnak ma-

esetre: a
rapodás
ilyen szá
líthető
mondjuk
igazságot
képzettsé
körű em
szót vált
sekről is
nagyobb
találkozá
deklődést
esetben a szakmai ismeretek iránt is. Hogy aki magasabbról lát, az többet lát. S hogy a gyárnak azért is érdeke a kollektíva általános ismere-

rul. Eszmecseréik, beszélg
téseik magvasabb tárgy k
rül forognak. Értőbben néz
a világ dolgait. Világnézetí
tudatosabbá válik. Közelet
kerülnek a politikához is.

A. Popovics

DICSŐSÉG

Életemben először szerepeltem a televízióban. Az antik kulturáról beszéltem. Nem kétséges: finoman, okosan, tudományosan, egyszóval ragyogóan. Rögtön éreztem, hogy ez az adás nem akármilyen Dicsőség! Édes a dicsőség súlya, édes!

Most hazafelé tartok és tudom: ha belépek, csengeni fog a telefon. Ismerősök, ismeretlenek, férfiak, nők, egészen fiatal lányok gratulálnak majd. Megköszönik, hogy elvezettem őket a csodálatos antik világ művészetébe. Amint ez a gondolat felötlött bennem, abban a pillanatban megcsörrent a telefon. A szívem vadul zakatolt, amikor fülemhez emeltem a kagylót. Óh, hogyan is kezdjem el, hogyan is beszéljek, mit is mondjak tisztelőimnek majd a siker kapcsán? Minden esetre méltóságteljes leszek, de ezen belül érezhetően szerény...

— Szevasz, öregem! — hallatszott a vonal túlsó végéről gyerekkori barátom hangja. — Hogy s mint pajtikám? Épp az előbb láttalak a tévében... „Méltóságteljesen, de azért csak szerényen" — biztattam önmagam és azt mondtam:

— Köszönöm...

— Mi a csodát köszöngetsz te nekem? Mondd, ki hord manapság ilyen vacak nyakkendőt? Ne is tagadd, a kőkorszakból való...

Egy perc múltán újra csengett a telefon.

— Giorgescu elvtárs? Nagyon kérem, bocsásson meg nekem, de árulja el, hol nyíratkozott utoljára? Mint öreg fodrász be kell, hogy valljam: a maga barkó ának hossza, ha-ha-ha, nevetséges, jócskán meghaladja a jóízlés határait...

Amikor a telefon harmadszorra berregett, b nem minden nélkül nyúltam ló után. És ner tem! Egy cime izgalomtól elfu gon közölte, h rosszul ejtem a és szíszegő ha s ezért az ilyer fejeknek semm resnivalójuk a nyőn.

A következő tisztelőm meg e a zakóm olyan állt rajtam, hogy tam dimbje-don pupostevének is ségére válna, s következő esetb

Victor Vasarely

A közelmúltban nyílt meg Pécsett Vasarely – azaz Vásárhelyi Gyázó – nevét viselő múzeum – a Párizsban világhírre jutott művész szülővárosának ajándékozta életművét.

Gombkötő Gábor: Lesznai Anna kertje.
Dalgozók Lapja (Komárom), 1946. júl. 14.

Victor Vasarely

Pécsett van a Vasarely múzeum.

Bojár Iván: Melyere és milyene lehetne a...
Tulior, 1977. jelenus 5 - 24 kap.

Victor Vasarely

„Lebriak" (repro)

T. Á.: Pécs a képtárak városa.
Tükör, 1977. július 14 - 24 lap.

Victor Vasarely

A Vasarely adomány a festő
szülőházában, a Káptalan u.
3. szám alatti műemlékházban
van láthaló Pécsen.

T. Á.: Pécs a képtárak városa.
Tükör, 1977. július 17. — 24. lap.

Victor Vasarely

Az 1960-as brüsszeli Bólint kiállítás katalógusát Victor Vasarely készítette

Victor Vasarhely: A kinetikus művészetben.
Művészet, 1977. június - 28. oldal.

Vasarely, Victor, festő

L.:Ferenczy Károly

-:Poszter sztori 6.

Esti Hírlap, Bp. 1977 aug. 29.

Vasarely, Victor, festő

megemlítve.

Harangozó Márta: La Goulue Táncol 2

Esti Hírlap, Bp. 1977 aug. 16.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (HEVES)

Victor Vasarely

1021 1976 DEC 30.

Vásárhelyi Győző — Victor Vasarelyről és a színesvárosról

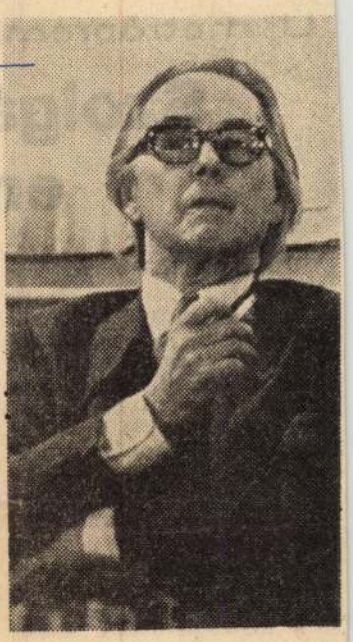

Vasarely

Ez évben sokat hallottunk Victor Vasarelyről, mégis jóformán alig tudunk róla valamit. A világhírű francia művész univerzális polgárnak mondja magát, egyvalamiről azonban nem tud és nem is akar megfeledkezni — nevezetesen arról hogy magyarnak született. Nyári itt-tartózkodása idején — ez idő tájt látogatott Pécs szülővárosába — sűrűn üdvözölték, szólítgatták ekképp az utcán, a szülőházában és állandó kiállításának színhelyén, a Káptalan út 3-ban barátai tisztelői és régi iskolatársai: Szervusz, Győzőkém. Hogy vagy, öreg cimbora? Jól érzed magad újra idehaza? Olyan rég láttalak... Mesélj. mi van veled? És Vásárhelyi Győző a maga varázslatos egyéniségével különös hanghordozásával megnyugtató bőséggel egészítette ki a kiállítási prospektusokból ismert szűkszavú szöveget.

Kérdéseimre is szívesen válaszolt:

— Hogyan alakult a sorsa azután, hogy szüleivel elhagyta a várost?

— Szerencsésen — felelte. — De ezt ne értse félre, itt arra gondolok hogy a nehéz, küzdelmes lépcsőfokokon haladva végül is sikerült elérnem azt, amiért egész életemben fáradoztam — kialakítani egy új stílust és lerakni a színesváros alapgondolatát. Kezdettől foglalkoztattak a síkábrázolás térproblémái is. Ötéves koromban 1913-ban egy évre Trencsénbe, majd Pöstyénbe költöztünk szüleimmel. Tizennégy éves voltam, amikor Budapestre kerültem. Apám beíratott a kereskedelmi iskolába aztán német és francia nyelven levelezést vállaltam egy golyóscsapágy-gyár fióküzemében. Közben Bortnyik Sándor „Műhely"-ébe jártam és itt sajátítottam el az újszerű plakáttervezés műfaját.

— Ön 3 évig orvosi tanulmányokat is folytatott...

— Igen. Nem volt haszontalan ez az időszak a későbbiekben, Párizsban, jól beépültek grafikáimba az egyetemen elsajátított anyagok. Sokáig grafikákból éltem aztán a háború alatt beléptem egy dekorációs műhelybe, ahol apró iparművészeti tárgyakat készítettünk. A felszabadulásig „kitartott" ez a munka. Az ötvenes évek közepéig különböző kísérleti korszakokat „éltek" át műveim de mindig ott vibrált a kinetikus absztrakció lehetősége. Az évtized utolsó felére végre sikerült egy új irányzatot elindítani amelyet a világ op-art néven ismer. S ezzel a nevem is ismertté vált. Mostanában már csak a színesvárosokról álmodozom...

— Mondjon néhány szót elképzeléséről.

— Évszázadok óta a festő mást se csinál csak ül, vagy áll a vászon előtt és fest. Amikor kész a kép, kiállítja majd eladja. Ahelyett, hogy az ember egész életében mázoljon a gyűjtők és a spekulánsok számára, megcsinál egy hatalmas eszközt, amit alapítványnak neveznek és belekezd egy óriási akcióba — például igyekszik megvalósítani a színesváros ötletét.

A mai képzőművész nem elégedhet meg kis képek festésével a modern, grandiózus környezetet kell megszépítenie, hogy ezzel a művészet közkinccsé válását is elősegítse. Nem beszélve arról, hogy az emberek igényliik a színeket és bizony az egyhangú lakótelepeken élők alig kapnak valamit a káprázatokból. Ezektől egyszerűen meg van fosztva és a tervezők sem sokat tettek érte.

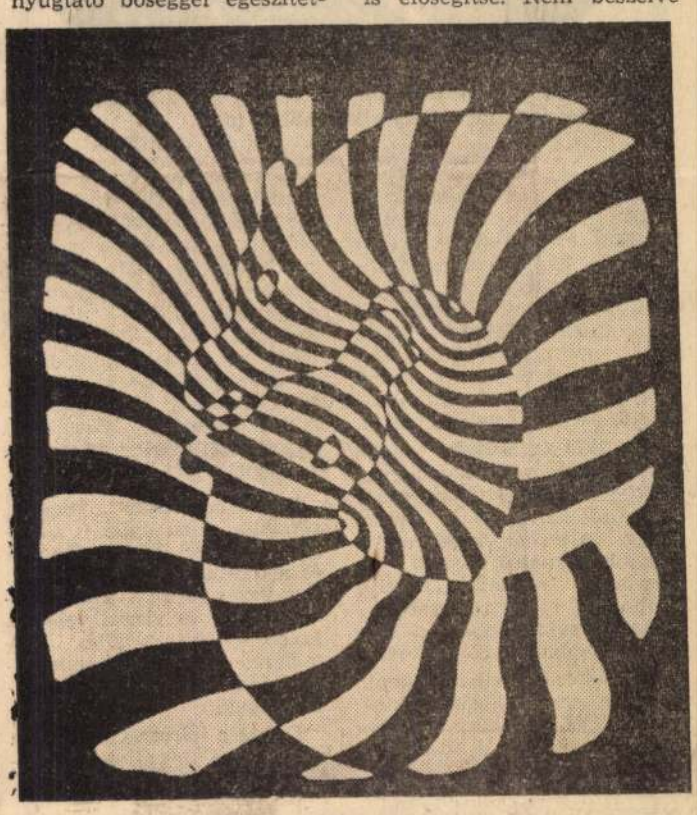

Zebres (szőnyeg)

— Ön szerint egész városok városrészek „színesítése" nem haladja meg az anyagi lehetőségeket? Ha a mi esetünkre gondolok, nálunk amúgy sem olcsó a lakás...

— Jól ismerem néhány ország anyagi erőit, lehetőségeit — mondta Victor Vasarely — ezért nyugodtan állíthatom nem okozna különösebb nehézséget a „színesálom" megvalósítása. Egyre több példa is ezt bizonyítja. Az ember szép környezetben akar élni s erre hajlandó áldozni. De a lelkesedés, úgy vélem, könnyen helyettesítheti a pénzt.

Külföldön már kezd tért hódítani az elképzelésem, de itt sem panaszkodhatnak, hiszen az akcióba bekapcsolódott, igaz nem olyan régen Pécs, Salgótarján, Budapest és most Győr is. Amikor a nagyvárosok meghallják hogy az említett helyeken épülnek modern centrumok, amelyek a művészetet beillesztik korunkba, látásigényekbe és „elhiszik", hogy egy hasznos kultúrakcióról van szó akkor, hiszem, maguktól kezdenek a munkához. Bízom a magyar építészekben, akik az újtól soha sem idegenkedtek és ettől még úgy sem fognak bízom benne, hogy a jövőben szép lakásokba költözhetnek a magyar munkásfiatalok.

— Hogyan képzeli el a lakóépületek külső színesítését?

— Izlésesen variálva, a falfelületre film formájában kerülnének felragasztásra a színek. Közeli terveim között szerepel a világ valamennyi jelentős elektronikai és festékgyárával felvenni a kapcsolatot. amelyek aztán kikísérletezznék az erre a célra legalkalmasabb, legtartósabb anyagot és festéket. Döntő a filmek élettartama és kezelhetősége. Ha sikerül megtalálni ezt az anyagot, hamar eljön annak az ideje, hogy minden lakóház színes filmruhát öltsön.

Vasarelyt végezetül még két kérdéssel tartottam fel:

— Arra még nem gondolt, hogy letelepedjen Magyarországon?

— Nem. Szeretem Magyarországot, mert itt születtem, de szeretem Franciaországot is, mert családi szálak — két fiam és feleségem — fűznek hozzá és lassan már fél évszázada ott élek alkotok. A gondolat, a művészet, bármi legyen, ha az emberiséget szolgálja, nem lehet csak magyar csak francia — egyetemes, az egész világé. Ma már Bach zenéjét a világon mindenhol kedvelik, Racine és Descartes műveit mindenütt olvassák.

— Sok külföldi város és Pécs díszpolgára, ezenkívül a Francia Becsületrend lovagja. Melyiket tartja élete legnagyobb kitüntetésének?

— Mindegyik kitüntetés egyforma, azok *mástól* jönnek igazán egyik sem az enyém. A műnek vannak mellékterméke: a hírnév — sajnos —, és a pénz, ez nem sajnos. Persze azért nem, mert a pénzzel kezdő művészeket lehet támogatni, épületeket kastélyokat restaurálni, múzeumnak berendezni és lehet alapítványt tenni. Mű nélkül nem volna hírnév, tehát akár akarja az ember, akár nem, a legfontosabb mégis a mű. És nem a művész aki csinálja, nem a neve és nem az aláírása...

Temesi László

Új metrópremier december

Szolgál a XXI. század emberének is

Újabb félmillió ember öröme?

— Tény, hogy a budapesti metró észak—déli vonalának teljes kiépítése után a Határ út és az újpesti végállomás között várhatóan egy irányban naponta 550 000 ember utazhat gyorsan és kényelmesen — jelzi a jövőt *Homoki József*, a Közlekedési és Metróépítő Vállalat vezérigazgatója.

A Határ úti állomásé 1979, az újpesti István téri végállomás 1985-ben nyit.

A messzenéző XX. századi ember, akit már egy-egy világűrutazás sem rendít meg, de aki még jócskán szenved a földi-városi forgalom zajától, bűzétől, idegtipró tülekedésétől, gyakorta és türelmetlenül faggatja a szakembereket: mi várható a jövőtől?

Nos, úgy látszik, még a fantázia is nehezen szakad el a hagyományos eszközöktől; 1830 óta, amióta vonat létezik, a prognosztika is a síneken maradt. Még sem lehetünk pesszimisták. Jót derülünk a száz évvel ezelőtti pesti riporter sirámain, amelyek a lovas kocsik, ló húzta „villamosok" korában vészjóslóan nyugatták a közhangulatot: ha így megy tovább, 2000-ben oly magasan borítja a pest-budai utcákat a lótrágya, hogy teljesen megbénul a forgalom.

Ezzel a veszéllyel már régen nem kell számolni.

De van füst, van gáz, van csörömpölés, motordübörgés, tumultus 2000-ben meg kell fulladnunk hát a gázban, benzingőzben vagy csak hangszigetelt bukósisakban sétálhatunk a pesti utcákon?

Úgy tűnik, hogy a földalatti gyorsvasút megoldást hoz a ma és a belátható jövő számára.

A földalatti gyorsvasút rohamosan hódít a világban.

1927. március 23-án, kedden reggel 6 óra és este 10 óra között a Rákóczi út és a Nagykörút kereszteződésénél 3790 áthaladó járművet számoltak meg. Ezek java része kerékpár volt, így az utazók száma a tízezret sem érte el.

1942. május 19-én, ugyanezen a helyen egy nap alatt 13 005 jármű fordult meg, mintegy 30 ezer emberrel.

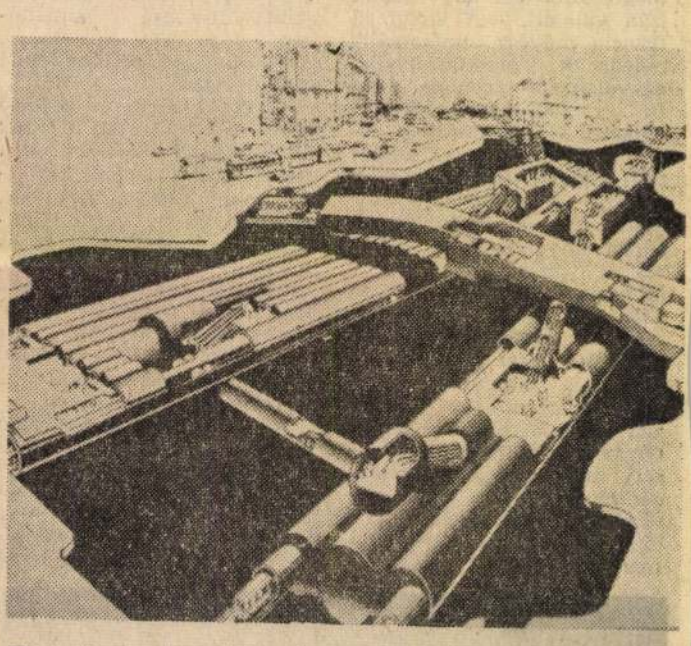

Nem fantasztikus-tudományos regény-illusztráció: a Deák téri csomópont rajza teljes kiépülése után.

(MTI fotó — KS)

1973-ban a Blaha Lujza [illegible] nap autóbusszal 51 432 ember, villamossal 84 058 ember érkezett és a metróra az állomáson 135 490 ember szállt fel. Ez 270 980 ember! Több, mint egy negyedmillió! Budapest egyetlen forgalmi pontján, egyetlen nap alatt! Pontosabban, reggeltől estig.

Az 1973-as tények nemcsak a forgalom robbanásszerű növekedéséről harsognak, hanem azt is jelzik már, hogy a terhek-terhét egyre inkább a metró veszi át. Úgyhogy a metrón utazók juthatnak el a leggyorsabban, a legkényelmesebben, a legnyugodtabban a céljukhoz.

Tökéletesen érthető tehát, hogy a szakmai előretekintés a XXI. századra is népszerűséget jósol a földalatti gyorsvasútnak.

Érthető, hogy a budapesti metróhálózat kiépítése, amely ugyan 1950-ben kezdődött, de 1953-ban a gazdasági nehézségek miatt törést szenvedett, 1963-ban újult erővel, bár a szerény gazdasági lehetőségek megszabta mérsékelt tempóval folytatódott. Az 1970-ben üzembe helyezett első vonalszakasz néhány hónapos forgalmi tapasztalatai megerősítették: nem lehet késlekedni! A tömegközlekedés súlyos problémáit — beleértve a fővárosba érkező, rajta áthaladó országos, külföldi emberáradat mozgását is — csak a metróhálózat kiépítésével lehet megoldani, ahogyan azt az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság által kidolgozott a kormány Gazdasági Bizottsága által jóváhagyott koncepció tartalmazza.

A terv három vonalon rendelte el az építést: a kelet—nyugati, az észak—déli és a dél-budai szakaszon. Az Örs vezér tértől a Déli pályaudvarig és vissza, tehát a kelet—nyugati, több kilométeres alagutakban már zavartalanul robognak a szerelvények.

Ennek a három vonalnak a megépítése, forgalomba állítása a mi századunk gondja, terve és öröme.

A metró nemcsak hétköznap népszerű. A budapestiek és a messzibb tájakról érkezők vasárnapokon, ünnepnapokon úgy keresik fel csillogó állomásait, kedves kék vonatait, mint élményt nyújtó látványosságot.

A metró milliók öröme, az egész ország kincse.

Soltész István

Egy brigád véleménye

vagyunk. *Így volt ez az idén is elég gyakran.* Több mint 200 óra társadalmi munkát végeztünk, közvetlenül a termelés segítése mellett a műhely körüli udvart parkosítottuk, fákat ültettünk és 4500 forintért játékokat vásároltunk a helyi óvodának.

— Miután sokan voltunk a brigádban — veti közbe harmadik beszélgető partnerünk, *Kaszab Ferenc* — úgy határoztunk, hogy az idén a korábbi egy helyett három brigádban folytatjuk a munkát. Így alakult januárban a traktorosokból a *Béke*, mi, szerelők alkotjuk a *Barátság* brigádot és a harmadik pedig a 23 éven aluli *Ifjúsági* brigád. Mi hárman tehát 1969 óta másodszor is részt vettünk az alapításban.

— Hol tart ma a Barátság?

— Valamivel előbbre, mint tavaly a még összevont nagy brigád. *Nem titkoljuk, szeretnénk jövőre is a legjobbak között lenni és a versenyben dobogóra kerülni.* Rendszeresen találkozunk a szövetkezet vezetőivel és negyedévenként szocialista brigádgyűléseken is véleményt cserélünk.

— Miről esik olyankor szó?

— A legtöbbször mindig a soron következő munkáról. Az idén például sokszor szóbeszéd volt az alkatrészellátás. Nemegyszer bosszúságot okozott a nyári és őszi munkacsúcsok idején, hogy [illegible] volt felhordólánc, vagy a Dutra traktorhoz tányér- és kúpkerék. Ezek miatt a Dutra például öt hónapig állt. Tudja, milyen jelentős kiesés az, mennyi munkában segíthetett volna a gép?

— Brigádgyűlésen javasoltuk a III. termelőszövetkezeti kongresszusnak — jegyzi meg *Szabó József* —, hogy legyen az országban három-négy olyan központi raktár, ahol csak egy-egy alkatrészt lehetne kapni, mert szerintünk ebben is a szakosodás segíthet az ellátási gondokon. *Nem alaptalan ez a kérésünk, miután a nyáron egy kétezer forintos pótalkatrész beszerzésére 5000 forint értékű benzint autóztunk el, míg Tarnaörstől Győrig ráakadtunk.* Ez teljes ráfizetés volt. Az ilyenért bosszús az anyagbeszerző, bosszút a traktoros, mert áll a gép, és még bosszúsabb a szerelő, mert nem tud segíteni... Mi jövőre is mindent elkövetünk, hogy ne legyen kiesés a termelésben, folyamatosan dolgozzanak a gépeink, de központi segítséget is várunk, hogy megoldódjanak említett gondjaink...

Mentusz Károly

Népújság 3

Vasarely, Victor, festő

A pécsi Csontváry Múzeum matiné-sorozatában április 17-én Bartókné Pásztory Ditta és Comensoli Mária adott zongoraversenyt. Műsoruk: Bartók: Suite op. 4/a., Hét darab a Mikrokozmoszból és Geszler György: Négy Vasarely-vázlat. Az utóbbi mű előadásában ütőhangszerekkel közreműködött Zempléni László és Mérei Péter.

480

-: A Jelenkor krónikája

480.

Jelenkor, Pécs, 1977. május

XX/5.

1021

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-718, 340-726

Victor Vasarely

L'HUMANITÉ

BAT. II 26

□ « LE BONHEUR N'EST PAS INACCESSIBLE. Les œuvres de Jean Picart le Doux l'attestent : Demain, le monde sera beau », écrit Georges Valbon, maire de Bobigny, président du Conseil général de la Seine-Saint-Denis, dans la présentation d'une exposition de tapisseries, lithographies et céramiques du Maître, à Bobigny. (Jusqu'au 5 mars 1977, Hôtel de Ville.)

□ IVRY : LA TAPISSERIE CONTEMPORAINE. — La ville d'Ivry a fait appel à l'Ecole Nationale d'Aubusson, au Mobilier National, à la Manufacture des Gobelins, à la Fondation Vasarely et à un certain nombre d'artistes liciers pour montrer à la salle des fêtes un panorama de la tapisserie contemporaine. Des tissages sortis des ateliers Suzanne Goubely sont signés notamment Prassinos, Taslitzky, Hajdu, Messagier, l'Association des créateurs en tapisserie a prêté des œuvres de Vallauri, Karin Delaunay, Odette Sansonnet... Parmi les artistes liciers présents à cette manifestation se trouvent Claude Lepoitevin, Fortin, Fleury, Véra Szekely, Claire Rado. (Ouvert de 11 h 30 à 19 h.)

Victor Vasarely

1976 JUN

1021

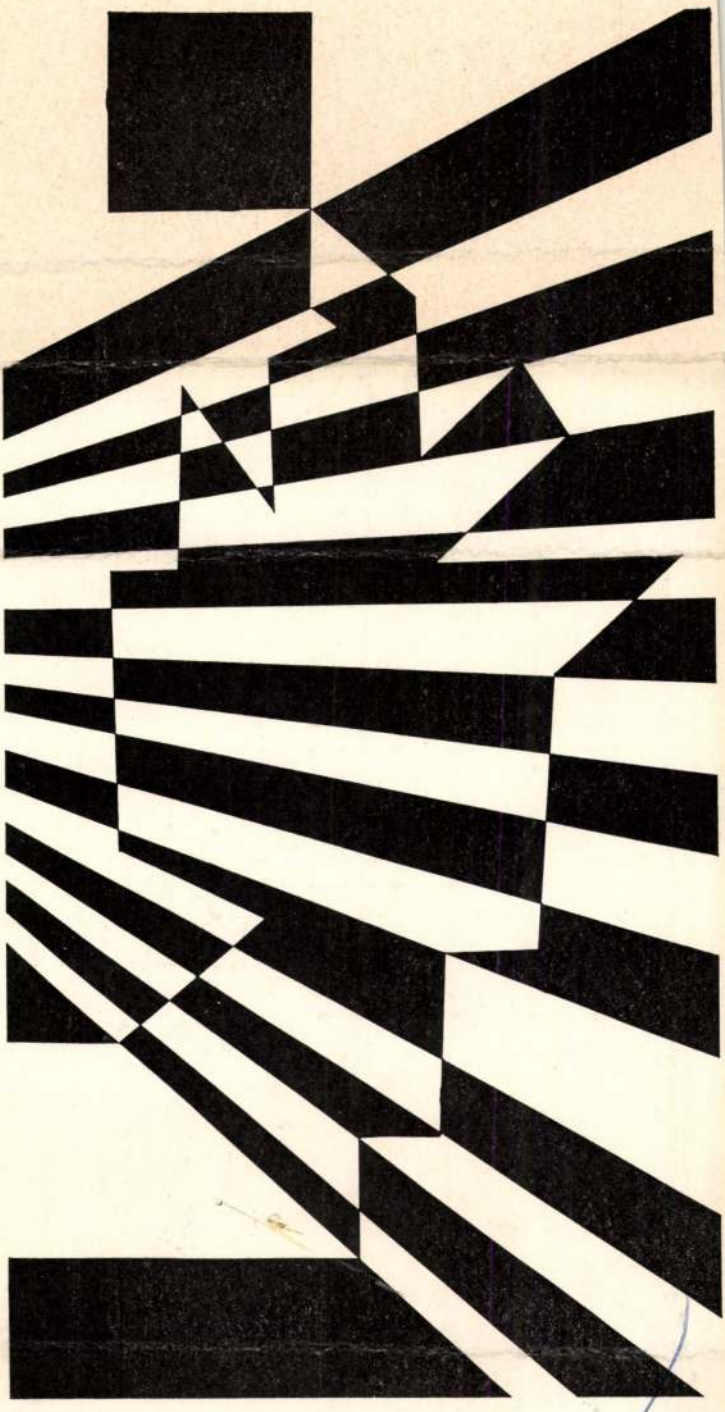

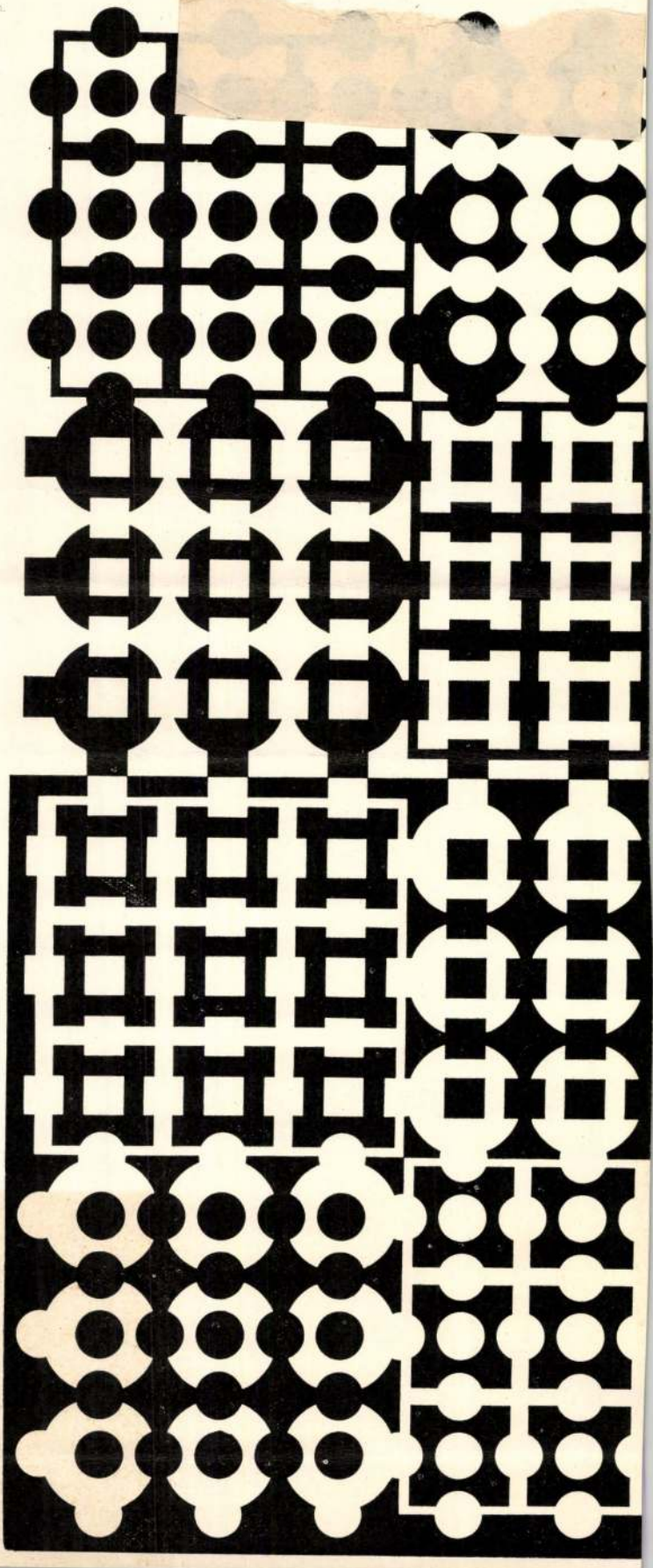

1021

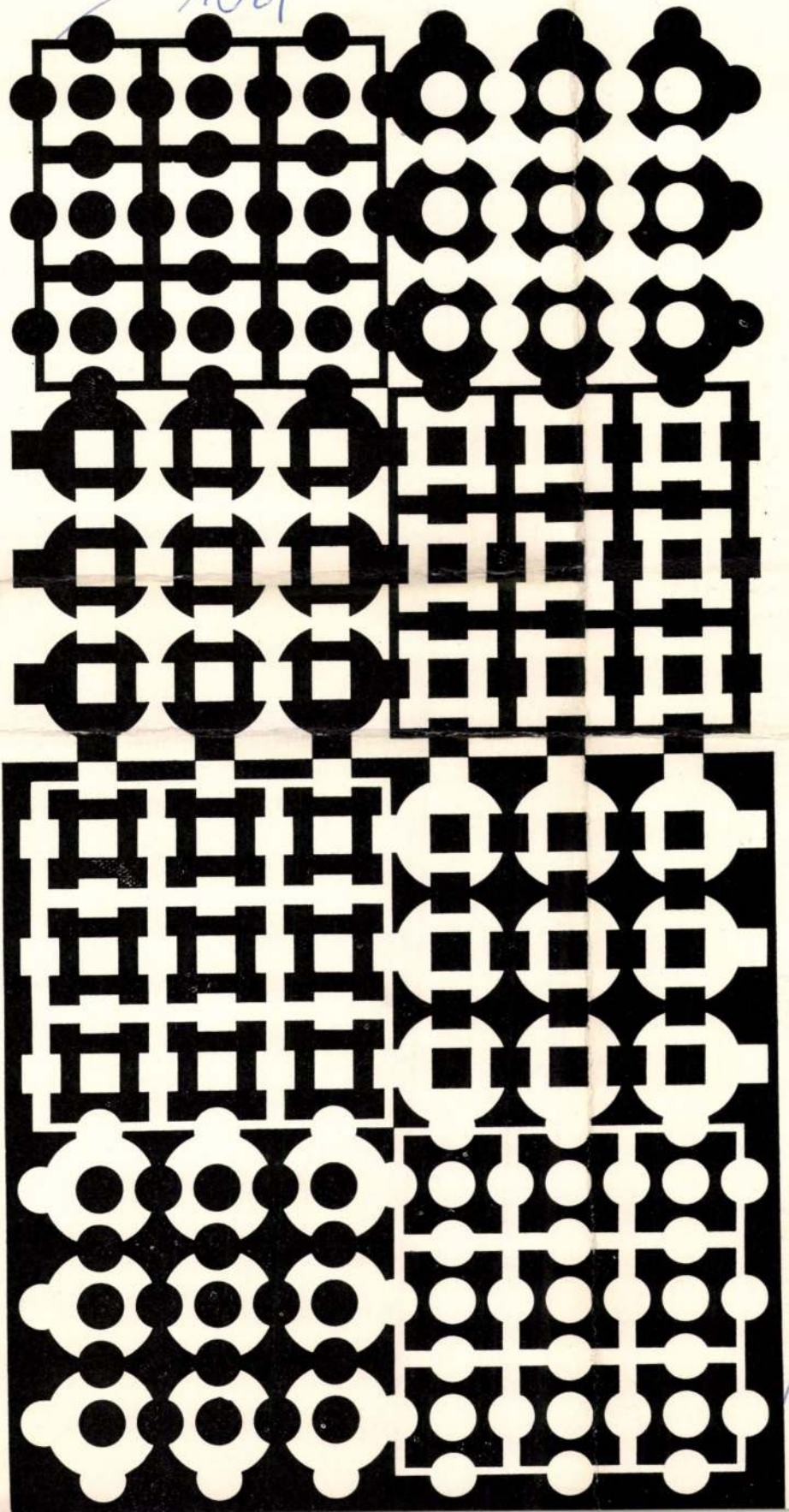

6, Ft

SZÁMUNK SZERZŐI:

BERTOLT BRECHT
BÉKÉSI GYULA
CSÁNYI LÁSZLÓ
CSORBA GYŐZŐ
DÉVÉNYI IVÁN
DUDÁS KÁLMÁN
EÖRSI ISTVÁN
GÁLL ISTVÁN
GERA GYÖRGY
HAJDU RÁFIS GÁBOR
HATVANI DÁNIEL
HÁRS ÉVA
JUHÁSZ FERENC
KAMARÁS ISTVÁN
KOVÁCS SÁNDOR
LÁNCZ SÁNDOR
NAGY GÁSPÁR
POMOGÁTS BÉLA
SZABOLCSI MIKLÓS
TATAY SÁNDOR
TUSKÉS TIBOR
VEKERDI LÁSZLÓ

KÉPEK:

EGRY JÓZSEF
NÉMETH JÁNOS
VICTOR VASARELY

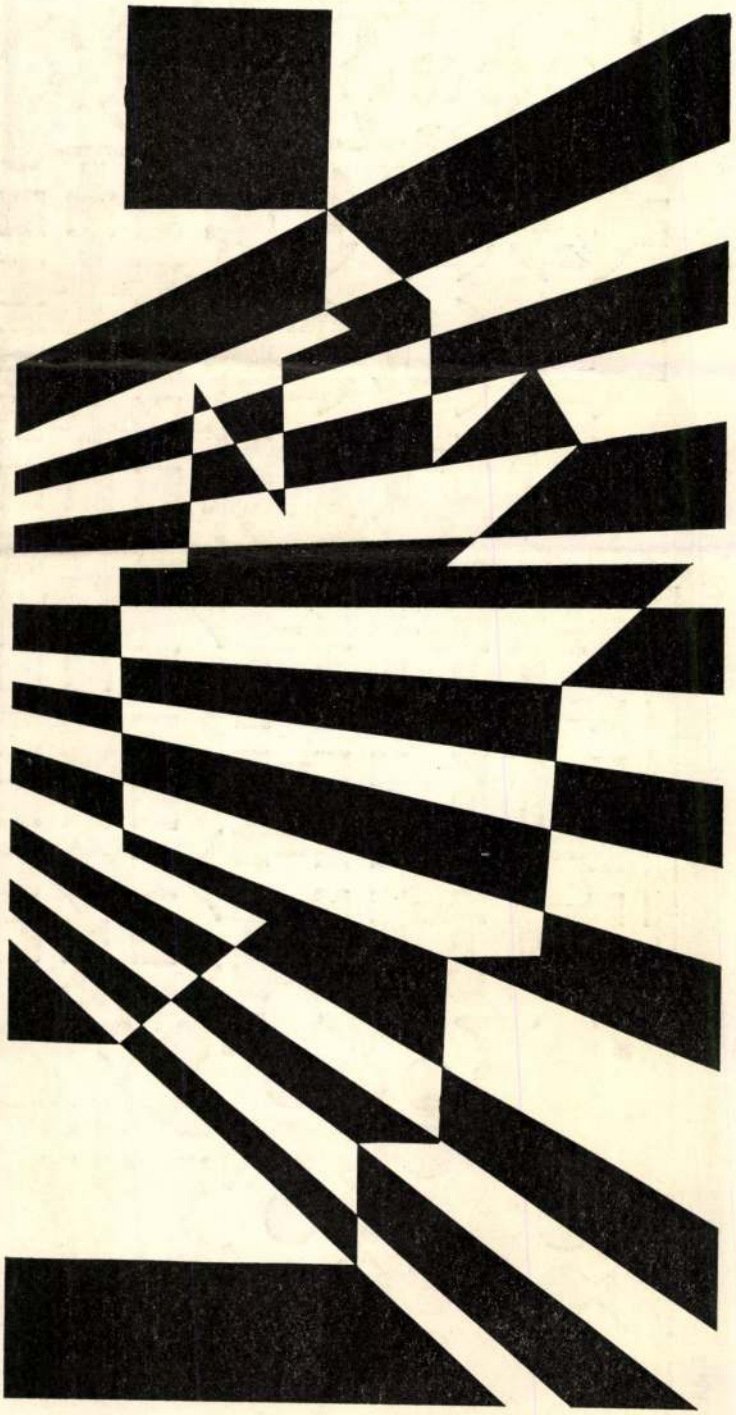

Victor Vasarely

1021

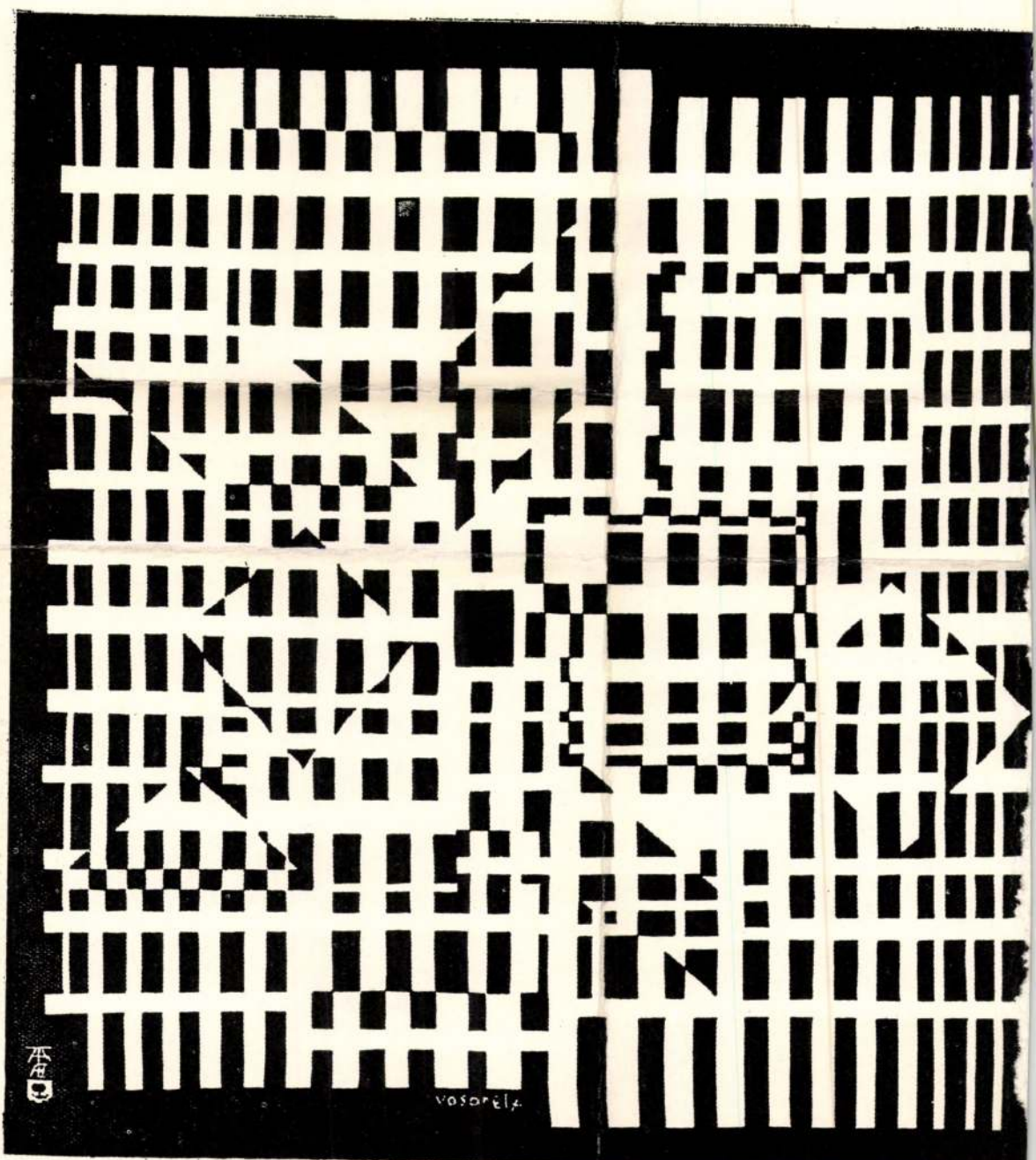

JELEN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
JELENKOR
1976 JUN 23

IRODALMI ÉS MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT — 1976

A TARTALOMBÓL:

JUHÁSZ FERENC:
VERSEK ÉS INTERJÚ

*

KAMARÁS ISTVÁN
TATAY SÁNDOR
SZÉPPRÓZÁI

*

HÁRS ÉVA:
VASARELY MÚZEUM
PÉCSETT

LÁNCZ SÁNDOR:
EGRY JÓZSEFRŐL

TUSKÉS TIBOR:
LÁTOGATÁS
NÉMETH JÁNOSNÁL

*

GÁLL ISTVÁN:
BERTHA BULCSU
KENGURUJA

GERA GYÖRGY:
KÁROLYI AMY FORDÍTÁSAI

SZABOLCSI MIKLÓSSAL
BESZÉLGET
HAJDU RÁFIS GÁBOR

6

1021

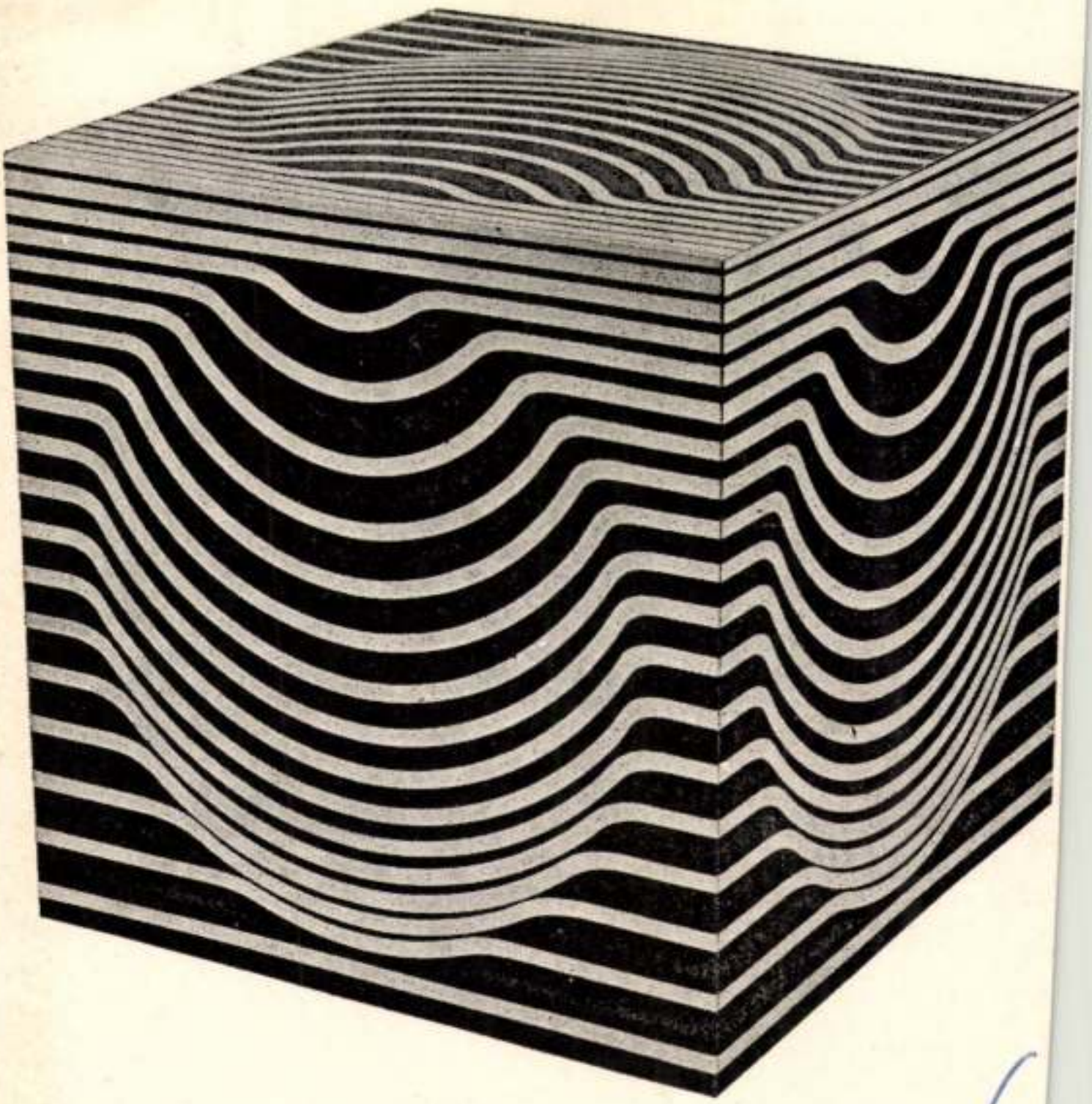

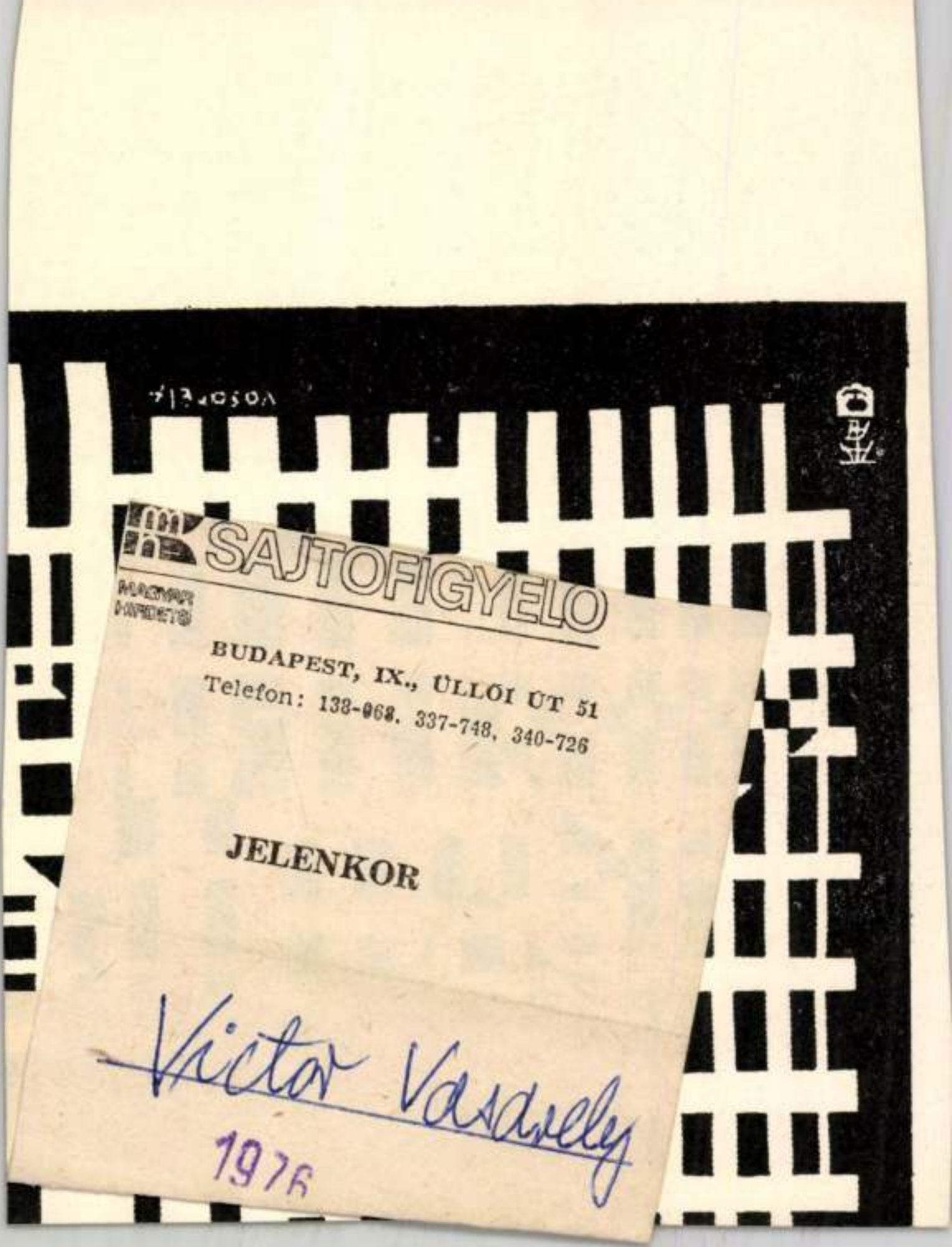
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
JELENKOR
Victor Vasarely
1976

Victor Vasarely

a tokiói Sejbu Múzeumban láthatók

hiznek művei.

dr. Solymár István: Festészetünk mesterével

Japánban.

Magyar Hírlap, 1976, máj. 16.

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

1976 JUN 13

Victor Vasarely

1021

Az új Vasarely-alapítvány

A VASARELY-MŰ, modern világképünk alakítójaként és részeként, mindegyre bővebb lehetőségeket ígér. A megrontott természeti szépségek helyébe az „emberalkotta természet" harmonikus világát ajánlja fel: ezúttal egy hatalmas épület, egy teljessé és valósággá lett álom méreteiben. A terveket az egyre teljesebb és átfogóbb életművet bemutató remekszép albumok (Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965., 1970., 1974.) harmadik kötetének utolsó lapjain láthattuk először: 1976. február 14-én *Aix-en-Provence* mellett, két modern autóút találkozásánál, *Jacques Chirac* miniszterelnök és *Madame Pompidou* jelenlétében pedig megnyílt az újabb *Vasarely-múzeum*.

Már a szerigráfiák, a gyönyörű könyvek és a tárlatok sorozatai is a művészet társadalmasításának forradalmi útját jelezték; ezt a munkát folytatta a gordes-i *„didaktikus múzeum"*, és most az újabb *alapítvány*. A gordes-i Centrum maga is „modell": egy modern vizuális kultúra lehetőségeit és eredményeit mutatja be. A hatalmas méretű Vasarely-művek (festmények, plasztikai alkotások, szőnyegek stb.) jól érzik magukat a középkori provanszál kastély miliőjében, a hatalmas reneszánsz kandallók társaságában, a faburkolású mennyezetek alatt. A felújított kastély már sok ezer látogatót fogadott, a megnyitón (1970 június 5.) részt vett *Georges Pompidou*, az akkori francia államelnök is.

AZ AIX-I ALAPÍTVÁNY már nem egy adott miliőbe harmonikusan illeszkedő modern gyűjtemény, itt maga az épület is a művész alkotása, és a folyamatosan „működő" Gordes mellett mások lettek a feladatai is. Vasarely munkatársaival a maga önálló világú művészetében gyökerező épületet, alaprajzokat és felületeket teremtett; a fémből és üvegből eloxált alumíniumból álló szerkezet tizenhat, egymással méhsejtekként összetapadó hatszögből áll.

„TISZTELETADÁS A HATSZÖG ELŐTT" — hirdeti Vasarely festészetének egy jeles korszaka, és az épületen ez az „hommage" nyert architektonikus megfogalmazást: a hatszög alapú termek párhuzamos falsíkjai között 14 méter távolság van, egy-egy sejt fölött pedig gömbháromszögekre bontott üvegkupola ereszti át a fényt, a kupolák alumínium hálózata megtöri és visszaveri a napsugarakat. Nyolc terem (1192 m²) ad helyet az állandó tárlatnak ezek mindegyikében 6—6 hatalmas méretű műalkotás (festmény, szőnyeg, fémdombormű) látható, a termek közepén pedig ülőhelyek vagy Vasarely-fémplasztikák fogadják a látogatót. Az „oldalfalak" nem érnek össze, „ajtó nélküli" átjárást biztosítanak így a termek között, szinte megnyitják a szemlélő előtt az egész múzeum terét. A középső hatszögteremből egy új forma- és színvilág teljes birodalmát.

AZ ÉPÜLET két- és háromszintes, a fennmaradó nagyobbik egységben (1530 m²) egyrészt az „emberalkotta természeti környezet" (az új városépítészet) számára ajánlott formá- és színharmóniák „látható gondolatai (a „kisebbik múzeum"), másrészt vetítők, konferenciatermek, a meghívottak számára lakóegységek találhatók. A legalsó traktusokban műtermek, műhelyek és laboratóriumok: az alapítvány az új vizuális és környezeti kultúra centruma kíván lenni, *tudományos központ*, amely a Vasarely-mű urbanisztikai és szemiotikai, esztétikai és szociológiai vonatkozásainak feltérképezését és publikációit szolgálja. A lehetőségeket vizsgálja majd, az elgondolások mind szélesebb térbeli és társadalmi elterjesztésének módszereivel kíván foglalkozni.

Az alapítvány telkét a művész a várostól kapta (az épületet teljes egészében a maga erejéből építette fel), a sokágú kapcsolat létrehozásához pedig az *aix-en-provence-i egyetem* nyújt segítséget; egy urbanisztikai és látványtervezési tanszék létesítésével: adott lett így a kooperáció. Akár a Bauhaus indítékaiban és szellemében újjáteremtett változatát láthatjuk ebben az együttműködésben.

Az épület tervrajzait 1973. április 24-én írták alá, megkapó a gyorsaság, ahogyan az alapítvány a tájból kiemelkedett, rendezett miliőt és tetőt kapott. Ma már teljes egészében a tudományos érdeklődő és a kíváncsiskodó tárlatlátogató rendelkezésére áll ez a már külsejében is „Vasarely-mű".

Az alsó szintek teljesen üvegburkolatúak, a felsőket egy-egy fekete (vagy fehér) négyzet borítja, az eloxált alumínium lemezeken egy-egy fehér (vagy fekete) kör látható: félreismerhetetlen Vasarely-szimbólumok. Az épület apró dombon áll, a fekete-fehér homlokzat, a napsugarakat visszaverő felületek egy mesterségesen létesített tavacskában tükröződnek. Az arányos szerkezet a tájjal teljes összhangba került: a hozzá vezető utak mellett az épületet övező természet minden fájának helyét megtervezték.

Az itt található nem kiállítási helyiségek is a hatszögbe vágható formákat követik, eltűnt szinte a hagyományos szobaalaprajz az ottlakók körül. A közeli *Saint Victoire hegy* az aix-i mester, *Paul Cézanne* emléke mellé egy modern valósággal: a pécsi születésű egykori magyar: Vasarely épületével, ennek környezetével és várható hatásaival gazdagodott.

A FELAVATÁS előtt a művésszel előbb a *Jours de France*, majd a *L'oeuil* című művészeti magazin riportere (Edgar Schneider, illetve Pierre Joly) készített interjút, remek fényképeken mutatták be az épületet a folyóiratok. „Az ember azt hiszi, elektronikai gyár vagy atomipari kutatóközpont ez, öt perc múlva azonban már a 2000-es évek valóságos katedrálisában vagyunk" — írja az első, a másik újságíró inkább a művészt faggatta céljairól és elképzeléseiről; a szándék értelméről és méreteiről.

„Munkásságom két egymással összefüggő egységből áll — írja Vasarely az alapítvány szép katalógusában —: egy festői és egy teoretikusabb vonalságból. A festőit Gordes mutatja be, az utóbbit a most megalkotott múzeum. Létével és gonddal megtervezett funkcióival is". Így került sor itt a monumentális méretű művek és — a lapokat önműködően váltó tárlókban látható apróbb műveken — egy új urbanisztikai környezet elképzelt változatainak bemutatására. A „sokszínű város" eszményének terve és megvalósulása ez, a modern társadalom életéhez méltó környezeté.

„A világ minden részéről érkező urbanistáknak, építészeknek, dekoratőröknek, az élet minőségével foglalkozó hivatalos személyeknek és általában minden művésznek a monumentális művészet valamilyen állandó kiállítási csarnokát akartam megteremteni, ahogyan én elképzelem, de ezúttal már *természetes nagyságban* megvalósítva. A falakon láthatók művek olyanok, mintha a faliszőnyegeket a kartonokhoz viszonyítanánk. A különbség csupán annyi, hogy én az utcát veszem célba, nem a múzeumokat és nem a kastélyokat" — válaszolt a művész az újságírók kérdéseire. Hangsúlyozta művészetének szociális szándékait; az itt megvalósult miliő a teljes társadalom számára teremtett művészet „prototípusa". „A városnegyedeknek nem csak lakhatóknak, de plasztikusan szépeknek kell lenniük, a művészeteknek a tömegeket kell szolgálniuk" — folytatta Vasarely tovább.

VALÓBAN: az urbanisztikának és az új építészetnek mindenekelőtt a lakónegyedek csúnyaságával kell megküzdeni, hiszen a kísérleti lélektan bebizonyította, hogy a vizuális otrombaságok által okozott pusztítások hozzájárulhatnak egyéb pszichikai (és nem pszichikai) sérülések létrejöttéhez és továbbfejlődéséhez is. Vasarely forma- és színelmélete, mindezek „plasztikai és építészeti változatai", a *művész „teljes ábécéje"* nemcsak szép, de a „vizuális depressziók" ellen megelőző „orvosságot" ígér: eltűnhet az egyszínű és sivár környezet okozta fáradtságtól kezdve minden, ami ezután következnek.

Ma még csak a műhelyek és belső üzemrészek színhatásainak elsődleges alapelveit alkalmazzák az építészetben, de Vasarely már egész városnegyedekben gondolkodik. „Lakható, boldog és színes városrészletekben", amelyekből az itt élő még vasárnap sem menekül el, hiszen a természet nyugalmát pótolhatják a formák és a színek, a megtervezett, modern szellemiséget és a természet harmóniáit idéző, eleven környezet.

PÉCSETT most nyílt meg az első hazai Vasarely-gyűjtemény, Aix-en-Provence városa pedig avval foglalkozik, hogy létrehozza a „plasztikus művészet egyetemét". Ezért fogadta oly szívesen az alapítványt.

A katalógus, a képes riportok és Vasarely publikációi nyomán mintha a „megszerkesztett szép jövő" József Attila-i álma valósulna meg: a művészet egyik szép útja lehet ez a teljes közösség szolgálatában.

BODRI FERENC

ÖR

k, akik tudatosan kötelezik el
kmának. A többségnek homá-
semmilyen elképzelése sincs
áról.

örtént a választás nem is lé-
hogy a szakmunkástanuló jö-
sában megtalálja-e a munka
s szépségét — döntő fontos-
ez az út. Nevelés az iskola-
iumban, a közösségben.

zakma szépségeit, az alkotás
bármit az ember, kiegyen-
lesz. Persze az út elején a
ig látható. A fehér köpenyről
észtanuló nem érti, hogy
évben ormótlan vasdarabokat
egyszer csak a reszelő sem
hanem engedelmes munka-

ottak ámulatával gondolunk
iki tizedmilliméter pontosság-
vel az emberi testbe, hogy
már kevesen gondolnak, hogy
pár ezredmilliméter pontos-
sztergályosnak, köszörűsnek,
ló biztonsággal kell rendel-
oz.

belüllevővé, a szakmát hiva-
munkássá válni csak kitar-
osszú út után lehet.

Tamási

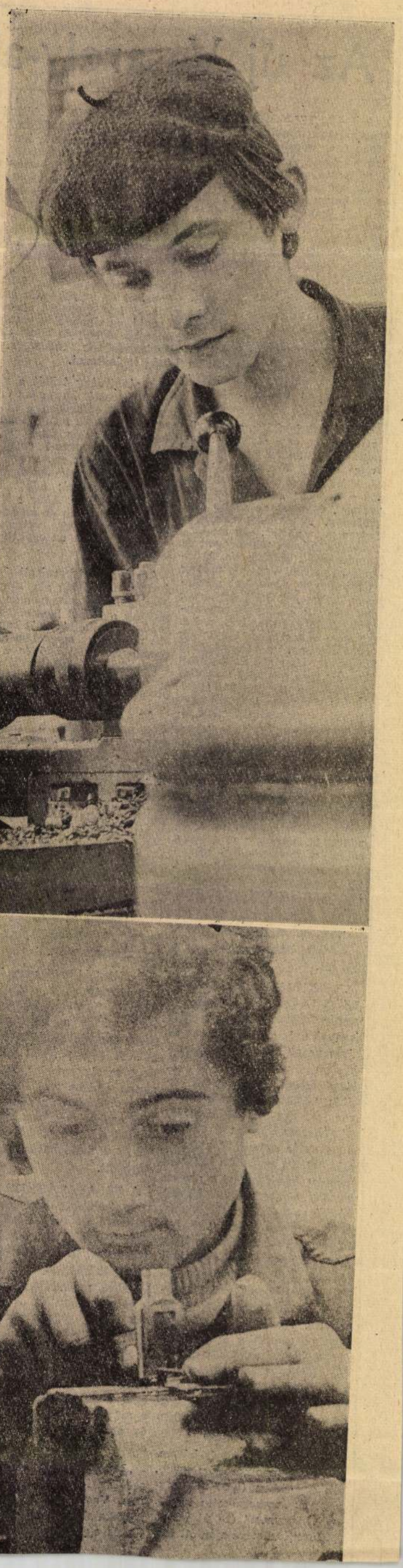

Victor Vasarely

Victor Vasarely hiszlette Racine
Berenicéjének díszletét.

László Miklós: Racine és Vasarely
Tükör, 1976. márc. 9 - 14 oldal

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Vasarely, Victor, festő

Rózsa

Né

VASARELY PÉCSETT

Szeretnék egy Vasarely-multiplikát. Olyasfélére gondolok, mint az utolsó földszinti terem csillogó kockagarmadája, ez a sokfelé villanó, sokágú csodadoboz, amely — alaposan megnéztem — tulajdonképpen csak kétféle fémlapból áll, sárga-kékből és pöttyös lila-vörösből, de fémtiszta színeinek egymásba tükröződése káprázatos árnyalatokat kever, ahány oldalról közelítek felé, annyifélét. Nagyon jól mutatna a lakásomban. Igaz, ehhez egy nagyobb lakás is kellene a mostaninál, meg az is, hogy műgyűjtő legyek, de ha eltekintek attól, hogy a lakásom kicsi, meg attól, hogy nem gyűjtök műtárgyakat, nagyon szeretnék egy Vasarely-multiplikát. Derűs volna ott, kifogyhatatlanul változatos, és a tisztaság meg a modernség hangulatát keltené, és biztosan nagyon tetszene a vendégeimnek. Azaz — ahogyan én a vendégeimet ismerem — egy részüknek biztosan nagyon tetszene, a másik részük viszont felháborodna és kikapna a könyvespolcról egy Lukács-kötetet, számon kérve, hogy mit keres egy multiplika e n n e k a társaságában.

Én természetesen elégedetten mosolyognék, és először is megmagyaráznám, mi az a multiplika. Elmondanám, hogy a nemzetközi szakirodalom „multiple" fogalmának honosítása, hozzátenném, hogy a szerencsés magyaritás alighanem a pécsi Vasarely Múzeum sajátja, és hogy olyan, ipari módszerekkel sokszorosítható alkotást jelent, amelyet neves művész tervez ugyan, de eleve sorozatgyártásra. Mi több, alkotója szerint a multiplika lényege, hogy korlátlan mennyiségben erkölcsi és esztétikai kopás nélkül újraterjeszthető, és a sokezredik példány még mindig ugyanolyan hiánytalan élményt nyújt, mint a legelső (ha nem hiánytalanabbat), mert ez a modern művészi produktum igen demokratikus intézmény, éppen a kisebb pénzűeknek, a nagyobb közönségnek találták ki.

Azok a vendégeim persze, akik lelkesednének a multiplikáért, mindezt már úgyis tudnák; nem is hagynának szóhoz jutni, maguk magyaráznák, hogy a multiplikaidea egyik apostola éppen Vasarely, s már fújnák is a leckét, csak úgy röpködne, hogy „planetáris folklór", meg „algoritmus", meg „bináris struktúrák". Egészen addig versengenének — ahogyan én ismerem őket —, míg az egyik jó memóriájúnak eszébe nem jutna, hogy számon kérjen valamit. Mit keres itt, az én lakásomban ez a Vasarely — kérdezné a jó memóriájú —, pont az enyémben, amikor én szóban is, írásban is elég fenntartással voltam (ő így mondaná: fanyalogtam) Vasarely bináris struktúrájának ügyében. Én persze megint mosolyognék, és nem tudnám leplezni, hogy éppen erre a kérdésre vártam, és rezzenéstelen arccal közölném, hogy én csak a színes-csillogó multiplikát hoztam be a lakásomba, a bináris struktúrát nem. Azt nem lehet, azok szétválaszthatatlanok, mondanák igen tájékozottan ezek a vendégeim, mert meg vagyon írva, hogy ezekben a szín- és formajátékokban „manifesztálódik a legtisztábban a fizikai tér pszichikai dimenziója; az a dimenzió, amely megfelelőjéhez, korunk társadalmi szerkezetéhez is szorosan kapcsolódik".

Én erre megpróbálnám azt felelni, hogy ugyan mutassák meg, hol és hogyan manifesztálódnék mindez, de megintcsak nem jutnának szóhoz, mert ekkorra lecsapnának azok a vendégeim, akiket felháborított a multiplika jelenléte. Ez a csoport eddig ádázul nézett volna hol a multiplikára, hol maga elé, de a „korunk társadalmi szerkezetéhez is kapcsolódik" félmondatra felkapná a fejét, mint a csatamén, és meglobogtatva a még mindig kezében szorongatott Lukács György-kötetet, tőlem kérne magyarázatot arra nézvést, hol ebben a „műben" a társadalmi-történelmi lényeg, korunk alapvető ellentmondása és a forradalmi elkötelezettség. — Sehol, felelném mind derűsebben, tudniillik én ebbe a szobába most egyáltalán nem kívántam társadalmi-történelmi lényeget elhelyezni, mivelhogy így is elég zsúfolt, és a könyvespolc meg a dohányzóasztal közé legfeljebb egy ilyen színes, szépen megcsinált tárgy kívánkozik.

Szóval disz! — kiáltana fel mindkét tábor egyforma hangerővel, de egészen különböző irányú indulattal. — Szóval disz — felelném, de ezt már úgysem felelhetném a hangzavarban, mert közben egymásnak esne a két tábor, súlyos és sarkas esztétikai meg műkritikai érveket vagdosva egymáshoz.

Szóval disz — mondom ehelyett most a vadonatúj pécsi Vasarely Múzeum földszintjén, s óvatosan körülnézek, nem hallja-e a kockázatos kijelentést egyik vagy másik vendégtipusnak valamely eszmetársa. A pécsi múzeumszervezet ugyanis szintén szeretett volna Vasarely-multiplikát, nem egyet, hanem többet, sőt lehetőleg Vasarely-vásznat és Vasarely-kárpitot is. Minthogy pedig Pécs szülöttje, Victor Vasarely viszont szeretett volna egy pécsi Vasarely-múzeumot, és hajlandó volt erre bőkezűen áldozni (mint ismeretes, meg is engedhette magának), mi sem természetesebb, mint hogy az egybevágó szándékból megszületett Baranya legújabb közgyűjteménye. Szépen és szépnek született meg: a világsztár-mester felkínálta a belevalót, a magyar fél felkínálta a restaurált-átalakított kanonokpalotát, s a kettő együtt, a provinciális-gömbölyded barokk, meg a csupaélnia, csupamértan Vasarely-életmű találkozásából született egy rendkívül hatásos, kulturált és ízléses együttes. Ami mellesleg különlegesség is, Aix-en-Provence-ig nem találni párját, de ez a tény bizonyára jobban érdekli a Baranya megyei Idegenforgalmi Hivatalt, mint bennünket, mi csak figyeljünk a gyűjteményre.

Amely egy kicsit történeti is, szerény-öntudatosan jelzi a Bortnyik-iskola útnak indító hatását az itthon még reklámgrafikusnak indult Vásárhelyi egy-egy tanulmányával, s bőségesen sorakoztatja az ötvenes évek Vasarelyjének, a maivá még csak formálódó Vasarelynek az absztrakt kompozícióit. A gyűjtemény nagy része azonban „az op art atyját", az érett és világkarriert csinált művészt reprezentálja, a geometrikus absztrakció e különleges, késői ágának rendkívüli fantáziájú, teremtő erejű, vibráló szellemű és példátlan műgonddal dolgozó művészét. A vizuális bravúrok, a szakmai rafinériák, a merészen biztos ízlés valóban lenyűgözőek: ahogyan a Tuz című akrilkompozíció szemcsaló fekete gyűrűibe finom, titkos kis élénkkék betéteket lop az elevenebb optikai hatás kedvéért, ahogyan lilát lilával és egy harmadik lilával variál a Cassiopee fareliefje, ahogyan valóságos és csalóka távlat kettősségével elképeszt a Gestalt-Sin multiplika. Szívemhez, szememhez mégis talán a szövött kárpitok, ezek a barátságosan tartózkodó gyapjúkompozíciók állnak a legközelebb. Elegáns-előkelőnek és vásárian tarka-szórakoztatónak olyan hihetetlen keverékét állítják elő, mint az EG—1—2 jelű, amelynek a közepén a gyapjú-szürkék nem is gyapjúszerűen, hanem éteri-testtelenül világítani látszanak, a Dia-Argent ezüstje (ami megintcsak szürke gyapjú, de a színvilágosban ezüstnek mutatkozik) valósággal szikrázik, a Vonal-Fegn szürkéből világosszürkébe és sárgából barnába haladó csíkjai pedig nemesfémnek és drága kelmének összeolvadás-élményét adják.

Vidám, nagyon vidám, gyönyörködtető és izgalmas látvány ez a Vasarely Múzeum, s önmaga győz meg a Vasarely-életmű jelentőségéről, igazi helyéről. A még jobb meggyőzéshez ugyan nem lett volna hiábavaló maketten, fényképen jelezni azokat a monumentális, városszépítési és jókedvteremtő kompozíciókat, amelyek Vasarely hitvallása szerint is művészi céljának legfontosabb megvalósulásai, és a mi értékrendünk szerint is ennek a művészetnek a legtermészetesebb teljesítményei; de a múzeumból középületfalakra kívánkozó textilek, a homlokzatokért kiáltó geometrikus-színes formák így is mutatják ennek az életműnek a valódi, a számunkra is megszívlelendő tanulságait: nem biztos, hogy Vasarely geometrikus, szeniális játékaiban „manifesztálódik a fizikai tér pszichikai dimenziója", még kevésbé biztos, hogy mindez „korunk társadalmi szerkezetéhez is kapcsolódik", de biztos, hogy a korunk társadalmi szerkezetéből is következő szürkeséget, komolykodást és egyhangúságot oldani, feledtetni tudja. Ugy, mint minden szép tárgy, minden jól megcsinált tárgy, minden mesterdarab.

Hogy most már ezek a mesterdarabok dekorációnak valók-e, vagy önálló, bármilyen tartalmat is manifesztáló képzőművészeti alkotások, s hogy végtére is a pécsi új múzeum iparművészeti vagy képzőművészeti közgyűjteménye-e, ezen még elvitatkozgatnak majd egy darabig képzeletbeli vendégeim és a valóságos szakemberek meg a valóságos közönség. Én nem feltem ettől a vitától a mai magyar kultúrát, sőt örülök neki. Mert nem hiszem, hogy csak én volnék képes megkülönböztetni, hová való a társadalmi-történelmi lényeg, és mi kívánkozik ebben a mi országos méretű két szoba komfortosunkban a könyvespolc és a dohányzóasztal közé.

Rózsa Gyula

szinen, közvetlen közelről hallja. Így aztán csakis megviselt dobhártyámnak tulajdoníthatom, hogy az elementáris füttykoncert közepette nem hallottam meg egy távoli sípszót, amely a pálya közepéről jött. Mindössze annyit fogtam fel, hogy a székesfehérváriak egyik játékosa nagyot rúg a labdába, mire a játékvezető odarohan és félreérthetetlen mozdulattal kifelé mutat.

Erre meglepődtem, majdnem

Talán majd ezután erre is sor kerül. Bár ki tudja, mert mire eddig jutottam a tűnődésben, éppen vége lett a mérkőzésnek. Ezt rajtam kívül sokan mások is csak onnan vették észre, hogy a csapatok a pálya közepére indultak, mert a sípszót megint nem lehetett hallani.

Azóta is figyelem, hogy az időhúzást büntetendő, mikor harsan megint a sípszó, de valami baj lehet a hallásommal.

Az újságíró noteszából

(A nagypapa legnagyobb segítsége unokájának iskolai évzárás idején, ha előkeresi a papa régi bizonyítványát.)

Semmi sem tud inkább apró betűk olvasására késztetni, mint egy káreset, amikor meg kell nézni, mi is áll a biztosítási kötvényben.

✱

Egy ostobaságot könnyebben észre szoktak venni valakinél, mint azt, ha egészében ostoba.

✱

Jól írt hozzá, hogy saját sikertelen kísérletét átváltoztassa dicséretes kezdeményezéssé.

✱

Élhetetlen fiú! A jövő hónapban nősül, s még nem talált állást legalább a felesége számára.

✱

„Mindig azt mondták, hogy csak valami csoda folytán lehet elő. A csoda megtörtént."

✱

Szabad parkolóhely az, amelyet akkor vesz észre az autós, ha már elhajtott mellette.

✱

Azt még valahogy elviseli az ember, ha megállapítják, hogy rosszul végzi dolgát, de azt már végképp nem, hogy elődje jobban csinálta.

„Mancika, egy kissé elhúzódott az értekezlet a minisztériumban. Visszamenjek még az irodába?" „Nem szükséges. Időközben leváltották."

✱

„Amikor fiatal voltam, állandóan arra intettek, hallgassak az idősebbekre. Most, hogy megöregedtem, kénytelen vagyok hallgatni a fiatalokra."

✱

Őszinteséggel messze lehet menni, még munkahelyen kívülre is.

✱

A legrosszabb átmeneti hiány: a türelem hiánya.

✱

Értelmetlenségnek is lehet értelmi szerzője.

✱

Udvarias ember. Mindig hajlandó a helyét átadni másnak a vádlottak padján.

✱

Úgy viselkedik, mintha nem is élne, hanem csak alibiket gyűjtene.

✱

Azt akarta, hogy keze maradandó nyomot hagyjon a kéziraton, de csak a kézirat nyoma maradt a kezén. ✱

Hirdetés: „A televízió elhozza a világot az otthonába!" Még csak ez kell!

V. J.

roppen — ma
magyarázhatatl
Jómagam pél
ritagot megkérd
általában előfor
Örömömre szo
lyesen tiltakoz
hangzóan kife
könnyű bírálni,
téma is, csak
meg némelyek,
küszködniük,
rültek a zsürib
ményt mondhas

Hiva

Mindjárt pél
Másokéval,
sokkal plasztik
sajátjuknál, n
vesen eleveníte
ket, attól tartot
nak hiszem ők
Így aztán a
hogy az első K
dőn feltűnt éne
dául olyan ügy
utánozta és tet
a rigókat, hog
1962-es fellépés után máris bebu-
tott, elismert előadó lett mind-
kettő.

— Látja — tette hozzá az egyik jó memóriájú ismerősöm, aki még ilyen tisztán emlékezett a virtuskodás kezdetére —, hogy milyen remek zsüri volt annak idején? Pompás érzékkel, hozzáértéssel választották ki a legjobbakat, akik közül persze még többen is professzionisták lettek. S azóta sincs másként, a későbbi versengéseken a legkülönbözőbb kategóriákban szerepeltek is olyanok, akik mindenhol megállták a helyüket. Ez pedig annyit jelent, hogy tudtak, de nemcsak a zsürizők, a versenyzők is, bizony.

Helyeseltem, így igaz, de azért megkérdeztem, hogy vajon az ilyen jellegű versenyben igazán kellemetlen, hogy sokan csalódnak, pedig talán egy lapra tettek fel mindent; mármint arra, hogy szereplésük után bizonnyal profik lehetnek.

Erről a témáról aztán hosszasan elbeszélgettünk. Volt ugyanis miről, pontosabban kikről cse-

hogy a katona cirkuszba vágyik, a kozmetikus népdalénekesnői babérokra pályázik, a szakközépiskolás a színművészetire akar beiratkozni, az eladó olyan énekes szeretne lenni, hogy stílusát a „jazzes" módi jellemezze.

S mit mondott ezzel kapcsolatban ugyanebben az írásműben a jól tájékozott színházi szakember?

„Játékról van szó, de éppen a játékot kell a legkomolyabban venni. Amatőrökről van szó, és semmiképpen sem tehetségkutatásról. Hogy egy ilyen nagyszabású műsor azzal is jár, hogy a részvevőkből profik is lesznek — természetes melléktermékе a folyamatnak. Célunk az, hogy olyan fiatalokkal ismertessük meg a nézőket, akik nemcsak a szemlélőnek okoznak örömet játékukkal, hanem akikből magukból is látható árad a játék öröme."

A „természetes melléktermék" kifejezés megragadott. Már csak azért is, mert igaz. Hiszen egészen nyilvánvaló, hogy egy negyvenezres ifjú seregből sokan csak ál-

tást eldönt
avatott ismerői a különböző területeknek, így aztán viszonylag simán eldönthetik, hogy ki mit tud.

Hacsak nem szól közbe bizonyos esetekben több-kevesebb lelkes szemlélődő, akit népszerűen közönségszavazatnak ismerünk.

Közönségszavazat

Ez a kis sereg néha úgy érzi, hogy az előadástól függetlenül is képes állást foglalni.

Ezt jelezte egy futball-*Ki mit tud?* is az elmúlt szerdán: bár döntetlen volt az eredmény a rangadón, a fővárosi szurkolók egykori színházi történeteket elevenítettek fel — modern változatban. A kedvenc csapat edzőjének nem engedték meg, hogy begyújtsa a kocsijának motorját: ünnepélyesen eltolták az első utcasarokig.

A közönségszavazat tehát sokat jelenthet, de azért az eredmény mindig a pályán dől el.

Szabó Ferenc

Vasarely, Victor jertő

Victor Vasarelyt Pécs díszpolgárává avatták

Pécs megyei város ünnepi tanácsülésén tegnap a város díszpolgárává avatták Victor Vasarely pécsi születésű, de 1930 óta Franciaországban élő képzőművészt. Vasarely szülőházát Pécsett a róla elnevezett múzeummá építették át, amelyben — részben az ő városnak ajándékozott, részben pedig a kortárs alkotók műveiből — állandó kiállítást rendeztek be. Az ünnepi tanácsülés egyhangú határozattal adta át a művésznek a díszpolgári oklevelet és a Sopianae arany emlékérmet. A művész június 5-ig tartózkodik Pécsett, részt vesz a múzeum megnyitásán, ismerkedik a pécsi városfejlesztés új eredményeivel, a modern lakótelepekkel és a város képzőművészeti életével.

*

Vasarely 1908-ban született Pécsett, édesapja a hires Nádor Szálló alkalmazottja volt. Eredeti neve Vásárhelyi Győző, ez a név ismert volt a modern irányzatokat követő és kereső hazai képzőművészeti világban. Művészeti tanulmányait Budapesten kezdte 1927-ben a Podolini-Volkmann festőiskolában, majd később 1928-ban Bortnyik Sándor műhelyében dolgozott.

Pécs érdeklődéssel várta a személyes találkozást Victor Vasarelyvel, miután műveinek korábbi kiállításain művészetével már találkozott. Vajon megőrizte-e hazája nyelvét és szellemét a francia Becsületrend, valamint a francia képzőművészet és irodalom lovagja, számos nyugati nagyváros díszpolgára, aki az optikai művészet csúcsait hazájától távol, idegenben érte el?

Szépen és jól beszél magyarul. Úgy szólalt fel díszpolgárrá avatásán — talán még szebb magyarsággal is, egyetlen idegen hangsúly vagy gondolatformálás nélkül —, mintha mindig itt élt volna a városban. Fiatalosan, megnyerően, kissé tanáros szerénységgel állt közönsége elé, arra kért mindenkit, hogy a róla elnevezett múzeum legyen inkább nyitott műhely művészek és műértő közönség számára, ahonnan a modern, egyszersmind emberi művészet optikai válfaja kisugározhat, és aktívan részt vehet a hazai képzőművészet fejlődésében.

Eszmeileg megvan a belső kapcsolata a magyar művészettel és közönséggel, hiszen művészi célját ő maga úgy fogalmazta meg, hogy érett művét a tömegek, a nép szolgálatában fejtette ki, és azt a tömegek közkincsévé kívánja tenni Ennek jegyében él és alkot ma is, és létesített a pécsi kívül Franciaországban két múzeumot állandó tárlattal és alkotóműhely-jelleggel.

Sz. E.

Példák sokaságával lehetne bizonyítani, milyen rossz légkört teremt egy-egy munkahelyen, ha az üzemi demokrácia fórumai helyett a „jólértesültek" fülbesúgásából tudják meg a dolgozók, milyen átszervezés előtt áll a vállalat, mennyi lesz a nyereség, kit milyen indokkal neveztek ki vagy

De annál inkább gondolni kellett volna saját dolgozóik tájékoztatására. Így elkerülhették volna, hogy egyes „jólértesültek" felfújják az ügyet, hogy a „bolhából" elefántot csináljanak. Mi több, a tények ismeretében éppen a vállalat dolgozói cáfolhatták volna meg a különböző mendemondákat.

Kovács György Attila

Victor Vasarely

a tartalomból:

a minap megnyílt pécsi Vasarely Múzeumot ismerteti Hárs Éva írása

Jelenkor, Irodalmi és Művészeti Folyóirat, 1976.

Dunántúli Napló, 1976. jún. 6.

(MTI Külf

fehér kalapos idé
konisszák és néhe
gatta az istentis
ott, ahol kevésse
NATO-főtitkár „p
„atlanti hitvallást
szokatlan jellegű
cia is az atlanti
sezésének idején.
külügyminisztere a
lémája, a szélrózsa
emelvényről kevéssé
csomagolásban

. igaz, volt egy sajtókonferen-
miniszterek ülé-
A kis Izland
NATO emb-
által díszített
diplomatikus
mondotta el pa-

NATO? Igazság szerint aligha. Az erőviszonyok olyanok, hogy az Egyesült Államok és Nagy-Britannia a maga akaratát jórészt rá tudja erőszakolni a parányi Izlandra. Akkor hát? Van az ügyben, érzésem szerint, jókora adag manipuláció. Épp azt akarják el-

Victor Vasarely

1021

VASARELY MUSEUM OPENED AT PÉCS

A worthy tribute of Hungary to Hungarian-born French painter Victor Vasarely is a museum built at his native town of Pécs, south Hungary, to house several hundreds of works donated by Vasarely to his native country.

The museum, the house where Vasarely was born in 1908, was opened Friday morning in the presence of the Master himself.

It is an attractively renovated building of 19th-century style. Its interior, with red marble floor and white walls featuring the precious paintings of Vasarely, as well as those of his wife Mme Claire Vasarely, and of several other French painters, is a fascinating experience to see. Weeks before its opening, there has been tremendous public interest, and on Friday morning large crowds were there to get into the museum. All this suggests that it will be a much-frequented place for art lovers.

Vasarely, now a world-famous painter, was originally called Győző Vásárhelyi, when as a young boy he had been living at Pécs. His name was well known in Hungary's fine art world in the late twenties. He started his art studies in Budapest, and was attached to the noted Hungarian painter Sándor Bortnyik in 1928. At the age of 22 he left for Paris and has lived there ever since.

Many decades of success in his new homeland, and all over the world, followed. There is hardly anyone who has not heard about the op-art style developed by him.

●

Roughly ten years ago, the Janus Pannonius Museum of Pécs established contact with Vasarely, and the most rewarding result was the latter's visit to his one-time birthplace about five years ago. Plans suggested then, as regards the establishment of a special museum devoted to Vasarely's works, have now become reality. On his part, Victor Vasarely promised to fill the walls with his works, added to which will be those of his wife and some other contemporaries. This promise, too, has now been realised, and now—after the Gordes museum and the one at Aix-en-Provence,—the Pécs museum will be the third devoted to this great painter's art.

There are three large halls on the first floor, and four on the ground-floor. A wooden stair leads up to the first floor. Every section of the interior—the floor, the walls, the stairs,—shows noble simplicity and artistic taste.

Vasarely has donated about 150 paintings, graphic works, tapestry and small plastics to the museum, and most of these are now on display. A collection of the works of his wife, and his contemporaries, including Hans Arp, Francois Morellet, Moniqeu Arradon, and Jean Gorin, ect., are also there. The different styles and characters of these works create a diversity of attraction to the Vasarely Museum, now an integral part of this country's highly prestigious art treasure collections.

When earlier this week his native town of Pécs conferred its freedom on him, Victor Vasarely—still in impeccable Hungarian and quite moved,—said that he wished the museum housing his works, should serve preferably as a workshop and a meeting place of artists and the art-loving public, a kind of art centre in the service of Hungarian fine arts.

P. H.

roposal
ng cut

sion at Habitat Forum, the parallel conference of non-governmental groups being held about four miles from the main conference centers.

es up to
d's needs

fering from malnutrition. He said the figures "emphasize the magnitude of the tragic and terrible waste of human resources which is one of the major challenges of our time."

The ILO director-general's report prepared for the conference points out also that there are more than 17 million unemployed in developed capitalist countries.

The strides taken by socialist countries, in which there is no unemployment, are particularly marked against the background of the tight position of the working people in the capitalist world. The state of things in socialist countries is characterized by the steady rise of the working people's living standards, the ILO director-general's report emphasizes.

Lázár receives Koreans

Budapest (MTI) — Hungarian Prime Minister György Lázár Friday received in his office Kong Jin Tae, vice-premier of the Democratic People's Republic of Korea, who is currently in Budapest for the third session of the Hungarian-Korean (North) inter-govermental consultative committee for economic and technical-scienfic cooperation.

János Borbándi, vice-premier of the Hungarian government, and Kim Ze Suk, ambassador of the DPRK in Budapest, also

HUNG
PHOTO
IN OLDE

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 JUN 06
Daily News

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 340-776

1976 JÚN 3

VAS NÉPE
Szombathely

Victor Vasarely

Képek — események

1021

Victor Vasarely Pécsett felesége társaságában megtekinti egykori szülőházát, ahol pénteken megnyitják a Vasarely Múzeumot.

rdészeti és
ályának, az
ivatalnak,
aipari Egye
athelyi Er
alamint töl
ő- és fagaz
iselői, irá
lméleti és
mberek jel
nácskozzan
i termelési rendszerek be-
ezetésének, az ipari erdők
ésének lehetőségeiről.

Dr. Keresztesi Béla, az
RTI főigazgatójának, vala-
int **dr. Schmidt Ernő**, a fa-
azdasági kombinát vezér-
gazgatójának vitaindító elő-
dását további hét előadás
övette, melyek a technoló-
iai váltás időszerűségét és
ehetőségeit termőhelyi, gé-
észeti, üzemszervezési, va-
amint erdővédelmi szem-
zögből taglalták.

Az előadásokat vita kö-
ette, melynek során a je-
enlegi erdőgazdálkodásba

tás megváltoztatására is
szükség van.

—fi—

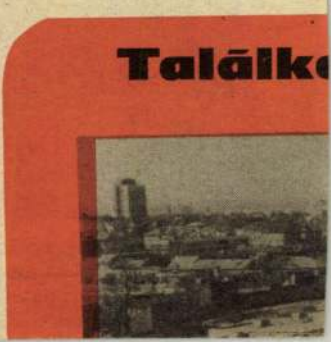

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JÚN 4

NÉPÚJSÁG (HEVES)

Victor Vasarely

Pécs díszpolgára

1021

Pécsett díszpolgárrá választották a város szülöttét, Victor Vasarelyt, a Párizsban élő világhírű képzőművészt.
(Népújság telefoto — MTI — Kálmándy Ferenc felv. — KS)

P

8.05 Janacel
8.20 Tíz pe
8.33 Csaikov
— bale
9.33 Derüre
10.00 Zenés
11.55 Látószö
12.00 Zenés
mezők
Aranyl
szövetk
tagjaiv
12.33 Arcképe
irodalom
12.50 Zenekari muzsika
13.25 Szobanövény-kedvelők öt perce
13.33 Fúvószene
14.00 Operaslágerek
14.35 Tánczenei koktél
15.20 Könyvről könyvért
15.36 Örökzöld dallamok
16.33 Csúcsforgalom
18.00 Mikrofonközelben Connie Francis
18.33 Cigánydalok, csárdások
18.52 Barangolás régi hanglemezek között
19.15 A mohácsi hősök sírjai előtt. Beszélgetés Maráz Borbála régésszel
19.30 Csak fiataloknak!
20.33 Mindenki Könyvtára (Ism.)
21.03 Gasparone. Részletek

KOSSUTH

8.27 Bach: h-moll szvit
8.50 Harsan a kürtszó!
9.20 Orlando lovag. Részletek Haydn operájából
10.05 Éneklő világ (Ism.)
10.30 Kamarazene
Közben:
11.00 Miért kaptak?
11.15 A kamarazene folytatás:
11.40 Más muzsika kell
Hidas Antal regénye folytatásokban VI. rész
12.35 Melódiakoktél
Közben:
13.15 Házunk tája
14.00 A ködfarágó. Bemutatjuk Kurucz Gyula regényét

19.15 Esti mese (Színes!)
19.30 Tv-híradó
20.00 Idősebbek is elkezdhetik Tévétorna (Színes!)
20.05 Jogi esetek
20.45 Egy szélhámos vallomásai Magyarul beszélő NSZK-film (14 éven felülieknek)
22.35 Tv-híradó 3.

2. műsor

20.00 Rendezte: Zsigmondi Boris — Portréfilm Nagy István festőművészről (Ism.) (Színes!)
— Az ecset poétája

Ahol a szárazföld véget ér (Ism.)

PÉNTEK

17.48 Hírek
17.55 Barangolás Brandenburgban NDK-film — II. rész
18.15 Öt perc meteorológia
18.20 Napló. II. A tej
18.40 Műsorainkat ajánljuk!
19.05 Reklámműsor
19.10 Esti mese
19.30 Tv-híradó
20.00 Idősebbek is elkezdhetik

Victor Vasarely

1976. V. 30. Petőfi 11,28 VGné

Láttuk, hallottuk

- Pécsett, a Janus Pannonius Muzeumben junius 4-én 11 óra kor nyitják meg a Vazarelli Muzeumot, amelynek anyagát a világhirü müvész ajándékozta szülővárosának.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 6

KORUNK

Victor Vasarely

/1021

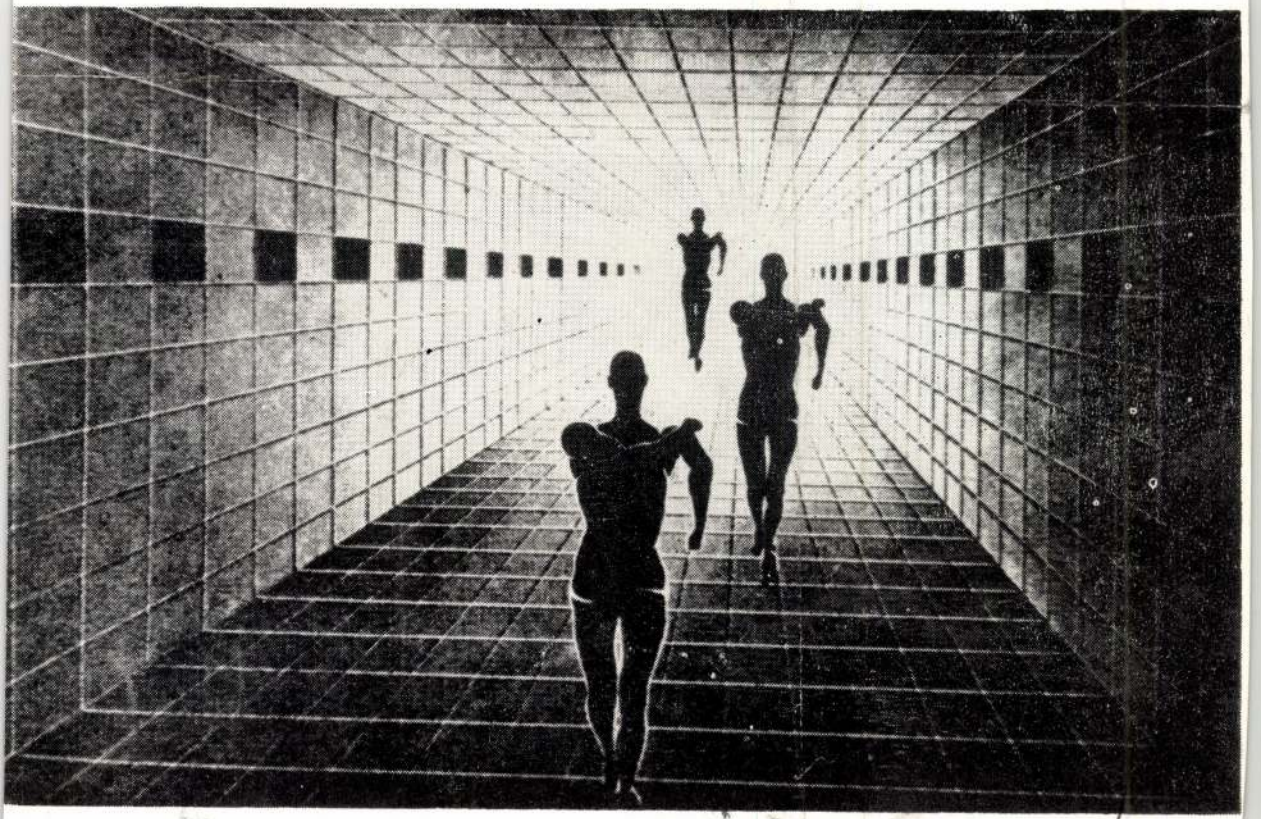

1. THERA SZIGETI ÖKÖLVÍVÓK (freskó az i.e. XV. századból)
2—3. VICTOR VASARELY: A SPORT VILÁGÁBÓL

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JÚN

NÉPSZABADSÁG

Victor Vasarely

— MEGÁLLAPODÁS jött létre Victor Vasarely, a magyar származású festőművész és Győr-Sopron megye Tanácsa között: az épülő új győri színház két oldalfalát a világhírű művész tervei alapján készített képzőművészeti kompozícióval díszítik.

Victor Vasarely

Victor Vasarely ajándéka Pécsnek

A pécsi származású világhírű képzőművész, *Victor Vasarely* újabb ajándékkal kedveskedett szülővárosának. A Svájcban megjelent Vasarely-zsebkönyv 9500 példányát küldte el a Janus Pannonius Múzeumnak. Az album áttekintést ad Vasarely egész életművéről, művészi programjáról és 130 színes, illetve fekete-fehér reprodukció illusztrálja a művész szín- és formavilágát.

Az új Vasarely-kötet a francia, német és angol nyelvű kiadás után jelent meg most magyarul a svájci Griffon kiadónál.

Magyar Hir

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY, a Párizsban élő magyar származású festőművész elkészítette az épülő győri színház oldalfalait díszítő kompozíciójának terveit és a terveket eljuttatta a győri tervező vállalathoz. A kompozíció kivitelezését a pécsi Zsolnai Kerámiagyár vállalta pirogránit kerámiaanyagból.

Magyar Hirlap 1978/286/1o

Vasarely Victor (1908-)

„Kompozíció kék vinten"

Szitanyomat 39,5 x 39,5 30/250 példány

Utiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 43. Képaukció Budapest, 1977 szeptember

Vasarely Victor

„Vörös, sárga kompozíció"

Szitanyomat 34x34. s. l. j.: Vasarely

Ulváltási ár: 8000 ft.

BÁV 43. Képaukció Budapest, 1977 szeptember

Victor Vasarely

Méltatás.

Bán András: A hiszpanek élet et hell..
Tükör, 1977. május 15-24 lap

Vasarely, Victor, festő

L.:Mácsai István

Vekerdi L:Az értelmezés esélyei 538-542

XX/6.

Jelenkor, Pécs, 1977. június

Victor Vasarely

a Józsefvárosi Kiállítóterében „Grafika egy kórháznak" címmel nyílt kiállítás, melyen szerepelnek a művész munkái is.

Népművelés, 1977. 2.

1976. V. 28. TV. 21.30, Vonné,
Művészeti Magazin

Victor Vasarely, festőművész

- A Baranya megyei Muzeumok Igazgatóságának a tevékenysége roppantszerteágazó, sokrétü, nemcsak a Zsolnay Muzeumtartozik Önökhőz. Milyen munkát végeznék?

- A Megyei Muzeumi Szervezethez tartozik még minden a megyében lévő Muzeum, vagy Kiállitás, vagy kiállitó hely, a siklósi, szigetvári, máriavári kiállitás, a sellyei talpasház, sorolhatnám. Huszmegy állandó kiállitásunkvan, a pécsiek a Megyei Muzeum részei, minden önálló kiállitás valójában egy-egy osztály, egy-egy szakterület képviseletében dolgozik. A régészeti kiállitásunk itt a közelben, Baranya történetét mutatja be az őskortól az Árpád-korig. Ennek majdhogynem időben, periódusban folytatása a Jakobáli Hasszánkori Muzeum, amelyet már bemutattak. Van egy nagyon szép természettudományi kiállitásunk, egy néprajzi kiállitásunk, amely Baranya néprajzával foglalkozik, vannak római és ókeresztény sirkamráink, sirkápolnáink, nemrég tárt fel a Nemzeti Muzeum főigazgatója, még be sem fejezte az ásatást a Dom téren, a vizesés területén, egy mauzoleumot. Remélem, hogy hamarosan ez is bemutatásra kerülhet, és hát itt, ebben az utcában egymás után néhány muzeumot fogunk a közeljövőben még avatni.

- Hát ez egy országos ritkaság, hogy egy un. muzeum utcát

lőesitenek.

- Valójában ez tulajdonképpen véletlen, mert adott volt ebben az utcában a Zsolnay kerámia kiállitás, emlékkiállitás, és nem tehetünk róla, hogy pont itt szemben, ezzel az épülettel szemben született Bazarelli, és igy a szülőházából kialakitott muzeum már a második épülete ennek a Muzeum utcának. Martin Ferenc festőművész ebben az utcában kapott müternet, később majd abból is nyilvános Muzeumlesz, és itt a Zsolnay Muzeum lelett épül már az un.Ultz Muzeum, amig gondolom ezévben ugyancsak megnyithatunk. Ennek az épületnek is nagyon szép gótikus részletei kerültek elő, faragott kövek, freskók. Ugyhogy a régi épületek valóban erre a feladatra hivatottak. Lakóépületnek, már ezekben az épületekben már lakások céljára már nehezen és kényelmetlenül biztositható a hely. A közeljövőben még, de nem is olyan közeljövőben, de mondjuk ebben az ötéves tervciklusban reméljük a képtárnak is az elhelyezését, az már nem a Káptalan utca, de ennek az utcának a folytatása, a Kullich Gyula utca, területén kap helyet, a régi Megye Házában. Most a Járási Tanács épületében.

- Abban a szerencsés helyzetben van most a Müvészeti Magazin, hogy elsőként számolhat be arról az eseményről, amely néhány nap mulva zajlik majd le, pontosan ebben a házban, ezek között a falak között. Mi ez tulajdonképpen?

- Dr.Vazarelli Muzeumának a megnyitása, de ilyenkor, a megnyitó előtti napokban még a rendezés stádiumában vagyunk, valójában bemutatni az egész kiállitást nem tudjuk. Abból csak egy-két részletet.

- Vazarelli mester 1969-ben a Mücsarnokban egy kiállitást rendezett. Azóta aza kapcsolat még erőteljesebbé vált. Tudomáson szerint Ön is kétszer járt nála.

- Igen, de ez a kapcsolat nem a budapesti kiállitás után kezdődött közöttünk, hanem azt megelőzően. 1968-ban kezdeményeztünk kapcsolatot a művésszel, akkor, amikor ugy éreztük, hogy a mi képtárunk és a mi müvészeti gyüjteményünk már elég erős ahhoz, hogy messzire szakadt hazánkfiával kapcsolatot teremthessünk. 1969. tavaszán kiállitást rendeztünk Vazarelli mester müveiből, akkor 42 grafikát, szerigráfiát kaptunk ajándékba a muzeumi gyüjteményünk gyarapitására, ezeket mutattuk be itt Pécsett, körülbelül 4-5 hónapig volt ez látható, a gyüjtemény. A bu-

dapesti nagy gyüjteményes kiállitás, megrendezésére ezután került sor.

- És ezután járt nála, és megszületett ez a Muzeum. Na most ismerve a magyarországi viszonyokat, ami Pécsre is ugyanugy érvényes, nem lehetett könnyü ezt a Muzeumot itt létrehozni. Mégis hogy sikerült?

- Én ugy emlékszem, ahogy igy visszagondolok, az első beszélgetéstől napjainkig, hogy a sok munka és fáradtság, amit itt mindazok, akik ennek a kiállitásnak a létrehozásán bábáskodtak, végülis hozzáadtak ehhez az épülethez, azért mégsem volt olyan fáradtságos és nem volt olyan nehéz, mert szeretettel tettük. 1971-ben járt itt Vazarelli feleségével látogatóban Pécsett, megtekintette a szülőházat, amelyre nagyon jól emlékezett. Emlékezett pontosan arra a lakásra is, amelyikben gyermekként lakott, noha 6-7 éves korában elkerült innen. Emlékezett az udvarra, hátraszaladt, annak a széles, kiöblős részéhez, beszélt egy kutyáról, Dési kutyáról, ami itt csaholt az udvarban, és emlékezett arra, hogy a Tettyére szoktak eljárni, amit Ő ugyan Tettyének nevez és mi nem is javitjuk ki az elnevezését. Ezután a város és a megye vezetőivel egy beszélgetésre került sor, ahol azonnal megállapodás született a Muzeumra vonatkozóan. Vazarelli mester felajánlotta, hogy berendezi a Muzeumot, annyi müvet ad, amennyi a berendezéséhez szükséges. A megye és a város vezetői pedig vállalták az épületnek muzeumi célra valórendelkezésére bocsátását, illetőleg felujitását és müemléki helyreállitását.

- Milyen művei lesznek majd láthatók itt Victor Vazarellinek?

- Valójában egy kis keresztmetszetet tudunk adni az életmüről, a korai alkotásokból, a Balhás periódusából sajnos nem tudunk most bemutatni, esetleg majd később, szerigráfiákat kapunk, ezt a mester igérte. Pillanatnyilag az 1935-36-os évek korai periódusából szönyeget, a hires zebraképet, amit még a korábbi kiállitásról is ismernek a látogatók, kaptuk meg két változatban is, textilben kivitelezve, aztán a különböző periódusait betudjuk mutatni, a gordé kristálykorszakról, a vonalperiódusról, a belinz-korszakról tudunk képet adni, és elvezet a kiállitás az ötvenes évek vonal és fekete-fehér ginekikus kompozicióig, majd pedig a hatvanas évek kiszinesedett, megszinesedett munkásságáig. Itt, ahol most is állunk, azt hiszem a legszinesebb anyagot láthatják, a textileket. Amelyek végeredményben a grafiak és a festészeti munkásság kiteljesedését mutatják be.

- Köszönöm szépen! Ezzel a Müvészeti Magazin stábja elbucsuzik Pécstől, megköszönjük a pécsieknek a szives vendéglátást, amellyel lehetővé tették, hogy bemutassuk azt a munkát, amellyel a mult hagyományait összekötik a jelennel és talán már a jövőbe is mutatnak. A viszont látásra! De még bucsuzóul egy meglepetést is tartogatunk.

- Victor Vazarelli néhány perc előtt érkezett meg Budapestre. Abban a szerencsés helyezetben vagyunk, hogy volt olyan

kedves, elfogadta a meghivásunkat egy rövid interju erejéig, itt a Televizió studiójába. Kedves Vazarelli mester, szeretettel köszöntjük Magyarországon, Budapesten, annak alkalmából, hogy 4-én megnyilik Pécsett aVazarelli Muzeum. Kérem, mondja el nekünk, mit jelent ez az Ön számára ez a különleges látogatás most itthon, a Muzeumban majd?

- Hát természetesen, van egy kulturális fontossága, de ugyanakkor egy szentimentális oka is, hogy Pécsett nyilt meg ez a Muzeum, mert egy csomó tervet prozsetáltunk a Kulturkapcsolatok igazgatójával, Rosta Endrével már évekkel ezelőtt, szó volt arról, hogy Budapesten, a Kiscelli Muzeumban, Kiscelli Kastélyben rendezünk be egy Muzeumot, szó volt arról, hogy az Üllői uton lesz egy alapitvány, szóval nem egy Muzeum,hanem egy alapitvány, vagy egy kombináció. Végülis egy ilyen nagy magyar körutra határoztuk el magunkat, meglátogattunk egy csomó dunántuli kastélyt, barokk stilusok, nagyon szépek, Ráckeve, ami Budapesttől Délre van, akkor aztán tovább mentük a Balaton mellett, Szombathelyre, és igy tovább, és igy tovább, tehát mondom, tekintettel arra, hogy én 4 éves koromban hagytam el szülővárosomat, kiváncsi voltam, hogy megismerem-e a négytornyos székesegyházat, megismerem-e a 3.számu házat, meg a Tettyét, és igy tovább, és igy tovább. Csodálatos módon élénken élt emlékezetemben ez a táj, meg Pécs kitágult meg megnagyobbodott, megmodernesedett, a fiatalság igen élénk. Hosszuhaju fiuk, rövidszoknyás lányok, ugy mint máshol, világszerte. Hát nem rögtön döntötten, visszamentem Franciaországba, és akkor elkezdtem gondolkodni a dolgok fölött, és gondoltam magamban, miért ne Pécsett? Közben kaptam egy leirást erről az épületről, ami azt hiszem, hogy egy régi prezsbitérium, vagy valami ehhez hasonló?

- Igen, egy ilyen egyházi renddltetésü, kanonokház,ilyesmi.

- Igen. Hát szóval lassan-lassan kialakult a terv, amit Rosta leirt hozzánk Franciaországba, beszélt több lehetőségről, még a királyi várnak két nagy termérol is lehetett volna szó, de mindezt én ngyon komplikáltnak és szentimentálisan, inkább enellett a döntés mellett foglaltam állást, ugyhogy elhatároztam rögtön az anyagnak az összegyüjtését, ami eléggé fontos. Ez az anyag áll körülbelül 15 vagy 2o kortársamnak a festményéből, körülbelül 4o vagy 5o mü, ami a feleségem müve, mert együtt jártunk Gorkiv Sándorhoz a műhelybe, szóval a budapesti Balhausba, és aztán van tőlem 4o vagy 5o

mü, ami ugya nagy faliszőnyegek, nagy képek, és tanulmányok, legalább 35o vagy 4oo grafika, amit nem tudom milyen módon fognak prezantálni, szóval énneken is egy meglepetés tulajdonképpen egyrészt a Muzeumnak, ennek a háznak a tatarozott formája ugye, másrészt, hogy hogy osztották be a tereket, ugye, hogy hogy képzelték el a bemutatást, szóval fantasztikusan kiváncsi vagyok, nincs nagy szivdobogáson, megszoktam ezeket az un. nagy eseményeket, sőt kissé bele is fásultam, de itt Magyarországon tényleg egy szivügyről van szó.

- - - -

Victor Vasarely, festőművész

Lázár György, a kormány elnöke pécsi látogatásakor megtekintette a Káptalan u. i Vasarely-Múzeumot.

TV-híradó

1977. II. 18. 19.30. Sné.

Vásárhelyi Győző, Victor Vasarely, festőművész

Bortnyik Sándor által 1928-ban alapított „Műhely" (magyar Bauhaus) a rajz- és alkalmazott grafikai oktatásra tervezett magániskola olyan művészeket nevelt, mint például Vásárhelyi Győző (Vasarely).

Wagner István: Bortnyik Sándor „Műhely" - ében.
Magyar Hírlap, 1977. máj. 8.

Victor Vasarely, festőművész

Bortnyik Sándor 1928-ban létrehozta a Műhely c. szabadiskolát, a Bauhaus tanulságait követve, ahonnan meglehetősen sok kiváló sok kiváló reklám grafikai szakember került ki: mint Victor Vasarely, Szántó Tibor.

Szombat délelőtt

1977. III. 26. 10.00 D. Petőfi

1021

Victor Vasarely

1977. junius 9. Kossuth 12,oo VGné

Déli Krónika

- Jövő év novemberére megnyitják az uj Győri Szinház kapuit. Igy határozott a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága. A rész letekről hallgassák meg Forgács Sándor tudósitását.

- Az épülő uj Győri Szinházról már oly sokszor elmondtuk, hogy Közép-Európa legnagyobb-legmodernebb szinháza lesz, hogy az osztrák szinpadtechnikai berendezés alkalmas minden szinpadi eszköz használatára, hogy egyszerre 7oo ember tökéletes akusztikáju, nagyon szép nézőtérről élvezheti az előadásokat. Két éve már az M1-es uton, Hegyeshalom felől Győrbe érkezők, messziről látják magasodni az uj szinházat. Egy ideje azonban aváros és amegye vezetői nem beszéltek arról, hogy mikor nyilnak meg a kapuk. Nos, a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának mai ülésén letették a garast. Egy év mulva próbaüzemet tartanak, és 1978. november 7-én megtartják a szinházavató diszelőadást. Addig azonban még sok viz lefolyik a Dunán, még akad munka bőven. A Vazarelli által tervezett homlokzati diszités felrakásának technológiája még megoldatlan. Lassan épül az energia ellátást biztositó trafó is. Julius 1-re azonban elkészülnek a belső kábeltetővel, épitik már a süllyesztett parkolót, és rövidesen megkezdik a szinház lelkének, a szinpadnak és a fénysza bályzónak a szerelését.
A Végrehajtó Bizottság mai ülésén mégegy fontos épitkezés került napirendre. Egy éve megkezdték a Megyei Kórház bővitését. Az első ütem, a 24o ágyas, un. hotel-szárny, ez év

Vasarely, Victor, festő
[Vásárhelyi győző]

L.: Molnár Farkas

Tüskés Tibor: Az avantgarde vonzásában 834-840.
szept. XX/9.
Jelenkor, Pécs, 1977.

19 „A hazai folklór hatása" – V. V. Vasarely vidéki házhomlokzat-tervein (Nők Lapja 1976/6. nyomán) – a népművészet komplex jelrendszeréről mit sem tudva, a posztmodern habán bokály (15. ábra) áljelhalmazának szemléleti szintjén kínálja itt „folklór"-megoldásait a mester

20 „Egyiptomi motívumok" – V. Vasarely egyik városi házhomlokzat-tervén (Nők Lapja 1976/6. nyomán) – a szervetlen, lélektelenül soroló formaszervezés nemcsak a magyar népművészet, de bármely magaskultúra beszédes jeleit szükségszerűen elnémítja

19

20

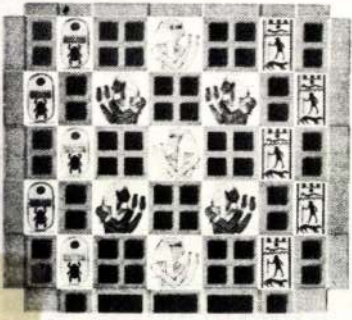

30

24

Formateremtés –

Victor Vasarely

Művészet, 1977. 3. 23. old.

1977.II.18.Kossuth 19.3o Gné
Esti Magazin

1024

- Eddig a hirek, most következzenek a részletes beszámolók. Láza. György mai Baranya megyei program/járól tudósit Rózsa György.

- Lázár György a Politikai Bizottság tagja a kormány elnöke ma befejezte kétnapos Baranya megyei látogatását. A délelőtt városnézéssel telt. A felszabadulási emlékmü megtekintése után a Zsolnai, a Vasarelli és a Csontváry Muzeumot nézte meg. És utközben betért az épülő Uitz Muzeum területére is. Érdeklődéssel hallgatta Pécs uj Siklósi városrészének épitési terveit. Miközben sétát tett a vál- zatos épitkezéséről ismert kertvárosban. dr.Nagy József első és Horváth Lajos megyei tanácselnök ezután a Bikali Állami kisérték a vendéget.

VICTOR VASARELY, festő

A pécsi modern Magyar Képtárban ~~xxx~~ a grafika egy specialis ágazatának gyüjtése alapozódott meg, a kortars sokszorositott grafikáé, nemzetközi jelleggel. Ezt Victor Vasarely alapozta meg 42 szerigráfiájával. 287.old

3. egy.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old.

A JANUS PANNONIUS Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

VICTOR VASARELY, festő, grafikus

Az 1972-ben rendezett grafikai kiállítás kapcsán közel 100 lapból álló modern grafikai gyüjtemény alakult ki, elsősorban a múzeum és a müvészek között létrejött személyes jó kapcsolatok eredményeként. Így Vasarelynek is van müve a Pécsi Modern Magyar Képtárban. 287.old. 4.jeg

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

VICTOR VASARELY, festő

A legtöbb pécsi szarmazasú művész vissza-vissza tér szülővarosába, dolgozik szamara. Egyedül Vasarely Victor/Vásarhelyi/Péchöz kötödése latszik esetlegesnek, bar a szülöföld emléke benne is felébresztette a patriótat, 288.old

KOMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények,-III.- 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Évkönyve,-XVII-XVIII.
1972-73.-Pécs, 1975.

Victor Vasarely

Rippl-Rónai József, Ferenczy Noémi, Kelety Gusztáv, Hollósy Simon, Glatz Oszkár, Vaszary János, Koszta József, Anna Margit, Korniss Dezső, Kernstok Károly, Spányi Béla, Csók István, Gulácsy Lajos, Munkácsy Mihály, Derkovits Gyula, Nemes Lampérth József, Ámos Imre, Ferenczy Károly művészek alkotásai szerepelnek az utóbbi aukció-kiállitásokon.

Vadas József: "Mecénás-e a műgyüjtő?" cimmel a kiállitásokon bemutatott művek értékelését ismerteti.

A 2.-es sz. cédulán folytatódik a művészek nevének felsorolása.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 2o.
XIX. évf. 38. sz. 13. lap.

Victor Vasarely

Bálint Endre, Barcsay Jenő, Domanovszky Endre, Benedek Péter, Csák Ilosvai Varga István, Molnár C. Pál, Istokovits Kálmán, Boldissár István, Bortnyik Sándor, Keserü Ilona, Kondor Béla, Deim Pál, Schaár Erzsébet, Mednyánszky László, Szőnyi István, Victor Vasarely, Czóbel Béla, Kmetty János, Mattioni Eszter művészek munkái kerültek bemutatásra az aukció-zárlatokon. A művekre vonatkozó részletes beszámolót lásd: Munkácsy Mihály nevénél.
Cime: "Mecénás-e a műgyüjtő?"

Élet és Irodalom, Bp. 1975. szept. 29
XIX. évf. 38. sz. 13. lap.

Victor Vasarely

"Plakát a lakásban" címmel Vadas József a Munkásmozgalmi Muzeum tárlatát ismerteti, melyet "Nemzetközi Antifasiszta Plakátkiállítás" címmel, a fasizmus felett aratott győzelem harmincadik évfordulójára rendeztek. A résztvevő magyar művészek: Konecsni György, Kk Sándor, Kemény György, Sós László, Balla Margit, Felvidéki András, Lakner László, Gadányi György és a külföldiek között szerepel Victor Vasarely is. A művészek munkáját értékelő részletes beszámolót, -Vadas József cikkét- lásd: Konecsni György nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1975. okt. 11. XIX. évf. 41. sz. 13. lap.

A SAJTO HÍRVERÉSE, a tévé Művészeti Magazinjának legutóbbi, „pécsi különkiadása" bizonyára nagyban hozzájárult, hogy máris tömegesen keresték fel az érdeklődők a Káptalan utca 3. alatti házat. Az 1830-as évekből való, klasszicista stílusú, műemlék épület eredetileg kanonokháznak készült. Ebben a minőségében kereste fel I. Ferenc József „császári és királyi őfelsége" is 1392-es protokolláris látogatásán — amint azt egy márványtábla is megörökíti a lépcsőfordulóban. A század elején már polgári lakásokká alakították át. Így lett Vásárhelyi Győző szülőháza. Most hófehérre festett zsalugáterekkel, drapp árnyalatokban tartott falaival várja a látogatókat — hazánk legújabb múzeuma, amelyet alapítójáról: Victor Vasarelyről neveztek el.

Magyar Hirlap 1976/135/4

Wagner: Látogatás a Vasarely

Vasarely 7

Mostani, pécsi alapítványa is alkotóműhely jellegű!

Nemcsak saját munkamódszerét, technikai eljárásait népszerűsíti itt, hanem annak átvételére, továbbfejlesztésére, sőt: gyakorlati alkalmazására serkent az építkezésben.

Pécsett — ahol a Zsolnay-falicsempegyártás folyik, s ahol a modern lakótelepek sokat emlegetett egyhangúságának feloldására eddig is sikeres kísérletek történtek — remélhetően termékeny talajra lel Vásárhelyi Győzőnek a közösségi művészet létrehozására irányuló szándéka...

Wagner István

Magyar Hirlap 1976/135/4

Vasarely 2

A bolthajtásos kapubejáratra göcsörtös, öreg folyondár borul barátságosan. Az udvar frissen parkosítva, ízléses mértéktartással. A lépcső modern, beton félkörívei között haladva, az épület belsejében ugyanaz a színösszeállítás fogad. Tejüveg borítja az ablakokat, s zárja ki a szabályos belső terek közül a rendezetlen külvilágot, a maga *esetleges* harmóniáival. A szűrt, természetes világítást szintén tejüvegből készült fénysugárzók egészítik ki, s így az egységes látómezőt csak a művek dinamikus együttesei szaggatják meg. Ezáltal hangsúlyosabban kiemelkednek az alkotások, a figyelem rájuk terelődik csupán. *Puritán, erősen mértanias világ ez, s ilyen Vasarely formarendszere is.* A vezérfonalat a fekete-fehér op-art kompozíciók jelentik. Az 1938-as, közismert, zebrát ábrázoló falikárpit: gyapjúból szőtt. Több méteres, eredeti példány. A *Goulphar* szürke gótikus ívek rátétjeiből álló papírkollázs. A csupán betű- és számkombinációkkal jelzett, vászonlapra felvitt gouache, vinyl vagy acryl

Magyar Hirlap 1976/135/4

Wagner: Látogatás a V. muzeu

Vasarely 3

kompozíciók, meg a „lábon álló", áttetsző plexi vagy tükröző fém multiplikák, szerigráfiák sora és a szintén gyapjúból szőtt, 1969-es nagyméretű faliszőnyeg (amelynek francia címe: *Dia-argent*) együttesen is kifejezik, hogy ezüstszürke körök sorának árnyalataira épül, s ez adja sajátos varázsukat.

TERMÉSZETESEN, a művész a folklór sokszínűségét is me-

Magyar Hirlap 1976/135/4

Vasarely 4

rész temperamentummal tette geometrizált játékvilágának építőköveivé. Erről a háromdimenziós tárgyakon kívül térhatású, asztrálszínekben sugárzó kárpitok tanúskodnak.

Mindezt — mintegy összehasonlításul — rokontörekvésű világhírű kortársak birtokába került remekeivel egészítette ki a múzeumalapító mester. Hogy csak *Hans Arp* papírra festett temperáját, *Francois Morellet* furnírra tekert, csillagmintás drótháló-szövedékét, *Raphael Soto* vonalazott mező előterében mozgásra megtörő, függő fapálcikáját, vagy *Tomasello* fehér falapra rögzített fehér kockáiból kirajzolódó „kromoplasztikai at-

Magyar Hirlap 1976/135/4

Vasarely 5

moszféráját" soroljuk hamarjában, szintén kizárólag a feketefehérek közül.

Felesége: *Claire Vasarely* (az egykori Bortnyik-tanítvány) Bauhaus-hatást tanúsító könyvborítótervekkel szerepel. Ezenkívül középkori francia kárpitok, s a folklór formavilágát ötvöző — többnyire mesetémájú — falikszőnyeggel egészíti ki a körképet. A vitrinekben a ház szülöttjéről, és a város frissen avatott díszpolgáráról szóló albumokból látható válogatás.

Magyar Hírlap 1976/135/4

Vasarely 6

S A LÁTOGATÓK — akár egyénileg érkeznek, akár csoportosan (mint ott jártamkor a Ganz-MÁVAG szocialista brigád tagjai, meg turistáskodó Vas megyei téesztagok és más városbeli kisiskolások), vagy külföldiek, s persze, helybeliek egyaránt találhatnak maguknak valami igazán tetszőt, érdekeset ezen a most megnyílt, állandó jellegű kiállításon. Régi vágya teljesült ezzel a világhírű magyar származású francia művésznek! Hiszen így vallott a művészet terjesztésére irányuló óhajáról: „— *Bár áradna szét korunk teremtő művészete a tömegek között, hogy a szüntelen jelenlét erejével hasson, nevelje a szemet és az érzékenységet... A műalkotás akkor válik teljessé, ha behatol a társadalmi rétegekbe és közkinccsé lesz...*"

Magyar Hirlap [illegible]/1974

Vasarely

Vasarely-alapítvány Franciaországban

Szombaton délután Aix-en-Provance-ban *Chirac* miniszterelnöknek és *Georges Pompidou* elnök özvegyének jelenlétében ünnepélyes keretek között felavatták a *Vasarely-alapítvány* új épületét.

A hatalmas, modern épület, amelyet *a magyar származású, világhírű művész alkotásai díszítenek*, a Gordes-ban létesített Vasarely-múzeummal együtt azt a célt szolgálja, hogy kutató- és kísérletező műhelyt nyújtson mindazoknak a művészeknek, akik alkotásaikkal az *épületek s így a modern városkép szebbé, harmonikusabbá tételére törekszenek.*

Magyar Hirlap 1976/4o/6

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY, a világhírű magyar származású festőművész pécsi múzeumáról közölt fényképes beszámolót a Le Soir című brüsszeli lap. A cikk kiemeli, hogy a művész sok alkotását szülővárosának, Pécsnek ajándékozta.

Magyar Hirlap 1976/211/1o

Vasarely

a Sejbu Muzeumban fog kiállitani

Magyar Hirlap 1976/115/8

Solymár: Festészetünk mestereivel Japánban

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 ÁPR 24
DÉLMAGYARORSZÁG

Victor Vasarely

Vasárnap, 1977. április 24.

DM MAGAZIN

1021

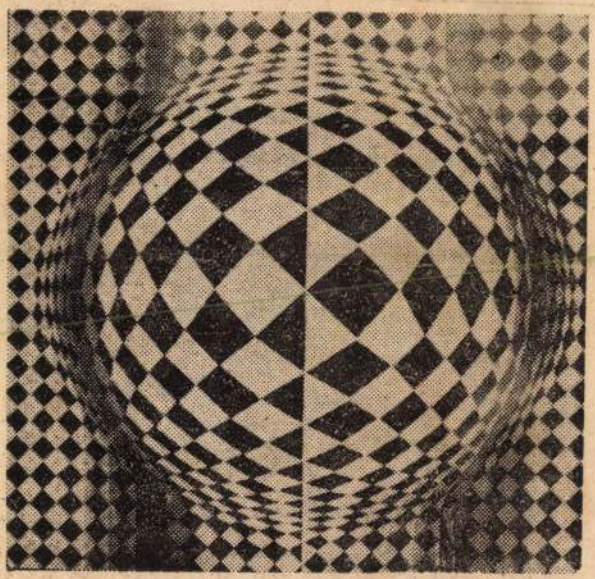

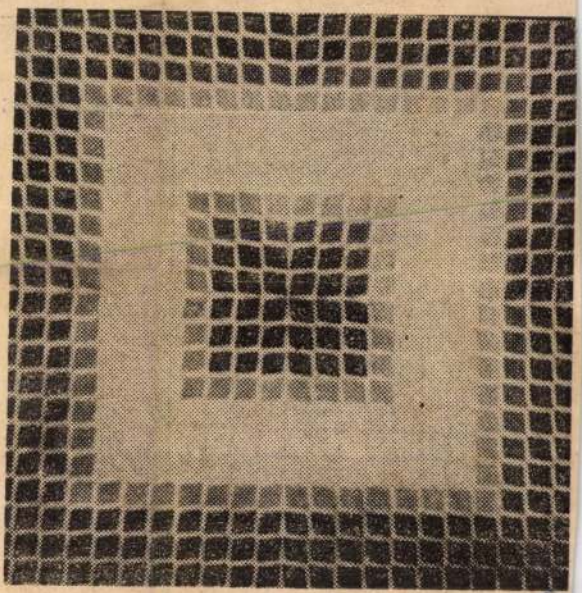

A VASARELY MŰZEUM ANYAGÁBÓL

rint nézhette meg újra. Régi filmeket, show-műsorokat, úgyszintén akkor vetíthetett bárki magának, amikor kedve kerekedett hozzá. A könyvtárakból mikrofilmre vett könyveket, hanglemezeket, zenés magnóműsorokat és filmeket egyaránt kölcsönözhettek. Csupán föl kellett tárcsázni a könyvtár számát, s a kért mikrofilmoldalait nemsokára az otthoni képernyőn olvashatták.

Sci-fibe illő világ ez?

Kétségkívül, feleli rá az ember. Eleinte csakugyan úgy festett, hogy a föld egyelőre egy kicsiny részén már beköszöntött a XXI. század. Zökkenők ugyan jócskán akadtak, de javarészt csupán technikai-szervezési jellegűek. A kísérlet résztvevőinek nem volt könnyű megtanulniuk a rájuk bízott bonyolult berendezések használatát, olykor egyik-másik központ mondott csődöt, ám ez senkinek sem szegte kedvét.

Lődi Ferenc

Nemzedékem

Kopaszon vagy már dértől verten,
picit hajlottan, mint az ág,
felhősen, mint az őszi égbolt
s jókedvvel, mint a friss vizek,
vonul már szép ármádiád
én büszkeségtől duzzadó korom.

Lábát a tarló megsebezte,
aszfalt égette át sebét.
Könnyét, ha volt, a föld vedelte.
S ha szomjas volt, a bő esők
lakatták jól. Ó, terhes ég!
Ez hát a had, mit úgy hívunk: derék.

Roggyanva én még sose láttam,
magnak is tölgy volt s az maradt.
Villámok tűldjén tanult állni,
mint hű tanú, mely nem felejt.

1021 Victor Vasarely

Magyar művészek BÁZELBEN

Vasarely kompozíciója

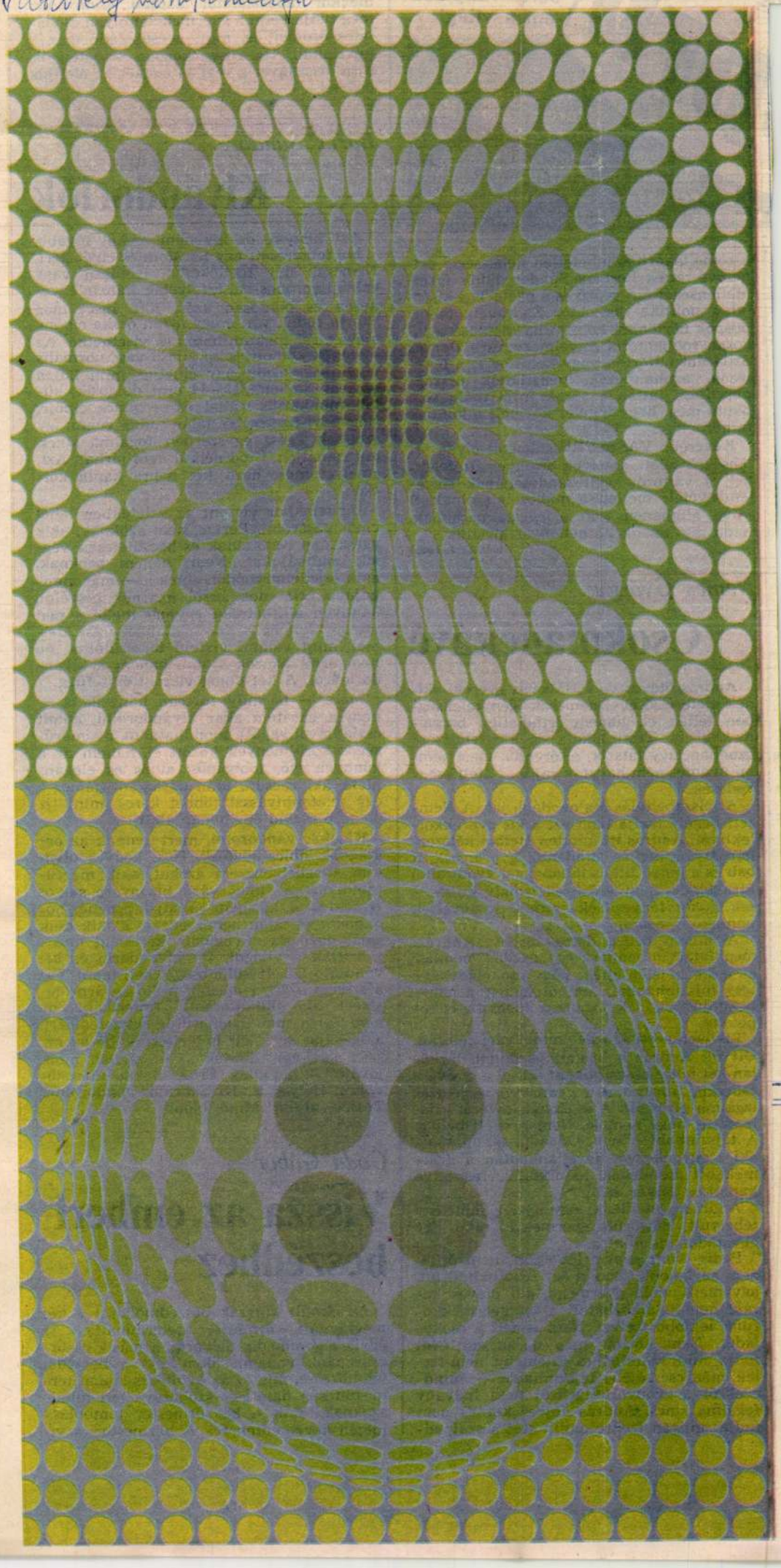

A velencei biennálé szerepét a jelek szerint átveszi a bázeli nemzetközi művészeti vásár: az Art 6'75 kiállításon 22 ország 311 képzőművészeti galériája, 14 600 négyzetméter területen, mintegy 2000 művész alkotásait mutatta be.

Irányítás nélkül is azonnal rátalált a látogató Victor Vasarely műveire. Szinte minden galériában hangsúlyos szerepet kapott a világhírű magyar származású művész. Denise René galériája pedig — Yvaral néven — szárnyára bocsátotta a nagy nemzetközi „mezőnyben" Vasarely fiát, Jean Pierre-t. Yvaral nyolc színes struktúráját albumban is megjelentette a Denise René kiadó.

Örömmel és büszkeséggel fedeztük fel honi nagy mesterünk, Bortnyik Sándor műveit. Itthon most a Corvina adott ki értékes albumot alkotásairól, Bázelben több galéria mutatta be képeit.

Moholy-Nagy, Kassák, Bortnyik műveit több galériában együtt is láthattuk. Beöthy István, Csáky József, Huszár Vilmos, Kemény Zoltán, Molnár C. Pál és mások munkái is sok kiállításon szerepeltek.

Bajkóné Révész Zsuzsa

volna végre ezen a téren
szokni illuziók kergetésé-
egyszer már a realitás
ra lépni. Hivatalban

vas seprű

tek a véres „hősi
a Dunába lökött,
a keserves gyász
dom: a kedvessár
font kötél is *túlsá*
és értékes dísz le
kán e vadnak, ak
zése napján illő
bizony, be kén
tetni a *gyalázc*
uniformisába é
véres rangjába
ám a világ!...

Azt a furcsa körülményt figyelhetjük meg a különböző fasisztajellegű barzeesküvések és szövetkezések felgöngyölítése so-

dések
létező
vagy
semm
nünk
lene.
kell

a romeltakarítás hihetetlen nehézségei érthetővé tették *Lestyán* Sándor dühös türelmetlenségét („A seprű és a nyele"); a kísérlet a politikai kalandor Zadravetz tábori püspök börtönből kolostorba mentésére jogosan robbantotta figyelmeztetésre *Darvas* Szilárdot („Börtön vagy kolostor"); a feketézők, áruhalmozók, pénzrontók országpusztítása láttán e sorok írója máig sem bánta meg, hogy kötelet követelt a kontreminőrnek...

Kevesebb VASSEPRŰ suhogott olyan jelenségek felett, amelyek bizonyos áttételekkel, a változók változandóságának figyelembevétele mellett a mához is szólnak. S mivel alighanem ezek a legizgalmasabbak, hadd mutassunk be néhányat közülük.

Békés István

Nemes György:

Csokoládékávé

András ötéves volt. Háborús gyerek, akinek élete első évei nemcsak igénytelenségben teltek el, hanem érthetetlen borzalmakkal is. Testi alkata és idegrendszere azonban, úgy látszik, elsőrendű, mert semmi nyomot nem hagytak rajta az átélt szenvedések.

A felszabadulás óta óvodába jár. A Nemzeti Segély tartja fenn ezt a kis gyerekkollektívát. András itt minden ételből kétszer-háromszor kér és mindentől gyarapszik, a bab és a borsó titkos tápanyagai gyomrából útrakelnek, hogy erősítsék izmait, színesítsék arcát, fényesítsék szemét és növeljék bontakozó értelmét.

A minap óriási dolog történt. Andrást meghívták uzsonnára egy gazdag nénihez és előre bejelentették, hogy csokoládékávé lesz tejszínhabbal, amiből ennek a nagybendőjű fickónak joga lesz többször is repetálni.

Elkövetkezett az izgalommal várt délután. Ott ült András a terített asztalnál, tarkóján két fehér csacsifülként állt el a szalvéta csücske. Ábrázatán a gyanakvó várakozás izgalma piroslott. A csokoládékávéról kijelentette, hogy nem jó. Nem is evett belőle. A tejszínhabból sem. Odaadta az apjának, aki szégyenkezve, de ellankadtan a gyermekkori ízemlékek tódulásától, reszketve kapott a tányér után.

Andrásra mindenki úgy nézett, mint egy tébolyult, megőrült gyermekre, mint egy agyament kis állatra.

Pedig András nem tébolyult, nem őrült, nem agyament. Csupán egy tébolyult, őrült, agyament világ gyermeke, aki ötéves koráig nem találkozhatott a mi gyermekkorunk legjobb ízeivel. Nem ismeri a csokoládét. Nem kóstolt még narancsot, nem tudja, mi a marcipános sütemény, nem tettek még csészéjébe tejszínhabot — mindezekről a gyönyörűségekről neki halvány fogalma sincs. András ötéves korára nem tudja: milyen ízekre omlik szét a szájpadlás fog kik tak

...és kik voltak jók. Pedig minderre nem is tanította senki. Maga tanulta meg: ezek az ő élettapasztalatai.

És ahogy látom, nem is boldogtalan csokoládé- és tejszínisme nélkül sem: tele szájjal, nevetve kér újra a babból, minden hitvány ételt jóízűen megeszik, mindentől gyarapszik. Magzat, csecsemő és kisgyermek korában ért izgalmai ellenére elpusztíthatatlan, erős, egészséges emberke ő, akit nem sikerült megölni s aki egy rövid gyermekkor tapasztalatai alapján, könnyedén meg tudja vetni a gyermekélet olyan csodálatos örömeit is, mint a csokoládé meg a tejszínhab. Ha rossz korban született is, újra visszanyerik régi jó ízeiket az élet kis örömei.

Barcs Sándor:

Kivándorlók

Azt hiszem, ez így nem mehet tovább.

Ma felkeresett egy barátom és cipőt kért. Nemcsak úgy mellékesen, tréfásan vagy valami apropos-ból kifolyólag, hanem egyenesen és pontosan azért jött, mert meg akarta tudni, van-e egy olyan ócska cipőm, melyet rendbehozathatna és viselhetne. Az illetőnek komoly, szép állása van, normális viszonyok között úgy élhetne, mint hal a vízben. Naponta 12—14 órát dolgozik, külön munkát is vállal és — nincs cipője. Négyhavi fizetéséből talán tudna venni, így azonban egész egyszerűen fogalma sincs, mit csináljon. Cipő nélkül nem járhat. Azt, amelyet most hord, két napra kapta kölcsön.

Ugyanakkor viszont az üzletekben lehet cipőt vásárolni. Persze, nem azoknak, akik egész nap robotolnak és becsületesen végzik munkájukat. Nem, hanem azoknak, akik fejedelmi módon élnek a — más munkájából. Ha most erről akarnék beszélni, könnyen állíthatnám egymás mellé a mai viszonyokat és benne a szabadkereskedelmet, mint valami vízfejű torzszülöttet, de nem erről akarok szólni, hanem a kivándorlókról. A két dolog viszont összefügg.

Mert — bármily furcsán hangzik is — nem a barátom akar kivándorolni, holott családjával együtt, mondhatnám, nyomorúságos körülmények között él, hanem az a könnyen élő, többcipős, autós és elegáns illető, aki vacsora után narancsot hámoz s egy telefonhívással többet keres, mint tíz dolgozó család egy hónap alatt.

Ki akar vándorolni, mert „ennek az országnak nincs jövője". Nos, kedves olvasóm, megbélyegezem azokat, akik megfutamodnak a rájuk váró bizonyára súlyos feladatoktól, kik nem vállalják a nehéz hónapokat és talán nehéz éveket s akik csak saját önző szemüvegükön keresztül mustrálgatják a világot. De kivándorló és kivándorló között különbséget kell tenni. Fáj a szívem azért a másfél millió agrárproletárért, aki „kitántorgott" Amerikába, de nem fáj a mai nyomorúság vámszedőiért, akik saját sorsukat helyettesítik be az ország sorsával. „Ennek az országnak nincs jövője" — mondják. Értsd: nekik nincs jövőjük. Helyes is. Ki akarnak vándorolni? Tessék, uraim! Minél előbb.

Goda Gábor:

Vissza az emberi beszédhez

Az elmúlt korszak beszédmodorát a két megkergült őrmester determinálta. Az egyik a commedia dell'arte, a másik a sörcsarnokok vonalán idomította a beszédet üvöltözésre, míg ez az üvöltözés lassan természetesen hatott és szokásává lett mindazoknak, akik e két őrmester tombolása idején nevelkedtek fel. A házmester, a vi-

Ezért buzdítjuk és kornoljuk egymást. Ezek a gondok izgatnak, dühítenek és boldogítanak. Ebben élünk.

*

Harminc évvel ezelőtt a JÖVENDŐ 4—4 publicista és író 4—4 glosszáját egybefoglaló oldalán, mai szemmel vizsgálva, kétféle visszásságot „vasseprűztek" az akkori tollforgatók. Egyes VASSEPRŰ-glosszák a járni-élni tanuló demokrácia botladozásainak olyan jelenségeit csapdosták meg, amelyek ma már történelemmé váltak. A „Még fordulhat a kocka!" reményében ringatózó nyilas-bujkálók, fasiszta-lapulók, nagytőkés- és arisztokrata-népellenségek ellen okkal hadakozott *Nádass* József; az elképesztő és megalázó pedagógusnyomor éveiben indokolt volt a „Tanárnak adlak!" fenyegetés feletti keserűség (*Palotai* Boris);

Victor Vasarely

„Kompozíció"

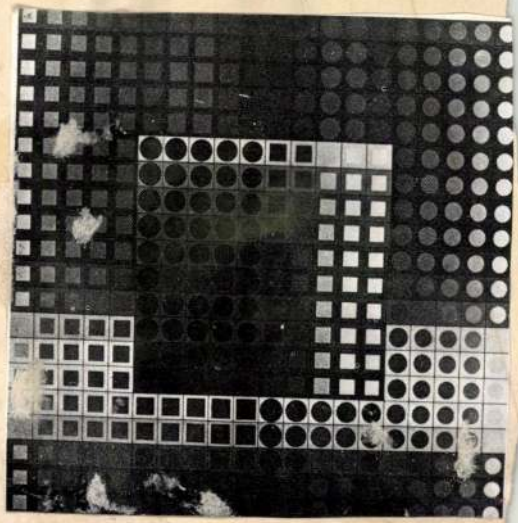

Kocsis Imre: Uj grafikai eljárások.
Művészet, 1975. október – 30 oldal

VICTOR VASARELY

VICTOR VASARELY, • *magyar származású világhírű festő alkotásaiból gyüjteményes kiállitást nyitottak tegnap a legnagyobb belga fürdőhely, Ostende központjában. A kiállitás Vasarely száznál több művét mutatja be.*

Magyar Hirlap 1975/211/6 aug.1.

VASAS KÁROLY

A III. nemzetközi kisplasztikai biennále szombati megnyitása után hétfőn ismét esemény színhelye volt a Műcsarnok: *Garamvölgyi József* kulturális miniszterhelyettes átadta a díjakat a biennálén legjobban szerepelt hazai és külföldi művészeknek. Az értékes elismeréseket a *dr. Aradi Nóra* vezette nemzetközi zsüri ítélte oda.

Garamvölgyi József méltatta a szobrászok munkásságát, majd *Eric Cardon* belga, *Bronislaw Cohromy* lengyel, *Erich Hauser* NSZK-beli, *Ramon Muriedas* spanyol, *Kurt Siorist* svájci, *Aleksandar Srnec* jugoszláv, *Vasas Károly* magyar, *Kroum Vasev* bolgár és *Nicolas Vlacianos* brazil művésznek nyújtotta át a nemzetközi biennále díját. A fővárosi tanács különdíját *Csikszentmihályi Róbert* kapta.

Magyar Hirlap 1975/255/1o

Vértes Ágoston

A művész is kerdett heránna-
val foglalkozni.

Gádor István: Pályám emlékából
Művészet, 1975. november - 6 oldal

VINCZE LAJOS

Vincze Lajos rajza

Magyar Hirlap 1975/241/5

VÖRÖS BÉLA

VÖRÖS BÉLA, Franciaországban élő magyar szobrászművész, egész életművét magában foglaló kiállítás nyílt tegnap az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban. Vörös Béla több mint 300 alkotását szülővárosának ajándékozta.

Magyar Hirlap 1975/227/8 aug.2o .

VINCZE LAJOS

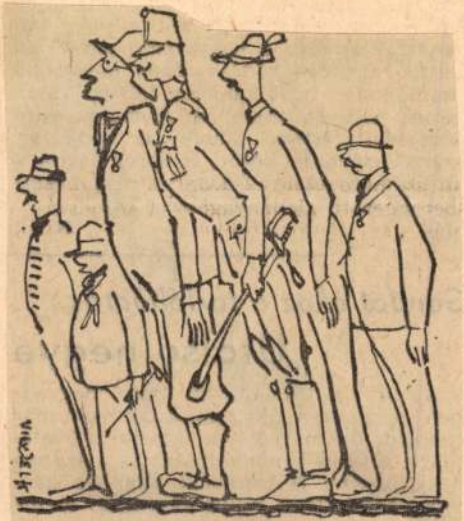

(Vincze Lajos rajza)

Magyar Hirlap 1975/21o/6

VICTOR VASARELY: SELF-PORTRAIT (OIL ON CANVAS, 116×89 CM, 1946)

Courtesy Corvina Press

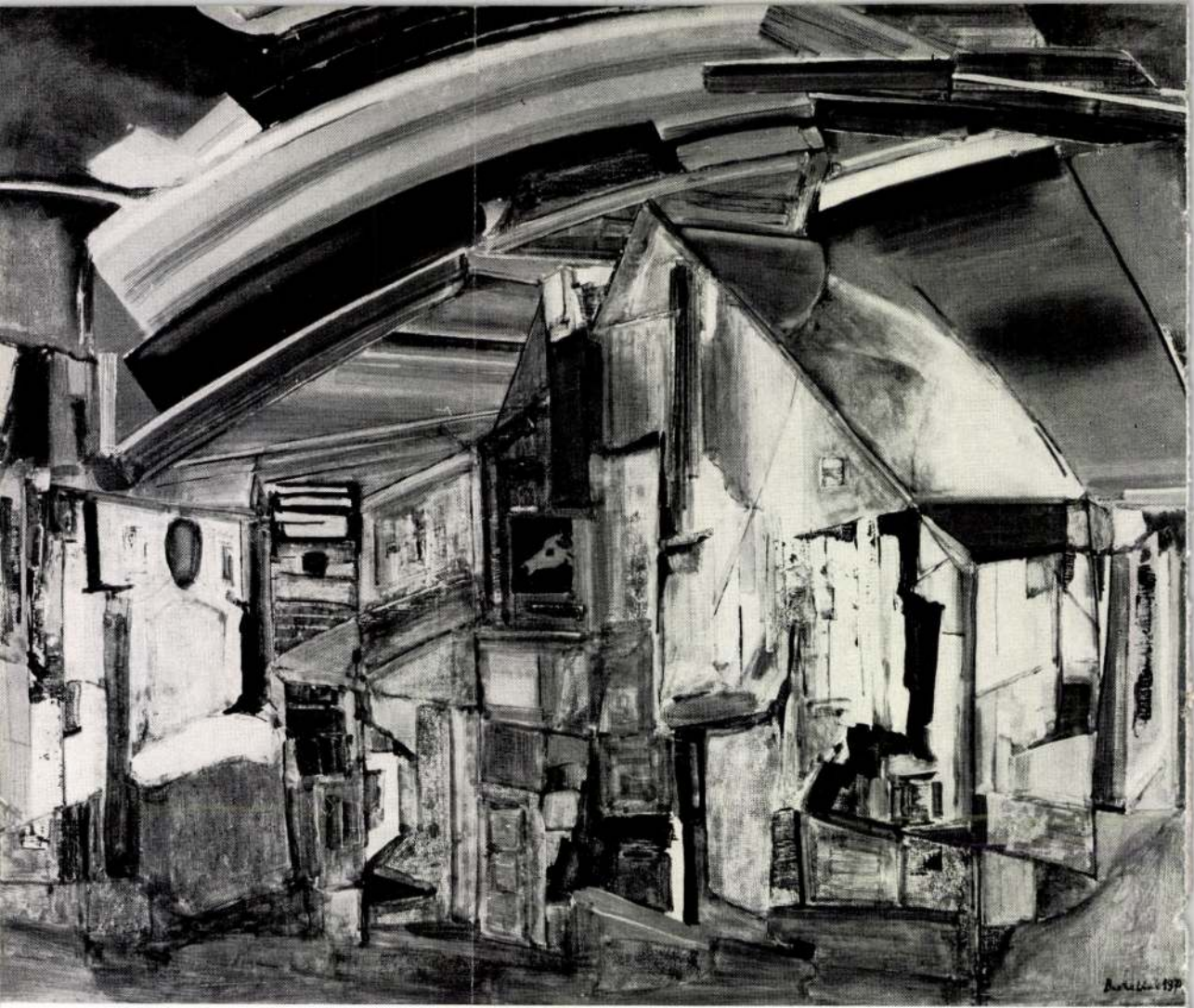

Photo Ferenc Kovács

László Bartha: With Moldavian Hungarians
(oil on canvas, 90×120 cm, 1974)

Vasarely, Victor, festő

Victor Vasarely ajándéka szülővárosának

(Párizsi tudósítónktól.)

Victor Vasarely Magyarországnak ajándékozta életművét összegező több száz alkotását és híres kortársainak képeiből összeállított gyűjteményét. A nagy értékű ajándék bemutatására *Pécsett*, az évtizedek óta külföldön élő, világhírű művész szülővárosában, állandó Vasarely-képtárat nyitnak meg.

Vasarely e hónap végén érkezik Magyarországra, és részt vesz a pécsi kiállítás június 4-i megnyitásán.

Mint a művész a *Népszabadság* párizsi tudósítójának elmondta: örömmel készül haza, és boldog, hogy életművét a magyar állam és Pécs városa segítségével szülőföldjén is bemutathatja. A képtárban több mint 400 festményét, grafikáját, litográfiáját, freskótervét, metszetét állítják ki, valamint *Claire Vasarely* faliszőnyegeit, kollázsait. A kiállításon bemutatják a modern művészet kiemelkedő alakjainak, Vasarely barátainak és kortársainak *húsz* alkotását is, amelyet a művész ugyancsak szülővárosának ajándékozott.

Franciaországban a műalkotások kivitelét tilalmazzák, de Vasarely kérésére a francia államtanács hozzájárult ahhoz, hogy a gyűjteményt Magyarországnak ajándékozza.

A pécsi képtár a harmadik olyan létesítmény, amely a művész festészetét és városszépítő programját mutatja be; az elsőt a franciaországi *Gordes* úgynevezett didaktikus múzeummá átalakított kastélyában, a másodikat az *Aix-en-Provence-ban* nemrég felavatott alapítványban hozták létre.

Vasarely kifejezte azt a reményét, hogy az aix-en-provence-i alapítvány és a pécsi képtár között együttműködés alakulhat ki, esetleg a testvérvárosi mozgalom keretében, és hogy ez elősegítheti a két ország kulturális együttműködését is.

NÉPSZ

7.

21.

nyílt meg kiállítás.

— **Kikeltek a gulipánfiókák** a sárszentágotai szikes pusztán. A felfelé ívelő csőrű védett madarak az idén a szokottnál nagyobb számban költöttek.

sorozatgyártásának lehetőségeit.

— **Éhínség fenyegeti** a súlyos gabonahiány miatt Niger csaknem ötszázezer lakosát.

— KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS nyílt meg csütörtökön Szom-

Vasarely, Victor, festő

Vasarely-alapítvány Franciaországban

Aix-en-Provence-ban *Chirac* francia miniszterelnök jelenlétében felavatták a *Vasarely-alapítvány* új épületét.

A hatalmas, modern épület, amelyet a magyar származású világhírű művész alkotásai díszítenek, a Gordes-ban létesített Vasarely-múzeummal együtt azt a célt szolgálja, hogy *kutató- és kísérletezőműhelyt* nyújtson mindazoknak a művészeknek, akik alkotásaikkal az épületek s így a modern városkép szebbé, harmonikusabbá tételére törekszenek.

←: Vasarely-alapítvány ..... 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. febr. 17.

Vasarely Victor festő

PÉCSETT:

VASARELY: DÍSZPOLGÁR

Magyarországra várják *Victor Vasarelyt*, a magyar származású világhírű francia festőművészt, az op-art megalapítóját. Hétfőn már szülővárosában Pécsett lesz, ahol június 4-én, a jelenlétében nyitják meg a *Vasarely Múzeum elnevezésű állandó kiállítást.* Találkozik a magyar építészetben egyre jelentősebb szerepet viselő Pollack Mihály Műszaki Főiskola tanáraival. Ellátogat *Martyn Ferenc* Munkácsy-díjas festőművészhez a Zsolnay gyárba, majd az ifjúsági házban pécsi diákokkal találkozik. A Pécsi Városi Tanács Victor Vasarelyt *díszpolgárrá választja.*

F. D.

F. D.: Díszpolgár 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. máj. 28

Vogl Gergely

Váci születésű, Budán ő volt
a legtöbbet foglalkoztatott freskófestő
működését Óbudán kezdte az 1720-as évek
végén, a Zichy család megbízásában

Budapest története III. köt. Akadémiai Kiadó 1975
247. old.

2

Vogl Gergely

Más ismert és sürün foglalkoztatott festi volt, amikor 1752-ben a Zichy család unszolására beiratkozott a bécsi akadémiára. Bécsből visszatérve ismét óbudán működött: festett freskót, oltárképet, közben Sümegen Bíró Máton veszprémi püspök nyári palotájában dolgozott.

Budapest története III. Bp. Akadémiai Kiadó 1975

242. old

Vogl Gergely

3

Ez időben készítette a rácalmási és perbáli fpl. oltárképeit is. 1753-ban Budára költözött, és (már mint tekintélyes festő) városi polgár lett. Vallásos tárgyú képeken kívül világi tárgyú képeket is festett.

Budapest története III. Bp. Akadémiai Kiadó 1975

242 old.

Vogl György

4

A legtöbbet foglalkoztatott és legtehetségesebb budai festő volt és időben. Igen alapos rajztudással rendelkezett, járatos volt a perspektivikus építészeti dekorációban, és igen jól ismerte a barokk szerkezeti törvényeket.

Budapest története III. Bp. Akadémiai Kiadó 1975

247. old.

Vojtka Ferenc

Pesten és dolgozó budai
építőmester – neve említve

Budapest története III. Akad. Kiadó 1975 Bp. 519. old.

Volnhoffer János

pesti arcképfestő a XVIII. században

– emlitve –

Budapest története III. Akadémiai Kiadó Bp. 1975 244. old.

Vesztróczy Manó
festő

Az Iparművészeti Testület választ-
mányi tagja volt a művész.

Gádor István: Pályám emlékeiből.
Művészet, 1975. november - 6 oldal.

Vértes Rezső

A művész is kevesett keramikával foglalkozik.

Gádor István: Pályám emlékeiből
Művészet, 1975. november - 6 old.

Victor Vasarely

„Méztani dísztés" cimű mű
„Kőnnyű féle a dományból került
a Tamás képtárba.

Ordas Iván: Képtár a kanviaban.
Tükör, 1977. augusztus 21-10 lap.

Victor Vasarely

Vasarely képtárát Pécs vá-
rosának adományozta.

Ordaskán: Képtár a karnában.
Tűhőr, 1977. augusztus 21 – 10 lap.

Victor Vasarely

Méltatás.

Kerékgyártó István: A „Nagymama kamrájától"...
Művészet, 1977. november – 18. lap.

Vasarely, Victor, festő

északi és déli oldalra pedig
500 négyzetméter nagyság-
ban *Victor Vasarely* tervez-
te díszítőelemek kerülnek.

Moravay István: Új színház Győrben 2.
Esti Hírlap, Bp. 1977. dec. 23.

Vasarely, Victor, festő

● AVATÁS. Pécsett, a pálos templom előtti parkban ma délelőtt átadták Vasarely térplasztikáját.

12.

_: O: Avatás

Esti Hirlap, B.n. 1977. dec. 17.

Victor Vasarely, festő

A Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke?

Vasarhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.

23.-C-~~28.14~~.-Royda.-1950.-karton,o.-35+26 cm.-
Ltsz:74.257

24.-C.-36.-NB-3.-1954.-p.tus.-34.5+42.5 cm.-Ltsz:74.258

z 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. 333 .old

A Jan.Pann.Múz.évl. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Victor Vasarely gyűjtemény a Múzeumban. Ennek jegyzéke

Vásárhelyi Győző, Pécsett született 1903-ban.

9.-S.-130.-Ambugu-B.-1970.-p.tempera.-56+50.cm.-
Ltsz:74.243.

10.-S.-86.-Vega Bleue.-1968.-p-tempera.-32+32 cm.-
Ltsz:74.244. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évkönyve, XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a müzeumban. Ezek jegyzéke
Vasarhelyi Gyozö Pécsett született 1903-ban.

53.-1958.-Vega-sakk.-1968/69.-gyapjú.-257+255 cm.
Ltsz:74.287

54.-1960.-Vonal-fegn.-1971.-gyapjú.-252+255 cm.
Ltsz:74.288. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festo

A Pécsi Modern Magyar képtár anyagából az e cikkben k
zölt képek jegyzéke:.Festmények, Fekete repr.

30.Sz.kép.-Victor Vasarely:"Biadan",cimü müve.-1959.-v.
acryl.-205-205 cm.-Ltsz:74.273. 346.old.
IX.tabla

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.évk, XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festo

A Pécsi Modern Magyar Képtár anyagából az e cikkben k
szölt képek jegyzéke:.Festmények, fekete repr.

29.sz.kép.-Victor Vasarely:"Taymir II".cimü müve.1956
v.o.135+120 cm.-Ltsz:74.272. IX.tabla
346.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk, XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely ,festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vasarhelyi Győző Pécsett született 190?-ban.

43.-Cheit-pyr.-v.acryl.-197+195 cm.-Ltsz:74,277.

44.-2656.-Sonora"do".-1973.-furnir,o.120u80 cm.~~xxxx~~74
Ltsz:74.278.

45.-2296.-Zebra,-1938.-gyapju.-150u214 cm.Ltsz:74.279
339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely ,festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vásárhelyi Győző Pécsett született 190[illegible]-ban.

40.-Helios-VIII.-v.acryl.-195+100 cm.-Ltsz:74.274

41.-Tuz.-1966/70.-v.acryl.-182+182 cm.-Ltsz:74.275

42.-Eridim-o.-1968.-v.acryl.-220+140 cm.-Ltsz:74.276

339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története

Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely ,festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vásarhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.

37.-Bethel.-+.-1957.-v.acryl.-230+145 cm.-Ltsz:74.271
38.-Taymir-2.-1956-v.o.-135+120 cm.-Ltsz:74.272.
39.-Biadan.-1958.-v.o.- v.acryl.-205+205 cm.Ltsz:74.273
339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely ,festó
A Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vasarhelyi Győző Pécsett született 190 -ban.
46.-527.-Zebres.-1939/60.-gyapjú.-204+188.-Ltsz9!4.280
47.-537.-Caracas.-1957.-gyapjú.-135+128 cm.Ltsz:74.281
48.-1902.-Majus-MC.-1967-gyapjú.-276+270 cm.Ltsz:74.282
339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Vasarely gyüjtemény a müzeumban. Ezek jegyzéke:

Vásarhelyi Győzo Pécsett született 1903-ban.
27.-C-44.-Harpis.-1950.-karon, olaj.-30.5+33 cm.
Ltsz:74. 261.
28,-NB-3.-Aguia-1,-2.-papir,tempera,-32+29 cm.
Ltsz:74.262. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár Története
Uj szerzemények IV. 333.old

AJan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely ,festő

Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vasárhelyi Gyözö Pécsett született 1903-ban

35.-R.-17.-Tabor-cin.-1956.-p.tus.-48+25 cm. ~~xxxxx~~4.
Ltsz:74.269

36.-Sophia-Z.-III.-1952.- V.-vinyl.-132-200 cm.
Ltsz:74.270 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár Története
Uj szempontok IV. 333.old

AJan.Pann.Múz.Évk. XIX. é 1974. Pécs

Victor Vasarely ,festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vásárhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.
33.-R.-4.-Naissance-D.-1951.-p.tus.-31+44 cm.-
Ltsz:74.267
34.-R.-12.-Naissance-N.-1951.-p.tus.kollázs.-63+48 cm.
Ltsz:74.268. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár Története
Uj szerzemények IV. 333.old

AJan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely ,festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vásarhelyi Győző Pécsett született 1903-ban
31.-F.-13.-Mannequin.-1946.-karton,o.-27+22 cm.
Ltsz:74.265.
32.-R.-3.-Naissance-C.-1951.-p.tus,kollázs.-32+46 cm.
Ltsz:74.266. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj eredmények IV. 333.old

AJan.Pann.Múz.Évk. XIX. ö 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vásárhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.

29.-NB.-11.-Eridan-os.-1956.-p.tempera.-43+33 cm.
Ltsz:74.263.

30.-NB.-12.-Cassiope-os.-1956.-p.tempera.-44+33 cm.
Ltsz:74.264. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár Története
Uj szerzemények IV. 333.old

AJan.Pann.Múz.Évk. XIX. 6 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a Múzeumban. Ennek jegyzéke

Vasárhelyi Győző Pécsett születet 1903-ban
7.-S. 85.-Unix-1.- 1966.-p.gouache.-23+23 cm.-
Ltsz:74.241.
8.-S. 122 Hold.- p.gouache. 19+19 cm. Ltsz:74.242
339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333 .old

A Jan.Pann.Múz.Évl. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ennek jegyzéke
Vásárhelyi Győző, Pécsett született 1903-ban.
5.-s. 81-IX.-1966.-furnir, tempera,-29+29 cm.-Ltxxxx4.
Ltsz: 74.239.
6.-s. 83a.-Vaga-arl.-1968.-p. tempera.-37-36 cm.-
Ltsz :74.~~34~~ 240. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. 333 .old

A Jan. Pann. Múz. Évl. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

Victor Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vásárhelyi Győző, Pécsett született 1903-ban.

19.-C-5.-Caracas-M. 2.-1952.-karton,olaj.-26+61 cm.-
Ltsz 9!4.253

20.-C.-9.-Paros-J.-1949/54,-karton,o.-34+30.5.cm.
Ltsz:74.254. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333 .old

A Jan.Pann.Múz.Évl. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festó

---

ictor Vasarely művei a muzeumban. Ezek jegyzéke:
Vásárhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.
~~16~~.17.-B. 17.-Remous-C.et D.-1947-56.-1-2.-p.kocéázs.
26+34 cm.-Ltsz:74.251.
18.-C-1.-Biptique.-1949.-karton,tempera.-24+31 cm.
Ltsz:74.252. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333 .old

A Jan.Pann.Múz.Évl. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vásárhelyi Győző, récsett született. 1903-ban
3.S.67.-Meh-3.A.-1967.-p.tempera.-45+45 cm.-Ltsz:74.237
4.-S.72.-A zoeld-V.-1967.-karton, tempera.-25+25 cm.
Ltsz :74.238. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. [illegible].old

A Jan.Pann.Múz-Évk, XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festo

Victor Vasarely művei a muzeumban. Ezek jegyzéke:

11.-B. 7.-Yapoura-2.-1951/56.-karton, tempera,-38+36 cm.-Ltsz :74.245

12.-B 8.- Indore,-1952.-furrir,vinyl.-37+34 cm. Ltsz:74.246 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. [illegible].old

A Jan. Pann. Múz-évk, XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

Victor Vasarely művei a muzeumban. Ezek jegyzéke:
Vásárhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.
15.-B. 15.-B.I.-1947.-karton,o.-22.5+31 cm.-Ltsz:74.249
16.-B. 16.-Remous-A.et B.-1947/56.-ltsz: 1-2 74.250
339.old 26x34cm r. Kollázs

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. [illegible].old

A Jan.Pann.Múz-Évk, XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festo

A Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke?

Vasárhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.

21.-C.-17.-Zilah-A.-karton, vinyl.-42+34 cm.-Ltsz:74.25[illegible]

22.-C.-23.-Bhopal III.-1949.-furnir, o.-35+43 cm.

Ltsz:74.256. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története

Uj szerzemények IV. [illegible].old

A Jan. Pann. Múz-Évk, XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ennek jegyzéke:
Vasárhelyi Győző Pécsen született.
1.S.27.-Quasar-dia-z.-1965.-p.tempera,-45 +45 cm.
Ltsz:74.235
2.S.43.-Deuton-KB,-1965,-karton,tempera.-20+20 cm.
Ltsz:74.236. 339.old

Romvary Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szemlélet IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évkönyve, XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Victor Vasarely gyüjtemény a müzeumban. Ezek jegyzéke
Vásárhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.

51.-1934.-Eg.1-2.-1967.-gyapju.-256+256 cm.
Ltsz:74.285.

52.-1953.-Dia-argent.-1969.-gyapju.-256+257 cm.-
Ltsz:74. 286 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely ,festő

A Victor Vasarely gyűjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vasarhelyi Győző Pécsett született 190 -ban.

49.-1917.-Orion-blanc.-1966/67.-Gyapjú.-260+243 cm.
Ltsz:74.283.

50.-6932.-Maamor.-1960.-gyapjú.-275+275 cm.-
Ltsz:74.284. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj Szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely

Vasarely és Paulius kiállítása Tokajban

Victor Vasarely festményeiből és *Normantas Paulius* neves litván fotóművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás tegnap a tokaji művelődési házban. A Vasarely-képek *Csepei Tibor* gyűjteményéből valók. A tokaji művésztelepen tartózkodó Normantas Paulius száz fekete-fehér fotóját mutatja be a tárlaton, amely a hét végéig tekinthető meg. (MTI)

Népszabadság, 1985. VII. 25

Vasarely, Victor, festő

L.:Ősze András

P.Szücs J.:Őszi modernek 7.

Népszabadság,B.n.1977 szept.21.

Victor Vasarely, festo

Nagy gyarapodása volt a múzeumnak a Vasarely gyüjtemény.1974-ben.Vasarely saját 53 művét, továbbá 14 kortárs európai művész alkotását és feleségének,Claire Vasarelynek számos munkáját adományozta szülővárosa múzeumának. 334.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története

Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann,Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festo

Vasarely adományának figyelemre méltó része a kortárs művészek alkotásainak sora, mely a Modern Magy.képtar birtokában addig volt európai anyaggal kiegészitve egy jelentós nemzetközi gyüjtemény alapjait képezheti. Az ó müve is egyike volt ezeknek. 334.old. 7.jegyz

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 383.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Vasarely gyüjtemény a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vásárhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.
25.-C.-38.-NB-5.-1954.-furnir,o.-39+34 cm.-Ltsz:74.259
26.-C.-42.-Aiala.-1953.-karton,olaj.-39+37 cm.-
Ltsz:74. 260 339.old

Romváry Ferenc: A modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

Victor Vasarely művei a muzeumban. Ezek jegyzéke:

Vásárhelyi Győző Pécsett született 1903-ban.
13.-B 12. Brume-2.-p. tempera,-40+59 cm.-Ltsz:74.247
14.-B 13.-Goulphar,-1949/1962.-p. kollázs.-63+42 cm.
Ltsz:74.248. 339.old

Romváry Ferenc: A modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan. Pann. Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Káptalan u.3.sz.házban,ahol 1903-ban Vásárhelyi Győző született,létesült az önálló Vasary múzeum,mely a modern Magy.Képtár kiegészitő kis múzeuma ,a Csontváry múzeum után a második. 334.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Victor Vasarely, festő

A Pécsi Janus Pannonius Múzeumban rendezett művészeti kiállitások 1945-1974 között:

1969-ben rendezett kiállitás: Victor Vasarely grafikái
386.old

Sarkadi Eszter: A Jan.Pann.Múz.vázlatos története a Felszabadulástól Napjainkig 373,old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX.1974. Pécs

Victor Vasarelyi

Bortnyik Sándor Damjanich u.-i műhelyében tanítványai volt Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely) és felesége, Klári, Nemes György és még sokan.

Radó György (Brazília): Emlékszorok Bortnyik Sándorról.

Magyar Hírek, 1977. jún. 4. 13. old.

Vasarely, Victor, festő

l.: Kassák

Bodri J.: Művészeti .... (1) 350-354.

JELENKOR, Pécs, 1976. április XIX/4.

Vasarely, Claire, [ ]

L.: Vasarely, Victor

Harangozó M.: Tintelet ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jún. 4.

Vasarely, Viktor (1908-)

„Komposíció" Gitanyomat 32X24

J. l. j. Vasarely 23/75 (Sérült)

Ziziáltási ár: 8000 ft.

BÁV 39.Képaukció katalógus 1976.Május

Vasarely, Victor, Jestö

L.: Grout vérey

(-k): Cédrus a ... 2.

ESTI HIRLAP, Br. 1976 jún. 3.

1) „Folytatás

Victor Vasarely, festőművész

a Pécsi Magyar Modern Képtár gyűjteménjéhez csatlakozott a Vasarely-gyűjtemény, amit a Franciaországban élő művész adományozott egy éve szülővárosának. A Vasarely-adomány a festő szülőházában, a Káptalan u. 3. sz. alatti műemlékházban található.

T. A.: Pécs, a Képtárak városa.
Tükör, Budapest, 1977. júl. 17.

Vasarely, Victor

„Kompozíció ellipsben"

Tempera 27x41 cm j.l.p.: Vasarely

Védett.

Vételi ár: 12000 Ft.

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Vasarely Viktor (1908-)

„Formál" Szitanyomat 26x22 cm

J.l.j.: Vasarely Védett.

Ziziáltási ár: 10000 ft.

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Vasarely, Viktor

„Kompozíció vörösben"

Tempera 27 X 41 cm t.l.b.: Vasarely

Védett Zilia Ltáti ár: 12000 ft

BÁV 44.Képaukció Budapest,1977.december

Victor Vasarely, festőművész,

1976.-ban, az ötvenes-hatvanas évek egyik legjelentősebb, nemzetközi értelemben számon tartott alakjának, Vasarely-nek sikerült megnyitni életmű-kiállítását: A művész egyike az absztrakt geometria ma méltán legjelentékenyebb képviselője.

Aknai Tamás: Nemzetközi kiállítás a Modern Magyar Képtár anyagából.

Dunántúli Napló, 1977. júl. 10.

Vásárhelyi Győző/Vasarely/

a Mühely/magyar Bauhaus/ből került ki.

Magyar Hirlap 1977/1o7/8/

Wagner: Bortnyik Sándor mühelyében

VICTOR VASARELY /

„Káptalan utca 3.: köríves fakapu, egy nagy udvarban Dézi kutya csahol. Jobbra egy szerény házsor, balra a presbitérium, a jövő múzeuma, kívül a négytornyos székesegyház, egy csodasárga barokk palota... távolabb a Tettye örökzöld kúpja. Íme egy ötéves gyerek emlékei...” — vetette papírra szülővárosáról *Victor Vasarely*, mikor ünnepélyesen megnyitották Pécsett, egykori szülőházában a róla elnevezett, életművét bemutató múzeumot.

MAGYAR

Wagner: Álma a szines város

VICTOR VASARELY ?

tett budapesti *Műhelye* volt a szakmai alap, és a magyar népművészet volt az az ihlető, amelyből *az „op-art", és a „planetáris folklór"*, avagy a *„színes város"* elmélete és gyakorlata létrejöhetett. S amelynek révén — végső soron — a magyar származású Vásárhelyi Győzőből az ötvenes évekre a világszerte ismert Vasarely lett.

MAGYAR HIRLAP 1978-83-9

Wagner: Álma a színes város

VICTOR VASARELY 4

„Hatvan év múlva láttam viszont szülővárosomat, hűségesen hasonló, de ugyanakkor más! A régi hagyományok kultúrértékei és a modern civilizáció vívmányai együtt élnek, harmonikusan. Új városnegyedek, utak, középületek, fiatalság, zsongó tevékenység, bátor, törekvő realizációk, haladás és siker...” — vallja elégiával keveredő elismeréssel, Azóta a város fölé magasodó hegy oldalában már ott áll monumentális térplasztikája is. Találó az a mondás, miszerint Vasarely *csak Pécsett* születhetett!

(wagner)

83-9

...es város

VICTOR VASARELY 2

Annak idején mi is örömmel számoltunk be erről. És örömmel adtunk hírt arról is, hogy mind szorosabbra fonódnak a művész eltéphetetlen kötelékei a harmincas években, kényszerűségből elhagyott szülőházával. Hiszen *Vásárhelyi Győző* — saját bevallása szerint is — innen vitte magával a világba azt az útravalót, amelyyel sikerült később meghódítania a világot. Mert *Bortnyik Sándor* „kis Bauhaus"-ként emlege-

MAGY

Wagner: Álma a szines város

Vasarely, Victor, festő.

● A huszadik századi művészet érdekes egyéniségei közé tartozik a világhírű Victor Vasarely, aki

(Harangozó): TV notesz

Esti Hirlap, Bp. 1978. apr. 20

2.

Vasarely, Victor, (szolnász) festő

L: Zsolnay Vilmos

Bajkóné Révész Zsuzsa: „Nem öntökélt soha nyereszkedés" 2

Esti Hirlap Bp. 1978 ápr. 19.

Vasarely, Victor, Pestő

Megemlítve.

Árkus József; Remek 16.

Nepszabadság, Bp. 1978. márc. 5.

Vasarely, Victor, festő

megemlítve.

9.

– Ma nyílik meg a Kisplanti kori kiállítás

Népszabadság, Br. 1978 márc. 18.

Vasarely Viktor (1908-)

„Komposíció lilában"

Tempera 27x41 cm S. l. j.: Vasarely

kiáltási ár: 15000 ft

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Vasarely Viktor

„Kompozíció" Linómetszet

30 x 34 cm

J.l.j.: Vasarely EH. 350/72

Kiállítási ár: 6000 Ft.

BÁV 45.Képaukció Budapest,1978.május

Claire Vasarely ,festő

Claire Vasarely művei a múzeumban, Ezek jegyzéke:
Vasarelynek/Vasarhelyi Győzőnek/ a felesége
57.-3-B-3.-Etudes au Bauhaus.-1930.-p.tempera,tus.
54-18 cm.-Ltsz:74.291.-144
58.-4-M-2.-Dimanche.-1944.-karton,tempera,-29+40 cm.
Ltsz:74.293. 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Vásárhelyi Győzőné, Klári

Bortnyik Sándor Danyanich u.-i műhelyében tanítványai voltak Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely) és felesége, Klári, Nemes György és még sokan.

Radó György (Brazília): Emlékszerek Bortnyik Sándorról.

Magyar Hírek, 1977. jún. 4. 13. old.

Claire Vasarely ,festő

Claire Vasarely müvei a múzeumban, Ezek jegyzéke:

Vasarely/Vasarhekyi Győző/ felesége.

55.-1-B-1.-Etudes au Bauhaus.-1930.-p.tempera,kollazs
27+27 cm.-Ltsz:74.2 89.1-1-

56.-22-B-2-Etudes au Bauhaus,-1930.-p.montázs. 24+18 cm.
Ltsz:74.290.-~~Ixx. xxxxxx~~339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vasarelynek, Vásárhelyi Győzőnek a felesége.

81.-12-M-22.-Sollitudes,-1953.-p-o.-57.5+45.5 cm.
Ltsz:74.315

82.-13-M-23.-Cirque,-1953.-p-o.-49+41 cm. Ltsz:74.316
340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan. Pann. Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vasarelynek, Vásárhelyi Győzőnek a felesége.

83.-14-M-24,-Le Couloir,-1953,-karton, tempera,-60.5+42 c
Ltsz: 74.317
84.-15-M-15.-Variance,-195[illegible].-p.o.-46+43 cm. Ltsz: 74.318
340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan. Pann. Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vasarelynek, Vasarhelyi Győzőnek a felesége.

87.---Nocturne,-1950.-grafpja,-242+203 cm.-Ltsz:74.321
88.---Circus,-p.akv.-210+172 cm.-Ltsz:74.322.
89.--La Sorciere,-1946.-p.gouache,-182+147 cm.Ltsz:74.32
Ltsz:74.323. 340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festo

Nagy gyarapodása volt a múzeumnak a Vasarely gyüjtem
alny.1974-ben.Vasarely sajat 53 művét, továbbá 14 kortárs
rs európai művész alkotasat és feleségének,Claire Va-
sarelynek számos munkáját adományozta szülővárosa mú
zeumának. 334.old

Komváry Per no: A Modern Magy.Képtár története

Uj szerzemények IV. 334.old

A Jan.Pann,Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely fotsó

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vasarelynek, Vásárhelyi Győzőnek a felesége.

79.-10-M-21.-Cellues,-1952,-p. tempera,-53+43 cm.
Ltsz: 74.313

80.-11-M-25.-Enigme,-1953.-p. tempera,-45.5+41.5 cm.
Ltsz: 74.314. 340.old

Romvári Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan. Pan. Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festo

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vasarelynek, Vasarhelyi Győzőnek a felesége.
66-M-7.-L'adieu,-1948.-p.tempera,-35+38.5 cm.Ltsz:74.30
Ltsz:64.300
67.-13-D-6.-Dessin au Crayon,-1948.-p.ceruza,-34.5+26 cm
Ltsz:74.301. 340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár Története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vasarelynek, Vásárhelyi Győzőnek a felesége
74.-55-M-16,-Le clown,-1950.-p.tempera,-14.5+40 cm.
Ltsz:74.308
75.-6-M-17,-Granada, 1951.-p.tempera,-46.5+36 cm.
Ltsz:74.309.- 340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár tö[illegible] téne[illegible]
Uj szerzemények IV. 33[illegible].old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vasarelyhek, Vásárhelyi Győzőnek afelesége

76.-7-M-18,-Sistres,-Karton,o.-49+39 cm.-Ltsz:74.310

77.-8-M.19,-Le coq,-p.tempera,o.-53+43 cm.Ltsz:74.311

78.-9-M.20.-Le Surhomme,-1952.-karton,o.-52+46 cm.

Ltsz:74.312. 340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár tö[illegible] története

Uj szerzemények IV. 33[illegible].old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vasarelynek, Vasa[illegible]gelyi Gyönének a felesége
70.-P-M-10,-Istamboul,-1949.-p. tempera,- 39+36.5.cm
Ltsz:74.304
71.-2-M-11.-Solei noir,-1950.-p. tempera,-37+34 cm.
Ltsz:74.305. 340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy. Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan. Pann. Múz. Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vasarelynek, vasárhelyi Győzőnek a felesége
72.-3-M-12,-La Ville,-1950.-p.tempera,-43.5+38.5 cm.
Ltsz:74.306.
73.-4-M-13.-La Ville 2.,-1950,-p.tempera,-43,5+38.5 cm.
Ltsz:74.307 340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 33[illegible].old

A Jan.Pann.Múz.évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely festő

Claire Vasarely művei a Múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vasarelynek, Vásárhelyi Győzőnek a felesége.

85.---Les neuf Bougies,-1948,-gyapjú,-174+190 cm.
Ltsz:74.319

86.---Conte de fees,-1948.-gyapjú,-242+203 cm.
Ltsz:74.320. 340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Vasarelynek, Vásárhelyi Győzőnek a felesége.

90.--La Princesse,-1947.-p.tempera,tus,-175,124 cm.
Ltsz:74.324

91.--Silk I.-1934/60.-v.kollázs.-126+126 cm.Ltsz:74.325
340.old

Romvári Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:
Va arelynek, Vásarhelyi Győzőnek a felesége.

92.--Silk II.-1934/60.-v.p.kollazs,-184+184 cm.
Ltsz:74.326

93.--Silk III.-v.p.kollazs.-220+220 cm.Ltsz:74.327-
340.old

Romvári Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pan.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely ,festő

Claire Vasarely művei a múzeumban, Ezek jegyzéke:
Vasarelynek/Vasarhelyi Győzőnek/ a felesége.
59.-5-D-z.-Dessin-au Crayon.-1946.-p.ceruza.-26+34 cm.
Ltsz:74.293. 339.old
60.-6-A-4.-Art-Deco-GH.-1946.-p.akv.-30+24 cm.
Ltsz:74.294. 1-2 339.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár Története
Uj szerzemények IV. 338.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely ,festő

Claire Vasarely művei a múzeumban, ezek jegyzéke:

Vasarelynek/Vasarhelyi Győzőnek/a felesége.

64.-10-M-4.-La Folle.-1947.-p.tempera.-40+32 cm.
Ltsz:74.298

65.-11-M-5.-Roi-Soleil.-p-tempera,-40.5+36 cm.-
Ltsz:74.299. 340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár Története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely, festő

Claire Vasarely művei a múzeumban. Ezek jegyzéke:

Vasarelynek, Vasarhelyi Győzőnek a felesége

68.-14-M-9,-Noel.--p.tempera,o.41+31 cm.Ltsz:74.302

69.-15-M-26,Mode,-1945,-p.akv.tempera,tus,-30+26 cm.
Ltsz074.303. 340.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Claire Vasarely ,festő

Claire Vasarely művei a múzeumban, Ezek jegyzéke:

Vasarelynek/Vasarhelyi Győzőnek/a felesége.

61.-7-A-3.-Art-Deco-EF.-1946.-p.tempera.-30+26 cm.
Ltsz:74. 95. 1-2.

62.-8-M. 3.-Fille-fleur.-1949.-p-akv.-30+10.5 cm.-
Ltsz:74.296.

63.-9-D-5.-1947.-pausz,toll.tus.-46.5+34.5 cm.
Ltsz:74.298. 340.old

Romvary Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974l Pécs

Vasarely, Claire, Jestő

L.: Bálint
Endre

Bodri Ferenc: Művészeti Kisjuszemle 910-913

Jelenkor, Pécs, 1977. okt. XX/10

Victor Vasarely, festőművész

A Szépművészeti Múzeum XX. sz. i képzőművészetet bemutató kiállítása 1942-ben nyílott. Victor Vasarely jelentőségét külön kell kiemelni, aki nemcsak saját munkáit, hanem a biztokában lévő más európai mestereknek alkotásait is a Múzeumnak adományozta.

Művészeti Magazin

1948. I. 10. Televízió, 21.35

Victor Vasarely. Festőművész

Pécsett látható a múzeum gyűjteményéből rendezett „Új konstruktivizmus" c. kiállítás, amely áttekintést ad az 1910-es és 1920-as évek konstruktivizmusát követő magyar képzőművészek munkájáról. – A példaképek és elődök – akik-tuz a művész is tartozik – egy-egy műve vezeti be a tárlatot. A művész alkatása inkább optikai hatásokra épít, – a legerőteljesebb munkák közé tartozik.

Balia Erzsébet: Új konstruktivisták.

Tükör, Budapest, 1977. szept. 25.

Vasarely, Victor, festő

L.:Bálint Endre

Bodri Ferenc:Művészeti könyvszemle 910-913

Jelenkor Pécs, 1977. okt. XX/10.

Vasarely, Victor, Jestő

L.: Bálint Endre

V. ö.: Thorma János

Heitler L.: A mügyűjtő alkotása

C. cikkének [4. oldal] végén

Bodri Ferenc: Művészeti Könyvszemle 910–913.

Jelenkor, Pécs, 1977. okt. XX/10.

Vasarely, Victor, Jestő

Megemlítve.

Domokos Mátyás: Nagy katalmi Lelyzet vagy versiógép? 133-148.

Látóhatár, Bp. 1977. június

Victor Vasarely

Méltatás

Balla Erzsébet: Új konstruktivisták.
Tükör, 1977. szeptember 24-4 lap.

Victor Vasarely

"Vasarely a tárlaton lévő alkotása nem igazi konstruktivista kép, hanem inkább optikai hatásokra épít.

Balla Erzsébet: Új konstruktivistak.
Tükör, 1977. szeptember 24 – 4 cap.

Vasarely, Victor, festő

Vasarely újabb ajándéka Pécsnek

A pécsi származású világhírű képzőművész, *Victor Vasarely* újabb ajándékkal tisztelte meg szülővárosát: a Svájcban megjelent Vasarely-zsebkönyv 9500 példányát küldte el a Janus Pannonius Múzeumnak. Az album áttekintést ad Vasarely egész életművéről, művészi programjáról, s mintegy 130 színes, illetve fekete-fehér reprodukció illusztrálja a művész szín- és formavilágát.

– : Vasarely újabb ajándéka Pécsnek

Népszabadság, B-n. 1977 szept. 29

6.

169

Vasarely, Victor, festő

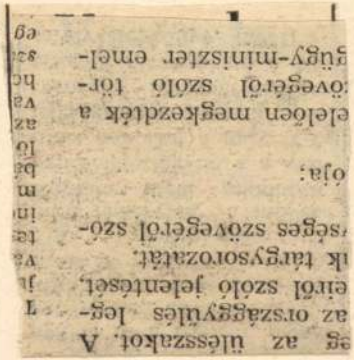

eg az ülésszakot. A
az országgyűlés leg-
eiről szóló jelentését,
ik tárgysorozatát.
séges szövegéről szó-

oja:

elelően megkezdték a
övegéről szóló tör-
gügy-miniszter emel-

– Vasarely – zsebkönyv

Esti Hirlap, Bp. 1977 szept. 29

2.

46

Vasarely

VASARELY MÚZEUM - BUDAPEST

DAS VASARELY-MUSEUM

Die der Hauptstadt seines Heimatlandes vermachte Sammlung seiner Werke, welche das gesamte Oeuvre Victor Vasarelys Schaffens umfaßt, fand ihren Platz im Budapester Vasarely Museum, in einem eigens hierzu umgewandelten zweigeschößigen Flügel im Nebergeväude des Zichy-Schlosses in Óbuda (Alt-Ofen). Das sich L-förmig hinstreckende Museumsgebäude ist abgegrenzt durch den Szentlélek tér (Hl.-Geist-Platz) mit Blick auf den Óbudaer Brückenkopf der Árpád-(Arpaden-)Brücke, die Werftinsel in der Donau und die HÉV-Schnellbahn in Richtung Szentendre. Der Schloßflügel selbst hat seinen Barock-Charakter bewahrt und dient zugleich zusammen mit seinen modernen Elementen als würdige Umgebung der in Osteuropa einmalig reichen Vasarely-Sammlung. Der gepflegte geschlossene Garten, der Anblick des Schloßbaus auf der gegenüberliegenden Seite, die stimmungsvollen alten Fassaden, renovierten Eingänge und Verzierungen, die Restaurants und winzigen Läden auf dem Fő tér (Haupt-Platz), und auf der anderen Seite die Donau mit den noch ersichtlichen altertümlichen Bauwerken der Werft und in der Ferne die Margareteninsel, auf der anderen Seite des Brückenkopfes die alten und die modernen Bauten mit den hinter ihnen eben noch wahrnehmbaren Budaer Bergen bieten einem fesselnden Anblick. Um die Schönheit dieses Teils von Óbuda wirklich zu verstehen ist es notwendig uns ein wenig in die Vergangenheit zurückzuversetzen.

DIE GESCHICHTE DES ZICHY-SCHLOSSES

Die archeologischen Funde zeugen dafür, daß wegen dem Zusammentreffen der Hauptverkehrswege bereits auch die Römer als Zentrum ihres Lagers von Aquincum das Gebiet des heutigen Fő tér benutzten. Dieser frequentierte Teil von Óbuda behielt auch später seine Bedeutung bei, obwohl von einigen Forschern die Gegend um die Pfarrkirche als Mittelpunkt der Stadt angegeben wird, die wahrscheinlich auch das Zentrum des mittelalterlichen Königinnen-Stadtteiles sowie auch von Óbuda unter der türkenherrschaft gewesen sein könnte (Éva GÁL: Óbuda helyrajza a hódoltság végétől a XIX. század közepéig [»Die Topographie von Alt-Ofen in der Zeit zwischen dem Ende der Türkenherrschaft bis Mitte des 19. Jahrhunderts«]. In: Tanulmányok Budapest múltjából [»Abhandlungen aus der Vergangenheit von Budapest«], XXI. Bp. 1979. A Budapesti Történeti Múzeum várostörténeti Évkönyve [Das Stadthistorische Jahrbuch des Budapester Historischen Museums]). Als eine der bedeutendsten Aristokratenfamilien, die Familie Zichy, nach einem entsprechenden

sitz Ausschau hielt, fiel ihre Wahl ganz sicher wegen ihrer Lage auf die Gegend des Fő tér von Óbuda. Die Geschichte der Errichtung des eingeschößigen Barock-Schlosses, welches inmitten eines weiträumigen großen Hofes steht, umgeben mit Gebäudeflügeln aus dem 18. und 19. Jahrhundert, haben wir zusammenfassend aus „Magyarország műemléki topográfiája" [»Die topographie der Kunstdenkmäler Ungarns«] übernommen (Budapest műemlékei, II. kötet, Akadémiai Kiadó, Bp. 1962. [»Die Kunstdenkmäler von Budapest« Band 2, Verlag Akademie, Budapest 1962].

Zusammen mit sechs anderen Gemeinden gelangte Óbuda 1659 in den Besitz der Familie Zichy, u. zw. teils als königliches Lehen — welches István Zichy (1616—1693), Präsident der Ungarischen Kammer, erhielt — und teils durch Ankauf. Der Besitzerwerbende István Zichy wurde 1676 in den Grafenstand gehoben. Sein Sohn Péter Zichy erbte 1703 die Domäne; mit seinem Namen ist die Ausgestaltung von Óbuda als Sitz der Familie Zichy verknüpft, und er schuf auch die Grundlagen der Entwicklung von Óbuda im 18. Jahrhundert. Wo der heutige Gebäudekomlex steht, begann Péter Zichy mit den Bauarbeiten, und das wahrscheinlich noch im ersten Jahrzehnt des 18. Jahrhundert. Nach seinem Ableben erbten seine Witwe, die Gräfin Zsuzsanna Bercsényi, und sein Sohn Miklós das Besitztum. Der Bildhauer Károly Bebo stellte sich um 1740 in den Dienst der Familie, zuerst als Bauaufseher des Herrschaftsgutes, später als Hofbildhauer, und dann ab 1748 als Hofmeister des Zichy-Ländereien. Nach dem Tod der verwitweten Gräfin im Jahre 1745 ging der Besitz von Óbuda auf Miklós Zichy über, der sich zu dieser Zeit entschied ein neues Schloß bauen zu lassen. Gemäß den Vorstellungen des Bauherrn fertigte den ersten Plan unter Mitwirkung von Károly Bebo der Budaer Steinmetz Heinrich Johann Jäger an. Im Vertrag vom 30. Mai 1746 bestimmte der Bauherr, daß die beiden Seitenflügel des alten Schlosses beizubehalten sind.

Entsprechend dem erhalten gebliebenen Plan placierte Jäger das neue Schloßgebäude in die Mittelachse gegenüber den verbliebenen beiden L-förmigen alten Bauflügeln, und schuf mit den zwei L-förmigen Seitenflügeln, die sich dem Hauptgebäude in Richtung Donau anschließen, einen »cour d'honneur«, einen sog. Prunkhof. Rechtwinklig an die Seitenflügelenden angeschlossen sah er je einen Wintergarten- und Gewächs-hauspavillon vor, vor denen sich an den beiden Seiten des Schloßhauptgebäudes symmetrisch zwei gleiche Barock-Gärten erstreckt hätten, geschmückt mit Pavillons, Vogelhäusern und Skulpturen, und umgeben von einer Mauer. Der Plan Jägers kam aber in dieser seiner Form nicht zur Verwirklichung. Aus den Vermessungszeichnungen aus dem Jahre 1774, welche die Wiener Kammer nach dem Rückerwerb der Zichy-Güter vom Maurermeister Jakob Gföller erarbeiten ließ, geht hervor, daß entsprechend dem ersten Entwurf nur das Hauptgebäude, im wesentlichen in unveränderter Form, fertiggestellt worden ist, während die Komposition der Nebengebäude und der Gärten eine starke Modifizierung erfuhr. Anstelle der ursprünglichen Anordnung entlang einer Achse entstand eine im großen und ganzen T-förmige Komposition mit zwei Symmetrieachsen, wobei das Hauptgebäude des Schlosses freistehend symmetrisch zu beiden Achsen angeordnet ist. Die vom ersten Schloß stammenden beiden L-förmigen Flügel in Richtung Fő tér blieben unverändert erhalten, die verbunden mit einer bogenförmigen Einfassungsmauer zusammen mit dem Hauptgebäude einen fast vollständig geschlossenen Hof bildeten. Die neu errichteten Nebengebäude an der Donau-Seite wiederholten im we-

sentlichen die gleiche Anordnung, und es entstanden daher zwei Höfe gleicher Abmessungen und Formen vor und hinter dem Schloß, deren Gleichheit auch durch die vollkommen identische architektonische Ausgestaltung der beiden Schloßlängsseiten betont worden ist. Vertikal zu dieser Ost-West-Achse nach Süden hin in Richtung der Längsachse des Schlosses ordnete der Architekt terrassenförmig den sich in mehreren Stufen entfaltenden Zierpark, wohin aus beiden Höfen symmetrisch angeordnete Treppen hinunterführten. Den oberen Abschnitt des sich nach Süden hin öffnenden Parks nahmen gewächshäuser am Ende der südlichen Nebengebäude in ihre Mitte, während der ausgedehnte untere Park entlang seiner gesamten Südseite durch einen freistehenden ebenerdigen Nebengebäudeflügel seinen Abschluß erhielt. Die Stirnmauern dieser ebenerdigen Nebengebäudeflügel wurden mit Giebelfeldern, geschmückt mit Vasen und Skulpturen, abgeschlossen, während sich in den Einfassungsmauern der beiden Höfe und des Ziergartens Gartentore, ebenfalls reichlich mit plastischen Verzierungen und mit Eisengitterwerk versehen, befanden.

Die Bildhauerarbeiten im Zusammenhang mit dem auf diese Weise verwirklichten Schloßkomplex und sogar die Planung der Einrichtungen und die Schnitzereien wurden von Károly Bebo durchgeführt, während an der Bemalung der Innenräume Gergely Vogl teilnahm. Zusammen mit dem Außen- und Innenschmuck wurde das Hauptgebäude im Jahre 1752 fertiggestellt, während die Nebengebaude in der Zeit zwischen 1754 und 1757 errichtet worden sind. 1758, ein Jahrzehnt nach der vollständigen Fertigstellung des Schlosses, verstarb der Erbauer Miklós Zichy, und die neue Residenz ging auf die Witwe über, bis dann schließlich 1766 der gesamte Herrschaftsbesitz von Óbuda durch die Kammer von der verwitweten Gräfin gegen eine lebenslängliche Rente zurückerworben wurde.

Die Kammer nutzte den Gebäudekomplex zu Wirtschaftszwecken, und begann bereits in den letzten Jahrzehnten des 18. Jahrhunderts mit der Erweiterung durch neue Gebäudeteile. Hierbei wurde der nur mit einer Umfassungsmauer verbundene offene Abschitt an der östlichen und westlichen Seite der beiden Höfe nach dem Abriß der Prunktore be bebaut, und wahrscheinlich zur gleichen Zeit die bis dahin ebenerdigen Nebengebäude um eine Etage aufgestockt. Im weiteren Verlauf der Erweiterungsarbeiten verknüpfte man den alleinstehenden Bau am Ende des einstigen Ziergartens und das Nebengebäude mit Blick auf die Donau mit einem L-förmigen eingeschößigen Lagerhausflügel. Die aus dem Jahre 1810 stammende Karte von J. Lipszky zeigt das Gebäude im wesentlichen in diesem Zustand. Dementsprechend geschieht am Anfang des 19. Jahrhunderts in der letzten Bauperiode der vollkommene Abschluß des Hofbereiches um das Schloß herum auf den noch unbebaut gebliebenen westlichen und nördlichen Abschnitten. Mit diesen späteren Bauarbeiten ist die ursprüngliche künstlerische Komposition der Schloßgebäude verlorengegangen, der Park, die prunkvollen Tore und Giebelfelder wurden vernichtet, und der unsprüngliche Reichtum spiegelt sich heute nur noch im Hauptgebäude wider.

Der Gebäudekomplex diente im 19. Jahrhundert als militärisches Kleiderdepot. 1935 ersetzte man die Originalfensterkonstruktionen gemäß den Plänen von Ferenc Hauser mit neuen Tischlerarbeiten. Wegen der Neuverlegung der HÉV-Schnellbahnschienen entlang der Donau im Jahre 1954 wurde die nördliche Hälfte des

Donauflügels des einstigen Zichy-Nebengebäudes abgerissen, so daß nur noch der später errichtete Lagerhausflügel am südlichen Abschnitt bestehenblieb. An der Stelle des abrerissenen Flügels baute man eine provisorische Laderampe. 1956 kam es zu inneren Umbauten im nördlichen sowie im verbliebenen östlichen und südlichen Flügel. Gleichzeitig nahm man auch Renovierungen an den Fassaden vor und ersetzte auch einen Teil der Fensterkonstruktionen.

Die äußeren Gebäudeflügel um das Hauptgebäude des Schlosses herum sind durchgehend eingeschössig, nach dem Fő tér hin mit 18, auf der kürzeren Seite zum Szentlélek tér hin wendend mit 9 und dann in der Fort setzung bis zur Ecke hin mit 15 Achsen. Der Flügel mit Blick auf den Brückenkopf besitzt 13 Achsen, daran schließt sich das in der späteren Periode errichtete und etwas hervorspringende Lagerhaus mit 5 Achsen an, mit seinem zur Donau gewendeten Flügel mit 13 Achsen. Der in der Fortsetzung bestandene einstige Flügel in Richtung Donau-Ufer existiert heute nicht mehr, während der Gebäudeteil entlang der Hajógyár utca (Werftstaße) 19 Achsen besitzt. Die Fassaden haben eine sehr einfache Ausgestaltung mit einem einteiligen Haupt- und Bandsims, der sich mit Ausnahme des Lagerhausflügels am Donau-Ufer an sämtlichen Fassaden entlangzieht. Die meisten Fenster haben einen glatten Steinrahmen, hier und da mit noch vorhandenen äußeren Eisenblechtafeln, wobei ein Teil umgewandelt ist mit neueren Schreinerarbeiten und keine Rahmen aufweist. Das Haupteingangstor liegt in Richtung Fő tér und besitzt einen korbbogenförmigen Hauptrahmen; ein gleiches tor befindet sich auch an der Seite zur Hajógyár utca. Im Lagerhausflügel am Donau-Ufer gab es ebenfalls zwei tore mit korbbogenförmigen Steinrahmen, die dann später vermauert worden sind. Aus dem Flügel in der Hajógyár utca springt ein Risalit mit einem Doppelfenster hervor und findet seinen Abschluß in einer Giebelmauer mit einem dreieckigen Tympanon, umgeben von beiden Seiten mit Voluten, geschmücht mit Puttenstatuen auf dem Tympanongesims und auf der Spitze sowie auf den Voluten mit Vasen. Von diesen Verzierungen sind heute nur noch beschädigte Puttenstatuen vorhanden.

Die äußeren Gebäudeflügel zeigen entsprechend ihrer Errichtung in mehreren Perioden und für verschiedene Nutzungszwecke auch eine unterschiedliche innere Ausgestaltung. Die Flügel am Fő tér und Szentlélek tér sowie ein Teil des Flügels in der Hajógyár utca besitzen eine Doppeltrakt-Anordnung, im Erdgeschoß mit Räumlichkeiten mit böhmischen Kappengewölben und einem Gang mit Gewölbebogen. Zum Fő tér hin sind ein großräumiger Saal mit böhmischem Kappengewölbe, und im Flügel in der Hajógyár utca ein quer angeordneter und nach Norden hervorspringender großer Saal eingekeilt, im Erdgeschoß mit Gewölbebogen und im ersten Geschoß mit einer Plattendecke, dessen ursprüngliche Nutzung ungeklärt ist und der wahrscheinlich als Lager diente. Der südliche Flügel in Richtung Brückenkopf besteht aus einem Trakt, während das sich anschließende Lagerhaus an der Donau einen Doppeltrakt besitzt, im Erdgeschoß im Donauflügel mit durchgehenden böhmischen Gewölbefächern, während der Abschnitt beim Brückenkopf in der Mitte eine zwischen den Pfeilern von Laschen getragene Spiegeldecke aufweist. Mit Ausnahme der Flügel am Fő tér und am Szentlélek tér bestehen die Geschösse aller andern Gebäudeteile aus großflächigen Sälen mit Plattendekken. Die Hoffassaden sind den Außenfassaden ähnlich ausgestaltet.

DIE BUDAPESTER VASARELY-SAMMLUNG

Victor Vasarely, der in Frankreich lebende weltberühmte Maler ungarischer Herkunft faßt 1981 den Entschluß, seinem Heimatland Ungarn und deren Hauptstadt Budapest "eine bedeutende und unveraußerliche Gabe" zukommen zu lassen. Die Gemälde, die Werbe- und sonstigen Graphiken, die Dekorations- und architektonischen Werke sowie Publikationen, welche die "L'art pour l'art-Sammlung ergänzen, "können weder einzeln für sich allein oder aber auch insgesamt das Objekt einer Repatriierung nach Frankreich" darstellen. Die Tatsache der Schenkung hielt er in seinem Donationsschreiben vom 24. 09. 1981 in Annet-sur-Marne fest und bekräftigte sie erneut am 20. 06. 1986 in Paris. An dem sicheren und fachgerechten Heimtransport des vom Künstler mit minuziöser Detailliertheit zusammengestellten Materials beteiligten sich die offiziellen Stellen und Außenhandelsvertretungen beider Länder.
Zu diesem Zeitpunkt existierte bereits das Didaktische Museum im Schloß von gordes (1970), betätigte sich die Fondation Vasarely in Aix-en-Provence (1971), und das Vasarely-Center in New York (1978) und in Oslo (1982) informierten über die Merkmale seiner Kunst. Und neben mehreren anderen ständigen und periodischen Ausstellungen weltweit präsentierte sich 1976 im Geburtshaus des Künstlers in Pécs (Fünfkirchen) die erste Vasarely-Sammlung in Ungarn, ebenfalls aus Gaben des Künstlers.

Mehrere hundert seiner Werke aus der Schenkung an die Hauptstadt Budapest aus dem Jahre 1981 wurden im Museum der Schönen Künste untergebracht und im Oktober 1982 im Rahmen einer erfolgreichen Ausstellung dem heimischen Publikum vorgestellt. In der Schenkungsurkunde ist als endgültiger Standort der Exponate bereits das Schloß Zichy genannt, und nur die Entscheidung, welcher Flügel wohl am zweckentsprechendsten umgewandelt werden könnte, erforderte eine längere Zeit. Nach der Bereitsctellung der finanziellen Mittel in der Höhe von mehreren Millionen Forint zur Deckung der anfallenden Kosten und der endgültigen Zuweisung des Museumsgebietes wurde schließlich 1985 im Auftrag des damaligen Kultusministeriums und unter Koordinierung durch das Investitionsunternehmen für Bildungswesen (Művelődésügyi Beruházási Vállalat) aufgrund der Pläne der Ingenieure Péter Molnár, János Koris und Eszter Budaházi des Industrieprojektierungsbüros Iparterv vom Staatlichen Bauunternehmen Nr. 21 mit den Bauarbeiten zur Ausgestaltung des Vasarely-Museums aus den bisher als Lager benutzten zwei Flügeln der Wirtschaftsgebäude des Zichy-Schlosses begonnen. Knapp ein Jahr nach Beginn der Bauarbeiten wurde eines der schönsten Ausstellungsräume der Hauptstadt, das Vasarely-Museum fertiggestellt und am 8. Mai 1987 eröffnet, in dem vom Künstler gewünschten Gebäude, in der von ihm vorgestellten Anordnung und in der Hauptstadt seines Heimatlandes, mit einer allen Wünschen gerecht werdenden Präsentation.

UNGARISCHE AUSLANDSKÜNSTLER

Das Vasarely-Museum ist organisatorisch als eine Filiale des Schönen Künste tätig. Seine vorrangige Aufgabe besteht in der Aufbewahrung und Propagierung des ihm überlassenen Vasarely-Geschenks sowie in der möglichst umfassenden Darstellung und wissenschaftlichen Erschließung seines Lebenswerkes. Hierzu werden sowohl diverse Publikationen veröffentlicht als auch Ausstellungen im In- und Ausland organisiert. Eine weitere Aufgqabe daneben ist das Vorstellen der ähnlich wie der Gründer dieses Museums in Ungarn geborenen und im Ausland ihre Existenz gefundenen Künstler in einem zu diesem Zweck besonders ausgestalteten Kammersaal. Im Zusammenhang mit den Ausstellungen dieser im Ausland lebenden ungarischen Künstler läßt das Vasarely-Museum im Rahmen seiner bescheidenen finanziellen Möglichkeiten auch Kataloge, Werbematerialien und Kunstdrucke anfertigen. Zur Förderung der technischen Ausrüstungen des Museums und zur Unterstützung der Ausstellungen und Propagandamaterialien ist die Vasarely-Stiftung ins Leben gerufen worden, die von Victor Vasarely mit der Übergabe der Publikationsrechte der Vervielfaltigungen seiner uns überlassenen Werke, mit der handschriftlichen Unterzeichnung von nummerierten Serigraphien, hergestellt in der graphischen Werkstat unseres Museums von einigen seiner Werke aus dem Besitz unseres Museums, sowie mit den zu diesem Zweck übergebenen Autorenexemplaren einiger seiner Siebdrucke unterstützte. Entsprechend der Vereinbarung aus dem Jahre 1991 mit Michele Vasarely in Vertretung des Meisters dürfen keine weiteren Siebdrucke von den Vasarely-Werken aus dem Besitz des Museums angefertigt werden, wogegen die Stiftung von Zeit zu Zeit mit weiteren Autorenexemplaren eine Unterstützung erhalten wird.

Die ausgezeichnet installierte und einmalig reiche ständige Vasarely-Ausstellung ist seit sechs Jahren geöffnet. Im Kammersaal des Museums wird zur Zeit die 18. zeitweilige Ausstellung im Rahmen der Vorstellungsreihe der im Ausland lebenden Künstler veranstaltet. Wir setzen alles daran sowohl unser Publikum als auch die heimkehrenden und ausstellenden Künstler auf einem dem bisherigen entsprechenden Qualitätsniveau zu empfangen.

Brigitta Cifka

VASARELYS KUNST

Nur wenigen Künstlern wurde bereits zu ihrer Lebzeit so viele Anerkennung und eine derartig allgemeine Beliebtheit zuteil wie Victor Vasarely alias Győző Vásárhelyi. Er wurde mit Auszeichnungen überschüttet, und seine Werke findet man in allen wichtigen Museum der modernen Künste; allein die Aufzählung seiner Ausstelungen würde Seiten füllen wie auch die Liste seiner Aufträge und der Artikel, Studien und Bücher, die sein Schaffen würdigen. Es kann nicht bestritten werden, daß Vasarely mit der Einführung neuer Materialien, neuer Medien und neuer Verfahren in den 50er und 60er Jahren in die vorderste Reihe der internationalen Avantgarde aufrücke, Einfluß auf seine namhaften Berufskollegen ausübte, und einen Formschatz schuf, der in ziemlich allen Bereichen der vom Menschen gestalteten Welt in Erscheinung, tritt, unverkennbar individuelle Wesenzüge trägt, zugleich aber auch fast bis ins Unendliche variierbar ist.

Das jetzt eröffnete Budapester Vasarely Museum ist im Besitz einer Schenkung von knapp vierhundert Werken des Künstlers, damit die Besucher entsprechend seiner Absicht so wie in Gordes, in Aix-en-Provence und in Pécs (Fünfkirchen) sich auch hier jederzeit in sein Lebenswerk vertiefen, sich daran eftreuen und davon lernen können. Denn angespornt von seinem leidenschaftlichen Hang zum Theoretiker und Pädagogen ist er bestrebt alle seine Lebens- und beruflichen Erfahrungen an die jürgeren Generationen weiterzugeben. Aus diesem Grund sind an dieser Ausstellung sowohl die Einfälle und Ideen seiner Jugendzeit, die auf Erneuerungen und Neuheiten audgerichtet gewesen waren, als auch die sich im Besitz der reichen Erfahrungen seines reifen Alters entfaltenden Werke zugegen.

Was Vasarely zu Beginn seiner Laufbahn in Sándor Bortnyiks Atelier »Műhely« (»Werkstatt«), geprägt von den Ideen des Bauhauses, erlernte, nutzte er ab 1930 in Paris als Werbegraphiker, und erarbeitete zwischenzeitlich Abhandlungen über den Studiengang einer nie zustandegekommenen Freien Schule. In dieser Periode bewegen sich seine Zeichnungen ausgehend vom unmittelbaren Sinnesanblick in Richtung der geometrischen Abstraktion. Es erscheinen seine wohlbekannten Lieblingsthemen wie beispielsweise die Zebras, und es entstehen die ersten, auf transparente Häute gemalten Liniennetze. Übereinander gelegt und übereinander verschoben erzeugen sie wellende, veränderliche und sich laufend modifizierende Effekte, sie lassen in der Ebene die psychische Dimension erschemen und verlocken die Netzhaut der Augen zu einem trügerischen vibrierenden Spiel. Und ebenfalls zu dieser Zeit erscheint auch ein zweites seiner Lieblingsmotive, der Kubus, der Würfel oder das Würfelschema ohne perspektivische Verzerrung mit seiner gaukelhaften Zweideutigkeit: Wo ist vorne? Wo ist hinten? — Damit zusammen stehen wohl die zwei wichtigen Wesenszüge Vasarelys Kunst in ihren wesentlichsten Umrissen bereits fest: Nämlich, daß sie zur gleichen Zeit sowohl wissenschaftlich — sie stützt sich ja auf die Konstruktions- und Farbentheorien — als auch spielerisch ist, sowie gleichzeitig auch trügerisch, irreführend und zweideutig, jedoch das auf eine Art und Weise, die den Augen und der Vernunft Freude und Vergnügen bereitet. Die endgültige Ausarbeitung dieser Anregungen erforderte 10 bis 15 Jahre.

In den 40er Jahren begann Vasarely zu malen. In dieser Periode der »Falschen Wege« (»Les Fausses Routes«), wie er selbst diese bezeichnete, schuf er neben surrealistischen Bildern auch solche, die den Einrfluß der zeitgenössischen Pariser Malkunst aufweisen.

Drei große visuelle Erlebnisse sind es schließlich gewesen, die ihn auf den nunmehr schnurgeraden Weg zum Ziel führten. Handelte es sich hierbei vielleicht um Perioden? Mitnichten — vielmehr sind es gemeinsam verlaufende Erlebnisschichten gewesen, die ihren Namen von den sie auslösenden Orten erhielten: Denfert, Belle-Isle und Gordes/Cristal.

Denfert steht für den Namen einer Pariser Metro-Haltestelle. Der bizarre Verlauf der kleinen feinen Risse auf den Kachelverkleidungen gaben Inspirationen zu Zeichnungen und dann später zu umfangreichen farbigen Kompisitionen. *Belle-Isle,* die »Schöne Insel« an der bretonischen Küste, bot natürliche Formen an, die als reine abstrakte Elemente auf der Leinwand ihren Niederschlag fanden. *Gordes,* eine Kleinstadt in Südfrankreich, dient mit dem Schlüsselerlebnis. Vasarely wird hier vom phantastischen optischen Spiel der Sonne gepackt, wie die durch die viereckigen Fenster in den alten Mauern hereinströmenden Sonnenstrahlen verzerrte gedehnte quadratische Flecke auf die Zimmerwand, den Boden und auf die in den Ecken zusammenstoßenden Flächen projektieren. In seiner überschwenglichen Phantasie strukturierten sich diese optischen Erscheinungen zu einem System, wobei er jedoch auch die Eindrücke und Erlebnisse der zurückliegenden Jahre nicht vergaß. Aus seiner theoretischen Überzeugung kehrt Vasarely ganz bewuß immer wieder zu diesen zurück und benutzt sie als Prototypen — daher das doppelte Datum auf vielen seiner Werke.

Ebenfalls in den 50er Jahren fand Vasarely das Prinzip der »plastischen Einheit« (»Unité Plastique«). Diese Einheit besteht aus zwei geometrischen Elementen, die sich ineinander fügen, sich kombinieren und permutieren. Der Computer generiert die endlos variierbaren Kombinationen, während man die Realisierung auch den Mitarbeitern überlassen kann. Die Anwesenheit, die unentwegt aktive schöpferische Phantasie und die Urteilsfähigkeit des Künstlers sind jedoch keineswegs entbehrlich, denn er gibt den Anstoß und er wählt die beste unter den möglichen Varianten aus.

Diese Bewegungen, die auf einer Ebene erscheinen, diese Raumerlebnisse, welche mehrere Entscheidungen bieten, diese Farb- und Lichteffekte, die Emotionen wecken, kann man in beliebigen Abmessungen und mit den unterschiedlichsten Materialen realisieren. Man kann diese Vorschläge auf vielfältige Weise verwerden, und sie sind auch in der Praxis genutzt worden. Sie wurden als Gobeline gewebt, sie erfreuen als Tafelbilder an den Wänden von Wohnungen, sie definieren die Stimmung eines Wohnungsinneren, und sie finden ihren Platz auch in einem von der Kunst als profan bezeichneten Sphäre, nämlich in der Bekleidung. Das ist keine Kunst, die sich an die Elite wendet, sondern sie ist für den Alltagsmenschen und für seine alltäglichen Ziele da. Sie erforscht begeistert die Probleme der Urbanistik, wie als gemeinsame Schöpfung des Architekten und des bildenden Künstlers eine ästhetische, bunte glückliche Stadt entstehen könnte.

Der Gebäudeflügel, der dank dem Kultusministerium restauriert worden ist und wo das Vasarely-Museum sein Zuhause fand, war ursprünglich ein Wirtschafts-gebäude des in der Nachbarschaft stehenden Barockschlosses der Familie Zichy, erbaut zwischen 1746 und 1752 nach den Plänen des Steinmetzmeisters Heinrich Jäger. Die sorgsame Wiederherstellung bewahrte zwar die erhalten gebliebenen Einzelheiten der Barock-Periode, man kann jedoch die lokale Geschichte und damit zusammen auch die kulturellen Traditionen bis viel frühere Zeiten zurückverfolgen. Die Fundamentierungen des Barockzeitalters durchtrennten mittelalterliche Mauerwerke, und unter diesen wieder zogen sich Kanäle aus der Römerzeit hin, wobei in nächster Nähe eine Vielzahl römischer Steinarbeiten und Bauten freigelegt worden sind. Das Vasarely-Museum befindet sich in einem der am längsten bewohnten Viertel der heutigen Hauptstadt: anderthalb Jahrtausend menschlicher Bemühungen geben den Rahmen der ausgestellten Werke und nehmen diese als würdige Nachfolger auf.

Vorwort aus dem 1987 erschienene Katalog des Museums der Schönen Künste

VASARELYS FRÜHPERIODE IN UNGARN

Die ersten Jahrzehnte des 20. Jahrhunderts führten zu Konstellationen in den gesellschaftlichen Verhältnissen Europas, unter denen auch die Axiome der geistigen Kultur zu erschüttern schienen. Wie Pilze nach dem Regen vermehrten sich in den visuellen Künsten die verschiedensten Richtungen der Negation der Darstellung, der Nonfiguration und der Abstraktion. Diese setzten im Gegensatz zu den autonomen Kunstgattungen auf die Einheit der Künste, auf die Existenzberechtigung ihrer gemeinsamen Erscheinung. Alles Individuelle, alles Subjektive wurde zu Gunsten des Kollektiven, des Allgemeingültigen verworfen. Es ist die Periode der großen Gegensätze und der großen Negationen, was offensichtlich im Licht der gesellschaftlichen Unzufriedenheiten und der Veränderungen, im Licht des ersten Weltkrieges, der Revolutionen und Gegenrevolutionen sowie der Enttäuschungen und der neuen Begeisterungen zu bewerten ist. Und es ist auch die Periode der Messias, der Volksführer und der großen Persönlichkeiten sowohl des geistigen als auch des praktischen Lebens. Auch auf dem Gebiet der Künste geht es hier um Menschen, die mit ihrem Lebenswerk bis in unser Tage einen Einfluß auf die Kultur dieses Jahrhunderts ausgeübt haben.

Die linken Bewegungen, die in Rußland gesellschaftliche Veränderungen forderten, die progressiven Richtungen in Literatur und Kunst, welche nach der sozialistischen Revolution des Proletariats und nach den vereinten Machtbestrebungen der Arbeiter in aller Welt drängten, widerspiegelten eindeutig den Geist des Avantgardismus. Die Verbreitung des revolutionären Gedankens in Osteuropa bedeutete auf dem Gebiet der Künste die Verbreitung des Avantgardismus. Und das auf um so verständlichere Weise als daß in den 10er Jahren, aber auch noch in der ersten Hälfte der 20er Jahre die fast ungebrochene Begeisterung auf dem Gebiet der Künste in Rußland befruchtende Produkte für die universelle Kultur zustandebrachte, seien es die bildenden Künste, die Literatur, die Musik, der Film oder das Balett. Es genügt die Namen Majakowski, Eisenstein, Strawinsky und Djagilew zu erwähnen, und im Zusammenhang mit ihren Wirkungen an die Kunst von Malewitsch und Kandinski zu erinnern, von denen der Konstruktivismus bzw. der abstrakte Expressionismus, diese beiden Pole der abstrakten Malerei, stammen. Der naive Idealismus der Weltrevolution des Proletariats und des Kommunismus nährte so lange die verschiedenen gesellschaftlichen Bewegungen, bis ihre Ideologie nicht mit der praktischen Verwirklichung konfrontiert worden ist. Diese Konfrontation zwang aber in Abhängigkeit von ihren Verhältnissen sehr viele hervoragende Künstler, sich in Europa oder aber ab der 30er Jahre immer mehr in Übersee niederzulassen.

Die Herauskristallisierung des europäischen Avantgardismus wurde ohne Zweifel durch die künstlerischen Zentren gefürdert, wo im Einzugsbereich der einzelnen Richtungen sich die Künstler und Theoretiker gleichen Interesses formierten, wobei in der Folge der Völkerwanderung nach dem ersten Weltkrieg sie die entstehenden lokalen zu internationalen Zentren erweiterten. Selbstverständlich unterhielten die an verschiedenen Or-

ten in Europa in gleiche Richtungen tätigen Künstlergruppen Kontakte zueinande. Auf diese Weise standen auch die einzelnen hervorragenden ungarischen Künstler und Historiker mit ihren Aktivitäten zu den damaligen künstlerischen Strömungen in Verbindung, die wir jetzt im folgenden vor allem wegen ihrer Beziehungen zu Vasarely erwähnen wollen.

I. DAS BAUHAUS

Das Bauhaus war in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts die bedeutendste geistige und praktische Werkstatt der Künste. Es nahm 1919 unter der Anleitung von Walter Gropius seine Tätigkeit auf, der im Geist des »Gesamtkunstwerks« mit der Vereinigung der Kunst-und Werkkunstausbildung diese Schule betrieb. In seinem kaum 15jährigen Bestehen hatte es in seiner ersten Weimarer Periode bis 1925 und dann in der Dessauer Periode mehrere ungarische Schüler bzw. Lehrer. Nicht nur wegen seinem theoretischen Bildungssystem, welches die Einheit der Künste und die funktionelle Ästhetik verkündete, sondern auch wegen der damit verbundenen praktischen Tätigkeit und seinem Theorien, die in den verschiedenen Werkstätten realisiert worden sind und konkrete Formen annahmen, hatte das Bauhaus etwas einzigartiges geschaffen. Es organisierte das gemeinsame Auftreten der Künste vor allem um die Architektur, und der 1926 eröffnete, in allen seinen inneren und äußeren Einzelheiten den Bauhaus-Stil repräsentierende und dem Bauhaus-Unterricht dienende Gebäudekomplex, das von Gropius geplante neue Bauhaus in Dessau, wurde zu einem verwirklichten Traum. Zur Publizierung und Zusammenfassung ihrer Theorien begann man 1925 mit der Herausgabe der Serie der Bauhausbücher und 1926 mit der vierteljährlich erscheinenden Zeitschrift »Bauhaus«.

1928 trat Hannes Meyer an die Spitze der Schule, von dem dann 1930 Mies van der Rohe die Leitung übernahm. 1932 verlegte man das Institut nach Berlin, das zwei Jahre später seine Lehrtätigkeit endgültig einstellte. 1937 eröffnete der Ungar László Moholy-Nagy in den USA in Chicago das »New-Bauhaus«, in welchem dieser alle positiven Erfahrungen, die die Aktivitäten des Bauhauses auf den theoretischen und praktischen Bereichen zu den pädagogischen, kunsttheoretischen und organisatorischen Fragen auf fast allen Gebieten der Kultur das Bauhaus gekennzeichnet hatten, zusammensammelte.

II. UNGARN IM BAUHAUS

Jeder der ungarischen Künstler, der sich der Avantgarde anschloß, hatte in irgend einer Form eine Beziehung zum Bauhaus. László Moholy-Nagy (1895 Bácsborsod — 1946 Chicago) war Maler, Photograph, Organisator, Theoretiker, Pädagoge, ein vielseitger schöpferischer Geist, der in der Geschichte der internationalen Avantgarde der 20er Jahre einen bedeutenden Anteil hatte. Nach dem Sturz der Revolution und der Räterepublik in Ungarn im Anschluß an den ersten Weltkrieg ging er, wie viele andere ungarische Künstler auch, zuerst nach Österreich, wo er sich dem Kreis um die von Lajos Kassák in der Emigration herausgegebenen Zeitschrift »Ma« (»Heute«) anschließt, und übersiedelt dann nach Berlin. 1923 erhielt er vom Bauhaus den Auftrag von Johannes Itten die Leitung des Vorbereitungskurses zu übernehmen. In kurzer Zeit wird er neben Gropius Redakteur der Bauhausbücher, Autor zahlreicher Beiträge und Organisator und Veranstalter vieler Programme und Darbietungen. Nach dem Ausscheiden von Gropius zieht Moholy-Nagy erneut nach über, von wo er vor dem Nazismus zuerst nach England und später in die Vereinigten Staaten übersiedelt. Sein Lebenswerk gestaltete sich im Zeichen des Konstruktivismus und der ständigen Versuche mit den verschiedensten Techniken und Materialien, mit Photos, mit dem Licht und mit mechanischen und elektrischen Lösungen. Er gehörte zu den einigen wenigen, auf deren Lebenswerk der Konstruktivismus aufbaute. Ohne seine Malerei wäre das Zustandekommen des Suprematismus, der Bildarchitektur unvorstellbar.

Neben Hannes Meyer wurde die Zeitschrift »Bauhaus« erneut von einem ungarischen Historiker redigiert, von Ernő Kállai (1891 Szakálháza — 1954 Budapest), einem der großen Theoretiker der ungarischen Kunstgeschichtsschreibung. In seinen Schriften, in denen er des öfteren als erster manche bis dato unbekannte Künstler und Richtungen begutachtet, hat er bis heute gültige Wertordnungen aufgestellt. Von 1920 bis 1935 lebte er in Berlin und war Mitarbeiter der künstlerischen Kolumnen mehrerer Zeitschriften. Zwischen 1928 und 1930 war er Redakteur und auch oftmaliger Autor der Zeitschrift »Bauhaus«. Er informierte gleichzeitig in Berliner und Wiener Zeitschriften über die ungarischen Ereignisse, und in den ungarischen Zeitschriften, was auf dem Gebiet der zeitgenössischen Künste in Europa vor sich ging. Mit Hilfe seiner Tätigkeit gingen die europäische und die ungarische Avantgarde für kurze Zeit synchron. Durch seine Person kamen zahlreiche ungarische Künstler mit den internationalen Bewegungen in Berührung und wurden zu Schülern und auch Lehrern des Bauhauses oder hatten Beziehungen zu der Arbeit bei dieser Institution ohne eine unmettelbare Anstellung zu haben. So zum Beispiel auch Sándor Bortnyik als Gast von Farkas Molnár, ebenfalls Lehrer bei Bauhaus, der gerade aufgrund der hier gemachten Erfahrungen in Budapest seine auch als »Kleines Bauhaus« benannte Schule eröffnete, wo auch Vasarely studierte. Diese »Werkstatt« Bortnyiks war zwischen 1928 und tätig, und hier erhielten neben Vasarely noch viele befähigte ungarische graphiker eine profunde Grundlage ihres künstlerischen Beginns. In der Geschichte der ungarischen Avantgarde ist jedoch die flächenhaft konstruktivistische progressive graphische Periode von Bortnyik von gößerer Bedeutung. Und diese Periode wieder ist mit dem um nur einige Jahre älteren Meister verknüpft, der seinen Stempel auf den Geist der ungaischen

Avantgarde ebenso aufdrückte, wie die Persönlichkeit van Doesburgs die Bewegung und die Zeitschrift »De Stijl« charakterisierte.

Dieser Meister war Lajos Kassák (1897 Érsekújvár — 1967 Budapest), Künstler, Dichter, Schriftsteller, Organisator, Redakteur und Theoretiker in einer Person. Seine Malerei ist » . . . der zu Raum und Körper gewordene pure Geist und die Ethik: Die gegenstandslose Form. Da der kollektive Geist Gesetz und Logik bedeutet, baut die kollektive Form stets auf die bis zur Extremsten gebundenen Ordnung der Gliederungen. Er baut auch dort eine Architektur, wo er ein Bild malt oder eine Statue schnitzt. In der Bildarchitektur von Kassák äußert sich mit gestrenger Macht die Menschheit der kollektiven Zivilisation. Über das gegenwärtige Chaos der zügellosen individuellen Emotionen halten einfache und klare Raum- und Formverhältnisse die Zukunft hoch«m schreibt Kállai über Kassák. Zur gleichen Zeit verwirklicht er seinen vollen Humanismus, sein Engagement für den Kollektivismus, seinen sozialistischen und messianistischen glauben an seinen prograssiven Graphiken, Photomontagen und Plakaten. Im Dienst der gesellschaftlichen Propaganda gründet er 1915 seine Zeitschrift »Tett« (»Tat«), und setzt die gleichen Veröffentlichungen 1916, nach dem Verbot der Zeitschrift, unter dem Namen »Ma« (»Hete«) fort. Und als diese 1919 auch wieder verboten wird und er nach dem Sturz der Räterepublik gezwungen ist zu emigrieren, redigiert er in Wien von 1920 bis 1926 die Zeitschrift »Ma« (»Heute«) weiter. 1926 kehrt Kassák in seine Heimat zurück und gründet unter dem Namen »Dokumentum« (»Dokument«) eine neue Zeitschrift. Bei seinen Vorgängerzeitscriften »Tett« (»Tat«) und »Ma« (»Heute«) hatte er in den meisten künstlerischen Zweigen die besten Kräfte der avantgardistischen Bewegung beschäftigt. Sándor Bortnyik (1896 Marosvásárhely — Budapest) begann seine künstlerische Laufbahn mit Werbegraphiken. Seine Plakate schufen nicht nur in der ungarischen Plakatgattung einen neuen Stil sondern brachten ihm auch im Ausland Ruhm. Auch er emigrierte nach Wien und gehörte zwischen 1920 und 1922 zum »Ma«-Kreis von Kassák. Bis 1922 war er auf allen Gebieten äußerst aktiv, um dann mit Kassák und auch mit der Zeitschrift »Ma« zu brechen. Nach Wien lernt er in Weimar die Tätigkeit des Bauhauses kennen, sucht persönliche Kontakte zu der »De Stijl«-Gruppe, stellt in Berlin und Antwerpen aus, und kehrt 1925 nach Ungarn zurück. Er beteiligt sich am ersten Vortragsabend des ungarischen avantgardistischen Theaters, der insgesamt gesehen die Vorstellungen des Bauhauses über das totale Theater widerspiegelte. Zur Vorstellung des »Zöld szamár« (»Der grüne Esel«) fertigte Bortnyik die Dekorationen, und schrieb 1929 ebenfalls mit dem Titel »Zöld szamár« ein mechanisches Ballett. Er begründete später mit der gleichen Benennung auch ein Theater, das sich aber nur als kurzlebig erwies.

Noch in der Redaktion von »Ma« erschien von Bortnyik das graphische »Album«, welches das erste Auftreten der Bildarchitektur darstellte. Zu den Bildern schrieb Kassák ein Vorwort. Nach ihrem Bruch setzte Kassák die Richtung fort bzw. entfaltete diese umfassend, welche dem Suprematismus vielleicht am nächsten steht, und zu der Kassák im wesentlichen bis zu seinem Lebensabend treu blieb. Zur Zeit ihrer gemeinsamen Arbeit waren sowohl Kassák als auch Bortnyik voll und ganz im klaren mit der Bedeutung der Progressivität der Kunst. Die kollektive menschen- und massenformende Rolle der Kultur glaubten aber biede auf unterschiedliche Art und Weise verwirklichen zu können. Ab der 30er Jahre kehrt Bortnyik zu der realistischen Darstellung zurück

und trennt sich damit vollständig vom Avantgardismus. Kassák bleibt in seiner Kunst und zu seinen Prinzipien bis zuletzt konsequent. Schon aus diesem Grund ist sein Name der Beginn der ungarischen Avantgarde, und bedeutet auch heute noch sehr viel dem Konstruktivismus. Und deshalb war er in der neuen Gesellschaft nach dem zweiten Weltkrieg viele Jahre hindurch gezwungen sich in die innere Emigration zurückzuziehen. Kassák schuf Formennormative, eine Form des ligschen und ästheitschen Bildaufbaus, zu denen nicht nur er treu blieb sondern die auch für mehrere Generationen einen sicheren Ausgangspunkt bedeuteten. Den Wunschtraum von der kollektiven Nutzung der Künste jedoch, den sich sowohl Bortnyik als auch Kassák gesetzt hatten, und den das Bauhaus in der industriellen Form, im Design verwirklichte, versuchte schließlich Vasarely in seiner Studie über »Die Bunte Stadt« einer Anvendung zuzuführen.

III. KASSÁK UND VASARELY

Victor Vasarely schätzte Kassáks Kunst sehr hoch ein. Seiner Intervention ist es zu verdanken, daß Kassák in den 60er Jahren wieder Zugang zu der Öffentlichkeit hatte. So durfte er unter anderem auch in der Galerie Denise René ausstellen, und als Beweis seiner Achtung fertigte Vasarely 1961 ihre gemeinsame graphische Mappe. Der folgende Brief, von Vasarely am 19. September 1966 aus Annet-sur-Marne an Kassák gerichtet, ist kennzeichnend für den Charakter ihrer Beziehungen: »Lieber Lajos Kassák, sovohl in Gordes als auch in Lurs, wo die Gaphiker von Jahr zu Jahr ihren Weltkongress abhalten, waren in diesem Sommer zahlreiche Worte über Ihre Kunst, Ihren mutigen Einsatz und unbrechenbaren Willen gefallen. Aber die Worte vergehen und die Taten bleiben, und aus diesem Grund sagte ich Denise, er sollte Sie erneut ausstellen. Der 80. Geburtstag ist ein hervorragander Anlaß, da aber zur gleichen Zeit Sie auch in Budapest eine Ausstellung haben, dachte ich daran, im März 1967 eine Dreier-Präsentation Kassák-Arp-Sonia Delaunnay zu veranstalten, wo Sie den Ehrenplatz einnehmen würden. Wir werden darüber noch eingehender schreiben, aber auf ale Fälle sollten Sie sich darauf vorbereiten, und ich garantiere für den Erfolg dieses Planes. Mit vielen-vielen Grüßen an Sie alle beide Ihr vasarely«.

Zu dieser Zeit hatte Vasarely bereits den Gipfel seiner Kunst erreicht. Da er Ende der 50 er Jahre in seiner Komposition »Hommage Malevich« die Overture seines eigenen Flächenkonstruktivismus formuliert hatte, konnte er aus den Grund-Farben-Formen-Elementen den Begriff der » »Plastischen Einheit« (»Unités Plastiques«) als die Grundlage seiner Kunst schaffen. Unter den verwendeten geometrischen Formen sind es dieunendlichen Varianten der Rhomben, Rhomboiden und Ellipsen, die mit der Rotation der Quadrate, Rechtek-

ke und der Kreise um ihre diagonale Achse ihn zu den Möglichkeiten der Permutation und Multiplikation, und mit der Anwendung der axonometrischen Perspektive über das konträre Raumerlebnis des auf zwei verschiedene Weisen apperzipierbaren Anblicks zu den verschiedenen kinetischen Effekten führten. Mit all diesen Ergebnissen wollte Vasarely eine Kunst schaffen, die ganz eindeutig für alle da ist. Die Theorie ging vom Bauhaus aus, aus der zeitgenössischen Werkstatt Theorie der funktionalen Kunst. Vasarely wollte jedoch viel weiter voran kommen, er wollte die gesamte Umwelt und Kultur der Öffentlichkeit beeinflussen, die Stadtviertel, Plätze, die inneren und außen Flächen an den Häusern und deren Einrichtungen bis hin zur Mode und zur Denkweise. Vasarely ist in einer Person Planer, Theoretiker, Mezän und Schöpfer. Er schreibt, hält Vorträge und unterrichtet in allen seinen Epochen, damit seine Werke und Prinzipien auf klare Weise erreichbar werden. Aus diesem Grund kam es zur Stiftung Aix-en-Provence, zur Gründung des Didaktischen Museums in Gordes, so entstanden die Vasarely-Museen in Pécs (fünfkirchen) und Budapest in Ungarn und noch weitere zahlreiche von ihm egründete oder unterstützte Stiftungen.

IV. VASARELY VOR PARIS

Unter Nutzung der Lehren der in der Werkstatt von Bortnyik erlernten Bauhaus-Auffassung unterhielt Vasarely sich und seine Familie bis 1957 mit Werbearbeiten. Nachdem er sich bei Bortnyik alles erdenkliche über die »Gebrauchgraphik« angeeignet hatte, wurde sein Name in kürze bekannt. Und obgleich er nur zwei Jahre bei Bortnyik war, hatten, die hier gemachten praktischen und tehoretischen Erfahrungen einen bleibenden Einfluß auf seine Auffassung. Bei der Suche nach den Spuren des frühen öffentlichen Auftritts von Vasarely in Ungarn finden wir in der zeitgenössischen prominenten Fachzeitschrift »Magyar Művészet« (»Ungarische Kunst«) aus dem Jahr 1930 in der Nummer 8 eine kurze Nachricht in der Kolumne »Ausstellungen«, wonach am 4. Oktober » . . . die Plakat- und werbegraphische Ausstellung von Klári Spinner und Győző Vásárhelyi im Salon Ákos Kovács eröffnet wurde«. Zu dieser Ausstellung wurde kein Informationsmaterial gefertigt, und wir wissen nur so viel mit Sicherheit, daß vom Ehepar seine Werbe- bzw. angewandten graphischen Entwürfe und Arbeiten vorgestellt worden sind. Über die Werke Vasarelys anläßlich der 141. Gruppenausstellung im Ernst-Museum im Jahre 1933 besitzen wir allerdings bereits etwas meht Informaitonen.
Im September 1933 hatte der damals noch unter dem Namen Győző Vásárhelyi bekannte Künstler in einem der größten und frequentiertesten Budapester Ausstellungssaal, im Ernst-Museum, der den Namen des Begründers Lajos Ernst trägt und auch heute noch ähnlichen Zwecken dient, zusammen mit fünf anderen Künstlern seine Werke ausgestellt. Während jedoch die anderen fünf Maler ihre Tafelbilder präsentierten, erschien Vasarely auch diesmal mit Werbegraphiken.

Über diese im »Saal fünf und sechs« gezeigten Exponate schrieb Dr. Béla Lázár, der ständige Mitarbeiter und Kunsttheoretiker von Lajos Ernst, folgende Zeilen: »Dieser ganz junge Künstler lebt, oder richtiger gesagt: arbeitet in Paris. Denn was wir hier von ihm sehen, sind alles Plakate, die an den Pariser Mauern prangen, oder für die französische Industrie werben, was ein Beweis dafür ist, daß der Name Vasarely dort bereits beginnt eine Marke zu werden. Wer sich diese Zeichnungen anschaut, sieht, daß der junge Künstler unter Einsatz sämtlicher Errungenschaften der modernen Technik mit viel Geschmack, erstaunlicher Sicherheit und zahlreichen Ideen an die Lösung seiner Aufgaben herangegangen ist. Er wußte, daß er viel wagen durfte, denn das französische Druckgewerbe schreckt selbst vor den schwierigsten Aufgaben nicht zurück, und erwartet im Gegenteil sogar an möglichst vielseitige Lösungen herangehen zu müssen. Es gibt dem Künstler freie Hände läßte seine Phantasie flügeln. Und auch der junge Künstler schreckt nicht davor zurück das Groteske mit dem Süßen, sas Schrille mit dem Intimen zu vermengen oder nicht zu vergessen oder nicht zu übertreiben oder nicht zu vereinen. Er benutzt die reichsten Takte des Linienspiels zu der wundervollen Harmonisierung der Farben oder zur hervorspringenden, hervorstechneden, ohrenbetäubenden oder betöenden Orchestrierung einzelner Farbeffekte, wie das von der Psychologie des Plakates gefordert wird.«

Der Katalog hat keine Bildbeilagen, und daher gibt nur das Verzeichnis der Werke einen gewissen Begriff über den breiten Kreis der diesbezüglichen Tätigkeiten von Vasarely. Neben den Plakat- und verschiedenen Verpackungsentwürfen zeigte er Auslagentafeln, Buch- und Katalogdecken, Reklamehefte, Kuvert-, briefpapier-, Menukarten- und noch zu vielen anderen Werbezwecken verwendbare Zeichnungen. Wir wissen, daß Vasarely sich zu dieser Zeit bereits in Paris aufhielt und über sehr gute Werbeaufträge verfügte. Er war unter anderem für die Firmen Havas, Draeger und Dewambez tätig und verwendete die von diesen erhaltenen Gelder zur Absicherung seiner künstlerischen Freiheit. Von seinen Erfahrungen als Medizinstudent profitierte er bei seinen Verbeentwürfen für diverse Medikamente und medizinische Verfahren. Diese kleinen Kompositionen, die auch den Humor nicht entbehrten, konzentrieren all die Tugenden, derenthalben Vasarely ein so gefragter und geschätzter Künstler dieser Gattung wurde. Andererseits kann man an den Zeichnungsversuchen dieser Jahre, an seinen Bildern, die mit Farbstiften, Guasch- oder Mischtechnik geschaffen worden sind, bereits die Wurzeln der Substanz seiner Kunst entdecken. Beim Herangehen an die Frühepoche der ganzen schöpferischen Tätigkeit Vasarelys ist dieses erste Jahrzehnt sehr lehrreich, in dessen Verlauf er seine ersten Vorstellungen heranreifen ließ und sie dann verwirklichte und er die attraktiven Wege der Darstellung und der Figurativität verließ, die sich ihm auf jeden Fall als falsche Wege erwiesen. All das, was in den späteren Jahren auf den Gebieten des Kinetismus, der axonometrischen Perspektive und der Ambivalenz des Anblicks die Kunst Vasarelys charakterisierte, hatte seinen Platz unter den figurellen Versuchen der 30er und 40er Jahre, ganz gleich ob wir die »Grüne Studie« mit dem Datum 1929 oder die »Blaue Studie« aus dem Jahre 1930 hier zugrundelegen. Im erstgenannten Werk führt er einen Angriff gegen die Perspektive der Renaissance, die Illusion der dreidimensionalen Darstellung der Gegenstände. Es erscheint das quadratische Gitter als eine Möglichkeit der objektiven Bezeichnung der Raum- und räumlichen Verhältnisse. Es erscheint die Linie im Gegensatz zum Körper als Mittel der ausreichenden Formulierung des Symbols, und die homogene Grundfarbe, die sich asntelle des klassischen Hintergrundes anbietet zur Konkretisierbarkeit und Relativierbarkeit

von Form und Farbe. Und er zeigt ebenfalls am einfachen Beispiel der Veränderung der elliptischen Liniendichte die Illusion der Bewegung des Wasserspiegels, der sich nach dem Aufprall eines Wassertropfens zu kräuseln beginnt, oder die dimensionale Illusion der konbergierenden Linien der konischen Perspektive an der Zeichnung einer in den Tunnel eilenden Männergestalt. Zur gleichen Zeit erreicht er die räumliche Wirkung der »Schattenprojektion« nicht mehr mit der klassischen Linienperspektive sondern mit der hell-dunklen Textur der mit geometrischen Formen und Linien begrenzten Flächen. Auf den Zeichnungen Vasarelys »Studien für eine Zeichenschule« finden wir eine ganze Reihe seiner Versuche und seiner in diesem Zusammenhang gewonnenen Schlußfolgerungen. Unter den im Budapester Vasarely-Museum gezeigten zeichnungen aus seinen frühen Jahren sind noch die sog. »enigmatischen« Zeichnungen zu erwähnen, auf denen angesichts zwei ineinander verschlungener Frauengestalten oder Männer- und Frauenfiguren die Möglichkeit der zweideutigen Sichtbarkeit des Positiv-Negativ-Bildes aufgeworfen wird. Als am bekanntesten gilt aus dieser figurellen Versuchsserie die strichförmige oder mit hell-dunkler Farbe ausgefüllte Variante der »Ringer« (»Catch«). Im späteren kann man diesen doppelt apperzipierbaren Anblick im Ergebnis der Form- und Raumänderung bei Vasarely nur noch mit geometrischen Formen vorstellen.
Denise René eröffnete im November 1944 seine Galerie in Paris in der Rue Boétie. Sein erstes Programm bestand in der Vorstellung der Werke Vasarelys, der aus diesem Anlaß ebenfalls seine erste Pariser Ausstellung veranstaltete. Der seither einen internationalen Ruf genießende Galerie-Eigentümer erinnert sich an diese für beide so wichtige Premiere wie folgt zurück: »An der Ausstellung standen Graphiken zur Schau, da es Vasarely zu dieser Zeit noch nicht in den Sinn kam Maler zu werden. Er war zu dieser zeit ein talentierter und bereits recht berühmter Graphiker, und an dieser seiner ersten Ausstellung führte er auch die Ergebnisse seiner Forschungsarbeiten auf dem Gebiet der Graphik vor . . . Diese erste Ausstellung Vasarelys betrachtete man mehr als eine surrealistische Ausstellung . . . Als Andrée Breton die Galerie besuchte, sagte er: 'endlich ist der echte surrealistische Maler geboren!' Vasarely wandte sich dagegen sehr rasch in Richtung Abstraktion, zur reinen Malerei hin, und verabschiedete sich von der Graphik.«.

Damit hatte die Periode der Werbegraphik und der angewandten Kunstarten für den Künstler ein Ende. Nach seiner kurzen und als »Falscher Weg« registrierte Periode der Versuche schritt Vasarely vorwärts, um einen neuen Stil auf geometrischen Grundlagen und auf optischen Effekten basierend zu schaffen.

BIOGRAPHISCHE DATEN

09. 04. 1908: Geboren in Pécs (Fünfkirchen).
1912 bis 1919: Verbringt seine Kindheit in Pöstyén (Piešt'any — heute Slowakei), und zieht sodann mit seiner Familie nach Budapest
1925: Abitur und darauffolgend 3 Semester Medizinstudien
1927 bis 1929:Schüler in dem vom Bauhaus-Geist durchdrungenen Atelier »Műhely« (»Werkstatt«) von Sándor Bortnyik.
1930: Übersiedelt mit seiner Frau Klára (Claire) Spinner, Kunstgewerblerin, nach Paris, wo sie sich mit angewandter Graphik beschäftigen. Sie bekommen zwei Söhne, André und Jean-Pierre, wobei letzterer später unter dem Namen Yvaral ebenfalls Maler wird.
1930 bis 1940: Vasarely ist als Graphiker tätig.
1940 bis 1943: Die Periode der »Falschen Wege« (»Les Fausses Routes«)
1944: Vasarely geht zur Malerei über
1946: Erste Pariser Ausstellung in der Galerie Denis René
1947: Belle-Isle-Periode
1948: Cristal-Periode
1951: Denfert-Periode
1955: Gelbes Manifest — Kinetische Periode — Architektonische Werke — Wandteppiche — Künstlerische Filme — Serigraphische Alben — Publikationen — Zahlreiche seiner Bilder gelangen in staatliche und Privatsammlungen — Preis der Kritiker (Brüssel) — Goldmedaille (Mailand) — Internationaler Preis (Venezuela)
1960: Die Planetarische Folklore
1964: Guggenheim-Preis (New York) — Permutationen-Periode
1965: Das französische Kultusministerium verleiht ihm den Titel »Ritter der Kunst und der Literatur« — Großen Preis der VI. Internationalen Graphischen Ausstellung (Laibach) — Großer Preis der VIII. Kunstbiennale (Sao Paulo, Brasilien) — Goldmedaille der Gesellschaft zur Unterstützung der Beziehungen zwischen der Kunst und der Industrie (Paris) — Hommage l'hexagone-Periode (Frankreich)
1966: Ehrenbürger von New Orleans — Preis der I. Internationalen Graphischen Biennale (Krakau) — Goldmedaille des II. Internationalen Ästhetischen Symposions (Rimini) — Periode der »Deformationen«
1967: Preis des Außenministers an der IX. Biennale in Tokio — Preis für Malerei vom Carnegie-Institut (Pittsburg, USA)
1968: Preis »Prestige des Papiers (Paris) — Preis der »Werke auf freie Themen« des II. Internationalen Graphischen Biennales (Krakau) — Erster Goldplaketten-Preis des Internationalen Festivals für Malerei (Cagnes-sur-Mer, Frankreich) — Ernennung zum Professor h. c. an der Hochschule für Kunstgewerbe (Budapest)
1969: Bidim- und Tridim-Periode
05. 06. 1990: Eröffnung des Didaktischen Museums in gordes, Frankreich — Ernennung zum Ritter der Ehrenlegion
1971: Internationaler erster Preis für die Schriften »Discours de la Méthode — Descartes-Vasarely« (Dinao Marina, Italien) — Ab dem 27. September wird die Stiftung Vasarely (Fondation Vasarely) als eine öffentliche Stiftung anerkannt, und der magistrat der Stadt Aix-en-Provence verleiht Vasarely eine Gedenkplakette mit dem Bildnis von Cézanne — Der Rat (Magistrat) der Stadt Győr (Ungarn) verleiht ihm eine Goldmedaille in Anerkennung seiner Dekorationen zu den Aufführungen der Racine-Werke im Stadttheater
1972: Preis des Warschauer Nationalmuseums mit Erwerb des Werkes anläßlich der IV. Internationalen Graphischen Biennale (Krakau) — Der Kreis der Freunde der Stiftung Vasarely wird gegründet (Aix-en-Provence, Frankreich)
1973: Ehrenbürger von Villeparisis
1974: Goldmedaille der Internationalen Graphischen Biennale (Fredrikstad, Norwegen)
1975: Medaille für Kunstgewerbe der Akademie für Architektur (Paris)

1976: Eröffnung des Architektonischen Forschungs-zentrums der Stiftung Vasarely in Aix-en-Provence (Frankreich) durch den Minister — Offizielle Eröffnung des Vasarely-Museums in seiner Geburststadt Pécs (Fünfkirchen) und Ernennung zum Ehrenbürger der Stadt

1977: Vasarely wird zum ewigen Berater eh. der Gesellschaft für Bildende Künste der UNESCO gewählt — Anläßlich seiner individuellen Ausstellung in Caracas erhält er vom venezolanischen Präsidenten den Orden »Andre Bello« — Die Universität von Cleveland (USA) wählt ihn zum Ehrendoktor für seine aktive Mitwirkung im Kreis »Kunst und Stadt«, es werden ihm die Schlüssel der Stadt übergeben, und der 07. November 1977 wird zum »Vasarely-Tag« erklärt — Das Nukleare Technische Institut (London), Abteilung für nukleare Hämatologie, wählt ihn zum Ehrenmitglied — Vasarely wird zum Ehrenpräidenten der Französisch-Ungarischen-Gesellschaft gewählt

1978: Auszeichnung Offizier des Verdienstordens Im Dienste der Nation vom Ministerium für Umweltschutz (Frankreich) — Die Stadt Goslar verleiht ihm für seine Rolle in der Kunst des 20. Jahrhunderts den Kaiserring — Diplom der Universität New York (USA) für seinen Vortrag »Die Philosophie der Ästhetik«, Verewigung an der Gedenktafel der Universität mit allen damit zusammenhängenden Anerkennungen und Ehrungen — Eröffnung des Vasarely-Zentrums (New York) — In Anerkennung der Verdienste in der Vertiefung der französisch-ungarischen kulturellen Beziehungen Auszeichnung mit dem Orden Banner mit Lorbeeren der Ungarischen Volksrepublik — Anläßlich der 100-Jahre-Feier des Bruckmann-Verlages (München) überreicht der bayerische Kultusminister eine Goldmedaille

1979: Ehrenbürger der Stadt Aix-en-Provence — Nimmt zusammen mit anderen international bekannten Persönlichkeiten an dr Friedenskonferenz der UNESCO teil — Mitglied des Berartungs-gremiums »Ideen zur Belebung des kulturellen Lebens von Paris« und beteiligt sich an der vom Industrieministerium Frankreichs angeregten Aktion »Mission für die Erneuerung« — Vega-Periode

1980: Auszeichnung mit dem Offiziersorden für Kulturelle Verdienste durch Rainier III., dem Fürsten von Monaco — Auszeichnung mit dem Offiziersorden »Rio Branco« durch den Präsidenten Brasiliens — Verleihung der 50jährigen Jubileumsmedaille der Besten Französischen Handwerken an der Sorbonne — Anläßlich des Kolloquiums »Kunst und Stadt« wird Vasarely die Medaille der Stadt Orleans (Frankreich) übergeben

1981: Ernennung zum Offizier der Ehrenlegion — Gründung des »Institus für zeitgenössische Formgestaltung und Architektur« im Rahmen der Zusammenlegung der Vasarely-Stiftung in Aix-en-Provence und der Universität Aix-Marseille III

1982: Unter dem Motto »Vasarely im Weltall« (»Un Vasarely dans l'Espace«) nimmt der französische Kosmonaut zusammen mit der zweiköpfigen sowjetischen Manschaft 154 originale Scrigraphien, die Vasarely speziell für diesen Anlaß geschaffen hat, in der Raumkapsel »Saljut 7« mit. Nach der Rückkehr auf die Erde werden die vom Künstler und den beteiligten Kosmonauten signierte Blätter zum Verkauf zugunsten humanitärer Zwecke an die UNESCO geschenkt — Das Vasarely-Zentrum in Oslo (Norwegen) wird eröffnet — Ehrenmitglied der Internationalen Nomenklaturkommission (Stuttgart — London — Chicago)

1983: Ehrenbürger von Gordes — Die Stadt Los Angeles (USA) zeichnet Vasarely mit dem Titel »Bedeutender Künstler« aus

1984: »Vasarely-Woche« in New York. Am 7. Jahres-tag der Eröffnung des Vasarely-Zentrums wird er zum Ehrenbürger der Stadt gewählt. Auf Einladung der Hochschule für Soziale Forschungen in New York hält er einen Vortrag mit dem Titel »Die optische Annäherung der Welt« — Vasarely wird zum Kommandant des Verdienstordens Im Dienste der Nation (Frankreich) ernannt

1985: Verleihung der Offiziersauszeichnung des Verdienstordens Kunst und Literatur — Ehrenpr-sident der Kontaktkommission der Schwesterstädte Annet-sur-Marne, Wohnsitz Vasarelys in dr Nähe von Paris, und Gordes

1987: Das Vasarely-Museum mit mehreren hundert Werken des Künstlers wird in Budapest, im Schloß Zichy, eröffnet

1991: Claire Vasarely, die Gattin des Künstlers, verstirbt

1992: Vasarely wird zum Ehrenprofessor der Budapester Hochschule für Bildende Künste gewählt — Das Kunstforum in Wien, Ausstellung der gesammelten Werke Vasarelys mit dem Begleitband des Prestel-Verlags

Die Werke Vasarelys sind seit ihrer ersten Ausstellung 1946 in der Galerie von Denis René fast unzählige Male in allen großen Galerien und Museeun der Welt zu sehen gewesen. In den letzten Jahren gibt es immer mehr repräsentative zusammenfassende Ausstellungen, an denen sich auch die ungarischen Sammlungen und so die Pécser und Budapester Vasarely-Museen mit ihren Leihgaben beteiligen.

Verfasserin der Studien: MÁRIA EGRI
Die Schrift von BRIGITTA CIFFKA, sowie den Katalog der ausgestellten Werke machen wir aus der in 1987 erschienenen Publikation des Museums der schönen Künste bekannt.
Biographie und Bibliographie: LÍVIA BÍRÓ
Photographien: KÁROLY KOZMA
Übersetzt durch: ROOSZ EMIL

An der Titelseite: RAUSCH 1969. (271.)
An der Rückseite: SERIGRAPHIE (aus dem Stammaterial)

Für die Ausgabe ist MÁRIA EGRI, Direktorin des Museums Vasarely verantwortlich.

Hergestellt bei Betreuung der PIKTOGRÁF BT.
Technische Redakteurin und Herstellerin des typographischen Planes: EDIT PETROVAI

12205

MUSEUM VASARELY

Budapest III., Szentlélek tér 6.
Tel.: 250-1540, 188-7551

Geöffnet: täglich von 10 bis 18 Uhr (mit Ausnahme von Montag)

Vasarely Victor

Tárlatai: Csoportkiállítás: „Műhely" Iparművészeti Múzeum, Budapest (1929); 1930: Egyéni, önálló kiállítása: Kovács Ákos Galéria, Budapest. 1933: Önálló tárlata: Ernst Múzeum, Budapest.

Künstler des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 1941 1931

Vasarely Victor

1934: csoportos kiállítás: Galerie Pléiade, Paris

1944: Önálló tárlata: Galerie Denise René, Paris

1945: Salon des Surindépendants, Paris,

Künstler des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 1944 1834.

Vasarely Victor

165

1945: Salon des Surindépendants, Paris;
1946: Önálló kiállítás: Galerie Denise René, Paris,
1946: Csoportos kiállítás: Salon des Surindépendants, Paris.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 f 1831.

Vasarely Victor

1947: 4 Surindépendants, Galerie Breteau, Paris - 1er Salon des Réalités Nouvelles, Musée d'Art Moderne, Paris, „Peintures abstraites", Galerie Denise René, Paris - Salon des Surindépendants, Paris.

Lexikon des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1944: Peintures et Sculptures contemporaines, Galerie Denise René, Paris - „Tendances de l'art abstraite," Galerie Denise René, Paris - Salon de Mai - Salon des Réalités nouvelles, Paris

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1948: „Jeunes peintres de Paris", Konsthallen, Göteborg - Galerie Tokanten, Kopenhagen,

1949: Önálló kiállítás: Galerie Denise René, Paris.

Künstler des 20. Jahrhunderts: Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1944 - 1951.

Vasarely Victor

1949: Csoportos kiállítása: „Exposition abstraite", Galerie Betty Parson, New York – „Linien" – Kopenhagen – „Quelques Aspects de la Peinture présente", Galerie Denise René, Paris.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l 1831.

Vasarely Victor

170

1949. „De la Figuration à l'Abstraction", Musée de São Paulo - Salon de Mai, Paris - Salon des Réalités nouvelles, Paris - Artistes de la Galerie Denise René, Malmö.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 f 183 f.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1950: Önálló tárlata: Galerie Arne Bruun Rasmussen, Kopenhagen.
Csoportos kiállítása: Exposition „Du XX siècle à nos jours", Kunsthaus, Zürich, „Aspects de l'Art d'aujourd'hui", Galerie Denise René, Paris.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941, 1831.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

172

1950: „Espaces nouveaux", Galerie Denise René, Paris – Salon de Mai, Paris. – Salon des Réalités nouvelles Paris.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 1831.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1951: Csoportos kiállítások: „Formes et Couleurs murales", Galerie Denise René, Paris, – „Rythmes et Couleurs," Galerie Bernheim jeune, Paris.

Művészek 20. Jahrhundert: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 1831.

Vasarely Victor

1951: Vónalor kiállítás „Plan Form" a l'École de Paris" 20 művészével, rendezte Denise René, Koppenhága - Stockholm, Helsinkiben. Salon de Mai, Paris. Salon des Réalités nouvelles, Paris.

Lexikon des 20 Jahrhunderts: Vasarely Edition Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 183 l.

Vasarely Victor

1951: Csoportos kiállítása: Menton-i első Biennale;

1952: Önálló tárlata: Galerie Denise René, Paris – Galerie Samlaren, Stockholm.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely 1941
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1831.

Vasarely Victor

1952: Csoportos tárlata: „Exposition d'Art français," Jougoslavie – „20 művész 20 műve" Galerie Denise René, Paris – Salon de Mai, Paris. „Klar Form" Oslo, Liège.

Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1949 1831.

Vasarely Victor

1952: „12 új pozíció-kárpit," Galerie Denise René, Paris - Salon des Réalités Nouvelles, Musée d'Art Moderne, Paris, „A ma fraucia-olasz feslői," Torino; „A ma fraucia-olasz feslői," Musée de Lyon.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1944 1831.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1952: „Malerei in Paris heute" (A párizsi festészet egy része), Kunsthaus, Zürich; „Aubusson Tapestries by 12 Abstract Artists" (Aubusson szőnyeg kárpit 12 absztrakt művésztől -

Kunst des Jahrhunderts (20): Vasarely, Edition du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 193 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

A tárlat a New York-i Sidney Janis Gallery-ben.

1953: Csoportos tárlata: „Exposition internationale de tapisseries" in the Museums of the USA.

Kunst des 20. Jahrhunderts; Vasarely, 1949

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 183 l.

Vasarely Victor

1953: Biennale de Menton – Wanderausstellung „Europa Kunst", Dänemark (u. „Europa Műcsarnok vándorkiállítása"), „Dewasne, Deyrolle, Jacobsen, Mortensen, Vasarely" Galerie Denise René, Paris.

Kunst des Jahrhunderts, : Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1944 1838.

Vasarely Victor

„Arte astratta italiana e francese"

/: Ecole de Paris :/, Galerie Nationale d'Art Moderne, Rome - Galerie Denise René, Paris, Gruppe Hamburg und Gruppe Denise René, Völkerkundmuseum, Hamburg.

Kunst des 20 Jahrhunderts : Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 / 183 p.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1953: Salon de Mai, Paris - Salon des Réalités nouvelles, Paris - „Younger European Painters" (Fiatalabb európai művészek), the Solomon R. Guggenheim Museum, New York.

Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1941 1830.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

183

Vasarely Victor

1954: Önálló tárlata: Palais des Beaux Arts, Bruxelles – APIAW, Liège, Csoportos kiállítása: Salon d'Art Français, Maroc, – „Wandtapijten", Stedelijk Museum, Amsterdam és Raadhuis, Heerlen.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Edition du Griffon, Neuchâtel, 1965 1941 1831.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

184

Vasarely Victor

1954: „YS", Leverkusen – Collection Philippe Dotremont, Stedelijk Museum, Amsterdam, Stedelijk Museum, Eindhoven – „Ecole de Paris", Galerie Charpentier, Paris – 10. Triennale Milano.

Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely, Edition du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1944 1834.

Vasarely Victor

185

1954: „Europa Kunst", Kopenhagen – „Denasne, Deyrolle, Jacobsen, Mortensen, Vasarely", Galerie Denise René, Paris – Salon de Mai, Paris – Salon des Réalités nouvelles, Paris.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1834.

Vasarely Victor

1954: „Bloc, Deyrolle, Herbin, Mortensen, Poliakoff, Vasarely," APiAW, Liège – „Artistes d'avant-garde de l'Ecole de Paris, Musée d'Art Moderne, São Paulo.

Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 183 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1955: Önálló tárlata: Galerie Denise Rene, Paris.

Csoportos kiállításai: „Nye Franske Tapisserier", Museum Oslo – „Pittsburgh International 1955" Carnegi Institute Pittsburgh.

Kunstdes 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 131 l.

Vasarely Victor

1955: „Exposition d'Art abstrait", Havana – Biennale de Menton – „Documenta", Kassel – „Exposition Internationale de Peinture, Valencia, Venezuela – „Espaco" Musée d'Art Moderne, Rio de Janeiro.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1905 194 k., 183 l.

Vasarely Victor

1955: „ Sérigraphies et Lithografies de Vasarely, Mortensen, Deyrolle", Galerie Aujourd'hui, Bruxelles – „ Le Mouvement", Galerie Denise René, Paris – Salon de Mai, Paris

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 f 183 f.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1955: XVIIIe Biennale Brooklyn Museum - „Réalités nouvelles", Paris - „Internationale Tentoonstelling van Toegepaste Kunst - Unica", Hilversum - „Art 1955", Musée de Rouen.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 183 l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1955: „École de Paris 1955", Galerie Charpentier, Paris – „IX premio Lissone".

1956: Önálló tárlatok: Galerie Blanche, Stockholm – Galerie „Der Spiegel", Köln.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l

183 l.

192

Vasarely Victor

1956; Csoportos kiállítása: Tapisseries /Editions Denise René/, Kestner Gesellschaft, Hannover – „Dix ans de peinture" /:Tizév festépete:/, Musée des Beaux-Arts, Liège – Haus der Kunst, München.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 1941

1831.

Vasarely Victor

1956 : Musée des Beaux Arts, Nantes,
– Tapisseries, Musée d'Art Moderne
de Rio de Janeiro et São Paolo – Musée
de Grenoble – Exposition de Tapisseries,
Yverdon – Tokyo.

Kunst des 20 Jahrhunderts : Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
1831.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

194

1956: „Internationale Sezession 56", „Leverkusen - Galerie Artek, Helsinki - „Mortensen - Vasarely", Galerie Denise René, Paris - Moderne Französische Tapisserie" Kunsthalle Bern.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

194 f 183 p.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1956: „Hommage à Fernand Léger," Institut français de Valence – „Peinture d'aujourd'hui de l'avant-garde de l'École de Paris," Palais des Beaux-Arts, Habana, Salon de Mai, Paris.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940 1831.

196

Vasarely Victor

1956: XIe Salon des Réalités nouvelles, Paris — „École de Paris 1956", Galerie Charpentier, Paris.

1957: Csoportos kiállítás: Kunstverein, Wiesbaden — Salon „Comparaisons" Musée d'Art Moderne, Paris.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely. Editions de Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831.

Vasarely Victor

1957: „Mortensen, Deyrolle, Vasarely, Bloc" Kunstverein Freiburg – „Exposition de Tapisseries Groupe Denise René" Musée de Saint Etienne – Tapisseries, Kunstgewerbemuseum, Zürich.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 183 l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

198

1957: „Vasarely, Mortensen, Sonia Delaunay", Club Bel Etage, Zürich et Club 44, La Chaux-de-Fonds — „Architecture Contemporaine, Intégration des Arts", Musée de Rouen.

Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely,

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

1831.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1957: XIIIe Salon de Mai, Paris – XIIe Salon des Réalités nouvelles, Paris – „ 60 Artistes du XIIe Salon des Réalités Nouvelles" Musée de Nantes – Exposition de Tapisseries, Triennale Milano.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. *941 1831.

Vasarely Victor

200

1958: Önálló tárlata: Galerie Rose Fried, New York, – Galleria del Grattacielo, Milano – Musée National des Beaux Arts, Buenos-Aires – Musee d'Art Moderne, Montevideo.

Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831.

Vasarely Victor

Csoportos kiállítása: „50 ans d'Art Moderne", Palais International des Beaux Arts, Exposition Universelle, Bruxelles – Carnegie Institute, Pittsburgh.

Kunst der 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1944 1831

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1958: Städtische Kunsthalle Mannheim – „Painting and Sculpture Acquisitions", The Museum of Modern Art, New York – Galerie „Der Spiegel", Köln – Salon „Comparaisons", Musee d'Art Moderne, Paris.

Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1958: „Mondrian, Rompel, Vasarely," Galerie Schmela, Düsseldorf – XIVe Salon de Mai, Paris – XIIIe Salon des Réalités nouvelles, Paris – „L'Art du XXI siècle" Palais des Expositions, Charleroi.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1958: „El Arte abstracto en Europa" Galleria de Arte, Habana – „De Fransk", Frederiksberg Raadhaus, Kopenhagen – „Exposition de sérigraphies: Mortensen, Seuphor, Taeuber-Arp Vasarely"

Kunst des Jahrhunderts (20): Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940 1831.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1958: Galerie Bonino, Buenos-Aires.

1959: Önálló kiállítás: Galerie „Der Spiegel", Köln – „Tableaux cinétiques", Galerie Denise Rene, Paris – Musée de Beaux-Arts, Caracas.

Kunst des 20. Jahrhunderts; Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941, 1841.

Vasarely Victor

1959: Csoportos kiállitása: Exhibition of Contemporary Painting; Carnegie Institute, Pittsburgh – „Denise René expose" Städtisches Museum, Leverkusen.

Künstler 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831.

Vasarely Victor

1959: Salon de Mai, Paris – "Documenta II", Kassel – XIVe Salon de Réalités nouvelles, Paris – „L'Ecole de Paris dans les collections belges," Musée d'Art Moderne, Paris.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

1831.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1959: Salon „Comparaisons" Musée d'Art Moderne, Paris – „Fifteen Painters from Paris," The Corcoran Gallery, Washington – „Inaugural Selection," The Solomon R. Guggenheim Museum, New-York.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 1949 1831.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1959: „Collection Philippe Dotremont", The Solomon R. Guggenheim Museum, New York – „Ecole de Paris 1959", Galerie Charpentier, Paris.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1908 1831.

Vasarely Victor

1960: Önálló tárlata: Palais des Beaux-Arts, Bruxelles – Galerie Denise René, Paris.

Csoportos kiállítása: „Art construit" Musée d'Ixelles, Bruxelles.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

1831.

Vasarely Victor

1960: „Antagonismes", Musée des Arts Decoratifs, Paris – „Construction and Geometry in Painting", Galerie Cholette, New York – „Multiplizierte Kunstwerke" Kaiser-Wilhelm Museum, Krefeld.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 183 L.

Vasarely Victor

1960: „Art construit", Musée d'Art Wallon, Liège – XVe Salon des Réalités Nouvelles, Paris – „25 Promoción Arquitectura, Sala Gaspar, Barcelona.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 p. 193 p.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1960: „Kinetische Kunst," Kunstgewerbemuseum Zürich – XVe Salon de Mai, Paris – „konkrete Kunst" Helmhaus, Zürich – Construction and Geometry in Painting" "Contemporary Art Center, Cincinnati.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 / 183 l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1960: „Neue Französische Wandteppiche"
Museum für Kunst und Gewerbe,
Hamburg – „Construction and Geometry
in Painting" The Arts Club of Chicago.

Lipsia des 20 Jahrhunderts: Vasarely: Edi-
tions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 f.
183 f.

Vasarely Victor

1960 : Galerie Denise René, Paris.

1961 : Önálló tárlata : Galerie „Der Spiegel", Köln, – Galleria Lorenzelli, Milano – Cottages, Galerie le Point Cardinal, Paris.

Kunst der 20 Jahrhunderts : Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831

Vasarely Victor

1961: „Vasarely, collages et oeuvres récentes"
Galerie Artek, Helsinki – World House
Galleries, New York – Hanover-Gallery,
London.

Kunst des 20. Jahrhunderts; Vasarely: Edi-
tions du Griffon; Neuchâtel, 1965. 194f
1831.

Vasarely Victor

1961: Csoportos kiállítása: „Construction and Geometry in Painting," Walker Art Center, Minneapolis – Sammlung Philippe Dotremont, Kunstverein Düsseldorf und Kunsthalle, Basel.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely; Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1961: „One Hundred Paintings from The G. David Thompson Collection", Guggenheim Museum, New York – XVIIe Salon de Mai, Paris – „Le Mouvement", Stedelijk Museum, Amsterdam.

Kunstdes 20 Jahrhunderts; Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 1831.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

219

Vasarely Victor

1961: „Editions de seriegraphies", Galerie Denise René, Paris – Salon des Réalités nouvelles, Paris – Salon de Mai – Stedelijk Museum, Amsterdam – Exposition Internationale de Gravure, Moderna Galerija, Ljubljana.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965, 1941 1831.

Vasarely Victor

1961: „Wandteppiche," Akademie der schönen Künste, München, — „Pittsburgh International," Carnegie Institute, Pittsburgh — „Structures, Art abstrait constructif international," Galerie Denise René, Paris.

Kunst des 20. Jahrhunderts; Vasarely. Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 183 l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1961: „Paris, Carrefour de la Peinture"
(1945-1961), Stedelijk Museum, Eindhoven

1962: Önálló kiállítás: Galerie Kaare
Bjerntsen, Oslo - The Pace Gallery, Boston.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely; Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
1831.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

. 1962: Galerie Le Point Cardinal, Paris – Galerie Artek, Helsinki.
Csoportos kiállítása: „Art abstrait constructif international," Galerie Denise René, Paris – Antagonismes II, l'Objet" Pavillon de Marsan, Paris.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, ~~1965.~~ 1941 1831.

Vasarely Victor

1962: Salon „Comparaisons", Musée d'Art Moderne, Paris – XVIe Salon des Réalités nouvelles, Paris – „Peintres contemporains de l'École de Paris, Maroc – Hanover Gallery, London.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940 1840.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1962: „Ecole de Paris" Toute Gallery London - XVIIe Salon de Mai, Paris - „Konkrete Kunst", Galerie Anna Boepple, Wiesbaden - „Strukturen" Städtisches Museum, Leverkusen.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 194 f 184 f.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1962: „3i Gestaltes einer totalen visuellen Synthese", Galerie d'Art Moderne, Basel – Salon d'Automne, Paris – „Intergroup 62", Haus Industrieform, Essen.

Kunst des 20. Jahrhunderts; Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 184 l.

226

Vasarely Victor

1962: Gimpel and Hanover Gallery, Zürich.

1963: Önálló tárlata: Tatft Museum, Cincinnati – „L'Unité Plastique" Musée des Arts decoratifs, Palais du Louvre.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 184 l.

Vasarely Victor

227

Tárlatain bemutatott műveiről készült fényképfelvételek:

„Egyéni kiállítás," Galerie Arne Bruun Rasmussen, Kopenhága, 1950.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

1811.

228

Vasarely Victor

„Egyéni tárlatrépkek," Palais des Beaux-Arts, Brüssel, 1954, fényképfelvétel.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1811

Vasarely Victor

„Egyéni tárlatrépzlet," A.P.I.A.W., Lü Hich-Liège, 1954, fényhépfelvétel.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941. 1811-

230

Vasarely Victor

„Mouvement" tárlat részlet, Galerie Denise René, Paris, 1955, fényképfelvétel.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1811.

Vasarely Victor

Egyéni tárlatrészlete, Galerie Denise René, Paris, 1956, fényhép reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel 1965.

1941 1811

Vasarely Victor

Egyéni tárlatrészlet, „Kinetikai képek," Galerie Denise René, Paris, 1959, fényképreprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965
1941 1811.

Vasarely Victor

Egyéni kiállítás / Vernissage /
Galerie Der Spiegel, Köln, 1959
fényképfelvétel.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
194 l. 181 l.

Vasarely Victor

Egyéni tárlatrépték, Palais des Beaux-Arts, Brüssel, 1960. fényképes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1821.

235

Vasarely Victor

Ilý szerzemények tárlata, Museum of Modern Art, New York, 1960.

fényhép reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1821

Vasarely Victor

Egyéni tárlat részlet, Galerie Denise René, Paris, 1960. fényhép felvétel reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1821.

Vasarely Victor 237

Egyéni tárlat-részlet, Galerie Le Point Cardinal, Paris 1961. fénykép reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1821.

Vasarely Victor

Egyéni kiállítások lexikon, Hanover Gallery, London, fényképfelvétel reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

194 l. 182 l.

Vasarely Victor

239

Egyéni tárlat részlet, Galerie Artek, Helsinki, 1962, fényképfelvétel reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941

1821

Vasarely Victor 240

Egyéni tárlat részlet. 43. Salon Diszitő művészek. Grand Palais, Paris, 1963. fényképreprodukció

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 182 l.

Vasarely Victor

Egyéni tárlat részlet: „Plasztikus egység" Musée des Arts Decoratifs, Pavillon de Marsan, Paris, 1963. színes fényképreprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1851

2425

Vasarely Victor

Egyéni tárlat prospektus. Musée des Arts Décoratifs, Pavillon de Marsan, Paris, 1963. színes fénykép reprodukció

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

194 l. 185 l.

Vasarely Victor

Egyéni tárlat díszlet, Documenta III", Kassel, 1964, színes fényképreprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 185 l.

Vasarely Victor

Egyéni tárlat részlet, Nemzetközi kiállítás, „Documenta III", Kassel, 1964 színes fényképreprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 1851.

245

Vasarely Victor

Egyéni tárlat részlet, egész tóblón fényképreprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1861.

Vasarely Victor

Egyéni tárlat rejtett „Plasztikai egység", Musée des Arts Décoratifs, Pavillon de Marsan, Paris, 1963. fényképes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 104/187 l.

Vasarely Victor 247

Egyéni tárlatréklet, Kestner Gesellschaft, Hannover 1963. fényképreprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1871-

Vasarely Victor 248

Egyéni tárlat réplet, The Pace Gallery, New York, 1964. fényhép reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1871.

Vasarely, Victor (Pécs, 1908 -

„Szinpadtew kék-sárgában"
montázs 54x75 cm J.l. középen Vasarely. Védett.
kikiáltási ár: 15000 ft.

—

„Szinpadtew" montázs 37x90,5 cm
J.l. középen: Vasarely. Védett
kikiáltási ár: 15000 ft.

BÁV 56.Képaukció Bp.1981.december

Victor Vasarely festőművész

Gyulán a Kohán György múzeumot tavaly nyáron avatták fel. Ezzel megint lényegesen gyarapodott az ország kulturális térképe. — Pécs az utóbbi években Csontváry és Vasarely gyűjteménye révén sok milliós érdeklődést fogadott.

L. M.: Kohán György emlékmúzeuma Gyulán. Petőfi Népe, 1980. febr. 21.

Victor Vasarely. Festőművész

Tavaly nyáron avatták fel Kohán György Múzeumát, ezzel megint lényegesen gyarapodott az ország kultúrális térképe. – Pécs az utóbbi években Csontváry és Vasarely gyűjteménye révén sokmilliós vendégsereget fogadott.

L.M.: Kohán György emlékmúzeuma.

Kelet-Magyarország, 1980. febr. 24.

1 **1** *Victor Vasarely: Marsan, olaj, vászon, 195×114 cm, 1962*

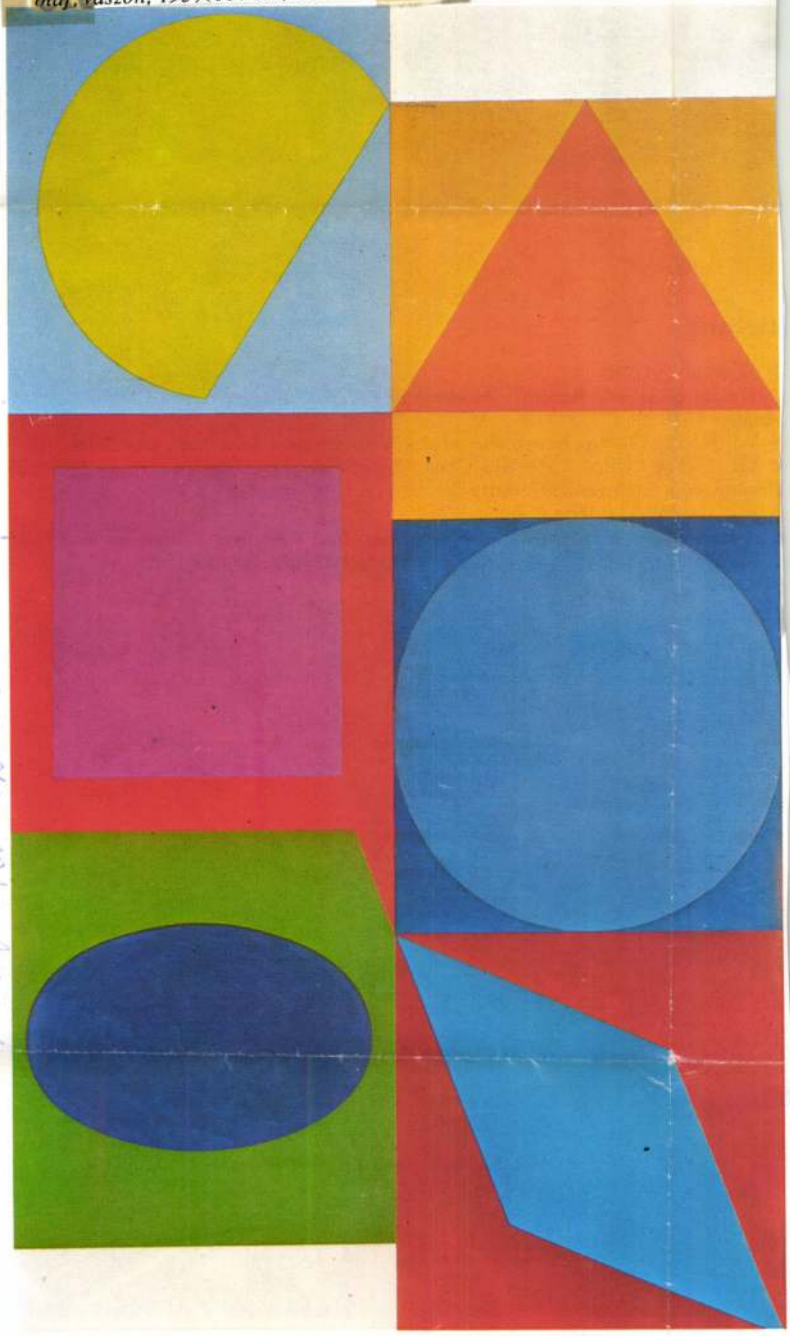

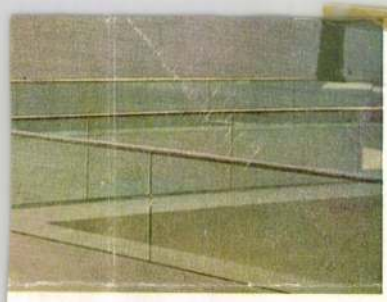

Jegyzetek

1 November 1978
2 Továbbiakat vö. Ratcliff: *Modernism for the Ages*, Art in America, July August 1978
3 Vö. Rónay György bevezetésével *A klasszicizmus* c. kötetben, Gondolat, 1967
4 Vö. Judith Colton: *Merlin's Cave Queen Caroline: Garden Art as Political Propaganda*, Eighteenth-Century Studies, Vol. 10, no. 1, Fall 1976
5 Vö. Tom Wolfe: *The Painted Word*
6 A Keleti épület kiállításaira vonatkozóan lásd még Franz Schulze: *The East Building: Trapezoid Triumphant*, Art in America, July–August 1978

Megnyitó ünnepség és lovagi torna

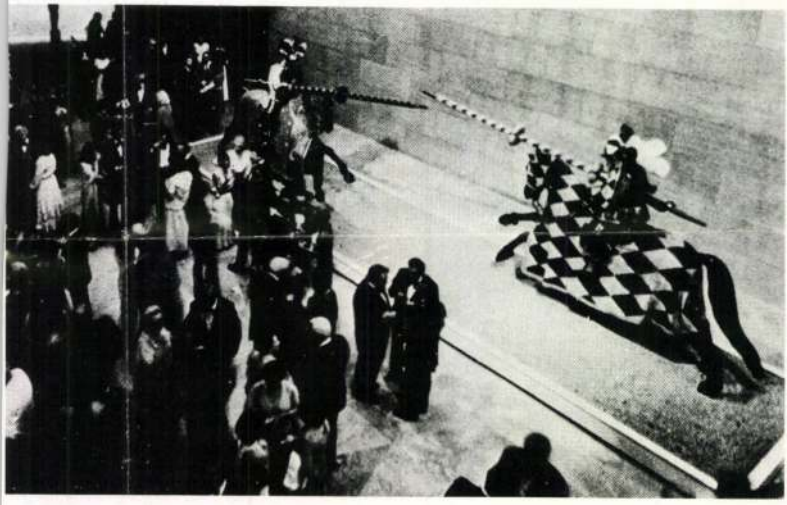

Vasarely, Victor, festő

L.: Zsolnay Vilmos

Pető Gábor PN. Az eszinmás titka 18.

Népszabadság, Bp. 1976. júl. 18.

Victor Vasarely

Victor Vasarely neve összeforrott az op art
művészeti irányzattal, 1931-39 közott
keletkezett rajzok és festmények a post-
impressionista festéskultúrát mutat-
ják.

Victor Vasarely

Illusztrációk

Bojár Iván: Vasarely
Tübör, 1976. június 15 - 36 oldal.

Victor Vasarely

Victor Vasarely 1929-ben Bortnyik
Sándor műhelyét tanulmányoz-
ta Budapesten.

Victor Vasarely

Victor Vasarely alkotói fejlődésének egyik korszakát planetáris-folklór-nak nevezte. Ez a folklóriszétikus törekvés egyre jobban elvúly ül mű-vészetében.

Victor Vasarely

Victor Vasarely nem mezit a folklórból
hanem folklórt teremt. Ly mi vészet a
a 20. század vázosi embere számára,
az amit Victor Vasarely csinál.

Victor Vasarely

A „Népmüvészete" arra szolgál, hogy a lakótelyek emberhez méltó otthont és örömet nyújtsanak az optikai kultúra segítségével.

Victor Vasarely

A művén anyagai között az alumínium lemeztől a plexiig, a szőrött felületektől az üvegig, a papírig minden megtalálható. S ebből rengetag munkát adhat.

Victor Vasarely

Nem az ember ábrázolását tartja
Vasarely lényegesnek, hanem az
ember szolgálatát a látáskultúra
segítségével.

Victor Vasarely

Victor Vasarely - Vásárhelyi Viktor
Pécsett működött. Szülővárosának
a művész impozáns gyűjte-
ményét adományozta, amelyből
önálló múzeumban nyílik el-
helyezést.

Victor Vasarely

Vasarely Pécsre készül, itt avatják
majd fel harmadik múzeumát.
Ez a múzeum a szülőházban nyi-
lik, ahová kipei, szobrai kerülnek.

Rudnyánszky István: Egy művész álma.
Wők Lapja, 1976. ápr. 17 - 16 oldal -

Victor Vasarely

Vasarely 1930-ban 22 éves korá-
ban fillér nélkül érkezett meg
Párizsba. Sikeres reklám gráfikus,
majd híres festő, keresett építész lett.

Rudnyánszky István: Egy művész álma
Nők Lapja, 1976. apr. 17 – 16 oldal.

Victor Vasarely

Aix-en Provence perem'en van a Vasarely alapítvány: a modern városesztétika bemutató-, kutató- és kivitelező-intézet.

Rudnyánszky István: Egy művész álma

Nők Lapja, 1976. ápr. 17 – 16 oldal.

Victor Vasarely

„Tervek lakőlelyi kárakra"

„Példak az egyhangú kár-
„tömlöh egyénesítésése"

„Egyiptomi motivumok egy
komlokzaton".

Rudnyánszky Tetvan: Egy művész álma,
III. kh. Lapja, 1976. apr. 17 - 16. oldal.

Victor Vasarely

Op Art: az ablakok sokszínű nyolcszög-
"letben"
„A Vasarely-alapítvány épülete Aix-en
Provence-ban"
„A harai folklór hatása".

Rudnyánszky István: Egy művész álma.
Nők Lapja, 1976. ápr. 17 – 16. oldal.

Victor Vasarely

a Szépművészeti Múzeum 30 évét bemutató jubileumi tárlatban kapcsolódik a Múzeum állandó modern kiállításához, amelyen a többi között a művész munkái is megtalálhatók.

Kádár Márta: A Szépművészeti Múzeum kincsei.

Csongrád Megyei Hírlap, 1975. aug. 1.

Victor Vasarely

a Szépművészeti Múzeum állandó modern kiállításán – mely a jubileumi kiállítással kapcsolódik – látható a művész alkotása.

H. M.: Bemutatjuk a Szépművészeti Múzeum kincseit.

Hajdu-Bihari Napló, 1975. aug. 10.

Vasas Károly szobrász

a Műcsarnokban szept. 20.-án nyílik meg a III. nemzetközi kisplasztikai biennále, melyen két magyar szobrász szerepel, – köztük a művész is.

Magyar Ifjúság, 1975. aug. 29.

Victor Vasarely

Méltatás

Székely András : MUNKÁCSY
Művészet, 1975. november - 28.oldal.

Victor Vasarely

Tillai Ernő építész lehető zárt
teret javasolt Vasarely most fel-
állítandó plasztikáinak. Vé-
leményét kérdezték.

Fekete Judit: Szobrok helye - gondolatok helye.
Művészet, 1975. november -

Vasarely, Victor, festő

• VASARELY-ALAPÍTVÁNY. Victor Vasarely, magyar származású neves francia festő alapítványt létesített Aix-en-Provence-ban, hogy otthont nyújtson a tehetséges építőművészeknek, s harcoljon az építészeti gicces ellen. Az alapítvány céljaira egy régi történelmi kastélyt alakítottak át.

— :o Vasarely - alapítvány 12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jan. 27

Vasarely, Victor, festő

l.: Kassák 4

Bodri gy.: Kiállítási ... 1127-1130.

JELENKOR, Pécs, 1975. december XVIII/12.

Vásárhelyi Győző

a szépművészeti Múzeumban márc. 3.-ig látható az a tárlat, mely beszámol az alaszországi művészeti törekvésekről 1930-tól napjainkig. — Külföldi katalógusokban többnyire a magyar képzőművészet jelenlegi eredményeit Vásárhelyi, Schäffer, Tóth, Moholy-Nagy személyéhez kötik.

Sosonci Miklós: Kiállítótermekben. Pestmegyei Hírlap, 1975. febr. 4.

Viktor Vasarely
Kestőmüvész

1978. I. 15. 10.33 D. Petőfi.

87 perc.

Az uj év kedvező előjelekkel kezdődik a szinházakban, elég csak arra utalni, hogy néhány héten belül uj szinházak nyilnak meg, s az év végén várhatóan november 7-én átadják a legszebb, legmodernebb uj szinház épületet Győrött, végre méltó helyre költözhet a Kisfaludi Szinház. Az épület szépségét növeli, hogy egyik külső falán Viktor Vasarely tervei szerint diszitik. A budai Várszinházra már nem kell sokáig várni, februárban nyitják meg, 10 napos szinházi kavalkáddal. Délutántól éjfélig, non

stop-müsor várja majd a nézőket, Buda első állandó szinházában, az egykori Karmelita-kolostorban. Az épülő győri, és a rövidesen megnyiló Várszinházban Kis Magdolna látogatott el, nyilván arra volt kiváncsi, mi az uj az uj szinházakban.

- Föltétlen megelitendő a szinház szerkezeti rendszere, a zsinórpadlás, és az egyébként szinházi épületeknél szokott magas és alacsonyabb tömeg-arányát egy hullámvonallal egybefogta. A lefedést a káheltető oldotta meg végül is, ami hát lehetővé tette, hogy ez a két tömeg egy fedél alatt jelentkezzék. Ezt a kábel tetőt egy poszonyi cég tervezte,

- Milyen különleges, egyedi berendezések vannak még?

- A forgószinpadi részt, az osztrák Wienerbrücken Bau cég tervezte, és az ő vezető szerelője irányitásával jelenleg folynak épp a szerelési munkálatai. Próbáljuk biztositani a szinház függönyeit, ami ugy néz ki, hogy szintén külföldi, éghetetlen anyagból kell, hogy megoldást nyerjen a szigoru tüzrendészeti előirások miatt.

- Tehát a körültekintő munka nem hiányzik, és remélhetőleg ezt a szépnek igérkező uj modern szinházat időben megtudják nyitni.

- Reméljük. Ezideig ugy látjuk, hogy van remény arra, hogy a szinház tervezett megnyitása november 7-ére sikerüljön.

- Azt hiszem nehéz eldönteni, hogy nehezebb-e egy uj szinházat épiteni, vagy pedig egy régi müemlék épületből modern szinházat varázsolni. Ez utóbbi a Várszinház, ahol nagyon sok teljesen egyedi uj technikai berendezéssel találkozhatunk. Kalauzunk Kocsi István, a szinház főmérnöke.

- 1925-ben miután faszerkezetü volt a nézőtér, tüzveszélyesnek nyilvánitották, és raktárt csináltak a szinházból. A második világháboru során megsérült az épület, a belsejében egy robbanás volt, melynek következtében a szinháznak a jelenlegi ives födémszerkezete megnyilt, magába ebbe a térbe egy szinházat varázsolni mint müemlékbe, a XX. század emberének igen komoly feladat.

- Ezért kellett tehát egy sor ujszerü berendezést alkalmazni, amely az épülethez illik, és megfelelő.

- Mindamellett meg kellett óvni a barok főfalakat. Ezért született az az elképzelés, hogy a barok főfalba a néztőeret, és a magát a szinpadot belekomponálja ugy, hogy a barok főfal érintetlen maradjon. A főfalban mintegy visszaforidott kagyló helyezte el a nézőteret, és gyakorlatilag itt az előcsarnok és a nézőtér egy légtér. Hogy mi az uj. Zsinórpadlást nem tudtunk létesiteni, ehelyett telepitettük a pontbuzó berendezéseket a diszletek mozgatására. Nem tudunk olyan dolgokat megvalósitani, melyet egy hagyományos szinháznál ahol a prosceneum keret van, és a prosceneum keret eltakarja a világitó testeket, ezért ke-

rültek beépitésre ezek az erkély páholyok, amelyeknek a korlátjára fényvetők vannak elhelyezve. Még egy ujdonság van itt technikai szempontból, nagy kőrszinház, ez az első olyan hely, ahol a technikai személyzet a főyilágositó előtt akkusztikus. Ugyanabba a légtérbe van, ahol a szinész, és a néző. Müszakilag komoly feladat, olyan zökkenőmentes produkciót biztositani, és olyan fegyelmezett munkával ezt elérni, hogy ebből a néző, és a szinész semmit ne vegyen észre.
- Elképzelhető-e itt az épületben nyáron egy esetleges szabadtéri szinház kialakitása.
-Maga a templom és a kolostor egy zárt egység, amelynek csodálatos belső udvara van. Biztositották az épitők a részünkre azt, hogy ott akár szabadtéri előadást is tudjunk tartani.

Vasarely, Victor, festő.

megemlítve

A Gy.: Portrék, tájak, zsánerek 7.

Népszabadság, Bp. 1978 jún. 23.

Victor Vasarely, festőművész

Képzőművészeti kisfilmek vetítése.

1978. Nov. 25. Vasarely

-"- 25. Moholy Nagy László filmjei.

Rendezvényszorzatok:

a Magyar Nemzeti Galéria programja

1978. November

Victor Vasarely festménye

1021

1978. junius 15. Kossuth 18,3o VGné

Esti Magazin

- A Franciaországban élő pécsi születésü müvész, Victor Vasarely magas magyar kitüntetést kapott 7o.. születésnapján. Az Elnöki Tanácsa Magyar Népköztársaság Babérkoszoruval ékesitett Zászlórendjével tüntette ki a magyar-francia kulturális kapcsolatok ápolásáért.

Vasarely, Victor (1908-

„Kompozíció" Sitanyomat 30x30

J. l. j.: Vasarely 257/267

Kikiáltási ár: 8000 Ft

BÁV 46.Képaukció katalógus Bp.1978.szeptember

Vasarely, Victor, Jestő

Vasarely egyik (színes):
hatszöge : Repr.

Címoldal
449.

— : Tímkéjüzenk

XXXIII/15.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. ápr. 14.

Vasarely, Victor, festő

L.: Kondor B.

—: Új Könyvek

542

XXXIII/17.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. évf. 28.

Vasarely, Victor, festő

L: Tot, Amerigo –

–: Amerigo Tot tizenegy nobrát ajándékozta Pécsnek

7.

Nipszabadság, Bp. 1978. aug. 9.

Vasarely, Victor, festő

L. Deim Pál

Lóska L: Vázlat a - 24-29.

Mozgó Világ, Bp. 1978. dec. IV/1.

Vasarely, Viktor (1908-

„Kompozíció" Gitanyomat 35 x 26
J. l. j. Vasarely
Ziás: 8000 ft.

BÁV 41. Képaukció Budapest 1976 december

Vasarely

D. Davies :Müvészet és jövő könyvében sze repel.

Valóság 1975-6-116

Bodri: D. Davies: Müvészet és jövő

Vasarely

A PÉCSI VASARELY MÚZEUM anyagából pénteken kiállítás nyílt Miskolcon a Molnár Béla Ifjúsági- és Úttörőházban. A tárlaton a külföldön élő, magyar származású művész által adományozott alkotások közül több, mint ötven látható.

Magyar Hirlap 1978-94-6

Victor Vasarely

Nem egészen két éve avatták fel *Victor Vasarely* — azaz a magyar születésű Vásárhelyi Győző — múzeumházát a mester egykori házában. Saját képei, művészettörténeti érdekességű *opart kompozició mellett jó néhány modern művész képeivel is találkozhatunk.* Kicsiben így a huszadik század európai művészetéből is ízelítőt kapnak azok, akik felkeresik a bemutatót.

Magyar Hirlap 19[illegible]

Hegyi:Muzeumi séta Pécsett

Victor Vasarely

Méltatás

Horváth Tamás: Portréfilm Vasarelyről.
Ujtiehor, 1978. április 2 – 28. lap.

Victor Vasarely

A művész eredményét megte-
kinthetik a pécsi Vasarely-mú-
zeumban. Innen mérteink ekle-
-tet illetikes szakemberek.

Horváth Tamás: Portréfilm Vasarelyről.
Új Tükör, 1978. április 2 - 28. lap.

Victor Vasarely

Vasarely munkája a majd
nemsokára elkészülő új győri
színház is.

Horváth Tamás: Portré Kelet Vasarelyről.
Új Tükör, 1978. április 2. – 28. lap.

Victor Vasarely

Az ő munkái díszítik a caracasi egyetemvárost, a párizsi természettudományi kart, a grenoblei olimpiai stadiont, a jeruzsálemi múzeumot.

Horváth Tamás: Portréfelvu Vasarelyről.
Új Tükör, 1978. április 2 - 28. lap.

Victor Vasarely

Az 1950-es évek óta Vasarely művét világszerte kiállítottak és a művészt elárasztottak megrendelésekkel.

Horváth Tamás: Portréfelen Vasarelyról. Új Tiétor, 1978. április 2 - 28. lap.

Victor Vasarely

Geometriai formák és kiegészítő-szí-
nek alkalmazásával minimális esztéti-
kai elemennyé alakította a természet
belső, mértani rendjét.

Horváth Tamás: Portréfilm Vasarelyről.
Új Tükör, 1978. április 2 - 28. lap.

Victor Vasarely

A Bodzi gyűjteményben van
a művészek alkotása.

Salamon Nándor: Dévényi Iván műgyűjteménye
Művészet, 1978. április - 2. lap.

Vasarely

Kiállítás Pécsett a Vasarely Múzeumban

A Pécsett született és Párizsban élő világhírű képzőművész, *Victor Vasarely* 450 felvételből álló színes diasorozatot ajándékozott a pécsi Janus Pannonius Múzeumnak. A diaképeket a Vasarely Múzeum kezeli, és itt mutatják be rendszeres időközökben. Mint ismeretes: a mester nagy értékű képzőművészeti gyűjteményt adományozott szülővárosának, amelyet a róla elnevezett múzeumban — Káptalan utcai szülőházában — helyeztek el az elmúlt évben. A diasorozat keresztmetszetet ad a művész életművéről.

Hirl p 1977/41/5

Vasarely

Grafikák egy kórháznak címmel a Józsefvárosi Kiállítóteremben rendezett kiállításon szerepelt alkotásával.

Magyar Hirlap 1977/27/4

Wagner:Grafikák egy kórháznak

Victory Vasarely

VICTOR VASARELY, a Párizsban élő világhírű képzőművész köztéri plasztikatervet ajándékozott szülővárosának, Pécsnek. A díszítő plasztikát a Mecsek oldalában állítják fel. Avatására december közepén kerül sor.

Magyar Hirlap 1977-282-lo

VASARELY, VICTOR

Victor Vasarely: Code de Vasarely. 1967.
8 lap, különböző technikával.
Exemplar 68/150. - Mindegyik
lap sign. - 38x28 cm.

Aukción: KÖLN, KUNSTHAUS LEMPERTZ
Kunst des XX. Jahrhunderts.
Ausstellung 9 Mai - 18 Mai 1979.
Versteigerung 19. Mai 1979.
Katalogus 740.sz. 170.old. /kép: 176.és
177. old./

VASARELY, VIKTOR

Victor Vasarely: Topaze Argent.
Serigraphie, 1966.

Aukción: KÖLN, KUNSTHAUS LEMPERTZ
Kunst des XX. Jahrhunderts.
Ausstellung 9 Mai - 18 Mai 1979.
Versteigerung 19. Mai 1979.
Katalogus, 739.sz. 170.old. 103.t.

VASTAGH GÉZA

/ 1866 - 1919 /

Geza Vastagh: Henne mit Kücken.
Öl auf Karton 51x70 cm. - Bezeichn.

Aukción: WIEN, DOROTHEUM
440. Kunstversteigerung
16. bis 19. Jänner 1979.
Katalogus 140.sz., 26. old.

VASARELY, VICTOR

Aukción:
Victor Vasarely: Schachspiel, bestehend ahs siebdruck in Plexiglasrahmen, Ständer und 32 Figuren aus Plexiglas.
Nr. 67 von 1500 Num. Exemplaren.
69x69 cm, Ständerhöhe 40 cm.

Wien, Dorotheum,
633. Kunstauktion, Sept. 1981.
Katalogus 754.sz. 96.old.

VASARELY, VICTOR

Aukción:
Victor Vasarely: Lapidaire.
8farbige Serigraphien auf glattem weissen Karton. /Ex. 98/150./ 83x75 cm.

Köln, Kunsthaus Lempertz,
583. Math. Lempertz'sche Kunstversteigerung
Mai, 1981. /Kunst des XX. Jahrh./
Katalogus 896.sz. 187. old. Kép: Taf. 102.

VASARELY, VICTOR

Aukción:
Victor Vasarely: "ION"-7/7 1967.
Acryl und Hartfaser, auf Sperrholz,
85x80 cm.

Köln, Kunsthaus Lempertz,
583. Math. Lempertz'sche Kunstversteigerung
Mai, 1981. /Kunst des XX. Jahrhunderts/
Katalogus 895.sz., 187.old. Kép: Frabtaf.8.

VASARELY, VICTOR

Aukción:
Victor Vasarely: Composition,
Serigraphie, /4 db, több szinben, különböző méretben./

Köln, Kunsthaus Lempertz,
583. Math. Lempertz'sche Kunstversteigerung,
Mai, 1981. /Kunst des XX. Jahrh./
Katalogus 897-900.sz., 187-188. old.

Victor Vasarely festőművész

a Magyar Nemzeti Galéria Klubja:

18. a geometrikus művészet – Victor Vasarely építkezési módja.

a foglalkozásokat Csáji Attila festőművész vezeti.

a Magyar Nemzeti Galéria Programja.

1980. november hó.

Victor Vasarely, festőművész

Szandai Sándor szobrászművész többször szerepel Franciaországban is csoportos tárlatokon. 1958-ban a Bernheim-Jeune-Daubeville Galériába hívják meg. Párizsban Szandai megismerkedik V. Vasarelyvel, E. Hajduval és M. Schöffervel, kint élő magyar származású művészekkel.

Menyhért László: Vere nyomán saját életre kelnek a tárgyak.
Jászkunság, Szolnok, 1980. 3. 26. old.

Victor Vasarely, kortárs művész
2) Folytatás.

Művek és alkotók.

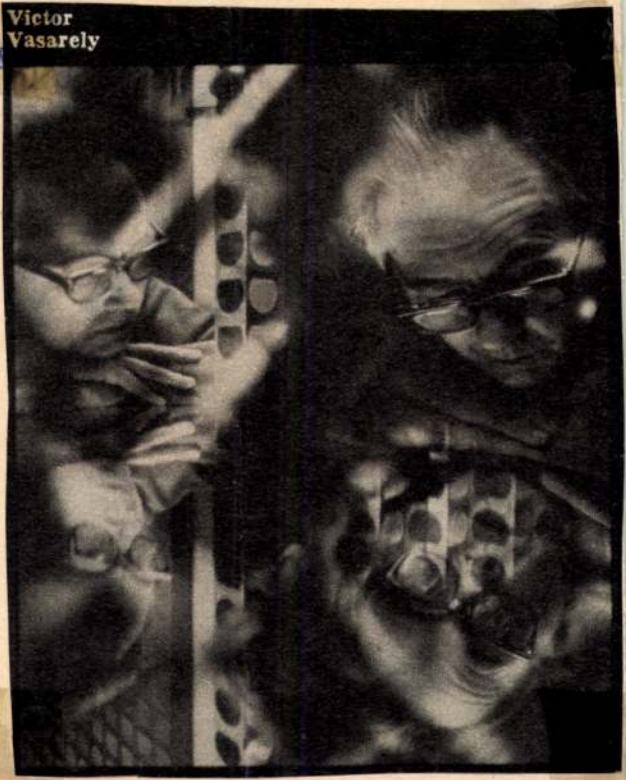

Tükör, 1980.
márc. 28.

VASARELY, VIKTOR

Victor Vasarely:
A müvész elkötelezettsége. 1953.
/V.Vasarely Notes brutes c. könyvének - Paris, Denoel, 1972. - záró-fejezete./

Utunk, XXXIV. évf. 3. /1577./ sz.
1979. jan. 19. 6.old.

Victor Vasarely, festőművész

A nyugat- és kelet-európai művészetben a közeledés a 20-ik században korántsem egyirányú. Vasarely, Moholy-Nagy, Amerigo Tot és még többen, adtak annyit a modern képzőművészet nyugati ágának, mint amennyit kaptak tőle. Még is tapasztalható nálunk az, amit jobb híján a „kendrádás" görcsének nevezhető.

Szilágyi Júlia: A képzőművészetben igazán nem vagyunk vidékiek.
Korunk, 1979. febr. 70–71. old.

Victor Vasarely, festőművész

Orosz, litván, cseh és más keleti festők és szabrászok sora megy Párizsba s a század elején a művészet élvonálába kerülnek. Ők alkotnak új irányzatokat nyugaton. Mert a nyugatnak volt szüksége éltető erőre, arra a táplálékra, amit az ősi erejét, vonásait őrző kelet adhatott. Ide tartozik Amerigo Tot, Victor Vasarely és még többen.

Borghida István: A művészet semmilyen ágában sem olyan fontos a közvetlen kapcsolat más pozpontokkal, mint a képzőművészetben.

Korunk, 1979. febr. 73. old.

102

1977. XII. 23. 12.00 Kossuth
Déli krónika
- Pécs karácsony előtt.

Victor Vasarely festőművész

- A pécsiek mindenki karácsonyfája tegnap este óta diszkivilágitással várja az ünnepet. És a város is megkapta már az ajándékát. A Mecsekre vezető út mentén felavatták Pécs szülöttének, a ma Párizsban élő Viktor Vazarelinek térplasztikáját, amelyet a Zsolnai Gyárban égettek ki, és állitottak össze. Ma délelőtt pedig a Kertvárosban elkészült az idei, 1414. lakás. Pontosan annyi, amennyit az év elején terveztek az állami épitők. Hogy mi lesz a családi karácsonyfa alatt, azt sokan még ezekben az órákban döntik el. Nem apad a vásárlók folyama az áruházakban és a piacokon. Ahol magát a karácsonyfát árulják. Mégis bosszuságot okoz, hogy mig a korábbi években a kisebb fákat keresték, idén a nagy fa lett a sztár. Ebből pedig kevesebbet rendelt a kereskedelem. A maszekok erre felcsavarták az árát. Az olasz karácsonyfadiszek már elfogytak. A hazaiból még akad. És a boa csillagszóró is kapható. A gyertyát pótló lámpácskák azonban hiánycikkek. Jövőre még többre lesz belőlük szükség. Több száz szinesstóvé talált viszont gazdára. És a magnósok örömére jaján AKAI magnók is kaphatók. Amit hiányolnak a vásárlók - különösen ilyenkor, télvíz idején - az, hogy kevés az olajkályha, és egyre többet kell keresni a zománcozott füstcsövet. A Posta lépést tart a csúcsforgalommal. A csomagkézbesitésben és a levelek szétválogatásában segitenek a nyugdijas postások. És a pécsi

Komarov Postaforgalmi Szakközépiskola tanulói is.

- Rózsa Györgyöt hallották.

Victor Vasarely

VIKTOR VASARELY, a Párizsban élő világhírű képzőművész tervei alapján készült díszítőplasztikát tegnap adták át Pécsett, a művész szülővárosában, ahol tavaly Vasarely Múzeum nyílt a művész által adományozott alkotásokból.

Magyar Hirlap 1977-297-13

Viktor Vasarely

VIKTOR VASARELY, a Párizsban élő magyar származású világhírű művész alkotásai díszítik majd az új győri színház külső falait. Az Országos Szakipari Vállalat munkásai az északi oldalon már megkezdték a tizszer ötvenméteres kompozició elhelyezését.

Magyar Hirlap 1978-217-8

Victor Vasarely

Művészet, 1978. 1. 4-5 old.

Victor Vasarely

A világhírű művész 1908-ban
született Pécsett. 1930-ban az ettho-
rie nyomor elől barátaival Párizs-
ba utazott

Horváth Tamás: Portréfilm Vasarelyről.
Új Tükör, 1978. április 2-28. lap.

Victor Vasarely festőművész 1) Folytatás

Művek és alkotók

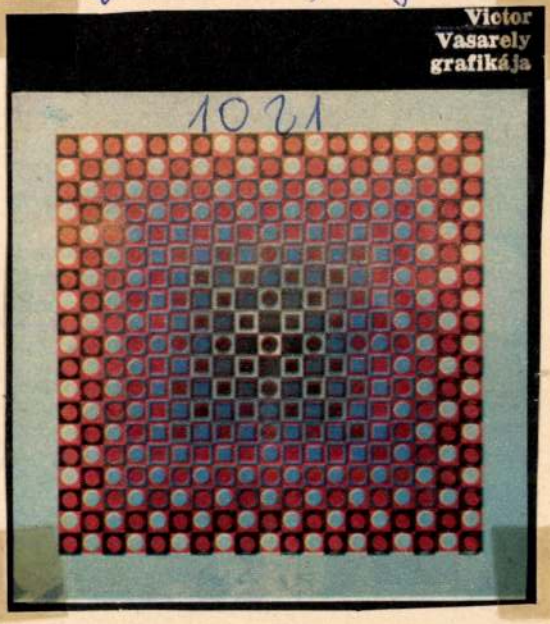

Tükör, 1980. szept. 28.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 DEC 2 1
NÉPSZABADSÁG

Victor Vasarely

VASARELY-TÉRPLASZTIKA PÉCSETT

1021

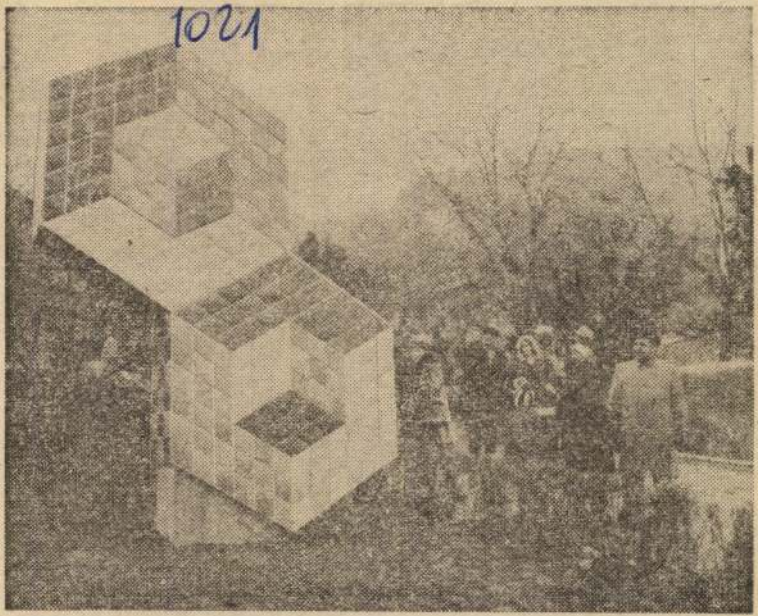

Victor Vasarely — a város szülötte — térplasztikát adományozott Pécsnek.
(Kálmándy Ferenc felvétele — MTI Fotó.)

KG

A tagországol

A KGST-tagországok k
para több mint nyolcmill
gozót foglalkoztat. *A könn*
ban foglalkoztatottak sz
tagországok többségében n
adja meg az egész ipari
erő-létszám 20%-át, egyes
okban azonban, például
zlovákiában ennél jóval nagyobb
ez a részarány. Csehszlovákiában
az iparban foglalkoztatottak ne-
gyedrésze a könnyűiparban dol-
gozik.

A KGST-tagországok könnyű-
pari fejlődését az jellemzi, hogy
az utóbbi években növekedett a
termelés, annak ellenére, hogy a
foglalkoztatottak létszáma ugyan-
akkora volt, sőt nem egy esetben
kisebb, mint az előző évtizedben.
A munkatermelékenység nö-
vekedése elsősorban a géppark
korszerűsítésének és a termelés
folyamatok automatizálásának ered-
ménye. *Az egyes KGST-tagország-
okban az elmúlt ötéves tervidő-
szakban (1971—1975) jelentékeny
beruházások szolgálták a könnyű-*

unióban 40%-kal, Bulgáriában
32,7%-kal nőttek. A jelenlegi öt-
éves tervidőszakban a tagországok
további jelentős eszközöket for-
dítanak a könnyűipar fejleszté-
sére.

A könnyűipari termékek az egyes KGST-tagországok kis-kereskedelmi forgalmának közel 50%-át, egymás közötti árucseré-jük egészének pedig 32%-át al-kotják. A távlati tervek szerint 1985-ig a könnyűipari termékek kereskedelme a KGST-tagországok között a kétszeresére nő, egyes termékcsoportoké pedig — például a bútoroké — általában a háromszorosára.

(Interpress—APN)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 JAN 3

VAS NÉPE

Victor Vasarely

1021

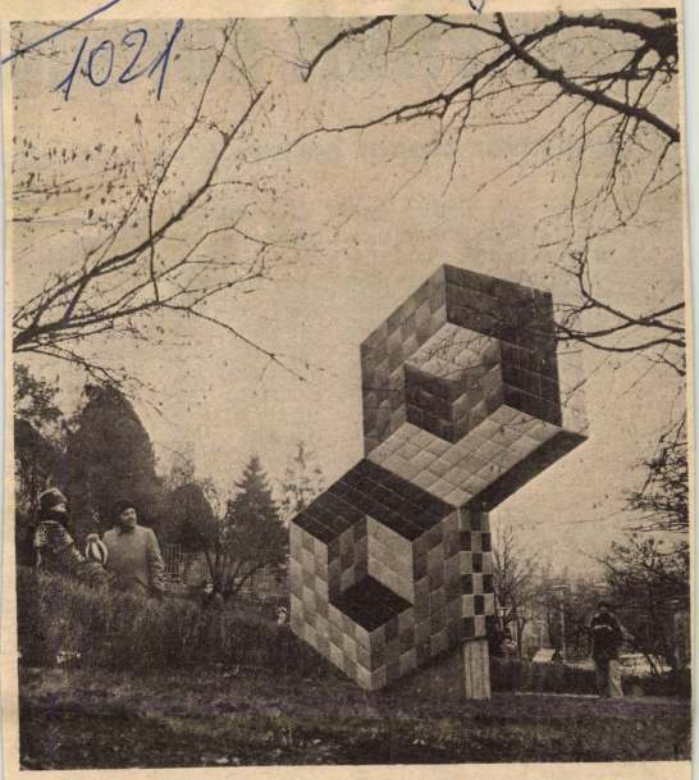

VÁSÁRELY-TÉRPLASZTIKA. Victor Vasarely — a város szülötte — térplasztikát adományozott Pécsnek. (MTI fo — Kálmándy Ferenc felvétele — KS)

Ir

A r

Tizene
solják a
világbajr
nek csop
ügynökségek azonban igen jól értesült körökre hivatkozva tudni vélik, hogy a VB szervező bizottsága már korábban elkészítette a sorsolást és január 14-én csak a hivatalos ceremóniát rendezik meg. Sőt, több hírügynökség — mint arról lapunkban is beszámoltunk — már a csoportbeosztásokat is közölte. *Joao Havelange*, a Nemzetközi Labdarúgó Szövetség elnöke végre nyilatkozott a döntővel kapcsolatban, megcáfolva ezzel a korábbi sokszor „kósza hírt".

Négy kiemelt

Havelange elmondta: a FIFA korábbi döntésének értelmében a négy csoport élé a védő NSZK-t, a rendező

A többiek ellen eséllyel lép pályára válogatottunk. Az osztrákokat eddig többször is legyőztük már, s nem valószínű, hogy Argentínában szakadna meg a jó sorozatunk. A lengyelekkel, a svédekkel és a spanyolokkal 1977-ben játszott csapatunk Lengyelország és Svédország 11-ét Budapesten fogadták legjobbjaink és 2:1, illetve 3:0 arányban legyőzték őket. A spanyolokkal idegenben, Alicantéban találkoztak, s a végeredmény 1:1 lett. A vezetést Pusztai szerezte meg, s a hazaiak csak nehezen egyenlítettek. A skót és a francia válogatott ellen kedvező a magyar mérleg, sőt a pillanatnyi esélyeink is jobbak.

A harmadik vetélytárs Mexikó, Peru, Tunézia és Irán közül kerül ki. Tavaly Mexikóval, Peruval és Irán-

Vasarely, Victor, festő

● Színes, változatos tartalommal jelentkezett a Művészeti Magazin tegnap esti száma. Ez alkalommal Baranya megyébe, s Pécsre látogatott a stáb, hogy [illegible] ról. A [illegible] akkor van igazán értelme, [illegible] is látogatott, [illegible]

(harangozó)

(harangozó): TV — notes 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. máj. 29.

Vasarely, Victor, festő

Victor Vasarely magyar kitüntetése

(Párizsi tudósitónktól.)

A Magyar Népköztársaság babérkoszorúval ékesített Zászlórendjével tüntették ki *Victor Vasarely* francia festőművészt 70. születésnapja alkalmából, a magyar—francia kulturális kapcsolatok fejlesztése terén elért érdemeinek elismeréséül.

A kitüntetést az Elnöki Tanács nevében *Veress Péter*, hazánk párizsi nagykövete csütörtök este adta át Victor Vasarelynek, az ebből az alkalomból nagykövetségünkön rendezett fogadáson. A nagykövet méltatta a magyar származású művész széles körű, egyetemes munkásságát, a két nép kulturális kapcsolatainak elmélyítése terén betöltött szerepét, majd a kitüntetett meghatottan mondott köszönetet az elismerésért. Az ünnepségen részt vett *Eve Barre* asszony, a francia miniszterelnök felesége és sok közéleti személyiség, köztük a francia kulturális élet számos kiváló képviselője.

—: Victor Vasarely magyar kitüntetése

7.

Népszabadság, Bp. 1978. jún. 16.

Victor Vasarely ?

Magyar Hi

Victor Vasarely, akinek két éve szülővárosában is múzeuma nyílt, ma is egyike a legaktívabb, legtermékenyebb francia művészeknek. Születésnapja alkalmából számos ország jutalmazta magas kitüntetésekkel, több nagy középületben készültek el legutóbb is jellegzetes, félreismerhetetlen motívumait, színeit, geometriai játékait tartalmazó „építészeti integrációi", könyvek jelentek meg tollából vagy róla, más szerzőktől. Az örökifjú mester az utóbbi években arra összpontosította erőfeszítéseit, hogy egyfajta „planetáris folklór", a földkerekség minden lakója számára érthető formanyelv motívumaival tegye vidámabbá, emberibbé a nagyvárosok lakónegyedeit, hozza el mindenkinek a művészetet.

Victor Vasarely 2

Az op-art mesterének tegnap este a Magyar Népköztársaság párizsi nagykövetségén *Veress Péter* nagykövet adta át a magas kitüntetést. Az ünnepélyen megjelent *Eve Barre* asszony, a francia miniszterelnök felesége és a francia kulturális élet számos kiemelkedő személyisége.

Magyar Hirlap 1978-14o-8

Victor Vasarely 1

Magyar Hirlap 1978-

A művész hetven éves

Victor Vasarely magyar kitüntetése

Victor Vasarelyt (Vásárhelyi Győzőt), a pécsi születésű, Franciaországban élő világhírű művészt a Magyar Népköztársaság babérkoszorúval ékesített Zászlórendjével tüntette ki az Elnöki Tanács a magyar—francia kulturális kapcsolatok ápolása terén kifejtett tevékenységéért, hetvenedik születésnapja alkalmából.

Vasarely, Victor, festő

kislexikon

Cikkeinkben csillag jelzi azokat a kifejezéseket és neveket, amelyek a kislexikonban szerepelnek.

AXONOMETRIKUS: az axonometriának, vagyis ama mértani eljárásnak a szabályai szerint szerkesztett; amely a tárgy képét – hogy szemléletesebb legyen – három síkban megadott vetülete alapján egy térbeli derékszögű koordináta-rendszerrel együtt vetíti a képsíkra. (Vasarely festészete)

ugyanig: a Kineti definíciója

– : Kislexikon

450.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. ápr. 14.

XXXIII/15

Vasarely : Victor, kerb

VASARELY-SZOBROT állítanak fel Pécsett, a Mecsek-oldalban, a hegyre vezető út mentén. A pécsi származású művész szülővárosának ajándékozott köztériplasztika-tervét a Zsolnay Porcelángyár valósította meg; a 360 centiméteres betonmagon helyezik el a művész által tervezett színes kerámialapokat.

– : Hü

8.

Népszabadság, Bp. 1977 dec. 1.

Vasarely, Victor, festő

Vasarely-szobor Pécsnek

most állítják fel a Mecsek-oldalban. a hegyre vezető út mentén, avatása december közepén lesz. A szobor tulajdonképpen egy 360 centiméteres betonmag, ezen helyezik el a Vasarely által tervezett színes kerámialapokat. (MTI)

– Vasarely-szobor Pécsnek – 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977. nov. 30.

Victor Vasarely

Victor Vasarely az apart magyar származású kezdeményezője és vezéregyénisége

Horváth Tamás: Portréfelm Vasarelyről.
Új Tükör, 1978. április 2 - 28. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

PEST MEGYEI HIRLAP

Victor Vasarely

1977 DEC 24

1021

Vasarely-térplasztika

Victor Vasarely — a város szülötte — térplasztikát adományozott Pécsnek.

ri Grandpierre Emil új magyar filmjét, a *Csillagszeműt*. A főbb szerepeket *Madaras József*, *Juraj Durdiák* és *Szirtes Ági* [illegible]za.

A meseszerű történet a Mátyás király haláját követő korszak atmoszféráját mutatja be. Meghalt Mátyás király, oda az igazság. Ambrus püspök, és nemesi udvartartása sanyargatja a szegény népet. De feltűnik egy bátor, okos szegénylegény, Csillagszemű Jankó, aki szembe mer szállni a rossz hatalommal, az elnyomóval. Harcában segíti őt a szép Anyicska szerelme...

Horgászoknak

Az elmúlt napokban teljesen váratlan helyeken foghattak szebb halakat a hideg el-

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

PETŐFI NÉPE

Victor Vasarely

1977 DEC 2

Vasarely-térplasztika Pécsett

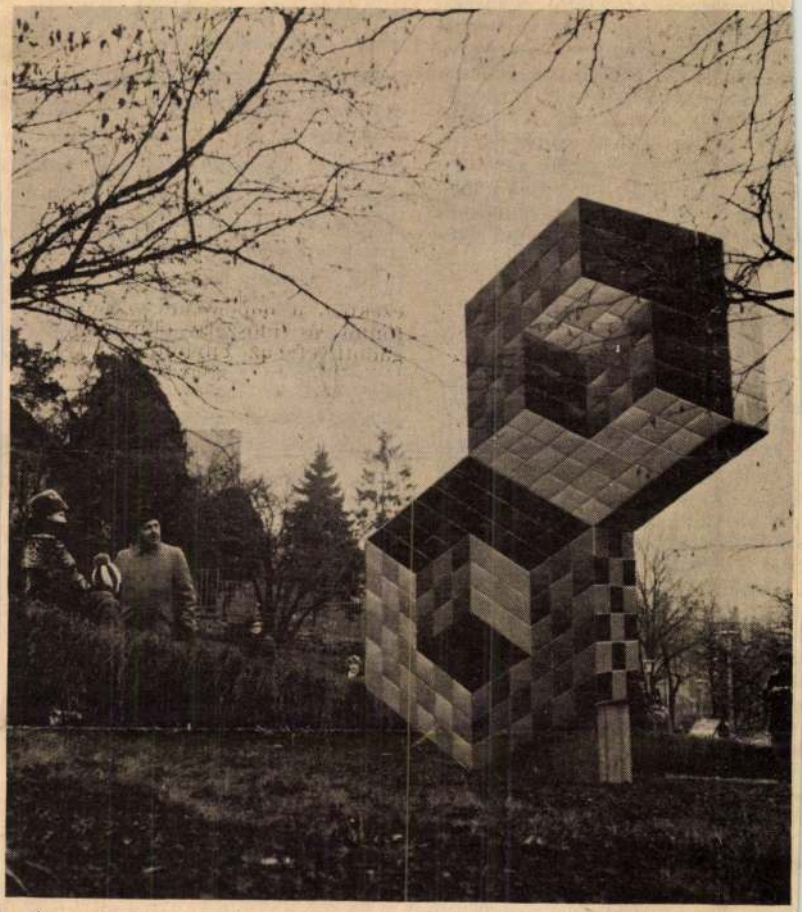

● Victor Vasarely — a város szülötte — térplasztikát adományozott Pécsnek. (MTI-fotó, Kálmándy Ferenc felvétele — KS.)

szefogással való n

A vezetői egyeztet
n a soron következ
bb célokat vitatták
z teremtettek vez
nnek során jólesőn
új óvoda, amelyt
i jelentkezőt felvettek; a szu-
k nem egy gyermeket a tanyá-
l visznek be naponta. Az intéz-
ényt máris többen népesítik be,
int amennyi a befogadó képessé-
. De: „úgy a jó, ha teljes kapa-
tással dolgozik!" — jegyezték
eg a mezőgazdasági szövetkeze-
k elnökei.

□ □ □

A lajosmizsei gyermekek és idő-
k intézményeit a helyi 15 üzem
letve szövetkezet patronálja. A
VÍZGÉP Vállalat például a járási
zociális otthont, a Kossuth Tsz a
anyai iskolákat. S lehetne to-
ább sorolni az önként vállalt
ondoskodást, amelyet az erről
zóló szerződések így rögzítenek:
... különösen a szocialista brigá-
ok útján, rendszeresen figyelem-
el kísérik az intézmény munká-
át, segítik eszközállományának,
elszereléseinek karbantartását
s fejlesztését." Tény, hogy a
elybeli apukák rendkívül értékes
ársadalmi munkával segítették az
vodát, iskolát, a diákotthont.
ülönösen sokat tettek a KISZ-is-
ák, akiknek kezemunkája na-
yon is meglátszik a község arcu-
atán.

Amikor a tanácskozáson a pénz
erült szóba, dr. Havasi László ta-
ácselnök önkéntelenül megjegyez-

Palócz Imre tsz-elnöknek — aki egyben a nagyközség népfrontbizottságának is elnöke — valaki tréfásan megjegyezte, hogy: „ma nagyon csendben voltál..". Az általa képviselt kollektíva nevében a közös célokra vállalt 750 ezer forint azonban önmagában is beszédes. Éppúgy, mint a *Somogyi Béla* elnök által képviselt szakszövetkezeti kollektíva tettei. Hiszen kétszáz hektár nagyüzemi szőlőtelepítésen fáradoznak, nem is szólva a hidroglóbuszról, amely vezetékes vizet juttat a tanyaközpontba, a szavaknál is többet mond.

□ □ □

Így telt el a lajosmizsei vezetők ez évi utolsó egyeztető tanácskozása, amely újabb lendületet adott, egységes cselekvést sugallt. Gyümölcsei az elkövetkező három év folyamán beérnek, jobb feltételeket teremtve a nagyközség lakóinak, mindenekelőtt a gyermekeknek, az ifjúságnak.

Horváth Ignác

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 387-725
1975 DEC 26

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Victor Vasarely

1021

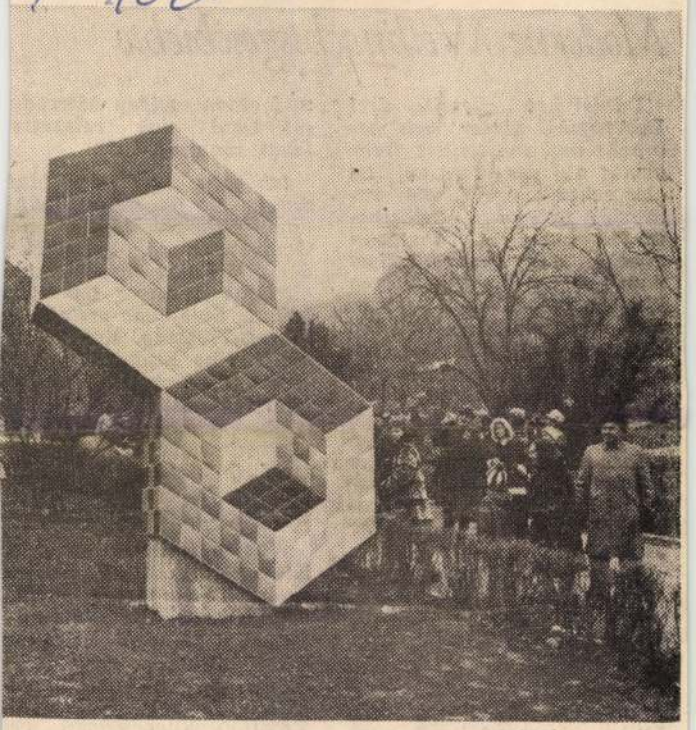

Raumplastik von Victor Vasarely, aufgestellt in Pécs, der Geburtsstadt des Künstlers

Moderne Weihnachtsgeschichte

Dániel hat bereits drei Lebensjahre hinter sich gebracht und marschiert frohgemut auf die vier zu, ist also schon „groß", wie zumindest er meint. Selbstbewußtsein und Größenwahn mischen sich; Dániel fordert vom Leben (konkreter: vom Weihnachtsmann), was es ihm noch schuldig ist: „Ein Auto, aber ein richtiges großes, das Dani selbst fahren kann, so eines, Mama, siehst du?", und er zeigt auf einen vorbeiflitzenden Mercedes. „Aber einen weißen! Oder ist der für den Weihnachtsmann zu schwer zum Tragen??" Skepsis, o Tugend der Jugend ...

In tagelangen Gesprächen haben wir uns endlich auf ein Auto etwas kleinerer Bauart geeinigt. „Soo groß muß es aber doch sein!", und er zeigt mit seinen ewig schmutzigen Händchen einen halben Meter an. Darf's auch eine Nummer kleiner werden? Wieder tagelanger Kampf, schließlich darf es. Aber nicht so klein und einen weißen Mercede wo Dani sich reinsetze kann, soo groß, ja?"

Ich gebe auf und lauf durch die Geschäfte, wühl mich durch Mütter un Omas hindurch, deren Kin der und Enkel offensichtlic ähnliche Rosinen im Kop haben. Eine Oma ersteht ei Riesen-Tretauto, eine Mutte kauft eine Eisenbahnanlage eine andere bringt die Verkäuferin mit ihrem Wunsch nach einem Kaufladen „Selbstbedienung, wo sich zwei Mädchen 'reinstelle können, haben Sie nicht so was?" aus der Fassung.

Was wünschen sich di Kinder bloß heute? Ich fra ge im Kindergarten meine Sohnes nach. Die Augen de Steppkes glänzen. „Ich wil einen ganz großen Lego Baukasten", sagt Éva, un Judith wünscht sich eine Zwillingspuppenwagen, „wei ich doch soviel Puppen ha be, die passen in einen nich rein!" Gábor will „nur eine richtigen Flugplatz", un

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748. 340-726
1979 NOV 3

ÉLET ÉS IRODALOM

Vásárhelyi Antal

1021

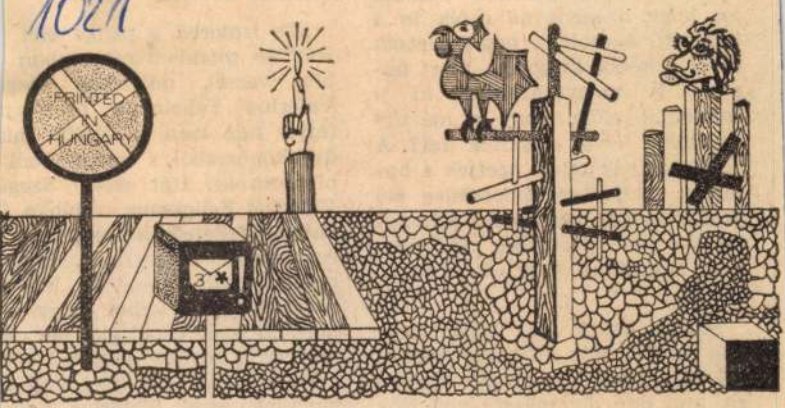

Vásárhelyi Antal: Ki tanyája ez a nyárfás?

falváig nyilván egé
dolatok foglalkozt
az, hogy a szent
batárról, a szolgák
távol a kóbor kuty
gyan is magyará
Szentszék előtt, h
csontokat ebek za
grófi paripák tehát
tárral, mely egy á
grófot és egy végl
mártírt vitt Rómából Mucsiba, ahol a grófnak kiterjedt birtokai voltak.

Mucsit ekkor már régen svábok lakták, akik Fulda környékéről telepedtek ide a grófi birtokra, ami épp oly messze van Rómától, mint Makó Jeruzsálemtől.

[illegible] kruzsorázott p
rasztoknak bizonyítani, hogy
grófnak van igaza. De hol v
azóta a gróf? Lehet, hogy eb
hordták szét csontjait, bár ig
még ez is sovány elégtétel voli

Noha mégiscsak meg kell e
gednünk ezzel, Valerius Felic
nus.

12

12 *Vásárhelyi Emese: Plasztika, porcelán, 36 cm, 1979 (fotók Tahin)*

Vásárhelyi Emese
Kerámikus, iparművész

Művészet, 1980. febr.

ó barázda széle egyúttal a bajusz
ely az orr alatt függőleges vonalban
ul, ráborul a felső ajakra és részben
yek, de rajzuk, felületük megmun-
asonló a rövid, tömör szakáll áll
Rendkívül aprólékos például az állon kinyírt szakáll íves felső vonalának megmintázása. Az ajkak és az áll sima bőrfelületével szemben és a fej többi részének közepesen gondos kidolgozása mellett elnagyolt a szakáll és a halánték mögött a fülek magasságában körbefutó haj érdesebb felületű anyagának visszaadása. Végül, a koponyához tapadó fülek egyike – a bal oldali – olyannyira elnagyolt, hogy befejezetlennek is tekinthető.

A férfifejet, legáltalánosabb stílussajátosságai, részletformái és feltételezhető funkciója alapján, joggal helyezi a szakirodalom a XII. század utolsó harmadának franciás ízlésű épületszobrászati emlékei közé, fiziognómiai részletei és faragástechnikája olyan ismérveket hordoz, amelyek segítségével a XIII. századi déli (Toulouse, Lan-

1021

Victor Vasarely festőművész

1980.IV.17.Kossuth 18.3o
Esti Magazin

- Alig egy órája nyilt meg Ujpesten a Mini Galériában az a kiállitás, amelyen a Párizsban kiadott József Attila mappát mutatják be. A képzőművészeti mappa szervezőjével Patkó Imrével Győrfy Miklós beszélgetett.

- Ilyen szép mappát, mint ez a József Attila mappa Magyarországon nagyon ritkán lehet látni. Hogy szerveződött ez a 22 lapból álló mappa.

- A Magyar Nagykövetségnek Párizsban van egy sajtóirodája, ott dolgoztam én és Párizsban nagyon sok magyar származásu festő és szobrász él, akikkel jóbalettünk. Mikor Ady loo éves centenárimmát ünnepelték itthon, akkor elhatároztuk,hogy csinálunk velük egy mappát, ahol Ady versekre illusztrációkat készitettek, ez elkészült. Akkor még féltünk a legnagyobb kint élő magyarokkal a világhirü Vasarellivel meg Schöffer Miklóssal kapcsolatba léptünk, de aztán jóba lettünk velük és elhatároztuk, hogy csinálunk egy Bartók mappát is. Abba már Vasarelli is dolgozott, Schöffer is dolgozott, Szenes Árpád is, nagyon sokan. És aztán azt mondták ezek a magyar müvészek ott, hogy ha volt Ady, ha volt Bartók, nem lehet, hogy ne legyen József Attila, ez a legmodernebb ez legközelebb áll egy bizonyos generációhoz. És akkor összefogtunk, nagyon kevés pénzünk volt, az egyik azt mondta, hogy én ismerek egy papirmalmot, ahol gyönyörü kézzel meritett papir van.

- Innen akkor a magyarázata annak, hogy ilyen gyönyörü papirt az ember aztán végkép ritkán lát. Hogy készül ez a papir.

- Papirmalomba csinálják rongyból, ugy mint 3-4-5oo évvel ezelőtt a papirt. Ez az a bizonyos meritett papir, és ha jóba van az ember a tulajdonossal, akkor mélyebbre meriti azt a lapot,

ugyhogy ehhez az albumhoz is külön erre a célra készitett papirt. József Attila albumot bemutatták egy olyan kiállitáson a Luxemburg kertben, a szenátus elnökének a védnöksége alatt, az egynagyon előkelő hely, amelyiknek az a volt a cime, hogy Párizs Budapest jelenléte.

- Ehhez képest az ujpesti Mini Galéria igazán nem egy diszes és fényes hely, de ugy gondolom, hogy nagyon jó, hogy legalább ott bemutatják ezt a mappát.

- Ujpestnek külön örülök, mert éppen ma hallottam, hogy József Attila nagyon szeretet Ujpestre járni, hogy szemmináriumot vezetett az ujpestieknek, hogy az életének egy pár nehéz pillanatába ment el Ujpestre kipihenni magát, tehát nagyon sok személyes vonás is köti Ujpesthez, ugyhogy az ujpesti Mini Galériának ez a kiállitása József Attilához személyesen kötödő aktus.

- Eddig még csak azokról beszéltünk, akik Párizsban élő magyar származásu müvészek, de hát ezekben a mappákban és nemcsak a József Attila mappában magyar müvészek is szerepelnek. Ők hogy kerültek bele.

- Ezek a franciaországi malmok nagyon sok barátot, kollégát hagytak itt és ők is akarták, hogy együtt csináljuk. Azt akarták megmutatni ezek a müvészek, hogy ők közös müvészi célokért dolgoznak a magyarországiakkal, külön dolog, hogy forditottunk egy tucatnyi verset. Természetes volt, hogy a magyaroknak a részvételét ehhez kértük, mert ez egy közös akció volt.

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő
1975 OKT 2 8
Magyar Szó

1021

Victor Vasarely festménye

VICTOR VASARELY

A világhírű festőművész vallomása a sportról

Victor Vasarely világhírű magyar származású festőművész gordesi múzeumában naponta több százan gyönyörködnek nagy hatású op-art képeiben. A csodálatos reneszánsz várkastély 1966 óta ad otthont a műveinek. A franciák — és a külföldi turisták — szívesen autóznak Avignontól még 39 kilométert, mert az itt kiállított 550 alkotás nagy műélvezetet nyújt.

Miután megtekintettem a különböző korszakok munkáit, friss, könnyed járással, fiatalosan öltözve megérkezett a múzeumba a minden évben néhány hétig Gordesben tartózkodó művész. Igaz, ezt a randevút jó előre megbeszéltük, ekkor még nem említett semmit, kissé csodálkoztam tehát, amikor megtudtam, hogy jó ismerősként mozog a sportvilágban.

— A sportot régen imádom, gyermekkorom óta űzöm, ha nem is világbajnoki szinten, de rendszeresen. Talán nem kell külön megmagyaráznom miért, hiszen a testedzés előnyeit ma már mindenki jól ismeri. Az első

Vasarely Mozgástanulmány című műve

igazi sportélményem az Izabella utcai kereskedelmi iskolához fűződik, ahol vérre menő futballmeccseket játszottunk a különböző gimnáziumok válogatottja ellen. Nem volt rossz csapatunk, hiszen Budapest-bajnokságot is nyertünk. A balösszekötő posztján játszottam. Igen, erre pontosan emlékszem, mint ahogy nem lehet elfelejteni a játék izgalmát és szépségét, a nagy gólokat sem. Közben már pingpongoztam is. S ez a szenvedélyem megmaradt. Párizs környéki, Annet-Sur-Marne-i házamban van egy pingpongasztal, és legtöbbször a fiammal meg az ő fiával... hogy is hívják... unoka, ugye? Köszönöm. Szóval velük játszom, amikor van egy kis időm. De én másként fogom az ütőt, mint a gyerek. Én így... nézze meg, két ujjal. Tessék? Hogy ezt tollszárfogásnak hívják? Nem tudtam. A lényeg, hogy a középre jövő labdát ütöm le vele, mint a patyolat. Csak ha rövidet adnak a backhandemre, akkor van baj. Nem tudom kiszámítani a labda ívét. Nem dicsekvésként említem, de atlétizáltam is. Négyszáz méterig jól ment a futás, csak a hosszabb távokon nem bírtam a hajtást. S magasat is ugrottam. A 174—175 centimétert simán vittem. Ezt ne mai szemmel nézze, ez akkor nem volt túl rossz eredmény. Várjon csak..., mit is csináltam még? Ja, igen, korcsolyáztam. És ródliztam. Pöstyénben, a Bankai-hegyen. Hogy sakkoztam-e? Hát, azt majdnem mindenki megtette. Tehát ilyen sportelőzmények után kerültem ki 1930-ban Párizsba. Itt már tele voltam gondokkal. Reklámgrafikák készítése, atelierberendezés, családalapítás... szóval Platontól Descartes-ig mindenkit kitoltam az agyamból, hogy a jövőt preparáljam. Így hát a sport is szünetelt. Mert bizony ez volt, ha nem is a nyomorperiódusom, de a legnehezebb időszakom.

Megkérdezi, iszom-e valamit, majd a hosszú vallomása után várja a kérdéseket. Az alapot természetesen megadta. A szavaiból kitűnt, hogy szívesen is nyilatkozik erről. Nyugodtan faggathatom tehát.

— Budapesten kinek szurkolt?

— Nem vagyok hűtlen, de amikor a Vörösmarty utcában laktunk, az FTC-nek, majd amikor átköltöztünk a Sziget utcába, az Újpestnek. Mert olyan játékosokat láttam, akik megnyerték tetszésemet. Ó, micsoda védelem is volt, a Fogl-gát! Igaz, később szívesen szurkoltam volna a MAFC-nak is, de nem tetszett a sznobizmusuk, a jobboldali irányzatuk, hiszen én közismerten bal felé húztam.

— Mióta vezet autót?

— Ha ezt is sportnak tekinti, akkor volt időm megedződni. 1934-ben kezdtem el a vezetést. De azért én inkább gyalog járok. Mindennap három kilométert sétálok. Mindig 12.45-kor indulok a parkba.

Hirtelen eszembe jut 1935-ben készült Mozgástanulmány című alkotása, amelyen izmos sportemberek menetelnek, ugranak, futnak, tornáznak. Bizonyára ilyennek képzelte el a jövő nemzedékét — hasonló a kép a Perspektivatanulmány című grafikájában is — és ma már ilyenek is a fiatalok. De ha már itt tartunk: nem véletlenül kérték fel a Grenoble-i olimpiai stadion lemezekből készült díszítésére, el is készült az alumínium-integráció a tribün három oldalán, méghozzá 300 négyzetméteren, de említhetnénk a fokozatosan „leütött tekebábúkat és még sok mindent, amiben felfedezzük a sport iránti tiszteletét és rajongását. A grenoble-i, immár világhírű alkotásáról pedig csak ennyit mond:

— Habár absztrakt kompozíció, akad benne gondolat.

Rendkívül népszerűek egyebként a fekete-fehér sakktábla kombinációi is. Bevallom — jegyzi meg — imádok sakkozni, s a munkámban sakktábla mint struktúra szerepel.

Victor Vasarely — aki örül, ha a Vásárhelyi Győző nevet is hallja — korán kezdte el a pályáját.

— Ezek szerint a korai kezdés híve?

Vasarely vagy VÁSÁRHELYI GYŐZŐ Sakkkörben 100-ból, ping-pong, Billiárd és egyéb játékos —

— Igen, ma már még több idő kell a befutásra. Én tulajdonképpen már hétéves koromban rendszeresen rajzoltam.

Elmondja még a „nagy szenzációt", egyszer, amikor elkerült a délvidékre, egy sportklub tiszteletbeli elnöke lett. Itt ismerkedett meg a franciák népi játékával, a petanque-tel, amelyet azóta is lelkesen űz.

— Rendkívül olcsó — magyarázza — játszhatja öreg és fiatal, jó lenne otthon is bevezetni. A lényege a következő: van három-négy jelekkel ellátott, csiszolt golyó... És lelkes szabálymagyarázatba kezd. — Ezután megemlíti, hogy a Párizs környéki házban még a biliárdasztal, kosárlabda-palánk és uszoda is van. De hát nehéz időt szakítani, ez az igazság.

Talán nincs is a világnak olyan nagyvárosa, ahol ne lenne Vasarely-festmény kiállítva. Nem beszélve a magángyűjtők képtárairól. Salvador Dali, Chagall, és a többi klasszis mellett említik az ő nevét, amikor a világ leghíresebb élő festőművészeit kell felsorolni, igazán büszkék lehetünk rá. Vásárhelyi Győző egyébként sokat harcolt azért, hogy elnyerje a világ elismerését. Külön örömünkre szolgál, hogy a sport mindenhol segített leküzdeni a nehézségeket.

HÁMORI Tibor

horović 6, Sikirić, Perović 2, Gospodnetić 8.

A zágrábi együttes csak a mérkőzés 16. percéig volt egyenrangú ellenfél, amikor azonban a színre lépett Georgievszki, a hazaiak legjobbja, attól kezdve teljes mértékben kibontakozott Lečić edző neveltjeinek fölénye. Plećaš és a kitűnő Avberšek nem tudták egyensúlyban tartani csapatukat a hazaiak rohamaival szemben.

SZARAJEVÓ: Željezničar—Partizan 90:92 (52:53)

Skenderija kiscsarnoka, 1500 néző, vezették: Oblak (Ljubljana) és Slipčević (Šibenik).

ŽELJEZNIČAR: Tolj 20, Marović 32, Marojević 18, Stavrović, Perišić 3, Pilindrović 1, Bojović 9, Marković 7, Terzić, Mijović, Bogunić.

PARTIZAN: Todorić, Kićanović 32, Milutinović, Kerkez 10, Djukić 2, Pavlović, Farčić 23, Popović 6, Marić, Koprivica, Višekruna, Dalipagić 19.

A szintén bajnokjelölt Partizánnak sikerült ugyan megszereznie a győzelmet a liga visszatérő újoncával szemben, de kevés hiányzott, hogy meglepetés történjen. A hazaiak egészen a második félidő kezdetéig vezettek, s csak a fiatal Kerkez pályára lépése hozta meg a fordulatot a vendégek javára.

ŠIBENIK:

Zadar—Jugoplastika 80:91 (36:52)

BELGRÁD:

A Beko—Olimpija mérkőzést lapzártakor játszották

A TÁBLÁZAT:

PARTIZAN	2	2	0	197:170	4	+27
BORAC	2	2	0	186:163	4	+23
JUGOPLASTIKA	2	2	0	194:174	4	+20
LOKOMOTIVA	2	1	1	185:174	2	+16
RABOTNIČKI	2	1	1	176:172	2	+4
BOSNA	2	1	1	166:163	2	+3
METALAC	2	1	1	168:165	2	+3
RADNIČKI FOB	2	1	1	172:173	2	—1
CRVENA ZVEZDA	2	1	1	162:177	2	—15
INDUSTROMONTAŽA	2	1	1	160:184	2	—24
ŽELJEZNIČAR	2	0	2	170:175	0	—5
OLIMPIJA	1	0	1	94:102	0	—8
BEKO	1	0	1	79:71	0	—12
ZADAR	2	0	2	154:184	0	—30

A következő forduló: Radnički FOB—Zadar, Partizan—Borac, Metalac—Željezničar, Lokomotiva—Industromontaža, Bosna—Rabotnički, Olimpija—C. Zvezda, Jugoplastika—Beko.

Vojvodina együttese nagyon jó játékot nyújtott, itt-ott tarkítva persze védelmi hibákkal és elpuskázott támadásokkal. A sikerhez mindenképpen hozzájárult a felsoroltakon kívül a robbanékony Vígh Ilona is, s nemkevésbé a csokornyi fiatal játékoslány, akiket Gál edző kivétel nélkül a parketra küldött.

A játékvezetők néhány hibától eltekintve jó vezették a mérkőzést. Előmérkőzésen a Vojvodina leánycsapata 26:37 (14:21) arányú vereséget szenvedett a mitrovicai Május 25. megfelelő együttesétől.

—t

SZARAJEVO:

Bosna—Partizan

79:47 (41:15)

Skenderija kiscsarnoka, 150 néző, vezették: Nagy (Újvidék) és Dobojlić (Szarajevo).

BOSNA: Djuraškovć 20, Maksimović 12, Žižić, Ilišević, Petrović 2, Kovačević, Djoković 10, Taušan 14, Vučetić 4, Janjić 11, Popović 2, Zekić 4.

PARTIZAN: Pejčić, Dimić 14, Ratgéber 4, Kolundžija, Niškanović 8, Dabić 2, Turánszki 17, Karamatić 2.

Egyenlőtlen képességű csapatok találkozója volt, amelyen a Bosna minden tekintetben felülmúlta az újvidéki vendégegyüttest. A hazaiak a gyors játékot szorgalmazták, átszőve ötletes és találatokkal koronázott támadásokkal. Kitűnően megállta a helyét a Bosna mezét ismét magára öltő Olga Djković, akinek különösen a szintén nyurga Taušan volt jó partnere. A Partizan játékáról sokat elárul az első félidőben elért mindössze 15 pontnyi teljesítménye.

TUZLA:

Jedinstvo—Topolčanka

66:86 (30:37)

Moravica: Krivaja—Zeležničar (Szarajevó) 62:70 (30:33)

Kovács Gyula Általános Iskola tornaterme, 800 néző, vezették: Erdélyi (Újvidék) és Panajotović (Tuzla).

KRIVAJA: S. Bokan, Bevanda 6, Kovács, Nagy, Forgó 8, Veselinović, Gönci 21, Bukvić 2, Lekić 2, Lj. Bokan 4 és Bene 19.

ŽELJEZNIČAR: Fazlić 3, Antunović, Kubura, Radović 2, Jovanović, Stojčinović 36, Branković, Trkulj 14, Petrović, Šemić, Skorup, Galešić 15.

többször is hangos moraj követte váratlan és eredményes akcióikat —, nem érhettek el sikert a Szovjetunió ellen. Úgy tűnt, szombaton a bolgárok mindenkit legyőzhettek volna a szovjeteken kívül. Robev, a bolgár csapat edzője így nyilatkozott a találkozó után:

— *Talán sohasem áltunk közelebb a győzelemhez a Szovjetunió ellen. Függetlenül ettől vereségünk, jobban mondva a szovjetek győzelme megérdemelt. Kondrát és Csulákot képtelenek voltunk megállítani, ők döntötték el a találkozó sor-*

jetunió) és Dermadziev (Bulgária).

Jugoszlávia: Novak, Komnenić, Jovanović, Perareši, Jokanović, Živaljević, Miletić, Pucko, Tulčić, Stakić, Grič, Zrnić.

NSZK: Hohr, Hilliberan, Gross, Mores, Mayertons, Lepa, Vagelpobl Staudt, Mauermann, Weimann, Switil.

Az Európa Bajnokság első mérkőzésén a jugoszláv válogatott megérdemelt győzelmet aratott. Az eredményből ítélve látszik, hogy nem volt nehéz dolguk.

Az újvidéki Vojvodina női kosárlabda együttese szombaton a banjalukai Mladi Krajišnikot fogadta, de csöppet sem volt elnéző vele szemben. Háromszámgyű, 101:59 arányú vereséget mért rá.

A képen látható, fehérmezes fiatal Cving Spomenka is szépen kitett magáért, illetve csapatáért. Támadását éppen Lenka Trajkovszki, a vendégek legjobbja követi.

PANCSOVA:

Dinamo—Merkur (B. Palánka) 1:3 (9:15, 15:11, 16:18, 17:19)

100 néző, vezette Aleksić (Kraljevo) és Kasumečić (Belgrád).

A pancsovaiak önbizalma megbosszulta magát, mert a vendégek nagyszerű játékkal könnyűszerrel legyőzték ellenfelüket. Győzelmük megérdemelt.

L. K.

II. SZÖVETSÉGI RÖPLABDALIGA

Bács: Partizan—Mladost (Zemun) 3:0 (15:15, 9:15, 9:15)

Száz néző, vezették Kosanović (Zombor) és Vrbaški (Újvidék).

PARTIZAN: Kazamora, Vučković, Stojnić, Polik, Pantelić, Stojanović, Subić, Golić.

MLADOST: Marić, Nagy, Delić, Gadić, Meštrović, Sekulić, Simić, Zubić, Marković, Požega, Čiča, Milovanović.

A II. szövetségi röplabdaliga negyedik fordulójában a hazai csapat már harmadik vereségét szenvedte el. A vendégcsapat egyetlen játszmát sem veszített el, győzelme teljesen megérdemelt.

V. I.

PANCSOVAI LIGA

A 9. forduló eredményei: Sloga (BNS)—Trgovački 1:1, leter (M)—Budućnost (BB) 2:0, Sloga (BNS)—Trgovački 1:1, Radnički (F)—Radnički (V) 6:0, Borac (S)—Dolina 2:2, Vršac—Jedinstvo 1:0, HIP—Proleter (BK) 0:1, Budućnost (S)—Omladinac 1:1 (félbeszakadt a 85. percben).

A TÁBLÁZAT:

1. Vršac	9	7	2	0	22:12	16
2. Proleter (BK)	9	6	2	1	23:11	14
3. Radnički (F)	9	6	0	3	27:12	12
4. Sloga (P)	9	4	2	3	26:16	10
5. HIP	9	5	0	4	20:14	10
6. Jedinstvo	9	3	4	2	17:11	10
7. Proleter (M)	9	3	4	2	19:14	10
8. Radnički (V)	9	3	3	3	15:19	9
9. Omladinac	8	4	0	4	17:20	8
10. Trgovački	9	1	6	2	13:17	8
11. Borac (S)	9	3	2	4	12:21	8
12. Sloga (BNS)	9	3	1	5	15:21	7
13. Budućnost (A)	8	3	1	4	11:22	7
14. Dolina	9	2	2	5	12:16	6
15. Borac (VG)	9	1	2	6	10:22	4

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Budapester Rundschau

1976 FEB 16
Vasarely

TIK 1976/7

1021

Ruhm und Tragik einer Laufbahn

Geboren in Pest

Viele Ungarn wurden zu hervorragenden Franzosen. Hier nur die wichtigsten: Frankel, der Arbeiterführer; de Vasarely, der Maler; Vercors, der Schriftsteller; Kozma, der Musiker; Hajdú, der Bildhauer; Brassai, der Photograph. Unter allen zu Franzosen gewordenen berühmten Ungarn dürfte Victor Baschs Laufbahn — nach dem in Paris ein Platz benannt wurde, der bei uns jedoch so gut wie unbekannt ist— die wohl ruhmreichste und, wenn wir an sein grausames Ende denken, die tragischste sein. Im Neuen Ungarischen Lexikon suchen wir vergebens nach seinem Namen, und auch das Kleine Ästhetik-Lexikon vergaß, ihm einen Artikel zu widmen. Keine einzige seiner Arbeiten erschien in ungarischer Sprache, nur sein Artikel über die ins Französische übersetzten Gedichte József Kiss' wurde 1932 im deutschsprachigen Pester Lloyd bei uns gebracht.

Victor Basch wurde am 18. August 1863 in Pest geboren. Sein Vater, Philip Langsfeld, war ursprünglich Kaufmann in Miskolc. 1859 ehelichte er Fanni Weisweiler (sie starb 1875). Auch sein erster Sohn, Ernő, war eine bekannte Persönlichkeit seiner Zeit: Komponist und Dirigent, Direktor der Miskolcer Konzerthalle; er vertonte die Verse Petőfis, Adys und zahlreicher anderer Dichter. 1884 nahm er den bekannten Namen Lányi an, zu dessen Ruf auch andere Persönlichkeiten, so Viktor, der ausgezeichnete Übersetzer und Sarolta, die bekannte Dichterin, beitrugen. Die Langsfeld-Brüder kamen schon früh nach Paris. Der junge Ernő studierte am Münchener Konservatorium, Victor Basch, der zu jener Zeit noch Guillaume hieß, kam zuerst nach Wien und später in die französische Hauptstadt. Er beschloß zu bleiben und inskribierte auf der Sorbonne. Später heiratete er Ilona Fürth, eine Tochter aus gutbürgerlichem Haus der Pester Leopoldstadt, und reiste zu Beginn des Jahrhunderts auf Besuch nach Miskolc. Einem 1923 deutsch geschriebenen Brief zufolge sprach seine Frau damals noch etwas Ungarisch, er selbst bekannte sich jedoch zur deutschen Muttersprache, und gerade seinen Deutschkenntnissen konnte er später die Lehrerlaufbahn verdanken.

Wissenschaftler, Ästhet

Zu Beginn erhielt er eine Lehrstelle in Nancy. Er unterrichtete deutsche Linguistik und ging 1887 nach Rennes, Sein erstes Werk, die 148-Seiten-Studie „Wilhelm Scherer und die deutsche Philologie" erschien 1889 in Paris. Ignác Kont, der eifrige Forscher ungarisch-französischer Beziehungen und spätere Ungarischprofessor an der Sorbonne, veröffentlichte noch im selben Jahr eine begeisterte Würdigung der Arbeit in der Zeitschrift „Egyetemes Philológiai Közlöny" (Universaler Philologischer Anzeiger). 1896 erschien das Hauptwerk von Basch (Studie zur Ästhetik Kants), dem sich im darauffolgenden Jahr in Rennes die lateinisch verfaßte Doktorarbeit „De poesii ingenua ac quae dicitur sentimentali Schilleri" anschloß. (Dies Werk über die Schillersche Ars poetica wurde 1912 auch in französischer Fassung veröffentlicht.) Seinem Hauptforschungsgebiet, der Ästhetik, blieb er bis zuletzt treu. 1904 schrieb er aber z. B. ein Buch über den anarchistischen Philosophen Stirner. 1906 wurde er von der Pariser Universität zum Professor ernannt, seine Werke erschienen eins nach dem anderen. So enthielt der 1912 veröffentlichte Sammelband „Die deutsche Philosophie im XIX. Jahrhundert" auch die Arbeit „Die Hauptorientierungen der deutschen Gegenwartsästhetik".

Der „Dreyfusard"

Baschs ästhetische Prinzipien? Er war ein überzeugter Verfechter der Pflege und des Unterrichtes der Ästhetik als selbständige Wissenschaft. Er ging von der subjektiven Auffassung, der „reflektierenden Urteilskraft" Kants aus und führte den Gedanken der Einfühlung in die französische Ästhetik ein. Seine idealistischen Vorstellungen erstarrten nicht zu strengen Lehrsätzen. Er erwieß sich als feinfühlender, einzigartiger Kunstkenner, der den Roman Barbusses „Das Feuer" enthusiastisch begrüßte. Jede professorenhafte Pedanterie war ihm fremd. Am 24. Juni 1917 nahm er z. B. an der avantgardistischen Schau teil, in der Apollinaires pro-

Der junge Viktor Basch

vozierende Burleske „Teiresias Brüste" vorgetragen wurde. In seiner Kritik enthielt er sich jeder altmodischen Empörung, er gab sogar zu: „Wenn ich die um mich wogende Begeisterung auch nicht teilte, sie verjüngte mich trotzdem." Sein sechster Sinn sagte ihm, daß hier in den Kabaretts am Montmartre, „im Pfeifenrauch und beim hellen Schaum der Bierkrüge" die Ästhetik der Zukunft geschmiedet wurde.

Ähnlichen Mut bewies er auch im öffentlichen Leben. Die berüchtigte Komödie in Rennes, in deren Verlauf 1899 Dreyfus nach fünfjähriger Haft auf den Teufelsinseln vom Kriegsgericht erneut schuldig befunden wurde, sollte sein weiteres Leben bestimmen. Basch wurde zum kämpferischen „Dreyfusard" und gründete die Renneser Abteilung der Liga für Menschenrechte, die in dieser fanatischen bretonischen Stadt keine ruhige Minute haben sollte. Er trat in die Spuren Zolas und Jaurès; mit Anatole France, der 1904 ins Zentralkomitee der Liga gewählt wurde, verband ihn eine enge Freundschaft; mit ihm protestierte er gegen die Verfolgung der Armenier, verteidigte die russischen Revolutionäre, kämpfte bis zuletzt für die Trennung von Kirche und Staat und erhob seine Stimme gegen die koloniale Unterdrückung.

Kämpferischer Antifaschist

1921 wurde der 58jährige Universitätsprofessor Vizepräsident der Liga für Menschenrechte, 1926 ihr Präsident. In jenen Jahren traf er mit Mihály Károlyi zusammen. „Victor Basch war unser erster französischer Freund", erinnert sich die Witwe des großen ungarischen Staatsmannes, „ein scharfsinniger, gebildeter Mann ungarischer Abstammung, jedoch von typisch französischem Temperament, der in seiner Person die deutsche und französische Kultur auf besondere Weise vereinte..." Er unterstützte die ungarische Abteilung der Liga für Menschenrechte, viele eingewanderte ungarische Arbeiter und Arbeitslose wurden dank seiner Fürsprache nicht des Landes verwiesen.

Der Höhepunkt seiner öffentlichen Tätigkeit fiel in die Zeit der Volksfront. Drei Jahrzehnte politischen Wirkens verliefen im Zeichen des kämpferischen Humanismus, er war der Verbündete der Radikalen — Mitarbeiter der unter der Ägide Herriots erscheinenden Tageszeitung „l'Ere nouvelle" — und der Sozialisten, setzte sich jedoch auch für die verfolgten Kommunisten ein. All das machte ihn zur geeignetsten Persönlichkeit, die 1934, nach dem gescheiterten faschistischen Putsch, die Einigungsverhandlungen der radikalen, sozialistischen und kommunistischen Parteien führen konnte; nach vielen Schwierigkeiten konnten sie 1935 erfolgreich abgeschlossen werden.

Als die Volksfront 1936 siegte, ließ das freudetrunkene Volk bei der riesigen Massendemonstration am 14. Juli nicht nur Daladier, Blum und Thorez, sondern auch Victor Basch hochleben, der neben Langevin, Painlevé und den anderen berühmten Wissenschaftlern am Umzug teilnahm und dessen getupfte Künstlerkrawatte, elfenbeinfarbener Schädel und edles Gesicht Millionen bei Versammlungen, gesehen hatten, das sie aus Zeitungen und Wochenschauen kannten. Seine Popularität kannte keine Grenzen, kaum ein Tag verstrich, ohne daß sein Name in der Presse erschien. Außer bei der Volksfront und der Liga für Menschenrechte arbeitete er für zahlreiche andere Organisationen; er war auch Vorsitzender der Internationalen Liga gegen den Antisemitismus. Auf der denkwürdigen Großkundgebung, der Krönung aller Massenumzüge am 14. Juli, ergriff er übrigens neben Duclos und Jouhaux das Wort.

Unter den Protestierenden

Vor der Besetzung von Paris floh er nach Lyon, wo er im November 1942, also nach der Besetzung des Südens durch die Nazis, trotz fortgesetzten Kampfes nicht gestört wurde. In der von den Kommunisten initiierten Nationalen Front übernahm er eine leitende Funktion und schrieb nebenbei im Stil der Tradition Hugos warnende Verse an den Verräter Pétain und seine Anhänger. Und was nicht einmal die Deutschen zu tun wagten, das verrichteten ihre niederträchtigen französischen Helfershelfer: Auf Befehl des Kommandanten der Bezirksmiliz, Lécussan, schleppte Paul Touvier, einer der verruchtesten Banditen des französischen Faschismus, im Januar 1944 den fast 81jährigen Victor Basch und seine Gattin aus ihrem kleinen Lyoner Haus. Die Opfer wurden auf einen Lastwagen verfrachtet, um in ein Lager eingeliefert zu werden. Am Abend blieb das Auto, aber neben einem Steinbruch stehen, die Milizionäre schlugen die beiden alten Menschen zu Tode und ließen ihre nackten Leichen auf der Straße zurück.

Trotz der empörten französischen Öffentlichkeit wurde Touvier 1972 begnadigt. Unter den Protestierenden war auch Baschs Enkel, der Widerstandskämpfer Pierre Halbwachs. Die Nazis hatten auch ihn nach Buchenwald verschleppt, in jenes Lager, wo sein Vater 1945 gestorben war — Maurice Halbwachs, der Ehemann Yvonne Baschs, der 68jährige hervorragende Soziologe.

In seinem Artikel im Lexikon der Weltliteratur nannte Mihály András Rónai Victor Basch „eine führende Gestalt des europäischen bürgerlichen Humanismus".

Endre Bajomi Lázár

Fock in Toulouse

(Fortsetzung von S. 1)

Für uns, ungarische Kommunisten, ist eines der bedeutendsten Kriterien und Erfordernisse des Sozialismus der ununterbrochene Anstieg des Lebensniveaus des Volkes. Dies wollen wir der sich auch auf unsere Wirtschaftslage auswirkenden Krise der kapitalistischen Welt zum Trotz, wenn auch in einem mäßigeren Tempo als bisher, doch den Richtzahlen unseres anlaufenden fünften Fünfjahplanes entsprechend, auf jedem Fall sichern. Allerdings ist heute unsere Wirtschaftslage schwieriger, denn wir sind ja ein rohstoffarmes Land. Doch sind bei uns die Stabilität, die sichere Entwicklung und die Vollbeschäftigung bezeichnend.

Charakteristika der sozialistischen Demokratie

Das andere Erfordernis ist die sozialistische Demokratie, ihre konsequente Weiterentwicklung. Dies bedeutet keine geringe Aufgabe in einem Land, wo die Verhältnisse sozialistischen Typs vor 30 Jahren an Stelle halbfeudaler Verhältnisse und eines Vierteljahrhunderts faschistischen Systems traten, wo die bürgerlich-demokratischen Traditionen fehlten. Gleichzeitig mit der Arbeitermacht mußten wir eine auf Klassengrundlagen basierende Demokratie schaffen, die den Werktätigen, nicht aber den Kapitalisten, den Gutsherren und ihren Lakaien, Freiheit und Rechte sicherte. Eine Demokratie, wo die Angelegenheiten des Landes von einer Mehrheit verwaltet werden, die die Verantwortung für das Schicksal ihres Landes, der Gemeinschaft, auf sich nimmt und trägt, nicht aber von einer Handvoll Kapitalisten, die die Unabhängigkeit und wahren Interessen des Landes verschachern. Eine Demokratie, deren belebendes Element es ist, daß die Menschen auf allen Ebenen das Mitspracherecht in wirtschaftlichen, politischen und sozialen Fragen sowohl innerhalb ihrer kleineren Gemeinschaft als auch in bezug auf die ganze Gesellschaft haben und wahrnehmen, und von ihren Führungskräften — aufgrund deren Rechenschaftspflicht — über ihre geleistete Arbeit Rechenschaft fordern können und auch tatsächlich fordern. Eine sozialistische Demokratie also, wo sich die Freiheit nicht in Worten sondern in Wirklichkeit, in sämtlichen Lebensbereichen entfaltet und eine zunehmend determinierende Triebkraft im Interesse der Entwicklung unserer Gesellschaft ist. Die Gleichheit bedeutet über die Gleichheit vor dem Gesetz hinaus die gleichen Erfolgschancen, die Möglichkeit zum Weiterlernen für alle, die gerechte Verteilung der Güter nach geleisteter Arbeit und, was ebenfalls wichtig ist, die Verteilung der Verantwortung.

Diesen Weg gehen wir im sozialistischen Ungarn, auf diesem wollen wir weiterschreiten gemäß dem Programm, welches zu Beginn des vergangenen Jahres vom XI. Parteitag der USAP verabschiedet wurde.

Unseren gemeinsamen Erfahrungen zufolge hängt die Sache des Sozialismus weder in den einzelnen Ländern, noch in Weltausmaß nur von unserer einheimischen Tätigkeit ab, sondern gleichzeitig auch von der weiteren, günstigen Gestaltung der internationalen Kräfteverhältnisse. Der Erfolg des für den Sozialismus geführten Kampfes bei Ihnen und der Fortschritt des im Aufbau begriffenen Sozialismus bei uns setzen in erheblichem Maße die weitere Erstarkung des Entspannungsprozesses und die Verbreitung der friedlichen Koexistenz voraus. Zusammen mit Ihnen vertreten wir die Ansicht, daß der Kampf um Entspannung, Friede und Sicherheit ein organischer, untrennbarer Teil des internationalen Klassenkampfes ist.

Antisowjetismus schadet der Entspannung

In diesen Kampf sind unsere Parteien durch unsere Solidarität, unsere internationalistischen Pirnzipien und unsere Zusammenarbeit miteinander verbunden. Die Verbreitung des Sozialismus, die Konsolidierung unserer zum Preis unermeßlicher Opfer erzielten Erfolge und die Sicherung der weiteren Entwicklung stehen in unserem gemeinsamen Interesse. Hierzu ist es aber unerläß-

Diplomatische Beziehungen hergestellt

REGIERUNGSCHEF DER KAPVE INSELN IN UNGARN

Industriebetriebe, unter ihnen die Csepel-Werke, landwirtschaftliche Genossenschaften, Hauswirtschaften, Wohnsiedlungen und noch viele andere Objekte und Sehenswürdigkeiten unserer Heimat hat Pedro Pires, Ministerpräsident der Republik Kapverdische Inseln während seines ofiziellen Freundschaftsbesuches besichtigt. Er hat mit seinem ungarischen Amtskollegen, Ministerpräsident György Lázár, Verhandlungen über internationale Fragen und die Weiterentwicklung der bilateralen Beziehungen geführt. Das als Ergebnis der Verhandlungen herausgegebene gemeinsame Kommuniqué enthält eine Feststellung über die Identität der Ansichten beider Seiten in den erörtenten Fragen. Dem nationalen Befreiungskampf in Afrika — dessen Erfolge Afrikas Antlitz verändern — hat man große Aufmerksamkeit gewidmet.

---

higkeit" der Diktatur gerichtet, sprach der faschistische Diktator vor der Öffentlichkeit und richtete eine (indirekte) Zurechtweisung gegen das Frei-Buch: „In Chile ist kein Platz mehr für Politiker", tobte der General in unmißverständlicher Anspielung auf Frei.

DER „GESICHTSLOSE DIKTATOR" verlor nicht zufällig seine Contenance. Was mag er wohl fühlen, er, der am Tag nach dem Putsch mit überheblicher Selbstsicherheit vor den TV-Kameras erklärte, er werde das „marxistische Übel in Chile mit Haut und Haar ausrotten", wenn er jetzt jedem Morgen die Anweisung geben muß, im Stadtzentrum von Santiago an den Hausmauern die Aufschriften zu überstreichen — Aufschriften, die ihn den Mörder Allendes nennen, und die verkünden, es werde noch die Sonne der Demokratie und Freiheit über Chile aufgehen, so wie es der letzte rechtmäßig gewählte Präsident der Republik prophezeit hatte.

Freilich würde Pinochet jedes Andenken an den toten Helden aus Chile und der ganzen Welt ausmerzen — wenn er es könnte, aber dazu ist sebst seine faschistische Terrormaschinerie nicht fähig.

Doch die Herren der Diktatur fürchten auch den Lebenden. Wie laut haben sie doch triumphiert, als sie durch Verrat verhindern konnten, daß sich Luis Corvalan, Generalsekretär der Chilenischen Kommunistischen Partei, an die Spitze des illegalen Widerstandes der Revolutionäre stelle. Was

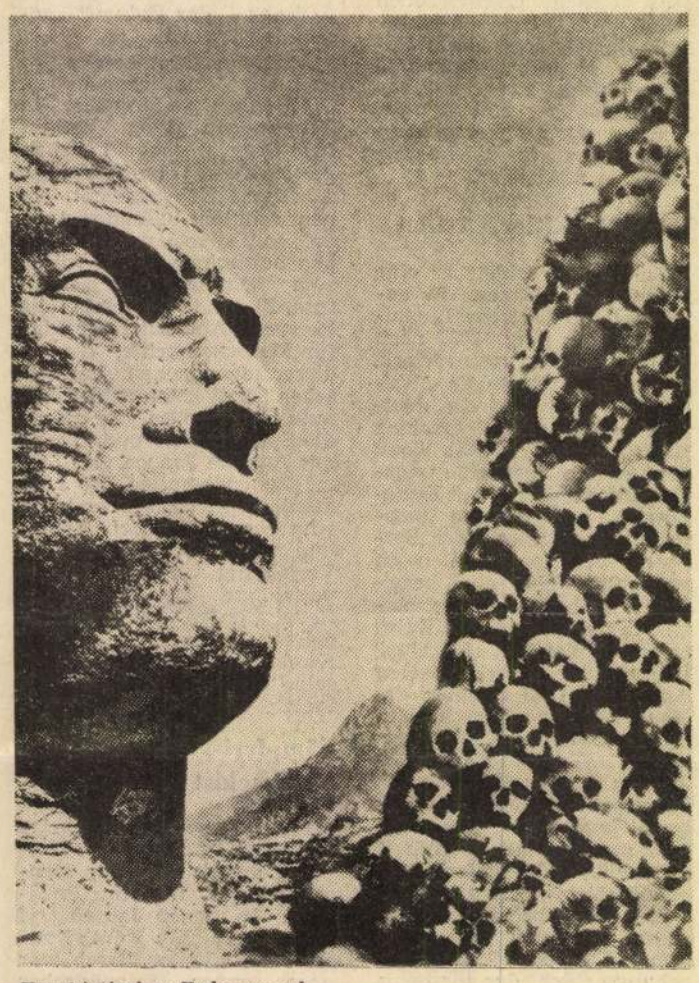

Faschistisches Ruhmesmal
Montage von John Heartfield

jagte ihnen mehr Angst ein, seine Popularität etwa oder seine großartige Fähigkeit, die Lehren des Marxismus-Leninismus in die örtlichen Verhältnisse Chiles umzusetzen? Oder gar sein beispielweisender persönlicher Mut? Der Betrag des Judas-Geldes, der schließlich zum Verrat führte, beweist nur ihre abgründige Angst vor ihm. Sie schleppten ihn von einem KZ ins andere, um seine

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1975 JUL 26

Victor Vasarely
1021

MŰVÉSZET

Képzőművészet

VADAS JÓZSEF:

Nyitott titok

Ha a történelem nem is az élet tanítómestere, ahogy apáinknak mondták; a múlttól azért bőven van mit tanulnia a jelennek. Csak néhány példát említek. A *Szépművészeti Múzeum* legértékesebb középkori darabjait akkor vásárolták az Esterházyak, amikor még válogatni lehetett a ma már szinte mindenütt nemzeti tulajdonként kezelt műkincsekben. A mai Magyarországnak hiába fájna a szíve mondjuk Raffaello *Pietro Bembo arcmásáért;* nem volna rá elég pénzünk. De — hogy a huszadik századra térjek — Nemes Marcell is még az expresszionizmus és a Greco-kultusz előtt szerezte — szerezhette — meg a világhírű spanyol mester műveit. Az Iparművészeti Múzeum századfordulós gyűjteménye nemzetközi rangú; hála az intézmény egykori vezetőinek, akik Tiffany kortársaiként — még elérhető áron — vásároltak Tiffany-vázákat.

Tegyük mindehhez hozzá, hogy az Esterházyak gyűjtőtevékenysége századokat ölelt fel; hogy a mai Magyarországnak — társadalmi berendezkedése folytán — nem lehetnek olyan gazdag mecénásai, mint amilyenek a múltban voltak. Nincs tehát szégyenkezni valónk most, amikor a Szépművészeti Múzeum és az *Iparművészeti Múzeum* kiállításon mutatja be az elmúlt harminc év legfontosabb szerzeményeit, munkájukról és a fejlődésről is számot adva. Nem jelentéktelen mennyiségű műtárgy került köztulajdonba a felszabadulás óta; nem jelentéktelen mennyiségű emlék művészettörténeti értékét derítette fel a tudományos és a restaurátori munka. A Szépművészeti Múzeumban dokumentumok és fényképek szemléltetik, hogyan bukkantak elő az átfestések alól az ismeretlen remekművek; az Iparművészeti Múzeum büszke lehet a háborúban szinte teljesen tönkrement Esterházy-kincsek hiteles helyreállítására.

Igaz, a tüzetesebb vizsgálat nem festené ilyen rózsásra a képet. Hiszen a gyarapodás jelentős része adományozás; köztudott, legalábbis szakmai berkekben, hogy múzeumainknak bizony kevés pénzük — annál is kevesebb devizájuk — van. A nemzetközi műkereskedelem piacain tehát nem vehetünk részt. De a hátrány is válhat talán előnyünkre. Mert egyetlen lehetőségünk marad: az élő művészet gyűjtése.

S már eredményeink is vannak.

A Szépművészeti Múzeum, amely korábban épp csak jelezte a huszadik század művészetét, ma külön teremben mutatja be a kortárs törekvéseket. Van Picassónk és van Le Corbusier-nk, van Schwittersünk és van Chagallunk. Nem sok: mindössze egy vagy két kisebb munkájuk. Persze, ezekért is sok pénzt kérnek. Ezért talán nem lesz felesleges feltenni a kérdést: hogyan kerültek ide? Le Corbusier festménye a magyar származású Victor Vasarely ajándéka; Schwitters Bortnyik Sándornak dedikálta kollázsát, így szerepelhet a gyűjteményünkben; az egyik Chagall-képet budapesti kiállításán vásároltuk, a Picasso-litográfiákat a művész budapesti kiállításakor kaptuk ajándékba. Tehát szinte mindegyik — kissé protokollárisan fogalmazva — nemzetközi kapcsolataink gyümölcse. Akárcsak a spanyol Teresa Eguibar és a nyugatnémet Uli Pohl egy-egy szobra. Ezeket a budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Biennáléról vásároltuk. Vagy ajándékba kaptuk? Mint a magyar származású mesterek (Victor Vasarely, Nicolas Schöffer, Martha Pan) műveit. Nem tudom, de nem is érdekes. A fontos az, hogy a múzeum kilépett abból a circulus vitiosusból, ahová szűkös anyagi lehetőségei és a műkereskedelem iszonyatosan magas árai kényszerítették. Olyan kaput nyitott, amely újabb kaput nyithat. Hiszen a kortárs művészet — nekünk — nemcsak az egyetlen, de egyúttal a leggazdaságosabb befektetésünk is. Pénz nélkül pedig nincs műgyűjtés.

MARÓTI LAJOS ELBESZÉLÉSE:

EMBERI KAPCSOLA

Az alábbi beszélgetést véletlenül csípjük el, amint hajnal felé ronggyá dolgozva és agyon cigarettázottan készülékünk keresőgombjával rádióhullámok között turkálunk az éterben. A szófoszlányok, majd szavak, majd mondatok, amelyeket az űr harákolásából, sípolások és zörejek szövedékéből kiszűrünk magunknak, hangzásuk szerint zárt térből jönnek; s valóban, mint alább kiderül, az AX—3 jelű űrállomás kabinját halljuk, 30 fénymásodperc, azaz kilencmillió kilométer távolságból. A dörmögő, mélyebb hang föltehetően a parancsnoké (nevezzük *A*-nak), erőteljes, olykor brutális kitöréseiből ítélve meglehetősen rabiátus egyéniség lehet; társa és beosztottja (nevezzük el *B*-nek) magas hangon beszél, amely az izgalom pillanataiban a nőies regiszterek felé csúszik el és hisztériásan rikácsol.

Diskurzusuk egyébként laposan indul: *B* műszereket olvas le, az értékeket diktálja *A*-nak, valahogy így:

B: Huszonhetes mérőegység. Műszerállások: 0,019, 0,020. Huszonnyolcas mérőegység: 2,1613; huszonkilences mérőegység: 13,751, 16,000, 12,245.

A: Huszonhetes: 0,019, 0,020; huszonnyolcas: 2,1613; huszonkilences: 13,751, 16,000, 12,254. Hetes számú számítóegységbe betáp-

harmadikon évben adódik egyetlen magá[n]való eset — kiszámítottam a valószínűségét.

B: De előfordulhat, hogy ez az egyetlen eset a következő tizedmásodpercben következik be, nemde? Na látja...

A: Logikai problémák! Itt melózni kell, drága kollégám. Naponta tíz a hatodikon adatot feldolgozni, roppant kevéssé fennkölt, mondhatni földhözragadt számítási eljárásokkal... Tudja, mit mondok én magának? Többre mentem volna, ha maga helyett két közönséges számítógépet osztanak be hozzám. Érti? Azokkal többre mennék, ez az igazság. És ráadásul állandóan locsog. De én isten bizony, lecsapom egyszer, mint egy...

B: Jó, jó, nem kell azért mindjárt begerjedni.

A: De hát ez az én formám. Hogy épp nekem kell egy ilyennel egy köpetnyi kabinban...

B: E tekintetben kvittek vagyunk, kollégám. Helyzetünk tökéletesen szimmetrikus.

A: Úristen: még kétszáztizenhárom nap...

B: Pardon! Már csak kettőszáztizenkettő.

A: Tudja mit mondok én magának, kollégám? Azt, hogy utálom. A szagát se bírom.

B: (vihog) Gondolja, kollégám, hogy maga rezedaillatot áraszt? Másról van itt szó.

A: Miről?

B: Arról, hogy hiába az a behemót ereje, az a bulldog munkabírása, magában olyasféle kérdések fel sem vetődnek, mint bennem. És ez bántja magát. Ez az igazság. Magának kisebbrendűségi komplexusai vannak velem szemben.

A: (bizonytalanul) Röhögnöm kell! Kisebbségi komplexusaim. Nekem — magával szemben. Röhögnöm kell... — halk, szaggatott búgó jelzés hangzik fel, *A* hallhatóan ideges lesz: — Az ördögbe is, csak nem ...

B: Három óra harminc, kollégám, fokvá-

olyannak jut eszébe
logikai problémák..
szaggatott búgó ha
Hát ez gyorsan men

C: AX—3. AX—3
ismételni. Kérem is
tel.

B: Üzenetet ismét
ga. Te édes. Imádl
lak. Adás kész. Véte

A: Ötödik jelcsop
12. 12—00—12; 0,26
Kész. — *A* megkönn
Azért kitalálhatott v
üzenetet is.

B: Van annak az
légám. Legfeljebb n

A: Hát annak a l
biztos nincs semmi

B: Azt a lyukszala

A: Maga arra sp
lénnyel). Hát annak

meg egészen biztosa
net — ha maga adja

B: Honnan tudja?

A: Ezt bízza rám.
dom.

B: De biztos a
dulhat, hogy másn
tusa. Elvben.

A: Ennek a kont
gyakorlatilag zérus
Kripli...

Újra a búgó, szag
ratlanul csicseregn

C: Óriási! Ezt a
ezt tudom, szivi,
az istenhátamögött
jel alatt!

A: Ez mi?

Vasarely
1021

A Vasarely Műzeum

Pécs, Káptalan utca 3.

Egyelőre csak kívülről csodálhatják meg a pécsiek a Káptalan utca 3. szám alatti, szépen rendbetett múltszázadi épületet. Néhány nap múlva megnyílnak az ajtók is, s attól fogva Pécs ismét gazdagabb egy múzeummal, egy képzőművészeti értékkel, egy látványossággal. A ház falán tábla hirdeti, hogy itt a Vasarely Múzeum.

Vasarely, a világhírű művész 1908-ban ebben a házban született Vásárhelyi Győző néven. 1930-ban utazott Párizsba, attól fogva ott él. Csaknem egy évtizede, hogy szülővárosának múzeuma felvette a kapcsolatot Vasarelyvel, s öt esztendeje, hogy a művész ellátogatott Pécsre. Az akkori tervek, hogy a város múzeumot létesít neves szülöttjének, ezekben a napokban válnak valóra. Victor Vasarely biztosította a múzeum anyagát, mindenekelőtt saját műveit adományozta Pécsnek, de az ajándék tartalmazza feleségének, Claire Vasarelynek és kortárs külföldi művészeknek válogatott anyagát is.

A franciaországi gordes-i múzeum és az Aix en Provence-ben nemrég megnyitott Vasarely-alapítvány után ez lesz a világhírű képzőművész harmadik önálló múzeuma.

●

A házról, amely csaknem másfél évszázada épült, Bezerédy Győző helytörténész gyűjtötte össze az adatokat. Ezek arra utalnak, hogy ezen a — káptalani birtokhoz tartozó — telken az építkezést a püspöki könyvtár építésével egyidőben határozták el. Az 1930. évi Székeskáptalani Protocollum utalása alapján a ház „egyemeletes legyen és észak felé ne legyen ablaka".

Az épületet — amely kanonokház lett — Piatsek József neves pécsi építész tervezte és építette 1830—31-ben. Eredetileg valamivel kisebb volt a mainál, a déli részt később toldották hozzá. Első lakója Némethi János kanonok volt, a kertet ő tervezte, alakította ki az épület mellett. A következő lakó, Kelemen József kanonok naplót írt, amely fennmaradt, ez említi Pécs 1849. június 15-i ostromával kapcsolatban, hogy „később a Bibliotheca mellett levő Kanonok ház mellett több elszaggatott golyó darabokra találtunk" . . .

1872-ben határozat született az erősen megrokkant ház tatarozásáról, illetve az „alsó ámbitus" szöllősi kövekkel történő burkolásáról, s a munkákat hamarosan el is végezték 1001 forint értékben. Húsz év múlva az akkori kanonok panaszára, hogy lakása igen szük, átalakították az épületet, a déli erkélyrész helyén szoba lett, a lépcsőház melletti kisebb teremből pedig házikápolna.

A házban később több polgári lakást alakítottak ki.

E század közepén már védett lett az épület, s egy műemlékjegyzék így emlékezik meg róla: „Egyemeletes, klasszicista lakóház. Homlokzatait a födém magasságában húzódó választópárkány osztja, két kéttagú főpárkány zárja le. Földszintjén mélyített táblákra helyezett ablakok nyílnak . . . Az épülethez városképi szempontból jól illeszkedő kerítésfal, boltives kapu és melléképület csatlakozik."

●

A ház az utóbbi hónapokban megújult. Kívül csak tatarozták, megerősítették, belsejét átalakították — nem túlságosan nagy, de elegáns, meghitt hangulatú múzeum lett belőle.

Három nagyterem az emeleten, négy a földszinten. A folyosók padlója süttői mészkő, a falak hófehérek. A boltíves termekben a fehér fal és a nyersszínű faborítás az uralkodó. Falépcső vezet az emeletre. A látogatók az udvaron át juthatnak a bejárathoz, hangulatos előcsarnokon át a kiállítótermekbe.

Vasarely adománya a múzeumnak mintegy 150 festményt, grafikát, szőnyeget, plasztikát tartalmaz. Az anyag nagyrésze látható lesz az új múzeumban. A kortársak műveiből válogatott gyűjtemény is: Claire Vasarely munkái mellett Hans Arp, Cruz-Diez, Auguste Herbin, Frantisek Kupka, Francois Morellet, Nicolas Schöffer, Yvaral, Tomasello, Soto, Monique Arradon, Marcelle Cahn, Jean Deyrolle, Jean Gorin és Pol Mara művei szerepelnek még, azok, amelyeket Vasarely válogatott, s adott át saját tulajdonából a pécsi múzeumnak.

A múzeum berendezése ottjártunkkor még nem fejeződött be, de a falak már nagyrészt benépesültek Vasarely jellegzetes, geometrikus, térhatást keltő kompozícióival. Az egyik emeleti teremben a festmények kaptak helyet, a másikban hét nagyméretű szőnyeg. Az aubusson- és gobelin-technikával készült szőnyegek ugyanazt a világot képviselik.

A földszinten grafikák, szőnyegek kapnak helyet. A grafikák kispéldányszámú, sokszorosított grafikák, elsősorban szitanyomatok. Több példányban készültek a multiplikák is, a műanyag-, fa-, fém-anyagú plasztikák, amelyek szintén láthatók majd a kiállításon. A Vasarelyről megjelent könyvek, tanulmányok is ki lesznek állítva, s a későbbiekben létrehoznak majd egy játékszobát, ahol a mester elvi és gyakorlati útmutatásainak megfelelően egy kis időre maguk a látogatók is „képzőművéssze" válhatnak.

Pécs új múzeuma a jövő hét péntekjén nyílik meg ünnepélyesen, Vasarely személyes jelenlétében.

H. E.

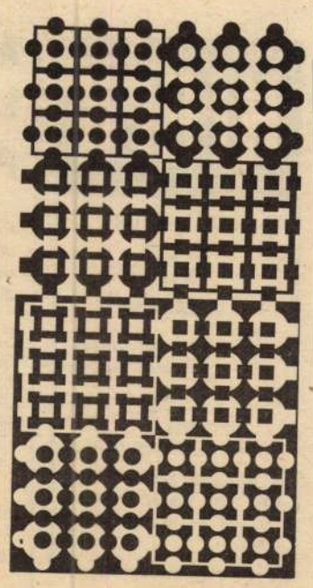

Helios—VIII. 1959
vászon, acryl
195 x 100 cm

Zebrák (szőnyeg)

HÍREK

1976. MÁJUS

30

VASÁRNAP

Szeretettel köszöntjük névnapjuk alkalmából

JANKA

nevű

kedves olvasóinkat

A Nap kél 3.52 — nyugszik 19.32 órakor. A Hold kél 5.04 — nyugszik 20.39 órakor.

— A Szakszervezetek Baranya megyei Tanácsa értesíti az érdekelt szülőket, hogy a röjtökmuzsaji, valamint kőszegi gyermeküdülőből a gyermekek június 1-én 10.25 órakor érkeznek haza. Kérjük a szülőket, hogy a gyerekeket a főpályaudvaron vegyék át.

Ma este

VASÁRNAP

SZÍNHÁZ

Nemzeti Színház: A forma átváltozásai (este 7 órakor). Erkel-bérlet.
Kamaraszínház: Gergő király (de. 10 órakor).

MOZI

Park: Légy jó mindhalálig (10). Gerolsteini kaland (f4, f6, f8).
Park, kert: Fehér Agyar visszatér (8)
Petőfi: A bűvös kő és a csodakút (10). Fehér Agyar visszatér (f4, f6, f8).
Kossuth: Fehér Agyar visszatér (10, 12, f3, f5). Mária a skótok királynője (f7, hn9).
Kossuth klub: Amarcord (6, 8).
Ifjúsági Ház: Gerolsteini kaland (2). Akinek van egy unokatestvére Bronxban (4).
FEK Klub: Szerelmi büntény (6). **Fekete Gyémánt:** Bob herceg (4). Kamaszkorom legszebb nyara (6). **Jószerencsét:** Tűzgömbök (10). Apacsok (3, 5, 7). **Rákóczi:** Apacsok (10). Tűzgömbök (3). Három milliárd lift nélkül (5, 7). **Május 1.:** Cimborák (10). Vörös rekviem (f4, f6). **Bóly:** Vitya iskolába megy (2). A tábornok állva alszik (4). **Harkány:** Erkel (10). Zongora a levegőben (5, 7). **Komló, Május 1.:** Dallárpapa (10). Sivatagban, őserdőben (4). **Komló, Zrínyi:** Két pont között a legrövidebb görbe (4). A felső tízezer (6, 8). **Mohács:** Az áruló

Az ünnepi könyvhét mai programjából

Galambosi László költő ma, május 30-án, 14 órakor a Dömörkapui Turistaházban találkozik az olvasókkal.

Délelőtt 11 órakor a Színház téren N. Szabó Sándor *Micimackó*, 17 órakor a Mecsek Áruház előtt a Bóbita Bábegyüttes *Vitéz László* műsorában gyönyörködhet a közönség.

Tüskés Tibor író délelőtt 11 órától dedikál a Magyar Írók Könyvesboltjában.

◆

Júniusi vásárok

Június 6. Pécs: országos állat- és kirakóvásár, autó- és motorvásár. 9. Szentlőrinc: országos állat- és kirakóvásár, autó- és motorvásár. 11. Szigetvár: országos állat- és kirakóvásár. 13. Pécs: országos autó- és motorvásár. 14. Siklós: országos állat- és kirakóvásár. 20. Mohács: országos autó- és motorvásár. 20. Szászvár: országos állat- és kirakóvásár, autó- és motorvásár. 21. Mohács: országos állat- és kirakóvásár. 23. Mágocs: országos állat- és kirakóvásár. 28. Pécsvárad: országos állat- és kirakóvásár.

◆

— Új pavilon. Harkányban a buszpályaudvar melletti piacon új zöldség-gyümölcs árusító pavilont nyitott a BARANYAMÉK.

◆

Kórházi felvételes ügyeletek

VASÁRNAP

Mindennapos felvételi ügyeletek gyermekbelbetegek részére: Pécs város: POTE Gyermekklinika, Szigetvár város és járás, a pécsi és a volt selyei járás: Megyei Gyermekkórház. Gyermeksebészeti, gyermekfülészeti betegek, égett és forrázott gyermekek részére páratlan napokon: POTE Gyermekklinika, páros napokon: Megyei Gyermekkórház Pécs és a megye egész területéről.

Felnőtt belgyógyászat, sebészet, traumatológia: I. sz. Klinikai tömb. Égési sérülések: Honvéd Kórház. Koponya- és agysérülések: Idegsebészet.

SOS-ÉLET telefonszolgálat hívószáma: 12-390, este 7-től

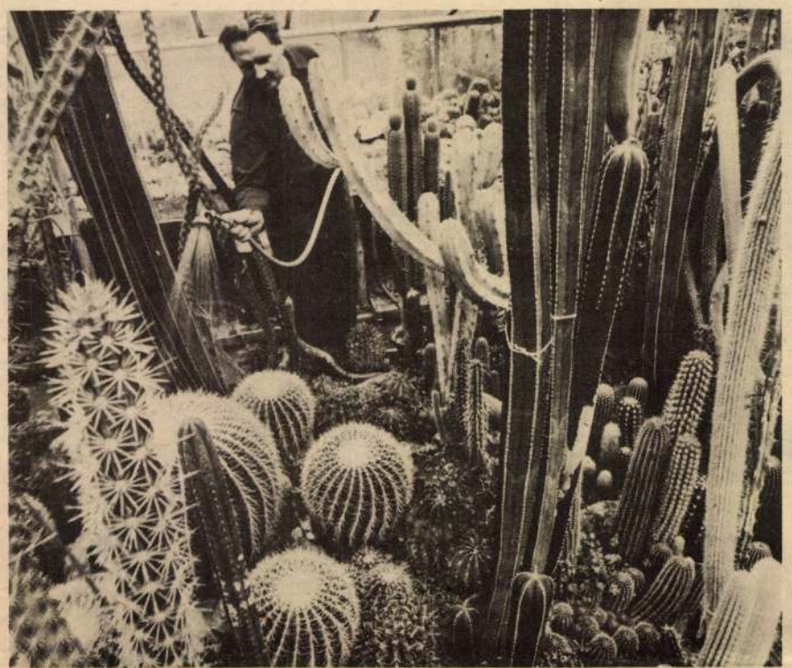

Az izsáki „Sárfehér" Tsz üvegházában az idei tavaszon már 2000 féle kaktusz pompázik. Némelyik fajta 100—110 virágot is bont törzsén. A mexikói, a boliviai, chilei kaktuszok és az afrikai növények magot is hoznak az izsáki homokon, így a kaktuszkert állandóan gyarapszik.

LOTTÓ-tájékoztató

A Sportfogadási és Lottóigazgatóság közlése szerint a 22. játékhéten 5 találatos szelvény egy darab volt. A nyeremény összege 3 061 400 forint. Négy találatos szelvényt 184 fogadó ért el, nyereményük egyenként 16 638 forint. A három találatosak száma 12 580 darab, nyereményük egyenként 243 forint. A két találatos szelvények száma 309 048 darab, 12 forintot fizetnek. A nyeremények a nyereményilleték levonása után értendők. A közölt adatok tájékoztató jellegűek.

◆

— Véd az áram ellen. A Veszprémi Bakony Művek műszaki fejlesztői Prauda Lajos elektromérnök szabadalma alapján új műszert konstruáltak, amely biztonságosan véd az áramütéstől. Az úgynevezett hibaáramvédő a hálózatra kapcsolva, azonnal megszakítja az áramkört, ha bármilyen rendellenességet, például zárlatot vagy váratlan feszültség-, illetve áramerősség-növekedést „észlel". A műszer érdekessége, hogy a hibakeletkezés első pillanatában már kikapcsolja az ára-

Vidéki mozaikok a
hétfői Dunántúli Napló
4. oldalán

A GYERMEKEK NAPJA VOLT

összefoglaló négy megye gazdag gyermeknapi programjáról

*

LESZ-E ELEGENDŐ ZÖLDSÉG?

Interjú Kiss Istvánnal, a Zöldség-Gyümölcs Kereskedelmi Egyesülés főosztályvezetőjével

*

A NYÁR DIVATJA

Megújul-e a magyar konfekcióipar?

*

A ZÖLD POKOL ÜZENETE

Vigyázat, méreg!

A Pécs m. város Tanácsa V. B. I. ker. hivatalának igazgatási osztálya értesíti a kerület lakóit és méhészeit, hogy a Pécsi Állami Gazdaság a daniczpusztai részen 1976. május 31-től június 5-ig terjedő időben szerves foszforsav észter tartalmú permetezőanyaggal vegyszeres növényvédelmi munkálatokat végez. A szer mérgező hatását 28 napig tartja meg.

◆

— József Attila-díjasok Újmecsekaljén. Eörsi István költő és Thiery Árpád író lesznek az újmecsekaljai Hunyadi könyvesbolt vendégei május 31-én. Az író—olvasó találkozó délután négykor kezdődik.

◆

FELISMERTÉK AZ UTASOK

Elfogták a kék fényes

Az Ifjúsági Ház programja

Vasárnap, 18 órakor: DISCO Parádé — IH Kívánságlista. Vezetik: Tuczai József és Bokodi László. **Hétfő,** 18 órakor: Az Ünnepi Könyvhét nyitóünnepsége. Közreműködik: A Pécsi Központi Amatőrszínpad és a Dobó Gimnázium Bartók Kamarakórusa, Kertész Attila vezényletével. 19 órakor: Fotóvetélkedő. **Kedd, 20 órakor:** A Tolcsvay-trió koncertje. **Szerda,** 17 órakor: Találkozó Victor Vasarellyel. 19 órakor: „A bárányfelhő-bodorító" — A Központi Amatőrszínpad Lázár Ervin estje. **Csütörtök,** 18.30 órakor: „A sorok között olvasva" — Till Tamás előadása. **Péntek,** 16 órakor: Kamaszkorom legszebb nyara — amerikai film, 19 órakor: A magyar filmről és a közönségről — Pörös Géza előadása. **Szombat,** 18 órakor: DISCO. **Vasárnap,** 14 órakor: Ottó a világhírű vadász (magyar báb- és rajzfilm összeállítás), 16 órakor: A karbonárik — (olasz—francia film). 18 óra: DISCO.

◆

Óvodai felvétel

Pécs m. város Tanácsa V. B. művelődésügyi osztálya értesíti az érdeklődőket, hogy az óvodai felvételre jelentkezés ideje: 1976. május 31—június 5-ig tart az óvodák vezetőinél. Az igények elbírálását felvételi bizottság végzi.

◆

— A Baranya megyei Rendőr-főkapitányság tudatja, hogy dr. Molnár Lajos, nyugalmazott rendőr-őrnagy temetése június 1-én fél 1 órakor lesz a pécsi központi temetőben.

— A pécsi postaigazgatóság dolgozói szombaton kommunista szombatot tartottak. A végzett munkáért járó pénzt óvoda építésére ajánlják fel.

— A Volán 12. Vállalat értesíti a t. utazóközönséget, hogy a 13. sz. Budai állomás—Hird autóbuszvonalon 1976. június 1-től a Budai állomásról 6.15- órakor induló járatát 15 perccel később, 6.30 órakor közlekedteti. A Hirdről 15.45 órakor közlekedő járatát pedig 10 perccel korábban, 15.35 órakor indítja.

— Diaporáma est. A Fiatal Művészek Pódiuma keretében diaporáma estet rendeztek a Baranya megyei Rendőr-főkapitányság KISZ klubjában. Előadó Felföldi Lajos, a Mecseki Fotoklub tagja. A műsor egy sorozat első része volt, melynek kere-

24 ÓRA A NAGYVILÁGBAN

✦ LONDON. Protestáns terroristák pénteken este vérfürdőt rendeztek egy belfasti ivóban. A város egyetemi negyedében álló, katolikusok látogatta kocsmát pokolgéppel felrobbantották. Az újabb atrocitás két embert megölt és huszonhetet megsebesített. A helyiség tömve volt a tanév végét ünneplő egyetemi hallgatókkal.

✦ *MOSZKVA. Szovjet tudósok és űrhajósok nagy csoportja vesz részt a Nemzetközi Űrkutatási Bizottság (COSPAR) június 6-án az Egyesült Államokbeli Philadelphiában kezdődő 19. ülésszakán — közölte a TASZSZ tudósítójának adott nyilatkozatában Roald Szaggyejev akadémikus, a COSPAR alelnöke, a szovjet küldöttség vezetője. A COSPAR ülésszakán az űrkutatással kapcsolatos mintegy ötszáz beszámolót vitatnak meg.*

✦ HELSINKI. Urho Kekkonen finn államfő augusztus 3-án Ford elnök vendégeként kétnapos látogatásra az Egyesült Államokba érkezik — jelentette be a helsinki külügyminisztérium. A finn és az amerikai elnök a tervek szerint kétoldalú problémákról és nemzetközi kérdésekről folytat tanácskozásokat.

✦ *PÁRIZS. Szombaton nem jelent meg a párizsi lapok közül a Figaro és a France Soir. E két lap kiadói ugyanis kiléptek a párizsi lapkiadók szindikátusából, mivel az tárgyalásokat akart kezdeni a nyomdászszakszervezette a nyomdászok követelései ről.*

✦ BAGDAD. Alekszej Koszigin, a Szovjetunió miniszterelnökének szombaton hivatalos baráti látogatásra Bagdadba érkezett. A szovjet kormányfőt az Arab Szocialista Újjászületés Párt jának vezetősége, az Irak Köztársaság Forradalmi Parancsnoki Tanácsa é kormánya hívta meg.

Victor Vasarely

Pécsnek-Vásárhelyi Viktor néven szülötte – előbb néhány művet adta a múzeumnak, aztán egy tetemes anyagot egy Vasarely-múzeumra valót. (Szülőházából alakítják ki, jövőre ígérik az átadást). A művész saját gyűjteményéből választott ki egy nemzetközi kortárs anyagot, egy reprezentatív kisgyűjteményt, amelyet szintén a Vasarely-házban látjuk majd kiállítva.

Hallama Erzsébet: A Pécsi Modern Magyar Képtár nemzetközi hírneve.

Dunántúli Napló, 1975. szept. 14.

Vasarely, Victor, festő

Megjelent Gaston Diehl Vasarely-életrajza.

—: Corvina – újdonságok 12,

Esti Hirlap, Bp. 1976. szept. 22,

Vasarely, Victor, festő

Racine Britannicusának
előadásához kérnitette a díszleteket

(morvay): TU – noten 2.

Esti Hirlap Bp. 1976. szept. 18.

Vasarely, Victor, festő

Racine Britannicusának előadásához a díszleteket tervezte (Tv)

— : Racine varázsa 6.

Esti Hírlap, Bp. 1976. szept. 17.

Victor Vasarely

Az ötvenes években filozófiailag is megalapozza a színek és formák optikai hatására építő kinetikus absztrakcionizmust.

Tasnádi Attila: A pécsi Vasarely múzeum.
Népszava, 1976. julius 2 - 5 oldal.

Victor Vasarely

Elvieletét Vasarely az 1955-ben kiadott Sárga manifesztumban fejti ki.

Tasnádi Attila: A pécsi Vasarely-múzeum.
Népszava, 1976. július 2 - 5 oldal

Victor Vasarely

A pécsi kiállításon szereplő művek többsége eredeti rajz, festmény, kollázs vagy gyapjúból szőtt falikárpit, de van gépi úton sokszorosított grafika és plasztika is.

Tasnádi Attila: A pécsi Vasarely-Múzeum.
Népszava 1976. július 2. - 5 oldal

Victor Vasarely

Victor Vasarely Pécs városnak ajándékozta munkáinak egy nagyobb kollekcióját. A művek egykori szülőházában megnyitották a Vasarely múzeumot.

Tasnádi Attila: A pécsi Vasarely-múzeum.
Népszava, 1976. július 2. - 5. oldal.

Victor Vasarely

A győri szinkarz két oldalfalát Victor Vasarely tervei által készített képzőművészeti kompozicióval díszítik. A kompozíciót porceláncserepekből rakják ki.

—:—

Népszava, 1976. június 6. – 12 oldal

Victor Vasarely

Vasárhelyi Győző 1930-ban hagyta el Magyarországot, hogy nagy terveit: az iparilag sokszorosítható művészet gondolatát gyakorlatilag is megvalósítsa.

Farkasdi Attila: A pécsi Vasarely múzeum
Vépraway, 1976. július 2 - 5 oldal.

Beniáth Ouiel

Apa

Victor Vasarely

A fiatal Vasarely Bortnyik Sándor
iskolájának grafikai „Műhely"-ébe járt.
Itt szívja magába a geometriai alapformákkal operáló konstruktivista szemléletet.

Tasnádi Attila: A pécsi Vasarely múzeum.
Népszava, 1976. július 2. 5. oldal.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
1976 FEB 15
Daily News

Victor Vasarely

1021

Vasarely-Stiftung

Paris (DPA) — Bunte Fassaden für die Städte der Zukunft entwirft Victor Vasarely. In der Vasarely-Stiftung, in Jas de Bouffan bei Aix-en-Provence, die Premierminister Jacques Chirac am Samstag in Anwesenheit der Präsidentenwitwe Claude Pompidou feierlich ihrer Bestimmung übergeben wird, haben Forscher und Besucher Gelegenheit, mit dem „Farbenalphabet" von Vasarely zu experimentieren. Seine 340 Farben und 50 Formen ergeben miteinander kombiniert eine Unzahl von Möglichkeiten. Die Stiftung ist als Ergänzung zum 1970 eingeweihten Vasarely-Museum in Gordes (Vaucluse) gedacht.

„Man muß aus dem Elfenbeinturm heraus", erklärte Vasarely zu dem Forschungszentrum. Auch die Auswahl des Ortes ist von Bedeutung, denn Cézanne, für Vasarely einer der größten Maler aller Zeiten — Wegbereiter des Kubismus und der abstrakten Kunst, der als erster die Natur geometrisch darstellte — lebte in Jas de Bouffan.

25 Millionen Francs kostete das 16 Oktogone umfassende Bauwerk an der Autobahn Paris-Nizza. Es beherbergt 42 „Integrationen" und 920 Fassadenentwürfe. Vasarely nennt seine Entwürfe für Architekten „Integrationen". Er will die Landschaft von Grund auf verändern und eine menschenwürdige, harmonische und ästhetische Umwelt schaffen. Vorherrschend sind geometrische Formen aber auch Volkskunst-Motive, so aus seiner ungarischen Heimat.

Der seit 1930 in Paris lebende Künstler trug wesentlich zur Entwicklung der auf optischen Illusionen beruhenden Op Art (optical Art) bei und will sich nicht als Maler, sondern als Plastiker verstanden wissen.

vollständiger Kontrolle der MPLA-Regierung. Inzwischen ist mit Reparaturarbeiten begonnen worden, um den Bahnverkehr wieder aufnehmen zu können. Am Freitag wurde die Regierung der VR Angola von weiteren Staaten anerkannt.

Addis Abeba — An der in zehn Tagen beginnenden Tagung des Ministerrates der Organisation der Afrikanischen Einheit (OAU) über Budgetfragen wird eine Delegation der Volksrepublik Angola teilnehmen. Dies wurde beim OAU-Sekretariat in Addis Abeba mitgeteilt.

FOTO MTI — T. FÉNYES

lich eingeweiht. Sie wurde ichen Zusammenarbeit von

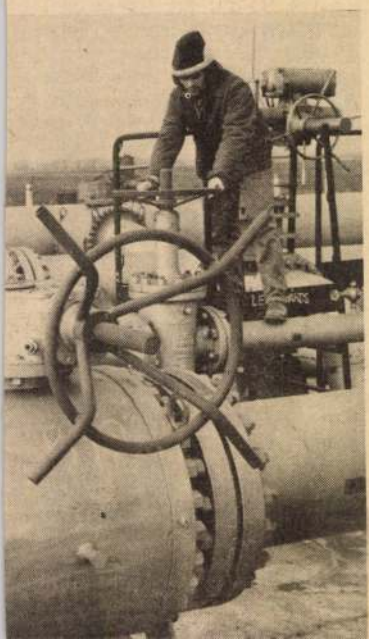

Le Monde 1021

Victor Vasarely

POUR SA FONDATION, A AIX

VASARELY

a choisi le JAS de BOUFFAN

TERRITOIRE DE CEZANNE

(De notre envoyé spécial, Lucien CURZI.)

CONTINUATEUR de l'œuvre des architectes du Bauhaus, singulièrement de Walter Gropus, le maître de Weimar, Victor Vasarely est, à 68 ans, un plasticien heureux. Six ans après l'ouverture du musée didactique de Gordes (Vaucluse), il inaugurait samedi, rue Marcel-Pagnol, à Aix, sa fondation. Installée au lieu-dit Jas de Bouffan, sur une hauteur dominant les hideux nouveaux quartiers avec, comme en vis-à-vis, la silhouette de la montagne Sainte-Victoire — Cézanne vécut à quelques pas de là dans son atelier du Chemin des Lauves, dont le site est aujourd'hui menacé par le tracé d'un boulevard (1) — l'édifice apparaît sitôt passé un grand V surplombant l'autoroute Paris-Nice. Edifice inscrit dans une succession de panneaux aveugles, presque « effacé », tant le parti pris des cercles noirs sur fond argenté semble, comme par mimétisme, avoir emprunté à l'arbre roi de la région, l'olivier.

Constitué par seize alvéoles hexagonales — quatre au centre autour desquelles rayonnent les douze autres — ce bâtiment en aluminium anodisé reproduit dans le jeu de ses lignes brisées, les formes géométriques de base du « folklore planétaire » vasarélyen, le rond et le carré. Serré dans ses 87 mètres de long sur 8 de haut, il mire sa façade de verre dans un plan d'eau creusé à son pied. Cette manière de temple est l'œuvre de Jean Sonnier et Dominique Ronsseray, architectes en chef des Monuments historiques, qui ont travaillé d'après une idée du maître des lieux.

A l'intérieur, les volumes sont éclairés par la lumière du jour, filtrée par des plafonds équipés d'une résille d'aluminium faisant fonction de brise-soleil ; le sol est de marbre gris clair. Ils accueillent, sur chacun des pans des sept salles d'exposition du rez-de-chaussée, les sculptures en métal, tapisseries et reliefs en mosaïque monumentaux, groupant l'essentiel des variations formes-couleurs étudiées par Vasarely depuis quarante ans. Deux escaliers conduisent au premier étage consacré pour partie à 22 présentoirs recto-verso, équipés de cadres automatiques (contenance, près de huit cents documents). Sur 150 m2 à peine ils emmagasinent près d'un kilomètre de cimaises continues.

Un carré blanc est-ce abstrait ?

Complément de Gordes, cet ensemble réunit des esquisses, calques, dessins, gravures, une suite de propositions surtout liées à la polychromie des bâtiments d'habitations réalisée ou à venir. De sorte que le visiteur disponible peut, assis sur une confortable banquette, suivre l'œuvre échelonnée dans sa chronologie. Ces présentoirs suppriment du coup guides et conférenciers. Du moins l'affirme-t-on. Sur les cimaises alentour, des photos illustrent, exemples à l'appui, le souci primordial de Vasarely, candidat à l'Académie des Beaux-Arts : l'intégration de l'œuvre plastique à l'architecture (2).

« Les banlieues sont plus peuplées que Paris, aime-t-il déclarer, les plus pauvres sont les plus mal-logés. Il est peut-être plus important de transformer la désolante grisaille quotidienne des déshérités en une ambiance de gaieté que de construire des « merveilles », même s'il s'agit de Chaudigarh.

Il voit en Cézanne « le grand parmi les grands, le premier à entreprendre la géométrisation de la nature, qui a ouvert la voie non seulement au cubisme mais à l'abstraction ». Admirateur de Fernand Léger auquel le rattache le besoin de transformer la réalité urbaine selon une géométrie fondamentale (chez l'auteur des Constructeurs, les cercle, cylindre, tronc de cône, triangle ; chez celui de l'Hommage à l'Hexagone, les cercle, carré, cube, ellipse). Il raconte avoir été le peintre-cartonnier des Herbin, Magnelli, Le Corbusier. Prônant par hédonisme le droit pour tous « au plaisir de l'œil », Vasarely, à la suite d'Albers et de Klee, a mis au point un alphabet plastique composé de onze gammes colorées réparties chacune en vingt-deux nuances, soit une palette de 242 tonalités ! Les trames, ondes, damiers en trompe-l'œil, sphères et losanges en expansion, entre autres, tissent son univers tout entier consacré à la géométrie.

La couleur suffit-elle à tout ?

D'ores et déjà, il soumet aux architectes, promoteurs, collectivités locales, un catalogue de 920 modèles de façades classées « prototypes de départ ». Attachée à la Fondation, une équipe de techniciens est chargée d'établir, à la demande, des programmes précis. La ville américaine de Cleveland aurait ainsi sollicité Vasarely pour décorer, à l'occasion de son 200e anniversaire, ses immeubles et artères.

Ayant opté en faveur d'une architecture de la couleur, Vasarely se déclare étranger aux « happenings » à la mode. Seule, la ville l'intéresse. S'il a réussi à codifier l'Op-art en système cohérent, il rejette toute prétention à imposer sa vision. Pour faire pièce à la monochromie grisâtre, aux architectures monotones de nos villes, il estime que la couleur est presque le seul recours. Mais un placage, si bien conçu soit-il, peut-il suffire à sauver de la tristesse Z.U.P. et « logements sociaux », à améliorer la vie de leurs habitants ? On voudrait le croire...

A Aix et à Gordes, des solutions sont suggérées. Au tour des intéressés à prendre la parole...

L. C.

(1) Michel Pomey, promoteur de la Fondation Cézanne, 55 cours Gambetta à Aix-en-Provence, a lancé ces derniers jours un cri d'alarme.

(2) Voir en particulier les Entretiens publiés aux Editions Pierre - Belfond, Paris, 1969.

EXPOSITIONS

● ARLES. — « La Révolution de 1789 en Provence ». Bourse du Travail Jusqu'au 6 mars.

Dessins d'humour sud-américains. Maison Pablo-Neruda. Jusqu'au 20 mars

● AMIENS. — Mithila Maison de la Culture. Jusqu'au 29 février.

le studio — art et essai

AUJOURD'HUI OUVERTURE

d'une salle de cinéma

ART ET ESSAI

« LE STUDIO »

tous renseignements

833-16-16

Aubervilliers — 833.16.16

théâtre de la commune

à mon avis

Histoire contemporaine

Si l'on s'amusait à calculer combien de temps les questions proprement dites occupent dans « La tête et les jambes », il est probable que l'on trouverait une fraction de plus en plus faible des quelque 90 minutes que dure le lundi soir sur Antenne 2 le jeu de Pierre Bellemare et de son équipe. Et, somme toute, on ne s'en plaint pas, car cette fois encore, le sujet est bien choisi et, aux visites aux musées s'ajoute une remarquable accumulation de documents de qualité présentés directement.

Il faut dire que l'automobile est un sujet qui s'y prête fort bien, et les collectionneurs comme les amateurs de technique, pouvaient ce lundi se régaler même si il y avait parfois trop de science au dépens d'une connaissance plus concrète.

Dans une T.V. où les émissions documentaires ont pratiquement disparu, beaucoup de spectateurs ont dû se réjouir d'apprendre tant de choses sur les débuts de l'automobile, même si c'était « dans le désordre » !

Quant aux exploits des « jambes » — encore qu'il y ait une assez sombre ironie à utiliser ce terme pour un athlète qui est précisément privé de l'usage de ses membres inférieurs, — il est certain qu'ils sont très spectaculaires, mais on ose espérer que, même s'il n'arrive pas au bout des fastidieuses cinq semaines, cet homme courageux sera récompensé par la TV qui l'utilise !

Si, sur A 2, l'on suivait avec un réel intérêt cette pittoresque émission et le « Droit de cité » qui la suivit, on ne saurait en dire autant de la soirée de FR 3 où, pendant près de trois heures, on nous proposait le film « Nicolas et Alexandra », interminable « image d'Epinal » sur la famille impériale russe. Comme toujours dans ce genre de film, une certaine conception réactionnaire de l'histoire est scrupuleusement respectée, la distribution fourmille de noms célèbres et l'on donne une image particulièrement caricaturale, voire odieuse, du peuple et de ses dirigeants.

Jean BARENAT.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 FEB 17

NÉPSZABADSÁG

Victor Vasarely

Vasarely-alapítvány Franciaországban

Aix-en-Provence-ban *Chirac* francia miniszterelnök jelenlétében felavatták a *Vasarely-alapítvány* új épületét.

A hatalmas, modern épület, amelyet a magyar származású világhírű művész alkotásai díszítenek, a Gordes-ban létesített Vasarely-múzeummal együtt azt a célt szolgálja, hogy *kutató- és kísérletezőműhelyt* nyújtson mindazoknak a művészeknek, akik alkotásaikkal az épületek s így a modern városkép szebbé, harmonikusabbá tételére törekszenek.

üvegszál kábeleken, időosztásos technikával továbbított telefonbeszélgetések formájában rajzolódik ki a holnap telefonja. Mintha visszakanyarodnánk Bell ideájához, mert ő fénytelefonjával valami hasonlót akart csinálni: a beszédhanggal változtatni, modulál-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 NOV 3

Budapester Rundschau

Károly Vasas

1021

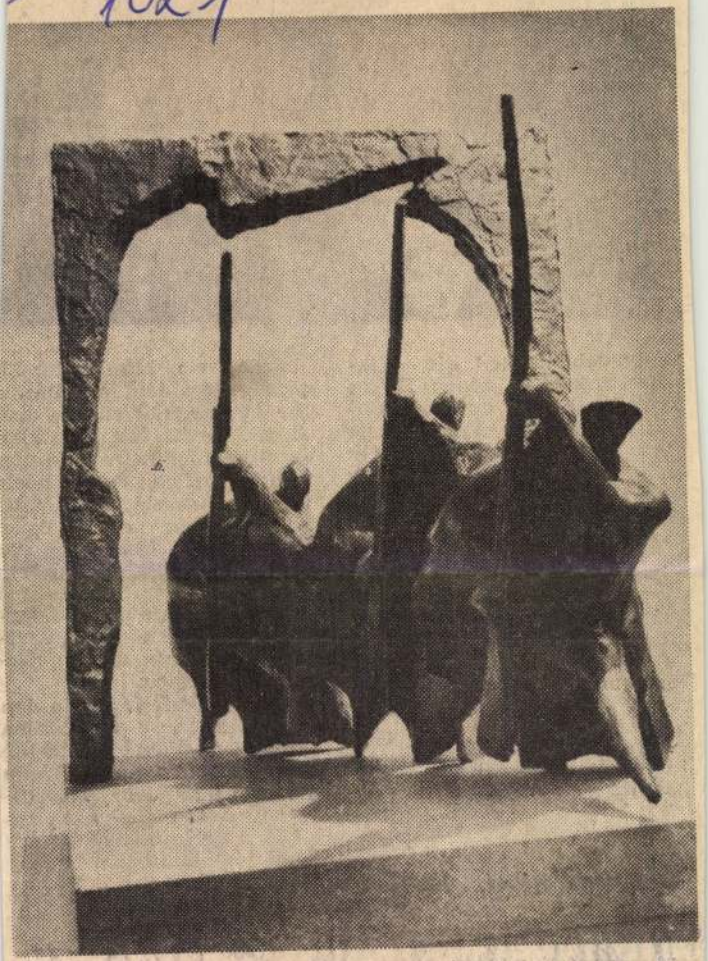

Sturm auf den Winterpalast

Plastik von Károly Vasas

mensgebung und die Einweihung des neuen Heims mit mehr als hundert Gästen. Für das Essen sorgte zwar die Speisegaststätte der LPG, aber die Kuchen buk die Mutter der Vierlinge ganz allein.

Die „Hauptdarsteller" krabbeln in der Zwischenzeit fröhlich umher. Während wir uns mit der Mutter unterhalten, paßt die Oma auf sie auf. „Am liebsten wäre ich den ganzen Tag nur bei den Kindern. Ich kann es kaum erwarten, daß ich in diesem Jahr in Rente gehe..."

Jede freie Minute der Eltern gehört den Vierlingen. Sie bereiten Freunde, aber auch Arbeit. Nur eine kleine Aufzählung: Ihre Mutter wäscht täglich 60 Windeln und verbraucht nur für die Kindersachen ein Paket Waschpulver. Unmengen von Gemüse, Obst, Kartoffeln und sechs Liter Milch sind nötig, sie gesund und wohlernährt zu halten. Jedes Kleidungsstück gibt es in vierfacher Ausgabe.

Die Verkäuferinnen in den Szombathelyer Geschäften legen von allem das Beste und Billigste beiseite: Wenn die Mutter der Kovács-

Flugzeugkatastrophe bei Beirut

NICHT AUFKLÄRBAR

Die zwischen Budapest und Beirut verkehrende MA-

tung und Behandlung der Maschine in Budapest war

Victor Vasarely

A Szépművészeti Múzeum állandó modern kiállításain a többi között amerigo Tot, Victor Vasarely és Pierre Szélzely munkái is megtalálhatók.

(h.m.): A Szépművészeti Múzeum kincseiből. Petőfi Népe, 1945. dec. 25.

Vasas Károly szobrászművész

A III. Nemzetközi Kisplasztikai Biennále, indítja az 1975. szept. 20.-án hazánkban a Képzőművészeti Világhetet. A Műcsarnokban 25 ország szobrászainak művét fogjuk látni. Hazánkat mak alkotó képviseli, köztük a művész is.

Keve Mária: Képzőművészeti Világhét, Ifjú Kommunista, Budapest, 1975. 9. 120. old.

Vasas Károly szobrászművész

Az idei kisplasztikai biennálén 28 ország 110 művésze állít ki, köztük a művész is.

Menyhárt László: Képzőművészeti világhét.

Magyarország, 1945. aug. 24.

Kádas Károly szobrászművész
a III. Nemzetközi Kisplasztikai Bien-
nálé szept. 20-án nyílik a Műcsarnok-
ban, amelyen két magyar szobrász
van részt.
Alkotása szerepel a tárlaton.

(Vörös): Kisplasztikai Biennálé.
Pesti Hírlap, 1947. szept. 3.

Vasas Károly szobrászművész

a kultuszminiszter 1945. ápr. 4.-e alkalmából a művésznek a Munkácsy Mihály-díj I. fokozatát adományozza.

Kalocsai Hírlap, 1945. ápr. 3.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 SEP 22

Hétfői Hírek

Vasas Károly szobrára

1021

Élénk volt az érdeklődés a III. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé első vasárnapján. A több mint 500 alkotás közt nagy elismeréssel adózott a közönség Vasas Károly „Szabadság" című, Biennálé-díjat nyert szoborkompozíciójának.

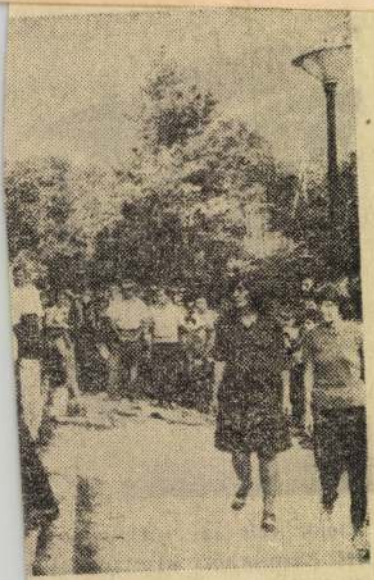

és a Budapesti Természetbarát
meg a fővárosi középiskolások
s Ságvári Endre emléktúráját.
kora hajnalban indultak,
alogtúrát tettek meg, s Lajos-
k Ságvári Endre szobrát

Victor Vasarely
grafikus

Mintakép

Bodri Ferenc: Várasi László fénygrafikái.
Művészet, 1974.december - 31. oldal.

Victor Vasarelly
Pesti

Méltatás

Nagy Sedikó: Gecser Lipa és hortás...
Művészet, 1975. március - 22 oldal.

Vasarely, Victor, festő

Tárlatát kénítik elő

Részett.

– Tájékoztató a múzeumok munká-
gáról és terveiről 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 6.

Vasarely, Victor, festő

Megemlítve.

Bende Ibolya: fotokiállítás 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974 nov. 4

Vasarely, Victor, festő

Aix-en-Provence közelében építették fel a Vasarely-alapítvány ultramodern palotáját.

(l.t.): Vasarely-alapítvány Z.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. jan. 3.

Vasarely, Victor, festő

120 festménye, gobelinje
került Párizsba.

— : Új leletek, kiadatlan versek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 5

Vasarely

külföldön élő magyar származásu müvész alkotása megtalálható a Szépmüvészeti Muzeumban.

Magyar Hirlap 1975 14o/6

Victor Vasarelly
festő - építész

Méltatás

—: Kulturalis tükör
Tükör, 1975, jul. 8 - 12 oldal.

Victor Vasarely

Méltatás

Földes Anna: Beszélgetés Gádor Tetővel
Nők Lapja, 1975. jul. 19 – 8 oldal

Vasarely

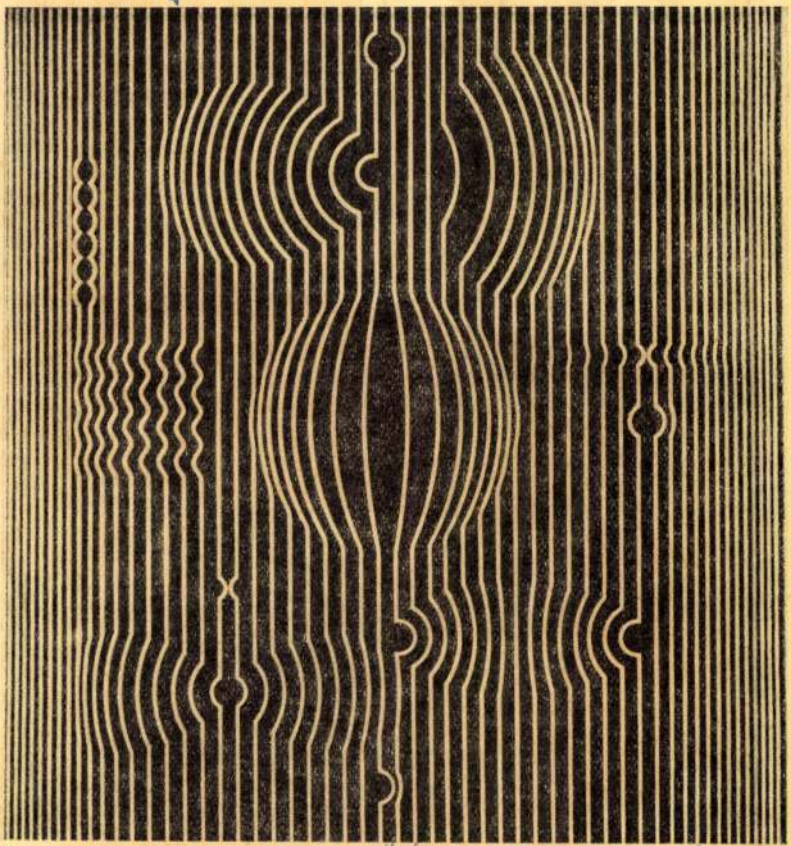

Vasarely: Manipour (fotó: Roboz) Művészet, Budapest, 1974. 8

Vasarelynél,
Annes-sur-Marne-ban

elsőrendű mesternek kell lennie, nem okvetlenül művésznek vagy zseninek, mesternek, tehát jól kell, hogy csinálja a dolgát.

– Lassan immár öt éve, hogy kiállítása volt a Műcsarnokban. Azt hiszem, csak a Chagall kiállításnak volt ezzel összemérhető sikere. Hogyan emlékszik erre vissza, és milyen kapcsolata van azóta hazánk művészeti életével?

– Mondhatom, hogy most is állandó érdeklődés van irányomban. 1958-ban mentem el először Magyarországra, és a legnagyobb örömmel határoztam el, hogy a kiállítást meg fogom csinálni. Olyan támogatásban, jóindulatban volt részem a kezdet kezdetén, hogy az egyszerűen elképesztett.

Ezelőtt két évvel ismét meghívást kaptam egy kis körútra, meglátogattuk a lehetséges helyeket, épületeket Keszthelyen, Szombathelyen, hogy hol lehetne egy magyar múzeumot csinálni, ekkor aztán hirtelen azt gondoltam, hogy talán mégis jobb lenne Pesten csinálni azt a múzeumot, mint vidéken. Végül aztán mivel Pécsett születtem, ott egy igen aktív és tehetséges gárda van, amelyik gyönyörű dolgokat csinál, műemlékké nyilvánították a Káptalan utcát, ahol a szülőházam is van, szemben vele egy keleti barokk stílusú épület van, amit azóta már kiürítettek, így eltűnődtem, hogy miért csináljam Pesten a múzeumot, miért nem inkább Pécsett? Több mint valószínű, két-három év múlva meg fogjuk csinálni az alapítványt Budapesten, és akkor ugyanaz a képlet valósulhat meg Magyarországon, mint Franciaországban.

A konfliktusok művésze — Dzsidrov

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29-73-78

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

1021 Vasarely

Lidová demokratie, Praha

ze dne 22. IV. 1975

Maďarská plastika v Praze

(mpl.) Deset jmen. Deset současných maďarských sochařů a bolem šedesáti vystavených exponátů. To je základní informace o výstavě Maďarské medaile a drobné plastiky, která byla při příležitosti 30. výročí osvobození Maďarska otevřena ve 2. patře Staroměstské radnice. Jedná se převážně o věci komorního charakteru, jak je patrno z názvu výstavy. Sochařství, které se dnes realizuje převážně v oblasti monumentální — pomníkové a architektonické — nalézá přirozenou protiváhu v drobné plastice a medaili. Každý z vystavujících umělců má již za sebou realizace velkých soch v plenéru, na veřejných prostranstvích i v interiéru, řadu výstav, účast na domácích i zahraničních sochařských symposiích, mnozí z nich jsou nositeli různých cen a uznání, učiteli a profesory na uměleckých školách atd. To, co je však pro nás rozhodující a podstatné, je hmatatelná přítomnost jejich tvorby zde a možnost se s ní osobně seznámit. Tematicky i materiálově, obsahově i způsobem pojetí a zpracování je to výstava velmi zajímavá. Ať se jedná o bronzové skupiny figur a strojů R. Bercellera, představitele nejstarší generace nebo L. Kutase, který získal v minulém roce I. cenu v soutěži o Vasarelího pamětní medaili ve Florencii, či o dřevěné skládané busty I. Bencsika a bizarní figury I. Lisztese. Edit Ráczová vystavuje soubor jinotajných bronzů kombinovaných s barevnou sklovinou a S. Rétfali plastické metafory. A tak rozpětí výrazových prostředků i názorů je široké a rozmanité. Výstava byla připravena Ministerstvem kultury ČSR, Galerií hl. m. Prahy a velvyslanectvím Maďarské lidové republiky a potrvá v průběhu dubna.

Foto: BT

Nobile sní stále o pólu

Před necelým půlstoletím vzrušovalo jméno italské
ho polárního badatele Umberta Nobileho doslova cel
svět. Tisk všech zemí světa líčil jeho cestu z Milán
na základnu na Špicberkách, odkud se vzducholod
vlastní konstrukce Italia a mezinárodní vědeckou ex
pedicí startoval k přeletu nad severním pólem. P
necelých sedmnácti hodinách letu dosáhl vytčeného
cíle, avšak při zpátečním letu se vzducholoď Itali
dostala do mlhy a silných vzdušných proudů, nara
zila na ledovec a rozlomila se. Část posádky s Nobi
lem dopadla na ledovec, zatímco šest členů posádky
zmizelo i s neporušenou částí trupu vzducholodě
v husté mlze a nikdo už je potom nespatřil. Troseč
níci spolu s Nobilem strávili více než šest týdnů
uprostřed ledovcového pole. Řada polárníků začala
po trosečnících pátrat. Jedním z nich byl norský po
lární badatel Roald Amundsen, který po dva roky
předtím absolvoval s lodí Norge úspěšný přelet se
verního pólu, avšak nyní při pátrání po trosečnících
zahynul. Sedm mužů posádky vzducholodi Italia nako
nec zachránil sovětský ledoborec Krasin, jenž byl
v té době největším a nejsilnějším ledoborcem na svě
tě a který se záchrannou posádkou jako jediný
v kritické době proniknul do míst, kde trosečníci sta
novali — s výjimkou Nobileho, jehož předtím dopra
vilo do bezpečí švédské záchranné letadlo, které se
však při příštím letu k trosečníkům zřítilo. Nobil

Vasarely

a külföldön élő magyar művészek alkotásait láthattuk a Szépművészeti Múzeum állandó kiállításán.

Soós Magda: Képzőművészetünkről, Magyar Élet, 1945, jan. 4. 9. old.

1021 Vasarely

DER Ausschnitt
1 BERLIN 45, Telex: 1-83538
Aufl. i. Tsd. Richtung: lt. Stamm 1975 ~~74~~ :30,2;c,d,u
Bonner Rundschau
5300 Bonn (NRW)
24. 4. 75 F

Die Generation nach Vasarely

Städtisches Kunstmuseum zeigt neue ungarische Konstruktivisten

VON SUSANNE KORANYI

BONN. Sie gehören der dritten Generation ungarischer Konstruktivisten an: Die zehn jungen Künstler, die bis zum 25. Mai im Städtischen Kunstmuseum ausstellen, führen das Attribut „neu" im Titel und weisen so auf die „alten" ungarischen Konstruktivisten hin, die inzwischen zu den Klassikern der Moderne zählen.

Kassak, Moholy-Nagy und Bortnyik erarbeiteten in den zwanziger Jahren als ersten Konstruktivistengeneration die „Bildarchitektur" als Modell einer rationelleren Ordnung. Die Realisation einer Kunstschule mit dem Namen „Mühely" (Werkstatt) unter Bortnyik und Kassak brachte eine zweite Konstruktivistengeneration hervor, darunter Vaserely. Kassak starb 1967 in Budapest. In seinem letzten Lebensjahrzehnt formierte sich eine dritte Generation von Künstlern um ihn, darunter der Kreis der hier ausstellenden „Neuen ungarischen Konstruktivisten".

„Weniger ein Kunststil als ein Verhalten oder ein Programm", so sieht der ungarische Kunstkritiker Géza Perneczky im ausführlichen Katalogvorwort den „Nachwuchsstil" dieser ungarischen Künstler, die einerseits Nachkommen des „Klassischen Konstruktivismus" sind, andererseits aber auch von Hard Edge und Minimal Art, von Op Art und der Kinetik nicht unberührt blieben. Beschränkte Publikations- und Realisierungsmöglichkeiten hatten schon den Kreis am Kassak in die Rolle einer kämpferischen Avangarde gedrängt. Auch die neuen Konstruktivisten wünschen sich oft Arbeitsvoraussetzungen, bei denen ihre Konzeptionen – unterstützt von Industrie und Institutionen – durch technische und finanzielle Möglichkeiten ergänzt werden könnten.

Konstruktivismus in Ungarn: Das ist zur Zeit Imre Kocsis mit seinen schwarz-weißen, rhythmisch gegliederten Kompositionsordnungen, Laszlo Veszpremi mit seinen Arbeiten aus lichtempfindlichem Metall, die Schatten und Licht zeitlich festzuhalten suchen, Tibor Gayor, mit seinen, aus architektonisch gegliederten Konstruktionen entwickelten Arbeiten, ihrer räumlichen Faltung und einer „Rückfaltung" der Formen in die Fläche.

Dora Maurer hat sich Verschiebungen als Thema gesetzt, die sie mit der Einheit „Brett" realisiert. Imre Bak sieht seine statischen, ausgeglichenen, geometrischen Formen nicht als architektonisches Element, sondern als Ornament, das eine feste Komposition der Bänder ergibt. Istvan Nadlers schwungvolle, dynamische Arbeiten kleiden sich in eine monomentale Form. Tamas Henczes Bilder hinterlassen den Eindruck fein gegliederter Lichtstrahlen, die sich materiallos in hellgrauen Tönen über die Bildoberfläche verteilen.

Andras Mengyans Kombinationen von zwei Bewegungsrichtungen als serielle Formabläufe erinnern an ein Op-Raster. Jan Fajo entwickelt aus zwei passenden Zwillingsformen Kombinationen, die ihr Gestaltschema spiegelverkehrten Spielkartenfiguren entleihen. Die plastischen Konstruktionen von Istvan Haraszty, seine beweglichen Maschinen, führen den Hintergrund des Konstruktivismus – die Faszination der Technik und die Phantasiewelt der Maschinen – vor Augen.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 MÁJ 22

Magyar Ifjúság

Vásárhely

MŰKINCSEK

1021

A felszabadulás óta eltelt harminc év legszebb új szerzeményeit bemutató kiállítást a napokban nyitották meg a Szépművészeti Múzeumban. A nagyszabású tárlat dokumentumokkal illusztrálva tárja a nagyközönség elé az elmúlt három évtized munkájának eredményeit: a restaurálást és gyűjteménygyarapítást, a kiállítások történetét, a nemzetközi kapcsolatok alakulását, valamint a tudományos és ismeretterjesztő tevékenységet. A kiállításon egyiptomi és görög-római tárgyakat, a régi képtár és a szobor osztály művészettörténeti jelentőségű műkincseit (közöttük El Greco, Poussin, Tiepolo, Maulbertsch képeit) láthatjuk. A nagy értékű grafikai gyűjteményből megtekinthetjük Daumier, Signac, Maillol, Rodin és Picasso rajzait, akvarelljeit és metszeteit. A modern anyag új szerzeményei között olyan kimagasló művészek alkotásai szerepelnek, mint Le Corbusier, Vasarely, Chagall és Amerigo Tot.

Képünkön: Női fej Dél-Itáliából, az i. e. 2. századból — restaurálás után. Restaurálta: Vozil Irén.

valamint a megyei Express-ki-
rendeltségeken, a budapesti és
a vidéki fiókirodákban.

Gratulálunk!

Ezerkétszáz kilométer, három defekt, kétkilónyi jelvény, érem, szalag, megszámlálhatatlan barát s egy sor felejthetetlen élmény. Mindez öt fiatalember: Teszár József, Kállay Béla, Kállay Imre, Kis László és Fehérvizi Ferenc „úti tarisznyájában" található. Mint arról lapunkban beszámoltunk, a „Fémmunkás" Vállalat ifjúmunkásai hazánk felszabadulásának 30. évfordulója alkalmából felkerekedtek, hogy kerékpárral bejárják a Vörös Hadsereg felszabaditó harcainak színhelyét. A győzelem napját május 9-én már együtt ünnepelték az NDK fővárosának lakóival.

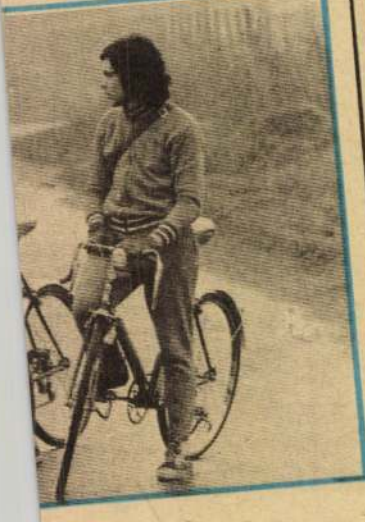

Victor Vasarely

Magyar Hirlap 1976/248/4
Wagner: Uj vonások fővárosunk arcán

Victor VASARELY

A magyar származásu müvész
kerámia alkotásával diszitették
a Budapesti Déli Pályaudvar
egyik falát.

NÉPSZAVA, 1976. julius 15.
1. oldal

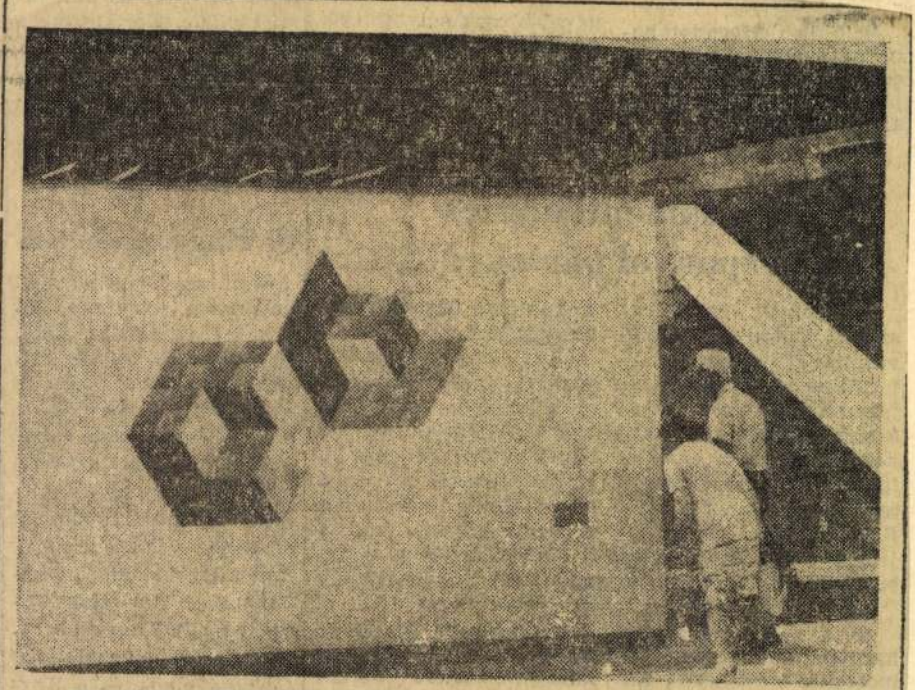

A világhírű magyar származású művész, Victor Vasarely egyik alkotását helyezték el a Déli pályaudvarnál. A színes kerámiakockákat a művész tervei alapján a Zsolnay Porcelángyár készítette *(MTI Fotó — Friedmann Endre felvétele)*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 JUN 0 4.

Petőfi Népe

Victor Vasarely

1021

LAPZÁRTAKOR ÉRKEZETT

• Aczél György fogadta Victor Vasarelyt

Aczél György, a Minisztertanács elnökhelyettese fogadta Victor Vasarelyt, a világhírű magyar származású francia festőművészt. (Telefoto—MTI)

esztendővel **Fafel**
olyan mező-
vilván, amelyet megfel
el lehet. A második, h
vben elültetett cellulózi
hektárra csökkentették
munka végrehajtására
elynek első ütemeként 1976-
geznek erdősítést. Bács-Kis-
való tekintettel nagyobb
éshez nyújtott állami támo-
idékei. 1976-ban 27,2 millió
erdőt ültetnek a mezőgazda-

● Tízéves fák az akasztói határ ce

ezdett telepítéssel a IV. ötéves
erv végéig 4400 hektárra nőtt a
apírnyárterülete. Számottevő a
ıezőgazdasági szövetkezetek cel-
ulóznyár-ültetvénye Lászlófal-
án, Kiskunfélegyházán, Balota-
zálláson, Kiskunmajsán, Csó-
vospáloson. A több, mint 4 ezer
ektár nyárfa kitermelése előre-
ıthatóan 1990-re fejeződik be. A
apírfarönkök feldolgozását a
ugoszláviai Mitrovicán felépülő
ellulózgyár végzi.

Hazánk és a szomszédos or-
zág közötti gazdasági együttmű-
ödés keretében a magyar és a

gyarország jelentős összeggel hozzájárul. 1978-tól kezdve a kiskunsági szövetkezetekből összesen 23 ezer köbméter papírfarönköt szállítanak majd a jugoszláviai üzembe. A munka

Vasarely, Victor, Jestő

Vasarely: művei <

Borító: 3.
Borító: 4.
XIX/6

Jelenkor, Pécs, 1976. június

ANI DANIEL
ÉVA
SZ FERENC
RÁS ISTVÁN
CS SÁNDOR
Z SÁNDOR
GÁSPÁR
GÁTS BÉLA
LCSI MIKLÓS
SÁNDOR
S TIBOR
DI LÁSZLÓ

K:

JÓZSEF
TH JÁNOS
R VASARELY

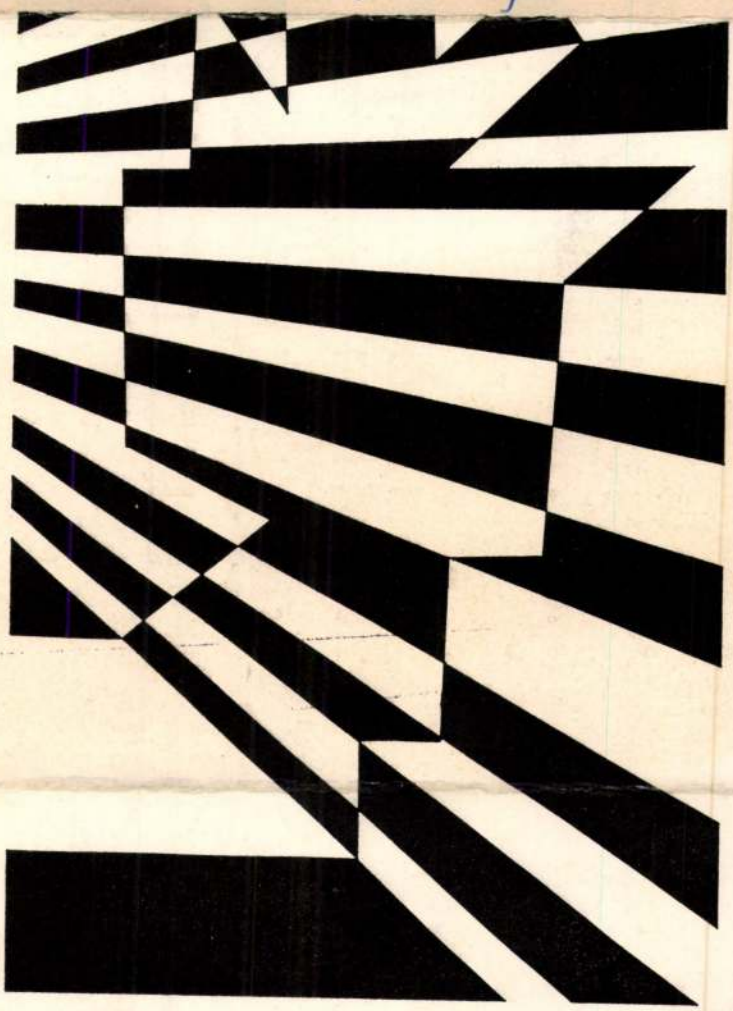

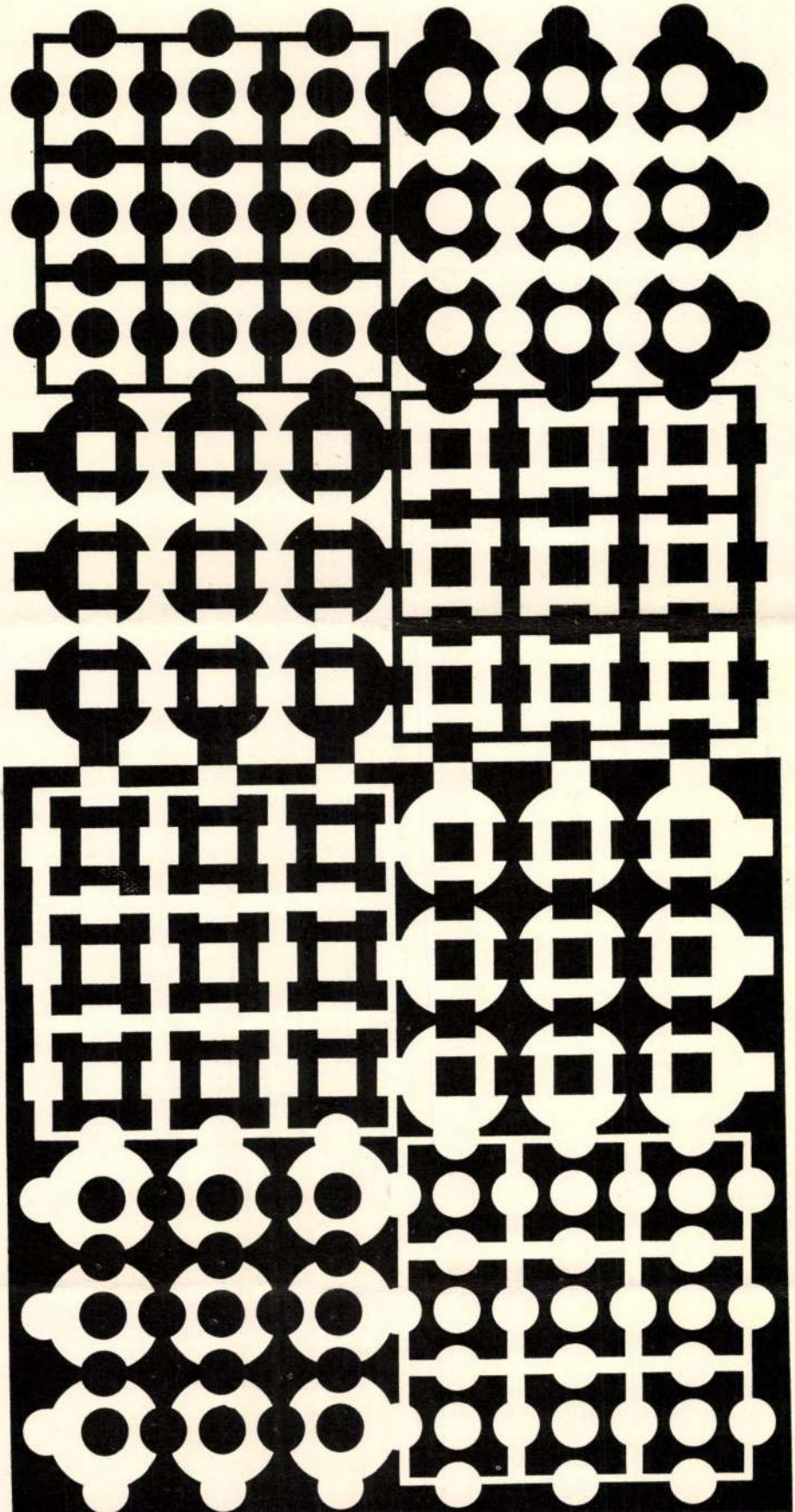

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

74° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttore: Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

1021 **20129 MILANO**

Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa - Milano - C/C/Postale 3/2674

Victor Vasarely

GRAZIA

S 20122 MILANO

VIA BIANCA DI SAVOIA 20

13 OTT. 1974

L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO
DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO
STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA
MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA
L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO
DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO
STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA
MILANO - L'ECO DELLA STAMPA - MILANO - L'ECO DELLA STAMPA

Olivetti per la scrittura del professionista
Per il professionista che preferisce scrivere direttamente a macchina i propri testi. Una gamma di macchine per scrivere manuali o elettriche che rispondono a ogni livello di esigenza: il lavoro creativo, la stesura di relazioni o di appunti, la corrispondenza. Ogni modello è un oggetto di impeccabile disegno e di agevoli dimensioni che trova posto dovunque e si inserisce funzionalmente in ogni contesto arredativo: nello studio come nell'abitazione privata.

olivetti

Sono firmate da Victor Vasarely e Ben Nicholson, due fra i più importanti nomi dell'arte contemporanea, e stampate dalla Tate Gallery di Londra. Per ordinarle basta inviare il tagliando di pagina 122.

Discende da Mondrian l'arte di Victor Vasarely

Victor Vasarely, uno dei maggiori astri nella costellazione dell'arte informale di oggi, è di origine ungherese (è nato a Pecs nel 1908), ma ha la nazionalità francese, e francese è la sua formazione professionale. In Francia ha trovato ottima accoglienza tra i grandi collezionisti di arte moderna, a cominciare dall' ex-presidente Pompidou.
L'opera di Vasarely è dominata dallo spirito geometrico. Si compone di quadrati, losanghe, cerchi, rettangoli, trapezi, in una continua successione. Dalla ripetizione di un determinato modulo nasce il quadro, ora in bianco e nero (come nel periodo 1951-1963), ora a colori: colori puri, scanditi, chiusi entro tarsie. Questa pittura discende dal neoplasticismo di Mondrian, il più astratto degli astrattisti europei, e dalle teorie, molto vicine alla scienza dell'architettura, sostenute dalla rivista olandese De *Stjil*.

Ben Nicholson: un inglese con il gusto dell'ordine

Ben Nicholson è inglese. È nato nel 1894 a Denham, nel Buckinghamshire, da una famiglia di pittori. Attualmente vive in Svizzera, ma ha molti legami con l'Italia, che spesso gli ispira i temi dei suoi quadri. Anche il suo è un nome importante nell'arte contemporanea. Per la sua pittura, ordinata, precisa, razionale, si serve però indifferentemente sia del linguaggio astratto sia di quello figurativo. Il suo segno, che sembra addirittura inciso nel colore, tende continuamente alla stilizzazione, mentre le forme, anche quando sono astratte, fanno venire in mente qualcosa di reale. Il colore è sempre controllato, morbido, cauto. Nicholson si trova al polo opposto del suo connazionale Bacon, che fa una pittura violenta, morbosa. Per il gusto dell'ordine e dell'armonia lo si potrebbe invece, in certo senso, paragonare a Braque.

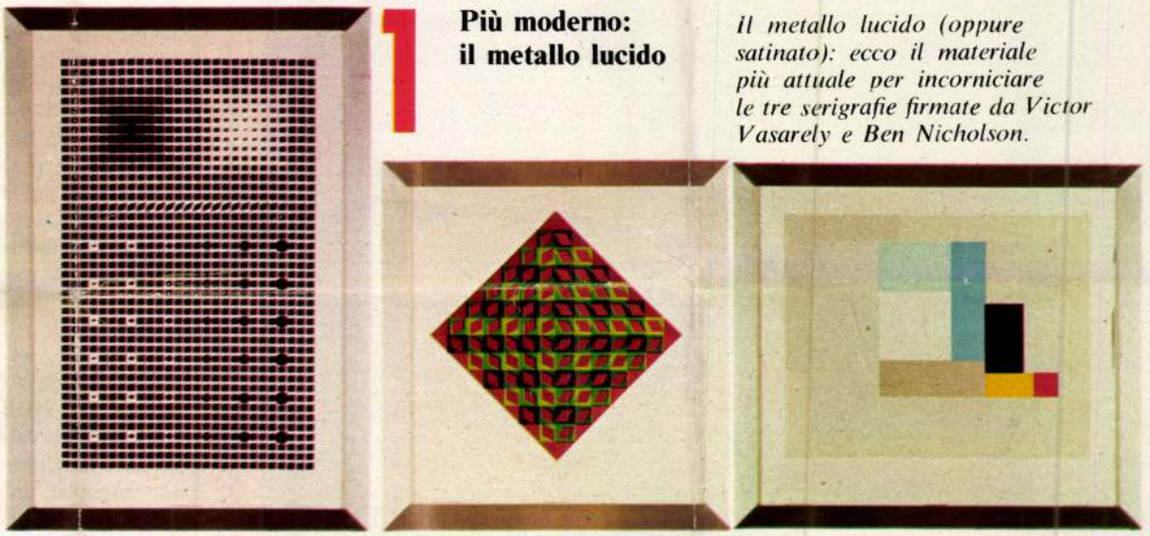

1 Più moderno: il metallo lucido

Il metallo lucido (oppure satinato): ecco il materiale più attuale per incorniciare le tre serigrafie firmate da Victor Vasarely e Ben Nicholson.

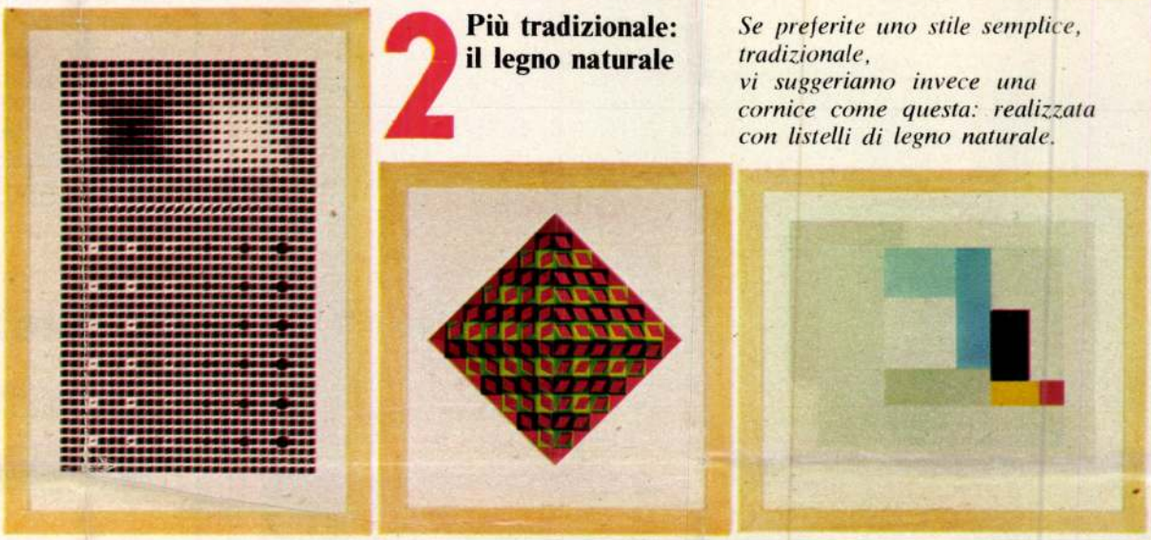

2 Più tradizionale: il legno naturale

Se preferite uno stile semplice, tradizionale, vi suggeriamo invece una cornice come questa: realizzata con listelli di legno naturale.

3 Più "personale": il legno dipinto

E infine, la cornice più « personale », che potrete fare anche da sole: è in legno naturale da dipingere in uno dei colori presenti nelle serigrafie.

→

LINEA
RIPOSO
bonaldo

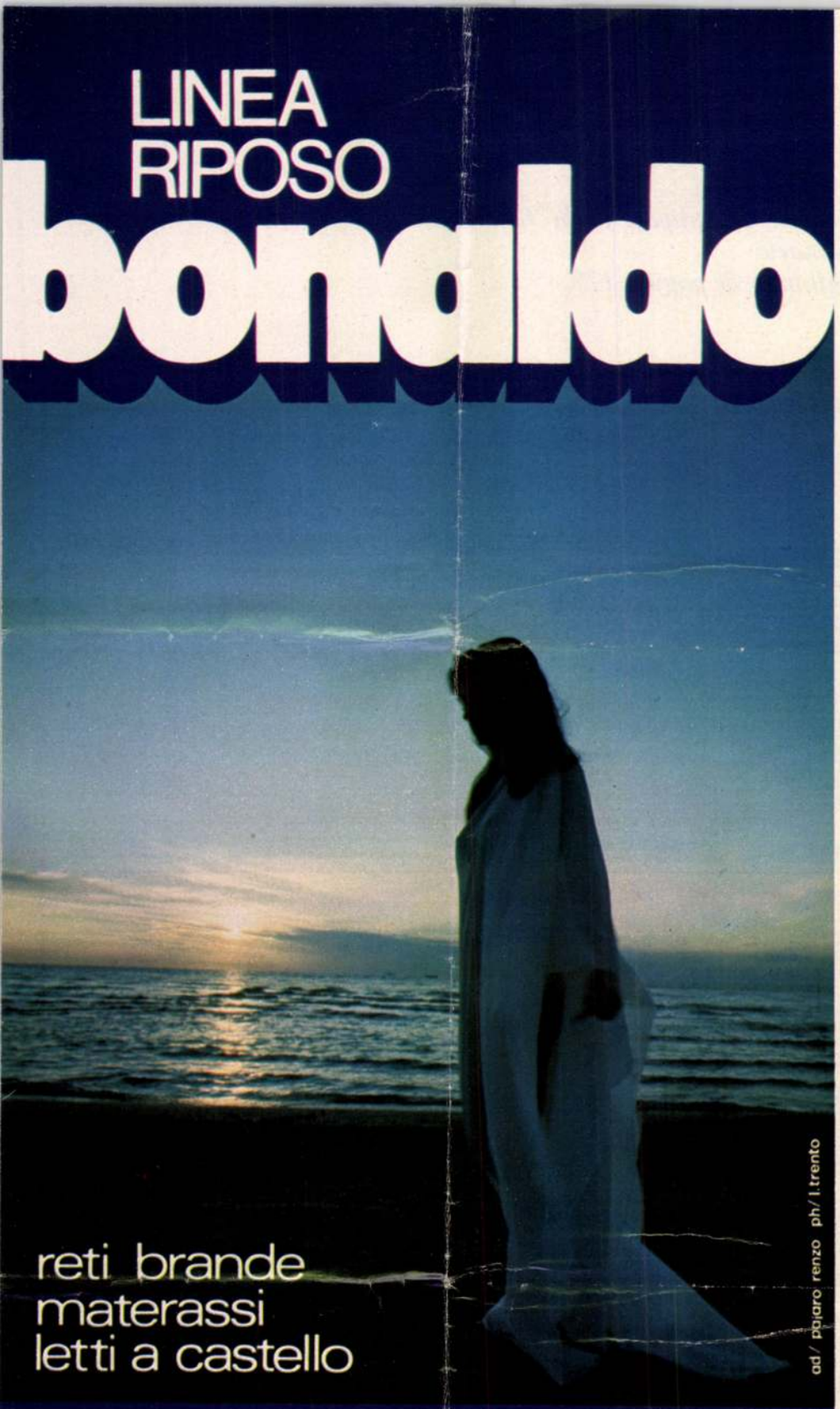

reti brande
materassi
letti a castello

ad/ pajaro renzo ph/ l.trento

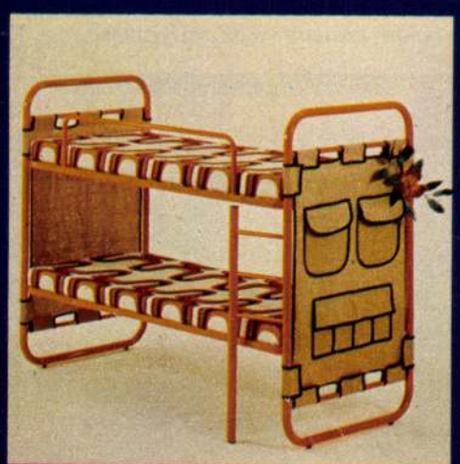

concessionari:
RAIMONDI S.& A.
CAMPODARSEGO (PD)
HIWA / W. HINTERWALDNER
BOLZANO
F.lli FRIGERIO
ALESSANDRIA
CAVETTI
REGGIO EMILIA
A. CARPITA & Figli
BIENTINA (PISA)
SARCON s.r.l. / Bonfanti
ROMA
ESPOSITO FRANCO
S. PIETRO A PATIERNO (NA)
MURGIA & COSSA
SIAMAGGIORE (CA)

In esclusiva 3 serigrafie d'autore

←

■ Nelle pagine precedenti avete visto le tre serigrafie, stampate dalla Tate Gallery di Londra, che vengono offerte in esclusiva per le lettrici di *Grazia* al prezzo speciale di L. 8.500 l'una: *Supernovae 1959-61* e *Banya 1964* di Victor Vasarely e *Painting 1937* di Ben Nicholson.

Se vi sono piaciute e volete acquistarle, dovete riempire il tagliando pubblicato qui sotto scrivendo, possibilmente in stampatello, il vostro nome, cognome e indirizzo, e segnando con una crocetta nello spazio apposito, la serigrafia o le serigrafie che desiderate ricevere.

Il tagliando, ritagliato e incollato su una cartolina postale, va spedito a: « Grazia-Offerta serigrafie, Arnoldo Mondadori Editore, via Bianca di Savoia 20, 20122 Milano ».

Le serigrafie verranno recapitate entro 25-30 giorni dal ricevimento dell'ordine e il pagamento sarà, come il solito, contrassegno, cioè l'importo verrà dato direttamente al postino che avrà effettuato la consegna. Ricordiamo a questo proposito che nel prezzo sono comprese anche le spese di imballaggio, spedizione e Iva.

Un'ultima avvertenza: l'offerta è valida fino al 4 novembre 1974, ma il numero delle serigrafie a disposizione è limitato. Vi preghiamo perciò di inviare con sollecitudine il tagliando per essere sicure di poter fare l'acquisto. ■

Grazia-serigrafie

Desidero ricevere contrassegno le serigrafie:

Supernovae 1959-61 di Victor Vasarely ☐

Banya 1964 di Victor Vasarely ☐

Painting 1937 di Ben Nicholson ☐

Nome _____

Cognome _____

Via _____

Cap _____

Città _____

Depuis
Sedert 1919

1021

N°

AUXILIAIRE de la PRESSE S. A.
BUREAU voor PERSKNIPSELS N. V.

Quai du Commerce, 18 Handelskaai
1000 BRUXELLES 1000 BRUSSEL
Tél. (02) 217 43 02

Coupures de presse du monde entier

Knipsels uit de gehele wereld

Extrait de : De Standaard
Geknipt uit : Brussel
Date :
Datum : 25-05-1976

Viktor Vasarely

7

Vasarely schenkt geboortestad kollektie

WENEN (DPA). — Victor Vasarely heeft ruim 400 schilderijen, lito's en andere werken van zijn hand geschonken aan zijn geboortestad Pecs in Hongarije. Vasarely, die wordt beschouwd als een van de vaders van de op-art, heeft tientallen jaren geleden zijn vaderland verlaten en woont sindsdien in Frankrijk. Eind mei zal de 68-jarige kunstenaar voor het eerst weer naar Hongarije gaan, waar hij op 4 juni aanwezig zal zijn bij de opening van een kunstzaal in Pecs, die zijn werk later zal exposeren.

Rode anjers,

Charm

zijn o

(Van onze ve

LISSABON. — Kunne

nog op een zalige man

OFFERTA SPECIALE

In esclusiva 3 serigrafie d'autore

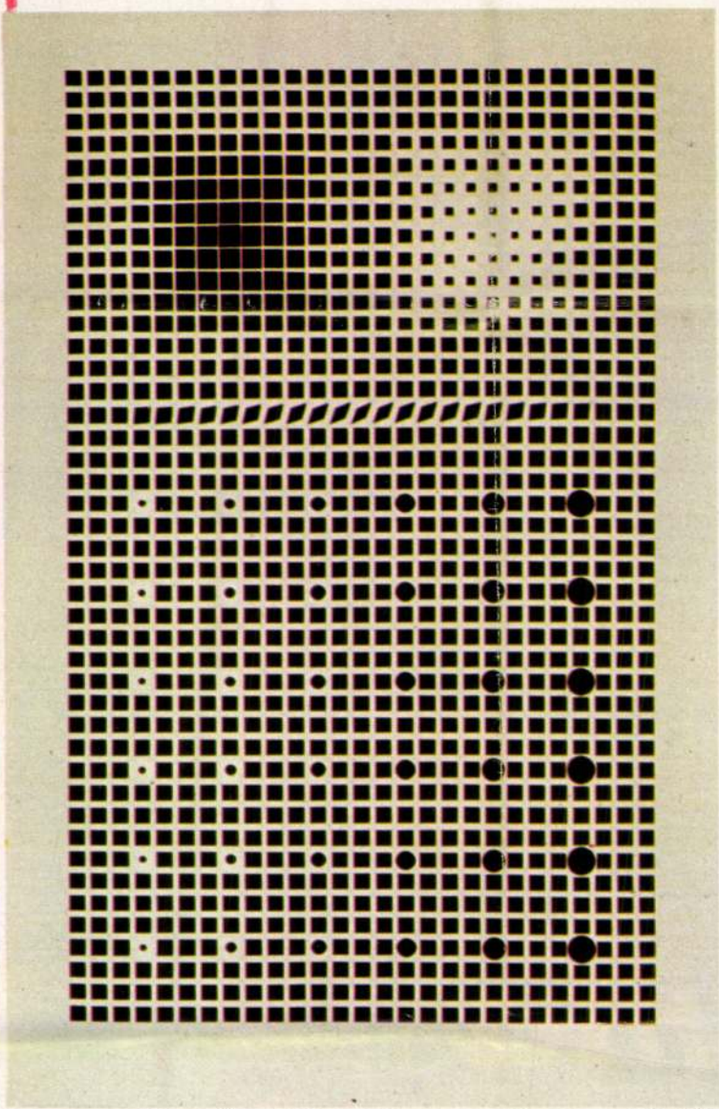

Supernovae 1959-61 *di Victor Vasarely: misura cm. 70x100.*

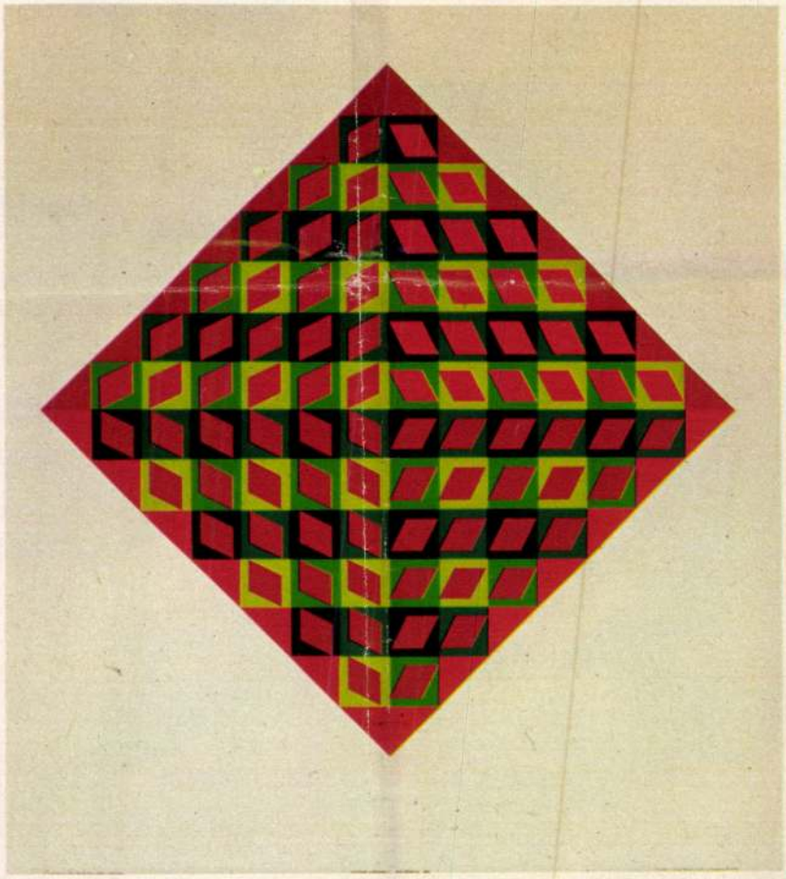

Banya 1964 *di Victor Vasarely. Questa serigrafia misura cm. 58x61.*

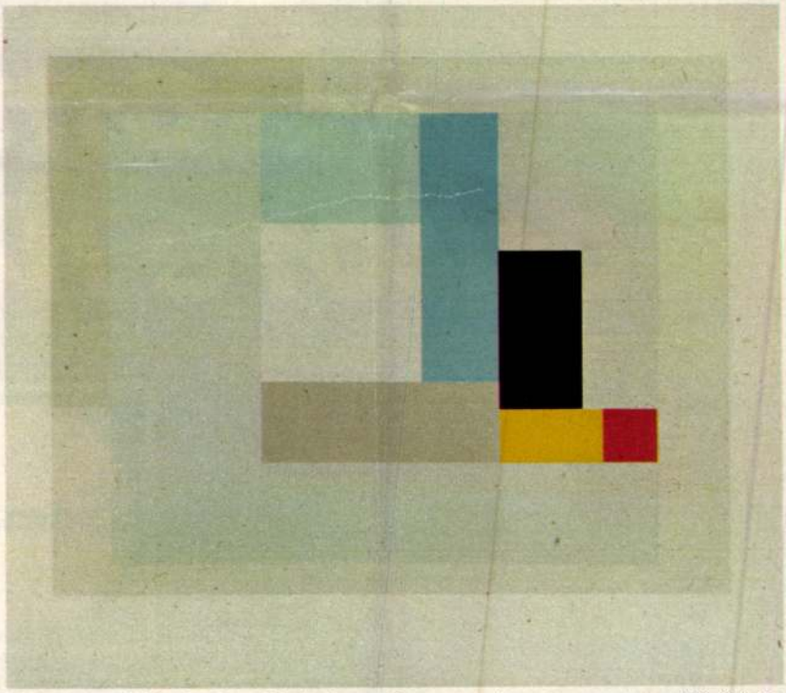

Painting 1937 *di Ben Nicholson: Le sue misure sono: cm. 79x68,50.*

Per le appassionate d'arte *Grazia* ha riservato questa settimana una sorpresa: l'offerta a prezzo speciale di tre serigrafie, in esclusiva per le lettrici, di due famosi artisti contemporanei, Victor Vasarely e Ben Nicholson, stampate dalla Tate Gallery di Londra e distribuite in Italia dalla Ideart. Sono in tiratura non numerata e costano L. 8.500 l'una.

Le potete vedere in questa pagina: le due in alto - *Supernovae 1959-61* e *Banya 1964* - sono di Vasarely, quella a destra - *Painting 1937* - di Nicholson. Nella pagina accanto vi diamo anche qualche suggerimento su come incorniciarle: con metallo oppure con legno naturale o dipinto.

Se volete dunque acquistare queste serigrafie, dovete compilare il tagliando di pagina 122 scrivendo il vostro nome, cognome e indirizzo e indicando con una crocetta l'opera (o le opere) prescelta. Per tutte le altre modalità vi rimandiamo a pagina 122. ■

Somma
calore naturale
Somma
coperte di Somma coperte di sogno

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ

1021 Vasarely

L' EXPRESS

14/01 FEB 22

Fondation Vasarély

Inaugurée le 14 février, la gigantesque fondation du père de l'art cinétique présente des compositions monumentales et des intégrations architecturales.

▶ Fondation Vasarély, Aix-en-Provence.

Képzőművészet

Szellemi képmás

Számítógép-művészet múzeumban

A XXI. század előfutára?

1895-ben, amikor a párizsi Grand Caféban, a Lumière-fivérek bemutatták filmjüket, és a falon megjelent egy vonat, amely egyenesen a nézők felé robogott, az emberek a meghökkentő látványtól megriadva, az ajtók felé rohantak. A nagy történelmi vagy tudományos-technikai átalakulásokkor az emberiség létezési módjával együtt változik érzékelésmódja, természethez való viszonya is.

Egyre jobban kifejezésre jut például az igény, hogy a lehető legközelebbről láthassák a mikro- és makrovilágot, a lehető legközelebb jussanak a (jel)képekhez. (De nem ahhoz a kínai festőhöz hasonlóan, aki, miután elkészült a képpel, addig tanulmányozta, míg el nem tűnt benne.)

A számítógép azon munkái, amelyeket készítői számítógép-művészetnek neveznek, korunk figyelemreméltó termékei közé tartoznak. Nem azért, mert előállítóik szerint már elérik a hagyományos művészet közlőképességét, hanem mert kérdésessé tesznek olyan fogalmakat, mint például szépség, alkotói mozzanat, egyedi alkotás, hasznosság. Másrészt épp kidolgozatlanságukban mutatkozik meg a fejleszthetőségük; nemcsak megoldanak, hanem felszínre is hoznak problémákat.

Fantasztikus jóslatok

Körülbelül 25 éve gyártanak számítógépeket. A számítógép-művészet kifejezés körülbelül tízéves. A művészeti stílusok újabb hullámaihoz képest ez hosszú idő, a technikai fejlődéshez képest viszont rövid. Ha hihetünk a szakemberek jóslatainak, csak a következő évtizedekben következik be az igazán izgalmas fejlődés. Hogy milyen irányban, az még nem egészen világos, de néhány jóslat szinte fantasztikusnak tetszik.

Ám olyan vélemények is elhangzanak, amelyek tagadják a számítógép esztétikus termékeinek művészet voltát, mivel ezek egy része tudományos és (hadi-) technikai feladatok megoldásából származik. Érdemes idézni Aragon 1930-ban, a kollázs megjelenésekor tett megjegyzését: „Eljöhet az az idő, amikor a festők, akik már ma sem maguk törik festékeiket, gyerekesnek és méltatlannak fogják tartani, hogy ők rakják föl a festéket a vászonra, és ennek az egyéni ecsetkezelésnek — amely ma még képeik értékét adja — csupán annyi jelentőséget fognak tulajdonítani, mint a kézirat, a kézjegy dokumentumértékének. Eljöhet az idő, amikor a festék fölrakására sem lesz szükség, és rajzolni sem fognak többé."

Az 1968-as londoni Cybernetic Serendipity számítógép-művészeti kiállítás meghatározásával élve: számítógép-művészeti alkotásnak nevezhető minden olyan esztétikai képződmény, amelyet adott információk logikai vagy számjegyes átalakítása alapján elektronikus automaták hoznak létre. A számítógép-művészet az utóbbi években bebocsájtást nyert (legalábbis a technológiailag fejlett államokban) a múzeumok, galériák hagyományos művészeti alkotásai közé, s fölkeltette a műkereskedelem figyelmét is.

A számítógép-művészet ma már a hagyományos művészet sok területét magába olvasztotta. Vannak géppel generált grafikák, szobrok, filmek, koreográfiák, versek, zenedarabok stb. Alakulásuk szoros kapcsolatban áll egymással.

A számítógép-művészet elmélete még nem kidolgozott, az érdeklődés főleg a programokra korlátozódik. Vajon meddig lehet elmenni a művészet programozásában? Vannak-e olyan magasabb rendű programok, amelyekben föllelhetők az esztétikum törvényszerűségei? Szovjet tudósok nemrég összehasonlító vizsgálatokkal megállapították: melyik kép ábrázolja valóban Michelangelót; majd a kép jellemzőit számítógépbe táplálták, amely megadta a Michelangelo fejszobrának elkészítéséhez szükséges adatokat.

Ennél is látványosabb volt A. M. Noll kísérlete egy Mondrian-képpel, amely vízszintes és függőleges

SZÁMÍTÓGÉP ALKOTTA GRAFIKA

„Rajzolni sem fognak többé"

vonalelemekből áll. Ennek stílusszabályait követve, olyan sorozatot készített, amelyen a vonalelemek elosztását fokozatosan változtatta. Érdekes módon a közönség nem az eredetit, hanem az egyik számítógép-rajzot vélte hitelesebbnek.

W. Cordeiro néhány színes mátrix egymásra helyezésével, szinte az eredetihez híven „idézte", szimulálta Goya emberfaló óriását. Az alkotó mozzanat ebben az eljárásban az, hogy igyekezett megtalálni a „Saturnus" szerkezeti fölépítésének lényeges vonásokra korlátozódó elvét. De tényleg ez-e a Goya-kép lényege?

Egyenértékű művek

A számítógépek egyszer még arra is képesek lehetnek, hogy harmóniákat, ritmusokat, hangerősséget, hangszínt, grafikai figurákat elemezzenek, s a programnak megfelelően például síkformákat térformákká változtassanak, vagy hangot képpé alakítsanak, lehetővé téve nagyobb sorozatok — tulajdonképp ugyanazon stílus változatainak (permutációinak) — elkészítését. A képzőművészetben V. Vasarely és N. Schöffer alkotásai tekinthetők a gépi művészet előrejelzéseinek. Permutációs művészetük lényeges eleme egy olyan leendő művészetnek, amely a kombinatorikával mindenkinek különböző, de egyenértékű műveket képes nyújtani.

A gépnél az alkotás — csakúgy, mint a hagyományos művészetnél — két szakaszra tagolódik: előkészítésre és kiválasztásra. Jól megfigyelhető ez, amikor a gép „zenét szerez": „A hangok véletlen egymásutánját generálja — írja I. Grekova —, majd kiszűri a harmónia és az ellenpont stilisztikai követelményeinek ellentmondó hangokat. Amikor a törvények nem formalizálhatók, a kiválasztás kizárólag emberi feladat. De erre a mai gépek még nem alkalmasak."

Nem arról van szó tehát, hogy a gépek kiszorítják az embert az alkotási folyamatból, hanem arról: megkímélik a végtelen számolásoktól és levezetésektől. Kiválasztják például a költő számára a rokon vagy asszociált szó alapján az egyetlen megfelelő szót, amelyet keresett. A cél tehát nem az ember helyettesítése, hanem segítése.

Egyelőre másodlagos: elismerjük-e a számítógép-művészetet valódi művészetnek vagy sem. A gépek jelentősége ugyanis elsősorban az, hogy egyre nélkülözhetetlenebbek az ember megismerő tevékenységében. A számítógép olyan jelenségeket képes fölfogni és képpé alakítani, amelyeket az ember saját érzékszerveivel nem érzékel, legfeljebb bonyolult és elvont képletekkel tud leírni.

Gondoljunk csak arra: mit látunk, amikor egy festményt egészen közelről szemlélünk? Ilyenkor csak „rendezetlen" forma- és színérzet támad bennünk, s ez csak kellő eltávolodás után formálódik képpé. Az anyag belső szerkezetének a tanulmányozásánál ezt a közeledést-távolodást a gép végzi.

Másrészt a számítógép megteremti a művészet és a közönség közti visszacsatolást is. Az előadás alatt például a közönség reagálásait érzékelők is figyelhetik. A programot úgy szerkeszthetik, hogy a visszajelzések is hassanak rá, alakítsák. De más utak is elképzelhetők.

A számítógépeknek valószínűleg nagy jelentőségük lesz a városok jövőjének megtervezésében. (A számítógép ugyanis bármilyen háromdimenziós modellt úgy rajzol le, mintha már látta volna; a gép képernyőjén képzeletbeli sétát tehetünk a még csak rajzasztalon létező épületekben, városokban.) A gép abban is segíthet, hogy követni s befolyásolni tudjuk majd környezetünk változásait...

A csillagok logikája

A számítógéppel létrehozott műveket csak akkor tekinthetjük művészetnek, ha az alkotónak (programozónak) nemcsak a valóság passzív tükrözése lesz a célja, hanem alkotói folyamat — szellemi képmás — létrehozása is. A számítógép a köznapi és a tudományos megismerés számára eddig hozzáférhetetlen tartalmakat tehet átélhetővé, ezáltal fejlesztve a befogadó esztétikai színvonalát; dialektikusabbá formálja a természethez, a mindenséghez való viszonyát. A gép hozzásegíti az alkotót ahhoz, hogy az anyagi létezés eleven képeit, az atomok és csillagok mozgását összevesse a szellemi folyamatok logikájával, s ennek eredményeként többet tudjon meg mind az anyagról, mind önmagáról. A technikát azonban nem tekinthetjük művészetnek, hiszen mint József Attila írta: „A líra: logika; de nem tudomány."

Bár a számítógépekkel készített alkotások formai változatossága, színgazdagsága már a XXI. századi civilizáció illúzióját kelti, ezen kívül nem sokat ad, mert ezeknek az alkotásoknak a túlnyomó része még nem hordoz mélyebb emberi problémákat. De tény, hogy a számítógép és a vele létrehozott művészet oly módon világítja meg a tudomány és a művészet egymásrahatását, ahogyan eddig még semmi sem. És ez nem kis eredmény.

MENYHÁRT LÁSZLÓ

Az a három perc

Népesebb nemzetközi élmezőny

Biomechanikai célszerűség

MAGYARORSZÁG
1975 NOV 16
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-058, 337-748, 340-726
SZTOHIGVEZETŐ

A súlyemelés egyike a leggazdagabb hagyományokkal rendelkező sportágaknak. Az Offenbachban, 1921-ben rendezett első Európa-bajnokság óta a mostani volt a harmincnegyedik. Az első világbajnokságra 1937-ben, Párizsban, jöttek össze a sportág legjobbjai. Ezenkívül tizenkét olimpián szerepelt súlyemelés a játékok programján. A sportág népszerűségét jelzi, hogy jelenleg százhárom ország tagja a Nemzetközi Súlyemelő Szövetségnek. (A szovjet súlyemelő szövetség 400 000 versenyzőt tart nyilván.)

Az 1975. évi moszkvai súlyemelő Európa- és Világbajnokságot nagyszerű rendezés jellemezte. Az is elmondható a versenyről, hogy — főként az olimpia előtti legjelentősebb erőfelmérés miatt — éles küzdelmeket, sőt egy-egy esetben kiváló teljesítményt is hozott.

Más a helyzet

A súlyemelés nemzetközi élmezőnye az előző évekhez képest népesebb lett. A mai nyolcadik helyezett teljesítményével öt-hat évvel ezelőtt az első három helyegyikét is megszerezhette volna. A tény mögött az edzésmódszerek, a korszerű erőfejlesztési eljárások, a tudományos eszközökkel történő mozgáselemzés és a tervszerű kiválasztás eddiginél szélesebb körű elterjedése rejlik. Sokkal többen ismerik ma már az egy évtizede még szakmai titokként kezelt módszereket. Továbbá a gyakorlati tapasztalatok és a kutatási eredmények alapján valódi értékükhöz képest kezelik a divatos, túlértékelt edzésfajtákat, felkészítési folyamatokat, például az izometriás erőedzést és a túlzott fehérjefogyasztást. Rájöttek a szakemberek arra is, hogy minden versenyző számára meg kell keresni optimális testsúlyát, amellyel a legnagyobb terhelésű edzéseket lehet végezni úgy, hogy a verseny előtti fogyasztás ne okozzon letörést.

Az olimpia után a Szovjetunió és — érdekes módon — Bulgária szinte valamennyi súlycsoportban rendelkezik két-három azonos kétességű versenyzővel. Nem sokkal marad el tőlük az ismét feljövőben levő Lengyelország, és a legjobbak közt helyet követelt NDK súlyemelősportja is. Magyarország és Csehszlovákia zárja be az első sorokat.

Másként fest a helyzet az egyes súlycsoportokban. Ide ékelődnek be azok a versenyzők, akik külön klasszist jelentenek országuk súlyemelésében. Ilyen versenyzők mutatkoztak be a világbajnokságon Japán, Svájc, az NSZK, Svédország, Ausztria és Finnország képviseletében. A kép akkor teljes, ha azt is számításba vesszük, hogy kik nem vettek részt a versenyen, illetve kik estek ki a legjobbak küzdelméből.

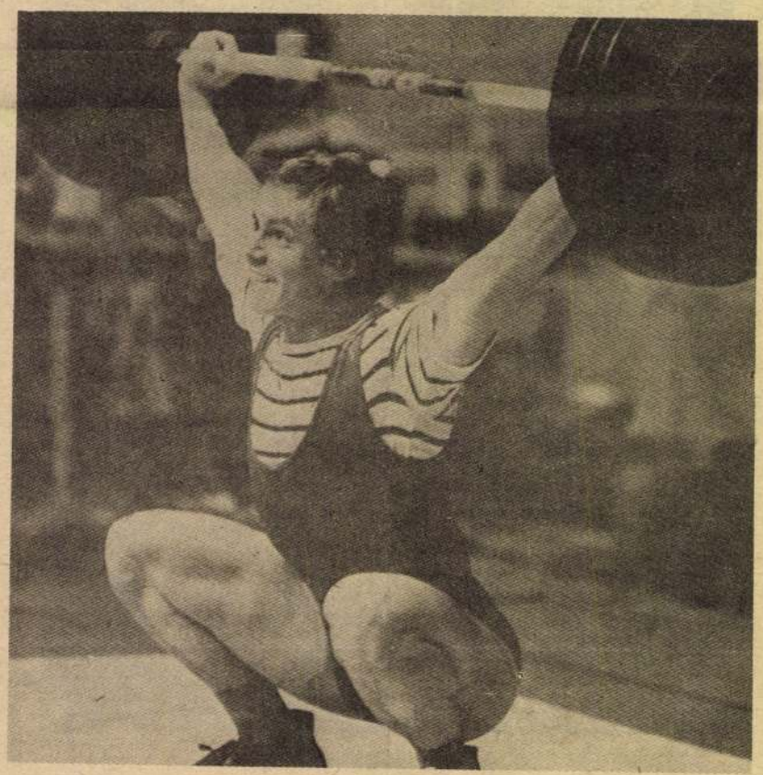

BACZAKÓ PÉTER
Szinte minden lépésük előre megtervezett

Tanulság

A kiváló teljesítmények széles skáláját jól érzékelteti az első hat versenyző átlageredményeit tartalmazó táblázat. Ebből az, hogy az 1974. évi és a 1975. évi teljesítményátlagok közötti különbség tíz esetben haladja meg a lehetséges 27 esetből az ötöt. Emellett az 1974. évi VB-n a könnyűsúlyú szakításban 5 kg-mal a világbajnok és a hatodik helyezett teljesítménye között a különbség. Az első három helyezett sorrendjét pedig csak a testsúlykülönbség döntötte el. Az 1975. évi VB-n a lepkesúlyú szakításban is ez választotta el az első és a második helyezettet. Ezúttal is a testsúlykülönbség alapján dőlt el a helyezések sorsa, mert a 127,9 kg-os és három 100 kg-os eredményt értek el az élmezőny versenyzői.

A TFKI (Testnevelési Főiskola Kutató Intézete) kutatói a müncheni olimpiát követően — visszamenőleges teljesítményelemzés alapján — felhívták a figyelmet arra, hogy jelentős eredményjavulás a nehezebb súlycsoportokban, váltósúlytól fölfelé várható. Ez a tendencia ezúttal is jelentkezett, mert a váltósúly alatt csak két

	1974			1975		
	Szakítás	Lökés	Összetett kg	Szakítás	Lökés	Összetett kg
Lepkesúly (52 kg)	99,2	125,8	225	101,25	127,9	229,2
Légsúly (56 kg)	107,5	139,2	245,4	108,3	135,4	243,3
Pehelysúly (60 kg)	120	151,2	271,2	121,7	153,7	273,7
Könnyűsúly (67,5 kg)	127,9	166,2	294,2	132,5	171,7	303,3
Váltósúly (75 kg)	143,3	177,5	318,3	143,3	180	322,9
Középsúly (82,5 kg)	150	191,2	341,7	156,2	195	349,6
Félnehézsúly (92,5 kg)	158,7	201,2	357,9	162,9	200,4	362,9
Nehézsúly (110 kg)	160	205,8	365,8	167,5	218,1	384,6
Ólomsúly (110 kg felett)	177,7	215	386,7	180	230	410

A legjobbak versenyzési stílusát óramű pontosság, tudatosság, átgondoltság jellemzi, mozgásukat a biomechanikai célszerűség, ökonómia alapján hajtják végre. A közvetlen versenyelőkészületeket, pl. a verseny előtti órát és a bemelegítést a versenyzés szerves részeként kezelik. A bemelegítő gyakorlatokat a legjobbak nagyfokú összpontosítással végzik. Szinte minden lépésük előre megtervezett. Rigert sérülékeny bal lába miatt mindössze egy szakítás- és egy lökésgyakorlattal akarta teljesíteni programját. Jóllehet ez a terv jelentős kockázattal jár, mert magas súlyon kell kezdeni, és nem szabad hibázni, mégis vállalta, méghozzá felkészültségének, versenyzői erényeinek biztos tudatában. Szakításban egyetlen gyakorlattal 167,5 kg-ot teljesített és nyert. Ellenfelei lökésben ugyancsak a nyakán voltak, tehát ismét egyéni csúcs körül kellett kezdenie. 210 kg-mal kezdett és hibázott. Kiújult a sérülése. Lebicegett a dobogóról. Mivel ellenfele változtatott bejelentett programján, ismét Rigertnek kellett — 3 percen belül — rajthoz állnia. Fájdalomtól eltorzult arccal, 15 másodperccel a várakozási idő lejárta előtt, megemelte a súlyt, majd leejtette. Ismét csak három perc állt rendelkezésére lelki és fizikai erőinek mozgósítására. Utolsó kísérletének sikerén múlott két világbajnoki és két európa-bajnoki érme. A többezres nézősereg lélegzetvisszafojtva figyelte a nem mindennapi küzdelmet. Rigert frissen, szabályosan fejezte be gyakorlatát és nyert.

Fokozott felelősség

A TFKI munkatársainak vizsgálatai szerint sikertelen első gyakorlatnál jelentősen, sikertelen két gyakorlat esetében meghatározó módon változik a versenyző teljesítménye. Akik tehát első gyakorlatukat elrontják, fokozott felelősséggel állnak ki a következő kísérlethez, egyben szűkül számukra a taktikai lehetőség. A „dobogós" versenyzők között alig találni olyat, akinek — a két fogásnemet figyelembe véve — egynél több sikertelen gyakorlata van. A három gyakorlat sikeres elvégzése lényeges feltétele a jó szereplésnek. Két sikertelen kísérlet után a harmadik, döntő jelentőségű kísérlethez az előzőktől szinte teljesen eltérő lelki állapotban áll ki a versenyző, jórészt kedvezőtlen belső feltételek mellett.

A legkiválóbbak magatartását, versenyzési stílusát egyszerűség, határozottság jellemzi. Nem tapasztalható náluk különcködés, nem pózolnak, e magatartás a sportolástól, versenyzéstől idegen.

A magyar együttes átalakulóban van. Világbajnoki szereplése alapján föltétlenül az élmezőnyhöz tartozik. Ezt a tényt éppen az élmezőny nagyszerű eredményeinek figyelembevételével kell értékelnünk.

DR. NÁDORI LÁSZLÓ

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 NOV

Victor Vasarely

háborúban kivívott győzelmük... Azt akarom mondani: a forradalom embere lett érthetőbb számomra." (Az orosz vendéget meglepte Németh László szabatos orosz irodalmi beszéde.)

Németh László fordítói műhelyének sajátosságait elemezve Elbert János idézi az írót, s ama kijelentését, hogy „...ne csak lefordítsam, de a magyar nyelvben igazoljam is", a legigazibb fordítói stratégiának minősíti. „Az orosz klasszikusokból készített legszebb tolmácsolásai — mondja befejezésül a cikkíró — ezt példázzák: mű-élményére és belőle természetesen kínálkozó testmeleg-átadását is feltételező mesteri-művészi együttlélegzésre emlékeztetnek. S talán azt is megmagyarázzák valamelyest, hogy a legszebb fordítások nemcsak gondos, tiszta fogalmazásuk rangján illeszkednek harmonikusan Németh László életművébe, hanem sokkal mélyebb gyökerezéssel: fordítói jelenlétének — éppúgy, mint egész jelenvoltának a magyar irodalomban — nem csupán esztétikai, hanem etikai élménye van."

VASARELY BIRODALMA
(L'Express, 1975. 1258.)

1021

Kezdetben volt a gordes-i múzeum, s mintegy összefoglalta Vasarely művészetét. Ez év tavaszán szülővárosában, a volt pécsi püspökség barokk palotájában — éppen a Főtéren, szemközt a Vásárhelyiék egykori családi házával — új Vasarely Központot avattak. Ezt követte Aix-en-Provence-ban 1975 nyarán a Fondation Vasarely megnyitása. A kinetikus művészet alapítója és mestere a tőle megszokott tisztánlátással fogalmazta meg — mások helyett is — az övéhez hasonló nagyszabású vállalkozásokat gyakran kísérő kérdést: „Ugyan honnan merítene erőt a továbblépéshez az, aki nem többé-kevésbé megalomániás, aki nincs kellőképpen meggyőződve zsenialitásáról?"

Vasarely esztétikai-ipari birodalma ma már több mint ötven alkalmazottat foglalkoztat. 22 éves volt a lecsúszott dzsentricsalád sarja, amikor 1930-ban egy reggel a Gare de L'Est-re befutó vonattal — Ady vonatával! — Párizsba érkezett; eleinte halkonzerven élt és olcsó, zöld Chartreuse-ön. Bauhaus-tanítvány volt, de — anélkül, hogy iskoláját megtagadta volna — úgy döntött, festő lesz. A hivatása mellé mesterséget kellett keresnie: reklámokat tervezett és rajzolt, megvetette az alapját a reklámgrafika tíz év múltán megvalósuló főiskolai oktatásának. Valóságos repertóriumát állította össze a hagyományos és új anyagoknak, színeknek, formáknak, szilárd és folyékony halmazállapotú testeknek, s a mozgásformáknak az állat helyváltoztatásaitól a fodrozódó víztükörig. Már ebben a munkában megmutatkoztak Vasarely alkati adottságai; összefoglaló elme: egybegyűjti az addig felhalmozott tapasztalatokat; rendszerező elme, tehát azt keresi, ami állandó; enciklopédikus elme, vagyis minden irányba kiterjed az érdeklődése.

1944-ben végre nyilvánosságra hozza kutatásai eredményét, azt a 80 táblaképet, amelyekkel meghódítja a szürrealistákat. Mégis a reklámgrafika lesz az egyetlen maga vállalta feladat, amelyet nem végez el teljesen. Ideje nagy részét most már csakugyan a festészetnek szenteli. Első kompozíciói figurálisak. Később a tasizmussal, majd az „art gestuel"-lel próbálkozik. Végül a mértani szemléletben találja meg azt a fegyelmet, azt a gondolkodási rendszert, amely alkatának, törekvéseinek a leginkább megfelel. Második hivatásának, a reklámgrafikának majd csak ötvenévesen, 1965-ben mond végérvényesen búcsút.

Ettől az időtől számítják második alkotói szakaszát, a kinetikus korszakot, s ez egyben Vasarely legeredetibb hozzájárulása a modern művészet történetéhez. Addig is kiváló festőnek számított. De ekkor lesz úttörő. Első elméleti szövegeit 1954-ben veti papírra, konstans színekről és vonalakról értekezik, programozható képekről, amelyeket következésképp már nem is festő, hanem a technikus kivitelez. Az így létrejött mű akár ezer év múlva is újraalkotható a maga eredeti frisseségében. Ezeket az elméleteket Vasarely nem utólag dolgozta ki, hogy igazolja a maga roppant termékenységét és hogy minél többet tudjon eladni. Gondolatait akkor tette közzé, amikor még kevés munkája kelt el, és nem is sejtette, hogy a hírnév, a divat szárnyára kapja, és a műkereskedelem sztárjává teszi. Kelendősége egy évtizeddel később, 1964 körül kezdődik, s ezzel egyidejűleg Vasarely növeli nemcsak az asszisztensei számát, de műhelye kapacitását is, az alakítható, programozható művek sokaságát teremti meg.

Kevés festő él csupán a képeiből. A nagy anyagi siker még ritkább. Ebben a században csupán néhánynak sikerült tartósan. Picasso, Chagall, Miró, Dubuffet, Dali és — Vasarely nevével a felsorolást be is rekeszthetjük. Vasarely sem közömbös a ráhulló aranyeső iránt. De mióta önbecsülése kielégült, felülkerekedett benne a Bauhaus szelleme. Parancsoló szükségét vallja és bizonyítja annak, hogy — Otto Hahn szavával — „moralizálja a pénzt". 1966-ban közli alapítványtervét, amelynek célja a városesztétika támogatása. Mint a tőkés-

rendszer haszonélvezője vissza akar juttatni a pénzt azokhoz, akiket ille mégpedig a tömegek mindennapi éle esztétikai minőségének javításával.

Méltó Bauhaus-tanítványként Vas rely a művészt a társadalom lelkiism reténck tekinti. Olyan alkotó lényn akit az embert körülvevő formák fo lalkoztatnak, a ház, a lakás, a bútor ez vezeti el a politikához, sőt a filo fiához. Mert számára a városrendez a lakáskultúra, a térszobrászat társadalmi kérdés.

Az aix-i Fondation Vasarely 100 m hosszú, 50 m széles, 12 m magas épület, és tizenhat hexagonális sejtre oszlik. A termek közül hétnek a magassága azonos az épületével: 12 m. Ezekben mutatják be az építészeti integráció különböző technikákkal és anyagokból — alumínium, kerámia, pala, műanyag, mozaik — készült modelljeit. A többi kilenc sejt háromszintű, rendeltetésük szerint: előadóterem, könyvtár, kutatólaboratórium, műhely, egy olyan helyiség, amelyben mintegy ezer polikróm tanulmány látható, továbbá az igazgató és a múzeumőr lakása, valamint a légkondicionáló berendezés vezérlőterme. Az épület összesen 25 millió frankjába került — Vasarelynek. Még egy adat: az aix-i múzeumban kiállított anyag bizonyítja, hogy egy Vasarely-mű százszoros nagyításban sem veszít hatásából.

NYELVISÉG — ANYANYELV — TÁRSADALOM
(Magyar Nyelv, 1975. 1.)

A fenti tárgykör jeles szakembere, Deme László tollából tanulságos értekezést olvashatunk a *Magyar Nyelv* idei első számában. Kövessük nyomon a nyelviség és társadalom viszonyáról, az anyanyelv szerepéről és jelentőségéről kifejtett eszmefuttatását.

„A nyelviség az egyént, a mikrotársadalmat és a makroközösséget egyaránt emberi teljességében átfogó adottság" — vallja. A nyelviség összekapcsolja a mikrotársadalmak tagjait; a nyelvi azonosság, a közösnyelvűség közvetlen, zavartalan kommunikációt tesz lehetővé. Az anyanyelv tehát nem valami romantikus, misztikus dolog, hanem „nagyon is reális tényező: az emberi egyed spontán, áttétel nélküli önkifejezésének eszköze. Sőt több ennél: valóságszemléletének és valóságelemző gondolkodásának társadalmilag determinált — lehetővé tett, megszabott és korlátozott — formája, s egyben közege."

Az anyanyelvnek kettős szerepe van: az emberi egyedet ez kapcsolja be egy egy szóba, nyelvi formulába. A nyelviség olyan, mint a levegő: előbbi nélkül társadalmi, utóbbi nélkül biológiai élet nincsen. Csak akkor vesszük észre, ha problémát okoz. A nyelviség *„a társadalmi ember társadalmi levegője:* észrevétlen, de nélkülözhetetlen közege az emberi szintű létnek". „A" nyelv mindenki számára az anyanyelv, „az a közeg, amelyben a szavakat nem keressük, hanem »megtaláljuk«; amelyben fogalom és szó, gondolat és mondatforma spontán módon, áttétel nélkül azonosul".

Az anyanyelven történő ismeretszerzés és -átadás „egy egyenlet egy ismeretlennel, minthogy itt a problémák alapvetően tartalmiak. Idegen nyelven ugyanez *kétismeretlenes* egyenletté válik; ott a nyelvi tényező — mint forma — nem spontán hordozója, természetes része, csupáncsak másik oldala a tartalomnak, hanem önállósult probléma maga is." A mai anyanyelveket tehát semmiféle — természetes vagy mesterséges — világnyelv nem képes helyettesíteni, míg csak tömegessé, spontánná, azaz anyanyelvvé nem válik.

A fogalmakat tisztázandó, a szerző kifejti nyelv, beszéd, nyelviség, nyelvhasználat összefüggését: a *nyelv* az emberi beszédtevékenység eszközrendszere. Maga a tevékenység, annak eredménye már nem nyelv, hanem *beszéd*, amely formáját tekintve *nyelvhasználat*. Mindenfajta beszéd célja az emberek közti kapcsolatteremtés. A beszéd — funkcióját tekintve — „kommunikáció, mégpedig annak legemberibb formája: *nyelvi kommunikáció*". A *nyelviség* kifejezéssel Deme azt a tényt jelöli, hogy az emberi társadalmak „a kommunikációnak ezen a — fogalmi és gondolati — szintjén állnak, ilyen eszközével bírnak, és egyedeiket ennek segítségével emelik a maguk szintjéhez, és kapcsolják a maguk életébe". A társadalmak nyelvisége óriási jelentőségű: segítségével veszi át az ember a társadalmi tapasztalatokat, s így a valóság megismerésének folyamatába társadalmi úton kapcsolódik bele: „Hogy melyik nyelven, az a körülmények kérdése; de a továbbiakban maga is körülménnyé válik, mégpedig meghatározó érvénnyel."

Képzőművészet

Hiteles másolat

Korunk gyermeke, a reprodukció

A konzerválás művészete

A legrégibb műalkotások többnyire valamilyen szertartás szolgálatában keletkeztek; először valamilyen mágikus (barlangrajzok, totemek stb.), később valamilyen vallás (szentképek, ereklyék stb.) szolgálatában. („Írd le isten nevét, állítsd föl vele szemben képét, s meglátod, melyiket tisztelik jobban" — mondta Leonardo da Vinci.)

Napjainkban a szertartás helyére főként az üzlet (műkereskedelem, reklám) és a politika lépett. A képzőművészetben ez a kettéválás csak az impresszionizmus megjelenésekor valósul meg, amikor az informatív körvonalaknak egyre kisebb, a foltnak és a képépítés logikájának egyre nagyobb szerepe lett. Később a futurizmus és a szürrealizmus is olyan technikákkal kísérletezett, amelyek már a festészet határait feszegették.

Fametszettel kezdődött

A görögök a műalkotás sokszorosíthatóságának lényegében még csak két módszerét ismerték: az öntést és a veretet. (A középkorban a tanítványok mestereik műveit művészi gyakorlat és nem utolsósorban anyagi haszonkeresés céljából másolták.) A legrégibb sokszorosító eljárások egyike a fametszet (xilográfia). A kínaiak már a X. században alkalmazták, Európában valószínűleg a XV. században terjedt el. A legrégibb dátummal ellátott fametszet 1423-ból való. Az első fametszettel nyomtatott könyvet 1461-ben Pfister adta ki. A XV. század végén éri el a fametszet művészi virágzásának tetőfokát. A XVI. század végén már inkább a rézkarc és a rézmetszet kerül előtérbe. A kőrajzot (litográfiát) 1798-ban Aloys Senefelder találta föl, és azóta mind tökéletesebb eljárásait dolgozták ki. Korunk talán legtöbbet vitatott sokszorosítható művészetét, a filmet az emberiség kulturális és történelmi fejlődésének egész folyamata készítette elő.

Walter Benjamin a filmet a fametszet, a nyomtatás, a rézmetszet, a rézkarc, a litográfia, a fényképezés, a néma- és hangosfilm fejlődési sor tagjaként kezeli. Az a megállapítása, hogy a műalkotások sokszorosíthatóságával eltűnik a minden alkotásra jellemző egyediség (aura), az „itt és most" varázsa, vitatható, mert például a litográfia és a rézmetszet sem csak a reprodukció eszközei, hanem egyúttal független művészi alkotások is. Ha ez nem így lenne, akkor Dürer, Rembrandt metszetei és Daumier litográfiái is nélkülöznék az aurát. Benjamin nézete eleve kizárja, hogy a filmet önálló művészetnek tekintsük, pedig már a filmet megelőző fényképészet is új aurát teremtett. A technika valóban csak eszköz a valóság alkotó módon történő reprodukciójához.

„Anélkül, hogy az egyszeri megjelenés alapelvét megtagadnánk, a sokszorosítható mű mellett döntünk, mert ez az emberibb és szociálisabb — írja Vasarely. — Értéke nem a tárgy ritkaságában van, hanem a benne kifejeződő kvalitás különlegességéből fakad. A művészetben a komponálásnak ezentúl párhuzamosan kell haladnia a kor élenjáró technikájával és eszméivel."

Nyilvánvaló: egy műalkotás értékét nem az szabja meg, hogy egy vagy több példányban létezik-e. Az egyediség misztifikálása a polgári társadalom üzleti szemléletét is tükrözi. Naponta olvashatunk arról, hogy a milliomosok fantasztikus összegekért megvásárolnak úgynevezett egyedi példányokat. E „gyűjtőszenvedély" szélsőséges megnyilvánulása John Shaheen amerikai milliárdos vásárlása: 120 millió líráért megvette Göring Mercedesét. (A kocsihoz két kulcs járt: az egyik az autó indítására szolgál, a másik pedig egy gépezetet hoz mozgásba, amely levegőbe röpíti.)

Az ember nem élt még olyan korban, amelyben anélkül, hogy otthonát elhagyná, ellátogathat a világ valamennyi képtárába, sőt, mozijába is, hiszen számos film vásárolható videokazettában, amelyeket a házi képernyőn lehet vetíteni. Az is tény, hogy Leonardo Mona Lisáját szerte a világon jó ismerősként fogadják s ez is a reprodukcióknak és a kommunikációs berendezéseknek köszönhető.

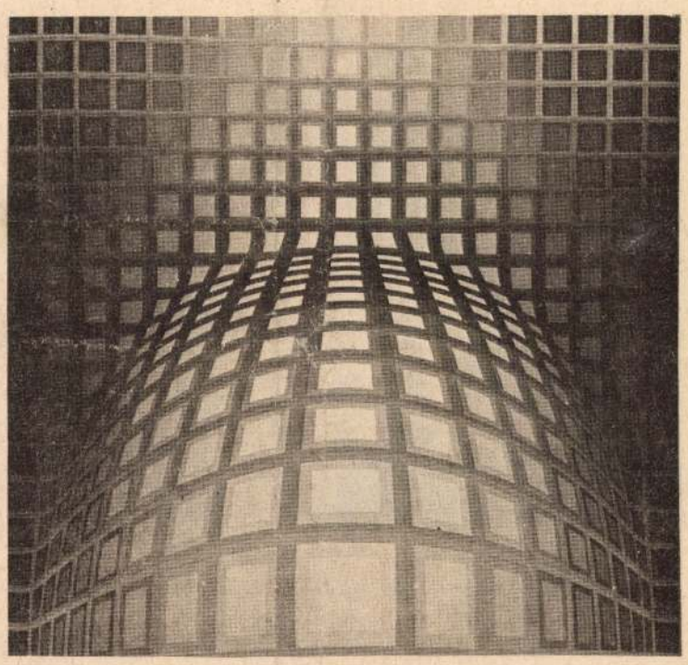

FÉNYKÉP EGY VASARELY-FESTMÉNYRŐL

Társadalmi művészetről van szó

Kézműipari ismétlések

Vajon a mennyiség valóban a minőség romlását eredményezi-e? Mi a lényegesebb a kultúra és az ízlésünk fejlődése szempontjából: az eredeti vagy a reprodukció? Annyi bizonyos, a reprodukciók korunk gyermekei, amelyek lehetővé teszik, hogy képet kapjunk a világ művészetének szinte minden kincséről és fölkeltsék érdeklődésünket az eredeti művek iránt.

A kérdés csupán az: milyen a szóban forgó reprodukció és milyen céllal terjesztik? Más ugyanis a gépi és a kézműipari ismétlések, a propagandatermékek végtelen sora, és megint más a művészi értéket képviselő alkotások tömeges terjesztése.

A technikának a művészetre gyakorolt hatását vizsgálva, Sztravinszkij a mai emberre az erőfeszítés hiányát, a fantázia sorvadását (a „gombnyomásra házhoz jön a világ" szemléletet) tartja jellemzőnek. (Gondoljunk csak Bachra, aki Buxtehude meghallgatásáért tíz mérföldet gyalogolt.) „Esztétikai szempontból még a legjobb gramofonfelvétel sem pótolja teljesen az eredetit, még mindig csak pótléknak tekinthető... — írta Bartók. — Végeredményben a gramofonfelvétel úgy viszonylik az eredeti zenéhez, mint a konzervgyümölcs az élő gyümölcshöz: az egyikben nincs vitamin, a másikban van."

Kétségtelen, hogy a zenénél az élő zene az elsődleges. De a „konzervált művészet" elnevezés nem csökkenti a film művészet voltát, mivel a sokszorosíthatóság lényegéből fakad. Tévedés tehát azt a következtetést levonni, hogy a film — a színházi előadástól eltérően — mindig ugyanaz marad, nincs különbség az első és mondjuk, az ezredik vetítés között.

Ugyanez mondható el a fotóról is. Mennyivel másként nézzük például azt a képet, amelyet épp most hoztunk el az OFOTÉRT-ból. Milyen másként fest ugyanez a megsárgult fotó húsz, harminc év múlva. De hát nem ugyanígy viszonyulunk az eredeti alkotásokhoz — festményekhez, grafikákhoz — is? Mi hát a különbség az eredeti és a reprodukció között?

A különbség elsősorban kommunikációs lehetőségeikben van. A reprodukcióknak az is hátrányuk, hogy jellegükből fakadóan nem kerülhetünk velük olyan bensőséges kapcsolatba, mint mondjuk, egy több évezredes műtárgygyal, amelyen még szinte látni, érezni véljük alkotója kezét, amint éppen formálja.

Technikai civilizációnk elérkezett arra a színvonalra, hogy olykor már a természetesnél is jobb pótanyagokat képes előállítani. Hasonló jelenséget figyelhetünk meg a művészetben is. Amilyen mértékben fejlődik a tudomány és a technika, oly mértékben válik mind magasabb színvonalúvá a másolatkészítés technológiája; a reprodukciók egyre jobban megközelítik az eredetit. Eljöhet az a pillanat, amikor a befogadás szempontjából is eltűnik közöttük a különbség.

A másolatkészítés egyébként nemcsak a középkorban bizonyult jövedelmezőnek, hanem ma is az. Legalábbis ezt bizonyítja, hogy a festői Brissago-szigeten, egy XVII. századi palotában az idén megrendezték a „Másolatok seregszemléjét" Mintegy 500 festményt, pontosabban másolatot állítottak ki. A múzeum tekintélyes üzleti forgalmat bonyolít le; a flamand iskolát reprezentáló, a Szent Orsolyát ábrázoló olajfestmény például 1 800 000 líráért kelt el. A brissagói kiállítás nem az egyetlen a maga nemében. Genfben és Svájc más városaiban is egyre virágzóbb iparággá válik a másolás. Sokan megveszik egy-egy, a tulajdonukban levő kép másolatát, az eredetit viszont valamelyik bank páncélszekrényében helyezik el.

Az 1969-es budapesti Vasarely-kiállítás alkalmából valaki azt írta a vendégkönyvbe: jó lenne ezeket a műveket, mint a röpcédulákat a városokra szórni. Az illető önkéntelenül is megsejtette a társadalmi művészetről álmodozó Vasarely programját, amelyben különbséget tesz a már eleve sokszorosításra készített és az utólag sokszorosított művek között. (A már eleve sokszorosításra készített művek közé tartoznak a nyomdaipar hatására elterjedt különböző fotográfiai eljárások. Például: a szerigráfia vagy szitanyomat, a fotólitográfia vagy ofszetnyomás, a dombornyomás, a heliogravür...)

„Eredeti selejt"?

Annyi bizonyos: meg fog változni a remekműről, az eredetiről a szépről, a művészetről alkotott felfogásunk. A művészek nemcsak a múzeumok és a gazdag műgyűjtők számára alkotnak majd, hanem tömeges terjesztésre is. Szükségessé válik azonban a szigorú ellenőrzés: különösen magas mércét kell állítani azért, hogy megakadályozzuk a középszerű vagy a még alacsonyabb színvonalú művek terjesztését.

Ideális eset következhet be: a középszerű műveket nem fogják kinyomtatni, reprodukálni. Létezésük egyedi és drága példányokra korlátozódik, a remekművek pedig mindenki számára elérhetők lesznek. Csak a gazdag műgyűjtők (ha lesznek) „kiváltsága" lesz, hogy sok-sok utánjárással és drága pénzért megkaparintsanak — ha már annyira szeretik a művész aláírásával ellátott egyedi példányt — egy-egy középszerű művet vagy „eredeti selejtet".

MENYHÁRT LÁSZLÓ

Sport és szerelem

Magfizikus a Pamíron

Különleges tanterv

Novoszibirszk csaknem másfél nillió lakosával a Szovjetunió iatal, dinamikusan fejlődő vároai közé tartozik. A századforduót követő években nőtt városá az Ob partján, amikor a Szibériát átszelő vasút építése elkezdődött. Ma Szibéria nem hivatalos ővárosa.

A világ számos tudományos inézete azonban egy „másik" Novoszibirszkkel van kapcsolatban, az Akagyemik Gorodokkal, amely 0 kilométerre fekszik a városközponttól. Ennek felépítését a zovjetunió Minisztertanácsa 1957-en határozta el. Ma 60 000 emer él az akadémiai városban. akói többségükben kutatók, tuósok és egyetemi hallgatók.

Hogy sportolnak-e a tudósok, utatók, hallgatók? Kimerítő vászt a város sporthivatalának gazgatóhelyettese, E. P. Podalko dhat, aki most védi kandidátusi isszertációját a „Sportolás motíumai" témakörben. Vizsgálatát iterjesztette ki a Szovjetunió Tudoányos Akadémiája Szibériai agozatának valamennyi dolgozóára. Tehát a novoszibirszki intéeteken kívül feldolgozta az irutszki, a krasznojarszki és az lan-udei kutatóhelyek adatait is. őként két kérdésre keresett vászt: 1. milyen indítékok készteik a sportolásra a kutatókat? 2. ajon a fizikai aktivitás, a sportlás fokozza-e a kutató munkarását, teljesítményét?

ami kiderült

2573-an küldték vissza kiküldött rdőíveit, számos tudóssal, főnt akadémikusokkal pedig még terjút is készített a szerző. Felsználta ezen kívül az egészségyi intézmények — rendelők, rházak — dokumentációs anyat.

Kiderült, hogy errefelé a lasság 20 százaléka sportol renderesen.

A tudományos intézetek dolgoi, kutatói körében azonban lényegesen kedvezőbb a helyzet. A egkérdezettek 9 százaléka misített sportoló, köztük számosan ső osztályú sportminősítést szeztek. 23,2 százalék nem szerzett inősítést, de rendszeresen sport. 44,3 százalék alkalmi sportoló, állóan végzi edzéseit, tehát nem gja sportegyesületnek, 23,5 szálék pedig egyáltalán nem sport. Ez utóbbi csoportban a fiatlok és idősebbek — 40 éven uliak és idősebbek — részvéli aránya megközelíti az 50—50 ázalékot.

* A. Sztolbov és V. Lamin.

KÉT SZIKLACSÚCS – KÉT KANDIDATUS*

„Azt sem tudom, hogy sportolva tovább élek-e?"

A leginkább kedvelt sportágak a sífutás, az alpinizmus, a turizmus, a kosárlabda, a röplabda, a gyorskorcsolyázás, és az atlétika. Az egyetemi szakosztályok között szerepel még a birkózás, a súlyemelés, a torna, az ökölvívás és a sakk.

A sportklub tagjai között példaként emlegetik J. N. Meskov magfizikust, a fizikai tudományok doktorát, aki minden évben részt vesz egy-egy Pamír-expedícióban. (A 7000 méter magas hegyóriás egyike a kedvelt hegymászóterepeknek.)

A szabadidő-sportolók doyenje J. F. Boriszov matematikus professzor, aki szakmáját jellemző pontossággal jegyzi a megtett kilométereket, amelyeket télen sítalpon, nyáron futva tesz meg. Eszerint az elmúlt téli idényben 900, nyáron pedig 500 kilométert futott.

A kutatók fiatal átlagéletkora előnyösen hat ki a sporttal kapcsolatos nézeteikre. A fokozat nélküliek átlagéletkora 33,9, a kandidátusoké 38,9, a doktoroké pedig 49,7 év. Ez a statisztika azonban leegyszerűsített, elégtelen válasz lenne a sportolási kedv magyarázatára. Podalko adatai szerint a tudományok doktorainak túlnyomó többsége fiatal korában aktív sportoló volt. A jelenlegi rektor, a szakmai körökben nagy nemzetközi tekintélynek örvendő fizikus, S. T. Beljajev akadémikus (51 éves) ma is naponta „terepfut". Még többet mond a tény, hogy a tudósok 24,3 százaléka választott sportágában fiatal korában elérte az I. osztályú szintet, amihez bizony jó adag céltudatosság, munkabírás és szervezőkészség (jó időbeosztás) kell.

A kandidátusok 14,3 százaléka, a fokozat nélküli kutatók 10,5 százaléka érte el fiatalabb korában valamely sportágban az I. osztályú szintet. Általában az a tapasztalat, hogy a dissz megírása idején csökkentik egy-két évre abbahagyj rendszeres sportolást.

Mindez arra vall, hogy a tolás nem elsősorban idő tesítmény, hanem szemlé életmód kérdése. Az a ta lat, hogy minél inkább fé kezeli valaki, annál több ol felsorakoztatni annak meg lására, hogy miért nem spo tudósok városának példáj tatja, hogy a sportolás és magasabb szintű tudományos munka nemcsak összeegyeztethető, hanem összekapcsolásuk kívánatos is. Az egyetemi hallgatók körében végzett felmérések szerint a kiváló I—III. éves tanulók 37 százaléka legalább heti hat órát tölt el sportolással, ám az átlagnál gyengébb tanulóknak csak 10 százaléka fordít heti hat óránál többet a fizikai aktivitásra.

Összhangban

E jelenségek összhangban vannak az akadémiai város párt- és állami vezetőinek elképzeléseivel. A sportkomplexumot egy időben építették a város lakóházaival és a kísérleti intézetekkel. Egyelőre gimnasztikai, kosárlabda-, birkózó-, ökölvívó- és súlyemelőterem, továbbá sakk-klub áll a sportolni vágyók rendelkezésére. A szertárban pedig katonás rendben sorakozik fel 800 pár sífutóléc, 500 pár hoki- és gyorskorcsolyázó-cipő. Ugyanitt található még sokszok labda és kézi súlyzó. Az egyéni felszerelésről — melegítő, gyakorlócipők, hokiütő, teniszütő stb. — a sportoló maga gondoskodik.

A szabadtéri pályák közül készen áll egy labdarúgópálya, körülötte futópályával, amit télen gyorskorcsolyázásra tesznek alkalmassá. Emellett — a leendő uszoda, szauna helyén — egyelőre gyakorlópályák, edzőpályák vannak. Persze, nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy az egyetemet és sportkomplexumot körülvevő nyírfaerdő csodálatos futó-, terepfutó-lehetőséget kínál bársonypuha talajával, csendjével.

Külön említést érdemel az akadémiai város mellett húzódó Obtenger, amelyet duzzasztással készítettek másfél évtizeddel ezelőtt. A mintegy 100 kilométer hosszú és 40 kilométer széles vízfelület kiváló lehetőséget nyújt a vízi sportokra. A legkedveltebb közöttük a vitorlázás. A rövid — körülbelül két-három hónapos — szakosztályai tagjai kan együtt mennek a diákokkal versenyre, kirándulásra. A magfizikai intézet igazgatója például az egyetemi röplabdacsapat tagjaként játszik a bajnoki mérkőzéseken. A. D. Alexandrov matematikaprofesszor mondta, amikor az elméleti munka és a sport kapcsolatáról beszélgettünk: „Nem tudom, miért jó sportolni, mint ahogy azon sem gondolkodom, miért olyan jó szerelmesnek lenni. Azt sem tudom, hogy sportolva tovább élek-e? Egyet tudok, s ez az, hogy ha sportolok, futok, gimnasztikázom, úszom, jobban érzem magamat. Ez pedig bőven elég ahhoz, hogy sportoljak."

Futballmatematika

Az egyetemhez tartozik egy bentlakásos iskola is, amelyben a Szibériából kiválasztott tehetséges matematikus, fizikus fiatalok végzik — részben egyetemi előkészítésként — az általánosan képző iskola 9. és 10. osztályát (15—17 évesek).

Az iskola igazgatója az intézményről szóló ismertetéskor mosolyogva jegyezte meg, hogy az iskola rövidített nevére egyaránt illik a fizika-matematika iskola-internátus és a futball-matematika iskolainternátus elnevezés. A növendékek kitűnően szerepelnek az iskolák közötti sportversenyeken. Náluk — az erőteljes szellemi megterhelés ellensúlyozására — heti három kötelező testnevelési óra szerepel a tantervben, azonkívül heti két alkalommal, valamelyik választott sportágban sportköri foglalkozásra is van lehetőség az egyetemi klub szakosztályaiban.

Érdemes fölfigyelni a fizika-matematika szakiskolák tanulóinak atlétikai és más sportteljesítményeire. A Szovjetunióban négy iskolában tanulnak — különleges tanterv alapján — a tehetséges matematikus gyerekek. Feltűnő, hogy valamennyiben — a tanulók korosztályához (15—17 évesek) képest — átlagon felüli sportteljesítményt nyújtanak. Pl. a moszkvai iskola 10 fős futócsapata megnyerte a Moszkva területi mezeifutó-csapatversenyt. Az iskola diákjai 1964 — tehát az intézet fennállása — óta tartják a csúcsokat.

A főbejárattal szemközti falon az alábbi csúcslista látható:

60 m síkfutás	7,0 mp
100 m síkfutás	11,3 mp
400 m síkfutás	52,3 mp
800 m síkfutás	1:57,4 mp
1000 m síkfutás	2:36,5 mp
1500 m síkfutás	4:04,5 mp
3000 m síkfutás	8:52,0 mp
5000 m síkfutás	15:28,0 mp
távolugrás	630 cm
magasugrás	180 cm
súlylökés (5 kg)	13,5 m

Érdekes, hogy hazai tapasztalataink is vannak ezen a téren. Az egyik győri iskolában a matematikai kísérletben részt vevő osztály együttes a legjobb sporttagozatos osztály is.

DR. NÁDORI LÁSZLÓ

MAGYARORSZÁG
1975 DEC 7
SAJTÓHÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-738, 340-126

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 130-068, 387-748, 349-726
1976 MÁJ 28
KISALFÖLD

Viktor Vasarely

Villáminterjú Viktor Vasarelyvel

Tegnap a késő esti órákban felesége, *Claire* társaságában Győrbe érkezett *Viktor Vasarely*, a Franciaországban élő világhírű magyar származású festő, az „op art" egyik híres művelője.

Az érkezése utáni percekben a Rába Hotel halljában kértük meg, nyilatkozzon magyarországi programjáról a Kisalföld olvasóinak.

— Hivatalos tárgyalásokra igyekszem Budapestre, ahol több minisztérium képviselőivel tartok művészeti kérdésekről megbeszélést — mondotta. — A Magyar Televízió is készít velem riportot, abból az alkalomból, hogy Racine: Britannicus című színművének — amelyet a televízió sugárok — díszleteit én terveztem. Természetesen el- látogatok szülővárosomba, megtekintem az Múzeumot.

— Tudtommal Győrött is folytat hivatalos tárgyalásokat.

— Igen. Az eddigi elképzelések szerint az épülő új győri színház külső falán két 100 x 20 méter nagyságú, zsolnai porcelánból készülő dombormüvet az én terveim alapján készítik. Erről tárgyalok a Győri Tervező Vállalat mérnökeivel.

Amíg a beszélgetés tartott, sokan felismerték a világhírű művészt és megrohanták az autogramkérők. A mester mosolyogva szívesen osztogatta az aláírásokat.

I. B.

Ral

ESŐS. A várható időjárás m
kadozó felhőzet, ismétlődő esőv
vatarral. Mérsékelt időnként n
netileg megerősödő északnyugs
rás levegő, egy-két helyen kö
mérséklet ma 14—19 fok között
A Balaton vizének hőmérsék
volt.

AUSZTRIÁBAN általában e
sőbb azonban felszakadozó fell
rokkal. A hőmérséklet csökken

A DUNA vízállása csütörtök
ter volt, Győrnél a RÁBA 240

RÁDIÓ- ÉS TEL

GYŐRI RÁDIÓ:
ismertetés, hírek
germúzeum.
mindenki
duná
g

Vasarely, Victor, Jestő

L.: Kovács István

Szluka E.: A díszkerámia ... 6.

Népszabadság, Bp. 1976. aug. 17.

Vasarely, Victor, festő

Vasarely, Victor: művei

Borító : 1.
[címoldal]
Borító : 2.

Jelenkor, Pécs, 1976. június

XIX/6.

HÁRS ÉVA:
VASARELY MÚZEUM
PÉCSETT

LÁNCZ SÁNDOR:
EGRY JÓZSEFRŐL

TUSKÉS TIBOR:
LÁTOGATÁS
NÉMETH JÁNOSNÁL

*

GÁLL ISTVÁN:
BERTHA BULCSU
KENGURUJA

GERA GYÖRGY:
KÁROLYI AMY FORDÍTÁSAI

SZABOLCSI MIKLÓSSAL
BESZÉLGET
HAJDU RÁFIS GÁBOR

Vasarely, Victor

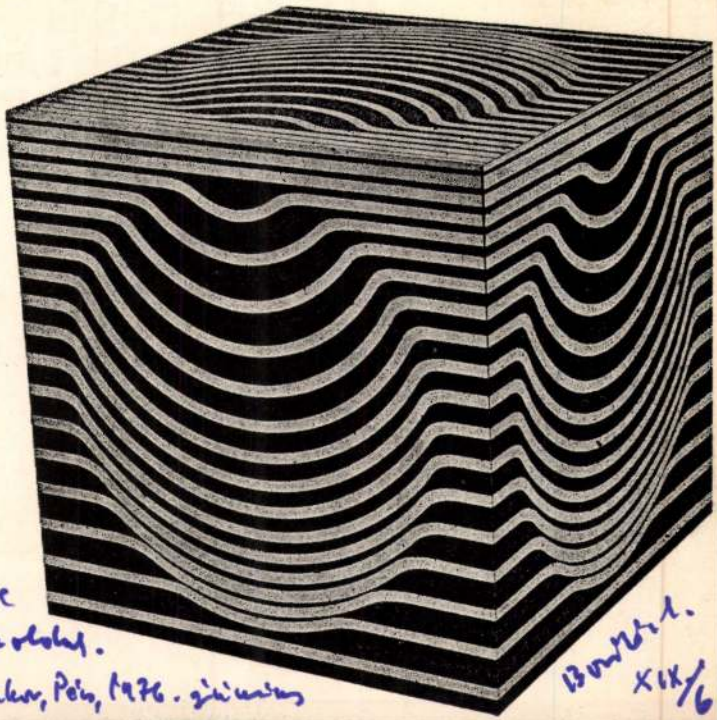

művei
címoldal.
Jelenkor, Pécs, 1976. június

Borító 1.
XIX/6

Vasarely, Victor, Jestö

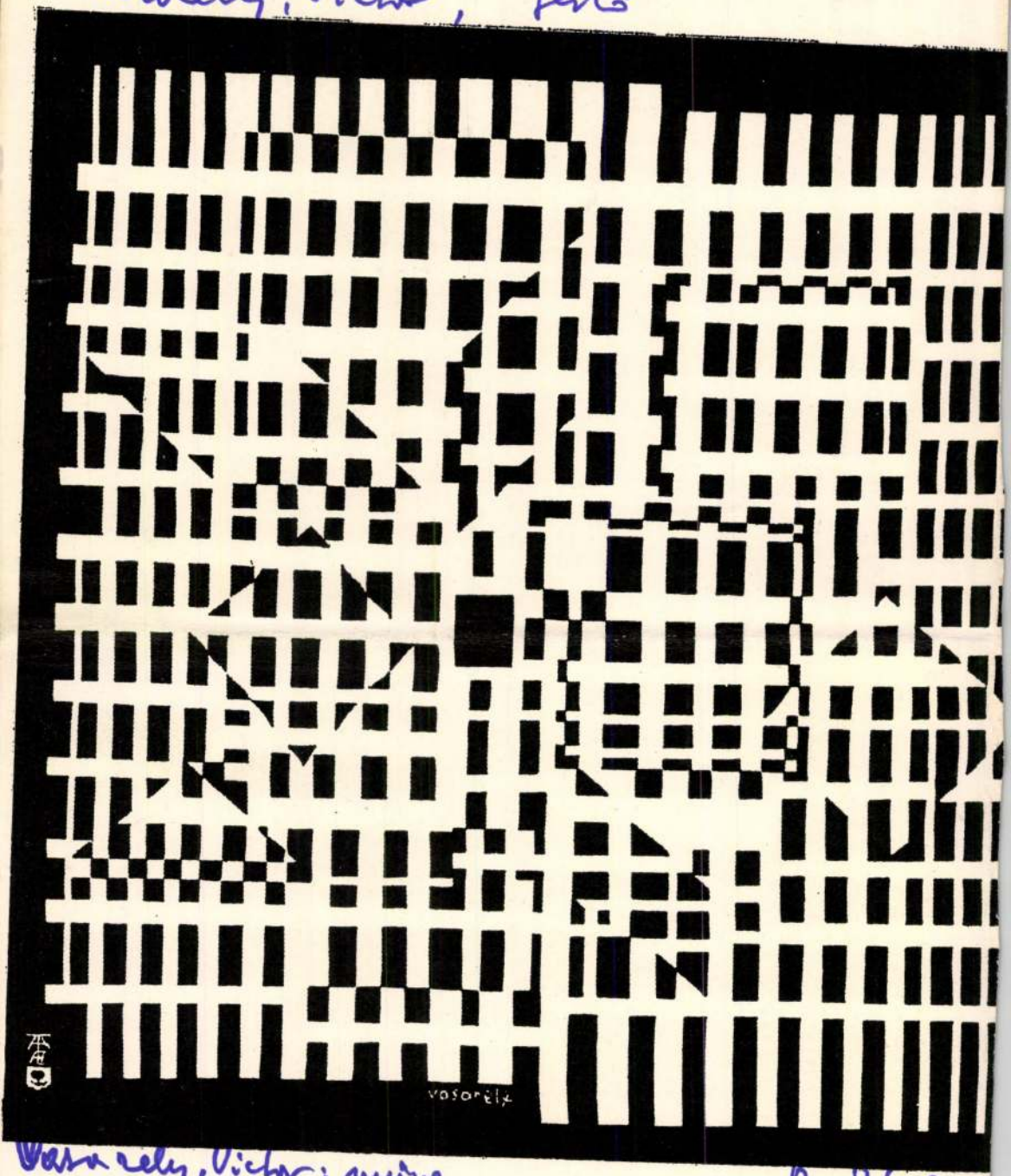

Vasarely, Victor: mûve

Borító: 2

Jelenkor, Pécs, 1976. június

XIX/6.

Vasarely, Victor, festő

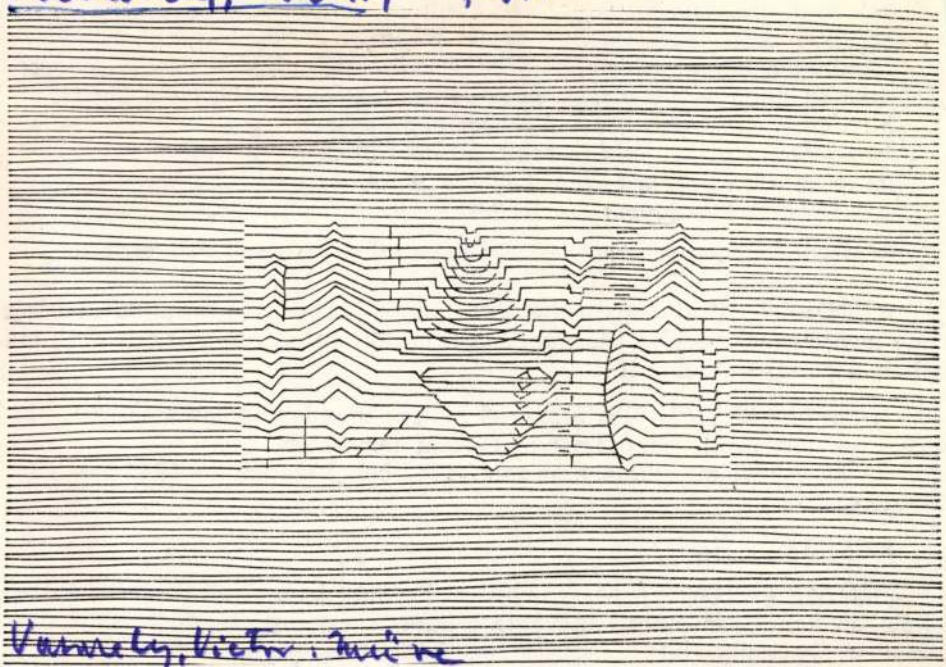

Vasarely, Victor: Mű

485.

Jelenkor, Pécs, 1976. június

485 XIX/6.

szarvam minden hegye kettős-talpú vas-villanyoszlop,
szarvam minden ága magasfeszültségű-áramvezeték,
szemem nagy kereskedelmi hajók kikötője, ereim fekete kábelek,
fogaim vas-hidak, szívemben tajtékzanak a szörnnyel-hemzsegő tengerék,
minden csigolyám nyüzsgő nagy-város, füstölgő kő-bárka a lépem,
minden sejtem nagy gyár, atomom naprendszer,
heregolyóim a nap-hold, a tejút gerincvelőm,
az űr minden pontja testem egy-egy része,
galaktika-fürtök agyam egy sejtése.

Részlet *A szarvassá változott fiú kiáltozása a titkok kapujából* című versből.

KÉRDEZŐ: Most negyvenhét éves vagy. Nemsokára harminc éve lesz, hogy megjelennek verseid. Harminc évvel ezelőtt hol voltál, mit csináltál, mik voltak a gondjaid, céljaid?

JUHÁSZ FERENC: Kérdésedre el kellene mondanom kamaszkorom, meg ifjúkorom történetét, fiatal férfivá-válásom történetét.

Én kereskedelmi iskolába jártam, 1942-ben kezdtem és 1946-ban érettségiztem.

KÉRDEZŐ: Hol?

JUHÁSZ FERENC: A Márvány-utcai Kossuth Lajos Kereskedelmi Középiskolában. Iskolai éveimet kettévágta a háború, engemet is, mint annyi diáktársamat, bevonúltattak, megszöktem, bújkáltam, mikor fölszabadúltam,

Vasarely, Victor, festő 2

fedezése óta a festők művelik, hanem olyan módon, hogy a térben és időben létrejött mozgás képzetét is keltse. A vetítővásznak síkján valóságképzetet teremtő filmek világában járatos mai ember számára ez a művészi kifejezés már nem idegen, s többnyire örömét is leli a variációs lehetőségek újjáalkotó játékában.

A fekete-fehér, pozitív-negatív változatok után, 1960-tól Vasarely művészete színessé válik. A mozgásképzet játékában ezentúl egyre fokozottabban érvényesül a színek téri hatása. A szín–formák alkalmazásának módját a művész gondosan kimunkálta: „Legelőször is egy plasztikai ABC-t fektettem le húsz színformával. Minden egyes színforma egy plasztikai egységet képez. Minden egység egy szabályos négyzetből és a benne foglalt formából áll. Ez a két alkotóelem elválaszthatatlan egymástól, fizikai megjelenésük vagy fehér-fekete, illetve fekete-fehér, pozitív-negatív, továbbmenve színes-harmonikus vagy színes-kontrasztos egységet ad. Ezek az egységek a tízes számrendszer törvényének engedelmeskednek és mértani haladványban nő a kompozíció. Lehet már négy egységgel komponálni, vagy 9-cel, vagy 12-vel, vagy 16-tal, 25-tel, 100-zal, vagy több ezerrel! A 20 szín–forma családba tartozó egységek egymás között kombinálva végtelen számú képlehetőséget adnak, a különböző egyéniségek vagy etnikai csoportok fantáziája szerint. A rendszer »Folklore planétaire« néven szerepel írásaimban és így került köztudatba" (Vasarely kiállítás katalógusa, Pécs, 1969).

A múzeumban szereplő művek forma- és színgazdagsága meggyőzi a szemlélőt a művész igazáról. Ám Vasarely munkásságának jelentősége valójában nem a múzeumi kiállítás – vagy kiállítások – falain bontakozik ki a maga teljességében. A művész azt vallja, hogy „a mai festő nem elégedhet meg továbbra is apró-cseprő képek festésével. A modern, grandiózus környezetet kell részleteiben megszépítenie" – s hogy „a művészet közkincs kell, hogy legyen". Táblaképei valójában kiinduló állomásai, prototípusai egy-egy gondolatkörnek. Bármikor alkalmazhatók épületek külső és belső felületeinek gazdagítására, továbbfejleszthetők és variálhatók téri környezetben, színessé, változatossá, sajátságossá alakíthatók általuk az egyhangú lakótelepek. Amint Le Corbusier építészeti elveiben az épület és a természetes növényzet kapcsolatát igyekezett fenntartani, Vasarely a képzőművészet szín–forma-világát kívánja az építészettel szoros egységbe vonni. „Színes város" eszméje ma talán utópisztikusnak tűnik, de a már elkészült kitűnő példák a valóság erejével bizonyítanak.

Művészeti eszméinek és alkotásainak széleskörű elterjedését segítették sokszorosított művei is (multiplikák, szerigráfiák), amelyekből a kiállítás egy jelentős sorozatot mutat be. Az az általános törekvés, hogy az emberek nagy tömegei és széles rétegei nap mint nap és közvetlenül részesülhessenek a legértékesebb művészeti alkotások élvezésében, eredeti művek révén nem valósítható meg. Vasarely magas művészi igényű sokszorosításokat készített és készíttet ma is műveinek egy-egy jellegzetes példányáról. A kiváló minőség biztosíték arra, hogy az ilyen kép a modern otthon méltó dísze legyen, ugyanakkor elérhető áron megszerezhető.

Vasarely a pécsi gyűjtemény és bemutató létrehozására saját művei mellé a kortárs európai művészek egy válogatott, jeles csoportjának alkotásait is ajándékba adta. Herbin, Kupka, Seuphor, Tomasello, Gorin, Yvaral művei szerepelnek az együttesben, csak néhányat – a rangsorolás igénye nélkül – említve közülük. Mindemellett átadta felesége, Claire Vasarely műveinek je-

A Vasarely Museum épületei 516.

Vasarely Victor Pécs 1

HÁRS ÉVA

VASARELY MŰZEUM PÉCSETT

1976. június 4-én nyílik meg Viktor Vasarely – Vásárhelyi Győző – múzeuma Pécsett, a művész szülőházában, a Káptalan utca 3. számú épületben. – Véletlen szerencse, hogy éppen itt született? Vagy a város, a múzeum lokálpatriotizmusa, hogy erre a szerencsés véletlenre felfigyelt? A méltóságteljes barokk épületet – mely keleti frontjával hosszan benyúlik a keskeny Leonardo da Vinci utcába, egészen a klasszicista stílusú egyetemi könyvtárig – szakszerű és gondos műemléki helyreállítás után veheti birtokába korunk egyik legnagyobb sikert és hírnevet elért alkotójának művészete, s a művészeti bemutatót közönsége.

Vasarely pécsi múzeuma a harmadik abban a sorban, amely munkásságáról állandó kiállításon ad számot. Az első Dél-Franciaországban, a különös hangulatú, középkori városkában, Gordes-ban létesült 1970-ben. Vasarely saját költségén helyreállíttatta a település 12. századi műemlék várkastélyát s itt rendezte be a múzeumot. A hangulatos kastélybelső, reneszánsz márvány kandallójával és fagerendás mennyezetével meglepő, de kellemes kontrasztot teremt a kiállított művekkel. A nagyméretű, színes falkárpitok, festmények és a leleményes, mechanikus szerkezetek segítségével állandóan mozgásban tartott, a néző előtt sorban elvonuló több száz grafika a Vasarely-életmű teljes keresztmetszetét adja.

A második nagy tett az Aix-en-Provence-i Alapítványmúzeum létrehozása volt, amely ez év februárjában nyitotta meg kapuit a nagyközönség és a művészeti műhelymunka előtt. Ez a nagyszerű mű, mely építészeti és képzőművészeti egységében, teljességében, az alkotói fantázia gazdagságában a maga nemében korunkban egyedülálló, Vasarely elképzelései szerint, irányítása mellett s ugyancsak a saját költségére készült. Tizenhat hatszög alaprajzú, egymáshoz csatlakozó épülettömb alkotja a sajátságos méhsejt-test épület egységét, 90×45×12 méteres méretekkel. A homlokzat köröskörül váltakozó, eloxált alumíniumból kivitelezett Vasarely-motívum: fekete négyzetben ezüst kör, illetve ennek fordítottja. A kiállítási térben az építészeti alkalmazás sokoldalú lehetőségére láthat példát az érdeklődő. A közös kísérletekre, alkotómunkára meghívott szakembereket műtermek, előadó és vetítőtermek, könyvtár, laboratórium várja.

Ezek ismeretében talán szerénynek tűnhet a pécsi ház, mely nem ősi kastély s nem modern csodapalota. De van valami, ami mégis itt, Pécsett sajátságos és egyedülálló: a szülői ház vonzása, amely nemcsak az itt született művészben, hanem az idelátogató érdeklődőben is érzékenyebb rezdüléseket kelt, a művész emlékezése és a látogató kíváncsisága mellé valamiféle mélyebb és melegebb érzést is belop. A múzeum születése körül pedig ott bábáskodott egy fél ország: megyei és városi vezetők, műemléki felügyelők, minisztériumi és vállalati intézkedők, mérnökök és munkások, akik szívesen segítették az előkészítés munkáit. Vasarely pedig elküldte a műveket. Az első adomány 1968-ban érkezett, a pécsi kiállítás és egyben az első hazai bemu-

szerkesztésmód. A színek önálló értékű formákká alakulnak, s a síkok téri viszonylatait hangsúlyozzák. A geometrikus színformák itt-ott még építészeti emlékekre utalnak, de a színek plasztikus szerepe, térteremtő képzete már magában rejti a későbbi mozgás-hatást, a kinetikus, vagy op-art formákat. Ezeken a korai műveken gyakran szembetűnnek a magyar iskola jegyei, amelyek a művész kereső, formateremtő útját – úgy tűnik – egy időre még befolyásolták. Rokonságot vélhetünk bennük Barcsay Jenő, Kassák Lajos, Moholy Nagy László, vagy éppen Martyn Ferenc szín- és formavilágával. Magyar sajátosság Vasarely művészetében a természeti formák visszahatása és jelenléte. Az 1947–54 között készült és különböző alkotói korszakokat jelző művek erről tanúskodnak. (A kiállítás szemlélője e periódusokat végigkövetheti.) A „Belle Isle" korszak indítója például az 1947 nyarán átélt tengeri élmény: a vízmosta kavicsok szépsége, gazdag felületi játéka, letisztult formavilága. Az elvont kompozíciók építő elemei e gömbölyded kavicsok. A „Kristály-korszak" teremtője Gordes volt, az ősi táj és az ősi építészet megőrzött hagyományával, kristálytiszta atmoszférájával. Ezekre az alkotásokra a kristály-formák jellemzők. A „Denfert-korszak"-ban bontakozott ki az egymásra vetített vonalhálók sajátságos kompozíciós rendszere. A valósághoz kötődést itt a párizsi Metro egyik állomása, a Denfert sugallta, ahol a művész nap-nap után utazva, a csempeborítás hajszálrepedéseinek játékát önkéntelenül megfigyelte s egy sorozat mű alapelemévé tette.

Az ötvenes évek második felében kiteljesedő kinetikus absztrakciót a múzeumi kiállításon számos kitűnő mű képviseli. Vasarely a művészi kifejezésnek e módszerével az Op Art néven ismertté és divattá vált irányzatot indította el, mely azóta – dekoratív alkalmazás végtelen lehetőségeit kínálva – bejárta s meghódította a világot. E művészi módszer alapgondolata, hogy a síkkal térhatást keltsen, de nem úgy, ahogy azt a reneszánsz perspektíva fel-

Vasarely, Victor, festő

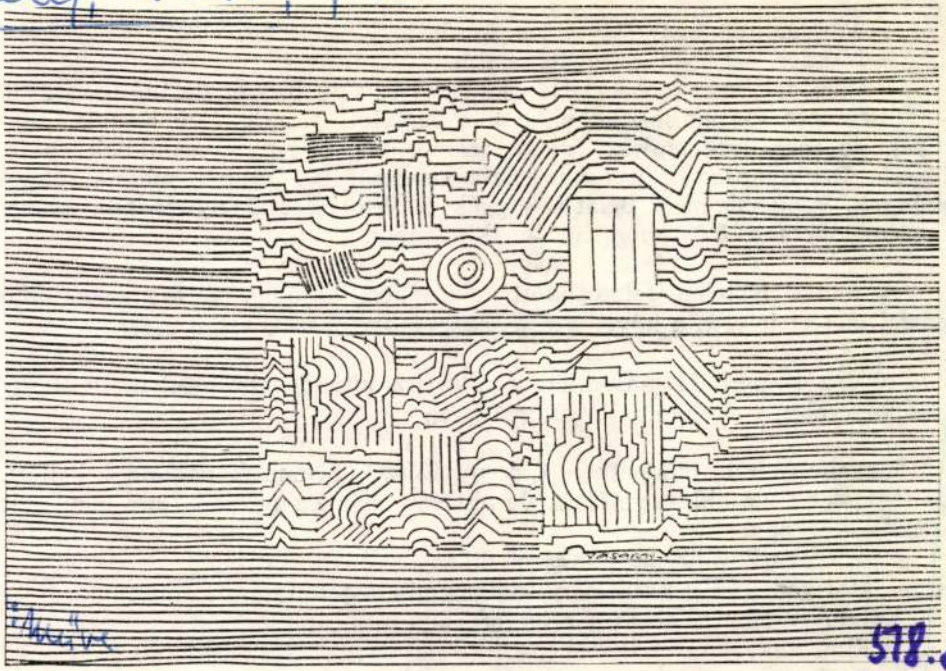

Vasarely

Jelenkor, Pécs, 1976. június

578.a
XIX/6

özvegy Keszei Béláné erősen felemelt hangját:

– Igazán minek így rohanni! Hogy aztán ne tudjam majd elhinni, hogy itt voltak?

– Minden rendben, Steven? – kérdezte Kuznyecov.

– Minden rendben – felelte Smith.

– Várjanak még egy kicsit! – kiabálta özvegy Keszei Béláné magyarul. – Tessék, ezt vigyék magukkal. Ezt, a kagylót. Tessék. Der Kagyló, zehr süket, de zehr liebe emlék. Tessék, uraim, a gyopárt is maguknak adom. Tessék. Der gyopár. Ez is schön. Béla keretezte be. Tudom, maguk rendes emberek. Várjanak még. Bélát is vigyék el! Vigyék csak nyugodtan, engem úgysem vihetnek. Köszönöm, uraim, köszönöm.

A zúgás hirtelen felerősödött, elviselhetetlenségig. A távolságmutató másfél métert jelzett, a következő másodpercben százat, aztán ezret.

10 óra 15 perc 31 másodperc a földi irányítóközpont bejelentette, hogy újra kapcsolatot teremtett a Visitor 1-gyel.

Ugyanebben a pillanatban Özvegy Keszei Béláné kopogtatást hallott. Önkénytelenül az ablakra nézett, de akkorra már Zonnevend Imre benn állt a szoba közepén.

– Mit akar? – kérdezte Keszei Béláné.

– Hol vannak? – kérdezte a rádióamatőr izgatottan.

Keszei Béláné az ablakra mutatott.

– Elmentek.

– De hogyan jöttek be? – kérdezte a rádióamatőr.

– Nagyon fáradt vagyok, le szeretnék feküdni – mondta halkan Keszei

74° Anno N. .....

L'ECO DELLA STAMPA

(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)

UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394

Direttore: Ignazio Frugiuele

VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28

20129 MILANO

Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa - Milano - C/C/Postale 3/2674

LEGGASI A TERGO

LEGGASI A TERGO

1021 Victor Vasarely

AVANTI
q 20121 MILANO
PIAZZA CAVOUR 2
DIR. RESP. FRANCO GERARDI

16 MAG. 1975

In Emilia per gallerie

VICTOR VASARELY alla « Tempi Moderni » di Bologna. Percursore e teorico dell'arte ottica e cinetica, l'artista ungherese, di cultura occidentale, viene « riproposto » con alcuni esemplari inediti e qualche multiplo.

Nelle prestigiose composizioni di tipo ottico-fisico, si ritrova sempre quell'armonia concettuale e pittorica di luci, talvolta asimmetriche, che legano l'occhio in una girandola di effetti a momenti alterni ed ondulati, coincidenti con un punto centrale imperniato sulla logica dei rapporti cromatici convergenti, attraverso il susseguirsi di incalzanti fasi ritmiche. Vasarely è l'artefice di quella forma d'arte che passa sotto il cosiddetto « optical » di cui Paul Klee ne fu l'antesignano.

MARIA STUARDA VARETTI al Palazzo dei Diamanti di Ferrara. Usando il linguaggio più prossimo alla favola grottesca e ad armonizzati voli fantastici, l'artista toscana si sofferma su realtà descrittive pescate nell'alone vago del segno, dentro alla zona neutra del pensiero colmo di motivi prossimi al surreale.

Sulle superfici, infatti, ombre sedimentate si alternano a figure in buona salute, caricando il pensiero di ieratiche situazioni. I personaggi sono interessanti protagonisti di racconti mitologici, insolcati nella sabbia del nostro tempo, resi da una vigorosità pittorica irrobustita da un grafismo nervoso e per il tramite di un segno deciso, sensibilizzato nella struttura formale.

POMPILIO MANDELLI al « Cenacolo » di Modena. Nel fantastico mondo di Pompilio Mandelli: vedute e figure che, via via, si dissolvono, si scompongono per essere poi riassorbite e riproposte in elaborazioni astratteggianti, ma sempre leggibili.

L'artista di « Cronache », che non ha mai lasciato al caso una goccia di colore, propone brandelli di un'esistenza naturalistica, aggrovigliata nelle trame di una cromia densa da cui scaturiscono suggestive composizioni. Una natura piena di interessi spaziali, calati nella psiche e idealizzata da un pennello arguto, capace di mettere in evidenza i valori soggettivi contemperandoli, appunto, con la subitaneità dell'ispirazione.

Per l'occasione è stato edito un volumetto con le presentazioni alle mostre personali del pittore, scritte da Francesco Arcangeli, l'acceso sostenitore dell'informale e del neonaturalismo che ha insegnato a leggere e a divulgare un'arte non oggettiva e da molti contrastata.

GIULIANO GIULIANI alla « Tableu » di Bologna. Con una strumentazione geometrica fine a se stessa, Giuliano Giuliani tenta di fare la sintesi del mondo contemporaneo traducendolo in atmosfere ingabbiate dentro a cerchi, a trapezi, a rettangoli irregolari. Il cromatismo è sufficentemente curato pur nell'evidente uso ed abuso dei mezzi meccanici.

ROMEO FORNI

Olivetti microcomputer
Per le loro dimensioni, il basso costo e la semplicità operativa, i microcomputer Olivetti rendono accessibili a tutti i vantaggi dell'elaborazione elettronica. Modelli da tavolo e da ufficio, per applicazioni scientifiche, tecniche, statistiche, amministrative. Istruzioni di programma registrabili su schede magnetiche, sempre riutilizzabili a tempo indeterminato. Collegamenti input/output modificabili secondo le esigenze di ogni utilizzatore.

olivetti

quali la nazionalizzazione delle industrie del tabacco, del cemento e della cellulosa. Il provvedimento riguarda una ventina di aziende. Ne sono escluse le società straniere o le partecipazioni azionarie straniere che siano state acquistate mediante un'importazione autorizzata di capitale.

Il governo ha inoltre deciso di elevare a 4 mila *escudos* (da 3.300) il salario minimo mensile e di congelare fino al 31 dicembre prossimo le retribuzioni mensili uguali o superiori ai 12 mila *escudos*. E' stato inoltre stabilito un «tetto» per le retribuzioni elevate: il limite massimo è stato fissato a 48.900 *escudos* lordi (35 mila dedotte le tasse).

Tutte queste misure, al pari di altre riguardanti miglioramenti economici agli statali e una modificata normativa per gli insegnanti entrano in vigore a partire dal primo giugno prossimo.

Secondo il giornale *Republica*, la presentazione delle dimissioni del capo di stato maggiore dell'aeronautica portoghese, gen. Mendes Dias, e del comandante della prima regione aerea, gen. Pinho Freire, sembrano essere all'origine di un'improvvisa riunione dell'assemblea dell'aeronautica portoghese nella notte tra martedì e ieri.

I due generali, che si sarebbero dimessi anche dal consiglio della rivoluzione, hanno giustificato la loro decisione — sempre secondo quanto crede di sapere *Republica* — con la mancanza di chiarimenti da essi ritenuti indispensabili relativamente ad accuse fatte in diversi ambienti militari, se-

appennino

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Magyar Hirlap

1975 MAJ 15

Pénteken nyílik Viktor Vasarely

102

A Szépművészeti Múzeum harminc éve

A Szépművészeti Múzeum pénteken megnyíló nagyszabású, retrospektív kiállítása három évtizedes restaurátori, gyűjteménygyarapító, tudományos és ismeretterjesztő tevékenység eredményeit, a kiállítások történetét, a nemzetközi kapcsolatok alakulását mutatja be — közölte *Garas Klára*, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója a szerdai sajtótájékoztatón. — A kiállítás rendezőivel együtt beszámolt arról, hogy a felszabadulás után egyik legfontosabb feladat volt a háború idején megrongálódott műkincsek restaurálása, konzerválása. Kimagasló szakmai teljesítmény volt az úgynevezett szakállas múmia-koporsónak és Exekias amforájának restaurálása. A kiállított szobrok közül külön említést érdemel a barokk átalakítástól megszabadított XIII. századi spoletói feszület, Palma Vecchia női képmása. Ezeket a restaurálást dokumentáló fotókkal együtt állítják ki.

Az elmúlt három évtizedben a múzeum gyűjteménye mintegy nyolcezer műtárgyal gyarapodott. A görög-római osztály például 2700, az egyiptomi gyűjtemény 560 alkotással. Az antik osztály ma már 1000 vázával rendelkezik a háború előtti 14 helyett. A régi képtár anyaga 700 festménnyel bővült. Más múzeumok műtárgyállományából vagy vásárlás útján olyan festmények kerültek a múzeum tulajdonába, mint F. A. Maulbertsch, Paul Troger képei. A régi szoborosztályon különösen a francia és a spanyol gyűjteményt sikerült értékes alkotásokkal teljesebbé tenni. Ezenkívül 2700 metszet és 546 rajz került a Szépművészeti Múzeumba. Nagy értéket képvisel a többi között a Viktor Vasarelytől kapott 118 grafika, 12 Picasso-alkotás. Az új szerzemények között olyan kimagasló művészek alkotásai szerepelnek, mint Le Corbusier, Vasarely, Chagall, Rodin és Amerigo Tot. 1945 és 1975 között fokozatosan megvalósult a különböző gyűjtemények állandó kiállítása, amelyeket évenként 6—7 időszaki kiállítás egészített ki. Ezekről plakátok számolnak be a kiállításon.

A múzeum látogatottsága az elmúlt három évtizedben megharmincszorozódott. S még egy érdekesség a felszabadulás óta eltelt időszak krónikájából: a tudományos munka révén másfél ezer jelentős, eddig ismeretlen, vagy azelőtt tévesen értékelt műtárgyat sikerült meghatározniuk.

...tenyésztő telepek, az egyesített termelőszövetkezetek öntözőrendszerei részére.

S még nem beszéltünk az Észak-Balaton idegenforgalmáról, a szállodák, üdülők, strandok hatalmas vízfogyasztásáról, ami ráadásul egyik óráról a másikra, lökésszerűen jelentkezik a szezonban.

A legsúlyosabb a *megyeszékhely* helyzete. Jelenleg napi 22—25 ezer köbméter vizet fogyaszt a város, de öt év múlva, 1980-ban, a jelenleginek duplája nő a vízigény. A település- és iparfejlesztés majdani vízszükségletére ebben a pillanatban jóformán semmiféle fedezete nincs a városnak.

Hacsak... a *nyírádi* karsztvizet be nem hozzák a városba. Ez a karsztvíz olyan különös természetű, hogy roppant nagy pénzekbe kerül akkor is, ha felszínre hozzák, akkor is, ha felhasználják — de legtöbbe akkor kerül, *ha veszni hagyják*. Úgy, mint most — jelenleg csak 40 százalékát fogják be a regionális vízművekbe; a keletkező kristálytiszta és hatalmas mennyiségű „melléktermék" többsége haszontalanul elfolyik.

Ami többszörösen is tékozlás. Egyrészt, mert több veszprémi település patakból, ásott kútból vagy más, rossz minőségű vízforrásból iszik. Másrészt, mert a bányanyitás beruházási költségeiben a vízigény, hogy ebből az ivóvízkincsből elsősorban a megye szomját oltsák — annál is inkább, mert a súlyos vízgondokkal küszködő Veszprém város mindössze 40—50 kilométerre van a bő hozamú forrástól.

Az Országos Vízügyi Hivatal — az ország *„vízgondnoka"* ígéretet tett: *szeptemberig* asztalra kerül az észak-balatoni megye vízellátásáról szóló tanulmánytervi. *István János*, a megyei tanács elnökhelyettese erről azt mondja:

— *Ha szeptember* elsején megkapjuk a tervet, másodikán neki kell kezdeni a megvalósításnak, mert harmadikán már késő. További halogatást egyetlen napot sem tűr az ügy. S remélhetőleg az OVH javaslata lehetővé teszi, hogy a Balatont „rendeltetésszerűen" használja a megye s az üdülők. Fürdésre — és nem ivóvíznek...

Antal Anikó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 MAJ 23
Népszava
Vasarely

Kiállítási kalauz

1021

A Szépművészeti Múzeum 30 éve

A felszabadulási jubileum alkalmából nemcsak az élő magyar művészet, de a magyar *muzeológia* is ünnepi számvetést tart: legnagyobb közgyűjteményeink reprezentatív kiállításokon mutatják be három évtizedes munkájuk eredményeit. A visszatekintés mindenképpen indokolt, hisz 1945-tel múzeumaink életében is *új fejezet* kezdődött: egy nép szellemi öneszmélését, kulturális forradalmát kellett tevékenységükkel előmozdítani. A szakterület leglényegesebb változásait elsősorban a múzeumi munka közművelődési funkcióinak kiszélesedésében, illetve az állománygyarapítás és -védelem állami költségvetésből történő finanszírozásában jelölhetjük meg.

Szemléletesen bizonyítja mindezt a *Szépművészeti Múzeum* jubileumi bemutatója, amely a napokban nyitotta meg kapuit a nemrégiben restaurált Dózsa György úti szárny termeiben. A kiállításon fényképek, grafikonok, plakátok, valamint eredeti műalkotások tájékoztatják a látogatót az elmúlt harminc év kiállítás- és vásárpolitikájáról, továbbá a múzeumban folyó tudományos, közművelődési és restaurálási munka főbb állomásairól.

A felszabadulás a szó szoros értelmében romjaiban érte az intézményt: gyűjteményeit nyugatra menekítették, épületét szétbombázták. Az első évek a károk helyreállításának, illetve az elhurcolt műkincsek felkutatásának jegyében teltek el; jó részüket Németországból kellett nagy nehézségek árán hazahozni. A számszerű veszteségek — szerencsére — nem voltak nagyok, annál súlyosabb volt a műtárgyak rongálódása. Közel egy évtized szívós munkájára volt szükség, míg az anyag restaurálva, konzerválva ismét kiállíthatóvá vált.

A múzeum fejlődésének gyors ütemét jelzi, hogy 1946-ban megrendezett első kiállítása mindjárt új szerzeményi kiállítás volt: az előző években vásárolt műtárgyakat tették közszemlére. A gyűjtés a következő években is *központi feladat* maradt, ennek tudható be, hogy 1945-től máig mintegy 8000 képpel, szoborral és grafikával gyarapodott a gyűjtemény.

A kiállítás pompás csokrot közöl a legértékesebb új szerzeményekből, láthatjuk például *El Greco, Charden, Guardi, Maulbertsch, Rembrandt, Corot, Delacroix, Kokoschka, Monet, Renoir* festményeit, *Daumier, Chagall, Maillol, Rodin, Picasso* és *Vasarely* grafikáit.

Az itt folyó tudományos munka nemzetközi megbecsülését jelzik az utóbbi években megsokasodott *vendégkiállítások*. Ezek legjelentősebbjei a leningrádi Ermitázsból, a moszkvai Tretyakov Képtárból, a bécsi Albertinából és a drezdai Zwingerből érkeztek, de jöttek művek Párizsból, Londonból, Lipcséből, Amszterdamból, sőt az afrikai földrészről, Tunéziából is. Ehhez a programhoz kapcsolódik a szocialista országok múzeumaival közösen rendezett *vándorkiállítás-akció* is.

Ami a látogatottságot illeti, az az 1947. évi tizenháromezer főhöz képest napjainkig közel *harmincszorosára* emelkedett. A közönség a tárlatok megtekintésén túl szívesen vesz részt a múzeum által szervezett különböző kurzusokon, tárlatvezetéseken, klubszerű foglalkozásokon. Ezek egy részét az Ismeretterjesztő Társulattal karöltve rendezi meg az igazgatóság. S ha ezekhez hozzászámítjuk azoknak a kiadványoknak, szakmai és ismeretterjesztő munkáknak a gazdag körét is, amelyek szintén az itt dolgozó művészettörténészek felkészültségét dokumentálják, kiderül, hogy a múzeum a felszabadulás utáni új művelődéspolitikai feladatokból jelentős részt vállalt magára.

T. A.

Egyiptomi istenpár az új szerzeményekből

komfortos lakásban élt három testvérével és özvegy anyjával. Az anya kicsi koruktól verte a gyerekeket: gyakran csak az idegességét fáradtságát vezetve le ezzel. Vallomása szerint az volt az elve, hogy *ha csak egy gyerek rossz, akkor is mindegyiket meg kell verni, nehogy a többiek kárörvendőkké váljanak (!)* A gyerekeknek barátaik nem lehettek, mert ‚bepiszkolják a lakást'. Az ‚anya' rendszeres nevelési tevékenysége abban merült ki, hogy felolvasta gyerekeinek az újságból a bűnügyeket és a büntetéseket, majd figyelmeztette őket, legyenek tisztességesek."

Csavargás, bűnözés

A. Istvánt „anyja" különös nevelési módszerei a végsőkig elszánttá tették. Két alkalommal is megmérgezte magát, inni, kártyázni kezdett, kimaradozott, és közben *súlyos pszichológiai megrázkódtatásokon* ment át. Egy alkalommal például 800 forintért vett egy lánynak órát, és azt sokak szeme láttára a villamos alá dobta, majd rögtön vett egy újat... *Maga sem tudta megmagyarázni, miért csinálta...*

— *Sajnos, nem ez az egyetlen esetünk, amely arra figyelmeztet, hogy a szülők felelőtlenségének, nem kellő odafigyelésének, meghaladott nevelési módszereinek rendkívül nagy szerepe van a gyermekek és a fiatalkorúak rossz útra térésében* — mondja *dr. Mészáros József* rendőr alezredes, a BRFK fiatalkorú és gyermekvédelmi osztályának vezetője. — *A szülők gyakran maguk is rossz példát mutatnak a gyereknek*, s azzal sem törődnek, ha az megúnva az állandó otthoni veszekedéseket, kiabálásokat, egyre többet csavarog az utcán. Pedig a csavargás és a bűnözés között igen szoros összefüggés van...

A 17 éves *L. Erzsébet* vidéki szülei beleegyezésével jött Pestre dolgozni, de a szülők később már nem nagyon érdeklődtek utána. *elhitték neki, hogy tosítják.* S hogy ez az út hova vezet, azt az ugyancsak 17 éves *N. Mária* példája is bizonyítja, aki jelenleg már a nevelőintézet zárt csoportjának lakója.

Kézenfogva, az italboltba

Szülei nem ellenőrizték szabad idejének kihasználását, baráti környezetét a 10 éves *V. Jánosnak* sem, akit a rendőrök többször is hazavittek csavargás miatt. *A „szülők" nem keresték, mondván; úgyis hazakerül.* A 11 éves *V. Józsefre* éjjel a HÉV-pályaudvaron találtak rá. Hazavitték, és apja megígérte, hogy ezentúl vigyázni fog a gyerekre. Nem is engedte el magától, *kézen fogva vezette — az italboltba.*

Olykor a nagyszülők is elkövetnek megbocsáthatatlan hibát a gyerekkel szemben. *I. Mariannát a nagyanyja édesanyja ellen nevelte.* Így, amikor a gyerek a nagymama halála után harmadszor férjhez menő anyjához költözött, hamar sor került a kenyértörésre. A 14 éves kislány menekvésként gyorsan megismerkedett egy fiúval, s most vele él együtt. A 15 éves K. Mária *az iskolából kimaradva* csavargó, züllött életet kezdett élni. Tehette ezt, mert nagyszülei — akiknél lakott — nem törődtek vele, vidéken élő szülei pedig úgy gondolták, jó helyen van a gyerek. A felelőtlen életmód adott alkalmat aztán arra is, hogy *sérelmére erőszakos nemi közösülést kövessenek el.*

— Nemcsak a szülői hanyagság lehet oka a fiatalok megtévedésének, hanem *a túlzott felügyelet és az elkényeztetés is* — hangsúlyozza az osztályvezető. — Számtalan példát sorolhatnék arra, hogy a fiatalkorú egyik napról a másikra azért kísérli meg bűncselekmény elkövetését, mert *szülei túlságosan idillikus képet festettek neki az életről, és képtelen szembenézni a valósággal.*

A 17 éves *K. Jánost* a tiltott határátlépés megkísérlésében akadályozta

tett volna le
csak erősíte
zó természe
rossz tanulm
nye miatt ne
tovább, egyi
másikra úgy
az életből és
hogy — bar
formációi ala
dolkodás né
bált disszidálni.

A bűn ellen harcolunk

A rendőrség tavaly 234 gyermek érdekében tett védő-óvó intézkedést, ők azonban képtelenek visszavezetni a megtévedt fiatalokat a társadalomba. Ez csak a gyámügyi szervek, a szülők, a vállalati és iskolai KISZ-szervezetek, ifjúsági felelősök hatékony segítségével lehetséges.

— *Meg kellene értetni végre mindenkivel, hogy mi nem az ember, hanem a bűn ellen harcolunk, és azt, aki jó útra akar térni, minden erőnkkel támogatjuk* — mondja Mészáros József —, mint ahogy minden tőlünk telhetőt megteszünk *a megelőzés érdekében is.* De ez a munkánk is csak *széles körű társadalmi összefogással* lehet eredményes.

Ilyenkor, nyár elején divat a fiatalok körében kisebb-nagyobb csoportokban — gyakran megfelelő anyagi fedezet nélkül — útra kelni. Sokszor azzal nyugtatják szüleiket és magukat is, hogy majd alkalmi munkát vállalva fedezik létfenntartásukat, s ezt eleinte komolyan is gondolják. Nagyon sok példa bizonyítja azonban, hogy *az így indult „kalandok" a fiatalokra nézve súlyos következményekkel végződhetnek.* Jó lenne még idejében odafigyelni erre, mint ahogy megszívlelendő az a tapasztalat is, hogy *az elmúlt tíz évben a fővárosban egyetlen olyan fiatalkorú ellen sem kellett büntetőeljárást indítani, aki aktívan sportolt.* Ez is arra utal, hogy *az ellenőrzött és célszerűen felhasznált szabad idő milyen fontos szerepet tölt be a fiatalok személyiségének helyes formálódásában.*

Az Ikarus-család. A legkisebb 8,5, a legnagyobb 16 méter hosszú. Valamennyi busz lényegében *azonos* elemekből épül, enélkül nincs gazdaságos termelés. *A sztár? Az Ikarus 270-es, becenevén: a púpos.* Nagy távolságokra tervezték, így ért-

Fénymozi a

A *Visinform* először a pályaudvarokon mutatkozott be. A vásáron látható újabb készülék betűkiírási sebessége tízszerese a réginek — *egy jelet hét ezred másodperc alatt visz a táblára* —, a vezérlőberendezés viszont

Vásárhelyi kryőző festő
= V. V.

L. : V. Vasarely

Hárs Éva : Vasarely múzeum --- 523-526.

XIX/6.

Jelenkor, Pécs 1976. június

Vasarely, Claire, [ ]

L.: V. Vasarely

Hárs É.: Vasarely múzeum ... 523-526

Jelenkor, Pécs, 1976. június XIX/6.

Vasarely, Victor, festő

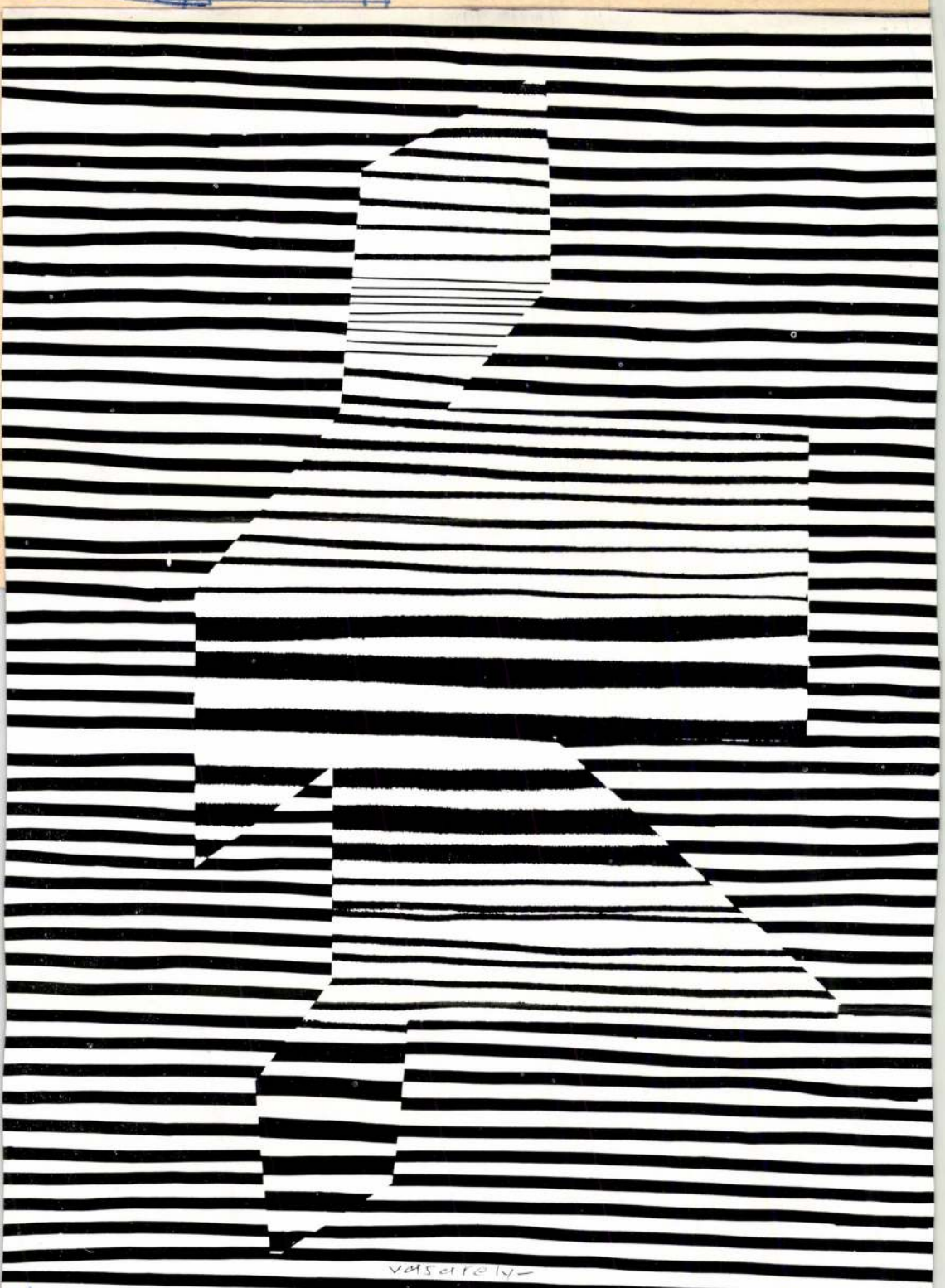

Vasarely, V.: műre
Jelenkor, Pécs, 1976. Június

Műmellékletek 1.
XIX/1.

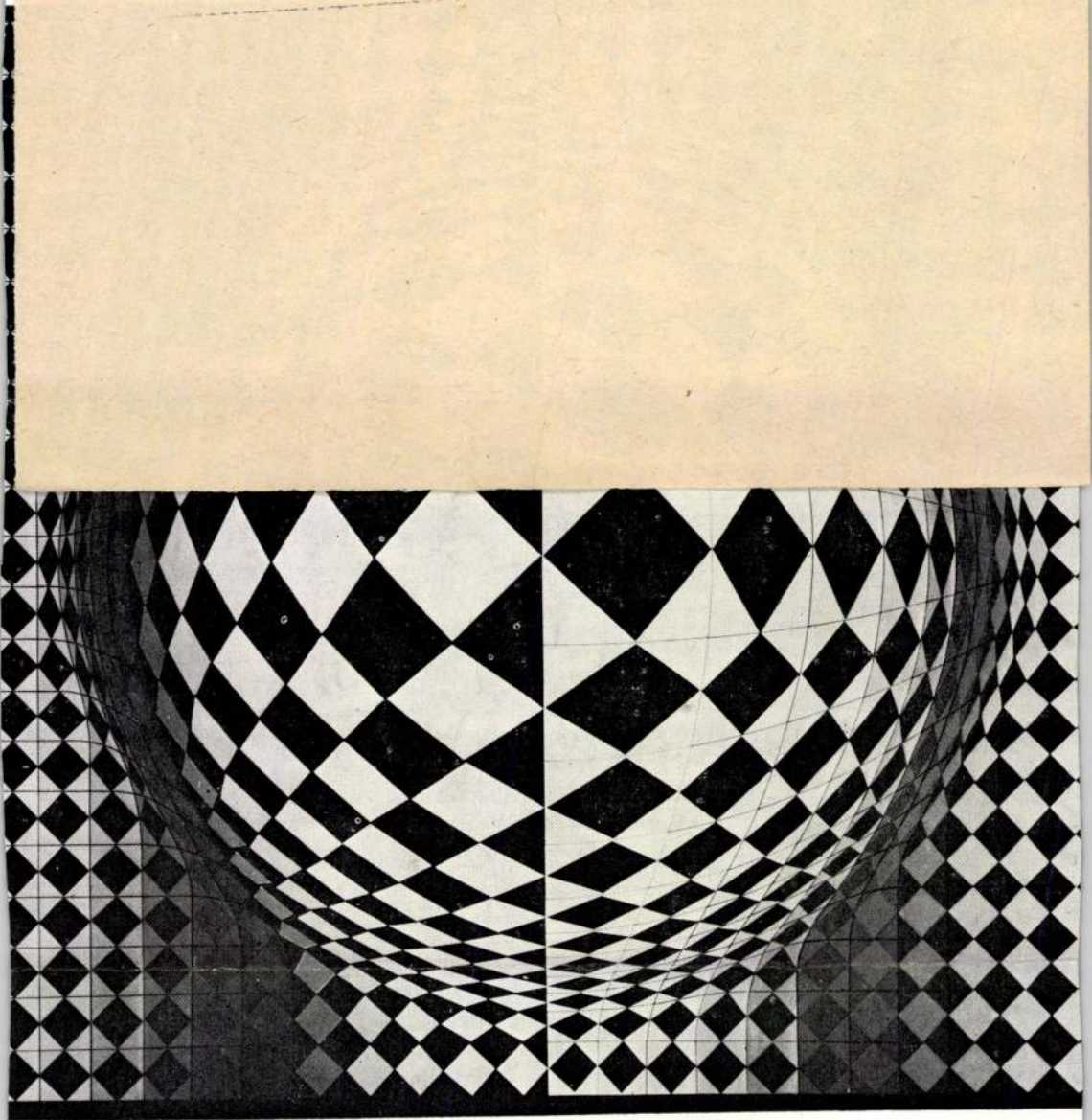

Vasarely, Victor: mű

Műmelléklet: 2.

XIX/6.

Vasarely, Victor, festő-

MIÉRT SZÉP?

VASARE

Hatvan évvel ezelőtt jelentek meg az első *absztrakt festmények*, amelyek „nem ábrázoltak semmit", hanem csupán elvont formákkal és színekkel próbáltak hatni. Azóta sokféle irányzata alakult ki a *nonfiguratív*, nem természetelvű festészetnek, s azok rendre nagy *vitákat* kavartak. Hozzászoktunk ugyanis, hogy az elmúlt századok festészete mindig *ábrázolt* valamit: emberi alakokkal vagy természeti elemekkel tolmácsolta a művész vallomását.

Az első kérdés tehát, amelyre választ kell keresnünk, az, hogy egyáltalán *vallomás* lehet-e egy olyan mű, amely *nem ábrázol*. Igen, *az lehet!* Ezt több módon is bizonyíthatjuk. Elsősorban azzal, hogy a *színeknek önmagukban is van kifejezőerejük:* a piros életörömet sugall, a zöld megnyugtat stb. (Mi magunk szintén tapasztalhatjuk, hogy például egy halványsárga szobafal mennyivel kellemesebb hatású, mint egy sötétkék.) A színeknek tehát lelki, *lélektani* hatásuk van. Ez a felismerés késztette a nonfiguratív festőket arra, hogy pusztán színekkel és vonalakkal komponáljanak. *Kandinszkij* (1866—1944), az orosz származású festőművész *A szellemiről a művészetben* című könyvében azt hirdette, hogy ha az ének, a „szöveges zene" mellett az absztrakt zene is elfogadottá vált, itt az ideje, hogy a figurális festészet mellett a nonfiguratív festészet is polgárjogot nyerjen végre, hiszen az elvont zenei hangokhoz hasonlóan elvont vonalakkal és színekkel is kifejezhetünk érzelmeket.

A *kompozíciós felépítés* szintén alkalmas erre. A holland *Mondrian* (1872—1944) vízszintes és függőleges *vonalakból* építette föl képeit, a kompozíciós felépítés szépségét tette meg művei főszereplőjévé. Mindent gondosan mérlegelt: a téglalap alakú színfoltokat az *aranymetszés* szabályai szerint illesztette egymás mellé, s finom színharmóniákat alakított ki. Megfigyelhetjük, hogy műveiből a *rend* megnyugtató ereje árad. Ez az ő vallomása a világról! Ellentétben azokkal a nonfiguratív festőkkel, akik a véletlenszerűen keletkezett színfoltokra alapoznak, mint például a *tassisták* (a francia *tache;* ejtsd: tas = folt). Mondrian az *értelem rendező elvét* képviselte. Éppen ezért nevezte el a művészettörténelem ezt az irányzatot *mértani absztrakciónak*. Ez a festészet különösen a *modern építészet* fejlődésére hatott termékenyítően. Nem egy modern épülethomlokzat kompozíciós rendjében fölismerhetjük Mondrian kompozícióinak a hatását. De találkozunk velük *belső építészeti* kiképzésekben is.

Ezeknek az irányoknak sok képviselője van. Az egyik legnagyobb hatású továbbfejlesztője az a *Victor Vasarely*, azaz *Vásárhelyi Győző*, aki most hetven éve, 1908-ban *Pécsett* született, de 1930 óta *Párizsban* él, s a dekoratív művészetnek világhírű mesterévé vált. Mondrian és az orosz származású *Malevitch* nagy színfoltjaival ellentétben *apróbb, vibrálóbb* geometrikus elemekből állította össze kompozícióit, sajátos optikai hatásokat érve el velük.

Optikai művészet

Festészete több *korszakra* osztható. Eleinte *vonalhálókkal* kísérletezett. Úgynevezett *zebrakompozícióit* például párhuzamos vonalaknak a görbületeivel hozta létre. Az ezután következő korszakaiban főleg az *elliptikus*, majd a *négyszögű* formák dekorativitását, díszítőerejét kutatta. *Fekete-fehér* korszakában *optikai* kísérleteket végzett: apró mértani köröknek és négyszögeknek az elforgatásával igyekezett plasztikai hatásokat elérni. *Kinetikus** korszakában ezeket az eredményeket még tovább fejlesztette. Olyan négyszögű és hatszögű geometrikus kompozíciókat hozott létre, amelyek ugyan síkidomokból vannak összerakva, mégis *teret* éreztetnek. Címlapképünk és a Déli pályaudvaron készült felvételünk ilyen kompozícióit mutatja be: ezek *mélységi* hatást keltenek. Ez a „*kinetikus plasztícitás*" Vasarely egyik jelentős újítása! Szakított a reneszánsz óta megszokott, hagyományos vonalperspektívával, amely — mint tudjuk — összefutó vonalakkal érzékelteti a téri mélységet, s ehelyett az optikai megtévesztés (az érzékcsalódás) eszközeivel kelti a mélység illúzióját. Voltaképpen az *axonometrikus** kocka párhuzamos vonalrendszerét ötvözte a fényt és árnyékot sejtető színárnyalatokkal, s így azok térhatást eredményeztek.

Később tovább bonyolította geometrikus jellegű kompozícióit. Apró négyszögekből, körökből és ellipszisekből olyan rendszereket hozott létre, amelyek *kidomborodni* vagy *bemélyedni* látszanak — egyszóval nemcsak szép, dekoratív elrendezést mutatnak, hanem a téri mélységét is sejtetik. Újításának roppant fontos volta akkor mutatkozik meg előttünk a maga teljességében, ha arra gondolunk, hogy e nagyméretű kompozícióit javarészt *épületek* falainak a díszítésére szánta; márpedig a művészettörténelem tanúsítja, hogy a nagy falakat nem elég csupán sík jellegű dekorációkkal díszíteni. Tudjuk, mily nagy gondot okozott a római, a reneszánsz és a barokk festőknek az, hogy *miképp törjék meg* a hatalmas falak díszítményeinek unalmas síkjellegét, s mélységi irányban is „megmozgassák" azokat. Ők a falak egy részét mélységi hatását keltő, a távlatot érzékeltető *festményekkel* borították. Vasarely ezt a mélységi hatást merőben *más* módon érte el: ő a távlat helyett *optikai fogásokhoz* folyamodott. Minthogy e vibráló hatású alkotásai az optikai megtévesztésen alapulnak, ezt az irányzatot *optikai művészetnek, ismertebb nevén opartnak* nevezte el a művészettörténelem.

Zebra — grafika a művész pályakezdésének éveiből

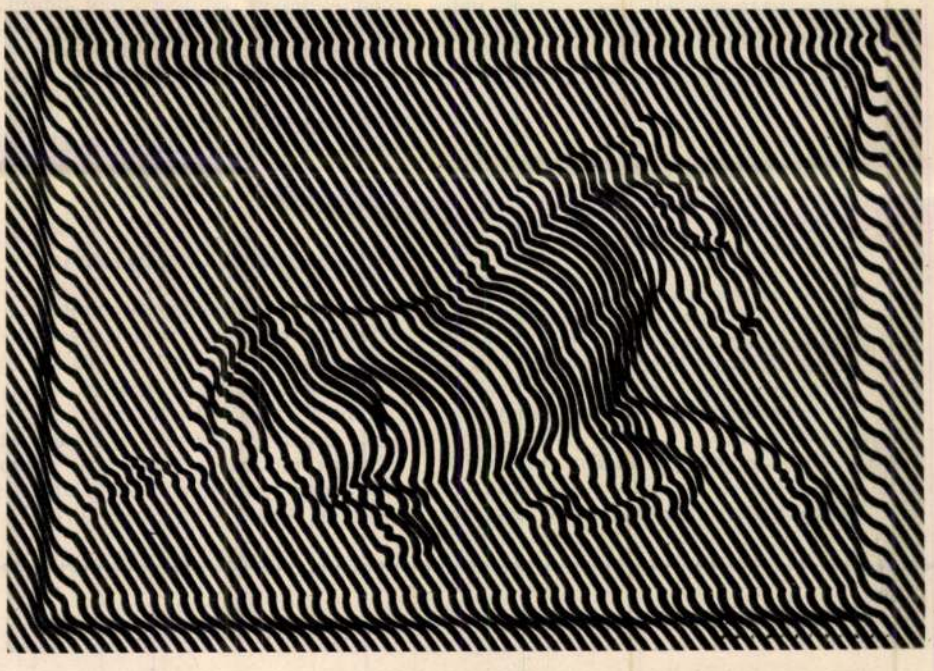

már nem voltak enny
zóak és helyesek az
azokat az eseteket,
kat hallgattak (példá
készt vagy csapattiszt
szédet hivatásszerűer
Ilyenkor ugyanis a ha
ságá alapján jól lehe
a foglalkozásra.

Ha néhány személy
beszédét figyelmes
magnóról lejátsszuk,
lők fényképét bemuta
tók meglepő *egyetérté*
ssággal fogják *összepá*
hez tartozó hangot.
azonban nem lesz eg
a különböző alkati tí
ében. Egy kísérletbe
testes beszélő vastag
gó" hangját csaknem
san azonosították a b
pével.

A hangból a beszélő *egészségi állapotára* is következtethetünk. A gyenge, suttogó, „elhaló" hang kedvezőtlen egészségi állapot benyomását kelti, míg az erős, visszhangzó hang jó egészségre utal. Kóros állapotot jelez a „rum égette" hang, a „dohányos gége" pedig az orvosok külön szakkifejezése a túlzott mértékű dohányzás okozta hangszalag-megbetegedésre.

A hang bizonyos tulajdonságai a beszélő *hormonális változásairól* is tudósíthatnak. A nyál mennyiségének és összetételének hormonális eredetű változásával például a hangszálakat borító nyálkahártya jellemzői is megváltoznak. Ez a hangnak enyhe nyerseséget, suttogásszerű, egy kissé „lihegő" árnyalatot kölcsönöz. Az ilyen változás többnyire a terhesség alatt vagy a menstruációt megelőző időszakban mutatkozik, de jellemző a szexuális izgalom állapotára is.

A hang a *lelki zavarok* orvosdiagnosztikai gyakorlatában is fontos támpont lehet. Avatott fülű hallgatónak a hang sajátos egyhangúsága alkalmazkodásbeli zavarokról vall. Az érzelmek, hangulatok beszédhangbeli kifejezésére való képtelenség pedig a szkizofrénia egyik tünete.

A személyiség megítélése

Azoknak a közhiedelemben élő elképzeléseknek az *ellenőrzése*, amelyek szerint a beszédhangból a beszélő *személyiségére* vagy bizonyos *személyiségvonásaira* következtethetünk, meglehetősen *nehéz* feladat. Más nyelvet használnak ugyanis a köznapi ítélők, s megint más nyelvet az ellenőrzésre hivatott személyiségtesztek.

Ezt az ellentmondást az egyik vizsgálatban sikerült feloldani. A beszélőkkel személyiségvizsgálatot

adatot.

Ennek és az azóta elvégzett számos más kísérletnek az eredményei szerint tehát a hangból elég biztonságosan vonhatunk le következtetéseket a személyiség *egészéről*. De mi a helyzet *egy-egy személyiségvonással?*

A válasz itt már *kevésbé egyértelmű*. Vannak ugyan megfigyelések, amelyek szerint például a hang „elhaló" árnyalata összefügg az *introverzióval**, a hangos, mély, rezonáló hang pedig inkább az uralkodó karakterű emberek sajátja, de a hangminőségnek és a különféle személyiségvonásoknak a kapcsolatára vonatkozó ítéletek — ha sokszor egybehangzanak is — kevésbé megbízhatók, kevésbé pontosak. A hétköznapi életben a hangminőségekből nagyon sokszor olyan személyiségtulajdonságokra következtetünk, amelyek a beszélő személyben *nincsenek* meg.

Néha még azokat a hamis támpontokat is sikerül azonosítani, amelyek következtetéseinket félresiklatják, a hibás sztereotípia alapjául szolgálnak. A *vezetőkészség* megítélésében például, úgy látszik, a hang *kidolgozottsága* az egyik legfontosabb támpont. A kísérleti személyek, amikor arra kérték őket, hogy a hang alapján a beszélők vezetőkészségét rangsorolják, a kidolgozott hangú „hivatásos" beszélőkre (a színészre, a lelkészre, a bíróra) adták a legjobb minősítést.

Érzelmek kifejezője

Az *érzelmeket* kifejező hangadásnak a szerepét — a beszélt nyelv kialakulásával — átvették az olyan kifejezések, hogy „örülök" vagy „szomorú vagyok". A hang azonban, amelyen szóbeli közléseinket megfogalmazzuk, továbbra sem szűnt meg tudósítani érzelmi állapotainkról. Azt a szót, hogy „örülök",

ben is felülmúlta azt a százalékarányt, amely a találatok véletlenszerűségét bizonyítaná. A különféle érzelmek kifejezhetősége, azaz felismerésüknek a biztonságossága között azonban nagy *eltérések* vannak.

De melyek a hangnak azok a tulajdonságai, amelyekből a beszélő *érzelmi* állapotaira következtethetünk, tehát amelyek az érzelmekről szóló szóbeli üzeneteket továbbítják? Ha a beszédhang *minősége* az egyéni élet során viszonylag *állandó személyiség*nek a kifejezője, a hang *dinamikai* sajátosságai (a *hanglejtés*, a *hangsúly*, a *ritmus*, a *folyamatosság*, a *tempó*) a *változó érzelmi állapotok*ról vallanak. Különösen a hanglejtés és a hangsúlyozás lehet fontos támpont, mivel ez egy nyelvi kultúrában határozott szabályokat követ, s ezek áthágása egy megnyilatkozás érzelmi jelentését sokszor az ellenkezőjébe képes átfordítani. (Ez megy végbe az „örülök" szó szomorkás kimondásakor.)

A hangdinamikai tényezőknek azonban *önálló* emocionális — érzelmi — töltetük is van. Ezt tárták fel azok a vizsgálatok, amelyeket a „megszűrt" beszéddel végeznek. (Akusztikai szűrőkkel leválasztják a beszéd magas frekvenciájú hangjait, ezáltal a beszédet „értelmetlenné" teszik; máskor hangszintetizátorral kívánt dinamikájú hangot hoznak létre.)

A hanggal kifejezett, de nem szavakba foglalt információk fontosságát az élet legkülönbözőbb területein mindinkább felismerik. Egy vizsgálat eredményei szerint például az alkoholista betegeknek a kezelésében azok az orvosok érték el a nagyobb sikert, akiknek a hangjában a külső megfigyelők (tehát nemcsak maguk a betegek!) szorongást és együttérzést fedeztek föl, míg a „tárgyszerű" vagy „mérges" hang eltávolította a betegeket a kezeléstől.

Dr. László János
pszichológus

Vasarely, Victor, festő 2

LY FESTÉSZETE

460-462.

XXXIII/15.

A hatvanas évektől hódító opartnak kétségtelenül Vasarely a *legkiválóbb* képviselője, elindítója. Ma már számtalan követője van.

Az építészet és a díszítés egysége

Vasarely művei geometrikus jellegük révén fölöttébb alkalmasak arra, hogy az építészetben használjuk fel őket: „illenek" egymáshoz, hiszen az építészet is *mértani* jellegű művészet, s jól kiegészítik egymást. Ezt az előnyt nemcsak Vasarely, hanem az építészek is hamar felismerték, s nagyszerű, *monumentális megbízásokkal* halmozták el a magyar származású művészt. *Franciaországban* számos egyetem és más középület falait díszítik az ő opart stílusú kompozíciói — hol festve, hol műanyag lapokból, hol csempe- vagy színes fémlapokból kirakva. Belső helyiségek díszítésére pedig megszőve, *falikárpitként* alkalmazták kompozícióit, hiszen a falikárpit puha anyagával jól ellensúlyozható a márványfalak keménysége. (Vasarelynek 1969-ben a *budapesti Műcsarnokban* megrendezett kiállításán sok ilyen nagyméretű faliszőnyeget láthattunk.)

De Vasarely nemcsak Franciaországban, hanem *Belgiumban*, *Svájcban*, az *Egyesült Államokban* és *Mexikóban* is sok épületdíszítési feladatot kapott.

Mesterünk műveiről sok könyv jelent meg. Aki pedig eredetiben akarja látni a kompozícióit, keresse föl *Pécsett* a *Vasarely Múzeumot*. A mester ugyanis csaknem kétszáz alkotását Pécs városának ajándékozta, s ott 1976-ban az ő szülőházát rendezték be egy állandó Vasarely-kiállítás számára.

A dél-franciaországi *Gordes*-ban szintén van egy úgynevezett didaktikus *Vasarely Múzeum*. Ez a művész fejlődésének valamennyi állomását bemutatja. Mivel Vasarely rendszerint *sokféle* színváltozatban készíti el opartos kompozícióit, a változatok kialakítására a *számítógépet* és több munkatársát is segítségül hívja. E *közös* munkát — a kiállított műveken kívül — huszonkét bemutató gép tárja ott a nézők elé.

Vasarely nagy célt tűzött maga elé: a művészetet mindenki számára *elérhetővé* akarja tenni, illetőleg a művészetet bele akarja illeszteni az emberi környezetbe. *Arra törekszik, hogy az emberi környezetet minél esztétikusabbá formálja*, azaz olyan belső terek, épületkülsők, utcaképek, sőt városképek kialakítására mutasson példákat, amelyekben az építészet és a díszítőművészet szerves *egységben* jelenik meg. *„Közösségi művészetről álmodom"* — írja, s joggal, hiszen az általa elképzelt városban, „a *boldogság színes városá*"-ban az esztétikus környezet mindenkinek a javát szolgálná.

Hogy példát mutasson elképzeléseire, *Aix-en-Provence*-ban (ejtsd: ekszanprovansz) önrejéből egy *Vasarely-alapítványt* — egy tizenhat egymás mellé helyezett épülettömbből álló újabb hatalmas múzeumot — hozott létre, s ennek falain és termeiben bemutatta a világnak a modern nagyvárosi építészet és a mértanias jellegű díszítőművészet kapcsolatának megannyi útját-módját. Vasarelynek a közelmúltban megnyílt múzeuma roppant nagy fontosságú intézmény, hiszen példáival az építészeket, a mérnököket, a városrendezőket, a festőket és a szobrászokat az esztétikusabb városképek kialakítására ösztönzi. Vasarely ma a *környezetesztétikának* egyik legnagyobb hatású megújítója, valóságos forradalmára. Ahogy a népművészek a falusi környezet esztétikusabbá tételén munkálkodtak, akként Vasarely az „egyetemes folklór"-nak, vagyis a nagyvárosi építészethez illő mértanias díszítőművészetnek a kialakításán fáradozik.

Monumentális homlokzat — Vasarely tervei szerint

Mindebből arra következtethetünk, hogy a nonfiguratív kompozíciók egy része kétségtelenül nagyon alkalmas díszítő jellegű, dekoratív feladatoknak az ellátására. Nem csoda, hogy ma már *nálunk* is szívesen alkalmazzák az építészek a belső terek díszítésére. Túlzás nélkül állíthatjuk tehát azt, hogy *a nonfiguratív festészet egy része éppen a dekoratív feladatokban találta meg alkalmazásának igazi terepét*. E nonfiguratív kompozíciókban teremtődött meg korunk modern díszítőművészete.

Dr. Maksay László

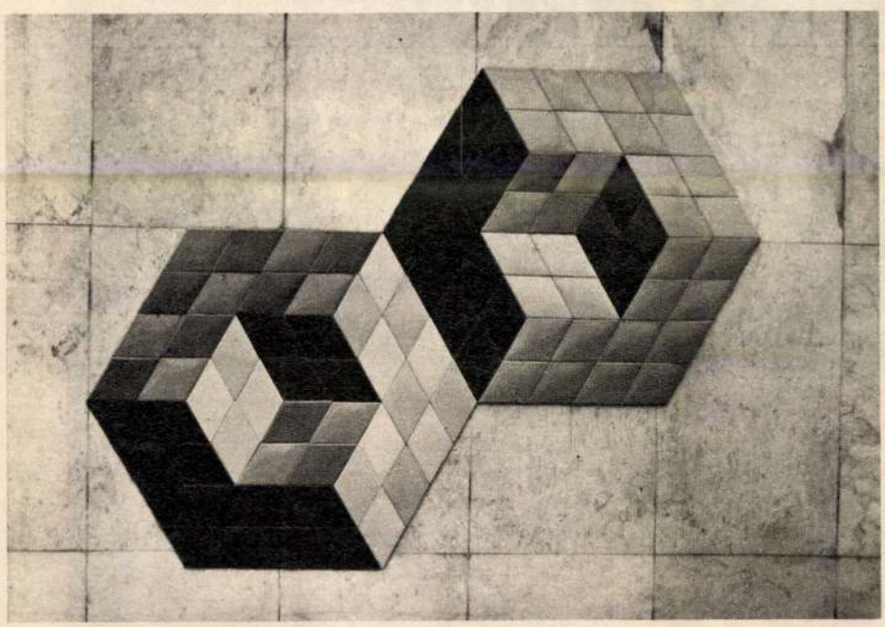

Az egyik, Magyarországon látható Vasarely-mű a budapesti Déli pályaudvar előtti téren (Bojtár Otttó felvétele)

STÉSZETE

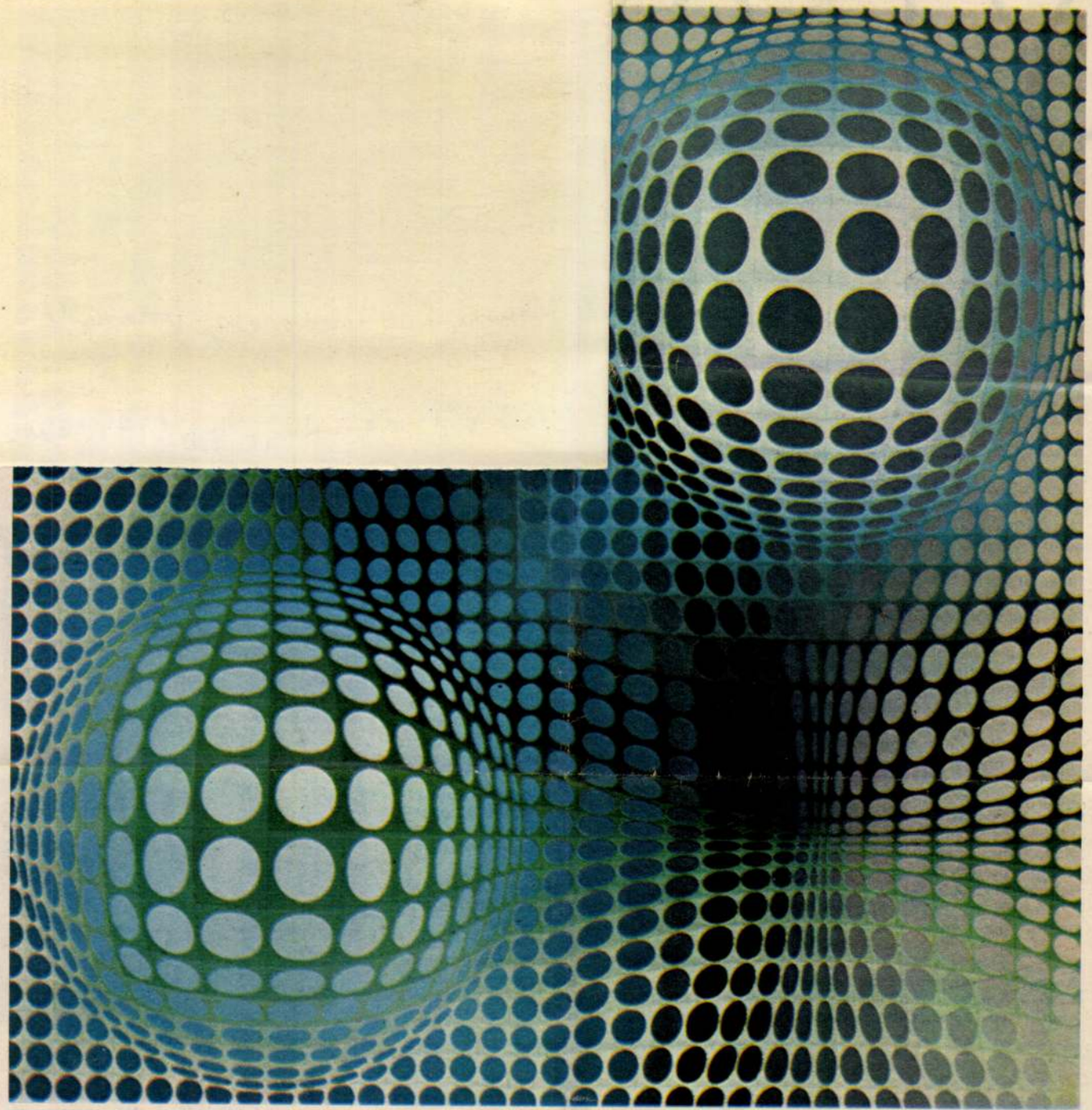

Fent: Fény. A művész képén – a színskála fokozatossága miatt – a kompozició félgömbökké duzzad

Vasarely egyik színes városképe

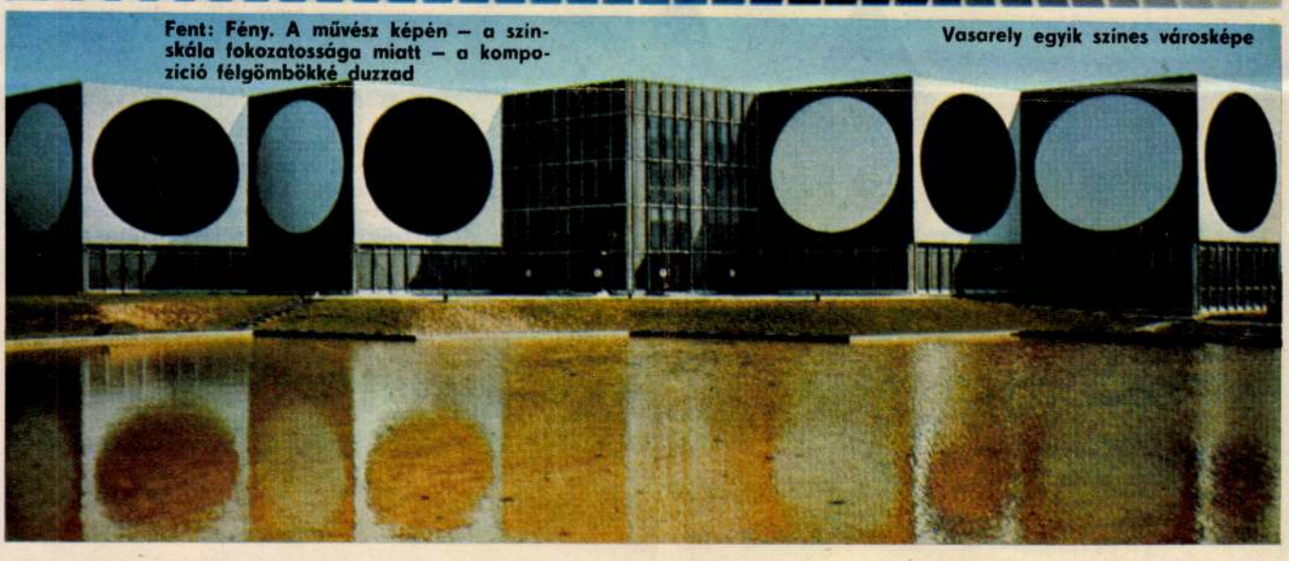

Vasarely, Victor: festő

Hazánkban a felszabadulás óta nem épült új nagyszínház. Győrött az új színház építésében 35 vállalat vesz részt. Az épületet világosszürke márványlapok borítják, s egyik oldalát 500 négyzetméteres Vasarely-mű díszíti. A hétszáz személyes nézőtér erkély nélküli, széksorai meredeken emelkednek; így mindenünnen kitűnően látnak majd a nézők a nagyméretű színpadra. A huszonkét méter széles és huszonnégy méter mély színpadot két, szintén tekintélyes méretű oldalszínpad egészíti ki. A 320 millió forintért épített színházat november 7-én avatják.

nesedjék, az üveggömb szája nagy és nyitott, egyetlen

azt mondom el: akkor határoztam el, hogy író leszek, amikor

Kala
gül elv

Viktor Vasarely 1021

1977. november 30. Kossuth 12,00 Áné

Déli Krónika

- A pécsieknek, ha szabad igy mondani, már megjött a Télapó. Viktor Vasarely a párizsban élő világhirü festőművész egy köztéri plasztika tervét ajándékozta szülővárosának Pécsnek. A különböző szinü, pirogránit lapokat a zsolnai Porcelángyár készitette el.

1978 ÁPR — 9

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ARBEITER ZEITUNG

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY, der Altmeister der Op-Art, feiert heute seinen 70. Geburtstag.

1021

Victor Vasarely

Sinond "

"

— ¡A Vasarely-bibliográfia

Művészet, 1976. ~~május~~ április – 41 oldal

s látványos sikereket eljen el, csak
letttalálhatóterületen

javasolja. Vasarely
tta, mert ez köny-
hető. Az alapkövet
rakták le.
uson nevelkedett
dalom lelkiismere-
ákkal, bútorokkal,
kezdte és ezektől
mushoz, a politi-
hoz. Az alapítvány
itette. A 100 méter
széles és 12 méter
zetmétert hasznos
as épület nem kis
lezéssel megbízott

hatszögletű helyi-
k 12 méter magas.
el a különböző
alumíniumból, ke-
ból, mozaikból ké-
zetben alkalmazott
t. A további kilenc
önböző szinten ta-
adótermek, könyv-
az igazgató lakása
esz látható a közel
sérleti mű. Minden
adásokat rendeznek
témakörökből: új
nezett betonról, az
Mindez eddig 25
lt, amelyet Vasarely
t elő és fedezett.
agyar kormány egy
kínált a művésznek
abban modern mű-
hozzon létre. Va-
écsi püspöki palotát
keleti barokk stílus-
os főterén áll, szem-
amelyben a művész

itvány bizonyította,
nűvei százszorosára
eszítenek erejükből.

az NDK képzőművészetéről

Vörös betűs fejléc alatt karcsú, fekete
címszedés hirdeti, hogy „az elkötele-
zett művészet" nyugatnémet folyó-
irata, a *Tendenzen* az óév utolsó
kettős számában az NDK képzőművé-
szete bemutatásának szenteli a leg-
nagyobb figyelmet. A Német Szövet-
ségi Köztársaság több városában nem-
rég rendeztek – a háború óta talán
először – nagyobb szabású kiállítás
a Német Demokratikus Köztársaság
művészetéből. A hosszú útkeresés
után ez a művészet biztató magasla-
tokra jutott – így ítélték meg a nyugat-
német marxisták –, és alkalmassá vá-
arra is, hogy az ő otthon vívott harcai
támasza legyen. A nemzetközi poli-
tikai légkör, a két Németország vi-
szonyának javulása is kedvez a kölcsö-
nös megismerkedésnek. Hozzávető-
leg ez az a külvilág jelzéseiből adód
keret, amelyen belül a nyolc terjede
mes, reprodukciókkal gazdagon szem
léltetett írás elhelyezkedik.

Az írások legtöbbjében *Willi Sit*
művészetéről van szó, mert az ő ére
és következetes festészete különlege
sen alkalmas arra, hogy körülöt
felcsapjanak a szocialista realizmus
sal kapcsolatos viták.

„Sitténél először éreztem magam
valósággal szembesítve" – írja Kla
Hartwig kieli művészettörténész,
múlt tavasszal Hamburgban bemut
tott Sitte-kiállítás fogadtatásáról k
szített összeállítása mottójaként. A k

Vasarely Victor, 1976

Tisztelet a szülőföldnek

Ma nyílt meg a Vasarely Múzeum

Victor Vasarely

Pécs, Káptalan utca 3. Emeletes, sárgára vakolt klasszicista épület. Mától, múzeumként, világhírű szülötte, *Victor Vasarely*, azaz eredeti nevén *Vásárhelyi Győző* nevét viseli. Az 1930 óta Franciaországban élő képzőművész *szülővárosának ajándékozta teljes pályaképét, életművét is felmutató másfél száz alkotását.* Saját alkotásain kívül átadta a múzeumnak felesége, *Claire Vasarely* műveinek egy válogatott gyűjteményét, valamint kortárs külföldi művészek több jeles alkotását.

A látogató futóakácokkal beszőtt félköríves kapun át jut a barátságos hangulatot árasztó, levendulabokrokkal díszített udvarra. A helyreállított épület termeiben szépség és harmónia. Grafikák, plasztikai kompozíciók, képek, faliszőnyegek, a világon mindenütt ismert munkák, mint például az Orion, a Helios, a Zebrák, a Caracas, a Vega-sakk; mind-mind egy utánozhatatlan eredetiségű, világhírű alkotó életművének, pályájának csodálatos szépségű kompozíciókban megtestesült tanúi.

Mert Vasarely sajátos, összetéveszthetetlen művészi stílust teremtett. Ebben a stílusban a formák és a színek varázslatos összjátéka mindig egy-egy nagyobb látványegységet hoz létre, amely az élmény kiindulópontjául szolgál és struktúrája, elrendezettsége révén a részletek felé vezeti a szemet. A körök, a négyszögek, a kristályszemalakzatok és a háromszögek — s ezek összeálló, egymásba zuhanó, egymásból növő, egymást vonzó és taszító formarendszere — egy-egy domináns szín uralmával az egyes munkák szinte áttekinthetetlen s mégis jól érezhető gazdagságát hozták létre. Vagyis Vasarely a modern ember érzékeny szín- és formavilágához talált stílust.

A 68 éves, fiatalos kedvű művész, Pécs legújabb díszpolgára, arcán derűvel, szemében csöppnyi meghatódottsággal lép a nevét viselő múzeumba. Amikor arra kérem, sorolja elő, miként határozta el, hogy nagyvonalú gesztussal szülővárosának ajándékozza alkotásait, kifogástalan magyarsággal így válaszol:

— Szerintem nem nagyvonalú, hanem természetes, megfontolt, s érzelmeim által diktált tett: *tisztelet a szülőföldnek.* Amikor néhány esztendővel ezelőtt Magyarországon jártam, s az esetleges múzeum megvalósításának lehetőségeiről tárgyaltam, hat vagy hét vidéki kastélyt is fölkerestem. Az emberben — folytatja csöppnyi önirróniával — természetesen él egy kis nagyzási mánia, hogy kastélyban akarja tudni munkáit. Aztán arra gondoltam, hány év telhet el addig, amíg helyreállíthatnak egy ilyen hatalmas épületet, amelyet esetleg más célokra is fel lehetne használni. Visszatértem Franciaországba és úgy döntöttem: a legkézenfekvőbb, s legszívhezszólóbb megoldás az lesz, ha szülőházamban helyezem el műveimet.

A múzeum megnyitása előtt rendezett sajtótájékoztatón Vasarely mester több mint egy órán át válaszolt az újságírók kérdéseire. A többi között beszélt arról a szép és sokat hangoztatott elméletéről, hogy a műalkotás akkor válik teljessé, *ha behatol a társadalmi rétegekbe, s közkinccsé lesz.* Megemlítette, hogy a múlt század végéig természetes, szép egymásrautaltságban, közösen dolgozott építész, festő és keramikus, s harmonikus épületegyütteseket teremtett. Aztán, a huszadik század elején felbomlott ez az együttlét, a burzsoázia cirádás keretekbe rakta, szalonjába, ebédlőjébe vagy páncélszekrényébe zárta a képeket, a szobrokat. Az építész pedig többnyire csak néhány négyzetméternyi szabad felületet hagyott, s udvarias levelet írt, mondjuk Picassónak: készítsen valamilyen dekorációt. *„Az én elképzelésem más!* — mondta Vasarely mester. — *Emberarányú, a mai esztétikai igényeknek megfelelő színes tömegépületek létrehozása, amelyben jól érezheti magát az ember, s humanizált, szívet-lelket vidámító környezetre lel. Mert a művészet ma, szerintem, a labdarúgáshoz hasonlóan: csapatmunka.* Victor Vasarely legújabb terveiről is szólt. Ha a pécsi Zsolnay-gyár elkészíti az elképzelésével egyező pirogránit lapokat, *kompozíciót készít az épülő győri színház falára.*

Amikor Victor Vasarely a Vasarely Múzeumba lépett, ez volt az első mondata: *„Alig várom, hogy csöndben, s egyedül végignézhessem a gyűjteményt. Hátha lesz még kiegészíteni való . . .”* **Harangozó Márta**

★

A Vasarely Múzeumot ma délelőtt nyitotta meg *dr. Molnár Ferenc* kulturális államtitkár.

jún. 4.

Az első látogatók (Wormser felvétele)

rok, zászlódísz, vidám köszöntés a főváros kapuiban: ma délelőtt az ország valamennyi megyéjéből megérkeztek az úttörőcsapatok küldöttei. A budapesti pajtások, a vendéglátó testvérkerületek képviselői ünnepélyesen fogadták a 4000 kisdobost és úttörőt. Megkezdődött a VII. országos úttörőtalálkozó, a Magyar Úttörők Szövetségének jubileumi ünnepségsorozata, amelyen részt vesznek a szocialista országokbeli testvér gyermekszervezetek meghívott vezetői is.

Szocialista Magyarországért Érdemrend kitüntetést adományozta.

Az oktatási minisztertől az oktató-nevelő munkában magas színvonalú elméleti felkészültséggel kifejtett, kimagasló tevékenységük elismeréséül az Apáczai Csere János-díjat kapták: *dr. Földváry Gyuláné*, a miskolci 6. számú általános iskola tanító-szakfelügyelője; *Kiss Vilmos*, a szombathelyi Derkovits Gyula Általános Iskola igazgatója; *dr. Lang Jánosné*, a szegedi Tömörkény István Gimnázium és Szakközépiskola tanár-szakfelügyelő-

LIBANON

Szűnőfélben az ellenségeskedés?

Bejrút, június 4.

A libanoni konzervatív és haladó tábor fegyveresei között *tegnap a szíriai katonai akció nyomán csaknem teljesen megszűnt az ellenségeskedés* — jelenti az AFP. A *Reuter* tudósítása szerint viszont Bejrút egyes kerületeiben és délkeleti elővárosaiban

folytak utcai harcok a szíriai lépést helyeslő, illetve ellenző palesztin kommandók között.

Negyvenhárom holttestet számláltak meg Bejrút utcáin.

A francia hírügynökség megítélése szerint a jobboldali falangisták és a libanoni haladó pártok között az utóbbi napokban *bizonyos „közeledés" tapasztalható.*

Ezt mutatja a két tábor vezetőinek többszöri érintkezése,

amely szerdán *Kamal Dzsumblatt*, a Haladó Szocialista Párt elnöke és *Basir Gemajel*, a falangista milicia vezetője közötti háromórás eszmecserével kezdődött.

Tegnap, Dzsumblatthoz hasonlóan, a libanoni konzervatív keresztények táborának egyik vezetője, *Charles Malik* volt külügyminiszter *szintén Franciaország segítségét szorgalmazta* a belpolitikai egyensúly helyreállítására.

BRIT MEGFIGYELŐ

Angolai bíróság előtt a tizenhárom zsoldos

London, június 4.

Stanley Levinson telefonjelentése:

A hét végén *Luandába* utazik a brit külügyminisztérium képviselője, hogy jelen legyen azon a tárgyaláson, amelyen az angolai jobboldali szakadár erők: az FLNA soraiban harcolt *brit és amerikai zsoldosok* ügyét veszik elő. Összesen

tíz angol és három amerikai zsoldost állítanak bíróság elé,

köztük a hírhedt *Callant*, aki idén februárban *parancsot adott tizennégy zsoldostársának lemészárlására.* A balsorsú kalandorok felismerték, hogy kilátástalan ügyért harcolnak, *szökni akartak, s ezért kerültek kivégzőosztag elé.*

Anglia és Angola között nincs hivatalos diplomáciai kapcsolat,

ennek ellenére a luandai kormány *beleegyezett* abba, hogy a bírósági tárgyaláson jelen lehessen a brit Fo-

...LEN KÁR

...i harminc nappal meghosszabmelyet a február 4-i katasztró-Laugerud Garcia elnök a dönnem mérték fel teljes egészé-

Wilhelm-Hack-Museum
Ludwigshafen am Rhein

Berliner Straße 23 Telefon 06 21 / 504 34 11
67059 Ludwigshafen Telefax 06 21 / 504 37 80

EINTRITT

10,– DM, ermäßigt 7,– DM (Schüler, Studenten, Auszubildende, Wehr- und Ersatzdienstleistende, Erwerbslose, Rentner, Mitglieder des Förderkreises, Gruppen ab 20 Personen, Mitarbeiter der BASF)
Familienkarte 22,– DM. Schulklassen 2,– DM pro Schüler
Kinder unter 6 Jahren haben freien Eintritt

ÖFFNUNGSZEITEN

Täglich außer Montag 10.00 bis 17.30 Uhr, Donnerstag und Sonntag 10.00 bis 20.00 Uhr. Am 25. Dezember und am 1. Januar von 13.00 bis 17.30 Uhr geöffnet, am 26. Dezember und am 6. Januar von 10.00 bis 20.00 Uhr. An Heiligabend und an Silvester geschlossen.

FÜHRUNGEN

Öffentliche Führungen 2,– DM
Donnerstag 18.30 Uhr, Samstag 15.00 Uhr, Sonntag 11.00 und 15.00 Uhr, am 25. Dezember und am 1. Januar 15.00 Uhr, am 26. Dezember und am 6. Januar 11.00 und 15.00 Uhr
Führungen auf Anfrage unter Telefon 06 21 / 504 34 11 oder 504 34 03 (100,– DM zuzüglich ermäßigtem Eintritt; Anmeldung bitte etwa acht Tage vorher)
Mittwochsmittags: Kunstgenuß!
Alle 14 Tage ca. 15minütige Führung zu einem ausgesuchten Werk der Ausstellung. Beginn 12.30 Uhr, incl. Eintritt 7,– DM

KATALOG

Zur Ausstellung erscheint ein umfangreicher Katalog mit Abbildungen aller Werke, Texten von R. W. Gassen, W. Spies und S. Pfleger im Hatje Verlag zum Preis von 35,– DM (Museumskasse).

ANFAHRT

Öffentliche Verkehrsmittel: Hauptbahnhof Ludwigshafen, ca. 7 Minuten Fußweg zum Museum;
Hauptbahnhof Mannheim, Rhein-Haardt-Bahn, Straßenbahn Linien 4 und 10 bis Haltestelle »Pfalzbau«
PKW: Beschilderung »Pfalzbau« folgen;
Parkmöglichkeit in der Tiefgarage Pfalzbau

Eine Ausstellung der Stadt Ludwigshafen am Rhein und der BASF Aktiengesellschaft.

STADT LUDWIGSHAFEN AM RHEIN

BASF

Mit Unterstützung von ESCADA

VASARELY

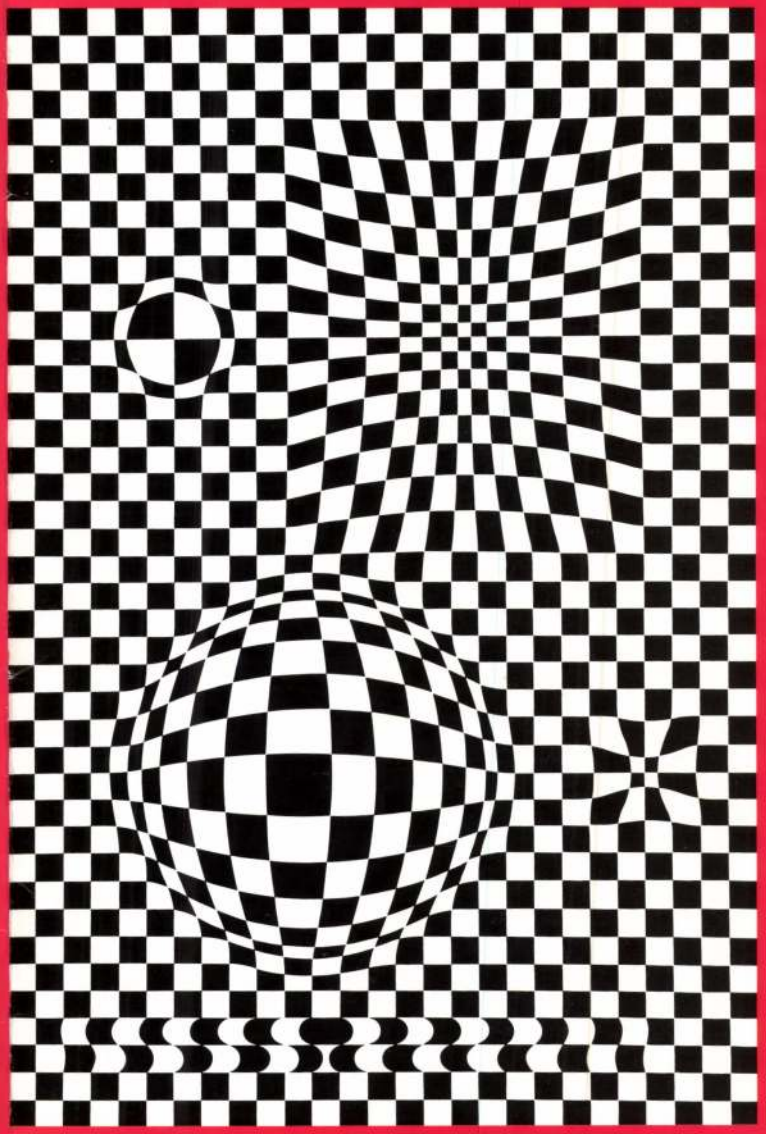

Vega 1957, Acryl auf Hartfaserplatte, 47 x 33 cm, Dr. Charles Simonyi, USA

WILHELM-HACK-MUSEUM
LUDWIGSHAFEN AM RHEIN
9. 11. 1997 – 25. 1. 1998

VASARELY

Erfinder der Op-art

Victor Vasarely gehörte in den 60er und 70er Jahren zu den unbestrittenen Stars der internationalen Kunstszene. Daß die Schönheit und Wirkung seiner Bilder auf Klarheit, Berechenbarkeit und Rationalität beruhte, kam der Technikeuphorie jener Zeit entgegen. Man empfand seine Kunst als visuelle Aufklärung, die das Sehen zum Thema einer fast wissenschaftlichen Untersuchung im Medium des Bildes machte. Denn Vasarely entwickelte höchste optische Wirkungen durch einfache graphische Veränderungen in strengen geometrischen Systemen, weil er die Ergebnisse der Wahrnehmungsforschung genial in Bilder umzusetzen verstand.

Harlekin 1935
Mischtechnik, 59 x 39 cm, Herkunft Musée de Gordes

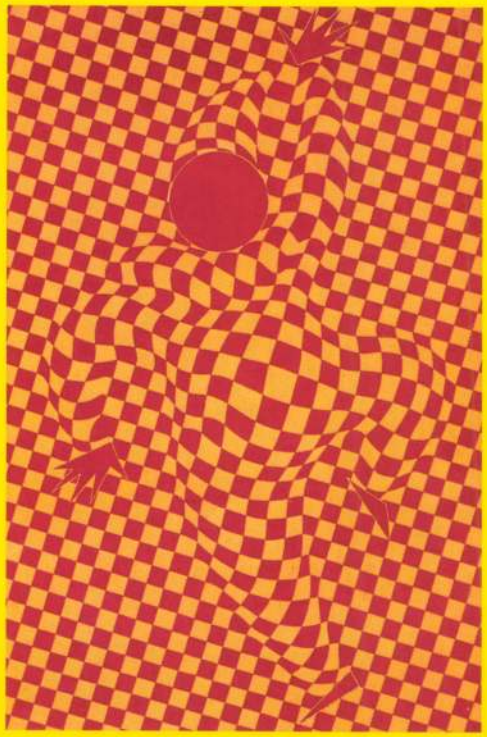

L'homme 1943, Öl auf Hartfaserplatte, 115 x 130 cm
Vasarely Múzeum Budapest

Die umfassende Ausstellung im Wilhelm-Hack-Museum, eine gemeinsame Veranstaltung der Stadt Ludwigshafen und der BASF Aktiengesellschaft, ist die erste große Retrospektive nach dem Tod des Künstlers, der als Erfinder und zugleich als der bedeutendste Vertreter der Op-art gilt. Kontakte des Künstlers nach Ludwigshafen reichen bis in die späten 60er Jahre zurück. Damals entwickelten Fachleute der BASF für den Kunststoff Luran® die von Vasarely gewünschten Farben.

Zilah 1953, Öl auf Hartfaserplatte, 41 x 33 cm
Herkunft Musée de Gordes

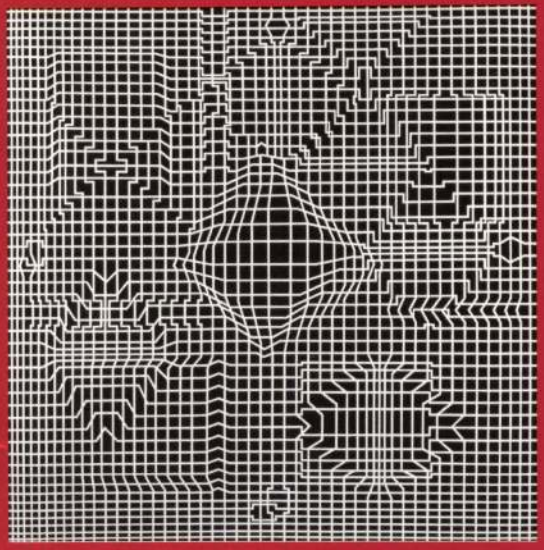

Biadan 1959, Acryl auf Leinwand, 205 x 205 cm
Vasarely Múzeum Pécs

Auch heute noch gehören die Op-art-Effekte von Vasarelys Werken zu jenen überaus faszinierenden Wahrnehmungsphänomenen, deren Illusion von bewegten und multidimensionalen Farbräumen sich der Betrachter nicht entziehen kann. Vasarelys eigentliche künstlerische Bedeutung liegt bereits in seinen frühen Arbeiten begründet; diesen Aspekt wird die Ausstellung besonders hervorheben.

Bereits seit etwa 1928 – damals noch als Werbegraphiker – hatte Vasarely am Beipiel gegenständlicher Motive räumliche Effekte und widersprüchliche Flächenlösungen analysiert. In dem bahnbrechenden Werk »Harlekin« (1935) konnte er ein erstes Ergebnis seiner Untersuchungen zur räumlichen Modellierung der Fläche ohne Linearperspektive vorstellen: Durch die Verzerrung einzelner Quadrate eines Schachbrettmusters wurde eine virtuelle innerbildliche Bewegung erzeugt.

Seine Auseinandersetzung mit Wahrnehmungstheorien führte ihn 1951 zur Erkenntnis, daß durch die Überlagerung bestimmter Strukturen die Suggestion von Bewegung in der Fläche intensiviert werden kann – das heißt, daß Zeit und Bewegung in der Fläche darstellbar sind. Damit hatte Vasarely die Grundlagen der Farbkinetik entwickelt und widmete sich in der Folge der Erforschung dieser von ihm begründeten Kunstrichtung. Von Anfang an arbeitete der Künstler in Serien und erzielte durch die Permutation von Formen und Farben immer neue Wirkungen. Die hier entwickelte Zeichensprache wurde zum Vorbild für die ersten Zeichenprogramme der Computer.

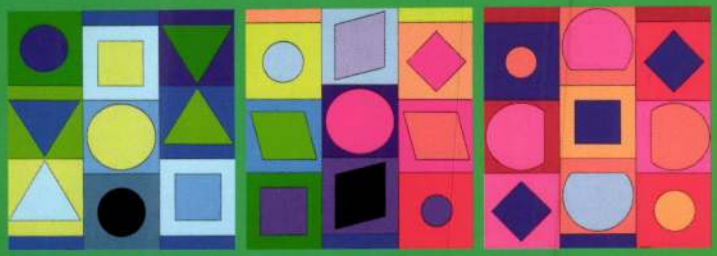

Alphabet A.B.C. 1965, Acryl auf Leinwand, dreiteilig, je 103 x 97 cm, Privatbesitz

In den Werken der Perioden »Denfert«, »Belle-Isle«, »Gordes-Cristal« (aus den späten 40er und 50er Jahren) sowie in den Serien »Schwarz-Weiß« (ca. 1951–1963), den tiefenkinetischen Arbeiten (ca. 1954–1963), »Supernovae«, »Vonal« (ca. 1966–1971), »Vega« (1969) und »Huldigung ans Sechseck« (ca. 1964–1971) schuf Vasarely optische Vexierbilder in den unterschiedlichsten Varianten. Aus allen genannten Perioden stellt die Ausstellung wichtige Werke vor.

Vega 200 1968, Acryl auf Leinwand, 200 x 200 cm, Sammlung Michèle Vasarely

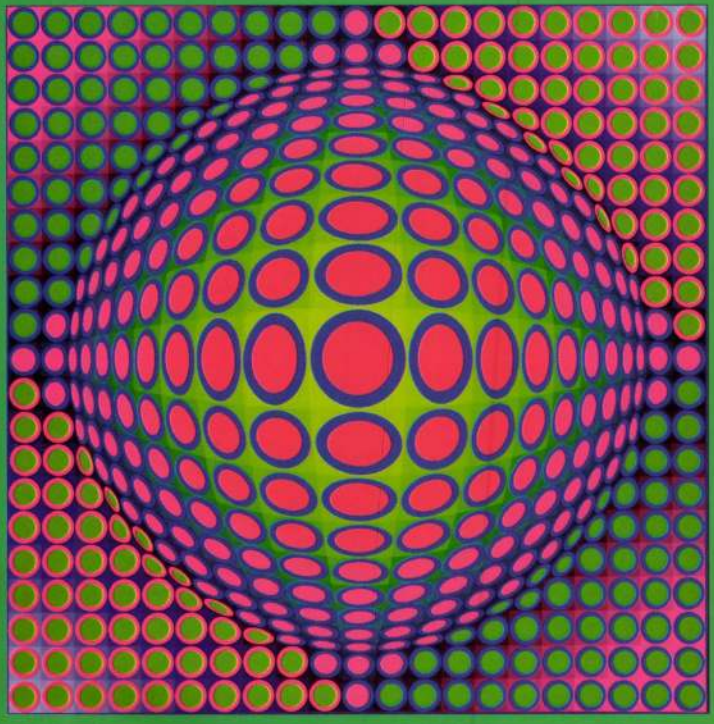

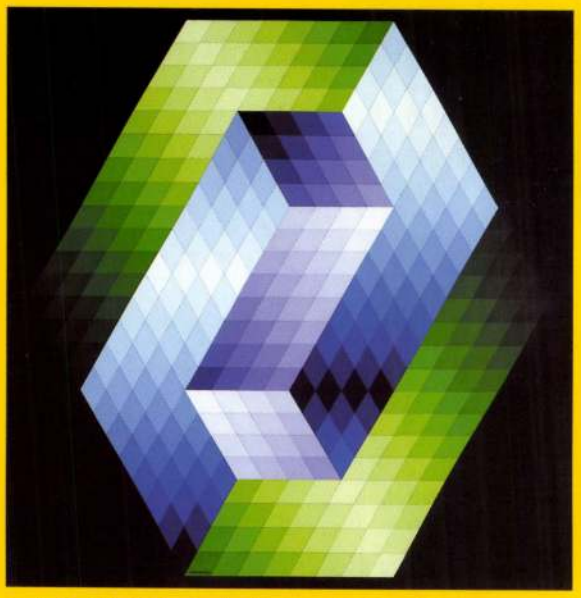

Keple-Gestalt 1968, Acryl auf Leinwand, 160 x 160 cm
Privatbesitz

Vasarely verband mit seiner Kunst auch die Vorstellung einer sozialästhetischen Utopie. Er verstand die Op-art als eine demokratische Kunst, die eine aktive Beteiligung des Betrachters wünschte, sogar forderte, da erst durch dessen Eigenbewegung die optischen Phänomene zustande kämen.

Bi-Octans 1979, Acryl auf Leinwand, 180 x 180 cm
Vasarely Múzeum Budapest

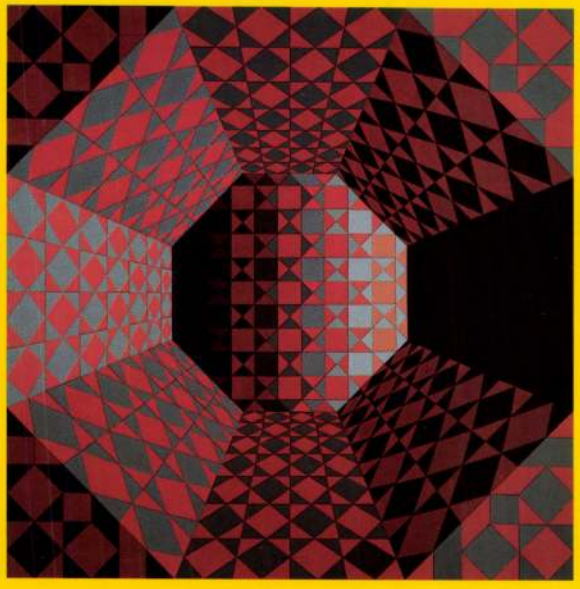

Arpad 1967, Acryl auf Holz
240 x 20 x 20 cm, Sammlung Yvaral

Zudem definierte er die Rolle des Künstlers für sich als die eines »Plastiker-Wissenschaftlers«: als die eines Entwerfers von Modellen, von Prototypen, der ein Programm aufstellte, dessen Ausführung er anderen übergeben konnte. Er fachte damit die Diskussion um die Begriffe von Original und Kopie aufs Neue an. In diesem Sinne einer Demokratisierung von Kunst hatte Vasarely vor allem in den siebziger Jahren durch hohe Siebdruckauflagen, die Gestaltung von Gebrauchsgegenständen, sowie die Realisierung großer Wandreliefs in öffentlichen Gebäuden eine enorme Popularisierung seines Werks erreicht.

Die Ausstellung stellt mit etwa 130 Gemälden, Gouachen, Zeichnungen, Reliefs und Skulpturen einen umfassenden Überblick über das Gesamtwerk des Künstlers vor. Da den Arbeiten der 40er, 50er und 60er Jahre ein Schwerpunkt in der Ausstellung zukommt, wird die Schau Vasarelys Rolle als Erfinder der Op-art und virtuell-kinetischer Phänomene hervorheben und neu bewerten. Denn durch die Verbindung von Kunst und Technik kann Vasarelys Werk als eine »ästhetische Reflexion über die Kunst im Zeitalter der technischen Zivilisation« (K.P. Liessmann) verstanden werden.

LvM

Vasarely, Victor, festő

L.: Vigh Tamás

Rózsa Gy.: Manierizmus 6.

Népszabadság Bp. 1976. okt. 30.

Vasarely, Victor, festő

Gaston Diehl: Vasarely c. könyve

— Most jelent meg . . . 8.

Népszabadság, Bp. 1976. okt. 7.

Vasarely, Victor, festő

Megemlítve: „a festő által adomá-
nyozott állandó kiállítás ...” (Pécs)

Rózsa Lajos: Eltérések és vizsgatérések 4-5.

Népszabadság, Bp. 1976. okt. 3.

VASARELY

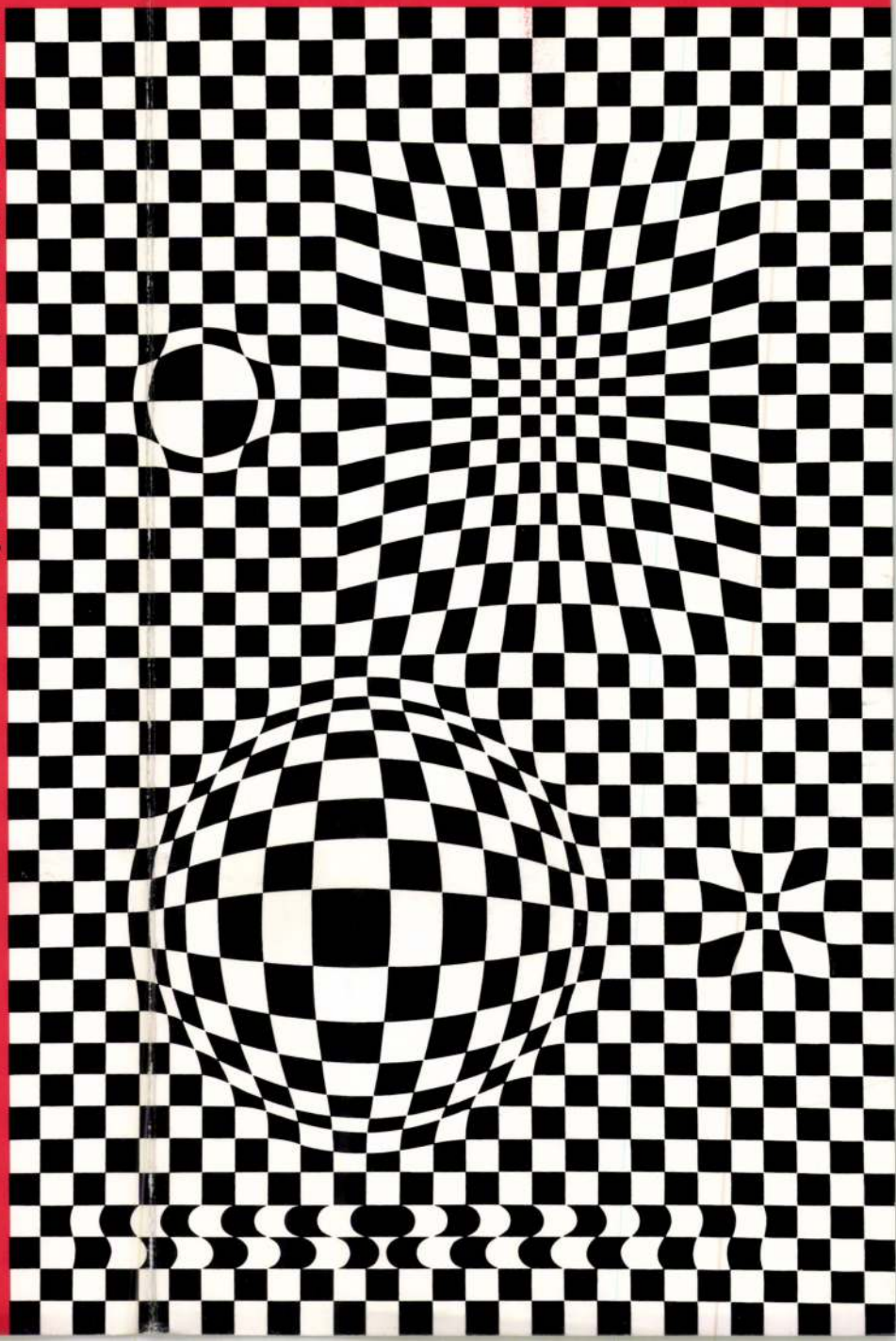

Vega 1957. Acryl auf Hartfaserplatte, 47 x 33 cm, Dr. Charles Simonyi, USA

Eine Ausstellung der Stadt Ludwigshafen am Rhein
und der BASF Aktiengesellschaft.

STADT
LUDWIGSHAFEN
AM RHEIN

BASF

Die Ausstellung steht unter der Schirmherrschaft des französischen Botschafters in Deutschland, Herrn François Scheer.

Wilhelm-Hack-Museum Ludwigshafen am Rhein
Berliner Straße 23 Telefon 06 21 / 504 34 11
67059 Ludwigshafen Telefax 06 21 / 504 37 80

Öffnungszeiten
Täglich außer Montag 10.00 bis 17.30 Uhr
Donnerstag und Sonntag 10.00 bis 20.00 Uhr
25. Dezember und 1. Januar 13.00 bis 17.30 Uhr
26. Dezember und 6. Januar 10.00 bis 20.00 Uhr
An Heiligabend und Silvester geschlossen.

Mit Unterstützung von ESCADA

Einladung zur Eröffnung der Ausstellung

VASARELY
ERFINDER DER OP-ART

Samstag, 8. November 1997, 17.00 Uhr

Begrüßung Dr. Wolfgang Schulte
Oberbürgermeister der
Stadt Ludwigshafen am Rhein

Dr. Hans-Hermann Dehmel
Leiter Funktionsbereich Personal,
BASF Aktiengesellschaft

Grußwort Michèle-Catherine Vasarely

Gérôme Bloch
Direktor des Institut Français
in Heidelberg

Einführung Prof. Dr. Peter Anselm Riedl
Kunsthistorisches Institut
der Universität Heidelberg

Eröffnung Dr. Richard W. Gassen
Museumsleiter

Dauer der Ausstellung
9. November 1997 bis 25. Januar 1998

WILHELM-HACK-MUSEUM

Tisztelettel meghívjuk Önt, kedves családját és barátait

VICTOR VASARELY

kiállítására

1999. május 6-án 18 órára Szentendrére. A megnyitó a Gallery Erdész & Design első emeletén lesz, a Bercsényi u 4. szám alatt. Ezt követően egy koktélra várjuk a kiállítás másik helyszínén a Fő téri Erdész Galériában, a Café Cousin jóvoltából

A kiállítást megnyitja **dr. Egri Mária** művészettörténész, aki a Vasarely Múzeum igazgatója volt, az alapítástól 1998-ig.

A két helyszínen látható kiállítás -mintegy 200 mű- jórészt Vasarely egyik barátjától, gyűjtőjétől származik. Bemutatásra kerülnek egyedi művek, és a mester grafikai mappái, szerigráfiái valamint kissorozatú szobrai.

A kiállítás támogatója az Aranysárkány Vendéglő

Alapítva:1977

VASARELY
ERFINDER DER OP-ART

PRESS RELEASE

Rétrospective "VASARELY inventeur de Op-art" (9 Nov.1997 / 25. Jan.1998)
Vernissage: samedi 8 Novembre 1997, 17.00
Conférence de presse: jeudi 6 Novembre 1997, 15.00 (!)

La ville de Ludwigshafen et la Société BASF présentent une rétrospective complète de l'oeuvre de Victor Vasarely dans le Musée Wilhelm-Hack du 9 Novembre 1997 au 25 Janvier 1998 inclus. Les contacts de l'artiste avec la ville de Ludwigshafen remontent à la fin des années 60. A cette epoque les experts de la Société BASF developpèrent les colorants pour la matière plastique Luran R dont Vasarely avait besoin.
Cette vaste exposition est la première depuis la disparition de l'artiste, qui est considéré à la fois comme le pionnier et le représentant le plus important de l'art optique et cinétique. Pour la première fois en Allemagne, le Musée Wilhelm-Hack rend hommage à cet artiste au travers d'un panorama complet de son oeuvre.

Les recherches optiques et géométriques de Vasarely traduisent magistralement les fascinants problèmes de la perception visuelle, en proposant des illusions d'espaces multi-dimensionnelles polychromes mouvants et émouvants. En 1929, Vasarely etudie l'art graphique et le design au "Mühely" de Budapest, une des branches du Bauhaus. Il définit une conception originale de l'art cinétique dont l'expression du mouvement s'appuie surtout sur l'élaboration construite d'une composition plane et sur l'émotivité du spectateur.
Il déduit de son oeuvre des méthodes non-figées et des outils modulables pour déployer l'art permutationnel (le Folklore Planétaire), dont toutes les virtualités sont très loin d'avoir été épuisées, tout en ne se laissant enfermer dans le carcan d'aucune méthode et en privilégiant toujours "l'oeil sensible qui décide si la raison a eu raison".

Après les essais structuraux de la "Période graphique" présentés dans l'exposition, Vasarely acquiert la conviction, au travers de la période "Belle-Isle" où il se tourne vers l'abstraction des formes naturelles, que l'univers est formé de "constantes unitaires". Cette idée engendre le développement d'un langage des formes à base d'éléments géométriques ainsi que de quadrillages et patterns structuraux. Sa réflexion sur les théories de la perception (la théorie de la Gestalt) le conduit à penser que la suggestion du mouvement dans une surface peut être intensifiée par la superposition de structures percues, démontrant qu'il est possible de représenter le temps et le mouvement en utilisant la simple surface. Vasarely a ainsi jeté les bases de l'art cinétique en couleur et il se consacre par la suite à l'approfondissement de ce style qu'il a crée. Dans les périodes "Gordes-Cristal" (de la fin des années 40 et 50), "Noir-Blanc" (1951-1963), les oeuvres cinétiques profondes (1954-1963), "Supernovae", "Vonal" (1966-1971), "Vega" (à partir de 1957) et "Hommages à l'hexagone" (1964-1971) Vasarely crée des phénomènes optiques, cinétiques et virtuels les plus divers. L'exposition présente des oeuvres importantes de toutes les périodes précitées.

Gemeinsame Ausstellung der Stadt Ludwigshafen am Rhein und der BASF Aktiengesellschaft
im Wilhelm-Hack-Museum

STADT LUDWIGSHAFEN AM RHEIN

WILHELM-HACK-MUSEUM
Berliner Straße 23 Telefon 06 21/504 34 11
67059 Ludwigshafen Telefax 06 21/504 37 80

BASF

VASARELY
ERFINDER DER OP-ART

Au développement de l'Op-art Vasarely joint l'idée d'une utopie éthique et sociale. Par Op-art, il comprend un art démocratique qui souhaite et mème exige une participation active de l'observateur. Les phénomènes optiques n'apparaissent qu'au travers de ses propres mouvements. En outre, il définit le ròle de l'artiste comme celui d' un intermédiaire qui offre modèles et prototypes et qui propose un programme, matière de base à d'autres compositions. Dans cette voie de la démocratisation de l'art, Vasarely a, au cours des années 70, permis une large information, au travers d'une grande diffusion de ses sérigraphies, multiples etc..., ainsi que par la réalisation d'intégrations architecturales. Dans cette perspective l'oeuvre de Vasarely se présente comme une "réflexion esthétique sur l'art à l'époque de la civilisation technique" (K.P. Liessmann).

L'exposition rassemble 130 créations, oeuvres peintes, gouaches, dessins, reliefs et sculptures; une grande partie venant de la succession de l'artiste et de l'ancien Musée Vasarely de Gordes, une autre des musées et des collections, comme le Musée National d'art Moderne, Centre Pompidou à Paris, Musées Vasarely de Pécs et Budapest, Musée Ludwig de Cologne, Tate Gallery à Londres, Musée Boijmans Van Beuningen à Rotterdam et le Musée de Grenoble.

Cette exposition resitue l'oeuvre de Vasarely à sa vraie place et souligne son ròle prépondérant dans le developpement de l'art optique et cinétique.

Un catalogue détaillé sera réalisé aux éditions Hatje pour concrétisier cette rétrospective, qui présente toutes les oeuvres, la plupart en couleur, les textes en sont de R.W. Gassen, W. Spies et S. Pfleger, au prix de 35.- DM (à la caisse du Musée). Deux affiches sont également publiés.

L'exposition sera ultérieurement présenté au Kunstverein Wolfsburg (8.2 - 19.4.1998) et au Musée Josef Albers à Bottrop (17.5. - 23.8. 1998).

La ville de Ludwigshafen et la Société BASF présentent l'exposition, qui est aussi sponsorisée par la Société ESCADA. A l'occasion de l'exposition la Société ESCADA a produit en coopération avec la famille Vasarely un foulard (édition limitée) qui est imprimé d'un oeuvre de Victor Vasarely.

Pour des informations veuillez contacter s.v.p.:

Pour le Musée Wilhelm-Hack, D - 67059 Ludwigshafen, Berliner Str. 23:
Dr. Lida von Mengden tel. 0049-621-504 2934, fax 0049-621-5043780

Pour la Société BASF, D - 67056 Ludwigshafen, Pressestelle:
Anke Schmidt tel. 0049-621-6099623, fax 0049-621-6092933

Gemeinsame Ausstellung der Stadt Ludwigshafen am Rhein und der BASF Aktiengesellschaft im Wilhelm-Hack-Museum

STADT LUDWIGSHAFEN AM RHEIN

WILHELM-HACK-MUSEUM
Berliner Straße 23 Telefon 06 21/504 34 11
67059 Ludwigshafen Telefax 06 21/504 37 80

BASF

Ausztria és Magyarország úgy tünik, sokáig arra ítéltetett a kulturális életben, hogy közkedvelt illúziók választott közhelyek, avitt történelemfelfogások színhelye legyen egy reakciós történelemfelfogás szolgálatában. A torzító anekdóták, másoktól eltulajdonított gondolatok és obskúrus különlegességek bemutatása helyett most egy olyan kiállítást szervezünk, mely mindenekelőtt Ausztria és Magyarország közös kultúr- és szellemtörténetét kívánja bemutatni bizonyos kiválasztott példák alapján.

Összehasonlítva a két országot, olyan kulturális teljesítményekre derül fény, melyek mind a másik, mind a saját országunk számára ismeretlenek. Mindkét országban olyan művészeti és szellemi irányzatok születtek a századfordulótól napjainkig, melyek egyedi vagy sajátos módon alakították a világkultúrát. Túl kell lépnünk a művészet határain ahhoz, hogy bemutathassuk: ezeknek a népeknek a tehetsége különösen a formális és absztraháló világfelfogási módszerekben (a formális művészetekben és tudományokban) mutatkozik meg.

Egy országokat bemutató kiállítást ma már nem alapozhatunk kizárólag az államról a nemzetről, a kultúráról alkotott történelmi elképzelésekre. Miután sok művész és tudós vallási, etnikai vagy politikai okokból arra kényszerült, hogy hazáját elhagyja, és külföldön, száműzetésben, szétszóratásban (pl. Anglia, Franciaország, Észak-Amerika) éljen, dolgozzon és ott valósitsa meg elképzeléseit, természetesen kérdés, hogy mennyiben mesterségesen létrehozott és fiktív identitást jelent a nemzet, a nép, az állam fogalma. A politika a saját (vagy más) nemzet nevében és valamely más nép nevében újra és újra tönkretette saját (és az idegen) kutúráját. Ugyanakkor egyes személyek és csoportok dacolva a politika romboló erőivel, hazájukban vagy azon kívül világraszóló kulturális és tudományos teljesítményekre voltak képesek, azonban saját hazájukban évtizedekig tartó totalitárius rendszerek elnyomása alatt éltek, vagy elűzettek onnan.

A kultúra egy állandoan megújuló hálózathoz hasonlítható, mely túllép a geopolitika, a nemzet, az állam es a nép fogalmain és amelynek értelmezese generációról generációra új feladatot jelent. Így lehetséges az - a sok száműzetésbe kényszerült résztvevő ellenére - hogy a közös szellemi áramlatok elveszitik földrajzi határaikat, és Ausztriába és Magyarországra visszakerülve tovább folytatódnak és fejlődnek.

A közel száz osztrák és magyar művész és tudós műve illetve tudományos teljesítménye mozaikszerű összefüggésben, egy új problématörténeti modell alapján jelenik meg. Így próbálunk egy megújított, informativ térképet rajzolni a kultúráról.

Peter Weibel

a művészten túl
1996. október 18 - november 24.

Kiállítás a budapesti Ludwig Múzeum és a grazi Neue Galerie szervezésében az osztrák millennium és a magyar millecentenárium alkalmából

A kiállítás Elisabeth Mach, a budapesti Osztrák Kultúrális Intézet igazgatója és Néray Katalin, a Ludwig Múzeum Budapest igazgatója jóvoltából jött létre

Kiállításmegnyitó
1996. október 17- én, 18 h, Ludwig Múzeum Budapest

A kiállítás kurátora
Peter Weibel

Szervezők
Hegyi Dóra, Szipics Krisztina (Budapest)
Nadja Rottner, Christa Steinle (Graz)

Művészeti szakértők
Beke László (Budapest)
Peternák Miklós (Budapest)

Tudományos szakértők
Kampis György (Budapest)
Michael Stöltzner (Bécs)

Kiállításrendezők
Walter Rossacher és munkatársai

Kiállítóhelyek
LUDWIG MÚZEUM BUDAPEST
Ludwig Múzeum Budapest
Budavári Palota „A" épület
H-1250 Budapest, Pf. 23., Tel: 0036/175 9175, Fax: 212 2534
c^3 Kulturális és Információs Központ
Budapest 1014, Országház u. 9. Tel: 00361/ 2146856, Fax: 214 6872
e-mail: smeszoly@ c^3.hu
http://www.c3.hu

Nyitvatartási idők
Ludwig Múzeum Budapest kedd-vasárnap 10.00 - 18.00
c^3 Kulturális és Információs Központ hétfő-vasárnap 10.00 - 18.00

Katalógus
A kiállításhoz szöveggyüjtemény készül, eredeti művész szövegekkel, rövid tudományos esszékkel, és tematikus írásokkal. Terjedelme kb. 550 oldal, 400 fekete-fehér és 90 színes fotóval. Két kiadás készül, német, illetve magyar nyelven. Kiadó: Passagen Verlag, Wien. Szerkesztő: Peter Weibel, ára: 3500 Ft

A kiállítást támogatták
Az Osztrák Külügyminisztérium
Az Osztrák Tudományos, Közlekedési és Művészeti Minisztérium
Osztrák Kultúrális Intézet Budapest
A Magyar Művelődési és Közoktatási Minisztérium
Ludwig Múzeum Budapest
Rudi Roth, a Magyar Köztársaság stájerországi konzula

A szórólap összeállitása
Christian Bretter, Peter Weibel
Gaetano Kanizsa észlelőmintájának felhasználásával

Reprodukciók
Kufferath, Graz-Wien

Nyomda
Printshop STYRIA, Graz bm:wvk

A „Művészeten túl"
című kiállítás 1997. január 23 - március 2. között a grazi Neue Galerie-ban lesz látható.

a művészeten túl

Abraham Raimund
Achleitner Friedrich
Adrian Marc
Adrian Robert X
Atmanspacher Harald
Bachman Gábor
Bak Imre
Bayer Konrad
Bayer Herbert
Bechtold Gottfried
Becker Konrad
Beckmann Otto
Beckmann Oskar
Beke László
Beöthy Balázs
Béothy Etienne
Bérczi Szaniszló
Bertalanffy Ludwig
BHX Lohmer
Binder Christa
Blackmore John
Bódy Gábor
Bogner Dieter
Bortnyik Éva
Bruch Hellmut
Brus Günter
Buchner Wolfgang
Chargaff Erwin
Chikako Nakayama
Cizek-Schule
Coop Himmeb(l)au
Csáji Attila
Császári Gábor
Csörgő Attila
Csuri Charles A.
Csutak Magdolna
Dabernig Josef
Dick Inge
Dicker Friedl
Dienes Valéria
Domenig Günther
Dudeseck Karel
Egg Daniel
Erdély Miklós

Érdi Peter
Erdödy Janos
Erdős Pál
Erjautz Manfred
Ernst Wolfgang
Erős Ferenc
Export Valie
Farkas Tamás F.
Fajó János
Fenichel Otto
Ferenczi Sándor
Feuerstein Günther
Feuerstein Thomas
Feyerabend Paul
Fleischmann Trude
Florey Hans
Foerster Heinz von
Forgács Péter
Francé Raoul H.
Frank Wilhelm
Freud Sigmund
Frey Krisztián
Frieberger Padhi
Galilei-Kreis
Gappmayr Heinz
Gáyor Tibor
Giampieri-Deutsch Patrizia
Giencke Volker
Gödel Kurt
Goeschl Roland
Greguss Pál
Gugging-Künstler
Hablik Wenzel
Hafner Bernhard
Hajas Tibor
Halász András
Haller Max
Haller Rudolf
Hámos Gusztáv
Haraszty István
Hargittai István
Harsányi John
Hartlauer Fritz
Hauser Arnold

Hausmann Raoul
Hausrucker & Co
Hofer Anton
Hofer Veronika
Hoffmann Josef
Hofmeister Werner
Hollein Hans
Horányi Özséb
Hörtner Sabina
Ingerl Kurt
Jansen Angela
Jelinek Robert
Joos Hildegard
Julesz Béla
Jung Georg
Kaitna Walter
Kállai Ernő
Kampis György
Kanizsa Gaetano
Karlinsky Elisabeth
Kemény Zoltán
Kepes György
Kiesler Friedrich
Klien Erika Giovanna
Knowbotic Research
Köhler Eckehart
Komoróczky Tamás
Konok Tamás
Koestler Arthur
Kovács Győző
Kovács Attila
Kovács Ilona
Kowanz Brigitte
Kozma László
Kren Kurt
Kriesche Richard
Kroó Norbert
Kubelka Peter
Kuchta Klara
Laban Rudolf
Lakatos Imre
Lang Kurt

1 érzékelés mozgás

2 szimmetria szimmetriatörés

matematika informatika 4

5 kibernetika konstruktivizmus

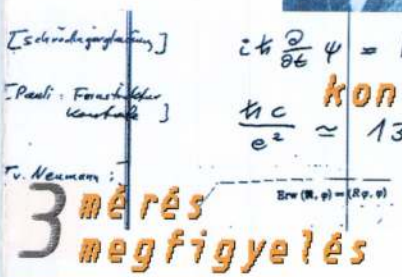

3 mérés megfigyelés

rendszer- 6 játék- evolúcióelmélet

7 tudomány-/ művészetelmélet

8 pszichoanalízis akcionizmus

9 vízió dekonstrukció

vizuális 10 kommunikáció

VASARELY VIKTOR

Perneczky Géza
Peternák Miklós
Petrik Rudolf
Petz Dénes
Pezold Friederike
Philipp Helga
Pichler Franz
Pinz Axel
Popper Leo
Popper Karl
Posch Harald
Rainer Helmut
Rajk László
Rákóczy Gizella
Rédei Miklos
Reichmayr Johannes
Reutterer Franz
Rochowanski Leopold W
Rockenschaub Gerwald
Rössler Otto E.
Rogy Victor
Ropolyi László
Rubik Ernő
Rühm Gerhard
Saxon Szász János
Scherke Katharina
Schilling Alfons
Schimanovich Werner
Schnell Ruth
Schöffer Nicolas
Schrödinger Erwin
Schuster Peter
Schwab Werner
Schwarzkogler Rudolf
Sigmund Karl
Sommerer Christa
St. Florian
Staar Gyula
Stadler Friedrich
Starek Herbert
Steiger Dominik
Stern Alexander
Stöltzner Michael

Stolba Leopold
Sugár János
Surányi László
Svozil Karl
Szalai Tibor
Szegedi Péter
Szegedy-Maszák Zoltán
Székely Gábor
Szemenyei-Nagy Tibor
Szilard Leó
Szőke Annamária
Szondy Lipot
Thirring Walter
Tausk Viktor
Todd-Tausky Olga
Tolvaly Ernő
Tornquist Jorrit
Tubák Csaba
Turán György
Turk Herwig
Türk Péter
Uitz Béla
Várnai Gyula
Vasarely Viktor
Voight Vilmos
Wagner Otto Erich
Waliczky Tamás
Weibel Peter
Weininger Andor
Wiener Oswald
Wiener Kinetismus
Wiener Kreis
Wittgenstein Ludwig
Wolff-Plottegg Manfred
Wolsky András
Xaver Franz
Zalai Bela
Zartl Alexander
Zeilinger Anton
Zemanek Heinz
Zinner Birgit
u. v. a.

- A szemben lévő Vasarelli házzal könnyü megtalálni a kapcsolatot. A Zsolnay dinasztia kisérletezte ki az épületek külső diszitésére szolgáló fagyálló pirogránitot. Viktor Vasarelli, vagyis Vásárhelyi Győző egyik álma pedig az emberközeli külső városkép. Keresi, kutatja az uj épitészet uj anyagaihoz illő uj ornamentikát.
Eszményképe a sokszinü város.

- Lehet hogy ő mint kisgyerek alapvető élményeket szerzett Pécset, hiszen itt lakott hatéves koráig. De tudjuk a kisgyermekkor élménye sokszor egy életre meghatározóbbak, mint a később szerzett élmények.
Ő láthatott itt kisgyermekként diszes háztetőket, olyan épületeket, szobrokat, amelyek a Zsolnay Gyár termékei voltak, amelyek az épület homlokzatokra kerültek, közterekre kerültek

- A fecske elmegy ősszel és visszajön tavasszal mindig ugyanarra a pontra, a ~~xyúx~~ gólyák, a halak ezer kilométereket uszik a tengberbe, hogy fölusszon ahol születtek és ahol lerakják az ikrájukat. Keleti barokk sárga stilusu épületek olyan mélyen éltek az emlékezetembe, hogy napvilágot láttak az alkotásomba kreációimba is. Énszerintem

1981.IV.12.VRH 20.23 /Kiné/
Séta a pécsi Múzeum utcában.

Őszerintem ennél bübájosabb várost nehezen talál az ember máshol.

- Vasarelli mondta mindezt, amikor néhány évvel ezelőtt pécsi diszpolgárrá avatták.
Ki nyujtott kezet annakidején a müvész vagy a város ?

- Hát lehet, hogy szerénytelenségnek tünik, de azt kell mondani, hogy a muzeum, mi kerestük meg, személy szerint én egy levéllel Vasarellit, amikor elhatároztuk, hogy rendezünk egy kiállitást városunk szülöttének. Annyit tudtunk, hogy a városban született az op-art felfedezője, világhirü müvész, gondoltuk nem ártana vele kapcsolatot teremteni, hogy a hazai közönség is megismerhesse munkásságát.
Amikor megkértük arra, hogy küldjön egy kiállitásra való anyagot nagyon szivesen vállalta ezt és két sorozatot küldött el, egyet a Szépmüvészeti Muzeumnak, egyet a pécsi Janus Pannónius Muzeum számára.
Mi ezt az anyagot azonnal ki is állitottuk, amikor kiderült az, hogy ő a Káptalan u.3.sz. épületben született. Utánajártunk az adatoknak, ő maga személyesen felidézte emlékeit, megmutatta hogy udvaron lévő kis földszintes ház melyik lakásában lakott .
Azután tárgyalások kezdődtek a város vezetőivel. Megállapodásunk lényege az volt, hogy a helyiek biztositják az épületet, Vasarelli pedig az épület berendezéséhez szükséges müveket.

Vasarelli másik alapelve azon kivül, hogy ember közeli városokat épiteni ember közeli külsővel, hogy tulajdonképpen demokratizálni, nem olyan szempontból a müvészetet, hogy hozzáférhetővé tenni mindenki számára, aiki érdekel és ehhez a megfelelő tehhnikát megteremteni.

- Azt mondja, hogy a müvészetre mindenkinek szüksége van éppen ugy, mint a levegőre. A müvészet közkincs, ugyanakkor amig a müvész egyedi mütárgyat állit elő, kézzel fest egy-egy táblaképet, az lehetetlenség, hogy az közkinccsé váljon, hiszen olyan horibilis árat fizetnek ma egy-egy müvész alkotásáért, amely nem juthat el mindenkihez. Hogyha ezekről reprodukciók készülnek, az nem adja az eredetiség varázsát.
Arra törekedett tehát, hogy kitaláljon egy olyan technológiát, amellyel az eredeti szintjén azonos minőségben, sokszorosithatók a müvek.
Erre nagyon alkalmas volt az ugynevezett szita nyomat azonos minőségü lett az a szita nyomat, amit itt a folyosón látunk azzal a müvel, amit ő saját kezüleg festett meg és a teremben helyeztünk el. Hiszen ezek nagyobb méretüek, más hatásuak, de végeredményben a lenyomatok is eredeti alkotásnak tekinthetők, de a lényegük mégis csak

az hogy sokszorositottak, igy tehát az előállitásuk lényegesen kevesebbe került.

- Ezt a kiállitást egyáltalán Viktor Vasarelli megjelenését Pécset a müvészetkedvelők hogyan fogadták ? Hiszen mégis csak tulajdonképpen ujjal találkoztak.

- Elvontsága ellenére, vagy nonfigurációja ellenére a közönség nagyon széles rétegei előtt igen nagy tetszésre talált. Megérzik benne azt a sajátosan egyedit, azt a diszitő szándékot, amire az embereknek alapvető igényük van.

SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DAILY NEWS

1981 APR 14

Victor Vasarely

1021

Piroschka denkt an Sie...

und an ein Gespräch, daß der Pariser Korrespondent unserer Agentur MTI, Dénes Baracs, mit dem weltberühmten Meister, dem aus Südungarn gebürtigen Victor Vasarely führte. Vasarely aber führt einen höchst lobenswerten Krieg gegen „die graue Monotonie, die die Welt überschwemmt". Da mit der außerordentlich umfangreichen Bautätigkeit auch in Ungarn die Klage verbunden ist, daß die häßlichen Betonwälder das Stadtbild verseuchen, sind die diesbezüglichen Gedanken Vasarelys für uns alle von großer Aktualität. Vasarely will keine „Dekorationen", er verabscheut diesen Begriff und erklärt: „Schmücken heißt, daß der Künstler zu einem fertigen Gebäude bestellt wird, man ihm eine Mauer zeigt und sagt, er solle dafür ein Fresko oder ein Mosaik anfertigen. Die Architekten glaubten, man könne alles nur in drei Dimensionen zum Ausdruck bringen, wir ‚Maler und Anstreicher' haben dagegen erkannt, daß wir mittels unserer spezifischen Perspektiven eine solche Masse im zweidimensionalen Raum unterbringen können, wozu kein Architekt imstande wäre. Die Opart ist in der Fläche zu ‚Gaukeleien' fähig, die einem Architekten unmöglich sind. Und damit sollen die Gebäude nicht geschmückt werden, sondern man muß diese Errungenschaft integrieren, in der Architektur selbst. Deshalb spreche ich nicht von Schmuck, sondern von Integration." Neuerdings interessiert sich Vasarely besonders für die „integriert" ästhetische Ausgestaltung von Atomkraftwerken. In Frankreich ist bereits eine Kommission tätig, die sich vor allem mit „Industrie-Ästhetik" befaßt, und Vasarely wirkt maßgeblich an deren Arbeit mit. Auf die Frage, ob die kostspielige Verschönerung von Industrieanlagen kein Luxus sei, meinte Vasarely: „Bedeuteten etwa die Kathedralen einen Luxus? Für das arme Volk versinnbildlichten sie einst das himmlische Paradies, gaben ihm Musik und Kunst. Heute geht es um etwas anderes: Diese graue Monotonie beeinflußt die seelische Verfassung der Menschen – man bedenke nur, wieviel all die Nervenkranken die Sozialversicherung kosten . . ."

Dies für heute und herzliche Grüße von

PIROSCHKA

Sicherung des
Gegenwart und
Menschheit entsc
Realisierung des
Breschnew auf d
Parteitag vorgele
programms zu bedeutenden Fortschritten im Kampf für die Sicherung des Weltfriedens führen würde.

Sich mit den Beziehungen zwischen beiden deutschen Staaten beschäftigend, erklärte der Generalsekretär, man könne nicht daran vorübergehen, daß zwei deutsche Staaten existieren, die sich schon lange bescheinigten, Völkerrechtssubjekte zu sein. In der Politik gegenüber der BRD gehe es der DDR vor allem darum, dem Frieden zu dienen, ihn dauerhaft zu sichern, denn nur was dem Frieden nutzt, ist von Vorteil für die Menschen in beiden deutschen Staaten, für alle Völker.

„Doch die Beziehungen zwischen beiden deutschen Staaten lassen sich von der internationalen Situation nicht abkoppeln", sagte Honecker. Es gelte, bei der Entwicklung der Beziehungen zwischen DDR und BRD „ohne jeden Vorbehalt von der Existenz zweier voneinander unabhängiger souveräner Staaten mit unterschiedlicher Gesellschaftsordnung auszugehen. Zwischen ihnen kann es nur Beziehungen der friedlichen Koexistenz geben. Basis dafür sind die Prinzipien des Völkerrechts, die im europäischen Vertragswerk, in der Charta der UNO und auch in der Schlußakte von Helsinki niedergelegt wurden."

„Partei und Regierung der DDR", erklärte Honecker, „bekennen sich ohne Abstrich zu

und die Aufgaben zur Verbess
rung der Arbeits- und Leben
bedingungen des Volkes dar.
hebt hervor: Im Zentrum d
Gesellschaftspolitik der SE
steht die Ökonomie, die gro
Arbeit unseres Volkes für ein
hohen wirtschaftlichen Leistung
anstieg. Hier vor allem fall
die Entscheidungen über d
weiteren Fortschritte bei d
Gestaltung des entwickelten S
zialismus.

Die ökonomische Strategie d
80er Jahre ist in zehn Punkt
formuliert, in denen es daru
geht, einen neuen Schritt bei de
Verbindung der Vorzüge des So
zialismus mit den Errunger

USAP-D
besucht

Dresden, 13. April (MTI) –
Die am 10. SED-Parteitag tei
nehmende USAP-Delegatio
unter Leitung von Károly N
meth, Mitglied des Politbüro
und Sekretär des ZK, besuch
am Montag Dresden. Sie wu
de begleitet von Herbert Kro
likowski, Staatssekretär i
Außenministerium, und Rudo
Rosmeisl, dem Budapeste
Botschafter der DDR. Die De
legation machte sich mit de
Sehenswürdigkeiten der Elbe
stadt bekannt und stattete de
Fabrik für Rechen- und Büro
maschinentechnik des weltbe
rühmten Robotron-Kombinat
einen Besuch ab. Dort arbei
ten gegenwärtig auch rund 13
junge ungarische Facharbeite
vor allem an der Herstellun
von Datenverarbeitungsmasch

Victor Vasarely, festőművész

Barcsay Jenő 1900 jan.-ban született egy kis faluban, Katonában. Innen indult egy életút, melyet ma már joggal emlegetnek olyan nevek társaságában mint Szinyei Merse Pál, Molnár-Nagy László, Victor Vasarely, Kepes György.

Takács Gábor: Barcsay-montázs.
Korunk, 1980. 12. 900 old.

Victor Vasarely, festőművész

Pécs néhány év alatt képzőművészeti élete úgy feffutott, hogy szinte európai hírűvé vált. Itt nyílott meg Csontváry Kosztka Tivadar, Victor Vasarely, Amerigo Tott múzeuma. A Pécsi Galéria, melyben a hagyományos pécsi képzőművészeti kiállításokat rendezik.

Szombat délelőtt.

1981. I. 10. Petőfi 10.00 /7h./

VASARELY, VICTOR

Aukción:
Victor Vasarely: Siebdruck in Schwarz auf blauem Karton. Handsign. /Eines von 150 Exempl./

Wien, Dorotheum,
631. Kunstauktion, März 1981.
Katalogus 1000.sz. 117. old.

Victor Vasarely

Im Uitz-Saal in Dunaújváros wurde eine Ausstellung mit Grafiken von

Victor Vasarely

— Leihgaben des Pécser Janus-Pannonius-Museums — eröffnet. Gezeigt werden über 50 Grafiken des weltberühmten, in Paris lebenden Künstlers.

Budapester Rundschau, 1980. jül. 28.

Vasarely, Victor, Jestő

Megemlítve.

h: Tóth Ernő

Déri Endre: Új lap ....

74-80

Új Aurora, Békéscsaba, 1981. dec.

1981/2

Vasarely, Victor, festő

L. Beöthy István

Bernáth László: Asszírok, Modigliani és ... 2

Esti Hírlap, Bp. 1981. január 5.

Vasarely, Victor, festő

Operett-terem

Gobbi Hilda kalauzolt bennünket a múzeumban.

— A Televízió nagyon sokat segített a gyűjtemény gyarapítása ügyében — mondta —, de nem kevésbé az elhunyt művészek családtagjai. Így például *Egri Istvánné Náray Teri* a múzeumnak ajándékozta *Viktor Vasarely* díszlettervét a férje rendezte győri Berenice-előadáshoz.

2.

Kristóf Károly: Bárki hegedűje, Fedák furulyája

Esti Hírlap, Bp. 1981-máj. 23.

Vasarely, Victor, festő

L: Attalai G.

Aradi Nóra: A Textil mint alibi 733–736

Jelenkor, Pécs, 1981. júl–aug. XXIV/78

Victor Vasarely, festőművész

Két évvel ezelőtt avatták fel Győrben az új Kisfaludy Színházat, amelynek falát kívül Vasarely mozaikja, az előcsarnokát Szász Endre két kerámia faliképe díszíti.

Dunántúli Napló, 1980. jún. 1.

Vasarely Victor

Vasarely (Vásárhelyi), Victor (1908–): magyar származású francia festő, az op-art nagy hatású képviselője. Bortnyik Sándor „Műhely"-ében tanult, majd 1930-ban Párizsban telepedett le.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim Bp. Corvina 1977.

7. festőművész

Művészet, 1980. jún. 4. old.

1021

1980. VII. 12. 19.30.Tv. S.J.

Tv-hiradó

- A dunaujvárosi Uitz teremben tegnap este kiállitá[illegible]ilt a Franciaországban élő Victor Vasarely grafikáiból. A pe[illegible]anus Pannonius mázeumnak, a művésztől ajándékba kapott rakta[illegible]őr-zött anyagából, 55 lap látható itt, és ezek a 40-es évekt[illegible] jainkig, szinte keresztmetszetet adnak Vasarely rendkivül t[illegible] munkájáról. Az Uitz teremben Vasarely életmüvének és alkot[illegible]ének zeniforrása és tükre, Johann Sebastian Bach hegedü[illegible]ról.

Vasarely: Hokka[illegible] Fotóarchívuma) A [illegible]rász díjat nyert a Kisplasztikai Bie[illegible] újteménybe. Etienne Hajdu előbb k[illegible]

be
üze

Vasarely

Kancsura István:

VICTOR VASARELY hetvenéves.

Utunk, XXXIII.évf. 15./1537./sz. 1978. ápr. 14. 7.old. képpel.

Victor Vasarely

Méltatás

Bodri Ferenc: Az esztergomi modern építészetért ...
Művészet, 1979. május - 27. lap.

Vasarely, Viktor (Pécs, 1908-

„Microcosmos" szerigrafia 32x25 cm
J. l.: Vasarely. Készült 1979-ben Párizs
Példányszám: 89/250 Védett.
Kiállítási ár: 12000 Ft.

BÁV 59.Képaukció Bp.1982.december

Vasarely, Victor

Magyar Nemzet — Csütörtök, 1976. június 3.

Pécs díszpolgára lett Vasarely

Százötven műve a holnap megnyíló múzeumban

Pécs díszpolgára lett Victor *Vasarely*, eredeti nevén Vásárhelyi Győző. A Párizsban élő művész azért látogatott el most szülővárosába, hogy jelen legyen a mintegy másfélszáz művének otthont adó múzeum megnyitásán szülőházában.

Pécs város tanácsa szerdán ünnepi ülést tartott, amelyen részt vett Victor Vasarely és felesége, az ugyancsak képzőművész Claire Vasarely. Az ülésen átadták a díszpolgári cím adományozásáról szóló díszes oklevelet és a vele járó Sopianae emlékérmet Victor Vasarelynek.

Magyar Nemzet 1976. június 3.

Vasarely Victor
(Pécs, 1908 -)

„Hegedüverseny" ujtanyomat 58x49 cm
68/90 s.l.j.: Vasarely
kiállítási ár: 8000 ft

BÁV 60.Képaukció Bp.1983.május

Victor Vasarely, festőművész

A MOM Szakasits Árpád Műv. Házban a Biz. Ávh. Váll. 48. képaukciója ma nyílt meg. – Egy kisméretű Lotz-életkép „Lópatkolás" c. (emlitve) kikiáltási ára 12 ezer ft. – Vasary-képek is vannak az aukción, a művész dekoratív korszakából, valamint Mednyánszky-művek is.

TV-Híradó 2.

1979. máj. 12. Televízió 2. 21.05 (Vgné)

Vasarelly Victor

Szombat, 1983. április 9. Magyar

Verseket

„Összhangot építészet és művészet között”

Victor Vasarely 75 éves

Victor Vasarely ma 75 esztendős. Tisztelettel köszöntjük a művészt születésnapja alkalmából; az alábbi interjú legutóbbi magyarországi tartózkodása idején, néhány héttel ezelőtt készült.

*

Amikor ajtót nyit Hilton Szálló-beli szobájában, szabadkozik a reggelről késő délelőttre átcsúsztatott időpontért.

— Tudja, ha Magyarországra jövök, hivatalos és baráti ebédek, vacsorák, találkozók láncolata az egész nap, és este, amikor leül az ember egy kis vörös borral meglocsolt társalgásra, olyan gyorsan repül az idő. Ma tovább lustálkodtam, mint megszokottnak, nyolcig aludtam.

— Otthon hánykor kel, és hogyan telnek napjai?

— Annak ellenére, hogy 75 éves vagyok, ugyanúgy dolgozom, mint a múltban. Ebből a szempontból semmiféle változás nem állt be az életembe. Reggel hét órakor kelek, dolgozom egész nap. Nem panaszként mondom, hiszen az, amit csinálok, semmihez sem hasonlítható. Az én munkám — az életem, s ha valahogyan kategorizálni akarom tevékenységeimet, négy csoportba sorolhatnám őket. Elég sok alkalmazottam van, a műterem valóságos kis üzem. Ennek vezetése rám tartozik, a gazdasági éppúgy, mint a művészeti. A fizetések, az adók, az egyéb szociális költségek és minden egyéb adminisztrációs gond az enyém. A másik, a művészi munka, maga az alkotás. Programokat, prototípusokat készítek a képek előállításához, erről még bővebben fogok beszélni. A harmadik „munkaköröm” a külvilággal tartott igen változatos kapcsolatom; a levelezés egy részét személyesen végzem, újságírókkal, írókkal, művészekkel találkozom. És ezzel életem, munkám negyedik szférájába érkeztünk, a magánéletbe. Gyakran jövök össze a barátaimmal, sok időt fordítok erre is.

— Harminc esztendővel ezelőtt mondta: „vallom, hogy a képzőművészet megérett a festészet, szobrászat, építészet és várostervezés hatalmas szintézisére — javaslom a táblaképfestészet fokozatos elvetését”.

— Vannak, akik azt mondják, hogy továbbra is ecsettel kell képet festeni, a festményeket pedig be kell keretezni, aranykeretbe, és eladni a gazdagoknak vagy a múzeumoknak. Ők, az úgynevezett festőművészek milliószámra vannak, de számuk szerintem lassan csökkenni fog. Mégpedig azért, mert van egy világkrízis, amely megakadályozza, hogy kiállítsanak, hogy eladjanak. Nem szólva arról, hogy tulajdonképpen kimerítették a természet vizuális lehetőségeit: a tájképeket, csendéleteket, portrékat ábrázoló festmények egyre gyűlnek és gyűlnek, a múzeumokban és a művészek műtermében egyaránt. Mindenki kiállítani akar, elajándékozni nem szeretik a műveiket. Viszont a galériáknak nincs lehetőségük eladni, a kritikusok pedig divatemberek. Ma már nem a táblakép fokozatos elvetéséről van szó, hanem az ilyenfajta festmények hiábavalóságáról.

— Képeinek jó része, például Magyarországon is, képtárakban, múzeumokban belépődíj ellenében nézhető csak meg. Épp az előbb elmondottak miatt nem érzi ezt kudarcnak?

— A múzeum is megújulásra vár. Annyi kép van kiakasztva, hogy az ember végül „múzeumbetegséget” kap, meg háttájást, nem beszélve arról, hogy mindig a leghíresebb képeket teszik a főhelyre. Ezért egy új szisztémát gondoltam ki és valósítottam meg gordes-i alapítványom kastélyában. Nagy dobozokat, képernyővel ellátott szekrényféléket készítettem, amelyeken két kép látszik, és ha megnyomnak egy gombot, akkor az egyik kép lassan-lassan csúszni kezd a másik kép elé, eltűnik az első, majd jön a harmadik, és így tovább. Egy ilyen szekrényben ötven kép „fér el”, le lehet ülni elé, s amihez máshol tekintélyes hosszúságú fal kellene, az belefér egy dobozba. A képeket vissza is lehet „lapozni”, és újra előhívni őket, összehasonlítani. A gordes-i múzeumban huszonnégy ilyen gép van. Az, hogy képeim múzeumban vannak, egy szempontból kudarc: én magam soha nem voltam például Madridban vagy Londonban, hogy megnézzem festményeimet. Kizárólag ezért nyilván más sem megy oda.

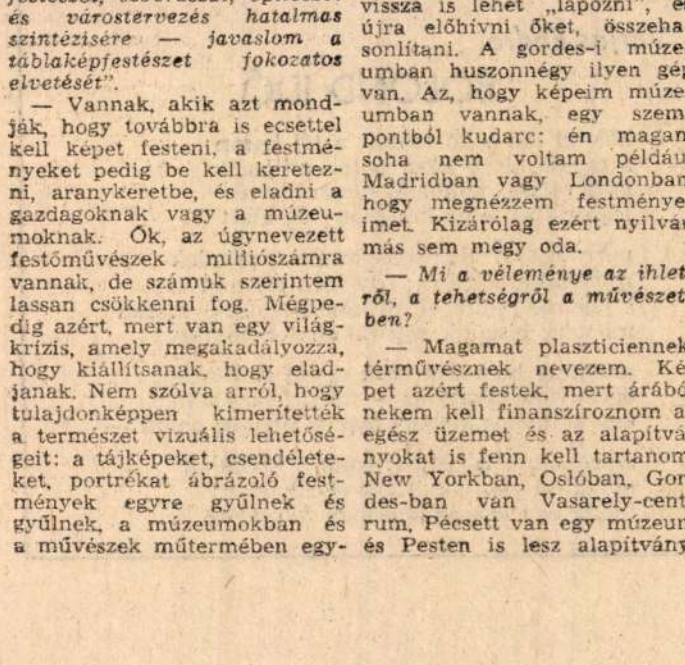

Tuz (1976)

— Mi a véleménye az ihletről, a tehetségről a művészetben?

— Magamat plasztikusnak, térművésznek nevezem. Képet azért festek, mert árából nekem kell finanszíroznom az egész üzemet és az alapítványokat is fenn kell tartanom. New Yorkban, Oslóban, Gordes-ban van Vasarely-centrum, Pécsett van egy múzeum és Pesten is lesz alapítvány. Ami a tehetséget illeti... Minden ember praktikus, reális részből, valamint úgynevezett érzésvilágból áll. E kettő szünet nélkül keveredik egymással. En is érzem — de nem a szívemben, hanem valahol itt a gyomor táján —, jó-e amit csináltam vagy nem. Vannak képek, amelyek négy éve „készen vannak”, de nem szignáltam őket, mert hiányzik még az a bizonyos érzés. Beakasztom a lakásba, nézegetem ebéd és vacsora közben, s ha az elhatározás, az a belső elfogadás megszületik, akkor odaírom a nevemet. Sőt, olykor ecsetet is veszek a kezembe, mert sokszor én fejezem be a képeket, kevés fehéret vagy kéket, némi pirosat teszek ide, oda.

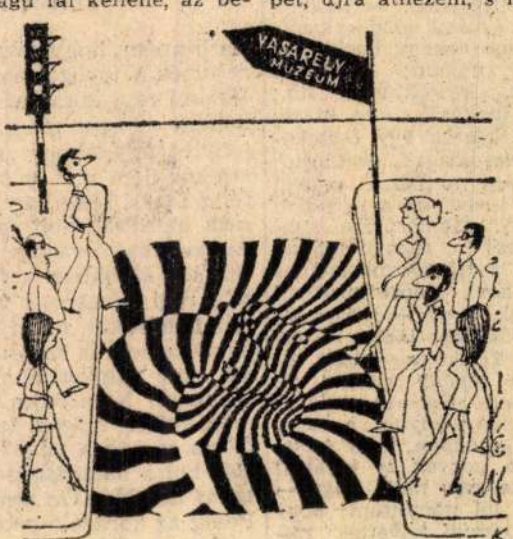

Kaján Tibor karikatúrája

— Gyakran elmondta, mennyire fegyelmezett „munkás” volt egész életében. Soha nem engedett meg magának alkotás közben némi szertelenséget?

— Nem lehet, hiszen egy struktúra olyan, mint egy kémiai képlet. Ha az ember azt mondja vas, akkor tudja, hogy ennyi és ennyi központi anyag van, ennyi elektron kering, ilyen és ilyen távolságban. A tervemtől nem térhetek el én sem. A munkafolyamat nagyjából a következő: csinálok egy kis absztrakt rajzot, odaadom a segédrajzolóimnak, hogy nagyítsák fel a lehető legpontosabban. Miután ez megvan, egy csapóajtón át feljön a kép a felső, nagy műtermembe, ahol megnézem. És gyakran akkor jövök rá, hogy ami kicsiben megfelelő viszony volt két forma között, az nagyban már nem jó. Tehát kiadom az újabb utasítást, kicsinyítsek le a középső kört vagy nagyítsák fel a másodikat. Mikor ez megvan, akkor jönnek a színek. Többnyire tíz színnel dolgozom, mindegyiknek húsz színárnyalatát használom. Ezenkívül húsz szürkét fehértől a feketéig és az arany, ezüst hatféle variációját. Mindegyik színnek megfelelő kódszáma van, a tervemen már csak ezeket a számokat jelölöm. Van egy színes papírból kivágott geometrikus formatáram is, az egyes elemek szintén számozottak. Így az utasításaim alapján a munkatársaim összeállítják a képet. Felfestetem az első réteg festéket, azután megint felkérem a képet, újra átnézem, s ha szükséges, korrigálom. Ezután jön az a bizonyos végső simítás, majd az aláírás.

— Az Ön álma a színes város. Mi a véleménye a mai panelépítészetről?

— A jelenlegi „cementstílus” katasztrófa az emberek érzésvilága számára, hiszen olyan térbe zárva élnek, ahol a normális emberi élet lehetetlen. Vissza kellene állítani a régi összhangot építészet és művészet között.

— Kevéske szabadidejében mit csinál?

— Sakkozom, biliárdozom és nagyon szeretem a francia golyós játékot a pétaneaut. A biliárdban geometriai és fizikai igazságok vannak — fejezi be mosolyogva a geometrikus művészet mestere.

Hajdú Éva

den tetőről látni a napot..."

után már, hogy kint van az ABC-ből, esetleg a hetedik boltot járta be akkorra, hogy burizs (az amott nem volt), kukoricagríz (ez emitt nem), szotyola (ne húszforintos!, hanem azért, ha lehet, tizenegy-ötvenes; de ha nincs, egye part, legyen a húszas) kerüljön a szatyorba, mondom, ha valaki

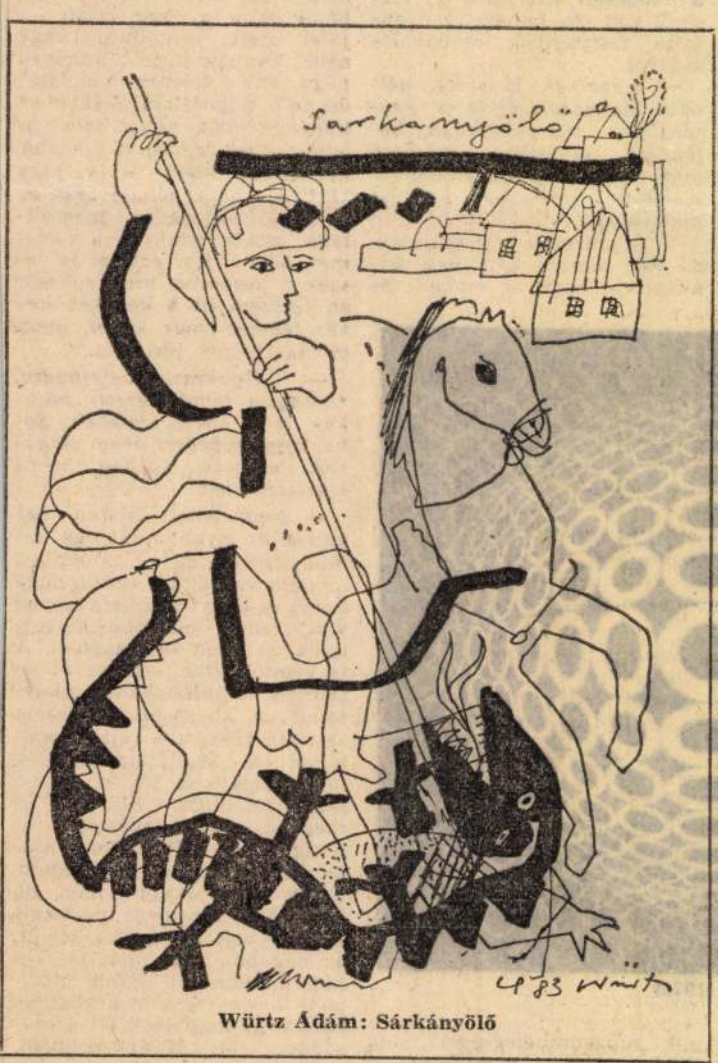

Würtz Ádám: Sárkányölő

mindebbe belezuhan hirtelen, mint egy bokatörő lyukba a Kioszknál, az etetés egyik fő állomáshelyén... akkor...

Megyek a Fő utcán, vagyis ott mentem, most képzeletben a Várkert Kioszk környékén járok. Szeretem; unom; még ma is érdekesség a számomra, ha salakos terepe mellett villamospótló áll meg és azonnal jön és átszökkenhetek rá négy csomaggal (feleségem legalább négy csomagot cipel szintén; üdítő üvegek visszaváltása, burizs, köles, kalitkahomok, szotyola, kenyér, sajt, saláta a hét szárnyasnak — nekünk nem! —, és ami adódik; papírok tömege nekem, borítékok; postázni valóim; leadandó kéziratok, korrektúrák stb.; hagyma, krumpli, alma, körte; kompót), köztük egy összekötözött, becsomagolt, széthajtogatott kerti asztallal, melyet a száraz levegő és a lakásban „uralkodó" temperatúra silányított szét a ragasztékainál, mondom, a Kioszk ma is friss öröm nekem, holott huszonöt éve annak, hogy — még vendéglői működése idején — ott ültem az Ybl-szobor közeli végében, a sövény mellett, és Kosztolányi, Karinty Frigyes volt az olvasmányom, a teljes bizonytalanságban, hogy érettségi után hogyan is tovább? Milyen kevésen múlt, hogy — talán — jól döntöttem; hogy 57-ben azonnal felvettek; milyen kevésen múlik talán néhány veréb, cinke, zöldike, meggyvágó élete, akik az eltűnt asztalhoz oly közeli sövényre akasztott szotyolás poharakból „lopják életüket". Kanizsa, Rozgonyi, feleségem ilyen neveket ad olykor tréfásan a párkányunk madárvendégeinek is. Meg egyáltalán: amikor Gombfocikönyvet írtam, az ős-sziget (football) ligabajnokságáról, az egyik csapat, a kis Bristol City esendő eredményeit, bukdácsoló sikereit-kudarcait különösen átéltem; s átélték talán azok is, akiknek írtam a könyvet, és most, hogy folytatom majd, tényleg nem a magam kedvtelésére, bár az egyik legüdítőbb munkafeleség... hanem... senki ne vegye teszemveszemnek... miattuk, nekik, akik várják. Ezzé alakult az élet, vagy ahogy feleségemmel — tréfásan! — mondani szoktuk: ezvé alakullt. S hogy íróilag, ahogy mondani szokás, mennyire tudatosan írom ezt (szóismétlés), tudom, a „tréfás" kétszeri említését indokolni kell. Igen, hát erre jártam iskolába is, magányos utcán (Váralja), ahol jól lehetett gondolkodni. Tapostam a havat, vagy tavaszi délután lopakodtam a pályázati ládához mind közelebb. Petőfi Gimnázium, Petőfi-pályázat... Az első „szárnypróbálgatásom" (ravasz írói eszköz itt! íme! ember és madár kapcsolatának legalizálása-cha-cha) termékét vittem: Lermontov tiszteletére írott költeményemet, mely azonnal az én szerény pályám alapkörülményét kerítette körém: hogy azt vélte gondolhatni a bíráló bizottság, ez valaki neves műfordítónk Lermontov-magyarítása, egy viszonylag *úgy* ismeretlenebb Lermontov-versé. Vagy efféle. (Íme, tévedgetek, romlik az emlékezetem: ezerháromszáz ív próza lefordítása nyomán, esetleg; az huszonhatezer oldal; eszembe jut Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényének egyik, azt hiszem, nem épp a legtöbbek által idézett részlete: hogy a százados úrnak hat fejlövése van, ne ingereljék, negyedéves urak...! és Ottlik is ott lakik épp a Petőfi Gimnázium mellett; mennyi egybeesés! két halálunk kötődik ehhez a szakaszhoz még, hadd ne említsem őket részletesen; a madár-halott legalább fix helyen fekszik a Várfal tövében.) Majd kimászom a kátyúból mindjárt, előbb nyugtázom a besöprendőket: hogy nyolcvanadszor mondom el ugyanezt; és hogy a madarak nekem nagyon jól jöttek, mert önmagamról ugyan mi érdekeset írhatnék; ezek a mondások — vannak. A hat és feledik fejsúrolástól, persze, messze maradnak el. S hogy milyen kacifántokkal fejezem ki magam! Íme! Az iskolát azért akartam említeni, hogy a „tréfa" indoklása meglegyen. „Tréfsá mósor", ez volt stencilezve egy olyan jó, régi, ötvenes időkbeli „rendezvény" nyers papírú brosúráján. Ez előkerült a minap, és bekerült egyik kalitkánk aljazatpapírjai közé. Az etetést, a kalitkatisztítások végtelen műveleteit, a felzöldezéseket (hogy a hét szárnyasnak itt vitamindús, otthonos környezete legyen stb.), e műveletek szinte kizárólag feleségem nyomtalan (?) alkotásai, „tréfsá mósor"-nak nevezzük. Például, ha az ónos kabátomat a négyzetméternyi előszobában az ajtó sarkára akasztom, egyetlen mozdulatunk jelzi egymásnak: „a mósor". Majdnem azt mondhatnám (de óvakodjunk az elhamarkodástól!): ha olykor túl hangosan vitatkozunk egymással e négyzetméternyi helyen, vagy több négyzetméteren, el-

Dobai Péter

HAMZA TIBOR FESTŐMŰVÉSZ-TANÁR EMLÉKÉRE

Eötvös József Gimnázium, Reáltanoda utca, 1959—1963

Ha hinném, hogy eseményeket
rejtenek a jövők, nem emlékeket!
Valami régi könnyedség hangján
kellene egyszer megszólalni még,
tényleg úgy, ahogy „azelőtt":
amikor nem volt minden mozdulat
félig fogás, félig legyintés,
csak mozdulat volt és annak szabad!
Azóta sokat olvastak bennem a könyvek.
Túl sok szobában laktam, alig néhány év alatt.
Egy régi nevetéssel vagy harccal szeretni ismét,
mind másokat, mind magamat! —
és néha nem is szeretni, csak lenni *„épp"*...
ott, ahol vagyok, ahová „kerültem" az utak közben.
De most? Nem pajzs, nem címer, nem vidám vért,
csak koffer, írógép, telefonnotesz, aktatáska „véd".
Görcs és púp a vége? És sok-sok kézfogás...?
Hát hol a háromszög-vonalzó, hol a línea
tanár úr? Már Ön sem él.
Pedig az ábrázoló geometria órák elején,
a Gaspard Monge-féle képsíkrendszer tanításakor,
mindig milyen szigorúan mondta:
„IV. D. Vigyázz! A rajzokhoz radírt nem használunk!"

Varjas Endre

BOLOND IDŐ

bolond idő a hó lehullt a tél harap
a táguló terek közt csorba csillagok
gúnyrajzai: pókhálós címerállatok
jégtárlata; felhő-mulékony ég alatt

porronggyal álomittas metszetangyalok
röpdösnek céltalan; egy láva pillanat
s jelenné múlik el mi lesz — múlttá marad
mi van; hiszünk egy inkubátor-holnapot

szemünk homokja izzik egyre szárazabb;
örvénylőn távolodsz — tőled felém szalad
egy kétnapos kislány már el nem ér halott —

szerelmünk is halott: isten a ködfalak
mögül ki van lakoltatva és elhagyott
időnk egy lézervillanásban felragyog

Victor Vasarely, festőművész

a pécsi Káptalan utcában, a leendő múzeum utcában született Victor Vasarely és szülőházából pár évig múzeumot rendeztek be, ott, ahol Vitor Béla kapott végleges magyarországi otthont, ott áll az a ház, melyben Martyn Ferenc él.

H.E.: Martyn Ferenc 80 éves.
Kisalföld, 1979. jún. 9.

Victor Vasarely, festőművész

az új győri Kisfaludy Szinház homlokzatán a művész két kerámiaképe látható. /említve/

Unokáink is látni fogják

1979. VI. 27. TV. 22.25 /MLné/.

Victor Vasarely, festőművész

Szántó Tibor 17 éves volt, amikor Bortnyik Sándor „műhelyiskolájába" került. Bortnyik a Bauhaus szellemében szabad mesteriskolát szervezett. A Nagymező u.-i műhelyben tanult Vásárhelyi György, aki ma Victor Vasarely, Csillag Vera, a grafikus, aki akkor már Bálint György menyasszonya volt.

Németh S. Katalin: Beszélgetés Szántó Tiborral.

Kortárs, 1979. 9. 1421–1428 old.-ig.

Vasarelly, Victor

Magyar Nemzet 1983.11.13.

Vasarely-alapítványt kap Budapest

Victor *Vasarely*, a Franciaországban élő magyar festőművész szombaton a Szépművészeti Múzeumban a hazai kulturális élet több kiemelkedő személyiségével, művészettörténészekkel, újságírókkal találkozott. A baráti beszélgetésen a művész felolvasta azt a tervezetét, amely a magyar Vasarely-alapítvány körvonalait tartalmazza. Ez a budapesti gyűjtemény — amelynek alapjait a nemrég Magyarországnak ajándékozott és most részben éppen a Szépművészeti Múzeumban kiállított négyszáz Vasarely-mű képezné — több célú létesítmény lenne: benne a festőművész alkotásain kívül helyet kapna egyfajta szabadiskola is. Itt a korszerű, emberközpontú városok megteremtése érdekében fiatal művészek, építészek és képzőművészek folytathatnának grafikai és dekorációs tanulmányokat.

Magyar Nemzet

...adalomban, ...aládban

...delmi szempontból jelentős értékek felkutatására, nyilvántartására, nehogy azok a felújítás során kárt szenvedjenek. Ehhez az eddiginél is jobban kell igényelni a társadalmi erők segítségét, ami csak úgy várható el, ha az ez irá-

Változó falukép

A faeke

A falunevet út menti tábla jelzi: *Kőröstetétlen.* Majd néhány kilométerrel arrébb a másikat: *Jászkarajenő.* Afféle nyelvtörő szavak lehetnének, a hazai fül azonban kihallja csengésükből a sok évszázados történelmi múltat.

Ipar — és ösztönzés

VASARELY VICTOR

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Zsonglőrök

Már tizenhárom évvel ezelőtt elképesztő sikere volt *Victor Vasarely* kiállításának a Műcsarnokban. Az érdeklődés nem volt magyarázható azzal, hogy a Vásárhelyi Győzőből lett Vasarely személyében egy elszármazott és világhírt szerzett magyar művész látogatott haza, az op art megalapítójaként, az op art divatjának tetőpontján, hatalmas kiállításon olyan művekkel, amilyenekhez hasonló — absztrakt geometrikus kompozíciókkal akkor még ritkán találkoztunk az ország első kiállítási csarnokában.

A helyzet azóta alaposan megváltozott. Az op art immár a múlté, nonfiguratív képet manapság irdatlan mennyiségben, mindenhol találunk, Vasarelyt legalább annyian ismerik, mint Picassót, egymás után jelennek meg róla a könyvek, a pécsi Vasarely Múzeum is túl van már az első jubileumon. A fogadtatás mégis ugyanaz, a siker változatlan. Vasarelyből, úgy látszik, még mindig nem elég. A *Szépművészeti Múzeum* előtt és benn az épületben emberek ezrei állnak sorban azért, hogy láthassák műveit, megnézzék a gyűjteményt, amelyet, úgy hírlik, nemrég adományozott a fővárosban létesítendő múzeumának.

Mi rejlik e népszerűség mögött?

Nem közönségesség és nem kommercializmus. Vasarely soha nem tett minőségi engedményeket — üzleti haszon vagy népszerűség reményében. A mostani tárlat éppenséggel az alaposságával tűnik ki. Monografikus teljesség jellemzi. A lomha-bumfordi „kavicsok", a szemkáprázlatóan villogó csíkok, a színes — általa planetáris folklórnak nevezett — kaleidoszkóp mellett ugyanis szép számban szerepelnek művek a nagy siker előtti évtizedekből. Plasztikus képet kapunk az előkészületről, amelyhez egyaránt hozzátartozik a Podolini-Volkmann Artúr nevezetes szabadiskolájában (ide járt annak idején Dési Huber István és Korniss Dezső is) rajzolt akt-stúdiumok; majd a húszas évek végéről való reklámgrafikák, amelyeket Bortnyik Sándor irányításával készített a Magyar Bauhausnak titulált Műhelyben; illetve a már Párizsban született plakátok, érdekes festmények és grafikák egész sora a harmincas évektől.

Ami azonban, ismételjük meg a szót, *érdekes* a szakembernek, az a filológiai adalék nem feltétlenül vonzza a publikumot. A közönséget nem a pre-Vasarely, hanem a mágus igézte és igézi meg. Az a művész, aki kiválasztott magának néhány egyszerű elemet — kört, háromszöget, négyzetet —, és ezekből tucatnyi szín — zöld, lila, kék, sárga. stb. — variálásával fényreklámok orgiáját meghazudtoló káprázatot varázsolt. A művészettörténet korábban is ismert koloristákat, akik mesterei voltak a színeknek; nem kevés festő tudott monumentális léptékben dekorálni. Az azonban alighanem most történt meg először, hogy egy festő közönséges síkidomokból és egyszerű színekből a művészet minden tekintélykeltő konvencióját megszabadulva hozott létre káprázatot. Vagyis leszállt az isteni magaslatról. Mert ez a piktúra, akármilyen vonzó is, nem annyira a szellemünket hozza izgalomba — emlékek felelevenítésével, nagyszerű álmokkal, gondolatokra serkentve, sokkal inkább a szemünket foglalkoztatja és tölti meg kellemes kéjérzéssel.

*

Hasonló szellemben dolgozik egy másik magyar származású művész is, *Nicolas Schöffer*, aki az op arttal rokon kinetizmusnak ugyancsak nemzetközi rangú és hírű művelője. Ő sem teljesen ismeretlen már a magyar közönség előtt. Kalocsán, ahol született, kis múzeumot rendeztek be néhány munkájából; fénylő szerkezete évek óta a Szépművészeti Múzeum modern gyűjteményében látható. Nagy kiállítással azonban most először mutatkozik be a hazai publikumnak. Mindjárt fényesen. Mert a *Műcsarnokban* is sorbanállnak, az úgynevezett prizma előtt olyan sok a néző, hogy alig látni a műsorát.

Fiatalabb Vasarelynél és csak később, a harmincas évek derekán távozott Magyarországról. A tanulás és a kísérletezés évei következtek Franciaországban. De talán lényegesebb, amit a művészetéről tudnunk kell. Ha Vasarely a konstruktivizmus egzakt geometriai ábráiból munkálta ki az op art rendszerét, Schöffer a mozgó-fénylő kostruktivista szobrok, a mobilok nyomán alkotta meg a maga ugyanilyen alapelven működő kompozícióit, amelyekkel az ötvenes években feltűnést, a következő évtizedben már világhírt, az 1968-as velencei biennálén pedig magas elismerést vívott ki magának.

E szitákra emlékeztető fényes krómacél lapok körülbelül úgy hatnak, mint egy-egy bonyolult antennarendszer. Akárcsak azok, mozognak, és fénysugár világítja meg őket. A műnek ugyanis nemcsak maga a fémplasztika része, hanem a mozgás során folytonosan változó árnyék is. Ez a szellemkép, elmosódottságánál fogva, kiemeli a fém pikáns csillogását, de a szobor egzaktságát puha árnyalatokkal ellensúlyozza és ezáltal mintegy feloldja.

Schöffer e módszerében semmi új nincs Moholy-Nagy László mobiljához képest. Hacsak a technikai kivitelezés tökéletességét és az alkotói leleményességet nem tekintjük annak. Az viszont már lényeges változás a húszas-harmincas évek elképzeléseihez képest, hogy az árnyékokat a mű részének tekintő Schöffer egész sor olyan gépezetet szerkesztett, amelyekben már ez az árnykép a látvány. Pszeudo-video készülékeket konstruált, amelyek színes képernyőjére a mögötte mozgó szerkezet árnyéka rajzol a változó fényviszonyokban folytonosan változó ábrát.

Ha Vasarelyre a racionalitás és a mérnöki pontosság, Schöfferre a sejtelmesség a jellemző. Ez utóbbitól, ha látványosságra törekszik is, távol áll mindenféle harsányság; ő a pára, a derengés, az áttűnés művésze. A hangulat tehát nagyon eltérő. Egy valamiben azonban közösek. Mindketten kozmikus látomásokra törekednek. A kozmoszt Vasarely óriási buborékokban jeleníti meg, amelyek úgy hatnak, mint azok a sejtrészletek, amelyekben a mikroszkóp alatt látszik: miként lüktet az élet. Schöffer fő eszköze ezzel szemben a tükör, amely megsokszorozza a látványt: felfelé éppúgy, mint lefelé, olyannyira, hogy az ember beleszédül. Ám nemcsak ez a szédülés ingatja meg fejét. A tükrökkel kibélelt háromszög, amelyet prizmának hívnak, oldalra is enged pillantást, ennélfogva a nézőnek az az érzése támad, mintha körhintával forogna a világba.

Ha azt kérdeznék tőlem: mi mást nyújt ez a csodatükör a mámoron kívül, akkor ugyancsak zavarba jönnék. Akárcsak Vasarely, Schöffer sem tesz mást, mint kitágítja szemünk előtt a világot. A változatok, az árnyalatok, a finomságok végtelenjével ráébreszt a szédülés szépségére. Idevarázsolja nekünk a világegyetemet, amelyet véges létünkben nem vagyunk képesek felfogni; törvényeit, földi halandóként, legfeljebb megérteni tudjuk. A varázslaton van a hangsúly. Mert nem bűvészek ők, akik ravasz és nagy ügyességet igénylő trükkökkel pusztán szórakoztatni akarnak. Ők zsonglőrök. Olyasmit csinálnak, ami egyszerre látszik felemelőnek és természetesnek, magától értetődőnek és csodálatosnak, mint amikor valaki forgó labdán közlekedik. Csak próbáljuk meg utánacsinálni, azonnal kiderül: nekünk nem megy a mutatvány. A mi dolgunk az, hogy önfeledten nézzük és örüljünk neki.

1982. X. 29.

ÖSZÖNTÉSE

TAKÁTS GYULA:

Becéről Illyés Gyulának Tihanyba

Szüretre kaptam meg a levelet,
hogy születésnapodra köszöntselek.

Hegyen vettem a hírt ... A tó fölött,
munkában nyakig, ért fürtök között.

Hegyen ... Munkában! ... Mindkét szó talál
s emel, akár az ozorai vár.

Folytatom hát ... Kosaram tollra váltva,
körözök Tájaid fölött a tájba,

mely Egy s mindkettő úgy ragyog, hogy ontja.
Minden szép ősznek ez a titka.

Köszöntlek Ősz! ... Hombár, pince, szüret
aligha gazdagabb, mint a tied!

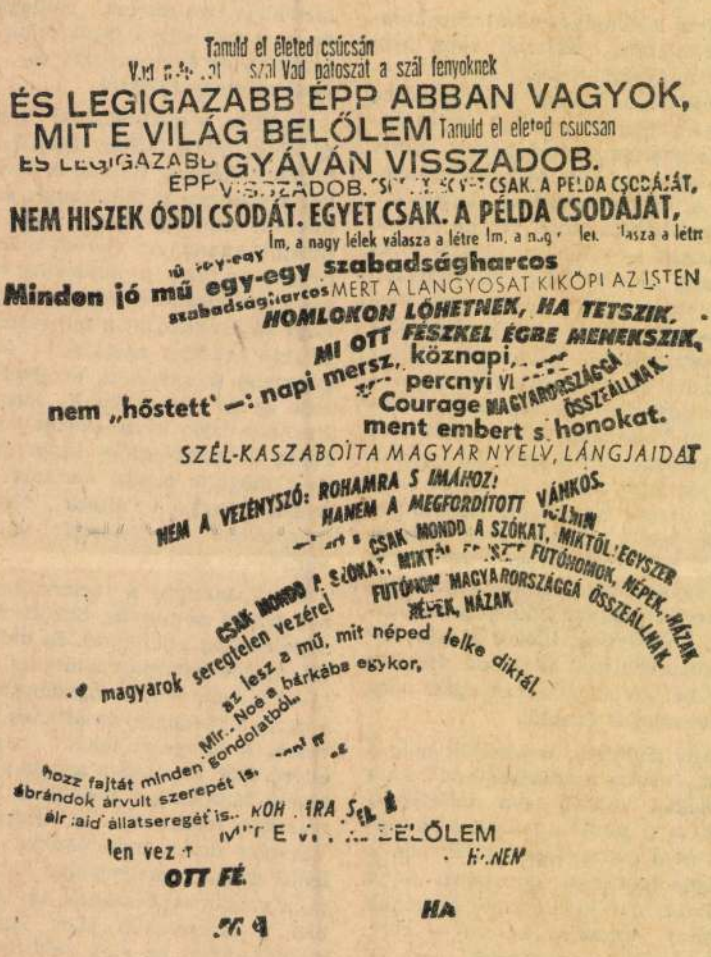

Zörgő János: Illyés-breviárium

ILLYÉS KÖZÜGYE

Hadd üdvözöljem a nyolcvanesztendős Illyés Gyulában a nyolcvanas évek magyarságának befogadó, s nem kirekesztő szolgálatát. Az érdeket védő, de más népek érdekét nem sértő etikát. A sokdimenziós érzést, melyet tágítani kívánt és kíván. Hadd üdvözöljem azt a sok évtizedes erőfeszítést, mellyel a magyarságot mindig is segítette volt megszabadulni a múlt árnyékától: kívül is, belül is. Hadd dicsérjem a felismerést: csak szabad nemzet tudhat ítélni maga felett. Csak szabad nemzetnek lehet igaz önismerete. Csak a teljes felszabadulás emelheti internacionalista magasságba a nemzettudatot. Benne kell üdvözöljem, minden múltbéli ítéleteim ellenére is, azt a költő-politikust, aki a világ internacionalista illúzióinak legintenzívebb idejében is megmaradt a nemzet dolgaival bíbelődőnek. S tette ezt, holott nem áhította kevésbé a nemzetek nacionalizmusainak elhalását. A nemzethatárok megszűnését. Üdvözlöm benne azt az össznépi magyarságot, amely a magyar történelem szemétdombjára veti az előítéleteket. Azoknak a fiatal nemzedékeknek sorát üdvözlöm benne, melyek nem beszélnek a szabadságról, mert szabadok. Nem magyarkodnak, mert magyarok. S nem érzik azt, hogy nemzet és haladás össze nem illő fogalmak. A nyolcvanas évek öntudatos, szocialista magyarságát kell üdvözöljem Illyés közügyeiben: mindazokat a sorsválasztókat, akik egyéni tiszta hangokat hallatnak. — Hadd ne titkoljam: magyarságomban való reményeimet is üdvözlöm benne most, mert nem mindegy, hogy a kétezredik év atomhasadásos égalján itt, a Kárpát-medencében — hogy az Ő szavaival éljek — „mi nappalodik elő?".

Mezei András

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

DAILY NEWS

Victor Vasarely

1979 JUN 27

1021

„Presence Paris – Budapest" eröffnet

Eine Kunstausstellung unter dem Titel „Presence Paris-Budapest" wurde am Montagnachmittag im Orangerie-Saal im Luxembourg-Garten unter der Schirmherrschaft des Präsidenten des französischen Senats, Alain Poher, eröffnet. Die Ausstellung dokumentiert die ungarische Kunst und die ungarischer Künstler in Präsenz reich. Es werden die Arbeiten von 75 teils in Ungarn, teils in Frankreich lebenden ungarischen Künstlern, bzw. Künstlern ungarischer Herkunft gezeigt. Den Kern der Schau bilden zwei Grafikserien, die in beiden Ländern lebende Künstler dem Gedenken des ungarischen Dichters Endre Ady und des Komponisten Béla Bartók widmeten sowie ein Buch, das in Zusammenarbeit von französischen und ungarischen Künstlern und ungarischen Dichters Attila József gedenkt. Diese Publikationen erschienen dank der Aktivitäten des Ungarischen Pressebüros in Paris und des Budapester Instituts für Kulturelle Auslandsbeziehungen unter Mitarbeit der Künstler Victor Vasarely, Nicolas Schöffer, Kolos-Vary, Ervin Pataki, Vera Székely, József Kádár sowie der in Ungarn lebenden Künstler Jenő Barcsay, János Kass und József Somogyi. Ein bedeutender Teil der Exponate in der Orangerie stammt aus französischem Privatbesitz.

Der Leiter des ungarischen Pressebüros in Paris, Imre Patkó, erklärte bei der Eröffnung, daß die Ausstellung — die sich selbstverständlich nicht mit den Ausstellungen „Paris-Berlin" und „Paris-Moskau" im Pompidou-Zentrum vergleichen wolle — die Präsenz der ungarischen Kunst dokumentieren möchte. Die in Frankreich lebenden ungarischen Künstler hätten aus ihrer Heimat die Erziehung und die Erlebnisse mitgebracht, aber gleichzeitig sei auch der französische Geist bei den in Ungarn arbeitenden Künstlern zu spüren. Die Ausstellung „Presence Paris-Budapest" ist bis zum 8. Juli geöffnet.

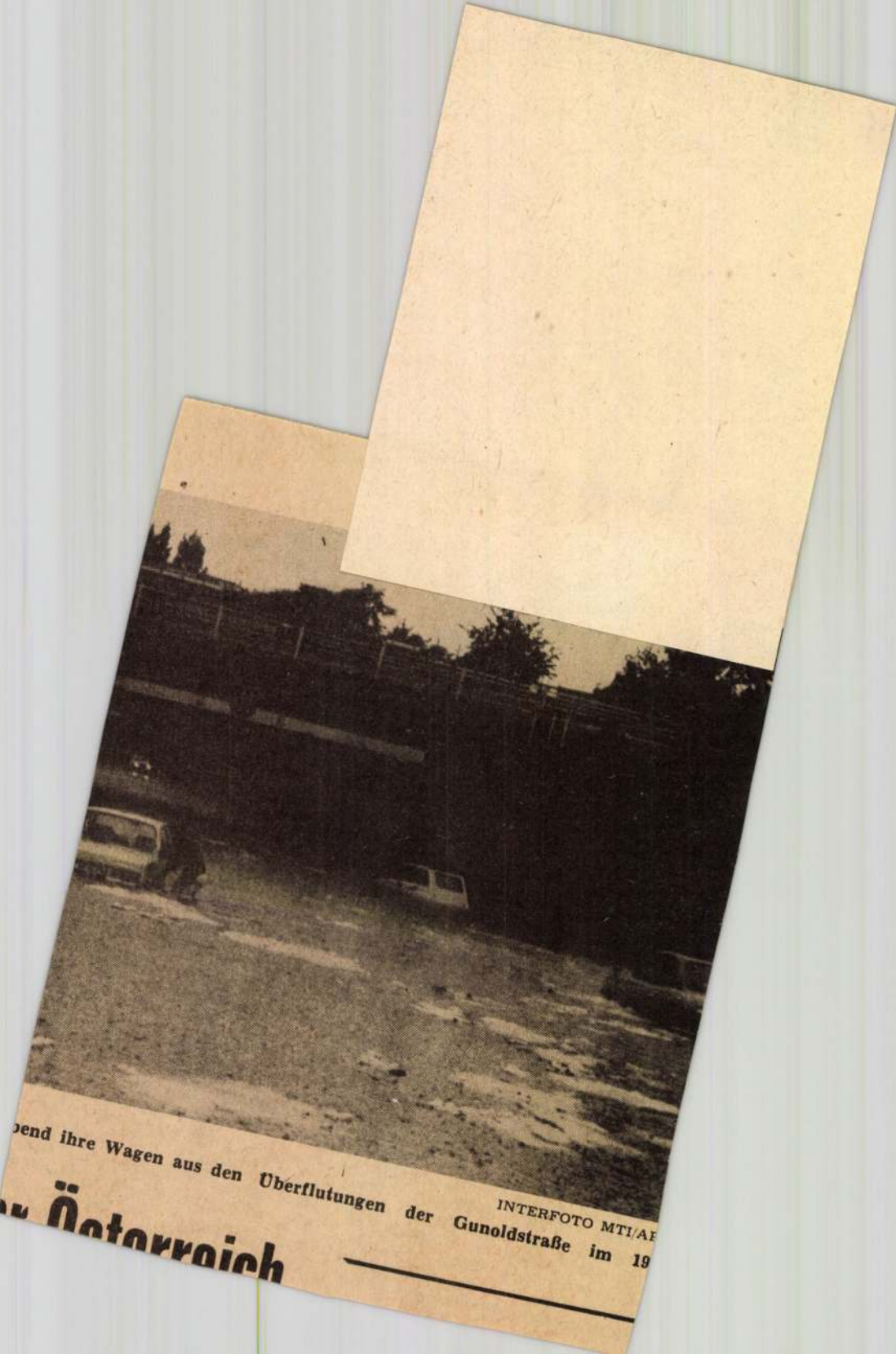

bend ihre Wagen aus den Überflutungen der Gunoldstraße im 19

INTERFOTO MTI/AP

Österreich

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 AUG 13
BUDAPESTER RUNDSCHAU
Victor Vasarely

BRD-Magazin für deutsch-ungarische Beziehungen

horizont

1021

„horizont" nennt sich ein Magazin, das vom horizont Verlag GmbH Köln herausgegeben wird und sechsmal jährlich im Umfang von 36 Seiten erscheint. Das Besondere an dieser Zeitschrift ist die Zweisprachigkeit — jeder Artikel erscheint sowohl in deutscher als auch in ungarischer Fassung.

Wie schon aus dem Untertitel hervorgeht, stellt die hervorragend illustrierte Zeitschrift die Beziehungen zwischen Ungarn und der Bundesrepublik Deutschland in den Mittelpunkt ihrer Abhandlungen. In der jüngsten Nummer finden sich z. B. ein Interview mit dem Minister für Wirtschaft und Verkehr des Bundeslandes Nordrhein-Westfalen, *Dr. Horst Ludwig Riemer*, anläßlich seines kürzlichen Budapest-Aufenthaltes und ein Exklusiv-Interview mit dem bayerischen Ministerpräsidenten *Franz Josef Strauß* über seine Vorstellungen ob der Vertiefung der bestehenden zwischenstaatlichen Beziehungen Bayern-UVR.

Darüber hinaus beschäftigt sich das Magazin mit dem hervorragendedn Repräsentanten der französischen Kunst und Literatur *Victor Vasarely*, der bekanntlich gebürtiger Ungar ist, und nennt den durch Farbreproduktionen aufgelockerten Artikel „Vasarely und sein Ungarn".

Die künftige ungarische Ausstellung „Ungarn-Panorama" in Düsseldorf, ungarische Filme, ungarischer Reitsport und ungarische Folklore kommen genauso zu ihrem Recht wie Hinweise für Ungarn-Touristen, ein Protrait des Bundespräsidenten Karl Carstens und Gespräche mit dem Handels- und Verkehrsminister des Freistaates Bayern, *Anton Jaumann*, sowie mit Münchens „OB" *Erich Kiesl*.

Alles in allem also eine sehr vielseitige Zeitschrift, die ihrem Untertitel wirklich gerecht wird und zur Festigung der Beziehungen zwischen der BRD und UVR mit *ihren* Mitteln beiträgt.

— e —

Beim Nati
der Soroks

Überreste einer Siedlung aus dem 13.—14. Jahrhundert wurden in Panyola (Nordostungarn) freigelegt

Victor Vasarely festőművész

Gyulán a Kohán György Múzeumot tavaly nyáron avatták fel. Ezzel megint lényegesen gyarapodott az ország kulturális térképe. Pécsett Csontváry és Vasarely gyűjteményei láthatók.

Losonci Miklós: Kohán György emlékmúzeuma Gyulán.
Békés Megyei Népújság, 1980. febr. 24.

Vasarely, Victor, festő

Táklatra nyílt meg.

– A hétvégi kult. prog. 8.

Népszabadság 1980 okt. 3.

Victor Vasarely

Az In memoriam Kassák
gyűjtemények szerepelnek
a művész alkotásai is.

Bodri Ferenc: In memoriam Kassák.
Művészet, 1980. október – 45. lap.

Vasarely, Victor, festő

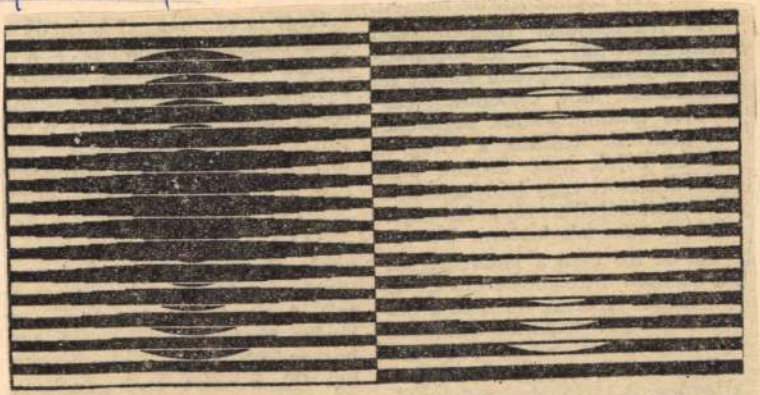

Victor Vasarely: Capello, 1964 — a művész fantáziáját a technika is segíti.

Székely A.: A modern művészet történetéből 14.

Nk. szabadság Bp. 1980 nov. 2.

Victor Vasarely

Méltatás.

Bodri Ferenc: In memoriam Kassák.
Művészet, 1980. október – 45. lap.

FILMVETÍTÉSEK

minden szombaton 15 órai kezdettel

(B.ép. fszt. előadóterem)

4

Kortárs művészet

Paletta

Vasarely

Borsos Miklós

Mozaik aranyháttérrel (Barcsay)

Victor Vasarely
festőművész

a Magyar Nemzeti Galéria Programja
1980. október

23 A Nyolcak (Berény Róbert, Czigány Dezső, Czóbel Béla, Kernstok Károly, Márffy Ödön, Orbán Dezső, Pór Bertalan és Tihanyi Lajos)

Előadó: Szabó Katalin művészettörténész

FERENCZY NOÉMI

sorozat 1.

30 Középkori francia és németalföldi falikárpit művészet

Ferenczy Noémi tanulóévei Párizsban

Előadók: László Emőke és Pálosi Judit

művészettörténészek

Victor Vasárely, festőművész

Barcs Sándor olvassa fel írását:

a külföldön élő magyarokról, akik nem tagadják meg hazájukat – szól az adás. Igen sok kisember van, aki külföldivel szemben védte a mai haza becsületét, azért, mert tisztességes ember volt. — A nagyok közül Amerigo Tot, /Táth Imre/ Victor Vásárhelyi /Vásárhelyi Győző/ Szász Endre neve merült fel, akik magyarságukat nem tagadják meg.

Tiszta szívvel.

1980. II. 3. Kossuth, 12.47 /Kiné/.

Vasarely, Victor, festő

Megemlítve

Bernáth László: Rendhagyó ~~ke~~ rekviem 2.

Esti [illegible], Bp. 1979 júl. 10.

Vasarely, Victor, festő

AZ OP-ART

-: Az op-art mestere

6.

Esti Hírlap, Bp. 1979 jún. 2.

Vasarely, Victor, festő

VICTOR VASARELY grafikáiból nyílt meg kiállítás pénteken Budapesten, a XIX. kerületi Nagy Balogh János kiállítóteremben. A tárlaton bemutatott 38 grafika — amelyek a pécsi Vasarely Múzeum tulajdonában vannak — a művész korai, op-art korszakát idézi fel.

-: Hk

Népszabadság, Bp. 1980. jan. 19. 8.

Vasarely, Victor, festő

L.: Zichy M.

É. J. Képzőművészet és iparművészet 379.

Élet és Tudomány, Bp. 1980. márc. 21 XXXV/12

Vasarely, Victor festő

L. Kass János

–: Mi várható?

12.

Nincszabadság Dr. 1979. okt. 26.

Vasarely, Victor, festő

Jellegzetes, iskolát teremtő alakja a képzőművészet forrongó korszakának.

Aradi Nóra: Művészet és történelem 694–700

Jelenkor, Pécs, 1980. júl.-aug. XXIII/7-8.

Vasarely, Victor, festő

L: Kállai László

12.

– : Mi várható?

Népszabadság, Bp. 1979. szept. 28

Vasarely, Victor, festő

• VASARELY-KIÁLLÍTÁS nyílik ma délután a pécsi Janus Pannonius Múzeum gyűjteményéből a salgótarjáni Ifjúsági Házban.

8.

_: O Vasarely-kiállítás

Esti Hírlap, Bp. 1979. nov. 12

Vasarely, Victor festő

l.: Fejő J.

Nemes György: Hogy is van ez? 14.

Népszabadság, Bp. 1979 nov. 18.

Vasarely, Victor, festő

A stuttgarti SZIRMAI ARCHIVUM kiadásában megjelent *Benkő Ákos* magyar nyelvű Szirmai Károly-monográfiája, valamint *Szirmai Endrének*, az író fiának francia nyelven írott „Ici naquit la pensée . . ." („Itt született a gondolat") c. munkája Victor Vasarelyről. – A Svájci Magyar Irodalom- és Könyvbarátok Köre megjelentette Zürichben a KERÉNYI KÁROLY ÉS A HUMANIZMUS c. 1977-es luganói tanulmányi napok anyagát, az *Árkay László, Dénes Tibor, Fáj Attila, Ferdinandy Mihály, Hanák Tibor, Kerényi Magda* és *Cs. Szabó László* tanulmányát tartalmazó kötetet.

– : Krónika

Boríték 3.

Jelenkor, Pécs, 1980. sept.

XXIII/9.

Vasarely, Victor, festő

L. Gulácsy

Doleskó: Tárlat, árverés előtt

8.

Nemzeti Galéria Bp. 1979 dec. 7.

Victor Vasarely

Magyar

Tárlat Vasarely grafikáiból

Victor Vasarely grafikáiból nyílt kiállítás pénteken Budapesten, a XIX. kerületi Nagy Balogh János kiállítóteremben.

A tárlaton bemutatott 38 grafika — amelyek a pécsi Vasarely Múzeum tulajdonában vannak — a művész korai, op-art korszakát idézi fel.

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY grafikáiból — a pécsi Janus Pannonius múzeum gyüjteményének anyagából — kiállitás nyilt tegnap Dunaújvárosban, az Uitz teremben. A tárlaton a világhirü művész több mint ötven alkotását láthatják az érdeklödök.

Magyar Hirlap 1980/7/12/9

Vasarely, Victor, Jestő

L. Szandai Sándor

Menyhért László: Keze nyomán saját életre. 26-28

Jászkunsály, Szolnok, 1980 szept. XXVI/3

Vasarely, Victor, festő

Megemlítve.

Firon András: A Renault-gyárból kirestek 2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 jan. 21.

Vasarely Victor festő

L. Udvardi E.

—: Ud

8

Népszabadság, Bp. 1980 júl. 12.

Vasarely, Victor, festő

L: Molnár Farkas

-: Kinek ajánlja? Csaplár Ferenc az Avantgarde 14

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 17.

Victor VASARELY

Vega Pok /szines szitanyomat/

Somogyi György:Pedantéria? Anarchia?
MÜVÉSZET,1979. december - - 25.lap.

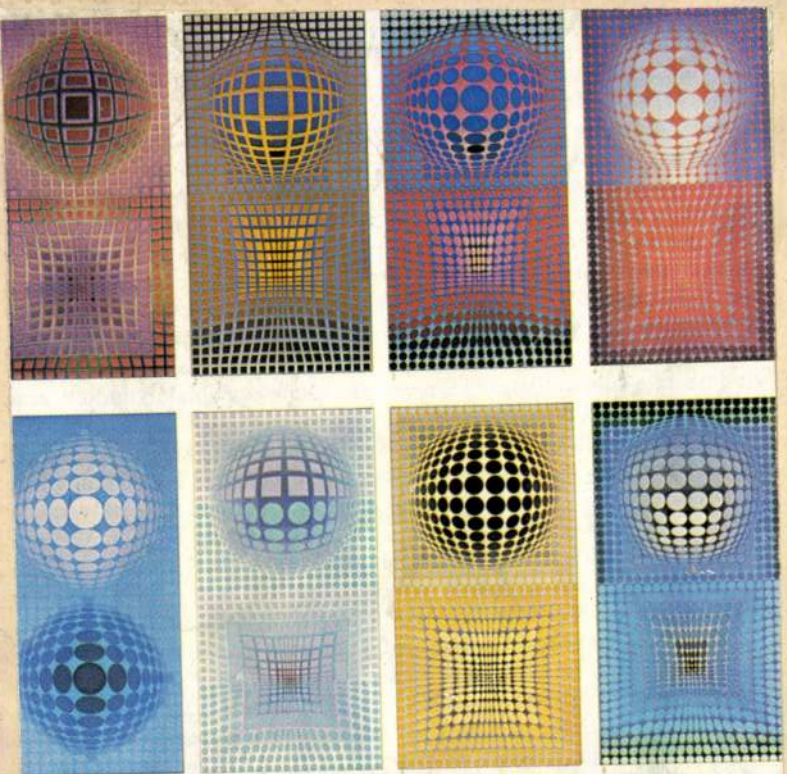

ictor Vasarely: Vega Pok, színes szitanyomat, egyenként 102×60 cm, 1972

Pestimüvész
1021

Victor Vasarely állandó tárlata Pécsett

KILÁTÓ

A tér-illuzionizmus művészete

Pécs a történelmi műemlékek, múzeumok, képtárak s a pezsgő kulturális élet városa. Magyarországnak kevés hasonló építészeti és művészeti atmoszférájú középvárosa van, amelyben olyan szerves egységbe olvadna a történelmi múlt és a jelen, épületekben, szobrokban, műkincsekben, iparművészeti díszítésekben és képzőművészeti alkotásokban, mint ebben a dél-dunántúli városban, ahol a régi hagyományok kultúrértékei és a modern civilizáció vívmányai harmonikusan élnek együtt. A városnéző idegen a bőség zavarával küzd: mit látogasson meg előbb. A remekművű barokk székesegyházat, *Lotz Károly* és *Feszty Árpád* freskóival? A török uralom idejéből fennmaradt *Gázi Khasin* vagy *Jakováli Hasszán dzsámiját* a mellette álló minarettel, esetleg *Idrisz Baba türbéjét?* Vagy inkább a *Janus Pannonius Múzeum* öt épületben elhelyezett gazdag anyagát — állandó kiállításait, a *Csontváry Múzeumot*, a *Vasarely Múzeumot*, a *Modern Magyar Képtárat*, amelyben ottjártamkor épp *Amerigo Tot* (Tóth Imre) és *Uitz Béla* tárlata volt látható? Netán a *Zsolnay-gyár világhírű porcelánkiállítását?*

Az idei nyáron harmadízben néztem végig festészeti tárlatait — köztük a Vasarely Múzeumot. Az első alkalommal tárlatvezető kíséretével ismerkedtem a kiállított művek szokatlan formavilágával. Nem a műértő szemével, hanem a modern képzőművészet iránt megnyilvánuló kíváncsisággal, utóbb pedig Vasarely művészetének mindig új élményt és lelki tartalmakat kavaró hatása alatt csodáltam meg tárlatát.

Victor Vasarely

Victor Vasarely — Vásárhelyi Győző — Pécsett született 1908-ban. Művészeti tanulmányait Budapesten, a *Podolini-Volkmann festőiskolában* kezdte 1927-ben, majd 1928—29-ben *Bortnyik Sándor „Műhely"*-ében képezte magát tovább. 1930-ban Párizsban telepedett le, azóta ott él, francia állampolgár. 1940-ig munkásságára a grafikai művek jellemzők, illusztrálással és alkalmazott grafikával foglalkozott. Művészete gyökerei a *Bauhaus* iskoláig nyúlnak vissza; mindenesetre távoli ihletője a képzőművészet modern építészethez kötött továbbfejlesztésére irányuló törekvésében.

A sík-ábrázolás újszerű térproblémái foglalkoztatták leginkább. Ennek a korszakának közismertebb alkotásai a *Zebra* és a *Zebrák* című, művészete reklám-emblémájaként is használt, nagyméretű gyapjú falikárpitjai. Több más munkáján az egymásra vetített párhuzamos vonalak permutációját és az így elért perspektivikus hatásokat vizsgálta. A 1935—37-ben készült tanulmányain a szürreális megoldásokon azonban már túlmutatnak *a négyszöggel és a sakktábla-motívumokkal* végzett kísérletei. Az *Arlequin-sorozata* már teljességében magában hordja a *tér-illuzionizmust*. 1944-től kezdett rendszeresen festeni. Útkeresésének mintegy tízéves korszakát „tévutaknak" nevezi. 1947 után alakult ki jellegzetes stílusa. Ettől kezdve képei geometrikus elemekből állnak, amelyek kompozíciója a nézőpont változtatásával együtt változik. Irányzatát *kinetizmusnak* nevezi. Letisztult formanyelvének első jelentős állomásához 1949-ben érkezett el; 1950-ben a párizsi *Denise René Galériában* mutatta be műveit. Ezen a tárlaton már a kísérleti szakaszon túljutott, céljaiban megbizonyosodott művész állt közönsége előtt. A következő években csoportos tárlatokon szerepelt a *skandináv államokban és Sao Paolóban*. Törekvése a művészi önmegvalósítás konkrét feladatain túl a modern építészet anyagaihoz illő új ornamentika kialakítása. Eszméje a sokszínű város, amint egy 1953-ban tett nyilatkozatában mondta: *„A műalkotás akkor válik teljessé, ha behatol a társadalmi rétegekbe és közkincsé lesz"*.

Közösségi elképzeléseinek megvalósítására 1954-ben kapott lehetőséget. Az *épülő caracasi egyetemi város* részére három jelentős művet alkotott, amelyek a kinetizmusnak és az általa hirdetett színes város eszméjének építészetben alkalmazott első példái. Akkoriban készültek műveiről az első nagyméretű, gyapjúból szőtt falikárpitok is. Különösen értékes példányok láthatók ezekből a Múzeumban, fekete-fehér és színes változatokban egyaránt, mint például az *Orion-Blanc*, a *Május*, az *EG—1—2*, a *Dia Argent*, a *Maamor* vagy a *Vonal-Fegn*. Ugyancsak látványosak a plasztikus tér-illúziót keltő, színes *Vega-Sakk* és a fekete-fehér *Cheyt-Pyr*.

Egyre fokozódó sikereit 1955-től napjainkig nagy nemzetközi elismerést jelentő, közel huszonöt kitüntetése — köztük a *Francia Becsületrend* és a *Guggenheim-díj* — jelzi. A hírnév nem hullt ingyen az ölébe. Művészete világszerte feltűnő érdeklődést váltott ki. 1930-tól 1975-ig Stockholmtól Johannesburgig és Tokiótól Buenos Airesig százhatvanat meghaladó egyéni kiállítást rendezett; a művészt és munkásságát könyvek sorozatai, épületeken megvalósított alkotásai értékelik és bizonyítják.

Az akkor már világhírű művész 1968-ban vette fel a kapcsolatot szülővárosával. Negyvenkét *szerigráfiát* adományozott a Janus Pannonius Múzeumnak, amelyekből 1969 márciusában kiállítást rendeztek Pécsett. Még az év őszén került sor gyűjteményes kiállítására Budapesten a Műcsarnokban. 1971-ben újra ellátogatott Pécsre. Közte, a megye és a város vezetősége között megegyezés született a Vasarely Múzeum létrehozására, amelyet szülőházában, a Káptalan utca 3. sz. épületében helyeztek el. 1974-ben újabb kiállítási anyaggal gazdagította a Múzeumot. Saját alkotásain kívül átadta felesége, *Claire Vasarely* válogatott gyűjteményét, valamint a kortárs külföldi művészek néhány jeles művét is.

Claire Vasarely festői munkásságát egyébként férjével együtt szintén Budapesten, *Bortnyik „Műhely"*-ében kezdte. Művészetének alakulására a *Bauhaus iskolája és a magyar folkról* volt a meghatározó. A Vasarely Múzeumban kiállított művei közül a *Conte de Fees* és a *La princesse* című faliszőnyegei, valamint a *Soleil noir* és a *Cellules* c., gazdagon dekorált, mesebeli hangulatokat ébresztő s jelképes elemekkel motivált képei emelkednek ki.

Victor Vasarely művészi módszere már eddig is újszerűséget jelentett a *városképek díszítésében*, s mintha *Pécs új városnegyedei*, az Uránváros és a mostanában épülő kertvárosi lakótelep architektúrájában is éreztetné hatását. A változatos ornamentikájú háztömbök a közösségi művészet létrehozására irányuló szándékát testesítik meg, amely szerint lehetséges a modern lakótelepek sivár egyhangúságának feloldása.

MIKUS SÁNDOR

olotka beszéde

kereskedelem számára, s hogy növeljük az egész csehszlovák gazdaság teljesítményét. Ebben az irányban még mindig bizonyíthatóan nagy tartalékaink vannak, amint arra a CSKP KB 11. ülése is kifejezően rámutatott, s ahogy azt az egyes gazdasági területekkel foglalkozó ülések is hangsúlyozták, beleértve a CSKP KB 13. ülését, amely a mezőgazdaság és az élelmiszeripar további fejlesztésének kérdéseivel foglalkozott.

Szorosabb együttműködést a szocialista közösség országaival

Gazdasági fejlődésünknek — és az életszínvonal emelésének — jelentős forrásai van-

nd (Gyökeres György felvétele)

nak még a Szovjetunióval és a szocialista közösség többi országával folytatott szorosabb együttműködésben. A nemzetközi integráció útjának, a kétoldalú szakosítás és kooperáció fejlesztésének jelentőségét — a KGST keretében is — Husák és Brezsnyev elvtársak ismételten hangsúlyozták legutóbbi krími baráti találkozójukon. Mindannyiunk érdeke, hogy ezeket az alapelveket következetesebben váltsuk valóra minden szakaszon, természetesen a mezőgazdaságban is, ahol számos példa bizonyítja a Szovjetunióval és a többi testvéri szocialista országgal folytatott szoros együttműködés hasznosságát.

TISZTELT BARÁTAIM!

Az aratóünnepély mindig az új gabonatermés, az új kenyér ünnepe volt, és most is az. Mindannyian nagy gondban voltunk, amikor már a tavalyi száraz ősz nem sok jót ígért, amikor a búza vetőmagja nem a legjobban előkészített talajba helyenként kiváló gabonatermést értek el.

Erről az emelvényről is nagyra értékeljük színvonalas munkájukat, s külön gratulálunk azoknak a vállalatoknak, kollektíváknak és egyéneknek, amelyek és akik az elért eredmények alapján magas állami kitüntetésekben részesültek.

Az aratás eredményességéről és az új kenyér megteremtéséről való gondoskodást annak tudatában értékeljük, hogy a legközelebbi napokban és hetekben nem kevésbé fontos munka áll előttünk, az őszi érésű növények betakarítása, amely a mezei munkák egész évi folyamatának legigényesebb szakaszát képezi. Mezőinken érlelődik már a kukorica és a cukorrépa, jó termés ígérkezik burgonyából, a késői zöldségfélékből és a szőlőből, s rendkívül nagy jelentősége van számunkra a szálas takarmánynövények második, illetve harmadik betakarításának. Talajba kívánkozik az őszi repce, közeledik az őszi szántás, az őszi vetés, általában véve az új termés előkészítésének az ideje.

Aratóünnepélyünknek abban is nagy szerepe van, hogy mezőgazdasági dolgozóinkat a lehető legjobb évi eredmények elérésére mozgósítja és lelkesíti e harc új szakaszában. Ezért erről a helyről is hangsúlyozzuk, hogy a gazdaságunk előtt álló bonyolult problémák megoldásában a nap szigorú követelményeként minimális veszteséggel kell betakarítani mindent, ami a mezőkön megtermett, gondoskodni kell a terméseny jó raktározásáról és feldolgozásáról, hogy legyen elegendő takarmány, hogy minél jobban teljesítsük a feladatokat az élelmiszeriparban, s hogy jó alapokra helyezzük a jövő évi termést.

Megkülönböztetett figyelmet az őszi csúcsmunkáknak

Ezért elsősorban mezőgazdasági dolgozóinkhoz fordulunk, hogy az egész társadalom érdekében — és saját érdekükben is — tovább fokozzák igyekezetüket a jó évi eredmények elérésére a növénytermesztés és az állattenyésztés szakaszán. Abból indulunk ki, hogy mezőgazdaságunkban a rátermett, áldozatkész és hozzáértő vezetők, a termelési folyamatokat szervező lelkes szakemberek tízezrei olyan erőt képeznek, amely előbbre viszi a haladást, akik tetteikkel és szavaikkal magukkal ragadják a dolgozókat a mezőkön, a raktárakban és az állattenyésztési farmokon végzett mindennapi munkájukban.

Egyúttal a többi gazdasági ágazat és a nem termelési szféra dolgozóinak a figyelmét is felhívjuk arra, hogy a mezőgazdaságnak nyújtott segítségnek az őszi csúcsmunkák idején jelenlegi feltételeink között rendkívül nagy társadalmi és népgazdasági jelentősége van. Biztosak vagyunk benne, hogy a nemzeti bizottságok, az ipari és az egyéb üzemek, az ifjúság és a csehszlovák néphadsereg tagjai jelentős segítséget nyújtanak majd ahhoz, hogy az esetleg kedvezőtlenül alakuló időjárás mellett is ei-

letén, a termelési és a nem termelési szférában alapvető feltétele annak, hogy népgazdaságunk tovább fejlődjön, hogy emelkedjen az életszínvonal, szilárduljanak a szociális biztonságok, ám ugyanakkor az egész szocialista közösség erősítését is jelentős mértékben elősegíti, beleértve a békéért és a társadalmi haladásért folytatott világméretű harcot. Állampolgáraink, a munkaszerető emberek, s különösen a földművesek mindig nagy fájdalommal élték át a pusztításokat, az elemek dúlását, s a romboló háborúra is fájdalommal gondolnak, bárhol is történik az a világon. Mindannyian tudatában vagyunk annak, hogy a nemzetközi porondon még nagyobb odaadással kell harcolnunk a világbéke megőrzéséért, mint ahogy a gabona kalászaiért, az új termésért küzdünk, ami olykor nagy erőfeszítéseket igényel. Tisztában vagyunk azzal is, hogy nemzeteink kinek és minek köszönhetik, hogy immár csaknem három és fél évtizede békében élhetnek, hogy az imperialista héjáknak nem sikerült a világot termonukleáris katasztrófába dönteniük. A béke a nyugodt munka döntő feltétele a gyárakban és a mezőkön, s a jelenlegi időszakban az emberi faj létezésének egyedüli alternatívája. Ezért mi is a világ békeszerető erőinek az oldalán állunk, pártunk és államunk vezetősége, s állampolgáraink milliói lelkesen támogatják ezért a Szovjetunió, az SZKP, a szovjet kormány, személyesen pedig Brezsnyev elvtárs fáradhatatlan törekvését, hogy tovább szilárduljon a béke, a biztonság, a nemzetek és az államok közötti együttműködés, hogy az enyhülés folyamata megfordíthatatlanná és állandóvá váljon. Ezért lelkesen üdvözöljük és támogatjuk a stratégiai fegyverek korlátozására vonatkozó szerződés megkötését, amelyet L. I. Brezsnyev elvtárs Carter elnökkel együtt Bécsben írt alá. Ezért szilárdan állunk osztálytestvéreink, vietnami barátaink mellett, akik hősiesen ellenállnak a hegemonista kínai vezetés agresszív politikájának, ezért támogatjuk Angola, Etiópia, Kambodzsa, Afganisztán és más országok népét, akik széttörték a reakciós rendszerek és a kolonializmus bilincseit, s a szabadság és a szocializmus útján haladnak.

A CSKP XV. kongresszusa határozatainak megvalósításáért

ELVTÁRSAK, KEDVES BARÁTAIM!

Mindannyian tudatában vagyunk annak, hogy milyen nagy jelentősége van a mindennapi becsületes munkának a világbéke és szocialista életünk erősítésében. Amikor felejthetetlen felkelésünk 35. évfordulója alkalmából tisztelgünk a felszabadításunkért küzdő harcosok előtt, s amikor szocialista mezőgazdaságunk sikeres szövetkezeti útjának három évtizedét értékeljük, elsősorban arra vállalunk kötelezettséget, hogy becsületes munkánkkal továbbra is gyarapítani fogjuk szocialista társadalmunk anyagi és szellemi gazdagságát.

A XV. kongresszuson előirányzott célok eléréséért folytatott igyekezetünkben jelentős szerepet töltenek be önök is, mezőgazdasági dolgozók. A

VICTOR VASARELY alkotásaiból nyílik meg kiállítás november 5-én a budapesti Metró Klubban. A hat napig tartó tárlaton Magyarországon eddig még nem látott szitanyomatok, op-art kompozíciók, üveg- és porcelánfestmények láthatók.

Népszabadság, 1984. X. 25

Vasarely, Victor (1908-)

„Kompozíció barna fekete-fehérben"
Szitanyomat 36x19 cm J.l.j. Vasarely
kiállítási ár: 8000 Ft.

„Zebrák" Szitanyomat 50x50 cm
J.l. lenyomat: Vasarely kiállítási ár: 12000 Ft

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

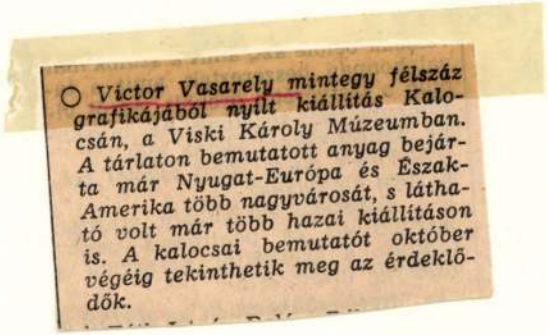

○ Víctor Vasarely mintegy félszáz grafikájából nyílt kiállítás Kalocsán, a Viski Károly Múzeumban. A tárlaton bemutatott anyag bejárta már Nyugat-Európa és Észak-Amerika több nagyvárosát, s látható volt már több hazai kiállításon is. A kalocsai bemutatót október végéig tekinthetik meg az érdeklődők.

Népszabadság, 1984.IX.20.

Vasarely, Victor, festő

□ A VICTOR VASARELY grafikái című kiállítást Pogány Gábor művészettörténész nyitja meg január 18-án fél 4-kor a Nagy Balogh János Kiállítóteremben (XIX., Ady Endre út 57.). A tárlat február 24-ig tekinthető meg.

2.

-□ A Victor Vasarely

Esti Hirlap, Bp. 1980 jan. 16.

VICTOR VASARELY műveiből nyílt kiállítás hétfőn Budaörsön. A Jókai Mór Művelődési Házban a művész több mint ötven alkotását — festményeit, kinetikus képeit, grafikáit, porcelánjait és könyveit — láthatja a közönség április 12-ig.

Népszabadság, 1984. IV. 3.

Vasarely, Victor (1908-

„Bartóknak" Szitanyomat 50x32 cm
J.l. középen: Bartóknak. Vasarely
48/100 lap. Védett.
Kikiáltási ár: 10000 Ft.

BÁV 50.Képaukció katalógus Bp.1979.december

ÉRTÉKEK ŐRZŐI

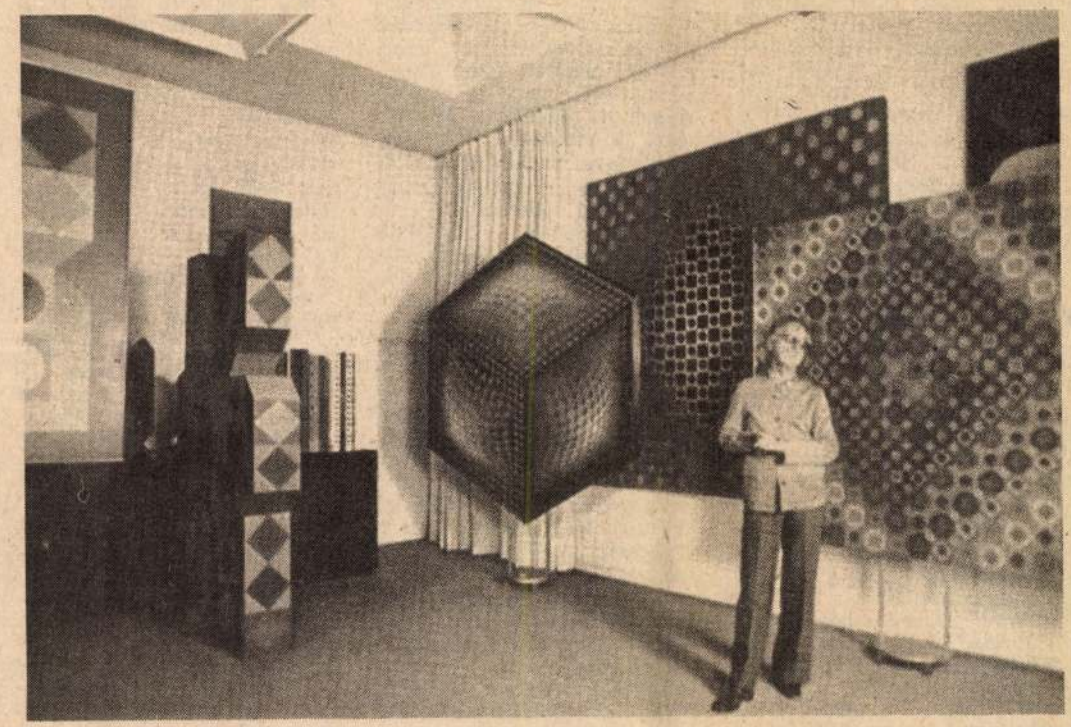

Vasarely és az ő világa

„Egy magángyűjtemény lehet gazdag, de a gyűjtő az esetek többségében nem az." Úgy hangzik, mint egy ősi közmondás, *Szíj Rezső*, a *Budapesti Műgyűjtők és Műbarátok Egyesületének főtitkára* szerint éppoly alapigazság is.

A félreértés azonban szinte általános. A közfelfogás szerint a műgyűjtés úri passzió, olyan szerencsés emberek kedvtelése, akik nem tudják mire költeni a pénzüket, vagy éppen jó befektetésnek gondolják. Holott többnyire összekuporgatott — olykor a cigaretta és az alkohol árából összerakott — forintokból jön létre apránként, hosszú-hosszú évek alatt egy-egy komoly magángyűjtemény.

A Metró Klubban kiállítás nyílt Csepei Tibor Vasarely-gyűjteményéből. A látogatók első laikus sóhaja ezúttal is így hangzott: *„Mibe kerülhetett ez a kincs!"*

A műgyűjtést azonban csak el kell kezdeni. Mindegy hogyan. Néha a véletlen ajándéka egy értékes kép, porcelán, szobor, vagy valamilyen nagyon régi tárgy és akkor már nincs megállás. Igazi, mély szenvedéllyé válik — *ez az építés szenvedélye.*

Csepei Tibor „mániája" Vasarely. Ő maga muzsikus, a képek zenei hatása vonzza.

— *Ott az az örvénylő kék és lila* — mutat egy nagyméretű képre —, *ahogy az ember szemében egymásraforog, nekem konkrét hangjegyeknek tűnik, amelyek azonban nem pusztán jelek, hanem a zenei képleteket is hallom.*

Tudom, hogy nem napi nyolc órát tanít, hanem annál sokkal többet. És szombat-vasárnap tanítványaival járja az országot, hangversenyeket ad — voltaképpen ezekért a Vasarelykért dolgozik, minden egyéb ezután következik. Ezért a kiállításért rengeteget dolgozott — az egész az ő munkája, még a teremőr, a tárlatvezető tiszte is. Most egy hullafáradt ember dadogja el lelkesen, hogy ezt a ritka művészi értéket nem őrizgetheti csak úgy önmaga gyönyörűségére, szeretne élményt, örömöt szerezni vele másoknak is. Vasarely egész pályája látható itt, a harmincas évek ragyogó rajztudásról tanúskodó hagyománytiszteletétől napjainkig. Nem mindennapi lehetőség.

Szíj Rezső főtitkár beszél egy tagtársáról, aki, miután gyári munkásként nyugdíjba vonult, elvesztette életének értelmét, ivásnak adta a fejét, haszontalan, letört embernek érezte magát. Valahogyan, véletlenül egy értékes képhez jutott, s amikor az egyesület tagjai megvizsgálták a művet és csak úgy finoman megjegyezték, mennyivel szebben mutatna a falon, mint a gitáros cigánylány, végül még a tapétát is leszedte, a giccseket kidobálta és ma már az egyesület tagjaként művészettörténeti előadásokra jár, értékes gyűjteményt hozott létre az otthonában. Természetesen az alkoholról is leszokott, már csak azért is, mert egyszerre két szenvedély bizony sokba kerülne.

Álszenteskedés volna, ha azt állítanám, hogy a műgyűjtés kifejezetten a legszegényebb rétegek szenvedélye. Voltaképpen csakis a mindennapi szükségletek megteremtése után következhet. Szükséges továbbá, hogy a gyűjtő — diák, szakmunkás vagy egyetemi tanár — szert tegyen olyan műveltségre, amely biztosan eligazítja a kultúr- és művészettörténet évszázadaiban, hogy sohase lépjen félre, az ízlése mindig megbízható legyen.

Az egyesület rendszeres baráti összejövetelei voltaképpen *olyan „szabadegyetemek", amelyek ezt a műveltségszintet teljesen demokratikusan, iskolai végzettségre való tekintet nélkül mindenkinek ingyen adják.*

Tudom, a szakemberek most azt várnák tőlem — joggal —, hogy beszéljek arról a programról, amelyet az egyesület nemes céljául kitűzött: a nemzet múltbeli és jelen értékeinek megőrzéséről; hogy külföldre is kinyújtja kezét, megmenteni amit csak lehet a magyar kultúra értékeiből a világ bármely részén született is (ha lehet hazamenteni, mint például Prokop Péter 685 képét Rómából); hogy a művészeti intézményeknek mintegy meghosszabbított karja, a nemzet érdekében (és nem egyéni érdekeltségek alapján) dolgozik, gyűjt, nevel, szervez, missziót hirdet és diplomáciai munkát végez.

Mégis, *számomra az egyesület demokratizmusa a megkapó és példamutató. Itt mindenkit egy cél érdekel. És ez az egyetlen cél a kapcsolatok alapja.* Ha a körlevél valamely alapítványra adományokat kér, megszámlálhatatlan a névsora azoknak, akik 1000-től 10 forintig a pénzt postára adják. A köszönetnyugtázás éppen akkora az ezresért, mint a tíz forintért. És nyilvános!

A Budapesti Műgyűjtők és Művészetbarátok Egyesületének 800 tagja van — de a tagtoborzás még nem ért véget. Valamennyien társadalmi munkát végeznek. És valamennyien annyit, amennyit csak bírnak. Azt mondja Szíj Rezső: *„Úgy látszik, manapság az emberek azt a munkát végzik igazán szívesen, amiért nem kapnak fizetést." Itt köszönet a fizetés. Lehet, hogy ebből jut kevés?* Azt az áldozatot, amit nem lehet megfizetni, csak nevetségesen csekély összeggel, inkább őszinte köszönő szóval honoráljuk. Néha mindennél többet ér.

Kovács Júlia

Mongol kulturális rendezvények

A mongol népi forradalom 60. évfordulója tiszteletére mongol kulturális rendezvénysorozatot tartanak hazánkban szeptember 21. és 28. között. Ebből az alkalomból tartott sajtótájékoztatót pénteken a Vörösmarty téri zeneművészek klubjában *Dundogijn Cevegmid* mongol miniszterelnök-helyettes, kulturális miniszter. Mint hangsúlyozta: *a mongol nép életében jelentős ünnep alkalmából — első ízben — sorra kerülő rendezvénysorozat fontos lépés az országaink közötti kulturális kapcsolatban.*

Színházműsor

Erkel színház: Simon Boccanegra (E. b., 1. ea., 7), **Vígszínház:** A sanda bohóc (7), **Pesti Színház:** Deficit (7), **Vidám Színpad:** Nyitott ablak (7), **Thália Színház:** Jogászok (7), **Mikroszkóp Színpad: — Pécs:** Hogyan? Tovább! (du. 5 és fél 9), **Radnóti Miklós Színpad:** Szerelmeskedések (du. 4), **József Attila Színház:** Pajzán históriák (7), **Operettszínház:** Leányvásár (7), **Bábszínház — Népköztársaság útja:** Óz (du. 4), **Jókai tér:** Jancsi és Juliska (du. fél 3), **Radnóti Műv. Ház:** Bohóc rókák (du. 3), **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkusz '81 (fél 4 és fél 8).

VASARELY, Victor

Népszava 1981. szept. 19.

Az ÉVM és az építők szakszervezetének tanácskozása

Ábrahám Kálmán építésügyi és városfejlesztési miniszter és *Gyöngyösi István*, az Építő-, Fa- és Építőanyag-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára és vezető munkatársaik pénteki találkozójukon megvizsgálták az építő- és építőanyagipari termelés eredményeit, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítására kitűzött célok teljesítését, egyben meghatározták az 1982. évi együttműködés programját.

Elutazott Budapestről Kurt Blecha

Pénteken elutazott Budapestről *dr. Kurt Blecha*, az NDK minisztertanácsának elnöke mellett működő sajtóhivatal vezetője, aki *Bajnok Zsolt* államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala elnökének meghívására szeptember 14. és 18. között hivatalos látogatást tett hazánkban.

(MTI)

zá nem értése miatt kell igazságtalan hátrányokat elszenvednie. Ha ráadásul nyilvánvaló, hogy *az egész fegyelmi csupán ürügy* a valamilyen okból kellemetlenné vált dolgozó eltávolítására (sajnos ismerünk ilyen szélsőséges eseteket), a munkatársak hamar megvonják bizalmukat az efféle praktikákhoz folyamodó vezetőktől. *Ez még nem is lenne baj*, de egyben szomorú következtetésekre jutnak az üzemi demokrácia érvényesüléséről általában.

Elhangzottak végül olyan vélekedések is, amelyeket félve idézek, mert valaki még túlságosan komolyan veszi őket. A gyengén prosperáló vállalat igazgatója például nem kis öniróniával jegyezte meg: *„Ha a beosztottaim valamivel fegyelmezettebben dolgoztak volna, már évekkel ezelőtt kiderül, hogy a cég vezető gárdája fölött eljárt az idő."* Egy bölcselkedésre hajlamos pedagógus pedig egyenesen kijelentette, hogy nincs mit tenni, mert ő ismer ugyan fegyelmezett nemzeteket, de mi nem tartozunk ezek közé.

Javaslom, fegyelmezetten vegyük tudomásul a munkafegyelemről alkotott különféle véleményeket, de ne tévesszük szem elől, hogy e tárgyban már régen nem elsősorban beszélni kell.

Kéri Tamás

rosrész mintegy *ezer* képviselőjét *Schweiger Ottó*, az Országos Korányi Tbc és Pulmatológiai Intézet főigazgató főorvosa üdvözölte, majd *Szabó Ferenc*, a Központi Fizikai Kutató Intézet főigazgatója szólalt fel.

Bevezetőben emlékeztetett a magyar és a lengyel nép *történelmi barátságára*, amely az internacionalizmus szilárd alapján bontakozott ki igazán. *Ez a barátság drága nekünk*, ezért féltő figyelemmel kísérjük a lengyel nép sorsának alakulását. A Szolidaritásban a jószándékú munkások, dolgozók közé szocialistaellenes elemek furakodtak, amelyek a nemzetközi feszültséget szító imperialista erők támogatását élvezik. Az amúgy is rossz helyzetben levő *lengyel gazdaság további romlásáért ma már egyre inkább a Szolidaritást terheli a felelősség.*

A Szolidaritás *felrúgja* a kormánnyal kötött korábbi megállapodásokat, s nyíltan támadja a politikai hatalom alapjait. Kongresszusán *attól sem riadt vissza, hogy bújtogassa más szocialista országok* dolgozóit. A szónok, utalva a Szolidaritás gdanski kongresszusának a kelet-európai népekhez intézett felhívására — amelyet a gyűlés elején ismertettek — hangoztatta: „Tiltakozunk e felhívás ellen és *nem kérünk a Szolidaritás tanácsaiból.* Mi nem avatkozunk be más országok belügyeibe, de ha ilyen kísérlet történik mások részéről, azt határozottan visszautasítjuk. Mi *a jövőben is a szocialista demokrácia útját* járjuk. De *ta világrendszernek, a Varsói Szerződés tagja* — mondotta. Függetlensége, határainak sérthetetlensége a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal való barátságon és szövetségen nyugszik. *Békénk, Európa békéje*, kontinensünk valamennyi népének elemi érdeke sürgeti, hogy a lengyel válság ne növelje a feszültséget a világban. Támogatjuk lengyel barátainkat, akik kiállnak a szocialista társadalmi rend védelmében."

A gyűlésen felszólaló *Klein Miklós*, a MOM műszerésze lengyelországi személyes tapasztalatai alapján számolt be arról, hogy ott a tavalyi évhez képest *óriási a visszaesés.* Az élelmiszerellátás tovább romlott, az üzletek előtt órákig állnak sorban az emberek, sokszor hiába. Ugyanakkor a feketézők, *a spekulánsok csillagászati árakon árulják az alapvető élelmiszereket és a fogyasztási cikkeket. Az ország közrendje, közbiztonsága szinte teljesen felbomlott.* A dolgozók hangulata egyre romlik. „Személyes beszélgetéseim tapasztalata — folytatta —, hogy a lengyel munkások többsége dolgozni akar a szocializmusban, a szocializmusért. Véget akar vetni ennek a gazdasági és eszmei zűrzavarnak, nyugalmat, békét, rendet szeretne, amelyben dolgozhat és jobban élhet. Ezt a lengyel dolgozóknak *nemcsak óhajtaniuk kell.* Ezért mi azok mellett a lengyel munkástestvéreink mellett állunk, akik *tettekkel támogatják* a Lengyel Egyesült Munkás-

rész nyugdíjas lakónak, az internacionalizmusért felelősséget érző és vállaló régi párttagoknak a nevében szólt. „Mi a Szolidaritás szó megcsúfolásának tartjuk, ha azzal valaki *a szocializmus elleni fellépésre lázít.* A mi felfogásunk szerint e szónak mély internácionalista tartalma van. Ennek jegyében fognak össze világszerte a munkások, a parasztok, az értelmiségiek a világbéke megőrzése és a világ népeinek jobb élete, boldogulása érdekében. Akik így értelmezik a szolidaritást, mi azokkal vagyunk" — hangoztatta Majtényi János.

Rágyánszky Györgyné, a Pedagógus Szakszervezet kerületi titkára arról beszélt, hogy Lengyelországban a rend visszaállításához *a munka, a termelés fokozására van szükség.* „Bízunk abban, hogy a Lengyel Egyesült Munkáspárt, a lengyel dolgozók ágazati szakszervezetei és a kormány mielőbb visszaszorítják az ellenforradalmi törekvéseket."

Lőrincz Ágnes, a Budapesti Tanítóképző Főiskola hallgatója a diákok véleményének adott hangot, amikor kijelentette: „azt szeretnénk, hogy hozzánk hasonlóan a lengyel fiatalok is biztosan építhessék jövőjüket: nyugodt körülmények között tanulhassanak, dolgozhassanak, művelődhessenek és *továbbfejleszthessük a hagyományosan jó lengyel —magyar barátságot".*

A főváros XII. kerületének lakói, dolgozói az elhangzott véleményeknek végül közös állásfoglalásban adtak hangot.

Mezőgazdasági dolgozók gyűlése Tiszaföldváron

Több mint félezer mezőgazdasági dolgozó gyűlt össze pénteken a tiszaföldvári Lenin Tsz székházának nagytermében. *Bódi Imre*, állami díjas, nyugalmazott tsz-elnök bevezetője után *Szabó Béla*, a Lenin Tsz állami díjas elnöke szólalt fel.

„Több mint egy esztendeje figyeljük — hangoztatta egyebek között — a Szolidaritás működését. Tudtuk, hogy létrejötte összefügg a korábbi lengyel vezetés által elkövetett hibákkal. Hinni akartuk és hittük: a Lengyelországért érzett felelősség e tudatában elősegíti, hogy a lengyel nép megtalálja a kivezető utat a társadalmi, gazdasági válságból. De nem így történt! A Szolidaritás nem munkára, nem termelésre buzdított, hanem mindent elkövetett azért, hogy — nyilvánvaló romboló szándékkal — tovább növelje a zűrzavart. A gdanski kongresszus után *végképp világossá vált, hogy a Szolidaritás eddig sem a nép érdekeit szolgálta, s a jövőben sem akarja ezt tenni.* Azokat képviseli, akik a szocializmus ellen, a társadalmi haladással szemben sorakoznak fel, akadályozzák az alkotmányos rend helyreállítását, s *ellenzéki politikai szervezetté próbálják változtatni a Szolidaritást.*

A Szolidaritás gdanski kongresszusának felhívását visszautasítva hangoztatta: „Mi nem követjük a Szolidaritást. *Nem akarunk anarchiát, zűrzavart.* Bízunk abban, hogy a lengyel dolgozók is felismerik a Szolidaritás igazi arcát, s a párt vezetésével felszámolják a válságot. Ebben számíthatnak a segítségünkre, annál is inkább, mert történelmi tapasztalatokat szereztünk arról, hogy *a szocialista fejlődést csak szilárd néphatalommal, a párt vezetésével lehet előrevinni."*

Németh István áfész-dolgozó elmondotta: *„Jó testvérként féltjük a becsületes lengyel dolgozó embereket* a mind jobban imperialista befolyás alatt álló Szolidaritástól."

Németh László KISZ-bizottsági titkár azt emelte ki, hogy a magyar fiatalok is elítélik a Szolidaritás bomlasztó szándékú felhívását.

Végh Endréné pedagógus pedig így fogalmazott: „A lengyel dolgozóknak is fel kell ismerniük, hogy a szocialista országokban a kommunista párt és a szakszervezet azonos érdeket szolgál. A Szolidaritás letért a nép szolgálatának útjáról, s ezzel szembekerült a párttal, a munkásság érdekeivel, a szakszervezet igazi célkitűzéseivel."

A gyűlés résztvevői állásfoglalásukban aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy a tudatos kártevők és a felelőtlen elemek igyekeznek letéríteni a szocialista útról a lengyel népet, válságba sodorják saját nemzetüket, gyengítik szocialista közösségünket, és ártanak a magyar—lengyel barátságnak. „Visszautasítjuk a Szolidaritás hozzánk is intézett felhívását. *Harmincöt éves szövetkezeti múltunk bebizonyította, hogy kiegyensúlyozott fejlődésünk, személyes boldogulásunk alapja a szocialista tulajdonviszonyokra épített, felelősségteljes, szorgalmas mindennapi munka!"*

Vaszary János: Aranykor, olaj, vászon, 93×155 cm, 1898 (Corvina Fotóarchívuma)

KÖNYVEKRŐL

ött. Ha jól meggondoljuk, nem volt olyan jelentős művészünk, akinek ne lett volna meg ez időben a maga müncheni korszaka! Itt az ideje, hogy felmérjük végre pontosan, mit jelentett a magyar művészet számára München, és hogy mivel járulhatunk mi az ottani összképhez. Nem lehet egy lesajnáló félmondattal elintézni, a pilotyzmus fellegváraként tárgyalni ezt a várost, melynek – e kiállításból is kitűnt – komoly szerepe volt a modern festészet kialakulásában is. Később bármennyire áttevődött a hangsúly a párizsi utazásokra, a XIX. század második felében még München vonzotta igazán festőinket.

A lengyelek szintén jelentős szerepet vittek a müncheni festészetben, a rendező arányukhoz méltóan tárgyalja őket. De a kiállításon csupán a német magángyűjteményekben megtalálható képeket szerepelteti, és elmulasztotta bekérni *Jan Matejko* vagy a két *Gierymski* Lengyelországban található főműveit. Érdekes egyébként, hogy aránylag sok nevessé vált lengyel tanult Münchenben Wágner Sándor osztályában (erről nem tesz említést a katalógus, de álljon itt bizonyítékul néhány név: *Pruszkowski, Jan Chelminski, Wiereusz-Kowalski, Gierymski, Koniuszko, Jozef Chelmonski)*. Szerepel a kiállításon Hollósy Simon tanítványának, Augustynowicznak egy igazán érdektelen férfiportréja – helyette szívesen láttuk volna mesterétől mondjuk a *Tengerihántást*. Oroszország müncheni kapcsolatait három festő példázza: II. Sándor cár udvari festője, *Kotzebue,* az odessai *Roubaud* 3–3 műve, valamint a pétervári *Velten* 2 képe volt látható a kiállításon. Többről a katalógus sem tesz említést.

A cseh festők jártak a legrosszabbul, mert bár Spitzweg prágai barátaiként a katalógus megemlékezik *G.* és *J. Mánes*ről, *A.* és *L. Piepenhagen*ről, *Navrátil*ról, sem tőlük, sem egyéb Münchenben tanult honfitársuktól nem állítottak ki egyetlen művet sem.

Tanulságos volt ez a tárlat. Érdekes volt egymás mellett látni mindazokat a neveket, melyek minduntalan felbukkannak a magyar festők életadataiban. Számunkra vigasztaló az a tudat, hogy még a német alaposság sem végzett teljes munkát, még náluk is csak néhány leghíresebb egyéniség életműve került bonckés alá. A mai napig adósak számos jelentős mesterük monográfiájával, akárcsak a magyar művészettudomány. De már túljutottak a nagy összegzéseken, és kiállításpolitikájuk tükrözi a kutatási eredmények pillanatnyi állapotát. Van mit tanulni tőlük.

Szinyei Merse Anna

VICTOR VASARELY a világhírű magyar származású festőművész látogatást tett New Yorkban a róla elnevezett művészeti központban. Az amerikai művésztársadalom a Vasarely-hét megrendezésével fogadta őt. Csütörtök este Házi Vencel, a Magyar Népköztársaság washingtoni nagykövete fogadást adott a művész tiszteletére a magyar ENSZ-képviselet New York-i épületében.

Népszabadság, 1984. IV. 14.

Victor Vasarely huszonöt alkotásából kiállítást rendeztek a Párizsi Magyar Házban. A tárlat alkalmából a párizsi Kölcsönösen Segélyező Magyar Egylet vasárnap este hangversenyt rendezett.

Magyar Nemzet 1955. X. 18.

Victor Vasarely festőművész: „Altair II.", fa, olaj, 59×50 cm, 1956–57.

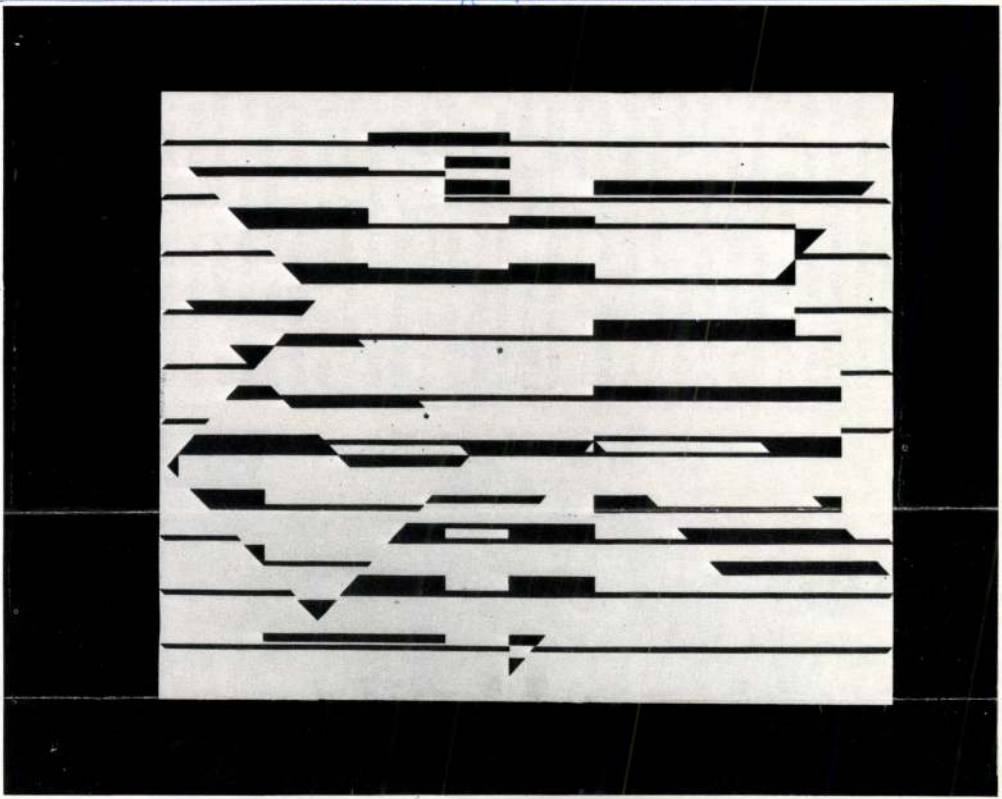

„Művészet, Budapest, 1968. okt.

1960

Jean Arp, Sophie Täuber-Arp, Raoul Hausmann), hasonlóképpen a maiak *(Nicolas Schöffer, Lucien Hervé, Sigismund Kolosvary, Révai Edit)*, néhány egykori pályatárs *(Orbán Dezső, Lossonczy Ibolya* és *Tamás, Baksa Sós György, Pap Gyula)*, és mellettük egyre nagyobb számban a „fiatalok" (*Bak Imre, Nádler István, Haraszty István, Keserű Ilona, Joláthy Attila, Tilles Béla, Molnár Sándor, Máté Gyula* stb.). Különösképpen ez utóbbi „kör" mindegyre bővülő hullámzása meggyőző és megkapó. Ebben a „mozgalomban" nyilván nagy része van Kassák itthoni és külföldi emlékkiállításainak, melyek legjelesebbjei a nürnbergi konstruktivista biennálé (Kunsthalle, 1969), majd a prágai és brnói (1969, 1970), kölni, bécsi, grazi, linzi (1971) és a bochumi (1973) bemutatkozások voltak, mellettük a dada, a konstruktivisták, a kelet-európai avantgarde, a magyar aktivisták stb. hazai és külföldi tárlatai. Ezek nagy részben növelték Kassák hírét és tágították hatáskörét, a folyamat az In memoriam Kassák gyűjtemény anyagának szaporodásában is megmutatkozott. A külföldi fiatalok jelentkezése különösképpen örömteljes és elgondolkodtató.

Természetesen ezek a művek korántsem az 1919/20 óta folyamatos *„Kassák-ikonográfia"* darabjai, bár a Kassák-ábrázolások bőséges sorozata maga is megérdemelne egy tárlatot vagy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726

1979 MÁR 4

DAILY NEWS

Victor Vasarely

1021

Hohe Auszeichnung für Vasarely

Mit dem Titel „Officier de l'Ordre National du Merite", wurde in Paris der berühmte Maler ungarischer Abstammung, Victor Vasarely, von Michel d'Ornano, Minister für Umweltschutz, geehrt. Bei der Überreichung der Auszeichnung betonte d'Ornano, er erwarte viel von den theoretischen Forschungen Vasarelys, die sich auf die Einheit von Form und Farbe und deren industrielle Anwendung beziehen.

Bei dem feierlichen Akt waren u. a. Frau Eve Barre, die Gattin des französischen Ministerpräsidenten, Madame Pompidou, die Witwe des ehemaligen Staatspräsidenten und Péter Veress, der ungarische Botschafter in Paris, zugegen.

Gegenwärtig erschien in Frankreich ein neues Buch von Vasarely. „Plasticien" ist eine teils autobiographische, teils kunsthistorische Arbeit, in der Vasarely, der in der Kunst des 20. Jahrhunderts einen besonderen Platz einnimmt, seine Ansichten über die Rolle des Künstlers darlegt.

Vasarely charakterisiert sich selbst in seinem neuen Buch nicht als Maler, sondern als „Plastiker", die Idee der Plastizität bedeute seiner Meinung die „zweidimensionale Organisation" in der Kunst. Der Künstler widmet einen bedeutenden Teil seines Buches der Beschreibung seiner Kindheit und des Beginns seiner Laufbahn in seinem Heimatland Ungarn. Er vertritt die Ansicht, daß die künstlerische Schöpfung einem kollektiven Ziel dient, daß sie die Integrierung der Schönheit in die künstliche Umgebung darstellt.

g des Exports

Abschließend unterstrich de Minister, die Hauptaufgabe ange sichts der gegenwärtigen Situa tion der Handelsbilanz sei in die sem Jahr eine bedeutende Ser kung des Passivums, wofür ein dynamische Steigerung der Au fuhr die Voraussetzung ist. Pa rallel hierzu müsse die Struk tur des Exports verbessert we den, indem der Anteil an M schinen und Einrichtungen, ab auch anderer industrieller Ferti produkte erhöht wird. Zentra Aufgabe der ungarischen Ha delspolitik sei die Förderung d Exports, um die Einfuhrchanc ungarischer Waren auf die au ländischen Märkte zu verbesse und die Diskriminierung zu ve ringern.

P. H

rter U-Bahn che Fehlplanung

Die nie, die hen gli- ehl- DM- un- — der be- ung aut- for- sten von be- er- fer- zu- ini- zen- U- lge- ler:

„Überwiegen des Nutzens gege über den Kosten" sei auf die Strecke „kaum nachweisba Das Batelle-Institut verweige auf Anfrage unter Hinweis a die vom Bundesverkehrsminis rium noch nicht erfolgte Freig be der Auftragsuntersuchu jede Auskunft.

In der Untersuchung wird „Attraktivitätsverbesserung" durch die U-Bahn vor allem längere Strecken anerkannt, Gewinn sei aber zu teuer erkau Die gewonnene Zeit z. B. ge durch die längeren Anmarsc wege zu den weiter auseinand liegenden U-Bahn-Haltestel verloren. Außerdem seien V besserungen im unterirdisch Personenverkehr durch Verb serungen im Straßenverke „kompensiert" worden, so daß eine nennenswerte Verkehrsv lagerung vom Auto auf die Ba nicht gegeben habe.

ASSOCIATION INTERNATIONALE DES RELATIONS PUBLIQUES

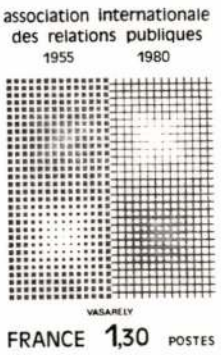

Valeur: 1,30 F

Couleurs: bleu, rouge

50 timbres à la feuille

Dessiné par Victor VASARELY

Imprimé en héliogravure

Format vertical 22 × 36
(dentelé 13)

VENTE

anticipée, le 10 juin 1980 à PARIS;

générale, le 11 juin 1980.

Suivant l'un des plus éminents membres de l'Association internationale des relations publiques, le Français Lucien Matrat, «les Relations publiques sont une manière de se comporter et une façon d'informer en vue d'établir et de maintenir des relations confiantes — c'est-à-dire fondées sur la connaissance et la compréhension réciproques — entre un groupe (entreprise privée ou publique, administration, association, etc) considéré comme une personne morale exerçant diverses fonctions et activités, et les publics concernés par l'une ou l'autre ou l'ensemble de ces fonctions ou activités».

Les professionnels qui sont chargés de proposer, mettre en œuvre et contrôler les résultats d'une politique de Relations publiques, soit interne (principalement avec les membres du personnel et les autres partenaires sociaux), soit extérieure (avec tous les autres publics concernés: clients ou usagers, actionnaires, établissements financiers, pouvoirs publics, journalistes, etc) exercent cette activité comme cadres intégrés à l'entreprise, ou comme conseillers extérieurs (profession libérale). La France est un des très rares pays où le rôle de «conseiller en Relations publiques» a été défini par le gouvernement (Arrêté du Ministre de l'Information du 1er novembre 1964).

Au fur et à mesure du développement de la profession, chaque pays a vu naître des associations nationales regroupant les professionnels. Puis des associations nationales se sont rassemblées à leur tour en fédérations ou confédérations.

Mais le besoin se faisait sentir d'une association réellement internationale regroupant sur une base individuelle tous les professionnels de haut niveau pratiquant la communication «Relations publiques» à l'échelon mondial ou s'intéressant activement à son développement.

C'est pour répondre à ce besoin qu'a été fondée en 1955 l'Association internationale des relations publiques à l'initiative notamment de plusieurs Français.

Aujourd'hui, 60 pays sont représentés à l'Association internationale des relations publiques qui a le statut consultatif auprès de l'O.N.U., section des organisations non-gouvernementales.

L'Association organise deux fois par an une «rencontre-congrès» dans un pays différent, alternant le choix d'un pays industrialisé avec celui d'un pays en voie de développement, et tous les trois ans un «Congrès mondial des relations publiques» permettant de faire le point sur l'évolution de la profession et des techniques.

La «rencontre-congrès» de PARIS (9, 10, 11 juin 1980) revêt une importance particulière puisqu'elle coïncide avec le 25e anniversaire de la fondation de l'Association internationale des relations publiques.

L'auteur de l'illustration du timbre-poste commémoratif, Victor VASARELY, a été choisi comme symbolisant l'internationalisme d'une nouvelle forme de communication optique et cinétique.

Secrétariat d'État aux Postes et Télécommunications et à la Télédiffusion - 1980 - N° 20
Reproduction interdite sans autorisation de l'Administration.

Vasarely

Victor Vasarely

A művész egyedi alkotásai
a párizsi közönség előtt nem
ismeretlenek

Bodri Ferenc: Presence Paris - Budapest.
Művészet, 1980. április - 44. lap.

Viktor Vasarely

A székesfehérvári István király Múzeumban megnyílott tárlaton szerepelt.

Magyar Hírlap 1981/5/2/9

Vasarely, Victor, festő

megemlítve

– Ellemette'k Egri Istvánt 7.

Népszabadság, Bp. 1980 júl. 22.

Victor Vasarely

Méltatás

Mezei Ottó: Rendszerbe foglalt jelek.
Művészet, 1981. február — 34. kép.

Victor Vasarely

Vasarely négyzeteket és korongokat alkalmaz képein. (Orion, MC, 1963, Boglár – III. 1966).

Mezei Ottó: Rendszerbe fogott jelek.
Művészet, 1981. február – 34. lap.

Vasarely, Victor, festő

L: Gérnus T.

683-706

Béládi M: Bevezetés a nyugati magyar irodalomba

Jelenkor, Pécs, 1981. júl-aug. XXIV/7-8

Victor Vasarely

Méltatás.

Bálint Endre: Vallomások Derkovits Gyulárol.
Művészet, 1980. március - 40. lap.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAGYVILÁG

1979 — 7

Victor Vasarely,
festőművész

1021

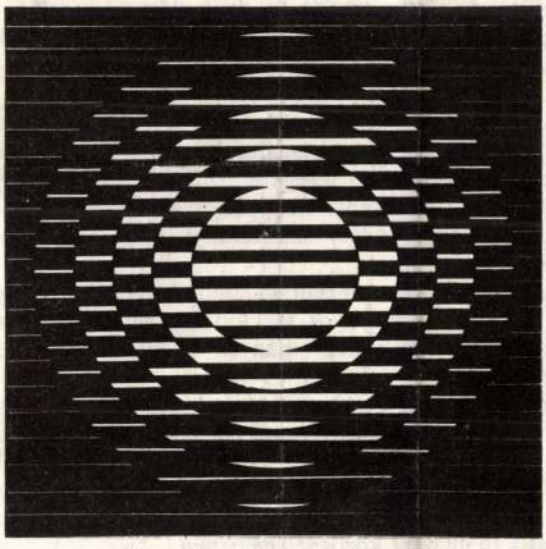

Victor Vasarely: Capella, 1960

maszkot használ, tartsa szem előtt az alábbiakat:

1. A darab lényege az, hogy emberek elmo
sokról, a saját boldogtalanságukról. A maszkok
egész arcot fedő maszknak megvan ez a veszélye
re készül, akkor ugyanis lehetővé teszi a száj terme

2. A darabban sok a fizikai összecsapás, a s
tárgyakat és embereket kell mozgatniuk. Ez azt
kell erősíteni, semmiképpen sem tarthatják az arcu

3. A maszk igen erős hatású a színpadon,
tékukkal kell gondoskodniuk róla, nehogy hátté
mellett.

4. Az álarc vonásai nem élhetnek a test többi részétől független életet. A haj, a sapka vagy bármilyen más dísz vagy ruhadarab a fejen és a test többi részén – akár jelmezben, akár majdnem meztelenül játszik a színész – alkosson egységet magával az álarccal: együttes összetevői a szereplő színpadi megjelenésének. A hagyományos táncoknál alkalmazott maszkok fejlődése azt mutatja, hogy az afrikai társadalmak ezt világosan megértették.

5. Akár realista, akár erősen stilizált maszkot kíván alkalmazni a rendező, mindenképpen sokféle anyagra és bizonyos szaktudásra van szükség az elkészítésükhöz. Az afrikai parasztközösségekben a hagyományos táncok maszk-készítője is nagy mesterségbeli tudással rendelkezik.

6. A maszk mellett néha a színpadi smink kínálkozik másik lehetőségként. Nagyon vastagon kell az arcbőrre vinni a festéket, hogy elfedje a bőr fekete színét, így viszont a színész olyan benyomást kelthet, mint valami cirkuszi bohóc, vagy egy hagyományos afrikai beavatási szertartás résztvevője. Ebben az esetben a közönség félreértheti a figurát. A vastagon kifestett arc néha ügyetlenné, természetellenessé teszi a színész viselkedését a többiekkel közös jelenetekben.

Vasarely

Vasarely a Várszínházban

Victor Vasarely Bartók Béla tiszteletére készített grafikáiból nyílik kiállítás november 15-én, vasárnap a Várszínház galériában. A tárlaton tíz magyar költő — Illyés Gyula, Weöres Sándor, Csoóri Sándor, Vas István, Képes Géza, Keresztury Dezső, Csorba Győző, Fodor András, Juhász Ferenc és Somlyó György — Bartók Béláról írt verseihez készült Vasarely-szitanyomatokat mutatják be. A január 14-ig megtekinthető kiállítás megnyitóján Gábor Miklós Kossuth-díjas kiváló művész mond verset.

A 90 példányban készült, Vasarely által aláírt tíz műlapot — a költők szignált verseivel — míves kivitelű bőr mappába illesztve kiadja az Európa Könyvkiadó.

11/12/6

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY Bartók Béla tiszteletére készített grafikáiból nyílt kiállítás vasárnap a Várszínház Galériájában. A tárlaton tíz magyar költő — Illyés Gyula, Weöres Sándor, Csoóri Sándor, Vas István, Képes Géza, Keresztury Dezső, Csorba Győző, Fodor András, Juhász Ferenc és Somlyó György — Bartók Béláról írt verseihez készült Vasarely-szitanyomatokat mutatják be.

Magyar Hirlap 1981/11/17/8

Vasarely Viktor

A művész alkotása is szerepelt a Vigadó Galériában A Hommage a Bartók c. tárlaton.

Magyar Hirlap 1981/3/7/6

Wagner: Grafikai mappák Bartókról

Victor Vasarely

Victor Vasarely nemcsak saját,
hanem más elismert alkotók
műveit is magyar múzeumok-
nak ajándékozta.

Passeth Krisztina: Gyűjteménygyarapítás.
Művészet, 1980. június - 8. lap.

Vasarely, Victor, Ipoly

□ VASARELY BEMUTATÓKIÁLLÍTÁS nyílik holnap, szombaton délután 4 órakor az újpalotai Szabadidő Központban. Helyszín: Újpalota, Kavicsos köz 4. „Lila" általános iskola.

□ Vasarely bemutatókiállítás

Est Hirlap, Bp. 1981 márc. 27.

2

Neues Theater in Győr

FUNKTIONELL UND SCHÖN

1021

Am Donnerstagabend wurde in der westungarischen Stadt Győr ein neues Theater eingeweiht. Dem Festakt wohnten auch Staatspräsident Pál Losonczi sowie zahlreiche andere Persönlichkeiten des öffentlichen Lebens bei. Kulturminister Imre Pozsgay würdigte das Ereignis in einer Ansprache. Er bezeichnete die Einweihung als ein seltenes, außerordentliches Ereignis. „Nach langen Jahrzehnten — seit fast 70 Jahren — weihen wir das erste Mal ein Theater ein, das dank einer umfassenden Zusammenarbeit tatsächlich ein Theater ist und von dem wir hoffen, daß es immer der Theaterkunst und dem Publikum dienen wird", sagte u. a. der Minister.

Das neue Theater sieht aus wie das Maul eines Haifischs, sagen die einen, andere tippen auf eine Sprungschanze und es wurde sogar der Vergleich mit einem Pfau herangezogen. Jedenfalls beschäftigt das neue Theater in der westungarischen Stadt Győr (120 000 Einwohner) die Gemüter, ein gutes Zeichen. Das Gebäude mit seinem schrägen, hohen Dach — höchster Punkt: 46 m — ist imposant. Außen ist es mit griechischem, graugemasertem weißen Marmor verkleidet. Die Vorderfront wird von rauchfarbenen Glasflächen (Import aus der CSSR und aus Österreich) und Messing dominiert. Die beiden Längsseiten sind von Vasarely-Mosaiken geschmückt, Weiß mit Tiefblau, auf der einen Seite positiv und auf der anderen negativ. Der in Frankreich lebende ungarische Künstler war jetzt öfters in Győr, um seinen Entwurf mit der Architektur abzustimmen. Das Design ist ein Geschenk Vasarelys für die Stadt Győr, realisiert wurden die zwei je 550 m² großen Bilder mit schwedischen Keramikplatten von Höganäs.

Die Sprungschanzenform des Daches ist keine Laune der Konstrukteure (Győri Tervező Vállalat, Leitung: Kálmán Vincze), sie ist funktionell bedingt, erläutert Architekt János Harmati. Unter dem von Fachleuten aus der CSSR konstruierten Kabeldach befindet sich der Schnürboden, der über der Bühne eine Höhe von 30 m hat und garantiert, daß auch aus der vordersten Reihe niemand durch die Kulissen für andere Stücke abgelenkt wird, denn sie fallen nicht mehr in sein Blickfeld. Oberingenieur Zoltán Sinkó führt uns in den Schnürboden, man hat den Eindruck einer hochmodernen Fabrik, alles ist von der Funktion bestimmt.

Die 22×26 m große Hauptbühne (der Zuschauerraum mit rund 700 Plätzen ist ebenfalls 22 m tief!) ist flexibel: sie besitzt eine Drehbühne mit einem Durchmesser von 13,50 m, die auf Knopfdruck bis an den vorderen Bühnenrand oder bis ganz nach hinten gleiten kann. Die sog. Podien vor und hinter der Drehbühne sind versenkbar, wodurch auf Wunsch vor der Bühne ein Orchestergraben von 35 m², 65 m² oder 90 m² entsteht. Zur Flexibilität tragen auch zwei mobile Beleuchtungstürme bei, die im Gegensatz zum Üblichen in Breite und Tiefe beweglich sind. Die Türme sowie die Drehbühne und die Versenkung wurden vom Wiener Brückenbau geliefert. Neben der Hauptbühne befinden sich zwei Nebenbühnen, die das Aufbauen und Abstellen der Ausstattungen ermöglichen, so daß sich also viel Arbeit erübrigt. Die Nebenbühnen sind schalldicht abgetrennt. Am Inspizientenpult können zehn Schauplätze des Theaters (u.a. Bühne, Zuschauerraum, Foyer) über Monitor verfolgt werden. Die Beleuchtung ist vorprogrammierbar.

Der eiserne Vorhang, der künstlerisch mit Kupferplatten beschlagen ist, hebt sich nicht traditionell in die Höhe, nur die obere Hälfte verschwindet nach oben, die untere Hälfte versinkt! Der Blick auf die Bühne ist für jeden frei, da der Niveauunterschied zwischen erster und letzter Sitzreihe 6 m beträgt. In der ersten Reihe hat man nicht wie sonst meist den Bühnenrand in Augenhöhe, denn die Höhe beträgt nur 75 cm. Die einwandfreie Akustik wird u.a. durch die Täfelung mit afrikanischem Edelholz (Győrer Genossenschaft Fatex) und die Decke (CSSR) garantiert.

Am Abend wird der festliche Charakter des mit weißem Marmor aus Carrara getäfelten Foyers besonders durch die verstreut in Trauben angeordneten, zartrosa Lampen aus Salgótarjáner Glas verstärkt. Für die Innenarchitektur zeichnet István Horváth verantwortlich.

Eine Tiefgarage mit 50 Plätzen unter der Eingangsterrasse und weitere Plätze neben dem Theater tragen zum „Komfort" des neuen Theaters bei.

Die erste Vorstellung wurde am Mittwoch für die Erbauer des Theaters, die Mitarbeiter des Staatlichen Bauunternehmens des Komitats Győr und weiterer 35 ungarischer Betriebe, mit „Fáklyaláng" (Fackelflamme) von Gyula Illyés gegeben.

K. R.

Vorderfront des neuen Győrer Theaters.

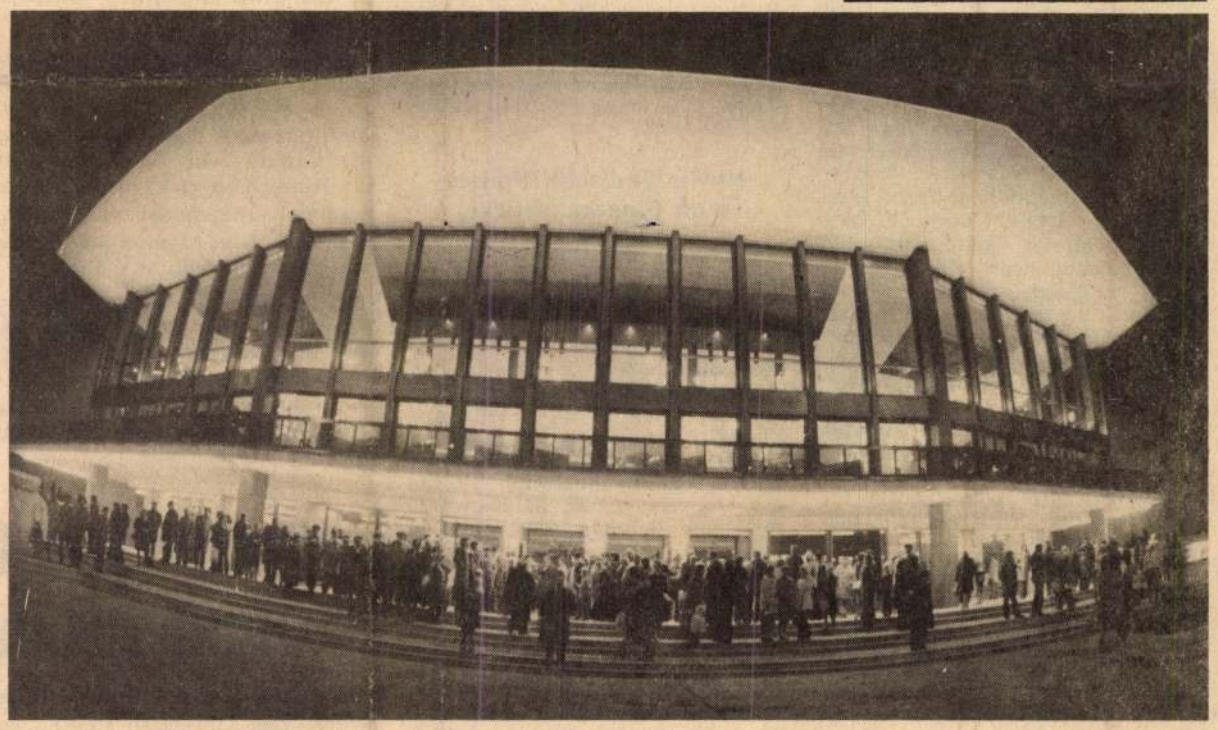

FOTO MTI — I. BENKO

Probe im Ballettsaal.

Polizei entdeckte konspira Wohnung in Dortmund

Dortmund (Reuter) — Die Polizei in Dortmund hat am Donnerstag eine nach ersten Erkenntnissen weitere konspirative Wohnung entdeckt. Wie aus Kreisen der Polizei verlautete, wurde in dem seit längerer Zeit unbewohnten Appartement Material gefunden, das auf Verbindungen zu den beiden am 24. September in eine Schießerei mit der Dortmunder Polizei verwikkelten mutmaßlichen Terroristen Angelika Speitel und Michael Knoll schließen lasse. Bei dem Feuergefecht war Knoll durch mehrere Bauchschüsse so schwer verletzt worden, daß er später starb. Angelika Speitel liegt mit einem Oberschenkelbruch im Hospital der Justizvollzugsanstalt Bochum. Zu den jetzt in Dortmund entdeckten Gegenständen zählen verfälschte und nachgemachte Kraftfahrzeug-Kennzeichen, Waffenreinigungsgeräte, Literatur über Waffentypen und mehrere Zeitungen.

Eine dieser Zeitungen, so verlautete weiter, trage das Datum des 25. September, des Tages nach der Schießerei zwischen den mutmaßlichen Terroristen und der Polizei im Dortmunder Stadtteil Löttringhausen.

Bei dem Appartement handelt es sich um eine Wohnung, deren Ausstattung der des Düsseldorfer Unterschlupfs des am 6. September erschossenen Willy Peter Stoll ähnelt. Aus den Kreisen verlautete ferner, es könne davor ausgegangen werden, daß es eine konspirative Wohnung sei, die „eilig, aber nicht fluchtartig" verlassen worden sei. Dies schließt die Polizei aus der Tatsache, daß keine Waffen gefunden wurden.

Niederländische Polizei fand Fingerabdrücke

Kerkrade (Reuter) — Wichtigen Aufschluß über die Identität der beiden mutmaßlichen westdeutschen Terroristen, die am Mittwoch an der westdeutsch-niederländischen Grenze einen Polizeibeamten erschossen haben, erhofft sich die niederländische Polizei aus sichergestellten Fingerabdrücken. Auf einer Pressekonferenz teilte ein Polizeisprecher in Kerkrade mit, man habe in dem von den beiden Personen als Fluchtwagen benutzten Bäckereifahrzeug Abdrücke gefunden, die zur Identifizierung nach Den Haag übermittelt worden seien. Als verfrüht lehnten die Beamten die Bestätigung von Spekulationen darüber ab, daß es sich bei einer der beiden flüchtigen Personen um Inge Viett handeln könnte, die in der BRD zu den meistgesuchten Extremisten gehört.

Es bestünden
Zweifel daran, da
fenen aus der Te
in der BRD stamm
ein Sprecher.

Nach Auskunft d
schen Generalstaa
wurde das flüchtige
Minuten nach dem
der Grenze zehn K
im Hinterland von
gesehen. Diesem s
daß die Frau aus
wunde stark geblutet habe.

Nach dem Anschlag warf die Frau nach den Ermittlungen der Polizei einen Blumenstrauß fort, der — wie sich inzwischen herausgestellt hat — kurz vorher auf dem Aachener Hauptbahnhof gekauft worden war.

einer Ferngas-Leitung, die von Ciudad Pemex im Staate Tabasco in die mexikanische Hauptstadt führt.

Eine Explosion erfolgte kurz nach Mitternacht, die zweite einige Stunden später.

Mysteriöse Krankheit unter italienischen Arbeitern

L'Aquila Italien (AP) — Einige Werke des führenden staatlichen italienischen Elektrokonzerns Sit-Siemens schlossen am Donnerstag ihre Tore, nachdem einige Mitarbeiter von einer mysteriösen Krankheit befallen worden sind. Die Symptome äußern sich in Juckreiz und Übelkeit. 5000 Mitarbeiter des Konzerns, dessen größte Fabriken im Raum Mailand liegen, sollen vorerst bis mindestens Montag ihren Arbeitsplätzen fernbleiben. Sie sollen in der Zwischenzeit möglicherweise aus einem Sonderfonds entlohnt werden.

Die Krankheit bei Sit-Siemens ist die jüngste einer ganzen Reihe aufsehenerregender ähnlicher Fälle, von dem die Giftkatastrophe von Seveso im Juli 1976 den bisher folgenschwersten darstellt. Erst vor wenigen Wochen waren die Besitzer einer chemischen Fabrik in Cirie bei Turin zu Gefängnisstrafen bis zu sechs Jahren verurteilt worden, nachdem mehrere Arbeiter der Fabrik an Blasenkrebs gestorben waren, dessen Ursache in Farbstoffen lag, die in dem Werk verwendet wurden.

BRD-Arbeitslosenzahl wieder gestiegen

Nürnberg (DPA) — Die Zahl der Arbeitslosen in der BRD ist im Oktober gegenüber dem Vormonat um 37 362 oder 4,3 Prozent auf 901 636 gestiegen. Die Arbeitslosenquote erhöhte sich damit, wie die Bundesanstalt für Arbeit am Freitag in Nürnberg mitteilte, von 3,8 auf 3,9 Prozent.

Die Zahl der offenen Stellen nahm im Berichtsmonat um 3459 oder 1,4 Prozent auf 248 054 ab. Deutlich um 16,2 Prozent oder 17 758 auf 127 068 kletterte im Oktober die Zahl der Kurzarbeiter.

Der Präsident der Nürnberger Bundesanstalt, Josef Stingl, führte die Zunahme der Arbeitslosenzahl auf die im Oktober regelmäßig dämpfenden jahreszeitlichen Einflüsse zurück. Es habe sich dabei auch auf die Kündigungstermine für Angestellte zum Ende des Quartals ausgewirkt.

60 Millionen Wohnungen

Berlin (ADN) — In den Mitgliedsländer des RGW sind in den vergangenen zwei Jahrzehnten etwa 60 Millionen Wohnungen gebaut worden. Dies geht aus einem Kommuniqué hervor, das in Berlin zum Abschluß der 46. Tagung der Ständigen Kommission Bauwesen des RGW veröffentlicht wurde. Der Um-

lienindustrie, zur Befriedigung des Bedarfs an wichtigen Baumaterialien und Konstruktionen, zur Entwicklung der Bau- und Montagekapazitäten, zur Einführung neuer Bautechnologien sowie zur Verbesserung der Qualität der Entwurfslösungen und zur Verkürzung der Bau- und Pro-

INTERFOTO MTI AP

Hochbaureferent Jürgen Bell (l.) und Bauleiter Norbert Hübner zeigen das Modell der neuen Richtfunkstelle der Bundespost auf dem 2956 Meter hohen Zugspitzengipfel. An einem Steilhang von 45 Grad Neigung entstehen das Gebäude und die Antenne, die von 1980 an Hauptstützpunkt

Schmierge der

DAILY NEWS
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1978 NOV 4

1021

Victor Vasarely: Önarckép, 1944

Ára: 16,— Ft

A Magvető Kiadó... megjelenik 1979. I. negyedévében

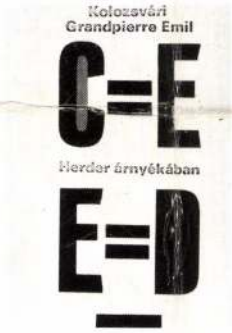

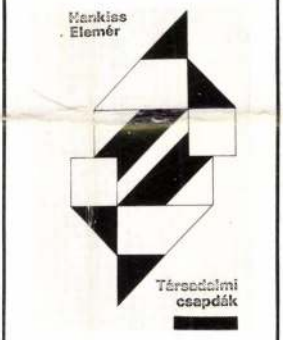

A GYORSULÓ IDŐ SOROZATBAN

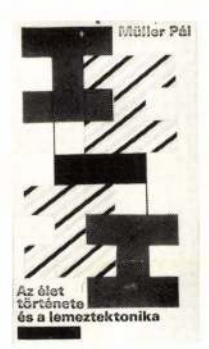

Victor Vasarely, festőművész

„Zebra", (repr.)

Párczer Ferenc: Poster magyar módra.
Ifjúsági Magazin, 1979. márc. 52. old.

Vasarely, Victor, festő

VICTOR VASARELY, a Franciaországban élő, világhírű magyar festőművész grafikáiból rendezett kiállítás nyílt meg a paksi munkásművelődési központ galériájában.

-. Mú.

8.

Népszabadság, Bp. 1979. máj. 4.

Vasarely
Festőmüvész

1021

1979. III. 1. Televizió 2. müsor 21,35 Áné

TV Hiradó 2.

- Viktor Vasarely, magyar származásu festőmüvészt Párizsban, a Nemzeti Érdemrend tisztje cimmel tüntették ki.
Vasarelynek ezekben a napokban könyve is megjelent Franciaországban. A részben önéletrajzi, részben müvészetelméleti munkában a XX. század müvészetében kiemelkedő helyet elfoglaló mester a müvész szerepéről fejti ki nézetét.

Victor Vasarely, festőművész

Pécsett a „múzeumutcá" ban levő épület emeletén – Csontváry, Vasarely és Martyn után – egy újabb jelentős életmű bemutatására vállalkozhatott a Janus Pannonius Múzeum.

Romváry Ferenc: Ritz Múzeum Pécsett.
Dunántúli Napló, 1968. nov. 6.

Vasarely, Victor (1908-)

„Piros és kék gömbök"

Szitanyomat 71x63 cm J.l.b. EA-Y.

J.l.j.: Vasarely Védett.

kikiáltási ár: 12000 ft.

BÁV 51.Képaukció katalógus,Bp.1980.május

Vasarely, Victor, festő

L: Martyn Terem

Szluka Emil: „Múzeumi utca" Pécsett 7.

Nemszabadság Br. 1978. jan. 11.

Vasarely

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 NOV 2

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

1021

Vasarely: Kompozíció a fekete-fehér korszakból

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
Budapest

[illegible] van a hátunk mögött: az első hónapok az általános iskola első osztályában. A csöpp emberke számára valóban az élet nagy fordulópontja, amikor a játék világából a munka világába lép át. Természetes és örvendetes, hogy a szülők féltő gonddal igyekeznek mindent megtenni azért, hogy ez az átmenet minél zökkenőmentesebb legyen, de éppen ennek érdekében kell ügyelnünk arra, hogy ez az igyekezet valóban jó irányban hasson.

Az első és legfontosabb, amire a szülők figyelmét fel kell hívnunk, hogy *az írás, az olvasás, és a számtan tanítását bízzák a tanító nénikre.* Csak zavart okozhat, ha otthon másra és másképp tanítják, mint az iskolában. A pedagógiai módszerek sokat fejlődtek azóta, hogy a szülők iskolába jártak, s különösen a számtannál fogják tapasztalni, ők annak idején mennyire másként tanulták.

Mindez persze nem jelenti azt, hogy a szülőknek nem szabad vagy nem kell segíteni otthon. Sőt! A gyermeknek vannak házi feladatai, előfordulhat, hogy időnként nem figyel eléggé oda az órán (különösen ilyenkor az elején gyorsan fáradnak a gyermekek!), s — sajnos, [illegible]

Victor Vasarely

1021

Im Gespräch mit Dortmunder Künstlern

Dortmund, das dortige geistige Leben ist weder für die ungarische Öffentlichkeit noch für mich persönlich terra incognita. Das ungarische Institut für Kulturelle Beziehungen und das Kulturamt von Dortmund arbeiten seit vielen Jahren zusammen. Unter der Ägide dieser Zusammenarbeit kam es bereits zu einer Reihe von gemeinsamen Veranstaltungen, Begegnungen, so u. a. zur Ungarischen Woche in Dortmund, die der heurigen ähnlichen Veranstaltung in *Duisburg* in nichst nachstand, zu Gesprächen interessierter Dortmunder Bürger mit Vertreten des geistigen Lebens unseres Landes (der auch von unserem Fernsehen übertragene Abend der ungarischen Dichtung im Haus der Rheinisch Westfälischen Auslandsgesellschaft — wo übrigens auch ein ungarischer Lektor wirkt — war u. a. so ein Ereignis), ein Dortmunder Männerchor unterhält freundschaftliche Austauschbeziehungen zum Chor von *Steinamanger/Szombathely*, ich selbst war auch schon zweimal zu Gast in Dortmund, um über unsere Deutsche Nationalität, über unsere Nationalitätenpolitik, über die altüberlieferte Kultur unserer Ungarndeutschen zu sprechen.

Die Beziehungen sind aber nicht nur kulturell, sie berühren auch das Gebiet der Wirtschaft. Eine der Dortmunder Kohlengruben wird aufgrund eines ungarischen Patentes, unter Anleitung ungarischer Ingenieure auf Hydroförderung umgestellt. Das alles bringt mit sich, das man ins Gespräch kommt, auch von Mensch-zu-Mensch, über Dinge, die uns bewegen, über Fragen, auf die wir vielleicht verschiedene Antworten geben, doch gleich stark daran interessiert sind, *die* Antwort zu finden.

Eine solche Fortsetzung des Dialogs mit Dortmund und seinen Menschen bedeutete für mich die *Ausstellung der Dortmunder Graphiker im Béla-Uitz-Saal von Dunaújváros.* Zehn Künstler sind hier im Genre Druckgraphik vertreten — dieser am wenigsten aristokratischen, weil leicht allen zugänglich zu machenden Art bildender Kunst. Zehn Graphiker sprechen durch das ihnen eigene Medium über sich, über die ihnen zugängliche Welt, und ihre Beziehung zu ihr.

In der Mehrzahl sind es keine allzu freudvolle Botschaften. *Wolfgang Schmitz, Wilhelm Kronfeld, Rolf Birkner, Karl-Georg Schmidt, Wolfgang Fräger, auch Rudolf Wiemers* widerspiegeln alle auf ihre Art innere Zerrüttung. Die Städte, in denen Schmitz wandelt, sind traurig. Grau und menschenleer, die Mauer dominiert, der Mensch, soweit er erscheint (wie auf *„Nordstadt — Holsteiner Treppe"*) bleibt fremd und schemenhaft. Die grosse Kunst von Schmitz ist zu suggerieren, dass diese Mauern atmen, *in* den Mauern (dahinter oder darüber hinaus) Leben ist; verborgen, weil es sich nicht manifestieren kann. Eschers *„Abseits"* ist die Darstellung (zugleich Auflehnung und Empörung) der Perspektive des Allein-Bleibens, der Einsamkeit, des Aussenseitertums im Alter. Die verhärmte Alte, konfrontiert mit den ihres Sinnes beraubten verfallenen Requisiten eines Lebens: ein einst wärmendes Schultertuch, die Schatulle, sogar der Erinnerungen entleert, der Rahmen eines Familienbildes(?) über den wie zufällig hingeworfen die ultima ratio wartet — der Strick. Dann: *„Schwestern"* — Greisinnen — voneinander durch ein Leben und dessen Überbleibsel in unendliche Ferne gerückt. Überhaupt: Gegenstände, nur mehr Hülle, wertlos geworden als Mittel der Herstellung von Beziehungen zu Dingen und Menschen, sind bei Schmitz Substanz. Kronfeld wieder ist ein Künstler, der in die Schichten der Wirklichkeit dringt, ihre Immanenz aufzudecken sucht, ein Archäologe der Zusammenhänge. Seine *„Plakatenwand"* ist so ein Versuch. Die dicke Schicht übereinandergeklebter Plakate, wie zufällig von Wind, Wetter und Menschenhand zerfetzt, der ursprünglichen Banalität der Aussage übereinandergehäufter Bilder und Texte enthoben, ergibt ein mannigfaltes Wirklichkeitsspektrum, vermittelt neue, tiefere, assoziationsstarke Informationen. Rolf Birkners Graphiken setzen sich mit der Dialektik in der Natur und deren Beziehungen zum Menschen auseinander. Die „Bildgeschichte" mit dem Titel *„Energie"* ist eine Revelation der Einheit in der Vielfalt (Lichtenergie: sowohl Teilchen als auch Wellen), in Mikro- und Makrokosmos gedichtet. Eins der Bildchen der Serie zeigt die verheerende Kraft der Energie in der statischen Materie und zum Abschluss: die Hand des Menschen, mit all dem so lässig umgehend wie mit einem Papiertaschentuch. Karl-Georg Schmidt sucht nach der Verheissung der zwischenmenschlichen Beziehungen. Doch die Antwort bleibt traumhaft, die Forderung nach Lösung (im Symbol des über zwei, auf einer Wiese dahingestreckt schlafenden Menschen schwebenden überdimensionalen Schlüssels) steigert sich ins Imperative. Offen bleiben Wilmers Bilder: Kosmos im Menschen? Oder Mondlandschaft menschlicher Torsos? Mehrfach lassen sich die Variationen von Akt und Mond deuten. Oder geht es hier gar ums Geheimnis von beiden? Kaum erkundet der eine, wie der andere ...

Wilhelm Kronfeld: „Plakatenwand II"

Wolfgang Fräger: Kind mit Blechdose

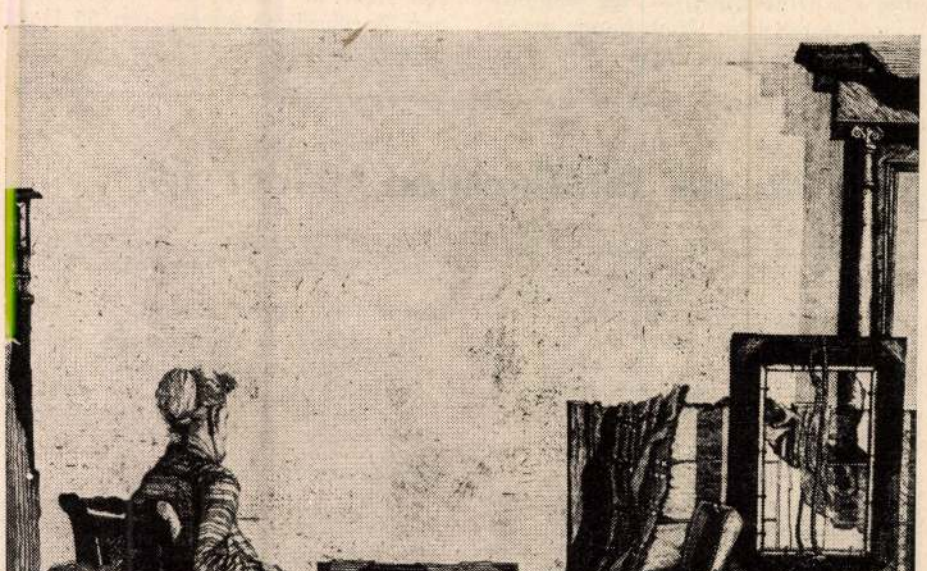

Rolf Escher: „Abseits"

Sehr leicht verständlich und daher beängstigend durch ihre überzogene Realität die Konservenbüchsen-Alpträume von Fräger. Ein Teich mit Seerosen und noch mehr leeren Konservenbüchsen, letztere selbst schon als Teil der Vegetation erscheinend, in der Selbstverständlichkeit des Umweltschmutzes. Die Stadt — ein Manhattan des Fremdseins — schliesst den Horizont hinter einer riesigen, zackig geöffneten Blechdose ab. Die Konservenbüchse, als Rahmen für das Gesicht von Kindern, als unnatürliches Spielzeug ... Das Wegzuwerfende, das sich nicht wegwerfen lässt, der Bumerang der Zivilisation, die Blechdose, trägt Menschenantlitz, wird zum Spiegel.

Die von Vasarelys Art-Deco beeinflussten Blätter von *Altmann* muten an als Suche nach Simmetrie und Ordnung, tief verborgen in Dingen und Prozessen, daher nur abstrahiert darstellbar.

Ein Sich-Finden in Harmonie strahlen nur die Siebdrucke von *Pitt Moog* aus. Es sind Illustrationen zu Märchen und zur Natur. Die Motive entstammen der Volkskunst, wie herabgefallen von alten bemalten Bauerntruhen. Gestaltet worden ist hier das Verhältnis zu Tulpen, Malven, Schmetterlingen und Vögeln, zum Gockelhahn und zur Kuh; zur Katze, sowohl Pflanze als auch Tier. Bunt und freundlich ist diese Welt, wenn auch umsponnen von wolkigen Konturen, wie von Schatten. Natur als Alternative? In Märchen und Träumen wird's möglich.

Die Zweisprache mit den Zehn nimmt einen schon ein bisschen mit. Da Fachwort dafür ist: Katharsis. Katharsis aber bedeutet Reinigung. Oft kommt sie durch Verbrennen von Schutt und Schmerz zustande. Werke, die das zuwege bringen, sind Kunst.

Erika Áts

Fotos: Ferenc Jánosi

UND

DISPUTIEREN

— Grüss Gott, Hannes!

— Servus Michl!

— Heut' bist auch du recht früh aufgestanden, gell?

— Tja, ich hab' mich schon daran gewöhnt, aber die Enkel! Ich konnte ihnen nicht oft genug sagen: beeilt euch! Bis wir alles zusammengepackt haben, ist fast eine Stunde vergangen. Gott sei Dank, wir haben doch den Bus erreicht. Darf ich neben dir Platz nehmen?

— Selbstverständlich, Freund.

— Hannes! Ich freue mich wirklich auf die Fahrt. Es ist tatsächlich nett von der Genossenschaft, dass sie für uns diesen Ausflug organisiert hat, nicht wahr?

— Ich freue mich ebenfalls und bin überzeugt, dass diese gemeinsamen Ausflüge nach Einbringen der Ernte auch in den kommenden Jahren zur Praxis werden. Und wir haben heut schönes Wetter, einen prima Bus, unsere Freunde und Kollegen samt Familienmitgliedern — eine prima Gesellschaft, alles ist da, damit es gut gelingt. An gutem Essen wird's bestimmt auch nicht fehlen. Der Organisator unserer Tour, der LPG-Vorsitzende hat mir gesagt, dass er in einem guten Restaurant am Balatonufer Tische reserviert hat. Alles spricht also für ein angenehmes Wochenende!

— Hoffen wir, das Beste. Kennst du eigentlich das genaue Programm? Ich konnte mir bis jetzt keine Zeit nehmen, es gründlich durchzustudieren. Ich weiss bloss so viel, dass wir zwei — voraussichtlich schöne — Tage am Plattensee und in Hévíz verbringen werden.

— Ich war in einer glücklicheren Lage als du Mich. Ich war bei der Organisierung mit dabei. Es war gar nicht so einfach gewesen! Den Bus konnten wir noch leicht bestellen, aber die Unterkunft — das war eine lange Geschichte! Auch heuer waren bereits einen Monat früher alle Plätze besetzt gewesen, die Schar der in- und ausländischen Touristen hat wieder mal den ganzen Plattensee überflutet, was eindeutig zeigt, dass en an genügenden Unterkunftsplätzen in der Hochsaison noch immer mangelt.

— Aber wo werden wir dann übernachten?

— Sei ruhig, endlich ist es uns gelungen, Privatzimmer zu reservieren, und zwar gute.

— Und sag' mal Hannes, war werden wir alles sehen?

— Wir machen praktisch einen Rundgang um den See herum. Schlafen werden wir in Keszthely und am nächsten Tag geht's weiter nach Hévíz.

— Prima! Ich kann aber nicht schwimmen und wie ich gehört hab', ist das Wasser dort tief. Das Heilwasser würde meinen rheumatischen Füssen und Händen freilich gut tun...

— Sei beruhigt, Michl, dort kann man sich Schwimmgürtel leihen, du kannst also baden. Und ich glaub', das wollen alle. Nun geht's aber los, siehst?

— Dieser Panoramabus ist tatsäch bequem! Gute Federung, breite Fenster, gute Aussicht, gute Belüftung — eine ganz andere Welt wie bei unserem „Heckmotorigen", gell? Und wie leise er läuft...

— Auch unsere alten Busse werden stufenweise von diesen neuen modernen abgelöst, wirst schon sehen. In zwei Jahren werden überall diese eingesetzt. Aber wechseln wir mal das Thema! Der heutige Ausflug wurde nach einer guten Ernte organisiert und ist eigentlich eine Belohnung für die gutgeleistete, grosse Arbeit. Die heurige Ernte ist auch bei uns — wie überall im Lande — gut ausgefallen. Beim Weizen liegt in unserer Genossenschaft der Durchschnitssertrag um 55 Doppelzentner pro Hektar!

— Ein tatsächlich [illegible] Besser als im Vorjahr. Dank dem Wetter und unserer Erntebrigade!

— Und dank noch vieler anderen, würde ich hinzufügen, Michl! Heut sagt man gern die ganze Ernte wird von 8—10 Menschen, von den Kombineführern verrichtet, sie ist gar nicht so eine schwere Aufgabe, wie einst. Damit stimme ich nicht vollkommen überein. Zur Wahrheit gehört auch, dass heutzutage an der Ernte zwar nicht gross und klein aus dem ganzen Dorfe teilnehmen müssen, die Zahl der nicht unmittelbaren Mithelfer liegt aber beträchtlich höher als zehn Mann. Denk' nur an die LKW-Fahrer, an die Lageristen, an die, die Trockenanlagen bedienen, an die, die, die ganze Administration der Lieferungen durchrühren, an Frauen und Kinder, die den „direkten" Erntearbeitern am Tage öfters warmes Essen und Getränke gebracht haben, an die 24 Stunden im Einsatz gewesenen Monteure und an die vielen-vielen Helfer, die beim Transport und im Lagerhaus gearbeitet habe .In diesem Sinne erweitert sich also der Kreis der Erntebrigade und auch deshalb beschliss die LPG-Leitung, dass alle LPG-Mitglieder und Rentner mit dem heutigen Ausflug belohnt werden. Und so ist es auch richtig!

— Ich glaub', du hast recht, Hannes. Jetzt folgt eine kleine, nach der grossen Arbeit wohlverdiente Pause. Doch stehen bald wieder grosse Aufgaben bevor, glaub' ich.

— Tja! Bald beginnt wieder das Schuljahr, die Vorbereitung auf die landwirtschaftlichen Herbstarbeiten, das aktivere Kulturleben und ich könnte die Liste noch länger aufzählen.

— Ja, das Schuljahr! Da fällt mir ein, wie stehen wir mit dem Muttersprachunterricht?

— Sehr gut, kann ich sagen. Die Zahl der sich für den Muttersprа-Zahl der sich für den Muttersprachunterricht heuer eingeschriebenen Schüler übertrifft alle früheren Jahrgänge sowohl in der Grundschule, aus auch im Kindergarten. In der Grundschule tritt der neue Lehplan in Kraft, Das wird am Anfang bestimmt kleinere Schwierigkeiten verursachen, ich bin aber optimistisch. Unsere Pädagogengarde wird auch diese neuen Aufgaben leicht und schnell bewältigen. Und wie ich gehört hab', wird es im neuen Schuljahr auch mit Anschauungsmitteln besser als in den vorigen Jahren bestellt sein...

— Du hast etwas auch vom aktiven Kulturleben erwähnt?

— Jawohl, und zwar mit Absicht! Wir haben noch eine kurze Zeit, bevor das Kulturhaus wieder mit Leben „gefüllt" wird. Und auch die Schüler haben noch einige Tage lang Ferien. Woran denk' ich, na?

— Eine Ahnung hab' ich... An unser Dorfmuseum?

— Hast's heraus! Im Sommer hat sich — ich muss es ehrlich sagen — nicht viel in der umgebauten alten Wassermühle getan. Es ist höchste Zeit, dass wir jetzt Hand anlegen! Wir müssen das gesammelte Material aus der Schule in die Mühle tragen und sie hübsch aufstellen und Ordnung machen. Dabei können viele helfen. Nicht nur Schüler, sondern auch die Eltern. Und ich glaub' unser jetziger Ausflug ist auch dazu eine gute Möglichkeit, so nebenbei diese Arbeit zu besprechen. Denn heut' sind viele beisammen!

— Hannes! Du hast immer gute Ideen. Ich schlag' vor, beginnen wir damit gleich im Bus, denn wir kommen bald bei unserer ersten Station an. Ich bin überzeugt davon, dass alle gerne kommen werden.

Abgelauscht von

Balázs Kratochwill

Radio Fünfkirchen meldet sich

Das Programm der deutschsprachigen Sendung von Studio Fünfkirchen des Ungarischen Rundfunks auf der Mittelwelle 344 Meter in der Zeit zwischen dem 15. und 21. August, wochentags von 19.00—19.30 Uhr, samstags von 19.15—20.00 Uhr, sonntags von 19.05—19.50 Uhr:

Montag, den 15. August

Nachrichten — Den Deutschen Klassenzug des Fünfkirchner Leőwey-Gymnasiums vor zehn Jahren absolviert (Porträts von Johann Wolfart) — Erziehung zur Muttersprache (eine Sendereihe on Elisabeth Knipf) — Wussten Sie schon? — Fröhlicher Wochenbeginn;

Dienstag, den 16. August

Nachrichten, Berichte — Krankenhäuser in die DDR (über die Exporttätigkeit des Fünfkirchner Entwurfsbüros. Reporter: Willy Graf) — Sie wünschen, wir spielen;

Mittwoch, den 17. August

Nachrichten — Begegnung von Briefpartnern eine Reportage von Johann Wolfart) — Jugendcocktail (Redakteur: Tony Hoffmann;

Donnerstag, den 18. August

Nachrichten — Vorteile des Produktionssystems in der LPG von Szulok (eine Reportage von Josef Reil) — Sie wünschen, wir spielen;

Freitag, den 19. August

30 Minuten mit Urlaubern und für Urlauber (Informationen, kurze Hinweise, Reiseführer, musikalische Wünsche für Urlauber);

Samstag, den 20. August

Am Tag unserer Verfassung (Notiz) — Chronik der Woche — Gesichter des Sommers (eine musikalisch-literarische Sendereibe von Johann Wolfart) — Musik zum Samstagabend (dazwischen aus den Programmen der kommenden Woche);

Sonntag, den 21, August

Sonntagsgespräch mit dem DDR-Volksliedforscher Dr. Axel Hesse (Reporter Johann Wolfart) — Sie wünschen, wir spielen — Die lus tige Kurzgeschichte in der Mundart.

Chefredakteur: **György Gráber**
Redaktion: Budapest, VII. Garay utca 5. Postadresse: H—1442 Budapest Pf.: 99.
Verantwortlich für die Herausgabe: **Norbert Siklósi**
Telefon: 426-314, 415-103, 414-748. Verlag Lapkiadó Vállalat, 1906 Budapest, Lenin krt. 9—11.
he Post. Bestellbar bei jedem Postamt, bei allen Zeitungsausträgern, in den Zeitungsläden der Post und beim sbüro der Post (Posta Központi Hírlap Iroda), 1900 Budapest, József nádor tér 1, entweder direkt oder per Postanurch Überweisung auf das Konto 215-96 162 des KHI. Bezugspreis: Halbjährlich 19,20 Forint, jährlich: 38,40 Forint. Ausland über „Kultura, Aussenhandelsunternehmen für Bücher und Zeitungen, H—1389 Budapest, Postfach 149. DDR Deutsche Post/Zeitungsvertriebsamt DDR 1004 Berlin, Strasse der Pariser Kommune 3—4 und auf allen Postämtern.
Index: 25 646
3970-77-8656 — Révai Nyomda, 1397 Budapest, Vadász utca 16. F. v.: Bede István
HU ISSN 0415-3049

Vasarely

Podolini - Volkmann Arthur

vegette festő iskolájában folytatta tanulmányait Vasarely Victor 1927-ben Budapesten.

Kunst des 20 Jahrhunderts : Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 1896

1021

1979.VII.12.TV.21.3o/KJné/
Fiatalok órája

- Köszöntöm kedves nézőinket !
A Fiatalok órája mai adásának akár azt az alcimet is adhattuk volna, hogy utazás prüdériában.

- Vendégeink, ha ugy tetszik utitársaink a foglalkozások egész palettáját adják mig megismerik majd őket.
Van köztük biológus, fotoriporter, táncdalénekesnő, versszövegiró, ujságiró, orvos.

- Nem véletlen egyébként hogy ennyiféle szakma képviselői vannak itt a studióban. Mint mondtam a prüdériá-ról szól ez a mai müsor. Gyakran hangzik el ma lépten-nyomon vádként, hogy de prüd vagy.
Azért mondtam vád, nem véletlenül, mert tulajdonképpen még maguk az igazán prüdek is vádnak érzik, hogyha prüdnek nevezik őket, viszont a prüdériának rengeteg ága van. Ezért vagyunk ennyiféle szakmából a studióban. De talán tisztázni kéne a legelején, hogy mi is az a prüdéria ?
Kérem Korányi Tanás biológust, hogy segitsen ebben nekünk!

- Mi a prüdéria ? A szó maga francia eredetü, egyszerüen azt jelenti, hogy álszemérem. Itt mindjárt meg is kell állni, hogy különbséget tegyünk a szemérem és álszemérem között. Ugyanis az a helyzet, hogy mind a kettő valamiként ugyanarra irányul csak másként.

Ennek a megmagyarázásához hadd induljak el valahogy egy kicsit messzebbről.
Arról van szó, hogy kereken hogy az ember biológiai és társadalmi léte között számtalan ellentmondás, ellentét feszül. Ezeket az ellentmondásokat nemigen tudjuk feloldani, a biológiai létünk sokszor ellentmond társadalmi létünknek, a társadalmi létünk sokszor olyan szabályozókat követel meg tőlünk, amelyek elnyomják, háttérbe szoritják, sarokba szoritják nemegyszer biológiai létünket.

Ettől valamiként az alakult ki és helytelenül alakult ki, hogy számtalan biológiai testi vonatkozásunkat szégyeljük. Ez a prüdéria. Egyszerüen szégyeljük.

Itt nem lehet megkerülni azt sem, hogy itt a testi vonatkozásokban a szexuális vonatkozásokat is érteni kell.

- Nos emlitetted itt a szemérem és álszemérem kérdését. Azt hiszem jó, hogyha rögtön az elején leszögezzük, hogy mi melyiket tartjuk helyesnek és melyiket kevésbé helyesnek.

- Teljesen világos, hogy a szemérem szükséges dolog. A szemérem, hogy testi dolgainkkal kapcsolatban szemérmesek legyünk. Ezt számtalan példa bizonyitja, hogy ennek is van.

Az álszemérem és a szemérem között az a különbség, hogy a szemérem bizonyos keretek között teszi lehetővé testi dolgaink funkcióit, testi dolgaink gyakorlatát, az álszemérem viszont testi dolgaink gyakorlatát igyekszik tiltani, vagy legalábbis tagadja azt, hogy csináljuk.

No most itt aztán mindjárt tovább lehet folytatni a dolgot, mert a prüdéria és abban a pejorativ értelemben, ahogy a bevezetőben mindjárt mondtad a prüdéria, tehát senki tényleg nem vállalja, hogy ő maga prüd, noha pród, a prüdéria általában valami olyasmit takargat, ami nem tiszta, nem ferr, nincs rendben. Valami mondjuk nyugodtan kereken ki valami mocskos dolgot takar.

No most persze a mi szempontunkból izgalmasabb a kérdés akkor, hogyha úgy tesszük föl, hogy a prüdéria hasznos dolgokat is tagad- e ? Azt hiszem, hogy a mai műsornak az a célja, hogy arról beszéljünk hasznos, értelmes, szükséges, vallani való dolgokat tagad a prüdéria és tilt a prüdéria.

- Mielőtt azonban hozzáfognánk ehhez talán mondjuk ki azt, hogy a prüdériát nem mi találtuk ki, nem korunk képződménye. Előzményei vannak, mindig volt prüdéria.

- Tulajdonképpen azt akartam a Korányi Tamás szavaihoz fűzni, hogy szemérmesek vagy prüdek vagyunk, de történelmileg meghatározottan vagyunk szemérmesek vagy prüdek. Szóval, ami egyik korszakban prüdériának és vagy szemérmesnek számit a másik korszakban éppen ellenkezőleg és egy korzsakon belüpl is nagyon sok ilyen dolog van.

Sőt, hogy még bonyolitsam a dolgot. Tulajdonképpen egy bizonyos korszakban, egy bizonyos társadalomban is rétegek és egyének magatartása, izlése, képmutatása és minden egyéb határozhatja meg, hogy mennyire prüd vagy nem prüd, szemérmes vagy nem szemérmes.

Köztudomásu művészettörténeti közhely tulajdonképpen, sokat emlegetjük, hogy Michelangelo Sixtus kápolnabeli freskóinál az akt figurákra később ráfestették az utókorban a lepleket szeméremből.
Igenám ez önmagában mutatná azt, hogy történelmileg hogy változott és vált prüddé valami, csak a következő az érdekes. Ha hinni lehet Vasarinak a reneszansz művészettörténet irójának, akkor tulajdonképpen már a freskók megszületése idején is volt akinek ez a meztelenség tetszett, ez volt a pápa szerencsére és ez volt Michelangelo ós volt akinek nem, mert pl. Vasarelli megirja, hogy amikor a pápa ünnepélyesen az udvarmestere kiséretében tekintette meg a freskókat akkor már az udvarmester tiltakozott, hogy ez nem pápai kápolnába illik, hanem kvázi borkimérésbe vagy máshova ez a fajta festészet.

Na most ebben az az érdekes, hogyha belegondolunk rettentő furcsa képmutatás, egy történelmi képmutatás esete forog itt fenn. Mert abban a korban, amikor a Michelangelo freskóira az Utolsó itéleten ráfestik a lepleket közben köztudomásu, hogy a .....nadonnát bocsánat a mai kifejezéssel é.lve olyan csinosak szexisek kvázi, az istenanya, aki két évszázadlal ezelőtt még egy ikon laposságumerev istenség volt az olyan fokon válik élő hus-vér asszonnyá. Tulajdonképpen ha belegondolunk vallás erkölcsi alapon rendkivül szemérmetlen dolognak tekinthető az egész, de ha belegondolunk abba, hogy a reneszánsz pápák udvara mondjuk nem volt feltétlenül az erkölcs mintaképe, viszont pápaság volt, akkor tulajdonképpenm itt az egész azt hiszem teljesen a helyén van és a müvészettörténet nagyon szépen mutatja nekünk, hogy történelmileg, tehát két évszázad között, illetve társadalmilag két réteg között hogy ugrik, az egik számára mi az ami álszemérem és a másik számára viszont szemérem.

1021

Mehr „documenta“ als Museum

Wiens neues „Museum für moderne Kunst“

WIEN. Peter Ludwig macht mit seinen Leihgaben harte Kunstpolitik. Amerikas Superreiche schenken, was sie an Kunst gehortet haben, der Öffentlichkeit und lassen für ihre Sammlungen auch noch auf eigene Kosten die Museen bauen. Für den Aachener Schokoladefabrikanten, der sich im Vorjahr entschloß, einen Teil seiner Sammlung zeitgenössischer Kunst als Leihgabe nach Wien zu verlegen, wendete man in Österreich so viel Geld auf, wie noch nie in der Geschichte der Republik für Kunst. Allein die Adaptierung des Gebäudes, das Wiens „Museum moderner Kunst“ beherbergt, kostete 3,5 Millionen DM. Ein Neubau wäre viel teurer gekommen, ohne Zweifel, doch das Palais Liechtenstein erweist sich jetzt schon als zu klein. Zur Eröffnung erschienen gleich drei Kataloge, einer für die Leihgabe Peter Ludwigs, einer über die Sammlung des Kölner Restaurators Wolfgang Hahn, die um 2 Millionen DM angekauft wurde, und ein dritter schließlich über die Eröffnungsausstellung, die große Teile der Leihgabe und der Hahnschen Sammlung, ergänzt um die Bestände des Museums des 20. Jahrhunderts, umfaßt. Dieses wird als Dependance des neuen Museums geführt, für wechselnde Ausstellungen.

Knapp vor der Eröffnung, mit einem Festakt, der ebenso barock war, wie der mit einem Deckenfresko Andrea Pozzos, „Die Apotheose des Herkules“, geschmückte Prunksaal, gab Österreichs Bundesminister für Wissenschaft und Forschung, Frau Hertha Firnberg — sie ist für Universitäten und für Museen zuständig — den Namen des künftigen Direktors bekannt. Zur Überraschung jener, die sich wie der Londoner Kunsthändler Wolfgang Georg Fischer bereits im Besitz einer ministeriellen Zusage wähnten, heißt der Direktor des Supermuseums Dieter Ronte. Er betreute bisher am Wallraf-Richartz-Museum die Planung des neuen Ludwig-Hauses in Köln. Die Eröffnungsausstellung, „Kunst der letzten dreißig Jahre“, hat freilich nicht er zusammengestellt, sondern Hermann Fillitz, Universitätsprofessor und Spezialist für Kleinplastik des Mittelalters. Er beriet einst Peter Ludwig bei den ersten Kunstankäufen, die ja noch nicht der Moderne galten, und war selbst unter den Bewerbern für den ausgeschriebenen Direktorsposten.

Die Eröffnungsausstellung zeigt ziemlich kraß die Widersprüche der Anlage des neuen Museums wie auch die Gegensätzlichkeit der Aufgaben, die den neuen Direktor erwarten. Die Gliederung in insgesamt zehn Abschnitte, wie sie im Katalog vorgenommen, in der Aufstellung der Exponate aber wenig sichtbar wird, bringt Heterogenes auf allgemeine Formeln — „Geometrische Abstraktion-Bewegung-System“ versammelt Albers, Calder, Nicholson, Uecker, Vasarely, „Freie Geste und Farbe“ Dubuffet, Sam Francis, Hundertwasser und Mathieu, Abschnitte wie „Die Chicago School“ und „Pattern Painting — Arbeiten mit Textilien“, die gleichwertig mit weit größeren wie „Realismus als Form oder „Vom Anschaubaren zum Denkbaren“ aufscheinen, sind Ausdruck der Unbeholfenheit gegenüber dem zentralen Problem des Museums, dem es an organischem Gleichgewicht mangelt, was aber natürlich, als Spezialisierung, auch ein Vorzug sein kann.

Dieter Ronte muß vor allem auf die Interessen des Aachener Sammlers Rücksicht nehmen, auch wenn es ihm gelingt, sich von der Last der Dankbarkeit für die Durchsetzung seiner Person zu befreien. Der Leihvertrag sieht vor, daß die Ludwig'schen Leihgaben fünf Jahre in Wien bleiben, und davon sind bereits vierzehn Monate abgelaufen. Über die Bedingungen einer Verlängerung oder gar einer Stiftung mag sich Ludwig, den man in Wien mit Ehrungen und Orden überhäuft, nicht auslassen. Wenn das Kölner Museum einmal steht, wird Ludwig möglicherweise einiges wieder zurückholen.

Was wird bleiben? Im größten Raum des Palais Liechtenstein konkurrieren drei Picassos (Arlequin, les mains croisées, 1923; Femme assis e à l'écharpe verte, 1960, um die Gouache „Tanzende Frau und sitzender Mann“, 1972) mit drei Riesenformaten von Roy Lichtenstein. Ein kleiner, verdunkelter Raum enthält nur Beuys-Graphiken, als Hommage an den Düsseldorfer Künstler, der in Wien beinah Professor auf Lebenszeit geworden wäre. Spoerri, Nam June Paik, Christo, alle mehrfach vertreten, aus der Sammlung Hahn bieten in der letzten Etage die Erlebnisse eines lustigen Gruselkabinetts an. Die Österreicher verschiedenster Richtungen, die sich international einen Namen gemacht haben — Hollegha, Mikl, Prachensky, Brauer, Hausner, Lehmden; Hoflehner, Hrdlicka, Avramidis, Arnulf Rainer, Walter Pichler — sind aus dem Zusammenhang der Nachkriegsgeschichte herausgenommen und nach häufig oberflächlichen Parallelitäten plaziert. Andere, weniger bekannte, werden in prominenter Nachbarschaft über ihre Bedeutung hinaus aufgewertet.

Was freilich etliche, unter anderem auch Joseph Beuys, befürchtet haben, ist nicht eingetroffen. Mit ihren starken Farben, starken Konturen, grellen Effekten kann sich die Kunst der sechziger und siebziger Jahre gut gegen die barocke Umgebung behaupten. Nur wo das Prinzip der Reduktion vorwiegt — in einem Raum etwa, der fast zur Gänze von Richard Longs Objekt aus dem Jahr 1970 belegt wird, einer am Boden liegenden, viereckig gespannten Leinwand mit eingestickten konzentrischen Kreisen — wird der Blick mehr auf die Deckenfresken Johann Michael Rottmayrs gelenkt. Die Fresken und die barocke Dekoration leiden übrigens viel weniger als die Moderne unter dem scharfen, bleichenden Bürolicht, das man installiert hat. Der für die Inneneinrichtung zeichnende Designer Robert Maria Stieg hat die Auseinandersetzung mit der Stilperiode des Palais vermieden und ist der Versuchung erlegen, mit seinen Möbeln und den Kassen- und Garderobemodulen die Konkurrenz mit den Exponaten zu suchen. Die blauen Behälter, in denen die Stühle des Festsaals gestapelt werden — der im übrigen wegen seiner langen Nachhallzeit für die geplanten literarischen und musikalischen Veranstaltungen ungeeignet ist — nehmen sich aus wie Objekte der Minimal Art. Und in der Cafeteria sitzen auf einigen Stühlen Repliken der Gipsfigur aus Geore Segals „Woman in a Restaurant Booth“.

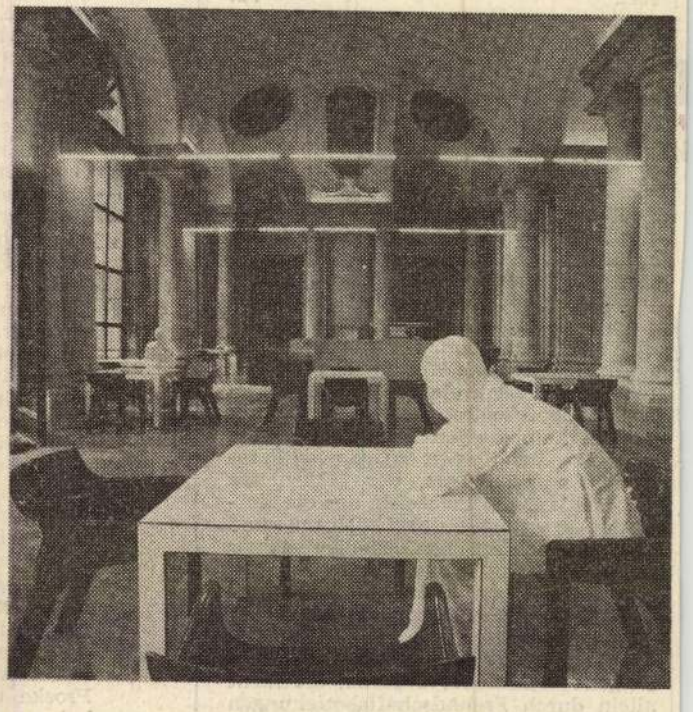

Imitation einer Figur von George Segal in der Cafeteria des neuen Wiener „Museums für moderne Kunst“. Siehe unseren Bericht.

(Foto: Katalog)

Jean Tinguelys „Meta-Harmonie“ (1978), ein vielfältig tönendes, schnurrendes Riesenspielzeug, empfängt die Besucher im Foyer und nimmt ihnen jede Scheu. Tinguely appelliert an die Urinstinkte der Schaulust und versetzt damit den Besucher in die richtige Stimmung für die Aufnahme der noch schlecht plazierten, manchmal schlimmer noch in falschen Zusammenhängen gezeigten Objekte. PAUL KRUNTORAD

Heute im Funk:

Republik Irland

Die Republik Irland hat es in den beiden letzten Jahren geschafft, das höchste Wirtschaftswachstum innerhalb der Europäischen Gemeinschaft (EG) zu erzielen. Dies verdankt das Land sicherlich auch seinem Beitritt zur EWG, der 1973 erfolgte. Allerdings hat Irland auch einen enormen Nachholbedarf; sein Sozialprodukt pro Kopf beträgt, nach Kaufkraft gerechnet, nur etwa 60 Prozent des EG-Durchschnitts und rund 53 Prozent des deutschen.

Seit einiger Zeit erlebt die Grüne Insel so etwas wie nachgeholte Gründerjahre, nachdem man jahrzehntelang die industrielle Entwicklung verpaßt hatte. Vielen Iren blieb damals mangels Erwerbsmöglichkeiten gar nichts anderes übrig als auszuwandern, so sank die Bevölkerungszahl von über acht Millionen Mitte des 19. Jahrhunderts auf 2,7 Millionen im Jahre 1960. Auch heute lebt noch ein Fünftel der irischen Bevölkerung von der Landwirtschaft — in der Bundesrepublik nur knapp ein Zwanzigstel — und die Arbeitslosenrate ist mit gut zehn Prozent sehr hoch.

„Wunder mit kleinen Fehlern" heißt daher heute ein Bericht über die wirtschaftliche Situation der Republik Irland innerhalb der EG (21.00 Uhr, hr1); der Hessische Rundfunk setzt damit seine Sendereihe „Europa vor der Wahl" fort. FR

Landschaft

Spiels von Leo Lehman

Leo Lehman und der österreichische Regisseur Michael Kehlmann (als Team bekannt durch die Fernsehspielproduktionen „Mit sich allein", „Worte", „Chopin-Expreß" und „Zahnschmerzen") zeigen in ihrem Film die Arbeiten für einen fiktiven Film, der nie entstehen wird: Das geplante Werk — das sich allmählich im Kopf eines Drehbuchautors und im Wechselgespräch des Autors mit seinem halbherzigen Produzenten entwickelt — zeigt einen engagierten Fotografen namens Tom, der Materialien sammelt für ein Fotobuch, das die Entstehungsgeschichte des Sozialismus und die unterschiedlichen Stadien seiner Verwirklichung dokumentieren soll. Bei seinen Recherchen, die ihn an die Berliner Mauer, ins Elbe-Grenzgebiet, nach Paris, Kopenhagen, Israel und London führen, gerät Tom unversehens in einen Reigen wechselnder Figuren, die nicht allein durch Freundschaftsbeziehungen aneinandergefesselt sind, sondern erst recht durch ihr Verhältnis zu einer Idee und Ideologie...

Michael Kehlmann, eben erst mit „Hiob" im ARD-Programm vertreten, konnte diese zweiteilige NDR-Produktion mit einer Reihe profilierter Darsteller verwirklichen. K. W.

NDR-Auflösung

Fernsehen am Freitag

ERSTES PROGRAMM

16.15 Tagesschau
16.20 Die Zukunft von Rhein-Main
Ein Weltflughafen in der Klemme
Frankfurt Rhein-Main: größter Flughafen auf dem Kontinent. Bis zu 600 Flugzeuge starten und landen dort täglich. Sie befördern rund 15 Millionen Fluggäste. Die Flughafenplaner allerdings verkünden, Rhein-Main werde auf das Niveau eines Provinzflughafens herabsinken, wenn nicht der bereits vor zehn Jahren beschlossene Ausbau — Verlängerung und Verschiebung der vorhandenen Pisten sowie eine neue, dritte Startbahn — endlich vollzogen werde. Gegen diesen Plan klagen ein Landkreis, zwölf Städte und Gemeinden sowie 91 Klagegemeinschaften, Bürgerinitiativen und Privatpersonen. Der Film beschreibt die zugespitzen Gegensätze in einem Ballungsraum der Bundesrepublik.
17.05 Szene 79
17.50 Tagesschau
18.00 Nachrichten aus Hessen
18.10 Die 6 Siebeng'scheiten
18.40 Sandmännchen
18.45 Onkel Bräsig
Die Kündigung
19.20 Hessenschau
20.00 Tagesschau
anschl. Parteien zur Europawahl
20.15 Die Film-Premiere.
Pallieter.
Belg.-holl. Spielfilm, 1975.
Mit Eddy Brugman und Jacqueline Rommerts.
Deutsche Erstaufführung
(Siehe Vorschau)
21.45 Die europäische Einigung
Kunstfigur der Politik
Die heiße Zeit des ersten europäischen Wahlkampfes hat begonnen. Wahlspots nach den Nachrichtensendungen machen es den Bundesbürgern in diesen Tagen besonders deutlich. Rüdiger Proske und Conrad Schurbohm wollen mit ihrer zweiteiligen Sendereihe „Die europäische Einigung", deren erste Folge heute ausgestrahlt wird, noch einmal der Geschichte im Raum der Europäischen Gemeinschaft nachgehen.
Die zweite Folge der Reihe wird am 21. Mai um 21.15 Uhr gesendet.
22.30 Tagesthemen
23.00 In freier Landschaft (1)
(Siehe Vorschau)
Tänzen (Menuett, Walzer, Charleston) in den passenden Kostümen. Benny Goodmann, der „King of Swing", begleitet Mitzi bei vier ihrer Lieder. Das reich ausgestattete Finale ist ganz im pharaonischen Stil gehalten: Mitzi tanzt als Nilkönigin um den Schatz einer Grabstätte.
22.00 heute-journal
22.20 Aspekte
23.00 Sport am Freitag
23.40 Der phantastische Film
◧ Die Nacht des Jägers
Amerik. Spielfilm (1955)
(Siehe Vorschau)
1.10 heute

HESSISCHES FERNSEHEN

8.05 Schulfernsehen
18.00 Sesamstraße (525)
18.30 Hier Studio Kassel
19.00 Antiquitäten-Markt (8)
Gold und Silber lieb' ich sehr
Mit Margarete Prinzessin Isenburg
19.15 Demokratie am Arbeitsplatz (4)
Frankreich
19.45 Der Wandertip (1)
Vogesen
20.00 Tagesschau
mit Wetter
20.15 Ich ertrinke in einer Flut von Ideen
Das Leben eines glücklichen Einsiedlers
21.00 Nachrichten
21.10 Berichte aus der Wissenschaft
Im Schlauchboot gegen Walfangflotten
21.55 Kabarettwoche Innsbruck
30 Jahre Bronner/Wehle

DRITTE PROGRAMME

Bayerisches Fernsehen: 19.00 Damals Tagesgespräch. Tim Frazer (1). Der Fall Salinger. Kriminalfilm in drei Teilen. Mit Max Eckard, Ingrid Ernest u. a. **20.10** BR aktuell. **20.30** Im Gespräch. DDR 1979. Versuch einer Situationsbeschreibung. **21.25** Ein Samstag wie jeder andere. Englischer Fernsehfilm. Mit John Morrison, Eileen McCallum, Bill Henderson u. a. **22.45** Laetare. Kantate von Philipp Mohler. **23.00** BR aktuell.

Südwest 3: 19.00 Elternabend (5/79). Erziehung — Schule — Ausbildung. **19.50** Charlie Chan in Shanghai. Amerik. Spielfilm, 1935. **21.05** Chemie, 1. Teil: Materie. **21.35** Open-end: Psychotreff.

Westdeutsches Fernsehen: 20.15 Z.B. Gruppen-Sachen zum Nachmachen. Internationaler Jugendaustausch mit politischem Anspruch. **21.00** Momente. **21.15** Klaus Mann. Zeitgenosse zwischen den Fronten. **22.00** Marie Curie (4).

2 *Victor Vasarely: Vonal-Fegn, gyapjú, szövött, 252×255 cm, 1971*

2

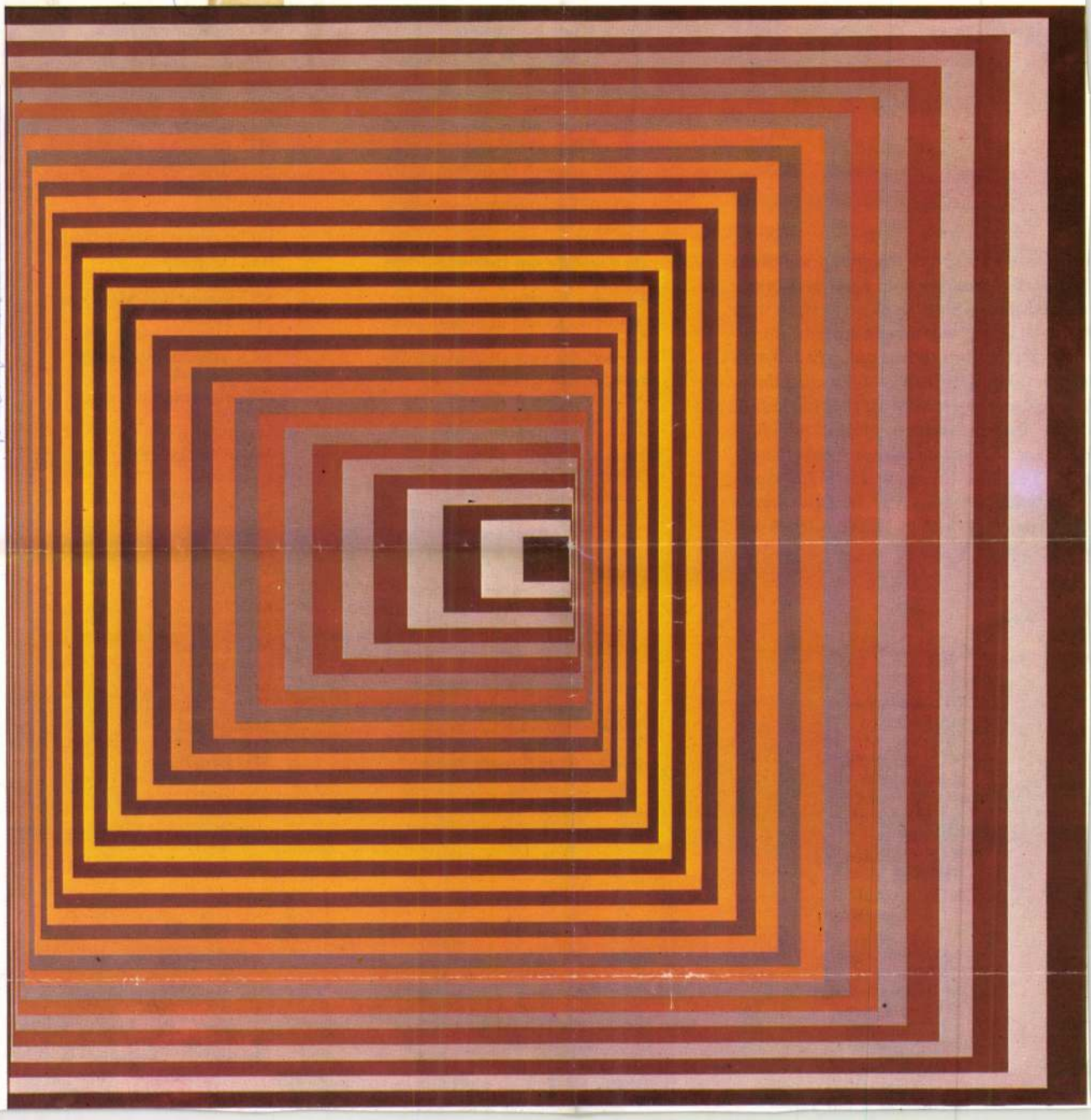

májusában

émájához kapcsolódva minden szelekció
kiállítási eseményeiről. A teljes körkép
esztőségünk külön levélben kereste meg
lési osztályait, valamint a megyei múze-
felmérésünkhöz bocsássák rendelkezé-
e láthatóan már nem módosuló adato-
művészek szerepléséről a megyei múzeumi,
lődési intézményeiben, megkülönböztet-
ításokat. Az alábbi lista a megyei szak-
pján készült; válasz híján hiányoznak
, Szabolcs-Szatmár, Vas és Zala megye
néprajzi vagy fotóművészeti tárgyú be-
vetkezetesen kimaradtak.

	MÜ/Budaörs
	KI/Budapest
	MÜ/Vác, M/Vác
	KCS/Veszprém
	KI/Budapest
z	MÜ/Zebegény
	KI/Műcsarnok
	KI/KKI
	KCS/Dunaújváros
	MÜ/Vác
	KCS/Szolnok
	KCS/Zalaegerszeg
	MÜ/Szeged
	KG/Salgótarján
	KCS/Szeged
	M/Balassagyarmat
	MÜ/Halásztelek
	KCS/Budapest
	KG/Debrecen
ivész	KI/Műcsarnok
	MÜ/Szob
	KI/Fényes Adolf Terem

Percz János iparművész	MÜ/Debrecen
Pető János grafikusművész	M/MNG
Pécsi László textilművész	MÜ/Dunaújváros
Pérely Zsuzsa textiltervező	MÜ/Vác
Polonyi Elemér festőművész	MÜ/Nagykőrös
Regős Imre festőművész	M/Veszprém
Reisz Vilmos festőművész	MÜ/Tök
Remsey Jenő festőművész	KG/Debrecen
Réber László grafikus	MÜ/Érd, MÜ/Százhalomb.
Sarkadi Lilla keramikusművész	KG/Debrecen
Seregi József szobrászművész	MÜ/Sajóbábony
Somogyi Győző grafikusművész	MÜ/Szentendre, MÜ/Ócsa
id. Szabó István szobrászművész	MÜ/Tokod
Szakáll Edit grafikusművész	M/MNG
Szekeres Erzsébet iparművész	KCS/Hódmezővásárhely
Szentessy László grafikusművész	KCS/Miskolc
Szentiványi Lajos festőművész	KG/Boglárlelle
Szervátiusz Jenő szobrászművész	M/Szolnok
Székács Zoltán festőművész	MÜ/Pomáz
Széky Piroska grafikusművész	MÜ/Galgagyörk
Szily Géza festőművész	KG/Tokaj
Szkok Iván festőművész	KCS/Budapest
Sztankó Judit festőművész	KG/Ózd
Tilles Béla festőművész	MÜ/Budaörs
Tokay Ilona festőművész	KG/Debrecen
Tóth Julianna szobrászművész	M/Pápa
Tóth Tamás grafikusművész	MÜ/Göd
Töld Molnár Zoltán szobrászművész	MÜ/Tárkány, MÜ/Császár
Töreky Ferenc grafikusművész	MÜ/Szentendre
Uhrig Zsigmond festőművész	MÜ/Debrecen
Varga Bencsik József grafikusművész	M/MNG
Vaszkó Erzsébet grafikusművész	MÜ/Dorog
Várnai László grafikusművész	MÜ/Halásztelek
Veress Pál festőművész	MÜ/Szeged
Vertel József grafikusművész	MÜ/Komárom
Wahorn András grafikusművész	MÜ/Oroszlány
Winkler László festőművész	
Würtz Ádám grafikusművész	
Zámbó Kornél festőművész	

Csoportos kiállítások

A pécsi „Művészetiből" indultak	KI/Pécs
Tiszatáj	KCS/Budapest
V. megyei grafikai kiállítás	MÜ/Kecskemét
Pedagógus képzőművészek XII. megyei tárlata	MÜ/Kecskemét
XX. századi magyar grafika	MÜ/Sátoraljaújhely
Vegyipari munkás képzőművészkörök országos kiállítása	KI/Kazincbarcika

- Akkor halljuk a kulturáról Évát! Halló Szécsi Éva!

- Szóval szabad-e ehhez most valamit hozzátenni?

- Igen, igen, ezt szeretnémhallani!

- A következőket akartam még mondani, amikor emlitette azt, hogy mit tudunk, mi magyarok, az illető országról, külországról. És az elején már leszögeztük azt, hogy az általánositás rendkivül veszedelmes dolog, mert ugyanugy, ahogy nem beszélhetünk arról, hogy mi magyarok, ugyanugy nem beszélhetünk mondjuk arról, hogy az "amerikaiak" vagy a "Franciák", mert milyen francia, ki az a francia, mondjuk mit tud a francia kommunista rólunk, és mit tud a Francia Gyáriparosok Szövetségének az elnöke? Meg kell, hogy mondjam, hogy például nagyon sokat tud rólunk. De ettől függetlenül, amit mi tudunk a franciákról, ebben is bocsánatot kérek mindenkitől, aki tiszteli, szereti, Franciaországot, a francia kulturát, a francia forradalmat és igy tovább! Rendkivül sok bennünk az illuzió, a sematikus és pozitiv általánositás,

- Mint általában.

- Vigyázat, most én nemcsak a fogyasztói társadalomról be-

1979. nov. 12. Kossuth 21.08 (Vonéf.
Vonalvég, - Ipper Pál műsora

szélek, tehát, hogy azt hisszük nagyon sokan, egy nagyon tekintélyes réteg nálunk, hogy itt mindenki jól él, hogy nincs nyomor, hogy nincs, szóval a munkanélküliségnem is olyan rossz dolog. Nem erről beszélek. Hanem például arról a perdöntő tényről, hogy a franciák számára a háboru, az az első világháboru, mellesleg az a háboru, amelyben mi egymással szemben álltunk, és amely Trianonnal végződött.

- A másodikban is szembenálltunk.

- Azt hiszik, hogy a második világháboru egyenlő a rezisanssal, és nagyon szeretjük elfelejteni, hogy ez egyenlő a kollaboráns Franciaországgal, és igy tovább. Tehát nekünk is nagyon sok illuziónk van, és ebből az illuzióból nagyon sok hibás kulturpolitikai vagy egyéb megmozdulásunk és egyéb fakad. Tehát mást akarunk bemutatni. Mondjuk pozitivabbnak képzeljük el a leányzót, mint amilyen. Most az a kérdés persze, hogy akarunk-e keresni vagy meg akarjuk-e magunkat ismertetni vagy mind a kettőt. És még áldozatokat is kell hoznunk, hogy megmutassuk, hogy mi tényleg más rendszer vagyunk. Hát ez alapvető dolog! Na most cimszavakban, amit én felistammagamnak, hogy mit tudnak rólunk, vagy kit ismerhek tőlünk. Joseph Kozma, a legfranciásabb, legpárizsibb sansonok szerzőjét, Vasarelli, a legmodernebb és a legsikeresebb élő francia festő. Azt hiszem, hogy nagyon sok francia nem tudja, hogy magyar származásu. Magyar konyha, magyar akácméz, ezt különben minden boltban meglehet találni. Paprika, 1956, filmek. Valhol Európában. Most mutatták be ujra, felujitották, mint a háboruutáni klasszikusok egyik legjobb darabját. Mészáros Márta, akit tudunk, hogy otthon mennyit szidunk, Marina Vlady most nyilatkozott, hogy itt miért nem kap olyan hus-vér szerepet, mint amilyet ő eljátszhatott Mészáros Márta filmjében, az Ők kettenben.? Tehát itt tudomásul kell venni, hogy bennünket sokszor másképpen értékelnek, sokszor többre értékelnek, és sokszor a francia izlés szerint értékelnek.

Victor Vasarely, festőművész

1021

1981. XII. 26. 18.00. Petőfi S.J.né.

A "planetáris folklór" festője

- Látogatás Victor Vasarely műhelyében.

Rózsa T. Endre műsora.

/ zene. /

- Victor Vasarely művészetét nemigen szükséges bemutatni a magyar közönségnek, hiszen már régóta jól ismerjük a geometrikus elemekből építkező alkotásait. De az elvek, amelyek Vasarely művészetét kiformálták, már kevésbé ismerősek a számunkra. Vasarely a mértani alapformákból, körből, négyzetből, ellipszisből és rombuszból indul ki és ezeknek az alapformáknak az együtteséből építi össze az alkotásait, amelyeknek a színeit különféle, de szigoruan előre megszabott szinskálák szerint kombinálja egymással. Ezt a műveletet Vasarely programozásnak nevezi. A Vasarely-féle vizuális programot véleménye szerint a modern építészetre, az új nagy lakótelepekre is ki lehetne terjeszteni. Ezzel a módszerrel, egy világszerte egy szines új látványossággal, ahogy ő mondja, " planetáris folklórral " gazdagodhatna a világ. A " planetáris folklór " kérdéseinek tanulmányozására Vasarely magánalapitványkélt kutatóintézetet hozott létre Dél-Franciaországban, Exanprovance/hallás után/ -ban, sőt Gordban, is, szintén Dél-Francia országban, berendezett egy másik hasonló alapitványt. De vajon hogyan kezdődött el Vasarely pályája ? Victor Vasarely akit akkor még Vásárhelyi Győzőnek hivtak, Bortnyik Sándor budapesti Bauhaus iskolájából indult el a 20-as évek végén Franciaországba és azután ott boltakozott ki a saját egyéni művészet.

/ zene. /

- Én magam 15 éves koromban rajzoltam aktokat és csináltam egy akadémikus művészetet és akkor jött hirtelen a fénysugár a Bortnyik iskolából, ugye a Bortnyik, aki 5 évet töltött Németországban ugye, találkozott Kallinszkyval, találkozott Cla-/kiejtés szerint Klé/-vel, találkozott Maleviccsal, találkozott másokkal ugye, és rájöttek, hogy az a kivénhedt világ, amelyik ragaszkodik a tradiciókhoz, mégpedig érdekből, ennek a kiéhezett világnak válgozni kell. Nem lehet folyton Luikatosz stilusu fotelekben élniés ősi fali szőnyegekkel befesteni a falaka , muszáj csinálni egy új stilust, amit angolosan design-nak hivnak. Ugye. Ez az új stilus kreálta azt ugye, hogy megcsinálták a szép gömbölyü foteleket, fehér bőrből, fekete bőrből megtalálták az új stilusu butorokat, megváltoztatták a lakásoknak a stratégiai elhelyzését ugye, és szóval egyre joban és jobban haladt előre a világ, hiszen az ember arra gondol kérem ugye, hogy megforditani egy csapot és jön a hideg viz, egy másik csapot és jön a melegviz, leülni egy bocsánat, hogy durva dolgokról beszélek, egy, leülni az árnyékszékre és utána ott találni azt a finom selymes puha pairt ugye, ami ami ezek ezek olyan fan-

tasztikus dolgok, amiről soha senki nem beszél, ugye, mindenki mindig a nagy csodáról beszél. Michelangeloról, Leonardo Da Vinci, avval még dakor/?/ vagyok, de a MIchelangelo kérem kérem az egy közönséges kopista volt, egy ember, akinek 16 vag y 18 segéderő állt a rendelkezésére, a reneszánsz maga azt jelenti, hogy ujjászületés. De ujjászületése valaminek, ami már létezett. Hol létezett ? Létezett Görögországban és létezett Rómában. Az ujdonság ott kezdődött ugye, amikor hirtelen a XIX. század végén jött egy Sezan ugye, jött egy Sera ugye, jött egy Gauguin, jött egy Van Gogh és igy tovább és igy tovább ugye, és hirtelen kirobbant a szükségszerüsége a változásnak ugy, jött egy borzadályos zürzavar a festészetben uye, és lassan, lassan kialakult az absztrakció. Az absztrakció csak egy része a festészetnek. A festészet megmarad. Nekem semmi kifogásom nincs az ellen, hogy egyre több fiatal festő odaálljon, portrékat, aktokat festeni, hogy a láb az égfelé néz vagypedig a föld felé néz ugye, hogy a nők tökéletesen mesztelenek vagy félig mesztelenek ugye, semmi közöm hozzá. Ha ez tetszik az embereknek, fogadják el ugye, de ezeknek a képeknek a haladáshoz a müvészetek jelenlegi szükségszerüségéhez nincsen semmi, smmi köze.

/ zene. /

- Ön az előbb Minchelangelóról beszélt és emlitette, hogy Michalangelo másolt, aki 15-20 segéddel dolgozott a mühelyében. Ferió csinált Önnel egy interjut, valamikor 1970 körül és Ön elmondta neki, hogy a müveket, amiket megtervez, egy nagyon nagy mühelyben kiviteleztetti, nagyn sok segéderő, nagyon sok ember segitségével. Mi a különbség akkor ?

- A különbség a következő. Michelan csinált egy kis rajzot, azt odaadta a fiataloknak és anélkül,hogy betette volna a lábát a Sixtinbe, azt mondta, hogy ide tegyétek ezt, nagyitsátok föl, a plafonre ezt, ezt jobbra, ezt balra, és igy tovább, és igy tovább, és igy tovább. Néha néha bejött, körülnézett, azt mondta jó, rendben van, minden rendben van, de nézd ottan, annak a annak az angyalnak a szemiben nincsen fény. Vett egy ecsetet ugye, és egy kis fehér pöttyöcskét beletett a szembe ugye, és azáltal az angyal hirtelen élőlénnyé változott, át, őszerinte. Szóval a különbség a következő. Kppirozni, leutánozni valamit, ami létezik vagypedig kreálni programáció által, milliméter papiron, az ember megszámolja a plasztikai egységeket, vannak az ugynevezett szinskálák, egytől, huszig, 11 szin, két piros, két kék, két zöld, két sárga, két lila, két mit tudom én micsoda. Elképzelni egy müvészetet kérem, melyik épitész rakta föl az összes téglát a házára ? Se Lecorbusiere , se , se szóval egyikse. Minden technikában, ugye,minden emberi munkában, szükség van korlaborációra. Az egyiknek ez a specialitása, a másiknak ez a specialitása. Hogyha az embernek van egy ateliéje ugye, ameibe nagy mennyiségü ugye, nem képeket, hanem prototip depált kell csinálni,

ugye, mert én nem azért festettem képeket , hogy azokat eladjam, én azért adtam el a képeket ugye, mert szükség volt pénzre, nem azért volt szükség pénzre , hogy úgy éljek, mint Marci hevesen, hanem azért volt szükség pénzre ugye, hogy restaurálhassam a gordi múzeumot, hogy elkezdhessem, az Exemprovansi alapitványnak az épitését, ami mind az én költségemre ment, minden támogatás nélkül, soha semmi szübvenciót nem kaptam sem az államtól, sem a községtől, sem a mecénásoktól, vannak fiatal festők ugye, akik nagyszerüen élnek és nagyszerüen érvényesülnek, azért mert az állam fantasztikusan támogatja őket. Szóval én nekem nem ez volt az esetem. Szóval én csináltam kompoziciókat, amely kompozicióknak két céljuk volt. Egyrészt, hogy a külső müvészetbe, tehát az épitészetbe kivül és belül megadjuk a harmóniát és a szépséget, hisz a barokk stilus az ugye szines volt, a gótika, szines volt, a rémai stilus szines volt, a Milói Vénusznak szép rózsaszín mellei voltak ugye, De az idők folyamán mindez elkopott, és eltünt. Tehát amikor én beszélek egy atöliéről, akkor beszélek egy segéderőről, az egyik például felnagyit egy kis rajzot ugye, amelyet én rajzoltam ugye, milliméter papiron ugye, mert én vagyok a kreatőr. Felnagyitja azért ugye, hogy helye legyen annak a rengeteg számnak, amit bele kell irni ugye, mert ennek a négyzetnek az alapja például a a az e-5-ös számu piros szin. A közepében lévő kék kör, a c-8-as számu kék szin és igy tovább és igy tovább ugye, és ez a proglalácio ugye délutánokon és délutánokon keresztül tart ugye, és a végül tökéletesen olvasható lesz. Amikor a programáció kész, akkor az ember odaszól az első alkalmazottjának ugye, aki ebben specialista, vegyen egy kétméterszer két méteres vásznak. És a rajzot nagyitsa fel. Amikor föl van nagyitva a rajz, akkor fölviszik a megfigyelő atüliébe, én fölülök egy fotelbe, akkor rágyujtok egy cigarettára és nézem. ondolkodom és azt mondom, minden jó, csak a középső forma egy kissé kicsi. Tehát azt fel kell nagyitani, amit én csinálok, utána azt mondom, ebből a felnagyitásból kiindulva, kezdje, egy kissé sze kissé szoritani a mellette levő két-három sorozatot ugye, hogy a rajz tökéletesebb legyen, és ujra megnézem és akkor jó a rajz. Amikora rajz jó, akkor a szinskálák alapján megkérem a más ik specialistát, hogy csinálja meg kis edényekben az összes szint, amire szükség lesz majd. Ugye kezdődik a keverésugye, mert az üzletben vásárolt sárga, az nem felel meg az csak egy sárga ugye, ahhoz, hogy például egy egy pirosból csináljon egy rózsaszint, ugye, rengeteg fehéret kell beletenni. Ahhoz, hogy egy pirosból csináljon egy sötét pirosat, rengeteg feketét kell beletenni ugye és ez fönnáll az összes többi szinre. Nincs keverés, két kék között, nincs keverés egy lila és egy sárga között, ami a régi festészetnek a specialitása ugye, hanem mindig ugyanazok a szinek, a fehérrel és a feketével alakulnak át a skálákká, amire a képben szükség van. Hogy az mély fényhatásokat adjon ugye, vagypedig vidám hatást adjon ugye, vagypedig ezt vagypedig azt ugye, szóval ez ez aztán az érzésnek a kérdése ugye, lehet mondani a szin, de azt is lehet mondani le trippa, ahogy a franciák mondják, .

- Ferié ebben az interjujában, amikor végighallgatta azt, amit most Öppen Ön elmesélt nekem, egy kicsit meglepődve azt mondta, hiszen Ön ugy beszél, mint egy cégvezető. Hány emberrel dolgozik ?

- Hát kérem, amikora, a, alapitványt föl kellett épiteni ugye, és aminek aminek az ára annak dacára, hogy már ez előtt egy 7 vagy 8 évvel körülbelül 30 millió uj frank, szorozza meg ugye legalább 7-tel, hogy megkapja a forintban az árát,

- 210 millió forint,

- 210 millió forint, vagy mondjuk 22o-230 millió forint ugye, ugye, az egy irtózatos nagy összeg, ezt alő kellett teremteni. Volt egy konjunktura, ugye, én rühelltem a képvásárlókat. Mert jöttek ide kérem egy óriási kofferrel, az tele volt gubával és azt mondták a Günther Sax Németországban akar vásárolni 24 képet. Hát mondom megbolondult maga ? Hogy képzeli azt, hogy én nekem hirtelen 24 kép áll a rendelkezésemre, amit el tudok adni. Nem fontos. Aláirja azt, hogy átvett ennyi és ennyi és ennyi pénzt, ad 10 képet, vagy 12 képet, ugye, és a többit aztán majd egyiket a másik után. Ez egy csodaállapot volt ugye, 1966-tól kezdve, egészen 1973-ig, mert soha festők annyit el nem adtak, és soha festészettel annyira nem spekulált aburzsoázia ugye, mint ebben az időben ugye, tehát azt mondtam magamban, hogy miért ne profitáljak én magamnak ebből a szituációból ugye, ebben a szituációban az embernek természetes kétszeres, háromszor annyi segéderőre volt szüksége, mint akkor, amikor hirtelen leállt a festészetnek a vásárlása, és nem festészetet, képeket kértek az emberek, hanem szitanyomatokat. Az is egy fantasztikus nagy üzlet volt ugye. Ottan maga adott egy diapozitivet, odaadta a nyomdásznak és a nyomdász egzekütálta a szita nyomatot ugye, a dolog el volt intézve.

- Abban az időszakban, hány alkalmazottal dolgozott ?

- Nézze, ha én összeszámitom ak a, az összes alkalmazott, mert ugye rengeteg alkalmazott van ugye, ha összeszedem az összes alkalmazottat ugye, volt idő amikor 75-en voltak. De ebben benne van a múzeumnak a két-három felvigyázója is, benne vannak azok a szegény cselédek, akik amig áll a világ az mindig létezni fog, mossák a lépcsőket ugye, benne vannak a fotográfusok, benne vannak akik gyártották a sokszorositottak részére a kis anyagokat, szóval benne van egy irtózatos mennyiségü különleges technika, amely mindenkinek munkát adott ugye, és mindenki örömmel csinálta. De azok csak azt tudták csinálni ugye, semmi mást. Az a képnek a megfestése saját maga, miután a rajzolás megtörtént ugye, az egyes egyedül az én munkám volt.

- Ma hány alkalmazottal dolgozik ?

- Csináljunk egy kis összehasonlitást, nehéz megmondani hogy hány,

megmondom, hogy miért. Kétféle alkalmazott van. A helyi alkalmazott és a külső alkalmazott akik kívül dolgoznak. Vannak olyanok, akik fogják a kis rajzocskát ugye, elviszik a hónuk alatt ugye, elmennek haza ugye, és otthon rajzolják meg a nagy képet. Aztán elhozzák megvizsgálom, kijavitom ugye, és igy tovább, és igy tovább ugye. Vannak fotográfusok, vannak specialisták ugye, akikkel a mütipliket csináljuk meg, aztán az összes cóh ugye, amelyik például a Rosenthal porcelángyáros, aki csinálja ezeket a, ezeket a vázákat, ugye, amikbe én soha egy szál virágot bele nem tettem, mert sokkal szebbnek tartom ezt igy virág nélkül mint virággal, ezeknél is sok az alkalmazott, ugye, hanem korlaboráns, ezek a korlaboránsok mind fizetve vannak, ugye, ez egy abszolut komplikált valami, ugyhogy kerek számot mondani jóformán lehetetlen ugye. Itt a házban van 10-től 16 emberig.

- Gondolom, hogyha Magyarországon meghallják ezeket a számadatokat, az emberek nagy része meg lesz lepődve. Ugyanis Magyarországon a müvészetről ugy gondolkodnak és főleg a müvészről, mint egy teremtőről, aki egydül és magányosan teremti a képét, az ihletettség pillanataiban. Önnek azt hiszem egészen más a felfogása.

- Nem csak nekem más a felfogásom, hanem hogyha az ember józan és gondolkodik ugye, akkor rájön a következő dolgokra. A fali szőnyegek részére az ember csinál egy kartont. A kartont odaadja egy szegény öregasszonynak, vagy három vagy négy szegény öregasszonynak, aki odaül a szövőgép mellé és megszövi elejétől végéig a kartont. Ki csinálta a kartont, az öregasszony, vagypedig az aki rajzot adott-? Egyik kérdés. Másik kérdés. Egy szobrász csinál egy müvet. megcsinálja gipszből a müvét. Vakarjak igazgatja, ez az amaz, amikor megvan elégedve vele, akkor füttyent egyet és hivja a fondőrt. Az öntőt ugye. Az öntő jön, avval megbeszéli a fémnek a szinét, bronz-e lesz-e vagypedig világosabb szinü vagy ez vagy amaz ugye, de az öntő csinálja a szobrot ugye, nem a szobrász. A szobrász kreál. Ezt nevezem én kreassionnak, ugye, vagy ezt nevezem én programációnak ugye. Az összes müvészetben vannk korlaborációk ugye. Nem szólva arról, hogy a festő megveszi a festékeket, tubusokban ugye, egy üzletben, a vásznat egy másik üzletben, az asztalos megcsinálja a keretet neki ugye, aztán ő aztán nekiáll ugye, és akkor el kezd mázolni. Hát hol van itt a csoda, hol van itt a müvészet ? Hol van itt az alkotás, főleg akkor, ugye, hogyha az a mü amit már csinált, már százezerszer meg lett csinálva egy más festő által, pontosan, pontosan ugyanugy, ugyanavval a technikával, ugyanolyan szinekkel, ugyanolyan nagyságban, és ugyanolyan formában.

/ zene./

- Victor Vasarely festészetének az egyik kulcsa azt hiszem a tudomány.

- Mégpedig azért, mert én vagyok szerencsére a Bauhaus iskolának és

szenencsére Bortnyik Sándor mester tanácsainak, én vagyok azon festők közül való, aki rájött arra, hogy a festészetnek egy hatalmas része, tudományból áll. A tudomány alatt érteni kell a technikát, érteni kell a matematikát, a különféle fizikai, kémiai dolgokat, amik szükségesek a színeknek a megértéséhez, szóval én szerintem festészet és tudomány között tulajdonképpen nincsen egy határ, hanem egy állandó közreműködés. Hol az egyik lépi itt túl a másikat, hol a másik lépi túl az egyiket, tehát tulajdonképpen mindig az agyvelőnek kell, hogy igaza legyen, és nem lehet engedni például egy érzelemnek.

- Az emberek nagyrésze azonban nem így gondolkodik sem a tudományról, sem a müvészetről. Főképp a müvészetről nem így gondolkodik. A müvészetet általában érzelemmel teli hangulatos dolognak tartják. Az Ön festészete, és az Ön képzőművészete, viszont egyáltalán nem ilyen.

- Addig, amig a festészetnél az agyvelő szerepel 25 százalékig, 40 százalékig, néha 60 százalékig, atöbbi pedig mondjuk az érzékenységnek, a szivnek az ügye, a tudományokban a tudományoknak egy nagy része, kizárólag az agyvelőnek az eredménye. Ez egy általános világszákássá és világfelfogássá alakult át, hogy az én müvészetemnek az eredménye, nem az érzelem világához szól, hanem a szemnek a világához szól, tehát van egy vibráció ezekben a képekben ugye, amely érinti a retinát, és ez a retina átadja ezt az érzelmet az agyvelőnek. Az agyvelő fölfogja ezt és többféleképpen veheti föl. Vagy ugy veszi föl, hogy ez egy kép valami ingerlő, vagy valami bántó, vagypedig harmónikus valami, de abban a pillanatban mihelyt az agyvelő igy gondolkodik ugye, tehát ingerről, dühről, érdeklődésről, abban a pillanatban már beszélhetünk érzelmi dolgokról is.

/ zene. /

- Itt Franciaországban azt mondják, hogy az ember nem nézi a képeket, hanem részesedik. Részt vesz benne, igen. Voltak fiatal gyerekek, akik azt hitték, szeretem ezt a képet ugye, ugye, mert vidámságot okoz, érdekesen ugrálnak, bugrálnak a forák jobbra, balra, ad ötleteket, a sportba, a játékokba, és igy tovább, és igy tovább ugye, meg vagyok vele elégedve. A másik azt irja, csodálatos módon, amikor nézem, ugyanarról a képről van szó. Mikor nézem ezt a képet, mit látok ? A középen van egy világos forma, az a legnagyobb, én azt elneveztem a királynak. Körülötte vannak valamivel kevésbé világos részek ugye, az a királynak az udvara és minél tovább megyünk, annál jobban sötétedik, tehát a szélén ott van a szegény szolgáló nép, amelyik kiszolgálja az udvart ugye. Adtam egy képet egy belga korrekcionőrnek, ugye, aki ránézett egy képre és azt mondta, hát istenem keresztet kell, hogy vessek, ez egy középkori csodálatos érzelmi mestermü ugye, benne van a hit, benne van a vallás, benne van az isten ugye.

Ugyanaz a kép, ugy lett konszideralva egy ujságiró által, vagy vagy egy másik néző által ugye, mint egy érdekes feszült absztrakt makrakozmikus kompozició.

- És azt hiszem, hogy mindegyik magyarázat helyes volt, hiszen a festészet és a festészeti alkotások megengedik az interpretáció szabadságát. Ellentétben a tudománnyal. A tudomány igazságai sokkal szorosabbak, sokkal zártabbak. Ön ugy tudom interjukból, irásokból, hogy Önre például Werner Heisenberg komoly hatással volt.

-Heisenberg óriási hatással volt rám ugye, viszont nem szabad elfelejteni, azt, hogy én a tudományt ugy veszem, mint egy információ, amely mondatonként jön és tökéletesen mindegy nekem, hogy Heisenberg irta-e vagypedig Einstein, vagypedig T. de Charden / nekem az a fontos, hogy az a mondat, az a az a gondolat ami megfogott, az bennem maradt, mint egy ugynevezett állandóság, egy egy igazság, ami az egész emberiségre vonatkozik ugye, tehát engem nem a nagyemberek neve érdekel, nem a nagy müveknek az összessége érdekel, ugye, hanem azok a bizonyos pontos részek, amelyek valószinüleg koreszpondálnak a müvemben történő eseményekkel és gondolatokkal, ugye, de viszont énszerintem a tudomány, ezt tartom én a legfontosabbnak, mert meg vagyok győződve arról ugye, hogy semmi olyan labilis nincs a világon ugye, mint minden emberi alkotás. Hogy ez a festészet legyen, hogy ez a tudomány legyen, akármicsoda más, a bizonytalanság, a változási lehetőség, az szünet nélkül, szünet nélkül fönn áll. Hisz máma kérem ugye egyike a legnagyobb francia gondolkodóknak, Decartnak, bizonyos részei a müvének ugy tekinthetők, mint hogyha egy gyerek irta volna, hogy nem szabad elfelejteni azt, hogy a mult nagy emberei oly keveset tudtak egy mai tizéves gyerek hez viszonyitva, hogy az valami elképesztő. A festészetben van a következő ellentmondás. Ezek a tudatlanságok, ezek tulajdonképpen nem léteznek. Miért ? A festészet tulajdonképpen inspirálja magát, a természetből

/ zene. /

- Ön több mint 50 éve itt él már Franciaországban.

- Igen.

- Azt hiszem ennél lényegesen kevesebb időt töltöttMagyarországon, azt is kisgyerek korában. Fiatalember korában. Mennyire érzi magát magyarnak ?

- Amit ugy hivnak , hogy a környezetnek a behatása, egyrészt, másrészt amit ugy hivnak, hogy a genetika, tehát az öröklés, ezek természetesen örökké benn maradnak egy emberben. Amikor az ember imád egy népdalt, amikor az ember imád egy bizonyos táj-

képet, ugye, a Balaton-partján, vagy Pécsett ugye, vagypedig fölmegy Budán a dombra ugye, és és végignéz ugye, ugye ezeket a dolgokat teljesen lehetetlen elfelejteni és teljesen lehetetlen kiirtani a lelkéből és a képzeletéből és az eredetéből ugye, nem is szólva a magyar folklór, amit imádok, és így tovább, és így tovább ugye, a tény ugye, hogy Magyarországon születtem, hogy magyar szüleim voltak ugye, hogy magyar tájképet ismerten, hogy a magyar gyümölcsöket ettem ugye, hogy ez kiirthatatlan az ember természetéből ugy e, hát van egy van egy szeretet ugye, ami az ember lelkében megmarad. Mennyire vagyok magyar, v agy mennyire, vagyok,, én inkább egy világpolgár vagyok, szóval én lassan lassan rájöttem arra a gondolatra ugye, hogy nem Magyarországot kell szeretni, hanem azt a népet, amelyik Magyarországon él. Az nem fontos, hogy az magyar, az lehet tót, az lehet német eredetü, az lehet ez lehet amaz ugye, nem az a fontos, hogy én egy nagy országhoz, egy hatalmas és egy erős országhoz tartozok, hanem az a fontos ugye, hogy minden ország körülbelül kiegyensúlyozva jól érezze magát ebben a világban ugy e, tehát én vagyok francia bizonyos szempontból és bizonyos szempontból gyülölöm a francia dolgokatugye. Ez a gyülölet, ugye Magyarországgal kapcsolatban nem állhat fönn, abból az egyszerü okból kifolyólag ugye, hogy most nem vagyok ott, tehát nem kapok inzultusokat, nem kapok ezt, nem kapok emezt, amazt. gye. Ez önnáll kérem az összes országra, ismerem pontosan, gész pontosan mik a jó dolgok ebben az országban, mik a rossz dolgok ebben az országban, nagyjában. Csinálok belőle egy szentézist és arra a megállapodásra jutottam ugye, hogy ahhoz, hogy az ember körülbelül tényleg ember legyen, ahhoz az emberiséget kell szeretni ugye, nem pedig az egyént, vagy a kontinenst, ahol az ember lakik, hanem az egész emberiséget ugye, mert a világot az egész emberiség alkotta és a világ jövője, az egész emberiségtől függ.

/ zene. /

-.-.-.-.-

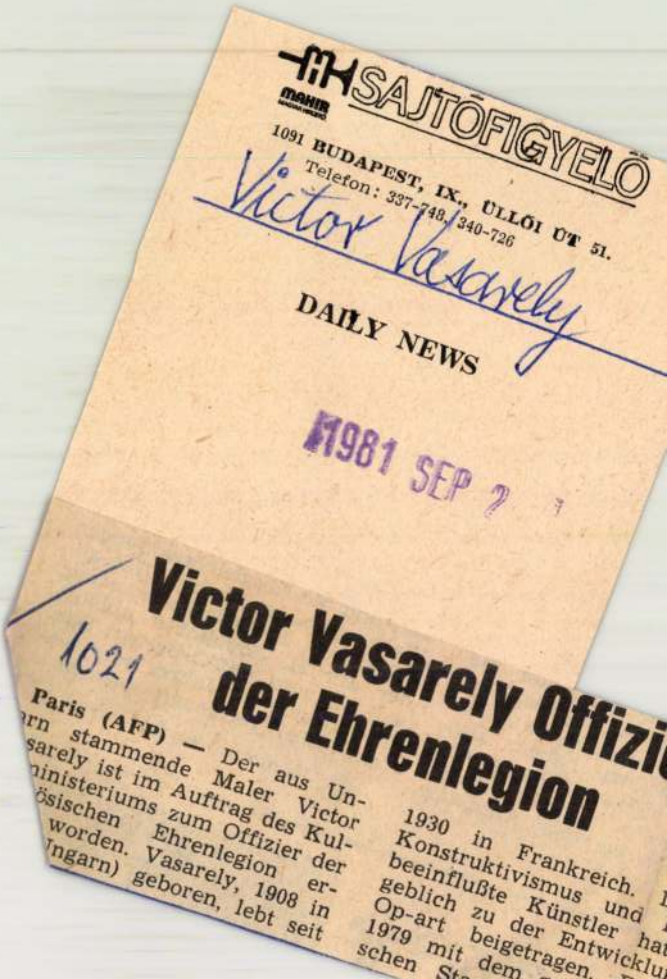

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Victor Vasarely

DAILY NEWS

1981 SEP 2

1021

Victor Vasarely Offizi der Ehrenlegion

Paris (AFP) — Der aus Un- rn stammende Maler Victor sarely ist im Auftrag des Kul- inisteriums zum Offizier der ösischen Ehrenlegion er- worden. Vasarely, 1908 in ngarn) geboren, lebt seit 1930 in Frankreich. Konstruktivismus und beeinflußte Künstler ha geblich zu der Entwicklu Op-art beigetragen. Er 1979 mit dem größten fra schen Staatspreis ausgezeic

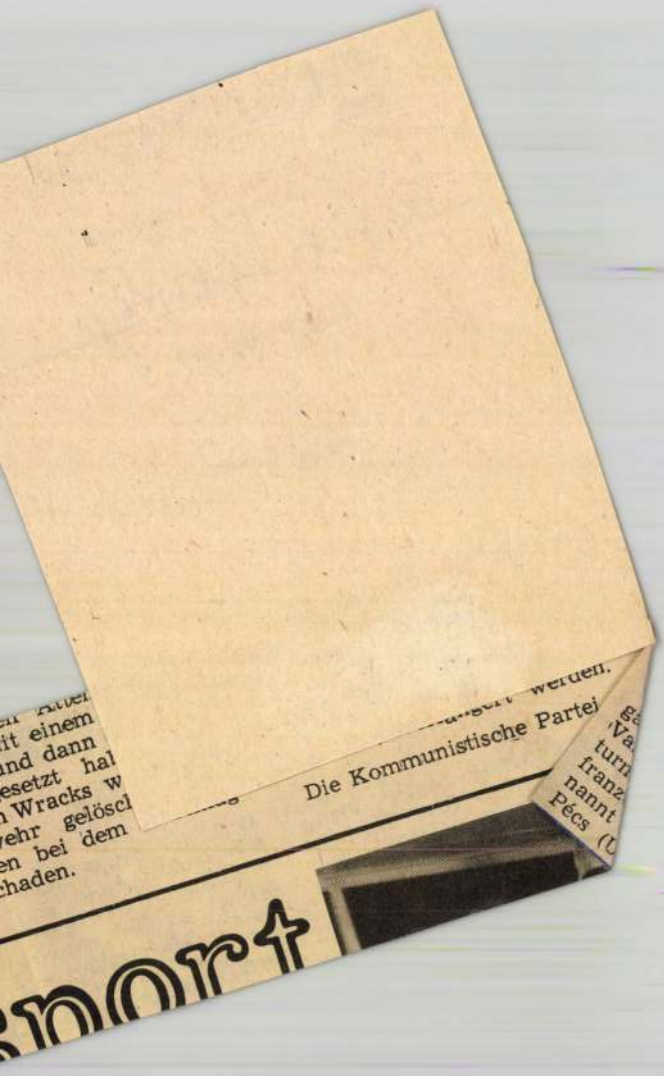

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1969 NOV 4

Vasarely

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

N le- — **Viktor Vasarely**, a
zenei Franciaországban élő ma-
közel gyar származású festőmű-
rzott vész budapesti kiállítása
ıp az iránt igen nagy az érdek-
ősor lődés. Két hét alatt 30 ez-
kben ren fordultak meg a tárla-
mű- ton. A nagy érdeklődésre való tekintettel a tárlat nyitvatartását november 16-ig meghosszabbították.

Őszi h

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Budapest

1969 NOV 1

Vasarely

1021

Nagy érdeklődés nyilvánult meg Victor Vasarely magyar származású francia festőművész budapesti kiállítása iránt. Képünkön a festőművész (középen) a kiállítás látogatói között

éves jobbhátvédje
ɔe a válogatottban

ólt lő a jugoszláv
Egyetem csapata
a jugoszlávoktól,
al mérkőzik majd

*

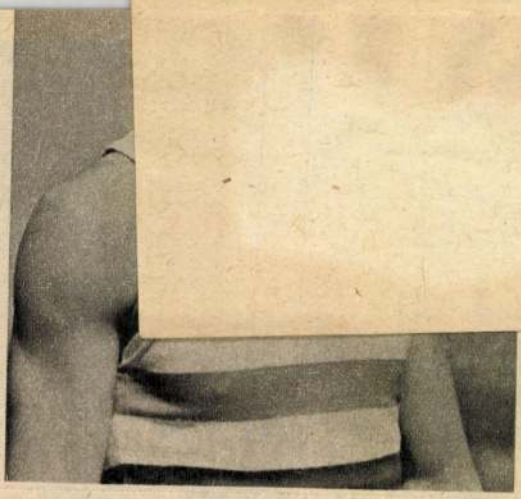

Gedó György, a Vasas 48 kilós ökölvívó Európa-bajnoka a magyar bajnokságon is megvédte elsőségét. A Sportcsarnokban újra telt ház előtt rendezték a döntőket. Papp László és Adler Zsigmond eredményes munkája nyomán a fiatalok rendkívül előretörtek. A tavalyi bajnokok közül különben csak Gedó és a pécsi Kovács került ismét az első helyre. Összesen négy bajnokságot nyertek a vidékiek, s két bajnoki cím jutott az újra jelentkező csepeli ökölvívóknak is

A lelátóról jelentjük...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DAILY NEWS-NEUSTE NACHRICHTEN
Budapest

1971 MÁR 2

1021

Vasarely designs stage sets for Hungarian town's 700th anniversary

Vasarely

PHOTO KASZÁS, GYÖR

A scene from Bérénice, produced at Győr's Kisfaludy Theatre

The 700th anniversary of the foundation of Győr, an important town in northwest Hungary, will be marked by widespread celebrations. A cultural event, promising to be one of the outstanding anniversary occasions, is a stage performance of "Bérénice," the tragedy by Racine, for which famed Hungarian-born French artist Victor Vasarely provided the stage sets.

How come that Vasarely should have a part in a Győr anniversary event? He was asked to produce the sets by István Egri, the noted Hungarian theatrical producer, with a view to giving added importance to the staging of Racine's play at Győr.

It was an imaginative initiative to ask Vasarely to design the sets. But is Vasarely's art really suitable to create a classical Roman ambiance? In fact, Vasarely has amply proved that his specific colour schemes can be widely applied. In this instance, Vasarely has composed an impressive colourful space, bringing simple elements into a connected geometrical whole. The architectural design of the classical colonnade is splendid, with its colour scheme systematically counterpointed: on one side, the progression is from dark to light, with the order reversed on the other side. Accordingly, the two sequences are equivalent at mid-depth of the stage. The overall effect of the scenery, when the curtain goes up, reflects a mood of "joie de vivre."

M. Otto Hahn, staff correspondent of the weekly L'Express of Paris—who has come along with Mme Vasarely to represent the Master who could not come along—provided expert information on the individual components of the overall artistic effects of Vasarely's scenery.

Franco-Hungarian occasion

The intellectual and artistic links between Hungary and France, whose substantial history had once been expertly described by the late Professor Sándor Eckhardt of Budapest University, now has a new link added to them. As part of the celebrations, a Racine colloquium was arranged in Győr's Town Hall, attended by Mme Vasarely and M. Otto Hahn as well. Chairman László Z. Szabó, a specialist on the local history of Győr, lectured on the threatrical history associations at Győr. Theatrical historian Dr. Géza Staud surveyed the history of Racine productions in Hungary. István Vas, the noted poet who had translated Bérénice, gave a talk about some points of interest connected with the literary translator's work. Theatrical producer István Egri said that in his work he followed the same principles as Racine set for himself in writing the tragedy: simplicity, clarity, and a logical sequence in the dénouement of the plot.

It was this calculated, quasi-mathematical exactitude of Racine's play which gave István Egri the idea to ask Victor Vasarely to design the scenery, as Vasarely's art is characterized by geometrical patterns. When he announced that Vasarely designed the scenery free of charge, as a gift to his native country, the public broke into prolonged enthusiastic applause.

The première, which met with well-earned success, was opened by Győr's deputy mayor. The distinguished guests included, apart from the visitors from France, French Ambassador and Madame Raymond Gastambide; the director of the French Institute in Budapest; literary and theatrical notabilities from Budapest

— Zsuzsa B. Révész —

NEWS

achrichten

Tuesday, 2. 3. 1971
Vol. 5. No. 51 2 Ft

Capitol blast

damages Senate wing

INTERFOTO MTI/UPI

EXPLOSION SCENE
Fire engine responds to report of explosion in the Senate wing of Capitol building (rear), Washington, D. C., early Monday. Damage was said to be "extremely extensive"

damaged corridor contains hearing rooms for Senate committees and offices.

The building was designed in 1793, opened in 1800 and is sprawling over four acres (1.6 hectares) on what has become known as Capitol Hill. The 287-foot (90-metre) high dome, topped by the Freedom statue, is a landmark visible for miles around Washington. New presidents take the oath of office on the Capitol steps, and deceased presidents and prominent Americans traditionally lie in state under the Rotunda before burial.

Police refused to confirm or deny a report that the caller spoke of "retaliation for the Laotian decision"—an apparent reference to the current American-supported South Vietnamese offensive in Laos.

e ag'st
orm bill

Shipyards, car plants and engineering firms were halted in a nation-wide challenge by the Amalgamated Engineering Union

Boy kidnapped 2nd time

Caracas, March 1 (Reuter) — The 13-year-old son of a Venezuelan multi-millionaire was kidnapped today, for the second time in just over a year, and the kidnappers demanded four million bolivares (£375,000) for his safe return.

Leon, schoolboy son of Leon Jacobo Taurel, one of the richest men in Venezuela, was apparently forced into a car by a gang of armed men while on his way to school.

Fourteen months ago, guerrilla kidnappers snatched Leon a

ine

Victor Vasarely

Victor Vasarely festményeiből és Normantas Paulius, neves litván fotóművész alkotásaiból nyílt kiállítás szerdán a tokaji művelődési házban. A mintegy húsz Vasarely-kép Csepei Tibor gyűjteményéből származik. A tokaji művésztelepen tartózkodó Normantas Paulius száz fekete-fehér fotóját mutatja be a tárlaton, amely a hét végéig tekinthető meg.

Magyar Nemzet 1985. VII. 25.

Victor Vasarely

Kassai kiállítás katalógusára

Magyar Nemzet 1985. IX. 6.

Victor Vasarely, festő- és grafikusművész

Pécsett, a Káptalan utcából és a múzeumok utcája felől. Itt a Zsolnay-Múzeum, mellette közvetlenül az Ütőhangszerek Múzeuma, a dóm felé a Martyn-ház, a másik oldalon a Vasarely-kiállítás.

Victor Vasarely „Yel-szobor" c. műve (részlet), a Pálos-templom előtt áll a porcelán-fajansz mű, amely a művész ajándéka a művészetszerető városnak.

Garami László: a szobrok és a város lelke.
Magyar Ifjúság, 1983. szept. 17. 34-35 old.

Victor Vasarely, festő- és grafikusművész

12
szombat

15.00
Filmvetítés
Magyar mesterek
Színyei Merse Pál; Majális, Borsos Miklós, Mozaik aranyhattérrel [Barcsay], Mészáros László emlékére, Bortnyik Sándor, Vasarely

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. november

Victor Vasarely, festő-grafikusművész

A Férzek Klubban rendezett „Kép'84" c. tárlaton Glegyi Lóránt művészettörténész szavaiból idézünk: „... a geometrikus absztrakció megértése lassan azért beérett és ehhez hozzákapcsolódott az, hogy részint a magyar hagyományok, Kassák, Moholy Nagy, Péri, a magyar konstruktivisták lassú felfedezése, részint olyan művészek, mint Vasarely, valami módon mégis hozzásegítettek ahhoz, hogy az itteni 60-as években kezdődő úgynevezett új-geometrizmust is jobban megértsék és elfogadják, mint egyfajta művészeti utat..."

Láttuk, hallottuk.

1984. III. 29. Petőfi 10.40 /E./

Victor Vasarely

Vásárhelyi Viktor fm

emlékezés

→ Kemény Zoltán

MŰVÉSZET 1985/8/34

Victor Vasarely

Újabb Vasarely-mű a Délinél

Victor *Vasarely*, a Franciaországban élő hazánkfia másodszor is megajándékozta a magyar vasutasokat. A művész első ajándékát, egy többszínű fali kompozíciót *a Déli pályaudvar* kerengőjében avatták fel évekkel ezelőtt, barbár kezek azonban kövekkel súlyosan megrongálták és le kellett bontani. (Igaz, hogy ebben közrejátszott az is — amint ismeretes —, hogy a színes Zsolnay-lapok nem bírták a nyári hőtágulást és a téli fagyot.)

Amikor Vasarely budapesti barátjától, dr. *Sikota* Győző művészettörténésztől értesült műve megsemmisüléséről, elhatározta, hogy a magyar vasutasokat is-

Magyar Nemzet
1986. VI. 13.

Victor Vasarely

Pathó Ilmre - gyűjtemény
Győrben

Magyar Nemzet 1986. V. 8.

Vasarely Victor

Kiállítás Párizsban

Weimar 1985. IX. 2.

Victor Vasarely

Pels – a unicornul istoriei

Vaprnaia 1985. III. 6.

Victor Vasarely

— **Victor Vasarely** festmé-
nyeiből és Normantas Pauli-
us, neves litván fotóművész
alkotásaiból nyílt kiállítás
szerdán a tokaji mű
házban. A mintegy h
sarely-kép Cs
gyűjteményéb
A tokaji m
tózkodó No
száz fekete-f
tatja be a t
hét végéig

Veszprém 1985. VII. 25.

Victor Vasarely, festő-grafikusművész

A Móra Ferenc Műv. Központban febr. 8.-tól a Csepei-magángyűjtemény Vasarely-grafikáiból rendeznek kiállítást.

Kiállítási tervek

Petőfi Népe, 1983. febr. 9. 5. old.

Victor Vasarely festő- és grafikusművész

30 SZOMBAT
SATURDAY

15.00
FILMVETÍTÉS
XX. századi mesterek II.
Oskar Schlemmer: Ember és figura, Guttuso művészete, Siquerios, Vasarely

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. április.

Victor Vasarely

◆

Geszler György zeneszerzőnek Vasarely képeire írott, Ornamentica Integraciones című hegedű-zongora duóját mutatta be lemezről a közelmúltban a kölni rádió Echo West-műsora, Kubinyi Attila (hegedű) és Franz Weilhammer (zongora) előadásában. Ugyancsak ők játszották ezt a művet a tizedik nemzetközi őszi zenei napok alkalmából, Iserlohnban.

◆

Magyar Nemzet 1985. X. 9.

Victor Vasarely

— A Victor Vasarely 75., illetve 77. születésnapján — 1983-ban és 1985-ben a Szépművészeti Múzeumban és a Bartók Emlékházban rendez[illegible] kerület Művelődési Központ színháztermében (Simon Bolivar sétány 4—8.). Közreműködik Choi Insu koreai zongoraművész.

Magyar Nemzet 1986. IV. 8.

MAHIR
SAJTÓIRODA
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Vasas Károly
Munkácsy-díjas festőművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

grafikus

1983 DEC 24

1021

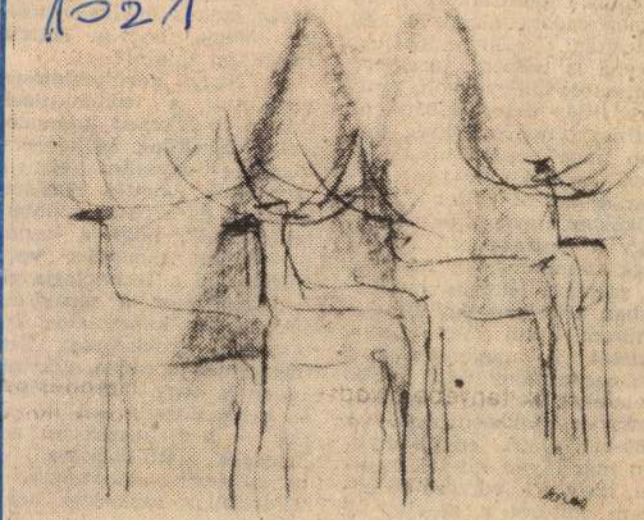

Vasas Károly rajza

Nem kétsé
at fejleszté
zocialista r
amegosztás
iztosítani.
agyon is t
löntés eredi
or 1980
lefinegyezn
énő meghosszabbítását je-
entő jegyzőkönyvet a ma-
yar és a szovjet fél aláírta.
dőközben ugyanis felmérték,
ogy a biztonságos üzemel-
etés szempontjából mindkét
él számára előnyös, ha Ka-
usban 1986-ban egy új eti-
énüzem kezdi meg a mű-
ödését. A meghosszabított
lefinegyezmény tehát újabb
ávlatokat nyitott a magyar
—szovjet szakosodásban. Az
1980-ban aláírt jegyzőkönyv-
ben már olyan kitétel szere-
pel, hogy a következő etilén-
üzem építését a szovjet fél
vállalja magára. Mindez azt
is jelenti, hogy az új léte-
ítmény elkészültét követő

kat, műszakilag és kereske-
delmileg egyaránt előnyös
javaslatok jöhettek csak szá-
mításba, és arra is tekintet-
tel voltunk, hogy a leendő
üzletfelünk mennyire veszi
figyelembe a technológia el-
lentételezéskor a termékér-
tékesítéssel kapcsolatos ko-
operációs érdekeinket. Ter-
mészetesen döntően esik lat-
ba az is, hogy a technológiát
és a berendezést szállító cé-
gek — a finanszírozási ne-
hézségek áthidalására —
meghitelezik számunkra a
vásárláshoz szükséges devi-
zát.

— Bizonyára jelentős bank-
hiteire is szüksége van a vál-

Vasas Károly

Munkácsy-díjas szobrász

SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gráfi Kiss

1983 DEC 31

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

...ssa el őket.

1021

vé teszi a jelenlegi
megkétszerezését,
igények jobb kielég

— **Díjat nyert** a M
kolci Járműjavító Ü
alkotó kollektívája
pályázaton, amit
Műszaki-Gazdasági
ga hirdetett meg,
erővel a munkások
szakiak eredményes
működéséért" cím
díjnyertes pályamű
elhasználódott impo
részek felújítására vonatko-
zik.

— **Súlyos baleset t**
teken a 4-es s
lekedési út
ló "külte
24 é
cs

Victor Vasarely, festőművész

Tisztelet a szülőföldnek /Hommage a la terre natale/
Külföldön élő magyar származású művészek
II. kiállítása.
1982. dec. 17.–1983. jan. 30.
Majd háromszáz művész vesz részt a kiállításon:
világszerte ismert alkotók: Orbán Dezső, Victor
Vasarely. ~~és még többen.~~ Kepes György, /stb./

Műcsarnok, Hősök tere.

Műcsarnok és Kamaratermei, 1982. december.

Vasas Károly, Munkácsy-díjas szobrászművész.
„1917–1977".

Tizéves a Szovjet Tudomány és Kultura Háza.
Kiállítás nyílt „Magyar művészek a Szovjetunióról" ámmel.

Népművelés, 1983. dec.
40. old.

4.

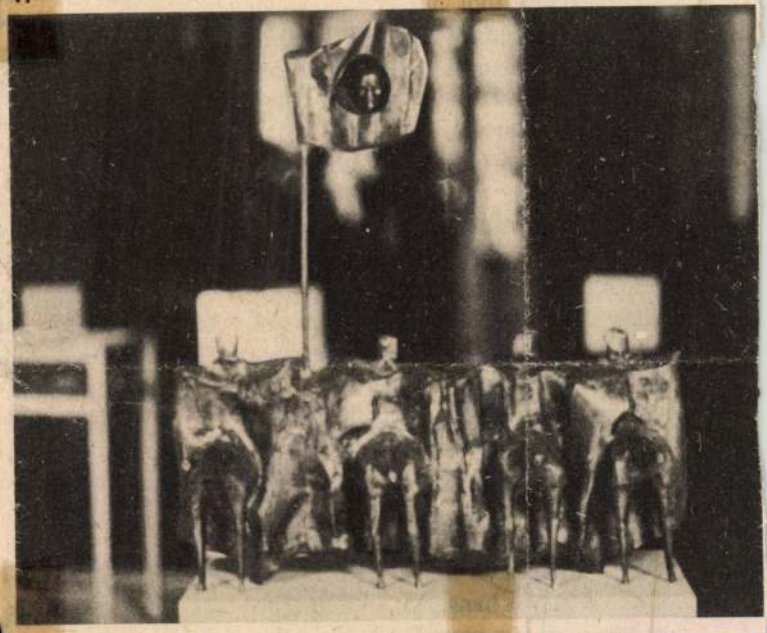

„agyagspage
a fejre – a F
anyagából vi
irónia, megt
fakad.

A cimbalo
nyire gazdag
Ázsiában szü
jutott el Eur
rák szerint a
játszottak ra
volt. Századu
dóművészei –
dár – megsol
mét és -erejé
nessé tették
ma reneszáns
hangszerként
egyenrangú t
kája – **Király**
és egységes, s

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY-ALKOTÁSOKRA írt művekből szervezett hangverseny-sorozatot a Művelődési Minisztérium és a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja Budapesten, a művész 77. születésnapja alkalmából. Az első hangversenyt kedden a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában tartották.

Magyar Hírlap, 1985. IV. 10

Victor Vasarely

— **Két magyar származású művészt** magas kitüntetésben részesített a francia állam: Paul Arma zeneszerző és képzőművész 80. születésnapja alkalmából Nemzeti Érdemrendet kapott. Victor Vasarely festőművész és szobrász a művészeti és irodalmi érdemrend tiszti fokozatában részesült. A kitüntetéseket Jack Lang kulturális ügyekkel megbízott miniszter adta át.

Veszprém 1985. XII. 20.

Victor Vasarely

KÉT MAGYAR SZÁRMAZÁSÚ MŰVÉSZT magas kitüntetésben részesített a francia
Paul Arma
mából Nemzeti Erdem
pott. Victor Vasarely festőmű-
vész és szobrász a művészeti
irodalmi érdemrend tisz
tában részesült. A kitü
Jack Lang kulturális
megbízott miniszter a

Magyar Hírlap, 1985. XII. 20

Victor Vasarely

kiállítása kolozsvár a Máv
Járműjavító művelődési
Központban

Magyar Hírlap, 1985. IX. 25

Victor Vasarely

Bérely András: Kár modern grafika
Kiállítás a Képzőművészeti Múzeumban

Népszabadság, 1986. VII. 12

Victor Vasarely, festőművész

29
szombat

15.00
Filmvetítés
XX. századi mesterek művei
Moholy Nagy László: a fények élete;
Moholy Nagy László: fekete-fehér-szürke
fényjátékok;
Oskar Schlemmer: ember és figura;
Vasarely

Magyar Nemzeti Galéria, 1983. január.

Victor Vasarely

Áldás a Magyar Midiánnak

Magyar Nemzet 1986. X. 30.

Befejezéséhez közeledik a Zichy-kastély felújítása

(MTI) Befejezéséhez közeledik az óbudai Zichy-kastély déli szárnyának helyreállítása; itt kap majd helyet a magyar származású festőművész, Victor Vasarely gyűjteménye.

Az 1750-es években épült barokk kastély rekonstrukciója az elmúlt év végén kezdődött meg. Mint ismeretes, *Vasarely* 1982-ben több mint 400 művét ajándékozta a magyar államnak. Az anyagot — amelyet a Szépművészeti Múzeum őriz — annak idején időszaki kiállításon megtekinthette a közönség is. A festő kívánságára a gyűjtemény végleges helye nemcsak a hagyományos műtárgybemutatóra ad lehetőséget, hanem „nyitott tárlatként" módot nyújt grafikai és dekorációs tanulmányokra. Ennek megfelelően alakítják majd ki az épület keleti és déli szárnyában a múzeum belső tereit. A két nagyobb és négy kisebb kiállítótérhez könyvtár és előadóterem csatlakozik a gyűjteménnyel kapcsolatos irodalmi anyag feldolgozására, képzőművészeti előadások és rendezvények számára, valamint egy teremben időszaki tárlatokat is rendezhetnek. A mintegy 100 millió forintos felújítás az év végére befejeződik, a megnyitóra tavasszal kerülhet sor.

A Zichy-kastély felújítási munkálatait pénteken megtekintette *Drecin* József művelődési minisztériumi államtitkár és *Farkasinszky* Lajos, a Fővárosi Tanács általános elnökhelyettese.

milyen, [illegible]
rek, csala[illegible] élnek, a[illegible]
tonságos jövedelemszerző [illegible]
kenységre, kulturált életkörülményekre van szükségük. Ez a lényeg. Olyan megoldásokat kell tehát találni, amelyek növelik az itteni gazdálkodó szervezetek, akár mezőgazdaságiak, akár ipariak jövedelmét, és akkor a személyi jövedelmek is emelkedhetnek. Ha nem teremtünk munkahelyeket, akkor nő a háztartásbeliek és az ingázók száma, és folytatódik az elvándorlás. És ez a legnagyobb baj: szétesnek a családok, mivel elsősorban a fiatalok és a szakképzettséggel rendelkezők költöznek el. A községek fogyatkozó lélekszámát ennélfogva túlnyomórészt az öregek, a munkaképtelenek, a szakképzetlen emberek teszik ki. Úgy, hogy ez az egész innen

[illegible] és [illegible]arat működ[illegible]
Mert itt ilyen tételek, ilyen mennyiségek vannak. Most kezdünk rájönni, hogy a községi, falusi életforma hagyományos intézményrendszerét kár volt teljesen szétrombolni. Nem nagy ábécé áruházat, meg csillogó éttermet kell építeni, hanem létre kell hozni néhány olyan, családi jellegű vállalkozást, mint amilyenek régen voltak. Például lehetőséget kell adni, hogy családi vállalkozásban működjön bolt, vendéglő, terményfelvásárló közösen. Nem így, mint most, hogy kihasználatlan az épület, egyes napszakokban tengenek-lengenek az alkalmazottak, fizetni meg kell értük. Aztán csodálkoznak, hogy veszteséges az egész. Az itteni lakosoknak az is nagy segítség, ha vala-

---

A Magyar Nemzet megkérdezte:

Vasarely

Magyar Nemzet 1986. VIII. 25.

Vasarely, Victor, festő

L: Deskovits

Vadas József: Deskovits nevében 12

Élet és Irodalom Bp. 1985. szept. 6 XXIX/36

Vasarely új műve a Déli pályaudvarnál

Szép ünnepségen avatták fel csütörtök délután Victor *Vasarely*, Franciaországban élő hazánkfia új térplasztikáját a Déli pályaudvar kerengőjében levő kis parkban. Az ünnepségen megjelent *Urbán* Lajos közlekedési miniszter, *Somogyi* László építésügyi és városfejlesztési miniszter és a Magyar Államvasutak több vezetője. Az avatóbeszédet *Nagy* Ervin közlekedési miniszterhelyettes mondotta, majd felkérte Urbán Lajost, a mű leleplezésére.

Az ünnepségen ott volt dr. *Sikota* Győző művészettörténész, aki munkatársunknak elmondta: a napokban Párizsban járt Victor Vasarelynél. Magával vitte a pécsi Zsolnay Gyárban elkészült pirogránit mintalapokat, amelyekről Vasarely elismerően nyilatkozott.

A kerengő kis parkját a MÁV kertészete újjávarázsolta, különféle dísznövényekkel telepítette be.

(V. I.)

Gyakori szigoritasok

Egy tsz-elnök a hozzászólásában fogalmazta meg a minap ezeket a gondolatokat, a Hajdú-Bihar Megyei Mezőgazdasági Szövetkezetek Szövetségének legutóbbi elnökségi ülésén. E néhány mondat pontosan kifejezi azt a hangulatot, amely az állattenyésztés két fő ágazatának, a szarvasmarha- és a juhtartásnak az állapotait taglaló jelentés vitája közben volt érzékelhető. Bizonytalanság a szabályozókkal szemben, bizonytalanság a jövedelmezőségben, az értékesítésben, mindezek mellett pedig egyre romló személyi és tárgyi

az állomány, 1985 végén a hajdú-bihari téeszekben mindössze 18[illegible] ezer anyaállatot számoltak össze

Az ágazat hanyatlásának feltételezett okai hosszan sorolhatók, ám a lényeg ugyanaz, mint a szarvasmarhatartás esetében. Az egyre romló jövedelmi helyzet óvatosságra kényszeríti a gazdaságokat, nincs pénz beruházásra, technikai korszerűsítésre, néhol a dolgozók megfizetésére sem. Az egyik baj szüli a másikat, s egy idő után már azt sem lehet biztonsággal megállapítani, hogy a szabályozókban, vagy a munkafegyelemben, az üzemi szakértelemben van a nagyobb hiba.

Victor Vas[illegible]

[redacted]

Magyar Nemzet 1986. VII. 11.

Vasarely halott gyermeke

Ha felkérném táncolni Párizst, láthatnák, hogy szoknyáján hét széles ránc van, hét széles sugárút. Az Eugéne Hausmann báró által szabott legszélesebb „vénán": az avenue de Löventhalon suhanhatna Ady ősze a legkényelmesebben, nesztelen. Itt csodálhatjuk meg az UNICEF palota ékszerét: a tíz méter magas, négy méter széles, Zsolnay-csempékből kirakott Vasarely-művet.

Ha felkérném táncolni Budapestet: láthatnák szoknyáján azt a süllyesztett teret, amelyet a Krisztina körút, az Alkotás út és a Déli pályaudvar háromszöge határol, a Vérmező mellett.

Az itt-ott virágokkal beültetett pázsitoldalban egymáshoz közel két alkotás: a budai önkéntes ezred harcainak emlékére készült márványtábla. A másik: a párizsi UNICEF székházon látható kompozíció kicsinyített mása. A két mű, így egymás mellett szinte jelkép.

A fehér márvánnyal burkolt, kocka alakú építmény olyan, mint egy kis mauzóleum. Rajta parányi, épphogy észrevehető táblácska jelzi: „Victor Vasarely alkotása, melyet a Magyar Államvasutaknak ajándékozott. Készült a Pécsi Zsolnay Gyárban. 1976." Vasarely gyermeke halott. Csempéi repedezve, leválva. Kavics vagy futball-labda, cipőtalp és karcolások nyomai.

Minden szobor vagy térplasztika mellé őrt? Ugyan. Az időjárást azok se tudnák elzavarni. Az ember rombolási ösztöneit verje bilincsbe önmaga.

— Nem tudja, kik rongálhatták meg ezt a művet?

— Nem — köp a cipője mellé az utca legutcaibb embere, az utcaseprő. — Kár volt a művésznek nekünk ajándékozni.

„Esti a Hírlap! Hírlap! Esti Hírlap! Bezárták a házigazdát a vidám fosztogatók!..."

— Mit akar? Nem újságot? Hát? Ja? Hogy kik tették azt ott tönkre? Egyik téli éjjelen valaki le akarta szedni vésővel a csempéket, haza akarta vinni és otthon a háza falára ismét felragasztani... Hej de bezárták a házigazdát a vidám fosztogatók!

— Halló? Első kerületi rendőrkapitányság? Kérem a bűnügyi osztály vezetőjét. Lett-e rendőrségi ügy Vasarely Déli pályaudvarnál elhelyezett műalkotásának megrongálódásából?

— Egyelőre senkinek sincs tudomása róla, hogy ez a bűncselekmény nyomán rongálódott volna meg.

— Hogy valaki le akarta vésni és hazavinni? — kérdez vissza a MÁV Épületfenntartó Főnökségének főépítésvezetője. — Mendemonda. Ez belső építészeti anyag, csak temperált térben szabadna felállítani. Önmagától repedezett és vált le. Kijavítani nem lehet, le lesz verve, új készül helyette. Jó magyar szokás szerint régóta, 1982 óta húzódik az ügy.

— Mi akadályozza a gyors végrehajtást?

— Ismert betegségeink. A felelősség, a tevékenység és az akták tologatása.

A kompozíciót dr. Sikota Győző közreműködésével kapta a magyar állam.

— Hogy született ez a szegény, mostohagyerek?

— Amikor elkészítettük az UNICEF palotán látható alkotást, sok csempe megmaradt. Mondtam Urbán Lajosnak, aki akkor a MÁV vezérigazgatója volt, ma közlekedési miniszter, hogy csináljunk a megmaradt csempékből Budapesten, a párizsihoz hasonló, kicsinyített másolatot. Ő beleegyezett és Vasarely azt mondta nekem: „Jó, rád bízom, biztosan jó helyet találtok neki."

— Mi volt a „halál" közvetlen oka?

— Dilatációs problémák meg az épület mozgása, merthogy alatta van a metró végállomása.

— Milyen alkotással pótolják?

— Urbán Lajos kiküldött Párizsba Vasarelyhez. Vittem a térről fotókat és próbáltuk beleélni magunkat, míg végre sikerült egy térplasztikát kiválasztani.

— A Zsolnay Porcelángyár ismét vállalja a gyártást? — Bosnyák Jánostól, a Zsolnay Porcelángyár igazgatójától kérdezem.

— Bármikor, nagyon szívesen elkészítjük — válaszolja.

Budapesten a MÁV-ot, Párizsban Vasarelyt árasztja el levelek tömegével öreg és fiatal. Kivétel nélkül az aggódás, a féltés olvasható ki soraikból. A Képzőművészeti Múzeumi képrablás óta érzékenyebbek lettünk nemzeti kincseinkre. Úgy látszik, nem eléggé.

Virág László

Grnák László felvételei

Magyar Hírlap Képes melléklet, 1985. I. 5.

NEM MESE GRIMMÉKRŐL

Minden hasznos lehet, ami természetes, s erre kell törekednünk — írták a Grimm-testvérek, „Gyermek- és házi mesék" című könyvük előszavában. Tiszta forrásból, a népköltészetből merítettek. Szorgos munkával gyűjtötték össze a tréfás elbeszéléseket, állatmeséket, példázatokat, legendákat és más csodás történeteket. Kutatták a mondák eredetét is. Az összegyűjtött és feldolgozott meséket átmeg átszőtték népi szólásokkal, közmondásokkal, hasonlatokkal. Tették ezt abban a korban, amelyben a múltkutatás szenvedéllyé vált. Az európai népek fáradhatatlanul vizsgálták történelmüket, az írók, a művészek hősi tetteket örökítettek meg. Közben szabadjára engedték fantáziájukat.

A Grimm-testvérek megszállott tudósok voltak. Mindössze egy év korkülönbség volt köztük. Jacob, az idősebb éppen most lenne kétszáz éves. Öccsével, Wilhelmmel jóban-rosszban együtt volt. A fivérek együtt tanultak Kasselban, majd Marburgban jogot hallgattak Savigny professzornál. Tanáruk a jogtudományt a történelem oldaláról közelítette meg, s ez keltette fel a testvérekben a történelem iránti érdeklődést. Igaz, ők a germán népek irodalmának, nyelvének, néprajzának, vallásának a kutatásába vetették bele magukat, 1812-ben adták ki a Gyermek- és házi mesék első kötetét. Majd négy évvel később a Német mondák első része következett. Jacob Grimm úttörő történeti-filológiai munkája, a Német nyelvtan 1819-től jelent meg (több részletben). 1835-re készült el Jacob Német mitológiája, szintén gyűjteményes kötetként. Wilhelm a német hősi mondákról írt tanulmányt és a rímek megjelenési formáit elemezte a német költészetben.

Jogi tanulmányaik után Grimmék Kasselban könyvtároskodtak, majd mindketten oktatók lettek a göttingai egyetemen. Tanításuknak a fejedelmi önkény vetett véget. 1837-ben Jacob és Wilhelm — öt professzortársukkal együtt — ők voltak az úgynevezett göttingai Hetek —, tiltakoztak, amiért II. Ernst August trónralépésekor hatályon kívül helyezte a hannoveri alkotmányt, amelyre pedig ők felesküdtek.

Az uralkodó rövid úton eltávolította állásukból a testvéreket. Megélhetést keresve, kapóra jött Salomon Hirzel lipcsei kiadó ajánlata, készítsék el a német nyelv szótárát. Sziszifuszi munkára vállalkoztak, amelynek nagyságát nem tudták pontosan felmérni. Wilhelm Jacobhoz írott egyik levelében úgy vélte, ha naponta két órát dolgoznak szótárukon, a mű négy esztendő alatt elkészül. Belevágtak. Ahogyan a családok szórakoztatására, az emberek épülésére, okulására szánták meséiket, a szótárról is hasonló volt az elgondolásuk. Azt szerették volna, ha nem-

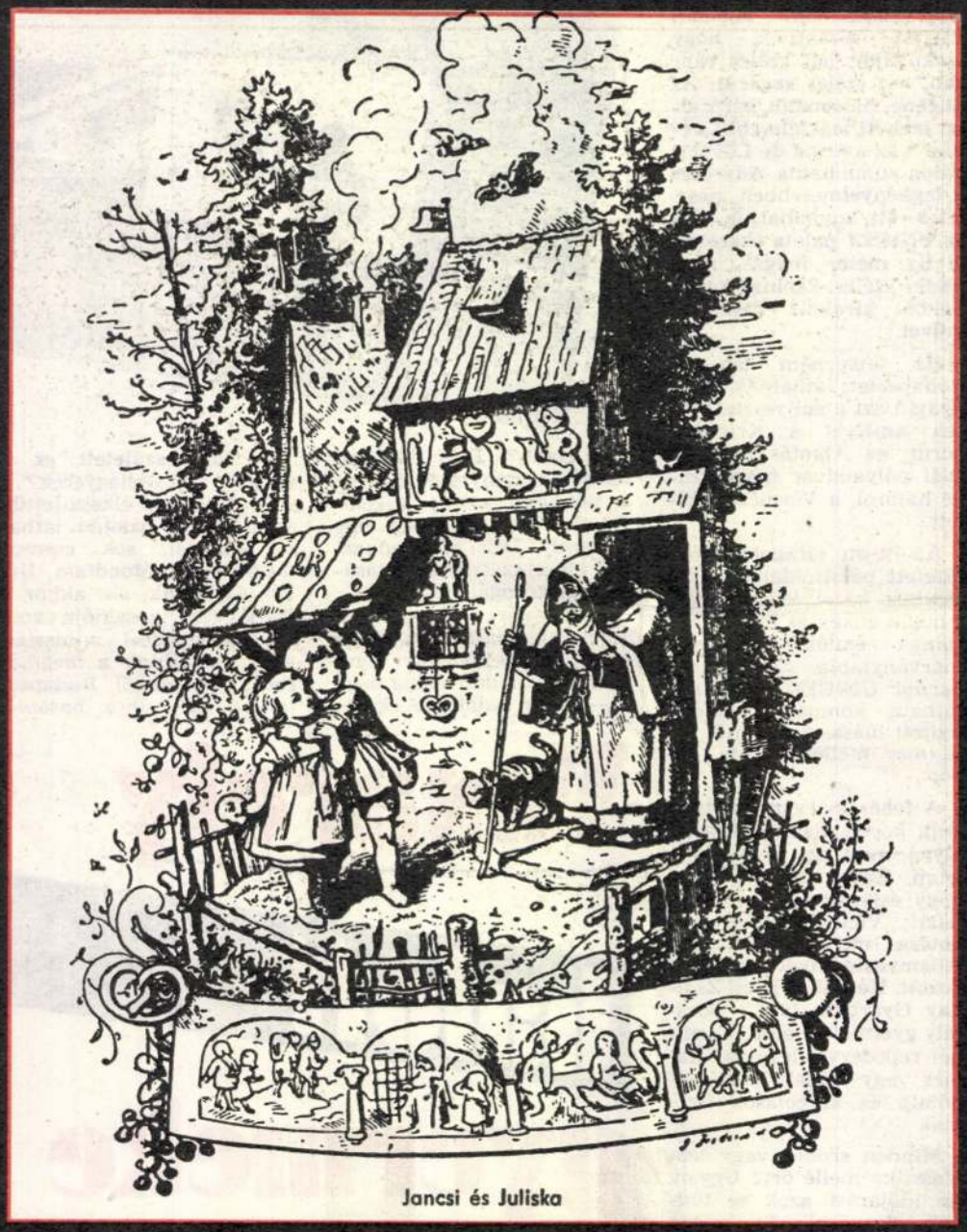

Jancsi és Juliska

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37
Victor Vasarely
Allgemeiner Anzeiger
vom Zürichsee
Wädenswil (CH)
Aufl. t. 5936
Argus Media No. 1356
1021
29. Okt. 1983

Huldigung an «Gäa»

Bilder und Meditationen von Victor Vasarely

Victor Vasarely, 1908 in Ungarn geboren und 1930 nach Paris übersiedelt, war bis 1944 als Werbegrafiker tätig. Dann wandte er sich der Malerei zu und schuf flächige Farbkompositionen, oft mehrdimensional wirkend, in denen er auf geometrisierende Anordnung bestimmter Formelemente zielte und gleichzeitig Bewegungseffekte und nichtperspektivische Tiefenillusion erzeugte. Historisch gesehen, ist Vasarelys Kunst in den Umkreis von Bauhaus und geometrischer Abstraktion einzureihen.

Die Entwicklung des grossen Meisters dokumentiert nun ein Buch des Herder Verlags, in dem Vasarely selbst seine Einstellung zu Kunst und Gesellschaft kundtut. Eine Folge von fast 40 Farbabbildungen gibt zusammen mit Äusserungen Vasarelys über Technologie oder Avantgarde Einblick in das wirkungsvolle Œuvre des Künstlers, der ein Hauptvertreter der Op Art ist. Anhand dieses «Sehkunst»-Werkes kann der Betrachter das Hauptanliegen Vasarelys ablesen: dass er, zur Umgestaltung unseres Lebensraums, immer wieder auf andere Weise nach neuen Ausdrücken suchte. Seine «kinetischen Tiefenbilder» etwa sind nicht «eindeutig» und ermöglichen je nach Standpunkt verschiedene Lesearten.

So grossartig und optisch reizvoll sein bildnerisches Œuvre ist, steht man seinen schriftlichen Meditationsübungen ein wenig zweifelnd gegenüber. In unzusammenhängenden Gedankensplittern äussert sich Vasarely da zu Problemen der Natur und des Lebens, Mensch und Gesellschaft, Weisheit, Wirtschaft. Diese Themen, denen jeweils ein Signet als Leitmotiv zugeordnet ist, mögen manchem die Tür zu philosophischen Spekulationen öffnen; eine solche Selbstdarstellung, die sich noch dazu «an alle, von den Gelehrten bis zu den Ungebildeten, den Gemässigten bis zu den Extremisten, den Jungen bis zu den Alten», wendet, birgt Gefahren, die trotz ihrer Bewusstwerdung doch bestehen bleiben: «Dieses Buch will keinen Feldzug führen, keine Anhänger werben, kein Verhalten aufzwingen. Der Autor ist sich eines Verhängnisses bewusst: Jeder Mensch kämpft für sein Leben, für seine eigene Wahrheit.»

Um die für ihn schwierige «Schriftstelleraufgabe» meistern zu können, muss Vasarely gar die erfundene Figur eines Doppelgängers der Erde, eines erdgleichen Planeten, annehmen. Seine Betrachtungen aber fallen allzu vage aus, als dass sie auf wirklich fruchtbaren Boden der «Mutter Erde» fallen könnten. «Mein Text bestätigt und widerlegt gleichzeitig.» Und auch die den Band beschliessenden «echten» Paradoxien sind keineswegs aufwühlend, wie: «Ein Glas Cognac ist aufmunternd, zwei Liter sind tödlich.»

Noch am ehesten lohnt es, über den Titel des Buches nachzudenken, der eine Huldigung an «Gäa, die personifizierte Erde der griechischen Mythologie», darstellt, Mutter der Titanen und Zyklopen. Die Titanen schlugen sich einst in einem urgewaltigen Kampf, der Titanomachie. Die Zyklopen werden in der griechischen Sage als ein ungeschlachtes, grausames Geschlecht von Riesen geschildert. Doch schon Odysseus entkam dem menschenfressenden «Rundauge» Polyphem dank gloriosem Einfall. Der Leser mag wählen, ob er sich in den Kampf einlassen oder zur nächsten (Buch-)Insel weitersegeln will.

Irene Stoll-Kern

Victor Vasarely: «Gäa» – Bilder und Meditationen (Verlag Herder, Freiburg im Breisgau 1983).

...m Personalhaus
...des Spitals Rich-
...terswil, Breitenstr. 1

1. und 3. Montag
des Monats.
14.00—15.30 Uhr

Montag, 7. und
21. November 1983

**Beratungsstunde
mit Müttertreff
Samstagern:
Im Schulhaus**
1. Mittwoch
des Monats
14.15—15.15 Uhr

Mittwoch,
2. November 1983,
mit Dr. Desbiolles

Tel. Beratungen:
Montag bis
Mittwoch
Frau M. Schärer
8—9.30 Uhr.

Donnerstag bis
Freitag, 8—9 Uhr
Sr. Ruth Wirz

Jugendsekretariat
Horgen
Telefon 725 22 35

**Der Weg
zum vorteilhaften
Einkauf
führt über
das Inserat!**

Tel. 01 784 23 64

Zu verkaufen
infolge
Nichtgebrauchs

Alfasud Super

Serie III 1,5,
dunkelblau,
55 000 km (Langstrecken), Jg. 82,
Radio-Tonband,
get. Scheiben,
8fach Bereifung,
1 Satz mit
Leichtmetallfelgen,
Servicegepflegt
inkl. Rostgarantie.

Bei sofortiger
Wegnahme
Fr. 8000.—.

Tel. G 01 780 90 17
Tel. P 01 780 92 28,
bis 23.00 Uhr.

Zu vermieten per
1. Januar 1984

2-Zimmer-Wohnung

im Zentrum von
Wädenswil, mit
Wohnküche.

Miete Fr. 680.—
monatlich, evtl. mit
Autoabstellplatz.

Tel. P 780 92 28
Tel. G 780 90 17

Herbs

Neben Bekanntem werde ich auch ganz neue Arbeiten
mit eingelegtem Décor zeigen.

An den Sonntagen, 30. Oktober und 6. November
lade ich Sie zu einem kleinen Zmorge mit Zopf und Kaffee ein.

Die Ausstellung wird geöffnet sein:
Di–Fr 10.00–12.00, 14.00–18.00
Sa 10.00–16.00
So 10.00–16.00
Mo geschlossen

Tobias J. Humm
Töpferei Türgass 14 · 8820 Wädenswil · 01/780 94 81

«HIRSCHEN»

Uebers Wochenende
28./29./30. Oktober

Metzgete

METZGETE

Jeden Abend Unterhaltung
mit Stimmungskanone
Häsi Blättler

Jahrmarkt: Montag, 31. Oktober
ab 15.00 Uhr **Unterhaltung und Stimmung** mit
Häsi Blättler

● Barbetrieb - Verlängerung ●

SCHINDELLEGI
Telefon 01 784 00 14

METZGETE

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Victor Vasarely festő- és grafikusművész

KELET-MAGYARORSZÁG

1983 MÁJ 07

1021

75 éves a XX. század mérnök-festője

Vasarely

Vásárhelyi Győző, akit a világ Vasarely néven ismer, 75 esztendővel ezelőtt született Pécsett. Budapesten végezte tanulmányait, innen érkezett Párizsba. A piktúra megújítására a tudományt hívta segítségül. Életművének jelentősége abban áll, hogy helyesen mérte fel a képzőművészet új feladatát, az op-art és a kinetikus művészet általánossá tételében. A festészetet a környezetkultúrába integrálja, s ezzel lehetőségeit is bővíti.

Mérnöki iparművészeti, építészeti festészet az övé, hat az egész világon, egész tábor folytatja, építi azt a Színországot, amelyet ő álmodott meg elsőként a világon a világnak. Vasarely hazájának adományozott műveinek sokaságából múzeumot alapított Pécsett és Budapesten.

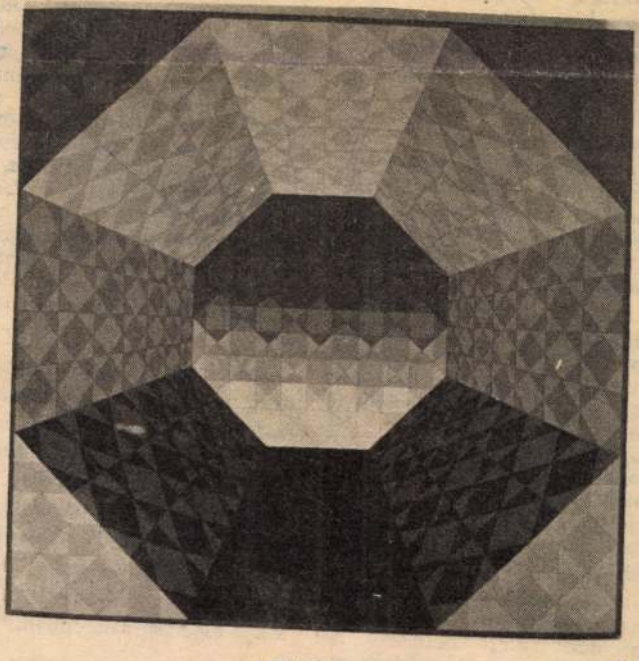

Bi-Octanus

vésztársakról, családt
készített érmek a sabl
való megszabadulást
számára, *friss ösztöni*
vészet érzetét tudjá
nünk kelteni. *Emlék*
szakmai *pontosságát*
hatjuk.

El tudja hitetni
hogy az éremplasztik
rászi nyelvének nem az egyik

Muraközi Ágota

A MŰVELT EMBER?

lt feddhetetlen is

(befogadó, visszaadó, visszaható), aki szakmájában kellőképpen megállja a helyét. 2. Spontán, invenciozus típus (alkotó, találékony, feltaláló) képzelőerővel rendelkezik, intuitív, belső szemlélődő, átlagon felüli eredményekre képes. 3. Kritikus típus (önállóságra törekvő, az eseményeket bíráló, értékelő, helyes irányba terelő), aki az élet realitásait felismeri a gyakorlati életben megfelelően alkalmazza.

Ha a jogászi pályát vesszük alapul: első az, aki a törvényeket, rendeleteket, a maguk valóságában ismeri, elfogadja; — a másik, aki készíti a törvényeket; a harmadik az, aki a jogszabályt nem szolgai módon alkalmazza, abba elméleti, gyakorlati tudását, élettapasztalatát, politikai és társadalomtudományi ismereteit is összegezi.

Nem elég a törvényt ismerni, magyarázni, azt alkalmazni kell tudni nemcsak az egyén, hanem a közösség érdekében. Ezt úgy érheti el, ha tisztában van a marxista tudomány elméletével. Figyelni kell a jogalkalmazás jogpolitikai elveire, melyek adott esetben dialektikusan megalapozzák a döntés helyességét. A döntésnek megfelelő nevelő hatást kell kifejtenie, nemcsak az egyénre és környezetére, olykor az egész társadalomra. A döntésnek védenie kell a társadalmi (össznépi) tulajdont, a személyi tulajdont, a közbiztonságot. Az a döntés a helyes és közelíti meg az igazságot, mely szem előtt tartja az adott politikai, társadalmi és gazdasági szükségszerűséget.

Mindezek előrebocsátása után, a művelt ember fogalmát úgy határozhatjuk meg —, hogy *művelt az, aki hivatását, szakmáját kitűnően ellátja, politikailag képzett, a törvényt, a szocialista együttélés szabályait betartja, feddhetetlen —, a szocialista erkölcs alapján álló egyén.*

Dr. Kiss László

ARGUS
30 Zürich, Telefon 01/252 49 37

Tribune de Genève
lit. nationale)
enève (CH)
ir. q. 63 734
Argus Media No. 1119
Victor Vasarely
14.Juli 1984

1021

Wagner sauvé des grèves à l'Opéra de Paris

Vasarely décore «Tannhäuser»

Paris: de notre correspondant

L'Opéra de Paris vient une fois encore de vivre une période troublée et la nouvelle production du *Tannhäuser* de Wagner a bien failli un instant être compromise. Grèves diverses, départ, au dernier moment du chef Christoph von Dohnanyi, disparition quasi complète de la deuxième distribution, annulation des quatre premières représentations, rien n'a cependant empêché le rideau de se lever, enfin, sur une clôture de saison qui, sans être exceptionnelle, a quand même dissipé le souvenir cuisant laissé par l'innommable *Manon* présentée salle Favert quelques semaines auparavant.

Plus consciencieu· qu'inspiré, Uwe Mund a dirigé un plateau équilibré et solide: Anna Tomowa Sintow, frémissante Elisabeth, Eva Randova, qui possède la voix et le sex-appeal propres à Vénus, avec toujours ce troublant regard à la Dietrich, Lajos Miller, sobre Wolfram, Siegfried Vogel, Landgrave somptueux et Klaus Koenig qui se place sans peine au premier rang, bien clairsemé aujourd'hui, des vrais ténors wagnériens.

Deux points noirs: l'insignifiante chorégraphie du Vénusberg, la pierre d'achoppement de la version parisienne de *Tannhäuser*, bacchanale de sous-préfecture due à Ivan Marki, et les costumes franchement hideux de Judith Combar, style fripes des Halles rétro années 40 pour être à la mode, – ou «branché», comme on le disait encore il y a quelques semaines.

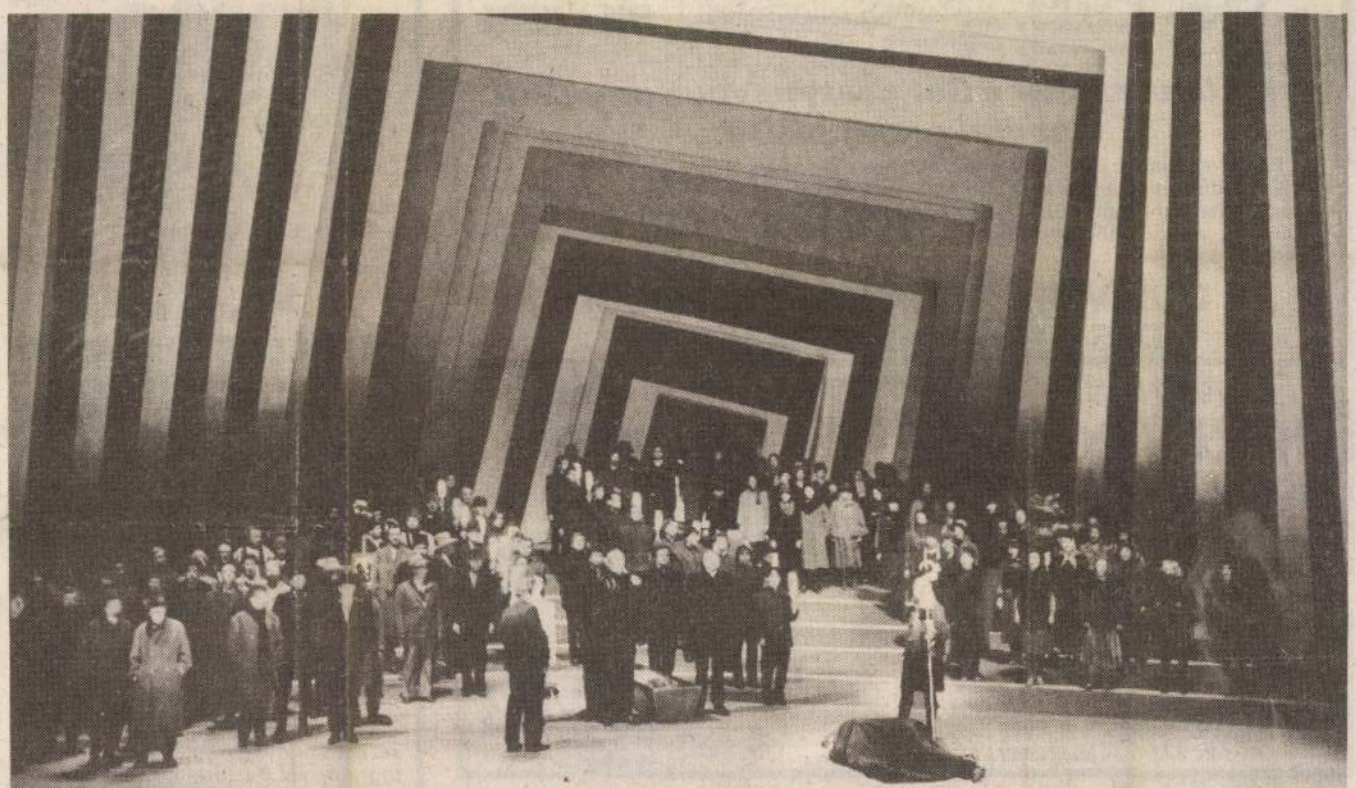

Le décor du troisième acte. (Photo Moatti)

La mise en scène du cinéaste hongrois Istvan Szabo se laisse oublier aussitôt vue, mais certains tableaux frôlent dangereusement le ridicule, tel le départ des Pèlerins, très «rafle du Vél d'Hiv».

Reste le décor de Victor Vasarely. Vert et penché vers la gauche au premier acte, gris et droit au second, ocre et penché vers la droite au troisième (et souvent mal éclairé) il est, de même que les deux rideaux de scène, l'image typique d'un art moderne rassurant et qui porte déjà son âge, malgré une certaine allure. Répétitif à l'extrême, il ne permet que rarement à l'imagination de se déployer sans contrainte. C'est pourtant ce que l'on est en droit d'exiger de l'art en général et de l'opéra en particulier, sur tous les plans.

Michel Parouty

CINÉ 17

Tél. 28 22 92
17, rue de la Corraterie
Salle climatisée

16 h, 20 h 15, 22 h
COULEURS
Dès 14 ans
PREMIÈRE FOIS à GENÈVE

A TOMBER FOU !

GET CRAZY

Un film de ALLAN ARKUSH
avec MALCOM Mac DOWELL, DANIEL STERN,
MARSHALL CRENSHAW
SPARKS "GET CRAZY"
RAMONES "CHOP SUEY"
LOU REED "IT'S ONLY A MOVIE"
LORI EASTSIDE & NADA "I'M NOT GONNA TAKE IT"
"LITTLE SISTER" (AKA "BUT, BUT")
MALCOLM McDOWELL "YOU CAN'T MAKE ME"
"HOT SHOT"

«... Courez voir «Get Crazy», vous prendrez un vrai grand plaisir...

...Pas prétentieuse pour deux sous, bourrée de charme, d'humour, d'invention, de folie, cette comédie satirique originale – qui est un vrai film musical – fait partie de ces petits films que l'on qualifie volontiers de sympas mais qui, au bout du compte, vous comblent de bonheur, davantage même que bien des «grands» films...»
Jean-Pierre Lavoignat PREMIÈRE)

L'UNIVERS MÉGALO, HYSTÉRIQUE DES STARS DU ROCK'N ROLL

STEVE MARTIN in
"PENNIES FROM HEAVEN"
starring BERNADETTE PETERS

ATTENTION !
à 14 h, 18 h 15
V. o. s.-tit. fr.-all.

COULEURS
DÈS 14 ANS

TOUT L'OR DU MONDE
Un film de
HERBERT ROSS
l'auteur de «FUNNY LADY», «GOOD BYE MISTER CHIPS», «PLAY IT AGAIN SAM», «NIJINSKY»

COLUMBUS-FILM

SCALA

Tél. 36 04 22
23, rue des Eaux-Vives

2 FILMS
COULEURS

à 14 h, 18 h 15, 22 h seulement
Son Dolby Stéréo
Dès 12 ans
PREMIÈRE FOIS A GENÈVE

UNE MOTO DE RÊVE

CLASSIC 3

Tél. 31 70 87
24, rue des Alpes
Salle climatisée

2 FILMS
COULEURS

FESTIVAL CELENTANO
V. o. s.-tit. fr.-all : 16 h, 20 h
Dès 12 ans

ADRIANO EDWIGE

CLASSIC 2

Tél. 31 46 13
24, rue des Alpes
Salle climatisée

2 FILMS
COULEURS
Version originale s.-tit. fr.-all.
à 12 h 15, 16 h, 20 h

Dans ce monde glacial on a besoin de la chaleur de l'amitié

Huit copains à la recherche d'eux-mêmes... découvrent qu'ils ont tout simplement besoin les uns des autres.

COULEURS Dès 14 ans

THE BIG CHILL
LES
COPAINS D'ABORD

Par le scénariste des AVENTURIERS DE L'ARCHE PERDUE

«Notre coup de foudre du début de l'année... Ce portrait de génération est une merveille... Un film comme on aime en voir tous les jours» **Constance Poniatowski** (FIGARO MADAME)

«C'est le dernier coup de nostalgie que s'est offert le Nouveau Monde. Un coup de génie.
...un petit chef-d'œuvre pittoresque, modeste et pathétique.»
Franz-Olivier Giesbert (LE NOUVEL OBSERVATEUR)

«C'est un joyau d'intelligence cinématographique... L'humour, la tendresse, les dialogues révèlent un très grand cinéaste, soutenu par d'excellents comédiens. Un de ces rares films où le cinéma entre dans votre vie.»
Eric Dietlin (ELLE)

ATTENTION ! à 14 h, 18 h, 22 h

APRÈS L'EMMERD...

ANDRÉ KOOB présente

Dès 16 ans

le TOMBEU le FEUME L'ALLUM...

un film de
BOAZ DAVIDSON

avec JONATHAN SEGAL • ZACHI NOY • J
SONIA MARTIN • BEA FIEDLER • DIETMA

un film de Jacques Leitienne

1 *Vasarely au travail, dans son atelier.*

ART ET INDUSTRIE : créations et recherches de Vasarely

TEXTE DE MARCEL JORAY

Parmi les créateurs contemporains, Victor Vasarely est sans doute l'artiste qui a joué un rôle déterminant dans le rapprochement heureux de l'art et de l'industrie, qui a su intégrer des formes nouvelles dans l'architecture de notre temps, qu'il s'agisse d'œuvres conçues pour l'intérieur ou l'extérieur. Fortement marqué par l'esprit du Bauhaus, Vasarely n'a cessé de se préoccuper de la qualité esthétique de l'environnement urbain, comme le montre ici Marcel Joray, l'un des meilleurs connaisseurs de son œuvre.

▽**2 et 3** Projets pour une centrale nucléaire. ▷ *A la demande de la direction de l'E.D.F., Vasarely entreprit, en 1979, une série d'études pour une centrale nucléaire monocolore, striée en rouge et blanc (2), et pour des tours de réfrigération (3). Ces projets, dont on espère voir un jour la réalisation, furent présentés dans une exposition itinérante, destinée à promouvoir les programmes nucléaires, tout d'abord à Tokyo, puis au Grand Palais, à Paris, et enfin à la Fondation Vasarely.*

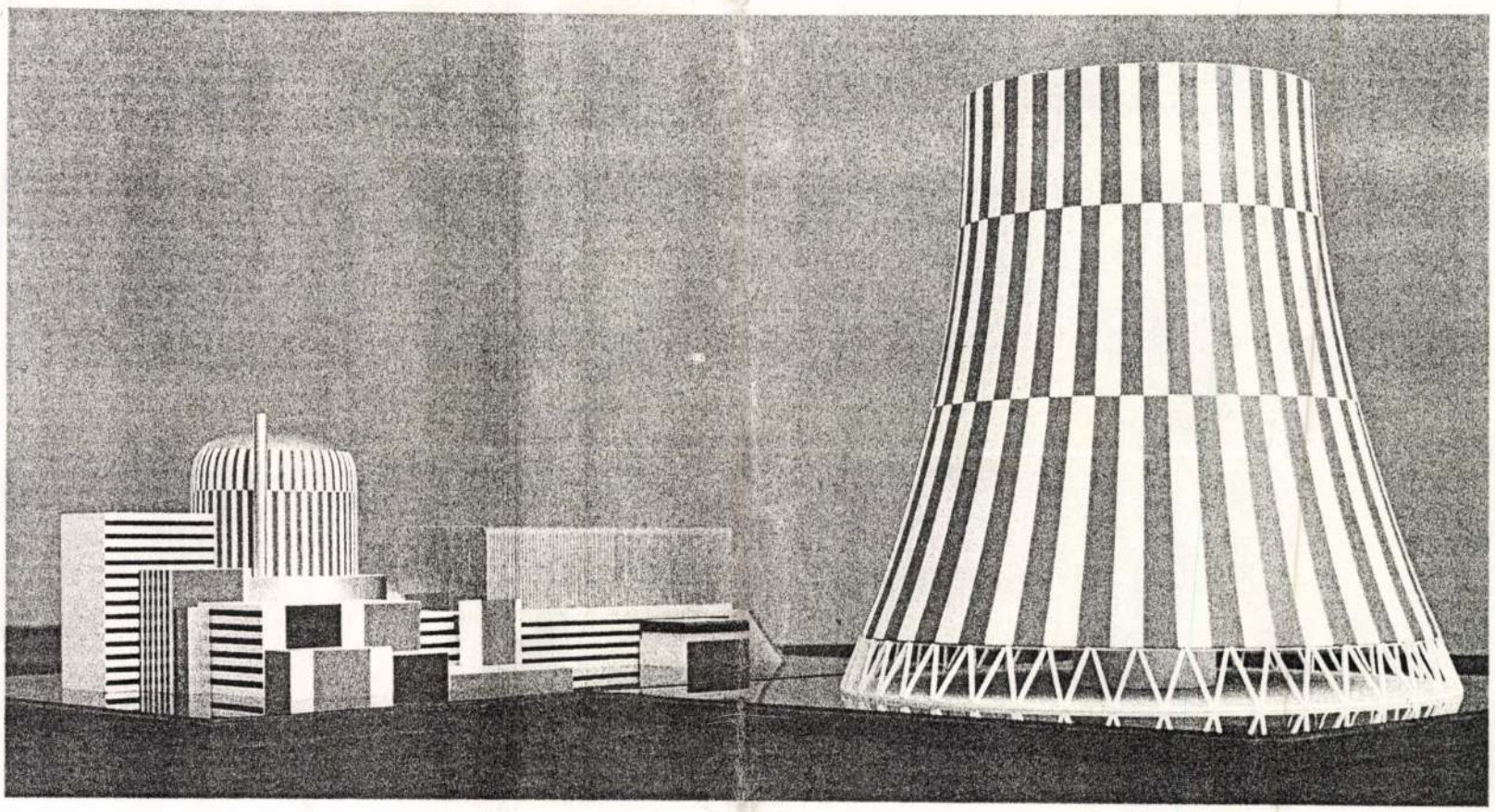

→
9254

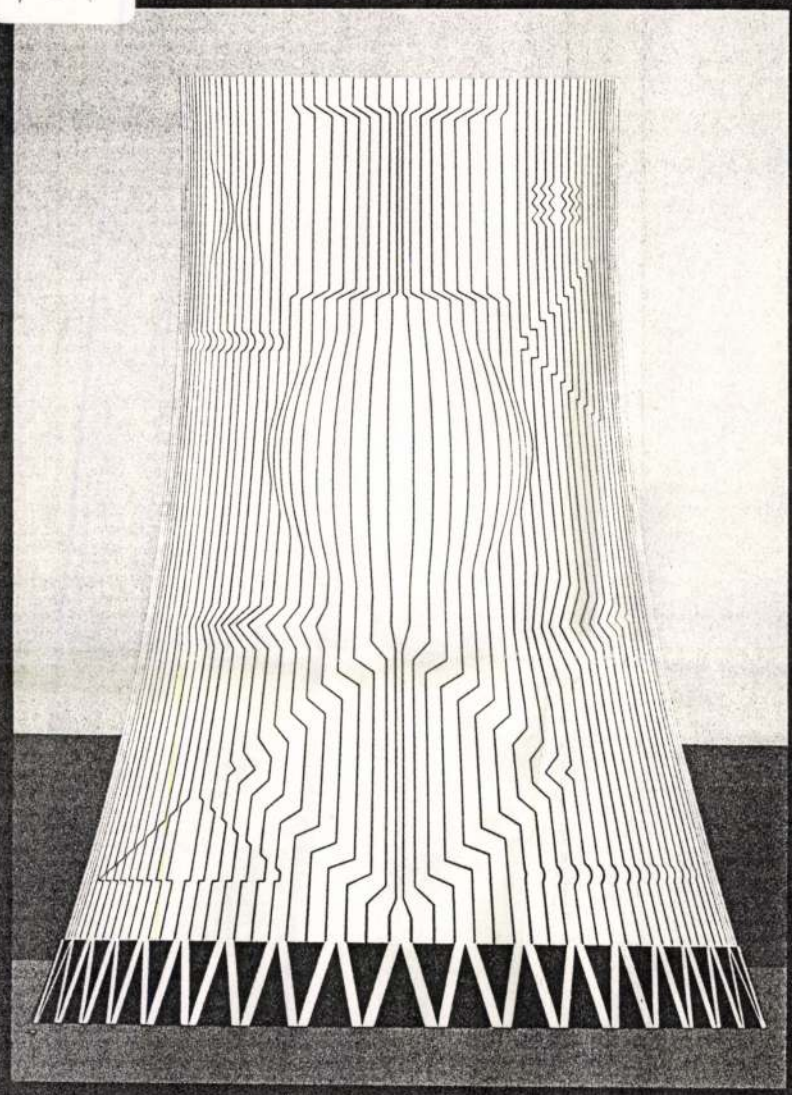

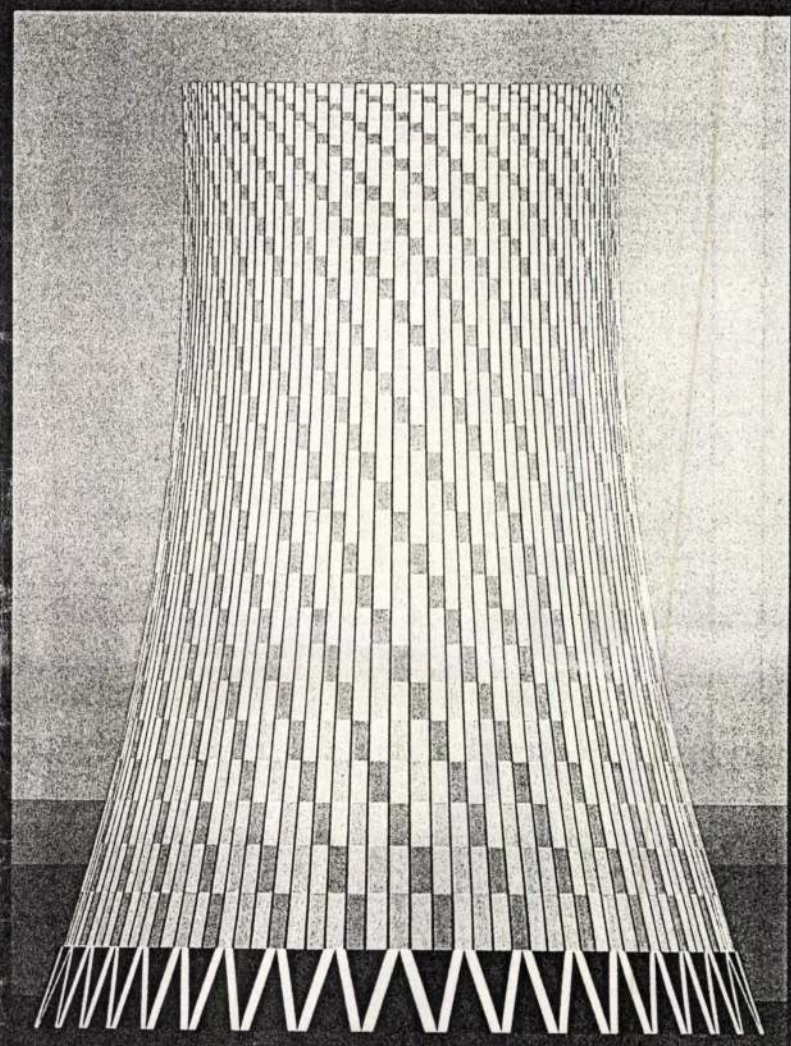

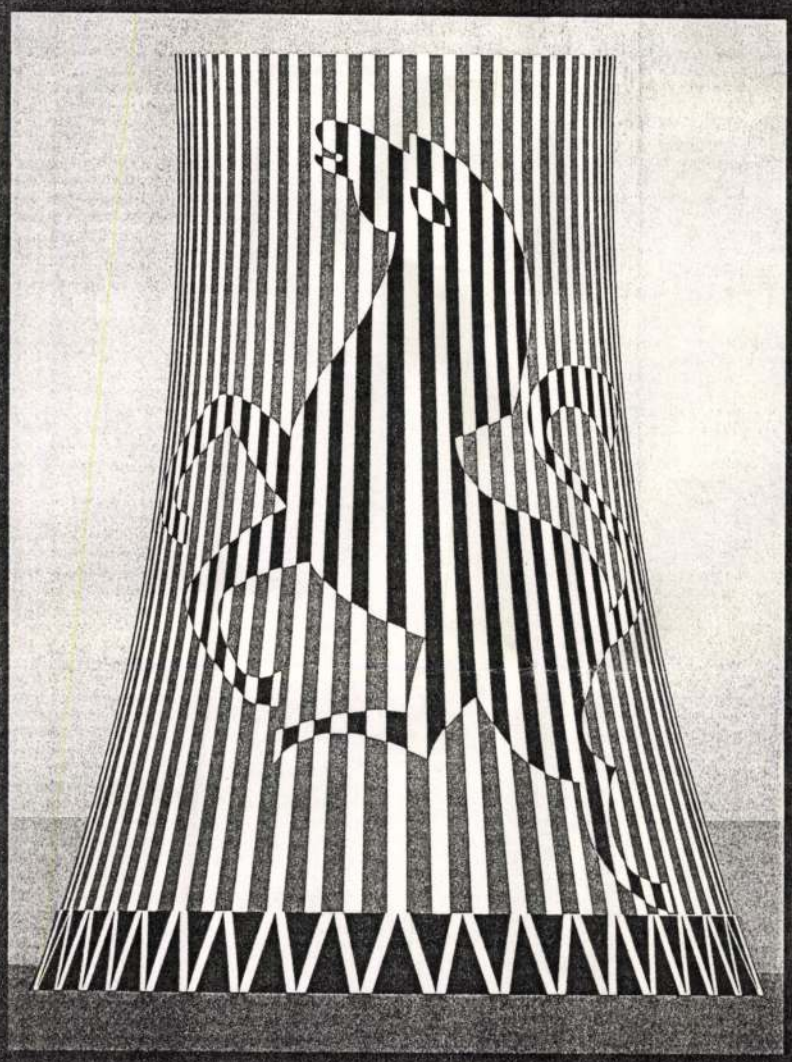

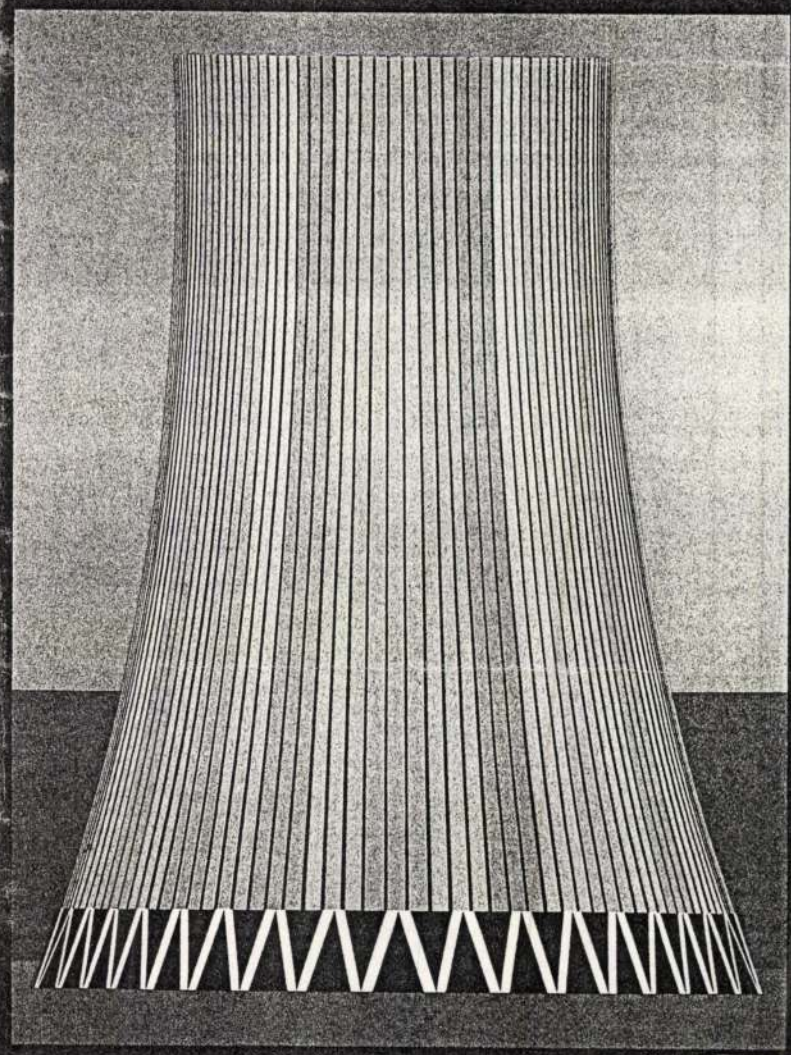

7

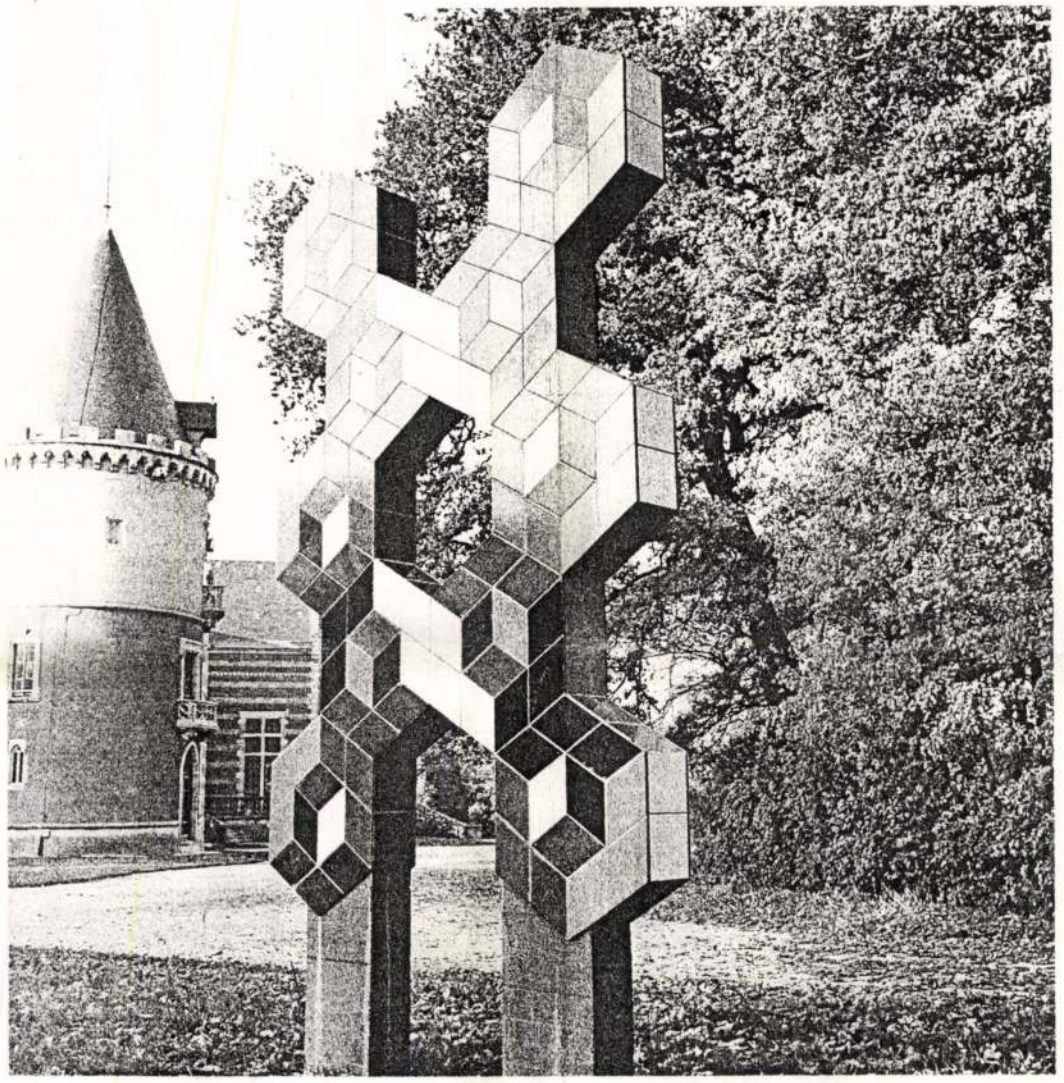

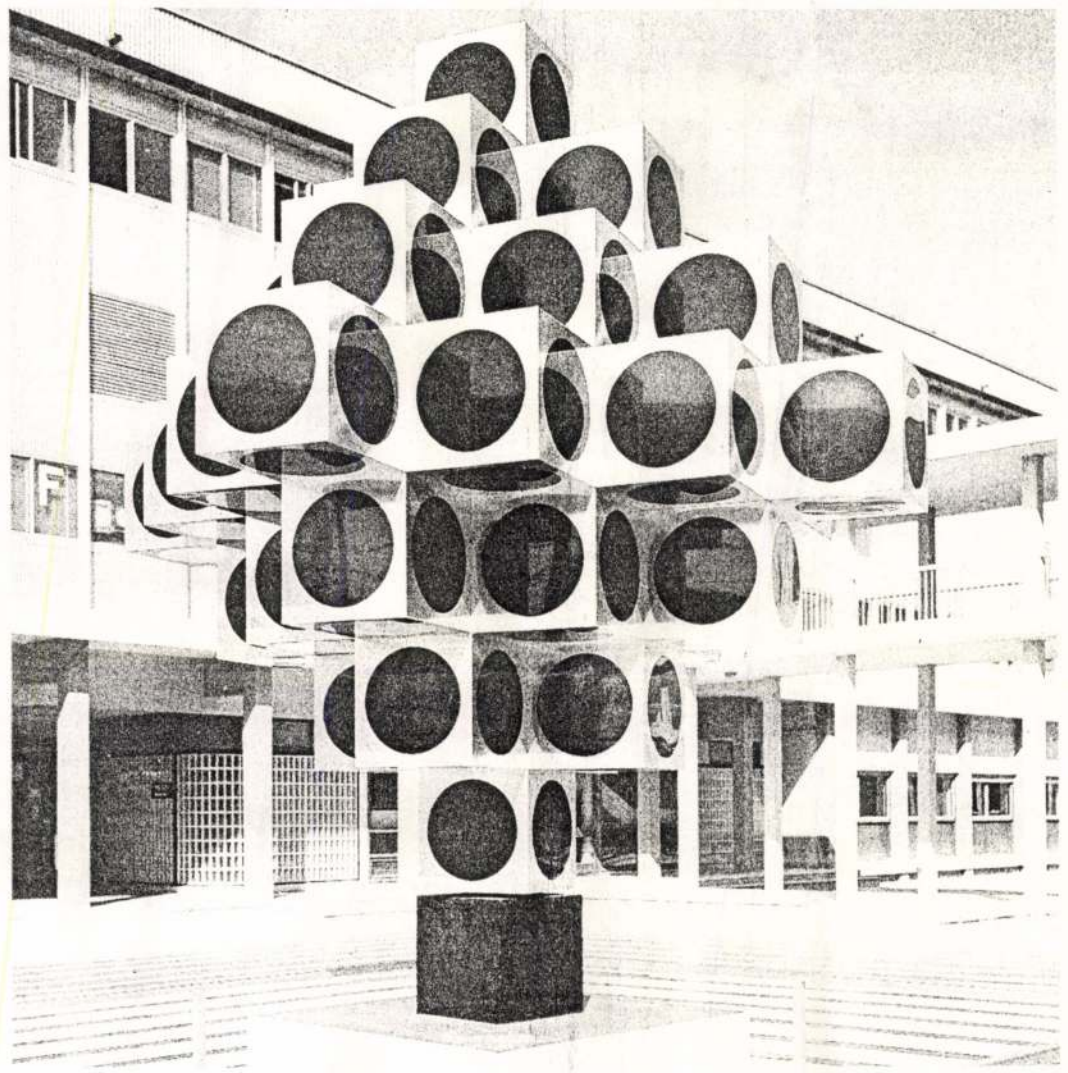

Vasarely a créé un vocabulaire fondamental de formes-couleurs pour donner sa plasticité à l'architecture moderne. Non par polychromie surajoutée, mais par véritable intégration. La démonstration éclatante de son pouvoir, c'est par le Centre architectonique d'Aix-en-Provence que l'artiste l'a faite.

Vasarely a rejeté le carcan de la peinture traditionnelle, pour devenir artiste plasticien, afin d'apporter sa vision architectonique de la couleur à l'environnement. Il reprend donc l'idée de polychromie en honneur dans l'ancienne Egypte, en Perse, en Grèce, au Maroc, puis, dans des réalisations limitées en nombre, hélas, par l'Ecole russe, par le Bauhaus ou le mouvement de Stijl, par Fernand Léger qui, dès 1920, crée un nouvel espace, fondé sur la couleur essentiellement, dans des compositions qui renouvellent l'art mural. Vasarely y revient, sur un mode tout neuf, commandé qu'il est par l'esprit des mathématiques et des sciences d'aujourd'hui, féru de sciences de demain et de connaissances anticipatrices du futur.

Son but premier est donc d'intervenir dans la conception plastique de la cité, d'embellir l'environnement, de faire régner la beauté partout et pour tous. On peut faire disparaître la laideur: il n'est pas plus onéreux de construire beau plutôt que laid. Le fonctionnel, indispensable certes, est conciliable avec le beau. Le béton roi, si injustement décrié, alors que l'homme seul qui l'utilise et non le matériau est responsable, se prête admirablement à la polychromie. La technolo-

△**4** Sculpture P. & T. *(1978).*
Cette stèle polychrome a été réalisée par Vasarely en béton armé par éléments modulaires assemblés sur place. Le revêtement est en lave de Volvic émaillée. Cette stèle est installée dans le parc du Centre de vacances du Ministère des postes et télécommunications, non loin du château que l'on aperçoit dans le fond.

◁**5** Kroa *(1972).*
Pour animer la cour située entre les bâtiments des amphithéâtres et ceux des travaux publics de la Faculté des sciences de Marseille – Saint-Jérôme, Vasarely a conçu un dallage cinétique noir et blanc de 625 m². Au centre, il a placé une sculpture lumino-cinétique en Duralumin, éclairée par des projecteurs (dimensions 6×6×6 m). Le socle renferme un mécanisme destiné à l'animation de la sculpture.

6 Salle à manger des usines Renault ▷ *(1974).*
Afin de décorer la salle à manger de la Régie nationale des usines Renault, 65, quai du Point-du-Jour, à Boulogne-Billancourt, Vasarely conçut trente et une compositions de 2×2 m et de 1,50×2 m, exécutées en unités d'aluminium anodisé, noir-blanc, noir-couleur, couleur-couleur, positif-négatif.

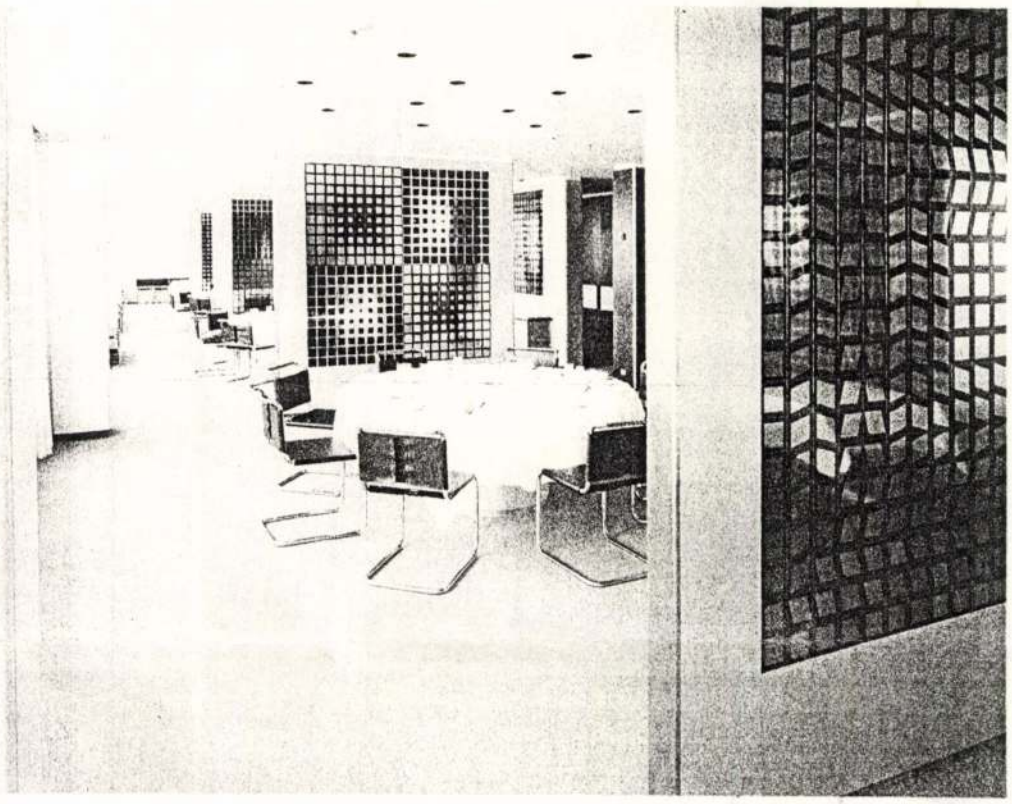

▽**7** Fresque de la Gare Maine-Montparnasse *(1971).*
Dans le grand hall de départ de la Gare Maine-Montparnasse, Victor Vasarely a su admirablement intégrer deux fresques murales polychromes (l'une en bleu et vert, l'autre en rouge et mauve), qui se font face. Chacune d'elles mesure 6×32 m.

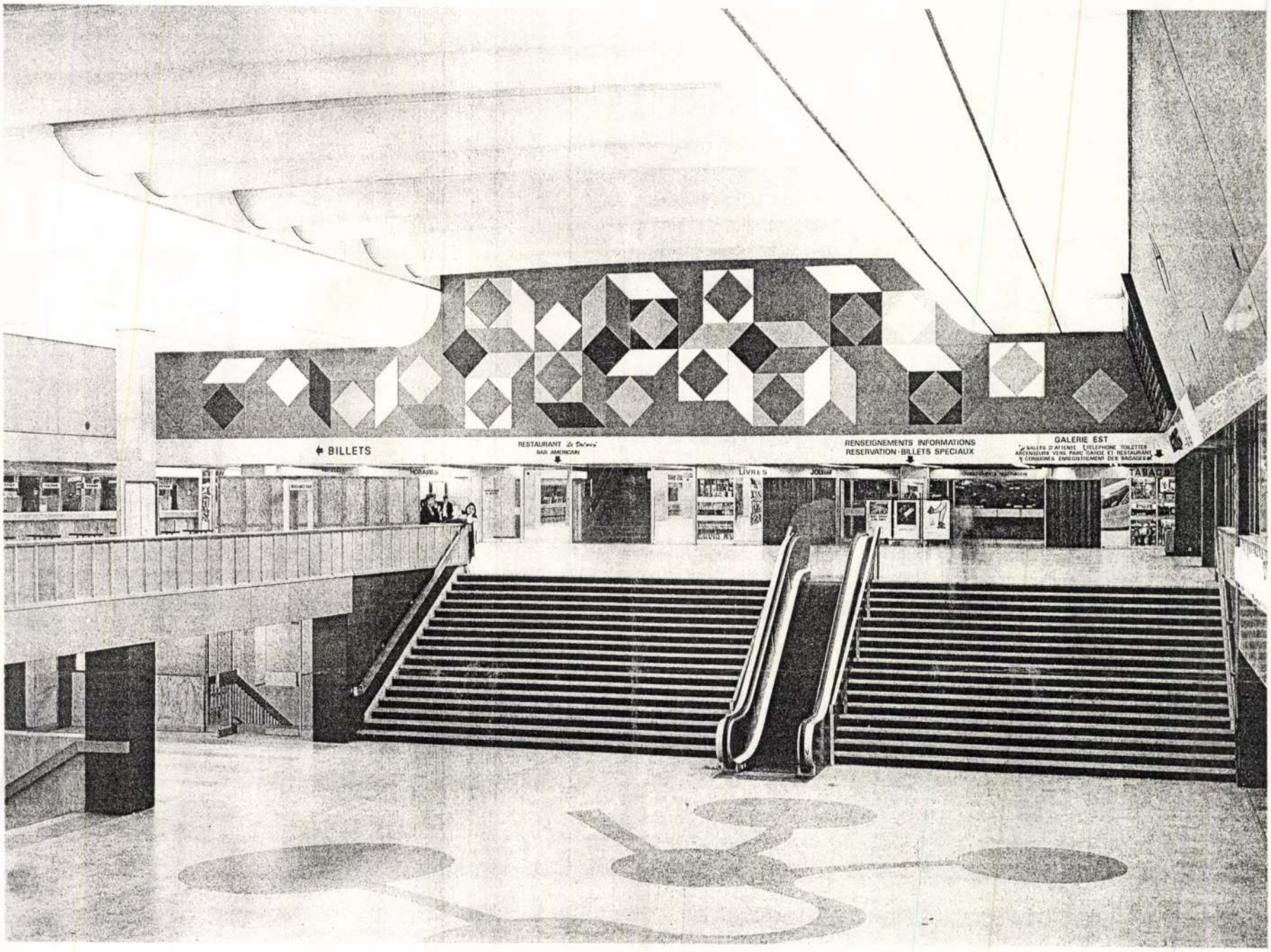

gie moderne est ouverte à tous les possibles.
Une nouvelle fois apparaît ici la cohérence d'une œuvre, son originalité aussi. Un art de la logique, de la réflexion, de l'ordre, de l'intelligence mathématique servi par le savoir et la compétence technique. Un art de l'abstraction géométrique, pur comme cristal, une poétique nouvelle, miroir de notre siècle. Un art de l'universel.

▽ **8 et 9** Une nouvelle bouteille de champagne pour Taittinger.
Depuis trois siècles, les bouteilles de champagne et leur habillage sont l'objet d'une création continue. Au début du XXe siècle, des artistes de renom, tels Bonnard, Capiello, Utrillo, Gallé, Lalique s'intéressèrent tant au flacon et à l'habillage qu'aux affiches publicitaires.
La maison Taittinger a voulu marquer les années quatre-vingt en créant une bouteille qui, tout en répondant à la tradition champenoise, soit le reflet des courants artistiques de la seconde moitié de ce siècle. Les nombreuses recherches de Victor Vasarely pour l'élaboration d'un nouveau langage plastique ont conduit la maison Taittinger à lui proposer cette réalisation audacieuse. Plusieurs maquettes ont été réalisées par Vasarely pour «habiller» une bouteille de champagne (fig. 8). Un choix des thèmes vasaréliens a été testé en trois dimensions. Pour les six bouteilles de gauche, le parti choisi fut d'utiliser des coques métallisées en or, en argent et en bronze, avec pour certaines propositions des ajours laissant ▷

→ 925 4

percevoir le verre et pour d'autres des polychromies incrustées. Les thèmes adaptés sont Véga, Quasar *et* Folklore planétaire.
Les cinq bouteilles de droite ont une impression directe sur le verre en sérigraphie et émail cuit au four. Sur la bouteille claire du centre, on a recherché un effet de moirage avec distorsion d'un graphisme noir, sur les autres, des polychromies diverses avec ou sans or. Les thèmes adaptés sont Véga, Naissance *et* Syrom.
L'artiste avait une préférence pour le thème de Véga *— retenu par la maison Taittinger — car il évoque un pétillement de bulles d'or qui se marie avec l'image du champagne. Le choix définitif s'est porté sur une coque métallisée (fig. 9), car elle permet d'utiliser du vin déjà mis en bouteille, alors que l'impression directe sur verre impliquait d'attendre quatre à cinq ans pour la commercialisation.*
«Vasarely est maître dans l'art de frapper l'attention du spectateur par le jeu d'oppositions lumineuses, de stimulants colorés et d'effets optiques. Cette attirance du peintre pour les problèmes de lumière l'a conduit à utiliser la tonalité la plus riche, celle de l'or, pour colorer la bouteille de champagne et accroître la puissance attractive de ses formes. Sur fond de soleil, l'artiste renouvelle l'étiquette traditionnelle de Taittinger par un effet d'optique, le Véga, *dont les formes rectangulaires bleu turquoise créent un relief sphérique et suggèrent l'idée d'un éternel recommencement.» (Claude Taittinger)*
Ce flacon d'or ne met pas un point final à un effort de recherche ininterrompu depuis trois siècles, où l'art et la technique ont uni leur effort au service du champagne; d'autres artistes viendront enrichir dans le futur cette collection.

Si vous voulez en savoir davantage:

- Visitez le *Centre architectonique* de la Fondation Vasarely, au Jas de Bouffan, à Aix-en-Provence;
  le *Musée didactique Vasarely*, au Château de Gordes, dans le Vaucluse;
  le *Musée Vasarely*, installé dans la maison natale de l'artiste à Pécs, en Hongrie;
  le *Vasarely Center*, à New York.
- Lisez l'ouvrage *Vasarely IV*, propos liminaires de Marcel Joray, conception et mise en pages de l'artiste, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1979.

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Victor Vasarely
INTERNATIONAL
HERALD TRIBUNE
1981 JUL 17

Leisure

Music, Art and Dance Fill Ancient Aix

1021 by Jules B. Farber

AIX-EN-PROVENCE, France — Everything in this 2,000-year-old provincial capital seem to revolve around the Cours Mirabeau. The Aixois never tire of walking this broad promenade shaded by huge plane trees and lined with splendid *hotels particuliers* (town houses). The ritual is known as doing the "Cours Mi" and everyone is out to be seen and to see who's where before settling down at a favorite café. (It is also the center of Bastille Day activities on July 14, with children's games, fireworks and a public ball.)

The passing parade includes families strolling, Arab workers wandering aimlessly to escape their crowded dwellings, camera-toting tourists, singles on the prowl and senior citizens homing into their regular places on sidewalk benches. On Sunday morning, the housewives hurry by on their way to pick up fruits, vegetables, flowers, herbs and other Provencal products. Pedestrian streets in the old city lead to the colorful market on the place de la Mairie and place Richelme.

The Cours Mirabeau divides the old city, a spiderweb of narrow, winding lanes, from the grid of the "new" Quartier Mazarin. The old city is studded with wonderful squares, architectural gems, churches and cloisters. Fountains bubble soothingly almost anywhere you turn — there are 22 public and countless private ones of every size and description. After all, Aix is a city of thermal springs that have attracted cure-seekers for 20 centuries.

The Romans loved to bathe here and named their settlement Aquae Sextiae, the waters of Sextius. Pliny observed that the waters "gave back to sterile women their lost fertility." *Aquis*, another Latin form for *aquae*, turned into Aix. Cocteau called it a city in which a blind man must think it's always raining.

That literary allusion aside, the weather is not a problem here. Aix has a Mediterranean climate and is blessed with 3,000 hours of sunshine a year. Practically every day at high noon you can drink out-of-doors and wander unchilled on the cobblestoned streets.

Ronald P. Sokol, an American lawyer living here, has published "A Short Guide to Aix-en-Provence," a knowledgeable ode to his adopted city, from its earliest history to today's scene. He takes visitors by the hand on two walking tours: the "Mood and Tone Walk" and the "Architectural and Historical Walk."

Cezanne's Atelier offers a glimpse into how Aix's most famous painter worked. The artist's personal objects and mementos are on view along with drawings and watercolors. The Granet Museum's collection includes paintings by Rembrandt, Pieter de Hoogh, Ingres and the 18th-century French school, as well as a temporary show of Picasso linotypes.

The Cloître Saint-Louis' current exhibition, "Présence Contemporaine," features Hans Hartung, Pignon, Zao-Wou-Ki, Bret, Clavé, Hélion, Kijno and Soulanges, among many others (Lycée Vauvenargues, 60 blvd. Carnot, to Sept. 6). For nostalgia seekers, the Museum of Old Aix displays traditional crafts and bric-a-brac from past centuries. (Most museums open from 10 a.m. to noon, 2 to 5 p.m.)

Take a step into the future at the Fondation Vasarély, a modernistic showcase conceived by the Hungarian-born artist to house his optical illusions. And back into the dark past, the Museum of Natural History has dinosaur eggs laid locally some 200 million years ago, plus fossilized plants and insects. The Tapestry Museum in the former archbishop's palace (place des Martyrs-de-la-Résistance) features one of the world's finest collections of wall hangings.

Aix closes down at noon. Only cafés and restaurants remain open. Lunchtime in the Midi is sacred, but Aix, despite its many attractions, isn't renowned for haute cuisine. The best bet is a picturesque bistro in the old city, with a *pastis* or *vin blanc cassis* as aperitif, followed by a garlic-scented Provencal meal.

The adventurous might appreciate an ascent of the majestic, 3,205-foot-high Montagne Sainte-Victoire, which Cezanne portrayed on his canvases. The foot of the mountain is 8 kilometers from Aix and is easily reached by bus. The tourist office sells guide routes and, depending upon the ascent path, it takes 1½ to 3½ hours to reach the Croix de Provence on the summit. Never, never attempt the climb in the midday sun. The recommended time is from 6 to 8 a.m., followed by lunch at the Relais Sainte-Victoire, the Thome or de Maistre.

Whatever the day's program — a muscle-straining mountain climb or a mind-stretching museum tour — there's only one place to reserve for an elegant dinner: Charvet, Aix's only restaurant to rate a star in the Guide Michelin. The food is outstanding. For those in the chips, the Casino is open until 2 a.m.

By nightfall, the cast of characters on the Cours Mirabeau has changed. Youthful Aix shows its many faces. Students from all over the world come out. Wandering minstrels, magicians, fire-eaters, barefooted men standing on broken glass and other side attractions entertain the cafe crowd.

Craftsmen and artists hawk their wares from stalls and movable galleries set up under the plane trees. The Cours Mirabeau is a Provencal microcosm of Paris' Saint-Germain, but here everyone is smiling and unhurried. It's a more relaxed, civilized kind of circus.

H. Nicolas

The calm beauty of the Romanesque cloister of Aix's Cathedral Saint Sauveur.

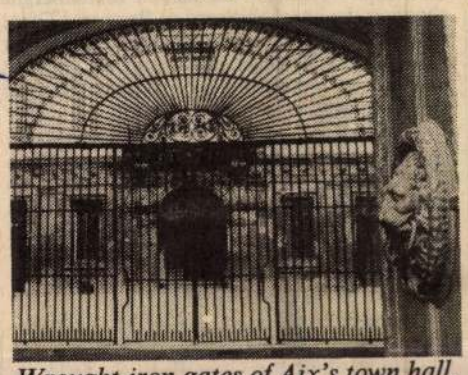

Wrought-iron gates of Aix's town hall.

EVENTS IN JULY

Artisans and painters will show their work at street fairs (Foires aux Croûtes) in the Cours Mirabeau on July 12 and 26, Aug. 2, 16.

Aix's annual Dance Festival, running to July 28, this year includes Susan Buirge, the Charles Moulton Dance Company, Roland Petit's Ballet National de Marseilles and a world premiere of a Hideyuki Yano work performed by Ma Danse Rituel Theatre. Particularly interesting are the Jean-Marc Matos Company's ambitious street projects, which culminate with Odile Duboc's "Vol d'Oiseaux." For information, tel: 26.23.38.

The city's music festival runs from July 15 to Aug. 4; tel: 23.11.20 or 23.37.81. ■

The art market

July 11-12, 1981
Page 10W

A Period of Cool Realism

by Souren Melikian

LONDON — More red lights are being flashed by the art market. On July 8, at Sotheby's sale of Old Master paintings, unsold works accounted for 56 percent of a grand total of £1,590,700.

This may sound like a disaster to newcomers to the field. It is not. It simply means that buyers refuse to pay the huge prices that speculators are trying to ram down their throats by imposing enormous reserves. It happened in New York last May at Christie's Impressionist and Modern Master sales, in London last week at Sotheby's Impressionist and Modern Master sale, and it has now happened again — this time with Old Masters.

The first casualties, inevitably, are paintings whose appeal is chiefly aimed at a regional market. One of Wednesday's big failures was an unquestionably good painting done in 1607 by Peter Brueghel the Younger. Despite its title, "The Road To Calvary," the picture illustrates the last episodes of Jesus' life in a Flemish setting.

Jesus is seen carrying the Cross in a crowd of peasants and soldiers in Flemish garb at the foot of the hill that he is about to ascend, preceded by mounted soldiers in armor — hence the title. The details of costume are fascinating. So is the pretty view of a Flemish city in the distance. But the best documentary painting, however picturesque, does not qualify as a masterpiece.

The Brueghel, which carried an exaggerated reserve as suggested by a rather optimistic £200,000 estimate, was bought in at £150,000. Even its excellent provenance did not help — it belonged to the Antwerp Museum for many years in the 19th century.

The other big casualty was a portrait of Queen Marie-Antoinette of France by Elizabeth-Louise Vigée Le Brun, the most famous of French woman painters in the 18th century. The painting, signed but undated, was probably done around 1786 and is one of several versions. Its attraction lies in the fine handling of detail — the velvet draperies, the furniture, the striking elegance of the posture, all making it the epitome of what might be called the 18th-century French touch.

But the pre-sale estimate of £350,000 to £400,000 was absurd. At that price, it is possible to get paintings of considerably greater quality. Madame Vigée Le Brun's work remained unsold at £140,000-£156,100, with the 11.5 percent so-called premium charged to the buyer.

Nearly all the mishaps call for a similar comment. Nowadays, buyers think twice before paying any sum in excess of, say, £40 to

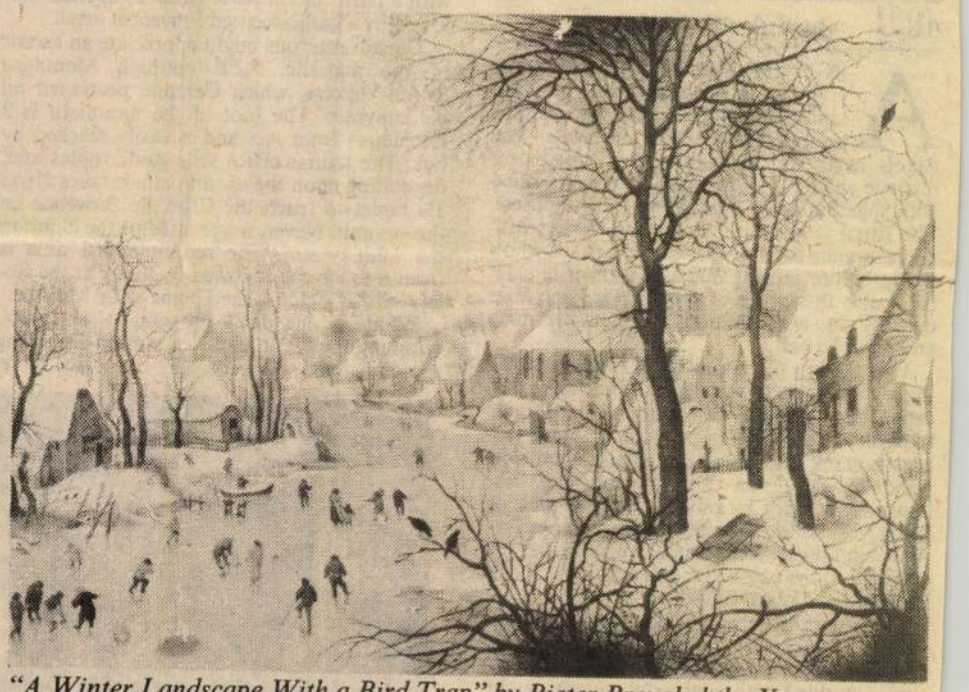

"A Winter Landscape With a Bird Trap" by Pieter Breughel the Younger.

"Soreau" painting, which had been estimated at £80,000-£100,000 — presumably reflecting the wishes of the vendor as much as any other consideration — remained unsold.

I suspect that this demanding attitude is not due to any passing reticence but will become more marked in the next few months. We are in for a period of cool realism.

Buyers tend to compare prices rather than reason in absolute terms, as they did until recently. If you can buy the most splendid urban landscape by Louis-Nicolas van Blarenberghe showing the naval shipyard at Brest in 1774 at £46,830, why pay five times more for a Peter Brueghel the Younger that is not the Flemish master's best work and is of roughly the same documentary interest in its own time?

In that same sale, it cost only £8,920 to get Hendrick de Meyer's highly interesting "View in The Rhine Valley" dated 1779. A superb composition in the Flemish tradition that goes back to Patinier, it shows that Flemish art of the late 18th century, generally held to be nonexistent and derivative, could produce very fine work of unquestionable originality.

The new hard-nosed approach sealed the fate of nearly all the "might-have-been's." A still life attributed to Osias Beert the Elder by one scholar failed to sell and was bought in at

tion was formed in the 1950s and 1960s by Helfried Krug, a German glass-industry magnate, and his Dutch wife "Jopi" Krug.

Herr Krug, with the businessman's shrewd instinct, made sure that his collection should be fully published by a distinguished scholar, Dr. Brigitte Klesse, head of Cologne's Kunstgewerbe Museum Glass Department.

Such a step is the key to commercial success today. Sotheby's duly capitalized on the publication by giving in each entry of its sale catalogue the reference number to the two-volume work.

By and large, prices matched Sotheby's expectations, as Perran Wood of Sotheby's informed this writer. There were one or two surprising peaks, such as the £94,795 paid for a late 17th-century goblet from the workshop of Friedrich Winter.

This is far from being a world record for European glass, as the news agencies said — the current record is still held by a glass signed by Emile Gallé auctioned by Christie's in Geneva — but it is a huge price reflecting the excellency of a piece that is also very rare.

There were also indications of a tendency not to overspend. According to most specialists, including Perran Wood, a supremely good black painted tankard dated 1685 from Germany — probably Franconian — was a reasonable buy at £11,707. It will grace the "Santory Museum" in Tokyo founded by the whiskey company.

Even the Japanese are now making bargains. Times have decidedly changed. ■

ue and White

evidence of imperial possession, is still strongly indicative of the possibility.

In the books of the time, which Qianlong (who reigned 1736-95) particularly caused to be written by the directors and chief designers of his Imperial Porcelain Manufactory, the subtlety and variety of color is mentioned over and over again. They write not just of "blues" but particularize the shade — moonlight blue, turquoise, powder, foam, kingfisher, lapis lazuli, sapphire, winter sky, plumskin, robin's egg. Green is specified as cucumber, pea, apple, iridescent snakeskin, peacock (a curiosity of Chinese art is that the peacock represented is invariably the green Burmese variety and not the Indian blue) and eastern seashore. All

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37
Le Matin Victor Vasarely
(édit. nationale)
Lausanne (CH)
Tir. tot. q. 69 000, di. 142 000
Argus Media No. 1299
1021
15. Juli 1984

SPECTACLES-ARTS

«Tannhäuser» à l'Opéra de Paris

Une magie retrouvée

Paris somnole. Mais à l'opéra, le cinéaste Szabo met en scène un « Tannhäuser » magnifique, dans des décors de Victor Vasarely. L'événement du moment

Moiteur d'un été qui pique-nique sur les places, à défaut de se baigner dans les fontaines, comme à Munich. De nombreux théâtres font relâche et, rare dans ce silence, l'opéra fait la fête : ballet à la salle Favart (soirée Stockhausen qui sent la fatigue de fin de saison, à l'exception de « **Genus** », folie gestuelle du Canadien Danny Grossman) et au Palais Garnier, « **Tannhäuser** ».

PAR Antoine LIVIO

On sait que pour sa première saison, Massimo Bogianchino a choisi des ouvrages qui furent récrits pour l'Opéra de Paris. Le scandale de « Tannhäuser », à cause du ballet obligatoire que Wagner plaça au premier acte (à l'heure où les protecteurs des danseurs n'avaient pas terminé leur dîner !), est dans toutes les mémoires.

Banderoles

Aussi est-on accueilli, Palais Garnier, par des banderoles et autres calicots rappelant les phrases les plus percutantes des réactions d'alors. On s'attend à une grève. En fait, elle a eu lieu, mais à cause des conventions collectives à signer, et elle a annulé trois représentations de « Tannhäuser ». Du coup, Von Dohnanyi a cassé son contrat et, après avoir merveilleusement préparé l'orchestre, dut être remplacé par un jeune inconnu, **Uwe Mund**, qui est le triomphe de la soirée.

L'opéra en miroir

Pas le seul, car les décors de **Vasarely** comme la mise en scène du cinéaste **Istvan Szabo** sont d'une qualité telle que jamais, depuis les réalisations de Wieland Wagner, je n'avais assisté à une mise en espace aussi géniale de « Tannhäuser ».

Le Venusberg, lieu de toutes les sensualités, a donc été... étoffé pour l'opéra. Vasarely nous y réserve la surprise des suprises : le rideau se lève sur un immense miroir. Ainsi le Venusberg, c'est l'opéra lui-même. Belle idée, car la salle est insidieusement éclairée en rouge et le public se devine, frémissant à l'écoute de cette musique qui ne laisse personne indifférent.

Le même dessin, dont Vasarely fit moult variations, sert ensuite de décor. Dans les verts pour la prairie, dans les gris pour la salle de la Wartburg, dans les ocres et les fauves pour l'automne du retour de Rome, le décor se déploie en profondeur, créant ainsi un espace intemporel et magique dans lequel la musique peut dérouler ses chatoiements soyeux.

Spectacle inoubliable

La mise en scène oppose les deux univers : l'amour physique et l'amour mystique, avec des subtilités qui, tantôt, rappellent le Moyen Age du livret, tantôt l'époque de Wagner, mais sans jamais heurter, ni contrer, le déroulement de la fable musicale. Klaus König, superbe Tannhäuser, Siegfried Vogel, Lajos Miller et une sculpturale Vénus, Eva Randova, font oublier le côté pataud de Tomova-Sinton, Elisabeth bien bourgeoise. Mais foin de réserves : c'est un spectacle inoubliable, qui à lui seul vaut le voyage à Paris.

A. L.

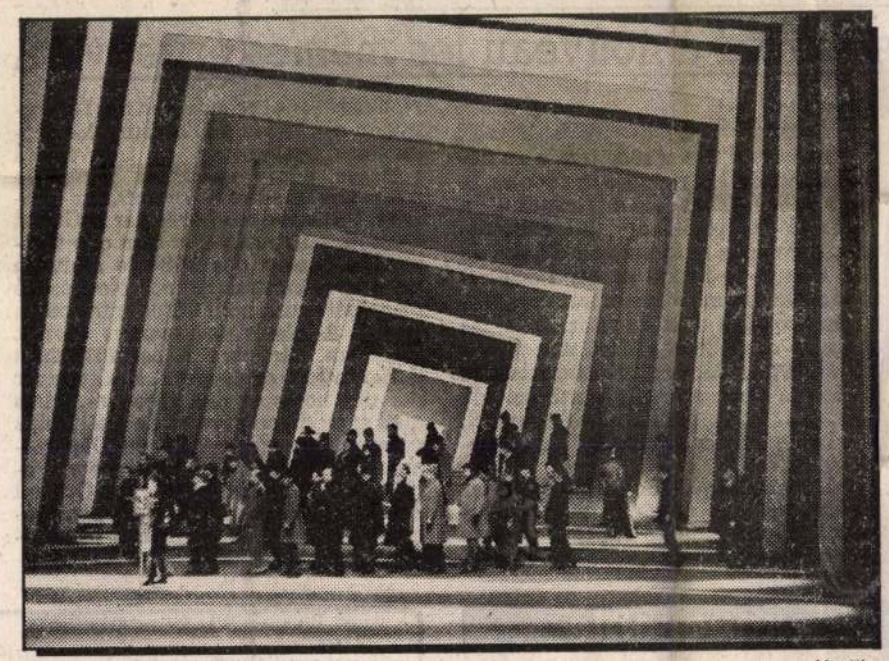

Moatti

☐ ***WAGNER CHEZ VASARELY***
Rien d'une trahison.

☐ **P.-S. — La saison prochaine, en plus de nombreuses reprises, l'opéra affiche des nouvelles productions de « Macbeth » (Verdi), « Tristan et Isolde » (Wagner), « Docteur Faustus » (Boehmer). Création mondiale, Prix Rolf Liebermann 1983, « Wozzeck » (Berg), « Alceste » (Gluck), « Bal Masqué » (Verdi), et « Robert le Diable » (Meyerbeer)... Plus des ballets, dont on ne connaît pas encore tous les titres.**

SUISSE ROMANDE

Questionnaires à choix multiples

aut perd une bataille

euchâtelois vient de trancher dans le vif.
tous les élèves de cinquième
subiront à nouveau les mêmes épreuves

☐ ***JEAN CAVADINI***
Le patron des écoles.

ASL

Déception

Au cours d'une séance tenue au début du mois, le « patron » des écoles, le conseiller d'Etat Jean Cavadini, a informé les présidents des commissions scolaires et directeurs d'école de La Chaux-de-Fonds et du Locle. Il appartiendra maintenant aux commissions scolaires d'en discuter. Déjà, les langues se délient. « C'est une grosse déception », déclare un commissaire loclois. « Nous avons le sentiment de ne pas être tellement écoutés », enchaîne un commissaire chaux-de-fonnier.

M. Jean-Jacques Bolle, du Syndicat autonome des enseignants, va plus loin : « Nous sommes opposés à toute épreuve de sélection quelle qu'elle soit. Nous prônons l'orientation par l'observation des élèves. » D'ailleurs, les syndicats d'enseignants se trouvent à l'origine d'une initiative populaire pour une meilleure orientation scolaire. Initiative tempérée par le Grand Conseil, puis retirée, si bien que vraisemblablement dès 1986 le nouveau système se mettra en place. Nouveauté principale : une année d'orientation au niveau 6. L'avis des maîtres devrait jouer un rôle plus important, mais l'orientation continuera à s'appuyer sur des notes et des épreuves. Mais quel type d'épreuves et de quel poids pèseront-elles ? Le chef du Département de l'instruction publique a promis des informations au Grand Conseil à ce sujet, vraisemblablement pour décembre. Le débat s'annonce passionnant. — dr-P.-A. B.

at inexpugnable

oit se décider

publique genevoise
pte demeurer
t, après 25 ans
de le convoquer

Aucun recours

L'autorisation d'épreuves différenciées entre le Haut et le reste du canton pour 1983-1984 avait heurté certains parents qui avaient manifesté leur mécontentement au « patron » des écoles. Ils relevaient aussi une possible inégalité de traitement, expliquant qu'un élève pouvait rater les épreuves du Haut et réussir les autres ou vice versa. Le cas échéant, des parents menaçaient de recourir. « Il n'y a pas eu tous les parents qui nous en ont fait la demande pour leur fournir toutes les explications désirées. Les épreuves que nous préparons permettent une investigation très complète des connaissances en français et en mathématiques. Et le traitement électronique des réponses nous donne l'occasion de faire une statistique détaillée des résultats, avec des comparaisons intéressantes et utiles. Aussi, la plupart des facture de correction électronique se monte à 640 francs. Une correction manuelle de l'ensemble des épreuves cantonales approcherait les 50 000 francs.

Un reproche courant adressé aux QCM est que l'élève est testé sur ses connaissances de français sans qu'il écrive un seul mot. Ici, le DIP envisage, en plus des QCM, de trouver une possibilité pour que l'élève ait à écrire quelque chose lors des

1976 JUN
1021

HÁRS ÉVA

VASARELY MÚZEUM PÉCSETT

1976. június 4-én nyílik meg Viktor Vasarely – Vásárhelyi Győző – múzeuma Pécsett, a művész szülőházában, a Káptalan utca 3. számú épületben. – Véletlen szerencse, hogy éppen itt született? Vagy a város, a múzeum lokálpatriotizmusa, hogy erre a szerencsés véletlenre felfigyelt? A méltóságteljes barokk épületet – mely keleti frontjával hosszan benyúlik a keskeny Leonardo da Vinci utcába, egészen a klasszicista stílusú egyetemi könyvtárig – szakszerű és gondos műemléki helyreállítás után veheti birtokába korunk egyik legnagyobb sikert és hírnevet elért alkotójának művészete, s a művészeti bemutatót közönsége.

Vasarely pécsi múzeuma a harmadik abban a sorban, amely munkásságáról állandó kiállításon ad számot. Az első Dél-Franciaországban, a különös hangulatú, középkori városkában, Gordes-ban létesült 1970-ben. Vasarely saját költségén helyreállíttatta a település 12. századi műemlék várkastélyát s itt rendezte be a múzeumot. A hangulatos kastélybelső, reneszánsz márvány kandallójával és fagerendás mennyezetével meglepő, de kellemes kontrasztot teremt a kiállított művekkel. A nagyméretű, színes falkárpitok, festmények és a leleményes, mechanikus szerkezetek segítségével állandóan mozgásban tartott, a néző előtt sorban elvonuló több száz grafika a Vasarely-életmű teljes keresztmetszetét adja.

A második nagy tett az Aix-en-Provence-i Alapítványmúzeum létrehozása volt, amely ez év februárjában nyitotta meg kapuit a nagyközönség és a művészeti műhelymunka előtt. Ez a nagyszerű mű, mely építészeti és képzőművészeti egységében, teljességében, az alkotói fantázia gazdagságában a maga nemében korunkban egyedülálló, Vasarely elképzelései szerint, irányítása mellett s ugyancsak a saját költségére készült. Tizenhat hatszög alaprajzú, egymáshoz csatlakozó épülettömb alkotja a sajátságos méhsejt-test épület egységét, 90×45×12 méteres méretekkel. A homlokzat köröskörül váltakozó, eloxált alumíniumból kivitelezett Vasarely-motívum: fekete négyzetben ezüst kör, illetve ennek fordítottja. A kiállítási térben az építészeti alkalmazás sokoldalú lehetőségére láthat példát az érdeklődő. A közös kísérletekre, alkotómunkára meghívott szakembereket műtermek, előadó és vetítőtermek, könyvtár, laboratórium várja.

Ezek ismeretében talán szerénynek tűnhet a pécsi ház, mely nem ősi kastély s nem modern csodapalota. De van valami, ami mégis itt, Pécsett sajátságos és egyedülálló: a szülői ház vonzása, amely nemcsak az itt született művészben, hanem az idelátogató érdeklődőben is érzékenyebb rezdüléseket kelt, a művész emlékezése és a látogató kíváncsisága mellé valamiféle mélyebb és melegebb érzést is belop. A múzeum születése körül pedig ott bábáskodott egy fél ország: megyei és városi vezetők, műemléki felügyelők, minisztériumi és vállalati intézkedők, mérnökök és munkások, akik szívesen segítették az előkészítés munkáit. Vasarely pedig elküldte a műveket. Az első adomány 1968-ban érkezett, a pécsi kiállítás és egyben az első hazai bemu-

tatkozás alkalmára. Megkeresésünkre és kiállítási javaslatunkra a művész 42 szerigráfiáját ajándékozta múzeumunknak. Ezekkel a közönség az 1969. március 30-án Pécsett megnyílt és közel fél évig látható kiállításon már megismerkedhetett. A budapesti (1969 októberében nyílott) nagy retrospektív kiállítást követően, Vasarely városunkban tett látogatása alkalmával megszületett a pécsi múzeum gondolata. A helyi elhatározásból elkészült az épület, Vasarely további két küldeménye – közel százötven mű – pedig biztosította a kiállítás anyagát. Az adomány a korábbi szerigráfiákkal, a több példányban előállított művekkel szemben ezúttal eredeti alkotásokból állt: olajfestmények, vegyes technikájú képek mellett nagyméretű, színpompás, gyapjúból szőtt faliszőnyegek, térbe helyezhető plasztikai alkotások gazdag együtteséből. (A művek szállítása alkalmából meghatározott biztosítási érték, hozzávetőleges árbecsléssel közel hárommillió francia frank.)

A múzeum látogatója először a korai munkásság műveivel ismerkedhet meg. Bár a budapesti tanulóévek, a Bortnyik Sándor vezetése alatt működő „Műhely"-ben 1925–29 között eltöltött évek munkásságát, s a harmincas évek oly jellemző, első kísérleteit nem láthatjuk (ezeket a Gordes-i múzeum őrzi), mégis, a kiállítás a művész életművéről átfogó ismeretanyagot nyújt. Az 1940-es évek második feléből és az ötvenes évek elejéről származó alkotások arról tanúskodnak, hogy a természeti élmények továbbélő hatásai s a konstruktív absztrakt kísérletek eredményei párhuzamos úton, együtt haladnak. Az 1947-ig terjedő korszak „téves útjait" (Vasarely elnevezése) azonban fokozatosan felváltja a kiállításon végigkövethető racionális, tiszta logikájú szerkesztésmód. A színek önálló értékű formákká alakulnak, s a síkok téri viszonylatait hangsúlyozzák. A geometrikus színformák itt-ott még építészeti emlékekre utalnak, de a színek plasztikus szerepe, térteremtő képzete már magában rejti a későbbi mozgás-hatást, a kinetikus, vagy op-art formákat. Ezeken a korai műveken gyakran szembetűnnek a magyar iskola jegyei, amelyek a művész kereső, formateremtő útját – úgy tűnik – egy időre még befolyásolták. Rokonságot vélhetünk bennük Barcsay Jenő, Kassák Lajos, Moholy Nagy László, vagy éppen Martyn Ferenc szín- és formavilágával. Magyar sajátosság Vasarely művészetében a természeti formák visszahatása és jelenléte. Az 1947–54 között készült és különböző alkotói korszakokat jelző művek erről tanúskodnak. (A kiállítás szemlélője e periódusokat végigkövetheti.) A „Belle Isle" korszak indítója például az 1947 nyarán átélt tengeri élmény: a vízmosta kavicsok szépsége, gazdag felületi játéka, letisztult formavilága. Az elvont kompozíciók építő elemei e gömbölyded kavicsok. A „Kristály-korszak" teremtője Gordes volt, az ősi táj és az ősi építészet megőrzött hagyományával, kristálytiszta atmoszférájával. Ezekre az alkotásokra a kristály-formák jellemzők. A „Denfert-korszak"-ban bontakozott ki az egymásra vetített vonalhálók sajátságos kompozíciós rendszere. A valósághoz kötődést itt a párizsi Metro egyik állomása, a Denfert sugallta, ahol a művész nap-nap után utazva, a csempeborítás hajszálrepedéseinek játékát önkéntelenül megfigyelte s egy sorozat mű alapelemévé tette.

Az ötvenes évek második felében kiteljesedő kinetikus absztrakciót a múzeumi kiállításon számos kitűnő mű képviseli. Vasarely a művészi kifejezésnek e módszerével az Op Art néven ismertté és divattá vált irányzatot indította el, mely azóta – dekoratív alkalmazás végtelen lehetőségeit kínálva – bejárta s meghódította a világot. E művészi módszer alapgondolata, hogy a síkkal térhatást keltsen, de nem úgy, ahogy azt a reneszánsz perspektíva fel-

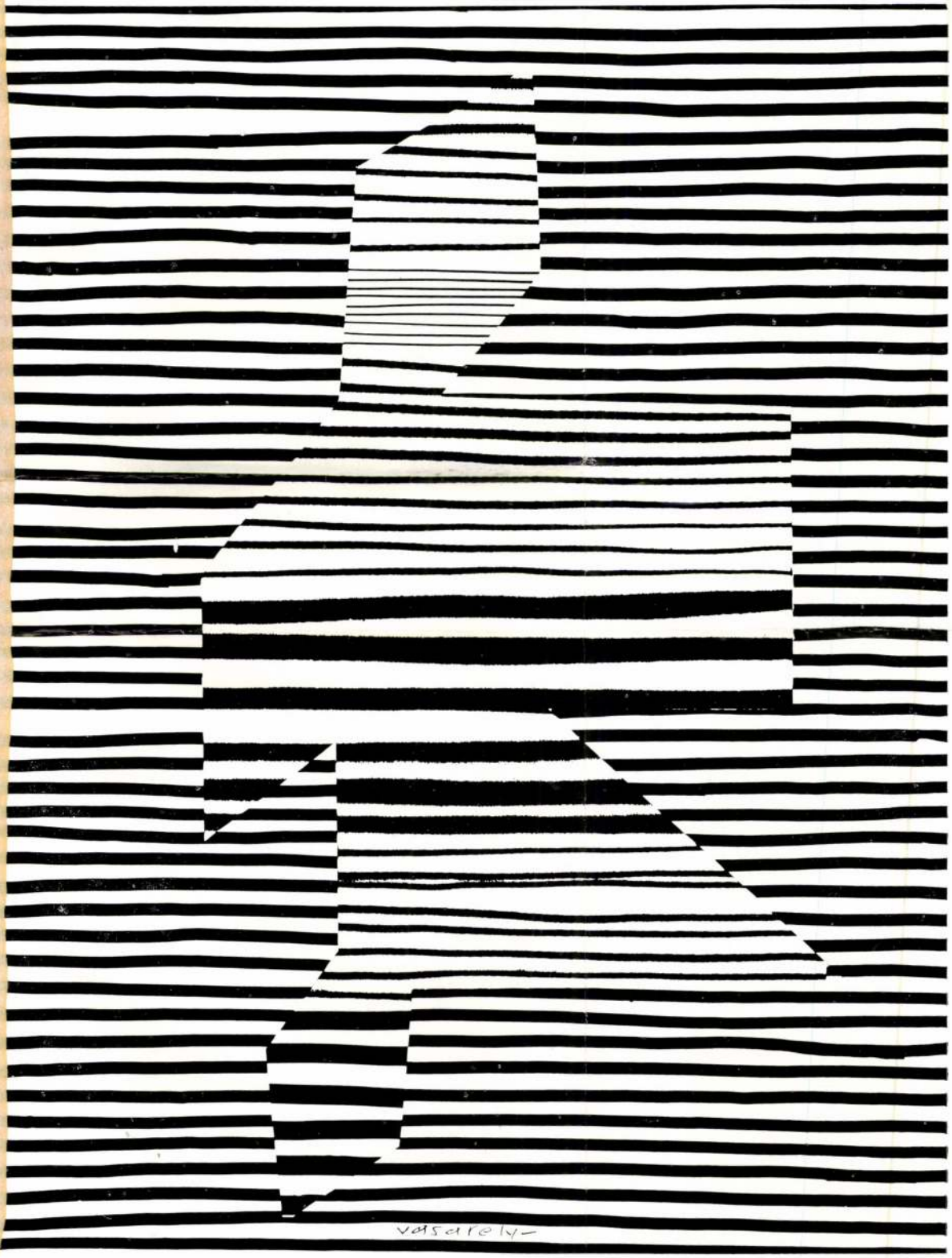
VASARELY

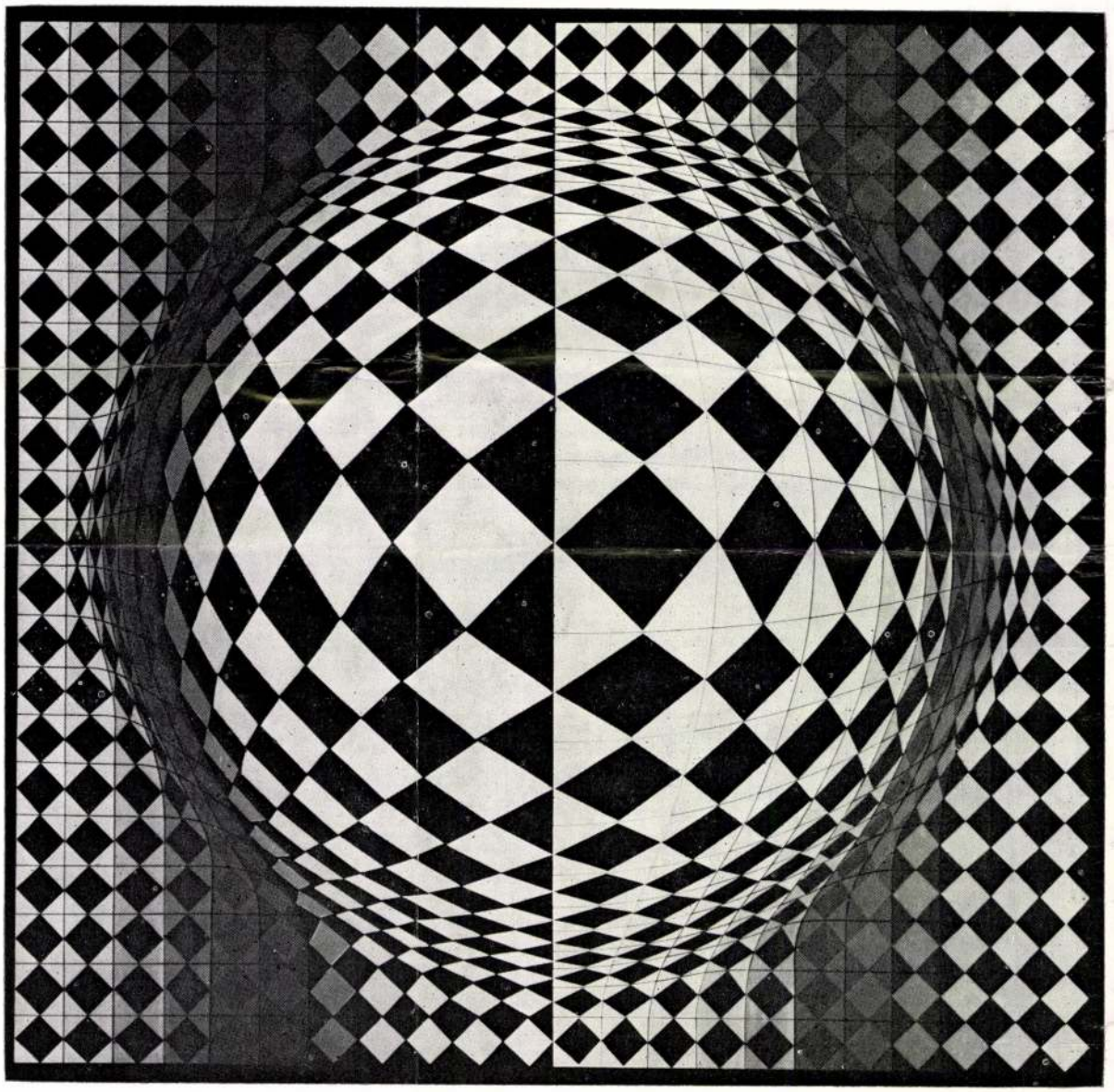

fedezése óta a festők művelik, hanem olyan módon, hogy a térben és időben létrejött mozgás képzetét is keltse. A vetítővásznak síkján valóságképzetet teremtő filmek világában járatos mai ember számára ez a művészi kifejezés már nem idegen, s többnyire örömét is leli a variációs lehetőségek újjáalkotó játékában.

A fekete-fehér, pozitív-negatív változatok után, 1960-tól Vasarely művészete színessé válik. A mozgásképzet játékában ezentúl egyre fokozottabban érvényesül a színek téri hatása. A szín–formák alkalmazásának módját a művész gondosan kimunkálta: „Legelőször is egy plasztikai ABC-t fektettem le húsz színformával. Minden egyes színforma egy plasztikai egységet képez. Minden egység egy szabályos négyzetből és a benne foglalt formából áll. Ez a két alkotóelem elválaszthatatlan egymástól, fizikai megjelenésük vagy fehér-fekete, illetve fekete-fehér, pozitív-negatív, továbbmenve színes-harmonikus vagy színes-kontrasztos egységet ad. Ezek az egységek a tízes számrendszer törvényének engedelmeskednek és mértani haladványban nő a kompozíció. Lehet már négy egységgel komponálni, vagy 9-cel, vagy 12-vel, vagy 16-tal, 25-tel, 100-zal, vagy több ezerrel! A 20 szín–forma családba tartozó egységek egymás között kombinálva végtelen számú képlehetőséget adnak, a különböző egyéniségek vagy etnikai csoportok fantáziája szerint. A rendszer »Folklore planétaire« néven szerepel írásaimban és így került köztudatba" (Vasarely kiállítás katalógusa, Pécs, 1969).

A múzeumban szereplő művek forma- és színgazdagsága meggyőzi a szemlélőt a művész igazáról. Ám Vasarely munkásságának jelentősége valójában nem a múzeumi kiállítás – vagy kiállítások – falain bontakozik ki a maga teljességében. A művész azt vallja, hogy „a mai festő nem elégedhet meg továbbra is apró-cseprő képek festésével. A modern, grandiózus környezetet kell részleteiben megszépítenie" – s hogy „a művészet közkincs kell, hogy legyen". Táblaképei valójában kiinduló állomásai, prototípusai egy-egy gondolatkörnek. Bármikor alkalmazhatók épületek külső és belső felületeinek gazdagítására, továbbfejleszthetők és variálhatók téri környezetben, színessé, változatossá, sajátságossá alakíthatók általuk az egyhangú lakótelepek. Amint Le Corbusier építészeti elveiben az épület és a természetes növényzet kapcsolatát igyekezett fenntartani, Vasarely a képzőművészet szín–forma-világát kívánja az építészettel szoros egységbe vonni. „Színes város" eszméje ma talán utópisztikusnak tűnik, de a már elkészült kitűnő példák a valóság erejével bizonyítanak.

Művészeti eszméinek és alkotásainak széleskörű elterjedését segítették sokszorosított művei is (multiplikák, szerigráfiák), amelyekből a kiállítás egy jelentős sorozatot mutat be. Az az általános törekvés, hogy az emberek nagy tömegei és széles rétegei nap mint nap és közvetlenül részesülhessenek a legértékesebb művészeti alkotások élvezésében, eredeti művek révén nem valósítható meg. Vasarely magas művészi igényű sokszorosításokat készített és készíttet ma is műveinek egy-egy jellegzetes példányáról. A kiváló minőség biztosíték arra, hogy az ilyen kép a modern otthon méltó dísze legyen, ugyanakkor elérhető áron megszerezhető.

Vasarely a pécsi gyűjtemény és bemutató létrehozására saját művei mellé a kortárs európai művészek egy válogatott, jeles csoportjának alkotásait is ajándékba adta. Herbin, Kupka, Seuphor, Tomasello, Gorin, Yvaral művei szerepelnek az együttesben, csak néhányat – a rangsorolás igénye nélkül – említve közülük. Mindemellett átadta felesége, Claire Vasarely műveinek je-

lentős gyűjteményét, melyből a kiállítások
munkássága felmérhető. Claire Vasarely f...
ten, Bortnyik Sándor műhelyében kezdte. Az ottani tanulmányok...
a hazai folklór emléke művészetében mélyen gyökerezik. A kortárs európai művek most a Vasarely Múzeumban kaptak helyet, de máris felmerül annak a lehetősége, hogy a nemzetközi gyűjtemény gyarapodásával és a Modern Magyar Képtár új helyre költözésével ez az anyag a Vasarely oeuvretől különváljék.

Tudjuk, hogy ez újabb múzeumi kiállítás létrehozása – az épület műemléki felújítási gondjainak és további fenntartásának vállalása – államunk, megyénk és városunk részéről jelentős áldozatot kívánt. Azonban azt is bizton reméljük, hogy a városunkra már olyannyira jellemzővé vált ókeresztény és római síremlékek, a Zsolnay-kerámia, a Modern Képtár, a Martyn-gyűjtemény, a Csontváry-főművek, a török múzeum vonzereje mellett a város immár világhírű szülöttének állandó kiállítása is hasonló érdeklődésre talál majd. Azt szeretnénk elérni, hogy az itt látottak ne a múzeumi elzártság misztikumát keltsék, hanem a gyakorlati alkalmazásban, a környezet megszépítésében, a képzőművészet és építészet kapcsolatában érjék el igazi céljukat.

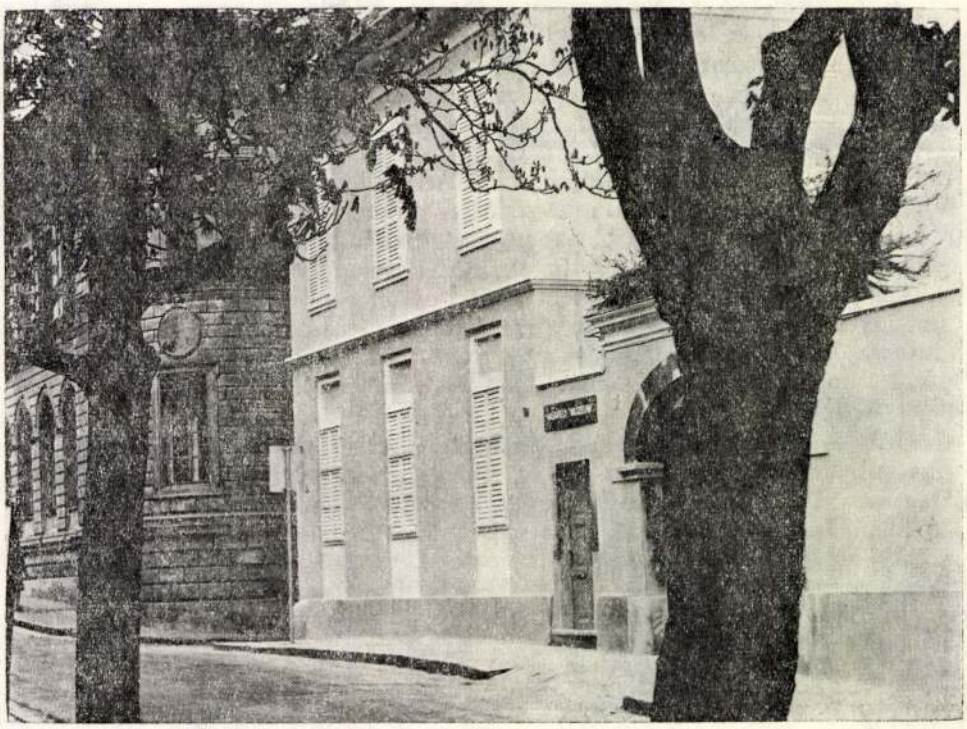

Nemzetközi szemle

1021

A Vasarely-birodalom

Ismerünk mesés gazdagságú festőket, milliomos képkereskedőket. Ha a műkereskedelemben valaki biztosan meg akar gazdagodni, a legjobb módszer valószínűleg az, ha a művész maga vállalkozik művei eladására. Victor Vasarely, a kinetikus művészet nagyja tizenöt éve ezt az elvet vallja. Uralkodója – mint minden művész – a maga teremtette világnak, ez egyszer ő maga tölti be a pénzügyminiszteri, sőt a „kultuszminiszteri" tisztet is.

Nem elégedett meg a franciaországi Gordes-ban felállított múzeummal, amelyben állandó, retrospektív kiállítását rendezte meg. Most Aix-en-Provence-ban is alapítványt létesített, amelynek feladata építészeti, környezetkultúrát alakító kísérleteinek széleskörű ismertetése.

1976 tavaszán Pécsett, szülővárosában új Vasarely-múzeumot avatnak fel. „Ha az ember nem nagyravágyó – vallja Vasarely – és nincs meggyőződve saját zsenialitásáról, miből merítené az erőt, hogy szüntelenül kutasson, előbbre lépjen?"

Válaszát tevékenysége illusztrálja. Életében két elfoglaltság játssza a főszerepet: a kutatás és e kutatás eredményeinek terjesztése. Moziban, színházban, hangversenyen sosem bírja ki félóránál tovább. Ezért – előrelátóan – mindig az ajtó mellé vált jegyet. „Nagyon hamar pánikba esem és erős vágyat érzek, hogy elmeneküljek." És menekül is, az egyedüli biztos helyre, ahol jól érzi magát: dolgozószobájába. Itt fényképmásolatban megtalálható minden festménye. Szüntelenül üldözi a gondolat, hogy nem tudja bevégezni, amire vállalkozott.

Az elszegényedett nemesi családból származó Victor Vasarely sorsa „valóságos regény". Azon a reggelen kezdődik, amikor 1930-ban a párizsi Gare de l'Esten kiszáll a Budapestről érkező vonatból. Mindössze 22 éves és szinte csak szardínián él.

A Bauhauson nevelkedett fiatalember elhatározása végleges: festő lesz. A megélhetéshez azonban foglalkozást kell választania. A reklámszakma mellett dönt. Hamar sikert ér el. Plakátokat, szépítőszer-prospektusokat készít, ami lehetővé teszi számára a megélhetést, viszont csak félig-meddig elégíti ki. Ambiciózus vállalkozásba kezd: felsőfokú reklámoktatási programot dolgoz ki. Tíz évet követel tőle ez a terv. Katalogizálni akarja a reklámalkotáshoz felhasznált összes anyagot (szilárdat és cseppfolyósat). Olyan tudomány megteremtésén munkálkodik, amely választ adhat mindazokra a problémákra, amelyeket a grafikai ábrázolás felvet. Már ekkor egy reklám-ábécé létrehozását fontolgatja.

E terv megfogalmazásakor Vasarely legfontosabb jellemvonásai már felszínre törnek: összegezésre, rendszerezésre utaló hajlam, enciklopédikus szemlélet és elme. Figyelme a képzőművészet minden területére kiterjed.

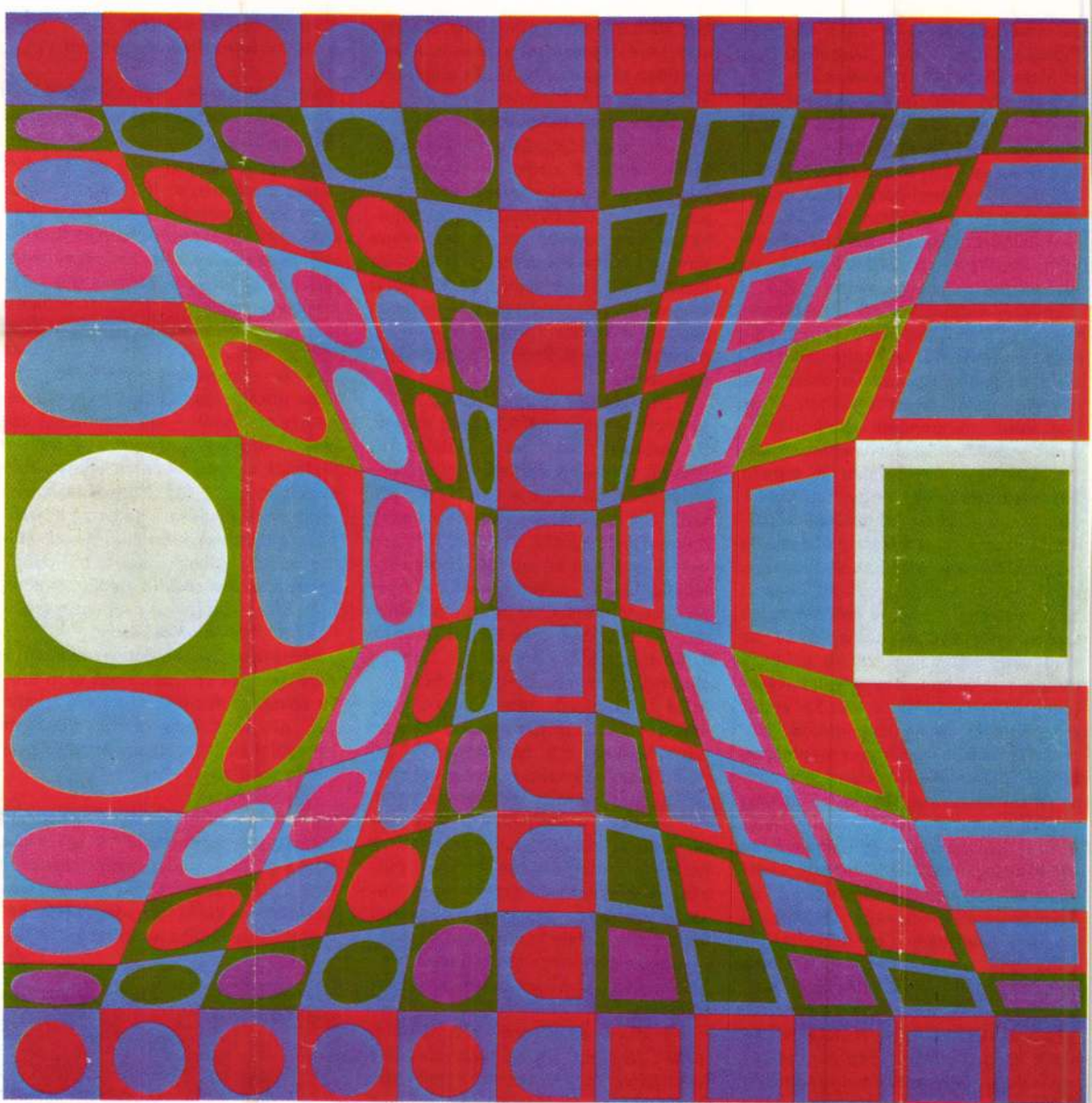

Vasarely: 2601 „Sinond", 100×100 cm, 1973

Kutatásainak eredményét 80 lapon 1944-ben állítja ki Denise René galériájában. A látottak elragadtatást váltanak ki a szürrealistákból. Vasarely azonban nem fejezi be, amit elkezdett. Életében először és utoljára nem megy végig a maga kijelölte úton. Azért, mert szilárdan elhatározta, hogy több időt szentel a reklámfunkciótól mentes festészetének.

Első kísérletei figuratív, majd tasiszta alkotások. Szüntelenül, pihenés nélkül dolgozik és igyekszik összeegyeztetni alkotómunkáját és reklámkiadói tevékenységét. Csak 1956-ban, 50 éves korához közeledve hagy fel ez utóbbival.

Ettől az időtől számítható kinetikus korszaka, amely Vasarely hozzájárulása a művészet történetéhez. Mindaddig „csupán" kitűnő festő hírében állott. Most egyszerre újító lesz.

Első elméleti írása 1954-ben születik. Ebben Vasarely a színek és vonalak általános jellemzőiről beszél és olyan alkotásokról, amelyeket egy műszaki szakember is kivitelezhet. Nincs szükség többé – az alkotásnak ebben a fázisában – a művészre. A kivitelezéshez elegendő egy érthető, írásba foglalt terv – egyszerű, technikai adatok sora – és akár egy számítógép is reprodukálhatja a képet. Vasarely ezúton próbálja meg kiküszöbölni az öregedés, a rutin buktatóit. Az ezer év múltával kivitelezett festmény épp oly fiatalosan tündöklő lehet, mint megtervezésének pillanatában.

Vasarely nem utólag „ötlötte ki" elméleteit, hogy igazolja tevékenységét, segítse művei eladását. Gondolatait akkor öntötte formába és publikálta, amikor még igen keveset adott el belőlük és álmában sem gondolt arra, hogy a divat hatására egyik napról a másikra a műkereskedelem keresett sztárjává válhat.

Első anyagi sikereit 1964-ben éri el. A művész újabb személyek bevonására kényszerül, újabb alkotások tervezésére ösztönzi őt az egyre növekvő igény, kereslet.

Csak igen kevés művésznek adatott meg, hogy festészetéből jól megéljen

SAJTÓFIGYELŐ
MŰVÉSZET BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726
Művészet
1976
4

és látványos sikereket érjen el, csak Picasso, Chagall, Miró, Dubuffet, Dali és Vasarely sorolható ezek közé.

Vasarelyt nem hagyja érzéketlenül az aranyeső, ami reá hullik. Amint hiúságát kielégítette, ismét a kutatás köti le teljes figyelmét. Szükségét érzi annak, hogy értelmesen, hasznosan költse el ezt a felhalmozott vagyont. Már 1966-ban közzéteszi egy alapítvány létesítésére vonatkozó tervét és elképzelését. Az alapítvány célja a környezet-kultúra kutatása, problémái megoldásának keresése és elősegítése. Hasznot húz a kapitalizmusból, de a javakat szét is akarja osztani az emberek között olyan formában, hogy hozzájárul mindennapi életkörülményeik esztétikai megjavításához.

Alapítvány létesítésekor a francia állam megköveteli, hogy az alapító úgy gondoskodjon alapítványa sorsáról, jövőjéről, hogy halála ne követelje meg az államtól a terhek átvállalását. Vasarelynek tehát – ha alapítványt akar létesíteni – letétbe kell helyeznie eredeti alkotásainak tömegét és az alapítvány számlájára íratnia a hozzá befutó nyereséget, amely valaha várható művei eladása után. Ez eddig egyszerűnek, megvalósíthatónak látszik. De ezzel a gesztussal megfosztja örököseit a nekik járó örökségtől, amit a francia törvények tiltanak. Másrészt – mivel az alapítvány adókedvezményt élvez – nem szabad, hogy kereskedelmi vállalkozássá váljon és hasznot halmozzon fel, amely megfosztja az államot adóbevételeitől. Holott a Vasarely-alapítvány a működéshez szükséges pénzt éppen a művész alkotásainak eladásával kívánja előteremteni. Micsoda jogi probléma, elképzelhetjük! A volt francia államelnök, Georges Pompidou és a jelenlegi – Valéry Giscard d'Estaing – érdeklődése azonban talán megkönnyítheti a dolgok elrendezését.

Az államtanács döntésére várva, amely az alapítvány közhasznú jellegét elismerve zöld utat biztosíthat a vállalkozásnak, Vasarely nem tétlenkedik. Amikor Gordes polgármestere felajánlotta neki a község romokban heverő kastélyát, Vasarely 5 millió frank költségért rendbehozatta és ott műveiből múzeumot állított fel. Többszáz munkát állított ki, valamennyit saját, eladatlan gyűjteményéből. (Vasarely sohasem árusította ki művei eredeti vázlatát.)

A Vasarely-alapítvány fogadásáért most két francia város, Marseille és Aix vetélkedik. Az első telket kínál, azt, ahol valaha Cézanne élt és alkotott. A másik a képzőművészeti iskola mellett található területet javasolja. Vasarely végül Aix-et választotta, mert ez könnyebben megközelíthető. Az alapkövet 1973 decemberében rakták le.

Vasarely a Bauhauson nevelkedett és a művészt a társadalom lelkiismeretének tartja. Formákkal, bútorokkal, lakásokkal, házakkal kezdte és ezektől jutott el az urbanizmushoz, a politikához és a filozófiához. Az alapítvány terveit is maga készítette. A 100 méter hosszú, 50 méter széles és 12 méter magas, 6000 négyzetméter hasznos alapterületű, hatalmas épület nem kis gondot okoz a kivitelezéssel megbízott építészeknek.

Az épületben 16 hatszögletű helyiség van. Hét közülük 12 méter magas. Itt helyezik majd el a különböző jellegű, technikájú, alumíniumból, kerámiából, műanyagból, mozaikból készült és az építészetben alkalmazott megoldások mintáit. A további kilenc helyiség három különböző szinten található. Ezek: előadótermek, könyvtár, kutatóműhely, az igazgató lakása stb. Az egyikben lesz látható a közel 1000 többszínű, kísérleti mű. Minden évben vitákat, előadásokat rendeznek majd különböző témakörökből: új anyagokról, a színezett betonról, az urbanizmusról stb. Mindez eddig 25 millió frankba került, amelyet Vasarely egymaga teremtett elő és fedezett.

1973-ban a magyar kormány egy dunamenti kastélyt kínált a művésznek és felkérte, hogy abban modern művészeti központot hozzon létre. Vasarely azonban a pécsi püspöki palotát választotta, amely keleti barokk stílusban épült és a város főterén áll, szemben azzal a házzal, amelyben a művész született.

Az Aix-i alapítvány bizonyította, hogy Vasarely művei százszorosára felnagyítva sem veszítenek erejükből. A gazdasági visszaesés, az infláció azonban érezteti hatását az építkezések területén is. Ráadásul első áldozatainak egyike a festmény-piac. A nagy galériák sorra bocsátják el alkalmazottaikat. Vasarely, Chagall, Miró sem marad érzéketlen a válságra, amely eladott műveik számának csökkenésében mutatkozik meg. „Vannak még tartalékaim. Gondoltam jó előre a válságos időkre" – mondja Vasarely.

Az alapítványt – mikor elkészül – működtetni is kell. A gordes-i múzeum csak 1975-től kezdődően válik rentábilissá, tudja majd működésének költségeit saját bevételeiből fedezni. Vajon az alapítványnak is öt évre lesz-e ehhez szüksége? Vagy talán tizre? *(L'Express)*

Összeállította Szilágyi Gábor

Nyugatnémet körkép az NDK képzőművészetéről

Vörös betűs fejléc alatt karcsú, fekete címszedés hirdeti, hogy „az elkötelezett művészet" nyugatnémet folyóirata, a *Tendenzen* az óév utolsó, kettős számában az NDK képzőművészete bemutatásának szenteli a legnagyobb figyelmet. A Német Szövetségi Köztársaság több városában nemrég rendeztek – a háború óta talán először – nagyobb szabású kiállítást a Német Demokratikus Köztársaság művészetéből. A hosszú útkeresés után ez a művészet biztató magaslatokra jutott – így ítélték meg a nyugatnémet marxisták –, és alkalmassá vált arra is, hogy az ő otthon vívott harcaik támasza legyen. A nemzetközi politikai légkör, a két Németország viszonyának javulása is kedvez a kölcsönös megismerkedésnek. Hozzávetőleg ez az a külvilág jelzéseiből adódó keret, amelyen belül a nyolc terjedelmes, reprodukciókkal gazdagon szemléltetett írás elhelyezkedik.

Az írások legtöbbjében *Willi Sitte* művészetéről van szó, mert az ő érett és következetes festészete különlegesen alkalmas arra, hogy körülötte felcsapjanak a szocialista realizmussal kapcsolatos viták.

„Sitténél először éreztem magam a valósággal szembesítve" – írja Klaus Hartwig kieli művészettörténész, a múlt tavasszal Hamburgban bemutatott Sitte-kiállítás fogadtatásáról készített összeállítása mottójaként. A kritikák már annak idején is megjelentek, most a Sitte bemutatkozását követő sajtóvisszhangot kell szemügyre vennünk. A *Die Welt* reagált legfürgébben, s a tárlat megnyitása után nyomban feltette a kérdést: „Mikor hajlandók már meggondolni a hamburgi művészeti egyesület liberális és konzervatív mecénásai, hogy milyen művészetet kell támogatniok?"

A polgári közönséget az zavarta, hogy Sitte képeinek mindenki számára érthető tartalma van. Sitte a háborút, a leigázottságot, a szerelmet és a munkát festi. Azokat ábrázolja, akik nyertek a háborún, és azokat is, akiket megalázott, megnyomorított a vérontás.

Egyes bírálók a téma választását bírálták. „Ez a művészet agitatív és szemlátomást jobban szolgálja a politikai nevelést, mint az építést" – jelenti ki a Stern. „A művészet csak addig marad művészet, ameddig nem alacsonyodik le a politika segítőtársává" – támadja őt a Süddeutsche Zeitung.

A polgári kritika arról már nem számolt be, hogy a hamburgi művészeti egyesület helyiségében két estén találkozott kiállításának közönségével Willi Sitte. Az NSZK-ban uralkodó művészeti helyzetet ismerve elégedett lehetett azzal, ahogy munkáit a hamburgi munkások, háziasszonyok, diákok fogadták. Erre volt példa a május elsején megtartott „Munkások vitatkoznak Willi Sittével" jelmondattal meghirdetett összejövetel. Igaz, képeit többen formailag bonyolultnak találták, de belátták: Sitte nem egyszerű igazságokat közöl. Olykor nehéz formái súlyos, sokrétű tartalmat hordoznak. Sok szó esett ezeken az eszmecseréken az emberi test ábrázolásának és az érzékelés megbízhatóságának problémáiról, s arról is, hogy a reklám- és a filmipar hogyan torzítja el az észlelési és a gondolkodásbeli beidegződéseket és az ízlést.

Egy hamburgi asszony így fogalmazta meg benyomásait: „Láttam már szép képeket. Láttam már értelmetlen képeket, de Sitténél először éreztem magam a valósággal szembesítve. Az volt az érzésem, hogy ezek a képek azt mondják: »keveset teszel«."

Willi Sitte: Minden embernek joga van az élethez és a szabadsághoz

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY műveiből rendeztek kiállítást Gablitzban. A népzenei műsort. A Vasarely-kiállítást novembertől a bécsi Collegium Hungaricumban viszik közönség elé.

Népszabadság, 1986. X. 27

Victor Vasarely

VASARELY-KIÁLLÍTÁS nyílt meg Belgrádban. Az eseményen a művésznek több mint száz munkáját láthatják az érdeklődők.

Népszabadság, 1985. XII. 16

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY műveiből kiállítás nyílt meg csütörtök este Újvidéken, a munkásegyetem képcsarnokában. A tárlat megszervezését a város képzőművészeinek és íróinak egy csoportja [illegible]nyezte. A bemutatón [illegible]között Csepei Tibor bu[illegible]gánygyűjteményéből kö[illegible]rigráfia látható.

Magyar Hirlap, 1985. IX. 7

Victor Va[illegible]

VICTOR VASARELY munkáiból nyílt meg kiállítás tegnap Lentiben, a Sólyom László Művelődési Központban. A híres Zebra-sorozat és a Bohócok mellett láthatják az érdeklődők a 78 éves mester néhány korai kompozícióját is.

Népszabadság, 1986. IV. 4

Vasarely

Vasarely-kiállítás

Victor Vasarely művei a *Szépművészeti Múzeumból* végleges helyükre, *Óbudára*, a volt *Zichy*-kastélyba kerülnek. Ez év második felében, *Molnár Péternek* és *Kóris Jánosnak*, az Iparterv munkatársainak tervei alapján kezdődnek meg az épületben az átalakítási munkálatok. Ezek elvégzésére pályázatot írnak ki.

A tervek szerint előadótermek és stúdiók is segítik majd Vasarely művészetének megismertetését.

A közművelődési célokat szolgáló épületegyüttes felújítására — amelyben már helyet kapott a *Kassák Múzeum* — 80 millió forintot fordítanak.

Népszava 1985. III. 18.

Victor Vasarely

— **Victor Vasarely** munkáiból nyílt bemutató csütörtökön Zalaegerszegen, a városi hangverseny- és kiállítóteremben.

Népszava 1985. VI. 18.

Vasarely

— **Vasarely-kiállítás nyílt Belgrádban pénteken, amelyen a művésznek több mint száz alkotása került bemutatásra.**

Magyar Nemzet 1985. XII. 6.

Vasarely

— **Csepei Tibor** Vasarely-gyűjteményéből rendez bemutatót szeptember hónapban a Balatoni Múzeum. A kiállítás megnyitásakor, szeptember 8-án, 11 órakor, hangversenyre és vetített képes előadásra kerül sor a múzeum dísztermében.

Magyarország 1985. IX. 4.

Vasarely

Vasarely - gyűjtemény kialakítása.
Zichy - kastélyban.

Magyar Nemzet
1986. 1. 14.

Victor Vasarely

VASARELY-KIÁLLÍTÁS nyílt pénteken Belgrádban. A művésznek több mint száz munkája került bemutatásra a jugoszláv fővárosban.

Magyar Hírlap, 1985. XII. 16

Vasarely

1021

NÉMET VASARELY - ALBUM

Werner Spies: *Vasarely.* Editions Cercle d'Art, Paris, 1971.

Remek kiállítású katalógusok, két kitűnő album után (Neuchâtel, Éditions du Griffon; 1965, 1970) megjelent az első nagyszabású monográfia is a magyar származású és világhírű képzőművész munkásságáról. Egyidejűleg három nyelven, a francián kívül németül (Köln) és angolul (New York) is. A terjedelmes, főleg színes képekkel és egy kitűnő, „kétsíkú" szerigráfiával gazdag kötetet ismert nyugatnémet művészettörténész és esztéta írta, a Frankfurter Allgemeine Zeitung jeles művészetkritikusa. Korábban Max Ernstről (Frottagen – 1968; Die Rückkehr der schönen Gärtnerin – 1971), Picassóról (Traum und Lüge Francos – 1968), az op-artról és a kinetikus művészetről jelentek meg könyvei, két esztendeje portréja Vasarelyről, a Kunst heute zsebkönyvsorozat 12. köteteként.

A *pécsi* születésű (1909), Podolini-Volkmann Artúr „proletár" szabadiskolájában (1927), majd Bortnyik Sándor „Magyar Bauhaus"-ában (1928–29) nevelkedett Vásárhelyi Győző fejlődését Spies a kezdetektől nyomon követi („Vasarely avant Vasarely"). Elemzi és reprodukálja az egykor itthon készült műveket (jórészt plakátok ezek: Igyunk tejet, Rugalmas sarok, Modiano cigarettapapír stb.), némelyik szerepelt az egyidejű budapesti tárlatok valamelyikében (1929: Iparművészeti Múzeum; 1930: Kovács Ákos szalonja; 1933: Ernst múzeum, az utóbbi kettő önálló bemutatkozás) és a Műcsarnok 1969-es nagy Vasarely retrospektívjén ugyanígy. A találó címet viselő bevezető után a monográfus részletesebben foglalkozik a művész 1930–1948 közötti párizsi, főleg grafikai korszakával, majd már önálló fejezetekben tárgyalja a további fejleményeket, így a legújabbakat is. Az „igazi Vasarely-forma" 1947–51 között alakult: a „Denfert korszak" ("úgy hangzol, mint egy átok" – Radnóti) a metróállomás burkolat-csempéinek szeszélyes repedéseit, a „Belle-Isle" a tengerparti kavicsok és kagylók íves és domború formáit idézi az olajképek vagy a szépen munkált kollázsok felületén. A „Gordes-Cristal" periódusban teremtődik meg az előzők szintézise, az inkább mély és meleg színek új harmóniája. A korábbi íveltség az elemi kristálygeometria metszeteinek egyeneseivel kerül ihletett szimbiózisba: a síkformák mindinkább geometrikussá válnak.

Az első felfedezéseket követő „fotografizmus" már inkább vonalas, fortélyos sza-

1/1

magyar korszakára. Az akkori magyar uralkodóosztály – a nép egész múltját megtagadva – a hitleri újbarbarizmus uszályába kapaszkodva kaput nyitott a legsötétebb erőknek, amelyek egész Európát elárasztással fenyegették.

Neo Planta–Novi Sad–Újvidék a századelőn, amikor ebben a városban még háromnyelvű utca- és cégtáblák virultak, sokáig hihette, hogy a büszkén emlegetett „huszadik század" valóban beváltja a hozzá fűzött szabadság-reményeket. De az új, a szocialista-kommunista mozgalom szerb híveinek, más nyelven beszélő eszmetársaikkal együtt, már a húszas években látniuk kellett, hogy a királyság idején feltámadó nacionalizmus zsákutcába vezet, sőt mi több: a második világháború szakadékába. A gyűlölködés egyre magasabb hullámokat vetett, s végül is bekövetkezett az újabb katasztrófa, amely Európa-szerte vérfürdőkhöz, a szocialisták és kommunisták üldözéséhez, majd népirtásokhoz vezetett. S a „magyar" uralom alá került Újvidék már egy évvel később, 1942-ben *egyik* (mert az újvidéki népírtás nem egyedülálló példa volt; a horvát és más nácik tettei erre a szánalmas példák) iskolapéldáját nyújthatta annak, hová visz a féktelen gyűlölködés.

Tišma regénye éppen abban különbözik az utóbbi negyedszázad folyamán gombamódra elszaporodott hasonló tárgyú regényektől, hogy nem csak a vérfürdőt elkerült és halálig szóló sérelmet szenvedett főhős pszichológiai regénye, hanem családre-

– kénytelen volt felcsapni hirdetési akvizítőrnek. Miroslav természetszerűen megmaradt szerb iskolatársainak világában, a „zsidótörvény" rendelkezéseit pedig úgy kerüli meg, hogy pravoszlav lányt vesz feleségül és így „mentesül" attól, hogy őt is munkaszolgálatra kényszerítsék. De éppen ebben a menekülést kereső (noha nem is teljesen tudatos) kispolgári passzivitásban különbözik húgától, Esztertől, aki szolidáris marad szerb iskolatársaival, részt vesz a kommunista mozgalomban, és végsőfokon szembeszáll a partizánokat üldöző magyar csendőrökkel: fegyverrel a kezében esik el. Erre az elhatározásra azonban még a fiatalok közül is csupán az elenyésző kisebbség jutott.

A szerző az elsősorban lélektani regény valóban legmagasabb csúcsáig azonban abban a fejezetben jutott el, amelyben a szomorú emlékezetű három napos újvidéki vérengzést írja le, ugyanazzal a hűvös tárgyilagossággal, amellyel az egész korszakot tárgyalja. Sőt, talán azt mondhatnánk, hogy a szörnyű tragédia végsőkig felizzott részleteinek leírásában, a lélektani okok feltárásában még hűvösebb tud maradni, mint az előzmények ecsetelésében. Pontosan látjuk, hogy a rum és a minden áron „eredményeket" követelő tábornoki parancs hogyan kényszeríti a csendőrhadnagyot és embereit annak a pokoli gaztettnek elkövetésére, amelyet „háborús bűnként" is emlegetnek. (S itt lehetetlen, hogy egyúttal napjaink háborús bűneinek *végrehajtóira* és *kieszelőire*, azok kierőszakolóira ne gondoljunk.) A gaz-

bályszerűséggel áradó grafikai formák, pozitív-negatív, fekete-fehér kiegészítések egymásrahelyezéséből áll. Egyidejűleg kissé elmosódnak a korábbi éles „korszakhatárok", ugyanakkor az új művek „kétsíkúakká" válnak, a látványt az egymás mögé helyezett két felület kölcsönössége adja; a mű előtt elhaladó tűnékeny változatosságot, hatásos mozgást („kinetikát") észlel. Sohasem láthatjuk újra ugyanazt a képet, hiszen mindig változó: a korábbi formaélményekhez általuk valaminő „időélmény" párosul, a szintúgy magyar Moholy-Nagy László „mozgásban való látásának" (Vision in Motion) tökéletes megvalósulása.

A fekete-fehér, pozitív-negatív ellentétek után Vasarely oeuvre-jében mindennek színes változatai következnek, főleg a hidegebb színek és valőrjeik adják az előbbi élmény fokozódását. Bár leginkább a „fekete-fehér kinetika" izgalmas vibrációi ismertek világszerte (ebből lett a divat „op-artja"), néhány eredeti változat helyt kapott különféle anyagokból (főleg alumíniumlapokból) épületdekorációként: Caracas, Essen, Bonn, Grenoble, Montpellier, Maubeuge és más városok középületeinek homlokzatfalán és főleg új egyetemi főépületeken. Vasarelynek olyan építészek adtak feladatokat, mint pl. Ginsberg, Villanueva.

A fotografizmus vonalait és a kinetikus formákat követő „planetáris folklór" vallottan, vállalva és tagadhatatlanul a magyar (és nemzetközi) népművészet keveretlen és tiszta alapszíneiből építi a maga négyszögekből és körökből (esetleg ezek csonkolt változataiból) fejlesztett konstruktív és kolorikus világát. A matematikai ihletésű („binér szín- és formastruktúrákban") képarchitektúrák világába megfelelő kombinatorika és permutatív analízisek révén belépett a modern természettudomány. Az új formák („Hommage à Vonal, Hommage à Hexaloge" a „Hommage à Malevics" után) mindennek a szinte természetes és algebrai módszerekkel kiszámítható kombinációknak variánsai, illetve optikai úton nyerhető szabályos torzulásai. Így alakulnak aztán a síkban látszólag domború vagy mélyedő, olykor már parabolikus vagy hiperbolikus íveléseket sugalló felületek. Vasarely új világa ezeke a síkban teret mutató geometrikus formáké, láttuk már szőnyegbe szövött megoldásait is.

A könyvet kitűnően rendezett adatanyag,

a művész á
liográfiája,
biográfiai é
tesen köztü
utolsó képt
adás jelenet
ottawai bal
utat talált t

Az említ
telő „hazai
Párizsban t
Becsületren
munkásság
szavait plár
címei közö
diadal, oltá
örvény!), a
zött hazai
lár, Orgov
néző eltűr
szövégi ma

A mono
tunk repro
véből". A
engednek
ba, a szín-
dalmába.
vészi mun
sérletek el
játékosságá
A kubizm
Vasarely a
utóda, epi
Malevics
pozza önál
van a ter
parti form

A kron
között Vas
lparművés
ját; és mi
ragad szül
nális híré
nevével n
hangzik v
egy kissé

Az albu
(120,– D
hazai kia
tük Gasto
közeles n
szülő szé
is. Gastor
csak ígére

ltal írtak és a
kiállításainak f
ikonográfiai ka
k „hazai vonatk
áblán pl. a gyó
e, Vasarely dísz
ett-háttér után.
ehát a modern z
etteken kívül m
vonatkozása" v
artózkodó (Vasa
d lovagja lett)
nak. Anyanyel
ıtálja a nemzetközi tudatba a kép-
tt („vonal, idom, bársony, zoeld,
r, király, Árpád, lila, oervegn" –
geográfiaiak és planetárisok kö-
földrajzi neveket (Zebegén, Bog-
ın stb.). Az idegen nyelvű kép-
ıődhet a „Dobkő" (Dobogókő)
gánhangzójának ejtése fölött.
ráfiában izgalmas lapokat látha-
dukálva a mester „műhelykönyv-
rajzok és kéziratok bepillantást
ız alkotás és alakulás folyamatá-
forma- és anyagstúdiumok biro-
Bizonyítva, hogy termékeny mű-
ka és tudományos alaposságú ki-
őzik akár a „könnyed formák"
nak és változatainak alakítását.
ısból eredt művészet – melynek
Picassója és nem kevés követője,
gonja van – Kassák, Bortnyik és
éldáján nyert inspirációkból ala-
lló világát. A folyamatban része
nészeti élménynek (pl. a tenger-
avilág) is.
ológia nemzetközi címei és díjai
arely örömmel sorolja a budapesti
zeti Főiskola díszdoktori diplomá-
nden lehetőséget, alkalmat meg-
őhazája és anyanyelve internacio-
nek öregbítésére. Elfranciásított
ıégiscsak egy magyar város neve
ilágszerte, a mester híre és műve
mindannyiunké.
ım német kiadásának borsos ára
M) nem ad okot ábrándozásra a
lás lehetősége fölött. De hírét vet-
n Diehl „magyar méretű" albuma
ıegjelenésének, láttuk már a ké-
reprodukciós anyagot színesben
Diehl és Vasarely „szimbiózisa"
tes lehet.

BODRI FERENC

ában hoz-
i szellemi
ıi volt és
Felvidéki,
ban folyá-
ájékozott-
nata s az
ı magyar-
nényesen,
a és ügy-
felesége,
ı leánya;
r felesége
'ópai ott-
él többre
z művek
l, ötlettel
ırátai, és
mellett,
s mélyét
maradt:

zkvában
vadékok
zelid és
gyszerű-
gárjogot
ainkban
ja.
lyosulá-
ülőföld-

MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-148, 340-126

MAGYAR

1973 — 9 -

Victor Vasarely

A 70-es években Victor Vasarelynek kiállítása volt a Műcsarnokban.

Szabó Júlia: Emlékek a 70-es évekből. Művészet, 1980. október – 9. lap.

1021

Victor Vasarely festőművész

1983. X. 7. Petőfi 10^{45}/Berger T.

Láttuk, hallottuk

Mai első beszélgetésünk előtt hallgassanak egy kis egzotikus zenét.

- Kár hiszik, akár nem, most a Hawai együttes müsorát hallják, ami nem azt jelenti, hogy most holmi virágfüzéres hawai lánykák betanultak magyar népdalokat, és azt játszák most, hanem az Ikarus Müvelődési Ház kultúrtermében egy Vasarely-kiállitás megnyitóján vagyunk.

- Ennyit a helyszinről, és a körülményekről. Dés Mihály beszélgetőpartnere Csepei Tibor gitármüvész és mügyüjtő.

- Azt hiszem, eléggé furcsa dolgok kerültek itt össze.

- Egy hét múlva utazunk Párizsba, hogy október 15-én megnyissam ott Victor Vasarely kiállitását, majd október 16-án Elindultam szép hazámból cimü müsoros estet adjunk.

- A kiállitás szerint Önnek elég sok Vasarely-kép van a birtokában, szerencsés embernek is lehetne nevezni. Hogyan kerültek a képek Önhöz?

- Talán úgy mondhatnám, hogy nagyon sozrgalmas vagyok, családommal együtt, és miután létrehoztam egy rendkivül kultúrált zeneiskolát, és megteremtettünk, lényegében nem szerénytelenségből, közel 20 könyvem jelent meg, egy könnyüzenei irodalmat, igy a képzőmüvészetekkel is szeretném megismertetni a növendékeimet. Erre a XX. század zsenije, a magyar származású Vásárhelyi Győző bizonyult, hogy úgy mondjam, a legalkalmasabbnak. A növendékeim őt fogadták beelsőként, majd egyre több ember tartott igényt erre a bemutatásra. Először vásároltam a gyüjteménynek a darabjait, hosszú évekig, majd miután ma már számos kiállitást rendezek, és a mesterrel személyes jó kapcsolatom van, igy ő pótolja a hiányzó darabokat, a Szépmüvészeti Múzeum anyaga mellett most itt láthatók a legmodernebb képek az Ikarusban. Körülbelül 20 olyan kép, amelyet soha sehol nem mutatott be még Victor Vasarely. Évente visszajárok hozzá, illetve a múzeumaiban kint, Franciaországban koncertezem, hogy mennyire szereti hazáját, arra bizonyiték, hogy a határmenti Battonya községnek egy szabadtéri kompoziciót ajándékozott, amely a közeljövőben felállitásra kerül, ebben az évben pedig a közeljövőben Battonyán felépülő gyermekváros, amely hazánkban az első ilyen tipusú gyermekváros...

- Milyen tipusú gyermekváros?

- Egy-egy kis családi házban 8-10 gyermek nevelkedhet egy pótanya segitségével, akit akadémián képeznek ki, és a gyerekek itt családi légkörben nőhetnek fel, járhatnak is-

kolába, érzik az anyai szeretetet, ezt a várost, amely most épül majd fel Battonyán, Victor Vasarely fogja díszíteni. Hogy milyen gyorsan reagált a kérésemre és hazája kérésére, arra jellamző, hogy az elmúlt héten irta levelében, mi újság van Battonyáról, még nem kapta meg a terveket?

Victor Vasarely

— **Victor Vasarely** alkotásaiból nyílt kiállítás kedden Sátoraljaújhelyen, a Kossuth Lajos Művelődési Központ kiállítótermében. A tárlaton a művész hatvan olyan figurális és nonfiguratív képe látható, amelyek munkásságának úgynevezett „kristály korszakában" születtek és amelyek gyűjteményes formában most először kerülnek közönség elé. A Vasarely-kiállítás Sátoraljaújhelyen november 23-ig látogatható.

Képes Nő 1985. XI. 6.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Victor Vasarely, festő és grafikusművész

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1984 JUN 16

Vasarely-kiállítás Szarvason

1021

Szarvason, a Tessedik Sámuel Múzeumban tegnap délután *Victor Vasarely* alkotásaiból nyílt kiállítás a múzeum és a Vajda Péter Művelődési Központ közös rendezvényeként. *Csepei Tibor* művészeti író — aki egyébként díjtalanul bocsátotta rendelkezésre magángyűjteményét — nyitotta meg a kiállítást.

A tárlaton Vasarely 1930-tól napjainkig alkotott 71 műve látható: grafikák, festmények, kinetikus képek. Az érdeklődők jól nyomon követhetik a magyar származású mester pályájának állomásait, művészeti kísérleteit, esztétikai és filozófiai világképét. Találkozhatunk a sík és a tér problémáinak sokirányú vizsgálatával, a mozgás megjelenítésének tanulmányaival, egy szín megannyi árnyalatának keresésével, a geometriai formák gyönyörködtető és szemet zavaró egymás mellé rendezésével.

A megnyitón Csepei Tibor Vasarely a világ minden táján fellelhető képeiről mutatott be diákat, és arról, hogy a művész sajátos szemlélete és alkotásai miként használhatók az építészetben, s életterünk szebbé tételében.

A kiállítás július 10-ig naponta 10-től 16 óráig várja a látogatókat.

U. T.

Fotó: Veress Erzsi

kás- és para
tisztségviselőinek
vel a népgyűlés,
nepélyes nyi
mondta ki:

„... Az imp
megtisztított szl
a mai napon m
Szlovák Tanácsköztársaság,
amely természetes szövetségesének tekinti diadalmas testvéreit, az orosz és a Magyar Tanácsköztársaságot, és a nemzetközi proletariátus oltalma alá helyezkedik."

Az előzményekről

Mint ismeretes, 1918 októberében alakult meg a Csehszlovák Köztársaság, amelynek polgári-kispolgári vezetői a csehek és a szlovákok jogos nemzeti törekvéseinek, független állami létüknek megvalósítását vállalták. Az első világháború végén kibontakozott forradalmi mozgalmakban azonban a dolgozó tömegek nemcsak nemzeti célkitűzéseikért harcoltak, hanem szociális helyzetük javításáért is. 1918 végén, 1919 első hónapjaiban erőteljes munkásmegmozdulásokra, sztrájkokra került sor, s többfelé munkástanácsok alakultak, Szlovákiában pedig helyenként — átmenetileg — a munkásság vette át a hatalmat.

Az antantra támaszkodó cseh és szlovák polgárság lassan konszolidálódó uralmát a proletárforradalom magyarországi győzelme újabb megpróbáltatásnak tette ki. Ezért a csehszlovák kormány, amelynek csapatai már a szovjet hatalom megdöntésére indított intervencióból is jelentős részt vál-

Hadseregbe [illegible]
gyarországi szlovák is, s a 16. szlovák vörösezred — a többi nemzeti egységhez hasonlóan — kitűnt a harcok során.

Internacionalista módon

A támadást visszaverő és ellentámadásba lendülő magyar csapatokkal együtt mentek a Budapesten szervezkedő csehszlovák kommunista szekció megbízottjai is. A szlovák községekben létrehozták a pártszervezeteket, és segítették a direktóriumok megalakítását, amelyek — átmenetileg — a munkáshatalom helyi képviseletei lettek. Napokon belül megszervezték a tanácsválasztásokat is, s ezeken bebizonyosodott, hogy a felszabadított szlovák területek dolgozói igenlik a tanácsrendszert.

A június 16-i eperjesi gyűlés ideiglenes forradalmi végrehajtó bizottságot választott, s ennek első ülésén megalakult a Szlovák Tanácsköztársaság forradalmi kormányzó tanácsa; gerincét a föderáció csehszlovák szekciójának vezetői alkották, elnöke Antonin Janousek lett. Kihirdették az állampolgárok nemzetiségi különbség nélküli egyenjogúságát. Ki-
dolgozták a tanácsköztársa-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 JUN 3

Új Szó

Vasarely (Vásárhelyi Győző)

...Rusokra is.

☐ **Vasarely**, a világhírű magyar származású francia művész (Vásárhelyi Győző), akinek az elmúlt két év során már két könyve jelent meg, most újabb művel jelentkezett a Denoel kiadónál: Nyers jegyzetek a címe, s a festő gondolatait, ötleteit tartalmazza, számos reprodukcióval.

1021

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Victor Vasarely festőművész

NÉPÚJSÁG (TOLNA)

Kiállítás 1021

Vasarely Hőgyészen

A szépség és az esztétikum úgy jelenik meg környezetünkben — Vasarely szerint — mint ahogyan a kisgyermek tudása gyarapszik: fokozatosan. Fel kell nőni egy új nemzedéknek, amely érti és használja azt az új plasztikai ABC-t, amelyet Vasarely planetáris folklórnak nevez.

Ezeket a gondolatokat — Victor Vasarely művészetének alapvető céljait — tűzte zászlajára Csepei Tibor, zenepedagógus, művészeti író, műgyűjtő akkor, amikor népszerűsíteni kezdte Vasarely alkotásait itthon, Magyarországon. Nyolc év alatt több mint száz kiállításon mutatta be saját, körülbelül 150 grafikából álló Vasarely-gyűjteményét. Városokba, községekbe az érdeklődő művelődési házakhoz juttatja el az értékes kiállítási anyagot. Így került megyénkbe, Hőgyészre is, minden ellenszolgáltatás nélkül.

A Hőgyészen bemutatott kiállítás anyagából is érezni azt a szándékot, amely az építészek, festők és szobrászok széles körű összefogását sürgeti, az embert szolgáló környezet kialakítása érdekében.

A magyar állam a közelmúltban kapott egy négyszáz darabból álló képgyűjteményt Vasarelytől, a közeljövőben létrehozandó alapítvány anyagához. Oslo, New York, Gordes (Dél-Franciaországban) után ez a budapesti lesz a negyedik ilyen létesítmény. **D. K. J.**

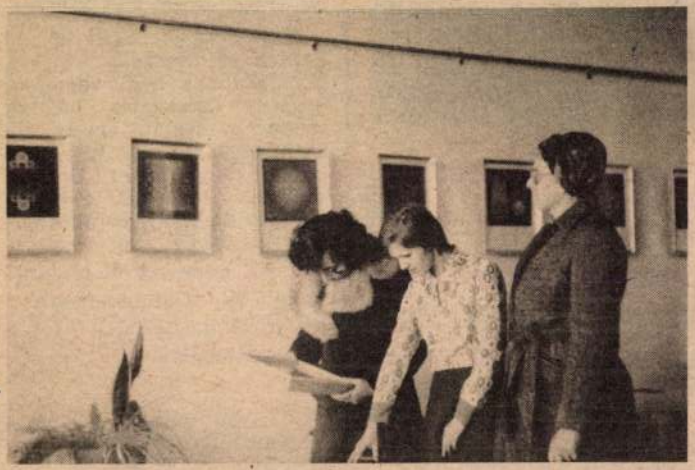

Látogatók a hőgyészi bemutatón

Csendélet

Zebrák

vitaindítóját tartja

áz

yek utasaira különösképp
skálások. Olyannyira, hogy
tárátkelőhelyen szórólapokat
külföldi és a hazai turista-

olt tehát a Skála-Coop, ami-
te a sztráda menti áruházat.
más újdonságot is ígér —
ála Sztráda. Köztudott, hogy
n igen nagy az átmenő ka-
és az áruszállító kocsik ve-
hol megpihenniük. A szál-
kamionosok többsége váro-
zakázik, a kocsiban alszik.
k szerint a Skála Sztráda
itják az első kamionos meg-
l szállást, tisztálkodási lehe-
t kaphatnak a kocsivezetők.
ezzel egyszerre növelheti a
onzerejét, forgalmát, és

terterséghez ért valamicskét.

Pontos technológiai leírást kaptak az üzemek, hogy a környékükön lévő agyagból hogyan égessenek házilag szénporos téglát, amely alkalmasnak bizonyult a vályogfal felváltására. De készítettek sertésfiaztatót is süldőszállást lombosfából vágott mezőgazdasági szerfából, sőt téliesítettek nádpallóval és szalmabálával, s növendékmarha-istálló lett a lábaspajtából.

hez igazodó átalakítások végeztek, kifutókat építette leszerelték a villanylámpá és beengedték a természet napfényt, átalakították a tr gyarendszert, illetve almo ni kezdtek az állatok alá. régebbi épületek is állandó an adnak munkát, javítan átalakítgatni itt is kell.

Mint például Györén, nagymányoki Gábor Árc Téesz üszőtelepén. A mun kák Bodony Béla telepvezető irányításával folynak —

dern épületeknek számítottak, s az egykori györei téesz építőbrigádjának munkája van benne. Idővel csaknem minden épületet átalakítottak: a jelenlegi üszőszállás régen sertéselletó volt, az a három épület ami sertéshizlalda volt előnevelő lett, s ehhez kutricákat építettek. A külső épületben teheneket tartottak kötött tartásban, most üszők vannak itt, szabadtartásban.

Az épületeket soha nem hanyagolják el, a szükséges mértékben renoválják, javítják. A télen elkészült a bekötőút is, a kőbányából hozott sifrával szórták le. A telepben még mindig vannak tartalékok: a lóistálló másik felében újabb 30 üszó elhelyezésére lenne lehetőség, hisz a telepi munkát há-

Victor Vasarely

Vasarely-kiállítás
a Buda Penta Hotelban

...denkihez szólni

Új Ember, 1986. IX. 14

Victor Vasarely

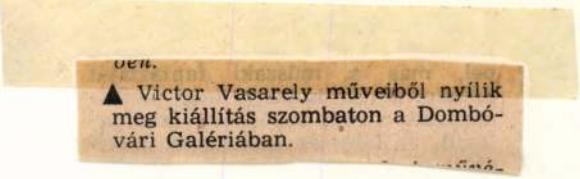

▲ Victor Vasarely műveiből nyílik meg kiállítás szombaton a Dombóvári Galériában.

Népszabadság, 1987. III. 11

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY KÉPEIBŐL

kiállítás nyílt a párizsi Guigne galériában. Ez alkalomból Charles Debbasch, a franciaországi Vasarely Alapítvány elnöke igen elismerő cikkben számolt be a Le Figaróban a budapesti Vasarely Múzeum megnyitásáról.

Népszabadság, 1987. V. 18

Victor Vasarely

Népszabadság

Vasarely-kiállítás az NDK fővárosában

(Berlini tudósítónktól.)

Victor Vasarelynek, a magyar születésű, világhírű párizsi képzőművésznek alkotásaiból válogatott kiállítást nyitottak meg péntek délelőtt *Berlinben*. A budapesti Szépművészeti Múzeum anyagából mintegy negyven plakátterv, reklám, textilminta, térplasztika, festmény és kollázs látható március közepéig a Magyar Kultúra Háza Karl Liebknecht-strassei bemutatótermében. A megnyitón, amelyen megjelent *Kurt Loeffler*, az NDK kulturális államtitkára, és ott volt *Roska István* nagykövet is, *Gerics Tamás* igazgató hangsúlyozta, hogy ez talán a legjelentősebb képzőművészeti kiállítás, amelyet itt a ház fennállása óta rendeztek.

A megnyitó nagyszámú részvevője közül *Walter Womacka*, az NDK egyik legismertebb festőművésze a Népszabadság kérdésére elmondta, hogy egy korábbi párizsi látogatása idején volt már alkalma Vasarelyvel és műveivel személyesen is megismerkedni. Ám az akkor szerzett benyomásaihoz képest is sok újat ad számára a most megnyílt kiállítás, amelynek az élményadáson túl az is nagy érdeme, hogy a berliniek itt és most ismerkedhetnek meg először közvetlenül a művész alkotásaival, egyedi stílusával, eredeti megoldásaival. A válogatás kitűnő hozzájárulás az idén 750. születésnapját ünneplő Berlin rangos kulturális eseménysorozatához — jelentette ki Walter Womacka.

Farkas József György

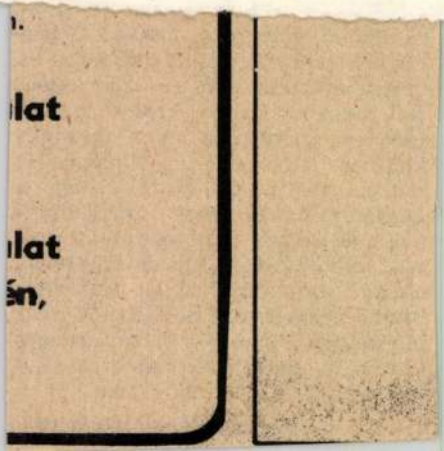

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY alkotásaiból nyílt meg kiállítás vasárnap Kiskunmajsán, az Ifjú Gárda Művelődési Központban. A tárlat anyagát Csepei Tibor magángyűjtő bocsátotta a kiállítók rendelkezésére, megtekinthető január 31-ig.

[illegible] vasárnap Nyír-

Népszabadság, 1987. 1. 19

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY-KIÁLLÍTÁS nyílt meg Prágában, a Városháza kiállítótermében tegnap. A tárlaton azok az alkotások láthatók, amelyeket a művész a budapesti Szépművészeti Múzeumnak ajándékozott. A kiállítást közösen rendezte a budapesti múzeum, a prágai Magyar Kulturális Központ, valamint a prágai Városi Szépművészeti Galéria.

VIKTOR FARKÚ RÉTI SAS csapott le

Népmabadsap, 1987 I. 9

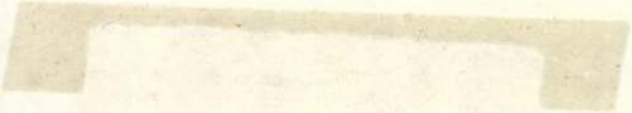

Victor Vasarely

VICTOR VASARELY *műveiből rendezett kiállítást Gablitzban az Ausztriai Független Magyar Szervezetek Szövetsége. Az ünnepségen Csepei Tibor, Csepei Katalin és Birinyi József adott magyar népzenei műsort.*

Magyar Hírlap 1986. X. 27.

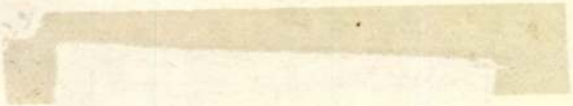

Victor Vasarely

○ *Victor Vasarely magyarországi gyűjteményeinek anyagát mutatja be október 18-ig a Szakszervezetek Fővárosi Művelődési Háza (XI., Fehérvári út 47.).*

Népszabadság, 1987. IX. 29.

Victor Vasarely

— **Victor Vasarely** munkásságát bemutató kiállítás nyílt meg pénteken Berlinben, a Magyar Kultúra Házában. A budapesti Szépművészeti Múzeum anyagából összeállított bemutató a magyar származású képzőművész első NDK-beli kiállítása.

Magyar Nemzet 1987-11.14.

Victor Vasarely

Megjelent a Varázsló,
a Magyar Hírek melléklete

Magyar Nemzet 1968. VII. 24.

Victor Vasarely

Vasarely-kiállítás Prágában

[illegible] magyar származá-
[illegible] Vasarely
[illegible]ban élő mester
[illegible]nyolc művét a prágai ó-
városháza történelmi légkörű
termeiben állították ki. A prágai
Fővárosi Galéria, a prágai Ma-
gyar Kulturális Központ és a bu-
dapesti Szépművészeti Múzeum
közös szervezésében megrende-
zett bemutatón a Vasarely által
a közelmúltban hazánknak ado-
mányozott négyszáz alkotásából

zsef tanácsos, a prágai Magyar
Kulturális Központ igazgatója
[illegible]szöntőjében kifejtette, a Vasa-
[illegible]ely-kiállítás megrendezése a
[illegible]izedes múltra visszate-
zőművészetünk—magyar kép-
sének jelentős állomása. Véletlen,
de örvendetes körülmény — je-
gyezte meg —, hogy a kulturális
központ egy ilyen jelentős kiál-
lítással, megtisztelő helyen kezd-
hette el új évi programját.

A bensőséges hangulatú meg-
nyitón a csehszlovákiai politikai
és közélet jeles személyiségei

Magyar Nemzet 1987. 1. 9.

Victor Vasarely

Kalocsa népművészetét mutatja be tárlatán a berlini Magyar Kultúra Háza. Az elmúlt hónapban Victor Vasareli életműkiállítása tízezreket vonzott a Karl-Liebknecht-Strasse-i intézménybe.

sem anyagi értékük nem elég ok megtartásukra — kívülről jövő *utasításra*, védettségre van szükség...

Hány helyen jártam már az országban, ahol arról faggattak, mondanám meg, hogyan lehetne idegenforgalmat csábítani a tele-

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37
Victor Vasarely
Die Südschweiz
Locarno/Lugano (CH)
Aufl. 3x w. 4814
Argus Media No. 1246
1021
12. Juli 1984

Mirò und Vasarely in der Galerie Torre

Eine aussergewöhnliche Ausstellung in Morcote

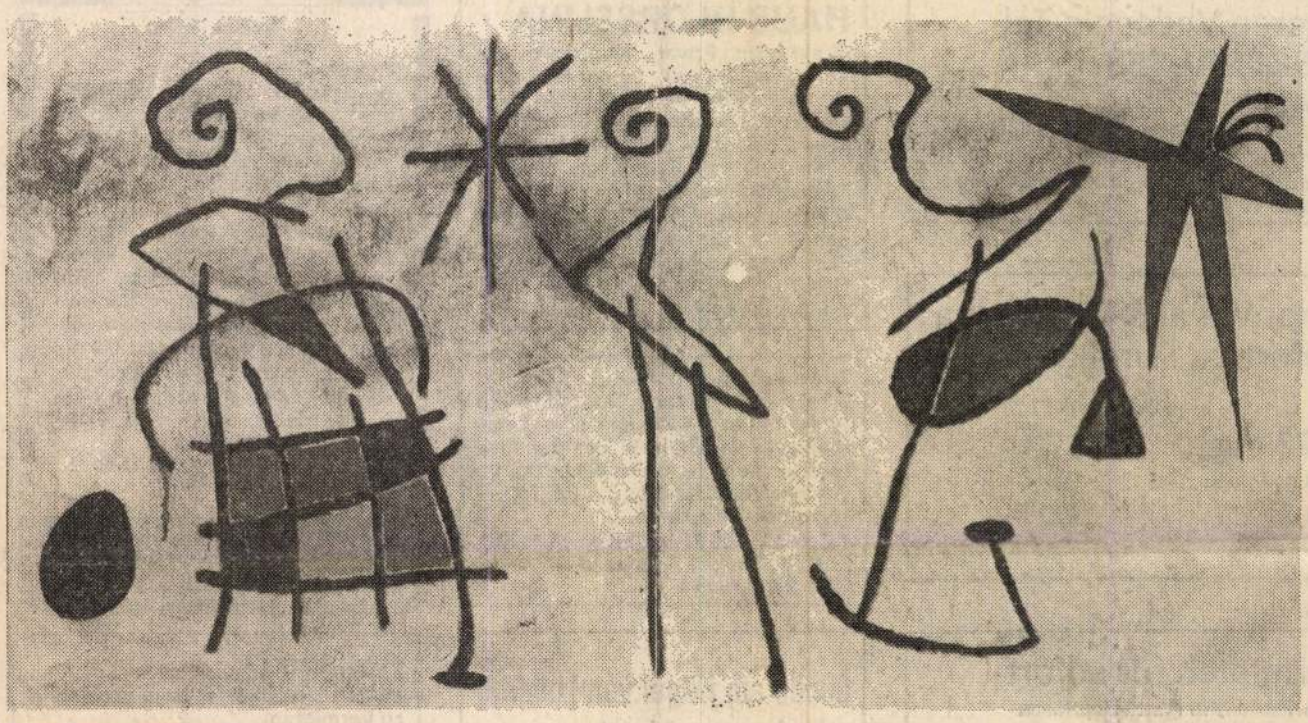

Eines der ausgestellten Mirò-Werke.

Zwei der berühmtesten Künstler unseres Jahrhunderts sind bis Ende Juli in der Galerie Torre in Morcote zu sehen: Joan Mirò mit 26 Gemälden und Victor Vasarely mit 17 Litografien, womit dem Galeristen Pietro Cassina zweifellos ein Kunstereignis für Freunde moderner Malerei gelungen ist.

Während der Vernissage am vergangenen Wochenende präsentierte Paolo Poma, der schon 1972 eine Mirò-Ausstellung ins Tessin, in die Caccia Rusca Morcote, geholt hatte, die Werke der beiden grossen Künstler im kleinen Morcote.

Joan Mirò wurde 1893 in Montroig (Tarragona) geboren. Er lebte lange in Paris, dann in den Vereinigten Staaten und in Barcelona. Er bildete in enger Berührung mit Max Ernst und von Paul Klee angeregt, einen stark abstrahierenden, oft an Kinderzeichnungen erinnernden Surrealismus aus. Er sucht in seinen Bildern, in denen sich Unvereinbares miteinander verquickt oder wuchernd vegetative Gebilde erscheinen, aus dem Unbewussten aufsteigende Vorstellungen zu gestalten. Viele seiner Zeichnungen halten in zarten Strichgeweben Eindrücke und Einfälle fest, in einer ihm eigenen Bildsprache. Seine Gestalten und Formen, die bei aller Abstraktion fast immer an Gegenständliches anknüpfen, machen traumhafte Vorgänge sichtbar. Dem Surrealismus verwandt, unterscheidet sich seine Kunst von diesem durch das Unmittelbare des an die Naivität von Kinderzeichnungen anklingenden Ausdrucks. Seine Ironie ist stets heiter und liebenswert.

1954, an der Biennale von Venedig, wurde er mit dem Grossen Internationalen Kunstpreis ausgezeichnet. Zwischen 1955 und 1960 entwarf er für den Unesco-Palast in Paris die Sonnen-Wand und die Mond-Wand, wofür er den grossen Guggenheim-Kunstpreis erhielt. 1967 erhielt er eine weitere Auszeichnung von Weltrang, den Carnegie-Preis der Malerei. 1967 wurde die Stiftung Joan Mirò in Barcelona gegründet, die zu einem der wichtigsten Studienzentren und Kunst-Treffpunkte der Welt gehört. 1983 feierten die Städte Paris und New York in der Galerie Maeght und im Guggenheim-Museum den 90. Geburtstag des Künstlers mit grandiosen Ausstellungen seines Schaffens. Am Weihnachtstag 1983 verstarb Joan Mirò in seinem Haus in Palma de Mallorca.

Der noch lebende ungarische Künstler Victor Vasarely, geboren 1908, gehört zu den führenden Repräsentanten der geometrischen Malerei, nach Mondrian und Kandinsky. Er hatte seine Laufbahn in Budapest mit einem Medizinstudium begonnen, bevor er zur Malerei überwechselte. Er wechselte auch seine Nationalität und nahm die französische Staatsbürgerschaft an. 1930 zog er nach Paris und entschied sich dort für die Grafik. Bis zum Ende der fünfziger Jahre entstanden seine berühmtesten geometrischen Zeichnungen. Kompositionen, Kombinationen von Elementen in negativen und positiven Formen und Figuren, in harmonischen Formen scheinen sich in seinen Bildern lebendig zu bewegen. Eine programmierte Kunst, die von ihrer Feinheit und Exaktheit lebt. Die Vervollkommung seiner Werke nach 1950 brachte Vasarely auf einen weltberühmten Stand, ausgezeichnet mit dem Kritikerpreis in Brüssel. Der Guggenheim-Preis folgte 1964 in New York. In Morcote sind seine wichtigen Werke gegenstandsloser, geometrischer Klarheit, eine strenge Harmonie erstrebend, ausgestellt.

Eine so aussergewöhnliche Kunstschau im Tessin sollte man sich nicht entgehen lassen, zumal die Werke bei freiem Eintritt bis zum 24. Juli, mit eventueller Verlängerung, täglich zwischen 11 und 22 Uhr in der Galerie Torre in Morcote zu sehen sind.

Helge Seiler

erkaufen,
beren Vedeggio-Tal
ISGEBAUTES
IAUS
einen Wohnungen. Bereits eingerichte-
en. Zentralheizung. Interessanter Preis.
senten sind gebeten zu telephonieren
92 25 78 16

no, Via alla Campagna
ofort zu vermieten

122 mq
os geeignet.
Fr. 135/mq. jährlich + Spesen.
23 34 92/3

ermieten für sofort
verkaufen) in Ponte-Capriasca

wohnungen
end aus Wohnraum, 3 Schlafzimmer,
iche, Bad + WC.
Fr. 800.- monatlich + Fr. 70.- Spesen.
23 34 92/3

Privat verkauft in Gerra Piano

EIGENTUMSWOHNUNG

zirka 100 mq, in kleinem Gebäude mit 7 Wohn. Salon und 2 Zimmer, eingerichtete Wohnküche, Bad-WC und Keller. Preis Fr. 220'000.— verhandelbar.

In Toplage, an ebener Strasse

HAUS IN ORSELINA

direkt von Privat, langfristig mit Vorkaufsrecht zu vermieten oder zu verkaufen. Unverbaubarer Blick auf See und Berge, 3 Schlafzimmer, 2 Bäder + WC, Küche, 50 m2 Wohnraum mit Kamin, gr. Bar mit Kamin, Weinkeller.
Auf Wunsch mit 60 m2 Schwimmbad + gr. Gartenanlage. Genügend Parkplätze vorhanden, auf Wunsch Garage.
Tel. 093 33 63 62

Zu verkaufen in ASCONA
ruhige, sonnige Lage, Bushaltestelle in der Nähe. **3½ Zimmer Eigentums-Wohnung** Parkplatz in der Sammelgarage, heizbares Schwimmbad im Garten. Verkaufspreis Fr. 320'000.— Hypothek inbegriffen.
Tel. 093 31 86 21 o. **Chiffre 78-42902**
Assa Schweizer Annoncen, 6501 Bellinzona

Suche am Hügel von Locarno oder Locarno-Monti
mindestens

1000 m2. BEBAUBARES TERRAIN

Offerten an **Chiffre 24-160583** an **Publicitas, 6601 Locarno**

Contactip
... die gute Lösung

Zu verkaufen
- in **Lugano** Zentrum geräumige **2½-4½ Zi-Eigentums-Wohnungen** mit Balkon bzw. Terrasse in renovierter, solid gebauter eigener Liegenschaft. Parkplätze vorhanden. Interessante Preise.
- in **Morcote** als längerfristige Anlage (möglicher Antrittstermin unbestimmt) in herrschaftlicher, renovierter Liegenschaft an ruhiger Südlage, **grosszügige Eigentumswohnung** (160 m2) mit Seesicht, Garten, eigenem Zugang, Autoabstellplatz; auf der Wohnung besteht ein Nutzniessungsrecht, wofür eine Preisreduktion gewährt wird.

Anfragen bitte an: **Tel. 091 52 63 82** (morgen 9-12 Uhr)

Inter-CONTACTIP AG
Grossackerzentrum
9006 St.Gallen
071/25 15 55

PONTE BROLLA
an herrlich sonniger Lage ganzjährig zu vermieten
neues, komfortables

EINFAMILIENHAUS

grosses Wohnzimmer mit Cheminée + Gallerie, 2 Schlafzimmer, 2 Badezimmer, Wohnküche mit Cheminée, Sauna, schöner Garten mit Blick ins Centovalli.
Monatsmiete Fr. 2'200.—.
Tel. 093 81 23 60 oder **81 22 81**

SCHWEINSBRUST-SCHNITTEN	100 g	**Fr. 1.90**
ADRIO	Stück	**Fr. 1.50**
SCHWEINS-STEAK	100 g	**Fr. 2.60**

vise
r Locarno

Bellinzona-Stadt zu verkaufen gut erhaltenes

HAUS

mit 2 Wohnungen, Garten 400 m2 + Autoabstellplatz.

Bitte schreiben an:
Eva Schaffner,
6648 Minusio

Kleidungsstücken aus den Som-
geht unser
AUF VON HEMDEN,
BLUSEN, ROECKEN,
ID LUXUSWAREN

Via Meride, Arzo
is 17.30, ausgen. Samstag

GELEGENHEIT
Kombinierte Küche
braun, ca. 2.70 m lang, Elektroherd, Kühlschrank etc. Fr. 800.—.
2 Spiegelschränkchen
je Fr. 40.—.
Tel. 093 81 19 46

Uebersetzungen
deutscs/italienisch besorgt rasch und diskret Büro Van den Berge &

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 34 49 37
Victor Vasarely
Journal de Genève
Genève (CH)
Tir. q. 18 764
Feuilleton
6.Sept 1979

1021

LE CARNET D'AMATEUR D'ART

Vasarely: rien d'improvisé tout est pensé!

- **Victor Vasarely**
  (jusqu'au 27 septembre)
- **Fernand Léger**
  (jusqu'au 11 octobre)

Musée de l'Athénée, rue de l'Athénée 2

L'œuvre de Vasarely compte d'innombrables admirateurs. Elle a aussi ses détracteurs; elle est de celles qui ne laissent guère indifférent. Il faut dire que l'artiste s'y emploie. S'appliquant davantage à faire connaître ses idées que son nom, selon ses dires, il s'offre quand même le luxe d'installer dans le château de Gordes son Musée didactique et de réaliser une Fondation Vasarely, à Aix-en-Provence.

Rien n'est improvisé. Tout est pensé. Aucune partie de sa création n'est jamais soumise à l'inspiration «métaphysique» du moment. De ses premières études graphiques jusqu'à ses plus récentes recherches d'intégration architectonique, la trajectoire de son œuvre semble procéder d'une loi interne guidant son devenir. Dès 1947, la voie en est toute tracée, lorsqu'il se rend compte que la forme pure et la couleur pure peuvent signifier le monde. L'enseignement reçu à Budapest d'un transfuge du Bauhaus, ses réalisations initiales en noir et blanc, où la forme naît de la déformation organisée d'un réseau de lignes parallèles parcourues d'un rythme ondulatoire, l'y avaient déjà engagé.

Un galet le rend conscient de la géométrie interne de la nature. Ainsi naissent les formes ellipsoïdales, circulaires, carrées, rectangulaires, losangiques. Elles s'inscrivent les unes dans les autres, s'agencent en compositions dont l'ambiguïté et le mouvement figuré reposent sur la tension visuelle des couleurs et l'emploi de la perspective axonométrique. Explorant les effets de contraste et les possibilités du champ bidimensionnel, les œuvres de Vasarely s'animent de mouvements aussi complexes que fascinants qui lui vaudront ce titre de «Pape du cinétisme» qu'on lui décerna. Cette fascination de l'œil, qui exercera par ailleurs une influence considérable sur les artistes de l'Op-art, sera poursuivie jusqu'à l'exploitation. Structures cellulaires, réseaux de formes-couleurs se gonflent, s'arrondissent, se creusent, chatoient. Auréolés d'une certaine étrangeté, ces travaux séduisent par leur immédiate recevabilité. Le filon est bon, l'œuvre codée peut être comprise et exécutée par quiconque. Jeux, puzzles, posters la mettent à la portée de tout le monde.

Léger: au service de la cause ouvrière

Fernand Léger s'impose dans des registres plus discrets, bien qu'il se soit efforcé d'insuffler à ses œuvres une vigueur qu'il voulait au service de la cause ouvrière. C'est dans le monde du travail, le labeur quotidien, même celui des clowns qu'il célèbre. Par référence à la société industrielle et de consommation, par fascination aussi, lors de son séjour aux Etats-Unis, il en adopte la vitalité, l'exactitude, la dureté, lui emprunte ses constructions imbriquées, ses signaux. La puissance formelle et colorée de son œuvre, devançant maints aspects de pensée de la jeune génération, répercutera ses échos jusque dans le Pop art, faisant de lui «the Grand-Pop of Pop Art».

Cette position, où se dévoilent la réalité et l'importance du contexte, fixe le spectateur sur la peinture, fort peu sur ses prises de position. On pointe essentiellement l'objet peint, car l'important était de prouver que l'objet était susceptible de remplacer le sujet. Il n'est plus question pour l'œuvre d'art d'imiter la nature, de s'épancher à son propos. Le tableau n'est plus composé sous l'angle du monde donné, mais sous l'angle du maximum au niveau de l'effet, par l'emploi de valeurs contraires. Toute l'œuvre repose sur cette loi des contrastes. Les dissonances assument l'état d'intensité dans une situation organisée. Les courbes affrontent les droites. Les couleurs pures inscrites dans des formes géométriques s'opposent aux plans modelés, la rigueur d'un contour à une modulation colorée. Malheureusement, dans toute l'œuvre de Léger, et en fonction même des desseins de celle-ci, l'aventure éclatée va se heurter à la rigidité des structures.

Philippe Mathonnet

-sins'l rinnoi ruoq 36 03
-élé, tél, Personnel du Service au
tresser

récolter sans avoir semé

Bu
Maîtres
1032 Roma
Chemin du Marais 6 – Tél. (021) 35 45 56

L'industrie graphique enrichit votre vie.

2000 entreprises. 50'000 postes de travail. 3,5 milliards de chiffre d'affaires.

naire

châtel
30)

978-1979.

rapports.

du Conseil et
e 5 septembre
ois.

rés aux déten-
es à la date du

et jusqu'après
r lieu pendant

POST TENEBRAS LVX **L'HÔPITAL CANTONAL DE GENÈVE**

cherche

UN(E) CHEF PHYSIOTHÉRAPEUTE ADJOINT(E)

pour son Institut de Médecine Physique et de Rééducation

- Important hôpital universitaire
- Branches principales: neurologie, orthopédie, chirurgie, rhumatologie, centre de paraplégiques, thérapie respiratoire.

Nous demandons:

- très bonne expérience professionnelle
- parfaite connaissance du français
- l'organisation
- ur les contacts humains
- diriger du personnel
- fonction immédiate ou à convenir

, entre autres:

ges d'un établissement de l'Etat
té de prendre les repas aux restau-
ersonnel

Victor Vasarely

1021

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 252 49 37

Zürichsee-Zeitung
Stäfa (CH)
Aufl.t.20 708

8.Aug.1983

Vasarely-Originalserigrafien bei Ex Libris Rapperswil

eli. *Victor Vasarely* wurde 1908 in Ungarn geboren. Er lebt seit 1930 in Paris und im südfranzösischen Städtchen Gordes, wo er sich ein Renaissanceschloss als «musée didactique» einrichtete. Seine Bilder, anfangs noch gegenständlich, sind seit 1947 der abstrakten, konstruktiv-geometrischen Kunst zuzuschreiben. Seine Beschäftigung mit Fragen der Lichtvibration und dem Prinzip des Flimmereffekts machte ihn zum Begründer der kinetischen Richtung. Heute gilt sein künstlerisches und soziales Anliegen der gesellschaftlichen Ausweitung seiner Kunst, der Verbreitung seiner Formen und Farben als Beitrag zur aktuellen Entwicklung der visuellen Kultur.

In der Vasarely-Ausstellung in der Ex-Libris-Filiale Rapperswil sind jetzt 30 Originalserigrafien aus allen Schaffensperioden ausgestellt. (Bis 27. August)

VASARELY

levele közölve Kassákhoz 1959, Kassák párizsi kiállitásáról.

Uj Irás 1987. 6. sz. 20-21. p.

letéve KASSÁK-nál

+ Kassák levele Vasarelynek 25. p.

nosi'ói Magyarországon.

A nyugati országrészen az osztrákokat, németeket Pozsony, P.Juvenel Pozsony

Az egyik legfontosabb speciális arcképfestők vá és hazaiak. Egy-egy kivál ből felkeresnek, vagy mes darabként, még gyakrabban készülnek.

A fennmaradt emlékek é jelentősnek mondható már festészet. Írthető nyomat csatakép, a történeti all A névszerint ismert meste azonban nem ismerjük. A k zású festők /Spillenberge teljesen elszakadnak a ha környezetbe ágyazódik.

VASARELY Viktor

GOLOVICS Lajos: A diszdoktor árfolyama. =
Mükincs Figyelő, 1992.1. 6.p.

zönséges ajtaja az udvar felé,
itus felé, keresztvassal ellátott
, kétlábon álló, 2 puhafa fogas
ára.
ájának felső padlása bolthaj-
Ajtajához — amely az udvar
ik — sárgára festett, vaskilin-
relt, közönséges puhafa ajtót
hasonló, két kertre néző abla-
A szobában zöld habos kályha
rga posztóval borított karszék
gekkel ellátott, puhafa fogas.
att keresztülmenő, az udvarra
padlása bolthajtásos, az alsó
vel, részben négyszögletű ége-
nak az udvar felőli bejárata
amely alatt esőben a hintók
y ambitusnak négy ajtaja van:
sőnél kétfelé nyíló, zöldre fes-
cinezett vassarokkal és -pánt-
irányában csigán üveglámpás
rancia pléhvel borított és vas-
számtartó konyhájába vezet;
elé nyíló, alsó részén deszká-
re festett, hat vaspántos ajtó
ntos és vaskilincses, diófa szi-
ába. A nagy ambitusnak két
él felől a kertre néz, kivülről
ett sűrű farostélyokkal. Itt ez
lhoz erősitett, ruhaaggatásra
a tó.

leirásából látható, hogy ezek
Ebben a felül bolthajtásos,

Vasarely, Victor
Fájl M-i lap

1997. március 18., KEDD

Elhunyt Vásárhelyi Győző

Új esztétikának kell születnie, a természet elvesztett szépségeit pótolni kell — vallotta *Victor Vasarely*, aki a modern környezet humanizációjáért harcolt és alkotott haláláig. Hirdette: a szemnek épp úgy szüksége van a színekre, a formákra, mint az emberi szervezetnek a sókra, a fémekre, a vitaminokra.

1908-ban Pécsen született. Budapesten, a Bortnyik Sándor Bauhaus iskolájában tanult. 1930-ban telepedett le Párizsban, ahol reklámgrafikusként indult, majd elkezdte optikai hatásra épülő, mértani elemekből szerkesztett kompozicióit a mozgással együtt születő képi látvány mestere, az op-art, a kinetikus művészet megalkotója.

Gaston Diehl: Vasarely albumában több cetlit őrzök, az egyik számomra is kedves illuziója: „Feltételezem, hogy az ember a képzőművészet iránt ugyanolyan mély vágyakozást érez, mint a ritmus és a zene iránt. Természetéből adódóan vágyik az érzékletes örömökre..."

—ze—

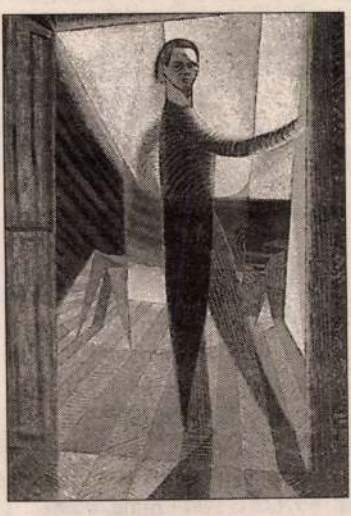

Kawasaki KI-125-ös smkp. sürgősen eladó. Irányár: 80.000,- Ft. Érd.: 22-455-530. (209945/1H)
Japán robogóvásár! Érd.: Tompa M. u. 38/b. 06-30-370-263. (209975/1H)
Suzuki robogó, automata váltós, berugókaros reális áron eladó. Érd.: 301-471. (210031/1K)

GARÁZS

Olaj utcai garázssoron 24 m²-es garázs eladó. Villany, szerelőakna van. Telefon: 302-352. (209806/2K)

VEGYES

Melinda várja urak hívását! 06-20-289-559. (205469/11K)
Nancy várja urak hívásait. 06-30-370-106. (209876/1K)
Szőszi lány urak hívását várja! 06-20-279-216. (209926/1K)

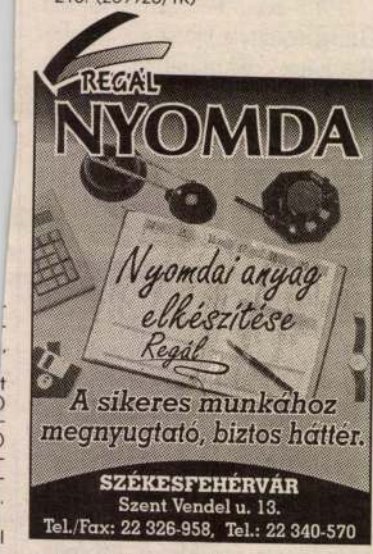

Csinos, fiatal, jó alakú lányok jelentkezését várom erotikus munkára. Nagyon jó kereseti lehetőség. Érdeklődni lehet a 06/30-363-783-as telefonszámon. (209966/1K)
Német '97-es tavaszi-nyári Quelle és Otto Nagykatalógusok, 1400 oldal 700,-/1200,- Ft. 97-es Bútor katalógusok 400 oldal 950,- Ft. 97-es tavaszi-nyári Madeleine női divat magazinok 300 oldal 600,- Ft + postaköltség eladók. Kresz Miklós 7607 Pécs, Pf. 19. Tel.: 72/336-841. (209951/1K)

„Helianthus" Kft. Adony felajánlja szabad mezőgazdasági kapacitását a következő munkákra:
szántás, talajelőkészítés, vetés, műtrágyázás.
Érdeklődni:
Szántó Zoltán ügyvezető igazgatónál,
Kovács László üzemeltetőnél.

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37
Victor Vasarely
Il Dovere
Bellinzona (CH)
No. di cop. q. 15 065
Argus Media No. 1242
1021
13.Juli 1984

Un «bambino» fra i bambini

I disegni di ragazzi francesi a fianco delle opere di Mirò

Inaugurata nei giorni scorsi alla Galleria della Torre di Morcote, la mostra di Mirò e Vasarely sta conoscendo un successo vivissimo; le oltre quaranta opere esposte suscitano interesse nel pubblico proveniente anche da oltre il Ceneri. Da oggi, venerdì, accanto ai quadri di Mirò, «allegro e disarmante come un bambino», si potranno ammirare i disegni dei bambini di Viarmes, che ispirandosi ai 25 anni di gemellaggio tra Morcote e la loro città, partecipano ad un concorso indetto dalla Galleria espositrice, in contemporanea con i bambini di Morcote attualmente a Viarmes, ridente cittadina dei dintorni di Parigi. Stasera alle 20, una giuria composta di Giorgio Guglielmetti, Sergio Maspoli, Gerard René dit Rousseau, Emilio Rissone, Ovidio Soldini, Paolo Poma e Marco Züblin, premierà i concorrenti. Entrata libera. Nella foto un'opera di Mirò.

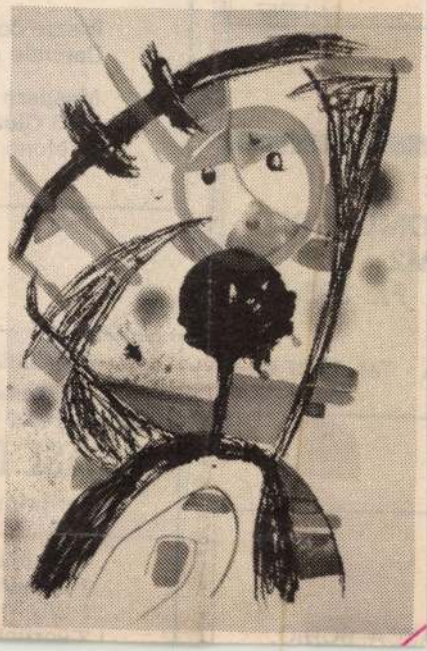

no,

92/27 39 49

24-12387

OMOTORE
M2
Fr. 895.—

. - Tel. 25 27 64

24-12.336

SCA, BODIO,

Case mono

dotate di ogni [illegible]
Ottime rifiniture.
Pronta consegna.

Prezzo da Fr. 305.000.—
Capitale necessario Fr. 50.000.—

Maspero Impresa Generale S.A.
6745 Giornico
Telefono 092/74 15 65

78-42.872

ROVEREDO GR

vendiamo
a prezzi interessanti

4 CASE D'ABITAZIONE - duplex

per primavera 85

PT:
1 cucina
1 soggiorno - pranzo con camino
1 WC - 1 lavanderia
2 Portici, 1 cantina

Vasarely Victor

197.sz. Kinetikai elemek, pozitív-negatív, 1954, alumínium, kőpúl-betűl 20 m². Caracas-i Egyetemi-város; épitész Villanueva.

Lexikon des 20 Jahrhunderts: Vasarely;
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 MÁR 15

Budapester Rundschau

Victor Vasarely

1021

VASARELY-STIFTUNG

Motto: Das Schöne gehört allen

In Aix en Provence fand vor kurzem ein bedeutendes Ereignis mit ungarischem Bezug statt: Hier im Bezirk Jas de Bouffan, gegenüber von Cezannes Sainte Victoire, weihte Frankreichs Ministerpräsident Jacques Chirac das Stiftungsgebäude des aus Ungarn stammenden weltberühmten Künstlers Victor Vasarely ein.

„Die Zielsetzung unserer Stiftung ist, die visuellen Schädigungen zu bekämpfen, die künstliche Umwelt des Menschen zu verschönern und die Vorstellung von den glücklichen, farbenfrohen Städten zu verwirklichen. Unser wichtigstes Anliegen ist, der Städteentwicklung eine humane Richtung zu geben. Wir wollen erreichen, daß die Architekten der in billigerem Verfahren, in großen Mengen gebauten Häuser und Stadtviertel bei ihrer Arbeit die neuen Stadtteile nicht nur als Quartiere, sondern auch als das Zuhause und die tagtägliche Umgebung von vielen Menschen betrachten. Wir möchten — entsprechend der neuen Lebensweise — den Stil unserer Zeit herausbilden und die Umwelt mit unseren Entwürfen harmonisieren. Es soll durch die Realisierung von künstlerischen Projekten jenes wichtige innere Bedürfnis der Menschheit befriedigt werden, daß sie die Freude am Sehen — das ihr durch die Zurückdrängung der Natur geraubt wurde — wiederfindet."

So erörterte Victor Vasarely nach der Eröffnungsfeier den Sinn und die Zielsetzungen seiner Stiftung. Obzwar der aus Pécs gebürtige Künstler seit langem in Frankreich lebt, sind seine Beziehungen zu Ungarn nicht abgebrochen. Aus dem Material seiner 1969 in der Budapester Kunsthalle veranstalteten, überaus erfolgreichen Ausstellung schenkte er zahlreiche bedeutende Werke verschiedenen ungarischen Museen. Bei seinem damaligen Ungarnaufenthalt sprach er mit József Bondor, Minister für Bauwesen und Städteentwicklung, über die Verwirklichung der Idee der „polychromen Stadt" in Ungarn, über die Anwendung der Keramiken der traditionsreichen Zsolnay-Fabrik zu Pécs beim Bau von neuen Wohnvierteln.

Als während der Besprechungen Ádám Habuda, der Generaldirektor der Fabrik, erwähnt hat, daß der Betrieb die Absicht hat, der Stadt Pécs eine Keramik zu schenken, erklärte sich Vasarely sofort bereit, das Kunstwerk unentgeltlich zu entwerfen. Der künstlerisch gestaltete Entwurf ist kurze Zeit später zur technischen Ausführung in der Pécser Fabrik eingetroffen.

Unlängst entstand die Idee, daß Ungarn für das 14stöckige Verwaltungsgebäude der Internationalen Eisenbahngesellschaften UIC in Paris — das mit wertvollen künstlerischen Geschenken der Mitgliedsländer dekoriert ist — eine Zsolnay-Keramik schenken soll. Auch hier übernahm es Victor Vasarely, die Keramik zu entwerfen. Die Ausführung des Projekts erfolgt gegenwärtig in der Zsolnay-Fabrik.

Die Werke Vasarelys können bald auch in Ungarn in einer ständigen Ausstellung besichtigt werden. Das ungarische Landesinspektorat für Denkmalpflege läßt das Geburtshaus des Künstlers in Pécs restaurieren, um dann das Gebäude als Vasarely-Museum einzurichten. Der Künstler hat das vielfältige, sein ganzes Oeuvre umfassende Material für das Museum als Geschenk an die Stadt Pécs bereits zusammengestellt und nach Ungarn geschickt.

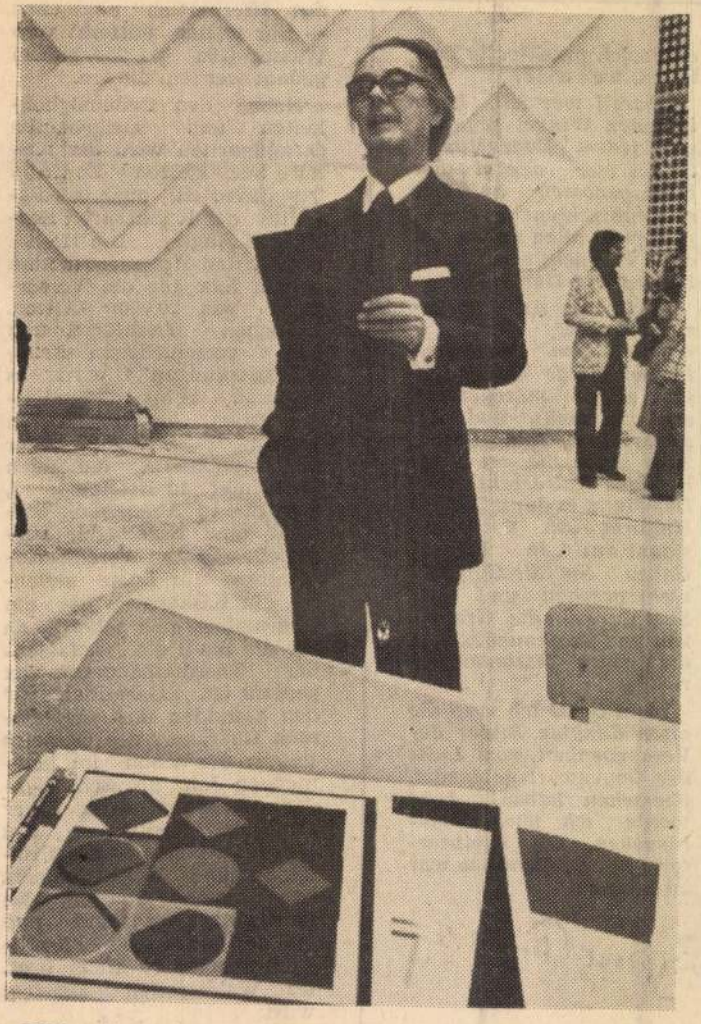

Viktor Vasarely

Zsuzsa B. Révész

Zugarelli und bot beim Doppel eine prächtige Leistung. Auch nach Taróczys Genesung blieb Szőke anstelle von Baranyi Standardmitglied des Teams und siegte gegen Taylor, Benktsson, Munoz, Zugarelli und zuletzt auch gegen Fassbender. Dabei ist Szőke unter den 230 Spielern der Weltrangliste gar nicht genannt.

Offenbar hatte es nervliche Ursachen, daß Szőke Weltklassespieler besiegen konnte, gegen viel schwächere jedoch unterlag. Wird seine Besserung von Dauer sein, dann kann vielleicht auch das ungarische Davis-Cup-Team nennenswerte Erfolge erzielen, zumal es auch im Vorjahr nur nach dramatischem Kampf gegen den späteren Finalisten Tschechoslowakei unterlag. Hätte damals in Prag neben Taróczy der heutige Szőke gespielt, dann wäre vielleicht Schwedens Gegner im Davis-Cup-Finale Ungarn gewesen...

Róbert Zsolt

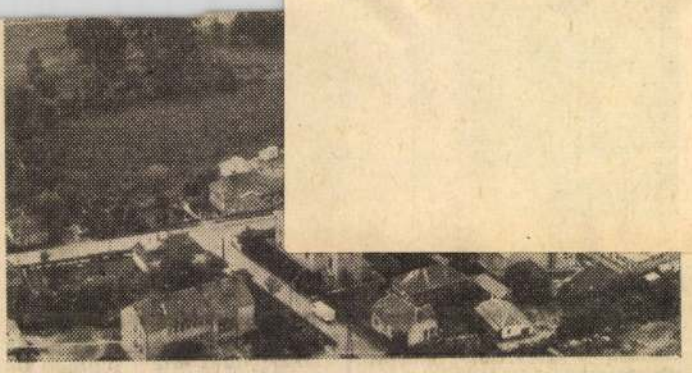

dentlich wichtige Stausee bietet gleichzeitig hervorragende Erholungs- und Unterhaltungsmöglichkeiten für Urlauber, deshalb werden am Ufer des Kisköre Sees auch alle Bedingungen der angenehmen Erholung geschaffen.

Der Wasserspiegel des künstlichen Sees wird über 127 Quadratkilometer groß sein, mit anderen Worten eine Länge von 40 Kilometern und eine durchschnittliche Breite von 4—5 Kilometern. Erholungs- und Urlaubsmöglichkeiten unterscheiden sich von denen am Balaton, da Anstieg und Fallen des Wasserspiegels zeitweilig sehr verschieden sein werden. Im Sommer, der touristischen Hauptsaison, muß mit ziemlich niedrigem Wasserstand gerechnet werden, dann wird nämlich das Wasser zur Bewässerung der Ackerflächen verwendet. Die Uferverhältnisse unterscheiden sich darin von denen des Balatons, daß wegen der hohen Erdwälle, die den See umgeben, die Erholungsheime und Hotels — von einigen kurzen Uferpartien abgesehen — nur weiter entfernt vom Wasser (100 bis 250 Meter) gebaut werden können.

Neben den Bademöglichkeiten und ausgebauten Strandpartien wird der Kisköre See, dessen Zentrum Tiszafüred ist, auch das Paradies der Kahnfahrer, Segler und Angler. Die Hotel-, Motel- und Restaurantketten sorgen hier für die Versorgung von 20 000 Gästen. Zwischen Tiszafüred und den verschiedenen Erholungssiedlungen wird es ständige Schiffsverbindungen geben. An vielen Orten werden Strände oder Schwimmbassins, die auch im Winter in Betrieb sind, gebaut. In Abádszalók entsteht eine Segelbahn, verschiedenenorts werden Anlegestege für Boote errichtet, in Kisköre wird ein Thermalbrunnen gebohrt, da für die Stadt ein umfassender Thermalbäderkomplex geplant ist. Garantien für den gesunden und angenehmen Charakter des Gebietes liefern die schon im kommenden Jahr abzuschließenden Arbeiten, dank derer sämtliche Siedlungen ans Wasserleitungs-, Kanalisations- und Kommunalnetz angeschlossen werden, das Straßennetz ausgebaut und um den mächtigen künstlichen See ein 30 Meter breiter Waldstreifen angelegt wird.

Gy. E.

Marmor Lebenslust erwecken und zum Appetit anregen.

Ich bin durch den linken Flügel gegangen und durch den rechten, habe in zwei Stockwerken die Lifttüren bewundert, die, ein Kunstwerk an sich, aus gebranntem Kupfer, wie eine bronzene Mondlandschaft aussehen. Ob es früher hier, als Kaiser und Könige zu Fuß irgendwohin gingen... überhaupt Fahrstühle gab und solch prachtvolle Toiletten, wer weiß?

Überall war ich, habe in jeden Winkel geguckt, vor jedem Bogenfenster immer von neuem den Blick genossen auf das sonnenbeschienene Budapest von allen Seiten in allen Perspektiven. Jedes Fenster ein Gemälde!

Müde zum Ausgang zurückgekehrt, wechselte ich mit dem levrierten Portier einige Worte: „Es ist alles märchenhaft schön gemacht, und hat sicher viel Geld kostet. Aber sagen Sie, wo ist hier das Kulturzentrum?" Der Mann in dunkelblauer Uniform sah mich erstaunt an: „Ja überall! Haben Sie die Gemälde nicht gesehen und die Skulpturen, die Graphiken und Zeichnungen und die ganze Nationalgalerie?"

Mein Gott! Ich muß die alten dunklen Bilder der Vergangenheit, vom Licht der Gegenwart geblendet, übersehen haben! Jetzt werde ich noch einmal hingehen. Die Himbeertorte mit Schlagsahne war zu köstlich.

Siegfried Breiter

András Mészáros

Victor Vasarely

Kiállítás az Udvar
Vichy - kastélyban

Magyar Nemzet 1984. IV. 29.

Victor Vasarely

Vasarely a presszóban

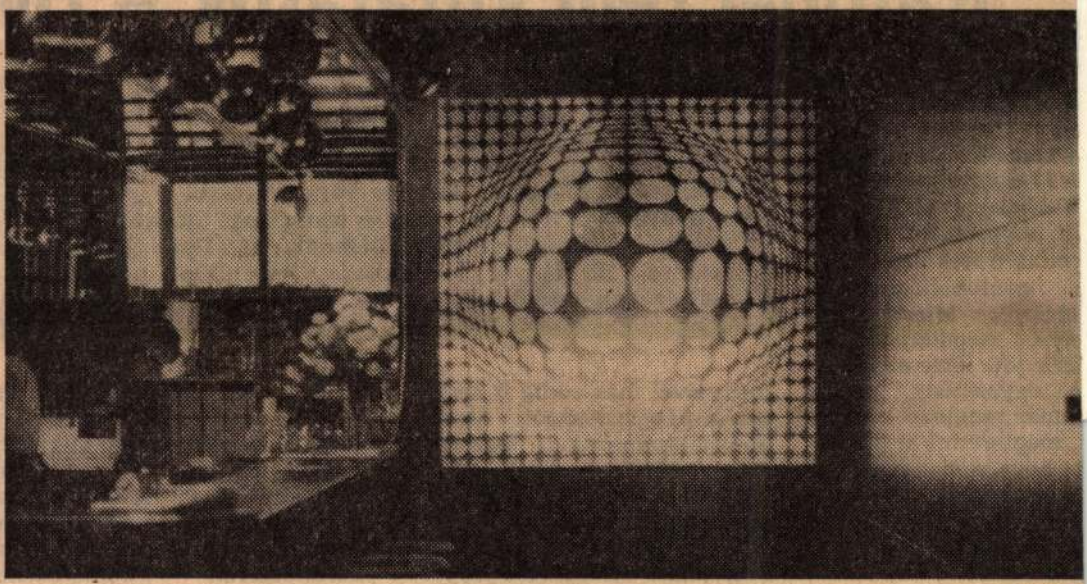

Fotó:

A kedves vendég békésen kortyolgatja a kapucinert, hozzá búrkiflit majszol és közben elégedetten konstatálja, milyen találóan tapétázták ki a *Penta Hotel Krisztina-presszóját Vasarely*-képekkel... Mintha mindég is ott lettek volna a falakon, meghittséget és otthonosságot kölcsönözve az elegáns környezetnek! Pedig csak alkalmi kiállítás ez is — mint annyi más elődje az utóbbi két évben —, mert itt következetesen ragaszkodnak ahhoz, hogy szellemi táplálékot is nyújtsanak az ide betérőknek. Lám, lehet ezt így csinálni, szinte észrevétlen, mert csak a törzsvendég vagy a figyelmes szemlélő fedezheti fel a lépcsőfordulóban a tárlatpakátot és az egyik sarokban a vendégkönyvvel „terített" márványasztalt.

Még a gyakorlott műbarátnak is tartogat meglepetést a kis kollekció — *Csepei Tibor* magángyűjteményéből —, hiszen olyan korai, figurális ritkaságok kerültek most a nyilvánosság elé a harmincas évekből, mint például az op-artos *matyóbaba*, vagy tarkabarka társa: a *cirkuszi bohóc*, és elmaradhatatlan kísérőik az állatkert lakói, a kedvesen esetlen *fóka*, vagy a vérengző *tigris* ezúttal frappánsan dekoratív bundája... És ha már a csíkos jelmeznél tartunk, el ne feledkezzünk a világhírű *zebrasorozatról*, amely itt most teljesen hiánytalanul felvonul, mint valamiféle mintakollekció. A legfrissebb termésből is tartogatnak számunkra kellemes meglepetést a tárlat rendezői: számítógépekkel komponált, lézertechnikával előállított absztrakt kompozíciók csillognak-villognak előttünk sorozatban, a bárpult mellett pedig háromdimenziós teret füllentve a síkfelületen még a tapasztalt műértőt is lépre csalja egy színorgiában foszfore reliefkép.

Keresve sem találh na jobb helyet egy tárlat megrendezésé az őszi napfényre Hotel Buda Penta van a *Déli pályaudv* teknője, és ennek ke pén éppen az idén Párizsban élő magya szabadtéri szoborpl Címét ugyan elfelejt zölni az édeklődőkkel lapzaton bárki elolv feliratot, miszerint: *Vasarely alkotása – a Zsolnay Porcelá 1986.*" Ám a járókel kis szépséghiba cseppe varja, az átutazók p olyan békésen pihen tövében sok-sok csom mint amilyen zavarta nalazzák a kávét a művész képei között na-presszó vendégei...

Wagn

Nádor Ilona

ti annak le-
onvédelmet
területen
tudományos
si tevékeny-

delem össz-
gondolható,
ödés itt a
ennek alá-
kség külön,
t is megerő-
ra.
leteivel, ku-
más tudo-
ekkel termé-
g is együtt-

szkáló fali

attak vol-
Vasarely-
e, hiszen
ilépve, a
közelében
ar beton-
llős köze-
avatták a
ar mester
asztikáját.
ették kö-
, de a ta-
ashatja a
„Victor
– készült
ngyárban,
öket ez a
et sem za-
edig épp-
nek meg
agjukkal,
lanul ka-
világhírű
a Kriszti-

er István

polgári tudósokkal összefogva még eredményesebben működhetünk közre főleg a valutakitermelő ágazatokban.

— *Ebben az összefüggésben a kivülálló mindjárt a fegyverkereskedelemre gondol.*

— Iparunk hagyományos katonai eszközöket — nem is kifejezetten fegyvereket — állít elő, és ezek általában a népgazdaság más ágazataiban is alkalmazhatók. Úgy nevezzük őket: *„kettős rendeltetésű eszközök"*. Mi sem természetesebb, hogy ezek egy részét értékesítjük. Ám közreműködésünk az ex-

vekre adandó válaszlépéssel?

— Nem dolgozunk nukleáris fegyverek fejlesztésén. Kutatóink elsősorban defenzív, azaz *védelmi karakterű* fegyverek — például harcjárművek, zavarórendszerek — korszerűsítésén dolgoznak. A hadtudomány minden területén pedig a baráti hadseregek eredményeinek adaptálásán fáradozunk. Az űrkutatásban a békés célú — a népgazdaságban, a környezetvédelemben, a mezőgazdaságban hasznosítható — fejlesztésekben veszünk részt. Eeredményeink — ha csak a Balaton elnevezésű műszer kifejlesztésére vagy a

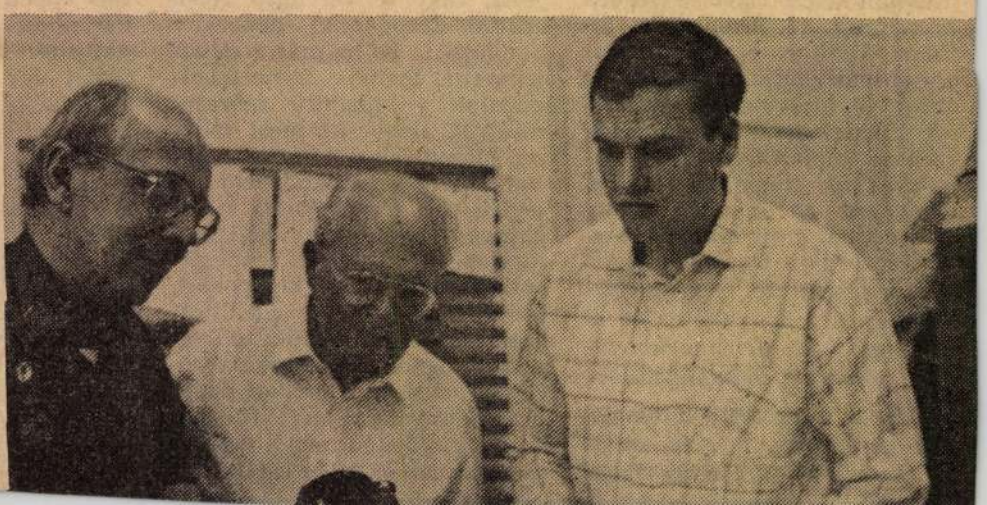

Victor Vasarely

Londoni levél

Festmények a kalapács alatt

Amikor Sir George *Solti* a szőke hölgy társaságában megérkezett, a terem már majdnem teljesen megtelt. A világhírű karmester, a Royal Opera House egykori igazgatója nyilvánvalóan megszokhatta már a feléje forduló tekinteteket, mert tudomást sem véve róluk ment végig a széksorok között, ahol *ezúttal több magyar foglalt helyet, mint a Sotheby's egyéb árverésein.*

Körben a falakat élénk színű, modern festmények borították. Ismerősként nézett ránk egy sárga-szürke kockás *Vasarely*-kép, mellette a gyermekrajzok hangulatát keltő színes tollrajz, David *Hockney* műve. Kis táblán a felsorolás: a képet kiállította a párizsi Musée de Arts Decoratifs 1974-ben, majd 1980-ban a londoni Tate Gallery, hogy csak a két legnevesebbet említsük. A festmények alatt a fal mellé tolva különböző antik bútorok — ezek már a következő aukcióra várnak. Ahogy végigjön az ember az egymásba nyíló termeken, ugyanaz az elrendezés: festmények, bútorok látszólagos összevisszaságban, s a festmények mellett nevek. Híresek és kevésbé ismertek. Egy alig kétaraszos festmény előzetesen fölbecsült ára: 18—22 ezer font. A kép sarkában jól olvasható az aláírás: Maurice Utrillo, 1923. Egy másik festményen alig kibetűzhető név: Henri Matisse. Szürke kartonon szénrajz Gauguintől, vízfestmény Pissarrótól, színes krétarajz Picassótól, kollázs Arptól, pasztell Dufytől. Mintha csak egy művészettörténeti könyv lapjait lapoznánk, képviselve van itt a képzőművészet minden nagy áramlata, stílusa. Pedig ez az árverés

nem a legnagyobbak közül való.

A szakemberek úgy nevezik: amolyan *szezonközepi árverés*, megkülönböztetve a karácsonytáji vagy a júniusi nagy aukcióktól. Ez azt jelenti, hogy amíg azok bevétele tíz- és százmillió angol font között mozog, ezeké a szezonközepi aukcióké „csak" 200—500 ezer font között. Ennek a mostaninak azonban külön érdekessége volt számunkra, hogy körülbelül ötven képet Magyarországról hoztak, a Magyar Nemzeti Galéria és az Artunion révén.

A Sotheby's londoni árverései meglehetősen gyors üteműek. Egy óra alatt általában száz tételt szoktak itt eladni és ezen a rutinon nem változtat a képek (vagy egyéb targyak) minősége, ritkasága sem. Idősb Bruegel egész falat borító, csodálatos művét néhány éve karácsonytájt épp olyan szintelen hangon jelentették be a kis pulpituson, és a súlyos milliók után épp olyan szintelen hangon koppant a kalapács, mint a soha nem hallott tucatfestő mázolmánya után hetente. Legfeljebb a közönség szívverése gyorsul föl egyenes arányban az összeg növekedésével, amely szám abban a pillanatban, ahogy a teremben elhangzott, megjelenik a fekete „eredményjelző" táblán is, angol fontban, dollárban, nyugatnémet márkában, lírában, frankban és jenben.

A terem két oldalán telefonok sorakoznak, amelyeken át — attól függően, mekkora érdeklődést vált ki az eladásra kerülő tárgy — egyszerre tíz-tizenkét vonalon lehet a világ minden tájáról bármelyik nyugati nyelven licitálni.

Lehet, hogy a művek és a nevek fölidézik a világhírű nagy múzeumok kiállítási termeit, de hol van azoknak a mozdulatlansága, sokszor ásító légköre ettől a majdnem vásári mozgalmasságtól! Amíg ott a kiállított tárgyaknak még a közelébe menni is jórészt tilos, itt kívánságra a képet a falról leakasztják, kézbe adják, hogy akár hátulról is megvizsgálhassa az esetleges vevő vagy annak szakmai tanácsadója.

A legnagyobb árverések több napig is elhúzódnak. S a könyvvastagságú katalógusok a tárgy adatai mellett föltüntetik azt is, hogy a délelőtti vagy délutáni árverésen, s az árverés hányadik napján kerül sorra a tárgy. Persze, ezeknek a színes nyomatú katalógusoknak meg is kérik az árát. A mostani katalógus a maga tizenegy fontjával még az olcsóbbak közé tartozott. Aki nem akar ennyi pénzt kiadni erre, minden teremben talál egy-egy falhoz rögzített, közös példányt.

Könnyű volt megtalálni a katalógusban a magyar műveket, egymás után sorakoztak, s velük kezdték e bizonyos árverés délutánját. A teremben már nehezebb rájuk akadni: egy baldachinos ágy vette el a teret tőlük.

Pontosan fél háromkor délután besietett egy sötétruhás, hivatalnok külsejű fiatalember, elfoglalta helyét a megemelt íróasztalszerű alkotmány mögött,

feje fölött az „eredményjelző" tábla,

s minden különösebb ceremónja nélkül folytatódott a délelőtti aukció. Bejelentette az első kalapácsa alá kerülő festmény tételszámát: 269. Festője Károly Patko. Azaz, ilyen fölösleges szavakat, mint „festő" ő nem is mond, hanem egyenesen a lényegre tér. 269, Károly Patkó, 3550 font. Alig hangzott el az összeg, a táblán megjelent: 5462 dollár, 32 909 frank, 7 112 000 líra és mire másolnám a többit, máris változott az összeg. Peregtek a számok a teremben és peregtek a számok a nagy fekete táblán.

Közben egy fiatalember a festményeket az állványra helyezte, a kikiáltó segédjei pedig buzgón a papírjaik fölé hajoltak. A terem két oldalán egyelőre csak készenlétben álltak a többiek a telefonok mellett.

— Lot number 270, Odon Marffy — mondta a kikiáltó. Az összeg gyorsan nőtt, ezer fontért már el is kelt. A kis olajfestménynél ez volt az előzetesen fölbecsült összeg alsó árhatára. Hugo Scheiber gouache-a viszont 1900 fontra futott föl, ez majdnem háromszorosa annak az árnak, amire előzőleg számítottak.

„... Lajos Kassak, Bela Kadar, Miklós *Somos* ..." — birkózik az angol fiatalember a magyar nevekkel. S míg ezekkel egészen könnyedén boldogult, nehezebb volt a dolga *Barcsay* Jenő nevével. Isten mentsen azonban, hogy a kiejtés alapján próbálja az ember a festőket felismerni! Barcsay mester nevét például „Zsenoe Bekszáj"-nak ejtik, a „Fézer Halápy" összetételben pedig a keresztnév a rossz helyre nyomtatott magyar címmel, a „Fasor"-ral lett „azonos".

Schönberger Armand, Bortnyik Sándor, Bernáth Aurél munkái kerültek egymás után az állványra. Egy feketeruhás, elegáns idős hölgy rebbentette meg a katalógusát alig láthatóan, de az árverési kikiáltó gyakorlott szeme azonnal észrevette. Percekig úgy látszott, hogy a hölgy veszi meg a festményt, hosszú perceken át hadakozott a láthatatlan ellenféllel, aki valahonnan külföldről, isten tudja, milyen nyelven, ugyancsak erre a festményre licitált. Végül a telefon másik oldalán kétszeresét, majd

háromszorosát ígérték összegnek,

amivel eddig emelték az árat. A feketeruhás hölgy kénytelen volt föladni a harcot.

Lehetetlen megállapítani, kinek a zsebében mennyi pénz lapul. Mint ahogy azt sem lehet kitalálni, kit hozott ide a kíváncsiság, s kit az eltökéltség, hogy valamelyik festményt feltétlenül megszerzi. Mellettem egy háziasszony külsejű nő — fonott kosara a szék alatt — már a harmadik festményt próbálta makacsul megvenni. Ám úgy látszik, csupa olyan képre vágyott, ami másoknak is tetszett, mert eddig egyiket sem tudta megkapni. Amíg az árverés folyt, fél szemmel a termet, fél szemmel pedig világhírű karmesterünket figyeltem: vajon ő melyik kép kedvéért jött el az árverésre? S nem kellene sokáig várni. Alig tették föl az állványra Rippl-Rónai 1925-ben festett férfi portéját, Sir George Solti karja a magasba lendült. Ellentétben a többiek alig látható jelzéseivel, ő jól láthatóan jelentkezett, mint aki megszokta, hogy intésére minden szem fölfigyeljen, s mozdulata világosan kifejezze akaratát. Megkapta a festményt, s az ár is alig lépte túl az előzetesen fölbecsült alsóhatárt. A mester elégedettnek látszott és társaságával együtt mindjárt el is hagyta a termet.

Vége felé járt a félóra, elfogytak már a magyar festmények. A terem légköre, amely az utóbbi percekben elálmosodott, kezdett újraéledni. Többen elmentek, még többen jöttek. Három hatalmas ezüstróka bunda söpört végig a padsorok között. Egy kefebajuszos úr, aki rózsaszínű ingben és tarka csokornyakkendőben bóbiskolt eddig, most katalógusát kezdte lapozgatni. Egy bronzbarna arcú fiatalember idegesen hátravetette a szemébe hulló, hosszú haját és mindjárt kiderült: 26 ezer fontot lenne hajlandó kifizetni Asger Jorn festményéért. Vasarely sárgakockás képét „már" 6200 fontért meg lehetett venni. A terem két oldalán tíztizenkét telefonon érkeznek az ajánlatok. Az impresszionisták és modern festők aukciója még javában folyt, amikor kifelé vettem utamat. Az alkonyodó New Bond Streeten megindult az esti csúcsforgalom. Mielőtt elhagytam a termet, még hallottam, hogy David Hockney gyermekrajzokra emlékeztető grafikájáért 31 ezer fontot ütött le a kalapács.

A kortárs művészeti osztály igazgatója a londoni Sotheby-snél mr. Julian *Barran*, készségesen megígérte, hogy majd az árverés során szakít időt elmondani, hogyan került sor a magyar festmények árverésére itt Londonban. Ám egész délután telefonon át közvetítette a tengerentúli árajánlatokat és licitált a külföldi vásárlók nevében. Azután vidékre utazott. „Nagyon elfoglalt" — mentegette a titkárnője. Arról persze szó sem volt, hogy ki akarja kerülni az interjút, sőt — ragaszkodott hozzá. Csak mikor? Végül sikerült egy reggeli időpontban megállapodnunk.

Könyvekkel, iratokkal telezsúfolt, csúnya kis szobácskában fogadott. Készségesen helyet kínált, mentegetőzött elfoglaltsága miatt.

— Régóta emlegeti nekem egy magyar üzletember, hogy Magyarországra kellene utaznom, mert érdekes, jó festményeket lehet ott látni.

— *Galériatulajdonos az illető?*

— Nem, üzletember, aki élelmiszerrel, szőrmével, mindenféle áruval foglalkozik. Nem haragszik meg, ha nem nevezem meg személy szerint?

— *Természetesen nem, csak annyit szeretnék megtudni, hogyan került sor erre az árverésre, s melyik fél jelentkezett a másiknál?*

— Ha precízek akarunk lenni, akkor mi jelentkeztünk a magyaroknál. A közönséget érdeklik az

új nevek és az új képek.

Egy-egy Kádár Béla- vagy Kassák-kép eddig is megjelent néha aukcióinkon és sikeresen adtuk el őket. A nem hivatalos közbenjárások során megtudtam, hogy szívesen látnak vendégül Budapesten és így került sor 1985-ben a General Art meghívására budapesti látogatásomra. Jártam Szentendrén, találkoztam művészekkel, valóban nagyszerű festményeket láttam és remekül éreztem magam. Azután hazautaztam és vártam. Semmi hír. Néhány hónap múlva telexeztünk, megint biztosítottak minket afelől, hogy a magyarok is szeretnének festményeket eladni nálunk, de az ügy megint elhalt. Azt mondták nekem, az volt a baj, hogy nem a megfelelő emberekkel találkoztam és nem a megfelelő hivatalokban jártam. Én ezt nem tudtam megítélni, a hivatalokat nem én válogattam ki, a neveket nem én állítottam össze... Tizennégy hónappal később azután újra meghívtak Magyarországra és most egészen más emberekkel találkoztam, más hivatalokban jártam. Valóban érezni lehetett, hogy most fontosabb emberekkel tárgyalok és az egész ügy nagyobb fontosságot nyert. Ezt követően valóban sor került a képek kiválasztására és 1987-ben erre az aukcióra.

— *Milyennek tartotta a képek színvonalát?*

— A festők egy részét ismertük és az egész anyagról az volt a véleményünk, hogy színvonalas munkák. Persze, egy ilyen nagy árverésen nem lehet azt mondani, hogy ezek lettek volna a legfontosabb alkotások, de semmiképpen sem tartottuk kommerciálisnak az anyagot, s a közönség örömmel fogadta az új neveket. Annál is inkább, mert egyre nehezebb manapság új, jó minőségű képekkel jelentkezni.

— *S kikből állt a közönség? Kik vásárolták inkább, kereskedők, magánszemélyek?*

— Vegyesen. Karácsonykor, a nagy aukciókon talán több a kereskedő, itt olyan fele-fele arányban voltak a privátokkal.

— *Volt-e valamilyen galéria, amely különösen nagy érdeklődést mutatott?*

— Münchenből jelentkezett egy galéria, több képet is megvettek.

— *Mi volt az egész árverés slágere ezúttal?*

— David Hockney képe 31 ezerért.

Mr. Barron titkárnője lépett a szobába. „Megjött a taxi" közölte. Mr. Barron bólint, de siettetésnek nyoma sem látszott rajta. Megkérdi, szolgálhat-e még információval, van-e még kérdésem. Csak egy, mondom az ajtóban ahová még kikísér:

— *Hová utazik?*

Karórájára néz, úgy feleli:

— Negyvenöt perc múlva száll föl a gépem New York felé.

Fekete Judit

m

Le

Trautma
nács helyet[illegible] gatáson fogadta Walid M. *Al-Saad Al-Bataynehet*, a Jordán Hasemita Királyság magyarországi rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki végleg elutazott Budapestről.

A holland parlament két kamarája elnökének meghívására *Sarlós* Istvánnak, az Országgyűlés elnökének vezetésével szerdán parlamenti delegáció érkezett Hágába. A nap folyamán a küldöttség megbeszélést folytatott a szenátus és a képviselőház, valamint Amszterdam város vezetőivel. Az esti órákban *Beatrix* királynő négyszemközti megbeszélésen fogadta Sarlós Istvánt.

Maróthy Lászlónak, a Minisztertanács elnökhelyettesének, az Országos Tervhivatal elnökének meghívására április 5. és 8. között munkalátogatáson hazánkban tartózkodott Pavol *Bahyl*, a Szlovák Szocialista Köztársaság kormányának elnökhelyettese, a szlovák tervbizottság elnöke. Fogadta *Lázár* György, a Minisztertanács elnöke; találkozott *Kapolyi* László ipari miniszterrel is. Pavol Bahyl szerdán elutazott Budapestről.

Medgyessy Péter pénzügyminiszter, aki április 6. és 8. között pénzügyi delegáció élén a Szovjetunióban folytatott tárgyalásokat, szerdán hazaérkezett Budapestre. Moszkvában megbeszéléseket folytatott Jurij *Bjelikkel*, az SZKP KB gazdasági osztályának helyettes vezetőjével, Valentyin *Pavlovval*, az Állami Árbizottság elnökével is. A küldöttség fogadására megjelent *Borisz* Sztukalin, a Szovjetunió budapesti nagykövete.

Jevgenyij *Csazov*, a Szovjetunió egészségügyi minisztere megvezetésével egészségügyi küldöttség tett látogatást április 5-től 8-ig a Szovjetunióban. Medve László szerdán hazaérkezett Budapestre.

Jacqés Maison *Rouge*, a Francia Köztársaság ipari államtitkára *Kapolyi* László ipari miniszter meghívására az ipari együttműködés bővítésének lehetőségeiről tárgyalt Budapesten. Jacqés Maison Rouge-t fogadta *Marjai* József miniszterelnök-helyettes, és *Tétényi* Pál, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke.

Az ANSA olasz hírügynökség küldöttsége április 5—8. között Budapesten tartózkodott. Paolo *de Palma* vezérigazgató és Arrigo *Accornero* igazgatóhelyettes, az Európai Hírügynökségek Szövetségének főtitkára tárgyalásokat folytatott *Burján* Sándorral, a Magyar Távirati Iroda vezérigazgatójával a két hírügynökség közötti kapcsolatokról. Az ANSA vezetőit fogadta *Bányász* Rezső államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke.

Vincze Imre belkereskedelmi miniszterhelyettes és *Klaus* Wolf, az NDK közlekedési miniszterhelyettese április 6-tól 8-ig Budapesten idegenforgalmi tárgyalásokat folytatott. Klaus Wolfot fogadta *Juhár* Zoltán belkereskedelmi miniszter, az Országos Idegenforgalmi Tanács elnöke.

Oláh László, a Magyar Posta elnökhelyettese szerdán hazaérkezett Prágából, ahol április 6—8. között megbeszéléseket folytatott Ivan *Laska* postaügyi miniszterhelyettessel a magyar—csehszlovák postaügyi együttműködésről.

Havasi Ferenc Csongrád megyében

(MTI) *Havasi* Ferenc, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára kétnapos látogatást tett Csongrád megyében. Kedden meghallgatta *Szabó* Sándornak, a Csongrád megyei pártbizottság első titkárának tájékoztatóját a terület helyzetéről, majd Csongrád megye és Szeged vezetőivel aktuális kérdésekről folytatott eszmecserét.

A Központi Bizottság titkára szerdán a szegedi Új Élet Téeszt kereste fel, ahol *Árendás* József elnök és *Boros* Péter párttitkár adott ismertetést. Ezután bemutatták Havasi Ferencnek a hat hektáros „üvegházvárosukat", amelyben a fűtést, a szellőztetést, a levegő páratartalmát számítógéppel vezérelt automatika szabályozza.

A látogatás következő állomása az MTA Szegedi Biológiai Központja volt, ahol *Alföldi* Lajos akadémikus, az intézmény főigazgatója, *Mustárdi* László pártitkár, valamint a biológiai központhoz tartozó kutatóintézetek és a Biotechnika Rt. vezetői számoltak be munkájukról. Többek között elmondták, hogy a biológiai központ szomszédságában 200 millió forintos költséggel épül a Biotechnika Rt. új nagylaboratóriuma. Ennek az lesz a feladata, hogy az alapkutatások gyakorlatban hasznosítható laboratóriumi eredményeit a nagyüzemi felhasználásra előkészítse, s ezzel mentesítse az alapkutatással foglalkozó tudósokat a félüzemi kísérletektől, az értékesítéssel kapcsolatos gondoktól. Havasi Ferenc ezután megtekintett több laboratóriumot.

Havasi Ferenc látogatásának befejező programjaként a szegedi pártbizottság épületében rendezett aktívaülésen időszerű kérdésekről tartott tájékoztatót.

Paskai László eskütétele

(MTI) Dr *Paskai* László esztergomi érsek szerdán a Parlamentben *Trautmann* Rezső, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának helyettes elnöke előtt esküt tett az alkotmányra.

Az eskütételnél jelen volt *Katona* Imre, az Elnöki Tanács titkára, *Miklós* Imre államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke, és dr. *Cserháti* József püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Kar titkára.

Keretet a közös kezdeményezéseknek

Megalakult a Közművelődési Tanács Konzultatív Testülete

sokszektorú területen a célokat megfogalmazni, a feladatok megoldásának módját kialakítani. Az irányító munka összehangolása mellett a közművelődés munkahelyi fejlesztése elméleti és gyakorlati kérdéseinek, a közös kezdeményezéseknek is keretet ad a tervek szerint a testület.

Az alakuló ülésen véleménycserét folytattak az országos irányítómunka tapasztalatairól, a gazdasági-társadalmi változásokat szolgáló munkahelyi tudatformáló feladatokról.

T célja:

en csökkenteni rnyezetszennyezést

tudományos kutatókból álló testület feladata az lesz, hogy a közlekedési miniszter tanácsadó testületeként segítse a környezetvé-

csökkentésére a minisztérium hosszú távú programot dolgozott ki.

A testület tagjai elfogadták a tanács idei munkatervét. Májusban megvitatják a Ferihegyi repülőtéren tervezett környezetvé-

Ülésezett a Fő Végrehajtó

(MTI) A Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottsága szerdán ülést tartott a Városházán. A testület megvitatta és elfogadta a XIX. kerületi tanács végrehajtó bizottságának beszámolóját elmúlt hét évi munkájáról, s döntött az idei Földes Ferenc-díjak odaítéléséről. A végrehajtó bizottság elfogadta azt a javaslatot, hogy állítsák fel Raoul Wallenberg szobrát. A svéd dip-

Négymilliárdos útkár

Csak tüneti ke a halasztható mu

(MTI) A Közlekedési Minisztérium felmérése szerint a sokévi átlagnál jóval több csapadék, illetve a téli fagyok jelentős károkat okoztak az amúgy is sérülékeny úthálózatban. Az országos utakon hozzávetőlegesen 2,5 milliárd forintos a kár, a tanácsi kezelésű utakon ez az összeg 1,5 milliárd forintra tehető. Összességében tehát 4 milliárd forintra volna szükség a hibák kijavításához, az utak rendbehozatalához.

A tárcának nincs lehetősége pótlólagos költségvetési juttatás igénybevételére, ezért az utak kezelői, a tanácsok és a közúti igazgatóságok fenntartási-üzemeltetési keretüket kénytelenek átcsoportosítani. Csak a legszükségesebb munkákat, a közlekedés biztonságával szorosan összefüggő üzemeltetési feladatokat végzik el, így például a hidak kijavítását, a burkolatjelek felfestését, a jelzőtáblák karbantartását. *A halasztható munkák — így a csomópontok átépítése, kapaszkodósávok építése és egyebek — az idén elmaradnak, az anyagi erőket a helyreállításra koncentrálják, de így is csak a tüneti kezelésekre futja.*

A munkák már megkezdődtek,

Autósoknak: Aranykéz u

Avatás előtt

(MTI) Az V. kerületi Aranykéz utcában *elkészült a főváros második parkolóháza.* Április 8-án, szerdán megkezdődött a létesítmény műszaki átadása, s ha a szakemberek mindent rendben találnak, várhatóan még e hónapban megnyílhatnak kapui az autósok előtt.

A belvárosi parkolási gondok enyhítésére — a fővárosi tanács beruházásában — 1984 nyarán kezdődött meg az építkezés. A 21. sz. Állami Építőipari Vállalat kivitelezésében *500 gépkocsinak alakítottak ki helyet.* A föld felszíne alatti területtel együtt öt szinten parkolhatnak a járművek. A Fővárosi Garázsipari Vállalat a földszinten autómosót működtet majd, s lesz lehetőség az akkumulátorok gyorstöltésére, a karosszéria políroztatására is. A Martinelli téri parkolóházhoz hasonlóan a földszinten autóápolási szaküzlet nyílik.

A parkolást automatikus rendszer irányítja. A Garázsipari Vállalat a svájci Hasler—Zeag cég rendszerét honosítja meg. Az autós a beérkezéskor kártyát kap a géptől, s a várakozási időt a távozáskor kell kiegyenlítenie. A pénztárnál kapott kilépő kártyával 15 percen belül kell elhagyni az épületet. A parkolási díj egy órára 12, egész napra 80 forint lesz. A havi bérletet váltóknak 1800 forintot kell fizetniük.

Új eljárás

Rozsda kon

(MTI) Hazánkban is egyre több gondot okoz, hogy a vasbeton szerkezetű épületek, hidak, felül- és aluljárók vasalatait kikezdi a rozsda. A Budalakk Festék- és

Victor Vasarely

VASARELY-MÚZEUM nyílt meg tegnap az óbudai Zichy-kastélyban. A Franciaországban élő világhírű magyar származású festőművész életművét reprezentáló gyűjteményben azokat az alkotásokat tekintheti meg a közönség, amelyeket Vasarely 1982-ben ajándékozott a magyar államnak.

Népszabadság, 1987. V. 9

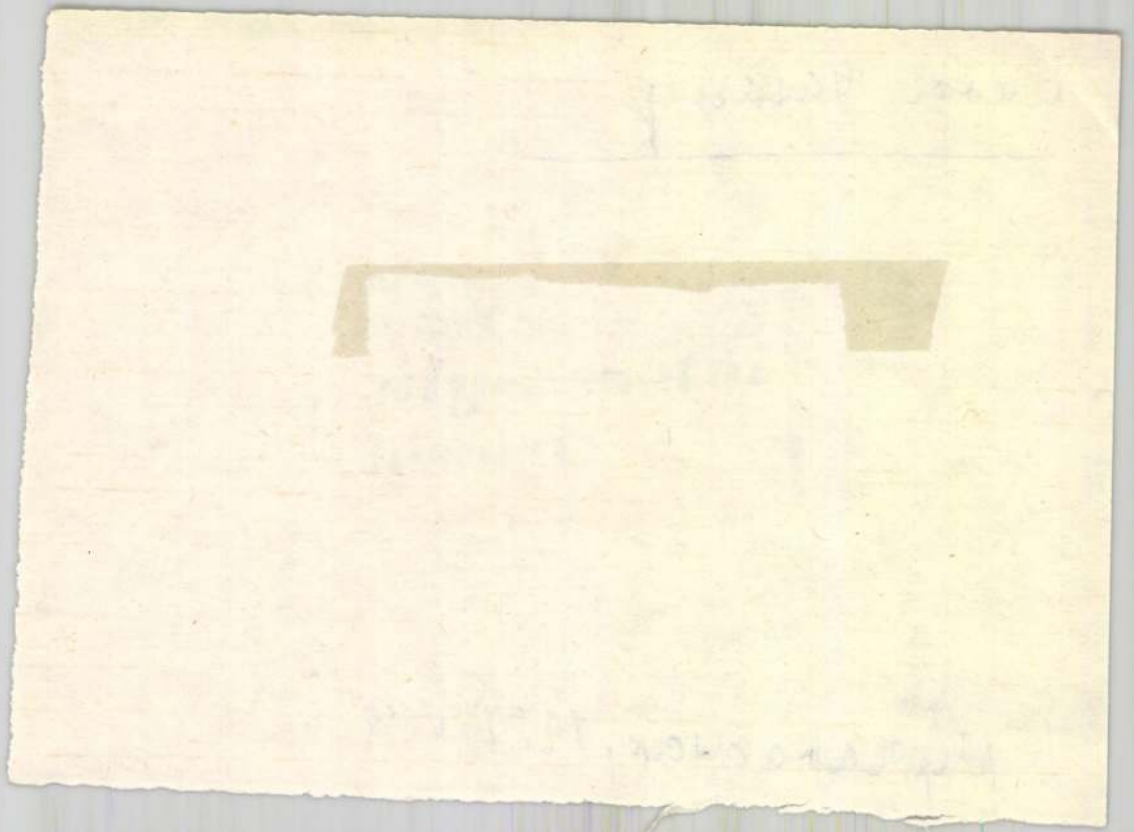

VASARELY, Viktor

Csepei Tibor adományaként hatvanöt képe került Dorog város tulajdonába

WEHNER Tibor: Képzőművészeti krónika : Komárom megye 1986. március, április. = Uj Forrás, 1986. 4.sz. 73.p.

Victor Vasarely, festőművész-grafikusművész

A New York-i Médison sugárúton található a Vasarely-Központ, amely hét évvel ezelőtt indult és így a legfiatalabbak egyike ennek a galéria-sornak.

TV-híradó

1984. IV. 20. TV 1-műsor, 19.30 / id. Kiss Jánosné /.

Victor Vasarely, festő-grafikusművész 1.) Folytatás

a Beöthy-forma organikus mértan, így válik az emberi gondolkodás részévé a természeti vegetáczió, szoborrá. Mondhatjuk így: Picasso után a matematikai festészet következett Vasarely felléptével, Maillol után matematikai szobrászat szerveződött a maga műszaki plasztikai vonulataival, Schöffer Miklós és Beöthy István részvételével is. Mindhárman magyarok, első hazájuk, szűkebb pátriájuk, indító energiájuk Pécs, Valocsa, Heves.

Lusonczi Miklós: Beöthy István szobrászi világa.
Hevesi Szemle, 1984. márc. 10-13-old.

Victor Vasarely, festő-grafikusművész 2.) Folytatás

Beöthy István épített valamit a világon, semmit sem rongált, hozzánk tartozik és Európához, – folytatódik a festői grafikai szobrászi visszacsatolás az első házához. Domján József fametszeteiből Sárospatakon nyílt gyűjtemény, Vásárhelyi győző adományából Pécsett épült múzeum, Schöffer Miklós Kalocsának ~~ad~~ ajándékozott fénytornyot. (említve).

Losonczi Miklós: Beöthy István szobrászi világa.
Hevesi Szemle, 1984, márc. 10-13-old.

Victor Vasarely festő-grafikusművész

Pécsen a páratlan kulturális értékeket őrző patinás város-részben láthatóbb a Zsolnay kerámiák, a Vasarely-kiállítás, az Ulitz Béla-tárlat és néhány hét óta a Csontváry Múzeum.

Szilvássy József: a pécsi Csontváry-Múzeumban.
Új Szó, 1983. aug. 11. 6-old.

Victor Vasarely, életműve

Pécsett ez év tavaszán nyitotta meg kapuit az újjávarázsolt, kibővített Csontváry Múzeum. — A művészetek pártolásáról nevezetes városban a képzőművészetek mind magasabb szerepet kaptak. Egyre több olyan képtár alakulásáról hallhatunk, amely egyediülálló az országban — elég csak a Vasarely-kiállításra gondolni.

Zika Klára: Csontváry új otthona.
Magyar Hírlap, 1983. jún. 23. 32. old.

1021

A MAGYAR IFJÚSÁG KULTURÁLIS MELLÉKLETE

SZ

1982. SZEPTEMBER

VASARELY

Október 1-től – az önálló Vasarely-múzeum elkészültéig – a Szépművészeti Múzeumban látható a művész ajándékgyűjteménye.
(Cikkünk a 24–26. oldalon)

VISSZA A FÖLDRE

Bár hivatásom a muzsika, vallom: nincs önmagában való művészet, valamennyi elválaszthatatlan egymástól, főképp attól a kultúrától, amelyben született.

Vasarely életműve ritmusával, harmóniáival, színeivel, maiságával ezért kápráztatott el, és arra késztet, hogy megszerezhető alkotásait kis sorozatban készített, számozott és szignált szerigráfiáit — magyarul: szitanyomatait — gyűjteni kezdjem.

Jó évtizede vagyok Vasarely-rajongó. Alig volt néhány képem, amikor észrevettem, hogy tanítványaim és látogatóim áhítattal és elbűvölve nézik műveit.

Magyarázata? Vasarely művészete kinetikus, képei mozognak. A mozgás maga is zene. Miután lakásom egyre szűkebb lett a látogatók, diákok, iskolások, egyesületek részére, a Művészbarátok Egyesülete több fővárosi kiállítást szervezett. A Metró Klubban például egy hétig láthatták az érdeklődők a műveket — naponta 1000—1200 látogató — s hallhatták a hawaii-együttesemmel előadott, Vasarely képeihez írott zenét, *Zalai Tibor* és *Orosz Margit* műveit.

Az óriási érdeklődés miatt ebben a tanévben szerte az országban, Soprontól Szerencsig, Szombathelytől Nyíregyházáig negyven kiállítást rendeztem zenei programokkal.

Vasarely is felfigyelt munkámra, és lehetőségem volt az elmúlt évben átfogó képet kapni életművéről, és birtokomba jutottak művek valamennyi korszakából, 1927-től 1982-ig.

Victor Vasarely — azaz ahogy ő mondta: KEZDI-VASÁRHELYI VASÁRHELYI GYŐZŐ — 1908-ban Pécsett született.

Elődei már a ködbe vesző időben felhívták magukra a figyelmet. Egyik őse 1220 körül ellopott 22 lovat és felajánlotta királyunknak. Kézdivásárhely körül ezzel a király csatát nyert, a nemességet akkor kapták. Vagy ki ne ismerné például dédapja nevét, *Vásárhelyi Pálét*, a Tisza szabályozójáét? Mosolyogva megjegyzi: „Ilyen ősök nyomában nem volt nehéz a folytatás..."

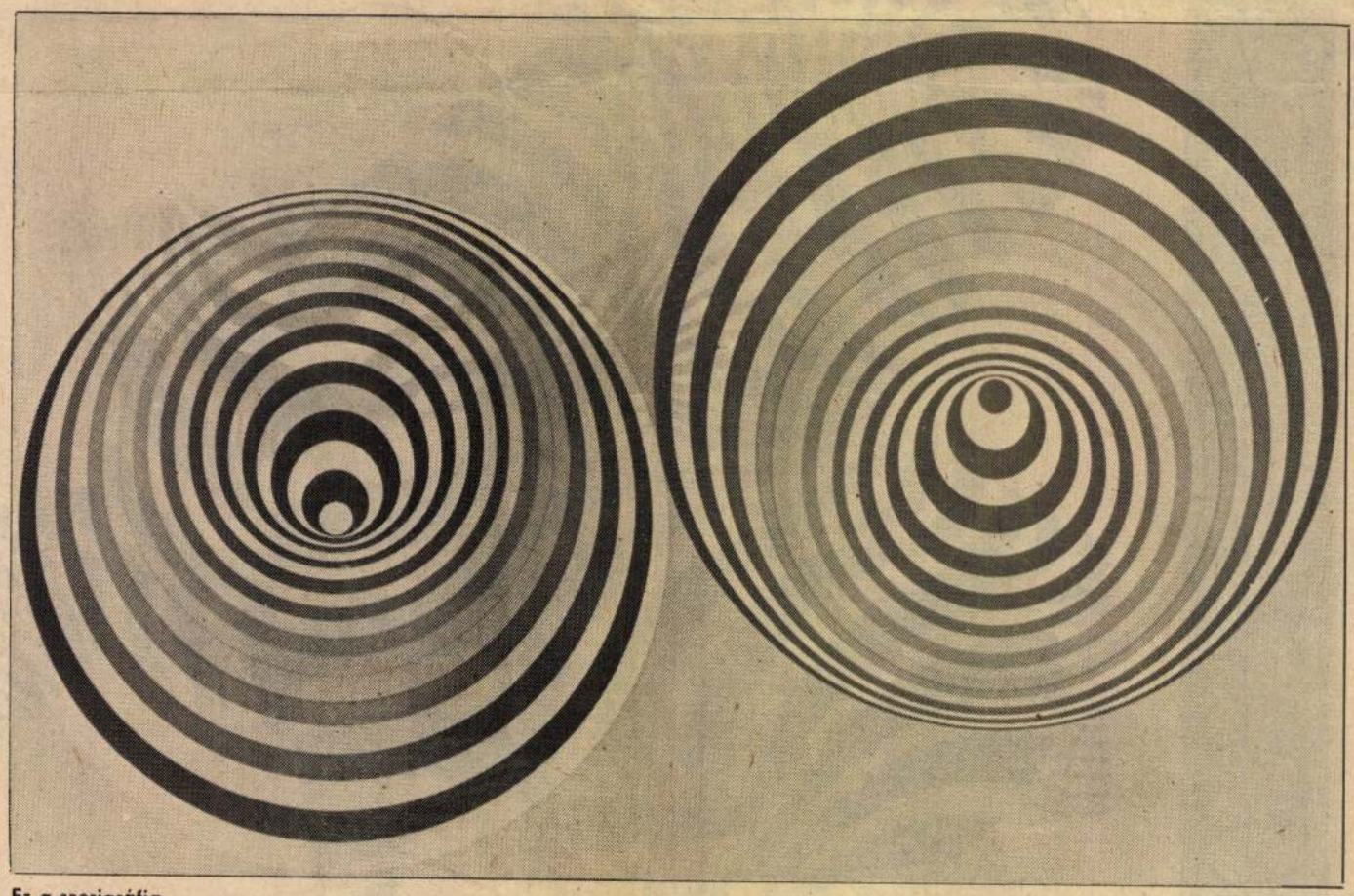

Ez a szerigráfia megjárta az űrt is

Érettségi után orvosnak készült, majd a festészeti akadémiát látogatta. Vasarely sorsa „valóságos regény". Azon a reggelen kezdődik, amikor 1930-ban a párizsi Gare de l'Est-en kiszáll a Budapestről érkező vonatból. Mindössze 22 éves, és szinte csak szardínián él. Elhatározása akkor már végleges: festő lesz. „Párizsba érkezve, egy bizonyos mesterség volt a kezemben; rajzoló voltam, kifogástalan technikai tudás birtokában. Az ihletett bohém már a múltté. A költészet a hosszú és fárasztó szürke hétköznapok munkájával születik meg, a boldog bizonyosságok felvillanásaival..."

A reklámszak mellett dönt. Hamar sikert ér el. Plakátokat, szépítőszer-prospektusokat készít, amiből megélhet, viszont csak félig-meddig elégítik ki. Ambiciózus vállalkozásba kezd: felsőfokú reklámoktatási programot dolgoz ki. Olyan tudomány megteremtésén munkálkodik, amely választ adhat mindazokra a problémákra, amelyeket a grafikai ábrázolás felvet. Tíz évet követel tőle ez a terv. A jelek és formák grammatikáját fogalmazta meg annak reményében, hogy létrehozhat egy grafikai főiskolát. E terv megfogalmazásakor Vasarely legfontosabb jellemvonásai már felszínre törnek: összegezésre, rendszerezésre utaló hajlam, enciklopédikus szemlélet és elme. Figyelme a képzőművészet minden területére kiterjed. Kutatásainak eredményét 80 lapon állítja ki *Denis René* galériájában. A látottak elragadtatást váltanak ki a szürrealistákból...

1956-ban hagy fel végképp grafikai munkásságával. Ettől az időtől számítható kinetikus korszaka, amely Vasarely hozzájárulása a művészet történetéhez.

Első elméleti írásai 1954-ben születtek. Ebben Vasarely a színek és vonalak általános jellemzőiről beszél, és olyan alkotásokról, amelyeket egy műszaki szakember is kivitelezhet.

Nincs szükség többé — az alkotásnak ebben a fázisában — a művészre. A kivitelezéshez elegendő egy érthető, írásba foglalt terv — egyszerű technikai adatok sora —, és akár egy számítógép is produkálhatja a képet. Vasarely ezúton próbálja meg kiküszöbölni az öregedés, a rutin buktatóit. Az ezer év múltával kivitelezett festmény épp oly fiatalosan tündöklő lehet, mint megtervezésének pillanatában.

Vasarely az elméletet nem utólag „ötlötte ki". Gondolatait akkor öntötte formába, amikor még igen keveset adott el, és az anyagi sikerek igen távol voltak tőle.

1964-ben éri el az első igazi anyagi sikert, amely új alkotások tervezésére ösztönzi. Jövedelmét a kutatások szolgálatába állítja. Vasarelyt nem hagyta érzéketlenül az „aranyeső", amely reá hullott, mert hitvallása a társadalmi igény és tömegméretű befogadás.

1970-ben a dél-franciaországi Gordes városka XII. századbeli, majd reneszánsz stílusban átépített kastélyát saját költségén — 5 millió frankért — restauráltatta és rendezte be közérdekű alapítvány céljára.

A tizenkét éve alapított múzeumban Vasarely 550 alkotása látható az épület három szintjén elhelyezett bemutatótermekben. A kastély kicsinek bizonyult volna ennyi mű számára,

Az egyik legismertebb Vasarely-motívum, a zebrák

Meggyőződése, hogy az ember környezetét a művészet segítségével humánusabbá alakíthatja. Ezt szolgálják alkotásai: az építészethez, közterekhez, a városképhez kapcsolódó monumentális művei. Célja, hogy az emberiség egyik alapvető pszichikai szükségletét elégítse ki: a szem örömét, amelytől a természettől eltávolodó ember egyre jobban megfosztotta önmagát.

Hogyan jött létre a Vasarely-birodalom?

Vannak mesés gazdagságú festők, és milliomos képkereskedők. Victor Vasarely a kinetikus művészet „pápája" húsz év óta egyesítette a két funkciót: uralkodója — mint minden művész — a maga teremtette világnak; ő maga tölti be a pénzügyminiszteri, és a kultuszminiszteri tisztet.

„Ha az ember nagyravágyó — vallja Vasarely —, és nincs meggyőződve saját zsenialitásától, miből meríthetné az erőt, hogy szüntelenül kutasson, előbbre lépjen?" Válaszát tevékenysége illusztrálja. Életében két elfoglaltság játssza a főszerepet: a kutatás, és e kutatás eredményeinek terjesztése.

Moziban, színházban csak pár percig bírja ki. „Nagyon hamar pánikba esem, és erős vágyat érzek, hogy elmeneküljek." És menekül is, az egyedüli biztos helyre, ahol jól érzi magát: dolgozószobájába. Itt másolatban megtalálható valamennyi alkotása. A gondolat szüntelenül üldözi, hogy amire vállalkozott, nem tudja befejezni. Utópista? Volt idő, amikor ezt hittük róla, annyit tervezett és ígért. De íme, az eredmény: cselekedett és megtartotta a szavát. Nem szerény, hanem hathatós kívánt lenni. Csakúgy, mint *Le Corbusier*, aki a híres francia bájjal kapcsolatos célzásokat megelégelve, így kiáltott fel: „Nem vonzerőre, hanem erőre törekszem..."

Az adakozó természetű, alapítványokat alkotó Vasarelynek sokan szemére vetik, hogy valójában kapitalista, hogy egyedi, szignált képei fantasztikus áron kelnek el. Ő ezzel egyáltalán nem törődik. Már sok évvel ezelőtt kijelentette: „Én soha nem hajoltam meg a pénz hatalma előtt, hagyom, hogy ő hajoljon meg az én művészetem előtt. Az értéket nem a tárgy ritkasága határozza meg, hanem a minőség, amelyet jelent..."

Gordes főterén, a múzeum előtt valamennyi parkolóhelyet elfoglalják a szélrózsa minden irányából idezarándokolt turisták autói és az iskolásokat

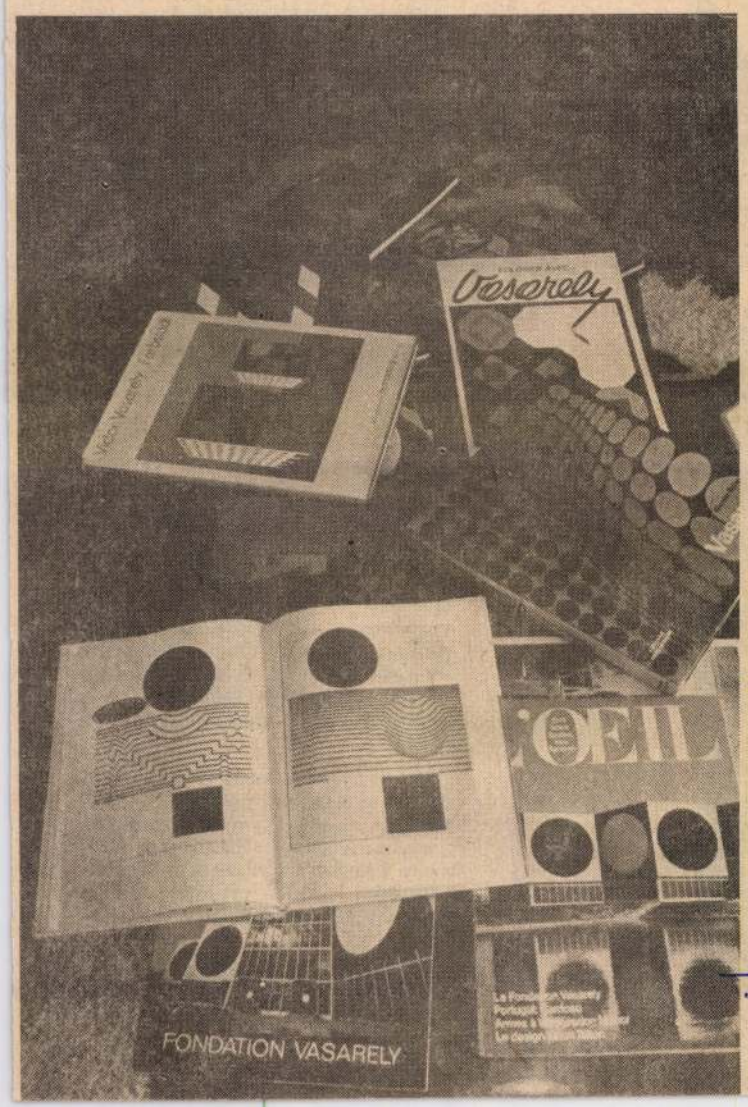

ám leleményes bemutatógépek tartoznak a berendezéshez, amelyek gombnyomásra továbbítják és mutatják be az alkotásokat.

Victor Vasarely írja:

„Számomra az igazi felfedezést csak az absztrakció megismerése jelentette 1974-ben, amikor felismertem, hogy a színforma az egész világot kifejezheti. Nincs külön »szín« és »forma«, egymástól elválasztva. Ez nem két külön dolog, hanem egy: színforma. Minden forma színalap, minden szín egy forma jelképe. A szín-forma-egység ugyanaz a képzőművészetben, mint a hullámrészecske a természetben. Ez az elsődleges művészi érték..."

1974-ben 25 millió frankért felépíttette a csodálatos Aixen-Provence-i Alapítványt. Vasarely ezt az összeget egymaga teremtette elő. Az alapítvány terveit is maga készítette. Az üvegből és eloxált aluminiumból komponált fekete-ezüst épület 100 méter hosszú, 50 méter széles és 12 méter magas, 6000 m^2 hasznos alapterületű, amelyben 16 hatszögletű helyiség van. Hét közülük 12 méter magas. Aki belép az Alapítvány kapuján, rabja lesz a látnivalóknak. Itt a hét méhsejt alakú, felülről bezúduló fényárban fürdő kiállítási csarnokban csaknem 800 képet, rajzot láthatunk, jórészt a Gordes-ben alkalmazott bemutatógépek segítségével. Itt tanulmányozhatók a különböző technikával kivitelezett művek, az építészetben megvalósítható tervek, s ugyanakkor a munkához, a módszer további kollektív kiteljesedéséhez műtermek sora áll rendelkezésre. Minden évben vitákat, előadásokat rendeznek különböző témakörökből: új anyagokról, a színezett betonról, az urbanizmusról stb.

Vasarely elméleti írásai 1954 óta jelennek meg

Alapítványának megnyitásán mondta Vasarely:

„Közösségi művészetről álmodom. Hiszem, hogy a művészi szépség iránti vágyakozás épp úgy megvan az emberekben, mint a ritmus, a zene iránti vágy..."

Alapítványának első vívmánya annak bizonyítása, hogy a lakótelepi építkezés az egész világon sokkal emberibb lehet, ha az esztétikai elemeket ízléssel olvasztja magába.

VASARELY

szállító autóbuszok. Innen nem messze, a Vasarely család nyaralójából viszont csönd és nyugalom árad.

Az idős mester ma is tökéletes magyarsággal formálja a szavakat.

— Az embernek nem szabad megállapodnia a tegnapnál. Ha az élet változik, a művészet sem merevedhet mozdulatlanságba. A formálódó világnak megfelelően kell kialakítanunk napjainkat, életünket. A szépség nem hiányozhat a jövendő korokból sem, a mindennapokhoz kell tartoznia. Ezért hangsúlyozom mindig: a művészet táplálék, amely ugyanúgy megillet mindenkit, mint az ének vagy a vitaminok, tehát a művészetet mindenki számára elérhetővé kell tenni. Sokan feltették már nekem a kérdést: hogyan fejthető meg képeim mondanivalója? Én azt szoktam válaszolni: nincs szükség kulcsra a megfejtéshez. Elég, ha kinyitják a szemüket, és hagyják, hogy a látvány hasson, meghódítson. Hiszen éppen az a baj, hogy a látvány örömét kezdi elveszíteni az ember. Én ezt szeretném visszaadni, ezért dolgozom a színes városok, újabban pedig az autósztrádák szürkesége feloldásának tervén.

Életműve még korántsem nevezhető lezártnak, holott alig van olyan nagy múzeum szerte a világon, ahol alkotásaiból ne lenne néhány. Több múzeum viseli nevét. Szabadtéri alkotásai Caracastól Essenig, Mexikótól a brüsszeli Hilton szállóig, Izraeltől a budapesti Déli pályaudvarig ugyancsak milliókat gyönyörködtetnek.

Hozzánk egy kicsit későn jutott el a híre, és hazájában még sokáig kellett küzdeni félremagyarázása ellen.

1968-ban a Pécs városának ajándékozott 42 serigráfia volt az újjászülető kapcsolat kezdete, amit a következő évben pécsi, majd a budapesti Műcsarnokban megrendezett kiállítás követett. Hét éve látható gyűjteményes tárlata Pécsett, egykori szülőházában, a Káptalan utcában.

A múlt év nyarán kérésemre Battonyának, az első felszabadult magyar községnek ígért egy emlékművet. Több levélváltás után kialakult az elképzelt mű, amelyen még ottlétemkor is változtatott. Azóta elkészült a makett — és hazaérkezett.

Vasarely nagy álma is rövidesen megvalósul.

A hazájának adott, felbecsülhetetlen értékű múzeumanyag sérülés nélkül hazaérkezett. Művei október 1-től — egyelőre — a Szépművészeti Múzeumban láthatók, amíg az ajándék méltó külön múzeuma elkészül.

Május 16-án, Norvégia nemzeti ünnepén avatták a mester norvégiai múzeumát Oslóban. Kétéves betegségből éppen felgyógyulva ez volt az első hosszabb útja. Spontán ünnepelte a tömeg őt feleségével együtt, lovasrendőrök fúvósmuzsikával köszöntötték az erkélyre kilépő Vasarelyéket, díszegyenruhás, ünneplőbe öltözött fiatalok ezrei üdvözölték.

Jean-Loup Chrètien francia űrhajós, a szovjet űrutazási programban részt vevő asztronauta és szovjet társai adták hírül a világnak, hogy újabb magyar vonatkozású szenzációja van a világűrnek. Victor Vasarely 150 serigráfiája kering az űrben.

Májusban gyakran telefonáltam Párizs melletti, Annet-sur-Marne-i otthonába, hogy hírt kapjak erről a készülő világszenzációról. Az UNESCO közreműködésével 500 alkotás közül válogatták ki azt a 150 művet, amelyet Chrètien magával vitt az űrutazásra, és valamennyi érdekelt szignálása után visszajutott a Földre, hogy az eladásból befolyt összeget Afrika tehetséges fiainak ösztöndíjaira és kutatók támogatására fordítsák... Az elmúlt hetekben részt vehettem a világűrből visszatért kép állami leleplezésén. A francia televízió 20 perces műsort sugárzott az eseményről. Együttesemmel koncertezhettem múzeumaiban és hallhattam, milyen örömmel beszélt arról, hogy Pécs után végre a fővárosiak is megismerkedhetnek alkotásaival.

A legújabb hír: Vasarely Párizs melletti otthonában a Francia Posta a Telematic berendezést szereli, hogy bekapcsolja abba a televíziós láncba, amelyen 130-féle kérdést tehetnek fel a nézők. Ebből egy „kérdés" — elsőként a képzőművészek közül — Vasarely...

Csepei Tibor

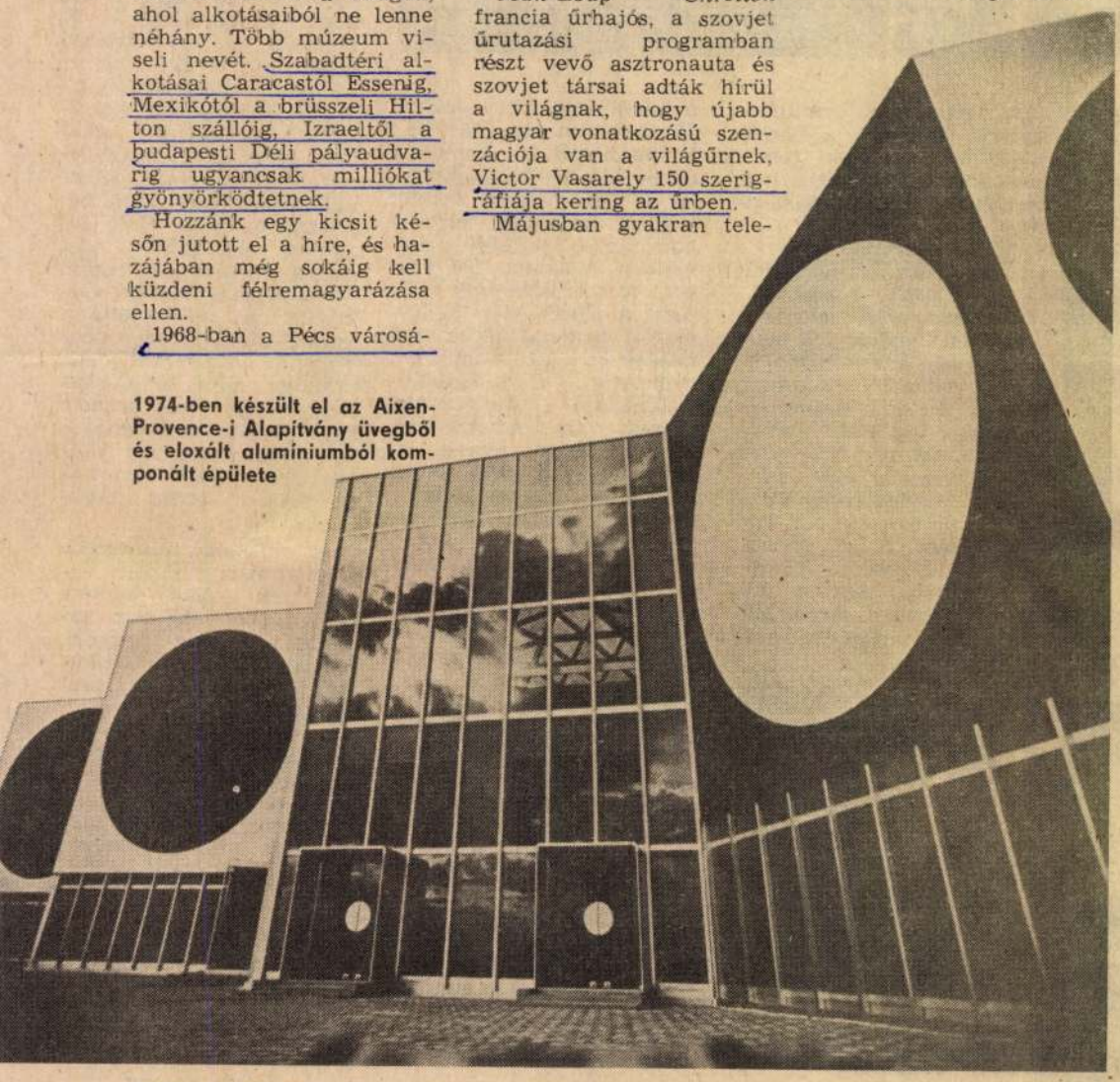

1974-ben készült el az Aixen-Provence-i Alapítvány üvegből és eloxált alumíniumból komponált épülete

NGVÁR

A kritikusnak — annak készültem, s tán még ma az is vagyok — szerepe és módszere egyaránt az, hogy idegen művekbe, álruhába öltözik. Ha *Flaubert*, csillagos remeke írása közben a legenda szerint így kiálthatott fel: „Bovaryné én vagyok!", akkor a kritikus, ha kellőképpen elmélyed a Bovarynéban, joggal lelkendezhet: „Flaubert én vagyok!" Életem során tehát magam és a világ kapcsolatából mindig az utóbbit igyekeztem megvilágítani, és elrejteni az „én"-t. Ne lássa senki, hol a reflektor forrása.

Az *én*, aki írásaim mögött rejtezik, nemcsak kritikus volt, hanem tanító — vagy polgári címén — tanár. A kritikus, aki én voltam, egy idő után odahagyta szűkebb szakmája téreit, az angol és a magyar irodalom egy-egy századát, kimerészkedett a tudomány biztonságos rókalyukából, s el-elkalandozott ott, ahol nagyobb kihívás fogadta. A világban. Előbb a nyelvek útjain indult el és a fordítások csapásán, mert a megismerésnek jobb módját nem látta. Szöveget ízeire szedni, fordulatokat az anyanyelven álmodni újjá, valószínűleg a legnagyobb iskola annak, aki anyanyelvén írni akar. Hiába lapult a zsebemben magyartanári diplomám, magyarul én csak annyira tudtam, amennyire a magyarok általában: henyén, gondatlanul, a tömörítésre való szándék nélkül, írásban komótosan, élőbeszédben lazán. Idegen nyelveknek, idegen szövegeknek kellett ráébresztenie arra, mire képes az anyanyelv, hajlékonyságával, erejével, kifejező kincseivel, szellemével. Ez a nyelv simulni igen, törni és alkudni nem képes.

Első meghódított területem a világból így lett az anyanyelv. Máig is birkózom vele, szerelmetes küzdelemben. Ha tanítani akarnék valamit, elsőbben ezt — nem azért, mert a hivatásos nyelvészekhez hasonlóan féltem a beszélők tömegétől, hanem azért, mert szívesen továbbítanám azt az örömet, ami birtokbavételét jelenti annak, amit látszatra ajándékba kapunk: a haza nyelvet. Érteni vélem én még azokat is, akik a katonai káromkodások szűk szókincsével bízzák rá indulataikat ropogtatható hangzóikra. Érteni vélem azokat is, akik a *szleng*, a tolvajnyelv, a diákbeszéd, az *argó* melegébe menekülnek. Szorongással vegyes örömből teszik. Valamennyiünk torkában ott a gömbcs, hogy jó lenne használni nyelvünk egészét, ott az akarat, hogy azt visszhangozzák belőle, amit a legjobban tudnak. Őket szeretném felszabadítani a nyelv kombinációinak végtelenje felé. Játékra is bíztatni, nem mással, mint a nyelvvel.

Ez a nyelv elevenen él az irodalom széles hömpölygésű folyóiban, a regényekben, darabokban, tanulmányokban. Ritkábban szól tiszta hangon azokban a műfajokban, ahol minden erejére szükség lenne: a cikkekben, a szösszene-

Vasarely Victor

1988. április 9., szombat

A Vasarely-fogalom

Az 1960-as évek elején a szinte mindent elárasztó op-art fogadta a Nyugat-Európába eljutó turistát. Vibráló színek, geometrikus formák harsogó fekete-fehérjei tették mozgalmassá a reklámot, az árucsomagolást. Az új ízlés végighullámzott az öltözködésen, s a divat olyan gyorsan terjedt, hogy pillanatok alatt az áruházak előtti standokat is elárasztották az op-artos sálak, ajándéktárgyak, a fekete-fehér pepita szemüvegkeretek. Nemcsak a félszázadnyi avantgárd törekvésekkel egyszerre és ömlesztve ismerkedő magyarok, de a művészeti és divatbeli meglepetéseket edzettebben fogadó helybeliek sem fogták fel elég gyorsan a jelenség újdonságát: a tempót, ahogyan egy alkotói műhely ötletei, javaslatai vizuális köznyelvvé lettek.

A Vasarely-fogalom nemcsak az op-artot jelenti, az újkonstruktivizmus e legtartósabb és legszerteágazóbb vonulatát, hanem azt az összetett, műszakilag korszerű műhelymunkát is, amibe beletartozik festmény és szeriográfia, a kifestőkönyv mustrája és javaslat az épületkomplexumok színbeli tagolására. Tíz éve írta az akkor hetvenéves Victor Vasarely, azaz Vásárhelyi Győző: „A művésznek csak egy helyes választása lehet: személyében változzék láthatatlanná... A SOKSZOROSÍTOTT MŰ és a SOKASÁG így összebékélve találkozni fog".

A program logikus, a siker szinte magától értetődő. Bárki megértheti, aki átlapozza a már magyarul is hozzáférhető Vasarely-kiadványokat, s a mélyebb összefüggéseket is felismeri, ha végignézi valamelyik hazai Vasarely-múzeumot, akár a pécsit, amely 1976 óta látható a művész szülőházában, akár az óbudait, amely tavaly nyílt meg a Zichy-kastélyban. Gazdag anyagukat a művész adományozta, akinek már a hatvanas évek óta rendszeres a kapcsolata nemcsak volt hazájával, hanem annak művészetével, művészeivel is.

Van tehát hol, miből tájékozódnunk Victor Vasarely hat évtizedes, szinte töretlen pályaképéről; elég csak néhány mozzanatára utalni, amelyek ezt a belőle áradó, sajátosan kortársi „tömegművészetet" előkészítették. Vasarely még itthon, a Bortnyik Sándor vezette Műhelyben szerezte meg a szakmai alapokat, és már elkötelezte magát a „funkcionális művészetnek", amikor 1930-ban Párizsban letelepedett. Korai munkái beletartoznak abba a Bauhaus-irányba, amely az akkori magyar reklámgrafika javát jellemezte. Voltak kitérői — ő maga tévutaknak nevezi őket —, amikor szürrealisztikus, metafizikus motívumokat keresett és kapcsolt össze, de fokról fokra érlelődött benne az az absztrakció, amelyet 1947-től egyértelműen vall: „A tiszta forma és a tiszta szín a világot tudja jelenteni. Ettől kezdve kompozícióim plasztikus térben, a forma—szín egységek akcióiból keletkeztek".

Ám ezek az akciók már jóval korábban kezdtek érlelődni. Egy 1935-ös kép teljes felületét piros-sárga négyzetek borítják, s a kép közepe felé a négyzetek kitágulnak és zsugorodnak: a kockázott felület bohóccá mozdul. Néhány év múlva jelent meg az annyira kedvelt zebramotívum: fehér-fekete sávok örvényléséből vagy finom elmozdulásából tűnik elő a zebra vagy a zebrák; a leheletkönnyű rajzokon túl nagyméretű tempera is látható Óbudán, két szövött kárpit Pécsett. Egy 1938-as plakátterv *(Mitin)* kockázott alapjából kidomborodni látszik a kardot, pajzsot tartó figura. Messze van még a színek, formák, tömegek variabilitásának számítógépes kimunkálása, de megvan már a lényegi gondolat, az esztétikai program. „Nálam nem a táblakép, hanem a kezdeti prototípus az »eredeti«: partitúrához hasonlítható, éppúgy lehet egy festmény eredendője, mint egy freskóé, faliszőnyegé, sokszorosításé vagy építészeti integrációé... A sokszorosítás tehát olyan »eredeti mű«, amely keletkezése pillanatában száz alakot ölt."

Ez az 1969-ben megfogalmazott összegzés már messze maga mögött tudja a célkitűző programot, és magában foglalja az érett, világszerte ismert, a legjelesebb múzeumokban őrzött s a köznapi utcaképben élő Vasarely-oeuvre lényegi tapasztalatait. Ez a munkásság nemcsak azért hatásos, mert váltakozik benne a festmény és a kollázs, a kinetikus mű, a két- vagy háromdimenziós sokszorosított alkotás. Azért hatásos és hatékony, mert minden mű és minden tervjavaslat és felszólítás: variáljátok, alkalmazzátok, folytassátok e képi gondolatokat, hogy jobban megértsétek a világra jellemző változást. Ahogyan hajdan a bohóc a pepita síkból, az érett oeuvre-ben félgömbök türemlenek befelé vagy kifelé a képből, a szín-formával szerkesztett sík termek mélységének illúzióját kelti, vagy szögletet, pozitív—negatív tömeget láttat. S a szem mozgásán, az aktív nézésen múlik, hogy a formai-színbeli törvényszerűségek mennyire hatnak. Pontosabban szólva: a szín-formák azok, amelyek aktív nézésre kényszerítenek, s a vibráló nyugtalanság derűs harmóniává oldódik, a játék örömére ösztönöz.

A Vasarely-féle funkcionális jelleg, célszerűség velejárója, hogy a legkülönfélébb méretekben és rendeltetésben alkalmazható, a tenyérnyi intimitástól az előre gyártott és integrálható építészeti elemekig, a nagyméretű falikárpittól a plexi sakkjátékig. A technikai-művességi precizitás az egyik alapfeltétele a minden méretre és műfajra jellemző eleganciának, amely ma még inkább az intim szférában és a belső térben érzékelhető, de nemzedékeket készít fel egy majdan megvalósuló „színes város" variálható vizuális rendjére. Ezt a célt szolgálja közvetlenül vagy közvetve a legtöbb Vasarely-alapítvány, így a gordes-i Vasarely Didaktikai Múzeum (1970), az aix-en-provence-i alapítványi kutatóközpont (1976), a New York-i Vasarely Center (1978). A legújabb, az óbudai múzeum is bizonyítja az életmű annyira mai, annyira magától értetődő és volumenében, hatásában mégis szinte egyedülálló tanulságát: hogyan válik vizuális közkinccsé az egyéni alkotói kezdeményezés, hogyan lesz a „személyében láthatatlan" művész a „sokaság" látáskultúrájának motorjává.

A ma nyolcvanéves Vasarely milliókat ajándékozott meg fiatal szemmel.

Aradi Nóra

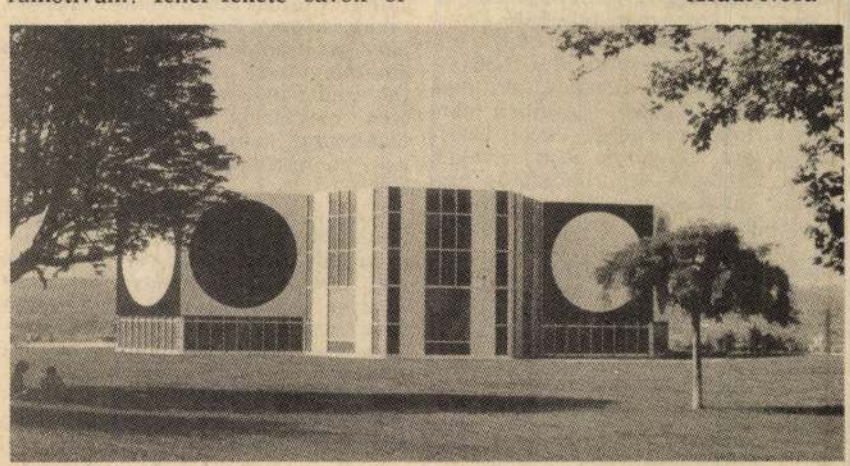

Vasarely-alapítvány Aix-en-Provance-ban.

Gianni Toti:

MONDJÁK – MONDJUK

Részlet egy József Attilához kiáltó ciklusból.

Megleltük, Attila, a régi pengét,
mit karmai közt őrzött meg halálod,
csak halk beszédek s hangos hallgatások
káprázzák, amit műved vetített szét,

de érezzük a szót, ahogy üzennéd:
a tollhegyen s a nyelvhegyen forog ma
és rimátkozni *hív, halkan kioldva*
ismerész *emlékű* agyatkozásod,

hogy késedelmes jövőnk meg ne ossza
a tollkés és a kés-toll igazát, mert
ott zsiralmas *az észnyi űr nagy odva,*

ahol tanyát a toll is antennán ver
s mit sem tudat. Te végleges, talán jobb
nem válaszolnod, míg időnk nem áll fel.

BARANYI FERENC FORDÍTÁSA

Törő István:

SZÁRNYALÓ SZÉLBEN

Ahogy a tenger mossa a partokat,
ereink falát a vér, megbolydulunk
akár a hangyák, felgyülik bennünk
is a tengerek zaja, a hímek
ösztöne ágyékunk táján tekereg,
s vallatjuk magát a tüzet,
kisérgetjük a falánk lángot,
mert belénk kapott már, de
kapcsolatunkban ott az üzlet:
alázatos, és kegyetlen,
eldobáltuk a képzelet-harmóniát,
most minden valós, és meztelen,
a kép, a fák, a frissítők,
s a kert végén a lomha
máglya, marad minden a régi
szép, fuldoklás az ingoványban,
beburkolózunk a megértés álarcába,
s megmotoz a szél, petyhüdt
arcunkra bíborfoltokat fest
a március, s a szárnyaló
fényben érezzük, ahogy
a bizalom fölöttünk köröz.

Simor András:

JÓZSUÉ IMÁJA

Inkább féljenek engem,
de őket mindenáron
elviszem ama földre,
hiába csinált Áron
aranyborjút, amelytől
megszédül a szegény nép,
és elfelejti Mózest,
az Isten rendelését.
Ezekkel, mert más nincsen,
a sok félénk szivűvel,
kiket rémít a puszta,
és még inkább a tűzjel,
és kik jámbor öreggé
hazudják ama Mózest,
ki az Úrral vitázva
véste a törvényt ott fent;
ahová nem száll angyal,
s ahová nem lát Áron,
eljutunk ama földre,
eljutunk mindenáron.

Mondd és írd

BIRTOKOS SZERKEZETŰ UTCANEVEK

Az utcanevek legfőbb jellemzője, hogy szinte valamennyiben megtalálható az *út, utca, tér* stb. közszói elem. A szószerkezet élén állhat tulajdonnév: *Kossuth utca, Petőfi tér,* vagy köznév is, mint a *Béke út, Jázmin tér.* Ezekben az utcanevekben az előtag jelentése rámutat a névadás indítékaira is. Alaktani szempontból jelöletlen alakulatok, mivel egyik tagjuk sincs toldalékolva.

Vannak azonban olyan utcanevek is (s nem is kis számban), melyekben a birtokos személyrag, illetve -jel birtokos szerkezetre utal. Nemrégiben egy bűncselekményt ismertető írásban olvastuk a következőket: „A 32 éves gépszerelő azon az estén egy *Nagy Lajos király útjai* sörbárban oltotta szomját." Az idézett szövegből kiemelt többelemű utcanév *út* szavához egyes szám 3. személyű birtokos személyrag, ehhez pedig az *-i* melléknévképző járult. Az utcanév — mondatbeli szerepére nézve — kijelölő jelzője a *sörbárban* helyhatározónak. Megfigyelésem szerint az ilyen és ehhez hasonló utcanevek nehézkesek (és nehézséget is okoznak) a mindennapi használatban. Sokszor még félre is érthetők, pl. az *útjai* első olvasásra többes számú birtoknak is vélhető, mivel az *-i* nemcsak melléknévképző, hanem birtoktöbbesítő jel is lehet.

Kálmán Béla kitűnő munkája, A nevek világa szintén bemutat néhány birtokos szerkezetű utcanevet. Közülük hadd álljon itt mutatóba: *Demokrácia útja, Felszabadulás útja, Magyar—Szovjet Barátság útja, Tanácsköztársaság útja.* Több magyar városban, községben található *Szovjet Hadsereg útja.* Tudjuk, hogy a budapesti *Népköztársaság útja* többszöri névváltoztatás révén kapta meg mai nevét. Régebbi neveiben nem volt birtokos szerkezet. Vácott az *Ifjúság tere, Mártírok útja* neveken kívül található egy többszörös birtoklást kifejező utcanév is. A *Népek barátságának útja* elnevezés annyira bonyolult, hogy a birtokos jelző *-nak* ragja az előbeszédben többnyire el is marad. Az ilyen típusú nevekben a határozott névelő hiánya is zavaró.

Jelölt birtokos szerkezetek előfordulnak jó néhány helységnévben is. Közismertek a *-laka, -háza, -telke, -földe, -falva* végű helynevek. Lássunk ezekre is néhány példát! Ilyenek: *Farkaslaka, Orosháza, Gutorfölde.* Nyelvtanaink, igazodva az élő nyelvszokáshoz, azt tanítják, hogy az ilyen helynevek *-i* képzős alakjaiban (rendszerint) kiesik a magánhangzó a szó végéről, következésképp *farkaslaki, orosházi, gutorföldi* szóalakot ejtünk és írunk. Találkozunk a *-falva* végződés helyett az ebből rövidült *-fa* utótaggal is: *Ostffyasszonyfa, Gógánfa* stb. Érdemes megjegyezni, hogy ezek a birtokos szerkezetű földrajzi nevek annak az emlékét őrzik, kinek a faluja, földje stb. volt a település. Nyíregyháza város nevében a hajdani *Nyír* falu *egyháza,* azaz temploma, Bélapátfalva nevében pedig a *Bél*-kő mellett épült *apátság* rejlik. A *Gutorfölde* községnév német személynévi előtagból és magyar köznévi utótagból álló birtokos szerkezetű összetett szó, ti. *Gutor*(nak a) *föld*(j)*e.*

Míg a fenti példákban a birtokos szerkezetnek tárgyi alapja van, a *Nagy Lajos király útja* típusú utcanevekben csupán újabb kori önkényes névadás játszik szerepet. Senki sem gondolja komolyan, hogy Nagy Lajos király birtokolta a szóban forgó utcát. Örs vezér sem mondhatta magáénak azt a teret, amely ma jelentős tájékozódási pont Budapesten. Itt arról van szó, hogy jeles történelmi személyekről, eseményekről, magasztos eszmékről, néha egyebekről is elnevezünk utcákat, tereket, egyéb közterületeket. A névadáskor csak igen ritkán mérlegelik a nyelvi megszerkesztettséget, néha még a jóhangzást is figyelmen kívül hagyják. Az a törekvés, hogy az utcanév fogalmi tartalma pozitív töltésű legyen, mindenképpen helyeselhető. A *Népek barátságának útja* és itt nem említett társai azonban azt mutatják, hiába utal az elnevezés valamilyen magasztos vagy rokonszenves fogalomra, nem alkalmas utcanévnek, ha nyelvtani szerkezete nehézkes.

Mi hát a teendő? Talán az a legfontosabb, hogy utcanevet csak nagyon indokolt esetben változtassanak meg. De ez már hagyományőrzés kérdése. Ha viszont új utcaneveket keresünk, kerüljük a birtokos szerkezeteket, azaz maradjunk meg a rövidebb, és könnyebben toldalékolható *Nagy Lajos király út, Felszabadulás út, Tanácsköztársaság út, Örs vezér tér* alakok mellett.

Dóra Zoltán

VASARELY

1990 ① 4[illegible],7

91 2. 47
3. 62.
4. 25
7. 12.

Új Művészet

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Victor Vasarely

DAILY NEWS

1980 APR 17

1021

Streit um Vasarely-Schöpfung

Paris (DPA) — Ein unbekannter Auftragsmaler will dem Maler Victor Vasarely die Urheberschaft an einem Kunstwerk streitig machen. Es geht um das von Vasarely konzipierte und von dem wenig bekannten jungen französischen Maler Jacques Valluet ausgeführte vier Quadratmeter groß Werk „For pok", um dessen Bezahlung sich die beiden Künstler in die Haare gerieten.

Der aus Ungarn stammende Vasarely, ein Hauptvertreter der auf optischen Illusionen beruhenden Op-Art, hatte Valluet im November vergangenen Jahres beauftragt, nach seinem Entwurf das Werk auszuführen. Vasarely erfand ein „Farbenalphabet", verschiedene Ausführungen vergab er als „mechanischen Vorgang" an andere Künstler. Also sei Vasarely der Urheber, Valluet nur der Ausführende, betonte Vasarely-Anwalt Funck-Brentano in Paris.

Valluet erklärte dagegen nach dem Streit um die Bezahlung, er habe das Motiv und die Farben ausgesucht. Der „Geistermaler" gab das Opus in gerichtliche Verwahrung und lief zum Kadi. Ob ein Pariser Zivilgericht dem Klagebegehren Valluets, der sich als geistiger Vater betrachtet, stattgeben wird, steht zur Zeit noch nicht fest.

Mittelalterliche

In Pécs wurden Überreste a einer Majolikawerkstatt, Arbeit geräte und Erzeugnisse aus de 15.-16. Jahrhundert, freigele Die in Bruchstücken erhalt gebliebenen Ziergefäße m Zinnglasur wetteifern in d künstlerischen Gestaltung m dem Niveau der berühmt Werkstatt im Budaer Palast v König Matthias.

Bei Instandsetzungsarbeit im Keller eines Hauses in d Innenstadt wurde eine Höhlu entdeckt, die sich dann als ei wahre Schatzgrube erwies. wurde festgestellt, daß ein alt Brunnen vor 450-500 Jahren m den Abfällen einer Majolik Werkstatt zugeschüttet wur Die Datierung wird durch Mü zen der Könige Matthias u Ulászló erleichtert. Die Fun stücke sind zumeist Überres von halbfertigen bzw. mißlung nen, beschädigten oder zu sta gebrannten Majolikagegenstä den. Sie sind mit Blattmuste

Wasser
am Vel

Am zweitgrößten See Ungar dem Velence-See, finden vom

MDK

[Victor] Vasarely, festő
[Vásárhelyi Victor]

Vasarely pécsi születésű.
Martyn mellett is nagy hatással van a pécsi képzőművészekre.

Rózsa Gyula: Modernisták és konzervűek 7

Népszabadság, Bp. 1969 máj. 23.

MDK

Vasarely [Victor], Jestő

Vásárhelyi Győző,

A Szépművészeti Múzeumban kiállítás nyílt meg a Vasarely által ajándékozott anyagból [118 lap]. – Néhány modern grafikai szerzeményt is hozzácsatoltak a tárlathoz. Pl. egy Picasso-linómetszetet. (fenesik): „Mint a napfényre vagy a vitaminra..." 2.

ESTI HIRLAP

Bp. 1969. júl. 12.

I.

Vasarely

is-közvetve-Kassák aktivizmusától és a Bauhaustól érkezett. Első mestere 1928-29-ben Bortnyik Sándor volt, aki akkor tért vissza Németországból Budapestre. Bortnyik megadta a szükséges kezdeti tájékozottságot a fiatal művésznek, aki aztán Párizsba költözve is ezt a racionális irányzatást követte és évtizedeken át kizárólag csak a geometrikus absztrakció stílusában festett. Moholy Nagy László és a francia szellemű Arp művészetének hatása ismerhető fel ezeken a kompozíciókon.

Perneczky Géza: Tanulmányút a Pávakertbe (V.)
Új Irás VI. évf. 1966. márc., 3. sz., 102. l.

Vasarely II.

hibátlan műveket hozott létre, azonban továbbra is a táblakép-műfaj keretei között, s így e képek sok újat nem hozhattak a geometrikus formavilág architektonikus „képességei" rejtve maradtak a kis formátumban, ugyanúgy rejtve, mint ahogy Malevics és Mondrian is csak idealizált előképei lehettek az architektonikus gondolkodásmódnak. Vasarely azonban végigtanulmányozta e tradíciók belső fejlődését és felismerte, hogy egyedül a Bauhaus építészeti keretei tudták az idealizmust praktikus realizmusszal fölváltani, csak az architektonikus feladatok tudatos szolgálata oldozhatja fel a geometrikus formavilágot az értelmetlen körbefogás ötlete alól.

Új Irás VI. évf. 1966. márc., 3. sz. 102. l.

Vasarely III.

A nyugatnémet Kasselben 1964-ben egy igen jelentős nemzetközi seregszemle nyílt, a harmadik „Documenta" kiállítás, amely a második világháború utáni avantgárde képzőművészetet volt hivatva bemutatni. Ennek a kiállításnak egyik szenzációja ~~volt~~ Vasarely átütő sikerű bemutatkozása lett. Vasarely, kilépve a táblakép-műfaj keretei közül, óriási felületeket, plasztikus térformákat, köztük kifejezetten építészeti oszlopokat mutatott be Kasselben, s ezek az architektonikus formák virtuóz könnyedségű geometrikus alakzatokkal voltak borítva.

Perneczky Géza: Tanulmányút a Pávakertbe (V.)
Új Irás VI. évf. 1966. márc., 3. sz., 102. l.

Vasarely

IV.

A nyugatnémet Documenta-tárlat egyúttal az érdeklődés és az igények súlypont-eltolódását is megmutatta. A nyugatnémet ipar és társadalom túljutott a „gazdasági csoda" első, mohón gazdagodó korszakán és kezdett esztétikussá válni. A német képzőművészeti élet az ötvenes években még a francia és az amerikai törekvések provinciája volt, a tachizmus divott, sokszor elég felhigított és jellegtelen formában. Nemcsak Vasarely racionalizmusa hatott üdítően ebben a provincializmusban, hanem azoknak a fiatal német művészeknek a jelentkezése is, akik a gesztus festészet lírai szabadságának ellenzőiként léptek fel és hajlette a mérnöki szellemnek és a jellegzetesen német metafizikának a... képzőművészeti vegyületét hozták.

Új Irás VI. évf. 1966. márc. 13. sz. 102. C.

Vasarely

...a szocialista művészetnek még határozottabban, még tudatosabban és főként még szerezettebben (s nem egyéni meggondolásból, mint Vasarely) kell céljául vallani, hogy mindenki számára akarja a művészetet.

Miklós Pál: Két kiállítás között.
Új Irás VI. évf. 1966. jan., 1. sz. 107. l.

Victor Vasarely

Grafika (repr.)

Új Írás VI. évf. 1966. márc. 3. sz. 89. l.

Victor Vasarely

A párizsi Denis René galériában
találkoztam doktor Faustus egyik
reinkarnációjával. Victor Vasarely
volt, az Op Art vezéralakja. Képei a
falon függtek, szinte szóról szóra úgy,
ahogyan a „látható akusztika" Jonathán
apó vonója nyomán kirajzolódott. (Ho-
mokszemek elhegezkedése lemezaek vo-
nóval való rezgésbehozásakor.)
Perneczky géza: Tanulmányút a Pávakertbe (V.) Doktor Faustus játékai.
Új Irás VI. évf. 1966. márc., 3. sz. 98. l.

I.

Vasarely

azonban nem az Op Artról beszélgetett. Még nem nyílt meg az 1965-ös nagy New York-i Op Art kiállítás, még nem robbant ki az új „izmus" bombája, a szó sem volt ismert. Vasarely, aki a Denis René Galériában némileg társis és nemcsak kiállító művész... pergő magyarsággal ... társalgott... közben a képeket néztem, vajon látszik-e valami kelet-európai vonás a harminc évvel ezelőtt elszármazott művész alkotásain. Vasarely szemége azonban vissza-visszaréntott és végül egy... nagyon újszerű és érdekes kiállítás emlékével távoztam.

Perneczky Géza: Tanulmányút a Pávakertbe (V.) Új Irás VI. évf. 1966. márc., 3. sz. 98., 100. l.

Vasarely

II.

néhány hónap mulva neve mellé
irhatta az Op Art jelzőt is... Az Op Art
... az illuzionista, a vibráló hatású or-
namentika szükségszerűségeként jelent-
kezett, és a műtermekben, ahol lassan ki-
alakult, mérnökszellemű alkotók, a fal-
diszítő művészet lehetséges változatai-
nak szorgalmas kutatói dolgoztak...
Vasarely ~~[illegible]~~ képeinek „természettudo-
mányos" kompozíciója továbbra is hivat-
lan vendégnek tetszhet a művészet szent
hajlékában. Éppen mert annyira racio-
nális, tűnik boszorkányos irracionalitás-
nak!

Perneczky Géza: Tanulmányút a Pávakertbe (V.)
Új Irás VI. évf. 1966. márc., 3. sz. 100. l.

I.

Vasarely

A Pop Art megkontrázása a hangrásban of hasonló, szellemében azonban nagyon is ellenkező Op Art-tal mindenképpen zseniális lépés volt, és ezt a manővert valószínűleg Vasarelynek kell tulajdonítanunk. De mit sem ért volna Vasarely öltete, ha nem áll mögötte egy következetes életmű, valamint a Bauhaus iskolájának és a képzőművészeti szintéris gondolatkörének sok évtizedes disziplinája.

Perneczky Géza: Tanulmányút a Pávakertbe (V.) Doktor Faustus játékai.

Új Irás VI. évf. 1966. márc., 3. sz. 102. l.

Vasarely Victor

1908-ban Pesc (Pécsett) született, 1928/29 években az ugynevezett magyar Bauhaus tanitványa Budapesten; 1930 óta Franciaországban él.

Lehmisch, Brigitte: Victor Vasarely, Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969 április 17. 57 l.

Vasareli Viktor

Alkotásaival nevet szerzett magá-
nak Európában.

Bálint Endre: The Search for the
Archetypal Form. The New Hungarian
Quarterly, Budapest, 23. sz. 89 l.
1966.

Victor Vasarely

Érdemes felfigyelnünk pl. Victor Vasarely, a Párizsban élő művész vallomására, amellyel tevékenységének és érdeklődésének megváltozását, a festészettől az építészeti dekoráció felé fordulását magyarázza:

„...a táblakép festészet, amelyet ugyan... nagyon jólesik művelni, mégiscsak szükkörű közönségnek szánt kamarazene. A másik gondolatom... hogy nincs jogunk közönyösen elmenni a városok hogy átalakítása mellett... Nemcsak a „művészet barátai" számára kell dolgoznunk, hanem mindenki számára!"

Új Irás VI. évf. 1966. jan., 1. sz., 107. l.

Vásárhelyi Győző

Ápsilisban rendezi meg a pécsi Janus Pannonius Múzeum Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely) műveinek kiállítását. A művésznek az a 42 grafikai alkotása kerül bemutatásra, melyet nemrég adományozott szülővárosa múzeumának.

(A Jelenkor krónikája.)

Jelenkor XII. évf. 3. s., 1969. márc., 318. l.

Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely)

Áprilisban rendezi meg a pécsi Janus Pannonius Múzeum Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely) műveinek kiállítását. A művésznek az a 42 grafikai alkotása kerül bemutatásra, melyet nemrég adományozott szülővárosa múzeumának.

(A Jelenkor krónikája.)

Jelenkor XII. évf. 3. sz. 1969. márc., 318. l.

Victor Vasarely

Áprilisban rendezi meg a pécsi Janus Pannonius Múzeum Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely) műveinek kiállítását, a művésznek az a 42 grafikai alkotása kerül bemutatásra, meget nemrég adományozott szülővárosa múzeumának.

(A Jelenkor krónikája.)

Jelenkor XII. évf. 3. sz. 1969. márc., 318. l.

Vasarely Victor, festő-grafikusművész

a külföldön dolgozó magyar származású képzőművészek második kiállítását rendezik meg Budapesten. Schöffer Miklós, Vasarely Victor művészete Franciaországból lehet fontos számunkra.

Forrás:
1982. nov. 11.

A MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM
ÉS A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT
VICTOR VASARELY KIÁLLÍTÁSÁNAK
MEGNYITÁSÁRA
1982. OKTÓBER 2-ÁN, 11 ÓRÁRA
MEGNYITJA:
TÓTH DEZSŐ
MŰVELŐDÉSI MINISZTERHELYETTES
SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM
BUDAPEST, HŐSÖK TERE

MAHIR – 82-1311 KVNYD

Vasarely, Victor

Josó

VASARELY-KIÁLLÍTÁS nyílt Zágrábban hétfő este a Grade múzeumi kiállítóközpontban. A világhírű művész egész életművét bemutató tárlat anyagát a pécsi Janus Pannonius Múzeum bocsátotta rendelkezésre.

Népszabadság, 1988. dec. 14.

Victor Vasarely
MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1983 APR 3
NÉPÚJSÁG (HEVES)
1021

A 75 esztendős Vasarely köszöntése

Vasarely-portré

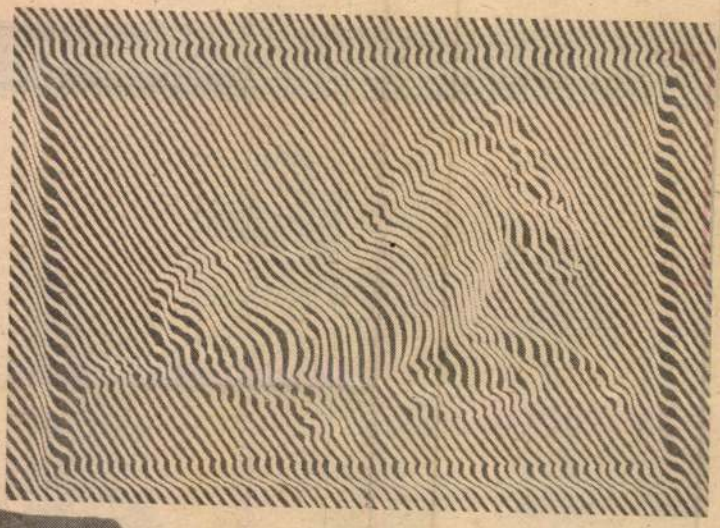

Zebra (1938) (gyapjú szövött)
(Fotó: MTI—KS)

Vásárhelyi Győző, akit a világ Vasarely néven ismer, 75 esztendővel ezelőtt született Pécsett, 1908 áprilisában. Budapesten végezte tanulmányait Bortnyik Sándornál 1928. és '29. között, innen érkezett Párizsba, ahol kezdetben grafikával és illusztrációk készítésével foglalkozott. A tudományt hívta segítségül a piktúra megújításában; a XX. század mérnök-festője, aki a tudatosságot és az intuíciót egyaránt elsődlegesnek tartja.

Vasarely életművének jelentősége abban áll, hogy helyesen mérte fel a képzőművészet új feladatát az op-art és a kinetikus művészet általánossá tételében. Ez az általánosítás, a mű hiánytalan kiterjesztése többé nem illúzió, hanem az általa megálmodott „színes város" alapja. Ez a méretbeli növekedés megszünteti elgondolásában a táblakép egyeduralmát, a festészetet a környezetkultúrába integrálja, s ezzel lehetőségeit is bővíti. Ebben az újításban lelte meg szerepét, művészete így lett világműhely a 60-as években.

Elemzéssel kezdte pályafutását, olyan számbavétellel, mely minden izmus tanulságait feldolgozta azzal az igénnyel, hogy továbblépjen a fölösleges ismétlések és zsákutcák helyett. Ez igazolja teremtően bátor szellemiségét, vállalkozó kedvét, tehetségét. Mindez azonban nemcsak a képességből fakad, hanem mérlegelésének helyes prognózisából, az európai képzőművészet időszerű feladatából, melyet elsőként érzékelt. Mérnöki, iparművészeti, építészeti festészet az övé, a rajz és a szinte természettudományos tudatosság. Vasarely műveinek az alaptörvénye. Képterveit egész team kivitelezi elsajátítható technológiával. Vasarely e kollektivizmussal megszüntette a festészet ösztönösségre épült legendáját, bár technicizmusa nélkülözi a várossá növekedő színtér megálmodását.

Kollázsaival, zebra-tanulmányaival nagyon tudatosan készült a nyitásra a 30-as évek végén. Megjárta útját, s a laboratóriumi pontosság nem mond ellent friss képzelőereje szüntelen megújulásának, sőt igényli ezt a matematikai szabatosságú tervezést.

Születésének 75. évfordulóján örömmel gondolunk arra, hogy miközben Vásárhelyi Győző — Vasarely neve fogalom lett, s művészete hat az egész világon, egész tábor folytatja, építi (Nádler István, Baska József, Schöffer Miklós, Nemcsics Antal és annyi más külföldi és magyar művész) azt a Színországot, melyet ő álmodott meg elsőként a világon a világnak. Vasarely hazájának adományozott műveinek sokaságából múzeumot alapított Pécsett és Budapesten.

L. M.

NYUSZI VAGY TOJÁS? Húsvét közeledvén színes képösszeállításunk élére természetesen egy kis nyuszi képét akartuk tenni, de hamarjában egyetlen tapsifüles fotóját sem leltük a szerkesztőség archívumában. Úgyhogy megmaradtunk a másik húsvéti szimbólumnál: a tojásnál. Persze akadhat férfi olvasóink között esetleg olyan, aki úgy véli, hogy a jókora csokoládétojások helyett inkább a köztük ücsörgő ifjú hölgyet fogadná el ünnepi ajándékként...

Már próbaútját is megtette az társaság „Skyship 500" elnevez Párizs fölött (lent balra az Ei azzal a kéréssel fordult a franc jójával rendszeres járatot, eg Párizs két távol fekvő nemzetk Gaulle (Rolssy) és Orly között méter/óra sebességgel haladó l szerre tíz utast szállítana

A képünkön látható fiatalember, a Coventry-i Richard Green nem akármilyen eredménnyel végzett el egy tizennyolc hónapos állami műszaki vezető tanfolyamot: maga Margaret Thatcher kormányfő nyújtotta át a ki-

Victor Vasarely

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 APR 10

DAILY NEWS

1021

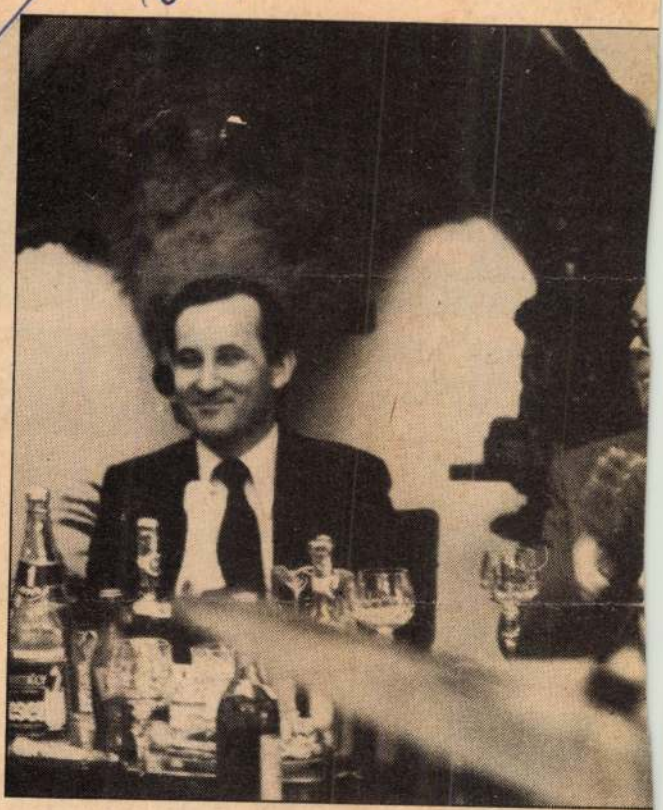

Victor Vasarely (with spectacles) pictured during his Mar Tibor Csepei (extreme left) with Mrs Csepei (extreme rig Barsan, French pianist (spectacles, seated), a direct desc mother, both of whom accompanied the painter on h

As the master turns 75

A visit to a Vasarely

"Mathematics and music are known to be closely related, and Victor Vasarely's art shows affinities with them in that it is, like they are, a specifical, logically built-up, orderly world, which is why it gives me such intense pleasure", said music teacher, musician and art collector Tibor Csepei, perhaps the most enthusiastic admirer in this country of the works of the Hungarian-born French "high-priest" of Op Art, who celebrates his 75th birthday today. (A festive birthday anniversary concert of works composed by György Geszler in homage to Vasarely was arranged at the Museum of Fine Arts Friday evening.)

A youthful-looking 50-year-old teacher and writer of light music, who, along with his wife and

the master's kinetic p
is now the proud ow
of them—plus six of t
latest works which r
three days ago. Vasa
him a friend—Csepe
wife, Margit Orosz, co
bass guitarist, last y
Vasarely and his w
painter's museum and
in Gordes and Aix-e
putting in appearance
five-member Hawaii
plan to go there again
July.

Csepei is an unusu
many ways. He is ge
ing energy and chee
spite a gruelling 15-
day and only five
Also, it is not ofte
meets a cobbler's son
in an attractive flat
the latest

lews Agency MTI
BUDAPEST

Neueste N

doran guerrilla
-Borge

INTERFOTO MTI/TASS

ANAYA MONTES, ler of the Salvadoran beration Forces (FPL) r of the General Mil- and of the FMLN for vas brutally murdered n April 6, by unknown who broke into the e the guerrilla leader in Nicaragua

government came to power at the end of a civil war in July 1979.

The FMLN command, meanwhile, in a broadcast over its clandestine Radio Venceremos, ordered all its forces in El Salvador to launch a new offensive to avenge the murder.

Meanwhile, Nicaraguan Air Force planes discovered a US Navy warship "spying" in Nicaraguan territorial waters west of Punta Cosiguina in the Pacific Ocean, military sources said on Friday.

"The operation of this US war frigate is provocative," said a Defence Ministry official, adding that the boat was "threatening our country" by violating Nicaragua's sovereignty.

Nicaragua's Defence Ministry said air force planes found the American ship in "the vigilance line in the Fonseca Gulf" on Wednesday.

They said witnesses reported it had been lying 18 nautical miles west of the Punta Cosiguina off the western Chinandega province since March 9.

n American efforts
bate regional crises

April 8 (MTI) — Sev- American countries

ed in Panama on Thursday to discuss the situation. On Friday

Victor Vasarely

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Graphikausstellung

DAILY NEWS

1982 OKT 13

1021

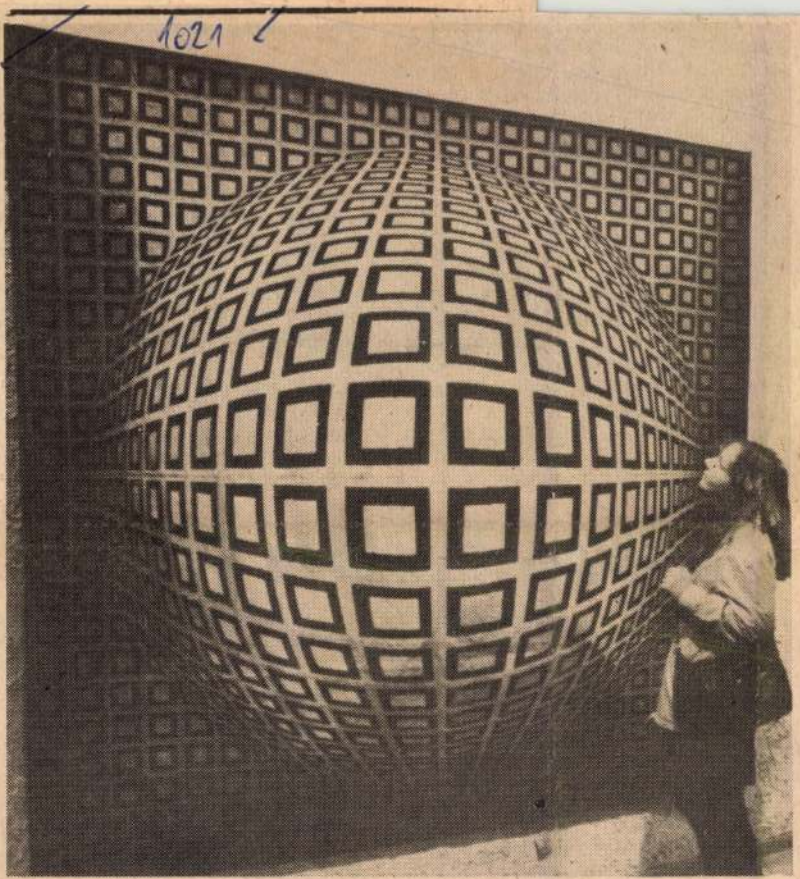

Ein aufgeblasener Teppich? Schein trügt, denn dieser pich, ein Werk des in Frankf lebenden gebürtigen Un Victor Vasarely, eines der Eh nate einer Schau französis Wandteppiche und Gobelins Frankfurt/Main, ist so flach seine „normalen" Artgenossen

INTERFOTO MTI

Paris – Nach einem FIA-Berufungsgericht hat nun auch ein Pariser Appellationsbericht die Forderung des Williams-Formel 1-Teams nach einer Revidierung der Ergebnisse des Brasilien-GP vom 21. März zurückgewiesen. Nach dem Rennen in Rio waren der Sieger Nelson Piquet (Bra) und der Zweite, der spätere Weltmeister Keke Rosberg (Fi), nach einem Protest von Ferrari und Renault wegen „Untergewichts" ihrer Boliden dis-

Peking, 12. Okt. (
Bundespräsident Ka
ist am Dienstag, d
Tag seines Staatsbes
king, zu einem
Meinungsaustausch
chinesischen Minis
ten Zhao Ziyang z
troffen. Bereits am Montag hatte er mit dem Vizevorsitzenden des chinesischen Volkskongresses, Peng Zhen, konferiert.

Der Bundespräsident kündigte an, daß in Kürze ein bundesdeutsches Konsulat in Schanghai und ein chinesisches Konsulat in Hamburg eröffnet würden. Er erklärte, daß der Standpunkt der beiden Regierungen in der Beurteilung der weltpolitischen Probleme sich in vie-

ser Staaten", die Anwendung und Androhung von Gewalt zurück. Die BRD wünsche eine sich auf die ganze Welt erstreckende Abrüstung und ein Gleichgewicht der Waffen auf möglichst niedrigem Niveau, betonte er.

Der Besuch des Bundespräsidenten fällt mit dem zehnten Jahrestage der Aufnahme diplomatischer Beziehungen zwischen China und der BRD zusammen.

Straßenschlacht in Neu Delhi

Neu Delhi, 12. Okt. (AP/DPA/Reuter) — Bei einer gewalttätigen Demonstration mehrerer hundert militanter Sikhs vor dem indischen Parlament in Neu Delhi sind vier Demonstranten von der Polizei erschossen worden. Nach Mitteilung eines Polizeioffiziers wurden weitere fünf Sikhs und etwa 60 Polizisten verletzt.

Die militanten Demonstranten gehören zu einer Gruppe von rund 5000 Sikhs, die am Sonntag aus dem Bundesstaat Punjab nach Neu Delhi gekommen waren. Sie forderten die gerichtliche Untersuchung eines schweren Unfalls im Punjab, bei dem zahlreiche politisch aktive Arbeiter getötet worden waren und verlangten mehr Autonomie für Punjab.

Victor Vasarely

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festő-grafikusművész

DOLGOZÓK LAPJA

APR 9

1021

Vasarely

Vásárhelyi Győző, akit a világ Vasarely néven ismer, 75 esztendővel ezelőtt született Pécsett, 1908. április 9-én. Budapesten végezte tanulmányait Bortnyik Sándornál 1928 és '29 között, innen érkezett Párizsba, ahol kezdetben grafikával és illusztrációk készítésével foglalkozott. A tudományt hívta segítségül a piktúra megújításában: a XX. század mérnök-festője, aki a tudatosságot és az intuíciót egyaránt elsődlegesnek tartja.

Vasarely portréja

Vasarely életművének jelentősége abban áll, hogy helyesen mérte fel a képzőművészet új feladatát az op-art és a kinetikus művészet általánossá tételében. Ez az általánosítás, a mű hiánytalan kiterjesztése többé nem illúzió, hanem az általa megálmodott „színes város" alapja. Ez a méretbeli növekedés megszünteti elgondolásában a táblakép egyeduralmát, a festészetet a környezetkultúrába integrálja, s ezzel lehetőségeit is bővíti. Ebben az újításban lelte meg szerepét, művészete így lett világműhely a 60-as években.

Elemzéssel kezdte pályafutását, olyan számbavétellel, mely minden izmus tanulságait feldolgozta azzal az igénnyel, hogy továbblépjen a fölösleges ismétlések és zsákutcák helyett. Ez igazolja teremtően bátor szellemiségét, vállalkozó kedvét, tehetségét. Mindez azonban nemcsak a képességből fakad, hanem mérlegelésének helyes prognózisából, az európai képzőművészet időszerű feladatából, melyet elsőként érzékelt. Mérnöki, iparművészeti, építészeti festészet az övé, a rajz és a szinte természettudományos tudatosság. Vasarely műveinek az alaptörvénye. Képterveit egész team kivitelezi elsajátítható technológiával. Vasarely e kollektivizmussal megszüntette a festészet ösztönösségre épült legendáját, bár technicizmusa nélkülözi a várossá növekedő színtér megálmodását.

Kollázsaival, zebra-tanulmányaival nagyon tudatosan készült a nyitásra a 30-as évek végén. Megjárta útját, s a laboratóriumi pontosság nem mond ellent friss képzelőereje szüntelen megújulásának, sőt igényli ezt a matematikai szabatosságú tervezést.

Születésének 75. évfordulóján örömmel gondolunk arra, hogy miközben Vásárhelyi Győző — Vasarely neve forgalom lett, s művészete hat az egész világon, egész tábor folytatja, építi (Nádler István, Baska József, Schöffer Miklós, Nemcsics Antal és annyi más külföldi és magyar művész) azt a Színországot, melyet ő álmodott meg elsőként a világon a világnak. Vasarely hazájának adományozott műveinek sokaságából múzeumot alapított Pécsett és Budapesten.

L. M.

Zebra (1938) (gyapjú, szövött)

Költészet napja 1983

A vers és olvasója

Söprik a játszóteret. Kibombáztak egy házat az utcából, a romot elhordták, de harmincnyolc esztendeje nem építettek helyette újat. Játszóteret rendeztek be a foghíjon, a telken. Idejárnak a környékbeli óvodások. Most már naponta, mert kitavaszodott. Két komoly felnőtt játszóteret söpör. Gondosan, pontosan, szépen.

A költők is mintha játszóteret söpörnének, nem gyárudvart, a létfönntartás egyik alapvető színterének előszobáját. Igen, de a kisgyerekek a játszótéren tanulják meg azokat a mozdulatokat, amelyek majd képessé teszik őket arra, hogy a gépek mellé álljanak. A játszótér nagyon is komoly színhely. S a költészet sem játék. Persze, hogy nem az — kaphatja föl a fejét az olvasó —, minek is ilyet írni. S éppen Magyarországon, ahol még ma is tisztelik a verset: az ünnepit, a fölemelőt, a hazafiasat, a szerelmeset, a vidámat, a szomorút, amely megszabadít, földerít, vigaszt nyújt, kifejez.

Most, a költészet napján elméletibb módon is lehetne írni róla; idézni lehetne tudósok passzusait, klasszikus magyar költők vallomásait a költészet mibenlétéről, fogalmáról, ahelyett, hogy szemlélődünk: söprik a játszóteret, s egy mai versművelő nézi, milyen komolyan csinálják, s erről eszébe jut mindennapi próbatétele: a vers. Aztán azt írja: a költészet nem játék. De mégis — a költészet napján legalább egyetlen költőt szükséges idéznie. Nem régit, mégcsak nem is József Attilát, pedig az ő születésnapját emelték tizenkilenc évvel ezelőtt a költészet napjává, hanem egy máig is mait, Nagy Lászlót. Azt írta a költőről: „A legtöbb embertől abban különbözik, hogy gondolatait, emocionális hullámzásait művészi fokon fejezi ki. Közönség és költészet közt a kapcsolat azért teremtődött meg, mert a költészetből, mint más művészetekből is, elsősorban a személyes sors beszél. A kapcsolat ideális esetekben azonosulássá változik..."

Azért idéztük föl Nagy Lászlónak ezt a gondolatát, mert úgy tűnik, hogy a mai magyar költészet egyik legnagyobb kérdése az, hogy egymásra talál-e a vers és az olvasó. Nagy László azt vallja, hogy a költő „nemcsak magának, saját csoportjának ír, hanem nagyon sokaknak, szeretné, ha minél többen megértenék..." Mert: „csak így szerezhet verseinek érvényességet." De mikor értik meg a költőt? Milyen verseket értenek meg az olvasók? A hagyományosat. Azonban: „A megszokotthoz idomítani a költészet új törekvéseit, akár kívánságban is, valóságos vétek. Sem a hagyomány, sem a költészeti folyamatosság nem ír elő ilyen törvényeket." Ha nem törekednénk szüntelen az újra, nem volnánk századunk gyermekei." A költő azonban azt akarja, hogy az új értékeket is megértsék az olvasók: hogy közte és a sokadalom közt megmaradjon a kapcsolat. Ennek a fönntartása Nagy László szerint az esztétikai, a művészeti nevelés problémája is. Igaz: „Tapasztaltam, hogy vannak, akiknek bármiféle költészet idegen, akár egyszerű, akár bonyolult." A költészetre mégis szükség van: ellenükre is, értük is, annak ellenére is, hogy a gyárudvar mégiscsak más értékrendet képvisel, mint a játszótér, s, hogy ma a természettudomány, a műszaki tudomány tolult előre —, mert a költészet a technikai civilizációban is változatlanul *etikus és emberközpontú*.

Nagy László sem filozófus módjára elméleti, de ebben az életében meg nem jelent írásában mégis úgy fejti ki gondolatait, hogy azok bizvást kiegészíthetik a tudósok könyveit. A költészet gyakorlati művelője másképpen gondolkodik, ám éppen olyan fontos figyelni rá, Nem tudni, mikor írta a *Lélegző elevenség* című jegyzetét, kéziratban maradt fönn, de ma kiváltképp időszerű: megérti-e egymást a költő és az olvasó. Nem művészeti, esztétikai gond, egy kissé leválasztható a költészetről, viszont igenis fontos kérdés.

Az emberek akár akarják, akár nem, számtalanszor találkoznak a verssel: iskolásgyermekük révén, a rádióban, a televízióban, sőt a napilapokban is — Kecskeméten, Orosházán, Kaposváron, Ászáron egyaránt. Jó néhány író-olvasó találkozón voltam. Főleg az idősebbek mondják: nem értik a maiakat. Ha azt válaszoltam, hogy sokszor én sem, biztos sikerre számíthattam. Legtöbbször mást mondtam: aki szereti a verset, megtalálja a magáét, de keresnie kell, igyekeznie kell, hogy meg is értse; a vers, ha jó, súlyos, miért várnánk tőle, hogy egyből megadja magát.

A költészet minden pillanatában együttsodródik a régi és az új, a jó és a silány, s nem könnyű sem a költő, sem az olvasó dolga, hogy végül egymásra találjanak. A versre azonban szükség van, s a költő jobban felelős azért, hogy a költészet belső fejlődési törvényeinek szellemében bár, de az olvasóra is rátaláljon.

Győri László

SEBESTYÉN LAJOS:

Mint gyökérben a dac

I.

Szavak halmozódnak, mint testben a rák.
És burjánzón, már megállíthatatlan
bomolnak könnyelmű vé, kihívóan
szemetes, zavaros szóáradattá.

KERESZTES JÓZSEF:

Sárkány legel

Sárkány dülöng a rét fölött
és fát legel, bokrot legel,
s fejet legel, s legel dögöt.
Lomhán böfög, de nem megy el.

Füvet legel, legel rögöt.
Csak sompolyog, csak megdelel:
emészt, ürít, tátog, köhög,
s támad megint, s legel, legel..

És nem megy el, és nem megy el.

Vasarely-alkotások kerámián

Új technológiával, kedvezőbb munkafeltételekkel dolgoznak ősz óta a Pietra Épületkerámiaipari Vállalatnál. A múlt év végén érkezett olasz gépsor új korszakot jelent a vállalat működésében, csökkent a nehéz fizikai munka, a termelékenység mégis megsokszorozódott. Az új eljárással a csempegyártás kapacitása több mint 120 000 négyzetméterre emelkedett és a mázas burkolólapokból is többet gyártanak, növelik a választékot — kaptuk a felvilágosítást *Víg* Jenőtől, a vállalat igazgatójától.

A hatalmas olasz gépsorkomplexum egy 3600 négyzetméter alapterületű épületben kapott elhelyezést. A munkahely levegője tiszta, portalan. Az épület galériáját növények díszítik, itt kaptak helyet a laboratóriumok, irodák, festők, illetve iparművészek szobái.

A Pietra Épületkerámiaipari Vállalat reprezentatív termékeket is készít, neves művészek alkotásainak kerámialapokra való átvitelével. A veresegyházai általános iskola falát már *Würtz* Ádám grafikus színes mesevilága díszíti, de a művész kerámiára átvitt több műve is megtekinthető a Belvárosban, a vállalat Haris köz 1. szám alatti stúdiójában, ahol *Ezüst* György festőművész kerámiára álmodott képei is nyilvánosságot kaptak. Victor *Vasarely* is hozzájárulását adta, hogy festményei — amelyek ugyancsak jól átvihetők nagy felületre — kerámiában díszítsék épületek falfelületét. A képek, festmények „átültetését" iparművészek végzik.

— erté —

MN 1983. II. 21.

Falszigetelés — utólag

követelése. Szerint az etatizmus már annyit ártott a földhasznosításnak, hogy az állam legjobban teszi, ha a terepről végképp kivonul, a föld sorsát pedig önszabályozó piaci mechanizmusokra bízza. A kereslet-kínálat törvényének kell átengedni a földtőke átrendeződését, így szerves úton, társadalmi arányokban tért hódíthat a *kisüzem*. Ez nemcsak *technikai* előnyeivel (például innovatív készség, optimális üzemméret, rugalmas termelési szerkezet) válhat az élelmiszer-gazdaság motorjává, hanem *önszerveződése* és tulajdonosi-vállalkozói *autonómiája* legfőbb biztosítékai az életképes agrártermelésnek.

Meggyőződésem, hogy az állami regulációt is elvető reprivatizálással és a korlátlan földpiaccal való „kacérkodás" közgazdaságilag több mint veszélyes. Tévárium vállalkozási terét ugyanis maga az élet nyitja meg az egyéb vállalatok, szövetkezetek, pénzintézetek, magánvállalkozók számára. Hogy miként? A gazdasági *társaságokról* szóló törvény azzal, hogy *alanyi jogként* ismerte el az állampolgárok társulási jogát, elhárítja a magánszemélyek földtulajdonszerzésének eddigi akadályait. A jogi személy társaságok közül részvénytársaságot két magánszemély is alapíthat, sőt, a kft. alapításához már egy tag is elég, és bármelyik típusú társaság a saját cégneve alatt ingatlantulajdont szerezhet. A földkódex ezért a társasági törvénnyel csak úgy kerülhet összhangba, ha a jog lehetővé teszi, hogy az *állami* és a *szövetkezeti földtulajdon* ne csak e két szektor között legyen átruházható, hanem általános érvénnyel *forgalomké-*

Valutaárfolyamok

ÉRVÉNYBEN: 1989. FEBRUÁR 21—27-IG.

Képek a falon

Ősz Gábor kiállítása
Székesfehérvár, István Király Múzeum,
1991. IV. 20. – V. 19.

A tárlaton Ősz Gábor (1962) legújabb, 1991-ben készült munkáit láthatjuk, amelyek gyökerében Rothko és Ad Reinhardt radikalizmusával rokon törekvés áll. A festő az absztrakció vonzásában, sorozatos egyszerűsítés után jutott – mondjuk így: – *a kép fogalmának* közelébe. Mintha a malevicsi fekete négyzetre kérdezne rá; absztrakt kép vagy ábrázol (egy kvadrátot, ami egy kép a falon)? Ősz a „kép a képben" tautológiát tárgyiasítja, mikor a festményt árnyképével azonosítja, s az így megkettőzött festmény önmagára nyíló ablakként a környezetéről és nézőjéről is „beszél". A képsík belemozdul a térbe, mert Ősz visszahozza a centrális perspektíva szempontját, a vízszintes élek összetartásával távlatossá teszi a monokrom képet. Ahogy falat fest a kép köré, szűkíti a festmény dimenzióit, a valóságostól az illuzionisztikusba; a geometriai konvenció sematizmusával szemben látszólag impresszionista, a nem látható iránti érzékenység elkötelezettjeként. Rembrandt sötét „üres" háttere lesz itt pozitív *alak*. Tulajdonképpen „képfogyatkozás" tanúi vagyunk, a sűrű festék a kormozott üveg szerepében biztosítja a rálátást – a kép tárgyi létezése kerül fénybe. Ősz a festmény *auráját* festi meg, érzékletesen, távol a minimalizmus szigorától. Metaszinten a kép-problémát saját eszközeivel járja körül; a kép és néző viszony metaforáját adják a diptichonok kvázi-„szobasarkai". Közeledünk, távolodunk, oldalt lépünk, a sötétben tapogatódzás szorongó hiányérzetével.

Olajos, szurkos mélység éjszakájában tükröződünk, ahol a horror vacui egyszerűen a festéssel van „belakva". A kép általánossága találkozik a festménnyel való együttlét intim történetével.

A kép maga, mint entitás, ikonként néz vissza önmagára.

Ősz Gábor új képeiben a festmény *ontológiájával* foglalkozik.

Károlyi Zsigmond

A Parisiana rekonstrukciója

„A Parisiana újjáépítése"
Tisztelgés Lajta Béla emlékének
Budapest, Országos Műemléki Felügyelőség
1991. IV. 17-V. 15

A Magyar Építészeti Múzeum számos nagy életmű bemutatója után, most egyetlen épület újjászületéséről rendezett kamarakiállítást.

Lajta Béla 1908-ban tervezte az akkori Szerecsen utcába a Parisiana mulatót. Az építész láthatóan függetlenítette a mulató tereitől a homlokzatot, és azt önállóan alakította. Első tervén ezt a felületet a nyílásokon kívül még különböző ornamentikus elemekkel is osztotta, ami azonban megépült, sokkal szűkszavúbb és merészebb. A megnövelt arányú koronázópárkány keletiesen gazdagon díszített, ezzel éles ellentétben áll a szürke márvánnyal burkolt, sík, díszítetlen homlokzati fal. Maga ez a geometrikus egyszerűség válik a leghangsúlyosabbá. A szokásostól eltérő arányokon alapuló, eszköztelen elegancia, amely a rafinált, finom részletekben teljesedik ki, magával ragadó, miközben zavarba is ejti szemlélőjét.

Ez a zavar a homlokzat későbbi átalakításain is tükröződni látszik. Hol egy előtetővel és a homlokzat üres felületén szimmetrikusan elhelyezett felirattal, hol az arányokat végképp megváltoztatva, ablaksorokkal akarták feledtetni e diszharmóniát. Végül minden, ami a homlokzatból maradt, eltűnt egy modern függönyfal mögött.

A felújítást végző építészek, Kőnig Tamás és Wágner Péter, Dávid Ferenc művészettörténész segítségével (akinek kiváló, az épületet elemző tanulmánya a katalógusban olvasható) rekonstruálták Lajta Béla művét, és a belső terek újjáalkotásában is igyekezték követni szellemét. A magyar építészetben alig jelenlévő stílus kiemelkedő alkotása lett így újra Budapest része. A kiállításon az épület története és a tervezők aprólékos, minden részletre kiterjedő figyelemmel végzett munkája követhető nyomon.

Branczik Márta

Magyar művek a Phillips árverésén

Az 1796-ban Londonban alapított Phillips, Son and Neale világméretű hálózattal rendelkező aukciósház londoni részlegénél 1991. március 21-én mintegy száz modern képzőművészeti tárgyat aukcionáltak, melyek közül hét darabot magyar származású művész alkotott.

A kevés 19. századi és többségében a 20. század első harmadában készült műtárgyak között számos neves művésztől származó grafikát – Klimt; Delaunay; Corinth; Kirchner; Man Ray – néhány olajfestményt és két szoborművet találunk.

Ez utóbbi műfajnál maradva, kiemeljük *Étienne Beöthy* (1897–1962) *Dans cosaque Opus* 45 című 1930 körüli bronzalkotását, mely 13.000 fontért kelt el. A szintén Franciaországban működő Csáky József (1888–1963) szobrászművésztől ezennel két 1925 körül készült gouache került eladásra, leütési áruk 2.900, illetve 2.800 font volt. Kassák Lajos 1959-es gouache *Kompozíciója* 4.600 fontért talált gazdára. Victor Vasarely két ötvenes években festett olajképe az *Akka 3* és a *Bhopal III* 20.000 és 18.000 fontos árat ért el. Az aukció katalógusának címlapján szereplő Péri László (1899–1967) *Kompozíció* című 1924-es műve a várakozásnak nem megfelelően mindössze 13.000 fontra futott fel, és emiatt a műtárgy nem cserélt gazdát.

Az aukcióról sommásan elmondható, hogy árai általában nem voltak magasak, melynek oka elsődlegesen az Angliában fellépő recesszió lehet. Innen Magyarországról figyelemmel kísérve művészeink szereplését, a relatív alacsony árak ellenére egy dolog megnyugvással tölthet el bennünket a félig megtelt aukciós teremben hét jó kvalitású, karakteres mű került kalapács alá.

Matits Ferenc

art művészeti magazin
magyar melléklet
© 1991
ISSN 0866-4447

Kiadja a G+J AG&CO (Hamburg) az Argos Kft.-vel együttműködve.
F. k.: az Argos Kft. ügyvivője
Szerkesztő: Branczik Márta
Fordítások: Szántó Tamás
Veress Anna

Ára: 520.- Ft

VASARELY, VIKTOR

Vásárhelyi Antal

Grafikusművész

Kiállítása Miskolcon a Miskolci Galériában
1983 márc. – április

Művészet
1983 aug.

Viktor Vasarely

festő – avagi kesztűcsi

állandó kiállítása van a Pécsi Galériában

Stúdió '81

1981 XI. 24. 2055 TUT.

EL AFRIKÁBA

Egy tárlat expedíciója

Pécs világhíres szülöttjének képeivel ismerkedhetnek ezekben a napokban Algériában. Algírban január 28-án zárt, Oranban február 6-án nyitott az a tárlat, amelyen *Vásárhelyi Győző* — vagy ahogyan a világ megismerte: *Victor Vasarely* — bemutatkozik. A 80. életévébe lépett idős mester utazó nagykövete, *Csepei Tibor* vitte el magángyűjteményét a szomszédos kontinensre.

— *Miért izgalmas az araboknak Vasarely?*

— Vasarely újabb kori művei nem figurálisak, az ilyen ábrázolás jobban megfelel az arab hagyományoknak — mondta a műgyűjtő és kiállításszervező Csepei Tibor. — A másik oka Vasarely híre, amely Európán túl is terjed. Mondhatom azt is, hogy híre megelőzte a műveit. Hatalmas sikert aratott ez az év eleji tárlat, ez szülte az újabb meghívásokat is.

— *S mi vitte a gyűjtőt e messzi tájra? Netán az, hogy az öreg kontinensen megcsappant az érdeklődés „kincsei" iránt?*

— Szó sincs az utóbbiról. Az algíri volt az 500. kiállításom, s több mint kétmillió ember látta a képeket ennek során. Itthon és a környező országokban is változatlan a művész népszerűsége. Öt kiállításom vándorol. E héten zárult például hasonló tárlat Veszprémben, és nyílt új Nyékládházán, nyílik Mezőkövesden. Egy másik tárlat körutazása a napokban fejeződött be Csehszlovákiában. De meghívást kaptam az osztrákoktól a Duna fesztiválra, tavaszra pedig Kanadából és az Egyesült Államokból. Az afrikai debütálást az erősödő magyar—algériai kulturális kapcsolatok tették lehetővé. S ezzel nincs vége a térnyerésnek, hiszen szerződést kötöttem a Malévvel, melynek értelmében a légitársaság vállalta a kiállításaim patronálását. Még az idén szeretnék elvinni Bagdadba és Kairóba is. Ha sikerül megszereznem az engedélyeket...

— *Nehéz megszerezni?*

— A Művelődési Minisztérium illetékesei először megadták, majd visszavonták. Szemlére kötelezték a képeket, amelyet a Szépművészeti Múzeumban kell megejteni. A jogszabályok szerint teljesen szabályosan jártak el, csakhogy a szemléért a képek névleges értékének 2 százalékát kell fizetni. Mivel díjtalanul bocsátom a Malév rendelkezésére a kiállítás anyagát, a mintegy 60 ezer forintnyi szemledíjat nekem kellene előteremteni.

— *És nincs miből? Hiszen ön nem lehet szegény ember.*

— Ahogy vesszük. Vasarely képei valóban milliókat érnek, csakhogy ez holt érték nálam, mert nem adom el a képeket. Legfeljebb elajándékozom, rendszeresen átadok például a nemrég alapított dorogi Vasarely-gyűjteménynek, ahol a mesternek már 120 műve található. Így hát nem is olyan egyszerű előteremteni ennyi pénzt. Nem szólva arról, hogy ha ez rendszeressé válik, megbéníthatja a kiállításaim vándorlását is.

— *Nem könnyű manapság a műgyűjtők helyzete?*

— Nem panaszkodhatom, mert a nehezedő körülmények ellenére is kedvez a kor a művészetek pártolásának. Óriási az érdeklődés a képek iránt, gyárak, városok, kisközségek egyaránt kérik a tárlatokat az ország minden részéből. A külügyminisztérium eddig is nagy segítséget nyújtott, hogy Vasarely műveit szerte a világon bemutathassam. Frissíteni is tudom gyűjteményemet, hiszen Vasarelynek idős korában is hatalmas a munkabírása, rendszeresen ellát a legújabb műveivel. Pedig hát Párizsban is készül új Vasarely-kiállítás, oda is készíti műveit, emellett ellátja az óbudai és a dorogi gyűjteményt is friss alkotásokkal.

— *Ingyen kapja a képeket a művésztől?*

— Igen, azzal a feltétellel, hogy nem a lakásomban őrzöm őket, hanem igyekszem minél több emberrel megismertetni. Ezeket a vándortárlatokat ő expedíciónak hívja, az algíri bemutatkozást például Észak-Afrika meghódításának tekinti. Szeretném teljesíteni régi kívánságát: a közeljövőben Moszkvában is bemutatni a képeit.

Czippán György

Vasarely, Victor
Jobb

Népnaplódság, 1988. febr. 24.

a BUBIV-nál

ı- vágja, felerősíti az élek fólia- vagy
ti furnérbevonatát, és kiképezi a kü-
t- lönböző furatokat. A gépsor naponta
et átlagosan hét dolgozóval 4500 bútor-
re alkatrészt készít.

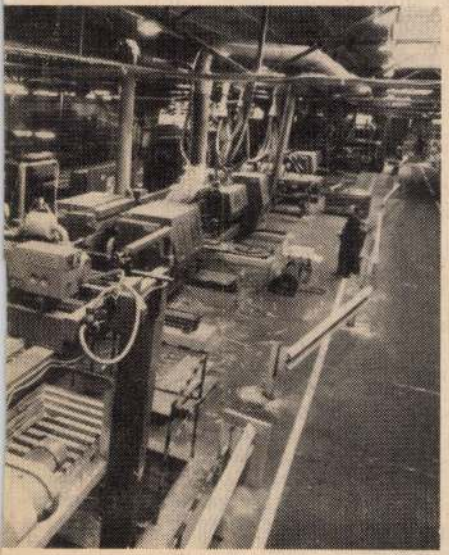

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

lami alapjuttatást kérni, hogy az indulás pillanatában legalább az esélyegyenlőség meglegyen.

Ne ugorjunk azonban előre, még csak az első lépéseknél tartunk. Megszületett hát a Nyírtex, amelyik az alap- és félkész anyagokat az anyától, illetve testvéreitől kapja, termékeinek kétharmadát pedig befejezésre tovább küldi. Így tulajdonképpen a gyártási folyamat egyik láncszemét alkotják. Az anyavállalattal is úgy kötődött a szerződés, hogy a pesti gyár számára szükséges kapacitást a nyírségiek biztosítani kötelesek, a többi felett viszont szabadon rendelkeznek. A keletkező nyereségen pedig hatvan—negyven százalékos arányban osztoznak, mégpedig úgy, hogy a nagyobbik rész az alapítót illeti meg.

Bár nagy nyereségről nem hiszem, hogy szó lehet abban az esetben, amikor egy vállalat bérli a gépeket, és méregdrága rövid lejáratú hitelekből fedezi folyó kiadásait. És hogy ennél rosszabbra is fordulhat a helyzet, az csak később derült ki.

— Nézze ezt a szövetet — terít ki az igazgató az asztalra egy vég szürkésfekete, kicsit rusztikus hatású anyagot — ez az első saját szövegyonmegosztást. Ezért történt az, hogy — átmenetileg — saját állományunkba vettük vissza az épületeket. Egyébként a hitelnyújtáshoz az állóeszköznek semmi köze. Ha a bank biztosítékot akar, akkor velünk is szerződést köthet, hiszen változatlanul a Magyar Gyapjúfonó a tulajdonos. És mi az, hogy kiszolgáltatott egy leányvállalat? Pontosan annyira kiszolgáltatottak vagyunk mi is, amikor, mondjuk, tíz hónapot kell várni egy importengedélyre. A meglevő körülmények között kell mindnyájunknak megtalálnunk a kiutat.

— *Úgy gondolja, hogy a demecseriek az adott feltételek közt a siker esélyével indulhattak?*

— Az eszközállomány, melyet az induláskor kaptak, alapnak elég kellett hogy legyen. Egyébként a nincsből nem igazán lehet osztogatni. S ha a Nyírtex ezzel a vagyonnal nem tud gazdálkodni, hát akkor... — hagyja nyitva Varga Attila a mondatot.

Végül is az épületek ismét, s remélhetőleg véglegesen, a Nyírtex tulajdonában vannak. A napi termelés is többé-kevésbé rendben megy, bár gondokat okoz, hogy az anyavállalat tartozik nekik egy tetemes összeggel. azt is lehetővé tették, hogy a szárnyra kelő leánykáknak igencsak önkényes módon határozzák meg az útravalóját. Így az anyavállalatnál jóval nehezebb körülmények között kell — a piactól mindeddig elszakítva létező — egységnek bizonyítania, hogy képes az önállóságra. Ráadásul nemcsak az indulást szabja meg kénye-kedve szerint az alapító, hanem menet közben is szabadon változtathatja a feltételeket, határozhat leánykája sorsa felől. Nem beszélve arról, hogy a leányvállalat kétszer adózik: egyszer az államnak, másszor az anyavállalatnak (így a demecseriek, adózott nyereségének hatvan százaléka illette tavaly az anyát), s ez gyakorlatilag lehetetlenné teszi még sikeres működés esetén is a beruházást, a fejlesztést.

A leányvállalati forma jelenleg, úgy tűnik, gyakran csak arra szolgál, hogy a nyereséges egységeknél elébe vágjon az elszakadási törekvéseknek, a rosszul gazdálkodóknál pedig lehetővé tegye a felelősség áthárítását. A jogalkotók szándékában valószínűleg egyik sem állt. Az eredmény azonban valahogy mégis ez lett.

Hámor Szilvia

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Victor Vasarely, festő-grafikusművész

NÉPÚJSÁG (TOLNA)

1984 SEP 29

021

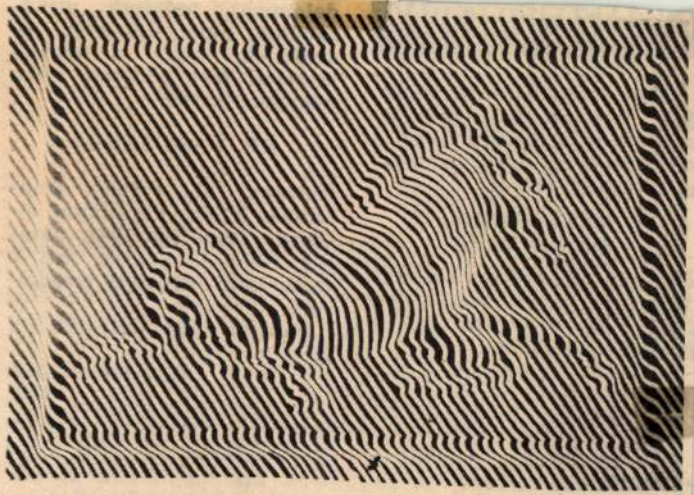

Victor Vasarely Zebra című, gyapjúból szőtt kompozícióját ma és holnap láthatják az érdeklődők Szekszárdon, a Művészetek Házában.

Gyászközlemények

Mély fájdalommal tud
juk mindazokkal, akik
merték és szerették, hogy
szeretett férj, édesapa, nag
apa, testvér, rokon,

HÁZI JÓZSEF
(gerjeni lakos)

életének 62. évében elhunyt. Temetése 1984. szeptember 29-én, du. 4 órakor lesz a gerjeni temetőben.

Gyászoló család.
(x)

[illegible]
ber 1-én, 15 órakor lesz a szekszárdi újvárosi temetőben.

Minden külön értesítés helyett!

Gyászoló család.
(860)

A DÉDÁSZ dombóvári kirendeltsége értesíti T. fogyasztóit, hogy 1984. október 4-én, 9 órától 13 óráig áramszünetet tart. Az áramszünet az alábbi területeket érinti: Árpád u. 1—11 és a 2—6. számig, Bezerédj u. 22—32. számig, Teleki u. páratlan oldala és Perekac területe, Népköztársaság u. 34-56. számig és a 21—43. számig.

(839)

Victor Vasarely, festő-grafikusművész

Amerigo Tot szept. 27-én ünnepelte 75 születésnapját. A művész Pécs városnak adományozott 13 db. gyűjteménye most kiegészítve, állandó kiállítás keretében kerül a közönség elé. Így illeszkedik a pécsi „múzeum utcában" Uitz, Csontváry, Martyn, Vasarely életmű kiállításai sorába.

Népújság, Tolna 1984. szept. 29.

1021

1984.XI.9. 18,30 /Kerekes/

Esti Magazin

Victor Vasarely kiállítása

- Rosenthal urat régóta ismeri a világ. Na nem onnan, hogy az első számu Rosenthal cowboy és kereskedő volt Amerikában még a XIX.században, hanem onnan, hogy ugyanő 1879-ben óriási porceláncéget alapitott Bajorországban. Ráadásul olyan nagyot és olyan előkelőt, hogy a ma is létező cég 85 %-os ötletveszteséggel dolgozik, tehát az elgondolásoknak csak 15 %-át, a legjobbakat valósitja meg. Az is jellemző rá, hogy például amerikai áruházaknak nem hajlandó eladni, mert ezek nem tartják be a belső berendezés rosenthali koncepcióját. Nálunk mindössze egy éve működik, és most ujranyitották és ha szabad ezt mondani, még jobban rosenthalositották a Kossuth Lajos utcai üzletet. Merza Jenő mikrofonja előtt most a Rosenthal fiu - becsámat, a céget ma vezető Rosenthal ur beszél.

- Rosenthal ur, ön a Rosenthal Galéria megnyitásakor azt mondta, hogy szeretné, ha Victor Vasarely-n kivül más magyar művészek is szerepelnének majd alkotásaikkal az önök kinálatában. Ezt komolyan gondolta, vagy csak egy gesztusnak szánta?

- Nem gesztusnak szántam én ezt, hiszen vezérelvünk az, hogy teljesen függetlenül attól, milyen országból jönnek a művészek, együttműködünk velük akkor, ha képesek arra, hogy kifejezzék korunk lényegét. Azt, ami a korban az eredeti, az ujszerü. Tehát miért ne működnénk együtt és miért ne dolgoznánk együtt magyar művészekkel? A lényeges dolog itt az, hogy mi megtaláljuk őket, ők pedig bennünket. Annyit már most is elárulhatok, hogy az Amforával való együttműködésünk során már sikerült találnom egy magyar művészt, a nevét nem említem meg, majd most fogok vele találkozni, ő esetleg szóbajöhetne.

- Rosenthal ur végignézett egy rögtönzött kiállitást itt most, ahol magyar művészek alkotásait mutatta be az Amfora. Ezek között talált-e olyat, amelyet alkalmasnak itél arra, hogy esetleg megvegye vagy árusitsa?

- Két dolgot láttam, amit érdekesnek találtam. Kész. Ez nem azt jelenti, hogy csak két dolog jó, de ahhoz, hogy beKerüljön a mi kollekciónkba, ahhoz valami rendkivülinek, valami szokatlannak kell lennie.

- Ez a kettő olyan?

- Igen, az egyik művésszel feltétlenül szeretnénk együttműködni. A másik esetben az ár kérdésében kell valamilyen megállapodásra jutnunk, hogy lássuk, egyáltalán érdemes-e ezt az árut árulni nálunk. De hát amit láttunk, az egy nagyon kis kollekció, és ennek alapján nem lehet véleményt formálni.

- Egy éve árusitanak Budapesten Rosenthal árukat. Milyennek itéli az egy év tapasztalatait? Nyilván jónak, hiszen most bővitették, illetve létrehozták a Rosenthal Galériát.

- Azt hiszem, hogy az Amforával való együttműködés reális és ideális volt. Hogy később milyennek bizonyul, nem tudom.

- Ez a studió olyan, minta többi bárhol a világban? Mert itt például Victor Vasarely tervezte a szőnyeget.

- Ugyanilyen.

- Mik a távlatai az együttműködésüknek? Tehát ez az egy év már elég-e arra, hogy lássa, hogy érdemes ezt fokozni, uj Rosenthal studiókat nyitni Magyarországon.

- Ezt én nem tudom megitélni, ezt Katz urnak, az Amfora igazgatójának kell képviselőnkkel megbeszélnie.

Vaszary János festőművész (1867–1939). 3) Folytatás.
Szeger Melinda: Vaszary János emlékkiállítás. 1/1

Vaszary János: Női arckép/Woman's Portrait, olaj, vászon, 120 × 85 cm, 1895 k.

Művészet, 1988. szept., 17-old.

ınd decorative tren
lress standing und
ıge is probably a r
The precise natur
he hand is explain
›icture is a famil
ınd the enviroment
ıpon a decorative f
n the bold and ma
Art Nouveau arti
893–94 Vaszary
econd time and, p
ınce of Rippl-Rón
›ed the pictures of
a stylized form-lan
Chavannes, Lau
of the symbolic tre
entury is exemplified by his small Mal-
armé illustration to the Afternoon of
a Faun *by the poet. The subject of his*
omposition is a natural idyll in a buco-

of the figure alludes to a narrow layer sharply confining the medium of life where they breath. Linearity, the characterizing massive utilization of the line, conceived in the heritage of Art Nouveau

Vaszary János, festőművész, (1867–1939). Folytatás.

Jäger Melinda: Vaszary János Emlékkiállítás.

Vaszary János: Mezei kocsiút/Country Lane, olaj, vászon, 56 × 73 cm, 1895 k.

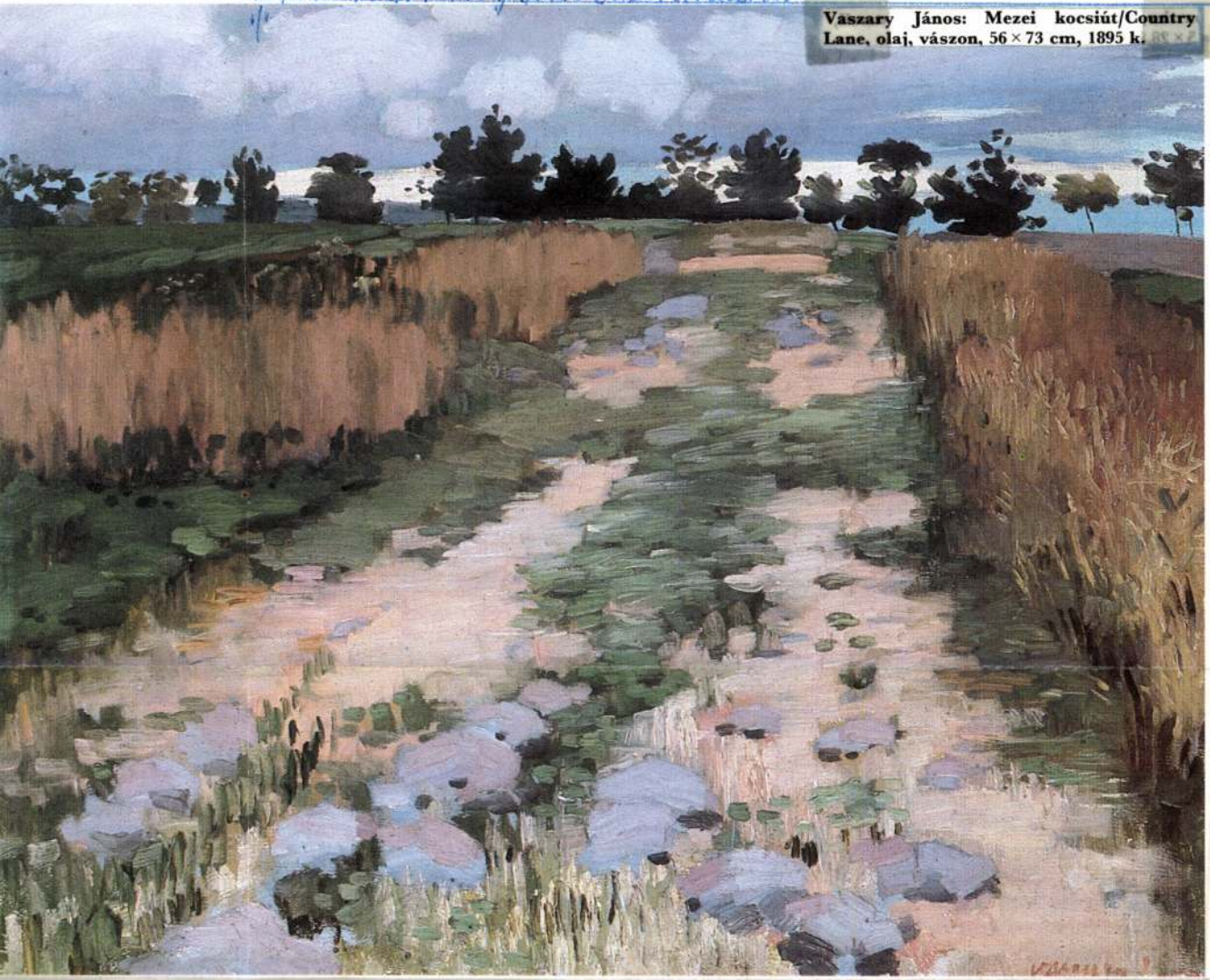

Művészet, 1988. szept. 15-old.

ban. Az Álló akt zöldes reflexszíneivel és

jelképvilág érdekében alkalmazza.

tásokban még sorra veszi a 10-es évek

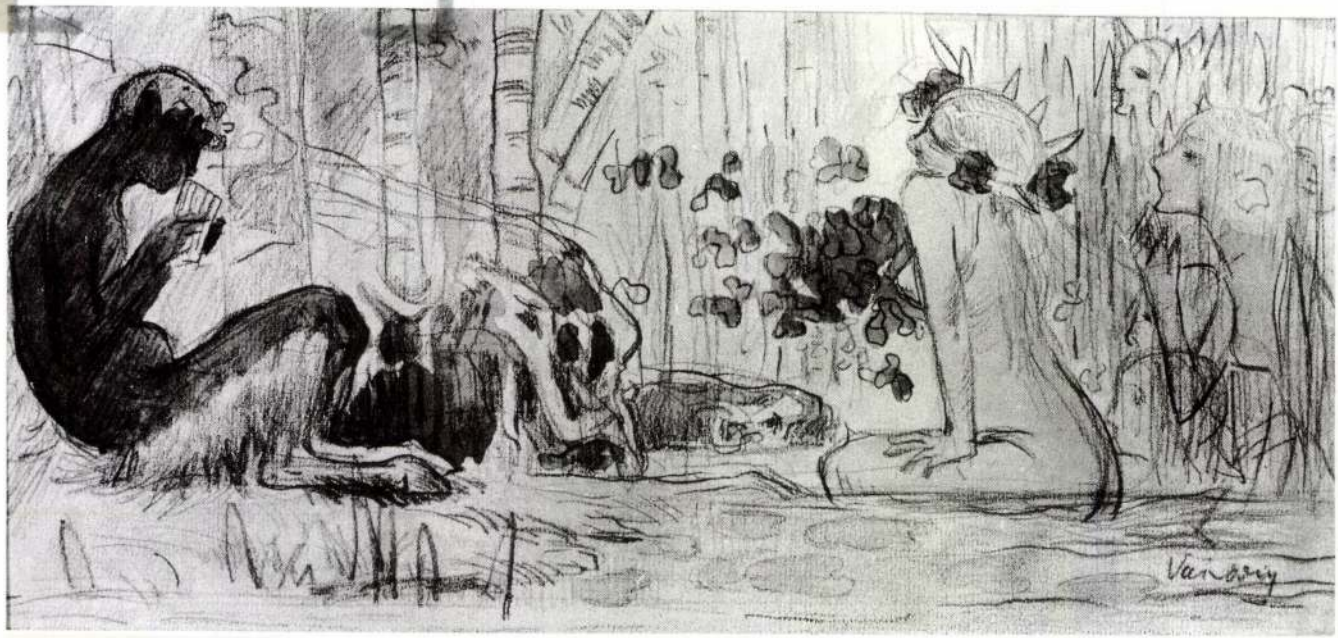

részletező, formákat körülíró ecsetkezelésével az 1898-as Aranykor, *illetve az 1900-as Ádám és Évához áll közel. Rusztikus hatású naturalizmusa a Női akton finomodik, már líraibb atmoszféra váltja fel. Csak a figura elhelyezkedése utal egy szűk rétegre, szorosan behatárolva azt az életközeget, amiben lélegeznek. Dominál a linearitás, a vonal szecessziós örökségben fogant karakterizáló, tömbösített kihasználása. Vaszary lendületes fogalmazásmódja még nagy formacsoportokban érvényesül, akárcsak a szecesszió*

Az enteriőrképek egy szép darabja, az Emlékezés *tovább viszi a Tükör előttben elindított új folyamatokat az impresszionizmus irányába. A kép színhangja sötét, ebből izzik elő egy-egy színes, vörös, zöld, fehér ecsetvonásban a tárgyak egyszerűen, tömören odavetett foltja. A feltűnően jelentékeny tárgyi elemek – szinte a figura rovására történő – érvényesülése impresszionisztikus jegy, míg a melankólikus atmoszféra, a sötét színű alap meghatározó jelenléte és viszonylag*

szigorú, analitikus korszakától a világháborús haditudósító megrázóan sűrített élményein át a fekete és fehér alapos korszak jelentős műveit. A felemásra sikeredett Lázár feltámasztása, *a* Vonuló foglyok, *az* Ébredés, *a* Morfinista *jelzi azt az utat, amelyen Vaszary a drámai kifejezésmódtól ismét visszakanyarodott eredeti témaköréhez, a polgári világhoz.*

Túlértékelte modern kora technikai újításait, azt hitte, a modernizálás új

Victor Vasarely, festő-grafikusmünész

A Szépművészeti Múzeumban Vasarely-kiállítás.

A múzeumok programjából.

Előttünk a vazárnap.

1994. IX. 2. Kossuth, 5,00 /J. Á./

Victor Vasarely, festőművész

Mai kulturális programok.

~~A hónap kiállítása:~~

A Szépművészeti Múzeumban: Vasarely kiállítás.

Előttünk a vasárnap.

1984. nov. 4. 5.00 /Kerekes/

Vasarely, Viktor

● *VASARELY-KIÁLLÍTÁS nyílt a szófiai Magyar Kulturális Intézetben. A nemzetközi hírű, de Bulgáriában kevéssé ismert mester sajátos művészetéről 25, kézjegyével eredetiként hitelesített szitanyomat — a budapesti Vasarely-múzeum tulajdona — ad képet.*

Népszabadság, 1989. márc. 6.

Vaszary János, festőművész (1867–1939). 1.) Folytatás

Géger Melinda: Vaszary János Emlékkiállítás

„Női akt", olaj, vászon, 70 × 60 cm, 1901. (repr.)

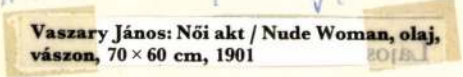

Vaszary János: Női akt / Nude Woman, olaj, vászon, 70 × 60 cm, 1901

„Faun a vízparton", papír, ceruza, akvarell, 15 × 28.8 cm, 1895 k. (repr.)

„Női arckép", olaj, vászon. (repr.)

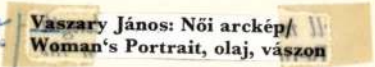

Vaszary János: Női arckép/ Woman's Portrait, olaj, vászon

Művészet, 1988. szept., 14–16–18.

VICTOR VASARELY

portré és repr.

ld.Gink Károly

Müvek és alkotók
UJ TÜKÖR 1980/XVII/39.sz.10-11.o.

tiam subiecti pertine
substantiam.

2. accidentalis
gens est pro subiecto

III. Relatio de

1. mutua, si sub
terminus ad subiectum
tio patris et filii.

2. non mutua, si
unilaterali.

Nb.: Problemata
thomista hungaricus c
"Metaphysik der Relat

ARMAND LANOUX

Már egyéves koruk előtt is érdekesek

GYÉMÁNT LÁSZLÓ RAJZA

fiam, Gilles, egy éve született. Ezt a csodás eseményt néhány appal megelőzte k legjobb barátom, fiának a születése. Gilles néhány napos eszámoltam Andrénak atos tapasztalataimról. tom az idősebb atya telyével szólott:

— Ez még semmi. Majd meglátod, ha négyhónapos lesz!

Nem sokkal később közöltem vele, hogy kibújt a fiam első foga.

André kijelentette:

— Ez még semmi. Majd meglátod, ha már eszik!

És amikor legutóbb elmeséltem Gilles újabb haditettét, André megjegyezte:

— Ez még semmi. Majd meglátod, ha már jár!

Vajon meddig fog így frocklizni?

Ennek ellenére, mint két eszelős atya, tökéletesen értjük egymást. Megneheztel-tünk viszont néhány nőtlen emberre és egy csomó családatyára. Egy agglegény a napokban ezt mondta nekünk:

— Maguk túloznak. A gyerek egyéves kora előtt, de még később is, nem egyéb, mint egy emésztőcsatorna.

Utólag azon töprengtünk, hogyan menekült meg ez az ember egy hosszabb kórházi ápolástól. De egyes családapák (a tisztában-vannak-a-kötelességükkel-típusúak közül) még rosszabbak. Mint például az, aki szerint:

— Ami engem illet, engem az enyémek csak kétéves koruktól kezdve érdekeltek.

Sőt, André hallotta, amint az egyik nyomorult kijelentette:

— A nagyobbik gyerekemmel csak akkor kezdtem foglalkozni, amikor már elmúlt hétéves.

Később megbocsátottunk neki, mert megtudtuk, hogy matematikatanár.

De annyian hajtogatják:

— Csak akkor érdekesek, amikor... —, úgyhogy lassan már magunkat gyanúsítjuk azzal, hogy abnormisak vagyunk.

Ha igaza volt is Peguynek, a költőnek, amikor azt írta, hogy a családapa a modern idők legnagyobb kalandora, azt azért elfelejtette hozzátenni, hogy van még az atyánál is nagyobb kalandor: a fia, aki ijesztő és ragyogó korszakot él át. Az újszülött valójában beteg ember, súlyosan sérült. Anyjával együtt halálos veszedelemben forgott. Az öröm, hogy életben van, voltaképpen az afeletti megkönnyebbülés, hogy megmenekültek. Ez a három utolsó mondat Montessori Máriától származik. Fölhasználom az alkalmat, hogy tisztelegjek előtte. Köszönöm, asszonyom! Ami pedig önt illeti, aki érzéketlen marad ez iránt a félelmetes odisszea iránt, ön, azt hiszem, egyszerűen sajnálatra méltó. Mint ahogyan sajnálom azt az ismerősömet is, akit elvittem a múzeumba, hogy megmutassam neki a Renoir-képeket, és azt mondta: „Igen. Nem rosszak." Ebben a műfajban egy másik barátom (negyvenéves) és a felesége (harmincöt) a legnagyobb ellenségeim. Ironikus arccal hallgatták első lelkes beszámolómat. Van egy nagyon okos kutyájuk. Azt hiszem, hogy ez a férfi és ez a nő csak azért találkoztak, szerették meg egymást, és házasodtak össze, hogy egy mókuspincsit hozzanak a világra.

Az első két hónapban *az élet* volt az, ami elképesztett a fiamban: kimondhatatlan csodálatot keltett bennem. Prévert-nek arra a megjegyzésére gondoltam, ostobán:

— Egy kétfejű borjú meglepő tünemény. De vajon sokkal kevésbé csodálatos-e egy egyfejű borjú?

Föltétlenül látni akartam, hogyan születik Gilles. (Szinte hallom a kifakadásokat: Anarchista! Züllött alak! Ez nem illik! Micsoda mentalitás! Én magam lökném őt ki az ajtón! Egzisztencialista! stb.)

A szülész ferdén nézett rám. Nyilván azt a percet várta, amikor majd hanyagul odaszólhat a nővéreknek: „Hívják be a betegszállító fiút; távolítsa el innen ezt az urat!" Nem volt rá szükség. Nem dicsekszem, de láttam ennél súlyosabb dolgokat is. (Nem szülést, természetesen. Éppen ellenkezőleg.) Nem féltem. Megfeszültek az idegeim. Halvány visszfénye voltam feleségem fájdalmának. De amikor megszületett a gyermek, fölkelt bennem a nap. A fiam néhány napi duzzogás után mohóbban kezdett szopni, és ekkor megértettem ezt a szólást (úgy hangzik, mint egy arab közmondás): „A gyermek érkezése előtt a férfi az első a házasságban. Amikor a gyermek már megszületett, a férfi a harmadik."

Még hogy egyéves koruk után érdekesek! A hatodik hét felé Gilles elmosolyodott. Én pedig majdnem elsírtam magam. Mert jól tudtam, hogy ez a bizonytalan kis mosoly, amelyet önök talán el is vitatnak tőlem, és ideges izomgörcsnek minősítenek — jól tudtam, hogy ez az első *szava* a külvilág számára.

Gilles bepisilt és az anyja átpelenkázta. Biquet, a fehér macska, fölugrott az asztalra, és Gilles őt figyeli. Csodálkozás és öröm változik a pofikáján. A macska félprofilját látja, ezért megfogom Biquet-t, és szembe fordítom Gilles-lel. A gyermek hangosan fölnevet és ránk néz, hogy bevonjon minket az örömébe. Biquet megúnja a játékot, és leugrik a földre. A mama utánakiált: „Biquet! Biquet!" Gilles tévedhetetlenül a földre néz. Banális? De ez a banalitás az bizonyítja, hogy Bébé ismeri a macskát, a fejét, a szemét, és hogy olyan fontosságot tulajdonít ennek a fejnek és szemnek, amilyet megérdemel. Ezenkívül, tudja a macska nevét. Nem is olyan kevés egy emésztőcsatornától!

Gilles rony-ronyozik. Ezt persze le kell fordítanom. Kéthónapos kora óta mindig ugyanazzal a szertartással alszik el: jobb hüvelykujja a szájában, a bal kezével egy darab vásznat fogdos: közben dünnyög; valami olyan hangot hallat, hogy „rony-rony". A rony-rony egyidejűleg jelenti a vásznat, a hüvelykujját, az ágyat és az alvást. Az anyja lefekteti, s azután halálkomolyan kijelenti: „Megyek rony-ronyozni."

Fülgyulladása van. Lázas. Most is mosolyog, de a színei elhalványodtak. A fülész fölszúrta a két dobhártyáját. Gilles egész éjszaka sírt; az anyja a karjában ringatta, és eldúdolta neki először gyermekkori dalait, majd mindenféle szöveget énekelt mindenféle dallamra. Én csak hallgattam a feleségemet, aki abszurd szavakat talált ki, és a fiamat, aki sírt. Másnap Gilles „mamamamával" hívta az anyját, és teljesen tisztán ejtette ki a szavakat. A fájdalom egy éjszaka megtanította őt arra a szóra, amely *igazán* a legfontosabb szava az emberiségnek.

Ez a kis „állat" (sic!) a tizenegyedik hónap felé észreveszi, hogy képek díszítik a szobája falát. Csodálkozva bámulja őket. De egy szomorú bohóc megijeszti. Nem tévedek! Gilles állandóan a felé a maszk felé bámul. Két nap leforgása alatt tudomásul kell vennünk, hogy rémíti őt ez a bemázolt téglalap. Fölmegyek a műterembe, és lehozok egy másik bohócot, amely ugyanakkora, ugyanúgy van bekeretezve, de vidáman mosolyog. Mialatt Gilles alszik, kicserélem a képet. A gyermek fölébred. Gügyög. Meglátja a bohócot. Elmosolyodik, azután hangosan fölkacag. Tetszik neki. És ha azt mondom: „bohóc", tévedhetetlenül e felé a kép felé fordítja a szemét.

Ledobálja a földre a csörgőit, faállatait, csengettyűit: úgy látszik, még nem nagyon érdeklik őt. És követelőzik: „En, en, en..." mindaddig, amíg vissza nem kapja őket. Azután megint mindent ledobál. A végtelenségig. Ha nem is szereti még a játékait, de szeret játszani.

Tankként használva a járókáját, mindenhová behatol. De úgy látszik, elsősorban a szülei szobája vonzza. Tudja, hogy van ott egy tükör. Mihelyt, bármilyen messziről, meglátja a tükörképét, fölkacag. Pofákat vág. Komédiázik. Újjáéleszti Narcissus legendáját.

André őszintén kimondja, amit gondol:

— Te csak egy dolgot bizonyítasz: azt, hogy bele vagy esve a fiadba. A cikkedet (ha egyáltalán annak nevezhetem) egyetlen egy mondatban össze lehet foglalni: „A gyermekek érdekesek, mert én érdekesnek tartom őket."

Fölháborodva tiltakozom:

— Szó sincs róla! Ezekből a kis anekdotákból mindenki okulhat. A gyermek (most már nem az enyémről van szó, hanem a Gyermekről) *önmagában* is érdekes, és azért is, amivel az életünket gazdagítja. Először: Olyan lény, aki elszenvedte az élővé válás nagy megrázkódtatását, és fölgyógyult belőle! Azután: Fejlődő lény, aki egyidejűleg formálja és fejezi ki az egyéniségét! Rab, aki kommunikálni akar a külvilággal, és fölfedezi az erre szolgáló módszereket! Kis szfinx, aki többet tud, mint amennyit valaha is föltételeztek róla! Már szeret. És milyen ravasz! Nem fedezi-e föl igen gyorsan a környezetében azokat a pontokat, ahol a legkisebb az ellenállás? Ezenkívül: az életed nem teljes nélküle! Nem hiányzik-e örökre az emlékezetedből az a (legalább) két év, amelyből nincsenek emlékeid: életednek első huszonnégy hónapja? Ő megajándékoz velük! Visszaadja őket neked! Fölfedi előtted, hogy az apád mi volt számodra! Eddig fogalmad sem volt róla. Mindent átalakít körülötted. Alapjaiban változtatja meg a kapcsolatot közted és a feleséged között. Forradalom zajlott le a családi sejtben! Ugyan már! Semmit sem találok ki! Ezek *tények!* Egészen távoli vonatkozásban is mindent átalakított maga körül. Te magad mondtad, hogy a gyermeked születése előtt rá sem néztél a csecsemőkre. És aztán rájöttél, hogy a vonatok, az utcák, a házak, az autóbuszok, metrók tele vannak gyerekekkel...

— Igen — mondta André, bizonyára azért, hogy lélegzethez jussak.

Gilles gőgicsél, mialatt ezeket a sorokat írom az ő tiszteletére.

Hát akkor hadd veszítsem el most már az egész tekintélyemet a komoly emberek előtt: én attól félek, hogy az én fiam *egyéves kora után* kevésbé lesz érdekes. Elképzelem első hazugságát, és hogy milyen elnéző leszek iránta. Szeretném, ha soká maradna gőgicsélőnek és mosolygósnak. És higgyék el, igazán nem szégyellem magam ezért.

Franciából fordította
RAYMAN KATALIN

TIGRISEK

Egymásban . . . bonthatatlanul.
Kígyózó, több-szín-csíkos örvény
torlódik, torpan és lazul
a fészek-partok bolyhos öblén.
A két-egy test felül s alul
s oldalt a bőrön túlömölvén
hasonítással hasonul:
ég a narancs, ég a vörös fény.
Játszanak magukkal s magukban,
a pattanásig fűlt tagok
mozgó bástyáiba szorultan,
— míg bolygó, boldog áramok
kalandoznak hegy-völgyeikben,
és pattannak ki itt meg ott.

CSORBA GYŐZŐ VERSEI

VICTOR VASARELY KÉPEIHEZ

VAK

Világító sötétség.
A kavargó
vonalakból gyöngéd erővel
kisüt három fény-folt: a két
kéz és az arc.
S a látó
káprázva elfödvén szemét
ámul a villogó csodán,
e háromság csodáján:
a *még-látóbb* két kézen, arcon.

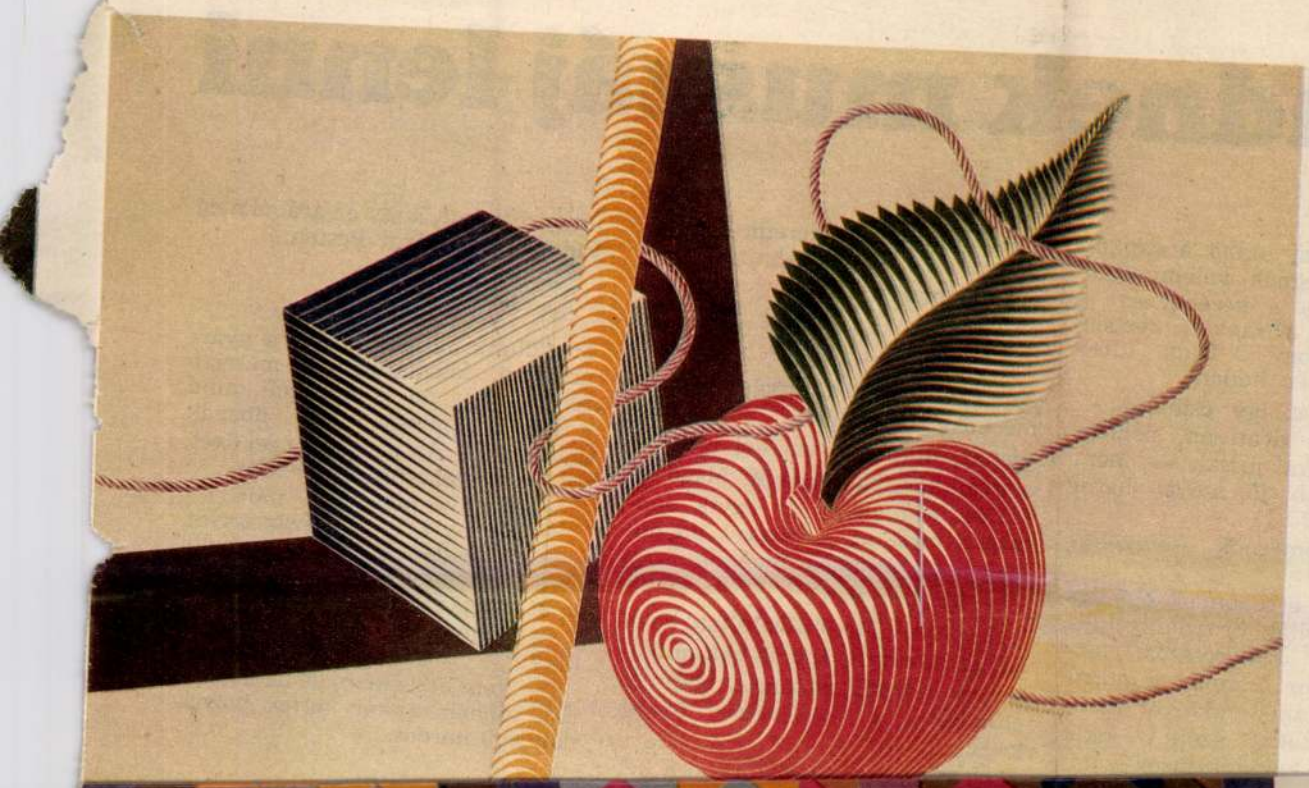

LINEÁRIS TANULMÁNY

Billen, majdhogy ledől a kocka,
a berótt pálca fogja vissza,
a levél-páfrány, cirmos alma
s a zsinór játékos kanyarja.

Vagy nem is ők, — inkább a rend,
mely átjárt minden csöppke részt,
s belülről tartja össze ren-
dületlen-eggyé az egészt.

más-másszínű négy- s hatszögekből
a törvény-szőtte tarkaság.
Az ujj helyett a szem tapintja
a hullámzó felületet,
s találja meg hámján a tiszta
csúcsokat, tiszta völgyeket
s a zenét is, mely szólalatlan
fölzeng e könnyű mozdulatban.

TRIDIM — HH

Élettelen, de él:
nagy tömbökben kikél
a két dimenzióból
a harmadik.
Fölvérzik, lám, a tér,
s a sebzett változóból
megszületik
a negyedik.

MOLDOVA GYÖRGY

Rendnek muszáj lenni

A gyárakban az éjszakai műszak általában 15—20%-kal többet termel, mint a délelőtti. Mi az oka? Éjszaka nincsenek benn a vezetők, hagyják dolgozni a népeket. Az 1950-es évek elején még másképp állt a helyzet, a vezetők gyakran belátogattak éjszaka is ellenőrizni.

Bemegy az igazgató és már a kapuban kínos meglepetés éri, az öreg éjszakai portás alszik. Felrázza: — Hogy mert maga elaludni? Nem tudja, hogy a termelés ma harci feladat?! Hogy itt éppúgy helyt kell állni, mint a fronton?! Volt maga katona?

— Voltam, kérem.

— Na látja. És ott mit mondtak, ha maga szolgálat közben elaludt?

— Szunyókálunk, tábornok úr? Szunyókálunk?

*

Rábai, az öreg főmérnök, ha elindul ellenőrző körútjára, egy segédmunkás viszi utána a sapkáját. Ha az öregnek valami nem tetszik, kikapja a kezéből és a földhöz vágja a sapkát, közben úgy kiabál, hogy a Duna túlsó oldalán is lehet hallani.

— Muszáj ezt így csinálni — kérdezem tőle óvatosan, nehogy a sapka sorsára jussak —, nem lehetne inkább jó szóval hatni az emberekre?

Az öreg főmérnök összevonja a szemöldökét:

— Mondok erre önnek egy hasonlatot. A világ oroszlánszelídítői évenként kongresszust tartanak, ilyenkor összejön mindenki; azok is, akik cukorral szelídítik az állatokat, azok is, akik korbáccsal. A kongresszuson számba veszik a veszteségeket, hány szelídítőt ettek meg az oroszlánok az elmúlt évben. Tavaly tizenkét oroszlánszelídítőt fogyasztottak el. Ebből tízen voltak, akik cukorral szelídítettek és csak ketten, akik korbáccsal.

Az öreg felemelte a hangját:

— Tanulja meg kérem, hogy az „üzem" szó, az űzni-hajtani igéből származik.

*

Az egyik szegedi gyár gépészmérnöke kocsijával Pest felé tartott, útközben valahol utolérte a gyár két teherautóját. Megdöbbenve látja, hogy az egyik vontatja a másikat. Lestoppol, int nekik, hogy álljanak meg ők is.

— Mi baj van?

A sofőrök ötöltek-hatoltak, hogy *így* az önindító, *úgy* az akkumulátor. A mérnök megunta, beült és elindította a kötélvégre fogott kocsit:

— Miért vontatták? Mind a két kocsit tönkreteszik! Valamelyikük nem akart vezetni?

— Nem erről van szó, kérem.

— Hanem miről?

— Ha a mérnök úr nem adja tovább, elmondjuk. Ha az egyik kocsit vontatjuk, megspórolunk annyi benzint, hogy az árából meg tudunk vacsorázni Pesten.

*

Megállunk az igazgatóval a gyárudvaron, két-háromszáz méterre feltűnik egy nő és egy férfi, mind a ketten egy-egy hordót hoznak a vállukon. Az igazgató nézi őket, aztán hozzám fordul:

— Mennyi pénz van nálad?

— Mennyi? Vagy ötszáz forint.

— Felteszek ellene ötezret, hogy ez a két ember ezt a két hordót saját magának viszi.

— Honnan tudod? Beszéltél velük?

— Nem beszéltem, de ha a gyárnak vinnék, akkor *ketten* hoznának *egy* hordót.

*

Hát így állunk mostanában, vagy ahogy egy öreg barátom mondta:

— Az elkövetkező háború legnagyobb szervezési csodája az lesz, ha ágyú, tüzér és lőszer ugyanarra a helyre kerül.

TARDOS PÉTER

Munkaerőhiány

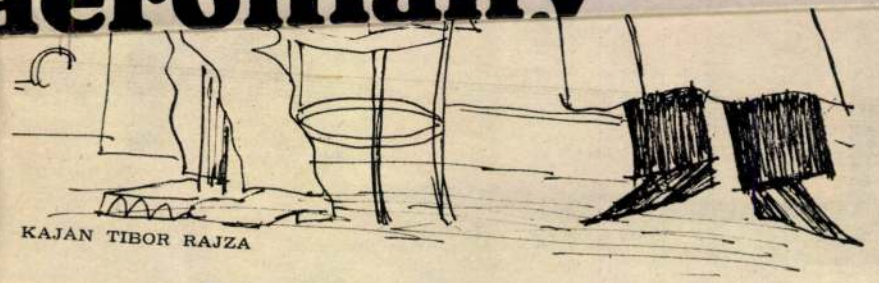

KAJAN TIBOR RAJZA

…számára, ha jelentkezne. Szóval, négy óráig várok, és ha nem megy a dolog, hívjon fel újra, talán akkor ki tudok küldeni valakit. Mindenesetre köszönöm, hogy hívott!...

— You!

*

— Kö... kkkk... köszöntjük kekee... kedves hahahallhatóinkat! Hihi híreket mm... mondunk...

VICTOR VASARELY
Tuzsér 1980. (XII.) 2. n.

Podolini—Volkmanntól a planetáris folklórig

Mozi, op-art-stílusban — jutott eszembe az angol stáb által Vasarelyről forgatott rövid, de hatásos és informatív ismeretterjesztő filmet nézve. Főleg akkor élveztem, amikor a nyögvenyelős, tudományoskodó szöveg nem zavart, és rábízhattam magam a képek dinamikájára meg Vasarely korántsem álszerény, emberi hangú emlékezéseire.

Vasarelyt tulajdonképpen nem is kell bemutatni — talán csak Picasso neve ismertebb a modern művészek közül. Találmányát, az op-artot, a geometrikus képi ötletekkel létrehozott látszólagos mozgatást a 60-as években felkapta a divat: nyakkendőmintától bútorhuzatig mindenféle iparművészeti tárgy népszerűsítette azt, amit Vasarely grafikaként fogalmazott meg. Meg is kérdezték a filmben tőle, zavarja-e ez a népszerűség. Hallhattuk: nem zavarja. S ez így nagyon rendjén is való — egész munkásságából következik, hogy a festészetet-szobrászatot-grafikát, vagyis a „nagy művészetet" nem tartja valamilyen magasabb rendű, a mindennapok művészete fölött lebegő dolognak. Vasarely valamikor — már vagy fél évszázada — Podolini-Volkmann Artúr szabadiskolájában tanult. Ez az egykori nagybányai arra oktatta tanítványait, hogy fontos lehet számukra valamely kenyérkereső szakma elsajátítása is ahhoz, hogy igazi művészek legyenek. Ez a szakma Vasarely számára a reklámgrafika volt; ebből mindig fenn tudta tartani magát. Ohatatlanul eszébe juttatja ez az embernek néhány költőnk példáját, akik tisztes polgári foglalkozást űzve mentek nyugdíjba, s ezáltal az irodalompolitikai viharok során függetlenebbek maradhattak, mint a mindennapi kenyérért loholó „szabadúszók".

Egy híres motívum

Vasarelynek még egy mondásához kívánkozik megjegyzés — ahhoz, hogy ő, úgymond, marxista—leninista. Ez igazán hízelgő, és filozófiájában meg politikai nézeteiben miért ne lehetne az? De ha úgy véli, hogy Malevics *Fehér négyzet* című munkájával „odalett" az egész korábbi művészet minden hagyományos értéke, és valami mást kell kitalálni, akkor az esztétikában aligha nevezhető Vasarely marxistának; vagy akkor valami egészen mást ért ezen a fogalmon, mint amit nálunk értenek. Tudniillik, ha marxista, akkor el kellene fogadnia a művészet társadalmi kötődéseit — ha viszont feltételezi a „planetáris folklór", a lényegében az egész földre érvényes díszítőművészet lehetőségét, akkor azt is fel kell tételeznie, hogy *az egész planéta társadalmát tekintve lényegében azonos.*

Ez viszont csak annyiban igaz, hogy a világ mindenütt rászorulna arra, hogy szebbé tegyék.

SZÉKELY ANDRÁS

VASARELY, VICTOR
ÚJ TÜKÖR 1981/XVIII/39.sz.

...zsól 21.50: Színes népi muzsika. 22.30: Eisemann Mihály és Lajtai Lajos operettjeiből. 23.15: A dzsessz a 70-es években.

3. MŰSOR:

10.35: Dixieland Svédországból. 11.05: Az ezred lánya. 11.50: A Berlini Filharmonikus zenekar játszik. 13.07: Kórusok, hangszerszólók. 14.02: Gounod operáiból. 14.36: Zenekari muzsika. 16.00: Iskolarádió. 16.30: Harminc perc beat. 17.00: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót. 18.02: A hét zeneműve. 18.32: Anneliese Rothenberger operaáriákat énekel. 19.05: Fiataloknak — kortárs zenéről. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. 22.00: Operaáriák.

KEDD

KOSSUTH:

10.05: Iskolák — őrsök — barátok. 10.35: Orosz Júlia és Jámbor László operaáriákat énekel. 11.09: A Fegyveres Erők Napja. 11.39: Tom Jones. 12.50: A Néphadsereg Napján. 13.50: Zenekari muzsika. 14.30: Farkas Ferenc: Szüret. 15.10: Magyar előadóművészek. 15.27: Nyitnikék. 16.31: A BM Duna Művészegyüttese. 17.32: A Living Strings zenekar filmzenét játszik. 17.45: A Szabó család.

20.00: Hallgassunk operát! — Borodin: Igor herceg.

Borodin, az orvos és kémikus, az akadémiai professzor csak szabad idejében foglalkozott komponálással, művei alapján mégis az orosz zeneszerzők legnagyobb alakjai közt szokás őt emlegetni. Az „Ötök"-höz csatlakozva sokat tett a nemzeti opera megteremtéséért. főművét, az Igor herceget is az orosz népi dallamvilág ihlette. A Kossuth Rádió a négyfelvonásos operát két részletben közvetíti: az előjátékot és az I. felvonást ezen az estén, míg a II., III. és IV. felvonást vasárnap, ugyancsak a Kossuth adón hallhatják 19.44-kor. Közreműködnek a Moszkvai Nagyszínház szólistái, valamint ének- és zenekara, vezényel Mark Ermber.

Egyed László
(Hétfő, Petőfi 17.00)

Lőrincz Andrea zenei szerkesztő
(Péntek, Petőfi 14.00)

22.30: Székely Endre: II. vonósnégyes. 23.00: Purcell-művek. 0.10: Gallai Péter táncdalaiból.

PETŐFI:

10.00: Zenedélelőtt. 10.45: Láttukhallottuk. 12.33: Melódiakoktél. 13.28: Éneklő Ifjúság. 14.00: Operaslágerek. 14.35: Tánczenei koktél. 15.30: Találkozás a stúdióban. 16.33: Csúcsforgalom. 18.00: Tip-Top parádé. 18.33: Magyar operaénekesek — operettszerepekben. 19.33: Csak fiataloknak! 21.29: Hogyan veszett össze Iván Ivanovics Iván Nyikiforoviccsal? 21.44: Örökzöld dallamok. 22.40: Gasparone. 23.15: Népdalok, néptáncok.

3. MŰSOR:

10.00: Zenekari muzsika. 11.52: Kamarazene. 13.07: A Gáchingi Kamarakórus énekel. 13.30: Töltsön egy órát kedvenceivel. 14.30: Schumann: Jelenetek Goethe Faustjából. 16.45: Mascagni operáiból. 17.30: Harminc perc alatt a Föld körül. 18.00: Zenekari muzsika. 19.00: Iskolarádió. 19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét. 21.20: Könnyűzene

sas—Parmm... labdarúgó-mérkőzés II. félidejéről. 17.20: Ötödik sebesség. 18.00: Közvetítés a Banik Ostrava—FTC BEK labdarúgó-mérkőzés II. félidejéről. 18.50: A hanglemezbolt könnyűzenei újdonságai. 19.10: A beat kedvelőinek. 19.55: Közvetítés a Videoton—Rapid Wien UEFA Kupa labdarúgó-mérkőzés II. félidejéről. 20.50: Operettrészletek. 21.45: Közvetítés a Real Madrid—Tatabánya UEFA Kupa labdarúgó-mérkőzésről. 22.30: Népzene. 23.15: A tegnap slágereiből.

3. MŰSOR:

9.30: A kamarazene kedvelőinek. 11.05: Jelena Obrazcova operáriákat énekel. 11.30: Újdonságainkból. 13.07: Szimfonikus zene. 15.51: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót. 18.00: OIRT Hangjáték Fesztivál. 19.05: Az Állami Orosz Énekkar. 19.20: Külföldi tudósoké a szó. 21.25: Dzsesszfelvételekből.

CSÜTÖRTÖK

KOSSUTH:

9.10: Nótamuzsika. 10.05: Diákfélóra. 10.48: A New Yorki Filharmonikus Zenekar. 11.40: Tom Jones. 12.45: Zenemúzeum. 13.42: Vass Lajos: Bodrogközi muzsikaszó. 14.01: Rádiószínház. 15.10: Legszebb stúdiófelvételeinkből. 16.35: Népzene. 17.07: Szerpentin — a nosztalgiáról. 18.00: Mozart: C-dúr fuvolanégyes. 19.15: Ferencz Éva és Csapó Károly népdalokat énekel. 19.40: Zenei Világnap. 20.35: Bartók Bélának. 21.20: Lapok a hidegháború történetéből. 21.40: Szopránáriák. 22.30: Dinu Lipatti Chopin-műveket zongorázik. 0.10: Tűzönvízen.

PETŐFI:

10.00: Zenedélelőtt. 11.33: Csak fiataloknak! 12.33: Mezők, falvak éneke. 13.30: Bárdos Lajos kórusmuzsikájából. 14.10: Sanzonok. 14.35: Nat King Cole énekel. Paul Mauriat zenekara játszik. 15.34: A Rádió Dalszínháza. 16.35: Idősebbek hullámhosszán. 17.30: Ifjúsági Rádió. 18.33: Hétvégi Panoráma. 19.55: Slágerlista. 22.00: Nyári László népi zenekara. 22.30: Bágya András

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Victor Vasarely

DAILY NEWS

1984 NOV 1 81

1021

● Eine Ausstellung mit Bildern und Objekten von Victor Vasarely aus der Kollektion des Budapester Privatsammlers Tibor Csepei wurde im Vácer Kulturhaus „Imre Madách" eröffnet. Es ist bereits die 201. Vasarely-Schau, die der Budapester Verehrer des im südungarischen Pécs geborenen und in Frankreich lebenden international bekannten Künstlers organisiert. Gezeigt werden neueste Serigraphien, kinetische Bilder, Porzellanobjekte, sowie eine Reihe von Büchern über Leben und Werk Vasarelys. Die Ausstellung in der nordungarischen Stadt an der Donau ist bis zum 3. Dezember geöffnet.

3

gung geschieht. Wenn wir der Hauptbeschäftigung ihr Prestige zurückgeben könnten, u. a. durch größere und streng leistungsgerechte materielle Anerkennung, dann wäre auch die Nebenbeschäftigung geachtet, denn in dem Falle würde ihre volkswirtschaftliche Notwendigkeit wirklich in Erscheinung treten.

VASARELY, VICTOR

említve + repr."Bartóknak

Székely András: Van még pénz Magyarországon

Uj Tükör 1980./XVIII/ 6.sz. 26.o.

VICTOR VASARELY

emlitve ld. Schöffer Miklós

Székely András: A jövő század legénye
Székely

UJ TÜKÖR 1980/XVII/21.sz.30.o.

Motus est actus entis in pote

Declaratio: Motus est "actus" potentia esset, non moverentur. Mo tia", idest actus, qui aliquo modo Non est potenti-, quia potentia po tur, non est actus, quia actus mov Ergo motus partim in potentia part tus entis in potentia".

Nb.: Secundum hanc conception

7. Quid sit causa motus?

Movere - sicut S. Thomas dici est quam educere aliquid de potent non potest aliquid reduci in actum Impossibile est, quod secundum eod motum, idest quod moveat seipsum O ab alio moveri.

Victor Vasarely festő-grafikusművész x. Folytatás
Mezei Ottó: Vasarely és az Andi Vasarely Múzeum.

Művészet, 1988. jan. 30-old.

Victor Vasarely, festő-grafikusművész 1.) Folytatás

Mezei Ottó:

Művészet 1988. jan. 30-old.

Vasarely

és az óbudai Vasarely Múzeum

Victor Vasarely: Tlinko–F, olaj, vászon, 145 × 145 cm, 1956–62

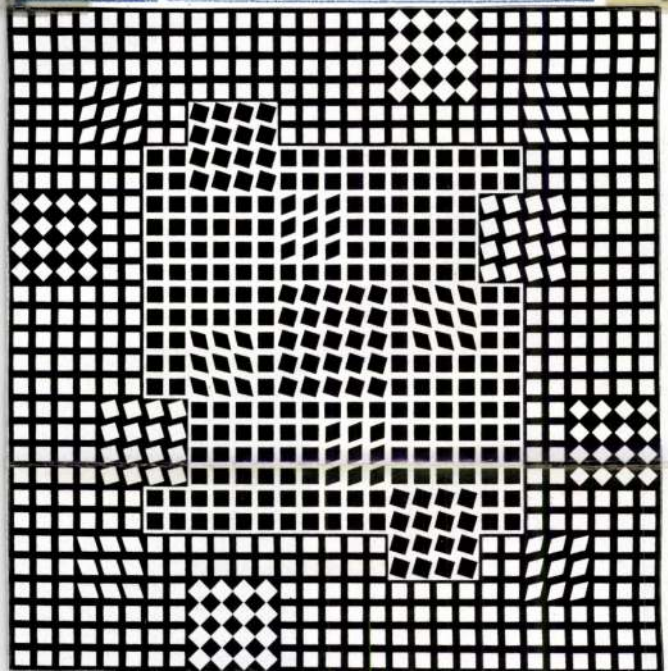

Paraph

Victor Vasarely, [illegible]
[illegible] 3.) Folytatás.

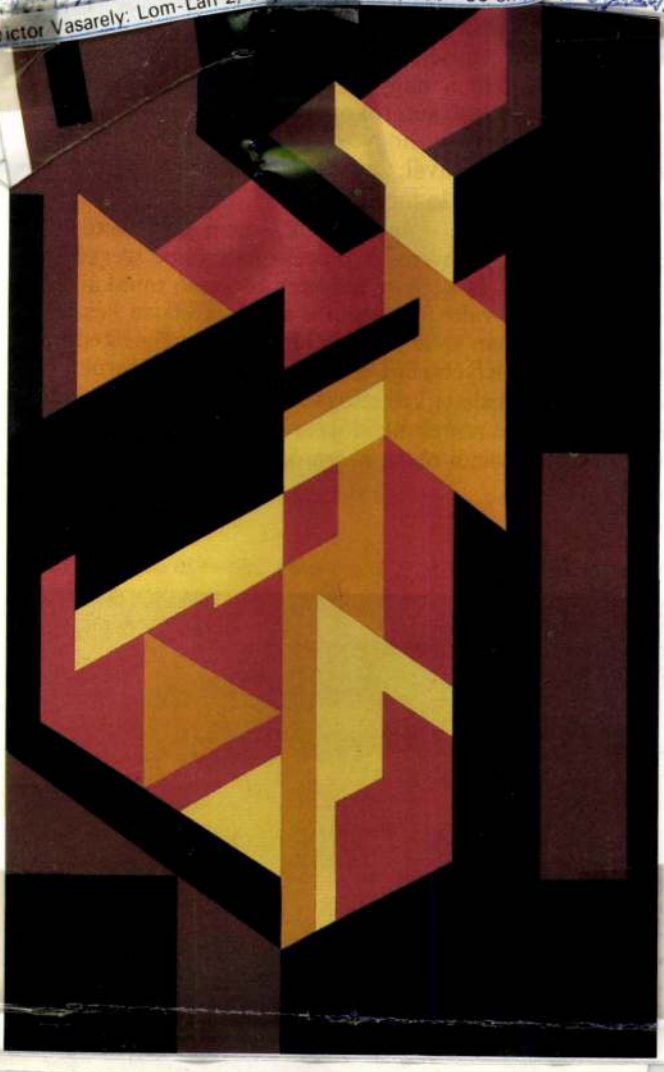

Mintérzet, 1988, jan., 31-old.

Victor Vasarely: Sonora, olaj, vászon, 210 × 141 cm, 1973

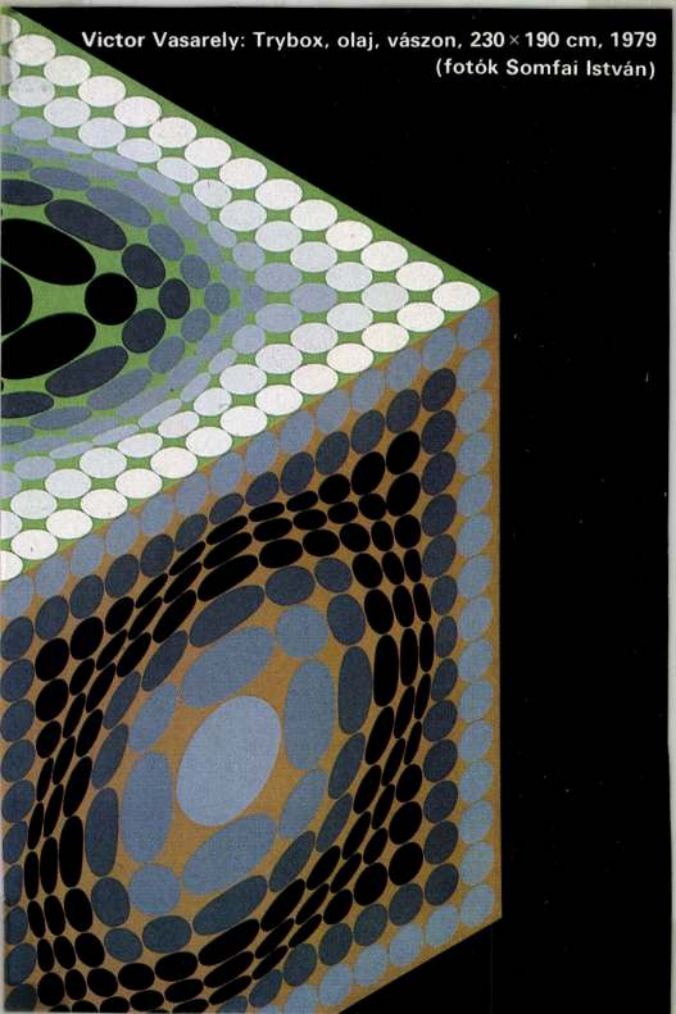

Victor Vasarely: Trybox, olaj, vászon, 230×190 cm, 1979
(fotók Somfai István)

Victor Vasarely & Otto-grafikus-művész 6.) Folytatás

Mezei Otto: Vasarely és az Oldalai Vasarely Múzeum.

Művészet, 1988. jan., 33-old.

Victor Vasarely, festő-grafikusművész 4) Folytatás.
Mézei Ottó: Vasarely és az Óbudai Vasarely Múzeum

Victor Vasarely: Ympo, olaj, vászon, 255 × 170 cm, 1970

Művészet, 1988., jan., 32-old.

Victor Vasarely, fejtő-grafikusművész 8. Folytatás. vége
Mezei Ottó: Vasarely és az ibudai Vasarely Múzeum

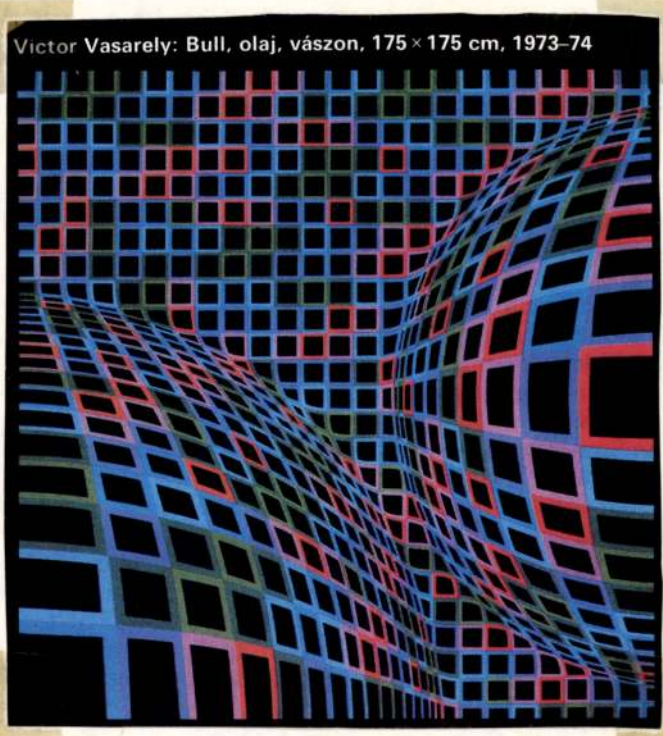
Victor Vasarely: Bull, olaj, vászon, 175 × 175 cm, 1973–74

Művészet, 1988. jan., 34-old.

Victor Vasarely, festő-grafikusművész 7. Folytatás

Mezeiltető: Vasarely és az Óbudai Vasarely Múzeum!

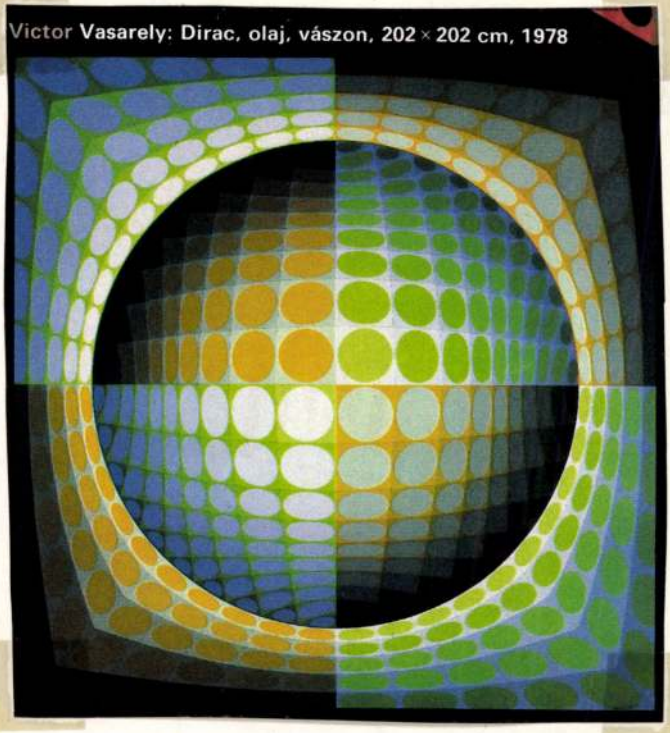
Victor Vasarely: Dirac, olaj, vászon, 202 × 202 cm, 1978

Művészet, 1988. jan., 34-old.

Victor Vasarely, festő-grafikusművész 5.) Folytatás.
Mezei Ottó: Vasarely és az óbudai Vasarely Múzeum.

„Procion-N.C.", olaj, vászon, 260×130 cm, 1974-75. |repr.|

„Trybu", olaj, vászon, 230×190 cm, 1979. |repr.|

„Két vonal", olaj, vászon, 240×120 cm, 1972-77. |repr.|

Művészet, 1988. jan. 32 (33) 34-old.

GERGELY ÁGNES

Tanítványomnak

Magad vagy, mondod. S ha nem, akkor is.
A különtartás fél-állapotát
jól ismerik a másik parton is,
amazok is, akiknek megbocsát

a lélek, hiszen mit tehetne mást,
őket védik a hivatalok is,
ők kapnak címet, pénzt, rangot, lakást,
ők szolgáltatják az árnyékot is,

mely légyottodra végül rávetül.
Hogy szeretetlen arra menekül
akit szeretsz? s nem hozzád, nem a vonzás

irányába? Ez csak felszíni gond.
Mert a szerelmen túlnő a szorongás.
És szeretni kell azt, aki szorong.

PÁKOLITZ ISTVÁN

Elszalasztott

Az egyszervoltholnemvolt históriai pillanatban
– megátalkodott emberi jóakaratunk révén –
valósággá válhatott volna a mese

Gyerekszívvel hittünk a megvalósítható varázsban:
igenis le bírjuk vágni a Sárkány hét fejét

BÖLCSŐDÉT NAPKÖZIT ISKOLÁT RENDEZÜNK BE A KASZÁRNYÁKBAN
A KATONÁKAT EGYSZERSMINDENKORI SZABADSÁGRA KÜLDJÜK
LAKÁSÉPÍTŐ MÁNIÁRA VÁLTJUK A FEGYVERKEZÉSI HAJSZÁT
A NEMZETI GŐGHÖZ CÍMZETT CSATABÁRDOT KI-KI ÖRÖKRE ELÁSSA
MOSOLYUNKBAN NEM ÓLÁLKODIK TÖBBÉ ORCÁTLAN HAZUGSÁG
SENKI SEM ÓHAJT BOLDOGÍTANI BENNÜNKET AKARATUNK ELLENÉRE
MINDEN ERŐSZAK-FITOGTATÓ ÖKÖL GALAMBETETŐ TENYÉRRÉ SIMUL

Aligha tér vissza az elszalasztott pillanat

Nem vígasztal, hogy m á s o k fuserálták el a lehetőséget

SIMOR ANDRÁS

Új vadászat

Fáradt, dühös csikaszok,
foguk villog, csikorog

Ki, miért jön ellenük,
sokféle az ellenük.

Biztos kezű, új vadász
nősténveikre vadász,

kölykeik vonitanak,
már amelyik megmaradt.

Nem találnak új odút,
sok kicsi fog minden út.

Indulnak rossz harcba hát,
fáj a mellkas, fáj a hát,

szőrük az égnek mered,
harapnak, nyüszitenek.

BÁGYONI SZABÓ ISTVÁN

Kenyérsütő

hintaa — palinta
bölccő — teknő — kalitkaa . . .

Ahogy az asszonyok égre tartják
dagasztásban kimosott tenyerük
s párállik eres ujjaik közt
a táncokba szorult
leányság
ahogy ágya untával hajukba szundít
hétgyermekesen a gond
s nyúl fakanala után valahány
hogy tekenők
oldaláról
kovásznak gyűjtse
a tésztát:
látom az égről lekaparnak . . .
mohón
kis népeket megtartó ösztönökkel
hogy már csak a liszttel való
összegyúrás hiányzik
Mert jaj
ha vasalt terítők
hevült kemencék
csupja körül
üres tekenőket takarnak

TANDORI DEZSŐ

Tradoni, hangsúly az ó-n

Feljárt rendszeresen a Várba, egy kiállítást nézett
így, átfedték egymást az alkalmak, és fölfedezte,
hogy maga a Vár is, legalább néhány új gyalogútvonallal,
látnivalóval, ott van „fölöttük" (ahol lakik). Tradoni
(hangsúly az ó-n, mely nem a csodálkozásé) lepillantott
„magukra"; ők is ott voltak, vagyis akkor csak a négy
madár, nyilván, meg a régebbi lakótársak; barátaik. Ám
a nagy fölfedezés az volt: pompás füállomány lelhető
a Várban, s nem is ennyi (tyúkhúr a verebeiknek, kalászos
füvek, acélkék füvek, „zab"), nem, ennél több. Hogy
a kiállításról lefelé jövet önmagukat látta és füvet
szedett a madaraknak, leült, belefeledkezett a . . . igen, abba,
hogy nem vált külön a cél és az út. A képek, melyeket
látni felment, és a fűszedés, melyre ez jó alkalalom volt; ez mind
nem vált szét, jelentőségben sem. Ez a képek jelentőségét
nem csökkentette, ellenkezőleg; és a képek vonalrendszere,
foltrendszere, mely időtlenül és örökkévalóan élt, évszázadok
távolságait rajzolta ki, és hajdankori verebek emlékét.
Akkor a füveket Tradoniné vette kezelésbe, rendezte, ollóval
egyformára nyírta; ahogy a kalitkákra, természetes környezetül,
minden reggel másfél órai munkával, felfűzhetők. A kalitkáik:
kalligráfia, cselekvés-művészet és berendezés-művészet. És
mozgás művészete, ahogy a benn töltött időt e madarak
a fűrajzolatokkal együtt változtatják, alakítják, alkotják;
míg Tradoni újabb nyomokat hagyni lábalt (bevásárlószatyorral,
kéziratokkal), vagy dolgozott a hajdankori verebekről
szóló versek fordításán. Ám ez: sziget az áthatolhatatlan közönyű
tengerben; a közömbösség is fű-szaporaságú; s állítólag éltető elem.

TÓTH ENDRE

A konyhában éltünk

A konyhában éltünk ősztől tavaszig,
ahol kora reggeltől rohogott a tűz.
A hideg szobából átszaladtunk gyorsan,
már várt a meleg víz, megmosakodtunk,
s tülekedtünk a sovány reggeliért,
amit behalámoltunk egy-két perc alatt.
Majd, akinek nem volt lyukas a cipője,
vagy éppen nem feküdt lázas-betegen,
elindult a távoli iskolába.
A kicsik pedig elkezdték megszokott
játékaikat, melyek negyedóránként
éktelen sivalkodássá, marakodássá
fajultak, amíg anyánk dörgő szava,
vagy hamar járó keze rendet nem csinált.
Testvéreim kórusban bömbölték: éhes
vagyok!
Anyánk úgy tett, mintha nem hallotta volna,
vagy csak annyit szólt: várjátok az ebédet.

Én már nagyfiú voltam, húsz év felé.
Olykor dolgoztam, vagy munkát kerestem.
Estenként a konyhában ültem én is,
az asztal sarkán verset fabrikáltam,
a másikon tésztát gyúrt anyám.
Nem is hallottam a családi lármát,
úgy elmerültem az olvasott könyvbe.
Egyik öcsém vagy húgom is ott kuporgott,
hadarta másnapi leckéjét hangosan.
A falba vert szegen az imbolygó lángú,
büdös petróleumlámpa pislákolt.
Anyám behemót lábasban főzte a vacsorát,
s mi korgó gyomorral, kidülledt szemmel
lestük-vártuk az esti műszakból
hazatérő, holtfáradt apát, mert
addig vacsoráról szó sem lehetett . . .

Mostanában sokat töprengek rajta:
hogyan fértünk el heten-nyolcan is
abban a parányi, köves konyhában?

VICTOR VASARELY
ÚJ TÜKÖR 1980/XVII/ 35.sz.

VASARELY ÁLMA A SZÁZMÉTERES ZEBRÁRÓL

Ahogy a művész otthona felé haladok az úton, elképzelem, hogy húsz kilométerről csak egy állatfej látható a dombok fölött. Tizenötről már több bukkan elő, tíz kilométerről a zöld, fehér és fekete sávok pontosan metszett rajzában az erdő, a házak, a gyár, az erőmű teste fölé magasodnak a gigantikus, százméteres zebrák. Őrzik, megtestesítik a mögöttük feszülő ember teremtette energiát, az atom erejét. A zebra rajzú hűtőtorony ma még csak terv: egy francia trikolór – hűtőtorony és egy pepita ipari csonka kúp társaságában Victor Vasarely műtermében, az íróasztalnak támasztva pihen, úttörő vállalkozás és kísérlet első grafikus megfogalmazásaként – méteres rajz formájában. Erőmű talán sose lesz belőle – de máris új keretet, alkalmat ad Vásárhelyi Győzőnek, annak a magyarnak, akire Franciaország is büszke, hogy kifejtse gondolatait a művészet szerepéről. Kérdés-felelet – mint a művész képei, úgy áll össze a válaszkockákból az egész.

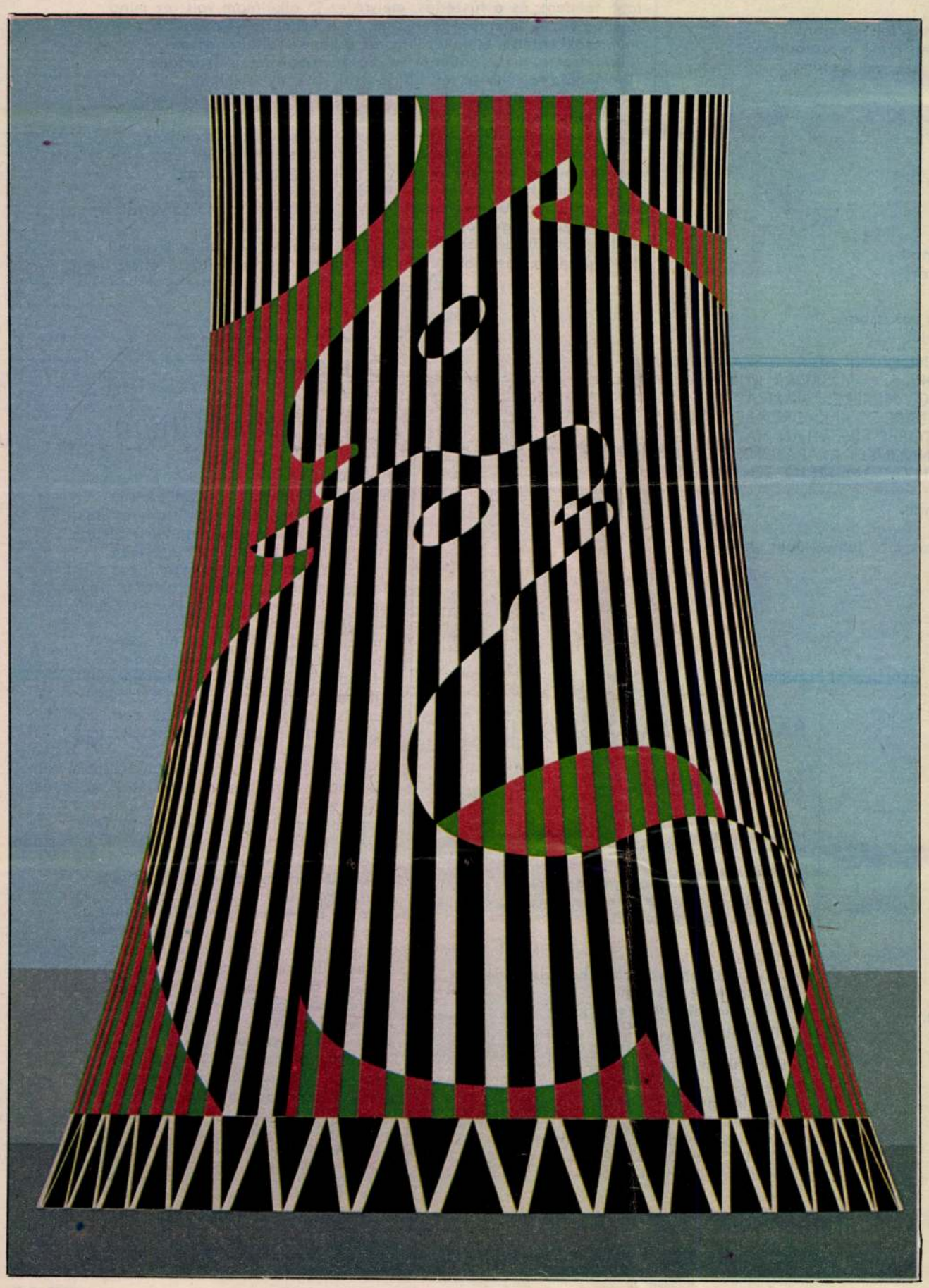

— *Hogyan is kezdődött?*

— Valahányszor Dél-Franciaország felé haladtam az autópályán — felel Vasarely —, láthattam az atomerőművek óriási, szürke, szomorú építményeit. Mindig gondolkodtam azon, mit lehetne tenni, hogy vonzóvá, érdekessé, kevésbé riasztóvá tegyük ezeket a szükséges és fontos berendezéseket, amelyek mind olyan ridegek, egyformák.

— *Mint az egy kaptafára készülő házak...*

— Igen, a modern ipari üzemek egyhangúsága voltaképpen nem választható el a mai tömeges építkezések monotóniájától, amely ellen már olyan régóta próbálom felvenni a harcot, nem utolsósorban éppen alapítványom révén. Aki járt aix-en-provence-i központunkban, tudja: a képbemutató-gépekben több mint ötszáz grafikuselképzelést prezentálok arra, hogy miként lehetne megváltoztatni a jelenlegi állapotokat, amikor egy tokiói, helsinki, fokvárosi vagy pekingi lakótelep fotóját szinte semmi sem különbözteti meg egymástól, legfeljebb a képaláírás a felvételeken.

— *Mivel magyarázza ezt?*

— Azzal, hogy végül is nem vonták le a tanulságot az építési technológia megváltozásából és ma is mindenütt azok az elképzelések érvényesülnek, amelyek még a múlt század végén alakultak ki, amikor Chicagóban föltalálták a felhőkarcolókat. Ma a kő, a malter, a tégla helyét átveszi a vasváz, a beton, az előregyártás, egész szobákat, lakásokat, sőt egész kis házakat készítenek el — de mindez egyforma és csúnya.

— *Mit lehet tenni?*

— Szerintem a művészet demokratizálása hozhat változást. Eddig a művész számára az volt az érdekes, milyen egyéni karriert fut be, hányan veszik meg a képeit, milyen áron, hány múzeumban szerepelnek alkotásai, milyen a nemzetközi „árfolyama". És voltaképpen ki tudott képet szerezni, vásárolni? Az, akinek volt pénze. A művek 60 százaléka páncélszekrénybe kerül, csak kevés függ lakások falain, mert féltik őket a betörőktől. A demokratizálás, amelynek gondolatát már a Bauhaus iskolája felvetette — mielőtt a nácizmus szétszórta volna —, így egyrészt a művészet felhasználásával, másrészt viszont a tartalmával függ összsze.

— *Mit ért tartalmi összefüggésen?*

— Tanítványa voltam a Bauhaus-iskolának, de újra átgondoltam az egészet. Én olyan rendszert igyekeztem teremteni, mint a számok zérótól kilencig, mint a zene hangjegyei, mint az ábécé betűi, amelyekből a világ minden nyelvén lehet verseket és tudományos műveket írni. Arra gondoltam, miért ne lehetne megteremteni ugyanezt a formák és a színek tekintetében. Így született meg először feketében, majd színesben az op-art. (Egyébként ezt a nevet az amerikaiak adták az én „kinetikus

művészetemnek" — op-art a pop-artra, a népi „popular" művészetre rímelően.)

— *Az op-art felhasználása az építészeti dekorációra, díszítésre — ez lenne a művészeti „demokratizmus" másik eleme?*

— Igen, de rögtön szeretném leszögezni, hogy a dekoráció szót én kiiktattam a szótáramból. Díszíteni, ez azt jelenti, hogy a művészt odahívják a kész épülethez, rámutatnak egy falra és azt mondják, készítsen oda egy freskót vagy faliszőnyeget, kerámiát, mozaikot. Az építészek azt hitték, hogy mindent csak három dimenzióval lehet kifejezni, mi, „festők és mázolók" azonban rájöttünk, hogy a kétdimenziós térben olyan tömeget tudunk elhelyezni sajátos

perspektíváinkkal, amire egy építész képtelen. A síkban az op-art olyan „szemfényvesztésre" képes, amire az építész soha. Ezzel pedig nem „díszíteni" kell az épületeket, hanem „integrálni" kell ezt a vívmányt, magába az architektúrába. Ezért én nem díszítésről, hanem „integrációról" beszélek.

— *Ilyen „integrációk" a Vasarely-alapítvány aix-en-provence-i központjában látható tervek?*

— Sok évtizedes kutatásom eredményeit igyekeztem itt összefoglalni, amikor már elég képet festettem és elég albumot adtam ki ahhoz, hogy felépíthessem. Csakhogy mire 1976 januárjában megnyílt, beállt a rossz konjunktúra, amit egyesek világkrízisnek is neveznek. Ez az építészetben óriási visszaesést okozott, pedig terveim iránt az előzetes érdeklődés igen nagy volt.

— *És most?*

— Az én elgondolásom — amit most az atomerőműveknél is megpróbáltam érvényesíteni — jórészt a betongyártáshoz kapcsolódik. Miért ne lehetne színes betont készíteni? Persze a jelenlegi körülmények között minden ilyen elképzelést megakadályoz a tőkés verseny. A színes beton drágább, és így a versenytárs elhódítja a piacot. Pedig például egy (a festéknél sokkal tartósabb) színes betonfelületeket és ablakelemeket váltogató, „integrált" házhomlokzaton szinte minden rajzolatot meg lehet valósítani: zászlót, állatfigurákat, Nefertiti-fejet, absztrakt kompozíciókat és figurális ábrákat, prekolombiánus vagy kínai motívumokat. Nem lenne minden unalmas szürke, a fiatalok lakótelepe színesebb, az öregeké szolidabb lehetne, mindenki jobban érezné magát — talán kevesebb lenne a feszültség, a stressz, az unalom, jobb lenne az élet. És ez a művészet feladata.

— *Csak hát a válság . . .*

— Sajnos, a válság. Clevelandből például, amit saját vezetői a világ legcsúnyább városának neveznek (egy gótikus templom, egy felhőkarcoló, egy szemétdomb, megint egy öreg épület, összevissza, majd kezdődik az egész elölről) már ötször-hatszor jöttek tanulmányútra az alapítványba. Csakhogy ma minden nagyváros anyagilag csődbe jutott, nem tudják megvalósítani elgondolásaikat. Párizs központjában 150—160 tűzfal van, erre vonatkozólag is kértek és kaptak tőlem egy tervezetet, de most nincs pénz ilyen esztétikai célokra. Venezuelában 600 ezer lakosú város felépítését tervezik, felkértek az esztétikai tervezésre — de itt is problémák merültek fel, pedig Venezuelában van tőke. Ez persze nem jelenti, hogy semmi sem valósult meg: Monte-Carlóban például 1600 négyzetméteres nagy integrációt készítettem, a távoli hegytetőkről is látható a szép sétány.

— *És az atomerőmű-„integrációkat" a kormány szorgalmazza . . .*

— Igen, a kormány égisze alatt működik egy „újítási misszió", amely az ipari esztétikára is nagy hangsúlyt fektet. Miután az én gondolataim jó ismertek, André Giraud iparügyi miniszter mintegy két éve ebédre invitált és feltette a kérdést, mit lehetne tenni az atomerőművek megszépítéséért. Ezzel a kérdéssel kezdődött a nukleáris centrálékkal kapcsolatos munkám, amely egyébként csak egy állomás, hiszen ugyanezen a témán dolgoznak a mérnökök, a közgazdászok, az építészek. Elgondolásaik, követelményeik sokszor ütköznek, de sokszor találkoznak is. A zebra-integrációs sávok különben a természetes építészeti vázat használják fel, ehhez alkalmazkodna a különböző színű beton, kirajzolva végül is az óriási figurát.

— *Végső soron: nem fölösleges luxus mindez?*

— Fényűzést jelentettek-e a székesegyházak? Annak idején a franciák kitalálták a gótikus katedrálisokat és ezek világszerte a francia példa nyomán épültek. A nép szegény volt, a katedrális az égi paradicsomot rajzolta, jelképezte számára, zenét, művészetet adott. Ma másról van szó, ez a csúf szürkeség elözönlötte a világot, kihat az emberek lelkiállapotára, gondoljuk el, mibe kerül a sok idegbeteg a társadalombiztosításnak . . . És ha már a katedrálisokról beszéltünk, a Notre-Dame 80 méter magas, egy atomerőmű tornya 120 méter vagy még több. Notre-Dame csak egy van, nagy székesegyház csak néhány, de az atomcentrálék tucatszámra épülnek Franciaországban. Miért ne lehetne a szép atomerőmű ugyanolyan francia újítás, mint annak idején a katedrális? Luxus lenne?

*

Ahogy hazafelé tartok a művész otthonából, az úton gyárak szürke tömbjei magasodnak, lakótelepek ház-hadseregei masíroznak felém. Elképzelem, hogyan festenének Vasarely vidám színeivel, motívumaival. Szép lenne, csak persze drága is. „Még" drága — vagy „már" az. Nézek, de hiába — nem látom a zebrát a távolban.

BARACS DÉNES

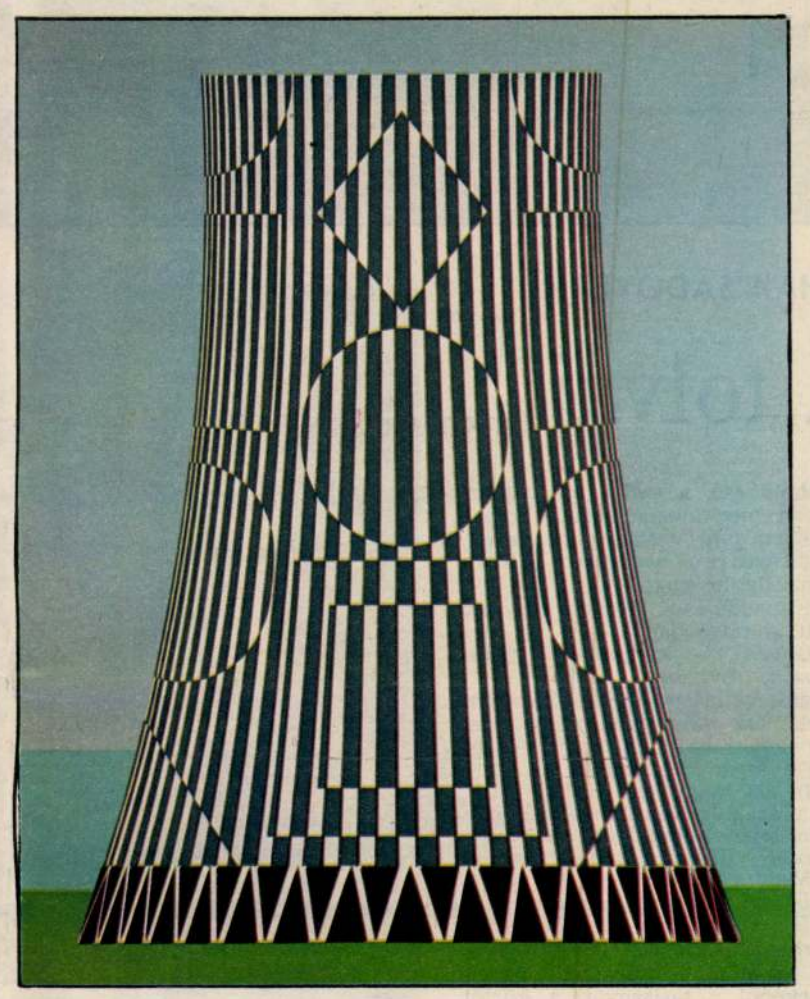

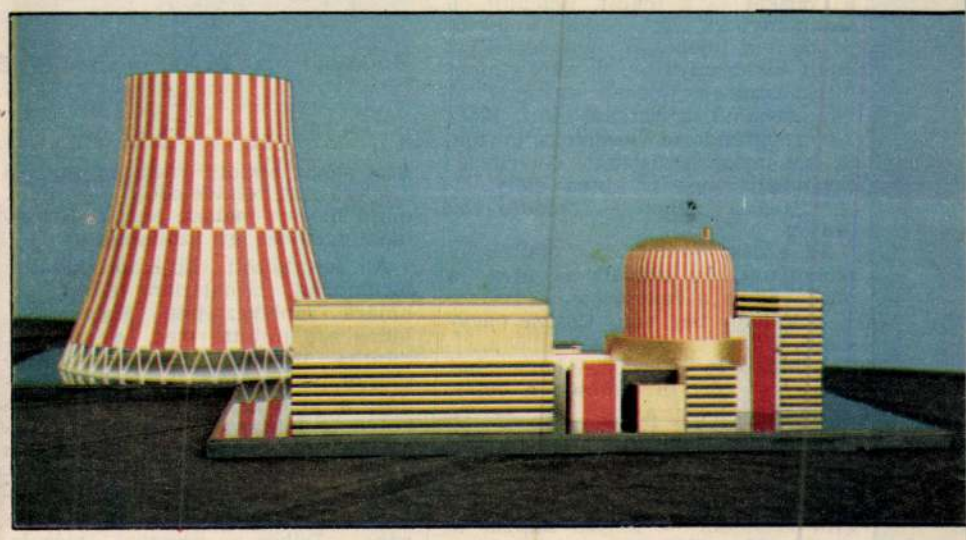

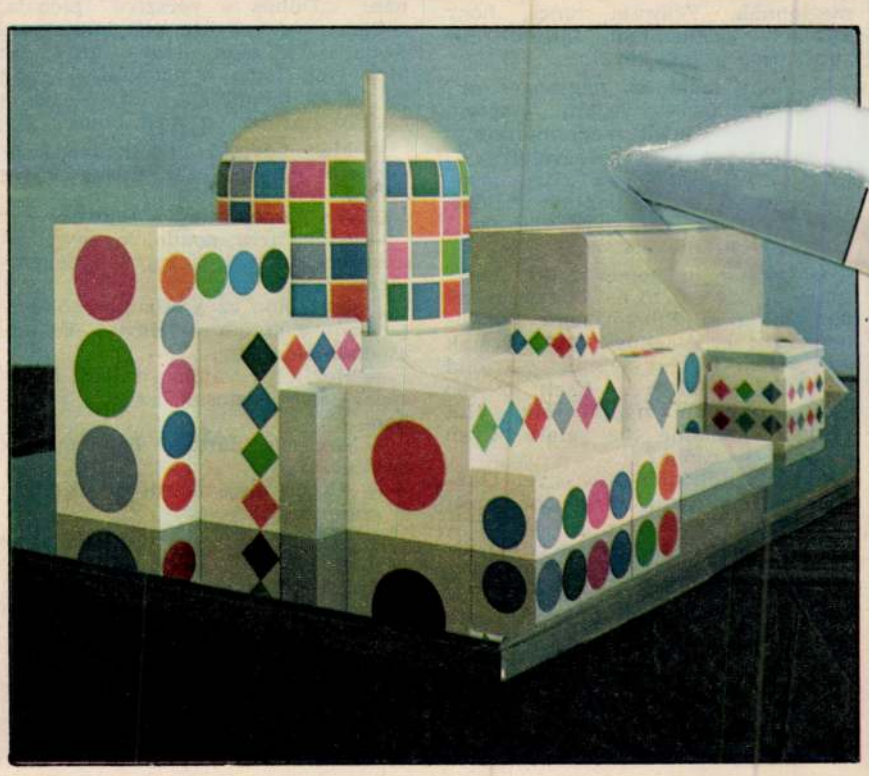

MIHAIL SADOVEANU

A tolvaj

GYÉMÁNT LÁSZLÓ RAJZA

Az átható eső, a szél s az unalom alaposan megkínozta Costea Forascu bojárt, míg vastag köpenyében, összegörnyedve a nyeregben, a főerdész házáig lovagolt.

A tűz vidáman lobogott az ajtó mögött, a pitvarban.

— Gavril! — kiáltott a bojár hangosan, röviden.

Magas, vállas ember került azonnal elő, ősz haja válláig ért, a fejét le kellett hajtania, hogy bele ne vágja a szemöldökfába.

— Igenis, nagyságos úr!

Az uraság korbácsa nyelével hátratolta fején a csuklyát, szeme kegyetlenül villogott fakó arcán.

— Vedd a puskát, és gyere velem! — mondta parancsoló hangon.

A főerdész sietve visszafordult a pitvarba, valakit félretaszított karjával az útból, s már szedte is elő a kuckóból a tarisznyát, a kürtöt, a puskát és a fokost. Belebújt a szokmányba, egy ócska kucsmát nyomott a fejébe, és nagy léptekkel ment ki az udvarba, bocskora megmegcsúszott a fölázott agyagon. A ház sarkánál, a kutyaól előtt, Mota kutya ugrándozni kezdett a láncon, és bánatosan nyüszített. Gavril tétován állt meg a kutya előtt.

— Hagyd itthon — mondta az uraság.

Az erdész összehúzta mellén a szokmányt, és kilépett az útra a puskával és a fokossal.

— Valami baj van, Costea nagyságos úr?

— Még te kérded, hogy baj van-e? — tört ki dühösen a bojár, és arcára húzta a csuklyát. — Te csak melegszel a tűz mellett, a többi is a napot lopja, nekem meg idegenektől kell megtudnom, hogy tolvajok járnak az erdőben. De magam is látom — fényes nappal is meglopnak. Félórája sincs, hogy tulajdon szememmel láttam egy kuncsaftot a fák körül.

— Hogy lehet az, nagyságos úr? [illegible]van? Csakis aztán jöhetett, [illegible]akciót megcsináltam.

Hol va[illegible] fölnevetett: hogy az inspe[illegible]
A bojár keserűen tartasz? Úgy men[illegible]ben az erdőbe, ...gy én megyéspüspök vagyok... Ismerlek én titeket!

— De honnan gondolja ezt, nagyságos úr, kimentem én, hogyne mentem volna ki. Ellenőriztem, kürtöltem az erdészeknek, válaszoltak is... Nem történt semmi... Csönd volt és nyugalom... Csak az eső esett... Három napja esik. Hát hogyan mehetne be valaki ilyen időben az erdőbe?

A bojár dühödten fújt egyet. Gavril főerdész még megpróbálkozott csöndesen:

— Hátha most lopakodott be titokban... Ki tudja?

— Jó, hogy nem a házad előtt ment el, mi?! — tört ki dühösen Costea.

A főerdész elhallgatott. A földesúr megsarkantyúzta a lovát, az állat patái mélyen süppedtek az ösvény sarába; a főerdész a tócsákat kerülgette, a bokrok között bujkált, fák mögé siklott, meggörnyedt és el-elcsúszott, eltávolodott a lótól, majd megint melléje került. Hosszú ideig mentek így szótlanul.

A fák között bujkáló fuvallat megkínzott, láthatatlan lények sóhajára emlékeztetett. Szemerkélő, hideg eső töltötte meg a levegőt, mintha mindent beborító, finom szürke port szitálna valaki. Az erdész a ló mögött iparkodott csúszkálva, a fokosra támaszkodva, páfránybokrok között botladozva; a magas bükkcserjékről nagy cseppekben hullott a víz hosszú, ősz hajára. A főerdész füstölgött magában: „Dühös a vérszívó piócája, nekem meg kedvére kell tennem... Ez a fiatal nem olyan, mint az öreg volt, Isten nyugosztalja... Az megbízott bennünk... Hát — volna csak ő erdőőr, én meg bojár..."

— Még nevetni van kedved? — kérdezte egyszer csak Costea a főerdész felé fordulva.

Gavril nemet intett a fejével.

— Csak arra gondolok, hogy ha elkapjuk, akárki is legyen, megemlegeti...

„Nagy spion ez a bojár — gondolta aztán a szolga. — Hm...! És micsoda méregzsák..."

— Hol lehet vajon a tolvaj, nagyságos úr? Biztosan az új vágásban...

— Arrafelé láttam bemenni az erdőbe...

— Akkor eléje kerülhetünk ezen a csapáson...

A bokrok között folytatták az utat, toronyirányt; az ágak sűrű esővel locsolták őket. A bojár időnként dühösen morgott valamit. Gavril elöl ment, utat nyitva a lovasnak. Egyszerre, az új vágáshoz érve, megálltak: emberi hangot hallottak.

— Hallod? — sziszegte fojtottan Costea, és fölemelte az ujját.

Visszafojtott nógató torokhang hallatszott. Gavril átvágott az erdőn, hogy a lejtő felől kerüljön a tolvaj elé, a bojár meg villámgyorsan egyenes irányba nekirontott a lóval; az ember — a tolvaj — vöröses szokmányban nógatta ökreit a járom mellett, térdig pocsolyában, amikor odaért a bojár, és csaknem rátiport a lóval.

— Lopni jöttél, te pogány? Azt gondoltad, az apád erdejébe jössz?

A tolvaj a bojárra nézett, földszínű, ritkás szakállú arcán, kerekre nyílt szemében rémület ült. Rekedten kiáltott:

— Ne törjön össze maga is, Costea nagyságos úr!

A bojár egy pillanat alatt megfordította lovát, és a fával megrakott szekér kereke mellé rúgta az embert. Kétszer rávágott a korbáccsal, majd gyorsan félreugratott, oldalt fordult, és megcsapta a korbácsnyél ólomgombos végével. Az ember átbukott a keréken.

— Jaj, most végem van! — nyögte elhalóan, rémült hangon.

Térdre esett a sárban, a kerék küllőjébe kapaszkodott, sápadt ajkán vércsík jelent meg. Ebben a pillanatban rohant ki a bokrok közül a főerdész, nagy hangon kiabálva:

— Mit keresel itt, te gazember?

— Aztán meglepetten állt meg a szekérnél:

— Te vagy az, Ile? Mi történt? Nagyságos úr, ez Ile Covataru... Mi baja van?

— Nem látod, mi a baja? — kiáltott rá az uraság. — Térden állva készül kiadni a lelkét.

Mindketten a tolvajt nézték. Az eltorzult arccal pislogott: a vércsík és szavai mintha valami nagy belső fájdalomból fakadnának.

— Rászántam magam én is, s lám, megvert az Isten...

Utána összeszorított foggal terült el az út tócsájában.

A bojár mozdulatlanul ült a lovon. Nem tudta, mit gondoljon. Gavril főerdész is csak állt, és hol a tócsában fekvőre, hol az uraságra nézett. Végre a bojárhoz fordult, határozott hangon:

— Nagyságos úr, és amondó vagyok, hogy el kell innen vinni hozzám... majd én fölemelem... Itt mégsem hagyhatjuk... Valami baja kell hogy legyen...

— Jól van, tedd föl és vidd — mondta félhangosan az uraság.

A főerdész a szekérnek támasztotta a puskát és a fokost és elkezdte lerakni a szekeret. A fahasábokat nagy sietve hajigálta az út szélére. Az eső csak szitált, csöndesen, komoran, az ólomszínű ég kietlen szomorúsággal nehezedett a világra. Ile Covataru könyökére támaszkodott a sárban és csendesen nyögött.

Hogy lerakta a fát, Gavril megragadta a parasztot a hóna alatt, és a szekérre tette. Majd nógatni kezdte az ökröket.

— Csá ne!

A fakószínű ökrök nekifeszültek, és nagy keservesen kirántották a szekeret az agyagos sárból.

— Nagyságos úr! — mondta határozott hangon Gavril. — Maga menjen egyenesen, amerre jöttünk.. Én az úton megyek, egy kis kerülővel...

A szelíd ökrök megindultak a permetező esőben a szekérrel s az ájult emberrel. A bojár szó nélkül megfordította lovát, és nekiindult az erdőnek a csontig ható hidegben, az erdő mélyének halk neszei között. Elgondolkodva hajtott, lépésben, és érezte, hogy tagjai meggémberednek. Valami homályos elégedetlenség bujkált benne. Magamagát is sajnálta, meg a fél napja éhesen, ázottan úton levő pej lovát. Alighanem jólesnék a tűz az erdész házában — ha nem vinnék oda azt a leterített embert. „Mi történhetett vele? — kérdezte magában. — Hiszen nem ütöttem rá akkorát... Valami más baja kellett hogy legyen már előbb..." — és baktatott a felázott földön.

Kétszer tévesztette el az utat és fordult vissza. Megint ingerültség fogta el. De amikor nagy sokára megérkezett az erdész házához, dühe elpárolgott; a szekér üresen állt az udvar közepén, az ökrök meg a fészer alatt ropogtattak egy kevéske szénát.

Belépett a pitvarba. Mindjárt megcsapta a tűz jótékony melege. De a tűz mellett, a földön, sárosan, elgyengülve ott feküdt a fatolvaj. A végét járta.

— Meghoztam — mondta csöndesen, furcsa tekintettel Gavril főerdész. — Nagyon gyönge... más baja is volt... Megemelte magát ma az ökrök mellett... Tessék, nagyságos úr, a nagyszobába...

A bojár belépett a tisztaszobába. A homályból Gavril felesége lépett a földesúr elé, szinte észrevétlenül, megragadta a kezét és megcsókolta. Aztán karját összekulcsolva a mellén, félreállt.

— Hát a gyerekeid hol vannak?

— Dologban vannak, nagyságos úr — válaszolta Gavril. — Asztalosok...

A homályos szoba hideg és barátságtalan. A bojár orrát áporodott levegő, por és pálinka átható szaga csapta meg. Letette nehéz kabátját és visszament a pitvarba, a tűzhelyhez.

Vasarely Victor

A Prága-i Zimsky palotában négy
művész között bemutatták Vasarely
magyar származású festő képeit is.
A művész Pécsett született 1905-ben.

-kon- jelű cikk: „Vasarely, Mipro in Prague"
Neueste Nachrichten, Bpest, 1968. I. 5 6l.

Vasarely Victor

Ítóbb Budapesten tanult. Bár művészetének jellegzetes vonásai mértani absztrakciókból származnak, művészete mögött rejlő elmélete, ötlétszósága dacára roppant komplex.

-lm- jellel: „Vasarely, Miro in Prague".
Neueste Nachrichten, Bpest, 1968. I. 5 6 l.

Vasarely Victor

Megfogalmazása szerint minden tárgy összetevő elemeire esik szét, amelyekből aztán egy új világ szerkeszthető össze. A művészete intellektuális és mentes a romantikus elemektől.

-bm- jellel: „Vasarely, Miro in Prague".
Neueste Nachrichten, Bpest, 1968 I. 5 61

Vasarely Victor

E tiszta selyemszita nyomdsu mü-
vei mint az „Arany" – „Türkiz" – „Topáz"
a szemlélőre oly hatást gyakorolnak,
mely igaz, művészi él ményt foglal
magában.

-bm- jellel: „Vasarely, Miró in Prague".

Neueste Nachrichten, Bpest, 1968. I. 5 61.

Vasarely Victor

„Rubin" eimű képe, a ciklámen-
től-naroncspin árnyalatig terjedő
körök, melyek ugy hatnak mintha
azok felnagyitott dimenziókban egy
drágakő csipolt lapjai lennének.

-bm- jellel: „Vasarely, Miro in Prague".
Neueste Nachrichten, Bpest, 1968. I. 5. 6 l.

Vasarely Victor

Franciaországban először alkalmazott grafikában tevékenykedett, utóbb művészi kutatásait csupán a geometriai formák területére korlátozva, önálló lett.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely, Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17

51 l.

Vasarely Victor

1964-ben a Bern-i Kunsthalle-ban, Svájcban önálló kiállításon adott áttekintést vizuális kutatásainak különböző szakaszairól.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely. Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 5 l.

Vasarely Victor

A Zürichi Galerie Gimpel et Hanover ez év április 29-ig zárólag be Vasarelynek 1965-68 évek folyamán alkotott műveiből. E kiállítás egyik legkorábbi művét mutatja be „Folklore"-t.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely. Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17. 51 p.

Vasarely Victor

E műve 1965-67-ből származik. Egy sokszínű négyzetalakú rács előtt, egyes mezőkben körök és négyzetek sokszoros változatai szerepelnek; a középtengely elforgatásával a négyzet deréknégszöggé alakul át.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely, Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17. 51. l.

Vasarely Victor

Ha átlós tengelyén forgatjuk úgy egy rombusz áll elő; e rombusz formátépugy mint a derékszöget a négyzet + tér + mozgás + idő vessi körül.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely:

Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17

51 l.

Vasarely Victor

a kör projekciójával az elipszist vezeti le, hasonlóképp a képen megjelenő „különböző" kupszeletcket.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely, Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 5 l.

Vasarely Victor

A kör és négyzet tér-idő változatai egymásmellé sorolton, a pülön böző szintulajdonságok és kontrásztok révén váltakozó kifejezést nyujtanak.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely:
Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17
51 l.

Vasarely Victor

A látszólagos véletlen elrendezés az emberi psyche precehártyáján a mozgás illúzióját hozza létre; az üzenet és a képhatás fedik egymást.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely: Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 5/L

Vasarely Victor

Következő képein még inkább szükiti témáját: („Tridim") 1968; már csupán a négyzettel foglalkozik, amely számára egy architektonikus elemmé vált.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely: Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 51 l.

Vasarely Victor

Ez elem egy épitőkő a három dimenzionális megaszerkezetekhez, melyeket ferde felülnézetben különböző szeletekre vágottan látunk.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely:
Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17

51/

Vasarely Victor

A tér és idő mutációsformák mint sikok jelennek meg a rombusz és a négyszög oldalain. A formák és sínek negatív-pozitív kontrajztjukkal határozzák meg a képteret.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely; Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 51 l.

Vasarely Victor

Ez egy tudatos redukcióval a fehete és fehér, valamint az azokat összekötő szürketonusok skáláján is megtörténhetik, mint ahogy a „Meh" (1967) képeken meg is nyilvánul.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely;
Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1967. IV. 17 5 l

Vasarely Victor

Két dimenzionális sikrelációból indul ki, mintahogy azt egy következetes korlátozással Mondrian mutatta be; Vasarely egy illuzionista képteret mértani standard formákból épít fel.

Zelmisch Brigitte: Victor Vasarely: Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 51 l.

Vasarely Victor

A színek tömörségének fokozásával vagy pedig annak csökkentésével a mozgást idéz elő a kép összetételében.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely; Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969.11.17 5 l.

Vasarely Victor

Művészi intenciója azt célozza, hogy egy szoros függésviszonyt hozzon a szín és forma közölt létre; szerinte „minden forma a szín szubsztrátuma, minden szín a forma egy attributuma.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely: Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 51 l.

Vasarely Victor

Soray Marcelnek 1965-ben kiadott „Kunst des 20. Jahrhunderts" c. kötetében közli az 1947-64-ig alkotott műveinek összefoglalását; különböző rajzokat említ.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely: Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 5 l.

Vasarely Victor

Az egymást követő "idő" pakarok alkotásai: „Denfert" - „Belle Isle" - „Cristal" - „Kinetik" - „Schwarz-Weiß" - Planetarische Folklore."

Lehmisch Brigitte: Victor Vasarely.

Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17

5 l.

Vasarely Victor

leírja művéni teljesítményeinek szakaszait, így például a „Denfert" sorozatét, mely magába foglal sínes sikokat és melyet egy párizsi metroállomás után nevezett el.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely: Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 5 l.

Vasarely Victor

Művészi alapgondolata a plasztikus egység; a tiszta kompozíciót három dimenziónális képteren, a síkon a színek közvetítésével kialakítva, látja azt megvalósultnak.

Zehmisch Brigitte: Victor Vasarely: Neue Zürcher Zeitung, Zürich, 1969. IV. 17 5 l.

Vasarely Victor

1960: „Trésor commun" Közös kincs / Art construit, Nr. 1, Brixelles – Introduction au catalogue Bodmer, Galerie les Contemporains, Bruxelles.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely 1944/1960. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

Vasarely Victor

1961: Manifest im Album „Vasarély - Vasarely," Editions Denise René, Paris - Vorwort zur Ausstellung in der Galerie „Der Spiegel" Köln.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1911 1908

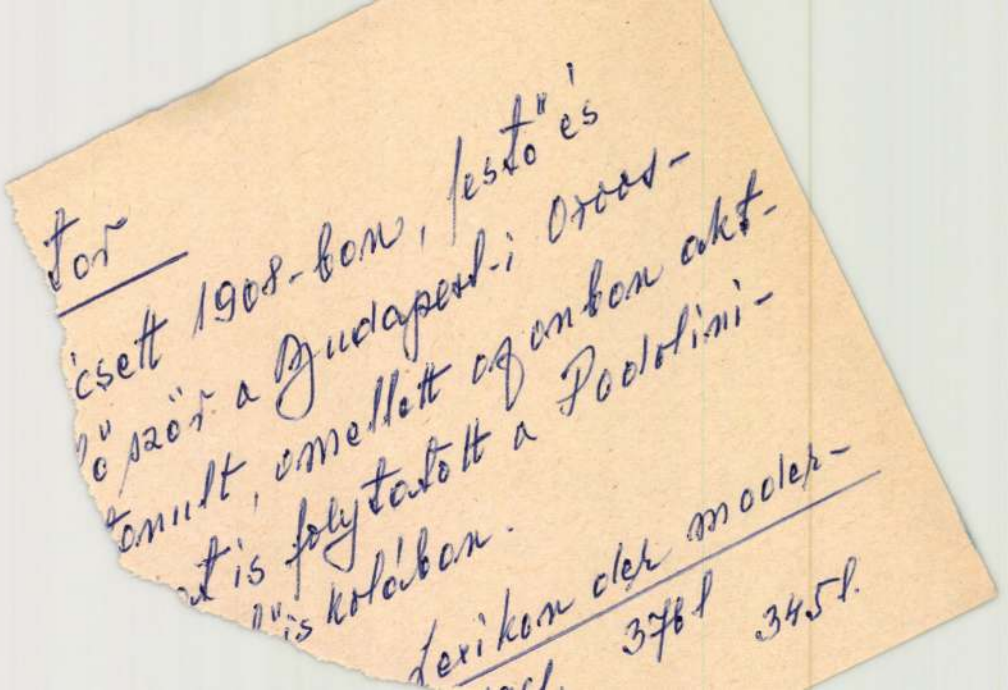

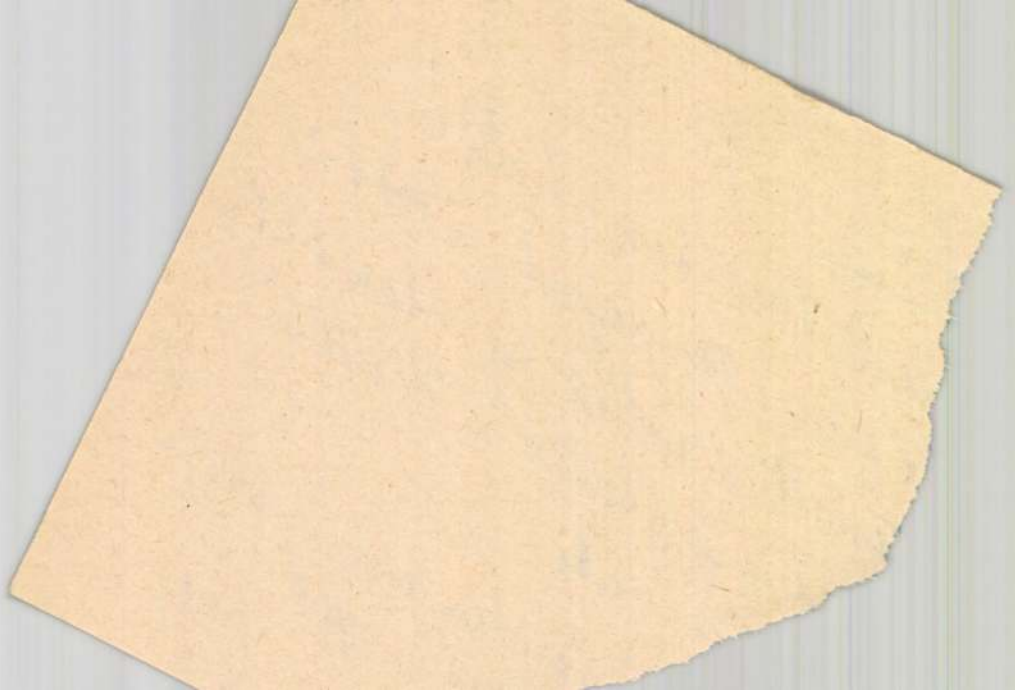

Vasarely Vic

Született Pe

szobrász. El

egyetemen t

tanulmányok

Volkmann festo

Knaur Th. Nachf. :

nen Plastik, München,

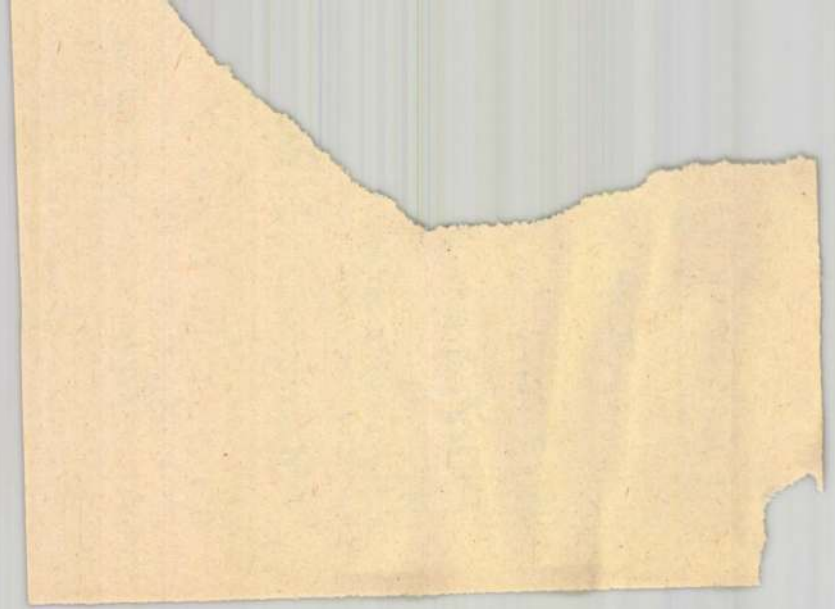

Vasarely Victor

1940-1943: tapogatódzás különféle irányban /:a téves utak:/ majd 1944-1946, a szimbolum, a fehete-fehér korszak.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon; Neuchâtel, 1965. 1941

41.

Vasarely Victor

A „Denfert" szakaszhoz a Párizs melletti „Arcueil" elnevezésű földalatti állomás falán látott szétágazó repedések szemléletén jutott el.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1948

108.

Vasarely Victor

E plasztikus téma teljes kifejlesztéséhez egyenként lassan jutottam – 1944-ben kezdte el emlékezetből első Denfert rajzait rajzolni.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
10 p.

Vasarely Victor

Később nagy kompozíciókba fogott és azokból számos művet valósított meg. 1929-ben a Bpesti Bauhaus idő-szak alatt bontakozott ki előtte a plasztika jellegzetessége.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 10p.

Vasarely Victor

A technikai eljárások szisztematizálása tíz éven át tartott, aminek eredményeképp egy munkamódszert sajátított el.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely

Éditions du Griffon. Neuchâtel, 1965. 194 l
10 l

Vasarely Victor

Lényegbevágó volt számára, oly gyorsan mint lehetséges, a gondolat és a futó benyomás rögzítése. Apró, színes kezdeti vázlatok képezték az ős-eredeti alkotás alapját.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l
10 l.

Vasarely Victor

Azok közül a legsikerültebbeket végleges kis formátumokként kezelte, melyeket utóbb „jelölő prototípusok" nak nevezett el.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965. 194 l.

10 l.

Vasarely Victor

Ezek aztán elinduló ponthént szerepeltek az „utó-alkotás" (re-création :) számára, melyek azonnal avagy csak évekkel később nagyméretű művekben jöttek létre.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 p. 10 p.

Vasarely Victor

Második korszaka Belle-Isle; visszaemlékezései 1947 nyarára, Belle-Isle tengerparti fürdőhely strand-élményeire.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1948
191.

Vasarely Victor

A tenger ide-oda hullámgzásában felismerni véli a természet benső mértani valóságát; Belle-Isle-i élmény átélését rövetően műveiben mértani ábrák szerepelnek.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 19 f.

Vasarely Victor

1954. Alkotó munkás-szakaszainak egymásmellé való helyezettsége folytán azok elszigeteltsége kizárt, innen következik, hogy a különböző eredetű formák és szerkezetek összekeverednek.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

261

15

Vasarely Victor

Igy jelenthezneh a „Denfert" karasz repedései a „Belle Isle" elemeinél, ugyszintén látható azok a „Gordes"-i periodusnál is.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965
26 l.

Vasarely Victor

1948; A „Kristály" szakasz. A Sénanque-i apátság avagy talán egy Gordes-i egyszerű lakóházban történt; egy nagy fal négyszögletes ablaknyiláson át sok fény sugárzott.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 29 l.

17

Vasarely Victor

E nyilás kívülről szemlélve egy anyagtalan fekete kocháva alakult át; ennek folyományaképp egy háromszög jobbról nézve rombusszá válik, balról pedig trapézé.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

291.

Vasarely Victor

1964. A Gotoles-i nagy megismerés a korábbi felfedezések fényes igazolása; az axonometria perspektíva a Bortnyik-féle iskolában állandóan jutott kifejezésre.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely

Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965 29 l.

Vasarely Victor

1952. Megbízást nyert Villanueva építészétől, hogy a Caracas-i új Egyetem központi épületén három architektonikus „Mozdulatok"-ra tervek készítsen.

Kunst des 20 Jahrhunderts Vasarely.

Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965. 44 l.

20

Vasarely Victor

Két megoldást javasolt; mindkettő kerámia; fémrelief az egyik a másik transzparens, ez utóbbi tervezetet elvetették.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon. Neuchâtel. 1965.

441

Vasarely Victor

11 több azonban e terv 2×6 m méretben, 1955. áprilisában a párizsi Denise René tárlatán „Mouvement" (Mozdulat) cím alatt, bemutatásra került.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 44 l.

Vasarely Victor

A többi, száz négyzetméter terjedelmű tervezet elfogadásra került s azok 1954 folyamán el is készültek.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 44 l.

Vasarely Victor

1929-ben a b.pesti Bauhausban Gortnyik Sándor vezetése alatt az egyszínű, valamint egymást keresztező egyenesek vizsgálatával foglalkozik.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965. 74 l.

Vasarely Victor

1951-ben sikerült kisebb rajzait fény-
képészet segítségével megnagyítani
és azokat falméretben alkalmazni;
e müveit „Fotografizmus"-nak nevezte
el.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965. 74 l.

Vasarely Victor

Közölt müveinek jegyzéke:

1. sz. „Önarckép", 1946, olaj, (részlet) 116 x 89 cm, egész táblón fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, 1941.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

41

Vasarely Victor

2 sz. „Gondolathódolat Malewitsch-nek, 1934-1952. egész táblán fehér ezüstszínű reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 1941.

Vasarely Victor

3. sz. „Kezem," 1937. Színes tusrajz tonulmány, 60 x 40 cm. fekete-fehér szövegbenyomott fényképreprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l.

5 l.

Vasarely Victor

4. sz. „Ablak", 1944, olaj, 65 x 54 cm., fehete-fehér szövegbenyomott fényképreprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

6 l. 1941.

Vasarely Victor

5. p. „Metro," 1945, olaj, 130 x 97 cm.

6. p. „Üveghöz, 1945, olaj, 130 x 97 cm

„Periode Denfert" cím alatt, fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts, Vasarely,

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 71

1941

Vasarely Victor

9 p. „Üregek és ürességek," 1945, olaj, 130 x 97 cm; „Période Denfert" cím alatt reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 f

7 f

Vasarely Victor

10. sz. „Denfert," 1939-1952, rajz-repedéschkel, 23 x 20 cm. egész táblán fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

81.

321

Vasarely Victor

11. sz. „Chillon," 1952, Denfert harcrajz" olajképe, 87 x 80 cm., egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l

9 l.

Vasarely Victor

12. sz. „Menerbes," 1950, olaj, Luberon cím alatt, 60 x 90 cm. Aubusson falikárpit 300 x 225 cm. Szövegbenyomott színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 10 l.

Vasarely Victor

13. pz. „Sipris", 1952-58, olaj, 195 x 130 cm., egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965. 1940 III.

35

Vasarely Victor

14. sz. „Denfert," 1939-1952, gouache, szövegbenyomott színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941.

121.

Vasarely Victor

15. sz. „Kondahar", 1951, olaj, 100 x 108 cm., egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

131

Vasarely Victor

16. sz. „Hargita", 1952, olaj, 87 x 80 cm
féltáblán, színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1941

141.

Vasarely Victor

17.12., „Sion", 1951-1958, olaj, 130 x 195 cm, egész táblán színes reprodukció.

Lexikon des 20. Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 15 t.

39

Vasarely Victor

18. sz. „Demfurt" 1939-1950, karc,
42 x 38 cm., szövegbe nyomott, feke-
te-fehér reprodukció.

Kunstoles 20 Jahrhundert. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940
16 p.

40

Vasarely Victor

19 sz. „Belle-Isle", 1947, relief.
40 x 60 cm. „Periode Belle-Isle"
cím alatt, egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 1948
17 l.

41

Vasarely Victor

20 pz. „Longsor," 1952, - 1956, olaj,
195 x 130 cm. egész táblon pines
reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965. 1941
181.

1/2

Vasarely Victor

21. sz. „Kervilahuen", 1949, gouache, 36 x 24 sz. egész táblón, színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1948

21 f.

Vasarely Victor

43

22 sz. „Locmaria", 1949-1962, kollázs, 56 x 65 cm, egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l 21 l.

44

Vasarely Victor

23. p. „Sauzon", 1950-1952, olaj.
130 x 97 cm., egész táblán pines
reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965
1941 22 l.

4T

Vasarely Victor

24. sz. „Belle Isle" II., 1950, olaj, 82 x 69 cm. egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 23 f.

Vasarely Victor

25. sz. „Latorca", 1953, olaj, 108 x 100 cm., egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1948 24 l.

47

Vasarely Victor

26 p. „Bjalaton" 1953-56, olaj, 65 x 60 cm.,

27 p. „Talabor" 1953, olaj, 108 x 100 cm.

Kinyitoles 20 Jahrhundert. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1940. 192 l.

Vasarely Victor

48

28. sz. „Olkia," 1953, olaj, 108 x 100 cm, egész táblón színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions de Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 251.

Vasarely Victor

29 sz. „Ivia", 1954-1957, olaj, 120 x 100 cm., féltáblán színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1941 1965.

26 l.

Vasarely Victor

30. sz. „Zsolt", 1953, olaj, 120 x 100 cm.
„Periode „Cristal" címszó alatt, egész táblán fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 271.

Vasarely Victor

31. p. „Gordes", 1948, Rajzok, 65 x 50 cm., egép táblám, fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1948

281.

Vasarely Victor

32. p. „Gordes" 1948, rajzok, 30 x 24 cm, egész táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts; Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l

30 l

Vasarely Victor

53

33. sz. „Dajztonulmányok" axonométriai perspektívában, 1934 körül, fekete-fehér reprodukciók.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 311.

54

Vasarely Victor

34. sz. „Tajra", 1948, olaj, 60x40 cm.

színes reprodukció.

Kinsl des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1948 31 l.

Vasarely Victor

35. sz. „Garam", 1949, olaj, 130 x 89 cm.
színes, szövegbenyomott reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941 331.

56

Vasarely Victor

36. sz. „Lom-Lom", 1949, olaj, 73 x 100 cm. fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 341.

Vasarely Victor

57

37. sz. „Ispahan," 1949, olaj, 130 x 89 cm., színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 341.

Vasarely Victor

38. sz. „Nai", 1949, olaj, 116 x 100 cm.

színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely,

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 341.

Vasarely Victor

39 sz. „Slava", 1949, olaj, 60 x 40 cm.

színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 341.

60

Vasarely Victor

40. sz. „Camocim" 1949, olaj, 162 x 130 cm, zárnes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

194 f

34 f.

61

Vasarely Victor

41. sz. „Bukk, 1953, olaj, 200 x 100 cm

42. sz. „Sénanque," 1951, olaj, 78 x 70 cm.

Kines reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941

351

Vasarely Victor

43. p. „Pamir," 1950, olaj, 120 x 100 cm.

44. p. „Xingon," 1950, olaj, 120 x 100 cm

színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts, Vasarely,

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 351

Vasarely Victor

45. p. „Nivos", 1948-1949, olaj, 130 x 70 cm, -

46. p. „Aquila", 1949, olaj, 73 x 60 cm,

képes reprodukció.

Lexikon des 20. Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l 357.

Vasarely Victor

47. sz. „Hô," 1948-1953, olaj, 130 x 81 cm.,

48 sz. „Hokkaido," 1950-1955, olaj
162 x 114 cm.

Sines reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
351

Vasarely Victor

49 sz. „Yapmaula", 1948, olaj, 130 x 81 cm.,

50. sz. „Ezimer", 1949, olaj, 130 x 97 cm.,

egész táblán színes reprodukció.

Ruzsa oles 20. Jahrhundert. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

37-38 l.

Vasarely Victor

51. sz. „Yellan", 1949, olaj, 147 x 177 cm.
egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941 39 sz.

67

Vasarely Victor

52. sz. „Zilah", 1953-1955, olaj,
162 x 130 cm.
egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941 421

68

Vasarely Victor

53. sz. „Lomna", 1949-55, olaj, 195 x 114 cm.

egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941

43 l.

69

Vasarely Victor

54. sz. „Hoang", 1951, 1949-55, olaj,
195 x 114 cm.
egész táblán színes reprodukció!

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely,
Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
194 l 44 l.

70

Vasarely Victor

55. sz. „Hódolat Malevics"-nek, 1952-58., olaj, 195 x 130 cm., transparens /56-63/ egész táblám, színes reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 45 l.

71

Vasarely Victor

56 - 63 sz. „Lények avagy fontómok", Kollózs, 65 x 50 cm., szürke füzet (64-68) transparens reprodukciók egész táblón. -

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1941 47-54 l.

Vasarely Victor

64. sz. „Forgatókönyv egy hosszabb film számára", 1953,
65. sz. „Cristal" filmjelenet szinoppisa 1956. - szöveg-rajzokkal.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 64–66 l.

Vasarely Victor

66. sz. „Filozofiai rajz," 1954.
67. sz. „Filozofiai rajz, 1954.
68. sz. „Filozofiai rajz", 1954.

Kigyst oles 20. Jahrhundert, Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1961. 65 Ft

74

Vasarely Victor

69. sz. „Kék tanulmány, 1930, gouache, 30 x 20 cm„ és

70. sz. „Folklore," 1934-42 gouache relief, 60 x 40 sz. szines reprodukciók.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940 66 l.

75

Vasarely Victor

71. sz. „Tigris", 1938., olaj, 82 x 122 cm, féltáblón fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941

661

76

Vasarely Victor

72. sz. „A hóló", 1935, ceruzarajz, 40 x 30 cm és

73. sz. „Marsbeli", 1946, rajz, 35 x 25 cm. fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 661

77

Vasarely Victor

74. sz. „Harlekin", 1935, gouache, 60 x 40 cm, fekete-fehér negyedtöbbs reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Éditions du Griffon: Neuchâtel, 1965.

1941 66 l

78

Vasarely Victor

75. sz. „Rajz szövetre," 1932

76 sz. „Rajz szövetre, 1932.

szövegbenyomott fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 67-68 l.

Vasarely Victor

77. sz. „Zebrák", 1932-42, olaj, 130 x 115 cm, és

78. sz. „Zebra", 1936, linoleum, 30 x 20 cm.

fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
801.

80

Vasarely Victor

79 sz. „A börtön", 1935, tusrajz, 130 x 115 cm,

80. sz. „Sakktábla," 1935, gouache. 60 x 40 cm.,

fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel. 1965. 1941

691

Vasarely Victor

81. p. „Fej", 1946, ceruzarajz, 30×20 cm,

82. p. „Zebra", 1938, tusrajz, 40×60 cm

egész oldalon fekete-fehér reprodukcióik.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, Vasarely,
1941 70-71.

82

Vasarely Victor

83. sz. „Fotografiq musok", forma-szín-freskó, 1951. Galerie Denise René tárlatán, fehér-fehér fényképreprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

721.

Vasarely Victor

84. sz. „Fotografizmusok", forma-szín-fresco, 1951, Galerie Denise René tár-latán, fekete-fehér fényképreprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l
72 l

84

Vasarely Victor

85 sz. „Meander, 1951, Aubusson
kárpit 276 × 228 cm, egész táblán
fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l
731

85

Vasarely Victor

86. sz. „Ibadan", 1952-62, olaj, 162×152cm

87. sz. „Manipur", 1952-62, olaj, 162×152cm

szövegbenyomott fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely,

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1948

748

Vasarely Victor

88. sz. „Lonique", 1953, Aubusson kárpit,
190 × 170 cm.,
fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941 75 l.

Vasarely Victor

89. sz. „Tranzparens" 1953, kollógs, 35 x 20 cm.,

90. sz. „Tranzparens" 1953, kollógs, 65 x 50 cm.

91. sz. „Tranzparens" 1953, kollógs, 108 x 100 cm.

Kunst des 20. Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194p

Vasarely Victor

92. p. „Interferencio", 1958, tusrajz.
25 x 25 cm

93. p. „Interferencio", 1958, tusrajz.
25 x 25 cm.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
1931

Vasarely Victor

94. p., „Ylile" I. 1959, gouache, 60×30cm

95. p., „Ylile II. 1962, olaj, 160×170cm.

egész táblán fekete-fehér reprodukció

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely,

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940

99 l.

Vasarely Victor

90

96. sz. - 101. sz. „Rácsok," 1952-60 gouache, 16+15 cm.,

egész táblón 6 fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965. 1941

1001

91

Vasarely Victor

102.-106 p. „Rácsok", 1952-1960, gouache, 16 x 15 cm.

egész táblón fehete alapon fehér reprodukció /5 db/

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 101 l.

92

Vasarely Victor

107. sz. Kinetikai tanulmányok át-
látszó ernyőn, mélységben tagoltan
1953, 40 x 60 cm.
Egész táblán fekete-fehér reprodukció

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1948
1028

Vasarely Victor

108. p. „Sorata" – T., 1952, triptychon, vésett lemezekből, 200 x 450 cm., egész táblón fekete-fehér-szürke reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
1031

Vasarely Victor

109. sz. „Bifotme," 1957, kinetikai objektum mélyesztve, 80 x 62 x 15 cm. egyik táblán fehér-fehér-piros reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 104 l.

95

Vasarely Victor

110. sz. „Ixion" – I., 1954, kinetikai objectum mélyesztve, fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940

1058

96

Vasarely Victor

111. sz. „Rombuszok", 1952-1963, fém-tárgy, pozitív-negatív, 200 x 300 x 30 cm, egész táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

1061.

97

Vasarely Victor

112. sz. „Fémtárgy", pozitív-negatív, 80 x 130 x 10 cm. egész táblon - fehete-fehér-szürke reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions des Griffons. Neuchâtel, 1965.

1941 10-7 l.

Vasarely Victor

113. sz. „Tlinko-I," 1956, kinetikai objectum, mélyesztve, 80 x 62 x 15 cm, egész táblón színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
1081

Vasarely Victor

114. sz „Tlinko", 1956, négy színes ernyő", elő és hátoldala, 23 x 28 x 5 cm színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 108 l.

Vasarely Victor

115. sz. „Mora," 1956, kinetikai henger, 40 x 15 x 15 cm., fekete-fehér-szürke egész táblón reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 109 l.

Vasarely Victor

116. sz. – „Sugártörés"
117. sz. „Sugártörés"
118. sz. „Sugártörés," különféle hatások, deformált üvegek felhasználásával, fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l
110 l.

Vasarely Victor

119 sz. „Sugártörés"
120. sz. „Sugártörés" /: különféle hatá-
121. sz. „Sugártörés" sok deformált üve-
122 sz. „Sugártörés" gek felhasználásá-
123. sz. Sugártörés" vol :/
fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940
111 l.

Vasarely Victor

124. sz. „Anadyr", 1956, olaj, 65x60 cm,

125. sz. „Sorata", 1956, olaj, 108x100 cm,

fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965.

194 l. 114 l.

Vasarely Victor

126 p. „Törke", 1957, olaj, 65 x 60 cm,
127 n. „Tükörkép" fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941 114-115 l.

105

Vasarely Victor

128. sz. „Tükörkép"

129 sz. „Tükörkép" fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely,

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1151.

106

Vasarely Victor

130. sz. „Ixion," 1956, olaj, 108 x 100 cm
egész táblón, fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965
1941 1161.

107

Vasarely Victor

131. sz. „Bug", 1955, olaj, 108x100 cm,
egész táblán fehete - fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941

1191

Vasarely Victor

132. sz. „Tlipko", 1956, olaj, 130 × 195 cm, egész táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1956.

1941 121 l.

Vasarely Victor 109

133. sz. „Beteigeuze, 1957, vlaj, 195 x 130 cm. egész táblón fekete fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 121 f.

Vasarely Victor

134. sz. „Sipontum", 1952, olaj, 87×80 cm.

135. sz. „Hiloem", 1956-58, olaj, 65×60 cm.

fehér-fekete reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1940 122 l.

Vasarely Victor

136. sz. „Nethe", 1956, olaj, 77 x 70 cm,

137. sz. „Citra", 1955-59, olaj, 110 x 100 cm.

egyéb táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely,

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1940 123 f.

Vasarely Victor

138. p. „Altair," 1957,-1958.- olaj, 162 x 130 cm., egész táblán fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1381.

Vasarely Victor

139. sz. „Bora", 1959, olaj, 162 x 130 cm., egész táblón fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 125 l.

114

Vasarely Victor

140. p. „Kassiopeia," 1957, olaj, 195 x 130 cm. egész táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1261

115

Vasarely Victor

141. sz. „Eridan", 1956, olaj, 195 x 130 cm
egész táblón fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 127 f

116

Vasarely Victor

142. sz. „Leyre", 1956-62, olaj, 195 x 130 cm. egész táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1281

117

Vasarely Victor

143. sz. „Rin-Lin," 1956, olaj, 130 x 195 cm., egész táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

10 Fr 12 Fr

Vasarely Victor

144 p. „Syrom", 1956-59, olaj, 162 x 130 cm.

145 p. „Calcis", 1956-59, olaj, 162 x 130 cm.

fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 131 l.

119

Vasarely Victor

146. sz. „Germinorium", 1956-59, olaj, 195 x 130 cm.,

147. sz. „Tilla", 1958, olaj, 195 x 130 cm.

fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 131 f.

120

Vasarely Victor

148. sz. „Afa", 1955, -59, olaj, 146 x 114 cm.,

149. sz. „Lugon", 1956, olaj, 195 x 130 cm

fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 132 l.

121

Vasarely Victor

150 sz. „Slava", 1956, olaj, 195 x 130 cm,

151. sz. „Monastir", 1955, olaj, 195 x 130 cm.

fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l

133 l.

Vasarely Victor

152 p. „Japet", 1956-1959, olaj, 88 x 80 cm., egész táblán fekete-fehér reprodukció.

... 2a Jahrhunderts, Vasarely,

... du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1331.

Vasarely Victor

153. sz. „Jablapur", 1955-60, olaj, 145 x 130 cm., egész táblán fekete-fehér reptoduckció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

194 l 134 l

Vasarely Victor

154. sz. „Pleionne," 1961-63, olaj, 210 × 200 cm, egész lóbőrön fekete-fehér reprodukció.

Lignstoles 20 Jahrhundert. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1351.

Vasarely Victor

155. p., „Keiko", 1956, olaj, 130 x 97 cm.
egész táblán fekete-fehér reprodukció.

Kinetikus 20. Jahrhundert. Vasarely.
Editions du Griffon. Neuchâtel, 1965.
194 l. 136 l.

Vasarely Victor

156. pr. „Metagalaxie," 1959-61, olaj, 159 x 147 cm., fehete-fehér reprodukció, egész táblán.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 143 l.

Vasarely Victor

15 f. m. „Helios", 1960, olaj, 182 × 220 cm., egész táblán fekete-fehér geometrikus.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1956. 1941.

1941

Vasarely Victor

158. p. „Conopus", 1959, olaj, 195×114 cm.
egész táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1458.

Vasarely Victor

159. sz. „Véga", 1957, olaj, 195 x 130 cm., egész táblán fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l.
146 l.

Vasarely Victor

160. p. „Supernova", 1959–61, olaj, 242 x 152 cm., fehér-fehér reprodukció egész táblán.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1471

131

Vasarely Victor

161. p. „Markab," 1958, Aubusson
kárpit, 262 x 375 cm, két táblás
fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941. 148-149 l.

Vasarely Victor

162. p. „Dara", 1956, olaj, 77 x 76 cm, egész táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 150 l.

133

Vasarely Victor

163. sz. „Attika", 1957, olaj, 130 x 97 cm, egész táblán fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 151 l.

134

Vasarely Victor

164. sz. „Eridon" II., 1957, olaj, 162 x 130 cm, egész táblán fehete-fehér szürke reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 1521.

Vasarely Victor 135

165. p. „Ondho", 1960, olaj, 220x180cm,
fekete-fehér pürke reprodukció egész
táblón.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941 153 l

136

Vasarely Victor

166. p. „Változtatható bineáris szerkezetek", 1954-1960. fekete-fehér szűrke 2 táblón reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 154-155 l.

137

Vasarely Victor

167 sz. „Hullámszerű plasztikus komponensek, 1958, fehete-fehér kompozíció egész táblán.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941 158 l.

138

Vasarely Victor

168. sz. „Plasztikus komponensek korpuszkula jellegzetességgel, 1958. fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1631.

Vasarely Victor

169 sz. „Catch", 1934-1944, olaj,
162 x 130 cm –

170. sz. „Catch", az absztrakció első fázisa, fehete fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
1591.

140

Vasarely Victor

171. sz. „Catch"; az absztrakció második fázisa,

172. sz. „Ablak", 1944, olaj, 65 x 54 cm. fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

1591.

141

Vasarely Victor

173. sz. „Ablak" az absztrakció első fázisa;

174. sz. „Ablak" az absztrakció második fázisa; fehete-fehér reprodukció.

Kunst des 20. Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941

1591.

142

Vasarely Victor

175. sz. „A plasztikus egység helethezése", Kör –, 1935-63.,

176. sz. „A plasztikus egység helethezése Négyszög – 1935-63.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 160-161 l.

143

Vasarely Victor

177. sz. „Polykróm és polyform egységek," 1962, hét táblás színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l
161 l.

Vasarely Victor

178. sz. „Leiko – C. I.", 1964, gouache,
84 x 80 cm., színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions de Griffon, Neuchâtel 1965

1941

1661.

145

Vasarely Victor

179 p. „Our-Mc, 1963, gouache,
84 x 80 cm. pines reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
194 l 166 l.

146

Vasarely Victor

180. p. „Zebegen," 1964, gouache, 84 x 80 cm., pines reprodukció.

Kunstdes 20. Jahrhunderts - Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1964.

1941 1661

Vasarely Victor

147

181. p. „Orion - Or," 1964, gouache,
84 x 80 cm, sbírka soukromá.

Kapitoles 20 Jahrhunderts. Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 1661.

148

Vasarely Victor

182. p. „Progressziv egységek", 1963, a Pavillon Marsan, Párizs, kiállitáson; egép táblán fekete-fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1671.

Vasarely Victor

183. p. „Dombormű egységekből", 1963, Kiállítás a Pavillon de Marsan, Párigi, 110 x 110 x 20 cm, pines egép táblás reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
1681

150

Vasarely Victor

184. p. „Oszlop egységéből", 1963,
Kiállítás Pavillon de Marsan, Paris,
egész táblán színes reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1941 1691

151

Vasarely Victor

185. sz. „Témpiromisok egységekből," 1964, Documenta, 250 x 250 x 90 cm. egéztáblán fekete-fehér reprodukció

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely. Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 170 l

152

Vasarely Victor

186-sz. „Dombormű egységekből," 1963, Kiállítás a Pavillon de Marsan-ban, 110 x 110 x 60 cm, egész táblán fehete fehér reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941 171 l.

153

Vasarely Victor

187. sz. „Pozitív és negatív egységek", egész táblán arany - fekete színű reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1721

Vasarely Victor

188. sz. „Térbeli fejlődés egységekben", 1964, Documenta, 160 x 70 x 70 cm, egész táblón ezüstszínű - fehete reprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l. 173 l.

155

Vasarely Victor

189. sz. „Piramid egyégekből" 1963, Kiállítás a Pavillon des Marsan-ban, 190 x 190 x 60 cm., egész táblán színes reprodukció

Kunst des 20 Jahrhunderts, Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940 174 f

156

Vasarely Victor

190. n. „Témegyüttes egységekből."
1964, Documenta, egén táblán
fehér-fehér reprodukció!

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1758

Vasarely Victor

191. p. Architektonikus integráció
1960. Alumínium dombormű
körülbelül 40 m². Boulevard Lan-
nes, Paris. Jean Ginsberg építész.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely,
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965
1941.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

192 és 193 sz. Architektonikus integráció, 1959, festett és metszett üveg, körülbelül 14 m², Avenue de Versailles, Paris; Ginsberg Jean építész.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely: Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941-

Vasarely Victor

194 p. Architektonikus integráció,
1958. Mozaik, körülbelül 70 m²
Rue Lomon, Paris; Gimsberg Jean
építész.

Zimsloes 20 Jahrhundert: Vasarely
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 194 p.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

160

Vasarely Victor

195. p. Architektonikus mozgás 1954. Kerámia; Elő és hátoldala, körülbelül 100 m². Caracas-i Egyetemi város. Villanueva épitész.

Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely, Éditions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 l.

161

Vasarely Victor

196. sz. Architektonikus integráció
1954. Kerámia, körülbelül
60 m². Caracas-i Egyetemi város:
építész, Villanueva.

Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely.

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965
194 p.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Vasarely Victor

1929-ben a Bortnyik által vezetett „Műhely" (Műhely)-t látogatta, ahol a Moholy-Nagy László előadásait hallgatta. Egyidőben ismerte meg Mondrian, Malewitsch, Gropius, Kandinsky és de Corbusier alkotásait.

Knaur H. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 345 l.

Vasarely Victor

1930-ban Párizsba költözött és ott részt-
vett a nagy Salonok tárlatain, ugy a
Milanóin (Mailänder) valamint a
Salon des Réalités Nouvellén.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der moder-
nen Plastik, München, 1961. 376 l 345 l.

Vasarely Victor

Alkotásai hamarosan absztraktá lettek; mozgatható táblákból képzett műcek festett konstrukciók - anyagképek, majd absztrakt aluminium plasztikák.

Knaur H. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l

345 l.

Vasarely Victor

1944óta a Galerie Denise René csoport tagja. Önálló tárlatain 1930- és 1933-ban Budapesten mutatta be festményeit és plasztikáit; 1950. Kopenhága, 1952 Stockholm és 1954 Brüsszel.

Knaur Th. Nachf: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 345 l.

Vasarely Victor

Emellett rendszeresen a párizsi Galerie Denise René (1944 óta) tárlatain mutatja be műveit. Törekvése a festészet és a szobrászat között egy szintézist meg valósítani.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen Plastik, München, 1961. 376 l. 345 l.

Vasarely Victor

E szintézisben a festészet egy kétdi-
menzionális plasztika – felfogása szerint.

Knaur Th. Nachf.: Lexikon der modernen
Plastik, München, 1961. 376 l.
345 l.

Vasarely Victor

1960: /: „Milyenek kelleme lenni a mi kritikónak" :/ — Text für den Katalog der Galerie „Der Spiegel," Köln.

Einsl des 20 Jahrhunderts: Vasarely: Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1944 1901.

Vasarely Victor

(:A falbarítás technikájával a városba integrált szín-forma :/
1959: Ce que devrait être la critique d'art," Les Beaux-Arts, Nr. 907-08. Bruxelles.
Kunst des 20 Jahrhunderts; Vasarely, 1941
Editions du Griffin, Neuchâtel, 1965. 1901

Vasarely Victor

1959: „La Forme-couleur intégrée dans la cité par la technique des revêtements muraux", edition de l'artiste.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1941
1901.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Vasarely Victor

1959: Introduction au Catalogue „3 Artistes Yougoslaves" – Galerie Denise René, Paris – Album III cinétique, Editions Denise René, Paris.

Kunst des 20. Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 1940 1901.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1959: Texte de l'album „Vasarely" Editions Denise René, Paris – „La Plastique cinétique", Arte Vivo, Nr. 1 Espagne.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 1901.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Vasarely Victor

1957: Sur la Sérigraphie, „Aujourd'hui, Nr. 12, Paris –

1959: „Aphotismes" im Katalog Galerie „Der Spiegel," Köln.

Kunst des 20. Jahrhunderts; Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1941 1901.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Vasarely Victor

1955: Aspect, Nr. 11, Bruxelles

1956: „Noter til et Manifest" Kunst, Nr. 9, Kopenhagen – „Sur le peintre Faure," Aujourd'hui, Nr. 8. Paris.

Dienst des 20 Jahrhunderts; Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965. 194 p. 190 s.

Vasarely Victor

1955: /: A felfedezéstől az ujra alkotásig :/ Catalogue Galerie Denise René – „Sur le divorce entre l'architecture et la peinture" / Az építészet és a festészet válásáról.

Kunst des 20 Jahrhunderts: Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965 1941 1901.

252

Vasarely Victor

Egyèni tárlat részlet, fehete-fehér-szürke fényképreprodukció egész táblón.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.
1871.
1941.

251

Vasarely Victor

Egyéni tárlatrészlet, Gemeente Museum den Haag, fényképreprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely, Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965

1941 1871

Vasarely Victor

Egyéni kiállítás, Kunsthalle, Bern, 1964, fényképreprodukció.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely.
Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1944 1871.

250

Vasarely Victor

Egyéni kiállítások, Haus am Waldsee, Berlin, 1964. fényképreprodukciók.

Kunst des 20 Jahrhunderts. Vasarely

Editions du Griffon, Neuchâtel, 1965.

1944 1871.

1981.IX.15.Televizió 19.3o
TV Hiradó

1021

- Vasarely kiállitásra szól a meghivó. A KÉV Metro Klub vezetősége szeretettel meghivja önt és kedves ismerőseit a Csetey-gyüjtemény Vasarely kiállitására. A meghivó olvastán és a képeket nézve elsősorban arra lennénk kivánosiak, hogyan sikerült Csetey Tibornak ilyen szép gyüjteményt terementenie.

- Meglehet, hogy Bizományi Áruházban, aukción, vagy magánosoktól vásárolunk.

- Mióta.

- 8 éve vásárolok.

- Hány képe van.

- 8o képem van.

- Miért éppen Vasarelyt kezdett el gyüjteni.

- Azért, mert ugy érzem, hogy ez áll legközelebb a zenéhez. A szinei, a mozgása, a kinetizmusa.

- Mi a célja ezzel a gyüjteménnyel, azon kivül, hogy örömét leli benne.

- Muzsikus, pedagógus és szakiró vagyok, és ugy érzem, hogy az ifjuságot nemcsak zenére kell nevelni, Vasarely célja, hogy széles tömegekkel ismertesse meg képeit és közkincsétegye azt.

- Kétségtelen, hogy a Metro Klubbeli kiállitás is ezt a célt szolgálja. Csetey Tibor gyüjteménye a 3o-as évektől napjainkig mutatja be Viktor Vasarely munkásságát. A képek egy része magától a müvésztől került a gyüjtőhöz, aki idén nyáron meg is látogatta Vasarelyt Franciaországban. A Metro Klubbanlátható kiállitás anyaga természetesen nem eredeti, mert a Vasarely müvek kizárólag különböző módszerekkel sokszorositott formában szerezhetők meg. Ez persze nem csökkenti a gyüjtőszenvedély iránti megbecsülést és a gyüjtemény értékét sem. A kiállitást ezen a héten láthatják a Dohány utcai Metro Klubban.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1982 DEC 4

1021

1982. december 4.

Vasarely kiállításáról

Victor Vasarely életműkiállítás nyílt a Szépművészeti Múzeumban azokból az alkotásokból, amelyeket a művész hazájának ajándékozott.

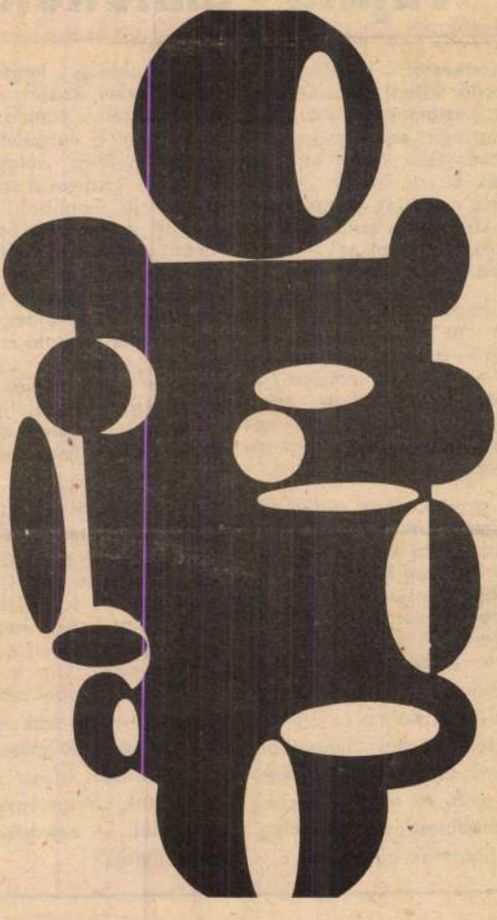

Terreur

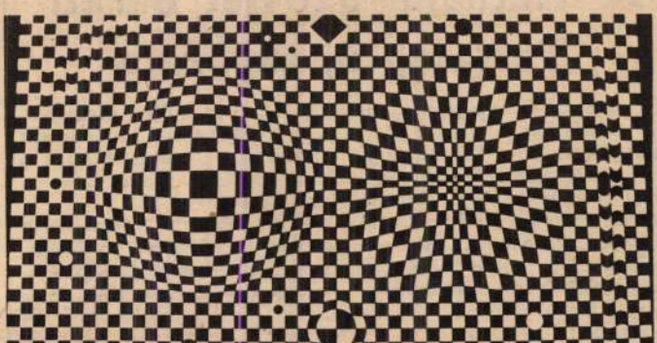

Vega (szerigráfia)

KNDK

Tájak, emlékek

A természeti szépségekben bővelkedő Koreai Népi Demokratikus Köztársaság sok látnivalót tartogat vendégeinek. A dús növényzetű, festői tájat jól egészítik ki az erdők mélyén található műemlék templomocskák, a különleges színű és alakzatú sziklák, a sok-sok kisebb-nagyobb patak, folyó, vízesés.

A Kumgang hegy egyik völgyében az időszámítás előtti 670-ben — a Szilla-királyság korában — épült egy templom- és kolostoregyüttes, amely sokat szenvedett a múlt háborúi során. Most elhatározták, hogy régi fényében helyreállítják.

Sok szép vidéket üdülőkörzetté alakítottak ki. Ilyen a Wönszani kikötő közelében elterülő Szongdovon körzet. A keleti-koreai öböl partján erdők övezte homokos part várja a vízi sportok szerelmeseit. A név a buján tenyésző fenyőfák zöldjét, s a tenger hullámainak kékjét egyaránt idézi. A Kalma és a Hodo félszigetek közötti tengeröböl nagyszerű fürdési lehetőségeket, az erdő és a pihenőhelyek pedig felüdülést nyújtanak öregnek, s fiatalnak egyaránt.

A Mjohjang hegység erdő födte bércei, sziklái, a völgyekben megbúvó templomocskák, s különösen a kristálytiszta vizű Szangvon folyó völgye a festő ecsetjére kívánkozó tájak egész sorát rejti magában. Az erdők mélyén itt is szép ősi templomokat találni. Különösen szép az ismeretlen korból származó, a XVI. században újjáépített Szangvonam templom, amelynek a közelében látható a Csilszong pavilon, amelyet az építőik egyetlen szeg nélkül állítottak össze. Ugyanitt találjuk a vízi pavilont is, amelyet egy ma is bővizű forrás felett emeltek az egykori építők.

A természeti szépségek mellett a történelmi múlt is nevezetessé teszi a Paekdu-hegy sziklafalai közé zárt Cson tavat és vidékét. A forradalom szimbólumaként tisztelt hegyvidéken vívták annak idején harcukat a forradalmárok Kim Ir Szen vezetésével a japán betolakodók ellen. A hegy örök hóval fedett csúcsa 2750 méter magas. A hegyvonulat bizarr sziklái — számítások szerint egymillió évvel ezelőtt — vulkánkitörés során születtek.

Vietnam

A Vietnami–Szovjet Baráti Társaság új tagozata

A vietnami—szovjet barátságnak számos tanújele van a Vietnami Szocialista Köztársaságban: szovjet szakemberek segítenek az újjáépítésben, vietnami fiatalok tanulnak a Szovjetunió felső- és szakoktatási intézményeiben. Van tehát miről beszélni, mit tervezni a Vietnami—Szovjet Baráti Társaság rendszeres összejövetelein.

A baráti társaságon belül számos szekció működött már eddig is: többek között tudományos-technikai és szolidaritási kör. A legutóbbi összejövetelen újabb tagozat létrehozását határozták el: megalakították a Szovjetunióban tanult vietnami szakemberek körét.

Az új tagozat munkaterve gazdag programot tartalmaz. Terveznek beszélgetéseket, előadásokat a Szovjetunióról, több szemináriumi sorozatot tartanak technikai, gazdasági, kulturális témákból, és olyan könyvtári részleget nyitnak, amely a Szovjetunióban tanultak érdeklődési körének a legjobban megfelel.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DAILY NEWS

1982 NOV 23

1021

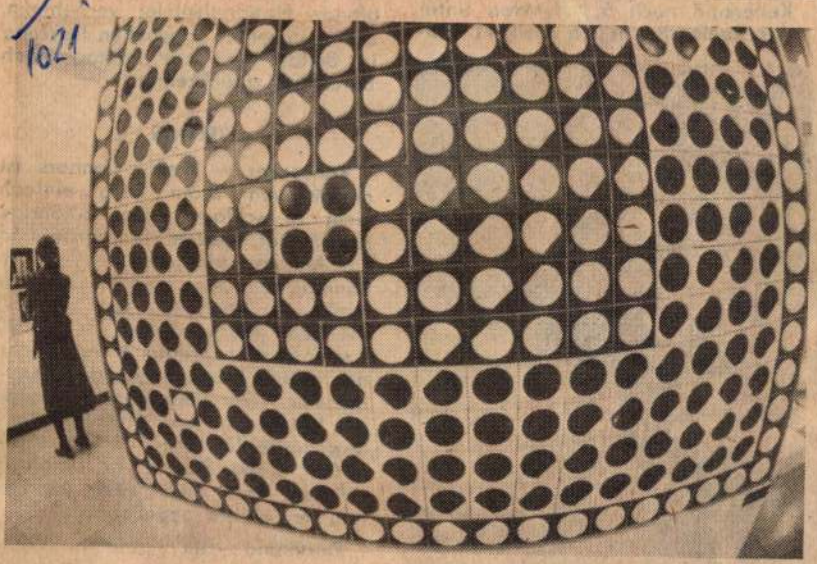

INTERFOTO MTI/AP

Porzellan-Relief nach Vasarely-Entwurf. Aus 400 Porzellanplättchen zusammengesetzt ist dieses Relief „NB 22 Coop", das 1968 nach einem Entwurf von Victor Vasarely geschaffen wurde. Zu sehen ist dieses Kunstwerk derzeit im Germanischen Nationalmuseum in Nürnberg im Rahmen einer Dokumentation über die „Geschichte des Porzellans" der Firma Rosenthal, die anläßlich der 100-Jahresfeier des Hauses diese Ausstellung veranstaltet. Das Relief ist 2×2 Meter groß.

Karlsruher SC fand d
Kellerkind nach 5:3 P
der Regie des neuen

INTERFOTO MTI/AP

**rreichischen Fußballs (links), der ge-
, mit Francesco Graziani von Fioren-
berto Pruzzo von seinem Club beim
. AS Roma siegte gegen Fiorentina
lenspitze in der Italienischen Meister-**

Amerikaner, bereits in Seattle und Los Angeles erfolgreich, schlug am Sonntag den Schweden in einer Exhibition in Vancouver mit 6:2, 5:7, 6:4 und feierte damit vor 16 000 Zuschauern innerhalb einer Woche den dritten Erfolg gegen den Skandinavier. Der diesjährige Sieger von Wimbledon und Flushing Meadow durfte für diesen Erfolg einen 50 000 Dollar-Scheck in Empfang nehmen, Borg müßte sich mit genau der Hälfte begnügen.

Dortmund – Im Finale des WCT-Tennisturniers von Dortmund (300 000 Dollar) lieferten einander am Sonntag Brian Teacher (USA/Nr. 3) und Wojtek Fibak (Polen/1) ein dramatisches Duell, das der 27jährige Kalifornier nach einer fast vierstündigen Marathonschlacht mit 6:7, 6:2, 6:4, 2:6, 6:4 für sich entschied.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1983 JAN 6

1021

ERŐ ÉS FINOMSÁG

Vasarely-kiállítás Pápán

A pápai Pedagógus Művelődési Házban látható *Victor Vasarely*, a világhírű magyar származású festőművész *Csepei Tibor* által gyűjtött nyomatainak bemutatója.

Victor Vasarely (Vásárhelyi Győző) 1908-ban született Magyarországon, Pécsett. Érettségi után orvosnak tanult, majd a Festészeti Akadémiát látogatta. 1929-ben belépett Bortnyik Sándor budapesti „műhelyébe", amely a weimari Bauhaus szellemét követte. Itt ismerte meg és fedezte fel mindazt, amit az absztrakt művészet lényegében az elmúlt húsz évben alkotott.

A Pápán bemutatott lapokon is érződik a világhírű művész alkotásairól sugárzó erő és finomság, a geometria és a költészet párosítása. Eddigi életművének koronája 1976 februárjától teljesedik ki egészen, amikor megnyílott Aix-en Provence-i alapítványa. Ez műhely és alkotóműhely egyidejűleg, ahol behatóan tanulmányozhatók a különböző technikák a képzőművészetben és az építészetben egyaránt. A kollektív kiteljesedéshez műtermek egész sora áll rendelkezésre. Ugyanebben az évben nyitották meg Pécsett a művész szülőházában a Vasarely

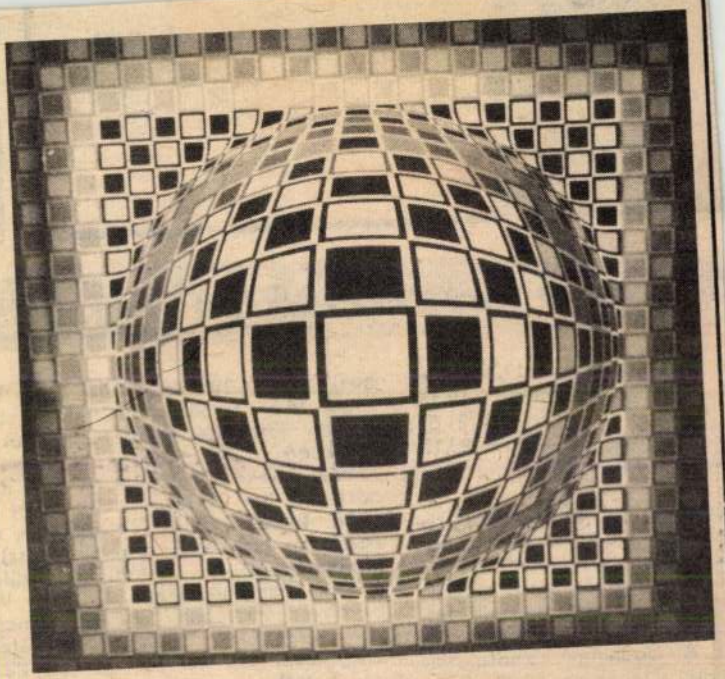

Múzeumot is. Alapítványának célja: a környezet-kultúra kutatása, mindezek problémáira a megoldások megkeresése. Alapítványának megnyitásán mondta: „Közösségi művészetről álmodom. Hiszem, hogy a művészi szépség iránti vágyakozás éppúgy megvan az emberekben, mint a ritmus, a zene iránti vágy. A művészet táplálék, amely ugyanúgy megillet mindenkit, mint az ismeret, az ének, vagy a vitaminok." A Vasarely-alapítvány első vívmánya annak a bizonyítása, hogy a lakótelep-építkezés az egész világon sokkal emberibb lesz, ha az esztétikai elemeket ízléssel olvasztja magába. Életműve, amelyet ő maga oly szívesen nevez, „közösségi művészetnek" még korántsem nevezhető lezártnak, holott alig van olyan nagy múzeum szerte a világon, ahol alkotásaiból ne lenne néhány. Több város fogadta díszpolgárává, megkapta a Francia Becsületrendet, amelyhez az idén a kitüntetés „Parancsnoki fokozatát" is odaítélte a francia kormány munkássága elismeréseként. Nagy álma beteljesüléshez közeledik, hatalmas összeggel járul hozzá a budapesti múzeum létrehozásához, hogy Pécs városa mellett szülőhazája fővárosa is részesüljön munkája gyümölcsében. A pápai tárlaton bemutatott nyomatokon keresztül figyelemmel kísérhetjük munkásságának legszebb művészi értékeit.

A pápai tárlat még e héten tekinthető meg a Pedagógus Művelődési Házban.

V. L.

Várjuk Kedves Vásárlóinkat!

Tótvázsony
Szentantalfa
Padragkút
Csopak
Zánka
Révfülöp
Kővágóörs
Somlószőlős
Kerta
Sümeg
Badacsonytördemic

...ió és a televíziók mai műsora

...hullámhosszán 17.30: Se-... Hétvégi panoráma 19.55: ... A 04, 05, 07 jelenti 21.05: ... Karinthy Színpada 22.15: ...tegnap slágereiből.

...émet Rádió Szimfonikus Ze-...ersenye 10.31: Dzsesszfelvé-... Leontyne Price operafelvéte-... LaSalle vonósnégyes játszik ...késeink és együtteseink fel-... Szimfonikus zene 16.00: Ze-...0: A Gächingi kamarakórus ...zene sztereóban 18.00: Szín-...óhangversenyekről 19.05: Ka-... pedagógusoknak 19.35: Ze-...1.40: Az 1982. évi pori jazz-...ből 22.10: Napjaink zenéje.

MAGYAR TELEVÍZIÓ

...00: Idősebbek is elkezdhetik. ...évétorna (ism.) (sz) 8.05: Is-...latévé. Fizika (ált. isk. 6. ...szt.) Energia, munka 8.30: ...echnika (ált. isk. 1. oszt.) Kö-...ek (sz) 9.00: Történelem (ált. ...eni állam és demokrácia (sz) ...ialkotás-elemzés (ált. isk. al-...rozás a múzeumban. Mozgó ... Osztályfőnöki óra (ált. isk. 7 ...egy kortyot! I. Az alkoholfo-...ti okai 11.00: Osztályfőnöki ...knak). Csövesek II. 12.00: Vi-... keletkezése (sz) 12.35: Kép-...atévé. Magyar nyelv (ált. isk. ...) 14.35: Rajz- és műalkotás-... 14.50: Történelem (ism.) (sz) ...ki óra (ált. isk. 7–8. oszt.) ...lyfőnöki óra (középiskolások-nak) (ism.) 16.10: Hírek 16.15: Tízen Túliak Társasága 16.55: Tv-börze 17.00: Nemzetközi síugróverseny. Közvetítés Bischofshofenből (sz.) 18.05: Képújság 18.10: Sokszög. Riportműsor 18.55: Kodály Zoltán: Vízkereszt. A régi magyar egyházi énekből Kodály 1933-ban írt kórusművet 19.00: Reklám 19.10: Idősebbek is elkezdhetik. Tévétorna (sz) 19.15: Esti mese (sz) 19.30: Tv-híradó (sz) 20.00: Családi kör. Szülők, nevelők műsora. Tanárnak lenni ... 20.45: Vendégjáték az egyes stúdióban. Egy este Kincses Veronikával (sz) 21.10: Hírháttér. Nézetek, vélemények közérdekű kérdésekről (sz) 22.00: Tv-híradó 3. (sz)

II. MŰSOR

20.00: Viaszfigura. Magyarul beszélő angol tévéfilm (sz) 21.20: Tv-híradó 2. (sz) 21.40: Pszichorealizmus. A tudaton innen és túl (sz). A pécsi körzeti stúdió dokumentumfilmje 22.20: Képújság

MOSZKVAI TV I. PROGRAM

6.00: Időnk 6.45: Új rajzfilmek 7.55: Televíziós dokumentumfilm 8.25: „Koldus és királyfi". Televíziós film 12.30: Hírek 12.50: Televíziós dokumentumfilmek 14.20: Vidám startok 15.35: Filmkoncert 16.45: Ma a világban 17.30: „Esküvő Malinovkában". Filmvígjáték 19.00: Időnk 19.35: I. Vlagyimirov, a Szovjetunió kiváló művészének estje az osztankinói tv-stúdióból 21.10: Ma a világban

SZLOVÁK TV

9.05: Hírek 9.10: Iskola-tv (ism.) 9.25: A kőolaj százada. 1. rész (ism.) 9.50: Nyárutón. Szovjet film (ism.) 11.00: Ez történt 24 óra alatt 11.15: Közös élet. Új-zélandi természetfilm-sorozat 1. rész 11.45: A rendőrség naplójából (ism.) 15.50: Hírek 15.55: Iskola-tv 16.15: Élet a nádasban. Természetfilm a Mazuri-tóhátság állatvilágáról 17.25: Így laknak Budapesten. Dokumentumfilm 18.00: Sportrevü. Magazinműsor 18.30: A Jezerka Stúdió műsora. Tv-magazin 19.10: Esti mese 20.00: A. Masa: A karácsonyfa. Tv-játék 21.15: Gazdaságpolitikai magazin 22.00: Ez történt 24 óra alatt 22.15: Találkozás szovjet művészekkel 23.05: Hírek

JUGOSZLAV TV

16.30: Video-oldalak (Zg) 16.40: Hírek (Zg) 16.45: Bischofshofen: Síelő Világkupa. Ugrások felvételről (Zg) 17.00: Magyar nyelvű tv-napló (Bg) 17.45: A tanító. Tévésorozat gyermekeknek (Bg) 18.15: Tv-naptár (Zg) 18.45: Nagy – kicsiny világ. Könnyűzenei adás (Zg) 19.15: Rajzfilm (Zg) 19.21: Reklám (Zg) 19.55: Reklám (Zg) 20.00: Politikai magazin 21.00: Reklám (Zg) 21.05: Mosolyogjanak, kérem. Vetélkedő (Bg) 22.05: Tv-napló

OSZTRÁK TV

10.00: Tele-si (11.) 10.30: Dany Kaye a New York-i Filharmonikusokat vezényli. Zenés, szórakoztató műsor 13.30: Blue Fin. Ausztrál film 16.35: John Denver a Sziklás Hegységben. Film 19.00: Osztrák képek 19.50: Sporthírek 20.15: Választék a legszebb keringőkből, musicalekből, operettekből a közönség választása szerint 21.55: Sporthírek 22.15: Cirkuszműsor 23.45: Hírek

II. MŰSOR

12.55: Közvetítés Bischofshofenből: Négysáncugrás 15.30: Rajzfilmek 17.30: Jákob és Erzsébet. Bábjáték 17.40: Koncert gyermekeknek 20.15: Út a szabadság felé. Film Arthur Schnitzler művéből (1.) 22.15: Egy ugyanolyan nap, mint a többi. Amerikai film 00.15: Hírek

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 252 49 37

Bodensee-Tagblatt
Amriswil (CH)
Aufl.inkl.Amriswiler
Anzeiger t.5863

1021

3. Nov. 1982

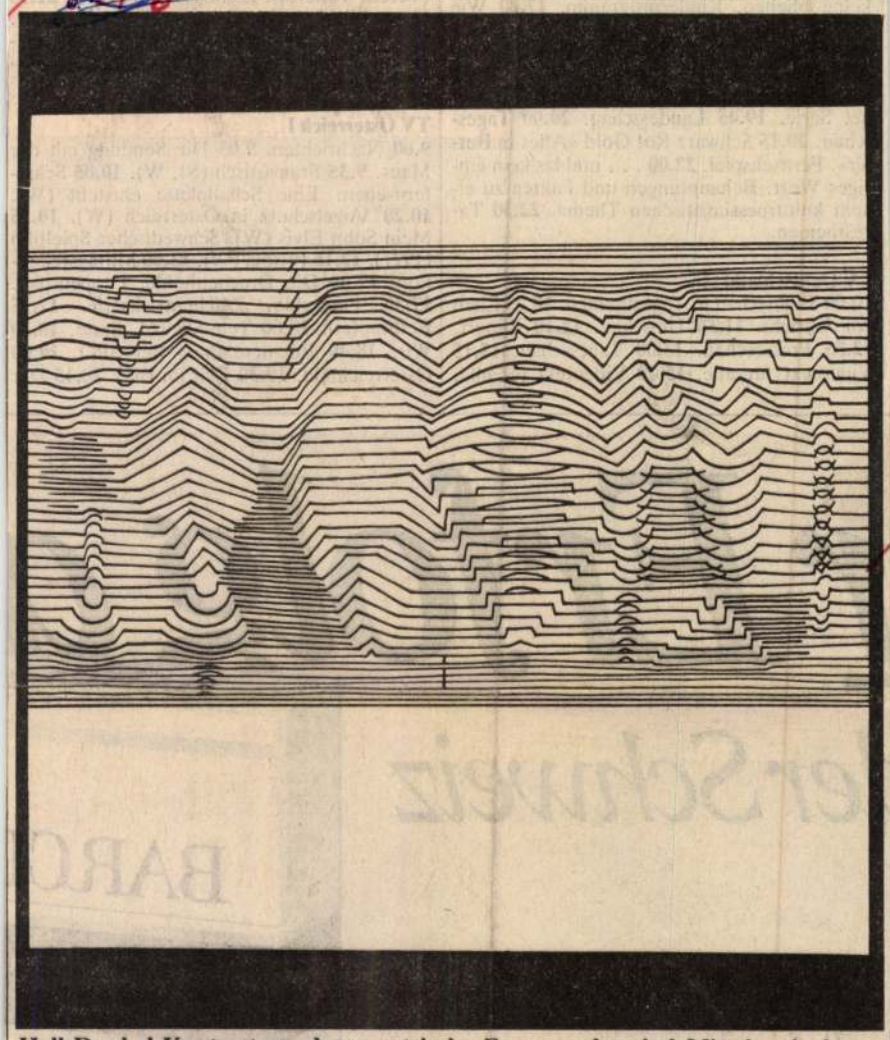

Hell-Dunkel-Kontraste und geometrische Formen: das sind Mittel, mit denen Vasarely seine Bildvorstellungen gestaltet. Bild: Max Reinhard

Vasarely und Villon in der Galerie am Ring, St. Gallen

Papier, Linie, Fläche, Raum

G.F. Marianne Fröhlich zeigt in ihrer Galerie am Ring in St.Gallen zurzeit grafische Blätter von Victor Vasarely und Jacques Villon.

Interessant ist vor allem die Auswahl an Arbeiten Vasarelys (geb. 1908 in Ungarn, seit 1930 in Paris), indem man Beispielen aus den 30er Jahren begegnen kann: da schieben sich ruhige, satte Farbflächen gegen- und übereinander, in zurückhaltenden, bald zarten, bald dunklen Tönen aufeinander abgestimmt.

Zwei Blätter markieren gleichsam den Übergang zu den späteren Konstruktionen, die Vasarely berühmt gemacht haben; in der einen Komposition suchen Linien und eine geschlossene Fläche zu einem Gleichgewicht zu kommen, in der anderen teilen Linien die Fläche so auf, dass räumliche Wirkungen entstehen – Vorstufen zu jener für Vasarely typischen Formulierung, die mit streng geometrischen Elementen einen dreidimensionalen Effekt und oft sogar kinetisches «Trompe l'oeil» erzielt.

Meeres. Von J. Cousteau. **17.00** Traun
keine blieben. Kinderprogramm. **17.2**
geht's? Geschichten aus dem Bilde
17.50 Tagesschau. **18.00** Abendschau. 1
Sachen Adam und Amanda. Serie.
Sandmännchen. **19.10** Christian und Cl
ne. Serie. **19.45** Landesschau. **20.00**
schau. **20.15** Schwarz Rot Gold «Alles in But-
ter». Fernsehspiel. **22.00** . . . und las kein ein-
ziges Wort. Behauptungen und Fakten zu ei-
nem kulturpessimistischen Thema. **22.30** Ta-
gesthemen.

TV Deutschland II

10.00 Tagesschau u. Tagesthemen. **10.23** Ehen vor Gericht. **11.50** Umschau. **12.10** Report. **12.55** Presseschau. **13.00** Tagesschau. **13.15** Videotext für alle. **15.40** Videotext für alle. **9.00** Nachrichten. **9.05** Die Sendung mit der Maus. **9.35** Französisch (54, W). **10.05** Schulfernsehen: Eine Schallplatte entsteht (W). **10.20** Vogelschutz in Österreich (W). **10.35** Mein Sohn Elvis (W). Schwedischer Spielfilm (1977). **12.15** Prisma (W). **13.00** Mittagsredaktion. **17.00** Die Drachenhöhle. Puppenspiel. **17.30** Pinocchio. Zeichentrickserie. **17.55** Betthupferl. **18.00** Tele-Ski (6). Serie. **18.30** Wir. **18.49** Belangsendung der SPÖ. **19.00** Österreichbild. **19.30** Zeit im Bild. **20.15** Der

r Erfolg a
der Schweiz
ay liefert den
Hunderttausende
Rauchern
nem Jahr auf
Für sie ist das
Fortschritt.
BARC
y, Genuss kommt wieder
BARCL
Teerstoffe 1 mg Nikotin
bestimmt nach Standard-

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1982 NOV 20

...ALOM – MŰVÉS...

1021

Vasarely kiállításáról

Victor Vasarely életmű-kiállítás nyílt a Szépművészeti Múzeumban azokból az alkotásokból, amelyeket a művész hazájának ajándékozott.

ehez

időbeosztását. Mégis: a filmnek találkoznia kell a diákifjúsággal.

A megyében jelenleg 265 mozi dolgozik (ebből hét társadalmi filmszínház), az éves terv nagyobb a tavalyinál, a felettes szerveik – a tervezés után – mintegy 270 ezer fővel növelték a látogatási tervet. A felgyorsult élettempó (mind az iskolai, mind a társadalmi életben) nem kedvez a mozibajárásnak. Jó eredményt nehezebb munkával, jobb szervezéssel, változatosabb műsorkínálattal érhetnek el a mozisok.

A megyei moziüzemi vállalat tavalyi munkáját a filmfőigazgatóság oklevéllel ismerte el. A vállalat idén is megpályázta a Kiváló vállalat címet, ennek feltételeit gyekszik teljesíteni.

---

a szovjet állam

erheti el célját. A megtorlás e'kerülhetetlenül bekövetkezik."

A temetése napján láthattuk a „Kis föld" című filmsorozat harmadik részét. L. I. Brezsnyev ahhoz a nemzedékhez tartozott, amely ereje teljében, fiatalon vett részt a Nagy Honvédő Háborúban. Az emberi helytállás, a tömeges hősiesség nagyszerű példáit adták a 18. hadsereg katonái, melynek kötelékében fontos politikai poszton harcolt L. I. Brezsnyev. Tehát közvetlen élményei voltak a vérről, a jajról, a halálról. *Az önéletirásából készült dokumentumfilm végén mély emberi és politikai hitellel a háború poklára emlékezve, vallott az*

Olvasóink, valamint a színház iránt érdeklődők jól tudják, hogy szeptember végén meg október elején tizenkét napos erdélyi vendégjátékon volt a Petőfi Színház. Beszámoltunk az útról, az emberi és színházi fogadtatásokról. És mint korábban megígértük, most ismertetjük az erdélyi (sepsiszentgyörgyi, brassói, kolozsvári) lapokban megjelent kritikákat.

A színházról sommásan

A két évvel ezelőtti bemutatkozásra utalva Páll Árpád, az Utunk című irodalmi lap kritikusa azt írja, hogy „... olyan együttest ismertünk meg, amely az évek során szállingózó jó híreket kitűnő eladással igazolta és támasztotta alá." A látottakból a cikkíró már 1980-ban úgy vélte, hogy „a vállalkozó szellemhez jelentős művészi erények is társulnak ..., a bátorság nagyfokú érzékenységgel és hatásos rendezői és színészi kifejező eszközökkel párosul".

Mindez felfokozta a várakozást színházunk újabb vendégszereplése iránt.

A kolozsvári „Igazság" című napilap kritikusa, *Krizsán Zoltán* pedig már az 1982-es bemutatkozás alapján tesz figyelemre méltó megállapítást, amidőn megjegyzi: „megbizonyosodhattunk ..., hogy a magyarországi színész ugyanolyan jó, mint akármelyik, csak rendezőjére vár".

A Brassói Lapok elnevezésű újságban *Sipos András* így értékeli vendégutunkat: „A teátrum ünnepnapjaivá avatta a közönség a ... Petőfi Színház előadásait s a kapott élményért mindannyiszor vastapssal jutalmazta Thália [illegible] napjait, méltó köve-

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 252 49 37

L'Impact
Genève (CH)
Tir.m.15 800

1021

Okt. 1982

Cet automne dans les g

par Mady Epstein et l'Impact

France
Gordes (Vaucluse) — Musée Victor Vasarely

Victor Vasarely, né à Pésc (Hongrie) en 1980

«... Lorsque je dis noir et blanc (toujours convertibles en formes-couleurs contrastées), j'opte pour une vision du monde où «bien et mal», «beau et laid», «physique et psychique» sont les contraires-complémentaires inséparables: les deux faces d'une même médaille. Noir et blanc, donc pour mieux transmettre le message, mieux diffuser, informer, donner noir et blanc, oui et non. Noir et blanc, point et trait...» *Victor Vasarely*

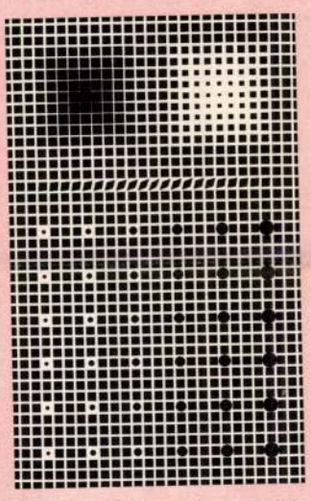

C'est à Budapest, en 1928, que Victor Vasarely commence sa formation artistique, formation presque d'avant-garde puisque ses maîtres furent successivement Bortnyk et Moholy-Nagy dont les théories sont inspirées par celles du Bauhaus de Weimar où il enseigna avec Paul Klee et Kandinsky. Cette nouvelle conception qui comprend non seulement les arts plastiques mais également l'architecture et l'artisanat est une tendance puriste qui efface la hiérarchie qui jusqu'alors cloisonnait les différentes formes de création. Dans cette nouvelle optique, les volumes disparaissent et l'on accentue l'importance des plans et du noir et blanc. La surface est composée d'éléments identiques selon des rythmes sériels différents.

Vasarely qui maîtrise le dessin d'une façon surprenante avait déjà effectué de nombreuses recherches en trompe-l'œil et élaboré des graphiques concernant la répétition de formes géométriques semblables selon des intervalles réguliers ou alternés comme une partition musicale sérielle.

Lorsque Vasarely s'établit à Paris en 1930, il ne cherchera pas une hypothétique célébrité, mais continuera pendant dix ans ses recherches graphiques qu'il rédigera sous forme de cours en établissant une théorie des signes et du mouvement optique créés par la modification alternée de la dimension des éléments structurels: damiers, traits droits ou courbes, valeurs chromatiques en successions répétées.

Cette utilisation systématique et mécanique du langage pictural provoque chez le spectateur une impression de mouvement: l'illusion d'optique accapare le regard. Les compositions de Vasarely s'animent, un va-et-vient obsessionnel semble agiter la surface. L'œil est comme prisonnier d'une trame ensorcelée.

L'étape cinétique, dans l'œuvre de Vasarely, commence vers 1934 et deux motifs seront à l'origine de ses études: les damiers et les zébrures. Automatisme et schématisation régissent la structure. Le prisme de cristal dont les faces sont parallèles à un axe sert de base expérimentale: les couleurs appliquées sur certaines surfaces du prisme et projetées par transparence sur d'autres faces forment des séries multiples selon la direction lumineuse. Ces compositions géométriques permettent à Vasarely d'effectuer de nombreuses études: «L'intérieur et l'extérieur ne peuvent être dissociés, ils constituent un univers continu».

A partir de ce principe, Vasarely crée une série dite de *Cristal* où il emploie des feuilles transparentes superposées, des boîtes à réfraction, des plaques de plexiglas qu'il grave. Un nouvel espace apparaît où les plans semblent se transformer d'une manière imprévisible selon une topologie souvent asymétrique comme dans un *miroir cassé*... l'image se fractionne, entre les éléments se crée un espace-scission qui prend une importance intrinsèque.

L'unité plastique se compose d'éléments interchangeables, l'intensité d'une couleur fait vibrer celle qui la jouxte. La position de deux couleurs de même valeur est interchangeable: 2=1 et 1=2. En fonction de ce théorème, Vasarely abandonne bientôt la couleur pour le noir et blanc, plus proche de la réversibilité.

A Gordes, village de Haute Provence où Lhote (1885-1962), Schneider ou Dewasne travaillent en été, Vasarely découvre un paysage où les collines sinueuses et les cubes blancs formés par les maisons provençales forment un graphique géométrique qui convient à son langage plastique. Il entreprend alors des recherches plus scientifiques. L'espace qu'il divisait en plans, se scinde en éléments de plus en plus petits... une masse de particules infimes semble se diviser à l'infini... L'œuvre de Vasarely apparaît dès lors comme un signal, elle annonce peut-être le commencement d'une nouvelle ère, l'ère atomique et son incidence bénéfique ou néfaste: *Le blanc ou le noir.*

-Unis est
rapport à
de 1981.
selon les
de con-
écessions
riodes de

9, le crise
faite à la
créditer le
le Parti
eurs por-
ocrate et

uis-je dire
novembre
le privilé-
attachent
elles tou-
urgatoire
n gril. Ce
ur l'euro-

est floris-
Florissant
ur Knock
ant est un
, après le
présentée
t et votée
crates et
s conseils
ont attiré
sur une
oi: *désor-*
x citoyens
ines ou à
le marché

conjurée parce que la presse financière a non seulement occulté cette disposition légale mais vanté la « prospérité » — d'ailleurs réelle — de l'euromarché.

On peut dater du 20 août le commencement de la hausse du prix de l'or doublement initiée par la perspective d'une baisse des taux d'intérêt rendant le dollar moins attractif et par les entraves à venir sur le marché des eurodevises. Nul ne peut dire si l'opération Reagan va réussir. Opération qui consiste à faire baisser les taux sur l'euromarché afin de contraindre la Réserve fédérale à faire baisser les siens. Pour discrète qu'elle soit comme le veulent les usages démocratiques, l'empoignade entre Reagan et Volcker n'en est pas moins homérique.

Si donc on est présent sur le marché des eurodollars et d'une manière plus large sur le marché des eurodevises on aura sans doute raison de se protéger pour ne pas dire de s'absenter quelque temps. Les jours que nous venons de vivre disent assez la préférence accordée à l'or plutôt qu'aux valeurs immobilières négociées à Wall Street. Une raison supplémentaire: la lente perte de suprématie industrielle des Etats-Unis.

Apparition de quatre « Nouveaux Japons »

Tandis que l'Asie communiste s'enfonce dans la misère, la tristesse, le désespoir, l'Asie non communiste s'apprête à force de travail et de libre esprit d'entreprises à se mesurer à la fois avec le Japon, les Etats-Unis et l'Europe. Quatre pays évoluent avec

yante: la Corée du
g-Kong et Singa-
nt peu à peu de la
uits de pacotille pour
s dans les technolo-
ees.
l'exemple. Il pro-
orps. Les deux prin-
onaises de machines
nériques annoncent
awa Electric Works
shin Electric Works
ance au numéro trois

instruments de ce type est estimée à huit milliards de dollars par an.

Il en est de même pour la robotique, les produits pharmaceutiques, le génie génétique et la biotechnologie, etc. Il s'agit d'une concurrence redoutable avec d'inévitables effets négatifs sur les sociétés américaines qui n'avaient pas à la connaître il y a quelques années et dont les gérants de portefeuille doivent tenir compte. De même que « Rome n'est plus dans Rome », « Detroit n'est plus dans Detroit », « Wall Street n'est plus dans Wall Street ». Rien de plus dangereux que le fétichisme envers les valeurs américaines, je crois. D'où la recherche d'opérations « ponctuelles ».

A la recherche d'opérations « ponctuelles »

Exemple: on mesurera l'ampleur et la rapidité du phénomène de déclassement en lisant la cote de la Bourse de Luxembourg. En valeur, elle est plus riche que celle de Paris. En initiatives elle est exemplaire. Pour se faire une idée exacte du déclassement français — qui oblige à déserter la Bourse de Paris dans son ensemble — il faut savoir que le Trésor français a levé 33,8 milliards de francs en juillet et 32,9 milliards en août, ce qui laisse loin derrière le nouvel état de 10 milliards probablement réservé aux masochistes.

La situation financière française *exacte* se déduit à partir de quelques chiffres: fin août le stock de bons en circulation s'élevait à 215 milliards de francs français. Ce stock était de 83 milliards fin 1980, de 140 milliards fin 1981 et sera probablement de 300 milliards à la fin de l'année. La charge des intérêts à payer augmente d'année en année: 10 milliards de FF en 1981, 20 en 1982 — probablement 35 milliards — 50 milliards en 1983, etc.

Comment à l'intérieur d'un pareil contexte inflationniste les Français ne chercheraient-ils pas à se protéger, c'est-à-dire à se munir d'or par préférence aux valeurs mobilières puisque les obligations seront rognées par l'inflation et que les bénéfices des sociétés anonymes risquent d'être confisqués par l'Etat?

D'où la quête d'opérations « ponctuelles ». Il en est une qui se précise: Gulf Canada.

La deuxième plus importante compagnie pétrolière canadienne est à vendre. Deux acquéreurs se sont manifestés au cours de l'été: Petro-Canada et Canadien Pacifique. Le prix retenu à la suite de deux études financières demandées par Petro-Canada est supérieur de 150% au cours coté en bourse. On se souvient que Petro-Canada avait absorbé Petrofina Canada dans des conditions particulièrement avantageuses pour les actionnaires de cette dernière. Il y a peut-être là quelque chose d'intéressant à creuser, si j'ose dire. ■

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1982 DEC 4

Összeállította: Rékasy Ildikó

Oldalpárunkat Victor Vasarely alkotásaival illusztráltuk. A 8. oldalon a Bi-Octanus, a 9. oldalon (középen) a Terreur, és a Vega (szerigráfia) látható.

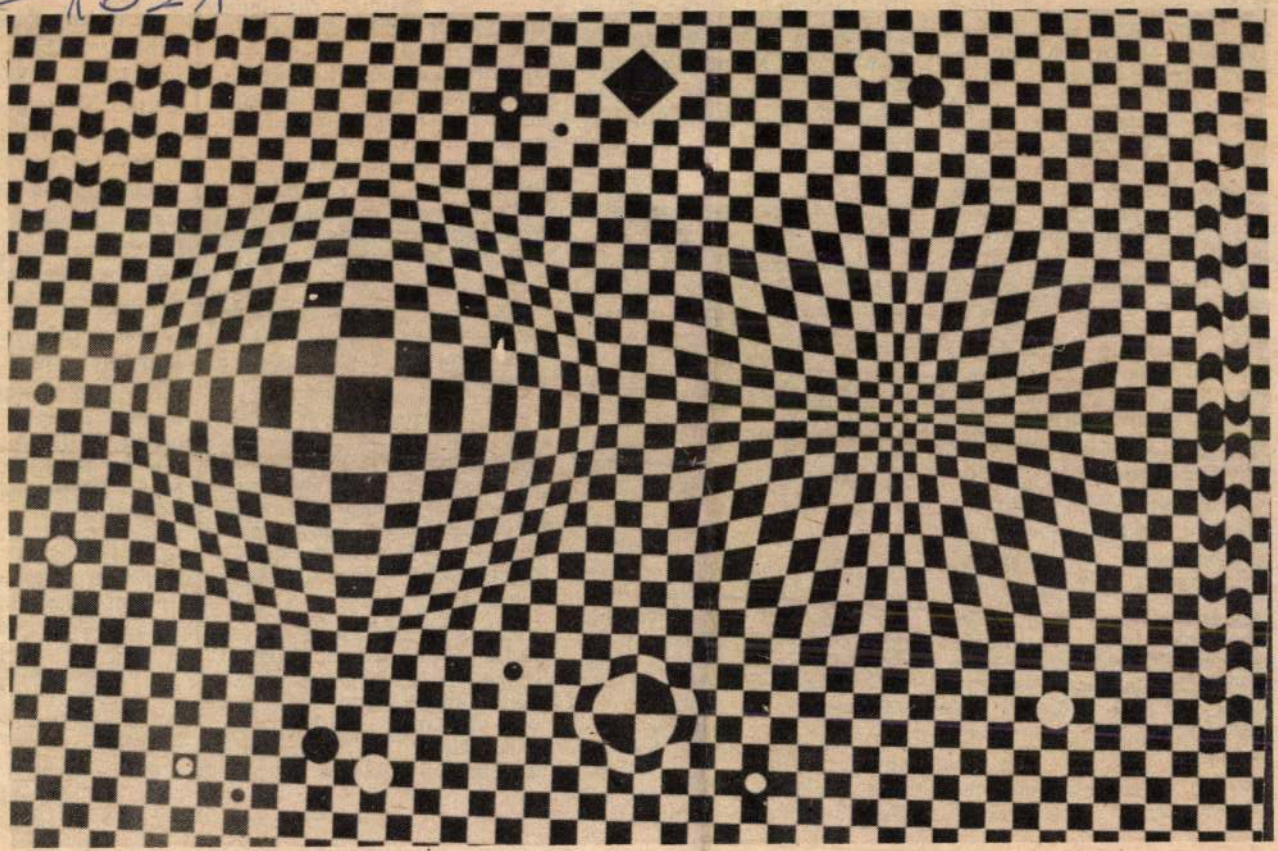

Laci úgy nyolcéves lehetett, amikor megtanult úszni a Tiszában, de Lajos is ismerte már kisgyerek kora óta a falujuktól nem messze kanyargó folyót. Ahogy nagyobbacskák lettek, szinte nem is volt olyan nyár, amelynek nagyrészét ne a Tisza partján töltötték volna. Fürödtek, pecáztak, csónakáztak, játszottak a vízparti fák között, egyszóval jól teltek a nyári vakációk napjai. Tavaly, amikor elvégezték az általános iskolát, először kaptak a szüleiktől engedélyt arra, hogy sátrat verjenek a folyó partján, éjszakára is kint maradjanak. Nagy örömmel indultak, az idő szép volt, a folyó csendes, sokáig nem is történt semmi különös. Egyik este aztán...

— A parton sétálgattunk, amikor kiáltozásra lettünk figyelmesek — emlékszik vissza Karászek Laci. — Először azt hittük, hogy csak játszanak bent a vízben, máskor is előfordult, hogy segítségért kiáltoztak a fürdőzők, de csak tréfából, egymás „ugratására", nem komolyan.

— De a kiáltozás csak nem maradt abba, gondoltuk ez

szem
is gor
esetle
rülhet
gükre

— Péter Józsefet, majd Sebestyén Sándort hoztuk ki a partra. A harmadik társuk kiúszott, de sajnos Sebestyén Sándor felesége már nem menekült meg, a folyó elsodorta, a vízbe fulladt — mondja László.

Újabb áldozatot szedett a Tisza.

— Szerintem felelőtlenek voltak azok az emberek. A túlsó partról jöttek csónakkal, eléggé ittasan, úgy eshetett meg, hogy felborultak és veszélybe került az életük — teszi hozzá Lajos.

A két fiú mindenesetre hősiesen viselkedett, két ember életét mentette meg azon a nyári estén.

— Csak utána ijedtünk meg egy kicsit — jegyzi meg Laci — napokig a vízre sem tudtunk nézni, nem mertünk fürödni. Azért jövőre újra kimegyünk táborozni. Ha óvatos az ember, nem történhet baja.

Egyelőre azonban még tanulni, dolgozni kell. Karászek László, a kenderesi mezőgazdasági szakmunkásképkollégiumot is megszoktam, különben is minden hétvégén otthon lehetek Rákóczifalván.

Dávid Lajos a szolnoki 633-as számú Szakmunkásképző Intézet diákja ettől a tanévtől.

— A húsfeldolgozó szakmát választottam. Eddig még nagyon tetszik a munka. Bejáró vagyok, de ez sem szokatlan a családban, hisz édesapám is naponta utazik Rákóczifalváról Szolnokra, a Tiszamenti Vegyiművekben dolgozik.

Karászek László és Dávid Lajos augusztusban vette át a megyei tanácsnál az Életmentő emlékérmet, oklevelet és a jutalmat. Bátorságból, emberségből — szinte gyerekfejjel — jelesre vizsgáztak.

— te —

san megjelenik —
elején, dereka tájá
LGT tizedik albun
zonyos, ha a ma
történetének krónil
gésznénk, még sz
adót, együttest
amely számára v
okból jubileum a
tendő.) Benkóék sz
ségek közepette le
ünnepi koncertjét,
nagyszabású sport
li, öt ízben b
show-ját is sajtófog
te meg. Nem volt e
a Lokomotiv eset
Presserék, s az ü
tékes szakemberek
ten a Régi Országh
borozójában tarto
koztatót.

Kik is azok a sz
akik a Lokomotiv
zenekar pályafutá

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1981 SEP 19.

1021

ÉRTÉKEK ŐRZŐI

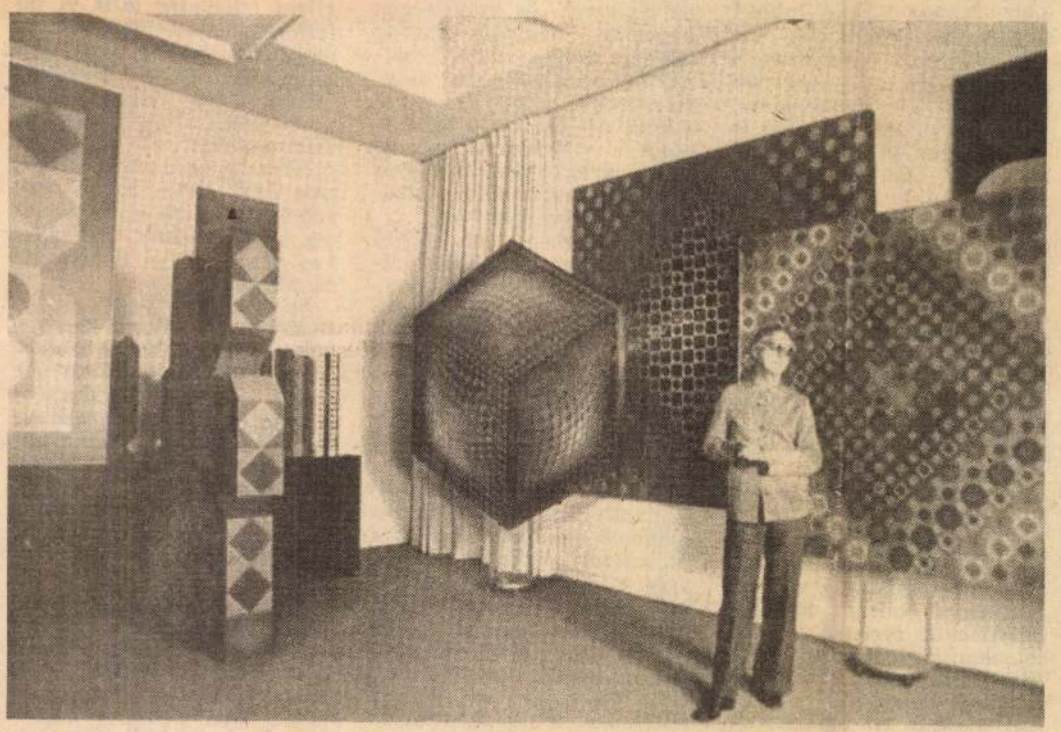

Vásarely és az ő világa

„Egy magángyűjtemény lehet gazdag, de a gyűjtő az esetek többségében nem az." Úgy hangzik, mint egy ősi közmondás, *Szíj Rezső*, a *Budapesti Műgyűjtők és Műbarátok Egyesületének főtitkára* szerint éppoly alapigazság is.

A félreértés azonban szinte általános. A közfelfogás szerint a műgyűjtés úri passzió, olyan szerencsés emberek kedvtelése, akik nem tudják mire költeni a pénzüket, vagy éppen jó befektetésnek gondolják. Holott többnyire összekuporgatott — olykor a cigaretta és az alkohol árából összerakott — forintokból jön létre apránként, hosszú-hosszú évek alatt egy-egy komoly magángyűjtemény.

A Metró Klubban kiállítás nyílt Csepei Tibor Vasarely-gyűjteményéből. A látogatók első laikus sóhaja ezúttal is így hangzott: *„Mibe kerülhetett ez a kincs!"*

A műgyűjtést azonban csak el kell kezdeni. Mindegy hogyan. Néha a véletlen ajándéka egy értékes kép, porcelán, szobor, vagy valamilyen nagyon régi tárgy és akkor már nincs megállás. Igazi, mély szenvedéllyé válik — *ez az építés szenvedélye.*

Csepei Tibor „mániája" Vasarely. Ő maga muzsikus, a képek zenei hatása vonzza.

— *Ott az az örvénylő kék és lila* — mutat egy nagyméretű képre —, *ahogy az ember szemében egymásraforog, nekem konkrét hangjegyeknek tűnik, amelyek azonban nem pusztán jelek, hanem a zenei képleteket is hallom.*

Tudom, hogy nem napi nyolc órát tanít, hanem annál sokkal többet. És szombat-vasárnap tanítványaival járja az országot, hangversenyeket ad — voltaképpen ezekért a Vasarelykért dolgozik, minden egyéb ezután következik. Ezért a kiállításért rengeteget dolgozott — az egész az ő munkája, még a teremőr, a tárlatvezető tiszte is. Most egy hullafáradt ember dadogja el lelkesen, hogy ezt a ritka művészi értéket nem őrizgetheti csak úgy önmaga gyönyörűségére, szeretne élményt, örömöt szerezni vele másoknak is. Vasarely egész pályája látható itt, a harmincas évek ragyogó rajztudásról tanúskodó hagyománytiszteletétől napjainkig. Nem mindennapi lehetőség.

Szíj Rezső főtitkár beszél egy tagtársáról, aki, miután gyári munkásként nyugdíjba vonult, elvesztette életének értelmét, ivásnak adta a fejét, haszontalan, letört embernek érezte magát. Valahogyan, véletlenül egy értékes képhez jutott, s amikor az egyesület tagjai megvizsgálták a művet és csak úgy finoman megjegyezték, mennyivel szebben mutatna a falon, mint a gitáros cigánylány, végül még a tapétát is leszedte, a giccseket kidobálta és ma már az egyesület tagjaként művészettörténeti előadásokra jár, értékes gyűjteményt hozott létre az otthonában. Természetesen az alkoholról is leszokott, már csak azért is, mert egyszerre két szenvedély bizony sokba kerülne.

Álszenteskedés volna, ha azt állítanám, hogy a műgyűjtés kifejezetten a legszegényebb réteg a szenvedélye. Voltaképpen csakis a mindennapi szükségletek megteremtése után következhet. Szükséges továbbá, hogy a gyűjtő — diák, szakmunkás vagy egyetemi tanár — szert tegyen olyan műveltségre, amely biztosan eligazítja a kultúr- és művészettörténet évszázadaiban, hogy sohase lépjen félre, az ízlése mindig megbízható legyen.

Az egyesület rendszeres baráti összejövetelei voltaképpen *olyan „szabadegyetemek", amelyek ezt a műveltségszintet teljesen demokratikusan, iskolai végzettségre való tekintet nélkül mindenkinek ingyen adják.*

Tudom, a szakemberek most azt várnák tőlem — joggal —, hogy beszéljek arról a programról, amelyet az egyesület nemes céljául kitűzött: a nemzet múltbeli és jelen értékeinek megőrzéséről; hogy külföldre is kinyújtja kezét, megmenteni amit csak lehet a magyar kultúra értékeiből a világ bármely részén született is (ha lehet hazamenteni, mint például Prokop Péter 685 képét Rómából); hogy a művészeti intézményeknek mintegy meghosszabbított karja, a nemzet érdekében (és nem egyéni érdekeltségek alapján) dolgozik, gyűjt, nevel, szervez, missziót hirdet és diplomáciai munkát végez.

Mégis, *számomra az egyesület demokratizmusa a megkapó és példamutató. Itt mindenkit egy cél érdekel. És ez az egyetlen cél a kapcsolatok alapja.* Ha a körlevél valamely alapítványra adományokat kér, megszámlálhatatlan a névsora azoknak, akik 1000-től 10 forintig a pénzt postára adják. A köszönetnyugtázás éppen akkora az ezresért, mint a tíz forintért. És nyilvános!

A Budapesti Műgyűjtők és Művészetbarátok Egyesületének 800 tagja van — de a tagtoborzás még nem ért véget. Valamennyien társadalmi munkát végeznek. És valamennyien annyit, amennyit csak bírnak. Azt mondja Szíj Rezső: *„Úgy látszik, manapság az emberek azt a munkát végzik igazán szívesen, amiért nem kapnak fizetést." Itt köszönet a fizetés. Lehet, hogy ebből jut kevés?* Azt az áldozatot, amit nem lehet megfizetni, csak nevetségesen csekély összeggel, inkább őszinte köszönő szóval honoráljuk. Néha mindennél többet ér.

Kovács Júlia

Mongol kulturális rendezvények

Az ÉVM és az építők szakszervezetének tanácskozása

Ábrahám Kálmán építésügyi és városfejlesztési miniszter és *Gyöngyösi István*, az Építő-, Fa- és Építőanyag-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára és vezető munkatársaik pénteki találkozójukon megvizsgálták az építő- és építőanyagipari termelés eredményeit, a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítására kitűzött célok teljesítését, egyben meghatározták az 1982. évi együttműködés programját.

Elutazott Budapestről Kurt Blecha

Pénteken elutazott Budapestről *dr. Kurt Blecha*, az NDK minisztertanácsának elnöke mellett működő sajtóhivatal vezetője, aki *Bajnok Zsolt* államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatala elnökének meghívására szeptember 14. és 18. között hivatalos látogatást tett hazánkban.

(MTI)

rosrész mintegy *ezer* képviselőjét *Schweiger Ottó*, az Országos Korányi Tbc és Pulmatológiai Intézet főigazgató főorvosa üdvözölte, majd *Szabó Ferenc*, a Központi Fizikai Kutató Intézet főigazgatója szólalt fel.

Bevezetőben emlékeztetett a magyar és a lengyel nép *történelmi barátságára*, amely az internacionalizmus szilárd alapján bontakozott ki igazán. Ez *a barátság drága nekünk*, ezért féltő figyelemmel kísérjük a lengyel nép sorsának alakulását. A Szolidaritásban a jószándékú munkások, dolgozók közé szocialistaellenes elemek furakodtak, amelyek a nemzetközi feszültséget szító imperialista erők támogatását élvezik. Az amúgy is rossz helyzetben levő *lengyel gazdaság további romlásáért ma már egyre inkább a Szolidaritást terheli a felelősség.*

A Szolidaritás *felrúgja* a kormánnyal kötött korábbi megállapodásokat, s nyíltan támadja a politikai hatalom alapjait. Kongresszusán *attól sem riadt vissza, hogy bújtogassa más szocialista országok* dolgozóit. A szónok, utalva a Szolidaritás gdanski kongresszusának a kelet-európai népekhez intézett felhívására — amelyet a gyűlés elején ismertettek — hangoztatta: „Tiltakozunk e felhívás ellen és *nem kérünk a Szolidaritás tanácsaiból*. Mi nem avatkozunk be más országok belügyeibe, de ha ilyen kísérlet történik mások részéről, azt határozottan visszautasítjuk. Mi *a jövőben is a szocialista demokrácia útját* járjuk. De

ta világrendszernek, a
sói Szerződés tagja — n
dotta. Függetlensége, h
rainak sérthetetlensége
Szovjetunióval és a t
szocialista országgal
barátságon és szövets
nyugszik. *Békénk, Európa békéje*, kontinensünk valamennyi népének elemi érdeke sürgeti, hogy a lengyel válság ne növelje a feszültséget a világban. Támogatjuk lengyel barátainkat, akik kiállnak a szocialista társadalmi rend védelmében."

A gyűlésen felszólaló *Klein Miklós*, a MOM műszerésze lengyelországi személyes tapasztalatai alapján számolt be arról, hogy ott a tavalyi évhez képest *óriási a visszaesés*. Az élelmiszerellátás tovább romlott, az üzletek előtt órákig állnak sorban az emberek, sokszor hiába. Ugyanakkor a feketézők, *a spekulánsok csillagászati árakon árulják az alapvető élelmiszereket és a fogyasztási cikkeket. Az ország közrendje, közbiztonsága szinte teljesen felbomlott.* A dolgozók hangulata egyre romlik. „Személyes beszélgetéseim tapasztalata — folytatta —, hogy a lengyel munkások többsége dolgozni akar a szocializmusban, a szocializmusért. Véget akar vetni ennek a gazdasági és eszmei zűrzavarnak, nyugalmat, békét, rendet szeretne, amelyben dolgozhat és jobban élhet. Ezt a lengyel dolgozóknak *nemcsak óhajtaniuk kell*. Ezért mi azok mellett a lengyel munkástestvéreink mellett állunk, akik *tettekkel támogatják* a Lengyel Egyesült Munkás-

felfogásunk szerint e szónak mély internácionalista tartalma van. Ennek jegyében fognak össze világszerte a munkások, a parasztok, az értelmiségiek a világbéke megőrzése és a világ népeinek jobb élete, boldogulása érdekében. Akik így értelmezik a szolidaritást, mi azokkal vagyunk" — hangoztatta Majtényi János.

Rágyánszky Györgyné, a Pedagógus Szakszervezet kerületi titkára arról beszélt, hogy Lengyelországban a rend visszaállításához *a munka, a termelés fokozására van szükség*. „Bízunk abban, hogy a Lengyel Egyesült Munkáspárt, a lengyel dolgozók ágazati szakszervezetei és a kormány mielőbb visszaszorítják az ellenforradalmi törekvéseket."

Lőrincz Ágnes, a Budapesti Tanítóképző Főiskola hallgatója a diákok véleményének adott hangot, amikor kijelentette: „azt szeretnénk, hogy hozzánk hasonlóan a lengyel fiatalok is biztosan építhessék jövőjüket: nyugodt körülmények között tanulhassanak, dolgozhassanak, művelődhessenek és *továbbfejleszthessük a hagyományosan jó lengyel —magyar barátságot*".

A főváros XII. kerületének lakói, dolgozói az elhangzott véleményeknek végül közös állásfoglalásban adtak hangot.

zá nem értése miatt kell igazságtalan hátrányokat elszenvednie. Ha ráadásul nyilvánvaló, hogy *az egész fegyelmi csupán ürügy* a valamilyen okból kellemetlenné vált dolgozó eltávolítására (sajnos ismerünk ilyen szélsőséges eseteket), a munkatársak hamar megvonják bizalmukat az efféle praktikákhoz folyamodó vezetőktől. *Ez még nem is lenne baj*, de egyben szomorú következtetésekre jutnak az üzemi demokrácia érvényesüléséről általában.

Elhangzottak végül olyan vélekedések is, amelyeket félve idézek, mert valaki még túlságosan komolyan veszi őket. A gyengén prosperáló vállalat igazgatója például

Mezőgazdasági dolgozók gyűlése Tiszaföldváron

Több mint félezer mezőgazdasági dolgozó gyűlt össze pénteken a tiszaföldvári Lenin Tsz székházának nagytermében. *Bódi Imre*, állami díjas, nyugalmazott tsz-elnök bevezetője után *Szabó Béla*, a Lenin Tsz állami díjas elnöke szólalt fel.

„Több mint egy esztendeje figyeljük — hangoztatta egyebek között — a Szolidaritás működését. Tudtuk, hogy lát-

len, a társadalmi haladással szemben sorakoznak fel, akadályozzák az alkotmányos rend helyreállítását, s *ellenzéki politikai szervezetté próbálják változtatni a Szolidaritást.*

A Szolidaritás gdanski kongresszusának felhívását visszautasítva hangoztatta: „Mi nem követjük a Szolidaritást. *Nem akarunk anarchiát, zűrzavart.* Bízunk abban, hogy a lengyel dolgozók is felismerik a Szolidaritás igazi arcát, s a párt vezetésével felszámolják a válságot. Ebben számíthatnak a segítségünkre, annál is inkább, mert történelmi tapasztalatokat szeretünk arról, hogy *a szocialista fejlődést csak szilárd néphatalommal, a párt vezetésével lehet előrevinni.*"

Németh István áfész-dolgozó elmondotta: *„Jó testvérként féltjük a becsületes lengyel dolgozó embereket* a mind jobban imperialista befolyás alatt álló Szolidaritástól."

Németh László KISZ-bizottsági titkár azt emelte ki, hogy a magyar fiatalok is el-

ítélik a Szolidaritás bomlasztó szándékú felhívását.

Végh Endréné pedagógus pedig így fogalmazott: „A lengyel dolgozóknak is fel kell ismerniük, hogy a szocialista országokban a kommunista párt és a szakszervezet azonos érdeket szolgál. A Szolidaritás letért a nép szolgálatának útjáról, s ezzel szembekerült a párttal, a munkásság érdekeivel, a szakszervezet igazi célkitűzéseivel."

A gyűlés résztvevői állásfoglalásukban aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy a tudatos kártevők és a felelőtlen elemek igyekeznek letéríteni a szocialista útról a lengyel népet, válságba sodorják saját nemzetüket, gyengítik szocialista közösségünket, és ártanak a magyar—lengyel barátságnak. „Visszautasítjuk a Szolidaritás hozzánk is intézett felhívását. *Harmincöt éves szövetkezeti múltunk bebizonyította, hogy kiegyensúlyozott fejlődésünk, személyes boldogulásunk alapja a szocialista tulajdonviszonyokra épített, felelősségteljes, szorgalmas mindennapi munka!*"

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP
1982 JAN 9

Bartók emlékére

1021

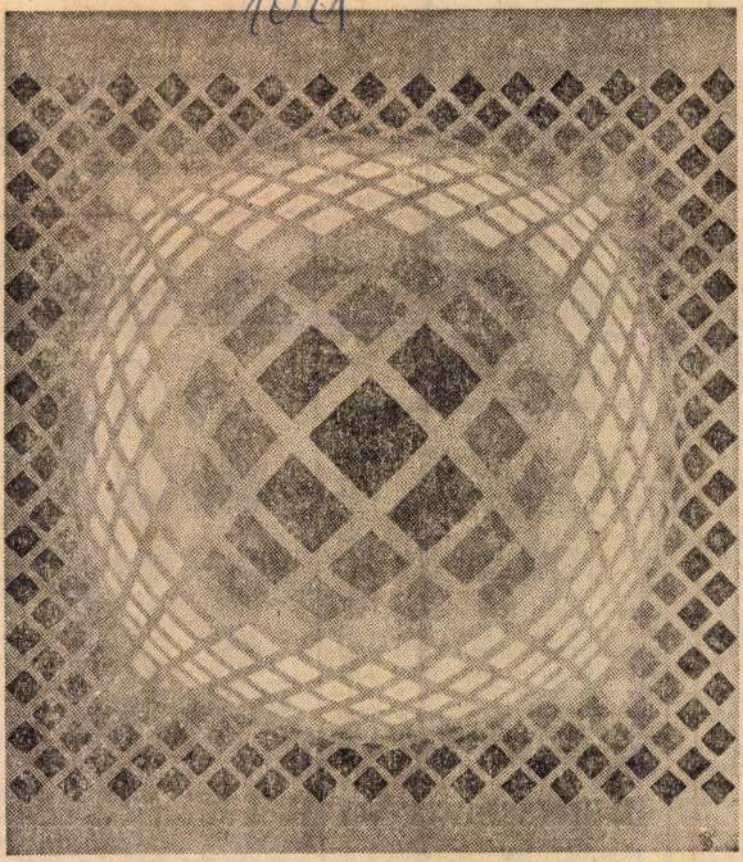

Victor Vasarely grafikája

között. 29. Motorolaj. látszik. 34. Mint a 8. szár Ételízesítő. 37. Aeneas sz **Az idézett vers címe.** szalma. 41. Biztatás. 43. dor verse. 46. Légilla Mészkőfennsíkok tálsze lyedése. 50. Ravel-mű. kocsi. 54. Napóleon egy gének színtere. 57. N Santa . . . , amerikai k 62. Egyik ruhagyárunk „ . . . carte". 65. Hajó ré asztatin vegyjele. 68. Ró

BEKÜLDENDŐ: a víz a függőleges 16., valamint ges 39. számú sorok meg

MEGFEJTÉSI HATÁRIDŐ: 1 HÉT.

AZ 1981. DECEMBER 24-I KERESZTREJTVÉNY HELYES MEGFEJTÉSE:

Nől a dér, álom jár, / Hó kering az ág közt, / Karácsonynak ünnepe / Lépeget a fák közt.

50,— Ft-os könyvutalványt nyertek:

Botyánszky Mihályné (Dömsöd, Dózsa Gy. u. 8. — 2344), Horváth Lajosné (Vác, Pacsirta u. 11. — 2600), Háber Márton (Pilisvörösvár, Sallai I. út 51. — 2085), Kalicza Istvánné (Üllő, Nagy S. u. 3. — 2225), Mészáros Ágnes (Cegléd, Fáy ltp. A-ép. C/5 — 2700), Nagy Mária (Dunavarsány, Bajcsy-Zs. u. 58. — 2336), Szabó Józsefné (Szentendre, Vörös Hadsereg út 44. — 2000), Török András (Budapest, Templom u. 3. — 1161), Vrabecz Mihály (Albertirsa, Dánosi út 52. — 2730), Ványi Lászlóné (Veresegyház, Kinizsi u. 15. — 2112).

GYERMEKREJTVÉNY

Pajtások! Mai rejtvényünkben Mikszáth Kálmánról, a magyar regény- és novellaírás nagy alakjáról emlékezünk születésének (1847. január 16.) 135. évfordulója alkalmából.

Léggömbparádé

Sok szép színes léggömb van a jókedvű bohóc kezében. Némelyiken minták, némelyiken egy-egy betű van. Próbáljátok meg összerakni úgy a betűket, hogy egy értelmes, összetett szó alakuljon ki belőlük.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NAGYVILÁG

1981

5

1021

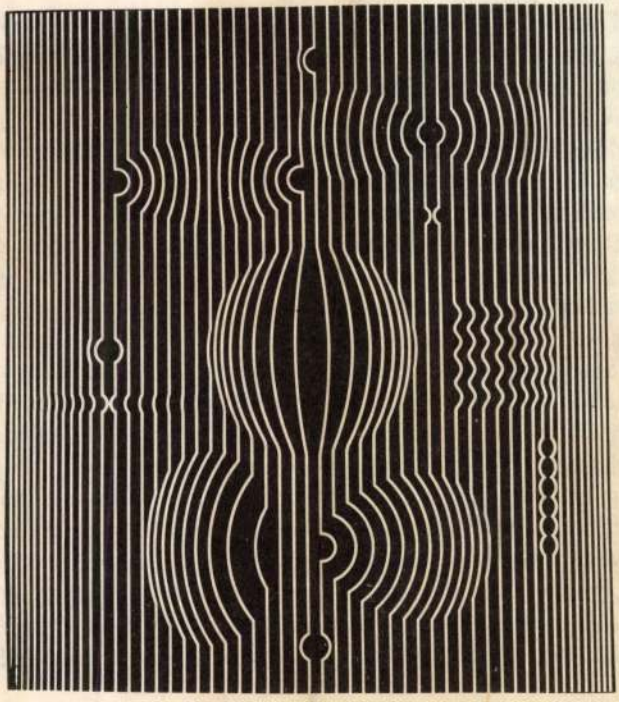

Victor Vasarely: Kompozíció

gével – 1905–1906-tól fokent a magyar, a szlov
bontakoztatta ki a népi, parasztdalok tervszerű
Barátjával, Kodály Zoltánnal együtt akkor tuda
vető fontosságú mint inspirációs forrás saját al
vészet megújulásához általában . . .

Aki ismeri az 1918 előtti rossz, politikai
szült viszonyt a hivatalos magyar és a nem hivatalos szlovák–román társadalom és közélet között, és aki mindehhez a másik oldalon odaállítja a magasan a politikai zűrzavar fölé emelkedő kapcsolatot Bartók és a szlovák–román nemzeti társadalom és népi közélet között, az akaratlanul felteheti a kérdést, mik és milyen indító- és ösztönző okok tartották fenn ezt a közeledést. A feltett kérdésen gondolkozva olyan magyarázat kínálkozik számunkra, hogy ez a megértés mindenekelőtt Bartók személyiségének művészi összetevőin alapul. Magas művészi küldetésének tudatában ugyanis szeretettel ragaszkodott az igazi zeneiség minden hamisítatlan megnyilvánulásához, bármilyen nemzeti vagy szociális közegben találta is azt. Ebből az idő feletti távlatból tanulta meg azután, hogy ő másképp értékelje az embert, mint azok, akik mindent elsősorban a nacionális gőg szemszögéből ítéltek meg. Ezért kertelés nélkül visszautasította és elhatárolta magát azoktól a kísérletektől is, amelyek a politikai propaganda haladásellenes céljaira akartak visszaélni nevével; arra a szemrehányásra pedig, hogy becsületes magyarként mégsem húzódhat félre a kavargó harctól, öntudatos szavakkal előzte magától a kísértést: Művész vagyok! Ez a büszke, de őszinte, erkölcsileg mélységesen átélt művészi vallomás volt az mindenekelőtt, ami szellemileg arra ösztönözte Bartókot, hogy teljes megértéssel ereszkedjen le a magyar, a szlovák és a román zenei kultúra valódi népi forrásvidékéhez, hogy értékelje jellegzetes, különleges belső összetettségüket, és hogy felismerje alapvető jelentőségüket az ön-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
1983 MÁJ 21

V

1021

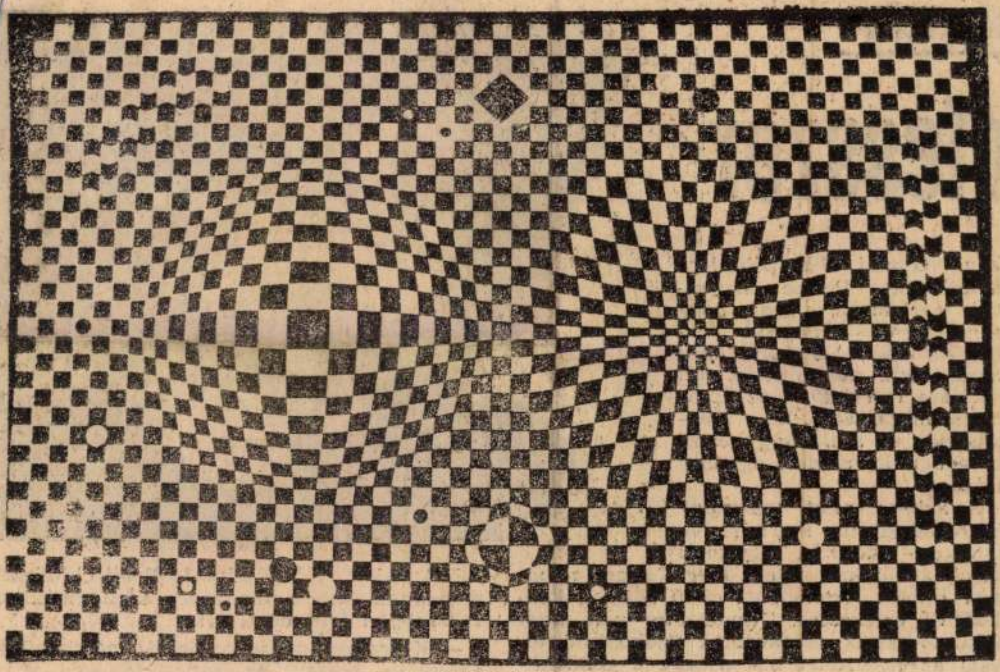

Victor Vasarely műve: Vega (szerigráfia)

MLEREK

rofesszor

ban, *Gyulai Pál* példájára hivatkozott. Persze árnyaltan, mert maga is tudta, hogy a mereven alkalmazott szabályok inkább ártanak, mint használnak. A minőség volt számára mérvadó, s az különösen megragadta, ha a tényszerűség és a líraiság helyes arányban keveredett egy-egy írásban.

A kritika mint tudomány is foglalkoztatta. Épp húsz éve (amikor elkezdtük egyetemi tanulmányainkat) jelent meg *Fejezet a magyar kritika történetéből* című könyve, kandidátusi értekezése. Természetes volt, hogy sokat forgattuk, igyekeztünk tájékozódni, ellesni az értékítélet biztonságát, a gondolatmenet szigorú rendjét és az érzékeny elemzőkészséget. A könyv mércéje magas volt

Mit adott előadásaival? Erről hiteleset mondanak egyik kedvenc tanítványának, *D. Magyari Imrének* szavai:

— Kincseket kaptunk tőle. Személyiségünk alakulása hosszú és rejtett folyamat, alig fordul elő, hogy meg tudunk nevezni egy

SAJTÓFIGYELŐ
MAKIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
1982 OKT

1021

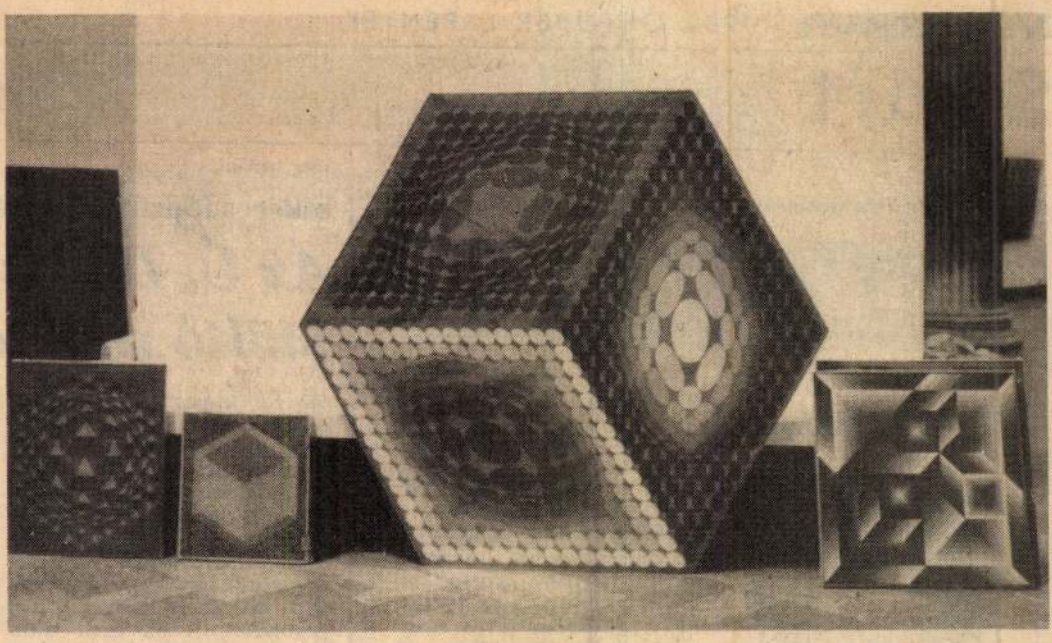

Hol, mikor, mi?

A NÉPSZAVA hétvégi ajánlata

Október — országos múzeumi és műemléki hónap, melynek programja ma kezdődik *Szombathelyen*, ahol *Korcsog András művelődési államtitkár* nyitja meg a *Tájak, korok, települések* című állandó kiállítást, a *Savaria Múzeumban.*

400 Vasarely-kép

A hónap során új intézményeket is átadnak. Így *Tatán a helyreállított malomépület, Zsámbokon falumúzeum, Szakály községben pedig tájház* fogadhatja látogatóit. Átépítés és felújítás után megnyílik *Tiszavasváriban a Vasvári Pál Múzeum* és *Isaszegen a falumúzeum* is. A *Nemzeti Galéria trónjában* is új állandó kiállítás nyílik: *középkori szárnyos oltárokat mutatnak be.* A *Munkásmozgalmi Múzeumban a Papok, katonák, polgárok után* című kiállításon mintegy *félmillió műtárgyat és dokumentumot őrző gyűjteményt tárnak a látogatók elé.*

A *Victor Vasarely* mintegy fél évszázados munkásságát reprezentáló kiállításon azt a *400 képét láthatjuk a Szépművészeti Múzeumban, melyeket a művész a magyar államnak ajándékozott. (Képünk: MTI Fotó — Horváth Éva felvétele.)*

Figyelmet érdemlő a *Szépművészeti Múzeum* új vállalkozása is: *kiállítást rendeznek világtalan látogatóknak.* A *Budapesti Történeti Múzeum* pedig — *15 múzeum közreműködésével — Művelődéstörténeti játék felnőtteknek* elnevezéssel vetélkedősorozatot kezdeményezett.

Egy hónapon át tekinthető meg a *Műcsarnokban a lengyel plakátkiállítás.*

Filléres vonat — buszjárat

A hét végén ismét megrendezik *Debrecenben a kétnapos Mihály-napi nagyvásárt.* A szombaton kezdődő vásárra mintegy négyszáz művész, illetve kereskedő jelezte részvételét. A *kicsinyek póni lovak hátán* járhatják be a vásár területét. A *Magyar Camping és Caravanning Klub* úgynevezett *„filléres vonatot"* indít a vásár két napján Budapestről Debrecenbe.

Országos fogatverseny. A *XX. magyar hajtóderbyt rendezik* meg október 1—3. között *Dombóvárott*, hazánk híres négyes fogatosainak részvételével. Ma tartják az *ünnepélyes megnyitót és díjhajtóversenyt*, holnap a *húsz kilométeres maratoni terepversenyt*, vasárnap pedig az *akadályhajtással és eredményhirdetéssel* zárul a jubileumi derby. A gyermekek 10 éves korig díjtalanul tekinthetik meg a versenyeket, amelyekhez külön *helyi autóbuszjáratokat* indítanak.

Miénk a ház

Planéták címmel *multivíziós játékot* láthatunk a *Budapesti Művelődési Központban* (vasárnap este 7 órakor), a *Corpus Pantomim Együttes* és az *Effekt Stúdió* előadásában.

Miénk a ház — címmel (a *Komárom megyei MESZÖV és KISZÖV, a megyei művelődési központtal közösen*) *szövetkezeti fiatalok megyei találkozóját* rendezik meg *Tatán*, a művelődési központban, szombaton. A kilenc órakor kezdődő gazdag programban *Nő, család, társadalom* címmel vetélkedőt, *külpolitikai fórumot, kozmetikai és fodrászbemutatót, árubemutatót és vásárt* szerveznek. S végül a *Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének Folklór '82* című műsorával zárul a nap.

Negyedszer rendezik meg a *Rákos menti ifjúsági napokat*, október 1—3. között, a *Dózsa Művelődési Központban.* Itt is *„Miénk a ház"* ma délután 17 órától, amikor *zenés, táncos játékokat* mutatnak be. Szombaton 9 órakor rajtol a *Pesti úti iskolától a Pajtás-futás*, majd a *Bakancsos úti sporttelepen kispályás labdarúgótorna* kezdődik. A *régi reptéren az autósok mérik össze ügyességüket.* S este a művelődési központ színháztermében a *V'Moto-Rock tart koncertet* (20 órától). Vasárnap folytatódik a *labdarúgótorna*, a *KRESZ-parkban kerékpáros ügyességi verseny* lesz, az *autósok részére pedig CB-vetélkedőt* rendeznek.

Egerszeg—Mór—Kőszeg

Zalaegerszegi hét vége. A *megyei művelődési központ irodalmi kávéházának vendége Kálmán György Kossuth-díjas színművész* lesz ma este (19). Ugyancsak ma este (19) *jubileumi hangversenyt ad a megalakulásának 25. évfordulóját ünneplő Zalaegerszegi Szimfonikus Zenekar*, a művelődési központban, szombaton pedig *Paudits Béla önálló estjére* kerül sor (18). Ugyancsak itt rendezik meg az *országos Kodály Zoltán népzenei találkozók gálaműsorát* (szombaton, 18).

Móri napok. Október 1-én a *környék mezőgazdasági üzemeinek terményeiből* nyílik *kiállítás.* Megrendezik a *Fejér megyei pedagógusok képzőművészeti tárlatát*, s bemutatkozási lehetőséget adnak az *ifjú szobrászművészeknek* is. 2-án *nemzetiségi folklórbemutató* lesz. A rendezvénysorozat leglátványosabb bemutatóira vasárnap kerül sor: *ötven népművész részvételével népi és iparművészeti vásárt rendeznek, bemutatkoznak az ország legjobb nemzetiségi együttesei is.* A borvidék őszi ünnepségsorozata *szüreti felvonulással* és *bállal* zárul.

Szüreti karnevált, jelmezes felvonulást, valamint nemzetközi fúvószenekari találkozót rendeznek október 2-án és 3-án *Kőszegen.* A fúvószenekari találkozó vendégegyüttesei bekapcsolódnak a szüreti mulatságba. Az első napon, este vidám *szüreti bált* is rendeznek a *Jurisics-vár lovagtermében.* Vasárnap *nonstop műsort* adnak a *kőszegi és a vendégegyüttesek* a *Latex sporttelepén* és a *főtéren.*

Összeállította:
Madi Mária

Sport

Ma tippet ad:

Balázs Péter

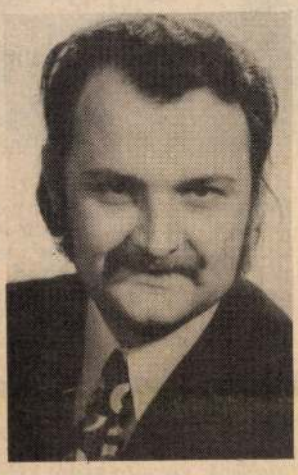

Nagy futballrajongó vagyok, ha időm engedi, a tévében mindig megnézem a mérkőzéseket. Aktívan ugyan sohasem sportoltam, de belekóstoltam a teniszbe, a kézilabdába és a lovaglásba is. Tisztelem az élsportolókat, mert tudom, hogy egy-egy kimagasló eredményhez mennyi önfegyelemre, áldozatra van szükség. Ugyanis valahogy a mi pályánkon is így van... Régebben sokat totóztam, de ma már nem nagyon figyelem az NB II-es és az olasz meccseket. Nagy szerencse lenne, ha „beletrafálnék"...

A tippjeim:

1. SZEOL AK–Eger	1
2. Baja–Kazincbarcika	1
3. Dorog–Kecskemét	x
4. Avellino–Cagliari	1
5. Catanzaro–Cesena	x
6. Genoa–Verona	x
7. Inter.–Fiorentina	1
8. Juventus–Napoli	1
9. Pisa–Sampdoria	2
10. Udinese–Torino	x
11. Bari–Lecce	1
12. Cavese–Varese	x
13. Pistoiese–Perugia	1
14. Monza–Foggia	1

Sikeres főpróba Párizs

Az Ú. Dózsa méltó volt re

Sikeres kupaszerda áll mögöttünk, még akkor is, ha nem teljes az örömünk. A négy magyar csapat kettőre csökkent, de a másik kettő is veretlenül játszotta végig az első forduló második 90 percét, sőt, *bajnokcsapatunk értékes győzelemmel búcsúzott a nemzetközi porondtól.* S ha ezek után az összteljesítményt csak ötvenszázalékosnak nevezhetjük, akkor is elégedettek lehetünk. *Nem romlott a magyar labdarúgás nemzetközi* — megtépázott — *hírneve.*

Az európai kupaküzdelmek között, természetesen, a BEK áll az első helyen, tehát illik ott kezdeni a visszapillantást, és nem részrehajlóan, a magyar sikerek szemszögéből mérleget készíteni. Nos, a Rába ETO — *meggyőződésünk!* — balszerencsés szereplése Liégeben rányomta bélyegét a magyar bajnokcsapat európai bemutatkozására. Az ötgólos hátrány kialakulásában — mint tudjuk — egy *gyors tizenegyes és egy korai kiállítás játszott döntő szerepet*, aminek következményei érthetők. A visszavágó igazi tétje tehát az volt, hogy — vajon tényleg öt góllal lenne-e jobb a belga bajnokcsapat?

Nem! A győri mérkőzésen ez egyértelműen kiderült, még akkor is, ha a *Standard Liége* nem erőltette meg magát, és *csak arra ügyelt, hogy továbbjutását ne kockáztassa semmivel.*

Rövid hírek

● Tbilisziben, a női sakkvilágbajnoki zónaközi döntő során Verőci Zsuzsa a 10. fordulóban a Minagina ellen játszott és partijuk függőben maradt. A 11. fordulóban: Verőci—Levityina (szovjet) döntetlen. Az állás az élen: Muresan 7 (1), Levityina 6,5, Liu She-lan 6,5, Verőci helyezéséről nem érkezett jelentés.

● Az IBUSZ moszkvai sportutazást szervez december 15—22. között. A sportkedvelő turisták az Izvesztyija Kupa jégkorongtornaeseményeit tekinthetik meg, a részvételi díj 4850 forint lesz. Ebben az összegben benne van a repülőgépes utazás díja, továbbá a teljes ellátás és a mérkőzésekre szóló belépőjegyek ára is. Jelentkezni lehet az IBUSZ sportirodájában, a November 7. tér. 3. szám alatt.

● A Szakszervezetek Veszprém megyei Tanácsának sporthivatala, a megyei KISZ-bizottsággal karöltve, október 2-án, Zircen, megyei természetbarát találkozót rendez, amelynek műsorát sport- és kulturális rendez-

Davis Kupa a Szigeten

Tét: a legjobb 16 közé jutás

Magyarország a tenisz Davis Kupa legjobb 16 csapata közé jutásért találkozik Dániával, az európai B-zóna döntőjében. Tegnap megtartották a sorsolást, és ennek értelmében a következőképpen alakul a hétvége teniszcsemegéjének programja.

Péntek, 11 óra: *Machán—Bastiansen, Taróczy—Mortensen.*

Szombat, 12.45: páros (A résztvevőket egy órával a mérkőzés kezdete előtt nevezik a kapitányok. Magyar részről *Taróczy* és *Szőke* szerepel.)

Vasárnap, 11 óra: *Taróczy—Bastiansen, Machán—Mortensen.*

A találkozó színhelye az *Ú. Dózsa* margitszigeti tenisz stadionja.

A jövő héten öttusa VB Rómában

A magyar trió: Császári, Mizsér, Pajor

Dr. Török Ferenc, az öttusázók szövetségi kapitánya kijelölte a magyar válogatottat a jövő héti *római* világbajnokságra. A kapitány sérülések miatt kénytelen volt eredeti elképzelésein változtatni, így az olasz fővárosban a magyar színeket a 28 éves *Császári Attila*, a 21 esztendős *Mizséri Attila* és a 26 éves *Pajor Gábor* képviseli, tartalékként *Buzgó József* (26) áll készenlétben. A ma-

színen lövő- és úszóedzést tart. Kedden 9 órától pedig már kezdődik a lovaglás. Török dr. így nyilatkozott a válogatásról: *„Szombathelyi operációja és Dobi sérülése miatt erősen gondban voltam a válogatásnál. Az mindenki számára világos, hogy említett két sérültünkkel több reménnyel versenghettünk volna, de én a csapathirdetéskor csak egyet igyekeztem*

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1081 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

Retrospektív tárlat a Szépművészeti Múzeumban

1021

Vasarely gyökerei

A nagy sikerű műcsarnokbeli Schöffer-kiállítás után egy másik Párizsban élő hazánkfia, *Victor Vasarely* kiállítása látható a Hősök terén, a Szépművészeti Múzeumban október folyamán. Az anyag csak részleges válogatás abból a tekintélyes kollekcióból, amelyet alkotójuk a közelmúltban szülőhazájának

Önarckép, 1941. (gouache)

adományozott. *Cifka Péterné* szakavatott rendezésében jó arányérzékkel kap a néző ízelítőt az életmű teljes folyamatából, beleértve a kezdeteket is. És épp ez az, ami talán a legérdekesebb az egészből. Hiszen a nemzetközi hírnév szárnyán eddig is elérkezett az itthoni érdeklődőkhöz minden frissebb szenzáció az évtizedek során. Amióta pedig Vasarely-múzeum létesült Pécsett, állandóan megtekinthető ott az életmű termésének színejava. Ám a pécsi gyűjtemény jószerével főleg a már kialakult arcélű, markáns mestert reprezentálja. Ennek a mostani, budapesti kiállításnak — legalábbis számomra — legnagyobb érdeme a „gyökerek" tudatos vállalása, részletes feltárása. Ez az ajándékozó szerző és a tárlatrendező művészettörténész közös érdeme.

Mivel annak idején, ünnepélyes felavatása kapcsán már részletesen bemutattuk olvasóinknak a pécsi Vasarely-házat, nem célunk ezúttal az ismétlés, a világszerte közismert és közkedvelt főművek ismertetése, elemzése. Részletesebben írnánk viszont a kezdetekről, arról a konkrétan is tetten érhető átmenetről, amikor a különféle irányokban kísérletező művész egyre jobban rátalál önmagára. És a saját hang keresése, próbálgatása közben — úgy tűnik — a későbbi, összetéveszthetetlenül jellegzetes egyéniség most Párizsban is szívesen vállalja, Budapesten is boldogan bemutatja a szülőföld életre szóló élményét, a gyermekkor, az ifjúság éveinek meghatározó szerepét.

„A síkban lejátszódó mozgás gondolata már gyermekkorom óta foglalkoztat... Szülőföldemen, Magyarországon, a szélsőséges, kontinentális éghajlat miatt az ablakok kettősek. Egyszer télen napkoronghoz hasonló fejet rajzoltam a külső ablaküvegre, majd az ablak belső szárnyát becsukva, igyekeztem ugyanezt a rajzot megismételni a másik üveg felületén... Mihelyt fejemet kissé jobbra, vagy balra fordítottam, a két, egymást fedő napkorongszerű fej fintorogva megkettőződött. Ez a kezdetleges mozgókép mély, sokáig észrevétlen nyomot hagyott bennem..." — vallja többek között egyik visszaemlékezésében. Talán ezeknek az itthoni, gyermekkori élményeknek tudatos vagy tudat alatti következménye lett az ötvenes években például a *Transparence*-sorozat megannyi több rétegű, áttetsző és mozgatható lemezekből alkotott kompozíciója, a *Belle-Isle* periódus, avagy a *Fekete-fehér vonal* elnevezésű ciklus. Ezekből a második terem egyik sarkában kap ízelítőt a hazai néző. De ne vágjunk a dolgok elébe, mert amíg idáig

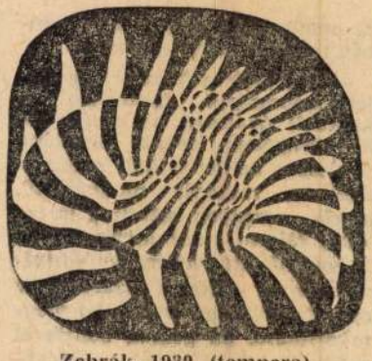

Zebrák, 1939. (tempera)

elérkezett, még hosszú utat kellett bejárnia az alkotónak.

Nem kimondottan a *Podolini Volkmann Artúr* rajziskola akadémikus stílusú aktstúdiumaira gondolunk itt elsősorban — noha ezzel kezdődik az életút. Hanem sokkal inkább *Bortnyik Sándor Műhelyét* emelnénk ki, amelyik máig is ható, nemzetközi szempontból is jelentős reklámgrafikusi gárdát nevelt ki néhány év alatt. Tudatosan vállalja, részletesen dokumentálja ezt a fontos indulási periódust ez a mostani, budapesti kiállítás is. Vasarely írásai közül, melyek a katalógus gazdag szemelvényválogatásában találhatók, ezúttal a következő részletet ragadnánk ki: *„Bortnyiknak sikerült megszabadítania minket a művészeteknek attól a polgári szemléletétől, amely szerint a kép a szalonban trónol és »ábrázolja« a természetet, Istent, vagy akármit, a valóságnak egy önkényesen kivágott szeletét, szép arany keretben. Azt mondta: l'art pour l'art, nem! Funkcionális művészet, igen!... Lehetséges, hogy meglehetősen személyesen értelmezem Bortnyik szavait, de nélküle, hatása nélkül talán nem úgy gondolkoznék, amint ma gondolkodom. Valahogyan katalizátora volt a bennem élő hajlamoknak, sokat segített, hogy felszabaduljanak bennem és használni tudjam őket."*

A „Bortnyik-periódusból", a reklámgrafikák korszakából hadd említsük elsőként ezen a tárlaton azt az 1929-es *Kollázst*, amelyen először rendeződnek absztrakt mértani alakzatokba háromszögek. Kék vagy szürke alapon, ezüst vagy arany festékkel pettyezett geometrikus formák ezek, középen pedig applikált, fémesen csillogó alumínium lemez. Egy évtized választja el — bár szintén ugyanebbe az alkotói vonulatba tartozik — azt a *Plakáttervet*, amelyen a MITIN felirat mellett egy kivont kardú, pajzsot tartó férfialaknak emblémává szublimált, áttört „dombormű" jelenik meg a kék-zöld kockamintás mezőben. Ez már vérbeli Vasarely. A szerző is így értékeli alcímében: *A kinetikus és univerzális struktúrareliefek előd je.*

Nagyjából azonos korú ezzel a *Virráglány* alakja (előtanulmány a színskálák jövőbeni használatához), amelyen először láthatjuk a négyzetbe rajzolt kört, annak hullámossá és ellipszissé torzított variációival együtt. És még ekkoriban megjelennek a *Zebrák* is (előtanulmány a kinetikus elmélethez). Igaz, kissé bizonytalanok még a motívumrészletek, olykor utólagosan korrigálva is temperával a ceruzával előre rajzolt, kockázott papíron, de ez már visszavonhatatlanul hozzátartozik a Vasarely-profilhoz.

És itt akár abba is hagyhatjuk ezt az írásbeli „tárlatvezetést", hiszen ami ezután következik a kiállításon, az már a világhírű mester sok-sok sikeres, közismert remekműve.

Wagner István

Erdei bankbetét

Laskagomba és illó olaj

Fakitermelés és tájvédelem

Egy hatalmas farakás tetején állok, és új fogalmakkal ismerkedem. *Farkas László*, a Kiskunhalasi Állami Gazdaság kerületi erdésze, az iparszerű kitermelés vezetője a Timberjack fakombájn tevékenységét követő munkálatokról beszél. *Bagaméry Gáspárnak*, a Szolnok megyéből átrándult szakembernek is fontos mondanivalója akad:

— Ebből lehetne az *energiaerdő* — mutat az alattunk búrjánzó zöldre. — A nyár kitermelése után annyi hajtás maradt, hogy szinte fölösleges hozzányúlni az állományhoz. Néhány év alatt úgyis megnőnének akkorára, hogy „leborotválásukkal" *olcsó fűtőanyaghoz jusson a gazdaság.*

Megtudom, hogy a nálunk esetleg szokatlan gondolat az országunknál fejlettebb erdőkultúrával rendelkező államokban már bevált *gyakorlat*. S nálunk sem olyan távoli a perc, amikor valósággá válhat ez a hasznosítás, hiszen melléktermék-égető kazánokat a mi iparunk is gyárt. A gépsort pedig, amely alkalmas a fa felaprítására, a *bábolnai napok* rendezvényeire ellátogató valamennyi érdeklődő megtekinthette.

Hasznosítható ártér

— Nemrégiben alakult ágazatunk fejlesztési tervében irányoztuk elő ezt a hasznosítást — világosít fel a Tiszai Öntöző Gazdaságok Együttműködésének erdésze, miután pár perc türelmet kért az ugyancsak érdekes mondandót tartogató kollégájától. — A mi társulatunk a Tisza II. öntözőrendszer körzetéhez tartozó gazdaságok tevékenységét koordinálja, természetes tehát, hogy leginkább az *ártéri* erdőgazdálkodásra koncentrálunk. Abból a megfontolásból is tesszük ezt, amit egyébként tíz évre visszamenően a táblatörzskönyvi adatok igazolnak, hogy az üzemek jelentős *költségekkel* próbálták megművelni a szóban forgó területeket, ám ez jórészt *kidobott pénznek bizonyult*, mert árbevétel csak alig-alig származott belőlük. Fát ültetni sem kockázatmentes, de a mai tűrőképes fajtákkal sokkal nagyobb remény van a sikerre. Az erdő ugyanis az esetek többségében *jó bankbetétnek bizonyul.*

— *Iparszerű fakitermelés, környezet- és tájvédelem. Számomra valahogy egymásnak ellentmondó fogalmak* — fordulok a halasi erdészhez, akinél időközben megjelent a Timberjack fakombájn. — Hiszen minden erdész tudja, hogy ez a gomba az élő fát szinte *soha nem bántja*. Panaszolom a bánatomat a Halason dolgozó kollégámnak, mire ő: „Én már régen játszadozom vele..." Ha semmi más nem csábít, csak ezért is ide jöttem volna.

„Tuskóenergia"

A két erdész azóta is különutakon jár, vitájuk is rengeteg. A lényeg viszont az, hogy Farkas László micélummal „beoltott", átszőtt, úgynevezett gombafákat mutatott, amelyek akár a *háztáji* termelésben, akár az *exportban* megállják a helyüket. Az állami gazdaságban pedig még az idén háromszáz hektár-

ra emelkedik a ritkításban gombát termő terület nagysága.

— Ha csak a Timberjack teljesítőképességét számítjuk — kalkulál óvatosan az erdész —, a környéken évente legalább nyolcszáz hektáron kell megküzdeni a tuskózás munkájával, amely szerényen számítva is inkább *fölötte*, mint *alatta van a hektáronkénti húszezer forintnak*. És ez csaknem kizárólag az energia költsége, ami mind *megtakarítható*, ha gomba bontja el a fát. Ráadásul ennél a környezetet jobban kímélő módszert találni szerintem lehetetlen. Nem beszélve arról, hogy így minden egyes tuskó élelmet termel, ami igazán nem lebecsülendő a mai világban.

Másutt a körülmények természetesen az előbbiektől *eltérő* módszereket diktálnak, mint az előttünk elterülő áthatolhatatlan fenyvesben, ahol most fűrészgépek vágnak ki minden második sort. A férfit próbáló, állatot nem kímélő munkának mindmáig nyivel, hanem elhatároztuk a költségek csökkentését is. Így a lepárlót *„tuskóenergiára"* terveztük. Az általunk koordinált területen egy hektár tuskó felszedése ezerkétszáz kilogramm olajat igényel, elégetésével viszont tízezer kiló olajat tudunk megtakarítani, méghozzá úgy, hogy a fóliák, valamint a dohányszárítók fűtését is innen oldja meg a vállalkozó szakszövetkezet.

Az erdőt a legtöbb ember persze nem munkahelyként, illetve jövedelemforrásként ismeri, hanem *pihenni, kikapcsolódni, sétálni* szeretne benne. Az eddig említett területek mindegyike természetesen nem alkalmas erre, s mi több, ahhoz is szakemberi tudásra van szükség, hogy az eleve ilyen célt szolgáló erdők valóban *megfeleljenek feladatuknak*. Az utóbbi időben, hála a hozzáértők akaratának, ebben is *számottevő* változás mutatkozik.

Kirándulni is engedd...

— Fejlesztési elképzeléseinket 1973—74-ben kellett írásba adnunk — tájékoztat *Köllő Ferenc*, a Debreceni Erdőfelügyelőség igazgatója. — Akkoriban a terület *kilencven-kilencvenöt* százaléka szolgálta a termelést, *közjóléti céllal mindössze hárommegy százalék létesült*. Az arányokon mindenképpen javítani kívántunk: 1990-re, illetve az ezredfordulóra a kirándulók által szívesen és jól látogatható erdők területét, a hozzánk tartozó Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár és Szolnok megyében, tizenháromtizenöt százalékra akarjuk növelni.

Köllő Ferenc, érvelését alátámasztandó, természetesen az Alföld egyik legszebb települését, saját városát, említette példaként. A mindenki által irigyelt Nagyerdőről ugyanis az említett tervek elkészülése idején azt állapították meg a szakemberek: hogyha nem enyhítenek a zsúfoltságán, akkor *kiheverhetetlen* károk érhetik. Egy adat az előbbiek bizonyítására: átlagos vasárnap délután ötven-ötvennégyezer ember lépett be az Új-Vigadó melletti csónakázótó, az állatkert és a vidámpark alkotta háromszögbe.

Különleges szerep

— Akkoriban kezdtük kiépíteni

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

DAILY NEWS

1983 MAR 15.

1021

Vasarely: Art can make man's habitation brighter

Op Art's GOM visits Budapest

"New housing developments are mushrooming all over the world, but in these new residential quarters nature is on the point of becoming extinct. The new housing constructions are monotonous in appearance, they are depressing, often ugly, and psychically harmful to their occupant's life." Victor Vasarely, the celebrated Hungarian-born French artist, declared this in the Museum of Fine Arts here on Saturday. He was outlining his plan of a Hungarian Vasarely Foundation at a meeting of admirers, prominent figures on the art scene here, art historians and journalists.

The "high priest" of Op Art, accompanied by his artist wife Clara, had arrived here on a few days' visit after recuperating from an illness (he had undergone two serious spinal cord operations, which had prevented him from the opening last October of a show in the museum of part of the collection of his works he donated to Hungary. The 75-year-old six-footer artist, walking erect and apparently as full of creative energy as he had always been, was welcomed by director-general Dr Klára Garas and Lajos Farkasinszky, the deputy mayor of Budapest.

Vasarely, who is holder of numerous honours, among them the Order of Banner of the Hungarian People's Republic, with the Laurel Wreath, has expressed in many ways his attachment to his native land: in 1968 he donated a large collection of his works to his native city of Pécs, where it is now housed in the building where he was born, which has been converted into a museum. Last year, he topped this by making his donation of 400 works, which may find a permanent home in the Zichy Chateau in District 3, once it has been renovated. Vasarely intends to make the Budapest foundation a centre that would "have an exceptional character": apart from showing his works, it would be a kind of open art school for young artists and architects, "an institution that would dialectically explain for east and west my revolutionising work (in the field of art)". This, the Budapest Centre, would do "in collaboration with my Foundation in Aix-en-Provence."

Vasarely in 1970 established a museum of his works at Gordes, France, and last year a Vasarely Museum opened in Oslo, following in the wake of a Vasarely Centre in New York. Also last year, Jean-Loup Chrétien, the first French spaceman who participated in a joint venture with Soviet cosmonauts, took on board the Soviet spaceship 150 of Vasarely's works. The money these "space-travelled" works brought in was used to support gifted African young artists and researchers.

PHOTO MTI — EVA HORVAT

Victor Vasarely, pictured during meeting with admirers in the Museum of Fine Arts here on Saturday

Vasarely, who was trained as an artist in Budapest in the Bauhaus tradition, under Sándor Bortnyik, in 1930 left Hungary and settled in Paris, where he initially supported himself as a commercial artist, but continued to do his own work. In the 1940s he began to perfect his style of painting animated surfaces of geometric forms and interactive colour that culminated in the 1950s and 1960s with his kinetic works in which movement is suggested through optical illusions of form and colour.

Making the human environment more colourful has been a life-long endeavour of Vasarely's. "I am convinced that with the assistance of art man's environment can be made more humane", he says. He said he seeks to achieve this with monumental works of art related to architecture, open spaces, integrated with townscapes. "My goal is communal art. It is my belief that there is in people a real need for artistic beauty just as much as for rhythm and music. Beauty should be made part of everyday life: every person is entitled to get his or her share of art as much as of singing or vitamins. Therefore, art should be made accessible to all," he said in a statement that sounded very much like Zoltán Kodály's famous motto: "Let music belong to all".

Asked about the message of his pictures, he replied that "there is no need for a key to a 'solution'. All you need to do is open your eyes and let the spectacle work its effect on you. Why, the trouble is just that man is beginning to lose the joy of spectacle. I am striving to restore this pleasure to him: that's why I'm busy making designs for more colourful cities and to dispel the drabness of motorways."

István Farkas

arks Marx centenary

Highgate

theoretician of the highest rank," Bernhard Vogel, premier of the state of Rheinland Palatinate, told a memorial gathering at the Trier city theatre.

Marx, the chief theorist of modern socialism and communism, died one hundred years ago on March 14, 1883, in Lond He had been born in Trier on May 5, 1818.

Marx was honoured in Trier on Sunday with a memorial service, as well as the reopening of a museum in Marx House, the Trier house where he was born.

The British Museum Library on Sunday unveiled an exhibition of books and letters to mark the 100th anniversary of the death of its famous patron, Karl Marx. The final exhibit is his obituary notice in the London Times.

London's municipal council is spending £35,000 ($52,000) . this year to fund a lecture, an exhibition and other events to mark the centenary.

Officials from western and eastern Europe laid wreaths at the foot of Marx's tomb in London's Highgate cemetery on Monday. British Communist Party general secretary Gordon McLennan delivered a 10-minute graveside oration.

In Havana, capital of Cuba, and in the city of Matanzas, a scientific conference was staged at the weekend to evaluate the life and oeuvre of the founder of scientific socialism. In Madrid on Sunday, a mass rally staged by the communists and chaired by Spanish Communist Party general secretary Gerardo Iglesias, paid tribute to the centennial. The festive speech was held by former general secretary Santiago Carrillo, member of parliament. Party chairman Dolores Ibarruri was also present.

Moscow — Monday's issue of the daily Pravda devoted an editorial to the 100th anniversary of the death of Marx. It said that the revolutionary theory formed by Marx has not become outdated "as our ideological opponents strive to prove, but in fact its power and practical significance are actually growing. The Marxist theory is constantly enriched by the historical experiences and theoretical conclusions drawn by the CPSU and the fraternal parties."

Peking — The Central Committee of the Chinese Communist Party observed the 100th anniversary of Marx's death on Sunday. The presidium of the session included Teng Xiaoping, Chao Tseyang, Li Xiennien, and several other leaders of the Chinese state and the Communist Party.

Expounding on the relationship between general laws and national characteristics and stressing the latter, CCP general secretary Hu Yaopang underlined "the fundamental moral to be drawn from the history of the development of Marxism is that the Marxist parties of individual countries cannot achieve success in revolution and

reece serve an interests

in US military aid to Greece and Turkey which was devised to maintain a blance of power between the two Nato allies but

MAGYAR HÍRLAP

Hungarian—Cuban relations

The visit of Cuban foreign minister Isidoro Malmierca Peoli in Hungary is an integral part of the process of bilateral consultations on foreign affairs, regular since 1974. Malmierca's current visit actually returns Frigyes Puja's visit to Havana in 1979.

Cuba figures as an important relation in Hungary's foreign political activities. That socialist island country in the Caribbean is beginning, also in the economic and trade relations, to find its fitting place among Hungary's trading partners, even if the volume of trade with Cuba at present only makes up about one per cent of Hungary's overall trade volume with the rouble-accounting countries.

As from 1981, the obstacles having been removed, there is brisk development of bilateral economic relations, as a result of fixing the price principles, and signing a credit agreement. Total worth of trade both ways in the 1981—85 period is planned to reach 787 million roubles, 70 per cent higher than the overall worth of trade in the preceeding five years. The economic, trade and technical-scientific links between Hungary and Cuba have developed in the spirit of the resolutions adopted at the summit-level party and state meetings, and on the basis of the extension of internationalist assistance and mutual advantages. In the current five-year plan period, Hungary is extending to Cuba 60 million transferable roubles' worth of government credit and 53 million transferable roubles' worth of trade credit. The main areas where these sums are to be used are telecommunications, the citrus fruit programme, and the nickel processing works to be constructed in Cuba with Comecon cooperation.

Within the framework of dynamically developing trade, the Hungarian side exports mainly engineering products. The 3,000 Ikarus motor buses being assembled in Cuba from an item of trade of determinative importance. Hungary's imports from Cuba are mainly tropical fruit and sugar. As an important part of the technical-scientific cooperation between the two countries, several hundreds of Cubans are being trained in Hungary, and some 30-40 Hungar-

Vasarely, Victor i festő

L: Bíró Mihály

Vadas József Reklámot a plakátnak 12

Élet és Irodalom, Bn. 1986 jún. 6 XXX/23

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

1982 FEB 14

1 1021

● Victor Vasarely alkotása. (Gárdos Katalin felvétele — KS)

1

A

ős
14.

r

BIK

HASZNÁLT ÉS ÜZEM
hűtőgépét újra cserélh
áron felül 500 Ft-os vá
kap.

ARGUS
DOKUMENTATIONS-SERVICE PRESSE, RADIO, TV
INTERNATIONALER ARGUS DER PRESSE AG
CH-8030 Zürich Telefon 01 252 49 37

Oberländer Tagblatt
Sargans (CH)
Aufl.t.1203

1021

23. April 1983

Mensch und Kunst – Begegnung im Vasarel y-Museum in Aix-en-Provence. *(Bild Domenig)*

Eine aufwendige Arbeit; doch die computermässig ausgewerteten Ergebnisse sind aufschlussreich und zeigen einmal mehr, dass nur wissenschaftlich sauber belegte Tatsachen eine effiziente Hege ermöglichen. Gefühlsmässiger Natur- und Umweltschutz reicht heute nicht mehr aus.

Kleine Aktionsräume trotz gutem Heimfindevermögen

Der jahrelange Forschungsaufwand lohnte sich. Die markierten Hasen gaben die Geheimnisse ihrer Lebensweise und ihres Raumverhaltens preis. Ihre Aktionsräume

Pfister aus Eich/LU mit einem Junghasen in

zum Teil über mehrere hundert Kilo
wieder an ihren Standplatz zurück.

Mummelmänner sind also, wie di
sten Wildtiere, ortstreu, die Häsinn
gar noch etwas ausgeprägter a
Rammler; das heisst, sie haben ihre angestammten Äsungs- und Ruheplätze und durchqueren ihr Wohngebiet auf vertrauten Wechseln. Die damit verbundenen Ortskenntnisse bringen ihnen Vorteile, zum Beispiel auf der Flucht vor Feinden. Zudem ermöglicht ein Wohngebiet, das auf möglichst kleiner Fläche allen Bedürfnissen (Nahrung, Deckung, Sozialkontakte) gerecht wird, Einsparung an Bewegungsenergie, was vor allem in schwierigen Zeiten, zum Beispiel im Winter, von Vorteil ist.

Interessanterweise überlappen sich beim Feldhasen die Aktionsräume. Eigentliche Territorien, in denen ein Rammler keinen Rivalen duldet, scheint es nicht zu geben. Hasen, die sich tagsüber im Wald aufhalten, treten nachts ins freie Feld aus. Sie zeigen dabei den gleichen Aktionsradius wie die feldbewohnenden Hasen und entfernen sich meist nicht weiter als 500 Meter vom Waldrand.

Auch Hasen haben ihre «Quartierbeizen»

Die Ortstreue des Hasen bedingt aber auch, dass auf kleinem Raum ein genügendes Angebot an Äsungspflanzen, Dekkungsmöglichkeiten und Sozialpartnern vorhanden ist. Gute Hasengebiete sind deshalb vor allem kleingefelderte, vielfältige Ackerbauzonen. Ungünstig sind grossflächige Monokulturen. Offene Feldregionen weisen dichteren Hasenbestand auf als Waldgebiete.

Allein schon wegen ihres komplexen Rammelverhaltens, das in paarweisem, einer Verfolgungsjagd ähnlichem Treiben und in Gruppenbalz besteht, bedürfen die Hasen eines grossen und übersichtlichen Geländes. Erst wenn das Deckungsangebot im Feld sich gegen die Winterszeit hin vermindert, hält sich Meister Lampe gerne in Gebüschen und Waldrändern auf.

Aber nicht bloss das Angebot an Kulturen beeinflusst das Hasenvorkommen. Auch soziale Einflüsse sind zu beobachten. Hasen suchen dort, wo sich ihre Wohngebiete überlappen, mit Vorliebe solche Äsungsplätze auf, wo sie bereits Sozialpartner vorfinden. Solche Gruppierungen bilden sich folglich in ganz bestimmten Abständen. Fast könnte man von «Hasen-Quartierbeizen» sprechen.

Zivilisatorische Hasenfallen

Eine Hasenpopulation im biologischen Sinn bedeutet eine Anzahl Hasen, die in

Die Ortstreue der Hasen liesse sich etwa wie folgt veranschaulichen. Angenommen, ein Hase wäre durch ein Gummiband mit seinem Ruheplatz verbunden: Je weiter er sich von seinem vertrauten Standort entfernt, desto stärker wird er zurückgehalten. Er entfernt sich daher nicht weiter vom Zentrum seines vertrauten Wohngebietes, als es sein ererbter Aktionsradius zulässt. Waldrandhasen beispielsweise entfernen sich kaum mehr als einen Kilometer vom Stammwald. Im Grenzbereich wirken dann schon kleine, an sich noch überwindbare Hindernisse als Begrenzung, während zum Beispiel eine Strasse in der Nähe des Waldrandaustrittes regelmässig überschritten und dadurch zur Hasenfalle wird.

Und die Erkenntnis hieraus: Hegemassnahmen können nicht pauschalen Charakter haben, sondern müssen sich nach den kleinräumigen Umweltbedingungen in den einzelnen Populationsräumen der Jagdreviere richten.

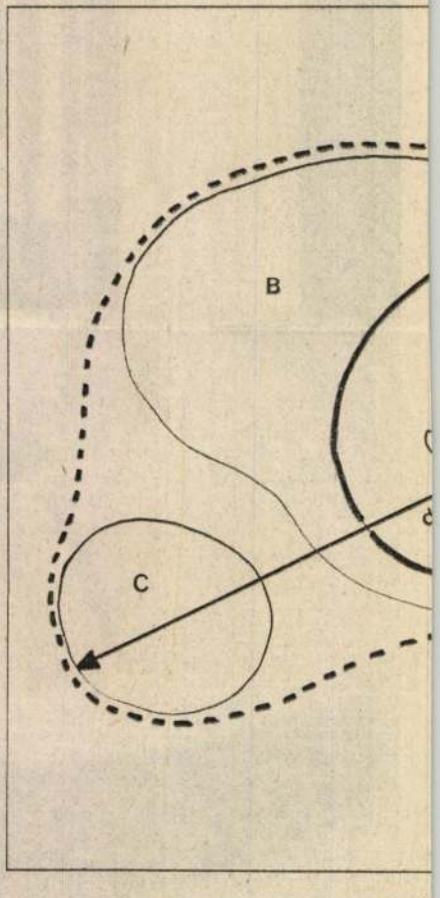

Meist hält sich der Hase in einem bevor Metern Durchmesser auf, das er zeitweise (B) zu bewegen. Nur selten entfernt er gesamte Fläche (A+B+C) wird als Aktio mehrere Kilometer betragen, während der Meter beschränkt.

BÓLYA PÉTER

A KRITIKA ELÉGTELENSÉGÉRŐL

(VITAÍRÁS)

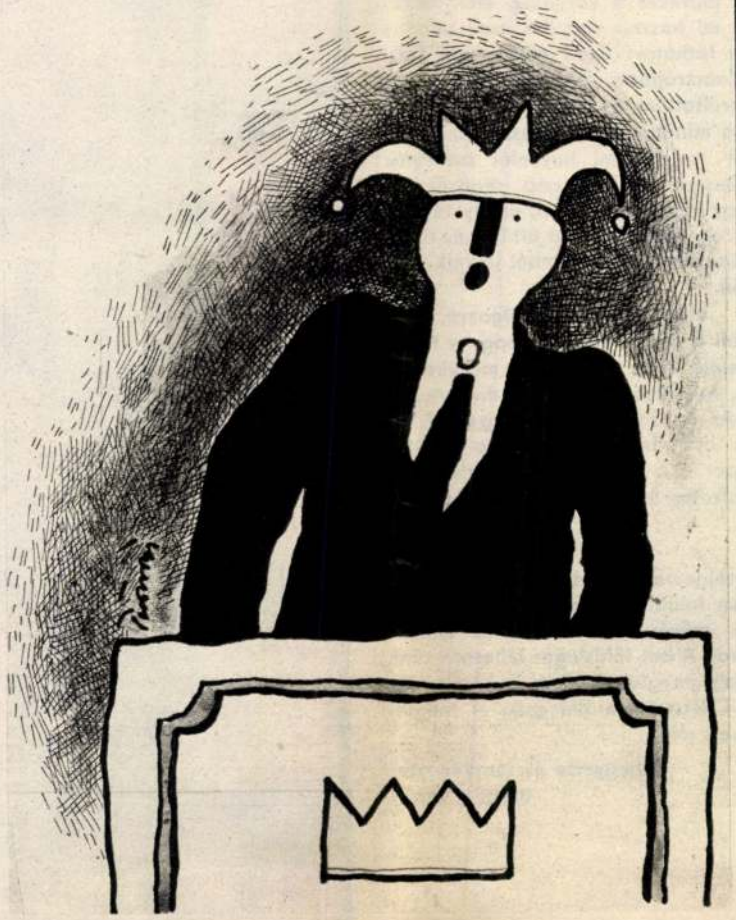

Az író (olvasó) leteszi az ítészi művet — prózakritikát — és szomorú. Mert nem kapta meg, amit várt. Sőt, semmit nem kapott. Tudja, hogy irodalmi műről olvasott (prózáról!), ám hogy: mi a mű tartalma, formája (vajon?), s a kettő egysége megvan-e, hibádzik-e? A mondanivaló micsoda? Van-e egyáltalán? Írói volt-e a témaválasztás, s nem inkább zenei, képzőművi, matematikai, közgazdasági? S a forma? Miben áll lényege, jellege? Regény a mű? Kisregény a mű? Novellák a mű? Elbeszélések a mű? (A kettő *nem* azonos.) Ciklus a mű? (*új* minőség, *más* mint a beszélyek összege, ki ne tudná?) (lám, az ítész, ez itt nem tudta.) — Az író (olvasó) tovább mereng. Mi a forma és melyek jellegzetességei? „Formás"-e a mű? Kompozíciója van-e; érezhető, de jól elfedett-e? Játszi-e a forma, túl sokat enged önmagának? S ha igen, indokoltan-e? Mit szolgál önállósága (a látszólagos)? — S a megjelenítés — a lényegi tett! — egyöntetű-e? És a stílus, a szent, milyen? Jellemző, egyedi, egyéni? Kisiskolás, erőltetett, szónoki? A nyelv ragyog, magyar, „csudás", dús, igazi, vagy inkább: silány, szűk, nehézkes, hazug? S végül: hol a mű helye most és általában; viszonya a mai magyar prózához s az idegen nagyokhoz; szálai a múlthoz, jelenhez s a jövőhöz? . . .

Az író (olvasó) szomorú. Amit kapott — a fentiek helyett és gyanánt —: rövidség, szubjektivizmus, érzelmi hozzáállás, ember- és életismeret hiánya, csinált (nem valódi) esztétikai kategóriák, sznobizmus, öreg szentenciák szajkózása, stílustalanság információképtelenség . . .

Az író (olvasó) elgondolkozik: az elégtelen (insufficiens) kritika ismérveiről mereng. Előtte a bizonyság — az ítészi mű.

1. Rövidség, szubjektivizmus. A rossz ítész *röviden* szól; hiszi, két mondat elég neki. Elfelejti: a jó munka — mindegyik — időt igényel, amely egy ponton már nem zsugorítható anélkül, hogy a munka rovására ne menjen. (Köznapi igazság: tudja a hentes, a szabó, a köszörűs is.) — A néhány mondatos ítészi ítélet *csak* szubjektív lehet, mert megindokolatlan. „Nem tetszett, tehát nem jó." Pedig: a feladat itt nem a szubjektív vallomás, hanem — a tudás és ismeretek segítségével — az objektivitást megközelítő műítélet. — Hogy a mű miért rossz vagy jó: igen alaposan megindokolandó, az általános irodalomesztétikai kategóriák alapján. (Melyek ezek a kategóriák: ezt az ítész — valahol, valamikor — *köteles* megtanulni.)

2. A lektűr kérdése. Ítészeink (-nőink) között sok a szenvelgő sznobizmusban szenvedő, s nem szereti az olvasmányos prózát. Gyanús őneki, fél tőle. Általában két összefüggő oldalnyi jól olvasható szöveg elég, hogy kimondja: lektűr. Az író ilyenkor kettőt tehet: fütyül az egészre — általában fütyül —; vagy megriad az ítész(nőtől), és művi homályt teremt. A módszer egyszerű: Adott egy mondat, például: „A férfi kiment az ajtón." Keresni kell néhány névszót, névmást és ragot („aki, kék, fű, -ért, erdő") és tetszőlegesen belesulykolni a fenti mondatba: „A férfi, aki kék és aki fű, kiment az ajtón az erdőért." E mondat körülbelül húszféleképpen magyarázható, tehát — az ítész(nő) pszichéjében — *igazi irodalom;* így ő örül, s ezt írásba is adja.

3. Írói vélekedés (1981): „A prózai művek kritikai fogadtatásának milyensége általában a belvárosi irodalmi házibulikon dől el."

4. Érzelmi hozzáállás. Előzmény: A szerző — annak idején — valamelyik irodalmi kocsmában lehülyézte az ítészt. Az ítész sértett, ám jól tudja, mit kell tennie, hogy „lehúzza" a szerző *jó* művét: — az írás tartalmi tényeit kinevezi *negatív irodalomesztétikai kategóriáknak,* s ezek alapján ítéli el a művet. Gyakori: az alkoholizmus és az „iszonyat" használata. Az ítészi vélekedés tehát ez esetben — röhej — így szól: „A műben isznak és sok benne az iszonyat, tehát nem jó." — Egyszer s mindenkorra leszögezhetnénk: az alkoholizmus, a narkománia, az ösztönzavar, az utcaseprés, satöbbi — *nem* irodalomesztétikai kategóriák, s műbírálat alapját *nem* képezhetik.

5. Ítészi (szóbeli) vélekedés (1982):
„A következő húsz év prózája az E. Péter infantilizmusának és a B. Péter alkoholizmusának egyenes folyománya lesz".

6. Szentenciák. Ítészeink egy jó része évtizedekkel ezelőtt elhangzott szentenciákra építkezik, további vizsgálódásainak ez adja alapját. Például: bő húsz éve elhangzott egy ilyen mondat: „A fiatal prózaíró-generáció legizmosabb tehetsége B. Pisti." Azóta eltelt az idő, új generációk vannak, B. Pisti azóta se csinált semmit és nem is akar, ennek ellenére az ítészi munkákban újra meg újra felbukkan a szentencia: „B. Pisti", s a többi. Tehát az önálló vélemény kialakításának képtelensége következtében ősrégi, immár *nem-igaz* szentenciák élnek és virulnak az elégtelen ítészi írásokban, függetlenül attól, hogy kritika tárgya: az adott írók és munkássága(uk) folyamatosan és jelentősen változik (vagy pozitív, vagy regresszív irányban).

7. Tárgyi tévedés. Sok olvasható. És itt felmerül egy másfajta felelősség kérdése is. Egy klasszikus példa: irodalmi lapunkban B., a belvárosi illetőségű és származású ítésznő hosszasan vitatkozott Imrével, a paraszti sorból irodalomtudóssá emelkedett emberrel azon, hogy az „ösztöke" nem más, mint egy rúd, amellyel az ökröt gyorsabb munkára „ösztökélik". Imre indignálódva mondogatta, hogy az ösztöke nem ez, hanem az, ami (az ekére tapadt föld letúrására alkalmas fadarab). Ám: a szerkesztőség tagjai (többen) elolvasták az ítésznő iratát, *szignálták, kiszedették, lehozatták,* s további vitára adtak lehetőséget . . . — Pedig — meggyőződésünk és reménységünk — a nyilvánvaló tárgyi tévedéseken alapuló ítészi vélekedéseket a szerkesztőség nemhogy *nem köteles* közölni, hanem köteles *nem* közölni.

8. Ítészeink egy része — nagy része — *nem ismeri a magyar nyelvet.* Nyelvezetük kisiskolás, gyatra, hibás. A pontosvessző helyett vesszőt és kettőspontot használnak, ami nem volna baj, ha ez *szándékos szabálytalanság* volna, amely a mondandó jobb kifejtését vagy az esztétikumot szolgálja. De nem szolgál semmit, tehát csak *hiba.* (A fenti mondatok általános értelemben olvasandók.)

9. Élet- és emberismeret hiánya. Több ifjú ítészünk — talán ezért boldog! — még igen kevés emberrel és élethelyzettel találkozott (bölcsészkar, 1978—79). Adódhat, hogy ez a gyerek-ember olyan könyvet kap a kezébe, amelyben egy idős, sok mindent megélt, tán megkeseredett ember szól önmagáról és a világról. Az ítész zavarban van; de csak egy ideig, mert bátor ő — miért ne lenne, hiszen még gyermek! — s így szól: ezek az emberek idegenek nekem, ezekkel a szituációkkal még nem találkoztam, tehát: *nincsenek.* Ez a mű nem igaz. (És leírja, és pont.)

10. Stíluskritika hiánya. Évtizedek óta nem olvasható stíluskritika. Pedig íróink hosszan és álhatatosan küzdenek a stílus kialakításáért: tanulják, forgatják, alakítják a nyelvet, új szavakat, stiláris fordulatokat teremtenek az egyéni, az új hang érdekében . . . Hiába. Az elégtelen prózakritika egyik fő és sajnálatos ismérve, hogy nem hajlandó tudomásul venni az evidenciát: a prózai mű megjelenési formája: *a nyelv.*

Az író (olvasó) mereng — de már nem szomorú: bízik. Hogy nemsokára — ki tudja, miért hiszi — képzett, felelős, feladatukat értő és szerető ítészek jelennek meg a pályán, akik: tudják, hogy szavuk fontos, súlyos, útmutató is lehet; tehát: megtanulják a tudást, megismerik az esztétikumot, az embert, az emberséget, s világunk változó és örök rendjét. Hiszen ez embertársaikkal — főképpen az írókkal és olvasókkal — *közös* érdekük.

Az író (olvasó) már nem szomorú; látja, bízza a jövőt. S az előtte fekvő elégtelen ítészi művet a papírkosárba dobja.

A színek ábécéje

VASARELYNÉL CLAYE SAULLYBAN

Súlyos operáció után, lábadozva, de egészségest is megszégyenítő energiával dolgozik Párizs melletti műtermében Victor Vasarely, a talán legismertebb, 74. évében járó magyar származású művész.

– Ma már szinte teljesen egészséges vagyok. Igaz, bottal járok, ez azonban nem jelenti azt, hogy tétlenül töltöm a napokat. Egy éve operálták a gerincemet, öt és fél órán át. A műtét után szinte azonnal dolgozni kezdtem; sajnos a gyógytorna, a kötelező séta és pihenés sok időt igényel, ami a munka rovására megy. Szerencsére eközben aszszisztensi gárdám dolgozik. Tíz főből álló csoport. Ők végzik a színek kikeverését, a vásznak kifeszítését, a keretkészítést és a többi kiegészítő tevékenységet. Mind tehetséges fiatalemberek.

Úgy dolgozom, mint egy zeneszerző. Milliméterpapíron tervezek. A színek helyére számok kerülnek. 11 saját összeállítású színskálával dolgozom. Az árnyalatokat egytől húszig számoztam, és minden színnek két típusa van. Eszerint megkülönböztetek két sárga típust: citrom és króm; két vöröset: cinóber, kármin; zöldet: élénkzöld, mélyzöld; kobaltkéket és ultramarinkéket; hideg és élénklilát; végül pedig a teljes szürke skálát a fehértől a feketéig. Minden tónusnak megvan a saját száma, amit a munkatársaim azonosítanak a hozzátartozó színnel. Kikeverik, fotográfiai úton felnagyítják. Hogy az eredeti hasonlatnál maradjunk, az általam megírt kottát hangszerelik és eljátsszák.

Hallom, és Budapesten egy fiatalember, aki az ország minden részéből összeszedte fellelhető műveimet, és az így összegyűlt 50–60 darabos kollekcióval járja Magyarországot. Minthogy ez a fiú zenész, a kiállítások alkalmával a képek alapján komponált muzsikát játssza. A meleg színek, a sárgák, pirosak magas hangokat, a hideg színek, a zöld, kék, lila a mély hangokat jelentik nála.

A Tisztelet a szülőföldnek című kiállításon, amely a Magyarok Világszövetségének nagyon szép kezdeményezése, természetesen én is ott leszek. Ezen kívül a Szépművészeti Múzeumban lesz önálló kiállításom valószínűleg még ebben az évben.

A modern építészet egyhangúsága ellen próbálok küzdeni. Ma már némi sikert is elértem ezen a téren. Tervem egy könyv, a Föld címmel. Ez a plasztikából kiinduló filozófiám szintézise. A könyv írója egy testvérbolygóról érkezne a földre. Ez a bolygó pontosan olyan, mint a miénk. Levegője van, a bioszférája, flórája, faunája megegyezik a földivel, mindössze annyi a különbség, hogy az idegen nem tudja, mit jelent például a piros-fehér-zöld zászló, vagy mi az, hogy Európa. Ez az idegen elfogultság, sőt állásfoglalás nélkül mond véleményt a világ dolgairól, oly módon, hogy a pozitív állítást negatív magyarázattal állítja szembe. Mintha egy szürke színt fehér alapra helyeznénk, s úgy tűnne: sötét. Ugyanez fekete alapon világos.

Ezen dolgozom és szeretném lefordítani magyarra is.

A Zichy-kastélyban Vasarely-múzeum lesz. De azt szeretném, ha több lenne ez múzeumnál. Legyen a plasztikus művészetek otthona. A művészet a művészetért van; a gyűjtők azonban elzárják a műveket a közönség elől. Akkor pedig mi haszna van, ha csak néhány ember láthatja? Ezért vásároltam Dél-Franciaországban egy kastélyt, amit restauráltattam, és ott mutatom be életművem minden jelentős részletét, a tévutakat is. Valami hasonlót szeretnék Budapesten is. Egy gép segítségével egy-egy képet vetítünk ki, amely 15 másodpercig látható. Majd áttűnik és a soron következő korszakomból jelenik meg egy mű.

Az „utánpótlás"? Kidolgozva, készen áll a színek ábécéje, hogy a fiatalok belőle új és még újabb műveket írjanak, folytatva az általam megkezdett utat. Az op-art lassan világnyelvvé válik és talán megérjük, hogy a modern építészet is a planetáris folklórhoz tartozó alkotás lesz. És ez az igazi cél.

*

Beszélgetésünk közben a mester minduntalan felállt az asztaltól, hogy valamelyik művével illusztrálja az elmondottakat. A bot fölösleges tehernek tűnt. Vasarely megfeledkezett betegségéről, és úgy tetszett, a betegség is megfeledkezett róla.

Feljegyezte és fényképezte:
VERESS JENŐ

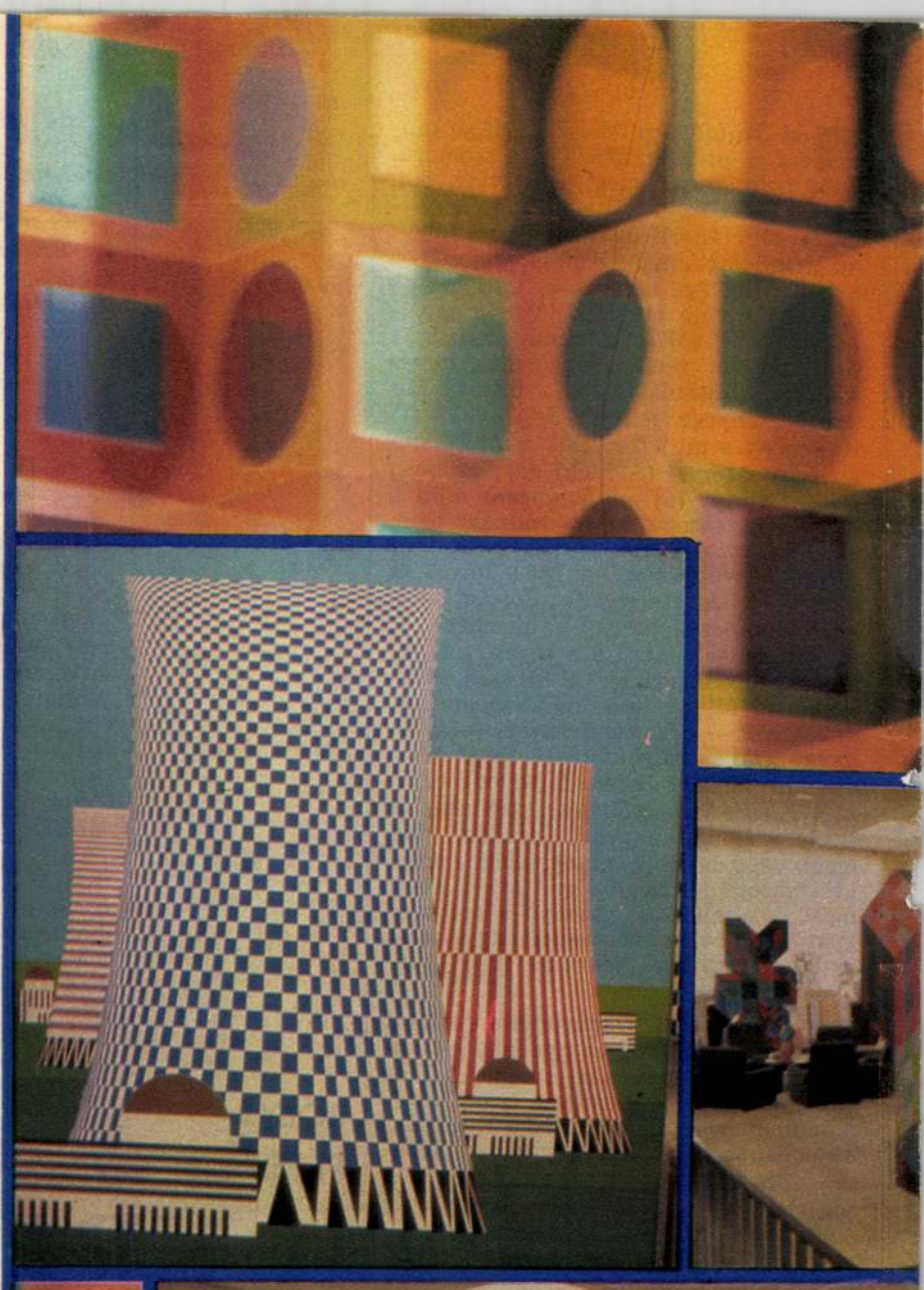

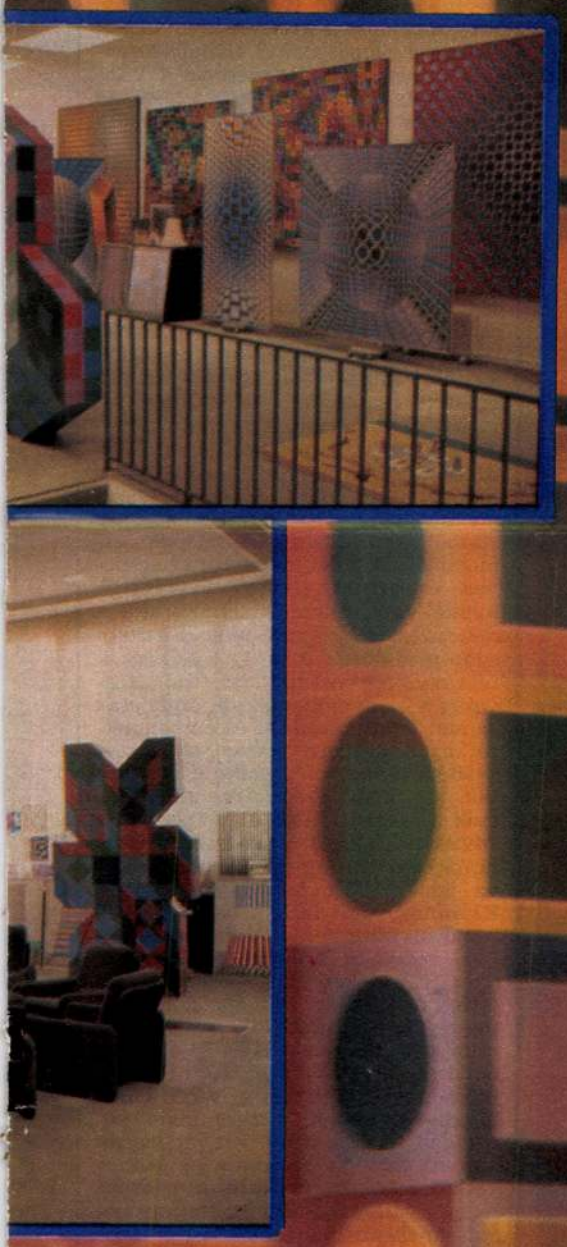

Ungvári László halálára

Madách Imre: Az ember tragédiája (1957)

Közvetlenül az Akadémia után, a harmincas évek elején került a Nemzeti Színházba, amelynek haláláig tagja volt. Madách és Katona, Shakespeare és Molière, Illyés Gyula és Illés Endre, azaz klasszikus és mai, magyar és külföldi szerzők darabjaiban egyaránt nagy sikereket aratott. Művészi alázattal dolgozott élete utolsó napjáig, éppúgy játszott mellékszerepeket is (feledhetetlen Biberachja volt például a *Bánk bánnak*), mint abszolút főszerepeket (itt elsősorban *Hamlet*-jének emléke merül fel.) Sok film-, televíziós- és rádiós szerepéből is ismerte és szerette a közönség. A harmincas-negyvenes évek városi színházbeli legendás ifjúsági előadásainak — a korszak komoly közművelődési tettei voltak ezek — ugyancsak állandó szereplője volt. Hetvenévesen halt meg, súlyos betegség következtében, egész művészeti életünk nagy veszteségére.

B. T.

Shakespeare: Hamlet (1952)

Machiavelli: Mandragora (1958)

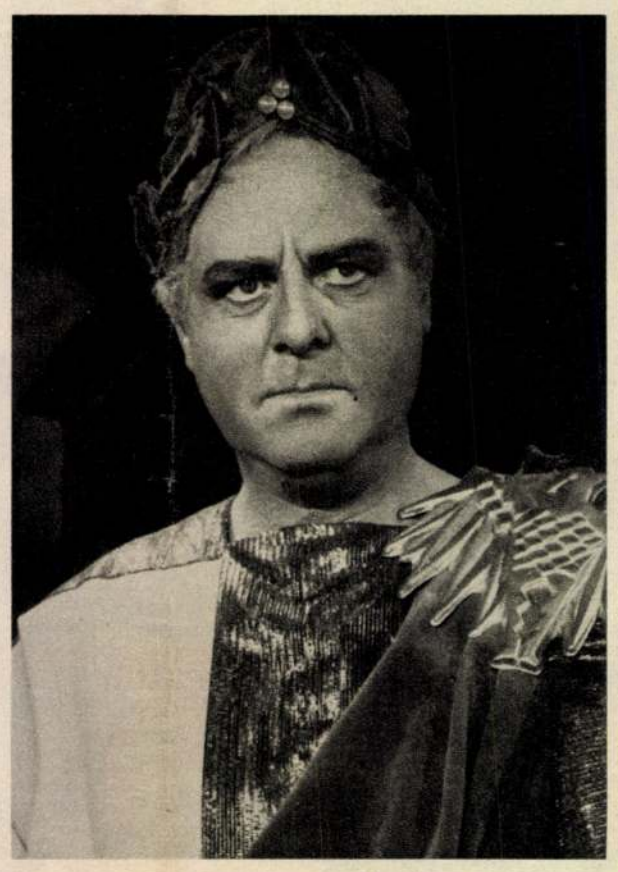

Illyés Gyula: Fáklyaláng (1968)

KELETI ÉVA ÉS FARKAS TAMÁS FELVÉTELEI

Takács Klára Mahler világában

Nemcsak a könyveknek van meg a maguk sorsa, hanem a kottapapírra rögzített zeneműveknek is: Mahler kivételes szépségű dalköltészetét például csak az utóbbi másfél évtizedben kezdtük igazán felfedezni. Elég későn — hiszen a komponista első ciklusa, az életművében is oly jelentős szerepet betöltő *Lieder eines fahrenden Gesellen (Egy vándorlegény dalai)* kis híján száz esztendeje született meg. Ez a füzér most rövid időn belül másodszor jelent meg Hungaroton-lemezen, mégpedig a vele rokon I. szimfónia társaságában; a korábbi kiadványon a *Gyermekgyászdalok (Kindertotenlieder)* című sorozat szerepel a Vándorlegény-dalok mellett. Mindkét összeállítás más-más szerkesztői szándékot tükröz és valósít meg — kitűnően; s ha arra gondolunk, hogy a harmadik nagy Mahler-mű, *A fiú csodakürtje (Des Knaben Wunderhorn)* sem hiányzik már a magyar hanglemezgyártás kínálatából, a műfaj és a szerző hívei méltán lehetnek elégedettek: ihletett produkciók szólalnak meg valamennyi felvételen.

E sikeres Mahler-interpretációk előadói gárdájából Takács Klára egészen rendkívüli teljesítménnyel hívja fel magára a figyelmet; művészi alkatához, stílusához és intellektusához illőbb feladatot nem is kaphatott volna, mint éppen a *Gyermekgyászdalok* és a Vándorlegény-ciklus bemutatását. Hangjának elmondhatatlan hajlékonyságával, nemes és érzelemgazdag előadásával, hihetetlenül finom dinamikai megoldásaival az emberi lélek legtitkosabb rezdüléseit is képes kifejezni — tulajdonképpen mindazt, ami szavakban el sem mondható, amit csak sejteni lehet másokról és önmagunkról is. Azt, hogy törékenyek és sebezhetők vagyunk, mindig is tudtuk, de hogy *mennyire*, azt talán csak a századforduló életérzéséből, a szecesszió áradó szenzibilitásából táplálkozó Mahler-zenék világát járva ismerhetjük fel igazán. Takács Klárának, úgy tetszik, nem is kell kívülről közelítenie ehhez a világhoz, melyben különös jelentőséget nyer a fájdalom: fátyolként borul a létre, s még az örömök napját is megszűri. A komponista a korán búcsúzók intuíciójával látja az elkerülhetetlen: a halál árnyékát, mely már bölcsőnknél ránk vetül, s ott kísért kapcsolatainkban, a bennünket körülvevő természetben, sőt játékainkban és mosolyainkban is — s hogy velünk is ugyanígy *láttatja* mindezt, az az előadó tökéletes érzelmi azonosulásának köszönhető.

Nagy művész Takács Klára; feltételezhetően lesznek még néhányan rajtam kívül is, akik úgy vélik, hogy éppen ezekben mutathatta meg legsajátosabb, legvonzóbb értékeit. És bámulatos, milyen tévedhetetlen ízléssel kerüli el a magamutogatás veszélyét, a hatásvadászat csábító lehetőségeit, az üres pózokat és a hamis pátoszt, a technikai nehézségek elkendőzésére szolgáló teátrális gesztusokat. Az ő bensőséges megfogalmazásában az elmúlás mahleri bizonyosságával nem szűkül be, inkább kitágul számunkra a látóhatár: hiszen az élet célja, értelme maga a *vándorlás* — sohasem a halál, ami felé az út vezet. **KERÉNYI MÁRIA**

VICTOR VASARELY
Új Tükör 1982. XIX. évf. 40. sz.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1031 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

zet 1982. DECEMBER 4.

1021

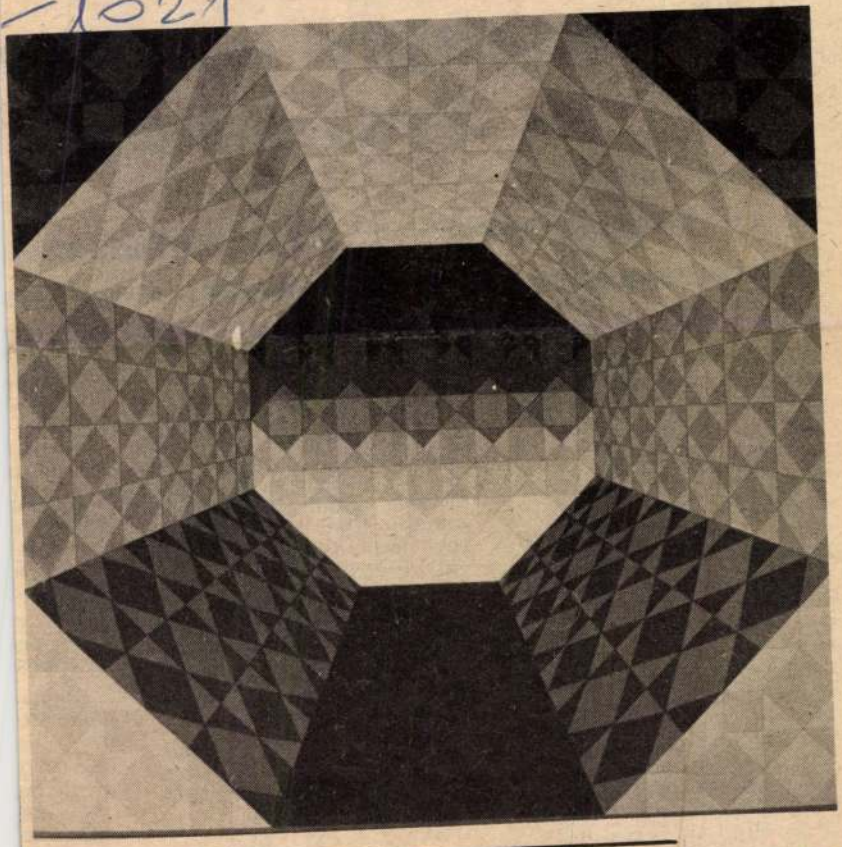

1982. DECEMBE

Verseghyre emléke Szolnokon

Tudományos emlékülés a költő és nyelvtudós munk

Második alkalommal rendeztek tudományos emlékülést Szolnok szülötte, Verseghy Ferenc emlékére. Először tíz évvel ezelőtt jöttek össze a városban a Verseghy-életmű kutatói és az érdeklődők, és már akkor is nyilvánvaló volt, hogy a költő, nyelvtudós, fordító művének emléke nem halványult el, a kutatók s a közönség egyaránt érdeklődik iránta. A tíz évvel ezelőtti emlékülésen elhangzott tanulmányok kötetben is napvilágot láttak. A kötet kiadója a Verseghy könyvtár, amely egyéb szervek és intézmények mellett, jelentős részt vállalt a tegnapi emlékülés megrendezésében is, az eltelt tíz évben ugyancsak sokat tett azért, hogy Verseghy életműve minél nagyobb mértékben hozzáférhetővé váljék, a kutatók

seghy további — eddig kiadatlan — munkáinak kötetét, egy három kötetből álló sorozat első darabját.

A tegnapi program Fenyvesi Józsefnek, a városi tanács elnökének üdvözlő szavai és a Képek egy város életéből című film megtekintése után Nagy Miklós egyetemi docens megnyitójával kezdődött.

Az első előadó Margócsy István volt, aki Verseghy szerepe kora irodalmi életében címmel, bizonyos irodalomtörténeti sémák ellen hadakozva, árnyalt képet festett Verseghyről. Elemezte irodalomfelfogását, szembesítve azt a Kazinczyéval, majd részletesebben szólt nyelvtudományi munkáiról, és a nyelvújításban játszott szerepéről.

Szajbély Mihály Verseghy

értekezés
liafordít
előadást
vett tén
mellett
viszonyo
zát adta

Az em
szében I
ghy köny
Gyula a
története
újabb a
Ernő pe
ki utóéle

A tegn
hangzott
évvel ez
an, rövid
megjelen

A tíz
zett V
hagyomá
— folyta
ülések, n
bizonyos

SZERZŐDÉS

tavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

részről a MTA Művészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri
ről

ye:

az alábbi feltételekkel:

adat részletesen:

VICTOR VASARELY

kiállitása a Szépmüvészeti Muzeumban ld. N.Schöffer

Székely András: Két szomszédvár. S.és V. kiállitása

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.46.sz.24-25.o.

VASARELY, Victor

CHIKÁN Bálint: Ritka műkincsektől az aranykorig. =
Magyar Hírlap, 1991. május 6. 11.p.

~~Rézsxxkajesxxxx158xxxxx~~

Bp., Budapest, Vasarely Muz. kiáll. és műveinek vására.

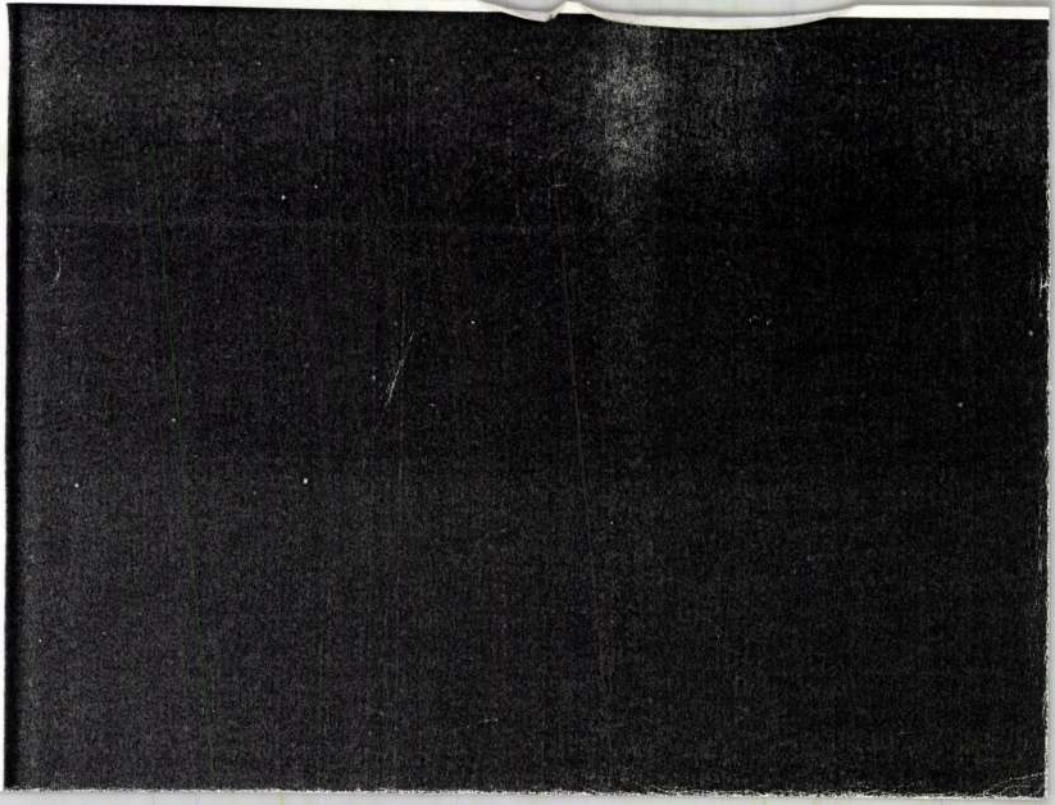

Victor Vasarely

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726

festő - grafikusművész

DÉLI HÍRLAP

1980 NOV 21

1021

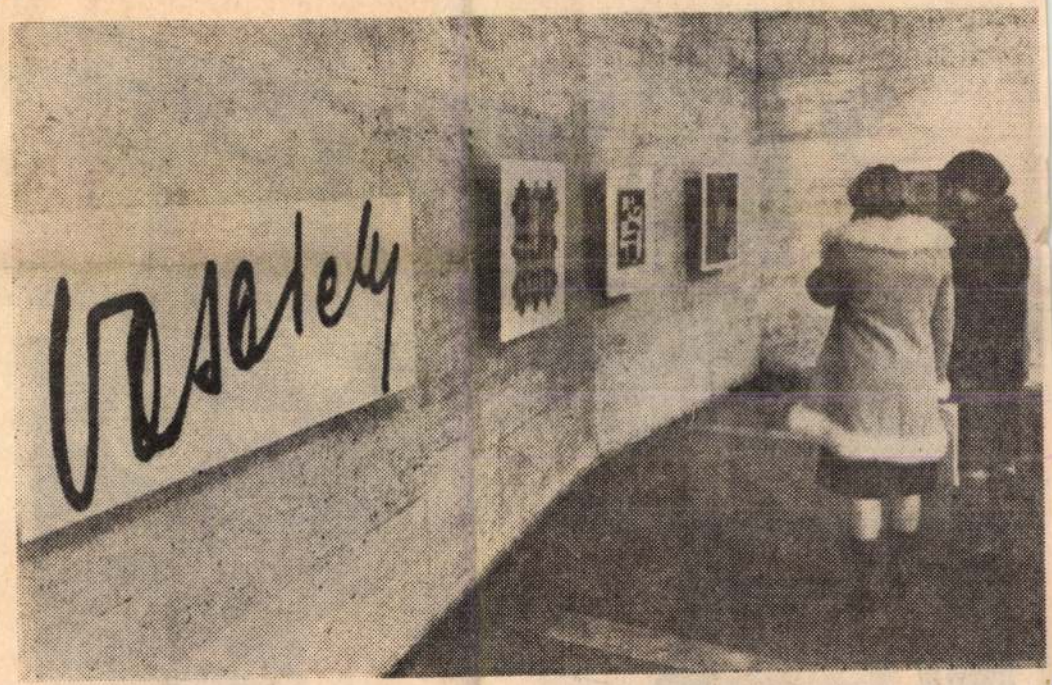

✶ *Az egyetem Galériáján rendezett kiállításon ...*

VOLÁN
MISKOLC

VASARELY, VICTOR

említve ld. Schöffer Miklós

Székely András: Muzeuális mobilok

UJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 25. sz. 25. o.

kulcsszám, megnevezés:

havi törv. munkaidőnek meg

3. A dijazás számitásánál alapulvett mun

4. A jogviszony tartama:

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes en

A kifizetésre kerülő dijból progressziv j
levonásra.

Budapest, 197.....

.....

megbizott

PRODUKT: KUNST!

wo bleibt das Original?

28. September bis 30.November '97

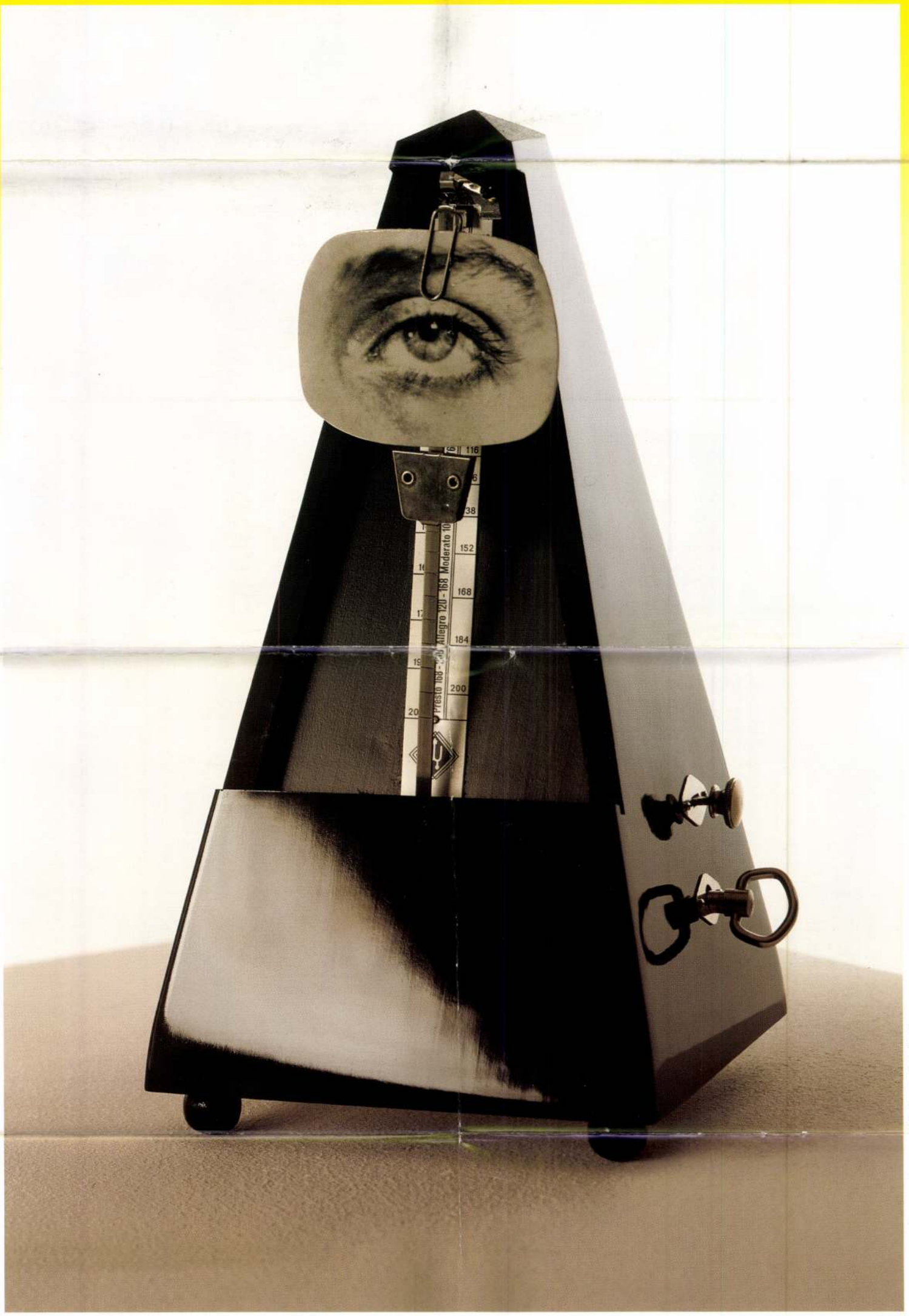

Man Ray, „Objet indestructible", 1923/65

Neues Museum Weserburg Bremen

Teerhof 20, D-28199 Bremen, Tel. 0421/59 83 90, Fax 0421/50 52 47 · Öffnungszeiten: Di–Fr 10–18 Uhr, Sa+So 11–18 Uhr, Mo geschl., 3. Okt. geschl.

PRODUKT: KUNST! wo bleibt das Original ?

Neues Museum
Weserburg Bremen
Teerhof 20, D-28199 Bremen
Telefon 0421/59 83 90
Fax 0421/50 52 47

Öffnungszeiten
Di – Fr 10 – 18 Uhr, Sa+So 11 – 18 Uhr
Mo geschlossen, 3. Okt. geschlossen

Es erscheint ein Katalog
von Katerina Vatsella
Herausgeber:
Neues Museum Weserburg Bremen
Mit Texten von Ina Conzen, Dieter Daniels, Thomas Deecke, Peter Friese, Danièle Perrier, Guy Schraenen, Anne Thurmann-Jajes, Katerina Vatsella, Hanne Zech
112 S., 45 S/W-, 60 F-Abb., DM 39,-

Weitere Infos im Internet
www.hs-bremen.de weserburg

Wir danken
der Sparkasse in Bremen für die Unterstützung der Ausstellung

Stationen der Ausstellung
Kunstmuseum Solothurn (CH):
12. April bis 1. Juni '97
Neues Museum Weserburg Bremen
28. September bis 30. November '97
Kunstsammlung Gera:
11. Dezember '97 bis 8. Februar '98
Ludwig Museum Koblenz:
28. Februar bis 8. Mai '98

Abbildungen v.l.n.r.
Arman „Schuhe", 1965
Susanne Weirich „All-Work-No-Play", 1995/96
Raffael Rheinsberg „H1-H45", 1993

Neues
Museum
Weserburg
Bremen

Wir laden Sie
und Ihre Freunde
herzlich ein.

Einladung

zur Eröffnung
der Ausstellung am
28. Sept. '97, 11.30 Uhr

Begrüßung
Dr. Thomas Deecke
Direktor

Einführung
Dr. Katerina Vatsella
Gastkuratorin

28. Sept. bis 30. Nov. '97

DIE VORLÄUFER: CARL BUCHHEISTER, JEAN FAUTRIER, MARCEL DUCHAMP. **KÜNSTLER DER EDITION MAT DER 60ER JAHRE:** YAACOV AGAM, JOSEF ALBERS, ARMAN, HANS ARP, ENRICO BAJ, BO EK, DAVIDE BORIANI, GEORGE BRECHT, POL BURY, CHRISTO, MARCEL DUCHAMP, ROBERT FILLIOU, KARL GERSTNER, MAURICE HENRY, ROY LICHTENSTEIN, HEINZ MACK, FRANK MALINA, ENZO MARI, CHRISTIAN MEGERT, FRANÇOIS MORELLET, BRUNO MUNARI, JULIO LE PARC, ARNULF RAINER, MAN RAY, DIETER ROTH, NIKI DE SAINT-PHALLE, JESUS RAPHAEL SOTO, DANIEL SPOERRI, PAUL TALMAN, ANDRÉ THOMKINS, JEAN TINGUELY, VICTOR VASARELY, GABRIELE DE VECCHI, JACQUES MAHÉ DE LA VILLEGÉ EMMETT WILLIAMS.

PRODUKT: KUNST!

Zwischen 1959 und 1965 vertrieb die **Edition MAT** Kunstobjekte, die in mehrfacher Ausführung hergestellt wurden, zu günstigerem Preis als Unikate. Jedes Werk dieser Serie war ein Original, da es durch Konzeption und Fertigung Unterschiede aufwies. So erscheint die Tafel von ***Agam*** immer wieder anders, je nachdem, wie die dazugehörigen weißen Stäbe gesteckt werden und die halbierten Schuhe von ***Arman*** sind trotz ihrer Ähnlichkeit immer andere.

1985/91 schuf ***Allan McCollum*** eine Reihe von Gefäßen, die alle die selbe Form aber unterschiedliche Farbe aufweisen. Sie geben vor, standardisierte Teile einer seriellen Produktion zu sein, sind aber doch individuell verschieden, ähnlich wie die Sets von ***Susanne Weirich*** von 1995, die Unikate sind, sich jedoch als massenhaft produzierte Billigware ausgeben.

Wo bleibt das Original?

In den 60er Jahren hielten Formen quasi industrieller Fertigung Einzug in die Welt der Kunst. Gaben Künstler damit die Einzigartigkeit des Kunstwerkes auf? Welche Auswirkungen hat die serielle Produktion auf das künstlerische Schaffen? Diese Ausstellung zeigt zum ersten Mal in einer direkten Gegenüberstellung die Vielheit als Mittel künstlerischer Strategien in den 60er Jahren und in der aktuellen Kunst. PRODUKT KUNST wirft Fragen auf nach: Der Aura des Unikats, Original und Reproduktion, Authentizität und Imitation, Individuum und Masse, Einzelstück und Serie, Fertigungs- und Distributionsverfahren bzw. Ästhetik der Massenproduktion und gesellschaftskritischen Überlegungen.

Vorläufer

Rückblickend wird auf die Anfänge der Idee der Multiplikation seit Beginn des 20. Jhs. hingewiesen. ***Carl Buchheister, Jean Fautrier*** und ***Marcel Duchamp*** gehören zu den geistigen Vätern des Multiples; die Zeitschrift „material" ist sein Vorläufer.

Edition MAT

Daniel Spoerri gründete 1959 in Paris die erste Edition von Multiples: die Edition **MAT** (**M**ultiplication d'**A**rt **T**ransformable = Vervielfältigung veränderbarer Kunst). 1964/65 folgten zwei weitere Ausgaben, gemeinsam mit ***Karl Gerstner.*** Die Infragestellung der Einzigartigkeit des Originals und die Interaktivität gehörten zu den damals provokanten Eigenschaften von MAT.
Die 1. Ausgabe von MAT 1959/60 folgte dem Konzept der Transformierbarkeit. Dabei erschien jedes Multiple aufgrund von Bewegung immer unterschiedlich, wie die *Vibrationsstruktur* von ***Soto.*** Die Editionen von 1964 und 1965 folgten dem Konzept der „Originale in Serie". So war *Shooting-painting* von ***Niki de Saint-Phalle*** anders, je nachdem wie die Farbe auf das Bild floß.

Die Ausstellung zeigt erstmals alle in der Edition MAT herausgebrachten Werke, größtenteils in mehrfacher Ausführung.

Partizipation und Kunst für alle

Unter dem demokratischen Vorzeichen einer „Kunst für alle" produzierte die Edition **MAT** „Originale in Serie" und bot sie zu günstigen Preisen über einen Versandkatalog an. Die Edition **MAT** steht damit exemplarisch für künstlerische Strategien, in denen industrielle Verfahren der Produktion und Distribution als Mittel eingesetzt wurden. Die Demokratisierung der Kunst sollte in der Edition **MAT** nicht nur durch den niedrigen Preis erreicht werden, sondern auch durch Beteiligung des Betrachters, wie in der motorbetriebenen Feder von ***Jean Tinguely,*** die durch Hinzufügen anderer Objekte ein jeweils neues Volumen entstehen ließ.

Vielheit in der Kunst heute

Den Multiples aus den 60er Jahren stehen in der Ausstellung Werke einer jüngeren Künstlergeneration gegenüber, die mit ganz anderen Konzepten den Fragen nach der Authentizität des Unikats, der Wirkung serieller Produktion oder der Differenz zwischen industrieller Massenfertigung und individueller Gestaltung nachgehen. Die künstlerische Auseinandersetzung mit der Aura des Originals und der Diskrepanz zwischen Massenproduktion und individueller Gestaltung ist bis heute eine bedeutende Fragestellung zeitgenössischer Kunst. Partizipation und ungewöhnlicher Vertriebsweg sind z.B. Motiv der Arbeiten von ***Felix Gonzalez-Torres,*** dessen Blätter nicht käuflich aber verfügbar sind. Die Arbeit von ***Raffael Rheinsberg*** besteht aus vielen Hydrantenabdeckungen, die dennoch individuelle Züge behalten. ***Patrick Raynauds*** Koffer *Export* sind geschlossen identisch; erst bei geöffnetem Deckel zeigen sie unterschiedliche geometrische Hohlformen. ***Catherine Ikams*** im Computer geklonte Köpfe sind zugleich individuelle Porträts und vervielfältigte Multiplikate.

Massenproduktion als ästhetische Form

Die Möglichkeiten standardisierter, „massenhaft" produzierter Kunst wirken heute modellhaft. Vielheit ist zu einem möglichen Strukturprinzip von Gegenwartskunst, auf einer höheren Reflexionsstufe gar zu einer ästhetischen Fragestellung geworden. ***Philippe Cazal*** ironisiert mit seinem wiederholten *Master Piece* den Anspruch auf Einzigartigkeit künstlerischer Äußerungen, ***Fritz Heisterkamp*** „vermarktet" seine völlig

unnützen Allzweckgeräte mit einem „Kaufhaus" Promotion-Video; die überdimensionierten Pillen von ***General Idea*** maßen sich an, die Kunst selbst als standardisiertes Allheilmittel vorstellen zu wollen.

KÜNSTLER DER 90ER JAHRE: PHILIPPE CAZAL, GENERAL IDEA, FELIX GONZALEZ-TORRES, FRITZ HEISTERKAMP, CATHERINE IKAM, ALLAN MCCOLLUM, PATRICK RAYNAUD, RAFFAEL RHEINSBERG, SUSANNE WEIRICH

Tisztelet Mexikónak

Victor Vasarely üvegablaka és oltárasztala Mexikóvárosban

DRAGON ZOLTÁN

„EGY NAGY FAL ABLAKNYÍLÁSÁN mennyi fény árad be... Ugyanaz a nyílás kívülről nézve kifürkészhetetlen, testetlen, fekete kockának tűnik... A dél-francia városokat és falvakat elnyelő kíméletlen napfény feltárt előttem egy ellentmondásos perspektívát. A szem sohasem tudja az árnyékot a falrésztől világosan megkülönböztetni: a síkok és az üres terek összeolvadnak, forma és háttér váltja egymást. Ez a háromszög egyszer bal oldalon rombusszal, máskor egy jobb oldali trapézzal olvad össze, egy négyzet felugrik vagy hirtelen lefelé csúszik, aszerint hogy sötétzöld folttal vagy egy darab égszínkékkel párosítom össze. Megnevezhető dolgok ily módon alakulnak át absztrakttá, és a forma szilárd talaját elhagyva kelnek önálló életre."[1]

Victor Vasarely fenti gondolatait olvasva s a reprodukált fényképeket látva méltán juthat eszünkbe egy, a szakirodalomban mellőzött alkotása: a mexikóvárosi Feltámadott Krisztus-plébániatemplomban található üvegablak és oltár. Köztudott, hogy Vasarelytől sem az épületeket díszítő művészet, sem az építészet és különösen a latin-amerikai építőművészetben való közreműködés nem állt távol. Az amerikai szárazföldhöz köti legelső ilyen megbízása, melyet Carlos Villanuevától kapott a caracasi egyetemi város díszítésére 1952-ben. Vasarely és az építész találkozásából pedig három plasztika

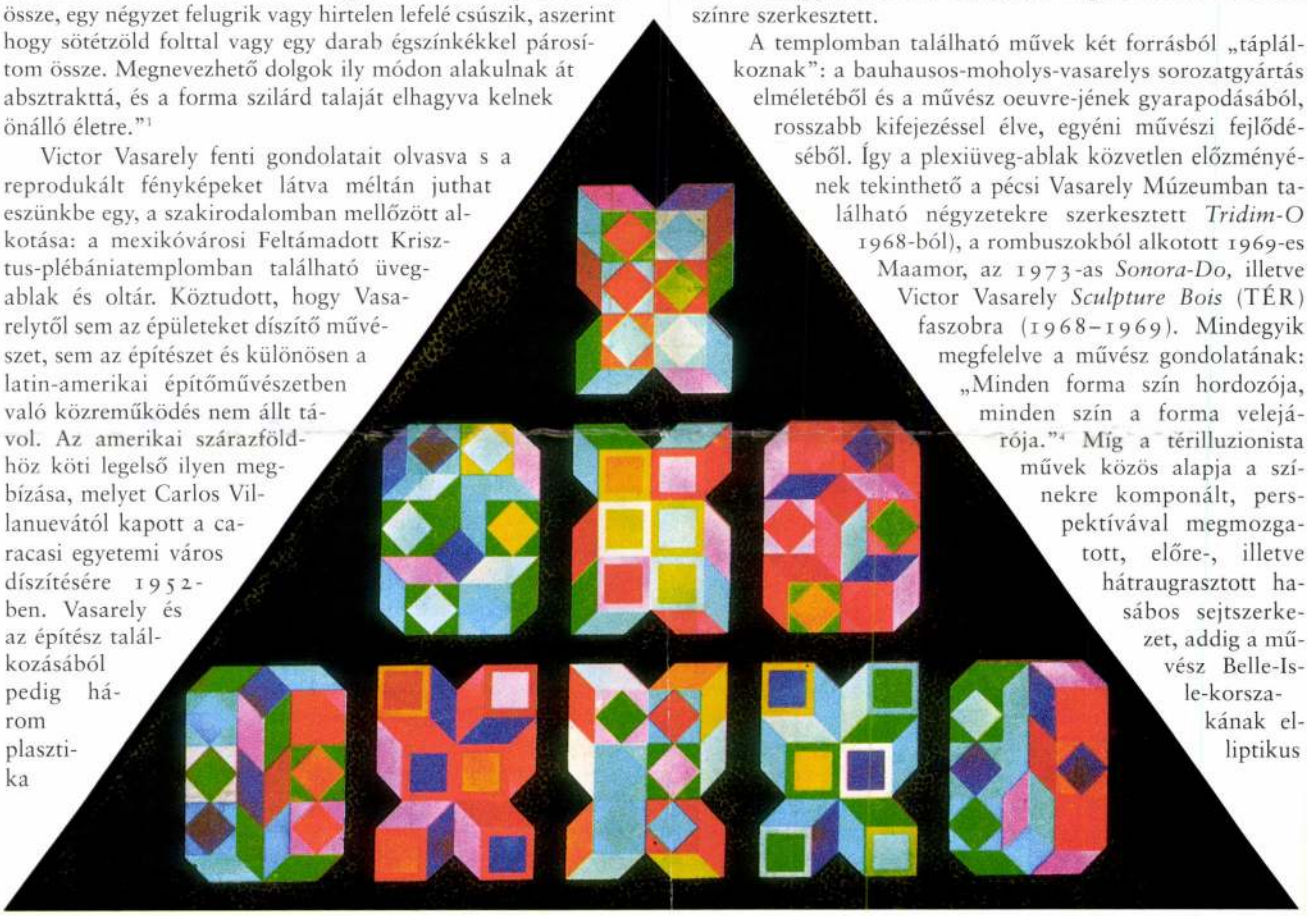

született: a *Tisztelet Malevicsnek* és a *Sophia* kerámiából, illetve a *Pozitív-negatív* alumíniumból. Ugyan a negyedik megvalósult alkotását, a szekuritlemezekből készült *Transzparenciákat* az egyetemi vezetés nem fogadta el, de ez a mű sem hagyta el Venezuela fővárosát. Húsz évvel később egy film forgatása és számos műalkotás létrehozása után Venezuelától északra, Mexikóvárosban egy újabb „tiszteletet" álmodott meg: a *Tisztelet Mexikónak* című üvegablakát.

A 1972-ben Juan Cortina del Valle tervei alapján épített, 18 méter magas, tetraéder alakú piramistemplom főhomlokzatát díszítő üvegablak sorozatnélküliségét és méretét is tekintve páratlan Victor Vasarely művészetében: kilenc, egyenként 7×5 méteres plexiüveglapból, és hét, kiegészítő háromszögből összetett felületének teljes nagysága csaknem 300 m². Az üvegablak elkészülésének ideje hűen tükrözi Victor Vasarely gondolatát, miszerint „...a műnek az integráció útját követve az épülettel egyidejűleg kell megszületnie..."[2], hiszen szinte párhuzamosan a templom tervezésével és kivitelezésével, 1969 és 1973 között született meg a tizennégy színre komponált üvegablak az Egyesült Államokbeli Philadelphiában. Ezzel szemben a II. vatikáni zsinatnak[3] megfelelően elhelyezett, a három oldalon ritmikusan ismételt, négy, egyenként 150×150 centiméteres polírozott fémlappal burkolt oltárasztal vega-eoxosan csak két színre szerkesztett.

A templomban található művek két forrásból „táplálkoznak": a bauhausos-moholys-vasarelys sorozatgyártás elméletéből és a művész oeuvre-jének gyarapodásából, rosszabb kifejezéssel élve, egyéni művészi fejlődéséből. Így a plexiüveg-ablak közvetlen előzményének tekinthető a pécsi Vasarely Múzeumban található négyzetekre szerkesztett *Tridim-O* 1968-ból), a rombuszokból alkotott 1969-es Maamor, az 1973-as *Sonora-Do*, illetve Victor Vasarely *Sculpture Bois* (TÉR) faszobra (1968–1969). Mindegyik megfelelve a művész gondolatának: „Minden forma szín hordozója, minden szín a forma velejárója."[4] Míg a térilluzionista művek közös alapja a színekre komponált, perspektívával megmozgatott, előre-, illetve hátraugrasztott hasábos sejtszerkezet, addig a művész Belle-Isle-korszakának elliptikus előképeiből származó oltár a világ dualizmusát, a tér besűrűsödésének és kilökődésének ki- és bedomborodó formáit vonultatja fel előttünk. Előzményként talán elegendő csak a Vega-sorozathoz tartozó és szintén Pécs városában látható *Vega-Sakk*ra gondolnunk (1968–1969). A művész neve a hétköznapokban sem ismeretlen a mexikóiak számára: a Bancrecer bank lógójával kapcsolatos, Vasarely örököseivel folytatott jogdíjvita a pécsi születésű művész emlékét az újságok hasábjain is megidézi.

Jegyzet:

[1] *Marcel Joray: Vasarely Neuchatel. Griffon, 1965. p. 32.*

[2] *Uo. 19.*

[3] *A Római Misekönyv Általános Rendelkezései 262. pont. In: Római Misekönyv. Budapest, Szent István Társulat, 1991. 59. p.*

[4] *Marcel Joray: u.a. 4.*

Menet közben

Grafikus gondolatok egy visegrádi tanácskozásról

P. SZABÓ ERNŐ

FELÜLNÉZETBŐL ÁBRÁZOLJA a visegrádi Fellegvárat *Zsankó László* litofoszet technikával készült nyomata. Első pillantásra úgy tűnik, a nagyvillámi kilátó felőli nézőpontból, onnan nézve azonban máshogyan fedik-takarják ki egymást a lombok közül kimagasló falak. A repülőgépről nézve sem így érvényesülnek azonban a tömegek – némi tűnődés után be kell látnunk, hogy „ez" a Visegrád nem „az" a Visegrád, hogy a perspektíva törvényei nem a hagyományos módon érvényesülnek, hanem úgy, ahogyan a művészi képzelet átfogalmazza őket.

Az is lehet azonban, hogy valójában így kerülnek a helyükre a dolgok. És ezt nemcsak azért feltételezhetjük, mert éppen Visegrád, meg persze Esztergom vagy éppen a magyar történelem más fontos emlékei épülnek fel újra, talán sosem volt formákká úgy, hogy azt a bizonyos József Attila-i „igazat" csak a művészi képzelet őrizheti meg a „valódival" szemben. Azért is helyes a feltételezés talán, mert a falakon, várárkokon és mellvédeken túl a 20–21. század fordulóján magának a históriának az egészét kell újraalkotnunk a Duna völgyében. Az Európát átszelő folyóról ma már közhelyszerűen mondogatjuk, hogy nem elválasztja, hanem összeköti a népeket, az igazság ezzel szemben ma is inkább az, hogy lehetőséget ad a közeledésre. Menet közben – ahogyan annak a grafikai mappának a címe mondja, amelyben Zsankó László említett lapja is helyet kapott – azután módunk nyílik rá, hogy legalább a képzelet, a gondolatok szintjén újra egymásra találjon az évszázadokon át egységes Európa különböző részein élő művész, illetve a műalkotások szemlélője.

Többféle értelemben is az egymás felé irányuló mozgás, találkozások jelképeként fogható föl a *Menet közben* című, tizenhat művet tartalmazó mappa. Elsőként természetesen abban az értelemben, hogy megszületése szorosan kötődik Visegrádhoz, ahhoz a településhez, amely a legutóbbi években a közös Európához közeledő négy közép-európai ország vezetőinek találkozóhelyeként immár e sajátos államközi csoportosulás névadójává vált. Nyilván nem véletlenül éppen itt került sor a politikai eseményekre, ahogyan azután az sem volt teljesen véletlen az elmúlt év őszén, október első hétvégéjén, hogy éppen itt rendezték meg az Európai Művészek Tanácsa – ECA – konferenciáját.

Borgó: Visegrád
litográfia, 230×290 cm

Magyarország 1996 óta tagja ennek a szervezetnek, ahogyan taggá vált Lengyelország, Szlovákia, Románia is, ha úgy tetszik, hasonló folyamat játszódik le itt a művészek, művészeti szövetségek szintjén, mint a politikában, így az, hogy a nem EU-tagországok közül most elsőként Magyarország adott színhelyet és éppen Visegrádon ennek a kongresszusnak, különös jelentőséget kapott. Az pedig, hogy éppen e találkozó adott alkalmat a mappa megjelentetésére, a benne foglalt tanulmány és tizenhat grafikai lap értékét is alaposan megnöveli.

A tanulmányt Granasztói György történész, egyetemi tanár, a Közép-Európára és a magyar külpolitikára vonatkozó kutatásokat végző Teleki László Intézet főigazgatója írta, aki 1990–1994 között magyar nagykövet volt a NATO és az Európai Unió mellett. Történészként természetesen nem a kortárs magyar művészet bemutatására vállalkozik, hanem elsősorban arra, hogy azok számára idézze föl az elmúlt századok Visegrádhoz kötődő, azzal jelképezhető történelmi, kultúrtörténeti mozzanatait, akik számára nem jelent evidenciát a Dunatáj, a Kárpát-medence és Európa más régiói közötti kapcsolatok sokszínűsége, az értékközvetítés kölcsönössége.

Az 1335 október közepi visegrádi egyezménytől – Nagy Kázmér lengyel, János cseh és Károly Róbert magyar király találkozásától – kiindulva a történelemformáló egyezmények kulturális vonatkozásait hangsúlyozza, a kapcsolatok megerősödését Kelet és Nyugat között, pontosabban annak a szó legjobb értelmében vett Közép-Európának a megerősödését, amelynek újraalkotása az 1990 óta eltelt évtizednek is egyik alapvető célkitűzése. „A lényeg – zárja tanulmányát – most is ugyanaz, mint majdnem hétszáz éve. Magától értetődő természetességgel, a reá jellemző lazasággal, továbbá iróniától és öniróniától sem mentes egyetértéssel kapcsolódott össze ismét a Dunai Európa. A stabilitás és a függetlenség megőrzésének igénye mellett, csakúgy mint akkor, most is az volt a kérdés, hogyan segíthető elő az újra megtalált nyugati kapcsolatok erősítése."

Például – sugallja magának a mappának a megjelenése is –, ha a történelemmel, kultúrával kapcsolatos tudományos megfogalmazások, politikusi fordulatok mellett jelen vannak a „grafikusi gondolatok" is az egyre inkább sokszólamúvá váló eszmecserében, ha a magyar grafika, amely az elmúlt évtizedekben többször is olyan csúcsokat ért el, mint talán egyetlen más műfaj sem, megmutatja értékeit, sokszínűségét. Így született meg a *Menet közben* című, Grafikus gondolatok alcímű mappa, amely a nemzetközi művészeti tanácskozáshoz, a Visegrád nevéhez fűződő történelmi, kultúrtörténeti mozzanatokhoz egyaránt kapcsolódva, ha nem is teljes áttekintést, de egyfajta keresztmetszetet ad a mai magyar grafikáról.

A tizenhat alkotó között a műfajjal foglalkozó legkülönbözőbb generációk képviselői vannak jelen, van közöttük több meghatározó jelentőségű alkotó, s vannak a hatvanas-hetvenes években születettek, ami persze nem jelent értékítéletet, hiszen egy évvel ezelőtt éppen az utóbbi korcsoportba tartozó Madácsy István kapta az Év Grafikája-díjat (legutóbb pedig a már említett Zsankó László). Többen tevékenyen részt vesznek a mappa létrejöttében főszerepet kapott A Magyar Grafikáért Alapítvány és a Magyar Grafikusművészek Szövetsége munkájában, mások éppen az utóbbi időben különösen figyelemre méltó teljesítményük alapján kaptak lehetőséget a közös munkára. Az alkalom, a helyszín természetesen bizonyos mértékig meghatározó jelentőségű volt, de igazi kötöttséget csak a méret és a technika jelentett. Az A4-es méretű lapok lito-ofszet technikával készültek, azaz a grafikusok, attól függően, hogy hány színt használtak, egy az egyes méretű filmre dolgoztak, amelyről azután a

Vasarely barokk háttérben

És ha Vásárhelyi maradt volna?

Aggasztó sorokat olvastam arról, hogy félő: sok tehetség a jobb érvényesülés reményében elhagyja majd az országot, amely nélkülük kevesebbre jut. Épp a Vasarely Múzeumba indultam, így az jutott eszembe: jobb helyzetben volnánk-e, ha *Vásárhelyi Győző* huszonkét évesen — 1930-ban — nem ragad Párizsban? És azok a fizikusok, orvosok, mérnökök, közgazdák, akik kint szereztek nevet maguknak? Ha itthon maradnak, ha túlélik a háborút, ha... „A negyvenes évek végétől alakul festészete azok között az inspirációk között, amelyek a jelenleg is érvényes alkotói periódus kiérlelt geometrikus stílusához vezettek" — olvasom egy Vasarely-prospektusban. Hát nem tudom, itthon milyen inspirációk érhették volna, de e stílus érvényesülésének aligha kedveznek akkor. Igen valószínű, hogy nem nyílik Vasarely Múzeum 1976-ban a pécsi szülőházban, majd 1987-ben az óbudai Zichy-kastélyban.

Ez az épület a Zichyek által kialakított hajdani barokk városközpontban 1746—1757 között épült családi kastélyuknak. Ám a történelem eklektikusan keveri a szerepeket és a stílusokat. Már 1776-ban „államosították", azaz a kamara visszaváltotta a területet. A kastélyt átalakíttatta — katonai raktárnak. „Volt ízlése" — élcelődhetnénk. S ami e környék közelebbi múltját illeti, idézhetünk útikalauzt: „E tájon bontakozik ki előttünk a lebontott, elavult házacskák helyén emelkedő új óbudai lakótelep lenyűgöző nagyságában." E lakótelepet takarja el szerencsésen a hajdani kastély és gazdasági épületegyüttes az Árpád híd lábánál a Korvin Ottóról, az 1919-es Tanácsköztársaság belügyi népbiztossága politikai osztályának főnökéről elnevezett téren.

A kastélyt hányattatásaiból a művelődési tárca mentette meg, e szárnyát átépíttetve Vasarely Múzeummá, amikor a mester majd négyszáz művét a magyar államnak adományozta. Ez a tett éppúgy beletartozik Vasarely művészi munkásságába, mint maguk az élénk színű, szemtévesztő térhatást keltő kockák vagy a zebrák. Hiszen művészetével egy

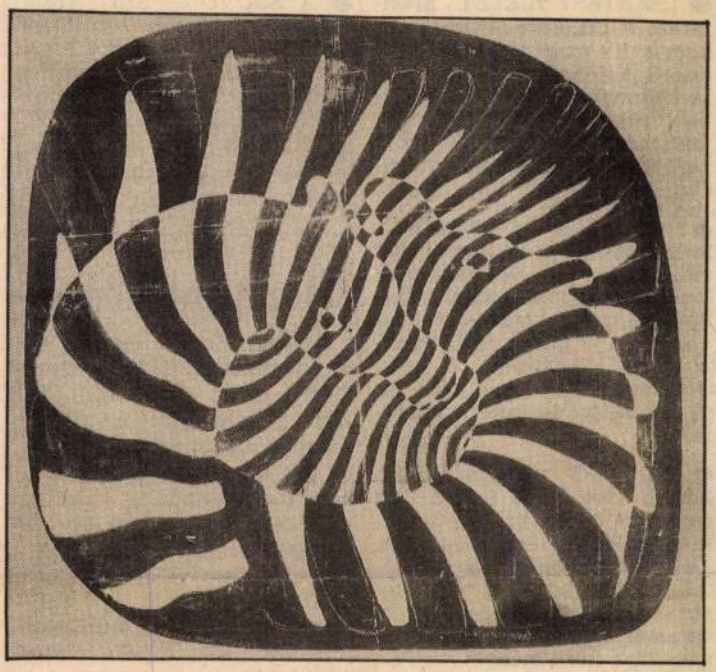

Zebrák (1939).

olyan rendszert kívánt teremteni — és teremtett is —, amely a vizuális kultúrát fejleszti, és az építészetig, a divatig kiterjedten alkalmazható. Ezért is tett több alapítványt, hozott létre több múzeumot, köztük ezt, amely egész alkotói pályájáról képet ad.

— Az ő személyes útmutatása alapján rendezte be ezt a gyűjteményt Cifka Brigitta. Minden falat megrajzolt a mester — meséli *Egri Mária* igazgató. — S ma is állandó kapcsolatunk van. Itt dolgozik unokaöccse, Makk György, aki minden Magyarországon megjelenő Vasarely-mű fölött diszponál. Ugyanis ez a múzeum nemcsak egy hagyományos értelemben vett, tárgyakat is bemutató gyűjtemény, hanem a művész munkáit és vizuális rendszerének elveit terjesztő — továbbgondolásukra ösztönző — műhely is.

Ennek keretében minden — általa engedélyezett — Magyarországon megjelenő Vasarely-szerigráfia, -mappa, -kerámia művészpéldányaiból meghatározott árusítási százalék az alapítványt gyarapítja.

— Ebből gondoskodhatunk munkái népszerűsítéséről — most például egy szép színes naptár révén is —, s egyáltalán, a múzeum fejlesztéséről. Ennek keretében kezdtünk egy dokumentációs központot teremteni a rá vonatkozó kiadványokból, hang- és videoanyagokból. Ez kiterjedne a Magyarországról elszármazó művészek munkásságára is.

Hét éve rendezte meg a Szépművészeti Múzeum a *Tisztelet a szülőföldnek* című kiállítást elszármazott művészek alkotásaiból. Azóta számos, a világ különböző részein élő művésszel teremtettek már kapcsolatot. Tavaly időszaki kiállítást rendeztek az Argentínában és Franciaországban alkotó *Magda Frank* szobrász, majd a Párizsban élő *Anna Mark* festőművész munkáiból.

— Annyi neves magyar művész van a világban, hogy az az álmom: az elszármazottak közül majd előlép egy magyar Guggenheim is — mondja Egri Mária. — Akinek az alapítványából itt, az épület folytatásaként, felépülhetne egy csarnok, hogy együtt mutassa be a világ különböző tájain élő neves magyarok alkotásait, bekötve művészetüket a hazai szellemi életbe, művelődésbe.

Vásárhelyi Győző Vasarelyként adhatott többet. És még sokan hasonlóak érhették el azt, amivel — ha hatásában osztozhatunk — mi is gazdagabbnak érezhetjük magunkat. Jó, hogy voltak s lesznek, akik kintről kötnek össze a világgal. A baj csak az, ha itthon nincs olyan inspiráló környezet — hiszen tehetség mindig több van, mint amennyi érvényesül —, amelyben kifuthatnák magukat.

Németh Ferenc

HÍREK

● IPARTESTÜLETET alakítottak a magánfuvarozók. Ez képviseli a magánfuvarozók érdekeit a főhatóságokkal és a kormánnyal folytatott viták-ban, beszerez különféle munkaeszközöket, továbbá jogi tanácsokat, közúti információkat ad.

● CITROEN GÉPKOCSIK forgalmazására alapítottak vállalkozást a Dél-Dunántúlon. A pécsi székhelyű KG-Marketing Kft. tőkebetéteinek zömét egy magánvállalkozó, kisebbik hányadát a pécsi Garancia Szövetkezet adta. Az új kocsikat forintért árusítják.

● TISZABŐ megmentésére három évre szóló intézkedési tervet dolgozott ki Jász-Nagykun-Szolnok Megye Tanácsa. Az első lépéseként hárommillió forintot adtak a településen dolgozó pedagógusok, egészségügyi és tanácsi alkalmazottak körülményeinek és a különböző intézmények felszereltségének javítására.

● A SZÖVORG Szövetkezeti Szervezési Iroda csaknem egymillió-négyszázezer forint értékű ajándékot, illetve pénzt ajánlott fel Románia népének megsegítésére. Kiadványaikból 80 ezer képes levelezőlapot és 10 ezer plakátot juttattak el hozzájuk.

Tűz Angyalföldön

Keddre virradó éjszaka eddig ismeretlen okból kigyulladt a gyáli Szabadság Tsz XIII., Frangepán u. 67—69. szám alatti földszintes iroda- és raktárépülete. Az irodákban meggyulladt a bútorzat, és tüzet fogott a tető egy része is. A tűzoltóság, amely nagy erőkkel — hét tűzoltóautóval — vonult a helyszínre, másfél óra alatt elloltotta a tüzet. A kár másfél millió forintra tehető. Személyi sérülés nem történt. (MTI)

Harc a ráncok ellen

ERDEI KATALIN FELVÉTELE

„Alulról építkezik" a sejtekben az Estée Lauder laboratóriumok által kifejlesztett új termék, a Future Perfect nevű bőrápoló zselé, amely — mint azt az Estée Lauder keddi sajtótájékoztatóján hallottuk — mérsékli a ráncok megjelenését, gátolja az öregedést.

A budapesti színházak mai műsora

Operaház: A kékszakállú herceg vára. Változatok egy gyermekdalra. A csodálatos mandarin (7) (B bérl., 4. ea.). **Erkel Színház:** Traviata (7) (Tóth Aladár bérl., 4. ea.). **Pesti Vigadó Hangversenyterem:** Veress Sándor-est (fél 8). **Zeneakadémia:** Leonidas Kavakos és Nagy Péter estje (fél 8). **Várszínház:** Döglött aknák (7). **Vígszínház:** Az ügynök halála (7). **Pesti Színház:** Rekord (a Rock Színház ea.) (8). **Madách Színház:** Az ördög (7). **Madách Kamara:** Páratlan páros (7). **Radnóti Miklós Színház:** Nóra (7). **Játékszín:** A piros esernyő (11, fél 3) (a Zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház vj.). Himnusz (7). **Thália Színház:** Mikor lesz fantom?! (7). **József Attila Színház:** Csoda (7). **Stúdiószínpad:** Macska a síneken (7) (U/3) (bemutató ea.). **Mikroszkóp Színpad:** A zsupszfalvi tűzoltók (de. 10). Előttünk a vízözön (fél 8). **Fővárosi Operettszínház:** A mosoly országa (7) (Jacobi bérl., 2. ea.). **Vidám Színpad:** Kabos-show (7). **Bábszínház a Jókai téren:** Játékok, zenére (de. 10). **Bábszínház a Népköztársaság útján:** Piroska és a három kismalac (du. 3). **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkusz ABC (3, 7). **Arany János Színház a Pataky István Művelődési Központban:** Hókirálynő (3).

KÖZLEMÉNYEK

A VÁLASZTÁSI ETIKAI KÓDEXET, az Országos Béketanács nyomtatásban megjelentette, és annak példányai térítés nélkül megkaphatók az OBT 1395 Budapest, 62. Pf. 440., vagy a 1016 Budapest, Dezső u. 3. címen.

ÉLET ÉS TUDOMÁNY a határokon túlra. Az Élet és Tudomány Egyesület keresi a hetilapnak azokat az olvasóit, akik még őrzik az Élet és Tudomány 1977 és 1989 közötti — bekötött vagy kötegelt — évfolyamait, és róluk lemondanának a határainkon kívül tevékenykedő magyar intézmények javára. Az egyesület a lap szerkesztőségében (Budapest VII., Lenin krt. 5. — 1073) gyűjti a felajánlott adományokat.

A SZOCIALISTA PÁRT ORSZÁGOS VÁLASZTÁSI IRODÁJA az alábbi telefonszámokon érhető el: 111-1400, 111-4400, 131-1360, 131-7565, 131-7567. A fenti telefonszámok mindennap reggel nyolctól este kilencig hívhatók.

A FŐVÁROSI FÜRDŐIGAZGATÓSÁG tájékoztatása szerint a víz-, csatorna-, energia-, valamint egyéb üzemeltetési és fenntartási költségek nagymértékű emelkedése miatt február 1-jétől a fürdőszolgáltatások díjait átlagosan 6 forint 20 fillérrel emelik. Ennél nagyobb mértékben emeli a belépők és szolgáltatások árait a Gellért fürdő és a Palatinus strand. Az új árakat a fürdők jegypénztáránál ártáblákon tüntetik fel.

Tavaszias tél

1990. január 30., kedd, 13 óra.

A Brit-szigetektől északra levő középponttól nagy kiterjedésű ciklon örvénylik. Áramlási rendszerében óceáni nedves léghullámok tartanak a kontinens északi vidékei fölé. A ciklon hatására Nyugat- és Észak-Európában változékony, sokfelé esős az idő, gyakran fúj viha-

MÁV: 20 száza

A Magyar Államvasutak értesíti az utazóközönséget, hogy február 1-jétől a vasúti közlekedésben a személyfuvarozási tarifák 20 százalékkal emelkednek.

A díjváltozás kizárólag a belföldi utazásokra, fuvarozásokra érvényes, a nemzetközi forgalomban meghirdetett díjakat nem érinti. Ugyancsak változatlanok maradnak az állami és szociálpolitikai kedvezmények.

A díjváltozás időpontja előtt elővételben a régi áron kiadott menetjegyek, valamint a felmutatóra és névre szóló bérletjegy a díjsza-

Sluss

Két héttel Csurka István ominózus rádiójegyzetének elhangzása után az MDF az ügyben közleményt adott ki, amelyet a Kossuth rádió tegnap a hírek között ismertetett. Ideje volt, hogy a szervezet állást foglaljon, ezt sokan várták. Akad azonban közleményében egy megállapítás, ami meglepő. Eszerint „az MDF indokolatlannak tartja, hogy a Csurka-ügyről tovább folyik a sajtóvita".

Meglehet, hogy a vita — vagy talán annak kiváltója? — az MDF számára kellemetlen, mégsem vélhető, hogy lezárása e szervezet feladata lenne. Egy vita általában addig tart, amíg részvevőinek van mondaniva-

Románia: benzinje

Romániában néhány nap óta a külföldi autósok készpénzért nehezen jutnak benzinhez. Erről a BM Határőrség szóvivője, *Zubek János* elmondta, hogy a határ román oldalán, valamint szállodákban, utazási irodákban és

városukba, egyikből
ásikból pedig a me-
Roppantul érdekelte
t hivatalból is, a ta-
t. Úgy tartották ró-
dig másról volt szó.
ult a megyében, aho-
zérelve átment az új-
jöhessen ikertestvé-
már két éve. Egy
bában, a megyének
ért felelve dolgoznak
Ha elfeledtem volna
rt a hasonlóság több
és félreértést okozva.
t ismeri, ezek persze
álkoznak és beszélnek,
tájékoztatón, testüle-
en, terepbejáráson ott
erint a jelenlévők nem
Valahogy egybeveszik
ott nagyon különböz-
Ez a keveredés és té-
őrület határát súrolja.
olattal, hogy a logikus
nélkülöző politika fe-

rajta. Bár a helyi városvezetéssel
elégedetlenek. Majd egyikőjük a fejére csapott és az mondta: óriás lehetőség! A két év múlva sorra kerülő polgármester-választáson elindulnak, persze hivatalosan csak egyikük, valójában mind a ketten. Olyanok lesznek, mint egy jól kontrázó focicsapat: a támadásnál létszámfölénybe kerülnek és biztosan értékesítik a kínálkozó lehetőséget. Így a kampányban egyszerre két helyen tartanak nagygyűlést, míg egyikük a helyi tévének, addig másikuk a rádiónak nyilatkozik, az egyik a választási bizottságnál tiltakozik egy szabálytalanság ellen, addig másikuk plakátot ragaszt. A sor folytatható, biztosan értik. Végül egyikük elfoglalja a polgármesteri széket, s ha éppen külföldre kell utaznia, a másik – helyettesítendő – beül addig is a helyére. A csel leglényege, hogy alig akad valaki – édesanyjukon és feleségeiken kívül – aki az mondaná: ő nem ő, hanem a másik.

Mindenesetre az ikrek kampánya beindult, talán ezzel a cikkel. Heves lesz, mozgalmas, mindent elsöprő. Így magukat ajánlják. Akár egy apróhirdetés: pártok, figyelem, de kalandorok, kímélet!

Bod Tamás

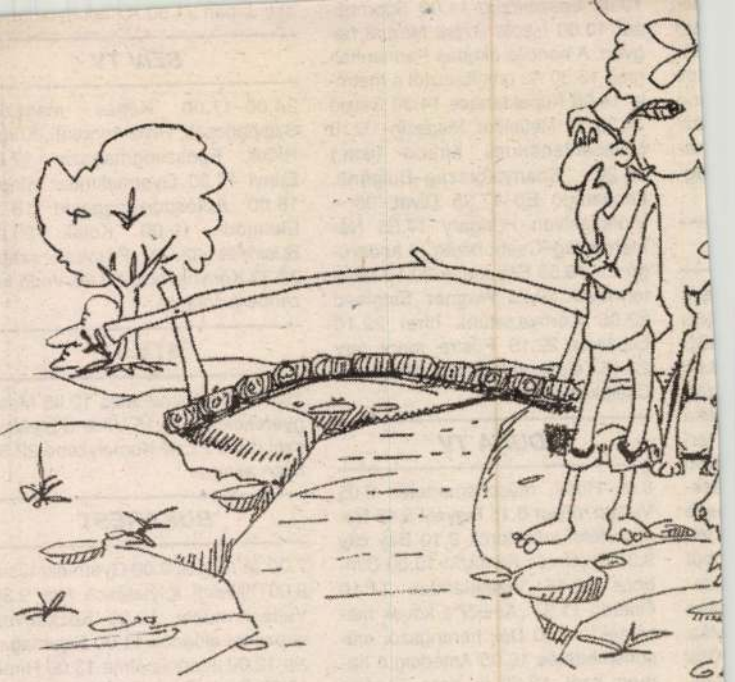

sor 13.00 Iskola Szent Márton hegyén. A bencés oktatás Pannonhalmán 13.30 Az omnibusztól a metróig 14.00 Kupaktanács 14.30 Csízió 14.35 Új Reflektor Magazin 15.10 Millecentenáriumi híradó (ism.) 15.20 Spanyolország–Bulgária. Labdarúgó Eb 17.25 Divat '96 – Videofashion Hungary 17.55 Németország–Csehország. Labdarúgó Eb 19.55 Esti mese 20.10 Mesterművek 20.25 Wagner: Siegfried 22.05 Környezetünk hírei 22.10 Lapzárta 22.15 Füstre ment terv 22.45 Telesport 0.25 MC. Magyarok Cselekedetei (ism.)

DUNA TV

8.00 Hírek, műsorismertetés 8.05 Vallási műsor 8.15 Figyelj! 8.45 Németalföldi kolostorok 9.10 Bay city 9.35 Szpiru és Fantázió 10.00 Cimbora 10.45 Vízikalandok 11.10 Őserdő 11.35 „Amiről a kövek mesélnek" 12.00 Déli harangszó, műsorismertetés 12.05 Ameddig a harang szól 12.20 5 perc Európa történelméből 12.25 Táncház 12.55 Tarzan diadala 14.00 Magyar örökségeink 14.30 Sportképek 16.30 Színházi élet 17.00 Régi híradók 17.15 Postabontás 17.35 Műsorismertetés 17.40 Mese 18.00 Heti hírmondó 19.00 Így jöttem 20.40 Liszt Ferenc: Missa Solemnis 21.40 Ars

sai: Japán 21.30 A múlt nyomában

SZÍV TV

24.00–17.00 Képes magazin, Szippancsok, Hívd Andreát!, Knight Rider, Egészségmagazin 17.00 Ennyi 17.30 Gyermekmozi: Slapaj 18.00 Autósport-magazin 18.30 Életmódi 19.00 Kojak 20.00 Business 22.00 „Párosan szép." 22.30 Konyhashow 23.00 Vedd kezedbe a sorsod!

ATV 47

19.00 Műsorismertetés 19.05 Mese gyerekeknek 19.15 Víkend 20.00 A szél dühe 21.50 Komolyzene 22.30 Isten akarata

BUKAREST

7.00 Jó reggelt 8.00 Gyermekműsor 9.00 Ifjúsági folytatásos film 9.30 Vallási műsor 10.30 Közkedvelt népzenei előadók 11.00 Falumagazin 12.00 Jeannie álma 13.00 Hírek 13.00 Posta Tv 1.10 Videomagazin 16.00 Sport: Roland Garros – tenisz. Spanyolország–Bulgária Eb labdarúgó-mérkőzés 17.45 Star Trek 18.30 Robingo 19.10 Híradó 20.00 Az idegen csókja 21.35 Lottósorsolás 21.45 Hírek 22.00 Roland Garros – tenisz 23.00 A szomjúság 23.40 Éjszakai vers

L. T.

Vasarely-kiállítás

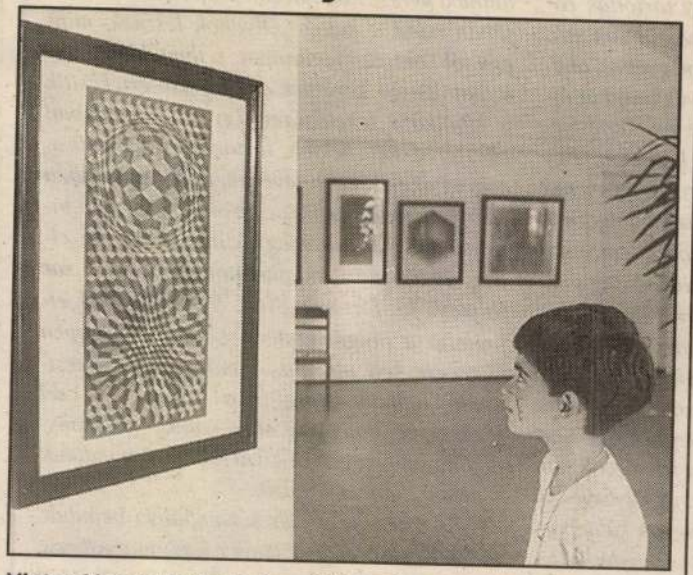

Victor Vasarely festményeiből nyílt kiállítás június 6-án a sarkadi Márki Sándor Múzeumban. A Budapesti Vasarely Múzeum anyagát július 4-éig láthatja a művészetet kedvelő sarkadi lakosság

FAZEKAS FERENC FELVÉTELE

VICTOR VASARELY festő
1996. június 8.
Békési Napló

Vásárhelyi Győző (Victor Vasarely) – festő

Elhunyt az op-art „pápája”

Franciaországban kedden délután eltemették *Victor Vasarelyt*, a hétvégén elhunyt világhírű, magyar származású festőművészt. A szertartásra Párizs közelében, egy kis faluban, Annet-sur-Marne-ban került sor, ahol Vasarely élete jelentős részét töltötte. A temetés családi körben zajlott.

Néhány nappal 91. születésnapja előtt egy párizsi klinikán hunyt el Vásárhelyi Győző, a világhírű festő. Vasarely a kortárs festészet egyik legnagyobb hatású irányzatának, az op-artnak volt kiemelkedő képviselője, egyik szellemi vezére, sőt, francia méltatói szerint „pápája”. Bízvást elmondható róla: a magyar képzőművészek közül ő volt a világon a legismertebb, legsikeresebb.

Vásárhelyi Győző 1906 április 4-én született Pécsett. Középiskolái után eleinte orvosi tanulmányokat folytatott, majd pedig – pénz hiányában – ezt kénytelen volt abbahagyni, s segédkönyvelőként helyezkedett el. 20 éves korában került be a budapesti Műhely Akadémiára, ahol Bortnyik Sándor irányítása alatt tanult, s átvette a XX. század egyik legnagyobb hatású művészeti irányzatának, a Bauhaus-iskolának a szellemiségét.

Vásárhelyi Győző műveinek első kiállítására 1930-ban került sor Budapesten, majd pedig egy grafikai pályázat révén kijuthatott Párizsba, a fény városába. Itt a reklám- és dekorációs szakmában talált magának állást, de közben – ekkor már Victor Vasarely néven – folytatta kísérleteit egy saját, önálló kifejezési mód létrehozására. Ezt végül az op-art, azaz az optikai művészet keretében találta meg: ez a nonfiguratív képzőművészeti irányzatok közé tartozik, s geometrikus alapformák ötletes variálásán alapul. Márpedig Vasarely – s ez adja művészete legcsodálatosabb jellemvonását – a legegyszerűbb mértani formáknak, a négyzeteknek, köröknek, ellipsziseknek, háromszögeknek is a mélység és a mozgás illúzióját tudta kölcsönözni képein...

Vasarely pályafutásának csúcspontját a hatvanas-hetvenes évtized jelentette: 1970-ben nyílt meg az első Vasarely-múzeum a dél-franciaországi Gordes-ban, majd 1971-ben a közeli Aix-en-Provence városában – Cézanne pályafutásának egyik helyén – létrehozták a Vasarely Alapítványt: ez utóbbi épületében több száz művét tekinthették meg az évről évre odasereglő érdeklődők százezrei, s a francia főváros híres kortárs kiállítócsarnokában, a Beaubourg-központban is az általa alkotott óriási Pompidou-portré fogadja a látogatók millióit, s különleges, térhatású, kétdimenziós alkotásai a világ számos nagyvárosának tereit, lakó- és középületeit díszítik. Művészetének elismertségét jelzi, hogy Vasarely megkapta a legismertebb francia kitüntetést, a Becsületrendet (méghozzá tiszti fokozatát), s 1993-ban, akkori születésnapján maga Göncz Árpád köztársasági elnök is köszöntötte az idős alkotót.

Vasarely életének utolsó éveit egy jogi procedúra keserítette meg: az Aix-en-Provence-i alapítvány március 31-én lesz kénytelen csődöt jelenteni, mert az intézmény korábbi igazgatójának hűtlen kezelése, pénzügyi visszaélései miatt (az épületből alkotások százai tűntek el) hatalmas adótartozás halmozódott fel, amit sem az alapítvány, sem a család nem tud kifizetni. Vasarelyék emiatt az államot is hibáztatták, amely nem ellenőrizte megfelelően a létesítmény működését, s amely most sem tesz semmit az intézmény bezárásának megelőzésére.

Victor Vasarely Pécs városának díszpolgára, ahol műveinek egy részéből múzeum is nyílt. Négyszáz alkotását 1982-ben Magyarországnak ajándékozta. „Bármilyen elismerésben is volt részem, ... mindig is úgy véltem, személyemben magyar embert tiszteltek meg, alkotóművészetem forrását minden bizonnyal ezek a gyökerek jelentik” – vallotta magyarságáról.

S. Tóth László

Rangos kiállítással nyitotta meg a napokban ismét kapuit a pápai Somogyi Galéria: Victor Vasarely művészetét reprezentáló tárlattal lepte meg a látogatókat. A gyűjtemény Magyarországon utoljára március 25-éig látható

Illusztráció: Andrónyi

Veszprém Megye Napilapja, Napló 1997. márc. 20.

108 Ft 149 Ft

259 Ft

l étolaj 1/1	~~225 Ft~~	214 Ft
laj vodka 0,7 l	~~655 Ft~~	469 Ft
gyorsfagyasztott mexikói keverék 1 kg	~~215 Ft~~	179 Ft
gyorsfagyasztott morzsolt kukorica 1 kg	~~199 Ft~~	169 Ft
o Polo rizs 1 kg	~~136 Ft~~	118 Ft
etker sütőpor	~~11 Ft~~	8 Ft
etker vanillincukor	~~11 Ft~~	8 Ft
tojás I. o. dobozos		15,50 Ft
tálcás		14,50 Ft
Fassl sör 0,5 l	~~95 Ft~~	72 Ft
ncsi kakaó 125 g	~~115 Ft~~	95 Ft
artási keksz 200 g	~~69 Ft~~	49 Ft

lt áruk nagy választékban

Boci csoki 100 g
(tej, grillázs, sárgabarack, kukoricás)

~~109 Ft~~

89 Ft

r halfilé

6 Kft.)

~~Ft~~

75 Ft/kg

Tchibo
Exkluzíve
2 x 250 g
kávé
+ díszdoboz

738 Ft

Szalon sör
0,5 l

~~67 Ft~~

49 Ft

(239289/1HH)

zzunk naponta!

Két színházi bemutató és Madách Tragédiája

„Sosem szerettem Shakespeare-t. Most még kevésbé!" – mondta a szünetben egy premier-puccos úr mögöttem a kaposvári nézőtéren. A *Titus Andronicus* előadásának első része megindította a közönséget. Szünet után kiderült: harmadával megfogyatkoztunk. A római tábornokot némi tizenkilences veterán-vöröskatona beütéssel adó *Bezerédi Zoltánnak* nyílt színen levágják jobb karját. Lavinia leányát *(Bodor Erzsébet)* ketten megerőszakolják, és hogy el ne mondhassa a merényt: kivágják nyelvét, csonkolják karját. Ruhaujja végén ezentúl kifityeg két csont, közepén kilóg a velő. Bodor Erzsébet szájából sugárban ömlik a vér. Brekegve–bugyborékolva artikulálatlan hangokat hörög elő szerepe második felében. *Pohárnok Iván, Szabó Mária, Kis István* tervezők élvezettel és leleménnyel gondoskodtak róla, hogy Shakespeare rémdrámájának nyíltszíni lemetéléseit megjelenítsék változatos borzalmakkal. Artériákból spriccel a vér. A baltával lefejezettek kobakjait lucskos kendőkben hempergetik. Levágott karral sétafikálnak. A nagyszámú lemészárolt nyaki üteréből bugyog a piros lé, befest testet. A király meztelen-e? Mélyebben értelmezhető-e a műkereskedelmi hamis licit? Mit vált ki három ember kapcsolatából egyetlen aprócska konfliktus? A történet egyszerű. Mindenki számára átélhető. A szerepek alkalmat adnak jó színészeknek tudásuk fölcsillogtatására.

Khell Zsolt üres, modernista Minotaurusz-barlangot csinált színpadi keretül, *Bognár Róbert* szájra illő mondatokat kínált, *Szakács Györgyi* köznapi viseleteket szerkesztett, *Márta István* diszkrét kísérőzenéje fűszeres hangszerelésű csa-csa-csát kerít a színésztriónak. *Bán János* hisztériától lángoló tekintettel mutat meg egy kizökkent jellemet. A legmellékesebb epizód is kétségbe vonja létezése értelmét. *Lukáts Andor* férfias fegyelme alól kibuggyan a gyermeki kétségbeesés, a magára hagyott árva fiú könnye. *Haumann Péter* leszűrődött bölcsességgel hiú, öntelten bizonytalan, előkelően kisszerű. A legbonyolultabbat természetes létezésnek ható egyszerűséggel teremti meg.

Megkoreografált apró mozzanatok szövik meg a szórakoztató előadás hálóját. Lukáts és Haumann egy gyönyörű duettet ad elő kitöltött két pohár itallal.

Victor Vasarely

1908–1997

„Hogyan lehetne javítani az ember sorsán? – kérdezte 1960-ban, pályájának csúcsára jutva a Pécsről elszármazó és Párizsban meggyökerezett Vasarely. – Erővel? (hódítások), bölcsességgel? (nagy birodalmak), szeretettel? (kereszténység), ópiummal? Megannyi kudarc. Ma a tudomány a statisztikai törvényszerűséget kínálja megoldásul. A kibernetikai gépek sokkal pártatlanabbul kormányozhatnának, mint bárki az emberek között."

Nem ez volt az egyetlen illúzió, amelyben hitt a most eltávozott nagy művész a századunkat csaknem végigélő egyik leghíresebb hazánkfia. Meg volt győződve arról is, hogy a földgolyót szétszabdaló különféle kultúrák fölött eljárt az idő. Hogy egy értelmes, elegáns, magas munkakultúrájú „planetáris folklórral" megteremthető az emberiség vizuális eszperantója. Hogy az alaktalan érzelmeket kifejező absztrakt művészetek még akkor is „tévutak", ha a második világháború után maga is megjárt efféle ösvényeket. Hogy táblakép és sakk-készlet, plakát és multiplika, gobelin és városdekoráció között nincs rangkülönbség. Mind egyaránt alkalmasak az ember jólétének szolgálatára, feltéve, ha ez az ember hajlandó végre lemondani a történelmi örökség használhatatlan formáiról.

Illúziókat vesztő posztmodern korszakunkból visszanézve Vasarely hatvanas évektől alkotott gyönyörű op-artjára, a szemet csali izgalomba ejtő térhatásokkal operáló ravasz geometriájára alig tudunk elfojtani egy szomorú mosolyt. Egyrészt azért, mert Vasarely legrafináltabb tércsapdái és legmagnetikusabb árnyalatai csak halovány próbálkozásoknak látszanak egy mai közepes képességű számítógépen lejátszható fraktálkompozícióhoz képest. Másrészt azért, mert az ember ma nem is tudja, hogy mitől féljen jobban; az új középkorosodástól-e, amelyben a lokális értékek hajlamosak kiszorítani minden egyetemest, vagy a világfalú kultúrájától-e, amelyben a globalizáció tönkretesz mindent, ami szín, íz és ami megkülönböztet minket egymástól.

A szomorú mosoly csak az illúziók elvesztésének szól. Nem az életmű valódi értékeinek. Mert bármilyen ellentmondás, Vasarely művészete történelmi kategória, nélküle alighanem megérthetetlen a hatvanas évek önfeledten optimista, a konfliktusokra értelmesen reagáló korszakának hangulata. A tegnapé, amikor még hinni lehetett abban, hogy a világűrbe kilépő ember nem hagyja sorsára a sárgolyón ragadt többieket, amikor még remélni lehetett, hogy a technikai civilizáció áldásaiból a Föld valamennyi polgára előbb-utóbb részesül. Líra volt ez a javából, a korai években fekete-fehérrel, később tiszta, keveretlen árnyalatokkal, még később misztikusan derengő, pszichedelikus színekkel elbeszélve. Mostanában hajlandóak vagyunk ezeket a teljesítményeket minősíteni tévutaknak. Ha tesszük is, azért vigyázzunk nagyon a pécsi és a budapesti Vasarely-múzeumok páratlan értékű anyagaira. Valami azt súgja, hogy a mesternek lesz mit üzennie a jövő századnak is. Akkor, amikor a mi nagy világreménytelenségünk válik éppen *tegnappá* és tévúttá.

P. Sz. J.

Halálozás

DR. RÓTH IMRÉNÉ SÁNDOR KATALIN
temetése március 19-én
11 órakor lesz
a Kozma utcai temetőben.
Minden külön értesítés helyett. (F)

Hosszan tartó, súlyos betegség után,
1997 március 11-én,
életének 53. évében elhunyt
FÜZESI OSZKÁR
energetikus, gépésztechnikus.
Utolsó útjára
1997. március 20-án, csütörtökön
12 órakor kísérjük
a Rákospalotai temetőben.
A gyászoló család.
Táviratcím: Füzesi Oszkárné,
1151 Budapest, Sín utca 19.

Közlemények, információk

Az ELAMEN Kereskedelmi és Vendéglátó Részvénytársaság
(1095 Budapest, Soroksári út 98.)
igazgatósága értesíti részvényeseit, hogy
évi rendes közgyűlését
1997. április 29-én (kedd) 15 órai kezdettel tartja.

A közgyűlés napirendje:
1. Az igazgatóság beszámolója az 1996. évi üzleti tevékenységről. Az 1996. évi mérlegbeszámoló és eredménykimutatás ismertetése. Javaslat [illegible]

Az Észak-dunántúli MÉH Nyersanyaghasznosító Rt.
(Győr, Bartók B. u. 4.)
igazgatósága értesíti
tisztelt részvényeseit, hogy
az évi rendes közgyűlését
1997. április 18-án (pénteken)
9 órakor tartja a Pártok Házában
(cím: Győr, Árpád u. 2. IV. em., nagy tanácsterem).

A közgyűlés napirendje:
1. Az igazgatóság jelentése az 1996. évi üzleti tevékenységről.

2. Az igazgatósági évi számadása, indítványa az eredmény elosztására, az osztalék megállapítására.

3. A felügyelőbizottság jelentése a számadás, a mérleg és az eredményfelosztási indítvány megvizsgálásáról.

4. A könyvvizsgáló jelentése.

5. Az 1997. évi üzleti terv elfogadása.

6. Az igazgatóság és a feb tagjainak választása, díjazásuk megállapítása.

7. Könyvvizsgáló megválasztása, megbízási díjának megállapítása.

8. A vezérigazgató munkaszerződésének meghosszabbítása, díjazásának, prémiumának jóváhagyása.

Az igazgatóság javasolja a közgyűlésnek az 1996. éves beszámoló mérlegének 898 562 ezer Ft egyező eszköz és forrás mérlegfőösszeggel történő megállapítását.

Az eredmény felosztására javasolja a társaság 1996. évi 36 193 ezer Ft adózott eredményének osztalékalapba történő átvezetését.

Az osztalék megállapítására 15 százalékos mértékű előteriesztést ad. [illegible]

A Fővárosi Vízművek Rt.
tájékoztatja érintett fogyasztóit, hogy
1997. március 17-én 22.00 órától
március 20-án 17.00 óráig
a vízcsőhálózat tisztítási munkálatai miatt **Budán,** a Gellért tér, Bartók Béla út, Villányi út, Budaörsi út és a Péterhegyi út vonalától délre, a XI. kerületben, valamint a XXII. kerület egész területén
víznyomáscsökkenés és vízzavarosodás várható.
Az üzemi beavatkozás miatt felzavarosodott víz vas- és mangán-oxidot tartalmaz.
A víz ülepítés után felhasználható.
A Fővárosi Vízművek Rt. kéri a fogyasztók szíves türelmét és megértését. (F)

A RÉDEI KERTIMAG RÉSZVÉNYTÁRSASÁG igazgatósága értesíti tisztelt részvényeseit, hogy
1997. április 24-én 10 órakor tartja éves közgyűlését.

A közgyűlés helye:
Réde-Lesalja, tanácsterem.

Napirendi pontok: **1.** Az igazgatóság 1996-os üzleti évre vonatkozó beszámolója, a mérleg- és eredménykimutatás elfogadása. **2.** A felügyelőbizottság beszámolója. **3.** A könyvvizsgáló jelentése az 1996. évi beszámolóról. **4.** Az rt. 1997. évi üzletpolitikai tervének elfogadása. **5.** Könyvvizsgáló megválasztása, díjazásának megállapítása. **6.** Egyéb.

A részvényesek és meghatalmazottak a részvényeik számának megfelelően szavazójegyet kapnak.

A képviseleti meghatalmazást közokiratba, vagy teljes bizonyító erejű [illegible]

☎ **A Masped-Trias Kft.,** csepeli munkahelyre **pénzügyi osztályvezetőt** keres. Feltétel: németnyelv-tudás, felsőfokú szakképzettség, vagy 15 éves pénzügyi, illetve 5 éves vezetői gyakorlat. Érdeklődni telefonon: 277-5023, személyesen 1211 Budapest, Szikratávíró u. 17–21. alatt lehet. (A071909)

☎ **Baby-sittert** keresünk 11 éves lány mellé Németországba. 216-9433. (A071933)

☎ **Családias** hangulatú, frekventált helyen lévő virágboltomba kolleginát keresek. 06 (30) 332-745. (A071951)

BESZERZÉSI IGAZGATÓT (gépkocsialkatrész)
keresünk tekintélyes múltú, országos szervizhálózat megbízásából, hazai és importalkatrészek központi beszerzésének, anyaggazdálkodásának megszervezésére és irányítására, felsőfokú műszaki vagy gazdasági végzettségű, németnyelv-ismerettel bíró, raktári, logisztikai vagy beszerzési szakember személyében. Önéletrajzát várjuk (poz.sz.: 32210):
Siklóssy és Partner Vezetői Tanácsadó Kft.,
1051 Bp., József nádor tér 8.
Tel.: 266-5235. (F)

☎ **Egy** műszakos konyha 2 fő 8 órás női segédmunkást és 1 fő 8 órás férfi segédmunkást felvesz. Jelentkezés: Központi Élelmezés, IX., Páva u. 39., 7–13 óráig, a konyha vezetőjénél. (A071531)

EXKLUZÍV cégbemutató kiadvány készítéséhez jó megjelenésű, jó kommunikációs készségű, határozott fellépésű, budapesti és vidéki munkatársakat keresünk, kiemelkedő kereseti lehetőséggel. Tel.: 302-1402, 06 (30) 246-307. (B003395)

Fémmunkás-Fémszerkezet Kft. felvesz ügyvezető igazgató mellé műszaki ismeretekkel és gyakorlattal rendelkező titkárnőt. Idegen nyelv középfokú ismerete előnyt jelent. Érdeklődni a 280-6922-es telefonszámon. (F)

ERŐSÁRAMÚ VILLAMOSMÉRNÖKÖKET keresünk alállomási irányítástechnikai rendszerek létesítésére.

☎ **Kutatóintézet** keres közép- vagy felsőfokú munkaügyi végzettséggel rendelkező munkatársat, számítógépes ismerettel, közalkalmazotti gyakorlattal. Bérezés megegyezés szerint. Tel.: 325-7828. (A071908)

☎ **LAKÁSKASSZA-szerződések** értékesítésére ajánlunk mellékállású munkalehetőséget (vállalkozóknak is). Ingyenes oktatás! Sikeres vizsga után kiemelkedő kereseti lehetőség. Jelentkezés: 282-3381, Román Éva, 9–14 óráig. (A071840)

☎ **Lakáskassza!** 157-0758. (A069737)

☎ **Lakástakarék-pénztár** pénzügyi szolgáltatásának értékesítéséhez munkatársakat keresünk, vezetői ambícióval. Ingyenes képzést biztosítunk. Jelentkezni rövid önéletrajzzal: 1554 Budapest, Pf. 127. (A072022)

Magyar–svájci gazdasági tanácsadó kft.
vállal cégalapítást, kettős könyvelést, adótanácsadást, könyvvizsgálatot német nyelven is.
ABT-Consulting Kft.,
Budapest.
Tel./fax: 165-2945,
165-2767. (F)

☎ **Logisztikai** vezetőt keresünk műszaki végzettséggel, termelésszervezési ismeretekkel, angolnyelv-tudással, kelet-pesti régióban lévő, nemzetközi partnercégünkhöz. MULTI-MAN Kft., tel.: 118-7534, 118-1177. (A071868)

☎ **Magán** fogorvosi rendelő Budapesten fogorvosi állást hirdet. 1386 Budapest, Pf. 906/7. (A071441)

☎ **Munkalehetőség Németországban,** meghatározott időre. Munkavállalási engedélyt megszerezzük. Németnyelv-tudás, jogosítvány előny. Németül írott önéletrajzot kérünk. Érdeklődni telefonon, a 00-49-171-275-4655, hétfőtől szombatig, 8–20 óráig. (A071906)

Csőtávvezeték-építésben jártas

Ügynökök NE kiméljenek! Szakembereket keresünk üzleti hálózati adatbankunkba az értékesítés bármely területéről (fogyasztási cikkek, élelmiszerek, szórakoztatóelektronika, egészségügy, pénzügy, biztosítás stb.). Szívesen látunk kezdő vagy tapasztalt jelentkezőket, akik üzletkötői, vezetői vagy hálózatirányítói pozíciókban szeretnék karrierjüket építeni. Az ajánlott pozíciókba megbízóink térítésmentes képzést és kiemelkedő jövedelmet biztosítanak! Fényképpel ellátott önéletrajzaikat az alábbi címen várjuk: dr. Füredi Júlia, Pinpoint Consulting, 1125 Budapest, Kútvölgyi út 49.

Osztrák tulajdonban lévő
élelmiszer-ipari cég
MERCHANDISER (POLCRENDEZŐ)
hölgyet keres BUDAPESTRE.
Amit kínálunk: – versenyképes jövedelem, – önálló munka egy fiatal csapatban. ***Amit várunk:*** – minimum középfokú végzettség, – saját gépkocsi, – gyakorlat, – maximum 35 éves életkor.
Kérjük jelentkezését
(önéletrajz, bizonyítványmásolatok, fénykép)
1997. március 24-ig küldje el
az alábbi címre: 9002 Győr, Pf. 106. (F)

☎ **UNIX** (LINUX) operációs rendszer, TCP/IP hálózat (Nameserver, Mail stb.), NetWare hálózat, Windows '95 ismeretekkel rendelkező rendszergazda jelentkezését várjuk a 213-0347-es telefonszámon vagy küldjön szakmai önéletrajzot: 1537 Budapest, Pf. 453/466. (A071960)

Várpalotai magángyógyszertár keres fiatal munkatársakat azonnali belépéssel, versenyképes fizetéssel. „EMPÁTIA 13" jeligére kérjük a válaszokat: MAHIR, 8200 Veszprém, Pf. 104. (66804/1H)

VILLAMOSMÉRNÖKÖT
(szünetmentes áramforrások, akkumulátorok)
keresünk szakterületén piacvezető, eredményes magántársaság tulajdonosa mellé
CÉGVEZETŐNEK,
[illegible]

U. Vasárely

VICTOR VASARELY ÚJVIDÉKI KIÁLLÍTÁSA

Az újvidéki Művelődési Központ Képtára, 1985. szeptember 5—20.

Hid 1985

A Vasarely-kiállítás színhelyéhez, az újvidéki Radivoj Ćirpanov Munkásegyetemhez közeledve észrevehetjük, hogy az épület kétségtelenül emlékeztet az odabenn látható művészi alkotásokra. A híres művész képei ugyanis nem ismeretlenek az itteni művészetkedvelők előtt, nem jelentenek felfedezést. A művész már kiállított a Ljubljanai Nemzetközi Grafikai Biennálén, ahol díjat is kapott, az Újvidéki Képtár pedig 1971-ben, a ljubljanai biennálén megvásárolta egy díjazott képét. Két évvel később Zágrábban mutatkozott be a Tendencije 5 elnevezésű kiállításon, s ekkor a televízióban is hallhattuk rövid, de meggyőző nyilatkozatát.

Ezért ismerjük fel könnyen a „Vasarely-motívumot". A napsütésben ragyogó, egy másik, előző kor urbánus környezetébe beékelődő függőleges tömeg sokszorosított vonalakból álló színképcsoportja az „új világot" jelenti be.

Ennek az „új világnak" a vízióját látva, Vasarely a második világháború után hamarosan „a kinetikus, multidimenzionális művészetet javasolta, a közösség művészetét, amely absztrakt és természetesen közelebb áll a tudományoshoz". A közösségből kiindulva abban bízott, hogy megszűnik az „elitizmus" és az egyenlőtlenség azok között, akik (a vagyonosak) vásárolhatnak, s akik (a szegények) nem juthatnak hozzá a művészi alkotáshoz. A hatvanas évek műszaki forradalma, a nyugati társadalom gazdasági megszilárdulása, a magas életszínvonal és az óriási fogyasztás kedvezett Vasarely felemelkedésének.

A géppel előállított, korlátlan példányszámban megjelenő optikai művészet, amelynek alapja a tudományos *perfekció* — mind a koncepciót, mind a kivitelezést illetően —, lehetővé tette, hogy bárki hozzájusson a kiváló minőségű művészi alkotáshoz. Ez a fogyasztói társadalom „fogyasztói művészete". Az informellel, az ugyanabban az időben megjelenő művészeti irányzattal szemben az op-art — amelynek Vasarely vitathatatlanul egyik kezdeményezője — a világnak derűsebb látomást kínált. Az informel tagadta a célra törekvést, a súlyos válságot vetítette előre, a múlt tapasztalatai alapján a megsemmisülés veszélyét sejtette. Vasarely optikai kísérletei ezzel szemben mintegy előkészületet jelentettek a jövő kibernetikai városainak áhított jóléte felé, amelyet a megfontolt és ésszerű társadalom teremt majd meg.

Sajnos, az idő nem igazolta Vasarely és követői idealista látomásait. A társadalmi eseményekre reagálva hamarosan újabb változások következtek be azoknak az alkotói elhivatottságában, akiket megrázott az emberiség veszélyeztetettsége. A végső kétségbeesésben, még az a kérdés

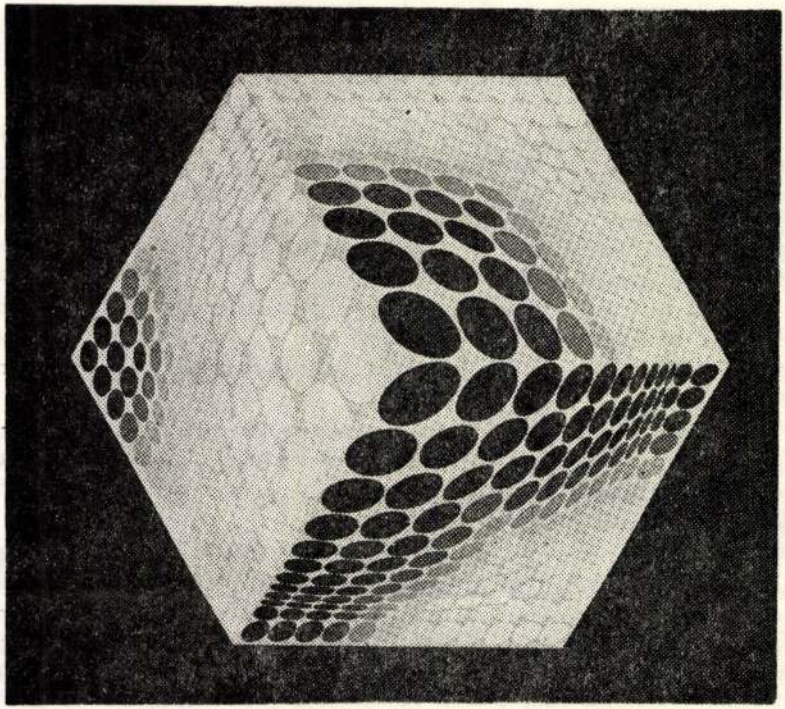

is fölmerült: vajon a művészet mindörökre elveszett, halott?! Nyilvánvaló, hogy a Vasarely művészetét létrehozó végtelen optimizmus csupán epizód az emberiség történelmében.

Habár a „bináris szerkezetek" és a mértani szabályok művészete a csodálatos (most is tartó) optikai-kinetikus kísérletek egyike volt, amelyet humánus indítékok ösztönöztek, mégsem vált „egyetlen lehetséges" művészetté. Sőt, még azt a javaslatot is, hogy a hagyományos művészet kihangsúlyozott individualizmusát az alkotói folyamat matematikai kodifikálása váltsa fel, maga Vasarely veti el opusával. *Művei egyedülállóak és sajátságosak!*

Rendkívüli alkotói töltéssel építette be önmagát is a kifogástalanul megszerkesztett mechanizmus „intézményébe", mintegy arra „programozva be" magát, hogy tökéletes megvalósításokat hozzon létre, számtalan új, alkotói változatot teremtve. Ezáltal a művészettörténet korszakot jelző feledhetetlen alakjává nőtt, művei pedig a képzelet, a tudomány és a technika csodálatos szimbiózisát képezik.

Azonban sem a kiállítást befogadó toronyház, sem a Vasarelyéhez hasonló művészet már nem jelent eszményképet az új nemzedékek számára. Ők már saját, önálló felfedezéseket igényelnek...

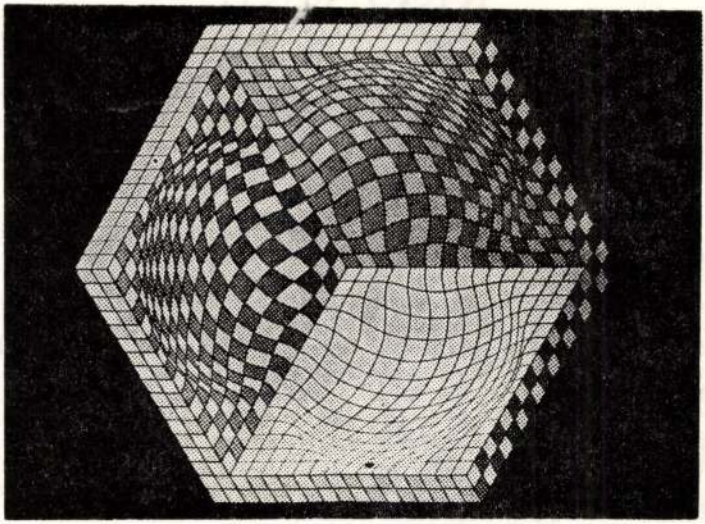

A kaleidoszkóp, az idősebb nemzedék feledhetetlen játékszere, már nemigen foglalkoztatná a mai kicsinyek képzeletét. A henger alakú, ellenállhatatlan „varázsdobozt" kinyitná a gyermekei kíváncsiság, és közönséges tükörcserepekre meg régen elszopogatott csokoládé sztaniolda-rabkáira hullana szét.

Gyermekkorában a művész is bizonyosan forgatta a kaleidoszkópot, amelyben színes alakzatok szenzációi váltakoztak. Később ezt a játékot autentikus opusszá tette. Vasarely tehát mégiscsak egyedüli, megismételhetetlen! Minden más, így a személytelen, tökéletes „alkotói ipar" elképzelése is csupán kaleidoszkóp — ha a tarka hártya nem rejti a titkot, amelyet emberi alkotói sajátosságnak nevezünk!

KARTAG Nándor fordítása *Bela DURANCI*

KRÓNIKA

AZ AGY PLÉNUMA — A Kanizsai Írótábor keretében a számos író—olvasó találkozó és a már hagyományos Majtényi utcai megemlékezés mellett szeptember 14-én megtartotta plenáris ülését a Forum Könyvkiadó önigazgatási testülete, az Alkotók Gyűlése. Nyilvános vitára bocsátották a Kiadó 1986—1990. évi középtávú fejlesztési tervjavaslatát és megvitatták az 1986. évi kiadói kerettervet. Az AGY Elnöksége és a Kiadói Tanács decemberben összegezi majd a vita eredményét. Az AGY plénumán az Elnökség javaslatára úgy döntöttek, hogy 1986-ban az évente meghirdetett regénypályázat mellett ifjúsági regények írására is kérnek fel alkotókat. A regénypályázatra Várady Tibort, Bogdánfi Sándort, Podolszki Józsefet, Benedek Máriát, Urbán Jánost, az ifjúságiregény-pályázatra pedig Fehér Ferencet, Dudás Károlyt, Burkus Valériát, Beder Istvánt és Jódal Rózsát hívják meg. A pályázat új bírálóbizottságának tagjai: Thomka Beáta, Szeli István és Fekete J. József.

CSÉPE IMRE EMLÉKNAP — Szeptember 20-án tartották meg Kishegyesen a hagyományos Csépe Imre emléknapot, amelyen megkoszorúzták a Csépe-emléktáblát, megnyílt a Forum Könyvkiadó köteteiből összeállított kiállítás, majd díszülést tartott a Csépe Imre emlékbizottság, amelyen Bori Imre beszámolt az elmúlt időszak munkájáról, s megválasztották a jövő évi bizottság tagjait. Utasi Csaba felolvasta Gál László róll szóló értekezését Csordás Mihály pedig Csépe Imre humoráról tartott előadást. Az Ady Endre Általános Iskolában Bányai János, a Forum Könyvkiadó főszerkesztője megnyitotta Maurits Ferenc Brasnyó István, Bognár Antal és Tari István írásaihoz készített illusztrációinak tárlatát. A gazdag műsor zárórendezvényeként vidám esten vehettek részt az érdeklődők, amelyen fellépett a Tiszavirág együttes, a községi szavalóverseny legjobbjai, valamint az Újvidéki Rádió színművészei.

Az alábbiakban közöljük Rajcsán Istvánnak, a Forum Könyvkiadó Kiadói Tanácsa elnökének megnyitó beszédét, Utasi Csaba Gál-tanulmányát pedig novemberi számunkban tesszük közzé.

Kishegyes polgárai, kedves vendégek!

Köszönetet szeretnék mondani a házigazdáknak a Forum Könyvkiadó nevében, amiért lehetővé tették azt, hogy a Csépe emléknapok egyik rangos rendezvénye bemutassa a Kiadó munkáját és munkájának eredményeit.

A Forum Könyvkiadót, mint ismeretes, 1957-ben azzal a feladattal alapították, hogy a jugoszláviai magyar könyvet ápolja, megjelenését biztosítsa és útjait egyengesse az olvasó felé. Az azóta eltelt évek során a Forum kiadó gondozásában több mint 1500 könyv jelent meg, az 1500. éppen az év elején: regények, elbeszélés- és verseskötetek tanulmánygyűjtemények és monográfiák, szakmunkák és tudományos gyűjtemények, politikai füzetek és a munkásmozgalom dokumentumai. Egy egyre teljesebbé váló nemzetiségi kultúra önismeretének és önkifejezésének legtöbbször tartós értékű művei ezek, amelyek egyúttal a Jugoszláv Kommunista Szövetség nemzetiségi politikájának, az önigazgatás hatékonyságának megkerülhetetlen bizonyító érvei. A több mint 1500 könyv tehát nem egy valóságos könyvtár állománya csupán, hanem tényszerű bizonyí-

VASARELY

P. Szabó Ernő: Variációk térre és mozgásra. = Uj Mo. II. évf. 54. sz. 1992 márc. 4. 11. p.

Wien: Kunstforum, Vasarely Ziill 1992
Museum Moderner Kunst, Nam Jun Paik Ziill 1992

TARTA

Az i

Sor-szám	Kelt	Iktaté-szám	Tárg
			15 % ~~ex~~ ~~[illegible]~~ 30% Nem [illegible] -2. 3-4 % - lepelit 2 [illegible] - Közvetlen [illegible] [illegible] Hul[illegible]

VASARELY Viktor

GOLOVICS Lajos: A díszdoktor árfolyama. =
Mükincs Figyelő, 1992.1. 6.p.

ıtúra, lent deszka
öbbiekhez hasonló:
udvar felőli ambi-
önséges, zöld kály-
mélyes puhafa ágy
mazsák; 3 lószőrrel
egyik kék stráfos
onból, a harmadik
két ágyban egy-egy
artonból, pamuttal
zepén zöld selyem
ony lepedőkkel be-
násik fele a T. betű
, nagyobb karszék;
ıagyságú, vászonra
vozott pártákkal.
túra, alul deszkával
ez hasonló, egyik az
t. Szintén az előbbi-
tott ablaka a kertre
n, mely a következő
gál.
ja — melyek közül
zéd szobába nyílik,
a, valamint közönsé-
előbb leírt szobában

öli szegletében van,
ıbitusra nyíló közön-
felé, az utcára néző
ıben az előbbiekhez

el helye, melyben 14
es ajtaja az ambitus-

boltha ajtásos, az alsó

VASARELY

Illegálisan adtak el Vasarely müveket. = Magyar Nemzet, LV.évf.134.sz.1992. junius 6. 16.p.

művészi teljesség̈re csendí
rendű szellemi magatartás
len tiszta hangon, amely n
nem rajtuk és bennük megér
tehetségéhez méltó áhitatt

Céloztunk már Basch f
a magyar művészetben. Nyug
elszigeteltség illeti meg
a meghatározás azonban nem
komoly művészi rangot. Saj
nem is sejtetheti azt a vá
nos motívumu képein is arr

VASARELY

SERES Attila; Képeimmel a festészetet tagadtam : Vasarely-interju Párizsból. = Népszabadság, 50.évf. 15.sz. 1992. január 18. 13.p.

Klie Anna: Beteg asszony

nézet. Mélyen átérzi fiatal művészünk azt a munkás-
yből származott, érzi ennek a világnak égő realitását,
fejezi ki. Számára ez a realitás nem rokonszenvező
n, mint ahogy nem egy művész kívülről kóstol bele
:y leereszkedik, vagy még ennyire sem jut el, csupán
ait ismeri fel — művészünk számára ez a világ és ez
en élmény, amelyet nem szenvelgő, érzelgő dallamocs-
tériás vonaglással fejez ki, hanem pozitív erővel, a
sosztály reális és pozitív szemléletével.
sorolhatjuk ezeket a munkákat.
ort inkább kísérletszerű *(2. és 3. kép),* itt *zárt keretbe*
lanivalóit, mintegy kis színpadon mutatja be a *mun-*
keivel, a másikon egy óvóhely feszült, kesernyés han-

VASARELY

Zay Balázs: Vasarely vászonbán. = Magyar Hirlap, 25.évf. 1o9. szá, III.p.

Wien,Kunstforum,Vasarely kiáll.,1992

etimes tested the strength of a 'tortoise' driving a chariot across the top of it.

VASARELY

TARDOS János: A titokzatos Vasarely ügy. =
Mgayar Hirlap, 1993 május 19. 19.ill.

Levárdy Ferenc 621
Lévay Botondné 1247
Lévay Endre 1157, 1181
Levin, Les 1465
Lewis, Gillian M. 235
Ligeti Erika 2098
Ligeti Pál 1192
Liipola, Yrjö 2099
Lindner Magdolna 1346
Lintner Sándor 2227, 2299
Liotard, Jean-Étienne 1077
Lipszky János 1078
Lissák György 56, 1672, 280
Lisztes István 2101
id.Litván György 110, 1905

VASARELY

SZILAS Zoltán: A század gyermeke : Beszélgetés Victor Vasarelyvel. = Uj Magyarország, 1993. május 15. 17. ill.

Vasarely

Pert nyolt a Vasarely család. = M. Nemet,
1993. április 13. 16.

stb. 2 gyerek volt Retinitis pigmentosa[1]-val mint különös eset, és sok más. 1/2 1-kor készen voltam.

Minthogy ma állandóan esett, minden gyerek, mind a 8 a gyerekszobában volt, nagy kerek tornyokat építettek, Karli beleállt, és mindent ledöntött. — Olyan kedvesen játszanak együtt. — Micsoda boldogság a nagy család! — Azután Mamival bementem az úgynevezett császárszobába, és megbeszéltük, hogyan lehetne a vendégek számára megcserélni a szobákat. A fürdőszobát áttenni stb. — Ilyenek vagyunk mi emberek, amíg élünk, mindig szépíteni akarjuk az otthonunkat, házat, kertet. Szerencse ez a művészetre nézve, de ami minket magunkat illet: milyen kevés ideig éljük át a megszépítés örömét! Azért csak az örök értékeket keressük! Mindent Istenben! —

Ma megérkezett Maminak Hegi botanikája, nagyon örült neki. Az én drága jó aranyszívű kis feleségem, áldja meg az Isten!

Június 26.

Gazdag operációs tevékenység. —

Először egy szürkehályog, egy iridektómia seclusio pupillae[2]-nél, egy discisio, egy kisebbfajta diónagyságú epittalion[3] kiirtása a felső szemzugban, egy pterygium, két könnyzacskó, orrjárat megnagyobbítása éles kanállal. —

Délután Mamival és a kisgyerekekkel a gyümölcsösbe mentünk, és mind segítettünk gyomlálni. Nagyon mulatságos volt a kicsiknek. Gyakran elkezdett valami

VASARELY

Vasarely 85 éves. = Uj Magyarország,1993. április 8. 1.p.il

Victor Vasarely üzenete. = Magyar Nemzet,1993. április 9. 11

SERES Attila: Születésnap betegágyban [interju]. = Népszabadság,1993.április lo. 15.ill.

IM EIGENVERLAG DES MUSEUMS

VASARELY

Riall. Újvidék, Művelődési Központ Rejtása, 1985 sept 5-20.

ism. DURANCI, Bela: Victor Vasarely újvidéki Riállítása. = Híd, 49, 1985, 10. 1429-1431. ll

BONNE
K. D. Brach
H. Pohl, K

VASARELY, Victor

Wagner István

Vasarely a presszóban

[kiáll. Penta Hotel]

Magyar Szilenp, 1986. okt. 9. 4.

Vasarely

- ogy -

Vasarely - kiállítás a Penta galériában

Magyar Nemzet. 1986. aug. 30. 9.

VASARELY Viktor festőművész kiállitása
Bp, Mücsarnok, ~~1972~~ 1969

Ism. Mezei Ottó, Képzőművészeti Almanach,3.k.
1972. 73.-77.

Vasarely

MEZEI Ottó:

Vasarely utja

Nagyvilág, 1971. 7 sz. 1083-1086.

Vasarely

Molnár Károly: Vasarely. =
Új T. 85. jún. 2. 22-ill

"HOMO HUMUSZ" — Szemethy Imre és Gaál József kiállítása

Vasarely

V. J.

Ujabb Vasarely-mű a Délinél

Magyar Nemzet, 1986. június. 18. 4.

Szilágyi Gábor fotóit tartalmazza.

A kiállítás köré, mintegy annak ürügyén, nagyszabású műsor szerveződött, a For-X terem előtt (VI., Andrássy út 81.). A határ valóban a csillagos ég a színpad és a közönség feje fölött. A föllépő művészek **Pitti Katalintól Szikora Róberten** át egészen **Somálg**, a búgó hangú avantgárd „éjhölgyig" valamennyien gázsi nélkül vállalták a szereplést. A kiállítás és a rendezvény egyszersmind hagyományteremtő szándékkal jött létre. A célból, hogy fölhívja a figyelmet a **Souvenir Alapítványra**, amely fiatal művészeket kíván támogatni és díjazni. A díjkiosztásra minden év szeptemberében kerül majd sor.

A buli végén a közeli Kolibri Pince sűrű cigarettafüstjén hullámzó életmoraj. Élet, kis „é"-vel. De élet. Zöldellő aranyalma, kis kukaccal, az alapítvány emblémája. **(mihalicza)**

VASARELY Victor

MÜLLER-MEHLIS, Reinhard: Victor Vasarely. = Weltkunst, Jg. 54, Nr 23. 1984 3671.p.ill.

97 qui nunquam male nunqu

sohasem cse

97 Isti lurcenos Grammati

99 Omne regnum in se divi

meghasonlott

loo recognoscirozni = kiny

loo conditio sine qua non

lol insolvensek = fizetésk

lo2 commissarius = kormány

lo4 commentarius = magyará

lo7 rescriptum = leirat

lll barbaricum glossarium

VASARELY

Bodri Ferenc

Kiskönyvek Vasarelyről

[rec.] Ragon, Michael: Szinszvány

Ferrier, Jean-Louis: Nigyszemkört Vasarelyvel. Bp. Corvina, 1982

Alföld, 1984. juli. 35. évf. 7. sz. ~~80~~ 90 - 92.

presentativity, has lost much of its attraction, especially vis à vis the Documenta of Kassel. But it recent times, owing to the exciting exhibitions in the central Italian pavilion such as the show examining the connections of art and science four years ago—it has regained its significance.

—How do you evaluate the stalemate after new painting, when even neo-geo has been driven back and replaced by the new versions of concept and minimal art, installations?

—I must tell you sincerely that I found the standard of this year's Biennial much lower than of the previous; this applies especially to the national pavilions. The Dutch, Spanish, Belgian and South-American participation of generally high quality is very mediocre this year. Strangely the Dutch, with *Bob Scholte,* and also the Spanish, came with a kitsch-paraphrase of the theme of Venice. The Spanish increased it to absurdity with the help of a ten-metre stiletto-heeled shoe shaped as a gondola and the ritual-funny assemblages; but it was much ado about nothing: in this genre the *Vetõ–Méhes* couple had produced much more convincing works in their time.

—Deliberately unemotional, figuratively conceived persiflages dominated the scene; I think the title of Renato

1021

1983.III.12. 4,25 Faragó

Jó reggelt!

- Tegnap késő este Budapestre érkezett Vásárhelyi Győző. Vagy ha ezen a néven jobban ismerik Victor Vasarely. Szónási Sándornak a repülőtéren beszélt látogatásának céljáról.

- Fölajánlották nekem a Zichy kastélyt, ahol egy muzeumot, egy grafikai plasztikai festői, épitészeti főiskolát is fogunk létesiteni és tekintettel arra, hogy a restaurációja ennek a kastélynak elég hosszu ideig tart, az alatt a kiállitott anyagnak egy részét elvittük a Szépmüvészeti Muzeumba ugy és ottan már három vagynégy hónap óta ki van állitva. Akkor én nagyon nehezen jártam egy elég súlyos operáció miatt úgy, hogy a fiamat küldtem el, aki jelen volt a kiállitáson. Tehát hivatalosan tulajdonképpen ez a kiállitás még nincs megnyitva. Én délelőtt úgy fél tizenegy tájban ott leszek, lesz egy diskurzus épitészek, a festők, az ujságirók, pszichológusok és egyéb foglalkozások ugye, amik bozonyos fokig hozzátartoznak a szépmüvészetnek a köréhez.

- Hozzátartoznak, csak egyet tessék megmondani, hogy a pszichológus mit keres ebben a társaságban?

- A szineknek és a formáknak van egy pszichológiai törvénye. És a szin egy pszichológiai hatást vált ki az ember érzelmi és

VASARELY

és érzékvilágában. Minden embernek tulajdonképpen megvan a saját szeretete ilyen és ilyen művek irányában ugye, de viszont ez nem jelent semmit, ez egy kondicionálás kérdése ugye. Nem szabad elfelejteni ugye azt, hogy a a reneszansz egy ujitás volt és most egy klasszicizmus lett belőle. Tehát amit most néma csinálunk ugye mint avantgadista művészetet, 200 év mulva szintén besoroljak a klasszikus művek társaságába.

- Mondja, hogyan érzi magát, mint jövendő klasszikus ezek szerint? Mert hát valószinü, hogy ön is beletartozik majd ebbe.

- Én egy ujitást hoztam be ugye, én szerintem olyan rendkivül fontos. A beszédnek ugye van egy alfa-bétája. A zenének van egy szolfézse, csak a festészetnek nem volt abc-je. Kivéve bizonyos fokig a népmüvészet a mikrokozmosz, kis struktúrák olyan, mint például a sejteknek az elosztása, olyan mint például az atomoknak az elosztása ugye, ebből csinálta kérenszépen egy cstilust, amit kinetizmusnak hivok. Végtelen variációt engednek meg, nem is szólva a szinekről. A szivárványnak a háron szinéből 2500-3000-4000-5000 szint lehet csinálni. Én ebből csinálta egy alfabétát, amit planetáris folklórnak nevezek és a-mi tulajdonképpen egy tanitási szisztéma. A fiatal embereknek, hogy ha más a izéjük is a választásuk és kivánságuk, akkor is kénytelenek elfogadni azt, hogy ez a szin világos azért ugye, mert egy sötét alapon áll, ez a szin sötét azért, mert egy világos alapon áll ugye. Ez az elementáris lényeg.

- Még egyetlen kérdést engedjen meg gyorsan.

- Tessék!

- Hogynikorra fejeződik be tulajdonképpen az épület rekonstrukciója, amelyről beszéltünk az előbb?

- Énnekem az az érzésem, hogy körülbelül nyolc hónap mulva, egy év mulva a legkésőbb, ugy hogy 1985-ben megnyithatjuk. Lesz egy muzeum-rész, lesz egy festői rész, lesz egy grafikai rész, lesz egy dekorációs rész, az összes müfaját a szépmüvészetnek képviselni fogjuk és példákkal fogjuk bemutatni ugye, hogy hogy alakulnak át a dolgok.

1983. III. 12. Televizió 19,30 Áné

1021

TV Hiradó 1.

- Victor Vasarely y világhirü magyar származásu képzőművész ma a Szépmüvészeti Muzeumban Előadást tartott a magyar művészek számára. Ebben körvonalazta egy majdan Budapesten létesitendő Vasarely-alapitvány terveit. Erről kérdezték őt munkatársaink Bayer Ilona és Hadházi László.

- Ön egy 400 mütárgyból álló kollekciót adományozott az óhazának. Ennek egy része látható itt a Szépmüvészeti Muzeumban októberben megnyitott tárlaton. Vajon a többi mütárgyat mikor láthatja a budapesti és a magyar közönség?

- Fiatal koromtól fogva egészen napjainkig mindenből adtam egy-egy példányt és vannak még félretéve dolgok, amiket majd kellő időben és kellő módon a hely megszabása után el fogok határozni.

VASARELY

- Hol lenne ez a muzeum?

- Hát kérem, a Zichy-kastély ugye Óbudán, restauráció alatt áll, mégpedig azért, hogy ebből a Zichy-kastélyból csináljanak egy kulturcentrumot, és ki kell terjeszteni ezt a dolgot ugye a fiatalság oktatására, ugye, és főleg megmagyarázni, megértetni velük azt ugye, hogy a képzőművészet hihetetlen fejlődéseken ment keresztül.

- Kikkel dolgozna együtt ebben a létesitendő budapesti Vasarely-központban?

- Kérem, ugye ez a fő probléma, mert muszáj egy csoportot létesiteni, akinek meglesz a lehetősége arra, hogy

- Kikre gondol? Iparművészekre, épitészekre, képzőművészekre?

- Én azt mondom, hogy kb. egy 10 tagból álló csoport kell, akik nem tanárok lesznek, hanem, akik specialisták lesznek ugye, szóval ezeknek a segitségével ugye ki fogjuk pontosan dolgozni a budapesti intézménynek a programját, ugye, amelyik tulajdonképpen szabad lesz, ott nem diákok jönnek, hanem azok, akik akarnak, ugye, akkor jönnek, amikor akarnak, ugye, mert a tanitási szisztéma nem lesz a régi klasszikus iskolás szisztéma, hanem egy automatikus szisztéma.

1985.III.12. Kossuth 16,oo/Rézbányayné

1021

168 óra

Műsorunkat kedves hallgatóink kultúrális témával folytatjuk.

Viktor Vasarely, aki tegnap este érkezett Magyarországra, ma délelőtt az Szépmüvészeti Múzeum könyvtárában találkozott magyar müvészekkel, újságírókkal, tiszt lőjével. A másfélórás baráti beszélgetés néhány részlete következik most Ránki Júlia válogatásában.

- A Szépmüvészeti Múzeumban jelenleg látható Vasarely kiállítás része annak a 4oo müvet számláló adománynak, amelyet Viktor Vasarely felajánlott Magyarországnak. A teljes gyüjtemény egy leendő budapesti Vasarely Múzeum alapja.

A bejelentést követ kérdések Vasarely egész életmüvét érintették. A válaszok azonban kiterjedtek más témákra is, mint ahogy Vasarely müvei sem szoríthatók egy-egy kategoria keretei közé.

- A müvész addig, amíg él és addig amíg alkotni tud, megmarad egy egyéniségnek ugye, de amit feltalált és amit hirdet, az a közösségé, az a fiatalságé, azt tanítani lehet világszerte, könyvekben. Azért határoztam el, mindent leírtam és mindent pontosan megmondtam, hogy tulajdonképpen miről van szó. Természetesen franciául. Most megindult a magyar fordítási szisztéma, amely még tudja engedni azt, hogy magukévá tegyék.

- A most következő részt fogjuk fel úgy, mint Vasarely Ars poeticaját.

- A város ne ragaszkodjék ahhoz, hogy az a mü Vasarelynek legyen írva tekintettel arra, hogy a stílusa maga azt fogja mondani, hogy Vasarely eredeti. Kell egy világstílust csinálni, amilyen a folklór volt világszerte, ahol mindig volt egy kis egyéni differencia, egy kis egyéni tehetség. De viszont azalapja, a bázisa a kreációnak, az egy stílus. Mennyi ideig fog tartani ez a stílus, nem tudom. Hogy fognak kialkulni a jövő városai, teljesen lehetetlen kiszámítami. Itt arról van szó, hogy a fiatalságnak adni kell az ABC-t, egy technológiai lehetőséget arra, hogy minden körülményekközött, minden időben, holnap , holnapután, 1o év múlva, 2o év múlva alkalmazkodjék a napi szituációhoz és próbálja egy

VASARELY

egész csoportnak a közreműködésével, az építészek, a mérnökök és természetesen akit művésznek neveznek, akik lehetnek grafikusok, dekoratőr festők és így tovább. Ezeknek a közreműködése dőzőleg történjék meg, ne pedig akkor, amikor a ház felépített és akkor azt mondja, futtyentsenek egyet és egy híres festőnek azt mondják: no, ide csináljon valami szépet. Egy gondolat, amelynek értéke van, életben marad és a fiatalság átveszi egyrészét. Hozzátesz újabb dolgokat, felhasználja és a dolog folytatódik. Ez fennáll a zenében, ez fennáll az irodalomban, ez fennáll a matematikában fennáll a tudományokban, miért ne álljon fenn a festészetben?

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

INTERNATIONAL
HERALD TRIBUNE

1021

INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE, FRIDAY, SEPTEMBER 11, 1981

Victor Vasarely

The 'Plastician' Whose Optical Creations Are Making the Prototype a Rich Man

By Jeffrey Robinson
International Herald Tribune

GORDES, France — Op Art has to do with the combination of shapes and colors to produce a sense of movement. The word "kinetic" is often used interchangeably with "op" (for optical), and art historians generally agree that it got its impetus from the Bauhaus movement in Germany, and they frequently credit a student of the Bauhaus school as being the father of the Op Art movement. That man is Victor Vasarely.

"Optical effects exist basically in the eye and mind of the person who sees my work," he says. "That means the work completes itself only when looked at."

And looking at Vasarely's work is fairly easy to do because it seems to be everywhere. You find it in museums and in cities, on textbook covers and on posters. Less often you find it in serious art galleries, and only rarely do you find it at auctions. But then, Vasarely doesn't necessarily care for the use of the word "artist."

"I consider myself a plastician," he says, and then launches into a 45-minute lecture on the history of art. He summers here, where there is a medieval castle he has converted into a museum for his works. This is 30 minutes or so from Aix-en-Provence, where he has created a foundation that serves as another Vasarely museum.

His speech seems well prepared. The kind of talk he gives to all interviewers, the way he also gives them catalogs of his museums, in whatever language the interviewer wants to read. When asked for a photo, he calls forth someone who produces two huge black notebooks filled with plastic sleeves filled with photos. Stacked one on top of the other, the two notebooks measure nearly 18 inches thick. He selects a photo, and behind it are more of the same. That is followed with typed pages, stapled together, of biographies and bibliographies and histories of just about everything he has done. Twenty-nine pages in all, an up-to-date edition of the biographies and bibliographies that appear at the end of the museum catalogs.

The lecture continues. "The Renaissance created variations in existing styles, but nothing new. It was the Bauhaus that insisted things must change. I am a student of the Bauhaus. Easel painting is not the only valid form. It is wrong for an artist to think only of exhibitions, publicity, and art for art's sake. It is wrong for him to create works that have nothing at all to do with making the world more beautiful.

"I won't get bogged down with the word artist. I'm a promotor of an idea, a servant of humanity. What does the word artist mean? Every singer calls himself an artist too. That only has to do with technique. None of them have ideas. Most of them don't have any talent. I call my work prototypes of an original idea. Everything I do is a point of departure."

Jeffrey Robinson

Vasarely: head and work superimposed.

What he means is that once he comes up with an idea, he has it translated into any number of various forms. His prototype may appear eventually as sculptures, silk screens, lithographs, murals, postage stamps and (rather than "or") whatever other forms he might think of. "It depends on what's needed."

Working with 220 different colors (he calls them "nuances") and anywhere from six to eight assistants in his Paris studio (he employs a total of 50 people divided between Paris, Aix and Gordes, with more to be added to the payroll when he takes control of the Vasarely Center in New York) he begins with a prototype. He says he averages one a week. Most of them are in the form of collages, which are then blown up to larger sizes by his assistants. A series of photos is taken in four different sizes of film, and with six copies of each. The 24 negatives (or slides) are then either cataloged for future use, or sent to be printed as lithos, silk screens, posters, art prints, whatever.

Vasarely himself does not bother with the more mundane aspects of his work, preferring "to concern myself with creation and supervision. This is nothing new. It has always been this way. Michelangelo worked with 18 to 20 students who did his work for him. He might have added touches here or there, but mostly he supervised. And he didn't even pay them."

Vasarely, on the other hand, pays his bills. The foundation at Aix cost more than 30 million francs (about $5.1 million). To restore and establish the museum here was another 15 million francs. And he paid for it himself. There is also the New York center, and a Vasarely Museum in the house where he was born 73 years ago in Pecs, Hungary.

"I've never taken any money from any government. I sell my work to finance my projects. I sold very well during the '60s, but the big rush came in 1970 and lasted about five years. For instance, one day a man came to see me in my studio in Paris carrying a suitcase. He had been sent by the German industrialist Gunther Sachs and he wanted to buy 30 paintings all at once. The price was 100,000 francs a painting. The man opened the suitcases and it was filled with cash. And that is only one example. During those years, this happened more than once."

To understand the size of the Vasarely operation, you have to do a little math. He does 50 prototypes a year, and says he has 40 years' worth of them. In silk screens alone, with editions of 250, that makes half a million pieces of paper. Those are signed and numbered. They can sell in his museums for anywhere from 300 to 1,000 francs.

Because there are frequent similarities between certain works, the question has to be asked if he uses the same plate to make different editions, simply changing the colors to make them different. His answer is an emphatic "no." His editions are printed from photos of the prototypes, but he says he very carefully controls them. "I sign and number them myself. The size of the edition is always made quite clear. I can sign and number 500 sheets of paper in just under two hours. And when I number an edition to 250, that means there are only 250. I'm not Salvador Dali."

What happens to the plates is another matter. "I suppose they are destroyed." At least they are supposed to be. But then he adds quietly, "However there are unauthorized copies on the market."

"You're very business minded," he says, and suggests it would be better to talk only of his work. "My work is divided into two parts, pictorial and theoretical." He points out a passage he has written for his catalogs, a few lines that show how he arrived at his creative position: "I drew well, I had a faultless technique, subjects suggested themselves by the hundred. In any one of these trends I could have made my way as a painter. I was gifted. I sold well. But I felt in myself the inexhaustible virtuality of a path not yet surveyed."

He follows that with the hint that there is much to learn by carefully studying the works on view in his various museums. "Look at the other artists of this era, and then look at me. Chagall for instance. He does the same thing all the time. And Picasso. He spent 30 years doing strange faces. But me, I can personally point to at least 30 different periods of my work."

And each period is, of course, good for a lot of prototypes.

Sox, 6-5

lead and cruising to an 8-5 victory. The barrage made right-hander Bert Blyleven an 11-game winner.

Braves 9, Astros 0

In the National League, in Atlanta, Phil Niekro won his 240th major league game and Bob Horner hit his 100th major league homer as Atlanta crushed Houston, 9-0.

Reds 5, Padres 4

In Cincinnati, Johnny Bench, who had homered earlier, hit a run-scoring single with two out in the ninth to cap a three-run rally that beat San Diego, 5-4. Bench's 362d homer moved him past Joe DiMaggio into 27th place all-time.

Mets 5, Pirates 3

In Pittsburgh, Hubie Brooks hit two run-scoring singles and Bill Madlock a two-run homer and a sacrifice fly as New York beat the Pirates, 5-3.

Cubs 7, Cardinals 3

In St. Louis, Bobby Bonds drove in three runs with two homers as Chicago beat St. Louis, 7-3.

Phillies 11, Expos 8

In Philadelphia, a three-run homer by Gary Matthews in the eighth topped off a five-run rally as the Phillies beat Montreal, 11-8.

Giants 6, Dodgers 3

In Los Angeles, Dave Bergman hit a two-run homer in the top of the 11th, capping a three-run rally, and San Francisco went on to beat the Dodgers, 6-3. Los Angeles third baseman Ron Cey fractured his left wrist when he was hit by a pitch in the fourth, and the club said he might be out two weeks.

League Line Scores

Montreal	110 130 020— 8 10	2
Philadelphia	000 220 25x—11 12	2

Gullickson, Reardon (7), Fryman (8), Lea (8) and Carter; Ruthven, Brusstar (6), Proly (7), Reed (8), Lyle (9) and Moreland. W—Reed, 4-1. L—Fryman, 5-3. HRs—Philadephia, Schmidt (25), Matthews (5).

Houston	000 000 000—0 8	1
Atlanta	230 000 13x—9 15	0

Ryan, Pladson (5), Sprowl (7) and Ashby; P.Niekro and Benedict. W—P.Niekro, 7-5. L—Ryan, 8-4. HR—Atlanta, Horner (9).

New York	200 020 100—5 11	1
Pittsburgh	102 000 000—3 8	0

Harris, Leach (5), Searage (8) and Stearns; Perez, D.Robinson (5), Scurry (7), Tekulve (9) and Nicosia, T.Pena (7). W—Leach, 1-0. L—Perez, 2-6. HR—Pittsburgh, Madlock (5).

Chicago	320 200 000—7 14	3
St. Louis	000 003 000—3 9	0

Krukow, Martz (6) and J.Davis; Jo.Martin, Sykes (2), Edelen (4), Shirley (6), DeLeon (7) and Porter. W—Krukow, 6-8. L—Jo.Martin, 5-3. HRs—Chicago, Bonds 2 (5).

San Francisco	110 000 000 13—6 11	2

United Press International

John McEnroe sounding off during his U.S. Open quarterfinal.

McEnroe S

From Agency Dispatches

NEW YORK — Bjorn Borg, struggling at first before adapting to Roscoe Tanner's blasting serve, fought to a 7-6, 6-3, 6-7, 7-6 victory Thursday to advance to the semifinals of the U.S. Open tennis championships.

On Saturday Borg will meet the winner of Thursday night's match between Jimmy Connors and Elio Teltscher. John McEnroe and Vitas Gerulaitis will meet in the other semifinal, having qualified with victories Wednesday.

Tanner's service lived up to its potential in the first set, but Borg's was also dominant and the gladiators held serve for the first 12 games, forcing the first of three tie breaks. There Borg seemed to suddenly solve Tanner's service, forging ahead to 4-0 by breaking Tanner's first two serves, and winning 7-4.

Swedish Patience

In the third set Tanner regained mastery of his serve, winning three games at love. The patient Swede held his own through 6-6 and forced another tie break, but this time Tanner scored a winner off Borg's second serve and went on to win, 7-4.

Borg managed a break — only the second of the match — in the

When Two Rascals Started It All

The Associated Press

NEW YORK — Bill Riordan remembers how it all got started. "Ilie Nastase had just come over to this country from Romania," related the onetime tennis entrepreneur. "Ilie was playing a tournament in Macon, Ga. When he got there he saw Tomas Koch, the hippy Brazilian, playing in a brightly colored sunflower shirt.

"Everybody was shocked, even Ilie. 'Hey, what goes here?' Ilie said to his Romanian teammate, Ion Tiriac. 'Tomorrow I think I come out in my polka-dot shortie pajamas.' 'Fifty dollars says you don't dare,' said Tiriac. 'Bet,' said Ilie. The next day, sure enough, when Nastase took off his sweatsuit he was wearing his polka-dot pajamas."

Riordan recalls another time when Nastase and Jimmy Connors, who were labeled the Tantrum Twins, were playing in the U.S. Indoor Championships. In a ways have been strongly opposed to vulgar gestures and foul language. It sickens me."

Riordon organized the independent tour when it appeared that millionaire Lamar Hunt and his Dallas-based World Championship Tennis were going to take over the game. Riordan brought Nastase over from Romania, collared a promising young player named Connors and added Vitas Gerulaitis and the two Mayer brothers, Sandy and Gene.

"I was fortunate in having two world champions back to back," he said. "Nastase, who was number-one in 1972, was one of the most naturally gifted players ever. Connors, of course, had a great streak, starting with his Wimbledon and U.S. sweep in 1974."

Riordan's Rascals were the scourge of tennis during the period. Hunt had to agree to a truce.

Connors and Nastase were the most exciting figures in the game

loved him. After he shot to the to in 1974, he became arrogant. H thought he could thumb his nos at society. His deportment an language became deplorable, bu I'm glad to see he's mellowed.

"Natase has been an enigma. H was such a nice kid when he firs came over. He knew little Englis Everything was 'Yes, sir,' 'No, sir But I think pressure and tensio got to him. What a waste of talent

"John McEnroe and Connor both seem to thrive on flare-up Nastase, on the other hand, let hi tantrums shatter his game.

"McEnroe has the greatest ta ent I've seen. But he is still just child. He does things off the cou that show concern and character. hope he can overcome this explo sive temperament and let fan know him for what he really is."

Canada Swamps S

VASARELY

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA
1982 NOV 19

1021

Vasarely művei

Victor Vasarely-életműkiállítás nyílt a Szépművészeti Múzeumban azokból az alkotásokból, amelyeket a művész hazájának ajándékozott.

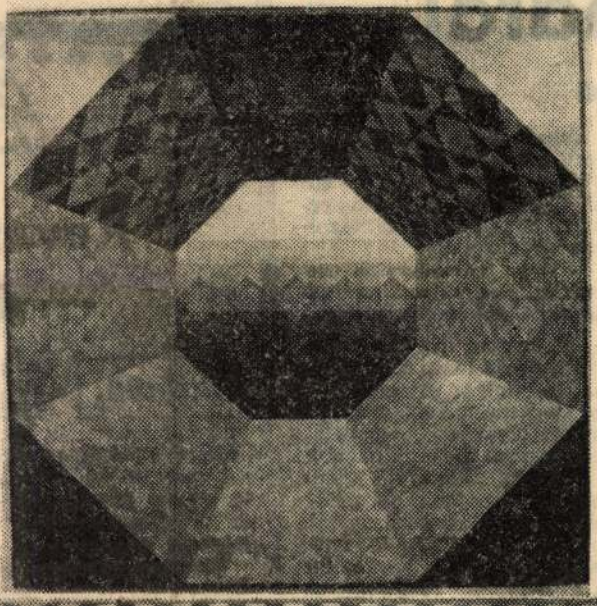

Bi-Octanus

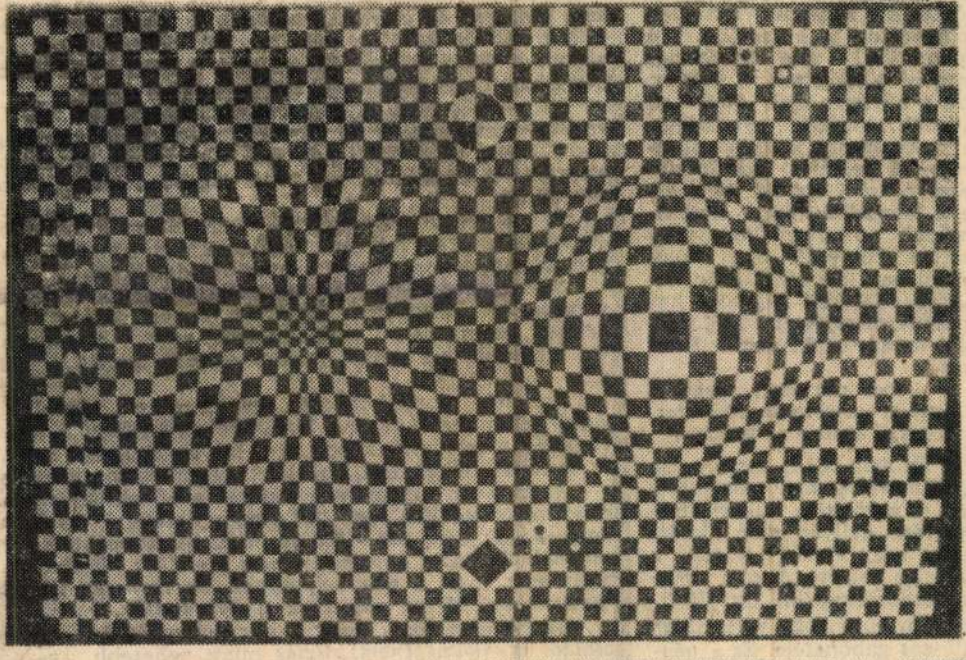

Vega (szerigráfia)

ónáról

tessel

s het annak, hogy eredeti el-
képzeléseinknek megfelelően a
tervidőszak végéig összesen 600
ezer hektáron a gabonater-
mesztés nagyléptékű fejleszté-
se kezdődjék meg.

**— És mi lesz azokkal az üze-
mekkel, amelyek nem részesülhetnek a program előnyeiből?**

— Korántsem irigylésre mél-
tó, korántsem könnyű a helyzetük. De amikor azt mondom, hogy mégsem tartom reménytelennek, higgye el, nem valamiféle kincstári optimizmus szól belőlem. Elemeztük a különböző gabonafélék termelésének költség- és árviszonyait, s ebből egyértelműen kiderül: a kalászos gabonák termelése még a jelenlegi körülmények között is, közepes termelési színvonalon is kifizetődő. A kukoricával már korántsem ennyire egyértelmű a helyzet. Ezt a növényt csak azok az üzemek tudják nyereséggel termelni, ahol a költségeket kímélve a jelenlegi hozamszinteket növelni tudják. Ahol erre a talajadottságok, a vízviszonyok, a mikroklíma vagy esetleg szubjektív okok miatt képtelenek, ott nincs más lehetőség: fel kell hagyni a kukoricatermesztéssel. A kínlódást immár senki nem fizeti meg.

— Nem tart attól, hogy a vártnál nagyobb számban fognak így dönteni az üzemek?

— Ez nem reális veszély. Ha egyik-másik termelőszövetkezet meg is szünteti a kukoricatermesztést, nyilván nem almáskertet vagy kendert telepít a kukorica helyére. Ahol a kukorica eredménytelen, ott jól fizethet a búza vagy valamilyen kalászos gabonaféle. És a népgazdaságnak nem kukoricára, hanem gazdaságosan megter-

Jegyzet

Kevesebb bérért — kétannyit?

Vannak, akik előtt még jelenleg is vörös posztó a nők egyenjogúsága. Holott az elmúlt év tizedekben a nők iskolázottsága, felké szültsége, ambíciója dinamikusan nőtt. A közelmúltban KISZÖV-elnöksége megvitatta az ipari szövetkezetekben *ve zető beosztásban dolgozó nők* helyzetét. A megyei nőbizott ság alapos előterjesztést készített, közel kétszáz nőt faggat tak ki anyagi, erkölcsi megbecsülésükről, közérzetükről, pá lyájukról, feladataikról.

Kedvező mérleget készíthettek, hiszen az ipari szövetke zetekben 453 vezető beosztású személy közül 186 nő. *Az ösz szes dolgozók 43 százaléka tartozik a „gyengébb" nemhe mig a vezetők közül 41 százalék.* Ez kimagaslóan maga arány. A dolog szépséghibája, hogy a felső szintű vezetői be osztásban 11-en dolgoznak, közülük kettő elnök.

A jelentés készítői rámutattak, hogy közép- és alsó szintű vezető beosztásba hamarabb kerülnek lányok, asszo nyok. *Egyre több fiatal kap bizalmat,* felelős beosztást, de stabilitás is biztosított, hat évnél régebben 101-en vezetők nők közül.

A 186 vezető beosztású nő közül 135-en a szövetkezete „neveltjei". A szövetkezeti sajátosságokat ismerők általába gyorsabban, jobban megbírkóznak feladataikkal.

Sokan elmondták a felmérés során, hogy a női vezetők nemegyszer előítélettel fogadják éppen emiatt legalá kétszer annyit kell produkálniuk, mint férfitársaikna Ha hibáznak, ezt sokkal *tovább számon tartják* a férfiak nál.

A vezető munkakörű nők egy része nem rendelkezik a előírt képesítéssel, *de ez a férfiaknál is így van.* A KISZÖV elnökség a feladatok között első helyen említette a politik és szakmai felkészítést, az előírt képesítés megszereztetésé

Azért nem minden van rendjén a népolitikában az ipa ri szövetkezetekben sem. *Az azonos vezetői munkakörbe dolgozó nők bére 400—1800 forinttal alacsonyabb a férfitá sakénál.* Ez pedig egyáltalán *nem mellékes körülmény.* Má azért sem, mert a nők helytállnak. És nemcsak fizetett be osztásukban. *137-en választott tisztségviselők.*

Kétségtelen tény, hogy a hagyományokban gyökeredz családi *munkameg(nem) osztás* miatt nehezebb a nőknel megbirkózniuk feladataikkal. De úgy tűnik, a szövetkezet iparban dolgozó nők kellő energiával bírnak ahhoz, hogy n

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 NOV 2

DAILY NEWS

VASARELY

1021

Vasarely show

An exhibition of the works of Victor Vasarely, the Hungarian-born Op Art painter who lives in France, was opened on Thursday at the Metro Club, Budapest. The majority of the 75 Op Art screen-prints, glass and China paintings on show are displayed in Hungary for the first time, as they belong to the private collection of Tibor Csepei of Budapest. Csepei, who is director of a music school and author of 18 books, met Vasarely, 77, during a tour of South France. His Vasarely collection, containing 100 paintings, includes the famous Zebra series and the clowns. Csepei tours the country with exhibitions and lectures on Vasarely and the Budapest exhibition.

ory Cttee meets

nected with the experts' conference, soheduled to begin in Budapest on Nov 21 in order to prepare the Cultural Forum. The Hungarian Preparatory Committee named the Hungarian delegation to the experts conference, and adopted the body's 1985 working programme.

1981. XI. 14. 19.30. Tv. S.J.né.

1021

Tv-híradó

- / zene. /

- Viktor Vasarely azaz Vásárhelyi Győző 10 művével tiszteleg a 100 éve született Bartók Béla emléke előtt. Az Európa Kiadó magyar Helikon osztálya gyüjtötte egybe és adja közre egy mappában a 10 művet, 10 élő magyar költő verseivel. Csoóri Sándor, Fodor András, Illyés Gyula, Jékely Zoltán, Juhász Ferenc, Képes Géza, Keresztury Dezső, Somlyó György, Vass István és Weöres Sándor sorai fényes bizonyságai annak, hogy nincs a mai magyar költészetnek olyan nemzedéke és irányzata, amelyet nem érintett volna meg Bartók szelleme. Példája az egész közgondolkodás számára, megkerülhetetlen.
Hiszen ahogy az Illyés vers mondja, helyettünk szív némaságra születettek helyett, ő dalolta ki történelmi jajjaink siralmát, ő biztatott, hogy van okunk mégis remélni és félni.
Ime a példa, hogy ki szépen kimondja a rettenetet, azzal föl is mondja. Ím a nagy lélek válasza a létre s a művészé, hogy megérte poklot szenvedni.
A Vasarely művek szita nyomatai Fayó János alázatos művészi köremüködésével készültek. Maga a mappa pedig, tehát az egész gyüjtemény Szántó Tibor ötlete, és szemgyönyörködtető tipográfusi munkája folytán jöhetett létre. 90 példányban. Kérdés, hogy ilyen kevés példányban megéri-e a beléfektetett energiát,

VASARELY

és a válasz, ha csak néhány nagykönyvtárba eljut, már megér-
te, hiszen így sokak kezébe juthat el. Máris sokan
találkozhatnak ezekkel a lapokkal a várszínházi galériában,
holnaptól. A Várszínházban ugyanis holnap mutatják be a Csik-
somlyói passiót, ugyancsak Bartók szellemében.

VASARELY

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DAILY NEWS

1021

Vasarely besucht Budapest

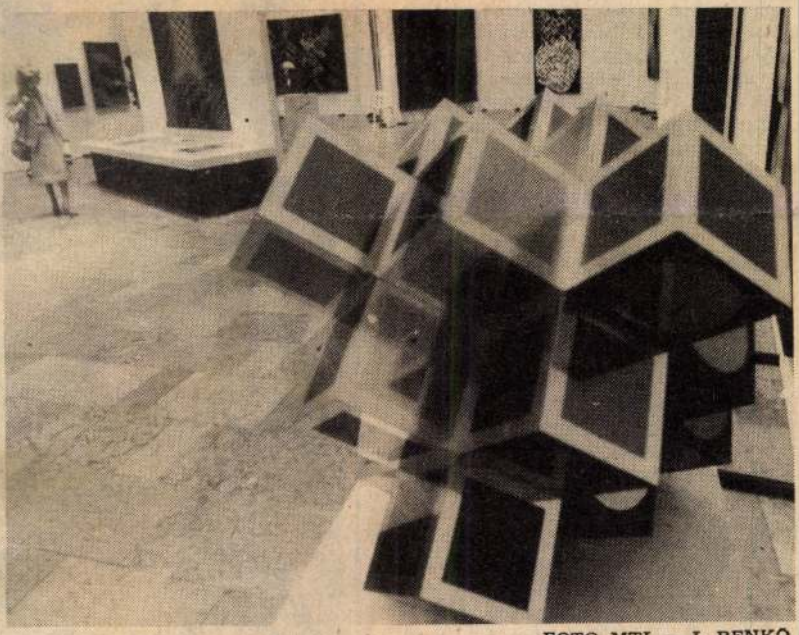

FOTO MTI — I. BENKÓ

Blick in die Vasarely-Ausstellung im Budapester Museum der Bildenden Künste. Die Schau umfaßt Bilder, Teppiche und Objekte.

Victor Vasarely, der weltbekannte in Frankreich lebende Künstler ungarischer Herkunft, kommt am 11. März nach Budapest.

Unlängst wurde im Budapester Museum der Bildenden Künste am Heldenplatz (Hősök tere) eine Ausstellung mit nahezu 400 Vasarely-Werken eröffnet, die der Künstler dem ungarischen Staat vermachte. Damals war Vasarely wegen einer Erkrankung verhindert, an der Vernissage teilzunehmen. Jetzt wird er während seines Besuchs in der ungarischen Hauptstadt im Museum der Bildenden Künste mit Vertretern des ungarischen kulturellen Lebens zusammentreffen und einen Vortrag halten.

Gemeinsam mit Victor Vasarely tritt auch die bekannte französische Pianistin Gersende de Sabran in Budapest ein und wird am 12. März (Samstag, 19.30 Uhr) im Kleinen Saal der Musikakademie ein Konzert geben. **(MTI)**

Spannung

lich auf die Festigur
ziehungen und Zusar
mit den sozialistisch
gerichtet, sagte Wieja
wähnte als Beispiel l
Besuch von Außenminister Ste-
fan Olszowski in der Sowjet-
union und Ungarn.

Regierungssprecher Jerzy Ur-
ban übte am Dienstag Kritik an
den Berichten einzelner west-
licher Nachrichtenagenturen und
Zeitungen über Polen. Er erin-
nerte daran, daß er auf der letz-
ten internationalen Pressekonfe-
renz vor einer Woche keinerlei
Anspielungen auf einen eventuel-
len Aufschub des Besuches von
Papst Johannes Paul II. in Po-
len gemacht sondern gesagt ha-
be, daß gewisse politische Kräfte
der Welt daran interessiert seien,
daß der Besuch nicht zustande
kommt. Diese seine Äußerung
hätten mehrere westliche Nach-
richtenagenturen und Blätter
zum Anlaß genommen, um den
Papstbesuch in Frage zu stellen.

Ein großer Teil der in War-
schau tätigen Berichterstatter
sähen und hörten nur das, was
sie sehen und hören wollen,
stellte Urban fest und fügte
hinzu, unter solchen Umstän-
den frage es sich, ob die
von ihm gehaltenen Pressekonfe-
renzen überhaupt einen Sinn ha-
ben.

Nkomo nach Botswana geflüchtet

Eltern, Verwandte und Freun
gräbnis die mit der türkischen
Bergleute, die — wie berichte

Függönyrojt
Vastaps

A csaknem nézhetetlen *Don Carlos* harmadik előadása a Nemzetiben. A foghíjas nézőtéren a közönség legalább nyolcvan százaléka diák. Meglepően fegyelmezettek, tűrik a rendezői és tervezői önkény vad megnyilatkozásait is, tán mert úgy gondolják: amit látnak, az színház, sőt az a színház. Talán valaki majd felvilágosítja őket, hogy tévednek, noha erről egyáltalán nem ők tehetnek.

Szünetben kisebb ostrom indul meg a ruhatáraknál; úgy látszik, sokakban mégicsak kevés a türelem. Picit irigylem őket; ők elmehetnek. Akik maradnak a most még foghíjasabb nézőtéren, az előadás végén nagy tapsot produkálnak. A taps átmegy ütemes tenyércsattogtatásba. Színházi nyelven ez a *vastaps*. Tulajdonképpen meg is érdemlik *a színészek* ezt a legmagasabb rangúnak tartott színházi tetszésnyilvánítást, mert halált megvető bátorsággal működtek, fegyelmezettségük példás volt, és mélységesen tisztelni kell őket, amiért hajlandók voltak részt venni ebben a dilettantériában.

Igen ám, de hogy a taps kinek szól, azt nem lehet pontosan tudni. Így aztán annak, aki éppen nagyon akarja, úgy is szólhat, hogy megvastapsolják a produkciót.

Jobb, ha rögtön tisztázzuk: *nem erről van szó.* Még pontosabban: *erről szó sincs.* Csak hát az utóbbi évadokban valóságos színházi ragályként terjedt el az előadás végi vastapsolás. A nézők (a felnőttek is, nem csak a diákok) ki tudja milyen indítékból, miféle reflexeknek engedelmeskedve, milyen vélt színházi illemtanhoz igazodva akkor is vastapsot produkálnak, ha az előadás még egy sima tapsot se igen érdemelne. Hirtelenjében öt olyan budapesti előadást tudnék említeni (de sajnos több van), amelynek a végén dübörög a vastaps, pedig a valamelyest is színházértő néző legszívesebben végig se nézte volna.

Teljesen félrevezető ez az elhatalmasodó szokás. A színész, mert hát eredendően hiú és sikerorientált (hogy ezt a borzasztó szót használjam), imádja a tapsot. Akár előadás közben a nyíltszínit (amit gyakorta ki is provokál, nem éppen nemes eszközökkel is, ha úgy véli célszerűnek), akár az előadás végén a vastapsot, amely onnan kapta a nevét, hogy a közönség még a függöny elé kivonuló, a tapsot megköszönő színészek meghajlásával sem elégszik meg, hanem a vasfüggöny leeresztése után is addig tapsol, míg kénytelenek kinyitni a kis vasajtót, s ott ismét a közönség elé bocsátani a színészeket. (Mindennapos, hogy szemfüles ügyelők fineszesen akkor s úgy engedtetik le a vasat, hogy a közönség sima tapsa kényszerűen menjen át vastapsba.)

Már most ha a vastaps egyfelől valamiféle színházi magatartásforma részének tűnik a közönség szemében, vagy ha – másfelől – mesterségesen kiprovokálják, el kell gondolkodni, *mennyit ér egyáltalán? Van-e még értékmérő szerepe,* – hogy tudniillik csak akkor tapsolunk, ha valami valóban tetszik, ha a színész teljesítménye valóban kiemelkedő, ha az előadás valóban élményt nyújtó. Érdekes összevetést tehet, aki nemcsak színház-, hanem operabarát is: *szinte sohasem tapsolnak meg rossz énekest, rossz rendezést, rossz produkciót az Operában.*

Ma, a tapsokból ítélve, prózai színházban nálunk nem létezik bukás. S ha a nem is rosszindulatú, hanem csupán tárgyilagos kritika elmarasztalja az agyonvastapsolt előadást, színház és színész megsértődik és azt hangoztatja legfőbb ellenérvként: – *De hiszen vastaps volt!*

(takács)

Párizsi megújulás

Az Európai utas című folyóirat nemrég mutatkozott be a párizsi Magyar Intézetben. A sikeres est után beszélgettünk Vígh Árpáddal, az intézet igazgatójával, aki 1967-től 1991-ig egyetemi oktató volt, legutóbb hat éven át a pécsi egyetem francia tanszékét vezette. A francia nyelvű „kisebbségi" kultúrákkal, a belgával, a kanadaival, a svájcival foglalkozott. Két éve ő alapította azt a francia nyelvű közép-európai folyóiratot, amely elsősorban a több nyelvű országok kisebbségi kultúráinak a túlélési problémáit kutatja.

– Mennyiben változott a tevékenységük az ön kinevezése óta?

– Én csupán egy éve igazgatom ezt az intézményt, csak az azóta történt változásokról számolhatok be. Ezek lényege: a korábbi gyakorlatot hozzá kellett igazítani a jelentősen megváltozó körülményekhez. A régi gyakorlatban volt valami alapvető *szereptévesztés*: az intézet részint moziként, részint galériaként, részint koncertteremként szolgált, holott nyilvánvaló, hogy egy ilyen kulturális intézménynek egészen más a feladata; mindenekelőtt a magyar kultúra közvetítése, országunkról, a magyarságról Franciaországban alkotott kép hitelesebbé formálása, nem pedig egyes kulturális termékek vagy művészek „kiközvetítése". Hadd mondjak egy példát. Egyéni művészeti kiállítást számosat rendeztek az elmúlt években itt. A kiválasztás minden esetben rendkívül szubjektív volt (számos otthoni művészre nézve nyilván igazságtalan is), a siker pedig – mint erről többen beszámoltak – messze elmaradt a várakozástól. Ezen nincs mit csodálkozni; Párizsban több száz galéria van, itt egy művész szinte a lehetetlennel kísérletezik, amikor így akarja felhívni magára a figyelmet, főleg nonfiguratív művekkel. Lehet, hogy ezek a kiállítások az egyéni karrierre nézve fontosak voltak, hatásfokuk azonban a magyar kultúra szempontjából igen csekélynek bizonyult.

Biennálék

– És a megoldás?

– Úgy gondolom, nekünk ezentúl elsősorban a jelenségeket, csoportokat, iskolákat kell előnyben részesítenünk. A kiválasztást pedig bízzuk az otthoni szakmai zsűrire. Javaslatot tettem egy Párizsi Magyar Képzőművészeti, illetve Iparművészeti Biennálé megalapítására. A terv szerint évente egyszer rendeznénk ilyen kiállítást, amelyen textilesek, másszor üvegesek, majd festők, keramikusok vagy szobrászok vennének részt, egyszerre öten-hatan, alapos hazai előkészítés után. A mi feladatunk főként a megfelelő publicitás, a médiák és a szakma jelenlétének a megszervezése volna.

Vasarely tervezte borító

– Sikerült közelebb kerülniük az ottani magyar egyesületekhez, amelyek azelőtt javarészt távol tartották magukat az intézettől?

– Ugyancsak tevékenységünk objektívabbá, adekvátabbá és hatékonyabbá alakítása végett alapítottuk meg pár héttel ezelőtt a párizsi Magyar Intézet baráti társaságát az itteni mintegy 15-16 magyar egyesület, felekezet, csoportosulás vezetőivel, politikai, vallási nézeteikre való tekintet nélkül. Eddigi munkám legnagyobb sikerének tekintem, hogy ezeket a – magyar nyelvet, kultúrát, a magyarságot a maguk módján egyaránt szerető – embereket egy asztalhoz ültethettem. Ez a társaság nem egyfajta csúcsszerv, nem áll a többi fölött, mint ahogy sokan tartottak tőle. Éppen ellenkezőleg: a társaság révén mindenki segítheti a Magyar Intézet munkáját, tanácsot adhat, véleményezhet, mi persze egyik tagszervezet munkájába sem szólunk bele.

Jelentős változást hozott az intézet életében új könyvtárunk megnyitása. Ennek már önálló folyóiratolvasója van, megkezdődhetett gyüjtőkörének a szélesítése, állományának a gazdagítása.

A változások sorában említésre méltó új programfüzetünk megszületése. A háromhavonta megjelenő, szép kiadványban (borítóját *Vasarely* tervezte) egyelőre csak saját rendezvényeinkről adunk illusztrált előzetest, a jövő évtől lesz benne könyvrovat új szerzeményeinkről, hasznos tudnivaló nyelvtanfolyamainkról, az ösztöndíj-lehetőségekről, és jelezni kívánunk minden magyar vonatkozású párizsi kulturális eseményt.

A „vasfüggönynek" vége

– Anyagilag hogyan állnak?

– Ezt a kérdést a realitás és a vágyak felől egyaránt meg lehet közelíteni. A Magyar Intézet hatszintes, reprezentatív épület Párizs egyik legdrágább központi kerületében. A puszta fenntartása komoly összeget igényel, a falain belüli tevékenységről nem is szólva. Márpedig mind a ház, mind az intézmény „rendeltetésszerűen" működik: ez önmagáért beszél. Az éves költségvetésen túl a Művelődési és Közoktatási Minisztérium az idén vállalta a könyvtári átalakításokon kívül új, párizsi igényeknek megfelelő kiállítóhelység létrehozását, korszerű üvegezett tárlók és szekrények beszerzését, és vállalta, hogy az intézet főbejáratának jelenlegi, minden szempontból idejétmúlt „vasfüggönye" helyébe kovácsoltvas kaput csináltat. A mostani gazdasági helyzetben ennél többet várni felelőtlen követelőzés volna. Dehát azért vágyai lehetnek az embernek. Ezek közül a legdédelgetettebb: francia nyelvű színházi előadások rendezése. A Nemzeti Színház egy éve rendszeresen jön ide magyarul játszani. Ezt is az új idők szele hozta, nagy igény van rá. Azt szeretnénk, ha az adott darabokat a magyar előadások másnapján franciául is bemutathatnánk, leginkább szakmai közönség előtt (esetleg később elvinnénk a művet más színpadra is). Ám mindez nagyon sokba kerül. Egy kicsit is ismert francia színész egyetlen föllépéséért 15-20 ezer frankot is elkér.

– Számottevő-e az érdeklődés a magyar kultúra iránt?

– A teltházas rendezvényeink meg a naponta teli postaládáink tanúsága szerint igen nagy. Az intézet törzsközönségének számítógépes listája az utóbbi hónapokban csaknem megkétszereződött. Nekem minden este átlagosan két-három hivatalos meghívásnak kellene eleget tennem. Ez természetesen nem az én személyemnek, hanem a Magyar Intézet igazgatójának szól. Aktív tagjai vagyunk a Kulturális Együttműködés Európai Kollégiumának: ez egy luxemburgi alapítvány, amely az Európa Tanács védnöksége alatt áll, s az azonos városbeli különböző nemzeti kulturális intézmények tevékenységét koordinálja. Kitűnő kapcsolatot építettünk ki a Párizs polgármesterének támogatását élvező kulturális szervezetekkel, a Prestige et Beauté de Paris-val és az Association Pont Neuf-fel. A Visegrádi Hármak kulturális tanácsosai rendszeresen találkoznak, közös terveken dolgoznak, s vannak közös terveink osztrák, holland, olasz, kanadai, egyiptomi kollégáimmal is.

Veszprémi Csilla

MA TÉNY

• Nemzeti balettdíjat alapít a Philip Morris, az Egri Dohánygyár Kft. tulajdonosa – jelentette be a Győri Balett nagysikerű premierje utáni fogadáson Gregory Courtier. Az ügyvezető igazgató kifejtette: a díjat első alkalommal jövőre adják át. 1993-ban lesz ugyanis 35. évfordulója annak, hogy a cég megkezdte a kultúra támogatását előbb Amerikában, majd a világ más országaiban.

• Két évtizeddel halála után újra eltemették szombaton Pablo Neruda Nobel-díjas chilei költőt. A szertartás során a költő földi maradványait a santiagói köztemetőből – egykori kérésének megfelelően – Isla Negra-i házának kertjébe, közvetlenül a tengerpartra helyezték át, hitvese koporsójával együtt.

Temesváriak a Várszínházban

Három társulat működik Temesvárott a még a híres *Fellner és Helmer* cég tervezte igen szép színházban. Most mindhárom együttes vendégszereplésre érkezik Budapestre. A *Várszínházban* lépnek fel. December 16-án, szerdán este a román társulat játssza *Örkény István Macskajáték* című komédiáját (románul; szinkrontolmácsolással), 17-én, csütörtökön a *Csiky Gergely* nevét viselő magyar társulat *Csurka István Nagytakarítás* című vígjátékát adja elő. 18-án, pénteken a német társulat *Göncz Árpád Magyar Médeia* című drámáját mútatja be (németül; szinkrontolmácsolással).

Kiosztották a Felixeket

A legjobb forgatókönyv díja Szabó Istváné

Az olasz *Gianni Amelio Ellopott gyerekek* című filmjének ítélték oda szombaton éjszaka Potsdam-Babelsbergben az „európai Oscart", az 1992-es Felix-díjat. *Szabó István* az *Édes Emma, drága Böbe* című filmjének forgatókönyvéért szintén Felix-díjban részesült, a bécsi születésű amerikai *Billy Wilder* pedig életművéért kapta meg az 1988-ban alapított díjat.

1992 legjobb fiatal európai filmesének a válogatók szemében a holland *Alex van Warmerdam* (De Noorderlingen) bizonyult, a legjobb férfiszínésznek a finn *Matti Pellonpää* (Kaurismäki legújabb filmjében, a La vie de boheme-ben játszik), a legjobb női színésznek pedig a francia *Juliette Binoche* (A Pont Neuf szerelmesei). Ebben a kategóriában versenyzett a Szabó-film egyik címszereplője, a holland *Johanna Ter Steege* is. Az európai kulturális tv-csatorna, az Arte díját a litván *Audrius Stonys* nyerte el *A vakok földje* című dokumentumfilmjéért.

A Berlinben székelő európai filmakadémia díjait eredetileg minden évben más városban, lehetőleg az év mindenkori „európai kultúrfővárosában" kívánták átnyújtani a győzteseknek. Az ötödíjkiosztásból azonban háromnak a színhelye Berlin volt, illetve a közeli Babelsberg, míg a másik két alkalommal Párizs és Glasgow. 1992 „európai kultúrfővárosa", Madrid nem vállalkozott a rendezésre. Az európai filmakadémiát és díjait azzal a szándékkal alapították, hogy ösztönözzék a kontinens filmalkotóit az amerikai filmmel folytatott, egyelőre kilátástalan küzdelemben.

Az európai film háttérbe szorultságát jelezték a szombat éjszakai díjkiosztás körülményei is. Tavaly a két német országos tv-állomás egyike egyenesben közvetítette a ceremóniát, most a ZDF csak egy nappal később adta közre a felvételt. A díjkiosztás helyszínéhez kapcsolódó hír, hogy a babelsbergi filmvárost, az UFA és a DEFA bázisát egy francia cég, a CIP (Compagnie Immobiliére Phenix) vette meg. Médiaközpontot akarnak itt létesíteni, melynek magvát egy európai rangú filmstúdió alkotná.

Mindez sem feledteti, hogy a Felix jövője bizonytalan. A szombati gálarendezvény költségei 4-6 millió márkát emésztettek fel, a szervezők szeretnék, ha jövőre Hamburg vagy Düsseldorf, esetleg Bécs vállalná a szervezést.

Kapolcsi pályázat

A Kapolcsi-Petendi Művészeti Napok Alapítvány pályázatot ír ki azon Veszprém megyei színjátszó, báb-, iskolai, utcaszínházak, zenei és más ifjúsági, öntevékeny csoportok és egyének részére, akik az 1993. júliusában tartandó hatnapos Kapolcsi-Petendi Művészeti Napokon részt szeretnének venni.

A pályázat képzőművészeti körök jelentkezését is várja.

1. A meghívottak utazási, szállítási, étkezési költségeit az alapítvány vállalja.

2. A csoportok fellépései szorosan kapcsolódnak a művészeti napok eseményeihez.

3. Mivel az 1993-as művészeti napok rendezvényei elsősorban a 6–16 éves korosztály számára készülnek, ezt a pályázatoknál kérjük figyelembe venni (...„mesefalu, avagy a művészetek elvarázsolt völgye"...)

4. Hosszabb-rövidebb experimentális, kísérleti műsoroknak is helyet kívánunk adni éjszakai speciális magtárszínpadi jazz-programjaink közben.

5. A művészeti napokon a fellépés nem versenyjellegű, de a szereplőknek neves színészekből, ipar- és képzőművészekből álló ad hoc zsűri Kapolcs-Petendi Diplomát és némi anyagi támogatást is megítélhet.

6. Az előadásokra szabadtéri helyszíneket tudunk biztosítani. (Terecskék, utcák, pajták, udvarok stb.)

A pályázni óhajtók *1992. december 31-ig* jelentkezhetnek levélben a következő címen: 8294 Kapolcs Faluház, Kapolcsi-Petendi Művészeti Napok 1993, Pályázat.

Kérjük, hogy a jelentkezéshez csatoljanak ismertető-anyagokat, fotókat, dokumentációt. A pályázatokat 1993. február 1-ig bíráljuk el.

Megnyílt a Rockin' box

Néhány héttel ezelőtt új hanglemezbolt nyílt Budapesten, a Margit körút 60-as számú ház udvarában. Mindez önmagában nem érdemelme különösebb figyelmet, csakhogy ez az üzlet nem akármilyen. Ez speciális. Olyannyira, hogy Magyarországon nincs hozzá hasonló. Tulajdonosa, *Loki Attila* gyűjtő ugyanis kizárólag ötvenes-hatvanas évekbeli rock and roll-, blues- és countrylemezekkel foglalkozik. Észrevette, hogy idehaza az ilyen típusú zenékre sokkal nagyobb az igény, mint azt a többi lemezboltos gondolná.

A jelen pillanatban körülbelül ötszáz lemezből és ötszáz CD-ből álló választékban természetesen megtalálhatjuk a rock and roll műfaj klasszikusainak – *Chuck Berry-nek, Fats Dominonak, Johny Hallyday-nek, Jerry Lee Lewis-nak* és az *Every Brothers* – albumait éppúgy, mint *Stevie Ray Vaughan, B. B. King, Muddy Waters* vagy *John Lee Hooker* blues-munkáit. A gitárzenét kedvelők a *Spotnicks, a Ventures, a Shadows* és a *Dion* felvételeiből válogathatnak. Az ismertebb nevek mellett pedig olyan ritkaságok is fellelhetők, mint *Bobby Davin, Charlie Gracie, Hank Edward, Etta James, Clifton Chenier* vagy *Koko Taylor* egy-egy örökbecsű remekműve. Természetesen az olyan magyar előadók művei sem hiányozhatnak, mint a *Hungária* vagy *Faragó „Judy"*. S mivel Loki Attila foglalkozik gyűjtemények felvásárlásával is, boltjában hozzáférhetők a Dogs, az Atlantis vagy a Juventus együttes egykori kislemezei éppúgy, mint a nagyközönség számára ismertebb Illés, Omega és Metró minikorongok.

(jé)

VASARELY

A CENTRUM ÁRUHÁZAK ÜNNEPI AJÁNLATA

Reklámárak, árengedmények!

Pingpongütők	*40%-os árengedménnyel*	110 Ft-tól
Súlyzók	*40%-os árengedménnyel*	470 Ft-tól
Marokerősítők	*40%-os árengedménnyel*	80 Ft-tól
Teniszütők	*40%-os árengedménnyel*	840 Ft-tól
Asztalitenisz-készlet	*40%-os árengedménnyel*	270 Ft-tól

E HETI AJÁNDÉKOZÁSI ÖTLETEINK:
márkás parfümök, kozmetikumok, férfiarcszeszek, alkalmi ingek és blúzok, divatos kötöttáruk, nyakkendők, övek, táskák.

Figyelje az Esti Hírlapban meghirdetett Videoton-akciónkat!
A december 10-e és 20-a között vásárlók visszanyerhetik a vételárat.

Karácsonyi könyvújdonság az áruházainkban:
Bujtor István: Ezt megcsíptük, Oszi!?
Reklámjáték gyerekeknek - ajándékokkal, sorsolással.

Áruházainkban aranyvasárnap is ünnepi nyitva tartás.

VÁRJUK VÁSÁRLÓINKAT!

CENTRUM

Boldog Karácsonyt a Centrummal!

A karácsonyt szeretné még szeretetteljesebbé tenni A SZENTFÖLD SZÍNES ALBUMA. Az evangélium helyszíneit mutatja be gyönyörű képekben, részletes ismertetővel. Segítségével szenteste bibliai helyszínekre juthatnak el, szebbé, teljesebbé téve az estét.

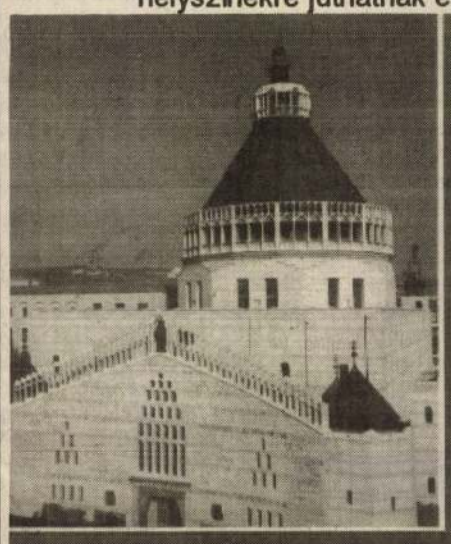

A SZENTFÖLD

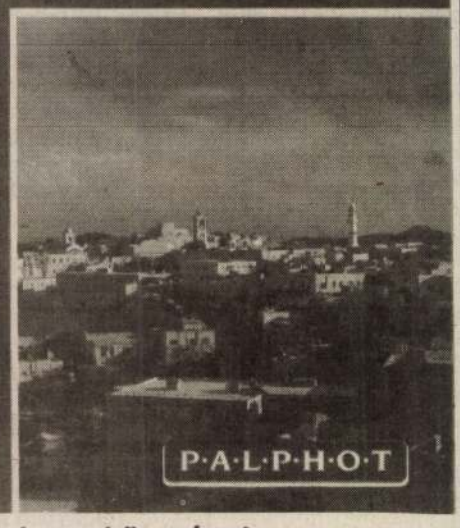

Ajándékvásárlását szeretnénk megkönnyíteni.
Könyvünket december 9-étől 24-éig, a postai utánvételhez hasonlóan, 1000 Ft-os kedvezményes áron kínáljuk boltjainkban.

Budapest VII., Thököly út 21.
Budapest VIII., József krt. 7.
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Szeged, Fekete Sas u. 19.
Szombathely, Berzsenyi Dániel tér 3.
Sopron, Mátyás Király út 34/E.

Többszörösen nyer, ha nálunk vásárol

Kedves könyvvásárló!

Ha boltjainkban, ezüstvasárnaptól aranyvasárnapig 3000 vagy 5000 Ft értékben vásárol könyvet, akkor karácsonyi meglepetésként, 699 Ft, illetve 1548 Ft értékben

csodás könyvekkel ajándékozzuk meg,

valamint részt vehet három 10 000 Ft értékű könyvcsomag
december 22-ei
nyereménysorsolásán

Boldog karácsonyt és jó olvasást kíván: a **Libri**

MEGRENDELŐSZELVÉNY

Megrendelem Önöktől A SZENTFÖLD c. albumot.
Az album árát: 1000 Ft-ot a csomag átvételekor a kézbesítőnek fizetem ki (a Hírlapkiadó Vállalat átvállalja a postaköltséget).

Kérjük, hogy nyomtatott betűvel töltse ki:

Név: . . . . . .

Helység, irányítószám: . . . . . .

Utca, házszám: . . . . . .

A megrendeléseket a beérkezés sorrendjében teljesítjük.

A megrendelőszelvényt a Hírlapkiadó Vállalat Kereskedelmi Igazgatóságának címére (Budapest, Blaha Lujza tér 3. 1085) szíveskedjék elküldeni.

A TELE 5 Kft.

felvesz gyors és gépírni tudó, középfokú közgazdasági végzettséggel rendelkező, fiatal, jó megjelenésű agilis titkárnőt. Jelentkezés munkaidőben a 155-5535 telefonszámon.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Az Állami Vagyonügynökség megbízásából

a DELTA KERESKEDELMI VÁLLALAT
január 19-én 8 órától

árverésen értékesíti

három üzletének bérleti jogát

Az üzlet száma, neve, címe:	Területe, m²:	Kikiáltási ár, E Ft:	Privatizációs költség, E Ft:	Bánatpénz, E Ft:
112. sz. zöldségbolt, Makó, November 7. tér 6.	75	790	90	40
303. sz. háztartási és vegyi bolt, Szeged, Bartók tér 1-3.	370	2400	220	120
Eros-video Szeged, Mérey u. 13/B	133	1790	180	90

Az árverés helye: Hódmezővásárhely, Andrássy u. 30.
Az árverésre jelentkezés feltétele: a bánatpénz - látra szóló betét formájában - dokumentált letétbe helyezése, **január 14-éig,** mindennap 9 és 12 óra között, a DELTA Kereskedelmi Vállalat központjában (Hódmezővásárhely, Andrássy u. 29.).
Az árverésen csak az licitálhat, aki a feltételeknek eleget tett.
Az árverésen részt vevők névtelenek maradnak.
A privatizációs költséggel csökkentett vételárra kedvezményes kamatozású hitelt és részletfizetési kedvezményt lehet igénybe venni az erre kijelölt bankoknál és pénzintézeteknél.
Az ÁVÜ a vételár kiegyenlítésénél, a privatizációs költség kivételével, a kárpótlási jegyet, a kamattal növelt névértéken elfogadja.
Az üzletekről információt és üzleti tájékoztatót adnak a szervezést és árverést lebonyolító DELTA Kereskedelmi Vállalat közgazdasági osztályán. Telefon: (62)-344-611/26, Farkasné.

Zenélő képeket hoztunk

VASARELY Nagycsarnok

(Egy kiállítás margójára)

R. Erdély Izabella 1971. 2. 17.

„És látám én, hogy minden dolgát és minden ügyes cselekedetét az ember az ő felebarátja iránt való irigységből rendeli."

(A prédikátor könyve)

Annak okáért ez is hiábavalóság?

De aki még nem látott gonosz dolgot, mely a nap alatt történik, aki még nem járt sárban, mocsokban, porban bokáig, vagy aki nem látott kristálytisztaságot, az honnan tudja, hogy mi a különbség, mi a becsület; az nem tudja és nem tudhatja értékelni az igazat. A körülhatárolatlan szóba belegondolva, belebonyolódva, ősi keserveinket félretéve, elérhetetlen vágyainkat közel hozva, mintha égne alattunk a talaj, futunk az úton. És semmit sem érzünk, csak a hideg szelet, mely vészkürtként süvít át a résekén, s velőnkig érve feljajdulunk.

Valakik hangosan elégedetlenkednek: lefelé! álljatok meg! utcára, emberek, utcára! Tülkölés, zaj, lárma, fény, fényszórók pásztáznak össze-vissza, elérhetetlen vágyainkról keseregnek s megpendülnek az idegek húrjai, a várakozó tömeg alig győzi türelemmel. A könnyű asztali borok, a hasított sertések, virslik, a kolbászok, a zöldségek mintegy varázsütésre eltünnek, üresek a pultok... az üzletek. Valaki felsikít: nincs kenyér! Mit adok a kicsiknek? Közben az ég is beborul, szemerkélni kezd, esik az eső, nagy a zűrzavar.

Tanácstalanok vagyunk, és idegenek. Vendéglátóinkat kérdezzük, mi ez, mi történt? Ó, semmi, ők majd meglátják... és a szó benne marad, mint a késpenge a szívben. Keserűen mondja, ez mindenkit érint, ez a taxis sztrájk. Szelíden, mosolyogva mondja, reggel négykor induljatok, akkor a legcsendesebb a nagyváros. Vigyétek Vasarely üzenetét, csak vigyázzatok. Mi ígérjük, vigyázunk rá és megbecsüljük. Indulunk a repülőtér felé, beilleszkedve a nagy sorba, mely óriás rovarként vonaglik az úton tovább. De egyszer csak megremeg, elcsendesedik a karaván. A szürkületben szemeket látok, és figyelem őket, a szemeket, melyek megállást parancsolnak. Figyelek és keresek egy megértő szempárt, kitől tán segítséget várhatok... A motor újra szuszogni, mozogni kezd, megremeg a váz, a csikorgó zajok ütemessé válnak, és egy kórus keserű, majd dallamos énekét hallgatjuk. De odakint felcsereg a szarka, felriadt álmából, elkiáltja első panaszát: „Gazdátlan a nyáj. Az erdő legszebb fáit lepi a por, a penész. Nincs értő, szerető gazda."

De mit mondjak barátaimnak, hogy egy hozzá nem értő vezet, irányít egy kultúrintézményt, aki mindent ígér, de semmit nem csinál. Hallják, hogyan beszél, és mikor tenni, dolgozni, vállalni kell, akkor ő másokba mar. Meddig nézik, és nézzük, a dilettantizmus e csodáját?! Mindenki tudja, hogy megfogant, és nőni kezd a legenda; ez az út így lefelé vezet, de mélységeit még nem ismerjük.

Nem a mi bűnünk, hogy szegények vagyunk és nyugtalanok, de az már a mi bűnünk, hogy küldetésünket nem teljesítjük, és szegénységünk ellen nem küzdünk. Pallóra kell lépnünk, hogy elérjük a hajót, mellyel elhozhatjuk a nyugat gyümölcsét és gazdagon termő oltványait.

Fiatal lányok, fiúk, szépek és csúnyák, vörös orrú öregek, nagy tenyerű mesterek jönnek, melegednek; jöttek, hogy átvegyék és őrizzék szívük mélyén a kultúra gyümölcsét.

Egy hosszú, nehéz álom után arra ébredtünk, hogy nincs mit adjunk nekik. Nincs többé jószágunk, házunk, betyárokká lettünk, mert behúzódunk omladozó falaink mögé, és lessük az erre tévedt gazdagokat; várunk, csak várunk, mint a szegényember a szerencséjére. De nekünk nem várni kell, hanem dolgozni a híd építésén. Vasarely művészetében nem az építész, a kőműves, a tanító, a tanuló, az esztergályos kételkedett, mert ő nap mint nap bizonyít jelenlétével, érdeklődésével, hanem a kultúra bohócai hitetlenkedtek, azok, akiknek tenni és dolgozni kéne a kultúráért.

Az emberek megérezték azt a melegséget, derűt, tisztaságot, amely Vasarely művészetéből sugárzik, sőt megszerették. Legalábbis ez érződött a tárlatnyitás forró hangulatából és a termekben naponta megforduló látogatók sokaságából, azokból a hangtöredékekből, amelyeket elcsíptem a kiállítás csendjében.

Valahol tudatuk mélyén érzik, hogy a mester termékeny éveiben értük és nekik dolgozott, alkotott. A művészetet tömegművészetté óhajtotta tenni, mondván, igaz az, hogy ma a képtárak nyitva állnak és látogathatók, de a képeket, műtárgyakat igen kevesen képesek megvásárolni. Ugyanakkor egyre növekszik azok száma, akik igénylik a szépet, a művészek által alkotott képeket és tárgyakat, de ez az ellentmondás feloldható a technika segítségével; megszüntethető a minőség és a mennyiségi ellentmondása, és megnyitható az út a művészetet kedvelő és értő emberek számára, az igazi értékes művekhez való hozzáférés lehetősége. Az eredeti művek számos példányban való előállítása ma már valóság.

Az „eredeti" műtárgyat, legyen az festmény, szobor vagy relief, az alkotóművész közvetlen irányítása mellett újraalkotva, autentikus, teljes értékű műveket kapunk, amelyek tökéletesen azonosak az eredetiekkel, nem kópiák és nem reprodukciók. Vasarelynél az eredeti mű nem egy festőállványon festett kép, hanem egy prototípus, kiindulópont, amely a többszörösítés alapjául szolgál. Plasztikai idea, kompozíció, melynek többé nem az a sorsa, hogy egyetlen képbe, az alkotás egyetlen példányába legyen bezárva. A festő célja eddig az eredeti mű létrehozása volt. Vasarelynél az eredeti mű nem végcél, hanem a kezdet, a kiindulópont.

Vasarely képei zenélnek. Ajánlom e szép muzsikát, az énekek énekét minden embernek, ismert és ismeretlen barátaimnak: jöjjenek, ismerkedjenek Vasarely csodálatos, üde és tiszta világával.

SIMON ENDRE

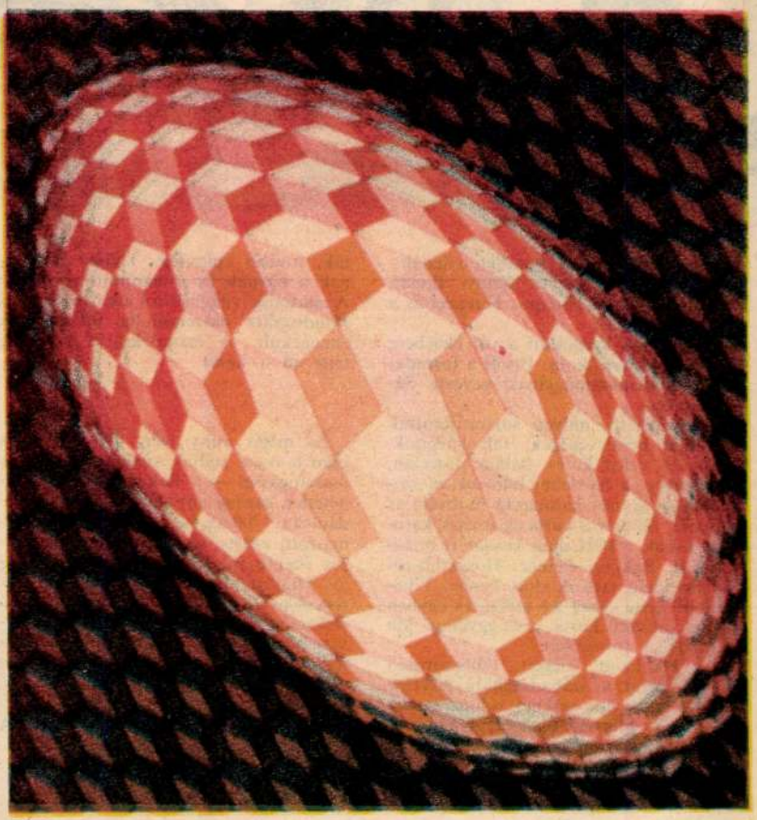

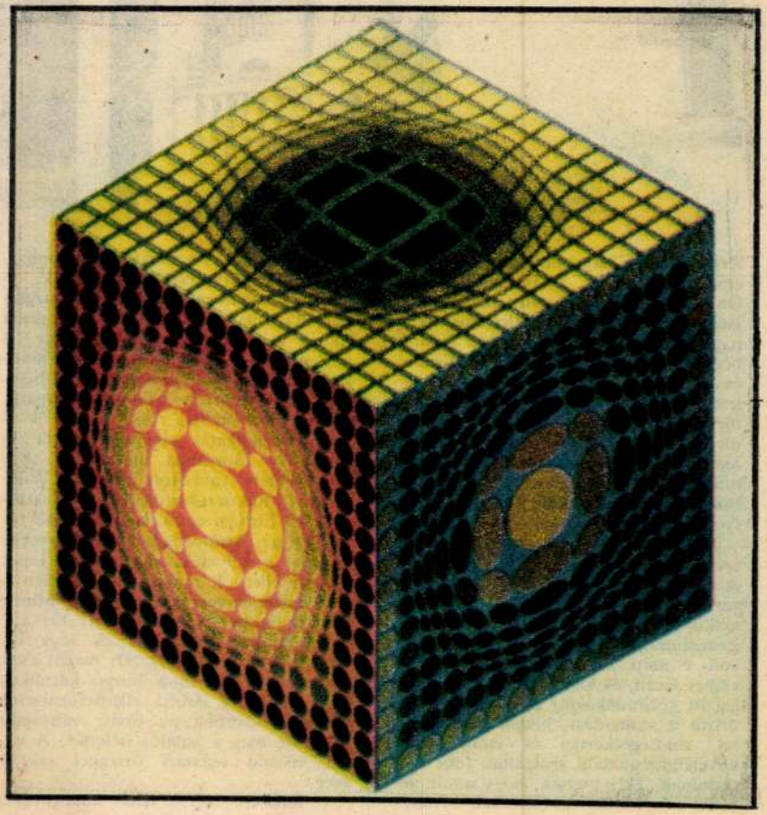

VASARELY

Kiállítás a kazamatában

A híres Perényi loggia

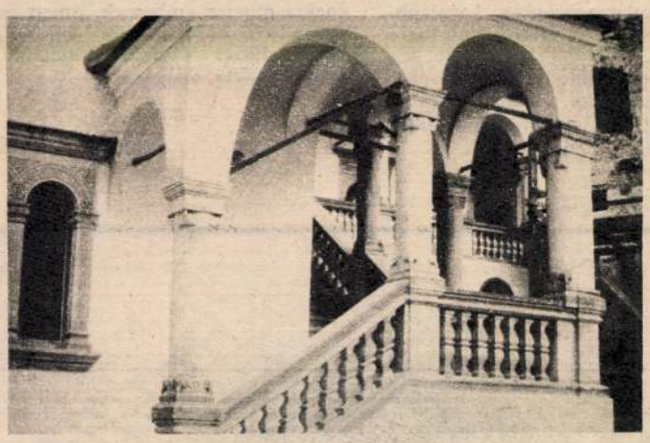

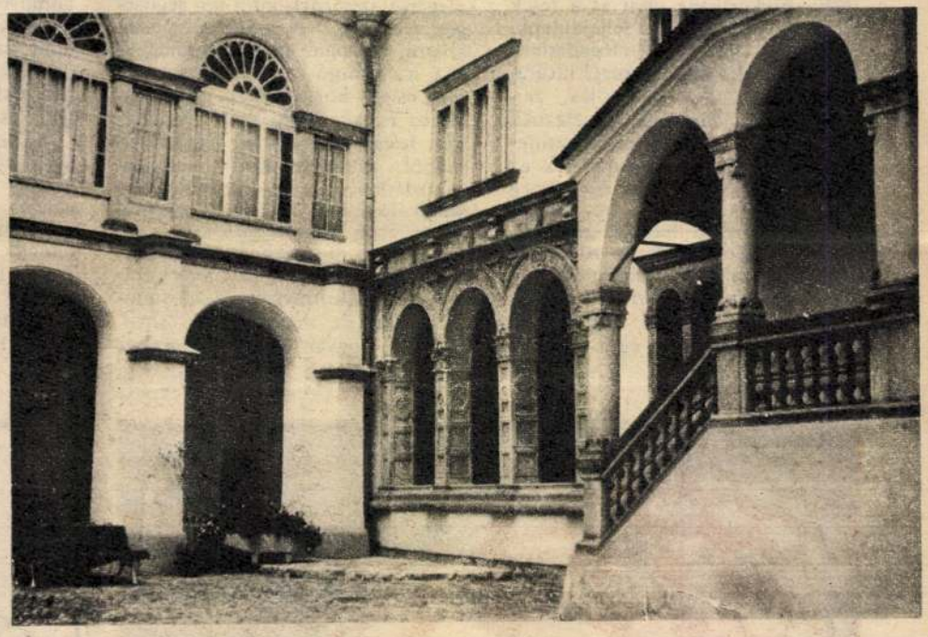

férj kelet felé nagyobbíttatta a palotát, emeletet húzatott a Perényi-szárnyra. Öntudatosan kőbe vésette: „Ezt a várat Isten kegyelméből tiszteletreméltó és nagyságos felsővadászi Rákóczi György borsodi gróf úr építette 1627". Néhány évvel később már mint erdélyi fejedelem rendelte el, hogy „Patak várát és a mellette fekvő kastélyt olasz stílusban megújítsák a *gyulafehérvári paloták mintájára*". Lorántffy Zsuzsanna ura halála után (1648) végleg ideköltözött Erdélyből. Új palotával ékesítette: a Lorántffy-szárnnyal.

A többszöri átépítés után is eredeti formájában maradt a Sub Rosa erkély. A nevét onnan kapta, hogy a mennyezet virágosan festett boltívei rózsa alakú díszben futnak össze. Lorántffy Zsuzsanna kedvenc tartózkodási helye volt e szép zug. Rendkívül tevékeny ember lévén, és kitűnő gazda: feltehetőleg itt kézimunkázott és olvasott, ellenőrizte a számadást, hiszen gyümölcsösei, zöldségeskertjei és virágoskertjei követendő például szolgáltak főúr kortársainak. Feljegyezték, hogy a vár tárházai tele voltak lekvárokkal, savanyított zöldséggel, fűszerekkel, huszonhatféle növénykivonatot használtak. Ő maga könyves-asszony lévén, buzgón pártolta a pataki iskolát. Talán kevesen tudják a fejedelemasszonyról, hogy írt is, fentmaradt egy vallásos tárgyú munkája: *Mózes és a próféták*, 1641-ből.

A hagyományok szerint a hallgatás rózsája alatt (mert a rózsa már az ókorban is a hallgatás jelképe volt) írta alá Lorántffy Zsuzsanna unokája, I. Rákóczi Ferenc választott fejedelem, valamennyi Rákóczi-birtok egyedüli örököse és Európa egyik leggazdagabb főura azt az okiratot, amelyben fegyverbe szólítja a felvidéki nemességet Lipót császár ellen. E mozgalom Wesselényi-féle összeesküvés néven ismert. Minek következtében leleplezödött társait: Frangepánt, Nádasdyt és sógorát, Zrínyi Pétert lefejezték. Őt magát csak kegyelmi kérése és a buzgó katolikus anya, Báthory Zsófia ellenreformációs érdemei, továbbá az óriási váltságdíj mentette meg a halálos ítélettől. A várat viszont császári őrséggel rakták meg.

I. Rákóczi Ferenc tehát kiszabadult, de harminckét éves korában elhalálozott, özvegyen hagyva Zrínyi Ilonát, apa nélkül a pár hónapos Ferencet és a négyéves Ilonát.

Új korszak kezdődött a vár életében, a szabadságharc kora. Petőfi a forradalom oroszlánbarlangjának nevezte Sárospatakot.

Elképzelhető, milyen sorsra jutottak a drága bentlevőségek: fali kárpitok, arany és ezüst kincs, habán porcelán, olasz üveg, a fejedelmi bútorok és szőnyegek. Császári katonaság hurbolta és tapodta. De hát a kurucok is csak katonák voltak... 1694 után visszatért birtokára II. Rákóczi Ferenc. Hosszabb-rövidebb ideig tartózkodott benne. 1708-ban itt hívta össze az utolsó és egyben legradikálisabb kuruc országgyűlést. Ma is őrzik a trónszékét.

Az elkobzott, kiégett, többszörösen feldúlt várat a szabadságharc leverése után osztrák hercegeknek adományozta a császár. Mit tagadjuk, végeredményben nekik köszönhető, hogy nem robbantották fel, mint a többi „kuruc fészket", hogy ma is ép. E hercegi családok nemcsak lakták, de szerették, javították, tovább építették. Tőlük származnak a barokk és romantikus részletek. A második világháború után az utolsó Windisgrätz összerámolta értékeit, és elmenekült. A maradékra a lakosság tette rá a kezét.

*

És mégis annyi vér, tűz, pusztulás után is össze tudták szedni — országos összefogással — a Rákóczi Múzeum hihetetlen gazdag anyagát. Itt látható például az 1700-as évekből származó aranyozott, ezüst-, réz-, ón-, kagylóberakásos ébenfa írószekrény, amit XIV. Lajos küldött ajándékba II. Rákóczi Ferencnek. Akkor küldte a mesébe illő szekrényt a francia király, amikor fegyver, pénz, katona kellett volna: a megígért segítség a szabadságharc folytatásához.

SZÉPRÉTI LILLA

1021

1981. XI.18. Petőfi 10,45 KGyné
Láttuk, hallottuk

- A műsorvezető Rózsa T. Endre.

- Vasárnap este nyilt meg a Várszinház Galériájában és január 14-ig tart nyitva a Franciaországban élő világhiros magyar származásu művész, Victor Vasarely Bartók Béla tiszteletére készitett grafikáinak kiállitása.
A tárlat külön érdekessége, hogy Vasarely 10 szitanyomással készült műlapja 10 magyar költő Bartók Béláról irott szignált versével együtt mappába illesztve meg is vásárolható.
A megnyitón Kárpáti Andrea készitett riportokat.

- Zádor Miklós nyitotta meg a kiállitást, elsőként egy verssel, Csoóri Sándor egy versével, egy Bartók műről szólt ez a vers. Ezt a Csoóri Verset maga választotta a 10 versből, vagy miért pont erre esett a választása?

- Hát talán azért, Csoórinak ez az agressziv hangneme most ebben a pillanatban ugy szivem szerint szólt, azért választottam.

- Látta-e a kiállitást mielőtt elszavalta a verset, ahogy ehhez hozzákészült?

- Igen , láttam a kiállitást, amely csodálatos, technikailag is csodálatos kiállitás, de mind a mellett szivesebben azt mesélném el, hogy milyen volt az én első szubjektiv találkozásom Vasarelynek a képeivel, még annak idején, amikor az a nagy kiállitás volt.itt Pesten.
Megnéztem a kiállitást és hát a Vasarely képei azok olyanok, az ember azt hiszi, hogy végülis emocionális hatást nem tesz az emberre., gondolja az ember.
Na, másnap elmentem autón kiránduln Esztergom felé a hegyekbe és egész fantasztikus tapasztalatom volt.
Az, hogy az uton az egész világ megváltozott, az erdők, a fák, ahogy sorakoztak egymás mellett, az erdőknek a mélye, az utaknak a kanyarai, a hegyek, azok egyszerre csak elkezdtek közeledni,távolodni, egyszerre csak elkezdtem tapintani szinte a mélységet , ami köztük van. Elkezdett játszani velem az egész világ. ugy, mint a Vasarelynek a képei.
Tehát egy olyanfajta érzéki benyomást tett rám előző nap az a kiállitás, hogy másnap.. hát persze azért tudtam, hogy most én vezetek, hát légy észnél Gábor,! mondtam magamnak, De azt tapasztaltam, hogy az ilyen látszólag csak érzéki benyomást keltő dolgok, mint, amilyenek ezek a képek,amik ugye azt szokták mondani, hogy .. még maga Vasarely is arra gondolt, hogy szebbé és kellemesebbé tegyék a világot..

- Illetőleg dekorálják...

- Igen.

VASARELY

Lám egészen mélyen, azt mondhatom a legmélyebb énemig, a legelemibb tulajdonságaim, az érzékszerveimig hatott rán. Amit én nem tudom, hogy nem lehet-e mélyebb hatásnak nevez-ni, mint azt, amikor az ember valami miatt elsirja magát, vagy elneveti magát..?

- Victor Vasarely betegsége miatt nem tudott ideutazni a budapesti Kiállitásra. De képviseletében felesége Clara Vasarely vett részt a kiállitás megnyitásán, akivel szintén Kárpáti Andrea beszélgetett.

- Ezek a képek itt Bartók müveihez készültek. Milyen illusztrációk ezek, hogyan kapcsolódnak a Bartók müvekhez?

- Ezek nem illusztrációk, ezek idegen szóval) equavalance.. Hogy mondják azt magyarul?

- Azonos értékü müvek ...

- Azonos értékü müvek, ugy, anélkül, hogy illusztrálnák a versekot..
Plasztikai formában kifejezik azt, amit Bartók a zenében kifejez..

- A legjobb értelemben gondoltam én is az illusztráció szót. Egyáltalán ismerte Vasarey ezeket a müv verseket, mielőtt a müvek megszülettek?

- Megmutatták neki, igen,

- Vagy csak Bartók zenét..?

- Kiválogatva a létező müvekből, ami legjobban megfelelt a versekhez és Bartókhoz és ugy állitotta össze a lapokat.

- Volt valami szép közös Bartók élményük, amire szivesen emlékszik vissza?

- Sajnos nem ismertük személyesen Bartókot. Mikor Bottnyik iskolába együtt jártünk, akkor az a nagy Bartók láz folyt és nagyon szerettük főleg a Bartók magyar népies zenéjét. Ott akkor az volt a divat... Ez az összes emlékünk, aztán elmentünk Franciaországba. 1930-ban.

- Ugy tudom, a budapesti UJBAUHAUS-ban ismerkedtek meg ?

- Igen.

- Együtt voltunk növendékek.

A Martnyik... nek a tanitása az egyedülálló volt, ugyc azt megtanitott egy mesterségre, hogy nem kell bohém életet élni, hanem rögtön lehet pénzt keresni grafikával..
És amellett aki dolgozni akar a szabadidejében csinálhat , amit akar.
Ugy, hogy ez a mesterség engedte me,g, férjem kiment Párizsba akkor még nem volt csak kollégán, azt mondta Gyere utánam ! és én szépen utána mentem.

- A Vasarely Muzeumban a II. emeleten az Ön vásznai vannak, azt mondanám rájuk, hogy tündéri realizmus, vagy tündéri szürrealizmus, olyan mesebeli..

- Olyan mese illusztráció, de én abbahagytam.egy pár év mulva, mert egy ilyen ember mellett nem lehet, az olyan mint egy atomgép, ugy,hogy muszáj volt neki segiteni.mindenben, ugyc megkönnyiteni az életét és mindennel foglalkozni mellette.

/Zene/

- A Petőfi Irodalmi Muzeumban december elejéig látható a gépképirások c. kiállitás., amelyet a Láttuk- hallottuk kritikusai közül Bojár Iván nézett meg..
Mit takar ez a furcsa kiállitás cim) Gép-képirásoK?

- A furcsa cim az közvetlenül Adytól származik, de érthető és logikus, hogy hogyan alakult ki? Képirónak hivták régente a magyar festőket és van aki géppel irja a képet, az gép-képiró, vagy magyarul fotográfus.
Ezért ez a furcsa cim..

- Igen. Azt hiszem, hogy Ady Endre szó leleménye illik is ehhez a kiállitáshoz, hiszen a Nyugat vezető iró gárdájáról készült fotokat láthatjuk ezen a kiállitáson.

- A fotók korabeliek, sőt nemcsak a fotók korabeliek, hanem az enteriőrök is, amit megpróbáltak rekonstruálni.
Ilyen módon megpróbálták azt, hogy visszavarázsoljanak, néhány hétre, a kiállitás időtartamára egy ilyen századelejei fotós műtermet, sőt annak még az előszobáját, a várószobáját is, ahol a delikvensek annakidején üldögéltek..
Korabeli annyiból is, hogy a fotoanyagnak, ami kb. 80 db-ra tehető talán., a javarésze eredeti fénykép és csak nagyon kis százalék az, amelyik a Petőfi Irodalmi Muzeumban lévő negativ anyagról most készült kontakt másolatként.
Ezek a fotók javarészt ismeretlenek, jól lehet, mond juk Székely Aladárnak az ismert Ady portréi is szerepelnek benne ami viszont érthető.
Akiket nem nagyon szoktunk látni fotón, mondjuk Seflin Aladár, a filozofus Mainheim. a nagyon fiatalon elhalt és

Lukácsal kezdetben szinte együtt futó Zalai Béla, ezenkivül a nagyon fiatal Kassák, akinek még a magatartásán, arcvonásain egyáltalán nem látszik a leendő kemény harcos és a Babits családi fényképek, ahol az a szigoru tanárember hát lágyabban jelentkezik családjának a körében.
Ugy, hogy mindenképpen érdekes a kiállitás azok számára, akik ezekkel az emberekkel találkozni szeretnének igy, arcmásukkal is és nemcsak irddalmilag, irodalmi alkotásaikkal.

- Ha valaki olyan téved be erre a kiállitásra, aki az irodalmi termékeket ismeri, de még sohasem látta ezeknek a költőknek, iróknak az arcmását, ad valami ujdonságot ez a kiállitás a számukra?

- Hát esetleg adhat, jóllehet a képmás, arcmás és a róla képzeletünkben kialakult iró portré nem feltétlenül fedik egymást. Talán jó is, hogy itt ezt felvetetted, mert Székely Aladár annakidején megpróbált kiadni egy Ady mappát, ami aztán később meg is jelent, és ehhez Móricz Zsigmond irt egy bevezetőt... Ennek a bevezetőnek az első sora igy hangzik) Lelkek járnak az utcán.. Hát ezek a fotósok, akik ezeket az irókat közelről ismerték, a maguk módján és maguk eszközével megpróbálták azt, hogy ne csak a portrékat, hanem a lelkeket magukat is ábrázolják.

- Sikerült nekik?

- Is- is. Sikerült annyiban, hogy ezek a portrék nem rosszak.. Nem rosszak. Az egyéniség tükröződik rajtuk. Tehát nem pusztán tárgyakként lettek lefényképezve.
Nem sikerült viszont annyiban, hogy érdekes módon maga az egész fotóanyag a fotó szemlélet, a 20-as évek legelejének Magyarországán sokkal retrográdabb,mint akár Adynak az 1910-es években irt versei.
Ezek lényegesen előbbre vannak , hangulatban, stilusban, hangvételben, mint ezek a nagyon jól és szépen megcsinált portrék, amelyek azonban kicsit még mindig őrzik a század vége polgári enteriőrjének a hangulatát.

/Zene./

- A Kereskedelmi Kamara Formatervezési Központjában már hónapok óta tart a Világszinvonal c. kiállitás sorozat, amelynek egymást követő kiállitásain azt követhetjük nyomon, hogy hol tart ma a formatervezés élvonala a nagyvilágban?

Jelenleg éppen a közlekedési eszközök legmodernebb dizájnait állitották ki a Budapesti Formatervezési Központban.
Ránki Julia beszélgetett Pohárnok Mihállyal...

- A Magyar Kereskedelmi Kamara Formatervezési Központjában a Gerlóczi utca sarkán a Világszínvonalon sorozatból, most a Közlekedés c. anyag látható. Ez fotodokumentáció, amelynek alapján megszemlélhetjük, hogy pl. az Ikarus buszok, a világ nagy busz gyáraihoz képest milyenek, vagy a GANZ MÁVAG egy motorvonata.. ami BNV díjas termékk milyen a világ motorvonataihoz képest?
Ne minősitsünk, inkább arra kéren Pohárnok Mihályt, hogy mondja el, hogy hol tart a magyar közlekedési eszközök szinvonala a világszinvonalhoz képest?

- Általában hiányzik egy tudatos formafejlesztési elképzelés, tehát vannak jó részlet megoldások, bizonyos átvett mintákban értékes formai megoldások is, egészében véve azonban a tudatos formafejlesztési politikáról elég kevéssé lehet beszélni.

- El tudja képzelni, hogy az a gyár, amelyik villamosokat gyárt az formatervezőt fog kérni maguktól, hogy ezentul ne a földön, hanem a levegőben közlekedő kabinet taxit, vagy egyebet gyártson?

- Hát én nem hiszem, hogy ilyen közvetlen és direkt hatást kell remélnünk ezektől a kiállitásoktól. Hogyha fel tudunk mutatni pozitiv példákat, akkor azt gondolom, hogy egy általánosan jobb szinvonalu forma kultura eléréséhez, vagy utol éréséhez. Hát bizonyos kis apró mozaikokat lerakunk egy-egy ilyen vállalkozással és ennél nyilván többet nem lehet remélni.
Van két-három szféra, amiben egyáltalán gyártás folyik, igy itt is hát sok olyan vállalat van, amelyik nagyon nagyon laza kapcsolatokat tart a szakemberekkel. Szórványos kapcsolatokat tayrt fenn.
Azt hiszem, hogy ennél egy lényegesen nagyobb kört lehetne foglalkoztatni. ezekben az üzemekben, dehát lassan meg-y a barátkozás.. a formatervezőkkel.

- Sok olyan szakember van-e Magyarországon, aki közlekedési eszközök formatervezésével foglalkozik?

- Gyerekek között nagyon sokan vonzódnak a téma iránt, szinte alig van olyan fiugyerek, aki ne tervezgetne..
Igazán felkészült, felső fokon erre képesitett szakember viszonylag kevés van, hiszen elég kicsi a gyártó háttere is, tehát az ipar részéről is viszonylag elég kicsi az igény erre.

/Zene./

- Most pedig hallgassák meg művészeti rövid hireinket.
Uj épitészet, régi környezetben cimmel NSZK épitészeti kiállitás nyilt az Épitő Művészek Szövetségének Budapesti Dienes utcai Székházában.

/Zene/

- Studió Kis Galéria nyilt Veszprémben a Tolbuchin utca 3.sz. alatt. Az első kiállitás a Szentendrei Vajda Lajos Studió művészeinek alkotásaiból nutat be válogatást.

6/Zene/

- 50 éve született Kondor Béla, századunk legjelentősebb magyar grafikusa. A Vigadó Galéria Kondor Emlékkiállitása művészeti hagyatékának azt a részét mutatja be, amely jelenleg is a Kondor család birtokában van.
Köztük kevésbé ismert, sőt eddig ismeretlen müveket is.
A tárlat december 18-ig tekinthető meg..

/Zene/

- Illés Sándor keránikus művész kiállitása november 12-én nyilt meg és november 25-ig tart nyitva a Ferencvárosi Pince Tárlatban.
A tárlatot megnyitó Moldova György iróval Ungvári Ildikó készitett riportot.

- Tisztelt Hölgyeim és Uraim ! Kerámikust jöttünk ünnepelni, az agyag formálóját és művészét .. Hadd mondjam el, mit gondolok erről az agyagról.
-Néhány éve Őrségi kertünkben egy gödröt ástunk és munka közben szinte iskolai metszetet kaptunk az őrségi talaj szerkezetéről, felől néhány cm kis termőréteg, aztán feltünnek a gyökerek, a talajt forgató bogarak, férgek, marad a hideg, szürke, agyag..
Mikor leértünk ebbe a halott rétegbe, segitőm az öreg paraszt-ember azt mondja) Igen. Az őrségi föld, csak sütve jó. MárminT göröncsérek, vagy fazekasok kezébe.. Nékem mégis kedvencem az a szerény, mindenütt jelenlévő agyag, szeretem a korsók, fazekak , tálak egyszerü összefoglaló formáit.
Egy régi legenda szerint Lőv a prágai rabby agyagból épitette fel a gólemet, megvédeni az embereket a fenyegető terror ellen.
Az óriás megépült, de hiába volt fejo, izmos karja és lába, csak akkor mozdult meg és indult el, mikor Lőv rabby cédulára felirta Isten nevét és a nyelve alá tette...
Ez a legenda legyen a további ut jelképe, kivánjuk Illés Sándornak, hogy továbbra is találja meg hányatott napjaink

varázsszavát és adjon életet a mozdulatban merev anyagnak...

/Taps./

- Miért vállalta el ezt a megbizást?

- Mert , már emlitettem a beszédben, ha most még kiegészithetem, hogy ez az anyag a fa mellett a másik kedvenc anyagom,, életemnek a kisérője nagyon sok korsó, kis szobor, stb. van a lakásunkban és Illés Sándornak a korániái közel állnak hozzám.
Tematikájukban, elgondolásukban.. és szépségükben..

/Zene./

- A müvelődéspolitikai rovat müsorát Ma Rózsa T. Endre készitette.

VASARELY

Gál Elemér

Vasarely New Yorkban

Új Tükör 1984. június 17. XXI. évf. 25. sz. 22.

9. századi kataszteri térképek

rajz + 25 székesfehérvári alap-

száma:/242/

220 település népi épitészetének

astélyainak és kuriáinak felmérései

ok kegytárgyai
a Nemzeti Galéria Veszprém megyei
és leirása
iszerelési tárgyainak leirókar-
nolica gyüjteményéből
s leirása
fia
épületének topográfiai leirása

VASARELY

Vasarely, Victor: A szines varos: A művészet hétköznapi ~~mindenhapi~~ életünkben. Bp. 1983 Gondolat

Bodri Ferenc

Kiskönyvek Vasarelyről

[illegible] Ragon, Michael: Szines varos

Ferrier, Jean-Louis: Négyszemközt Vasarelyvel

Alföld, 1984. juli. 35. évf. 7. n. ~~80~~ 90 - 92.

amely 1401, a nevezetes firenzei Battistero-kapu pályázat után egész Európára nézve csak a toszkán reneszánsz mértékét ismeri el érvényesnek, értéket jellemezve és lebecsülést fejezve ki az ehhez képest közelebbi vagy távolabbi dátumokkal. 1476-ban stb. „még gótikus" vagy „már reneszánsz": e megállapítások a hagyományos művészettörténetben polárisan ellenkező értékítéleteket fejeznek ki. Mint fenti elemzésünkből talán kitűnik, a Mátyás-kori Közép-Európában aligha lehetett egyéni döntés kérdése a késő gótika, hiszen az a terület megszokott és jól artikulált nyelvezete volt. Más a helyzet az itáliai reneszánsszal, amely mindenképpen szokatlan, exkluzív és feltétlenül csak import útján hozzáférhető luxusjelenség volt. Magától nem terjedt át, nem is alkatilag motivált „Wahlverwandtschaften" eredményeként ébredt fel utána a szimpátia és a vágy; csakis tudatos döntés eredményeként jelenhetett meg. Ezt a döntést művelődési élmények motiválták. Nem arról van szó, hogy a mecénások eldönthették, vajon gótikus vagy antikizáló reneszánsz művészetet kívánnak-e, hanem arról, hogy az antikizáló ízlés melletti döntéssel született meg a modern mecénás típusa. Előbb megrendelő, megbízó, donátor volt, a művészi alkotásban szellemi részt vállaló Maecenas gesztusa azonban csak ekkor talált követésre. A mecénásnak első és legfontosabb teendője az ízlésítélet gyakorlása, annak a meghatározása, hogy mi illik és mi nem illik a művészetben. A reneszánsz művészettörténeti irodalmában a művészetelmélet és az irodalomelmélet, nevezetesen a retorika kategóriáinak összefüggéséről szóló filológiai kutatások, az antik móduselmélet felújítására és alkalmazására vonatkozó eredmények jelentik a döntő szemléleti fordulópontot a stílustörténet evolucionista automatizmusával szemben.

Ennek a modern művészettörténetírásban meghatározó jelentőségűvé vált megközelítésmódnak a magyar humanizmus-kutatásban és irodalomtörténetben is létrejöttek az eredményei, művészettörténeti szemléletük meghonosításában a hetvenes évek óta különösen a korán elhunyt Feuer-

VASARELY

Andor Gyöngy

Szines város
(könyvism. Vasarely)

Rajztanítás. 1987. XXVI. évf. 1. a.
25 - 27.

THE MARILYN-CONSTELLATION

"America belongs to Americans"
(The Monroe-doctrine, 1823)

Marilyn Monroe occupies a distinguished place in the iconosphere of pop as a permanent falling star, defused sex-bomb, 51st star of the US-banner and the Mona Lisa of America. The "disadvantage" of pop art is that its points can be cracked generally only once: after the hundredth canned soup, Coca Cola and Lisa Monroe we begin to feel sickish. *Thirty is more than one*—says Warhol but this is just thirty-one!

Gyula Gulyás has recently started to make sculptures of Marilyn Monroe; he collected enough for an exhibition and showed them in the gallery of Műcsarnok in Dorottya street. The series starts with a hyperrealistic plaster portrait from 1984, in a period when Gulyás portrayad famous figures such as *Hitchcock, Andy Warhol* and others. The opening piece of the new cycle is linked to that period: it is an almost-life-sized female torso: Marilyn Monroe strutting on a pink pedestal in disco-blue bathing suit, like a headless Venus of Milo. The other works in the exhibition are brandnew, produced in the last two years. Objects, small sculptures and "colorist reliefs in constructivist frames" as *János Frank*, the organiser of the show, calls them. The constructivist-minimal-art past of Gulyás looms in these works—one could say that this part of

Gulyás Gyula: Hollywoodi expressz / Hollywood Express, 1989, fa, ólom, réz, ezüstlemez, magazinkép, 84 × 87 × 66 cm (fotók Tahin Gyula)

VASARELY

A privatizáció és a vásárlóerő

Nemrég alkotta meg a parlament a privatizációs törvénycsomagot, amelynek alapján új lendületet vehet hazánkban az állami tulajdon magánkézbe adása. A régi privatizációs eljárások mellett új technikák alkalmazását is lehetővé teszi az új törvény, bár régebben is lehetett volna élni ezekkel, mivel a törvény határozottan nem zárta ki ennek a lehetőségét. Mivel most a jogszabályok expressis verbis megengedik ezeknek a technikáknak az alkalmazását, így rövidesen megkezdődhet ezeknek a gyakorlati igénybevétele is.

A privatizáció kezdete az átalakulási és az üzleti terv elkészítése, a cég gazdasági társasággá alakítása. Azonban ez még nem jelenti azt, hogy a társaság valóban privatizált cég – igaz, ezt többen jogi privatizációnak tekintik –, bár a társasági törvény szerint működő társaságok már bizonyos vonásaiban hasonlítanak egy magáncéghez, legalábbis formailag. Bizonytalan pozícióban lévő menedzsment vezeti ezeket a cégeket viszonylagos önállósággal, de a fejük felett mindig ott lebeg a privatizáció kényszere, emiatt csak rövid távú érdekeket képesek érvényesíteni. Az állami kontroll formális lehet, hiszen olyan apparátus felállítása lehetetlen, amely képes lenne valamennyi vállalat felett a megfelelő ellenőrzést és irányítást gyakorolni.

Arról, hogy az önkormányzat tulajdonában lévő üzletrész állami tulajdonnak tekintendő-e, avagy képesek-e ezek magántulajdonként működni, hosszú vita folyik a privatizáció beindulása óta. Ugyancsak vita tárgyát képezi az, hogy vajon az ún. közfeladatokat ellátó jogi személyeknek, úgymint a társadalombiztosítási alapoknak, a költségvetési szerveknek, a közalapítványoknak, a közüzemeknek, a közszolgáltatóknak, a közintézményeknek, a közhasznú társaságoknak, a közalkalmazottaknak, a közjegyzőknek, a közmunkának, a közbeszerzésnek, a közterületnek, a közvagyonnak, a közbeszerzési eljárásnak, a közbeszerzési törvénynek, a közbeszerzési szabályzatnak, a közbeszerzési bizottságnak, a közbeszerzési tanácsnak, a közbeszerzési hatóságnak, a közbeszerzési döntőbizottságnak, a közbeszerzési bíróságnak, a közbeszerzési ügyészségnek, a közbeszerzési rendőrségnek, a közbeszerzési vámhivatalnak, a közbeszerzési adóhivatalnak, a közbeszerzési pénzügyőrségnek, a közbeszerzési határőrségnek, a közbeszerzési katonaságnak, a közbeszerzési rendőrségnek, a közbeszerzési vámhivatalnak, a közbeszerzési adóhivatalnak, a közbeszerzési pénzügyőrségnek, a közbeszerzési határőrségnek, a közbeszerzési katonaságnak, ezeknek a taglalása meghaladja ennek a cikknek a kereteit. Másrészről: a brókercégek várhatóan emelni fogják a jutalékok nagyságát az opciós megbízások után, így a közölt árak jórészt tiszavirág-életűek volnának. (A változás oka, hogy a BÉT ezeket az üzleteket mint nyitott pozíciót kezeli, amivel szemben fedezetet kell állítani. Ez pedig egyértelműen költségnövelő tényező.)

Érdemes ezért az azonnali megbízások után felszámított jutalékokat szemügyre venni. A brókercégek általában a megkötendő üzlet 0,5–2 százalékában határozzák meg a jutalék nagyságát (Co-Nexus Rt.: 0,5, Hungarobroker Rt.: 0,85–1, BÉB Rt., Girozentrale és a Creditanstalt Rt.: 1, Első Magyarországi Német Kft. és a Confides Rt.: 1–1,5, Culturvest Rt.: 1,5, Lupis Brókerház: 1–2 százalék). Néhány társaság kezelési költséget is felszámol (ez 50 és 500 forint közötti nagyságot érhet el).

A kisebb tételű megbízásokat „kedvelő" és „nem kedvelő" társaságok közötti vízválasztót nem annyira a jutalék nagyságában, mint a fizetendő összeg minimumának meghúzásában érhetjük tetten. A brókercégek önmagukról alkotott véleménye alapján tőzsdei szereplésük hozama lehetett volna nagyobb, ha alacsonyabb áron kerülnek a piacra, ám a kibocsátók éppen ellenkező taktika szerint cselekedtek, és így a magas indulási árak nem adtak sok esélyt az árfolyam tartós és kiegyensúlyozott emelkedésére. Természetesen a névérték többszöröséért piacra dobott papíroknál az (a részvények névértékéhez kötött) osztalék és a befektetett tőke aránya is csökkent, miközben a névértékhez viszonyítva is – ritka kivételtől eltekintve – kisebbek voltak a részvények után kifizetett osztalékok, mint általában a névértéknek megfelelő összeg után fizetett betéti kamatok.

Nagymértékben javíthatott volna a tőzsdei befektetések népszerűségén, ha az értékpapírpiacon vásárlók adókedvezményeit bővítik, de a tervek java az íróasztalok fiókjaiban maradt. Hiába volt tehát egy-két elkötelezett szakember erőfeszítése, a kisbefektetők eltávolodásával a BÉT – némi egyszerűsítéssel élve – néhány „nagy hal" tágas úszómedencéjévé változott.

Érthető: a vállalkozó kedvű magánszemélyek és a tőzsde között közvetítő szerepet betöltő brókercégek is lemondtak arról, hogy a kisbefektetők megbízásaira alapozzák megélhetésüket. A napjainkra 49-re gyarapodó érdemben a gazdasági és társadalmi fejlődés útján.

Nem titkolt társadalompolitikai célkitűzés az, hogy elő kell segíteni állami eszközökkel is az európai értelemben vett középosztály kialakítását, amely alapja lehet egy modern társadalomnak és gazdaságnak. Ennek a csírái már jelen vannak – elsősorban az értelmiség körében. A középosztály kiszélesítése volt az egyik fontos szempontja az ún. előprivatizációs eljárásnak. Ennek keretében jelentős mennyiségű kisebb üzlet került magánkézbe.

A dolgozói kedvezményes kivásárlás nem ebbe a kategóriába tartozik, a dolgozók ilyen jellegű támogatását inkább a nyugdíj-, illetve biztosítási alapok tulajdonhoz juttatásával – jóval nagyobb volumenben, mint a jelenlegi dolgozói kedvezmények – volna célszerű megoldani. (Bár mint utaltunk rá, nem ez a klasszikus privatizáció.)

Végül felmerül még lehetőségként a vezetői kivásárlás – divatosabban management buy out –, amely a cég dolgozóinak viszonylag szűkebb körét részesítené kedvezményekben.

Nem tettünk eddig említést az ún. intézményi, illetve szakmai befektetőkről, akik nem elsősorban az említett társadalompolitikai prioritások, inkább az államadósság csökkentésének ugyancsak fontos folyamatában vehetnek részt.

Régiónkban – ideértve a visegrádi hármak (négyek?) országait – egyszerre nagyobb mennyiségű vagyontárgy eladására kerül sor. Így nemcsak iparágak, hanem országok is versenyeznek egymással. A régióban elsősorban a német tőke volt érdekelt, így ennek a mozdulására lehetett volna számítani.

Kisbefektetőkre várva

Igaz, a tőzsdéről mindössze emlékképek, és azok is csak az idősebb nemzedékekhez tartozók fejében maradtak, a Budapesti Értékpapírtőzsde (BÉT) megnyitásakor az egyszerű állampolgárok közül is sokan hiú reményeket fűztek az új piac kialakulásához, pontosabban: a jó haszon eléréséhez, esetleg a meggazdagodáshoz. Az ábrándok azonban hamar dugába dőltek, amely több okra vezethető vissza

A kisrészvényesek eltávolodása a tőzsdétől egyrészt az elsőként bevezetett részvény, az IBUSZ papírjainak szerepléséhez kapcsolódó kellemetlen tapasztalatokkal magyarázható. Ennek a részvénynek az árfolyama ugyanis a kezdeti időszakban rendkívüli iramban szökött magasba, ami inkább a kezdet eufórikus hangulatával, mintsem a cég működésének mutatóira támaszkodó, józan üzleti számítás eredményeivel magyarázható. A megalapozatlan derűlátást, vásárlási lázat csak fokozta, hogy voltak olyan közéleti személyiségek, akik a túlfűtött keresletre és az annak következményeként fölfelé kúszó árra mutogatva a cég indokolatlanul olcsó kiárusításáról beszéltek, így próbálva politikai tőkét kovácsolni maguknak. Nem csoda, hogy sokan meggondolatlanul, hosszabb távú befektetési

Tokaj, 1996

Numizmatikai kiállítás

Az 1996-os világkiállítás mellékrendezvényeként Tokajban más események mellett numizmatikai kiállítást szervezünk. A bemutató két részből áll majd, egyrészt a világ valamennyi államának jelenleg (illetve 1996-ban) forgalomban lévő fémpénzeit állítjuk ki, másrészt a honfoglalás 1100 éves évfordulójára tekintettel bemutatjuk az azóta eltelt időszak magyar fémpénzeit.

A pénzérmék bemutatása mellett Tokajban sor kerül egy nagyszabású honfoglalás kori kiállításra, amely méltó megemlékezés lesz a nagy esemény 1100 éves évfordulójáról. Emellett bor-világkiállítás és ásványkiállítás szerepel a tervezett programban. Ez a négy bemutató képezi a négy alappillérét a tokaji elképzeléseknek, ezenkívül más, rövidebb időtartamú kulturális programok is helyet kapnak a város expoterveiben. A programokról szeptember 4-én a Nemzeti Múzeumban tartott sajtótájékoztatón értesülhetett először hivatalosan a közvélemény.

Ötletem, a numizmatikai kiállítás, kettős kötődést mutat a többi tokaji bemutatóhoz. Egyrészt mint a világ összes államának pénzeit felvonultató gyűjtemény komoly érdeklődésre tarthat számot mint világkiállítási rendezvény. Az említett sajtótájékoztatón dr. *Gerebenics* Imre, a Magyar Nemzeti Bank főosztályvezetője elmondta, hogy a szakirodalom szerint ilyen, a föld országainak forgalmi pénzeit teljes egészében bemutató kiállítás ebben a században még nem volt. A másik kötődés pedig a honfoglalás kori gyűjteményhez értendő, hiszen azzal szerves egységet alkotva, honfoglaló őseink pénzeit is magában foglaló magyar pénzérmegyűjteményt mutatunk be.

A numizmatikai kiállítás ötlete gyakorlatilag már régóta foglalkoztat. Fölmerült bennem, hogy miért ne lehetne a világ pénzeit bemutatni a világkiállításon, hiszen az expo tervezett mottójához – A kommunikáció egy jobb világért – is csatlakozik elképzelésem, mert a pénz a kommunikáció, az emberek közötti kapcsolatteremtés egyik legősibb módja. A pénz az emberi szükségletekkel együtt született meg, az áruk közvetlen kicserélésének több ezer éves folyamatából ered.

A kiállítás anyaga a föld összes államának pénzei esetében saját gyűjteményem, amelyet jelenlegi formájában kiállítani még nem lehet. Ezen kollekció kiegészítését tervezem szponzorok támogatásával. Komoly tárgyalások folynak néhány vállalat és intézmény illetékeseivel, amely cégek anyagi segítségével pótolnám a meglévő hiányosságokat. Tekintettel arra, hogy a Világkiállítási Programiroda szerint, jogosan, a kiállításon csak ép, sértetlen, új és verdefényes pénzérméket lehet bemutatni. Ez az igény juttatott el a bankokhoz, hiszen a primér beszerzési lehetőségek a pénzintézetek.

A tervem az, hogy a föld összes államának – amelynek külön hivatalos pénzneme van – bankjától vásárolnék egy, jelenleg forgalomban levő fémpénzsorozatot. Manapság mintegy 200 olyan ország van, amelynek külön hivatalos pénze létezik. Figyelembe véve, hogy a világkiállításig 4 év van hátra, a jelenlegi politikai mozgásokat látva feltételezhető, hogy ez alatt az idő alatt még elég sok változás lehet a föld politikai térképén, és ezt követően a világ pénzeiben is. A külföldi pénzek beszerzése során jelentkező akadályok leküzdésében a Magyar Nemzeti Bank múzeuma felajánlotta segítségét.

Az 1100 év magyar pénzeit felvonultató kiállítás anyagának összeállításában a miskolci Herman Ottó Múzeum, a Nemzeti Múzeum, illetve a Nemzeti Bank múzeumának segítségére számíthatok. A kiállítás ezen második részében bemutatott magyar pénzérmék az illető kor hideg, fémből készült, de rendkívül beszédes tanúi. Az érmék mustrálása közben végigzarándokolunk a magyar történelem ezen 1100 évén.

A kiállítás mellett tárgyalások kezdődtek mindkét bemutató színes album formájában történő megjelenítéséről. Ezek az exkluzív kiadványok színpompás előhírnökei lehetnek majd az 1996-os eseménynek. Tervezzük, hogy a kiállítás megnyitáskor néhány napos nemzetközi numizmatikai konferenciát rendezünk.

Az előbb említett programok előkészítése, szervezése közben eddig nagyon sok kellemes meglepetés ért a múzeumi szakemberekkel, illetve az expo szervezőivel folytatott tárgyalásaim során. Mindenki pozitívan fogadta elképzeléseimet, és hatáskörén belül felajánlotta segítségét. A velük folytatott megbeszéléseim meggyőztek arról, hogy a vidék komolyan gondolta az expóhoz való csatlakozását és mellékrendezvények szervezését.

Dr. Hornyák Csaba

Helyben a világ

Sorozatunkban olyan helyszíneket villantunk fel, amelyek bizonyítják: Magyarország századokon keresztül szerves része volt Európa és a világ szellemi életének, kultúránk jeleseit befogadták külföldön, és a külhoniak termékeny kapcsolatban voltak a magyarokkal.

Victor Vasarely

Vásárhelyi Győzőként 1908. április 9-én született Pécsett, ahol 1971-ben avatták fel gyermekévei helyszínén a Vasarely-múzeumot. Akkor így idézte fel emlékeit: „Pécs, Káptalan utca 3. Egy öreg udvarház, távolabb egy négytornyú nagy épület, még messzebb egy domb, talán hegy? A Tettyi... (A vallomásban így hangzott el – A szerk.) Ez az összes emléke egy hároméves kisfiúnak szülővárosáról."

Négy és fél éves korában került el a városból. 1928–30 között Budapesten, Bortnyik Sándor műhelyében ismerkedett meg a konstruktivizmussal, 1930-ban került ki Párizsba, és Franciaországban vált világhírű művésszé, az op-art, azaz optikai művészet mesterévé, a kinetikus absztrakció művelőjévé. Munkái egyszerű alapformákra vezethetők vissza, szín és forma egyforma minőséget képvisel, ez a plasztikai egység.

Művészetfelfogása szerint nem az egyedi műalkotások kora ez a század, a művészetnek mindennapi igényt kell kielégítenie, ezért szerigráfiáival azt szerette volna elérni, hogy bárki megszerezhessen – sokszorosított formában – kiváló alkotásokat. Álma a „színes város", amellyel az uniformizált lakónegyedek egyhanguságát lehet megtörni, és emberközelibbé formálni a környezetet.

Franciaországban, Vaucluse-ben, a gordes-i kastélyban 1971-ben nyitották meg didaktikai múzeumát, 1976-ban pedig Aix-en-Provence-ban a Vasarely Kutatóközpontot és Alapítványt.

(marafkó)

VASARELY Viktor

HAJDU István: Szemérmetlen magyarázatpróba. =
Uj Müvészet, I. évf. 1.sz. 1990 4-5.p.

Bortnyik tanítvány, 1949-től minden fórumon megtagadta az absztarkt müvészet létjogusoltságát, persze csak az országon belül.

Victor Vasarely

festő-grafikusművész

Kiállítása a Szépművészeti Múzeumban

„Engedje meg!" Bolgár György sorozata
Petőfi rádió
1982 X. 22.

Victor Vasarely
gyakori - kritikusa

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HIRLAP

1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR NEMZET

Szombat, 1983. április 9. Magyar

1021

„Összhangot építészet és művészet között"

Victor Vasarely 75 éves

Victor Vasarely ma 75 esztendős. Tisztelettel köszöntjük a művészt születésnapja alkalmából; az alábbi interjú legutóbbi magyarországi tartózkodása idején, néhány héttel ezelőtt készült.

*

Amikor ajtót nyit Hilton Szálló-beli szobájában, szabadkozik a reggelről késő délelőttre átcsúsztatott időpontért.

— Tudja, ha Magyarországra jövök, hivatalos és baráti ebédek, vacsorák, találkozók láncolata az egész nap, és este, amikor leül az ember egy kis vörös borral meglocsolt

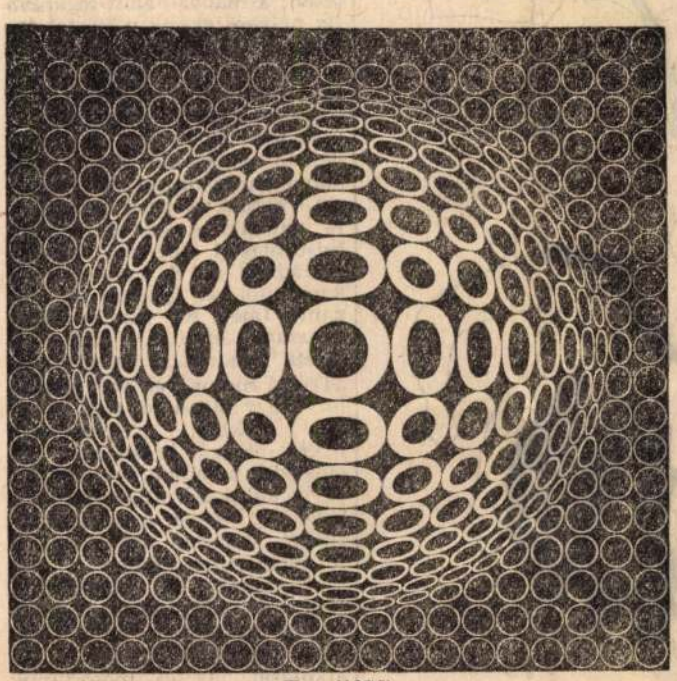

Tuz (1976)

társalgásra, olyan gyorsan repül az idő. Ma tovább lustálkodtam a megszokottnál, nyolcig aludtam.

— *Otthon hánykor kel, és hogyan telnek napjai?*

— Annak ellenére, hogy 75 éves vagyok, ugyanúgy dolgozom, mint a múltban. Ebből a szempontból semmiféle változás nem állt be az életembe. Reggel hét órakor kelek, dolgozom egész nap. Nem panaszként mondom, hiszen az, amit csinálok, semmihez sem hasonlítható. Az én munkám — az életem, s ha valahogyan kategorizálni akarom tevékenységeimet, négy csoportba sorolhatnám őket. Elég sok alkalmazottam van, a műterem valóságos kis üzem. Ennek vezetése rám tartozik, a gazdasági éppúgy, mint a művészeti. A fizetések, az adók, az egyéb szociális költségek és minden egyéb adminisztrációs gond az enyém. A másik, a művészi munka, maga az alkotás. Programokat, prototípusokat készítek a képek előállításához, erről még bővebben fogok beszélni. A harmadik „munkaköröm" a külvilággal tartott igen változatos kapcsolatom; a levelezés egy részét személyesen végzem, újságírókkal, írókkal, művészekkel találkozom. És ezzel életem, munkám negyedik szférájába érkeztünk, a magánéletbe. Gyakran jövök össze a barátaimmal, sok időt fordítok erre is.

— *Harminc esztendővel ezelőtt mondta: „vallom, hogy a képzőművészet megérett a festészet, szobrászat, építészet és várostervezés hatalmas szintézisére — javaslom a táblaképfestészet fokozatos elvetését".*

— Vannak, akik azt mondják, hogy továbbra is ecsettel kell képet festeni, a festményeket pedig be kell keretezni, aranykeretbe, és eladni a gazdagoknak vagy a múzeumoknak. Ők, az úgynevezett festőművészek milliószámra vannak, de számuk szerintem lassan csökkenni fog. Mégpedig azért, mert van egy világkrízis, amely megakadályozza, hogy kiállítsanak, hogy eladjanak. Nem szólva arról, hogy tulajdonképpen kimerítették a természet vizuális lehetőségeit: a tájképeket, csendéleteket, portrékat ábrázoló festmények egyre gyűlnek és gyűlnek, a múzeumokban és a művészek műtermében egygül „múzeumbetegséget" kap, meg hátfájást, nem beszélve arról, hogy mindig a leghíresebb képeket teszik a fohelyre. Ezért egy új szisztémát gondoltam ki és valósítottam meg gordes-i alapítványom kastélyában. Nagy dobozokat, képernyővel ellátott szekrényféleket készítettem, amelyeken két kép látszik, és ha megnyomnak egy gombot, akkor az egyik kép lassan-lassan csúszni kezd a másik kép elé, eltűnik az első, majd jön a harmadik, és így tovább. Egy ilyen szekrényben ötven kép „fér el", le lehet ülni elé, s amihez máshol tekintélyes hosszúságú fal kellene, az beférhet egy dobozba. A képeket vissza is lehet „lapozni", és újra előhívni őket, összehasonlítani. A gordes-i múzeumban huszonnégy ilyen gép van. Az, hogy képeim múzeumban vannak, egy szempontból kudarc: én magam soha nem voltam például Madridban vagy Londonban, hogy megnézzem festményeimet. Kizárólag ezért nyilván más sem megy oda.

— *Mi a véleménye az ihletről, a tehetségről a művészetben?*

— Magamat plasztikusnak, térművésznek nevezem. Képet azért festek, mert árából nekem kell finanszíroznom az egész üzemet és az alapítványokat is fenn kell tartanom. New Yorkban, Oslóban, Gordes-ban van Vasarely-centrum, Pécsett van egy múzeum és Pesten is lesz alapítvány. Ami a tehetséget illeti... Minden ember praktikus, reális részből, valamint úgynevezett érzésvilágból áll. E kettő szünet nélkül keveredik egymással. Én is érzem — de nem a szívemben, hanem valahol itt a gyomor táján —, jó-e amit csináltam vagy nem. Vannak képek, amelyek négy éve „készen vannak", de nem szignáltam őket, mert hiányzik még az a bizonyos érzés. Beakasztom a lakásba, nézegetem ebéd és vacsora közben, s ha az elhatározás, az a belső elfogadás megszületik, akkor odaírom a nevemet. Sőt, olykor ecsetet is veszek a kezembe, mert sokszor én fejezem be a képeket, kevés fehéret vagy kéket, némi pirosat teszek ide, oda.

— *Gyakran elmondta, mennyire fegyelmezett „munkás" volt egész életében. Soha nem engedett meg magának alkotás közben némi szertelenséget?*

— Nem lehet, hiszen egy struktúra olyan, mint egy kémiai képlet. Ha az ember azt mondja vas, akkor tudja, hogy ennyi és ennyi központi anyag van, ennyi elektron kering, ilyen és ilyen távolságban. A tervemtől nem térhetek el én sem. A munkafolyamat nagyjából a következő: csinálok egy kis absztrakt rajzot, odaadom a segédrajzolóimnak, hogy nagyítsák fel a lehető legpontosabban. Miután ez megvan, egy csapóajtón át feljön a kép a felső, nagy műtermembe, ahol megnézem. És gyakran akkor jövök rá, hogy ami kicsiben megfelelő viszony volt két forma között, az nagyban már nem jó. Tehát kiadom az újabb utasítást, kicsinyítsék le a középső kört vagy nagyítsák fel a másodikat. Mikor ez megvan, akkor jönnek a színek. Többnyire tíz színnel dolgozom, mindegyiknek húsz színárnyalatát használom. Ezenkívül húsz szürkét fehértől a feketéig és az arany, ezüst hatféle variációját. Mindegyik színnek megfelelő kódszáma van, a tervemen már csak ezeket a számokat jelölöm. Van egy színes papírból kivágott geometrikus formatáram is, az egyes elemek szintén számozottak. Így az utasításaim alapján a munkatársaim összeállítják a képet. Felfestetem az első réteg festéket, azután megint felkérem a képet, újra átnézem, s ha szükséges, korrigálom. Ezután jön az a bizonyos végső simítás, majd az aláírás.

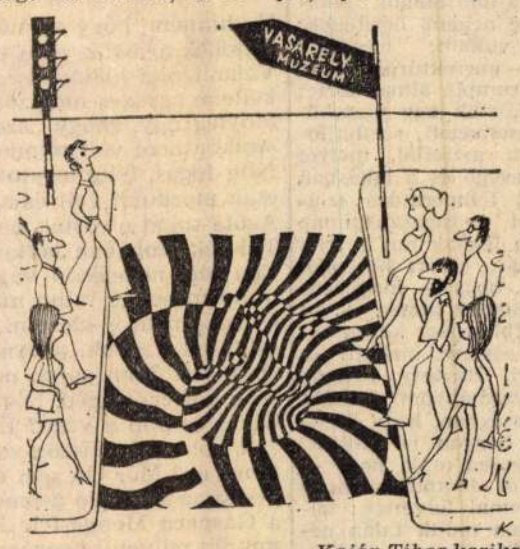

Kaján Tibor karikatúrája

— *Az Ön álma a színes város. Mi a véleménye a mai panelépítészetről?*

— A jelenlegi „cementstílus" katasztrófa az emberek érzésvilága számára, hiszen olyan térbe zárva élnek, ahol a normális emberi élet lehetetlen. Vissza kellene állítani a régi összhangot építészet és művészet között.

— *Kevéske szabadidejében mit csinál?*

— Sakkozom, biliárdozom és nagyon szeretem a francia golyós játékot a pétaneaut. A biliárdban geometriai és fizikai igazságok vannak — fejezi be mosolyogva a geometrikus művészet mestere.

Hajdú Éva

en tetőről látni a napot..."

án már, hogy kint van az BC-ből, esetleg a hetedik bol- ot járta be akkorra, hogy bu- zs (az amott nem volt), ku- oricagríz (ez emitt nem), szo- vola (ne húszforintos!, hanem zért, ha lehet, tizenegy-ötve- es; de ha nincs, egye part, egyen a húszas) kerüljön a zatyorba, mondom, ha valaki mennyire tudatosan írom ezt (szóismétlés), tudom, a „tréfás" kétszeri említését indokolni kell. Igen, hát erre jártam iskolába is, magányos utcán (Váralja), ahol jól lehetett gondolkodni. Tapostam a havat, vagy tavaszi délután lopakodtam a pályázati ládához mind közelebb. Petőfi Gimnázium, Petőfi-pályázat... Az első „szárnypróbálgatásom" (ravasz írói eszköz itt! íme! ember és madár kapcsolatának legalizálása-cha-cha) termékét vittem: Lermontov tiszteletére írott költeményemet, mely azonnal az én szerény pályám alapkörülményét keritette körém: hogy azt vélte gondolhatni a bíráló bizottság, ez valaki neves műfordítónk Lermontov-magyarítása, egy viszonylag *ugy* ismeretlenebb Lermontov-versé. Vagy efféle. (Íme, tévedgetek, romlik az emlékezetem: ezerháromszáz ív próza lefordítása nyomán, esetleg; az huszonhatezer oldal; eszembe jut Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényének egyik, azt hiszem, nem épp a legtöbbek által idézett részlete: hogy a százados úrnak hat fejlövése van, ne ingereljék, negyedéves urak...! és Ottlik is ott lakik épp a Petőfi Gimnázium mellett; mennyi egybeesés! két halálunk kötődik ehhez a szakaszhoz még, hadd ne említsem őket részletesen; a madár-halott legalább fix helyen fekszik a Várfal tövében.) Majd kimászom a kátyúból mindjárt, előbb nyugtázom a besöprendőket: hogy nyolcvanadszor mondom el ugyanezt; és hogy a madarak nekem nagyon jól jöttek, mert önmagamról ugyan mi érdekeset írhatnék; ezek a mondások — vannak. A hat és feledik fejsúrolástól, persze, messze maradnak el. S hogy milyen kacifántokkal fejezem ki magam! Íme! Az iskolát azért akartam említeni, hogy a „tréfa" indoklása meglegyen. „Tréfsá mósor", ez volt stencilezve egy olyan jó, régi, ötvenes időkbeli „rendezvény" nyers papírú brosúráján. Ez előkerült a minap, és bekerült egyik kalitkánk aljazatpapírjai közé. Az etetést, a kalitkatisztítások végtelen műveleteit, a felzöldezéseket (hogy a hét szárnyasnak itt vitamindús, otthonos környezete legyen stb.), e műveletek szinte kizárólag feleségem nyomtalan (?) alkotásai, „tréfsá mósor"-nak nevezzük. Például, ha az ónos kabátomat a négyzetméternyi előszobában az ajtó sarkára akasztom, egyetlen mozdulatunk jelzi egymásnak: „a mósor". Majdnem azt mondhatnám (de óvakodjunk az elhamarkodástól!): ha olykor túl hangosan vitatkozunk egymással e négyzetméternyi helyen, vagy több négyzetméteren, el-

Würtz Ádám: Sárkányölő

nindebbe belezuhan hirtelen, nint egy bokatörő lyukba a Kioszknál, az etetés egyik fő állomáshelyén... akkor...

Megyek a Fő utcán, vagyis ott mentem, most képzeletben a Várkert Kioszk környékén árok. Szeretem; unom; még na is érdekesség a számomra, a salakos terepe mellett villamospótló áll meg és azonnal ön és átszökkenhetek rá négy somaggal (feleségem legalább négy csomagot cipel szintén; ldító üvegek visszaváltása, urizs, köles, kalitkahomok, zotyola, kenyér, sajt, saláta hét szárnyasnak — nekünk em! —, és ami adódik; papírok tömege nekem, borítékok; ostázni valóim; leadandó éziratok, korrektúrák stb.; agyma, krumpli, alma, körte; ompót), köztük egy összeközött, becsomagolt, széthajtoatott kerti asztallal, melyet száraz levegő és a lakásban ralkodó" temperatúra sílyított szét a ragasztékainál, ondom, a Kioszk ma is friss röm nekem, holott huszonöt ve annak, hogy — még venéglői működése idején — ott tem az Ybl-szobor közeli véében, a sövény mellett, és osztolányi, Karinty Frigyes lt az olvasmányom, a teljes zonytalanságban, hogy érettgi után hogyan is tovább? ilyen kevésen múlt, hogy — lán — jól döntöttem; hogy -ben azonnal felvettek; mien kevésen múlik talán néány veréb, cinke, zöldike, eggyvágó élete, akik az elint asztalhoz oly közeli sönyre akasztott szotyolás parakból „lopják életüket". anizsa, Rozgonyi, feleségem yen neveket ad olykor tréfán a párkányunk madárvendégeinek is. Meg egyáltalán: mikor Gombfocikönyvet ím, az ős-sziget (football)gabajnokságáról, az egyik sapat, a kis Bristol City esenő eredményeit, bukdácsoló kereit-kudarcait különösen téltem; s átélték talán azok is, kiknek írtam a könyvet, és ost, hogy folytatom majd. énylеg nem a magam kedvelésére, bár az egyik legüdíbb munkaféleség... haem... senki ne vegye teszemeszemnek... miattuk, nekik, kik várják. Ezzé alakult az et. vagy ahogy feleségemmel tréfásan! — mondani szokk: ezvé alakullt. S hogy íróig, ahogy mondani szokás,

Dobai Péter

HAMZA TIBOR FESTŐMŰVÉSZ-TANÁR EMLÉKÉRE

Eötvös József Gimnázium, Reáltanoda utca, 1959—1963

Ha hinném, hogy eseményeket
rejtenek a jövők, nem emlékeket!
Valami régi könnyedség hangján
kellene egyszer megszólalni még,
tényleg úgy, ahogy „azelőtt":
amikor nem volt minden mozdulat
félig fogás, félig legyintés,
csak mozdulat volt és annak szabad!
Azóta sokat olvastak bennem a könyvek.
Túl sok szobában laktam, alig néhány év alatt.
Egy régi nevetéssel vagy harccal szeretni ismét,
mind másokat, mind magamat! —
és néha nem is szeretni, csak lenni *„épp"*...
ott, ahol vagyok, ahová „kerültem" az utak közben.
De most? Nem pajzs, nem címer, nem vidám vért,
csak koffer, írógép, telefonnotesz, aktatáska „véd".
Görcs és púp a vége? És sok-sok kézfogás...?
Hát hol a háromszög-vonalzó, hol a línea
tanár úr? Már Ön sem él.
Pedig az ábrázoló geometria órák elején,
a Gaspard Monge-féle képsíkrendszer tanításakor,
mindig milyen szigorúan mondta:
„IV. D. Vigyázz! A rajzokhoz radírt nem használunk!"

Varjas Endre

BOLOND IDŐ

bolond idő a hó lehullt a tél harap
a táguló terek közt csorba csillagok
gúnyrajzai: pókhálós címerállatok
jégtárlata: felhő-mulékony ég alatt

porronggyal álomittas metszetangyalok
röpdösnek céltalan; egy láva pillanat
s jelenné múlik el mi lesz — múlttá marad
mi van; hiszünk egy inkubátor-holnapot

szemünk homokja izzik egyre szárazabb;
örvénylőn távolodsz — tőled felém szalad
egy kétnapos kislány már el nem ér halott —

szerelmünk is halott: isten a ködfalak
mögül ki van lakoltatva és elhagyott
időnk egy lézervillanásban felragyog

Vasarely Victor
grafikusművész

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1983 JAN 15

1021

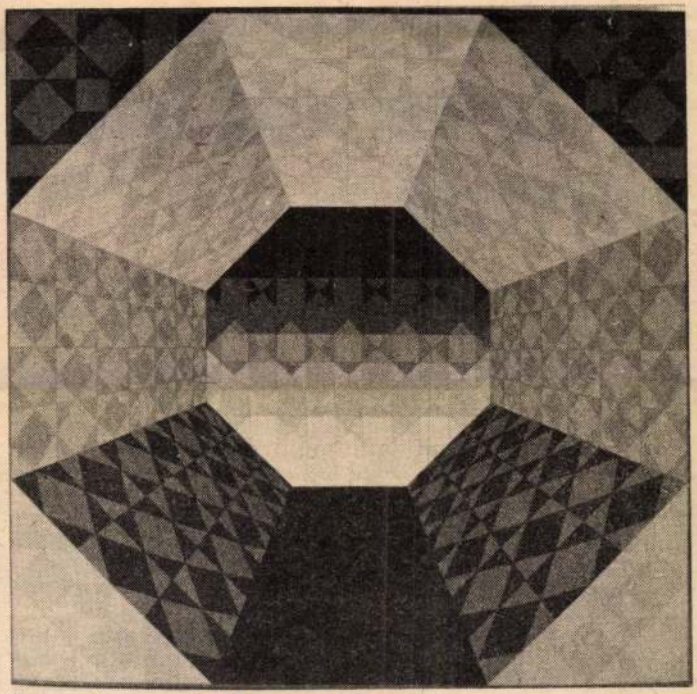

Victor Vasarely: Bi-Octanus

Szovjet—amerikai [illegible]

2 Az eurohadászati fegyverek

Előző cikkünkben a hadászati támadó fegyverek és fegyverrendszerek korlátozásának, csökkentésének kérdéseivel foglalkoztunk. Genfben funkcionál egy másik tárgyalási csatorna is. Ezen a fórumon a szovjet és az amerikai küldöttség — most már több mint egy esztendeje! — az európai rakétanukleáris harceszközök mennyiségi és minőségi csökkentésének lehetőségeit vizsgálja. Itt is szembeötlő azonban a két álláspont különbözősége. Amíg a Szovjetunió az egyenlőségen és az egyenlő biztonságon alapuló megoldás mellett száll síkra, addig az Egyesült Ál[illegible]

1961 darab célba juttató eszközt tartanak számon. Ebből 986 darab a NATO-hoz tartozik, mégpedig a következő összetételben: az amerikai „előre tolt állomásoztatású" rendszerben 723 különféle típusú repülőgép, 64 atomtengeralattjáró-fedélzeti Polaris rakéta, 55 brit Vulcan mintájú bombázó, 18 szárazföldi telepítésű és 80 tengeri elhelyezésű francia ballisztikus rakéta, illetve 46 Mirage bombázó.

A Szovjetuniónak ezzel szemben 975 azonos, vagy hasonló rendeltetésű fegyverhordozója van, mégpedig 496 darab közép-hatótávolságú szárazföldi rakétája (SS—4-

Vasarely

Népszabadság, 1990. jan. 31.

Vasarely barokk háttérben

És ha Vásárhelyi maradt volna?

Aggasztó sorokat olvastam arról, hogy félő: sok tehetség a jobb érvényesülés reményében elhagyja majd az országot, amely nélkülük kevesebbre jut. Épp a Vasarely Múzeumba indultam, így az jutott eszembe: jobb helyzetben volnánk-e, ha *Vásárhelyi Győző* huszonkét évesen — 1930-ban — nem ragad Párizsban? És azok a fizikusok, orvosok, mérnökök, közgazdák, akik kint szereztek nevet maguknak? Ha itthon maradnak, ha túlélik a háborút, ha... „A negyvenes évek végétől alakul festészete azok között az inspirációk között, amelyek a jelenleg is érvényes alkotói periódus kiérlelt geometrikus stílusához vezettek" — olvasom egy Vasarely-prospektusban. Hát nem tudom, itthon milyen inspirációk érhették volna, de e stílus érvényesülésének aligha kedveznek akkor. Igen valószínű, hogy nem nyílik Vasarely Múzeum 1976-ban a pécsi szülőházban, majd 1987-ben az óbudai Zichy-kastélyban.

Ez az épület a Zichyek által kialakított hajdani barokk városközpontban 1746—1757 között épült családi kastélyuknak. Ám a történelem eklektikusan keveri a szerepeket és a stílusokat. Már 1776-ban „államosították", azaz a kamara visszaváltotta a területet. A kastélyt átalakíttatta — katonai raktárnak. „Volt ízlése" — élcelődhetnénk. S ami e környék közelebbi múltját illeti, idézhetünk útikalauzt: „E tájon bontakozik ki előttünk a lebontott, elavult házacskák helyén emelkedő új óbudai lakótelep lenyűgöző nagyságában." E lakótelepet takarja el szerencsésen a hajdani kastély és gazdasági épületegyüttes az Árpád híd lábánál a Korvin Ottóról, az 1919-es Tanácsköztársaság belügyi népbiztossága politikai osztályának főnökéről elnevezett téren.

A kastélyt hányattatásaiból a művelődési tárca mentette meg, e szárnyát átépíttetve Vasarely Múzeummá, amikor a mester majd négyszáz művét a magyar államnak adományozta. Ez a tett éppúgy beletartozik Vasarely művészi munkásságába, mint maguk az élénk színű, szemtévesztő térhatást keltő kockák vagy a zebrák. Hiszen művészetével egy

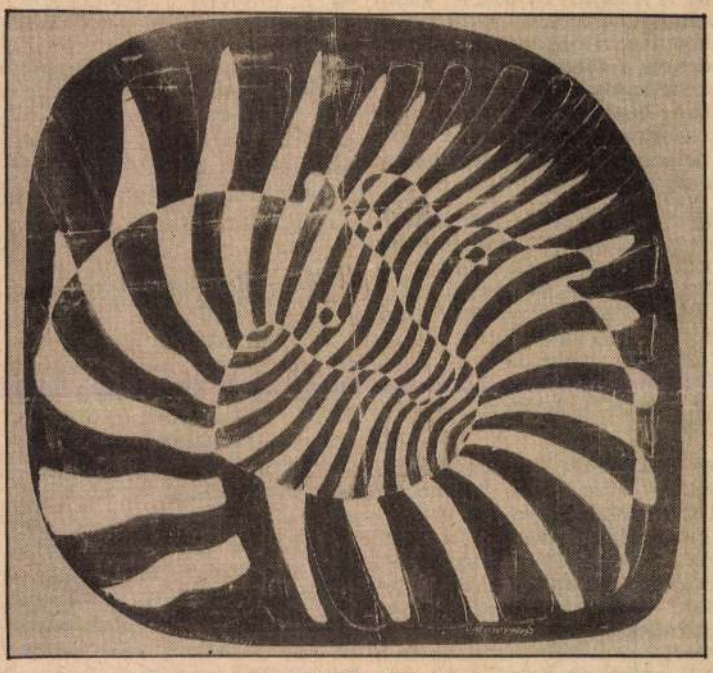

Zebrák (1939).

olyan rendszert kívánt teremteni — és teremtett is —, amely a vizuális kultúrát fejleszti, és az építészetig, a divatig kiterjedten alkalmazható. Ezért is tett több alapítványt, hozott létre több múzeumot, köztük ezt, amely egész alkotói pályájáról képet ad.

— Az ő személyes útmutatása alapján rendezte be ezt a gyűjteményt Cifka Brigitta. Minden falat megrajzolt a mester — meséli *Egri Mária* igazgató. — S ma is állandó kapcsolatunk van. Itt dolgozik unokaöccse, Makk György, aki minden Magyarországon megjelenő Vasarely-mű fölött diszponál. Ugyanis ez a múzeum nemcsak egy hagyományos értelemben vett, tárgyakat is bemutató gyűjtemény, hanem a művész munkáit és vizuális rendszerének elveit terjesztő — továbbgondolásukra ösztönző — műhely is.

Ennek keretében minden — általa engedélyezett — Magyarországon megjelenő Vasarely-szerigráfia, -mappa, -kerámia művészpéldányaiból meghatározott árusítási százalék az alapítványt gyarapítja.

— Ebből gondoskodhatunk munkái népszerűsítéséről — most például egy szép színes naptár révén is —, s egyáltalán, a múzeum fejlesztéséről. Ennek keretében kezdtünk egy dokumentációs központot teremteni a rá vonatkozó kiadványokból, hang- és videoanyagokból. Ez kiterjedne a Magyarországról elszármazó művészek munkásságára is.

Hét éve rendezte meg a Szépművészeti Múzeum a *Tisztelet a szülőföldnek* című kiállítást elszármazott művészek alkotásaiból. Azóta számos, a világ különböző részein élő művésszel teremtettek már kapcsolatot. Tavaly időszaki kiállítást rendeztek az Argentínában és Franciaországban alkotó *Magda Frank* szobrász, majd a Párizsban élő *Anna Mark* festőművész munkáiból.

— Annyi neves magyar művész van a világban, hogy az az álmom: az elszármazottak közül majd előlép egy magyar Guggenheim is — mondja Egri Mária. — Akinek az alapítványából itt, az épület folytatásaként, felépülhetne egy csarnok, hogy együtt mutassa be a világ különböző tájain élő neves magyarok alkotásait, bekötve művészetüket a hazai szellemi életbe, művelődésbe.

Vásárhelyi Győző Vasarelyként adhatott többet. És még sokan hasonlóak érhették el azt, amivel — ha hatásában osztozhatunk — mi is gazdagabbnak érezhetjük magunkat. Jó, hogy voltak s lesznek, akik kintről kötnek össze a világgal. A baj csak az, ha itthon nincs olyan inspiráló környezet — hiszen tehetség mindig több van, mint amennyi érvényesül —, amelyben kifuthatnák magukat.

Németh Ferenc

HÍREK

● IPARTESTÜLETET alakítottak a magánfuvarozók. Ez képviseli a magánfuvarozók érdekeit a főhatóságokkal és a kormánnyal folytatott viták-ban, beszerez különféle munkaeszközöket, továbbá jogi tanácsokat, közúti információkat ad.

● CITROEN GÉPKOCSIK forgalmazására alapítottak vállalkozást a Dél-Dunántúlon. A pécsi székhelyű KG-Marketing Kft. tőkebetéteinek zömét egy magánvállalkozó, kisebbik hányadát a pécsi Garancia Szövetkezet adta. Az új kocsikat forintért árusítják.

● TISZABŐ megmentésére három évre szóló intézkedési tervet dolgozott ki Jász-Nagykun-Szolnok Megye Tanácsa. Az első lépéseként hárommillió forintot adtak a településen dolgozó pedagógusok, egészségügyi és tanácsi alkalmazottak körülményeinek és a különböző intézmények felszereltségének javítására.

● A SZÖVORG Szövetkezeti Szervezési Iroda csaknem egymillió-négyszázezer forint értékű ajándékot, illetve pénzt ajánlott fel Románia népének megsegítésére. Kiadványaikból 80 ezer képes levelezőlapot és 10 ezer plakátot juttattak el hozzájuk.

Tűz Angyalföldön

Keddre virradó éjszaka eddig ismeretlen okból kigyulladt a gyáli Szabadság Tsz XIII., Frangepán u. 67—69. szám alatti földszintes iroda- és raktárépülete. Az irodákban meggyulladt a bútorzat, és tüzet fogott a tető egy része is. A tűzoltóság, amely nagy erőkkel — hét tűzoltóautóval — vonult a helyszínre, másfél óra alatt eloltotta a tüzet. A kár másfél millió forintra tehető. Személyi sérülés nem történt. (MTI)

Harc a ráncok ellen

ERDEI KATALIN FELVÉTELE

„Alulról építkezik" a sejtekben az Estée Lauder laboratóriumok által kifejlesztett új termék, a Future Perfect nevű bőrápoló zselé, amely — mint azt az Estée Lauder keddi sajtótájékoztatóján hallottuk — mérsékli a ráncok megjelenését, gátolja az öregedést.

A budapesti színházak mai műsora

Operaház: A kékszakállú herceg vára. Változatok egy gyermekdalra, A csodálatos mandarin (7) (B bérl., 4. ea.). **Erkel Színház:** Traviata (7) (Tóth Aladár bérl., 4. ea.). **Pesti Vigadó Hangversenyterem:** Veress Sándor-est (fél 8). **Zeneakadémia:** Leonidas Kavakos és Nagy Péter estje (fél 8). **Várszínház:** Döglött aknák (7). **Vígszínház:** Az ügynök halála (7). **Pesti Színház:** Rekord (a Rock Színház ea.) (8). **Madách Színház:** Az ördög (7). **Madách Kamara:** Páratlan páros (7). **Radnóti Miklós Színház:** Nóra (7). **Játékszín:** A piros esernyő (11, fél 3) (a Zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház vj.). Himnusz (7). **Thália Színház:** Mikor lesz fantom?! (7). **József Attila Színház:** Csoda (7). **Stúdiószínpad:** Macska a síneken (7) (U/3) (bemutató ea.). **Mikroszkóp Színpad:** A zsupszfalvi tűzoltók (de. 10). Előttünk a vízözön (fél 8). **Fővárosi Operettszínház:** A mosoly országa (7) (Jacobi bérl., 2. ea.). **Vidám Színpad:** Kabos-show (7). **Bábszínház a Jókai téren:** Játékok, zenére (de. 10). **Bábszínház a Népköztársaság útján:** Piroska és a három kismalac (du. 3). **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkusz ABC (3, 7). **Arany János Színház a Pataky István Művelődési Központban:** Hókirálynő (3).

KÖZLEMÉNYEK

A VÁLASZTÁSI ETIKAI KÓDEXET, az Országos Béketanács nyomtatásban megjelentette, és annak példányai térítés nélkül megkaphatók az OBT 1395 Budapest, 62. Pf. 440., vagy a 1016 Budapest, Dezső u. 3. címen.

ÉLET ÉS TUDOMÁNY a határokon túlra. Az Élet és Tudomány Egyesület keresi a hetilapnak azokat az olvasóit, akik még őrzik az Élet és Tudomány 1977 és 1989 közötti — bekötött vagy kötegelt — évfolyamait, és róluk lemondanának a határainkon kívüli tevékenykedő magyar intézmények javára. Az egyesület a lap szerkesztőségében (Budapest VII., Lenin krt. 5. — 1073) gyűjti a felajánlott adományokat.

A SZOCIALISTA PÁRT ORSZÁGOS VÁLASZTÁSI IRODÁJA az alábbi telefonszámokon érhető el: 111-1400, 111-4400, 131-1360, 131-7565, 131-7567. A fenti telefonszámok mindennap reggel nyolctól este kilencig hívhatók.

A FŐVÁROSI FÜRDŐIGAZGATÓSÁG tájékoztatása szerint a víz-, csatorna-, energia-, valamint egyéb üzemeltetési és fenntartási költségek nagymértékű emelkedése miatt február 1-jétől a fürdőszolgáltatások díjait átlagosan 6 forint 20 fillérrel emelik. Ennél nagyobb mértékben emelt a belépők és szolgáltatások árait a Gellért fürdő és a Palatinus strand. Az új árakat a fürdők jegypénztáránál ártáblákon tüntetik fel.

Tavaszias tél

A Brit-szigetektől északra levő középponttól nagy kiterjedésű ciklon örvénylik. Áramlási rendszerében óceáni nedves léghullámok tartanak a kontinens északi vidékei fölé. A ciklon hatására Nyugat- és Észak-Európában változékony, sokfelé csapadékos időjárás várha-

1990. január 30., kedd, 13 óra.

MÁV: 20 száza

A Magyar Államvasutak értesíti az utazóközönséget, hogy február 1-jétől a vasúti közlekedésben a személyfuvarozási tarifák 20 százalékkal emelkednek.

A díjváltozás kizárólag a belföldi utazásokra, fuvarozásokra érvényes, a nemzetközi forgalomban meghirdetett díjakat nem érinti. Ugyancsak változatlanok maradnak az állami és szociálpolitikai kedvezmények.

A díjváltozás időpontja előtt elővételben a régi áron kiadott menetjegyek, valamint a felmutatóra és névre szóló bérletjegy a díjsza-

Sluss

Két héttel Csurka István ominózus rádiójegyzetének elhangzása után az MDF az ügyben közleményt adott ki, amelyet a Kossuth rádió tegnap a hírek között ismertetett. Ideje volt, hogy a szervezet állást foglaljon, ezt sokan várták. Akad azonban közleményében egy megállapítás, ami meglepő. Eszerint „az MDF indokolatlannak tartja, hogy a Csurka-ügyről tovább folyik a sajtóvita".

Meglehet, hogy a vita — vagy talán annak kiváltója? — az MDF számára kellemetlen, mégsem vélhető, hogy lezárása e szervezet feladata lenne. Egy vita általában addig tart, amíg részvevőinek van mondaniva-

Románia: benzinjeg

Romániában néhány nap óta a külföldi autósok készpénzért nehezen jutnak benzinhez. Erről a BM Határőrség szóvivője, *Zubek János* elmondta, hogy a határ román oldalán, valamint szállodákban, utazási irodákban és

Victor Vasarely

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1984 OKT 28
NÉPSZAVA

1021

Vasarely-kiállítás a Metró Klubban

Victor Vasarely alkotásaiból látható kiállítás november 1-től a *KÉV Metró* Művelődési Ház kupolatermében, a Dohány utca 22. alatt. *Sram János* igazgatótól megtudtuk, hogy 75 értékes műtárgyat mutatnak be, *Csepei Tibor* magángyűjteményéből válogatva. Ellátogathattunk a Rákóczi úti, múzeumnak is beillő lakásba, ahol a szívélyes házigazda megmutatta kincseit.

Csepei Tibor egyébként maga is művészember, *zeneiskolát vezet*, gitárt, basszusgitárt és ütős hangszereket oktat. Tizennyolc könyve jelent meg, köztük *a Gitár évezredei* és egy *akkordlexikon*. Utóbbi a létező, mintegy 7500 akkordból ötezret sorol fel, összehasonlításképpen: a rockzenészek 20—30 akkordot fognak a gitárhúrokon. Feleségével, *Katival* még most is állandóan tanulnak, zeneelméletet, furulyát, citerát, franciául. Híres volt *hawaii gitáregyüttese*, kettesben ma is adnak önálló műsorokat, havi 4—5 alkalommal, a télen pedig algériai, marokkói turnéra készülnek.

Dél-franciaországi útja során szeretett bele a 77 éves magyar származású mester műveibe, Aix-en-Provance-i, gordes-i, Annet-sur-Marne-i

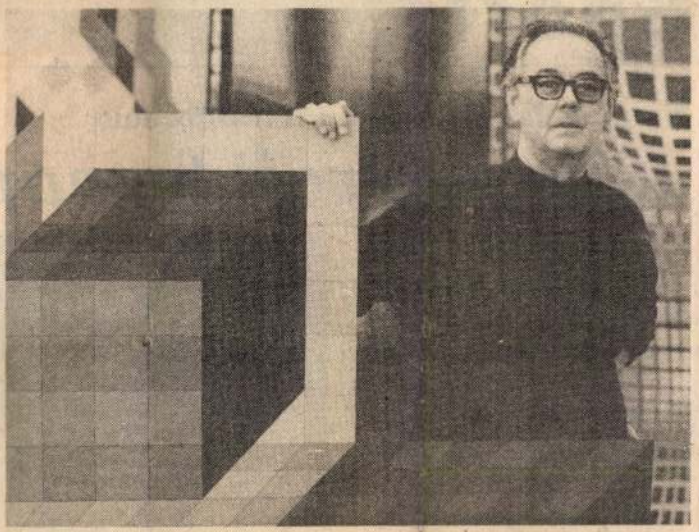

Victor Vasarely alkotásai között Francois Bibal felvétele

múzeumaiban ismerkedett meg szerteágazó tevékenységével. Gyűjteni kezdte a *képeket, porcelánokat, kinetikus tárgyakat*. Levelezés indult közöttük, összeismerkedtek, sőt, *Vasarely barátságával is büszkélkedhet*. Ma már vagy 100 képe (közte a híres *zebrasor* és a *bohócok*), ugyanennyi albuma van. Gyűjteményét országszerte vetített képes kiállításokon mutatja be, minden alkalomra illusztrál vendégkönyvet, meghívókat nyomat. A hatalmas lakásban van külön *japán szoba*, gyönyörű, sok évszázados tálakkal, bronzszobrokkal, értékes bútorokkal. Csepei Tibor fáradhatatlan, alig pihen, *egész élete munkája fekszik ebben a csodálatos gyűjteményben*, ezért dolgozik. Nemes szenvedély, ez lesz a 200. kiállítása, érdemes megtekinteni.

Selmeczy Attila

NÉPSZAVA 1984. OKTÓBER

Sport

Kevés góllal kezdődött a futballfor

Jellemző volt te

A labdarúgó NB I kilencedik fordulója kezdődött el tegnap 5 mérkőzéssel, 3 találkozó mára maradt (MTK-VM–Tatabánya, Hungária krt., 11; Videoton–Debrecen, Székesfehérvár, 13.30; ZTE–SZEOL, Zalaegerszeg, 17). A tegnapi összecsapások közül három is 1–1-es döntetlennel ért véget, s a másik két randevú sem hozott éppenséggel gólözönt. Ami az eredményeket illeti; általában megfeleltek a papírformának, az egriek hazai diadala számít némiképpen váratlannak.

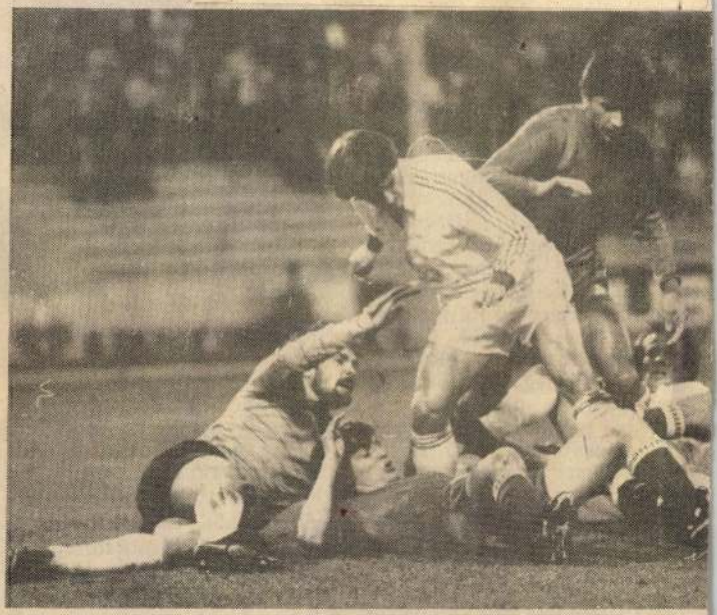

Nagyjelenet a Vasas–Bp. Honvéd rangadóról, Gulyás kapuja e tuáció. Nehezen hárított a Vasas debütáló portása...

Ebedli-gól, kihagyott büntető

száros mindkét esetben há-

VASARELY

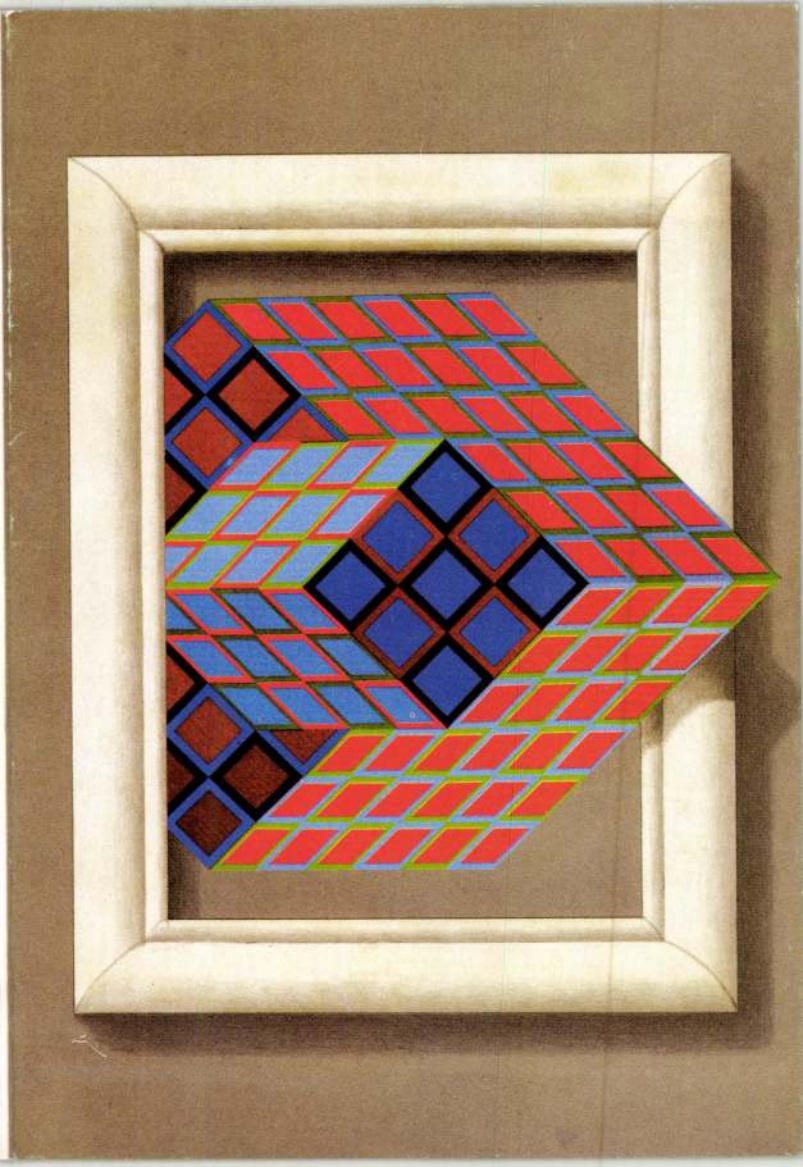

F. k.: dr. Tátrai Vilmos mb. főigazgatóhelyettes
MAHIR – Progresszprint

A Művelődési Minisztérium,
az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium,
Budapest Főváros Tanácsa és
a Szépművészeti Múzeum
meghívja Önt a

VASARELY MŰZEUM

ünnepélyes megnyitására
1987. május 8-án 15 órára
A múzeumot megnyitja
SOMOGYI LÁSZLÓ
építésügyi és városfejlesztési miniszter

A múzeum állandó kiállítását rendezte
CIFKA BRIGITTA
művészettörténész
Óbuda – Zichy kastély
(bejárat a Korvin Ottó tér felől)

Vasarely Victor

festő-grafikusművész

Művei a Modern Magyar Képtárban Pécsett.

M.E.
cine

Dunaújvárosi Napló
1981 jan. 13

Victor Vasarely

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ

SAJTÓFIGYELŐ

LEVÉLREKLÁM

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafi Mimárné

DAILY NEWS

1984 NOV 1 81

201st Vasarely show

An exhibition of works of Hungarian-born Op Art painter Victor Vasarely is now open at Vác, north of Budapest. The 201st Vasarely show arranged in this country, it comprises the master's latest paintings, cinetic pictures, porcelains and glass pieces, and about 20 books about his lifework.

1021

Algiers, Nov 15 (MTI) — A Hungarian parliamentary delegation, headed by Speaker Antal Apró, made an official visit to Algeria between Nov 10—15 at

VASARELY Victor

Kritika 1970. 1.

A rendkívül differenciált, sokarcú reneszánsz korszak az európai irodalom történetében az egyik legfényesebb periódus, mely nagy írók hosszú sorával ajándékozta meg a világ kultúráját. Ebből azonban nem következik, hogy a reneszánsz fogalma értékkategória is egyúttal. A marxista irodalomtudománynak a múltbeli irodalmi irányzatokat és korszakokat elfogultság nélkül kell vizsgálnia. Mi elfogultak, pártosak vagyunk mai törekvéseink, igazságaink mellett. De ha a múlt vizsgálatában rokon- vagy ellenszenveink szerint értelmezzük az egyes korszakokat, vagy azok határait, akkor megfosztjuk magunkat attól a lehetőségtől, hogy megismerjük a történelem törvényszerűségeit, és tanuljunk belőlük. Ellene vagyunk ezért minden olyan törekvésnek, mely a „reneszánsz" minősítést amolyan epiteton ornansként, értékelő jelzőként alkalmazza. Az ilyen törekvések képviselői igyekeznek a reneszánsz kezdetét mennél régebbre visszavezetni, a reneszánsz végét pedig mennél későbbre tolni, s ezáltal mennél több jó írót „megmenteni" a reneszánsz számára. Mintha az dehonesztáló lenne, ha egy író még nem vagy már nem tartozik a reneszánsz kereteibe. S mintha arra kellene törekedni, hogy a középkorban s másrészt a barokkban csak az maradjon, ami silány és reakciós. Holott reneszánsz mű is lehet sikerületlen és haladásellenes, a középkor és a barokk pedig egyáltalán nem szűkölködik haladó törekvésekben és remekművekben. A reneszánsz fogalma, akárcsak a többi stílus- vagy korszakkategória, a történeti rendszerezést, a történelmi interpretációt és a helyes megértést könnyíti meg. Az irodalmi periodizáció törvényszerűségek felismerésén kell hogy alapuljon; reneszánsz, barokk, klasszicizmus egyaránt organikus részei időben egymást felváltó társadalmi struktúrák felépítményeinek, osztozva az utóbbiak minden pozitív és negatív jellegzetességében.

MIKLÓS PÁL

Művészet vagy technika?

Vasarely kiállításáról

„Victor Vasarely, született Pécsett, 1908-ban, Párizsban élő *festő*" — így tartják számon a tömörebb lexikonok, a bővebbek hozzáteszik: „az *op-art* nagy hatású képviselője". A. Moles, a művészet kibernetikai értelmezésének egyik elméletírója viszont *mérnök*höz hasonlítja a budapesti kiállítás katalógusának bevezetőjében. A budapesti közönség azonban anélkül, hogy sokat töprengett volna a művek alkotójának festő vagy mérnök mivoltán, több okból is érthető kíváncsisággal lepte el a Műcsarnok kilenc termét, s káprázó szemmel élvezte a rafináltan egyszerű vagy bravúrosan komplikált, de mindenképp páratlan vizuális élményt nyújtó műveket.

A művész maga rendezte, szervezte, adminisztrálta életműve eddig legteljesebb bemutatóját, s organizátori minőségben is kitűnőnek bizonyult. Amiképp az egyes képtáblák, szőnyegek, tablók, montázsok, kollázsok, plasztikai vagy dobozszerkezetek az anyag ismeretének és megmunkálásának mesteri fokát tanúsították, ugyanígy tanúskodott a kiállítás elrendezése lélektani és konstrukciós átgondoltságról: a középső teremsor intenzív hatású színes, szabályos kaleidoszkópjai adták a kezdő benyomást, amelyet a fekete-fehér optikára épített konstrukciók tereltek tisztább formaélmények irányába, hogy aztán ismét színesebb kísérletek mutassák be a figurákban elgondolt, legkorábbi koncepciókat; a két oldalsó teremsor pedig most már „történeti" rendben sorakoztatott művekkel vezetett vissza az op-art színes és kinetikus hatású, a néző mozgására is számító képtábláihoz.

Voltaképpen két nagy csoportra oszthatók a kiállításon látott művek: az egyik csoportot a művész fejlődésének (szerinte: túlhaladott) állomásait, a kinetikus művészet fokról fokra haladó

fejlődésrajzát bemutató művek alkotják. (Vasarely, aki saját oeuvre-jének gondozását annyira komolyan veszi, hogy maga periodizálja, ide sorolja a ma már klasszikusnak tekinthető avantgarde felfogású kísérleteket is, az első optikai trükköket alkalmazó grafikai jellegű műveket, pl. a zebrákat is.) A másik csoportba a művész mai törekvéseit, kísérleteit és eredményeit összegezni kívánó, a voltaképpeni op-art konstrukciók tartoznak. Másképpen szólva: az első csoportban olyan festmények és grafikák vannak, amelyek még beleillenek a művészet hagyományos fogalmába, a másodikban viszont olyanok, amelyekre a hagyományos fogalmak már szűknek bizonyulnak.

A művészet hagyományos értelemben vett esztétikai fogalma ugyan napjainkban már elég tág, hiszen többnyire belesorolják a konzervatív ízlés által onnan kitagadni próbált absztrakciót is, legalább határesetként. Vasarely op-art konstrukcióit azonban én még ezektől a határesetekről is lényegesen különbözni látom. Nem azért, mert itt már megszűnik a kéz szerepe, amely az emberi pszichikum rezdüléseinek leképezésével olyan vonását adta a hagyományos művészetnek, még az absztrakció egyik fő típusának is, hogy az egyedi alkotás hitelességi kritériumává emelkedett. Hiszen a vonalzó és a körző segítségével megalkotott ornamentika a hagyományos művészet fogalmába is belefért. S nem is azért, mert — lényegében ezek is ornamentika lévén — hiányzik belőlük a nagy művészet világszerűsége: az abszolút szabályosság igényével megszerkesztett idomok és változataik nem akarnak konkrét emberi mondanivalót tolmácsolni; tartalmukat olyan elemek és formák (három- és négyszögek, körök, valamint geometriai viszonylatok, nagyságok, arányok, párhuzamok és kombinációik) adják, amelyek teljesen elvontak, logikai formációk. Hanem azért különböznek minden eddigi művészeti alkotástól, mert az alkotó szubjektumnak egy eddig szokatlan megvalósulását példázzák.

Abszolút formalizmus jellemzi tehát ezeket a dekorációkat, szemben a régebbi dekorációk relatív formalizmusával; ezeknek a tartalma az elvont forma, nem a természeti formák leegyszerűsítése. Az elvont gondolkodás formái és viszonyai. Az elvontságnak ilyen abszolutizálása ad azonban kárpótlást is a természet elvesztéséért. Míg a hagyományos művészet dekorációinál is megvan, és az ábrázolóban uralkodik az utánzás jelleg, ezekben a dekorációkban a természet imitációja annyira háttérbe szorul, hogy lényegében meg is szűnik. Viszont — ellentétben amazokkal — itt előtérbe lép egy eddig viszonylag háttérbe szorított mozzanat, amely ugyan mindig jelen volt, de itt uralkodóvá válik: a teremtés mozzanata. Ezekben a dekorációkban az emberi szellem teremtő, a természettől függetlenülni is képes szuverenitása lép előtérbe. Ilyen alakzatok a természetben nincsenek, ilyeneket csakis az ember hoz létre, hogy elrendezze és értemlezze a maga számára a természetet. Ha a természetből erednek is, mégis az emberi gondolkodás szülöttei.

S ezzel rejtik magukban ezek a dekorációk az új művészet egyik lehetőségét. Nevezetesen a homo faber művészetét, amely nem a szubjektum és a konkrét érzéki megjelenítésével tartalmazza a humánumot, hanem olyan áttételes és elvont módon, ahogyan mindenfajta technika, a keréktől az elektronikus számítógépig tartalmazza azt. Joggal emlegetik ezekkel a dekorációkkal kapcsolatban a matematikát, alkotójukkal kapcsolatban a mérnököt. A hagyományos művészetfogalom terminológiájában ez a dekoráció nem művészet, csupán technika. De meggondolandó, hogy a művészet ilyen alakulása láttán vajon azon kell-e igyekeznünk, hogy a megszokott, öröklött terminológiába próbáljuk meg beleszorítani az új jelenséget, vagy inkább olyan új terminológiát kidolgozni, amelyben ez is helyet kap. Ma még kérdés, hogy ez művészet vagy technika, holnap talán majd valósággá válik mint technikai művészet.

Addig azonban még van megoldandó kérdés. Amit Vasarely elképzeléseiben ennek a dekorációnak a társadalmi szerepéről vázol fel, első olvasásra igen rokonszenves: „Társadalmi művészetről álmodozom" — mondja, s kifejti, hogy a tömegek számára akar díszíteni: „Micsoda távlatok! Legszebb hiteles műveink, ezer meg ezer példányban újraformálva s mindenütt terjesztve: bölcsődékben, iskolai szervezetekben, ifjúsági szállásokon, gyermekvédő egyesületekben, városi könyvtárakban, kaszárnyákban, művelődési otthonokban, a magánlakásokról nem is szólva." Ez az elképzelés tiszteletet érdemel — és sok, magát szocialistának valló művészt megszégyenít hat. De van benne egy pont, amely komoly kifogásokra ingerel: a sokszorosított dekoráció gondolata. A dekoráció, mai felfogásunk szerint, nem lehet független környezetétől; ha függetlenséget kíván magának, önellentmondásba kerül, pontosan abba, amely a táblakép történelmi sorsát, születését és múzeumba szorulását megszabta. A „hiteles mű" és a sokszorosítás ebben a formában egymást kizáró ellentétek. Vagy ha erőltetik, akkor az új, technikai művé-

szetet a táblakép olcsó pótlékává degradálják, azzá, ami a hagyományos művészet legkorszerűbb, illúziót keltő reprodukciója, minden egyéb — ízlésnevelő, kultúrát terjesztő — erénye ellenére is.

A művész személyes gyakorlata is igazolja ezt az ellenvetésünket. Hiszen nem sokszorosított lapjaival, hanem építészeti dekorációval tudta megvalósítani elképzeléseit, azokon pedig csak alkalmazta, a sajátos körülményekhez igazította a kísérleteiből nyert anyagot. De a modern építészetnek a dekorációt organikus elemként felfogó elvei is tagadják az ilyenfajta, sokszorosított és bárhol felhasználható, tehát lényegében autonóm dekoráció gondolatát.

Meg kell jegyeznünk azt is, hogy Vasarely kísérletei nem annyira előzmény nélküliek mint azt olykor feltüntetik. Az orosz avantgarde és forradalom utáni folytatása, a Vhutyemasz-főiskola (főként Rodcsenko, Tatlin, El Liszickij, Malevics és Leonyidov) kísérletei, majd a Bauhausban összegyűlt nemzetközi alkotógárda, köztük a magyarok is, különösen Moholy-Nagy, intézményeikkel és egyéni munkáikkal is olyan eredményeket értek el, amelyek, ha közvetlenül nem is (bár azt is fel kell tennünk, hisz Bortnyik volt egyik mestere), közvetve minden bizonnyal előkészítették Vasarely útját. S az, ami elgondolásaikban mindig ott szerepelt, a szovjet iskolánál konkrétan is, a többieknél távoli eszményként, a tömegkultúra programja, ezt a technikai művészetet is a reális útra segítheti. Mert ma még, ebben a formájában, amelyet a táblaképtől örökölt, csak utópia.

Állásfoglalás

SŐTÉR ISTVÁN

A történelem dilemmái

Szabad György: *Forradalom és kiegyezés válaszútján* című könyvéről

Az 1850-es és 60-as évtizedek fordulóján „... *a történetírásban eddig jelzettnél és a köztudatban élőnél erőteljesebb küzdelemre került sor a végül is győzedelmeskedő kiegyezési tendenciával*"; ez a mondat foglalja össze Szabad György nagy művének lényegét, ezt tekinthetjük a *Forradalom és kiegyezés válaszútján* kitűzött és bebizonyított alaptételének. Ez a mondat a magyar történelem egyik drámai korszakának új és az eddigi felfogásokat lényegesen kiigazító értékelését tartalmazza. Nem kétséges, hogy eddig nagyrészt ismeretlen tények felsorakoztatásával és rendezésével Szabad György bebizonyította tételét, s nekünk most elsősorban arra kell törekednünk, hogy a tételben rejlő fölismerés tanulságait levonjuk. Ezek a tanulságok bizonyos korrekciókat tesznek szükségessé a magyar közgondolkodásról és művelődésről alkotott eddigi nézeteinkben.

Szabad könyvének szigorúan tárgyilagos, szűk szavú tartózkodással elénk tárt adataiból olyan dráma bontakozik ki, mely a magyar történelem csaknem évszázadnyi alakulására hatott ki. Csupa csábító alkalom kínálkozott itt arra, hogy a szerző érzelmi és látványos hatásokat keressen; az, ahogyan ilyesmitől az igazságot kereső történetíró fegyelmével mégis tartózkodott, csak növeli művének hitelét.

Szabad György munkájának nagy érdemét azonban nem is csupán a tények és források bőséges feltárásában láthatjuk, hanem a műnek abban az eszmeiségből eredő szerkezetében, mely 1860—61 drámai folyamatait és konfliktusait a valóban lényeges és döntő kérdések köré csoportosítja. Ezek a kérdések: mi maradt meg 1848-ból a világosi fegyverletétel után, és hogyan jutott el a forradalom és szabadságharc nemzete a 67-es kiegyezésig? Ugyanaz a nemzet volt-e az, mely nemrég még Kossuthra és Petőfire hallgatott? A forradalomban és szabadságharcban részt vett osztályok árulást követtek-e el tüstént a bukás után, vagy talán már azt megelőzően? 1848—49 hősi és fényes epizód volt-e csupán, vagy örökségének legalább egy része hatékony tudott-e maradni Világos után is?

Történettudományunk egy része mindmáig hajlik arra, hogy a Világos utáni évtizedet és 1860—61 drámai fordulóját egyoldalúlag a birtokos nemesség magatartásán és politikáján keresztül ítélje meg. Ezt a magatartást általában a fegyverletétel hajlamával szokták jellemezni: a birtokos osztály nem kívánja a további harcot, s titkon vagy nyíltan áhítja a kiegyezést. Amennyiben azonban mégis ragaszkodnék a nemzet függetlenségéhez, melyért

1848-ban még szabadságharcot kezdett: úgy ezt a függetlenséget is csak a saját érdekeiért és kényelméért kívánja, vagyis 1848 örökségéből minden demokratikus tartalmat már eleve feladott. A kor társadalmi tudatának ilyen értelmezéséből szükségképp következnék, hogy a Világos utáni korszak irodalma — még Arany, Madách és Vajda János műve is — csak az elvfeladást, a megalkuvást fejezheti ki, csak a kiegyezés lelki előkészítését szolgálhatja.

Aligha vitás, hogy a történettudománynak a birtokos nemesség túlnyomó többségéről szóló értékelése igaz. De éppígy az is igaz, hogy a korszak irodalmát mégsem lehet a lelki fegyverletétel, a behódolás, a kiegyezés egyzengzetű hangjának tekinteni. A kor irodalma a nemzeti lét fenntartására, a nemzeti öntudat élesztésére, sőt a függetlenség vágyára nevel. Mindez az önkényuralom viszonyai közt éppen nem kevés. Annyira nem kevés, hogy Eötvös is, Vajda is átmenetileg, és más-más időpontban, ennél jóval kevesebbel is már-már beérik. Ahhoz, hogy demokratizmust lehessen megvalósítani, elébb fenn kellene tartani magát a nemzeti létet. Demokratizmust vagy polgárosodást keresni az osztrák abszolutizmus keretei közt: éppolyan ábránd, mint a francia hajóhadra várni Debrecennél (hogy Vajda János fordulatát használjuk).

Mindezek után fel kell tennünk a kérdést: megérthetjük-e a Világos utáni korszak társadalmi tudatát, ha kizárólag csak a birtokos nemesség osztálytudatából próbáljuk azt megmagyarázni?

2

1848 fejleményeinek magyarázatát a történettudomány is nagymértékben a plebejusi, az értelmiségi, a kispolgári rétegek, sőt, a paraszti tömegek törekvéseiben, tudatfolyamataiban találta meg. De hát mindezek egyszerre számon kívül maradnának Világos után, vagy 1860—61 körül, olyannyira, hogy az egész nemzet magatartását ezentúl kizárólag csak a birtokos nemesség magatartásán lehetn elemérni?

1860—61 körül a plebejusi, az értelmiségi, a kispolgári rétegek, a paraszti tömegek újbóli aktivizálódását kell észrevennünk. Szemléletük befolyásolja a közvéleményt, hozzájárul a korszak politikai légkörének összetételéhez. Ezek a rétegek és tömegek sok mindent őriznek 1848, sőt 1849 örökségéből. Őhozzájuk szól Arany 1850-es évekbeli költészete, miután rövid, átmeneti válság után újra megszólal, mivel fölismerte, hogy *újra* van hallgatóság, melynek szüksége lehet az ő hangjára. A népies-nemzeti irányzat Világos után felújult, és mindinkább erősödő bizakodással fordult ezekhez a rétegekhez; ezek alkotják az irányzat voltaképpeni bázisát.

Még a birtokos nemességnek is van egy mégoly vékony, de annál értékesebb rétege, mely a demoralizálódástól mentes maradt. Teleki Lászlót említhetjük e réteg képviselőjeként (akinek drezdai könnyelműségét elfeledtetheti velünk öngyilkossága, melyet pártjának készülő árulása láttán elkövet), és a börtönviselt, a Kossuthhoz rendületlenül hű, a nővére gyilkosainak is nemzetiségi békét kínáló Madách Imrét.

Ha fennáll a tétel, hogy „... köztudatban élőnél erőteljesebb küzdelemre került sor a végül is győzedelmeskedő kiegyezési tendenciával", — úgy csak a fentebb említett erők miatt kerülhetett sor e küzdelemre. S mivel ez a küzdelem — Szabad György adatai szerint — nagyon is heves és drámai küzdelem volt, olyan küzdelem, melyet vállalói sokáig kilátásosnak is éreztek: ezeket az erőket mégsem lenne szabad teljességgel „elhanyagolható mennyiségnek" tekinteni. Különösen, ha 1848—49 megértéséhez egyszer már figyelembe vettük őket.

Madáchot nem lehet a Világos utáni nemesség magatartása alapján megítélnünk, — hanem csak annak alapján, amiben ő Tisza Kálmán táborától különbözik. Azok, akik szerint Arany nem leli többé a helyét Világos után: nem veszik észre, hogy Aranyt új hivatástudat és felelősségérzet kapcsolja most épp azokhoz a rétegekhez, melyekhez már *Toldi*jával is elsősorban szólott.

Az országgyűlésen a nemesség vitte a politikát, — de politikát csinált az a közvélemény is, mely 1848—49 iskoláját nem felejtette el. Zavargások, tüntetések, lázadó megmozdulások sorozata áll szemben a nemesség nagy részének kiegyezési tendenciájával. Megosztott társadalmi tudat és antagonisztikus politikai tendenciák drámája jellemzi ezt a kort, s épp ezért nem lehet azt kizárólag a birtokos nemesség osztálytudata alapján megítélnünk. Még akkor sem, ha a törvényhozói hatalom s a politikai cselekvés intézményszerű lehetőségei az ő kezében vannak. Van az országban egy másik közvélemény is, mely a nemesség hajlamaival ellenkező irányba tör. A két ellentétes erő olyan dilemmát állít fel, mely a kor egész közgondolkodására rányomja bélyegét. Ez a dilemma jelen van az alkotói tudatokban, mégha a művek nem szólnak is róla nyíltan, s legfeljebb csak közvetetten vallanak róla, sőt, akár el is hallgatják. Ezt a dilemmát oda kell

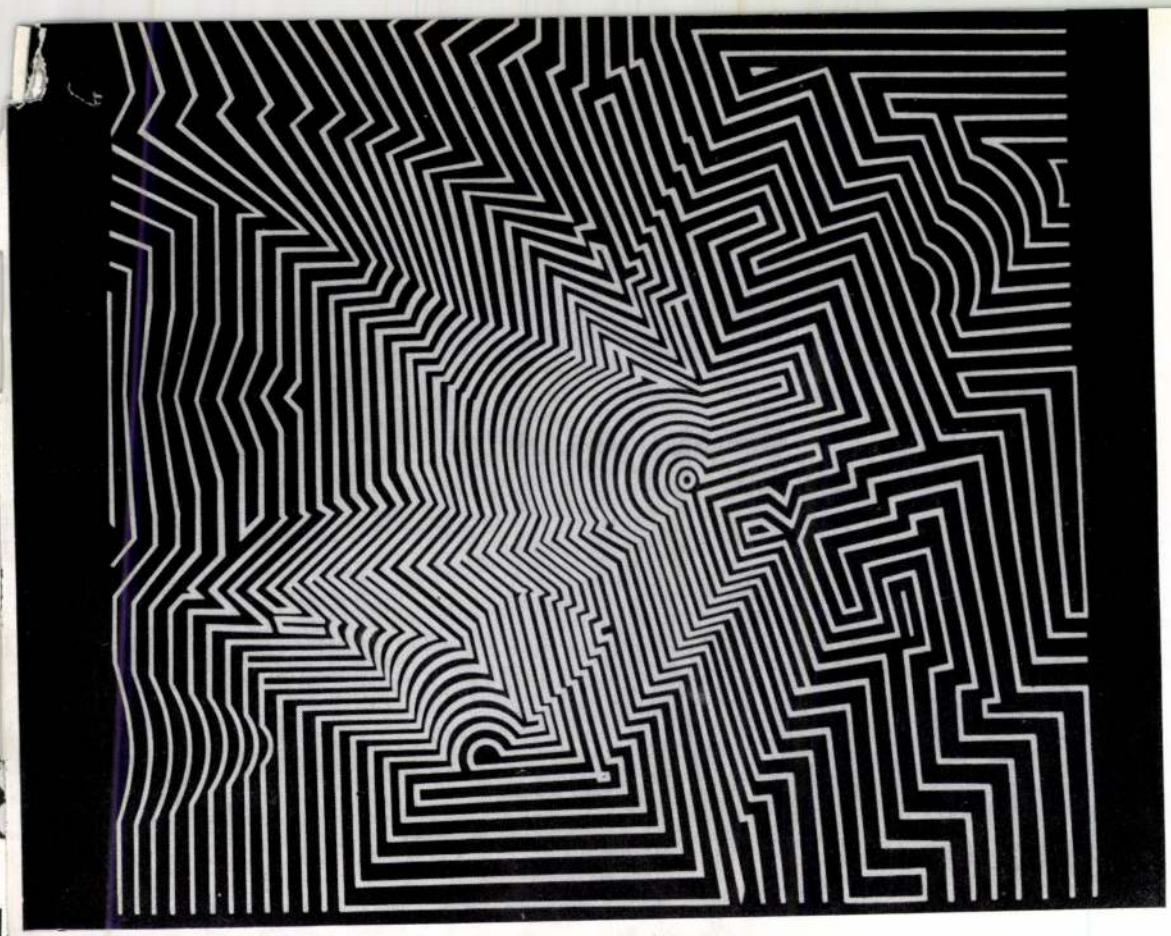

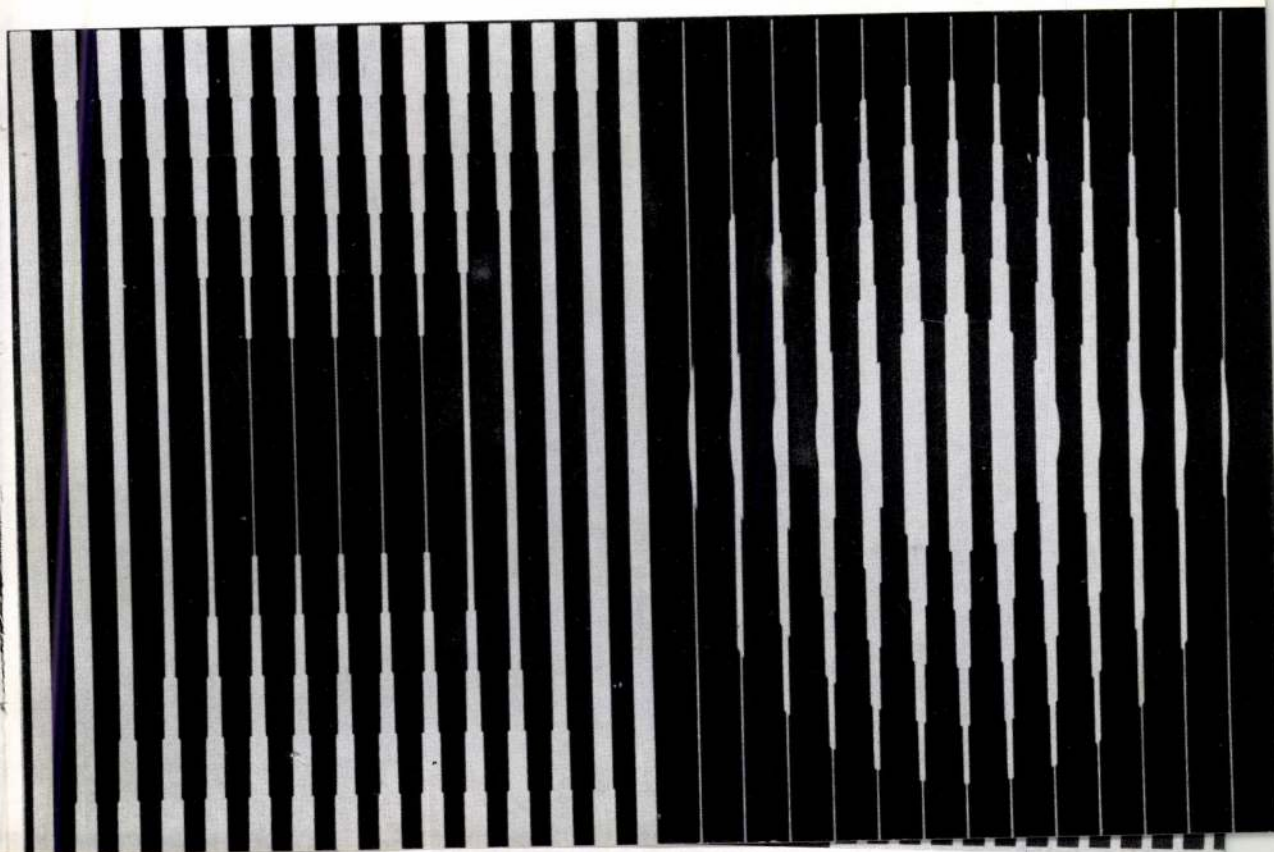

FOTO: WAHR JÁNOS ÉS
SZABÓ MIHÁLY

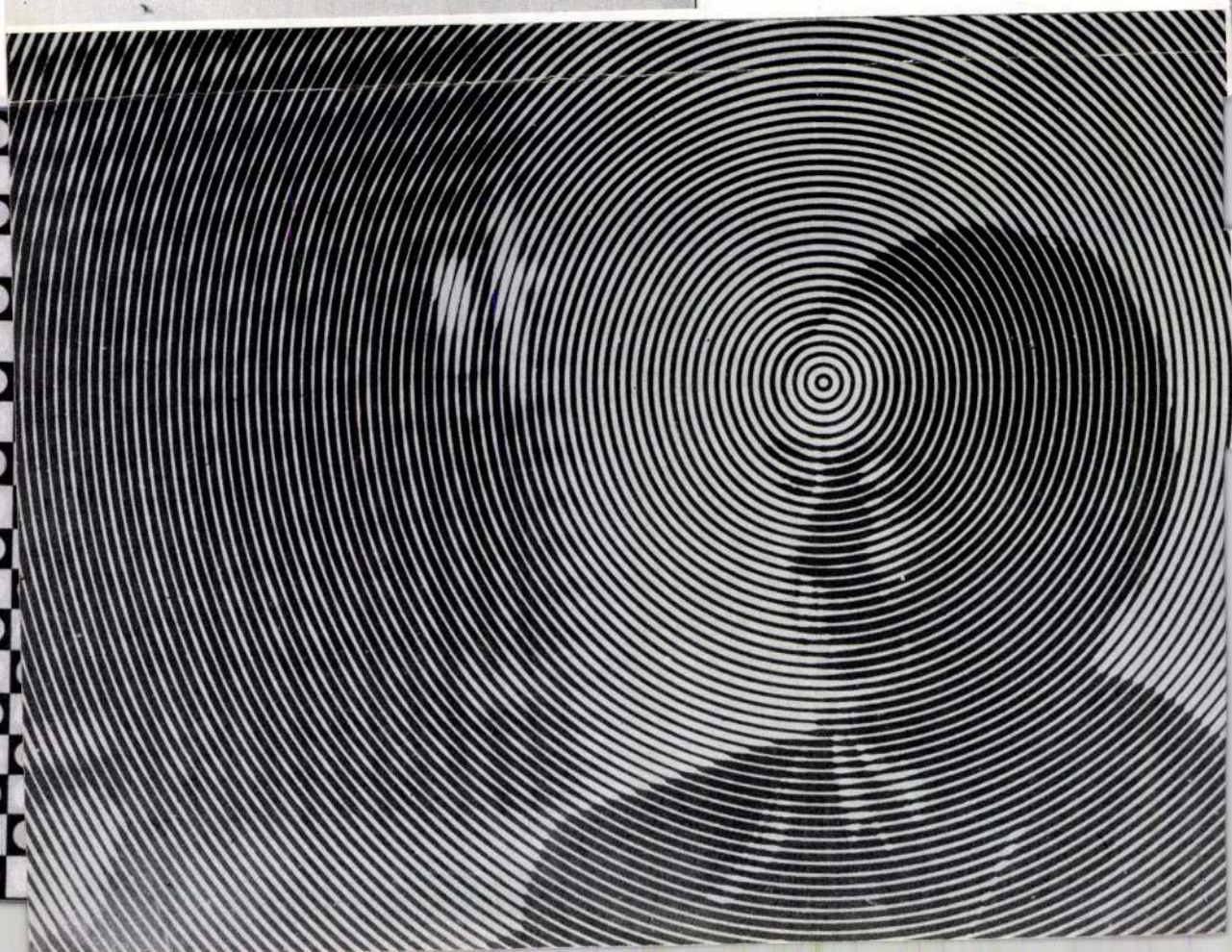

Vasarely Viktor
Arali Vasarely

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1983 JAN 15

1021

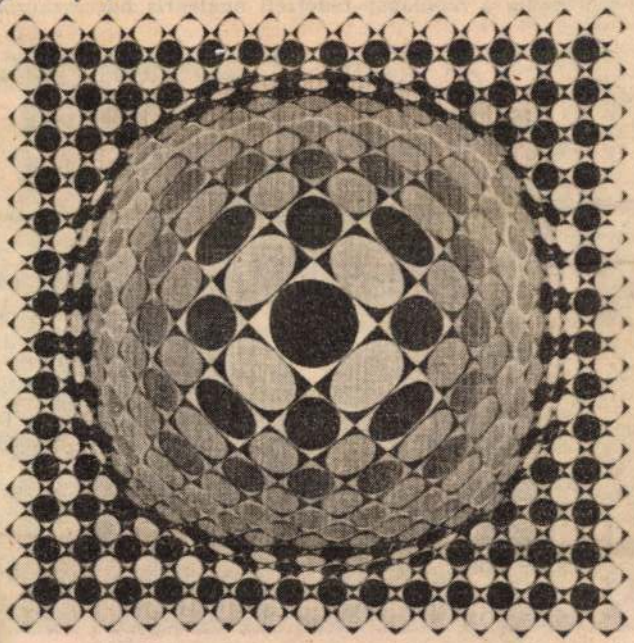

Victor Vasarely: Vega-sak (1968-69)

... sem pe

„Nemet az atomfegyverekre! Nemet a háborúra!" — hirdet
Moszkvába érkezett nemzetközi békemenet részvevőinek t

Egy százéves könyvesbolt újjáéled

Ilyenkor tessék olvasni. Minden könyvet ismerni kell...

Ma már szinte hihetetlen, de abban az időben vásárlóink zöme német, francia, angol nyelvű könyvet kért, s mi ezekből a könyvekből kitűnően be voltunk rendezkedve. A külföldi részleg (ahogy neveztük: a külföldi szortiment) vezetője Kemény Béla, több nyelven beszélő, nagyon művelt könyvkereskedő volt. A lánya Ortutay Gyula felesége lett, s Ortutay Zsuzsa néven mint a magyar nőmozgalom egyik vezetője vált országosan ismertté.

Egy alkalommal bejött a boltba Haggenmacher, az ismert sörgyáros, s elmondta: a fogorvosa várószobájában kezébe került egy német nyelvű könyvből kitépett lap, s unalmában elolvasta. Érdekesnek találta, s arra gondolt, szívesen megvásárolná a könyvet, amiből e lap származik, de azon, sajnos, semmi nem utalt a könyv írójára, címére. Kemény Béla arra kérte a sörgyárost, mondaná el, mit tartalmaz, amit olvasott. Már az első mondat után Kemény megfodrult, s a polcról leemelte a könyvet: — Parancsoljon uram!

Tudom én, a Singer és és Wolfner kiadót az irodalomtörténet a konzervatív polgárság, a művelt úri középosztály kiadójaként tartja számon. Csakugyan az volt. De ne feledkezzünk meg arról, hogy annak idején ezt a réteget is meg kellett hódítani a könyveknek, az olvasásnak, pontosabban *a magyar* könyvek és folyóiratok olvasásának, mégpedig mindenféle állami vagy egyéb dotáció, szubvenció nélkül, tehát a piaci helyzet lehetőségeinek kihasználásával. Elmondok egy esetet:

Egy alkalommal Wolfner úr, visszaérkezve az irodába (akkor már mellette dolgoztam), arra kért, küldessem be hozzá az *Új Idők* utolsó húsz számát. (A mai olvasó számára talán már azt is meg kellene magyarázni, hogy a korszak legnépszerűbb, legnagyobb példányszámú szépirodalmi hetilapja volt. Negyven-ötvenezer példányban jelent meg, amikor a *Nyugat* példányszáma nyolcszáz körüli volt.) Valami *baj van?* — kérdeztem ijedten, hiszen mindannyian felelősséget éreztünk mindenért, ami a cégnél történt. Hamarosan megtudtuk az öregúrtól, hogy az Otthon Írók és Hírlapírók köré-ben járt, ahol többen gratuláltak neki, milyen jó lap az *Új Idők*. Ez, bizony azt jelenti, hogy valami baj van, — mondta gondterhelten. Mert én ezt a lapot nem a szerkesztő urak számára szerkesztettem..."

A következő beszélgető partnerünkről, Vermes Magdáról, a *Magyar Irodalmi Lexikon*ból is megtudhatjuk, hogy műfordító (német és angol nyelvből fordít), továbbá hogy középiskolái elvégzése után könyvkereskedő lett, s hogy „jelenleg az Állami Könyvterjesztő Vállalat dolgozója". Azóta ugyancsak kereken fél évszázados szolgálat után nyugállományba vonult, de további tíz éven át nyugdíjasként is ott állt a könyvesbolt pultja mögött. Így emlékezik:

„Pedagógus szerettem volna lenni, de hiába volt tiszta kitűnő az érettségi bizonyítványom, hiába beszéltem két világnyelvet és tanultam a harmadikat, már működött a numerus clausus. Elvégeztem hát egy kereskedelmi tanfolyamot, és némi protekcióval sikerü't elhelyezkednem a Singer és Wolfner cégnél. Ez 1922-ben volt. Mindig is vonzott a könyvesbolt légköre, szívesen dolgoztam emberek és könyvek között, amikor a boltból felvittek az irodába, néhány nap múlva visszakéredzkedtem.

Akkor már az idősebb Wolfner József nem élt, a könyvesbolt vezetője a cégalapító Singer Sándor fia, Szabolcs István volt, kedves, jókedélyű, szellemes ember, aki Bécsben, majd Párizsban tanulta a könyvkereskedelmet. Tőle és a kitűnő Kemény Bélától igyekeztem is mindent megtanulni, amit egy könyvesnek tudnia kell.

Hogy milyen szoros volt a kapcsolat a kiadó és a könyvesboltja között, talán az is jelzi, hogy maga a vezérigazgató, Wolfner József, akit a háta megett mindenki Pepi bácsinak nevezett, naponta megjelent a boltban. Mindegyik alkalmazottját név szerint ismerte, s mindenre felfigyelt, még arra is, ha valahol feleslegesen égett egy lámpa.

Halála után, fia, Farkas István, a kitűnő festőművész lett a vezérigazgató, akit azonban a kormányzói mentesítés sem tudott megvédeni: a fasizmus áldozata lett. Nem tért vissza a deportálásból Szabolcs István sem, úgyhogy a felszabadulás után a könyvesbolt vezetését én vettem át, és folytattam a munkát az új főnökök, a Könyvterjesztő Nemzeti Vállalat (1949), a Könyvesbolt Kiskereskedelmi Vállalat, (1950) és az Állami Könyvterjesztő Vállalat (1951) megbízásából is. 1952-ben fegyelmi úton váltottak le: valaki egy olyan könyvet talált a polcon, melyet károsnak minősítettek. Almásy László Afrika-kutatónak — életrajza a *Magyar Életrajzi Lexikonban* olvasható — *Suhanó szárnyak* című ártalmatlan ifjúsági regénye volt. Ismét egyszerű könyvesbolti eladó lettem ettől kezdve, kerek harminc éven át..."

*

A könyvesbolt pedig ettől kezdve, ugyancsak kerek harminc éven át a könyvtárak ellátását szolgálta, s ajtajában az volt olvasható, hogy *Csak közületeket szolgálunk ki!* Ez idő alatt hét boltvezető váltotta egymást.

A könyvszakma 1972-es átszervezése során a Könyvtárosok Boltja is a KÖNYVÉRT kezelésébe került, de csak 1983-ban, az ünnepi könyvhét alkalmával volt lehetőség arra, hogy a bolt ismét a könyvbarátok szolgálatába álljon.

A régi-új bolt vezetője, Szanyi Emese érettségi után, húsz évvel ezelőtt, Budán, a Petőfi könyvesboltban kezdte tanulni a szakmát. Dolgozott az Írók könyvesboltjában és a Gondolat könyvesboltban is.

— Mi nem példányszámban, hanem forintban számolunk — mondotta — boltunkban 1984-ben kerek tízmillió forint értékű könyvet adtunk el. Vevőink egyre jelentősebb hányada már személyes ismerősünkként tér be, azaz kezd már kialakulni a vásárlói törzsgárdánk. De a törzsgárdán kívül egyre többen keresnek fel bennünket azzal: „azt beszélik, maguk meg tudják szerezni..." És csakugyan, az esetek többségében sikerül is. Igaz, az idő is nekünk dolgozik, hiszen az eddigi rendkívül széttagolt raktári hálózatunk hamarosan beköltözik a Könyvértékesítő Vállalat új, Váci úti „könyvfellegvárába", ahol számítógép is segíti majd a munkánkat.

Hadd számoljak be arról is, hogy új, érdekes feladatot is kaptunk: bizonyos irodalmi lapok, folyóiratok, köztük az *Új Tükör* is megvásárolható nálunk.

Illyés Gyula neve boltunk homlokzatán, s képe a boltban kötelez. Valamennyi munkatársam nevében is állíthatom: mindent megteszünk, hogy méltók legyünk boltunk múltjához, és új nevéhez egyaránt.

VARGA SÁNDOR

id. Wolfner József

Az egyik alapító: Singer Sándor

A könyvesbolt akkor

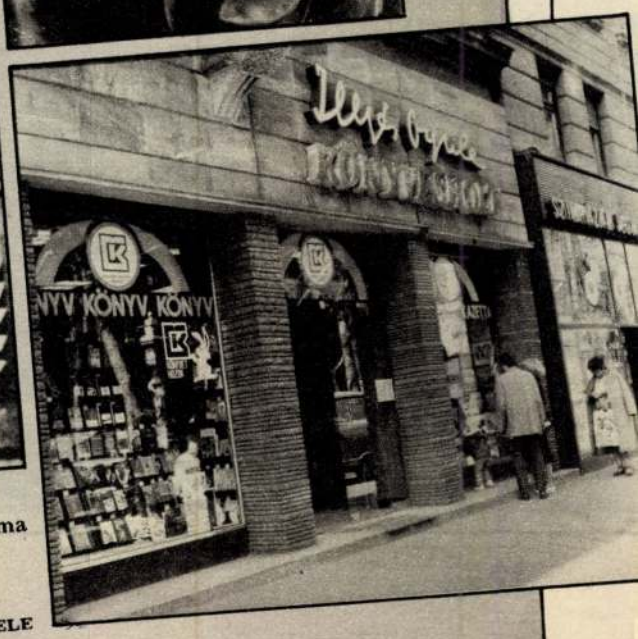

A bolt ma

FARKAS TAMÁS FELVÉTELE

VASARELY

Az Aix-en-Provence-ban működő Vasarely alapítvány épületében, amint a művész éppen belép, Untamo Eerola, a finn rendező, a felvevőgép mögött Kenessey László producer-rendező és Várkonyi Zsolt, asszisztens

Vasarely franciaországi műhelyében

Felvétel Pécsett

Játék a fénnyel, az árnyékkal. Érzékletesen jellemzik a végletek Vasarely életét és alkotókedvét. Világhíres, sikeres, fantáziadús. Bonn és Caracas, Párizs és Montpellier, Budapest, Győr és Pécs, művei itt és sok más helyen szembeötlőek. Hová tűntek azok az idők, amikor Vasarely egy plakátpályázaton nyert, viszonylag szerény összeggel elindult Párizsba. Dőzsölésről, fényűző körülményekről nem álmodhatott a fény városában. A művész erre a korszakára később így emlékezett:

— Apám, hogy segítsen a megélhetésben, küldött havi 500 frankot. Beosztotta pénzét, élményeket gyűjtött, mindent megfigyelt. Nem sokhengeres autócsodával, de még csak nem is taxival közlekedett a harmincas esztendők Párizsában. Szerencséjére. Ha nem így történik, akkor talán sohasem veszi észre a francia főváros egyik metroállomás burkolatának romlását.

— Agyamban a Denfert—Rochereau repedései és valami egészen más nagyságrendű dolog között azonosulás történt: ez a valami még ma is a szemünk láttára folytatódó megannyi planetáris katasztrófa és geológiai átalakulás volt — írta erről az élményéről a művész. — Számomra az anyag vonatkozásában olyan törvényszerűség bizonyságát jelentette ez, amely az egész világmindenséget uralja.

Párizs megváltoztatta Vasarelyt, de csak mint művészt. Magyar maradt. A nevét gyakorlati okok miatt változtatta Vásárhelyiről, a franciák számára könnyebben kimondható Vasarelyre. Belső érzése, tudata olyan volt, mint amikor valaha a Mecsek alján az első ismeretanyagokat magába szívta.

— Szülővárosomat, Pécset négy és fél éves koromban elhagytam — így gondolt vissza a művész gyerekkorára. — Emlékeimben megmaradt a Tettye, ez a szimmetrikus hegy a völgy felett. Pontosan őrzöm a szülőház — a mostani múzeum — udvarának és ívelt kapujának emlékét. Emlékszem még a négytornyú katedrálisra, amelyet mindig megcsodáltam.

Vasarelyt, nekünk mindig csak Vásárhelyit, tehát emlékei-érzései haza-visszahúzzák. Egy külföldön élő magyar filmművész már régóta tervezi, hogy sorban filmet forgat az odakinti magyar képzőművészekkel. Kenessey László, producerként levelezni kezdett. Vasarely készségesen vállalkozott, hogy film készüljön életéről, műveiről. A kezdeményezés tehát Kenesseytől, illetve cégétől, a svédországi Bovisiontól ered. Szívesen társult a filmkészítéshez a Magyar és a Finn Televízió. Így alakult ki a mai forgatásokat olyannyira jellemző nemzetközi együttműködés. A mozgó képek több franciaországi színhelyen, így Vasarely gordes-i lakásában, Pécsett és Budapesten készültek. Rendező: a finn Untamo Eerola, operatőr Kenessey László volt. Vasarely jelenetről jelenetre egyre inkább beleélte magát feladatába, hosszú beszélgetésben felelt a hozzá intézett kérdésekre, visszaemlékezett pályájára és művei megalkotásának folyamatára.

A film az utómunkálatoknál tart. Bemutatás talán még az idén.

MOLNÁR KÁROLY

VASARELY
Magyar Hírek, 1990. 14. sz.

Adni és látni...

SZÜLETÉSNAPI BESZÉLGETÉS VICTOR VASARELYVEL

– Öröm, hogy születésnapján Párizs melletti otthonában a Magyar Hírek nevében jó egészségben köszönthetem önt. Készíthetünk-e egy derűs interjút?

– Természetesen, szívesen állok elébe. A humortól különben sem zárkóztam el soha. Ez éltetett mindig, erőt, energiát adott.

– Nálunk azt mondják egy francia szólásmondás után: ha valami gond van az életben, akkor keresd mögötte a pénzt vagy a nőt.

– Hát szerintem ez inkább magyar mondás, mert franciául csak úgy hangzik: minden mögött keresd a nőt. Különben is szerintem a nő milliószor többet ér, mint a pénz. A pénz az szenzációs találmány, de csak eszköz, csak akkor jó, ha nem válik céllá.

Én az életemben inkább a nők után néztem, s nem a pénz után szaladtam. Komolyra fordítva a szót, én sohasem hajoltam meg a pénz hatalma előtt, hagytam, hogy az hajoljon meg műveim előtt.

– Ez életelv?

– Az életideálomat átfogóbban inkább két szóval fejezném ki: adni és látni. Ez azt jelenti, hogy az élet értelme nem a pénz, de ha van az jó, mert adni lehet. Adni persze elsősorban nem azt jelenti, hogy fantasztikus összeget össze kell szednem, hogy páncélszekrénnyel, vagy kastéllyal kell rendelkeznem. Adni számomra azt jelenti, hogy alkotni, valamit nyújtani az embereknek. A látni azt jelenti, hogy bármely környezetben meg kell látni és meg kell teremteni a szépet. A városban főleg a középületek terén fontos a változatosság, az erdőben a környezetrendezés, a tengerparton a tisztaság. Mindenütt meglátni a szépet és elrendezni!

– Igen legendás hírű a Mester grand-seigneur mentalitása...

– Ezt filozofikusabban inkább úgy fejezném ki: én humanista vagyok. Demokrata és világpolgár. Bizonyítja ezt – ha eddig nem is gondoltam rá – az a kép is, amit a kezében tart. Az Ámor II. korai alkotásom, ahol egy fekete és fehér szerelmes fonódik egymásba. Éppen azt bizonyítván, hogy távol áll tőlem mindenféle rasszista mentalitás.

– Az utóbbi évek alkotásai között lapozgatva úgy tűnik, most inkább planetáris gondok foglalkoztatják.

– Igen. A világegyetem óriási mérhetetlen űr, amelyben minden van és semmi sincs. Ebben forog, cikázik, vergődik a mi kis törékeny földünk is. Vigyázni kell rá. Ez minden humanista ember elsődleges feladata. Enynyiben legyünk mindnyájan világpolgárok! Itt van ez a kép, az utóbbi években festettem, s felette a szöveg:

„A világegyetem térben és időben végtelen. A végtelenül kicsi részecskék alkotják az anyagot, a lét, a test és a szellem feltételeit. A makrokisugárzások teremtik a galaxisok, naprendszerek és csillagok milliárdjait. Ezek egyike a mi Földünk: értsük meg és szeressük hát."

Vasarelynél otthonában

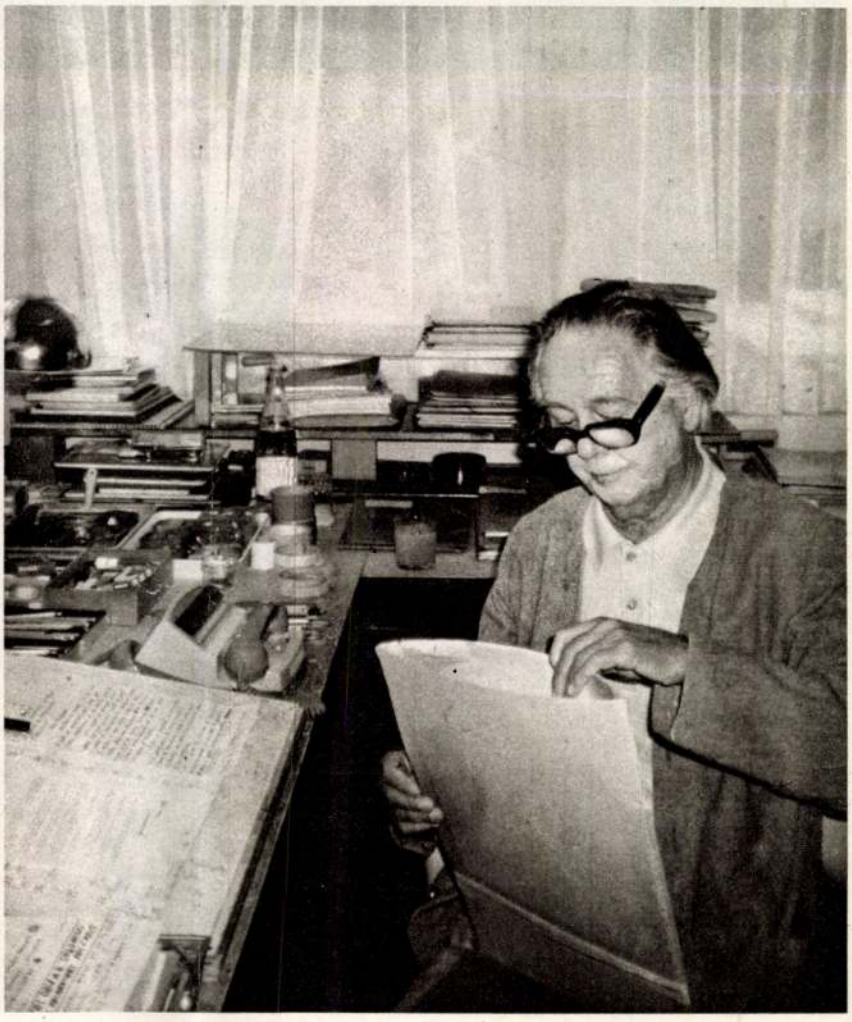

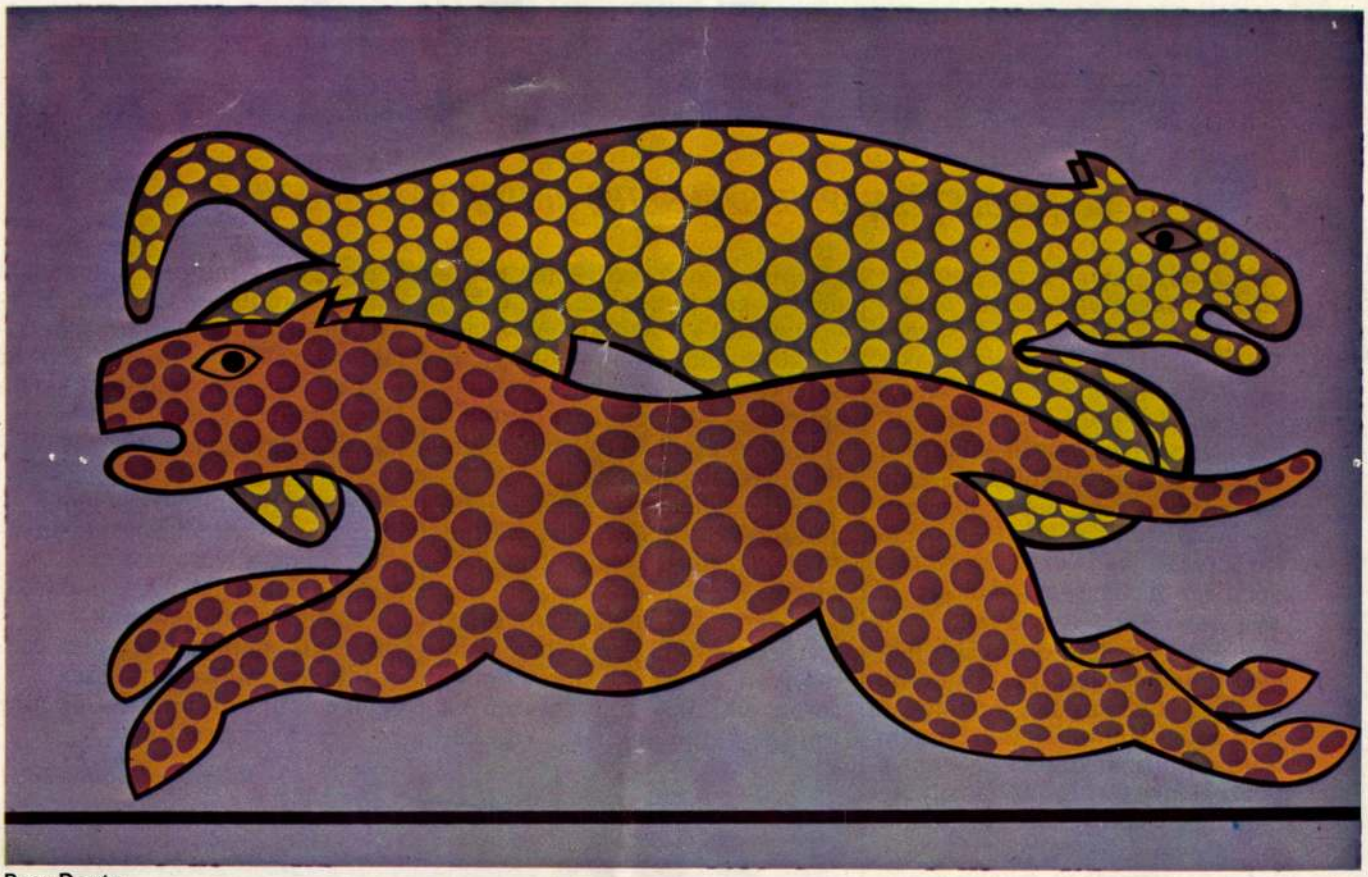

Paar-Doutz

Amor II.

Catch

Cheyt-Stri

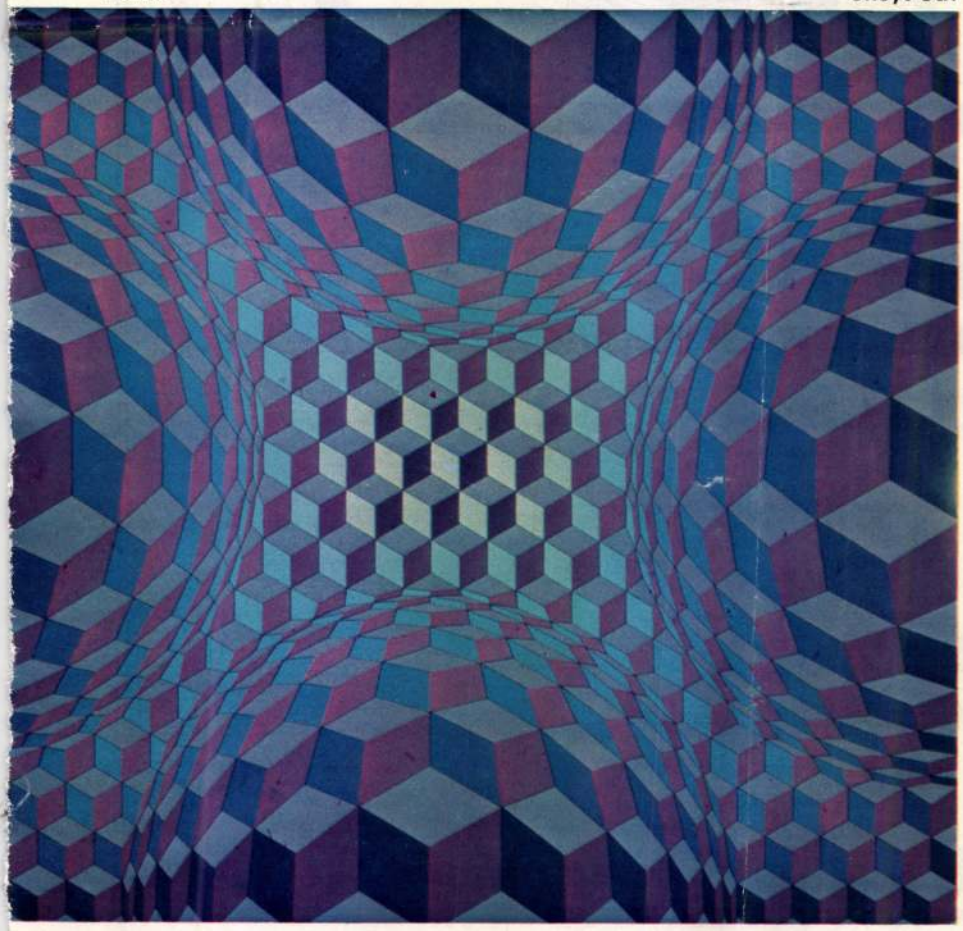

– Kedves Mester, a nagy világegyetemtől térjünk vissza az egyes emberhez: Önhöz. Hogyan viszonyul a hivatalos elismeréshez, a népszerűséghez?

– Ez tulajdonképpen nem érdekel. A hivatalos elismerést én később fedeztem fel, és rájöttem arra, hogy ez a világ egyik legkínosabb és legkellemetlenebb szituációja. Különben sem tartom magam „festőművésznek" vagy „igazi művésznek". A sznobok nevezik így magukat. Nem azért festek, hogy konkuráljak a társaimmal. Miután kialakítottam saját teóriámat, felfedeztem a plasztikai ábécémet, azért festek, hogy szépet adjak minél több embernek. De minimum azért, hogy eltartsam azt a kis műhelyt, azt az ateliert, amit kreáltam magamnak, és kifizessem az embereimet. Persze végső soron ezt is azért, hogy minél több embernek okozzak örömet.

FARKAS ENDRE

Complete Support Services

- *SAMPLE CUT/COURIER SERVICE*
- *IMPORT & EXPORT TRADE*
- *LONG DISTANCE TRUCKING*
- *N.V.O. SHIPMENTS*
- *WAREHOUSING IN TRI-STATE AREA*
- *HOURLY CUSTOM HOUSE RUNS*
- *HOURLY TRI-STATE RUNS*
- *INTERCHANGES WITH ALL PIERS*
- *INTERNATIONAL AIR FREIGHT/COURIER SERVICE*

• ***Messengers*** • ***Rush Trucking*** • ***Air Courier Service***

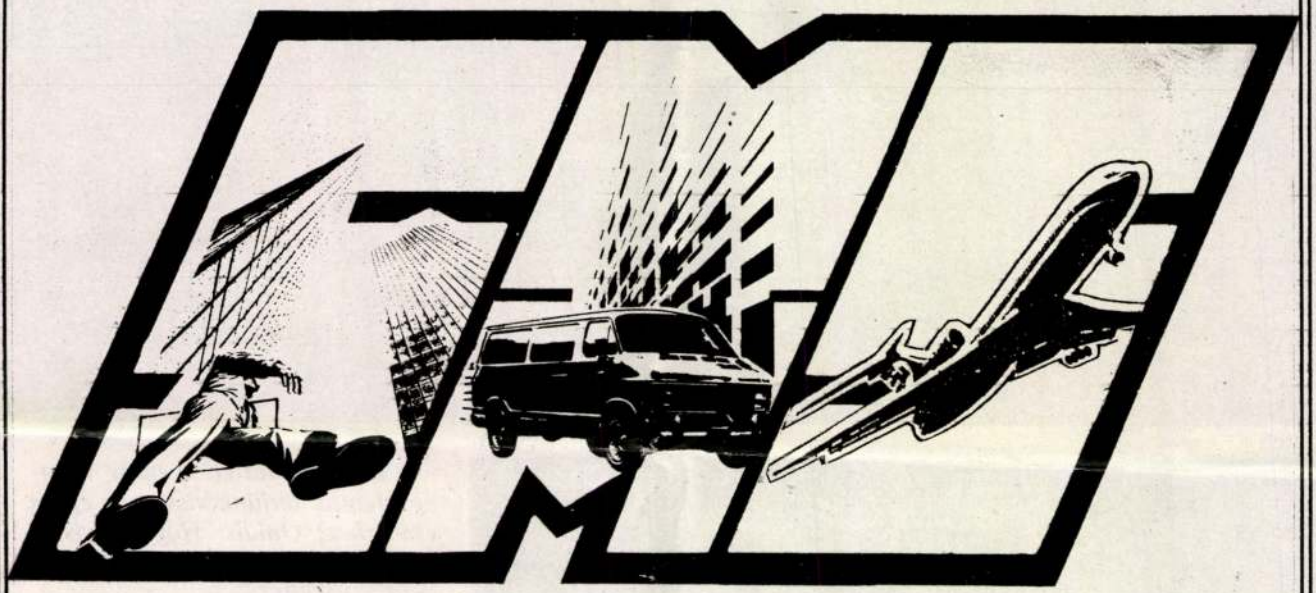

Main Office: 100 West 43rd Street • New York, NY 10036

SUPERSONIC

MOTOR MESSENGER SERVICE, INC.

(212) 944-6932

LESTER, HALBIK, president

ALEX MURRAY, vice-president

GEORGE J. BAK, controller

Világhírű cégünk mindent mindenhová eljuttat!

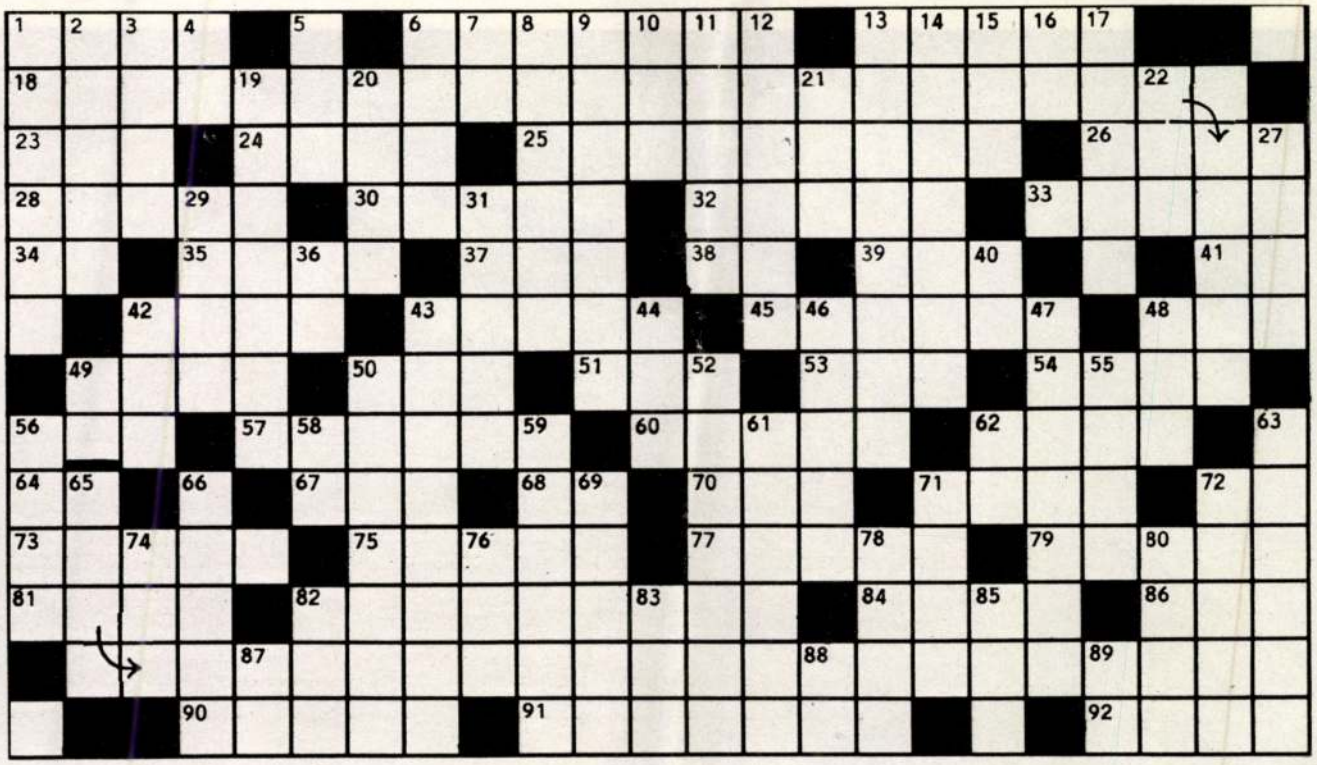

Megérett a búza

VÍZSZINTES: 1. Operában dalbetét. 6. Cukrozza. 13. Hangsor. **18. Magyar szólás. Azt jelenti, sohasem. Zárt betű: É.** 23. Gyakori szófaj. 24. Rákóczi Ferenc híve (Tamás). 25. Híres zeneszerző volt (Béla). 26. Magyarországon csak az állatkertben látható négylábú. 28. Jókai egyik férfialakja. 30. Fölött ellentéte. 32. Kókadó. 33. Ollóval végzett művelet. 34. Földet lazít. 35. Valamivé válik. 37. Hajít. 38. Regény eleje és vége! 39. ÁNA. 41. A víz alá. 42. Mesék alakja. 43. Neves, ismert. 45. Függesztő. 48. Mely dolgot? 49. Madár. 50. Hajó része. 51. Szoros fele! 53. AYI. 54. Kiemelkedő múlt századi politikus, a kiegyezés létrehozója (Ferenc). 56. Halkan mond valamit. 57. Diktálta. 60. Szabolcs becézve. 62. Ablak nélküli helyiség a lakásban. 64. Félig zöld! 67. Kortárs színésznő (Éva). 68. Személyt firtató kérdés. 70. Lódulj: . . . mars! 71. A tatárokkal vívott sorsdöntő csata színhelye. 72. Argon vegyjele. 73. Hírmondó, maradék. 75. Átnyújt. 77. Csekély sebességű. 79. Pénzt folyósító. 81. Vékony szövet. 82. Megjelenik. 84. A Duna romániai mellékfolyója. 86. NAZ. 90. Hajította. 91. Étkezés kellékeinek együttese. 92. Katalin becézve.

FÜGGŐLEGES: 1 Hitegetés. 2. Főnév lehet ilyen. 3. Megriad. 4. Ajándékoz. 5. Nyugat-magyarországi megye. 6. Ennivaló. 7. Római 501-es. 8. Női név. Németh László egyik regényének címében is szerepel. 9. Kutyafajta. 10. Olasz és török autók jele. 11. Befed. 12. Tavaszi virág, de női név is. 13. Hunyadi-fiúk édesanyja: . . . Erzsébet. 14. Hadi. 15. Váz betűi keverve. 16. Római 51-es. 17. Azt követően. 19. Híres magyar porcelán. 20. Más szóval, illetve. 21. Utóvizsga, diáknyelven. 22. Zug ikerszava. 27. Epizód. 29. Növényi eredetű zsiradék. 31. Régimódi. 36. Ételízesítő. 40. Atmoszféra, rövidítve. 42. Új élet rejteke. 43. A hónap egyik napja. 44. Ilyen a tengervíz íze. 46. Kortárs zongoraművész (Gábor). 47. Eléje esik. 48. Róka bundájának értéktelen része. 49. Jő a szél. 50. Egyetemi vagy középiskolai képzés része. 52. Katolikus szerzetesrend. 55. Kiváló. 56. Tüzet éleszt. 58. Könnyezik. 59. Tudatos törekvés valamire. 61. Anyagmozgató eszköz, névelővel. 62. Fekete István regénye. 63. Színházi tagozat jelzője. **65. Magyar szólás a nagy boldogságra. Zárt betű: L.** 66. Repülőjegyeken az érvényességet jelző angol szó. 69. A házban, népiesen. 71. Szőlő leve. 72. Fölött ellentéte. 74. Emelem egynemű betűi. 76. Anikó becézve. 78. Zsák alakú háló. 80. Andrea becézve. 82. Felsorolást helyettesítő rövidítés. 83. Tellur fele! 85. Idenéz egynemű betűi. 87. Biztató szócska. 88. Csodálkozó felkiáltás. 89. AAAA!

BAJAI ERNŐ ISTVÁN

Beküldési határidő: **október 15.**

Az 1989/22-es lapszámunk rejtvényének helyes megfejtése:

„többet ér a képzeletnél, esztelenség, hanem azt ugyan emberül."

Könyvjutalmat nyertek: Toeltl Ch. NSZK, Sinka Imre Svájc, dr. Dobránszky Tibor USA, Simon János Norvégia, Herczeg Alajos Kanada, Darvas Edmond Franciaország, Fejér Oszkár Kanada, Lothholz Etelka NSZK, Forgács Imre Magyarország, Borzy Bálint Csehszlovákia.

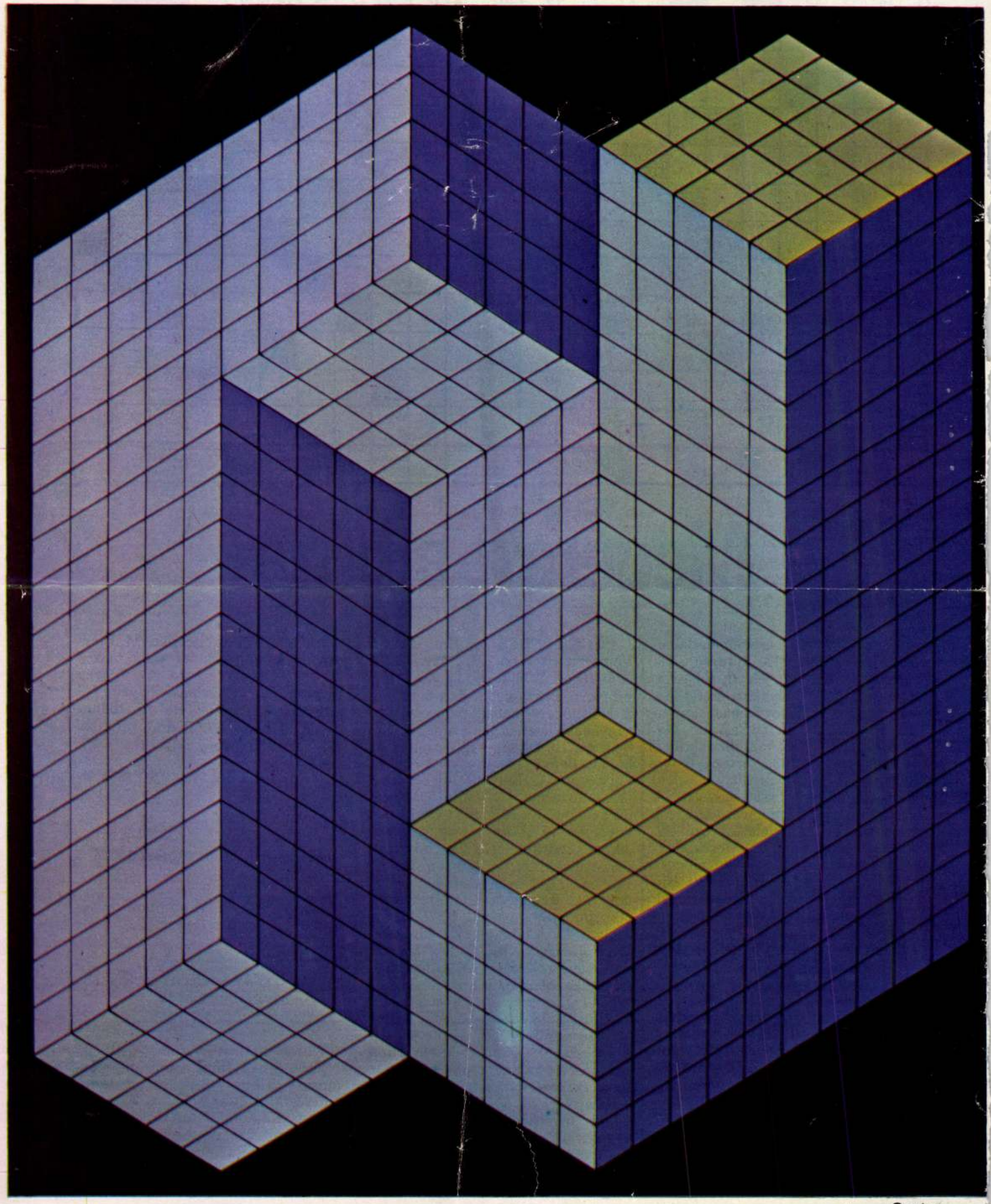

Gerda

Victor Vasarely
grafikus

Victor Vasarely grafikáiból nyílt kiállítás Hévízen, a SZOT Vasas-üdülőben. A tárlat július 24-ig látható.

Magy. Nemzet 83. VII. 8. 12.

VASARELY, VICTOR

Aukción:

Victor Vasarely: "Venezuela" 12 Siebdrucke
auf Bristol, San Francisco ...
alle Siebdrucke handsign. Vasarely.
Paris, Ed. Denise Renée, 1956.

WIEN, Dorotheum,
638. Kunstauktion, Nov. 1982.
Kat. Nr. 287. S.25. Abb.Taf. 125.

VASARELY, VICTOR

Aukción:

Victor Vasarely: Siebdrucke ... sowie
12 begleitende Gedichte von G.Menenses
Alle Siebdrucke Handsign. Vasarely
Nr. 114 von 155 num.Exempl. Ed.D.Renée
Paris 1956.
WIEN, Dorotheum, Kunstabteilung
635. Kunstauktion, März 1982.
Kat. Nr. 274. S. 50-51. Abb.Taf.177.

Victor Vasarely

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Festő- grafikusművész

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1982 APR 2 6

1021

Im Kulturhaus von Szombathely (Westungarn) sind zur Zeit 65 Werke von Victor Vasarely, des in Paris lebenden ungarischen Op-art-Malers, ausgestellt

Róbert Csikszentmihályi:

Entdeckungsrei

in eine verträumte Landschaft

Angeregt durch eine Notiz über die Nyírség in einer unserer letzten Ausgaben, übersandte uns unsere Leserin GISELA BRUHN aus Berlin/DDR nachstehenden Aufsatz, „da ich im vergangenen Jahr diese Gegend für mich entdeckt habe und sie mir außerordentlich gefallen hat":

Zwar nicht am Ende der Welt, doch ganz im östlichsten Zipfel Ungarns liegt — vom Touristenstrom kaum entdeckt — zwischen Theiß, Szamos und Kraszna das Komitat Szabolcs-Szatmár,

eine herrliche Lage, die waldreiche Umgebung lädt zu Wanderungen und zum Ausruhen ein, ebenso wie das Erholungsgebiet rund um den Sóstó (Salzsee). In der warmen Jahreszeit bietet das danebenliegende Strandbad Erfrischung im Sportschwimmbecken und im Bekken mit niedrigem Wasserstand. Das warme Thermalwasser wird zur Heilung verschiedenster Leiden empfoh-

A SZOMBATHELYI KÉPTÁR

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

V I C T O R V A S A R E L Y

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA, MELYET

SZABÓ JÚLIA

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ NYIT MEG

1985. JÚLIUS 5-ÉN, PÉNTEKEN 16 ÓRAKOR

F.k.: Dr. Bándi Gábor

Mezti-rota Vép, 265/85. 500 pld.

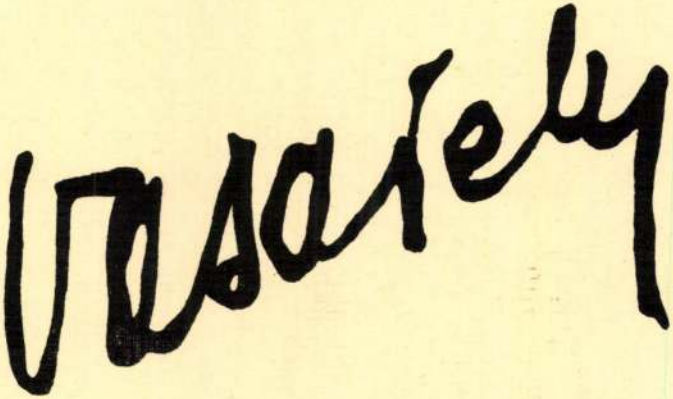

SZÁZÉVES A MAGYAI

Beszélgetés dr. Bencze Béla főigazgatóval

Dr. Kresz Géza épp egy évszázaddal ezelőtt indította el a honi mentést, két lovas kocsival. Napjainkban egy repülőgépe, három helikoptere és ezerhétszázötven mentőautója van az Országos Mentőszolgálatnak, s ezeknek java része éjjel-nappal készenlétben áll arra, hogy segítsen a bajba jutottakon. A köztudat a 04-es telefonhívásra felvont piros zászlóval, szirénázva száguldó autói miatt tartja becsben a mentőket. A centenárium azonban arra is kiváló alkalom, hogy megismerkedjünk a honi mentés múltjával és jelenével, egyebek között a katonás fegyelemmel tevékenykedő, mély hivatástudattól áthatott szakápolók, mentőtisztek és oxiológus szakorvosok képzésével. Erről beszélgettünk dr. Bencze Bélával, az Országos Mentőszolgálat főigazgatójával, az Orvostovábbképző Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karának szakvezető főiskolai tanárával.

— Miért volt szükség az intézményes mentőhálózat megszervezésére?

— Bármilyen meglepően hangzik is, eleinte nem az ember, hanem a *vagyon* mentése volt az elsődleges cél. Például ha valaki kihúzott a folyóvízből egy hullát, azért kapott jutalmat, mert a hulla így *nem fertőzte* tovább a folyóvizet, amelyből ittak, s amellyel főztek és mostak. Élő ember kimentéséért ugyanakkor nem járt egy garas sem. Hazánkban csak a XVIII. században tudatosodott az az elv és tény, hogy nemcsak a vagyont, hanem az embert is menteni kell, sőt az utóbbi a fontosabb. Mária Terézia rendkívül művelt udvari orvosa, a holland *G. van Swieten* 1769-ben kiadatott egy olyan rendelkezést, hogy a nagyvárosokban az *utcán* rosszul lett vagy baleseteit szenvedett embereket kórházba kell szállítani. E rendelkezésnek azonban nem lett foganatja, a városok nem akartak erre pénzt áldozni. Az 1876-os XIV. törvénycikkben — ez az első egészségügyi törvénynek fogható fel mai fogalmaink szerint — újfent kifejeződött az a tétel, hogy a fejlődő városoknak *mentőkocsikra* van szükségük az utcán bajba jutott emberek megsegítése végett. De még bő egy évtized telt el addig, amíg ez valóra vált.

Az első embermentéssel foglalkozó honi társaság Temesváron alakult meg 1886-ban. Ők csak a *vízből* mentést tekintették feladatuknak, *s kétkerekű, ember vontatta kocsival* vonultak ki riasztásukkor. A mai fogalmaink szerinti első mentőegyesület, a *Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület* (a BÖME) 1887. május 8-án alakult meg, és 10-én kezdett működni a mai Bazilika helyén lévő Lipót bazár utca 47. szám alatt. Két *lovas* kocsival indultak. 1898-ban azonban már hat lovas kocsival szállították a *fertőző* és az *elme*betegeket. Kezdettől fogva ragaszkodtak ahhoz, hogy orvosi szolgálatuk is legyen, s az *orvostanhallgatókat* is foglalkoztatták.

— Az orvosok és a medikusok csak napközben dolgoztak, avagy állandó készenléti szolgálatuk volt?

— A Markó utcai székház lakótanyájában nyolc-tíz orvostanhallgató lakott. Ketten-hárman mindig készenlétben voltak, hogy szükség esetén kivonuljanak, így a BÖME *éjjel-nappal* a lakosság rendelkezésére állt. Ekképp rengeteg tapasztalatot gyűjtöttek, azt közre is adták folyóiratukban. Megírták, hogy melyik esetben miképp járt el az orvos, mi lett a mentés eredménye. Rendszeres évi értekezleteiken egyebek között megtárgyalták az *oxigénpótlás* és a *mesterséges lélegeztetés* kérdéseit, a különféle *fájdalomcsillapító* eljárásokat és a *helyszíni injekciózás* javallatait. Felléptek a *lúgkő* szabad árusítása ellen, hiszen nálunk sok volt az ilyen mérgezés.

A minél sikeresebb mentést elősegítendő — Európában elsőként — *mentőautót* állítottak szolgálatba, s annak szükségességét annyira alá tudták támasztani érveikkel, hogy a két világháború között mentőautókat gyártottak Győrben. A *Magosix* nevű mentőkocsiban már úgy helyezték el a fekvő beteget, hogy a *feje* legyen a gépkocsivezető felé és az egész teste a hátsó tengely *elé* kerüljön, mert akkor az autó sokkal kevésbé ráz. A hordágyat pedig a padlószinthez közel helyezték el, hogy a betegnek nagyobb legyen a *biztonságérzete*.

— A két világháborúban milyen szerepük volt a mentőknek?

— Az *első* világháborúban a *háborús sérültek* elszállításával bízták meg a főváros egyetlen mentőegyesületét. A *második* világháborúban inkább *betegszállítással* foglalkoztak a mentőegyesületek. Már amennyire módjuk volt erre, mert az embereik és a járműveik java részét behívták katonai szolgálatra. A megmaradt gépkocsiállománnyal nem sokra mentek, hiszen a benzinjegytől a gumi- és az alkatrész-ellátásig számos korlátozás volt érvényben.

— Mikor jött létre az Országos Mentőszolgálat?

— 1948-ban, a Népjóléti Minisztérium döntése nyomán. Feladatául tűzték ki, hogy szállítsa a betegeket, mentőállomás-hálózatot építsen ki, szakembereket képezzen ki, mentőügyekben a hatóságnak szakvéleményt adjon, s a külföldi mentőintézményekkel kapcsolatot tartson. De gazdája lett az elsősegélynyújtásnak is (ebből fejlődött ki az *oxiológia*, magyarul a sürgősségi gyógyászat, amit mentőorvostannak is nevez a szakképesítési útmutató). Nem véletlenül, hiszen legtöbbször a mentőorvosok találják szemben magukat olyan beteggel, aki *azonnali* ellátásra szorul (nekik az esetek 70 százalékában, míg a körzeti orvosoknak csupán a 3—5 százalékában kell sürgősségi ellátásban részt venniük.)

— Miért hívnak az emberek leggyakrabban mentőt?

— Első helyen az *életveszélyt* említeném. Köztudomású, hogy ha a légutak például félrenyelés miatt elzáródnak, szakszerű beavatkozás híján négy-öt perc múltán beáll a halál. De életveszélyes helyzet áll elő akkor is, ha egy nagy verőérből vérzik a beteg, vagy egy baleset miatt az életfontosságú szerveinek működésében zavar áll be.

Gyakori dolog, hogy az ijesztő tünetek ellenére a beteg *nincs* közvetlen életveszélyben, de ha nem érkezik idejekorán segítség, annak *maradandó szervkárosodás* vagy *rokkantság* lesz a következménye. Például ha valaki semmibe vesz egy angina pektoriszos (a bal karba, vállba, lapockába is kisugárzó, szívtáji szorító fájdalommal jellemezhető) rohamot, ráfizethet, mert szívinfarktus, szívizomelhalás, sőt halál származhat belőle.

Előfordul, hogy az epeköves vagy a veseköves rohammal járó *heves fájdalmat* kell csillapítani. Ez ugyan csak tüneti kezelés, de ha veseköves roham esetén a húgyvezeték görcsét is oldják, ez egyben mentés is, mert megakadályozható, hogy a vesének leálljon a működése, s ez a szerv károsodására vezessen. Végül megesik az is, hogy elsősorban nem a beteg, hanem *környezetének* az érdekében van szükség a mentésre.

— Mitől függ az, hogy egy betegség súlyos-e, vagy sem?

Nap magasságbeli változásait követhetik, s ezért a reggeli és a késő délutáni napsugárzásból nem sokat hasznosítanak. A másik mező tükrei — ezeket az NSZK-beli MAN cég készítette — két tengely körül forgathatók el, így ezek követhetik a Nap mozgását.

A csövekben a szivattyúval áramoltatott *225* Celsius-fokos olaj *295* fokra melegszik föl. Ezt egy 15 méter magas acéltartályban gyűjtik össze, majd ebből egy hőcserélőbe vezetik bele: ott az olaj vizet forral, gőzt termel a turbógenerátor hajtásához. Végül a „hideg" olajat — a tárolótartályon keresztül — visszajuttatják a tükörmezőkre (a rendszerben összesen 150 köbméter olaj van.

Tükrök – versenyben

De miért van szükség a kétféle tükörre, hiszen egészen nyilvánvaló, hogy a Napot követő rendszer több hőt gyűjt össze, mint a másik, egyszerűbb felépítésű rendszer? Igen ám, csakhogy az előbbi megoldás sokkal drágább, mint az utóbbi, s egyáltalán nem biztos, hogy a többletköltségek valaha is megtérülnek. Ezt eldöntendő 1981-ben egy tízéves méréssorozatba kezdtek bele: azóta folyamatosan mérik, hogy a két rendszeren mennyi olaj folyik át, s hogy eközben mennyivel emelkedik az olaj hőmérséklete. Az eddig összegyűjtött adatok igazolták a várakozást: a két irányban mozgatható tükrök több energiát szolgáltatnak, ellenben az Acurex-rendszer — azon kívül, hogy olcsóbb — egyszerűbben kezelhető, s működtetése is kisebb ráfordítást kíván.

A tükrök tartósságáról és gyengéiről nehezebb képet alkotni, s különösen nehéz azt megmondani, hogy a kétféle rendszer miként viselkedik szélsőséges időjárási viszonyok közepette. A tükröket úgy méretezték, hogy még az óránkénti 140 kilométeres sebességű szél hatásának is ellenálljanak. Mégis attól tartanak, hogy az ilyen heves szélviharban a tükrökön — bizonyos állásszögben — olyan nagy felhajtóerő keletkezhet, amely leszakítja őket az állványról. Mindamellett azt is vizsgálják, hogy a tükrök milyen mértékben piszkolódnak el, s hogy a tükrökre rárakódott por miként csökkenti a rendszer teljesítőképességét. A porlerakódás — az eddigi tapasztalatok szerint — kevésbé csökkenti a teljesítményt, mint ahogyan azt eredetileg gondolták. A tükröket mégis kifizetődik rendszeresen tisztítani.

Nagyobbakat kell építeni!

A szicíliai naperőmű villamos teljesítménye 1, a két almeriaié pedig fél megawatt. *Japán*ban (Nio) 1, *Franciaországban* (Turgassona) 2 megawattos naperőművek működnek stb. A legnagyobb kísérleti naperőműnek a teljesítménye 10 megawatt. Ezt 1982-ben a *kaliforniai* (USA) *Barstow* szomszédságában helyezték üzembe. A 100 méter magas torony tetején lévő hőfelvevőbe 1818 darab, egyenként 39 négyzetméter felületű tükör vetíti a napsugarakat.

A szicíliai naperőművet nemrég egy időre leállították, hogy elvégezhessék rajta a szükséges javításokat. Az üzemi tapasztalatokat értékelve megállapították: hatásfoka — ezt a besugárzott napenergiából és a termelt villanyáramból számítják ki — 11 százalék, s ez messze elmarad az elméletileg elérhető értéktől. (Összehasonlításul: az atomerőművek és a hagyományos hőerőművek több mint 30 százalékos hatásfokkal üzemelnek.) És azt is kimondták, hogy noha a napenergia bőven áll rendelkezésünkre, s *ingyen* jutunk hozzá, belőle villamos energiát egyelőre csak *nagyon drágán* termelhetünk. A kaliforniai erőmű üzemeltetői derűlátóbbak. Ők úgy vélik — ezt tavaly egy konferencián jelentették be —, hogy a naperőmű még ebben az évszázadban gazdaságossá válik, s különösen kifizetődik majd azokon a napsütötte vidékeken, ahol nincs villamos távvezeték. Ám ehhez a meglévőknél sokkal nagyobb — 50-100 megawattos — naperőműveket kell majd építeni, s ezek villanyáramával egyebek között öntözőszivattyúkat és tengervíz-sótalanító berendezéseket működtethetnek majd gazdaságosan.

Kiss Endréné dr.
(BME, Járműgépészeti Intézet)

AZ ÉT KÉRDEZI:

MILYEN LESZ A VASARELY MÚZEUM ÓBUDÁN?

● Mikes Kelementől ismerjük ezt a legendásan szép mondást: úgy megszerette ő Rodostót, hogy immár nem feledheti Zágont. A képzőművészetek barátai valami hasonlót érezhetnek, tapasztalhatnak Vásárhelyi Győzővel — világszerte ismert nevén Victor Vasarelyvel — kapcsolatban is: ahogyan meghódította Európát, majd alkotásai mind messzebbre és messzebbre, a földkerekség legrangosabb közgyűjteményeibe és köztereire, középületeire is eljutottak, úgy érezte egyre feszítőbb kötelességének, hogy műveivel, ezekkel a vibrálóan játékos, a mértani elemeket újszerű rendbe állító alkotásokkal szülőhazáját szintén megajándékozta. S immár hazánk is büszkélkedhet több — köztérre szánt — munkájával csakúgy, mint ahogyan az érdeklődők tíz- és tízezreit fogadja a róla elnevezett múzeum is Pécsett. Ez év május 8-án pedig ismét egy új — hazai — Vasarely Múzeum nyílt meg: ezúttal Óbudán, a hajdani Zichy-kastély egykori gazdasági épületében, amelyet páratlan gyorsasággal és kiváló minőségben 1986 januárjától 1987 májusának elejére újított fel és alakított át a 21. számú Állami Építőipari Vállalat. A Vasarely Múzeum jellegéről és állományáról Cifka Brigitta művészettörténészt, a Szépművészeti Múzeum munkatársát kérdeztük. Más-e ez a tárgyegyüttes, mint az egyéb helyeken látható Vasarely-anyag?

Azt felelhetem erre a kérdésre, hogy átfogóbb, teljesebb. Azt a válogatást ugyanis, amelyet a nagyközönség a Szépművészeti Múzeumban annak idején megtekinthetett — s amelyet a mester intézményünknek adományozott —, mi még kiegészítettük a szintén nálunk őrzött, de hely híján be nem mutatott munkákkal. Így azután elmondhatom, hogy ez a gyűjtemény igen tág ölelésű. Ott sorakoznak benne azok a lapok, amelyeket a kezdő művész egy budapesti szabadiskolában vetett papírra; szintén ott azok a reklámgrafikák, amelyek Bortnyik Sándor Nagymező utcai műhelyében érlelték meg Vasarelyben a kísérletezőt, s ugyancsak ott láthatni azokat az immár összetéveszthetetlen alkotásokat, amelyek az életút magasba ívelését jelzik. Tehát a tudományos megalapozottságú színelméleten alapuló *op-art*os táblákat az úgynevezett szemtévesztő, a „mi van elöl?", „mi van hátul?" talányát megfejtésre kínáló kockarendszereket stb. stb.

● S miért éppen Óbudára s ott is épp ebbe a szépen gyarapodó, máris számos kiállítótermet magában foglaló épületegyüttesbe került a Szépművészeti Múzeum Vasarely-gyűjteménye?

Maga a mester kérte: ha egyszer alkalmunk nyílik rá, hogy az intézményünknek adományozott alkotásait — ezek száma jelenleg már majdnem négyszázra rúg — állandó jelleggel kiállítsuk, ezt lehetőleg valamely könnyen megközelíthető, sokaknak az útjába eső és mutatós külsőségekkel dicsekvő helyen tegyük. Nos, a Zichy-kastélynak ennél a szárnyánál keresve sem találhattunk volna szebb és jobb bemutatóteret! Annál kevésbé, mert Óbuda megújított főtere immár *idegenforgalmi zarándokhely*, s ott egy még újabb, ráadásul a világ képzőművészeti életének élvonalához tartozó, azt erőteljesen meghatározó életművet kezdeteitől egészen az 1981. évi állapotáig bemutatni, azt hiszem, elszalaszthatatlan, igazi kihívást jelentő feladat. Egyébként maga a mester is örömmel fogadta legújabb múzeumának ezt a kijelölését, hiszen képei így mondhatni egy födél alá kerülnek a magyar avantgárd úttörő mesterének, Kassák Lajosnak a műveivel, s a megnyitáshoz nemcsak hogy hozzájárult, hanem azt személyes jelenlétével is megtisztelte.

VASARELY
Élet és Tudomány, 1987. V. 15. 20. sz

LÁTOGATÁS VASARELYNÉL

Annet-sur-Marne csendes kis település a Marne-folyó völgyében, 30 kilométerre Párizstól. Alig van a térképen, jól tájékozott párizsi taxisunk is csak többszöri kísérletre találja meg. A mester felesége, Klára asszony nyit ajtót, és a fogadószobába invitálva magamra hagy két Vasarely-kép és három Vasarely tervezte Rosenthal-váza társaságában. Energikus titkárnő jön, már tud rólunk. A Mester jókedvű és barátságos.

— Sétáljanak át a parkon a kert végében lévő műteremhez — invitál —, *ahol a segédrajzolóim dolgoznak, az emeleten találkozunk az iskolásokkal. Az előszobából vigyenek ernyőt, mert kicsit esik.* — Az eső ömlött..

Izgatott középiskolásokkal nézzük a rengeteg képet, szobrot, makettet, könyvet. Két titkárnő kiállítási katalógusokat, monográfiákat oszt. A diákok szinte belakják a műtermet. Hirtelen nagy csend, megérkezik Vasarely. A gyerekek tisztelettel nézik, kérdéseire is alig mernek válaszolni. A Mester a feszültséget oldandó végigvezeti a gyerekeket a termen. Magyaráz. Az előirányzott öt perc helyett ötvenet töltött velük. Az iskolásokat hátrahagyva lemegyünk a műterem földszintjére, Vasarely irányításával itt készülnek műveinek szitanyomatai.

Ünnepélyes pillanat, a rajzasztalnál helyet foglaló Mester elé hoznak egy képet szignálásra.

Elöl-hátul aláírja: 1250 Vasarely „SIMA" 120×120 cm. Az asztalon a Magyar Népköztársaság rubinokkal ékesített Zászlórendje, nemrég kapta 80. születésnapjára. Instrukciókat ad, hogyan keretezzék be a képet, majd autóba szállunk és a kert megkerülésével visszamegyünk a házba, saját műtermébe.

A műterem falán Georges Pompidou portréja. A portré alapján készült hatszögletű 4×3 m-es vasrelief Párizsban, a Pompidou Központ földszintjén látható. Naponta sok ezren haladnak el alatta.

A rajzasztalon levő milliméterpapíron készülő rajzról mondja Vasarely:

„Ez annak a találmányomnak az alapja, amit plasztikai egységnek nevezek. Megcsinálom az első rajzot arról, ami belül izgat, hiszen minden festő izgul egy-egy téma miatt. Amikor az első vázlat kész, előveszem a színskáláimat. Általában tíz különböző szín húsz-húsz árnyalatával dolgozom. A rajzot és a színskálákat nézve elkezdem számozni a kis ábrákat, egyszerre jelölve formát és színértéket. A segédrajzolóim ennek alapján kivitelezik a képet. Ily módon hozom létre a kiindulási prototípust, amely a többszörözés alapjául szolgálhat. Nálam az eredeti mű mindig sokszorosításra alkalmas képet jelent. A sokszorosítás ugyanis megszünteti a spekulációs műgyűjtés eszközévé lett egyedi művet, és a művészet a sokszorosított, de mégis önálló változatok révén nemcsak a kiválasztott elithez, hanem a széles tömegekhez is képes eljutni. Száz és száz művészetkedvelő ember lakásában lehetnek jelen képek. Az én szín-forma egységet tartalmazó plasztikai ábécémet minden képalkotásra vállalkozó ember tudja használni. A világ minden részéből, egyetemektől, iskoláktól, rajztanároktól, tanítványoktól naponta kapok leveleket. Kérik az ábécét és a példákat, hogyan dolgozhatnának ebben a stílusban.

Én soha pénzügyi segítséget nem kaptam se a mecénásoktól, se az államtól. A festményeimet alakítottam át árucikké. 1958-tól a képek ára kezdett felfelé menni, először Belgiumban, majd Nyugat-Németországban. A hatvanas évektől úgy ment a képeladás, mint a parancsolat, ennek köszönhető, hogy restaurálni tudtam a XIII. századbeli gordesi kastélyt múzeumom számára és felépítettem Aix-en-Provence-ban az alapítványomat sok-sok millióért. Most az alapítandó párizsi múzeumomnak teszem félre a legjobb műveket. Ha ráteszem a keretre a/ piros pontot, az azt jelenti, nem eladó.

Amerikai eladásaim lehetővé teszik, hogy az összes régi kreációmat kivonjam a forgalomból és oda tudjam adni a párizsi múzeumnak. A nyarat 1948 óta mindig Gordesban töltjük, ahova egy kamion hozza utánam a munkát. Én egész életemben csak melózom, csak melózom. Mondja, Magyarországon használják még ezt a szót, ismerik egyáltalán?"

Írta és fényképezte:
DR. NAGY GÁBOR

Házimúzeum

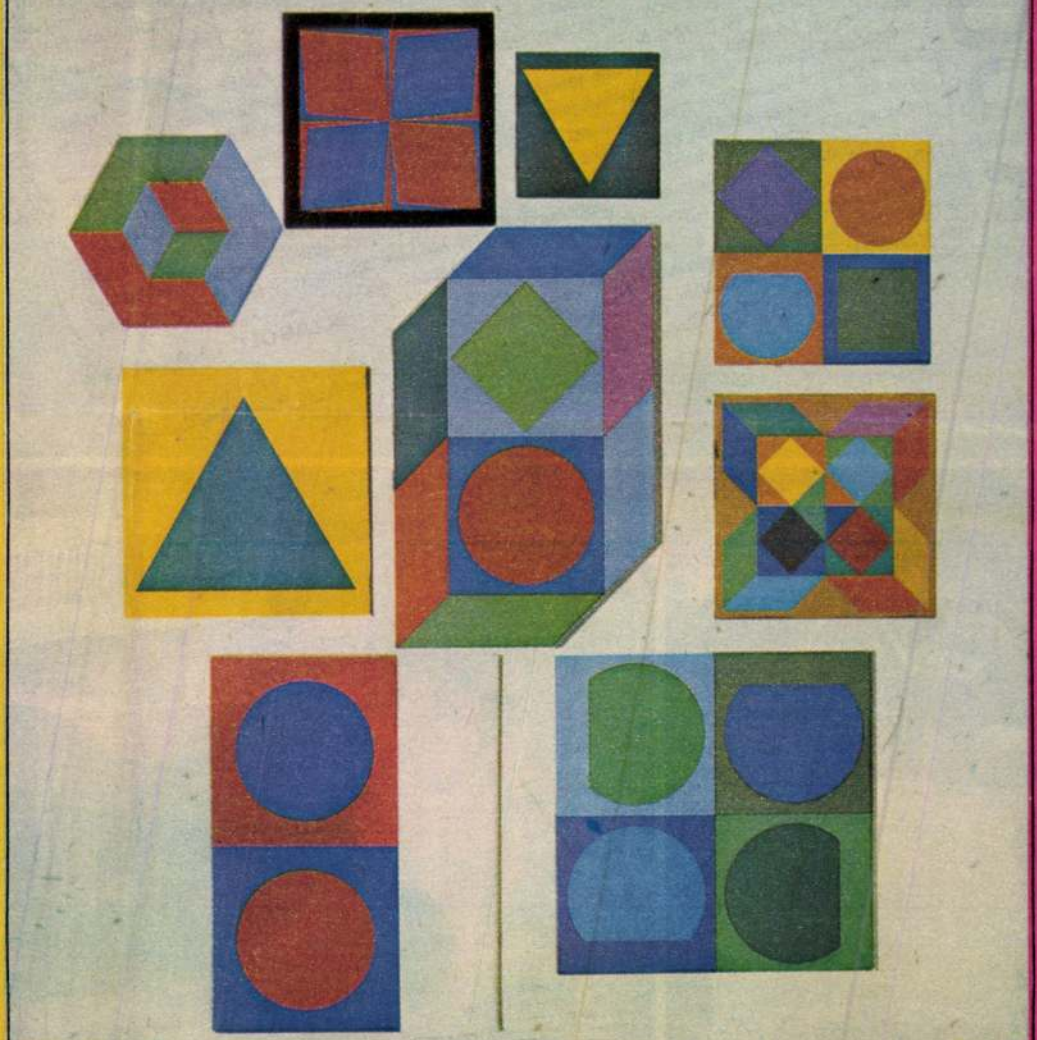

Plasztikai ABC

VASARELY UJ Tükör, XXV. év. 51. sz. 1988

KIDOBATLAN PÉNZ

Aki még nem tudná: a szeméten meg lehet gazdagodni. Persze csak akkor, ha van, aki tudja értékelni, vagyis új értéket állít elő belőle. Attól a pillanattól fogva ugyanis a szemét nem hasznavehetetlen, kidobandó anyagok tömege többé, hanem hulladék, amelyet megfelelő átalakítással újra fel lehet használni. De persze nem biztos, hogy ott van belőle a legtöbb, ahol gondolná az ember. Egy szakmabeli öreg róka bizony elhúzná a száját, ha valaki a mégoly gazdag, de túl nagy, szétterülő budai kerületeket ajánlgatná neki, bezzeg felcsillan a szeme a zsíros Belváros, vagy, mondjuk, a XIII. kerület említése hallatán. Akárhogyan is, a fővárosban és környékén begyűjtött vashulladék éves mennyisége csupán az 1980 óta eltelt nyolc év alatt 44 ezer tonnával, a papíré 14, a színesfémeké közel 4 ezer tonnával nőtt. Mint Demény Mihály kereskedelmi főosztályvezető elmondta, a Budapest és Vidéke MÉH Vállalat idén mintegy 320 ezer tonna hulladékot vásárolt fel és adott tovább, és azon, manapság ritka cégek közé tartozik, amelyek nem ismerik a veszteség szót. Igaz, a MÉH nem a csúcstechnológia létrehozása vagy a világpiacon jól eladható termékek előállítása révén jut tisztes nyereséghez – de hát miért volna ez szégyen, ha hasznos dolgot művel –, szóval a MÉH nem tétlenül várja, hogy ólé be hulljon – a szemét. Amióta 97 fővárosi, illetve Pest megyei lakossági átvevőhelyének többsége szerződéses üzemben dolgozik, forgalmuk jelentősen megnőtt. A lakosságtól származik a vas 43, a papír 68, a színesfémhulladék 60 százaléka. Noha ennek az apró tételekben érkező, további válogatást igénylő hulladéknak a kezelése és szállítása költségesebb a nagy tömegű, egyneműbb ipari hulladékénál, a legtöbb esetben így is megéri. Mint ahogy feltehetően nyereséges annak a 24 konténeres átvevőhelynek a működtetése is, amelyeket la-

kotelepeken állított fel a MÉH, meg azé a háromé, amelyek – a Közterület-fenntartó Vállalat hozzájárulásával a szemétbányák bejáratánál állnak, némi mellékkeresetet kínálva a kukásoknak. De foglalkoznak a vállalat kiselejtezett áruk, elfekvő készletek, gyártási végtermékek adásvételével, sőt alkalmanként újrafeldolgozásával is.

Azt gondolná az ember, hogy a romló gazdasági helyzet, no meg a papírhiány kedvez a hulladékgyűjtő-szakma további felvirágzásának. Pedig nem egészen így van. Ha a tönkremenés nem fenyegeti is a MÉH-et, bizony megérzi mostanában, hogy a vállalatok takarékosabban bánnak az anyagokkal, hogy a lakosság tovább üzemelteti azt a mosógépet vagy centrifugát, amit azelőtt már régen kidobott volna.

És feltűntek konkurensek is. Nem azokra a kukákban kotorászó öregekre gondolok, akik egyre inkább hozzátartoznak a pesti utcaképhez. Hanem azokra a kiskereskedőkre – egy részük „kiugrott MÉH-es" –, akik élve a kereskedelmi miniszter 1987-es rendeletével, amely kimondja, hogy hulladékhasznosítással bárki foglalkozhat, valamivel magasabb áron felvásárolják, főleg a nagy értékű színesfémhulladékot a MÉH elől. Tevékenységük ez első félévben ezer tonna – mintegy húszmillió forint – kiesést okozott a vállalatnak. Természetesen a vállalkozások korát éljük, és népgazdasági szinten végső soron mindegy, hogy ki húz hasznot a hulladékból, csak legyen, aki rendszeresen elvégzi a begyűjtését. Ám ezt a fel-fellobbanó árversenyt elnézve felmerül a kérdés: több lesz-e a felhasználható hulladék azáltal, hogy többen akarnak meggazdagodni rajta?

SZABOLCS KATALIN

TOROCKAI CSABA FELVÉTELE

Vasarely, Victor; festő

VASARELY TÉRPLASZTIKÁJA

Újabb szabadtéri műalkotással gazdagodott a főváros: a Déli pályaudvar előtti kerengőben avatták fel Victor Vasarely térplasztikáját, amelyet a Franciaországban élő művész ajándékozott a MÁV-nak. A három méter magas, a kék szín több árnyalatában csillogó alkotás harmonikusan illeszkedik az állomás sok üvegfelületű, hangsúlyozottan modern épületegyütteséhez.

—: Hazai T

Új Jübö

43

XXIII/29

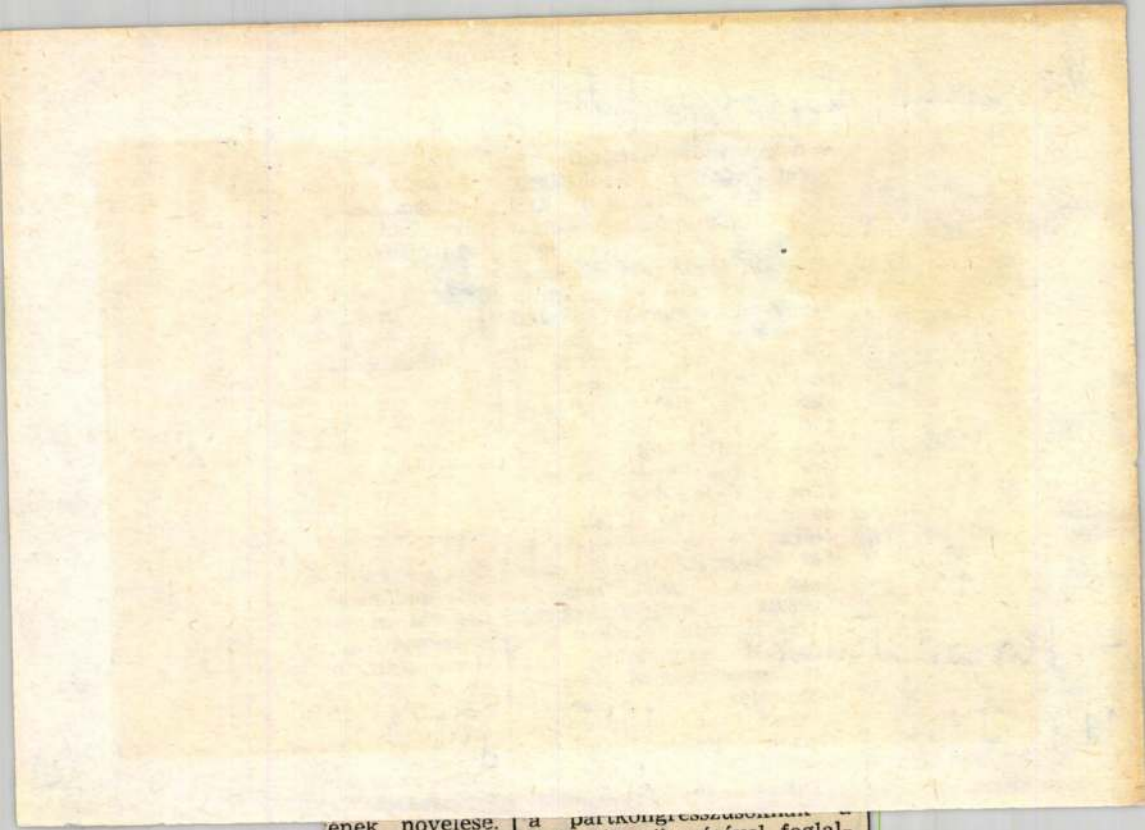

ének növelése.
a jelentésből ki-
z elmúlt öt év-
szközösség 1500
zterület horgá-
k megváltására
millió forintot

a partkongresszusonnak a
dolgozók pihenésével foglal-
kozó útmutatását tenné ma-
gáévá, hanem eleget tenne
azoknak a határozatoknak is,
melyek a gazdaságtalan ter-
melés visszaszorítására szó-
lítanak fel. A magyar hor-
gászmozgalom fejlődése, a
hasznos, egészséges pi
előtt álló akadály

Vasarely, Victor, festő

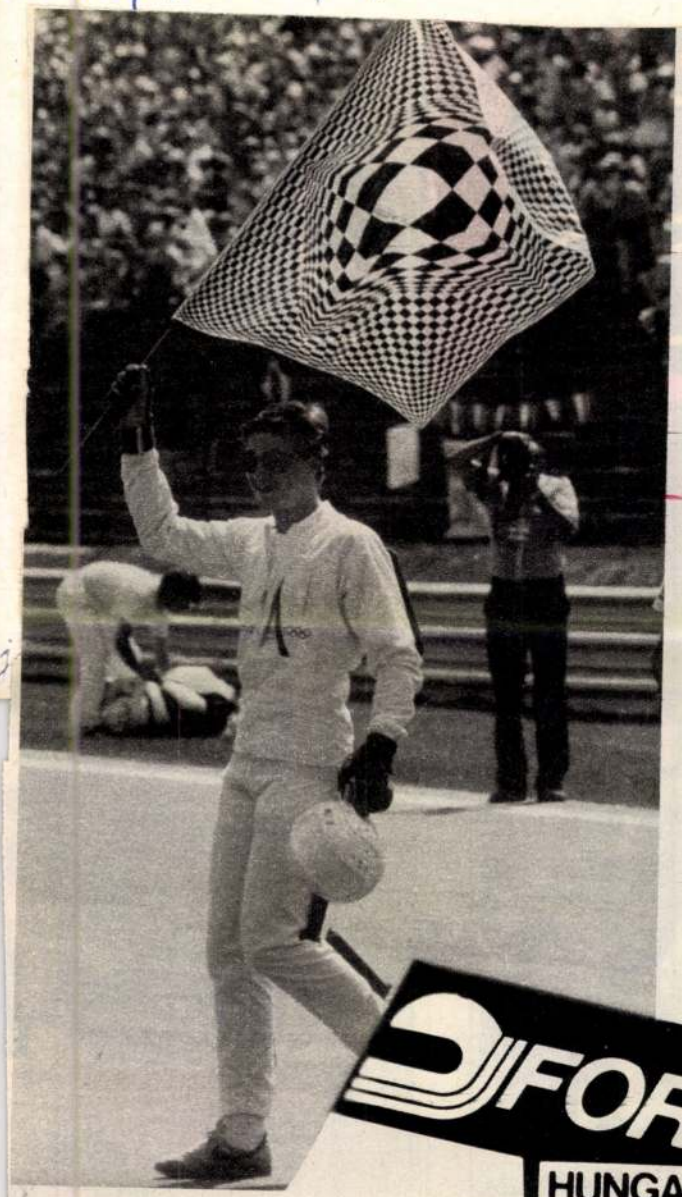

Ezt a zászlót
Victor Vasarely
tervezte

FORMA-1
HUNGARORING

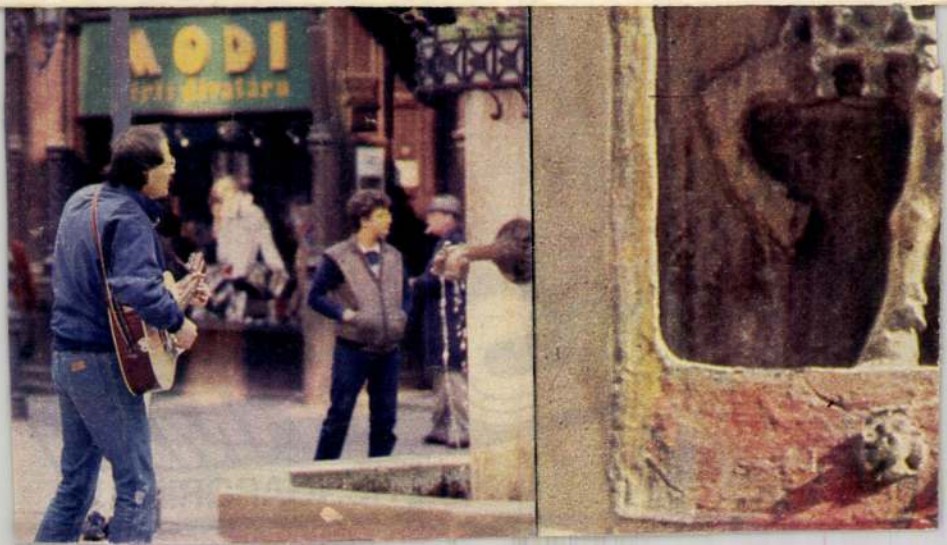

Vasarely, Victor, festő

h: Kondor Béla

Vadas József: A Darázskirály udvarában

Élet és Irodalom Bp. 1986. jún. 27. XXX/26

15.

1021

ARGUS

Internationaler Argus der Presse AG, 8030 Zürich, Postfach, Tel. 01 34 49 37. Argus International de la Presse SA, 1228 Plan-les-Ouates/Genève, Case postale, Tél. 022 71 26 82. Weitere Angaben über untenstehendes Organ/précisions supplémentaires sur la publication mentionnée ci-dessous: Argus-Media-Information Tel. 01 34 49 37

Badener Tagblatt
Baden (CH)
Aufl. t. 30 544

Victor Vasarely

14. April 1978

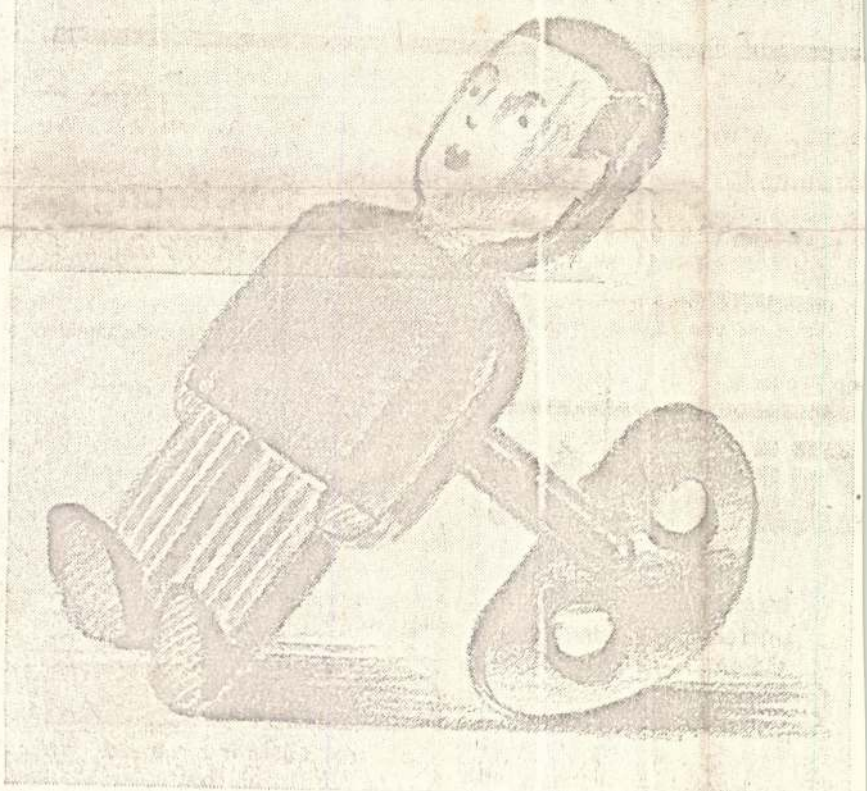

«Der unbekannte Vasarely»

«Die natürliche Sehnsucht des Menschen nach sensorischen Freuden befriedigen» will der Ungare Victor Vasarely seit 1947 «mit reiner Form-Farbe», denn damals offenbarte sich ihm «das Abstrakte wirklich und wahrhaftig». Der mit 70 Jahren längst Weltberühmte wollte freilich in jungen Jahren noch nicht Geometrie und Poesie vermählen, hatte lange nicht die Absicht, eine Grammatik der Zeichen und Formen zu schaffen für eine (nie realisierte) Hochschule der graphischen Künste. Die Editions du Griffon in Neuchâtel vermitteln Vasarelys abstraktes Werk in grossen und kleinen Buchausgaben. Sie haben nun aber auch Arbeiten von ihm in einem Band vereinigt, die nicht nur Kuriositäten sind, sondern jahrzehntelang neben seinem eigentlichen künstlerischen Schaffen entstanden: Victor Vasarely hat während 25 Jahren als erfolgreiche Brotarbeit zum Beispiel pharmazeutische Prospekte graphisch gestaltet. (Bild: Verbildlichung des Ausdrucks «Rekonvaleszenz».) Der Künstler verfasste zu dem hochinteressanten Band selber rückblickende Anmerkungen. «Der unbekannte Vasarely» ermöglicht Entdeckungen fern aller strukturellen Abstraktion!

arra számítanak, hogy a helyzet a közeli jövőben még jobban elmérgesedik. Ma valószínűleg senki sem tudja megmondani, milyen utakat és tévutakat fognak még bejárni az amerikai négerek mozgalmai — Black Powerral vagy anélkül. *(London. Jonathan Cape, 1968.)*

BART ISTVÁN

Vasarely ars poeticái

A közeltmúltban két könyv is megjelent gyors egymásutánban Párizsban: Vasarely gondolatainak, művészeti kísérleteinek hiteles összefoglalása mind a kettő. Az elsőnek megjelent könyv tartalmilag frissebb (Ferrier, Jean-Louis: Entretiens avec Victor Vasarely. Pierre Belfond, Paris, 1969), mert ebben Ferrier, az *Express* irodalmi rovatának vezetője (korábban a *Les Temps Modernes* művészetkritikusa) személyes beszélgetésben faggatja ki a művészt, aki kiérlelt, határozott válaszokban fejti ki kísérleteinek történetét, célkitűzéseit. Éppen azért tud ilyen kerek válaszokban fogalmazni, mert évtizedek óta készíti feljegyzéseit kísérleteiről és művészeti nézeteinek alakulásáról. Nos, ezekből a „nyers jegyzetekből" ad válogatást a másodiknak megjelent könyv (Plasti-cité — l'oeuvre plastique dans votre vie quotidienne. Casterman, Paris, 1970).

Vasarely ma a legtöbbet emlegetett művészek közé tartozik, állapítják meg a francia kritikusok legfrissebb párizsi kiállítása kapcsán (a Denise René galériában állította ki polikrom plasztikáit). S ezt nemcsak azzal érte el, hogy hírnevét is megtervezi, kísérleteinek és műveinek adminisztrációját is olyan mérnöki pontossággal kiszámítva tálalja, ahogyan műveit készíti, hanem azzal is, hogy véleményem szerint valóban korunk művészetének egyik legfontosabb tendenciáját képviseli: a nagy tömegekhez szóló, a mai tudomány és technika ihletéséből született és azok lehetőségeit kihasználó művészet kibontakoztatásán fáradozik. A feljegyzésekből készült válogatás szójátékos címe (plasticité: plasztikusság, plasztika — plasti-cité: plasztikus azaz művészileg megformált város) fejezi ki tömörítve ezt az eszményt; az alcím még pontosabban fogalmaz: a művészeti alkotás hétköznapjainkban. Ezért jelentőségük van Vasarely szóban és írásban megfogalmazott eszméinek is: az általa képviselt fontos művészeti tendenciának magának is, az alkotó személyiségének és művének is dokumentumai.

Mindkét könyv dokumentum értékű tehát, de másképp. Az újabb, a jegyzetekből adott válogatás inkább a szakembernek szól s az utókornak: még a válogatásból is rekonstruálható a Vasarely-életmű gondolati alapjának, ars poeticájának fokozatos kibontakozása. Az interjúkötet viszont inkább a nagyközönségnek szól, s propagandisztikus értéke áll előtérben.

Az ars poetica első kérdése mindig az, hogy miképp viszonyul a művész a hagyományokhoz, a múlt művészetéhez. Nos, Vasarely saját vallomása szerint is: teljesen passzívan. Azaz: csodálja és tiszteli a régi korok művészetét, de közvetlen felhasználásra az új megteremtésében teljesen alkalmatlannak ítéli. S nemcsak a régmúlt, hanem a közelmúlt művészetéről is ez a véleménye: az absztrakt művészetet, különösen a lírai vagy expresszív absztrakciót a múlthoz kapcsolja, annak utolsó fejezetét látja benne. Amint megfogalmazza: Malevics híres képe — fehér négyzet fehér alapon — omega és alfa: a hagyomány végpontja és az új művészet kezdete. De csak annyiban kezdet, amennyiben tagadása önmagának. Mert az új művészet fő ihletője és forrása nem a régi, hanem korunk tudománya és technikája. Amint minden kor megteremtette a maga művészetét, úgy kell megteremteni a mi korunkét is. A művésznek, az egykori mesterembernek ma mérnökké kell lennie.

Ezeknek a felismeréseknek a kezdetén ott van a budapesti Bauhaus: Bortnyik műhelye, ahol Vasarely az első impulzusokat kapta a művészeti forma és a korszerű technika összekapcsolására. Ott vannak az egyéni élmények: a Denfert-Rochereau metroállomás falicsempéinek repedései, amelyekben formaszerkezeteket vél felfedezni, a Belle-Isles-i nyaralás, ahol kavicsokban a természet játékainak plasztikus eredményeit, a gordes-i tartózkodás, ahol a természet fény- és színtörvényeit éli meg. S a még régebbiek: a gyermekkori játék: a téli ablakon egymás mögé rajzolt figurák megelevenedése — a transzparens kinetikus tablók forrása; egy meghúzódott gézkötés négyzethálózata — a síkidomokkal játszó variációk ihletője. De a feljegyzések őrzik a modern tudomány népszerűvé vált gondolatait is. A Gestalt-pszichológia tanítása a globális percepcióról lélektani alapot szolgáltat az optikai kísérletekhez, a fotogrammok és más modern sokszorosítási eljárások az emberi szem lehetőségeinek megsokszorozását kínálják a művészi alkotás megújításához is. (Meggyőzően fejtegeti, hogy a kis méretben megrajzolt első ötlet nagy méretben újraalkotva elveszti az eredeti természetes frisseségét; a fotonagyítással viszont meg tudja ezt őrizni.) S főképp: tömegesítéséhez. Mert ez áll kísérleteinek középpontjában: az új funkciót betöltő műalkotás.

Az új funkció: a modern nagyváros embere számára kulturált esztétikai környezetet teremteni, a lakógépet a polikróm plasztika segítségével egészséges és szép környezetté alakítani. Műveit elsősorban monumentális urbanisztikai dekorációnak szánja. Ezért alkalmazza a színes, geometrikus alakzatokból épített variációkat — s ez szerinte a modern ember tudományoktól áthatott gondolkodásmódjának is megfelel. Ezért is meg azért is, mert ezek könnyen variálható és olcsón sokszorosítható műveket tesznek lehetővé. A multiplikátum (multiple) nem egyszerűen sokszorosított műtárgy; abban tér el a hagyományostól, hogy a modern technikai eszközök segítségével monumentális — tehát tömegeknek szóló — formában sokszorosítható s egyenesen erre a célra készül. (A hagyományos sokszorosítás vagy kisméretű, tehát individuális célra készül, mint a metszetek vagy az eredetileg individuális alkotásnak készült mű olcsó, kereskedelmi célokra készült s ezért hazug kópiája, mint a reprodukcióalbum vagy tárgy.)

Vasarely legnagyobb gondja ma is, amikor már világszerte ismert művész, hogy miképpen valósíthatja meg elképzeléseit. Megbízást aránylag ritkán kap, s ritkán tud olyan kapcsolatot létesíteni az építészekkel, mint Villanuevával, a caracasi egyetemi város főépítészével, akitől legnagyobb megbízását kapta 1954-ben. Részint az építészek szakmai elfogultsága nehezíti ezt a munkát — a dekorációt többnyire mellékes járuléknak tekintik. Részint különféle bürokratikus intézkedések akadályozzák az építész és a dekorátor kapcsolatát. (Vasarely panaszkodik: az osakai világkiállítás francia pavilonjának dekorációját ő tervezte, de az építésszel nem kerülhetett kapcsolatba a tervezés időszakában, mert a minisztérium valamilyen okból titokban tartotta annak személyét.) Ezért fogott Vasarely abba a vállalkozásba, amelyet sokan pusztán önpropagandának tekintenek: a Gordes-ban (Vaucluse megye) létesítendő Vasarely Alapítvány létrehozásába.

A Gordes-ban vásárolt régi kastélyt a monumentális urbanisztikai dekoráció és az op art kutatóintézetévé akarja tenni: laboratóriumok, amelyekben elektronikus számítógép is segít a variációk megtervezésében, előadó- és kiállítótermek lennének itt. A régi városkát pedig, magát meghagyva, idegenforgalmi és kulturális centrummá fejlesztve, az általa megálmodott színes-plasztikus város kísérleti telepévé szeretné fejleszteni. Ehhez azonban már a francia állam segítségét kérte s meg is kapta — egyelőre morális segítségként. Kétségtelen, a művész nagy anyagi áldozatokat vállal maga is — épp ennek a célnak érdekében köt kompromisszumokat: multiplikátumait egyéni műalkotásként is hajlandó eladni, hogy vállalkozásaihoz pénzt szerezzen. De ezt a nagy vállalkozást már csak állami segítséggel tudja befejezni.

Vasarely ars poeticái, mint minden művészé, egyaránt tartalmaznak zseniális meglátásokat, pontos és finom megjegyzéseket, találó, megfogalmazásokat korunk művészetéről és saját törekvéseiről, de általudományos, fellengzős és öntömjénező mozzanatokat is. De ezek a vonások a nagy művészek természetrajzában lelik magyarázatukat s az ars poeticák szükségszerű ballasztjai. Az olvasó azonban így is kihámozhatja belőlük mind

az alkotó egyéni gondolatrendszerét, mind pedig azt a gondolati struktúrát, amely az egész — s nemcsak Vasarely által képviselt — művészeti tendencia alapját képezi. Még inkább megteheti ezt az a szakember-gárda, amely napjainkban az urbanisztika összetett feladataival foglalkozik s akiknek voltaképp szól Vasarely mindkét könyve. A jövő városa s különöképp a szocialista város megformálásában Vasarely eszméinek bizonnyal komoly szerepe lesz s lehet már ma is. A művész tudatosan is hirdeti ezt, [illegible] a művészének és teoretikusa. [illegible] inkább kötelességünk tehát fig[illegible] [illegible]őleg segíteni vagy — ami számára ugyanaz — felhasználni gondolatait és alkotásait, kísérleteit.

MIKLÓS PÁL

Szerzőinkről

Czakó Gábor a Sárközben, Decsen született 1942-ben. Szobrászatot tanult, majd jogi diplomát szerzett. Nyolc év óta ír és publikál: verset, elbeszélést, regényt, szociográfiai tanulmányt. Első könyve ez évben jelenik meg a Magvető Kiadónál.

Vágvölgyi András 1930-ban született Mezőkovácsházán. A szegedi egyetem magyar—német szakán szerzett tanári diplomát. Előbb népművelési területen dolgozott, majd a TIT munkatársa volt, 1962 óta a József Attila Tudományegyetem adjunktusa. Az empirikus szociológia kutatója, egyetemi doktori disszertációját is e témakörben készítette. Az utóbbi években művelődésszociológiai, tanya- és ifjúságkutatási témákból jelentek meg publikációi.

Zsille Zoltán 1942-ben született Budapesten. Tanulmányait az ELTE Filozófiai Szakán végezte 1967-ben. Mint az MTA társadalmi ösztöndíjasa, gyakornoki éveit az MTA Szociológiai Kutatócsoportjában töltötte, ahol főként oktatásszociológiával foglalkozott. Jelenleg a Telefongyár szociológusa, munka- és ifjúságszociológiai témákon dolgozik.

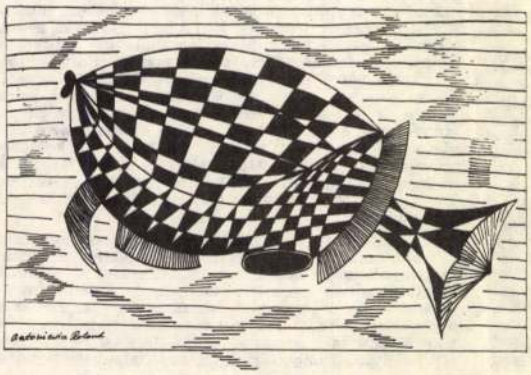

Antoniewicz Roland Józef metszete

1021 Vasarely

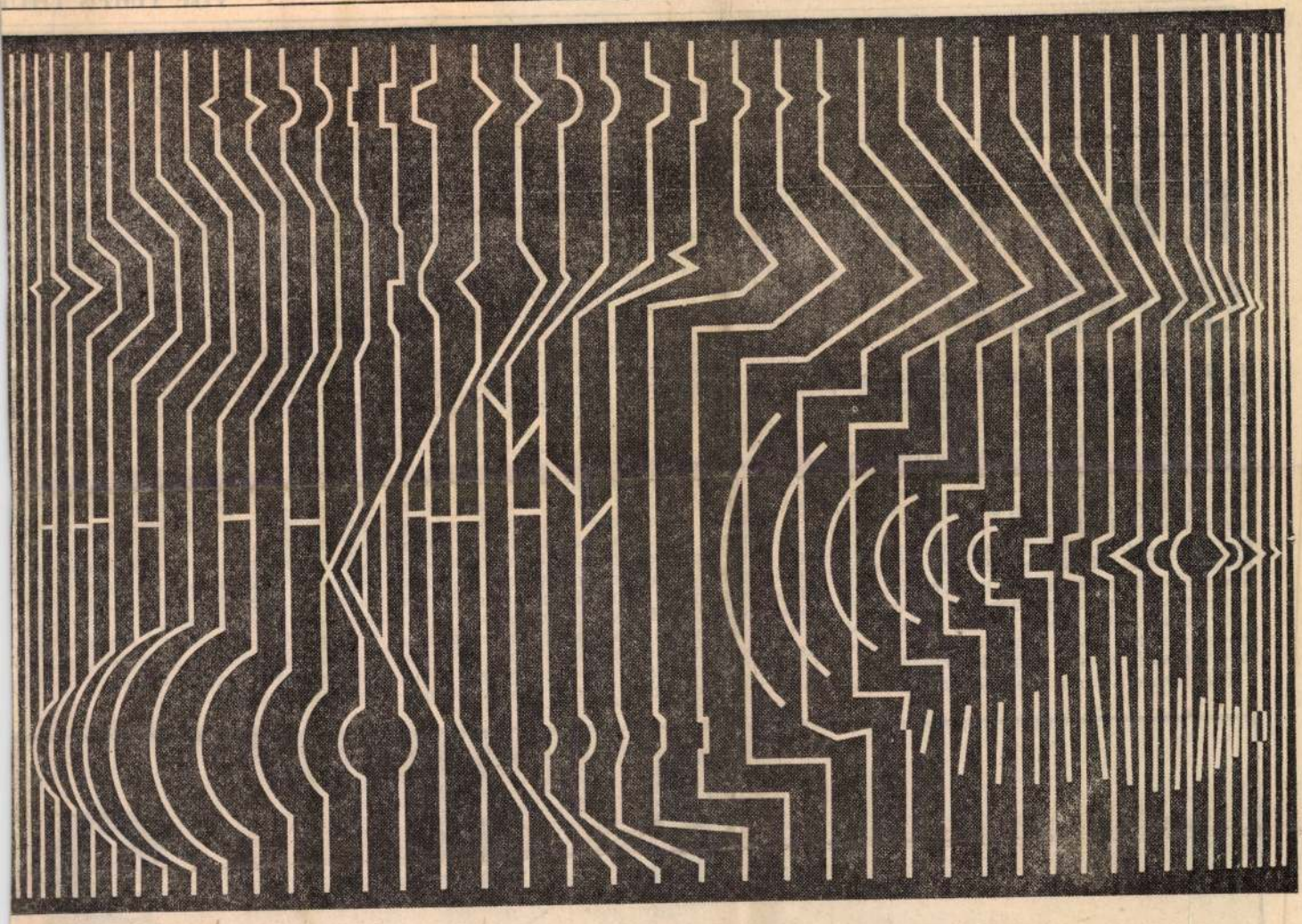

Vasarely's Ebi-nor

Vasarely and the world of chic

Vasarely's world has expanded. Last year he opened a personal museum of his painting at Gordes. Today his commissions range from architectural-scale designs to personal effects such as "Vega MC" advertised as follows in Réalités: "*Pour Monsieur*, to hang in his office, the negative values of colour, encased in plexiglass and aluminium. *Pour Madame* to wear, a silk scarf, positive colour values, delivered in a plexiglass box."

One of the main concerns of Optical art was over the reality of the painted surface. The surface in Optical art is treated in a paradoxical way, sometimes reinforced so that it becomes more intense than in painting before and sometimes dissolved—set adrift, and the eye with it. Soto, by a subtle use of the moiré effect, made the surface visually impalpable. And he followed up the implications of what he had done by translating these uncertainties into real spaces that anyone could enter. Vasarely's recent paintings suggest some shifts of level and depth. But their main effect is to emphasize the surface, which has become coarsened, and more and more a kind of glittering façade.

This was one of the ways Optical art could go—become a kind of monumental distraction from what lies behind. There are disturbing similarities between the ruthless glitter of Vasarely's surfaces and the monstrous new buildings and urban developments being put up in Paris, such as the new Maine-Montparnasse complex. Certain kinds of kinetic art very easily become an ally in accepting a superficial view of the city as a maze of light and movement. But if one looks back one finds that even in the years of glorification of the machine and the city, an artist like Léger did not accept the chaos: "Against these big calm areas (of colour that Léger wished to introduce) the human face assumes its proper status. A nose, eye, foot, hand or jacket button will become a precise reality."

Vasarely's best paintings were I think made in the late fifties, and are among those in the collection of Sofia Imber de Rangel which Christies are currently exhibiting. Apparent movement in and out of the surface, cleverly mingled geometries and transparencies, are put together differently in each canvas. And the alternation of light and dark is still the most sensitive thing about the recent series of 10 "Kanta" pictures being shown at Gimpel Fils.

These are 10 different panels made up of small coloured polystyrene squares and discs set like mosaic but in uniform rows. It is a system which removes the necessity of hand-painting since the coloured elements can be produced in unlimited numbers. The system is attractive for its cheapness and simplicity, and yet it is not really used since each work is limited to eight copies, numbered and signed.

Although he uses unpretentious plastic, Vasarely is unable to escape a world of chic and brittle aestheticism. In one of his essays he writes of the "aesthetically neuter, mediocre or ugly materials" found in "cheap constructions throughout the world". But such materials are often very well understood and enjoyed. One can find cheap children's purses embroidered with random patterns of plastic coloured beads which to me are more "optical", closer to the repetitive electrical patterns of today, than Vasarely's paintings.

Guy Brett

R & R steel the show

In the spring of this year, at the opening of Zarach's new showroom in Sloane Street, I heard, and dutifully reported, the first small murmur of exciting things from a new design partnership, ROR, being formed between Robin Cruikshank, an experienced designer with an already well-known range of glass and stainless steel furniture to his name, and Ringo Starr, a name which should speak for itself. The murmur is about to become a shout, and, with the Starr name behind it and Liberty of Regent Street blowing a fanfare of trumpets in front of it—which they will metaphorically be doing next Monday—the shout should reverberate far beyond the rather exclusive design circles to which such news is normally limited.

The fanfare is for a double celebration. Not only does it herald a mammoth new collection of furniture from ROR, but the opening—or drastic re-vamping—of a large section of Liberty's modern furniture department on the third floor, which was, I surmise, forced upon them by the environmental demands of Messrs Cruikshank and Starr on behalf of their new progeny.

Not that either are unwelcome.

"It's fantastic furniture, in every sense of the word—and a marvellous first for us", said Mr Richard Stewart Liberty, a trifle nervously, I thought, with handkerchief to brow. "It's stainless steel and chrome and white, and it does need the spotlit black void we've created to show it off, rather like planets in the universe. And once we've got it, I think the black room will force us to improve the standard of the stuff we put in it. It's been a bit of a jungle until now, with odds and ends of miscellaneous furniture, but an old pine dresser and a couple of folding chairs would look rather silly in those sophisticated new surroundings."

The furniture is undoubtedly extraordinary, its origins equally so, and, to stifle at birth the insinuating remarks of any sceptics who think that all Beatles, or ex-Beatles, can do is sing, twang or bong, both Mr Starr and Mr Cruikshank insist that the burdens of the pro finance and design—have been shared e between them. And both are vociferously ful for the handfuls of help thrown in British Steel Corporation, who seem delighted that someone has done som superb with steel which, unlike last year' wigs, people can go out and touch and

The germ of the collection was sown Robin Cruikshank made a few mercury perspex discs for Ringo's wife, Maure Christmas. From that sprang collaborati a gadget to keep the discs mobile (the ling Perspex lightbox called "Another and shown in the spring) and then a long of Saturdays throughout spring and su spent thrashing out the shape and functi each successive item.

Ringo Starr continued the saga fro depths of an enormous L-shaped black l settee in the living-room of an e enormous house at the end of an unmade in Hampstead. Noises off included dogs visible, but there were probably more— cats (estimated), three children, the tele (constant) and the door-bell :

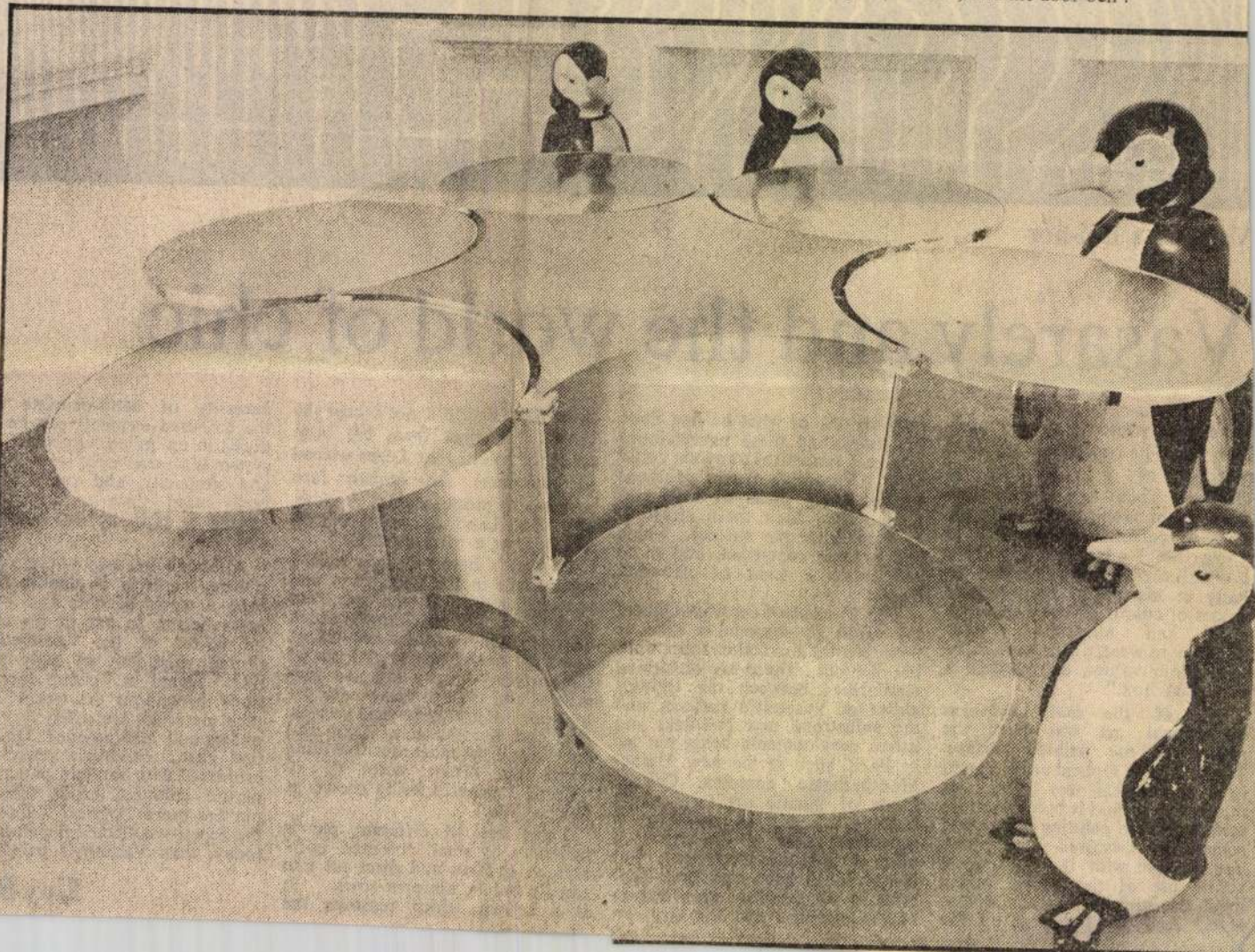

Vasarely, Victor, kisb

● VASARELY GRAFIKÁIBÓL nyílik kiállítás ma délután a XIX. kerületben, az Ady Endre utca 57. szám alatt.

(5)

8.

-:0 Vasarely grafikáiból

Bp. 1980. jan. 18.

Esti Hírlap,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ZALAI HÍRLAP
Zalaegerszeg
1968 NOV 2

1021

Vasarely és az op-art

Az op-art nem várt módon, szinte máról holnapra divattá vált. Fekete-fehér mintáit ott láthattuk a plakátokon, a női ruhákon, sőt még a bizsukon is. Szokatlan jelenség: napjaink egyik képzőművészeti irányzata megtalálta igazi kifutási lehetőségét. S ami még ennél is ritkább: eljutott a legszélesebb tömegekhez.

Pápája, Victor Vasarely — Vásárhelyi Viktor — magyar származású (pécsi születésű), több évtizede Párizsban élő festőművész. Eredetileg orvosnak készült. 1927-ben, 19 éves korában íratkozott be Podolini-Volkmann Artur magániskolájába. Később Bortnyik Sándor növendéke volt. A Bortnyik feldolgozta Bauhaus-hatás — tehát lényegében a kontsruktív útkeresések — hatottak leginkább a Párizsba szakadt festőre. S ez az alapvető hatás művészetében a későbbiekben is mindvégig kimutatható.

Kezdeti képein a fekete-fehér minták még mindig valamilyen ábrává, figurává állnak össze, mint ezt az 1936-ban festett Zebra című képén is láthatjuk. Később a geometrikus alakzatokból épülő kompozícióit az optikai érzékcsalódást okozó trükkös megoldásokkal társítja. Képei a különféle nézőpontokból mindig más és más hatást keltenek. Nevet is adott a művész kísérleteinek. A gombamódra szaporodó huszadik századi izmusok mellett Vasarely munkái eszerint a kinetizmust képviselik.

Vasarely sajátos irányzatával lényegében nem is egy újabb képzőművészeti stílus térhódításán munkálkodott — s ma sem —, hanem egy újszerű ornamentika kialakítására törekedett. Nem önálló műalkotásokat kívánt készíteni, hanem a fekete-fehér mintákkal egész városokat, városrészeket szeretne díszíteni. Törekvései voltaképp nem is a képzőművészet, a festészet, hanem az iparművészeti jellegű díszítés, tehát az alkalmazott művészet körébe tartoznak. Nem véletlen, hogy a fekete-fehér op-art-minták — ha nem is úgy, mint alkotójuk eredetileg elképzelte —, végül is alkalmazott díszítésként kaptak funkciót.

Sz. L.

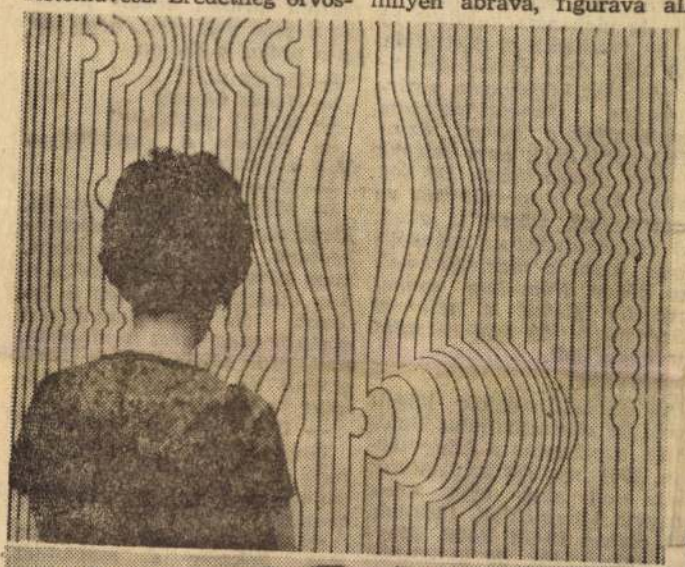

Két kép a Vasarely-kiállítás anyagából

sak a csíráját, amit táplálni, rősíteni, nevelni kellett.

Az első ismeretterjesztő előadást a szövetkezet megalakításának évében, ősszel szervezték. Egészségügyi előadás volt, nők részére. Talán azzal a megbocsátható hátsó gondolattal kezdték a nőkkel, hogy ha a családanyákat megnyerik a célnak, akkor már könnyebb lesz a csata a férfiakért. Az első előadáson hatvanan vettek részt. S mielőtt hazamentek volna, a népművelők azt kérték tőlük: „*A következő előadásra mindenki hozzon magával egy ismerőst.*" Volt, aki kettőt hozott, mert a második előadáson 146-an voltak. A harmadikon 196-an.

Vaska Miklós, az általános iskola igazgatója, aki ugyancsak húszéves jubileumát ünnepli a község népművelésének élén, így emlékezik ezekre az évekre.

— *Az emberek mindig szeretik, ha elismerést vivhatnak ki munkájuknak. Ezt az emberi „gyengeséget" is kihasználtuk arra, hogy közelebb hozzuk őket egymáshoz. A terményekből kiállításokat rendeztünk. Az asszonyok szépen kézimunkáztak. Miért ne rendezhettünk volna kézimunka kiállítást is? Évről évre.*

Azután jöttek az öntevékeny színjátszók műsorán a termelőszövetkezettel foglalkozó színdarabok.

Egyre egészen jól em-

lúban manapság
vetélkedésről. A
vetélkedőjéről. Ez
már hagyomány.
megrendezik és
ből, politikai tájé
mérik össze erejü
torosok.

— *Ilyenkor ál*
mondta a párttitk
József — mindig
„töröttlábú" malac
ízűen elfogyott a
A traktorosok me
bort. Ott volt a cs

Termelőszövetkezeti estet is szerveztek már, kultúrműsorral, szerepléssel, de a kérést, hogy rendezzenek szellemi vetélkedőt az állattenyésztők és növénytermesztők részére is, még nem teljesítették.

— *Az idén nem kerülhet rá sor* — vélekedik a párttitkár. — *A húsz éves évforduló ünnepségeinek költségeire, a zárszámadás ünnepélyességére tartalékoljuk a pénzt. Színházjegyet is ezért nem vettünk az idén jutalomként. De sok tsz-tag nem is igényli már az ingyenjegyet. Olyan is akad, aki visszautasítja az ajándékjegyet azzal a megjegyzéssel: van pénze. Nem lesz sokkal kevesebb tsz-tag a színházi előadásokon így sem — mint korábban volt.*

Az elérhető adatok között nyolc év statisztikájába kínálkozik bepillantás a könyvtárban. 1961-ben 359 beiratkozott tagja volt, akik 8174 kötet könyvet kölcsönöztek. 1968-ban 401 olvasó 10 631 kötet könyvet kölcsönzött, de időközben létrehoztak két fiókkönyvtárat is: Zágorhidán 53 olvasó 784 kötet, Alsóhegyen 29 olvasó 361 kötet könyvet vitt el a könyvtárból.

A könyvtár könyvállománya 1968. december 31-én 4287 kötet volt.

A legbeszédesebb ezekben a számokban az, hogy többen váltak könyvbarátokká az alatt az idő alatt, amelyet a

nak történetét. — Elég az máma? Dehogy. Még a nyolc általános sem. Így, ha elővesszem az újságot, hozzávetőlegesen tudom, hogy hol van a világban az az ország, amiről éppen olvasok. Színházba, moziba járunk. Nekem fogalmam sem volt róla, hogy mi az a próza, a dráma.

— Nehéz volt?

— *Nehéz bizony.*

— Melyik tantárgy?

— *Nekem a nyelvtan... Meg a kémia.*

— Megérte?

— *Négy év, négy osztály. Megérte. Nem kell röstellkednem most már emiatt, hogy nem értek olyan dolgokhoz, amihez a gyerekek is értenek. Az állattenyésztési szakkör meg azért is megérte, mert akik elvégeztük, a keresetünk tíz százalékát pluszként megkapjuk.*

— Hiányzott az iskolából?

Gondolkodik, fontolgatja, méri lassan évtizednyi távolságból az időt, de a felesége megelőzi a válasszal.

— *Nem hiányzott egyszer sem. Sokszor a munkából egyenesen odament. Vacsora nélkül, mosdatlanul, úgy istállószagúan.*

Késő este, ahogy elhagytuk Novát, visszanéztünk a községen túli dombról. Fények vibráltak az utcán, fények hunyorogtak az ablakok üvege mögött.

Buni Géza

Segíts, Lenin!"
Fustéllyal nem Lenin járt
vadászgatni erdő-mezőben.
Lenin aközben
legendás hősként városokért harcolt.
És arca muzsik-arc volt.
Testét amaz
fütetlen termekbe vitte.
Emez — parasztbundákba és szemekbe,
a komor tömegbe magát bevette,
mint partizán a rengetegbe.
És ab[illegible] hidegben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Budapester Rundschau

1976 JUN 28.

Victor Vasarely

1976/26

KULTUR

1021

Neues Museum in Pécs

VASARELY

Der Name des Künstlers ist ein Begriff, wie auch jene Kunstrichtung — op-art —, die man in einem Atemzug mit seinem Namen zu erwähnen pflegt. Genau genommen heißt er Victor Vasarely, aber er läßt es sich gern gefallen, wenn man ihn bei seinem ursprünglichen Namen Győző Vásárhelyi nennt, selbst an seinem Wohnort in Paris.

In der Kunst unseres Jahrhunderts gebührt ihm eher die Bezeichnung einer bedeutenden *Erscheinung* denn eines Künstlers unter vielen. Er brachte etwas Wesentliches zustande — er bestimmt einen der bedeutenden Züge des künstlerischen Antlitzes unserer Zeit. Sehr wahrscheinlich wäre er selbst unangenehm berührt, wollte man beim Anblick seiner Werke in romantische Schwärmerei ausbrechen, steht ihm doch nichts so fern wie gerade die Romantik.

„Die Poesie wird in der verzehrenden Arbeit des Alltags geboren, nur selten ist sie vom Schein beglückender Gewißheit umkränzt", schreibt Vasarely, ein andermal bekennt er: „Ein *Star*-Künstler oder ein *einsames Genie* sind heute gleichermaßen Anachronismen: Nur die Forscherteams, die mit den opferbereiten Mitarbeitern der Wissenschaft und Technik zusammenarbeiten, können heute wahrhaft Neues schaffen." Letztere Zeilen brachte er 1960 zu Papier, als er bereits alle Perioden des Experimentierens und seit mehr als zwanzig Jahren auch die Irrwege hinter sich hatte, denn natürlich irrte er sich auch.

Beispielgebend

Aber wer könnte die Fehler Vásárhelyis besser korrigieren als Vásárhelyi selbst? Jene Grafiken und Gemälde, die in den Jahren 1931—1939 entstanden, zeigen einen Maler, der zwar seinen Weg sucht, aber noch am Gängelband der postimpressionistischen Malkultur hängt, noch falsch ausgelegte Traditionen weiterführt. Seit dem Jahre 1940 hingegen zeichnet sich immer klarer jener Weg ab, auf dem Vásárhelyi nicht nur sich selbst fand, sondern auch anderen ein Beispiel geben konnte.

„1936 wurde die Vorortstrecke nach Arpajon elektrifiziert und unter dem Namen Ligne de Sceaux dem Metronetz angeschlossen. Der Zug fuhr durch Arcueil, wo ich mehr als dreißig Jahre wohnte. Die Station Denfert-Rochereau war mit feingemaserten, weißen Fliesen ausgelegt. Während ich auf die Metro wartete, betrachtete ich diese Platten. Jeder einzelnen gaben die feinen Risse eine einfache, aber charakteristische Zeichnung. Sollte ihre vollkommene Geschlossenheit innerhalb eines gegebenen Rahmens nur einer Laune des Zufalls entsprungen sein? Die waagerecht verlaufenden haarfeinen Risse erweckten in mir den Eindruck seltsamer Landschaften, der Zeichnung der senkrechten Risse glaubte ich wundersame Städte oder gespenstische Gestalten zu entnehmen. Bereits damals begann in mir jener mythische Glaube zu wanken, daß das Maß des Menschens der Renaissance untrüglich sei: Diese aufsteigenden Visionen drangen in den unterschiedlichsten Dimensionen von überall hervor."

Es ist müßig, mit Gesichten, die neue Perspektiven eröffnen, zu diskutieren. Trotzdem muß gesagt werden, daß sich Vásárhelyi in bezug auf das gewisse Maß der Renaissance irrte. Hatte doch schon Leonardo da Vinci vor mehreren Jahrhunderten die Aufmerksamkeit der Maler auf bröckelnden Putz und die Flecken auf durchnäßten Wänden gelenkt, Boticelli auf die Spuren eines nassen Schwammes an der Tafel mit der Bemerkung, daß sich in den unförmigen Flecken Bilder von Landschaften und Schlachtenszenen verbergen, die interessanter sind als die Wirklichkeit. Der Maler muß aus ihnen Bilder ersehen, ebenso wie man — der Theorie Michelangelos zufolge — einem Steinblock die in ihm verborgenen Formen entnehmen kann. Dürer beschreitet gerade den entgegengesetzten Weg wie die Italiener, indem er Körper und Gesicht des Menschen in unzählige kleine Felder aufteilt, um die Geheimnisse ihrer Struktur mit nahezu wissenschaftlicher Genauigkeit zu entdecken. Auch die Neuerungen unseres Jahrhunderts basieren auf den Erkenntnissen vieler vorangegangener Jahre.

In der Tiefe der Metro hat also sogar Vásárhelyi romantische Anwandlungen. Das im Maler verborgene zweite Ich hingegen betrachtet schon 1920 in der Geographiestunde aufgeregt die Linien einer Isobarlandkarte der Erde — praktisch das sich später entfaltende Ich vorwegnehmend. „Hinter den gleichmäßigen Linien zeichneten sich die wohlbekannten Konturen der Erdteile ab, ich begann zu träumen, meine Phantasie auf Reisen zu schicken." „1929 studierte ich im Budapester Bauhaus-Atelier des ungarischen Malers und Grafikers Sándor Bortnyik genauestens das Netz der einfachen und einander kreuzenden Linien, anschließend beschäftigten mich in Paris zehn Jahre hindurch die Probleme der angewandten und experimentellen Grafik..." Aus dem inneren Kampf ging also jener Vásárhelyi siegreich hervor, der die Isobarlandkarte bestaunt hatte.

Einfachheit charakteristisch

Seine Methode ist denkbar einfach wie alles, was wirklich groß und neu ist. Als er entdeckt, daß Form und Farbe — frei von den Requisiten der traditionellen Romantik — an sich etwas zum Ausdruck bringen können, baut er seine Welt aus Würfeln und Kreisen, aus deren Schnittpunkten, auf. Doch sind bei ihm Form und Farbe im wesentlichen gleich: Eins läßt sich nicht vom anderen trennen. Die Farben bieten nicht nur einen Anblick, sie haben auch einen Sinn.

Zwar hängen die Werke Vásárhelyis wie Tafelbilder an der Wand, doch wäre es ein Irrtum zu glauben, daß der Maler hundertmal gesehene abstrakte Kunst macht. Was er schafft ist alles andere als Malerei, selbst wenn es mit Farbe und Pinsel auf Leinwand aufgetragen ist.

Vásárhelyi bezeichnete eine Periode seiner schöpferischen Entwicklung als planeratisch-folkloristisch. Nun, dieses folkloristische Bestreben nimmt im Laufe seine Schaffens immer tiefere Formen an, ohne jedoch irgendeiner traditionellen Volkskunst zu gleichen. Vásárhelyi schöpft nicht aus der Folklore, sondern er schafft sie: Eine neue Volkskunst für den Stadtmenschen des 20. Jahrhunderts. Als Begründung dafür schreibt er 1961: „Auf den Versteigerungen wechseln die Meisterwerke für horrende Summen ihren Besitzer und den Panzerschrank... Und gleichzeitig gewöhnen wir uns langsam an den Anblick von HLM — also die trostlosen Kastengebäude in den billigen Wohnvierteln." Dabei haßt Vásárhelyi nichts mehr als die Panzerschränke der Kapitalisten und die gezwungenermaßen einförmigen Wohnungen minderbemittelter Menschen. Seine „Volkskunst" ist dazu bestimmt, daß die Wohnviertel mit Hilfe der optischen Kultur den Menschen ein ihnen gebührendes Heim bieten und Freude bringen.

Er arbeitet mit allen Materialien — von Aluminiumblech bis zu Kunststoff, von gewebten Flächen bis zu Glas und Papier. Und aus diesen Stoffen schafft er unendlich vieles — oft mit Hilfe seiner Mitarbeiter. Nicht selten wiederholt er bewußt seine eigenen Werke; Sein Prinzip ist die Neuschöpfung, das Re-kreieren, die Vervielfältigung seiner eigenen Reproduzierung.

Im Dienst des Menschen

In seiner Kunst treten humanistische Bestrebungen nicht nur versteckt zutage. So bewußt wie Vásárhelyi in seiner künstlerischen Auffassung ist, so bestimmt vertritt er auch seinen politischen Standpunkt. Er ist ein Kommunist, der nicht die Darstellung des Menschen für seine künstlerische Aufgabe hält, sondern mit Hilfe der Wohnkultur den Dienst am Menschen.

Győző Vásárhelyi ist in Pécs geboren. Er vermachte seiner Heimatstadt eine imposante Sammlung seiner Werke, die in einem eigenen Museum untergebracht wurden. Mit dieser Geste wollte er seine Dazugehörigkeit unterstreichen. Die Stadt wählte ihn jetzt zu ihrem Ehrenbürger.

Iván Bojár

Vasarely-Ausstellung in Pécs

Königin

mehr als 90 Metern Miklós Németh, der Sohn des Olympiasiegers im Hammerwerfen Imre Németh, an. Auch er ist Mitglied der Olympiamannschaft, seine Bestleistung in diesem Jahr liegt bei über 88 Metern. Außer ihm reisen noch zwei weitere Speerwerfer. Paragi wies mit 87 Metern in diesem Jahr den Ersten der Weltrangliste hinter sich, Sándor Boros reihte sich im Vorjahr unter die zehn Weltbesten ein. Einer von ihnen kann eventuell in Montreal zu den Plazierten gehören.

Den Namen sonstiger ungarischer Wettkämpfer suchen wir vergeblich in Weltranglisten. Der Diskuswerfer Ferenc Tégla schafft 62 Meter, der führende Amerikaner Wilkins erreicht Weiten von 70,86 m. Der Hochspringer Kelemen überspringt zwar sicher 220 cm, aber der Amerikaner Stones nimmt sich bereits 230 cm zum Ziel.

Doch ist Kelemen optimistisch und spekuliert auf einen dritten Platz.

Von der Form Ilona Bruzsenyáks konnte man sich dieses Jahr kein richtiges Bild machen. Ildikó Szabó erzielte im Vorjahr gute Weiten beim Springen, blieb aber 1976 etwas hinter der Spitzenklasse zurück. Sie konzentrierte sich hauptsächlich auf die Olympiade und hofft, daß ihr Maximum für einen Platz unter den besten Sechs reicht. Die größten Hoffnungen für eine gute Plazierung hat die Fünfkämpferin Margit Papp. Sie wurde nachträglich zum Olympiakader berufen, weil sie zweimal in diesem Jahr Weltbestleistungen brachte.

Zoltán Fejes, leitender Trainer der Leichtathleten, erwartet nicht allzu viel von seinen Wettkämpfern. Was er aber auf jeden Fall voraussetzt, sind Kampfgeist und voller Einsatz der Kräfte. Und eventuell ein oder zwei wertvolle Plazierungen.

Róbert Zsolt

er: FTC

gyar — um nur den erst vor kurzem eingesetzten „Nachwuchs" zu nennen — mußten nicht nur in ihrem Verein, sondern auch in der Nachwuchsauswahl und im Nationalteam ihren Mann stellen. Nur „nebenbei" gewannen sie auch den UVR-Pokal.

Freilich gab es da Rückschläge; der Tiefpunkt war vor wenigen Wochen mit einem 3:8-Debakel gegen Altmeister Dózsa/Újpest erreicht. Und da zeigte sich wieder die ungewöhnliche Suggestivität Jenő Dalnokis, der Zeit seines Lebens — zunächst als wegen seiner Härte gefürchteter Verteidiger, später als Trainer verschiedener Altersklassen — bei den Grün-weißen wirkte (und dem angeblich grünes Blut in den Adern fließt): er raffte seine angeschlagene Schar wieder auf und führte sie zum Endsieg, den er zu Saisonbeginn weder erhoffte noch ausdrücklich anstrebte, zum Schluß aber nicht mehr aus der Hand ließ.

Ferencváros gewann nun zum 22. Mal die Fußballmeisterschaft, diesmal vor Videoton/Székesfehérvár, das bis zuletzt durchaus reelle Chancen auf den Titel hatte, und Dózsa/Újpest, das sich nach einer ununterbrochenen Siegesserie von 7 Jahren mit dem 3. Platz abfinden mußte. — em —

ENDERGEBNIS DER NATIONALLIGA

1. FTC	30	20	6	4	65-38	46
2. Videoton	30	18	8	4	61-26	44
3. Ú. Dózsa	30	18	6	6	79-51	42
4. Bp. Honvéd	30	14	8	8	47-32	36
5. Vasas	30	15	4	11	65-41	34
6. MTK-VM	30	13	3	14	53-41	29
7. Haladás	30	11	7	12	36-43	29
8. SBTC	30	8	12	10	40-45	28
9. Tatabánya	30	11	6	13	41-50	28
10. ZTE	30	9	9	12	47-49	27
11. Rába ETO	30	7	11	12	36-49	25
12. Csepel	30	8	9	13	35-48	25
13. Kaposvár	30	6	12	12	41-52	24
14. Diósgyőr	30	6	12	12	26-44	24
15. Békéscsaba	30	8	8	14	25-45	24
16. Szeged	30	5	5	20	27-70	15

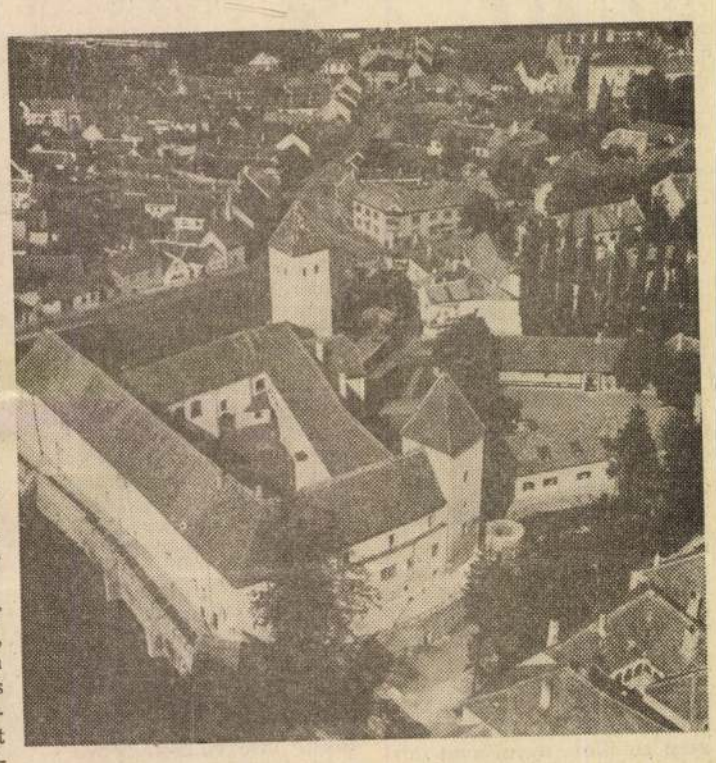

Burg Kőszeg aus der Vogelperspektive

WESTUNGARN

ERHOLUNGSZENTREN

Kőszeg, Ják, Szombathely. Es ist noch gar nicht so lange her, daß diese drei Ortschaften den Fremdenverkehr des Komitats Vas bedeuteten. Aber daran, daß sich der Fremdenverkehr innerhalb von fünf Jahren fast verdoppelt hat, haben nicht nur diese historisch bedeutenden Städtchen Anteil, sondern auch die Őrség-Gegend.

Der Ort Velem an der österreichschen Grenze, am Fuße der Alpen, ist wegen der reinen Luft und der reizvollen Gegend zur Erholung vorzüglich geeignet. Das subalpine Klima wirkt besonders gut bei Erkrankungen der Atmungsorgane.

Bükfürdő wurde letztes Jahr neben inländischen auch von 30 000 ausländischen Gästen besucht. In der Zeit von 5 Jahren wurde die Fläche der gastronomischen Einheiten um 6000 m² vergrößert und die Zahl der Unterkünfte um 50% erhöht. Neben dem mit stilechten Möbeln eingerichteten Schloßhotel aus dem 17. Jahrhundert erwartet die Gäste auch ein Motel. Das alkalische Hydrogenkarbonat-Heilwasser ist zur Heilung von rheumatischen und gynäkologischen Beschwerden, die Trinkkur zur Behandlung von Magen- und Gallenerkrankungen geeignet.

Eine der schönsten Gegenden Westungarns ist der einst vulkanische Ság-Berg, der kürzlich zum Naturschutzgebiet erklärt wurde.

E

eit

abends, nach Ablauf der Arbeitszeit, vor. Zu dieser Zeit drehen die Taxi-Schwarzarbeiter ihre Runden, die tagsüber Buchhalter, Techniker oder sonstige Angestellte sind. Sie wollen sich lediglich einen Nebenverdienst sichern. Das Auto gehört ihnen, es kann jedoch vorkommen, daß es noch nicht vollständig bezahlt ist, und eben mit dem Schwarzfahren will man die letzten Raten bei der Sparkasse begleichen.

Natürlich ist diese Arbeit illegal, die Fahrer haben keinen Berufsführerschein. Doch sind ihre größten Gegner nicht die Polizisten, sondern die richtigen Taxifahrer. Diese hegen nämlich einen unbezwingbaren Haß gegen die Schwarzfahrer. Nicht einmal haben sie einen von jenen umringt und anständig verprügelt. Eigentlich kann ich mir diese große Antipathie nicht erklären, da doch die Privattaxis nur dann auf der Bildfläche erscheinen, wenn alle Berufsfahrer vollständig ausgelastet sind. Und doch werden sie als Eindringlinge empfunden — aber das ist schon ihre Sache.

Was mir jedoch in diesen Hinsicht widerfuhr, ist meine Angelegenheit. Eines Tages fuhr ich im nachmittäglichen Spitzenverkehr an einem Taxistand vorbei. Viele Leute standen dort und warteten allem Anschein nach vergeblich. Unter ihnen befand sich auch eine junge Frau mit einem kleinen Kind auf dem Arm. Ich wollte mich der beiden erbarmen, bremste also um zu fragen, ob ich sie ein Stück Wegs mitnehmen könnte.

In dem Augenblick kurvte ein offizielles Taxi hinter meinen Wagen, der Fahrer lehnte sich aus dem Fenster und schrie mich mit unheilvoll blitzenden Augen an:

„Schämst du dich nicht, du dreckiger Pfuscher! Mach das du fortkommst!"

Ich tat wie mir geheißen und machte, daß ich fortkam. Zwar war meine Handlung von humanitärer Absicht bestimmt gewesen, aber es scheint, daß man auch zur Humanität einen Berufsausweis benötigt.

Karikatur von András Mészáros

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

A Hét 1976 JAN 23

Victor Vasarely
1021 festőművésze

Milliók művészete

Képzelt beszélgetés Victor Vasarelyvel

Első párizsi látogatásom során a Denise René-galériában, Vasarely műveinek forgalmazójánál, a művész személyes megbízottjánál érdeklődöm: itthon tartózkodik-e a mester? Dél-Franciaországban vakációzik, hangzik a válasz. Így személyesen nem ismerhetjük meg. De megtekintjük a munkáit az említett galériában, mely az ő műveinek árusításával kezdte meg működését 1944-ben, s ma fényes üzlethelyisége van a város szívében, a Boulevard Saint Germain-en. Egy amszterdami galéria, mely az op-art művészet népszerűsítésével, op-art művek árusításával foglalkozik, szintén szép kollekciót tart alkotásaiból. Gordes-ban, egy dél-franciaországi kis falucska várkastélyában Vasarely-múzeum nyílik. A francia állam a legnagyobb művészeknek járó kitüntetést adományozza neki. Könyvek, tanulmányok méltatják munkásságát. Egész irányzat őt vallja elindítójának . . .

Mi lenne, ha — töprengek — levélben keresném fel interjúkérdéseimmel. Megy is nemsokára a kérdéseket tartalmazó levél. A válasz nem sokat várat magára. Mindössze kilenc sor: „Mérhetetlen elfoglaltságom kizárja, hogy érdekes kérdéseire érdemlegesen válaszoljak, méghozzá magyarul, ami anyanyelvem ugyan, de elszoktam tőle. Helyette küldöm a »Manifeste jaune«-t és a legújabb jegyzeteimet, remélem ért franciául. Szívélyes üdvözlettel: V. Vasarely" Egy-két nap múlva megérkezik a nagy boríték is, vaskos paksaméta, litografált jegyzetekkel, kisebb, a gondolatait tartalmazó könyvecskékkel . . .

Böngészem az írásokat, melléjük képzelem a megismert műveket, a művészi pályát. Kezdődhet az interjú — képzeletben.

— Önt tartják az op-art elindítójának. Szeretném tudni, hogyan jutott el ahhoz a felismeréshez, mely útját meghatározta. Voltak-e eszményképei, elődei? Kiket tart legjelentősebb követőinek?

— Az op-artot valóban én indítottam el, a II. világháború után, amikor tovább mentem azon az úton, amelyet az absztrakt művészek jelöltek ki. Eljutottam a legvégső határig, a legegyszerűbb formákig, a kis kör és négyzet világáig, s mint molekulákkal, azokkal kezdtem építkezni. Első ilyen műveim bemutatásával óriási sikerem volt, azt mondták, csodálatosak. Amerikában még nagyobb port vertek fel, rögtön követőim akadtak, sőt voltak, akik azt állították, hogy ők is az enyémhez hasonló felfedezésre jutottak. Mivel a művészet egyetemes, valamely kor művésze feltételezi a megelőző kor művészeit, természetes tehát, hogy voltak elődeim. A művészettörténet nagyjait, Leonardo da Vincit, Rembrandtot, Klee-t Matisse-t mind elődeimnek érzem. Követőim? Ennek a megállapítása másokra tartozik.

— Az úgynevezett „ábrázoló festők" számára (s itt a legnemesebb hagyományokra gondolok) a kép „önkifejezés", a művészi gondolat tolmácsolásának eszköze. Minek tekinti ön a műalkotást?

— Számomra a művészet: munka. Alkotómunka. De ha úgy tetszik: játék. Meg a tudás próbája is. A piramisok ragyogásában, az Akropolisz, a Forum Romanum szépségeiben, a katedrálisok, kastélyok, paloták pompájában a művelt ember sohasem az emberi zsenialitás állandóit értékelte: a geometriát, a struktúrát és a jeleket. Márpedig a kör (kerék, sebesség, kommunikáció, gépek, haladás), a négyzet (papírlap, nyomdászat, sakktábla, bútorok, építmények, világra nyíló ablakok), a spektrum (színek, árnyalatok, színskálák, polikrómia, vizuális élmények), az ábécé (nyelvek, vers, irodalom, könyvtárak, újságok, ismeretek összessége), a számok (a zérótól a végtelen tudományokig) — minden emberi alkotás alapegységei. A világmindenség egységes állandóiból épül fel, akár a homokszemet, a legegyszerűbbet, akár az emberi agyat, a legbonyolultabbat figyeljük. Ezen a felismerésen alapszik az én művészetem.

— Egyetért-e Ön azzal a gondolattal, hogy komoly társadalmi, emberi funkció nélkül nincs igazi művészet? Ha igen, miben látja az op-art funkcióját?

— Hogy komoly társadalmi-emberi funkció nélkül lehet-e művészet? Lehet de csak rossz művészet — dekadencia, feltűnésvágy, szélhámoskodás, illetve letűnt korok stílusának az utánzása. Sokan elfelejtik, hogy akikre esküsznek, s akiknek a nevében elutasítják az újat, valamikor szintén újítók voltak. Modern művészet és társadalmi funkciójú, a kor törekvéseit kifejező művészet: ezek azonos fogalmak.

Az op-art alkalmas arra, hogy a milliók művészete legyen. Hogy ne csak a kiválasztottakhoz, a kevesekhez szóljon Nekünk, művészeknek, bele kell szólnunk a világ alakításába. Át kell formálnunk, esztétikussá kell tennünk az emberi környezetet. A világ minden pontján gomba módra nőnek ki az új lakónegyedek, legtöbbször sivár, lehangoló, vigasztalan kalodába zárják az embert. Harcolnunk kell a „vizuális ártalmak" ellen. Ebből a célból hoztuk létre és kezdtük építeni 1972-ben az Aix en Provence-i alapítványt. Íme programunk főbb pontjai:

1) A „belső terek" illeszkedési példáinak bemutatása; 2) A „külső terek" beépítésének bemutatása; 3) „nagy egységeknek" nevezett „mesterséges tájak" ismertetése; 4) A „légi tájak", egy egész vidék „légi tájainak" bemutatása kiállításunk állandóan megújuló anyagával; 5) látogatóinknak felajánljuk brosúráinkat, plakettjeinket, könyveinket és képi dokumentumanyagunkat; 6) előadásokat, eszmecseréket és szemináriumokat szervezünk, a megbeszéléseket magnószalagon rögzítjük az utólagos terjesztés érdekében; 7) bemutatjuk audio-vizuális programunkat; 8) televízió segítségével megvalósítjuk a közönség aktív részvételét, biztosítva a szabad esztétikai választás lehetőségét. Ez az akció a kísérleti lélektanba torkollva lehetővé teszi a különböző etnikumok vizuális sajátosságainak statisztikailag hiteles kiderítését — ez a „folklore planétaire" gondolata.

Eredményeinket a legszélesebb körben óhajtjuk népszerűsíteni, mindenkinek rendelkezésére bocsátjuk, nem tartunk igényt a szerzői jogra, mert elvünk: a művészet köztulajdon, nem sajátíthatja ki magának senki. Leginkább azt szeretném, ha nem is a művészek, hanem a művek válnának széles körben ismertté . . . Kutatásaink sokirányúak, kiterjednek a forma- és a színelmélet, valamint a funkcionalitás, a gyakorlati megvalósítás sokrétű lehetőségeire. Az op-art alapelvei, módszerei elsajátíthatók, s széles körben alkalmazhatók a külső és belső építészetben egyaránt.

A zsebkönyvek, lemezek, sokszorosítások, video-kazetták és a sokszínű városok olyan kor közeledtét jelzik, amelyben a művészi szép, a szellemi érték valóban köztulajdonná válik, mint ahogy a természeté is az. Egyelőre a kezdetén vagyunk ennek az „egyetemes öntudatnak".

— Ön 1955-ben manifesztumot bocsátott ki. Az azóta eltelt évek kutatásainak, eredményeinek figyelembevételével ma hogyan fogalmazná meg manifesztumát?

— Szükségtelen lenne új manifesztumot fogalmaznom, mert a „Sárga kiáltvány" központi gondolatait továbbra is vállalom és érvényesnek érzem. Ennek bizonyítására idézném néhány gondolatát:

„A festészet ősi technikájának kiszorulásával párhuzamosan megindult a hajsza vegyi úton előállított új anyagok kikísérletezésére és a fizika segítségével nyert új eszközök alkalmazására. Jelenleg viszont a rutin teljes feladása felé, a szobrászat integrációja és a nagy méretek térhódítása felé tartunk."

„Az alkotás egységében minden dolog örök dualitása valósul meg. Két ellentétes szín és forma, olyan, mint az állítás és a tagadás egységpárja. A mérhető és a nem mérhető, a fizikai és a metafizikai. Az egység a szép elvont lényege, az érzékletesség első formája (. . .) A legegyszerűbb példa a négyzet (vagy téglalap) és kiegészítő ellentéte vagy a kétdimenziójú sík és az őt környező tér."

„A jelenlegi művészet az egyszerű formák felé halad (. . .) Ha a műalkotás elve mostanáig az „egyedi darab" mítosza volt, ma az újraalkotásban, a sokszorosítás útján való elterjedésben talál önmagára".

GAZDA JÓZSEF

társadalmi fejlődéstörvények közös és kikerülhetetlen voltára döbbentsék rá a közönséget. Widerberg filmjei Ingmar Bergmann hermetikus, nem tárgyi, csak pszichikai jellegű tragikumával állítják szembe az osztálysors, a történelem tragikumát. Mi is az, ami Widerberg filmjeiben oly sajátos? A patetikus hatások érzékeny kerülése. Az **Adalen '31** világa is egy munkástelepülés, akárcsak Lupény, s ugyancsak egy hosszas felvonulást követünk nyomon a település kanyargó útjain, s a tömeg is ugyanúgy ezer arcú, egyénekből álló tömeg. Widerberg azonban nem az emberi magatartások, közérzetek, indulatok, ébredések végkövetkeztetését, cselekvő kicsúcsosodását keresi, nem a forradalmi plakátra illő, robbanó egyéni momentumot, hanem az előzményeket, a látszólag szürke részleteket — mindazt, ami kontúrt ad a nagy gesztusoknak. Például: a munkásanya életkedve, majd legyőzetése a mosás-sikálás-tisztogatás tükrében: milyen szenvedélyesen súrol, míg boldog, míg teljes a családja, hogyan válik érzéketlenné a piszok iránt, amikor lelövik az urát, s hogy rázza fel a nagy fia a családi játékká oldódó ablakmosással. Vagy az éhség ábrázolása a vidám halvacsora áttételével: a szegényes étel s az ünnepi hangulat ellentétéből sejtjük meg a nélkülözés mélységét. Vagy a szerelemi cselekménnyszál kegyetlen, józanító kibontakozása: ugyanazok, akik Kjell apját lelövetik elvétetik a fiú úrilány szerelmével osztályidegen magzatát. Nemcsak a csekély fizetésemelésről, a munkaerő áráról van szó, hanem a lét lényeges értékeiről, érzésvilágról, kultúráról, emberi kiteljesedésről. Nagyon egyszerűen. „Szeretnék olyan filmet csinálni — nyilatkozta egyszer Widerberg —, amely oly valódi, mint amiről a reggelizőasztalnál beszélnek." **(halász)**

BENE JÓZSEF vázlatfüzetéből

zene: John Dowland dalai, Locatelli concerto grossói **(péntek II. 19.10).** Bruckner VIII. szimfónia **(péntek II. 23.00).** Berlioz: Fantasztikus szimfónia — vezényel Constantin Silvestri **(szombat II. 23.00).**

OPERA: Flotow: Martha. Előadja a berlini Staatsoper együttese **(péntek II. 20.00).** Verdi: Rigoletto **(vasárnap II. 15.50).** Bizet: Carmen **(vasárnap II. 19.15).** Massenet: Werther **(hétfő II. 15.35).** Puccini: Pillangókisasszony **(hétfő II. 19.10).** Debussy: Pélléas és Mélisande **(kedd I. 23.00).** Prokofjev: Kővirág — balett **(szerda II. 15.15).** Liviu Glodeanu: Zamolxis **(szerda II. 23.30).** Wagner operarészletek **(csütörtök II. 15.30).** Lully: Armida és Isis **(csütörtök II. 19.10).** Ludovic Spiess énekel **(kedd II. 12.00—12.40).** Dan Iordăchescu énekel **(csütörtök II. 10.35).** Áriák, énekesek **(vasárnap I. 22.30, II. 9.35, hétfő II. 10.35, II. 0.30, kedd II. 22.00, szerda I. 23.00, szerda II. 18.00, csütörtök II. 0.16, szombat II. 19.10).**

OPERETT ÉS KÖNNYŰZENE: Strauss: Cigánybáró **(vasárnap II. 7.30).** Loewe operettrészletek **(vasárnap II. 17.05).** George Grigoriu operettrészletek **(kedd II. 8.30).** Romberg: A sivatag dala **(kedd II. 10.35).** Lopez: Cadix szépe **(szerda II. 10.35).** Dendrino: Lysistraté **(csütörtök I. 9.35).** Kálmán Imre operettrészletek **(péntek I. 23.00).** Millöcker operettrészletek **(szombat I. 8.30).** A bécsi Johann Strauss zenekar hangversenye **(szombat II. 17.50).** Frida Boccara műsora **(vasárnap II. 10.00).** Ion Dacian énekel **(kedd II. 14.55).**

DZSESSZ: (Vasárnap II. 21.39, hétfő II. 23.00, kedd II. 22.35, szerda II. 0.35, csütörtök II, 22.00, péntek II. 0.30, szombat II. 24.00).

SZÍNHÁZ: Ion Slavici: **Bogdán Vajda** — rendezte Titel Constantinescu **(vasárnap III. 20.00).** Gordon Daviot: **Nagymama töltőtolla** — rendezte Paul Stratilat, főszerepben Dina Cocea, Ion Caramitru **(vasárnap II. 21.15).** Mircea Ştefănescu: **Pro patria,** főszerepben George Cozorici, Ion Caramitru, Irina Răchiţeanu-Şirianu **(hétfő I. 20.00).** Színészportré: **Marcel Anghelescu (kedd II. 20.00).** Robert Sherwood: **A megkövült erdő** — rendezte Crin Teodorescu, főszerepben Fory Etterle, Dana Comnea. A rádiószínház archívumából **(szerda II. 20.00).** Tome Arszovszki: **A csibe és a kígyó** — rendezte Szpasze Nelov, a jugoszláv rádió munkatársa. Főszerepben Mariana Mihuţ, Florin Pittiş **(csütörtök II. 20.00).** Caragiale: **Elveszett levél.** Rendezte Sică Alexandrescu. A rádiószínház archívumából **(péntek II. 10.30).**

A román rádió magyar nyelvű műsora

Hétköznap: 6.30—7.00: Marosvásárhely (Hírek, zene, riportok); **13.00—14.30:** Kolozsvár; **14.30—15.30:** Bukarest; **18.00—19.30:** Marosvásárhely; **19.30—20.30:** Kolozsvár.

Vasárnap: 7.30—9.00: Kolozsvár; **9.00—10.00:** Marosvásárhely; **10.00—10.20:** Bukarest, **17.00—18.00:** Marosvásárhely.

Közvetítés a 202, a 318 és a 330 méteres hullámhosszon. Bukarest a 477 méteres hullámhosszon is.

VASÁRNAP: 7.30—9.00: Zenés falusi riportműsor. Kacsó Sándor prózájából. Ajándékmuzsika. Hogy jusson vers mindenkinek — népballadák. **9.00—10.00:** Pionír- és iskolaműsor. (Iskolai ünnepségek az egyesülési évforduló tiszteletére — riport. Pályaválasztási tanácsadó a Pionírházban. Az európai porcelán története. Postás Jankó levelesládájából. Óvjuk magyarainkat! Hangjáték: Mircea Sintimbreanu — Az aranyszívű nyulacska.) **10.00—10.20:** Hírek. Öt perc magnósoknak. Bolor Pál jegyzete. **17.00—18.00:** Vasárnapi mozaik. (Hazai tájakon: Moldva. A népi tanácsok gazdasági és társadalmi szervező tevékenysége. A képzőművészet az esztétikai nevelésben.)

HÉTFŐ: 6.30—7.00: Reggeli híradó. **13.00—15.30:** Heti műsorismertetés. Dendrino operettrészletek. Tudományos híradó. Dzsessz. Sport és muzsika. Hírek. Népdalok és népdalfeldolgozások. Domokos Géza jegyzete. Külpolitikai kommentár. Hírek. Sport. **18.00—20.30:** Hétfői krónika. Günther Kalmann és a Fonograf-együttes felvételeiből. Sport. Verdi operarészletek. Ankét a Hargita megyei erdőmunkások ellátásáról. Énekóra. Hangos híradó. Kívánságmuzsika. Kultúrtörténet. (Hadrian Daicoviciu könyve a Dákok életmódjáról; Bartalis János a szülőföldről.)

KEDD: 6.30—7.00: Reggeli híradó. **13.00—15.30:** Beethoven: Kreutzer-szonáta (Henryk Szering és Arthur Rubinstein). Párbeszéd a hallgatóval. Könnyűzene. Riport a nagyváradi szerszámgép-gyárból. Népi táncok. Népballadák. Hírek. Könnyűzene. Kongresszus előtt a néptanácsok — dr. Lőricz László jegyzete. Dzsessz. A hét interjúja. Hírek. Sport. **18.00—20.30:** Hírek, tudósítások. Zenés posta. Riportok (Székelyudvarhely helyiipara; Városszépítés Kovásznán). Bemutatjuk Spielmann Mihály fiatal marosvásárhelyi történészt. Hencz József népdalfeldolgozásaiból. Hangos híradó. Zsibongó — ifjúsági műsor.

SZERDA: 6.30—7.00: Reggeli híradó. **13.00—15.30:** A kolozsvár-napocai Filharmonikusok hangversenye: mai román zene. Nőkről nőknek. Esztrádmuzsika. Aniszi Kálmán jegyzete. Hírek. Nóták, csárdások közkívánatra. Bánsági krónika. Hírek. Sport. **18.00—20.30:** Hírek, tudósítások. Mozart: C-dúr hegedűverseny. Irodalmi és művészeti napló (Ateista írók a XIX. században. Interjú Marx József fotóművésszel. Riport egy falusi könyvtárból.) Könnyűzene. Hangos híradó. Városok, falvak, hétköznapok: Biharvajda.

CSÜTÖRTÖK: 6.30—7.00: Reggeli híradó. **13.00—15.30:** György Zsolt dzsesszműsora. Művelődési album. Kiss László hegedül. Glossza: A fém értéke. Népi zene. Hírek. Könnyűzene kívánsághangverseny. Külpolitikai negyedóra. Hazai tájak. Hírek. Sport. **18.00—20.30:** Hírek, tudósítások. Népi zenekarok. Szivárvány — ifjúsági műsor (Riport egy tanulmányi kirándulásról. Műhelygyakorlat a régeni líceumból. Kárp György fiatal színész a mikrofon előtt. Kis zenei lexikon.) Hangos híradó. Kovács Ferenc jegyzete. Ajándékmuzsika. Alkotó és alkotás: Kós András szobrászművész.

PÉNTEK: 6.30—7.00: Reggeli híradó. **13.00—15.30:** Műsorismertetés. Illés József bukaresti levele. Népdalok — énekel Barabás Kásler Magda és Rácz Béla. Közvélemény: a képviselők megyei konferenciája után Szilágy megyében. Tömegdalok. Helytállás az újért. Kívánsághangverseny. Hírek. Péntekről péntekre. Közművelődés, irodalom, művészet. Szivárvány havasán — Demény Piroska folklórműsora. Hírek. Sport. **18.00—20.30:** Hírek, tudósítások. Kapcsoljuk a III. stúdiót! Riport a székelyudvarhelyi Tehnoutilajból. Napirenden: a dolgozók közgyűlése. Operettnyitányok. Négyszemközt. Népdalcsokor. Hangos híradó. Esti hangverseny. (Liszt: Les préludes, Varese: Offrandes.) Ideológiai fórum: Románia aktív szerepe a nemzetközi munkamegosztásban.

SZOMBAT: 6.30—7.00: Hangos híradó. **13.00—15.30:** Rádiómagazin. Rügybontó — kisgyermekeknek. Hét végi krónika. Tipptop — a hét legnépszerűbb hét dala. Külpolitikai kommentár. Világslágerek. Sport. Rádióelőzetes. **18.00—20.30:** Hírek, tudósítások. Zene közkívánatra. Kaleidoszkóp — hét végi magazin. Tudományos interjú: az éghajlat hatása az emberi szervezetre. Nyelvművelés. A telefon — szatirikus jelenet. Hangos híradó. Humor.

Viktor Vasarely
Lestönüvés

- Ez a kép, Hollbeinnek a Nagykövetek cimü képe és tulajdonképpen ahogy Dévényi László rendező mondta, egy rejtvény. Valamit meg kell keresni ezen a képen. Mi ez a rejtvény?

- Egyszerü az egész, csak olyan helyről kell nézni, ahonnan látszik is ez a rejtvény.

- Mi az amit keresel?

- Keresünk benne valami olyat, ami furcsa a képen, a kornak minden technikai és ujdonsági vivmányait tartalmazza, és van valami itt a középen ami furcsa. Ez a sugár. Ha innen nézed akkor mit látsz?

- Erről a pontról ez egy halálfej?

- Igen, ez egy koponya, mégpedig ehhez egy lépcsőfeljáró van kombinálva, a képhez, tehát aki először látta a képet az csak rézsutosan látta, és egy halálfejet látott benne. Viszont aki szemből nézte a képet, az észre sem vette ezt a darab kis sugarat, vagy foltot a képen.

- Hogyan készithette vajon ezt a különös formát, amely bizonyos nézőszögből koponyává áll össze?

- Feltehetően torzitós tükörből, ami megváltoztatja a fény irányát, illetve pontosabban a tárgyak egyenes állását.

- Most már azt is elmondhatjuk, hogy tulajdonképpen a szem becsapácsa cimü rövidfilmjéhez veszi fel ezt a képet Dévényi László. Mi lesz ez a film? Ha erről mondana valamit.

- Tulajdonképpen ez kapcsolódik a Hollbeinhez, ahogy ő is furcsaságokat ábrázolt, ugy ebben a filmben mi is arra törek szünk, mert olyanokat akarunk láttatni a közönséggel, amit egyébként nem lenne módjában látni.
Felvonultatunk a képzőmüvészet területéről olyan alkotásokat, amelyek kifejezetten a szem megcsalattatását idézik elő, valami olyat alkottak, ami elüt a szokványtól, a szabályoktól, és valami nagyon érdekes látnivalót mutat a szemnek, annak a tehetetlen receptorunknak, amivel elsődlegesen tájékozdóunk a világról.

1978. szept. 5. Televízió 1. műsor, 20.45 óra.
Filmszem

- Ugy tudom a barokkban alkalmazták ezt sürün, és ti is vettetek fel barokk alkotásokat.

- Igen, felfedeztünk egy kis falusi templomot Beletonkereszturon, kis falusi templom, tehát nem volt pénzük, az oszlopokat is ráfestették, a fülkéket is ráfestették, az ablakokat is ráfestették a falra. Eredetileg a sümegi templomot szemeltük ki, hogy ott fotografáljunk, de ott mindent nem tudtunk elérni. Ebben a kis balatonkereszturi templomban mindent elértünk. Most restaurálják éppen a freskókat.

- A festő még az árnyékokat is megfestette az oszlopon, sőt ott még egy figurának a lába ki is lóg a képből.

- Már tulfeszitette a kép keretét, és kilóg a képből.

- A modern müvészektől milyen alkotásokat mutatsz be?

- A modernektől Esennel kezdünk, és egészen Vasarelyig megyünk. Kettőjük között pedig a mai magyar képviselőket láthatjuk, a szem megtévesztésének.

- Elnézést, mi ez a szerkezet? Kisbrunnel László az operatőre a filmnek.

- Ezzel a szerkezettel tudjuk elérni azt, hogy a kamerát bármilyen irányban meg lehessen forgatni, ezt a szerkezetet többféle dologra használtuk már, például ezzel a szerkezettel készültek olyan felvételek, amikor a repülő mozgását akarta a kamera utánozni, tehát nem a repülő mozgott, hanem a kamera. Dugóhuzó meg egyebek.

- Itt most miért van rá szükség? Itt most nincs dugóhuzóban ez a kép.

- Hát egy kicsit abban van, mert a képnek ugy kell indulni, mintha vizszintesen látnánk, viszont a kép a függőleges falon van, tehát a képet 90 fokkal el kell forgatni, hogy a néző a felvétel elején azt lássa, hogy ez egy vizszintesen fekvő kép.

- Mintha valaki fogná a kezében a kamerát és a lábát fényképezné?

- Igen.

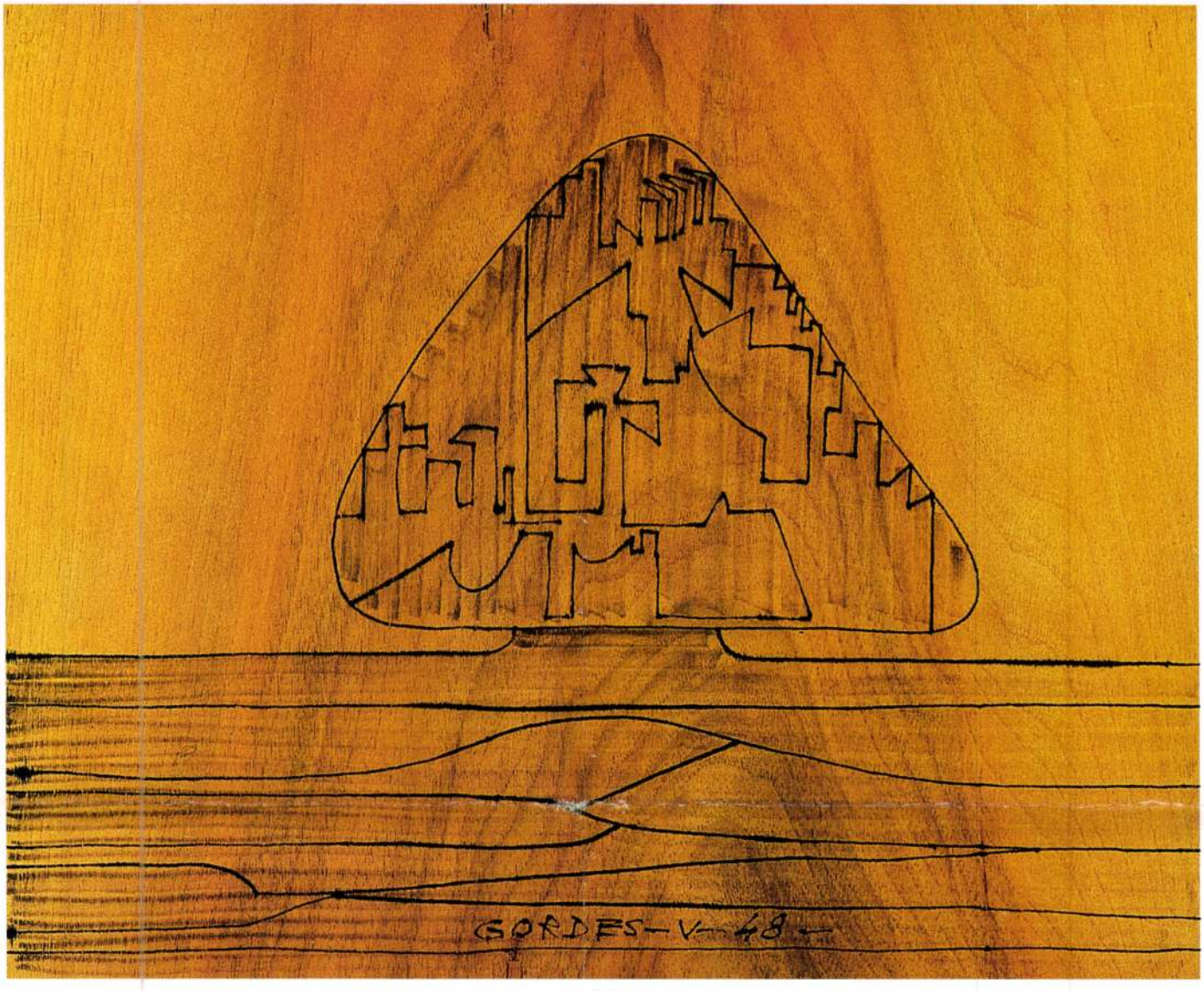

212

212 ▪ VICTOR VASARELY (1908–1997)

Gordes-V-48

25 × 30,5 cm
Tus, fa
Hátoldalán autográf felirat: Mészáros Jancsinak.
Itt kezdődött a nagy kaland Vasarely 9/VI/67
Hátoldalán: párizsi vámpecsétek

Kikiáltási ár: 1 300 000 Ft

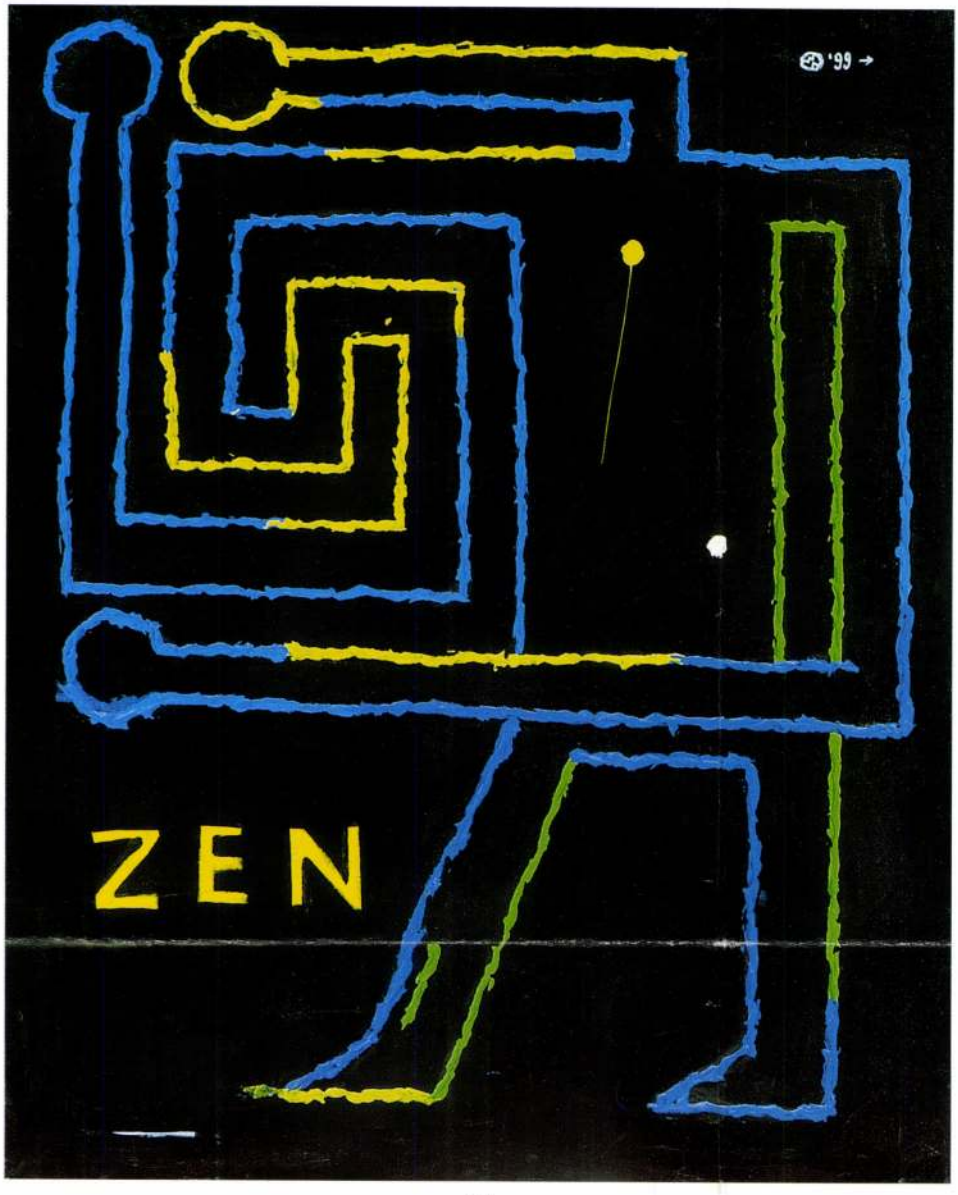

213

213 ▪ WAHORN ANDRÁS (1953–)

Zen

100 × 80 cm
Olaj, vászon
Jelezve jobbra fent: W99

Kikiáltási ár: 380 000 Ft

214

214 ▪ SZOTYORI LÁSZLÓ (1957–)

Tájkép

68 × 85 cm
Olaj, farost
Jelezve balra lent: Szotyori 99

Kikiáltási ár: 350 000 Ft

215 ▪ WAHORN ANDRÁS (1953–)

Love

85 × 130 cm
Olaj, farost
Jelezve hátoldalán: Wahorn András 1986 szerelem love

Kikiáltási ár: 450 000 Ft

VASARELY, VICTOR

Látogatóban külföldön élő magyar művészeknél

Münchenben, a főpályaudvar melletti utcában tartja rendezvényeit a Nyugaton élő magyarság tekintélyes rétegét tömörítő Széchenyi Kör. Amikor — a közelmúltban — magánúton bár, de a Budapesti Műgyűjtők és Műbarátok Egyesületének megbízólevelével a zsebemben — az NSZK-n átutazóban útba ejthettem a bajor fővárost, örömmel nyugtáztam gazdag és nívós kulturális programjaikat. Éppen akkor lépett föl — zsúfolt nézőtér előtt — Anday Marietta, s utána nyitották meg Juhászné Takács Bori és Ramsay Erzsébet üvegfestészeti kiállítását, valamint Schmidt Pál népi ihletésű kerámiagyűjteményének bemutatóját. Egyesületünk főtitkárának, dr. Szij Rezsőnek A magyar festészet 1945 óta című előadását ugyancsak telt ház fogadta, zúgó tapssal.

A nyári programban a kör tagjai és vendégei hallhattak Bartók-koncertet, nyári bált rendeztek a neves amerikai — persze magyar származású — country- és western-gitáros: Végvári Sándor közreműködésével. Végvári azóta sikerrel szerepelt hazánkban is.

Megbeszéléseink szerint a két egyesület között a jövőben kulturális rendezvények, művészeti programok cseréjét lehetne megszervezni, amely pezsdítően hatna mindkét egyesület életére.

Franciaországban folytatódott az út, ahol — egy korábbi, szíves meghívásnak eleget téve — az op-art művészet magyar származású „szülőatyjával", Victor Vasarelyvel találkozhattam Annet-sur-Marne-ban lévő otthonában, majd a dél-francia kisvárosban: Cordes-ban levő Didaktikus Múzeumában. A tizenegy éve létesített múzeumban a mester 550 alkotása látható az épület három szintjén elhelyezett bemutatótermekben. Leleményes bemutatógépekkel, amelyek gombnyomásra továbbítják és a kívánt szögben mutatják be az alkotásokat, megsokszorozták a tervezők a látnivalókat. A 73 éves, súlyos betegségéből lábadozó művész ma is tökéletes magyarsággal, töretlen életerővel beszélt terveiről. Elmondta, hogy álma, a „színes város" megvalósításáért már a világ minden tájáról sokan fáradoznak, s most a vizuális egyhangúságot az autósztrádákon is szeretné feloldani, oda illő kompozíciókkal, színes alkotásokkal. Hazájáról — miként azt szülővárosának, Pécsnek adományozott mindinkább gazdagodó gyűjteményes anyaga s az ország más helységeinek juttatott adományai is jelzik — sohasem feledkezett meg. Tárgyalások folynak jövő évre tervezett budapesti bemutatójáról. Battonyának pedig egy szabad téren felállítandó emlékművet szán a mester.

Dél-Franciaországban járva ki állhatná meg, hogy ne látogasson a tengerpartra? Monte-Carlóba ezúttal nem a fényűzés, a pompa varázsa, hanem az ötven éve ott élő, jeles festőművésszel, Riez Adalbert Bélával való találkozás lehetősége csábított. A 81 esztendős festő neve a hazai tárlatlátogatók előtt nem ismeretlen, hiszen 1973-ban a Ferencvárosi Pincetárlaton, három évvel később a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállítótermében, tavaly pedig a Szépművészeti Múzeumban rendezett bemutatón ismerkedhettek meg sokan egyéni, színekben, érzelmekben gazdag művészetével.

A magyarságát híven őrző, a hazához ezernyi szállal kötődő mester munkásságát, hűségét kormányunk is elismerte; 1980-ban a Munka Érdemrend arany fokozatát adományozta neki. Ez évben a Francia Akadémia tüntette ki neves hazánkfiát az Arts-Sciences-Lettres aranyéremmel, mintegy a francia kormánytól korábban kapott lovagkereszt kiegészítéseként.

Riez Adalbert Béla ma is nyitottan élő, a társadalom visszásságaira elevenen ráérző művész. Szocialistának vallja magát, az igazságot, tisztességet, a humanitást mindennél többre becsülő, igaz ember. Ottjártamkor ismét 15 képét ajánlotta fel hazánknak, s mint mondta, arra a legbüszkébb, hogy gyermekei, unokái — bár szétszóródottan élnek a világban, Teherántól New Yorkig — mindnyájan tökéletesen beszélik nyelvünket.

Csepei Tibor

Új köztéri szoborral gyarapodott Békéscsaba. Borsos Miklós művét, a Görög múzsát a szobor-sétányon helyezték el

MTI Fotó – Plavecz Pál felvétele

Népszava 1981. szept. 24.

állapot van; ennek célja, hogy megakadályozzák a nemzeti tőke kimenekítésére irányuló próbálkozásokat, az illegális kereskedelmi, pénzügyi manipulációkat. Nagy erőfeszítésekkel, s a nicaraguai forradalommal szolidáris országok segítségével azonban sikerül leküzdeni a nehézségeket — hangoztatták a küldöttség tagjai.

szakemberek: történészek, művészettörténészek, fizikusok, ötvösművészek, restaurátorok *plenáris üléseken és kerekasztal-megbeszéléseken* vitatják meg e becses műtárgyak története kutatásának legújabb eredményeit, restaurálásának lehetőségeit.

A megnyitó ülésen *Köpeczi Béla* akadémikus, a művelődési miniszternek a korona és a koronázási jelvények kutatásával és megőr-

zett és az egyetemes kultúra *szempontjából fontos feladat.*

A legfontosabb kérdés: miként lehet megőrizni e műtárgyak állagát. A tanácskozás *a nemzetközi összehasonlítás* módszereit is hasznosítja, s remélhetően választ a vitatott kérdésekre.

(MTI)

érvényben levő magyar—osztrák bűnügyi, rendészeti és közlekedésrendészeti együttműködési egyezmény megvalósulásának eddigi tapasztalatait.

A tanácskozáson részt vett *dr. Johann Josef Dengler* budapesti osztrák nagykövet is.

(MTI)

A szakszervezetek — elsősorban a CGIL aktivistái — azt követelik, hogy a hatóságok vessenek véget a gyakori áremeléseknek, legyen több lehetőség az árellenőrzésre, mert most az állami ellenőrzés csak a tejre, a kenyérre, a tésztára és a benzinre terjed ki, az összes többi ár tulajdonképpen ellenőrizetlen.

Igaz, két dolgot nem lehet figyelmen kívül hagyni, ha reálisan akarjuk megítélni az olasz élet mindennapjait. Az egyik: *akinek van munkája, általában jól keres.* (A bér 22 százaléka azonban adóra, társadalombiztosításra, nyugdíjalapra megy!).

A másik: az infláció legdrasztikusabb hátrányaitól a szakszervezetek egy jelentős vívmánya, az úgynevezett *mozgó bérskála* védi a kereseteket. Ha késéssel is, és csak 70—80 százalék erejéig, de időről időre fizetésemeléssel pótolják a vásárlóerő inflációs veszteségeit.

Az Olasz Gyáriparosok Szövetsége alapos kereszttűz alatt tartja, a gazdasági bajok egyik fő forrásaként tünteti fel a mozgó bérskála rendszerét, azzal fenyegetőzik, hogy egyoldalúan megszünteti. Különben is, mondják a tőkés vállalkozók, a munka túlságosan magas ára idézte elő a nagy inflációt.

Gino és Gino, s a többi bérből élő olasz az infláció vágtájával versenyezve, mindenesetre nem érzi sem túlságosan magasnak a munka árát, sem megnyugtatónak az életkörülmények alakulását.

Ráadásul az idén soványabban csörgedezett az olaszok nyári bevételi forrása, az idegenforgalom is. Csupa panasz mindenki, akinek ilyen vagy olyan módon a turizmus adja az egész évre való kenyeret. Tavaly az ország nemzeti jövedelmének 15 százaléka származott az idegenforgalomból. Ez az olasz nemzetgazdaság legnépesebb ága: másfél millió embert foglalkoztat. De *ebben az évben az eddigi számítások szerint 30—35 százalékkal kevesebb külföldi nyaralt Itália napos ege alatt, mint máskor.* (Nemcsak a magasba szökött szállodadíjak és éttermi árak riasztották el a vendégeket, hanem például a 950 lírás — 28 forintos — szuperbenzin is.)

S a drágaság miatt az olaszok maguk is kevesebben, rövidebb időre, s kisebb távolságra utaztak saját hazájukban, mint tavaly, tavaly előtt. A külföldön nyaraló olasz családok száma is alaposan megcsappant.

Gina és Gino tehát takarékosabban, szerényebben töltötte a nyarat, s abban reménykedik, hogy a következő jobb lesz. Hogy mitől? Erre ma kevesen tudnának válaszolni Olaszországban.

Szathmári Gábor

A Finommechanikai Vállalat kaposvári gyárában az elmúlt év óta gyártják a frekvenciaszámláló műszercsaládot. A híradástechnikai berendezéseknél, üzemi méréseknél használatos integrált áramkörökből felépített, hordozható műszer jól bevált, és keresett termék lett

MTI Fotó – Cser István felvétele

Vasarely Viktor

John Malkovich színész *ezúttal rendezőként mutatkozik be. Komoly filmet csinált, mert szerinte a mozidarabok 90 százaléka úgyis gyagyásoknak készül*
26-27. oldal

ahogy tetszik

A PÉCSI VASARELY-MÚZEUM VENDÉGTÁRLATA ULMBAN

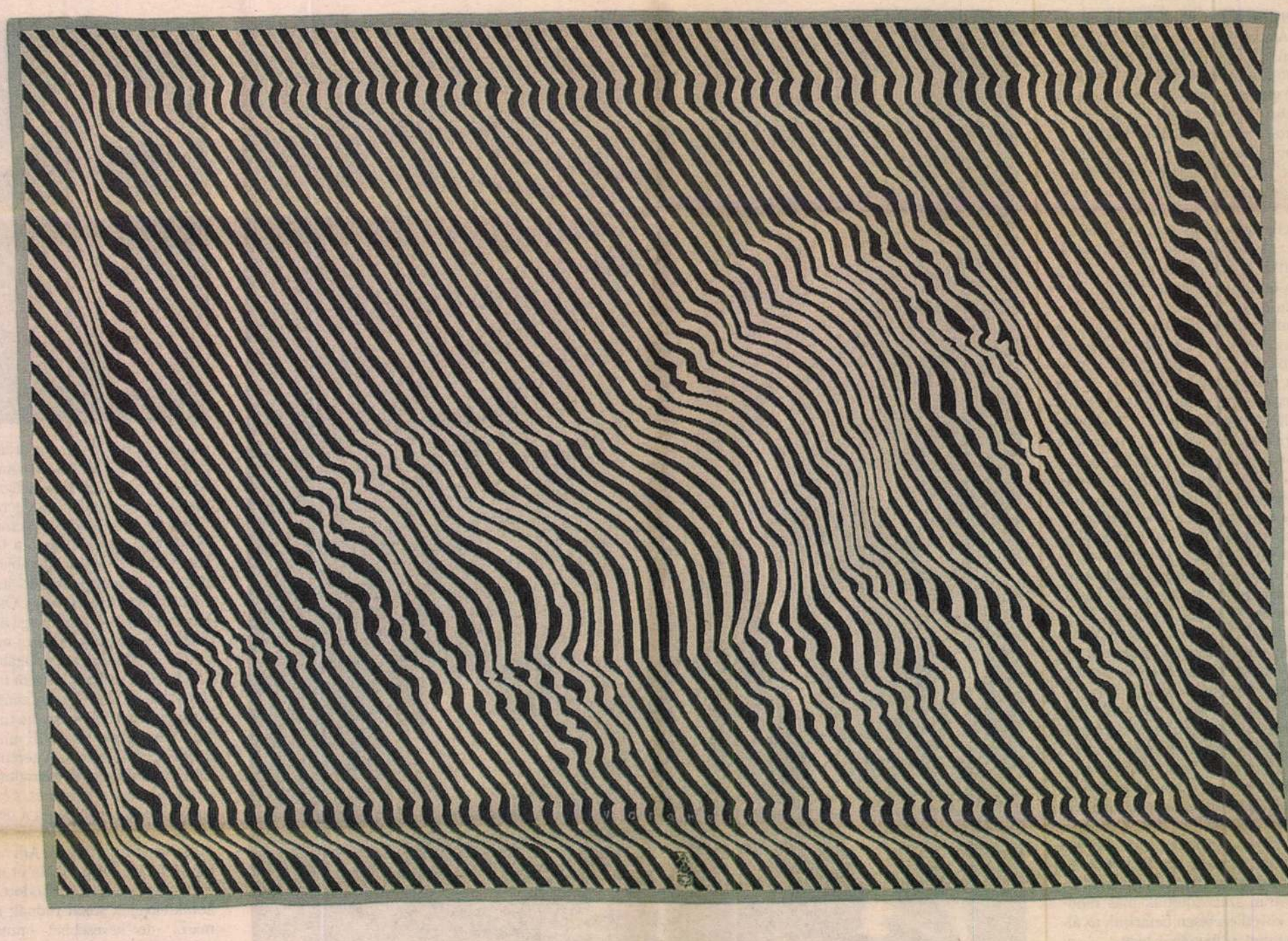

Zebra 1938, gyapjú

AZ OP-ART ATYJA

A „retro" divathullámok hátán előbb a hatvanas, majd a nyolcvanas évek is újra előtérbe kerültek a hétköznapi viseletben, illetve a színpadi jelmezekben, díszletekben egyaránt. Az op-art ismét sikk itthon, akárcsak a határokon túl. Ez pedig előbb-utóbb ráterelte a figyelmet a stílus világhírűvé vált magyar kitalálójára és globális népszerűsítőjére, Victor Vasarelyre. Lám, szülővárosából az életművének szentelt pécsi múzeumot is meghívták november elejétől a német Duna menti Ulm városába, ahol nyolcvan válogatott alkotása látható – festmények, egyedi és sokszorosított grafikák, valamint faliszőnyegek – a február elsejéig tartó reprezentatív tárlaton. A nálunk többször is megfordult, így a magyar kultúrát jól ismerő Christian Glass művészettörténész – a Donauschwaebisches Zentralmuseum vezetője – most mégis azt szeretné bizonyítani a rendezvény kapcsán, hogy Vasarely több is volt, mint „az op-art atyja", és más is volt, mint „korának művésze". Szerinte az alkotó a demokratikusabb művészetértés felé vezető utakat kutatta. Bizonyítékul magát a mestert idézi: „Célom olyan művészetet alkotni, amely közös kincs, és mindenki számára hozzáférhető, az emberiség testi-lelki jólétét szolgálja."

Vásárhelyi Győző 1908-ban jött a világra Pécsett. Poldini-Volkmann festőiskoláját látogatta. A döntő lökést viszont számára Bortnyik Sándor Műhelye adta, amelyet afféle „magyar Bauhaus"-ként tart számon a szakirodalom. Huszonkét évesen, 1930-ban telepedett le Párizsban, ahol előbb reklámgrafikusként dolgozott, majd „szabadúszó" alkotóvá vált. Már ebből a korai periódusból is ízelítőt ad az ulmi vendégtárlat, a szinte művészi emblémájává lett zebra motívum révén, amelyet egész életében sokat variált. A félig-meddig még figurális elemek után a kísérletezések éveinek szürreális, majd mértanian absztrakt művei következtek, aztán az úgynevezett „fotografizmusok", a kinetikus képek feketefehér kontrasztjai, Vasarely azzal is közelebb akarta hozni a művészetet mindenkihez, hogy közterekre tervezett és kivitelezтetett monumentális alkotásokat. A Pécsről érkezett gobelinek már az 1967–71 közötti

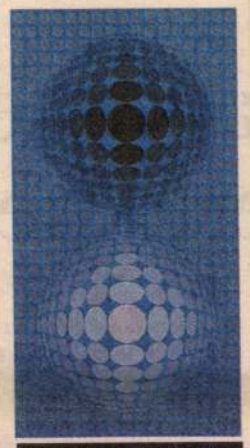

V.P VIII. 1972, karton

esztendőkből valók. Egyetlen műfajon belül is a sokféleséget sugallják koloritban és formában, ahogyan a gömbszerű alapmotívumot a különféle színekben variálja, végül látszatgömbből kvázikockává téve.

A német vendéglátók szívesen idézik Vasarely 1968-as, vizionáriusnak bizonyult levelét, amelyben negyvenkét szerigráfiáját ajándékozta szülővárosának, megalapozva ezzel adományaiból létrejött múzeumát: „Közel négy évtizedes távollétem után ez az első tavaszi fecske szülőhazámnak, amely egyben a Nyugat- és Közép-Európa közötti, hagyományosan szoros kultúrkapcsolatokat is szimbolizálja."

Wagner István

ahogy tetszik

Feminista táncdarabok

Az elmúlt hét végén fejeződött be az Orkesztika Alapítvány és a vendéglátó intézmény által példásan megszervezett 5. Szóló és a 3. Duó Táncfesztivál a MU Színházban, ez a Trafó mellett – az előadóművészként is megszületni vágyó – kezdők, függetlenek és alternatívok egyik legpuhább bölcsője.

A komor, kicsit koravén, a világfájdalmat és lét végső reménytelenségét favorizáló sereglésen csak nyomelemekben bukkant föl az életöröm, a játékosság, ami ebben az életkorban talán nagyobb teret engedhetne a testben feszülő energiák áradásának. Ritka kivétel a két kiváló táncos, Góbi Rita és Szabó Csongor díjazott, groteszk, virtuóz kettőse a Hull az elsárgult..., ez kissé túlfényezett, revüszerű lett, nem találta meg a parodizált giccsben a drámai ellenpontot, mely a „káprázatból" visszavitt volna bennünket a valóságba. A tragikus témák pedig – kidolgozatlanságuk miatt – néha tragikomédiába hajlottak, mint az érzékeny Fejes Kitty és az attraktív, s az inkább fizikailag, mint lelkileg jelenlévő Katona Gábor ugyancsak díjazott Töredékének „megrázó" befejezése. Itt jegyezem meg, hogy a résztvevők, s azt gyanítom, a hazai táncpedagógia napszámosai is, a test leglényegtelenebb részének tartják az arcot, melyre nem kellene ráfagynia a klasszikus balett szenvtelen mimikájának, együtt kellene táncolnia, éreznie a testtel.

A duó kategóriában a közönség és az ítészek elismerését vívta ki két ígéretesen fejlődő táncos, Kovács Nóra és Gyulavári Ágnes Yoni című miniatűrje, melyet nem terheltek annyira a szokásos típushibák, egymást erősítette az átgondolt koreográfia és tánctudás. Külön figyelmet érdemel a külhoni tapasztalatait is kamatoztató Inhof Katalin, aki kilépett az itthoni táncélet belterjességéből, és Vámos Veronikával (Én vagy Én címmel) egy felülírt flamencót zsenizett, aminek tanulsága, hogy úgy stilizálhatunk át sikerrel egy tradicionális táncot, mint ő: ha a flamenco lényegét ismerjük, bátran szervezhetjük más rendszerbe, ha következetesen betartjuk az általunk teremtett az új szabályokat.

A díjazott szólók közül Haraszti Adrienn invenciózus darabja emelkedik ki, az Üvegkönnyek, mely jellemző példája annak, amikor a mozgás jobb, mint a koreográfia, Perfalvi Tünde Hedvig Éjszakai beszélgetésben szép és elegáns mozgásanyagot hozott, de minden erénye mellett rosszul használta ki a teret, drámai ellensúly nélkül túlidealizálta a szerelmi témát. Hasonlóan tolódtak el Herold Eszter megindítóan szépséges Balladájának belső arányai, s elnyerte ezzel a közönség szavazatait. Kiegyensúlyozott produkció a táncosként is kiemelkedő Pete Nóra darabja, a Kenyér és Fontányi Gréta letisztult mozgásredukciókkal életre keltett Lénye. Ötletes, gúzsba kötött jelmezben az önmaga ellen hadakozó ember harcát jelenítette meg. Ahogy a táncos ajánlásában megfogalmazza: „Testem börtön, szabadulni nem tudok."

Csaknem negyedszáz, zömében „feminista" produkcióban három tucat imponálóan tehetséges versenyző mutatkozott be a négy „jelölő esten". A teremtés koronái megint kisebbségben maradtak. Öten képviselték az erősebb nemet, s csak egyetlen férfiszólót láttunk. Ha ez a tendencia tartós marad, a mozgásművészet hamarosan kizárólag női műfaj lesz. Ám nemre, korra, iskolázottságra való tekintet nélkül a legtöbb előadás arról árulkodott, hogy az alkotók-előadók sokat tudnak már a szakmáról, de kevesebbet önmagukról, és sokan választottak olyan témát vagy technikailag túlméretezett feladatot, amire még nem értek meg. A legjobbak, az addig tovább fejlődő produkciók, bekerültek a Trafó versenyprogramjába, és májusban mérettetnek meg újra.

Stark R. László

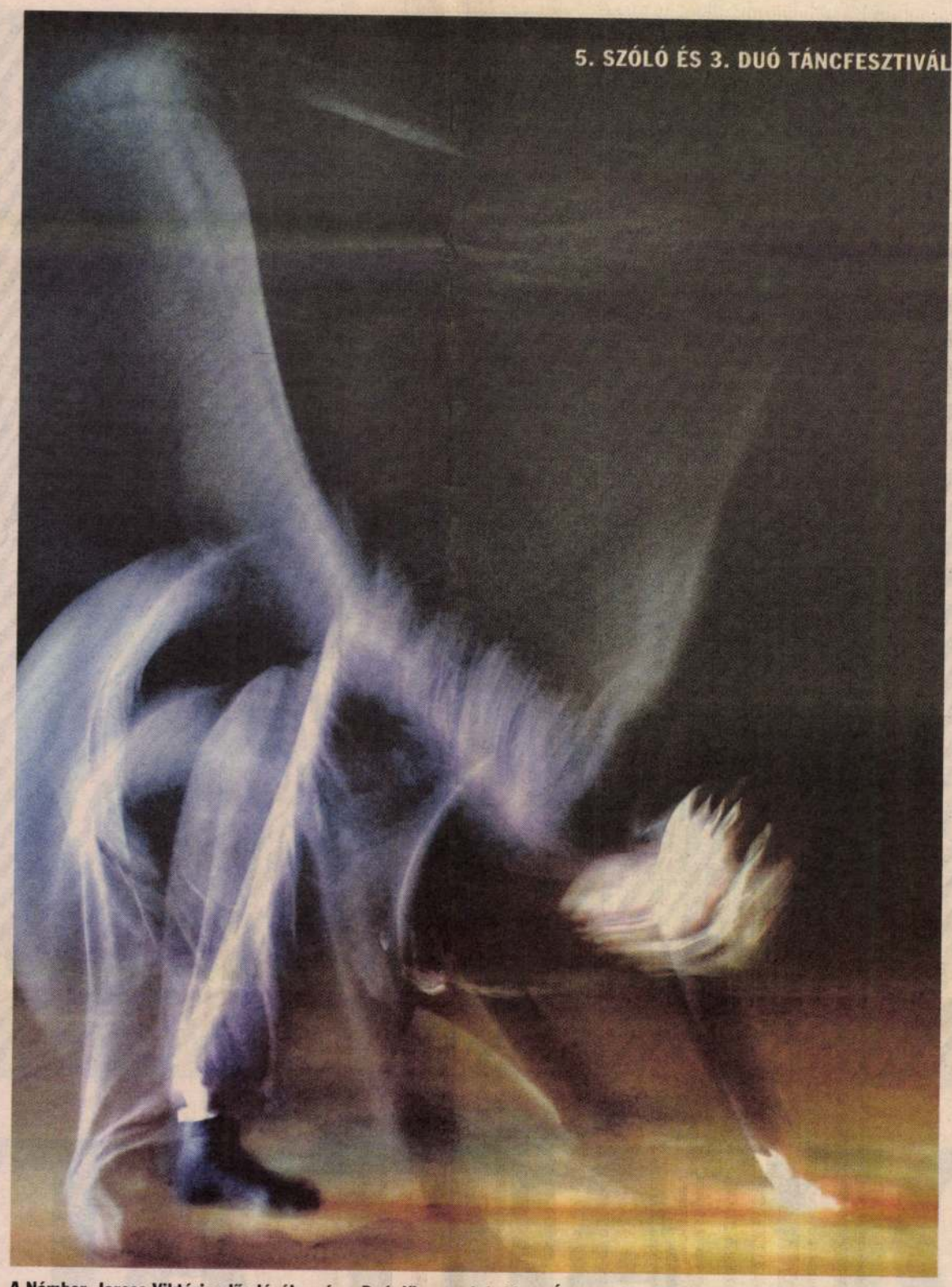

fotók: Szigetváry Zsolt

A Némber, Jaross Viktória előadásában és a Duó díjas produkció, az Én vagy én egyik jelenete [kis kép]

Pártpolitikai fenevad, irodalmi berekben

Nyerges András

magukénak vallják. Ez egy kornak szükségképpeni irányzata volt, és éppen abban van a magyar nemzet európai mivolta, hogy minden európai szellemáramlat eljutott hozzánk, de éppen csak hozzánk, mert a Balkánra nem jutott el. Afölött tehát, hogy egy európai szellemáramlat – ha egyénileg nem is helyeselhetjük – megvan nálunk, nem kell panaszkodnunk. Ez egyik jele an-

lehetett, hogy most (talán megint a konszolidálás címén) egy miniszter keveri bele Európát Ady megítélésének kérdésébe. Magyarázkodhatott Klebelsberg a 8 Órai Újságban, rajta maradt a bélyeg, igaz, a progresszió tábora is megjegyezte a dolgot: amikor Földessy Gyula levelet írt Hatvany Lajosnak, abban az „Adyt nemrég fölfedező Klebelsberg" friss szenzációja sem marad-

„Nekik még a történelmük is más. Azt hirdetik, hogy a mi történelmünkben a nagyok és

ső és belső ellenségei" alkotják, „akik szövetséges erőket köszöntenek Ady öngyilkos ösztöneiben". (Teljesen logikus, hogy 1946-ban, amikor ez a korábbi „belső ellenség" hatalomra jutott, Révai József hivatkozott arra, hogy „Ady... harcra akarta nevelni népét a belső ellenség ellen".) Herczeg Ferenc azzal látta bizonyítottnak teóriáját, hogy 1924 nyarán Érmindszenten

Vasarely Victa Jelenlét 1988/12

szívesen mondana az író. Hogy szorongó, hogy félszeg, hogy elismerésre, megértésre vágyik. Hogy megcsömörlött a világtól. Így lesz a fintor, a grimasz, a játék is egyfajta üzenet az embereknek. Szeretetvágy rejlik benne és lassan csendesedő keserűség.

Beletartozik Vészinek ez a többtételű epikai vállalkozása az utóbbi évtizedek ama műveinek a sorába, amelyek különös módon érzékeltetik az idő múlását, változását az elmúlt negyven esztendőben. Sokan szeretnek erről a mögöttünk hagyott majdnem félévszázadról mint egynemű históriai időszakról beszélni, amelynek szerintük legjellemzőbb sajátossága a következetes folytonosság. Vészi és a különböző periódusok bugyrait bebolyongó Árvaija élő cáfolatát jelenti minden ilyen önmegnyugtató és apologizáló felfogásnak. Több alakja és történeteinek számos fordulata arra bizonyíték, hogy mennyi szakítás és mennyi szaggatottság kísérte emberi vállalkozásainkat. Hogy társadalmat és emberi kapcsolatokat mindig csak végletesen tudtunk rombolni vagy építeni. De sohasem mértékkel, sohasem kellő józan ésszel: a szükséges új értéket is úgy teremtve, hogy a régi érték becsületéből mindig maradjon annyi, amennyi az új igazi kiválasztódásához kell. Árvai attól maradt „árva" ebben a korban, hogy fenntartások nélkül semmit sem vállalhatott. A teljes emberségе helyett mindig csak annak egy részét igényelték, várták tőle. *(Magvető, 1987)*

ROMVÁRY FERENC

VICTOR VASARELYRŐL

Pécshez rövid, átmeneti időszak kötötte a Vásárhelyi családot. Itt született Vásárhelyi Győző, majd a felvidéki Pöstyénfürdőre költöztek, végül a főváros, Budapest következett. Mégis, az itt töltött pár év az emlékezet mélységéből felbukkanva emlékezésre késztette, hat évtized múltán is élő képeket elővarázsolva: „Káptalan utca 3. köríves fakapu, egy nagy udvarban Dézi kutya csahol. Jobbra egy szerény házsor, balra a presbitérium, a jövő múzeuma, kívül a négytornyos székesegyház, egy csodasárga barokk palota ... távolabb a Tettye örökzöld kúpja. Íme egy ötéves gyerek emlékei. Hatvan év múlva láttam viszont szülővárosomat, hűségesen hasonló, de ugyanakkor más! A régi hagyományok kultúrértékei és a modern civilizáció vívmányai együtt élnek, harmonikusan. Új városnegyedek, utak, középületek, fiatalság, zsongó tevékenység, bátor, törekvő realizációk, haladás és siker. Öt, húsz, vagy százéves, Pécs város népe fiatal, mosolygó és bizakodó." Ez volt a visszatérés feletti öröm első megnyilvánulása, Vasarely válasza a hívó szóra, a kéznyújtásra, a szeretetteljes fogadtatásra. 1969-ben 42 szerigráfiát ajándékozott a város múzeumának. A kiállításnak rendkívül nagy sikere volt, szinte revelációként hatott, messzi városokból zarándokoltak Pécsre Vasarely hírére. Ez volt tulajdonképpen az első, hivatalos múzeumi épületben megrendezett geometrikus absztrakt kiállítás Magyarországon, több évtizednyi szigorú tiltás után. Követte ezt a budapesti, műcsarnokbeli retrospektív Vasarely-kiállítás; míg a pécsi tízezreket vonzott, ez utóbbi százezreket mozgatott meg. Vasarely és a művészet örök igazsága csatát nyert és ködöket oszlatott szét, egy még évtizedekig tartó, rögös, olykor zsákutcába terelt, de mégis előrevezető utat nyitva meg. A magyar művészet közvetve is sokat köszönhet Vasarelynek: ez a művészet puszta jelenlétével és példaadásával erjesztővé vált, dogmákat és előítéleteket leplezett le. Péccsel való kapcsolata meghitt, baráti maradt, jóllehet célja mindig is a főváros meghódítása volt, a majdani budapesti Vasarely Múzeum létrehozása. Erre

azonban még várnia kellett. 1976-ban a megye és a város vezetése felajánlotta, hogy a szülőházat múzeum céljára szabaddá teszi és helyreállíttatja. Vasarely a terv megvalósulásához remek gyűjteménnyel járult hozzá. Saját munkásságának mintegy a keresztmetszetét bemutatandó, festményeket, falikárpitokat, plasztikákat, multiplikákat és szerigráfiákat, továbbá néhány kortárs művész alkotásaiból válogatott kollekciót adományozott. Ez képezi a pécsi Vasarely Múzeum földszinti kiállításának magvát, kiegészülve természetesen a múzeum saját gyűjtésű anyagával. Az emeleten látható a Vasarely-oeuvre eredeti műveket tartalmazó része: festmények, szőnyegek, képvázlatok, plasztikák. A sokszáz grafikai lap időszaki kiállítás keretében kerül a nagyközönség elé.

Egy nagyon következetes, hatalmas életművet reprezentál a kiállítás. Az életművet ma már kitűnő monográfiák taglalják, kulcsát azonban maga Vasarely adja meg színes önéletrajzi és gazdag elméleti írásaiban. „Párizsba érkezve egy biztos mesterség volt a kezemben; rajzoló voltam, kifogástalan technikai tudás birtokában. Az »ihletett bohém« már a múlté. A költészet a hosszú és fárasztó, szürke hétköznapok munkájával születik meg, a boldog bizonyosságok ritka felvillanásaival." A művészet iránti érdeklődést a budapesti orvostudományi egyetemen vett anatómia-leckék keltették fel benne. Rajzi készségét egy magániskolában alapozta meg, majd Bortnyik Sándor „Budapesti Bauhaus" néven is emlegetett *Műhelyé*ben, ahol életreszóló útravalót kapott, tartást, szemléleti töltést, mely a kutató művészetre való felkészülés magas fokát jelentette egyúttal: „Az orvosi egyetemen főleg az anatómia és természetesen az anatómiai rajz volt a szenvedélyem: szigorú pontossággal rajzoltam az izmokat, a csontvázakat, az idegpályákat, a vérkeringési rendszert. Az anatómiai tanulmányokról nem volt nehéz áttérni az akt tanulmányozására, hála annak a felfedezésemnek, hogy egy-két lépésre tőlünk volt egy festőiskola. Klasszicista tanítás folyt ott. Podolini Volkmann tipikus képzőművészeti professzorként uralkodhatott, és arra buzdított minket, hogy a »tökéletességet« keressük a legkonvencionálisabb értelemben." Érthetően nem elégítette ki Vasarelyt a vasárnapi festőiskola konzervatív szellemisége. Nem az akadémia felé orientálódott azonban, valami újat akart, a kor kihívásának akart megfelelni, a jövőt, a jövő művészetét építeni. A nagy cél minden bizonnyal még megfogalmazatlanul, de munkált benne, s évtizedek kitartó, részeredményeiben is figyelemre méltót hozó munkásságának gyümölcseként következetes kitartással egyetemes rangú életművet alkotott. Kevés művésznek jutott már életében olyan sok megérdemelt siker, oly rangos elismerés, mint Victor Vasarelynek, akinek híre-neve mindent átütő erejű volt, múzeumoktól a mindennapi élet praktikumáig egy mindent átfogó, nagy rendszert képezett. A számtalan variáció adta lehetőséget megsokszorozva, rendkívül sokak számára tette elérhetővé, megvásárolhatóvá kvantitatív és financiális értelemben egyaránt a műalkotást. A szerigráfia technikájából adódó tökéletes kivitel révén a kisszériákon belül teljesen egyenrangú, szinte azonos minőséget tudott adni. Talán az is népszerűségének, elterjedésének egyik titka, hogy a műtárgy fétisét a kispénzű emberek számára is elérhető közelségbe hozta. Talán a jószerencsének köszönhető, vagy még inkább nagyon is tudatos elképzeléseinek, hogy Bortnyikot választotta: „Hirdetést fedeztem fel egy folyóiratban, körülbelül a következő szöveggel: Bortnyik Sándor iskolát nyitott Budapesten, a *Műhelyet*, melynek célja, hogy korunk leghaladóbb művészetét tanítsa a leendő művészeknek, s ugyanakkor igazi mesterségbeli tudást adjon. Bortnyik mindenekelőtt megtanított minden elképzelhető technikára. Aztán jöttek a funkciók: festészet, szobrászat és természetesen az építészet, de az urbanisztika is, ami újdonság volt akkor. Bortnyiknak sikerült megszabadítania minket a művészeteknek attól a polgári szemléletétől, amely szerint a kép a szalonokban trónol és »ábrázolja« a természetet, istent, vagy akármit, a valóságnak egy önkényesen kivágott szeletét, szép arany keretben. Azt mondta: l'art pour l'art művészet – nem! Funkcionális művészet – igen! Mindenekelőtt mesterségetek legyen. Készítsetek színházi díszleteket, fotómontázst, vagy amit akartok, de legyen egy jó mesterségetek, amiből megélhettek. Ez a »hasznos« munka napi hét-nyolc órátokba fog kerülni. De megmaradnak az esték, a hétvégék, a szabadnapok és a szabadságok, amit műveiteknek szentelhettek, és ha úgy esik, jelen-

tősen hozzájárulhattok a minden idők művészetéhez. Bortnyik valahogy katalizátora volt a bennem égő hajlamoknak, sokat segített, hogy felszabaduljanak bennem és használni tudjam. Különösen azt a tanácsát követtem, hogy mindig legyen párhuzamos foglalkozásom, mely megfelelő keresetet nyújt és megszabadít az anyagi gondoktól. 1937-ig a gyógyszerészeti reklámgrafikában dolgoztam. Ezalatt folytathattam egyéni kutatásaimat, pontosan ahogy szándékoztam, s még azt a fényűzést is megengedhettem magamnak, hogy kövessem az általam »tévutak«-nak nevezett utakat, kitérőket, az annyira elvetett táblakép felé." Egy plakátpályázaton nyert díj összegéből utazott Párizsba, ahol már közel hat évtizede él és dolgozik. Reklámgrafikus éveiben kimunkált egy olyan alapvető rendszert – egyelőre még figurális formákkal –, amely művészetének kulcsává vált. Ilyen a fekete-fehér, a pozitív–negatív kontraszt, a klasszikus helyett a párhuzamos perspektíva, a Kepler- és az axonometrikus kocka, a mozgás érzékeltetése. Ezek mind az illúzionizmus, a kinetizmus felé vezettek, melyek alapvetően meghatározóvá váltak későbbi művészetében. Az op art legnagyobb hatású és legjelentősebb alkotójának, Vasarelynek egész munkássága a felkészülés évtizedeitől korszakokra osztható, melyek olykor egymásba folynak, egymással párhuzamosan is futnak. Ezek pontos behatárolása nem is lehetséges; az egyes szerzők, sőt maga Vasarely is esetenként eltérően korszakolnak.

Az ún. *Denfert-korszak* egy párizsi metróállomás fehér csempefalán nap mint nap észlelt erezetek és hajszálrepedések vonalszerkezetének rajzosságát idézi. „Amikor a hajszálrepedések vízszintes irányúak voltak, különös tájak hatását keltették bennem, amikor függőlegesek, bizarr városokét és fantomokét. Már ekkor megrendült bennem a reneszánsz emberi mérték és a megismert dolgokról alkotott vélemény csalhatatlanságának mítosza. Ezek a feltámadó víziók mindenünnen áradtak, a legkülönbözőbb dimenziókból. Bár e »grandiózus tájak« a makrokozmosz valóságát idézték fel, egyben metamorfózisok is voltak."

A *Belle-Isle-korszak* szabálytalan ellipszisformája a tengeri kagylók és kavicsok látványának leszűrt tapasztalata: „A parti kavicsokban, a hullámok csiszolta üvegpalack-töredékekben bizonyossággal ismertem fel a természet belső mértani szerkezetét. Első helyszíni vázlataim és hazatértemkor farostra festett képeim még tele vannak véletlen elemekkel, de az ellipszis forma már megjelent. Lassan, de biztosan hatalmába kerítette a felületet, hogy végül is lényeggé váljon. Alapjában ekkor, 1947-ben vált világossá előttem a valódi absztrakció, amikor rájöttem, hogy a tiszta forma és a tiszta szín a világot jelentheti. Ettől kezdve kompozícióim a plasztikus térben a forma–szín egységek akcióiból keletkeztek."

A *Kristály-korszak* Gordes-hoz kötődik. „Egy nagy falba nyíló, szögletes ablakocska mennyi fényt szór szét. Ugyanez a nyílás kívülről szemlélve kifürkészhetetlen, fekete, anyagtalan kockává változik át. A déli városokat és falvakat elnyelő kíméletlen napfény feltárt előttem egy ellentmondó perspektívát. Soha nem sikerült a szemnek azonosítani egy árnyék vagy egy falrész hovatartozását. Telítettség és űr keveredik, formák és hátterek váltakoznak. Ez a háromszög egyszer a bal oldali rombusszal olvad egybe, másszor a jobb oldali trapézzal. Az a négyszög magasabbra ugrik, vagy lefelé billen, aszerint, ahogy én azt egy sötétzöld folttal, vagy egy darabka sápadt égszínkékkel kapcsolom össze." Ez a felismerés fordulópontot jelentett művészetében. Az axonometria ellentmondó perspektíváinak újrafelfedezése: tele kockák átváltozása üres kockákká, majd oda meg vissza, ismétlődően.

A *Fekete-fehér korszak* a síkhoz való visszatérés eredménye. „Megállapítottam, hogy a két dimenzió lehetőségei még távolról sincsenek kimerítve. Az optika, még ha illúzió is, nem tartozik-e tulajdonképpen a kinetikához? A recehártya ingerlése nem azt jelenti-e, hogy rezgésbe hozzuk? Mivel a kontraszt a fekete és fehér között a legnagyobb, mily gyümölcsözőnek bizonyultak számomra a fotótechnikai kísérletek: a pozitív–negatív fényképek, a diapozitívek, a fotogramok, a fekete-fehér végletek csalóka játékai. Innen indult ki felfedezésem: automatikusan adódik egy másik fekete-fehér kompozíció. Az ily módon keletkezett két mű minőségileg egyenértékű, egyszerre azonos és merőben ellentétes; egymás tükörképei."

Vasarely számára nagy jelentőségű volt az absztrakció felfedezése. A *Denfert-*, a *Belle-Isle-* és a *Kristály-korszak* művei még elsődlegesen a természetre utaltak.

A planetáris folklór és a plasztikai ábécé kimunkálásával ez a természeti vonatkozás végleg megszűnt nála, és felváltotta egy konstruált szerkezetiségen alapuló rendszer. „Nincs külön szín és forma egymástól elválasztva. Ez nem két külön dolog, hanem egy: szín-forma. Minden forma szín-alap, minden szín egy forma jelképe. A szín–forma egység ugyanaz a képzőművészetben, mint a hullámrészecske a természetben. Ez az ún. plasztikai egység két geometrikus elemből áll, melyek egymásba illeszkednek, kombinálódnak, permutálódnak. Alapelemnek egy négyzetet vettem: ez a hátteret képezi, és magába foglal egy másik geometrikus formát (kisebb négyzet–kör–ellipszis–sokszög–rombusz). Kezdetben a plasztikai egység fehér alapon fekete formákból állt, vagy fekete alapon fehér formákból, úgy, hogy vagy a forma pozitív, negatív alapon, vagy fordítva. A szín és árnyalatainak bevonásával a kombinációs lehetőségek száma szédítően megnőtt." A teljes képfelületet betöltő, plasztikai egységekből alkotott kompozíciót nevezte el planetáris folklórnak. Vasarely általában tíz színt használ. Két sárgát, két kéket, két pirosat, két ibolyát és két zöldet, melyek mindegyikéből húsz-húsz árnyalatot fejlesztett ki. Továbbá használ még húsz szürkét, hat fémes színt, aranyat és ezüstöt, illetve tizenkét ún. vad színt (cinóber, ultramarinkék...). Rendszere végtelen variációt tesz lehetővé, amelynek tudatos meghatározása, a legjobb, a tökéletesnek ítélt variáció megválasztása a művész feladata, míg a képeket már egy műhely készítheti. Mint mondotta, az egész világ 30 betűvel ír, ezer nyelven, tízezer minőségben, milliónyi művet.

A plasztikai négyszögtől a méhsejtre emlékeztető hatszög felé fordult az érdeklődése. Síkokra osztással ennek a felületét kisebb egységekkel ugyancsak ki lehet tölteni, három egyenessel rombuszokat kialakítva. Ezután az így harmadolt hatszög optikailag kockává alakul át, mely hol pozitív, hol negatív, tehát hol kiemelkedik, hol pedig bemélyed. Mivel a hatszög geometrikus síkját egymásba futó három-három egyenessel osztja, ezek az egyenesek egymással párhuzamosak. Így a klasszikus perspektíva helyett, amely a reneszánsz óta használatos, mint a látszat tapasztalati úton kialakult gyakorlata, a párhuzamos perspektívát alkalmazza. Ennek is két fajtáját, amikor három egyenlő rombusz alkot egy szabályos hatszöget, ez esetben minden „kockát" a csúcs irányából látunk, minden irányból egyformának. A másik esetében ugyancsak párhuzamos egyenesek az alkotó elemek, ez esetben egy négyzet és két romboid alkot egy szabálytalan hatszöget. Ez utóbbinál, optikai helyzetétől függően, mintegy alulnézetből–felülnézetből–oldalnézetből látjuk a kockát vagy hasábot. A klasszikus perspektíva látszatvilágától, ahol a vonalak enyészpontban egyesülnek, eljut a párhuzamos vonalak alkotta perspektíváig, mely a tapasztalaton alapuló látvánnyal ellentétben a tényleges helyzetet, a valóságot tükrözi, és ezzel a módszerrel ér el egy új látszatot, vagyis illúziót, a sík plasztikus láttatását a recehártya optikáján átszűrve és kialakítva.

A *Vonal-korszak* a korai periódus kísérleteit köti össze a kiérlelt eredményekkel. Figurális mozgástanulmányain, ahol perspektivikus rövidítéseket használ és mimetikusan jelzi a lépést, a helyzetváltást, vagy körülhatároló kontúrok nélkül, a vonalháló „elhúzásával" alakította ki a figurát, vagy pedig a párhuzamos vonalak torzításával. Tulajdonképpen ezt a már korán felbukkanó módszert alkalmazta későbbi, nem ábrázoló műveiben is, ahol a vonalháló megmozgatásával ért el térbeli hatást, egyúttal a mozgás érzetét keltve, létrehozva a kinetikus plaszticitást. Több ilyen rendszer egymásmögöttiségével mélységet jelző kinetikus műveket hozott létre. Ezek többnyire még a fekete-fehér kontrasztján alapulnak, míg a *Vonal-korszak* képeiben már későbbi tanulságok is összegződnek. A plasztikai egység négyzeteinek, köreinek halmazából kiemel egy elemet, és a permutációs módszertől eltérő, „egyedi" struktúraként kezeli s főtémává lépteti elő.

Az *Egyetemes struktúrák* mintegy korábbi kísérleteinek sommázatát adják. A permutációs rendszeren belül a négyzetháló elhajlításával, az egyes elemek – négyzet, kör – torzításával, az egyenes vonalak görbületté változtatásával, miközben a négyzet rombusszá, a kör oválissá vált át, a négyzet kihasasodik, illetve gömbformába megy át. És ez az új szabadosság, mely az eddigi rendszer ellenében hat, végigfut Vasarely valamennyi korábbi periódusán – szimbolikusan – mintegy omegáját jelentve szigorúan következetes alfabetikájának.

Tolnay Károly

Jelenkor 1987/11

Utólag is meglep, hogy ólálkodásom megengedett volt. Azzal tisztában voltunk, hogy Hitler és az egész vezérkara tudja, hogy zsidókkal étkezik egy helyiségben, és bizonyos fokú megtiszteltetésnek vettük, hogy levegőnek tekintenek bennünket. Nagynénémmel szorongva vártuk Hitler megnyilvánuló utálatát, de miután semmi külső jelét nem mutatta, viszonylagos hálás nyugalmat élveztünk. Talán néhány képzelt vagy árnyalatnyi fintor – a többiek túlságosan el voltak foglalva vezérükkel –, ami olykor Hitler arcára hangtalan megjelenésünk vagy távozásunk alkalmával kiült, mintha a levegő megromlott vagy kellemetlenül elszíneződött volna, növelte nyugtalanságunkat. A szorongás bennem egy apró, kényelmetlen eset kapcsán a kétségbeesésig fokozódott.

Egy ízben a kerti WC-n ültem. Helyesebben a kerti árnyékszéken, mely budi, mint kiderült, az egész telep egyetlen használható alkalmatossága volt. Az üdülő összesen két házból állt. Egyikben mi laktunk, a gondnok, és az ebédlő is abban a házban volt. A meglehetősen kiterjedt, teraszosan kiképzett szőlővel, málnabokrokkal, alacsony kőfalakkal tarkított kert másik szélén állt a rendezett külsejű, többablakos, földszintes ház, ahová Hitleréket szállásorolták el. Frissen mázolt és állandóan csukott zsalugáterei mutatták, hogy az épület céljának megfelel. Úgy tűnt, az a félreeső hely, ahol ültem, kizárólag alacsonyabb rendű vendégek használatára szolgál, tehát teljes biztonságban hosszan elidőztem ott, s átadtam magam zaklatott fantáziám csapongásának, melyet megújuló hasgörcsök kísértek. Befejezve dolgomat, elbambulva léptem ki, talán még ruhám sem volt teljesen rendben – s ki mást látok magam előtt, mint a türelmetlen Hitlert. Majdhogy elsodort, úgy ugrott be a kiürült bódéba, – az volt a legkínzóbb gondolatom és még mai napig is – abba a szagba, amit magam után hagytam. Ezek után alapos okkal utálhat – állapítottam meg iszonyodva –, elvesztettem az ártatlanságot és az ártatlanság kétes fölényét is, és bármi borzasztó történjék velem ezek után, az említett szag „emberileg indokolt" következményének kell tekintenem. Jobban szégyelltem magam annál, mint hogy képes lettem volna sírni vagy a nagynénémnek panaszkodni, teljesen elveszettnek éreztem magam. Úgy szaladtam vissza a házba, mintha egy időzített pokolgépet hagytam volna a bódéban, ami nem tudni pontosan mikor, de nemsokára és mindent elsöprő erővel fel fog robbanni.

Nem sejtettem, hogy egy birodalmi vezér nagyvonalúsága túltehet egy érzékeny lelkű gyerek félelmein, rövidesen megütközéssel tapasztaltam, hogy helyzetemen a szégyenletes esemény semmit sem rontott, sőt bizonyos értelemben inkább javított. Nagy megnyugvással tapasztaltam, hogy a Führer viselkedése minden tekintetben változatlan, azonban jeges közönye számomra elkerülhetetlenül a cinkosság színezetét öltötte; valami, amiről csak ketten tudunk, de ennek semmi jelét nem adjuk. Rögtön nem találtam az életet olyan vészterhesnek, sokkal könnyebben mozogtam, kifejezetten jókedvű lettem.

LACKÓ MIKLÓS

FÜLEP LAJOS LEVELEI TOLNAY KÁROLYHOZ

Fülep Lajos, akit a Jelenkor olvasóinak nem kell bemutatni, 1918-tól haláláig bensőséges szellemi barátja volt Tolnay Károlynak (Charles de Tolnaynak), a neves, majd világhírre szert tett magyar származású és a magyar kultúrával élete végéig kapcsolatot tartó művészettörténésznek. Tolnay (szül. 1899-ben) Fülep tanítványa volt a Vas-utcai felső kereskedelmi iskolában, már diákként részt vett a Balázs Béla–Lukács György által szervezett filozófiai műhely, a „Vasárnap-kör" vita-ülésein. Fülep indította el őt művészettörténész-pályáján is. Tolnay Bécsben, Berlinben, Frankfurtban tanult, korai munkásságára – Fülep mellett – a bécsi új művészettörténeti iskola, mindenekelőtt Max Dvorák hatása volt erőteljes. Később Tolnay a szellemtörténeti alapokon nyugvó stíluskutatást az E. Panofsky által képviselt ún. ikonológiai irányzattal egyesítette. 1929-ben a hamburgi egyetemen E. Panofskynál habilitált. 1933-ban a nácizmus elől Párizsba települt át, s itt élt és dolgozott közel 6 évig. 1939–1964 között az Egyesült Államokban dolgozott, a Princeton-i és a Columbia-egyetemen. 1964-ben visszatelepült Európába, s 1965-től 1981-ben bekövetkezett haláláig a firenzei Michelangelo-múzeum, a Casa Buonarroti igazgatója. Munkássága elsősorban a Michelangelo-kutatásban, valamint H. Bosch, P. Breughel és a németalföldi festészet elemzésében volt kiemelkedő.

Tolnay Károly Fülep Lajon talán legintenzívebb levelezőpartnere volt. A 20-as években gyakrabban, a 30-as években csak kétszer látogatott Magyarországra, elsősorban azért, hogy Füleppel személyesen is találkozzék. Személyes találkozásukra aztán már csak egyszer került sor: 1970-ben, egy budapesti szakmai kongresszuson.

A Fülep–Tolnay levelezés nemcsak a művészettörténész-szakköröket érdekelheti: figyelemre méltó általános kultúrtörténeti szempontból is.

*

A levelezés egyik ágát. Tolnaynak Fülephez írt leveleit az MTA Könyvtár Kéziratára őrzi, együtt az egész terjedelmes Fülep-hagyatékkal.

Jelen közleményre azért kerülhetett sor, mert Bak János kollégám, kanadai egyetemi tanár, kérésemre a firenzei Casa Buonarroti-ban őrzött Tolnay-hagyatékból Fülep Lajos Tolnayhoz írt leveleiről másolatot készített, s a levélmásolatokat rendelkezésemre bocsátotta.

Az alábbiakban bő válogatást adunk Fülep Lajos leveleiből. A leveleket – egy kivételével – nem „cenzúráztuk". Néhány hosszú levélből elhagytuk az érdektelen részeket; az ilyen kihagyásokat így jeleztük: (. . .) Mivel Fülep írása sokszor igen nehezen olvasható, s több levonat sem sikerült megfelelően, néhány helyen egy-egy szót nem tudtunk megfejteni. Az ilyen kihagyásokat így jeleztük: (. . .) Végül: csak a legszükségesebb rövid jegyzetekre szorítkoztunk.

Baja, 1922. XII. 27.

Kedves Barátom! Végre életjel Magától! Mennyit nyomoztam már, de hiába – majd elmondom, ha itt lesz. Lejövetelét illetőleg csak annyit: a legnagyobb örömet szerzi vele mindkettőnknek, hisz már oly régóta várjuk. (Csak aztán most is az ne történjék, mint másfél éve, hogy későn kapja értesítésemet; de én a Magáét csak tegnap kaptam s így nem küldhettem előbb választ.) Ha esetleg jár még a *hajó*, kellemesebb és *hosszabb* rajta az utazás lefelé. Ajánlom figyelmébe. Csak kérem, értesítsen idején jöttéről, hogy várhassam. Elszállásolásáról majd gondoskodunk. Szóval: jöjjön, amint jöhet, vagy amikor akar s minél hosszabb időre.

Szeretettel

Fülep Lajos

Baja, 1923. III. 22.

Kedves Károly, hát bizony jó soká adott életjelt magáról, már el nem tudtam képzelni, mi történt – elég baj, hogy nyavalyáskodott s az volt az ok.

Én se voltam jól eddig: ami még soha sem történt velem életemben, a tüdőm fájt (s még fáj is) már vagy két hónap óta. Úgy látszik, a sok szobalevegőtől, kevés alvástól, egyáltalán legyöngüléstől, valami jobb oldali tüdőcsúcshurut féle ütött belém. Most hogy megjött végre a jó idő, azzal próbálom kireparálni, hogy egész napokat elsétálok. (Látja, nem hiába mondom én mindig magának, hogy az embernek nem szabad túlságba mennie, mert aztán mégis csak fizetnie kell a kierőszakolt többletért.)

A romantikáról szóló könyveket kár volt olyan sebbel-lobbal visszaküldeni, igazán ráértek volna még a nyárig s akár azután is.

Köszönöm, hogy szólt Gyurinak a Tausend u. e. Nacht miatt – eddig ugyan még nem jött meg, a „Theorie des Romans"-ról mostanában szándékozom írni a Nyugatba (mivel fölkértek rá), de előbb újra el kell olvasnom, mert már rég olvastam.[1]

Hogy a Cervantest elküldje-e most vagy ne: teljesen arra bízom, ahogy magának kényelmesebb. Szükségem nincs rá momentán.

Hanem azt a jegyzéket, amit én adtam magának esetleg beszerzendő könyvekről, kérem, küldje vissza, mert már nem emlékszem, miket is írtam föl, azóta pedig egyet-mást már megrendeltem s köztük esetleg olyat is, amit magának fölírtam: kétszer pedig kár volna megvenni valamit. Majd átnézem a listát s ami nem kell, törlöm és visszaküldöm.

Dantéről való véleménye kialakulására nagyon kíváncsi vagyok, különösen, hogy találkozik-e az enyémmel.

Feleségem a maga elmenetele után rosszabbul volt, meg is akarták operálni – de aztán megint jobban lett s az operáció elmaradt. Most abban bízunk, hogy talán nem is lesz rá többet szükség.

Mikor indul útra? Vagy még most is van akadály? Ne hagyjon egészen hírek nélkül.

Mindketten szeretettel üdvözöljük, édes apjának kérem adja át tiszteletemet

Fülep Lajos

Zengővárkony, 1933. VIII. 23.

Kedves Carlo, nagyon nyugtalanul és türelmetlenül vártam hírt Magától, mert mindig attól tartottam, meg fogja tenni – amit meg is tett.[2] Okait nem magyarázza s ezt jól teszi – úgy is tudom és értem őket. Mégis marhaság, amit csinált, mert mi a fene köze van Magának a politikához s ahhoz, hogy az egyetem „politizált"-e vagy nem. Magának azt se kéne tudni, hogy világ van a világon, hanem csinálni a Maga dolgát. Minden egyetem mindig „politizált" valamilyen irányban, csak egyszer jobban

érzik, mint máskor – ha meg akarja várni a Magának megfelelő politikai irányt, akkor várhat pár ezer évig, föltéve, hogy a kínaiak nem intézkednek előbb. Szeretném tudni, mik a tervei s kilátásai. Mert hogy Paris kedvesebb, mint Hamburg, elhiszem, de művészettörténetet mégis csak Németországban csinálnak – s ha terhesek voltak az előadásai, könnyíthetett volna rajtuk – a mostani őrültség pedig csak el fog múlni egyszer, még se lehet, hogy 65 millió permanens dühöngésben leledzen. Magának pedig, hiába, katedrára van szüksége. Anyagi viszonyait nem ismerem, lehet, hogy anélkül is meg tud élni s dolgozhat – de azért a katedra mégis csak jó, mert hozzá köti valamihez és koncentrálja. Szerintem pedig csak a német katedra az igazi katedra. De hát ezen most már hiába elmélkedni. Legalább másutt vethetné meg valahol a lábát. S bár a Michelangelót kiadhatná már. Talán emlékszik rá, évekkel ezelőtt is azt mondtam, angolul kellene kiadni – ott még van ilyesmire pénz s akad kiadó is. Talán Mannheim,[3] ha most már Londonban van, tehetne ott ez irányban. Szerintem ez volna most a legfontosabb: hogy a könyv megjelenjen.

Magamról, sajnos, nem sok jót mondhatok. Mindkét lábamban levő ínhüvelygyulladással kínlódom már 2 éve, mindennapos lázzal. Februárban kivették a mandulám, bennük gyanítva a fertőzés forrásait – de eddig még nem érkezett meg a várt eredmény. Minden munkám szana-széjjel, össze-vissza, töredékben. Alig kezdek el valamit, már abba kell hagyni. De nem bánom, csak Magát lássam dolgozni és haladni. – A lenyomatokat köszönöm, nagyon örültem nekik. Majd beszélünk róluk, ha itt lesz. Karácsonyra tehát várom! Ha van valami híre, írjon! Feleségem e hó végéig Debrecenben van.

Rinát[4] üdvözlöm

Magát szeretettel ölelem

Fülep Lajos

Zengővárkony, 1934. I. 19.

Kedves Carlo, igen örültem októberi levelének, mert látom belőle, hogy dolgozik s igyekszik pozíciót teremteni Magának. Amit a német egyetemekről ír, abban persze teljesen igaza van – de hátha ki lehetett volna várni valahogy, amíg a szennyáradat lefolyik, ami előbb-utóbb csak meg fog történni. Visszamennie azonban akkor már aligha lehet.

Örömmel mennék Párizsba, főleg azért is, hogy Magával együtt lehessek. De olyan álom ez, amilyet legfeljebb éjjel, s ágyban álmodhatok. Megélni is alig tudok, honnan vegyem az útiköltséget? Ha az idén megkaptam volna a Baumgartent,[5] mentem volna biztosan – kardoskodtak is mellettem a testületben néhányan, de hiába, ebben Babits és Basch szuverénül dönt s engem kihagytak. S ezzel elesett Paris is.

Egészségi állapotom változatlanul rossz, mindennapos láz – már el se tudom képzelni, hogy valaha egészséges is leszek s hogy milyen is az. Legjobb szeretnék már fejjel a falnak menni.

Ha publikál valamit, küldje el. Úgy hallom, Noémiről is jelenik meg könyve magyarul.[6] Nagyon jól tette, hogy írt róla. Talán hasznára lesz. Úgy hallom, Pesten él, s igen nehezen.

Mi van a Michelangelo-könyvvel? Ezt kellene már kiadni. Mindig azt gondolom, hogy Angliában nyélbe lehetne ütni. Ott van még pénz mindenre.

Rinát arra kérem, ne haragudjon, hogy még mindig nem írtam neki külön – élőszóval szeretnék neki válaszolni, abban bízom, hogy ha Párisban nem, hát Várkonyban találkozhatunk az idén. Az az érzésem, hogy Maguk el fognak jönni – s nagyon várom is.

Feleségemmel együtt mindkettőjüket várva

Szeretettel öleli

Fülep Lajos

P. s. Levelére hiába írja „küldöm fizetve", s tesz rá több bélyeget – kidobott pénz.

Zengővárkony, 1934. X. 18.

Kedves Carlo, a Válasz és a Tanú tudakolt száma még nem jelent meg. Magam se tudom, mi van velük. Csak annyit tudok, hogy én még nem írtam meg, amit kellett volna a Válasznak, komisz állapotom miatt. Az elmúlt hetekben jóformán naponta jártam Pécsre a klinikára, ami igen fárasztó s időrabló volt – eredmény, sajnos, még mindig nincs. Ez a nyavalya annyira őrült, hogy azt hiszem, legjobb volna vele egy manicomiába vonulni. A lapok késésének az is oka lehet, hogy Németh László most nagyon el van foglalva; amellett, hogy iskola-orvos, nyár óta a rádióhoz is szerződött s ez, úgy mondja, igen sok dolgot ad neki. Persze, nem azért tette, hogy sok pénzt keressen saját magának – amit ott keres, a lapra akarja költeni, jó könyvkiadást is akar csinálni. Pedig 3 gyereke van, a nyáron született neki a harmadik (illetőleg a negyedik, de az első meghalt) s igen szerényen él; nagyszerű fiú ez, csak a munkájának s családjának él, önzetlen az önfeláldozásig, abszolút tiszta és becsületes. Nagyon örülnék, ha Maguk egyszer összekerülnének, azt hiszem, összepászolnak. Különben azt hiszem, egyidősek is.

Hát bizony Párisba kijutnom nem sikerült, s most már nincs is hozzá remény. Bár nem is igen volt, megpróbáltam Nagy József[7] unszolására, hogy a minisztériumtól utazási segélyt kértem – az egyetem nagyon pártolta, de hát egy ilyen megbélyegzett destruktívnak hogy is adnának? Borzasztóan sajnálom, nagyon kívántam Magával lenni. De az én koromban és viszonyaim közt meg kell tanulni a lemondás keserves tudományát.

Írja, hogy mennyire egyedül van, nexusok nélkül a franciák közt. Ebben, Carlo, Maga is hibás. *Meg kell keresni* és megragadni a kapcsolatokat, más út nincs, de persze ehhez Maga nem ért. A Maga helyén más már a francia akadémia tagja volna. Megírta nekem Louis Berger barátom címét (rue St. Placide 49.), kérem, keresse meg őt, ha ráér, s adja át neki üdvözletemet és címemet. Ő nagyon jó barátja *Ralph Andry-Farcy*-nak (s földije), aki a grenoblei képtár igazgatója (nekem ő jó barátom volt 30 évvel ezelőtt), igen jó összeköttetésű ember művész körökben (nem tudósok közt – de az nem baj, minden út Rómába vezethet), jó fiú s hasznát veheti.

Cikket a Válasznak bármiről írhat, csak írjon – s ne csak egyszer, hanem minél gyakrabban. Jó lesz most az is, amit említ, a modern francia festészeti irányok. De mondom, akármi.[8]

A levonatokat megkaptam, köszönöm, nagy öröm és vigasztalás nekem.

A 3 kötetes könyv, melynek címét nem tudta kibetűzni: *Jaroslav Hasek: Infanterist Svejk.* Katona Fedor fordítása. *I. Kötet, Editions Monde kiadása, Paris, 1930.* II. k. Germinal kiadása 1931. Tipográfia Urania, Cluj-Kolozsvár; III. k. Germinal kiadása, Paris 1932. – Megvan franciául és németül is (sőt minden nyelven), de én a *magyar fordítását* szeretném, Parisban meg lehet kapni. Csak az a kérdés, hogy tudja hozzám eljuttatni? T. i. ki van tiltva s ha a határon a csomagot föl találják bontani, elkobozzák. Legjobb volna, ha valaki ismerőse hazajövet magával hozná. És Maga nem ismeri ezt a könyvet? A világ legremekebb könyve – olvassa el okvetlen, de feküdjön le hozzá és bástyázza körül magát, hogy le ne guruljon.

Ceterum censeo: a Michelangelóra nem is lesz másutt kiadó, mint Angliában. Oda kell megtalálnia az utat – s azt is lehet Parisból. Nem hallott *Vályi Félixről?*[9] nem tudja, hol van? (utoljára Ceylonból írt nekem Kínába menet). Ő egy-kettőre el tudna intézni Magának mindent Parisban is, Londonban is. A világon mindenkit ismer. Ha netán Parisban van, az ottani magyarok meg tudják mondani. De majd én is érdeklődöm.

Ha már nem tudok elmenni Parisba, küldök magam helyett egy kis képet, legalább az legyen ott.

Mindkettőjüket szeretettel öleli

Fülep Lajos

Zengővárkony, 1934. XI. 13.

Kedves Carlo, hát bizony én is nagyon örültem, hogy írt, bár egy régebbi, előző levele alapján többet reméltem, azt, hogy az idén el is fognak jönni hozzánk. De hát ez olyan költséges dolog, hogy most azt hiszem, Magának se nagyon telik rá. Nagyon vágyódom Magukhoz, de alighanem reménytelenül; a tavasszal ugyan, biztatásra, kértem a minisztériumtól útisegélyt, persze, úgy lett, amint gondoltam, nem adtak, azzal az indokolással, hogy elfogyott a pénzük; azt mondták, talán majd ősszel. De nem hiszem – megbélyegzett ember vagyok a szemükben, lehetetlen, hogy nekem adjanak. Ha mégis valami csoda történnék – kimegyek pár hétre, föltéve, hogy az egészségem engedi. Mert az bizony nagyon rossz, még mindig. Három éve minden nap lázam van, s nem tudtak eddig segíteni rajta. Igaz, hogy valami alaposabb kúrálásra pénzem se volt.

Örülök, hogy a *Válasz* tetszett. *Nem volna hajlandó írni bele? Valami mai témáról.* Nagyon szeretném.

A Ferenczy-könyvet megkaptam, kedves Magától, hogy ránk is sort kerített benne. Könyve nagyon szép.

Annak is örülök, hogy a Boschból könyv lesz. De a Michelangelo! Azt látnám már könyv alakban! Most is azt mondom, hogy Anglia felé kellene orientálódnia. Bár a franciáknál is lehet utat törni az idegennek, csak a nyitját kell megtalálni. A kezdet nehéz, ha egyszer befogadták, magukhoz számítják, könnyen megy minden. Jó összeköttetések kellenének.

Hasek Svejkjéből 3 kötet megjelent magyarul, úgy hallom, Párizsban lehet kapni. Kérem, érdeklődje meg, de ne küldje el, mert kitiltott könyv, a határon ezek még elkobozzák. Ha kapható, majd kell módot találni a becsempészésre.

Nekem egy igen jó barátom, *Louis Berger*, patikus volt s költő, dolgozott ott a Maguk szomszédságában (régen, még a háború előtt), a Pharmacie des Sts. Péres-ben, 12, rue des Sts Péres. Szeretném tudni, él-e még s ha igen, hogy van, mi van vele. Talán abban a patikában – ha még megvan, – tudják. Nem kérdezné meg egyszer alkalmilag?

Nyáron is Parisban lesznek?

Szeretettel öleli mindkettőjüket
öreg barátja
Fülep Lajos

Zengővárkony, 1935. V. 11.

Kedves Carlo, mire febr. 28-án kelt levele ideért, megkezdték rajtam (márc. 1-én) a szörnyű tortúrát, hetenként 2 kén-injekciót nyomtak belém, melytől minden esetben 40°-on felüli lázam támadt, valamennyi járulékaival – így hát levélírásra, de egyáltalán semmire, még gondolni se lehetett. A pokolnak ez az első felvonása most befejeződött, még az idén következik kettő vagy három, ha – kibírom ... Hogy az elsőnek lesz-e valami eredménye, még eztán válik el.

A levelében levő híreknek mind nagyon örülök. Ha csakugyan Pestre jön, (aminek értelmét nem nagyon értem), természetesen okvetlen el kell jönniök Várkonyba, és pedig nem 1–2 napra, hanem minél hosszabb időre; Magának is többet fog érni ez a hegyi levegő és gyönyörű vidék, mint az az undok Pest, nekem pedig, rabnak és betegnek igen sokat fog jelenteni a Maga ittléte s a Magával való beszélgetés. A pestiekkel hamar végezhet, mással, mint Németh Lászlóval nem igen érdemes ott találkoznia (Gulyás P. Debrecenben lakik). A Válaszról magam sem tudok semmit, számait nem láttam, azt gondolom, megdöglött. De nem is lehetett másképp. Németh László igen tehetséges és tisztességes fiú, de nem alkalmas ilyen akcióra, túlságosan hangulat ember, aki ma így, holnap úgy. Pesti útja előtt időben írjon, majd elintézem találkozásukat, t. i. nyáron ők nem szoktak Pesten lakni, hanem Gödön.

Nagyon örülök új könyveiről szóló hírének is. Hol fognak megjelenni? És a Michelangelo? Ezt különösen nagyon várom, sokat remélek tőle Magára nézve. [...]
Egészség? Munkakedv? Az utóbbi is volna, nagyon is, de mit lehet az előbbi nélkül tenni? Kínlódom.

Szeretettel öleli mindkettőjüket
Fülep Lajos

Harkány, 1935. VIII. 9.

Kedves Carlo, azt hittem, hogy Svejk megérkezése óta már írtam Magának és megköszöntem – ez az állandó láz oly feledékennyé tesz. Ha tehát eddig nem köszöntem meg, most köszönöm. Örülök, hogy hírt hallottam magukról. Én most júl. óta Harkányfürdőn vagyok, ahol kénes fürdőkkel kúrálgatnak, hogy milyen eredménnyel, majd eztán dől el. A hónap végéig itt leszek. – Tehát Maguk az én hazámban vannak, Liguriában! Jó rá gondolni még ilyen messziről is. Onnan hova mennek? vissza Párizsba?
Mindkettőjüket szeretettel öleli

F. L.

Zengővárkony, 1936. IV. 16.

Kedves Carlo, megkaptam s nagyon köszönöm a Sistináról szóló értekezését. Gondolhatja, milyen érdeklődéssel olvastam vitáink után – nos hát, minden aggodalmamat eloszlatta, azt hiszem, tökéletesen igaza van, fölfogása valóságos fölfedezés, épp oly kitűnő és zseniális, mint a Breughelé s ha más világot élnénk, nagy esemény is volna. A Michelangelo-interpretátio történetében ezzel, azt hiszem, új korszak kezdődik. Nekem csak egy óhajom van: hogy könyvében részletesebben dolgozza ki a képek részletesebb analízisével, azokra való tekintettel, akik nehezen meggyőzhetők. – Nyárra van-e valami tervük? Nem jönnek errefelé? Mindkettőjüket öleli

F. Lajos.

Pécsvárad, 1937. IV. 16.

Kedves Carlo, a pécsi professzorok „Pannonia" c. folyóiratának szerkesztője[10] az én közvetítésemmel a lap számára valamilyen tanulmányt kér Magától, *idegen nyelven*, és képmellékleteket is szívesen ad. Ha tehát készen van valamilyen értekezése v. valami nagyobb munkából kiszakítható részlet, akármilyen nyelven (francia, német, angol, olasz), kérem, küldje el nekem, s ha olyan a tanulmány, melyhez néhány kép is kellene, a fotókat is. Én majd továbbítom s gondoskodom a korrektúráról is. Úgy tudom, a Pannonia fizet is valamit – Parisba átutalni ugyan aligha lehet, de felhasználhatja, ha „haza" jön, mert hát remélem, hogy megjön, ill. megjönnek az idén hosszabb időre *hozzánk*. Ha aztán a cikket küldi, írjon pár sort magáról, hogy van s mit dolgozik, s hogy mikorra tervezi jövetelét.
Szeretettel öleli mindkettőjüket

F. L.

Pécsvárad, 1937. V. 9.

Kedves Carlo, nem várta meg válaszom IV. 23-i lapjára, melyben kérdezte, lehetne-e cikket egyszerre a Pannoniában és a Magy. Műv.-ben[11] közölni, hanem elküldte a cikket. Nagyobb baj ennél, hogy V. 3-i levelében se reflektál azon értesítésemre

(tán nem kapta meg?), hogy a Pan. szerkesztője (t. i. az, aki a cikket kérte – mert azóta megtudtam, hogy hárman vannak, s Kerényi az egyik) nem akarja a Magy. Műv.-el egy időben közölni, hanem ő most közölné s a Magy. Műv. közölje majd ősszel. Ezt én nem tartom jónak, s megírtam Magának, hogy eszerint ne törődjön a Pan.-val, hanem *közölje a cikket most a Magy. Műv.-ben.* Kérdem tehát, mit csináljak a cikkel? Küldjem el Artingernek?[12] *Vagy Maga küldött neki másik példányt?* Kérem, írja meg ezt nekem mielőbb, mert nyugtalan vagyok, nem szeretném, ha a cikk onnan is lemaradna. Közben eszembe jutott valami: nem lehetne franciául egyidejűleg a Nouvelle Revue de Hongrie-ban közölni? Én azt hiszem, azok örülnének neki – s mindenképpen kár is volna, ha a cikk nem jelenne meg franciául. A N. R. de H-val nekem nincs semmi nexusom – talán Kerényi el tudná intézni az ügyet, *írjon neki!*

A cikkbe egyébként itt-ott bele tudnék kötni, nem lévén nagy híve a népek tipologizálásának. Pd. (...) a magyar jellemzője „l'amour de la plénitude" stb. – s ezzel szemben a magyarság contenu spirituelját kifejező harmadik étape: Egry, Bernáth! – Egy kis felületesség: p. 16: Szőnyi: presque elastique; p. 18: véritable maitre classique (l'un ou l'autre!) – *A magyar színesség:* a legigazibb magyar vidékeken, pd. Ormánság, *Ladányadkán!* – uralkodik a fehér és fekete. Színes, sőt tarka a szláv, pd. a sokác – *a magyar mindig diszkrét.* – És sajnálom, hogy Csontváry kimaradt.

De mindez, persze, nem baj, csak közölje a cikket mielőbb! A Keszthelyi ügyet[13] nem értem – Kerényi azt mondta nekem, hogy hívták Magát, de Maga azt mondta, a Kongresszus miatt[14] nem jöhet.

A meghívást köszönöm – revederemo!! Öleli

Fülep

Zengővárkony, 1937. VI. 22.

Kedves Carlo, tegnap megkaptam a Bosch-t,[15] nagyon köszönöm különösen, hogy ezt az elsőnek számító könyvét nekem dedikálta. – Egyelőre, mivel természetesen még nem olvastam, s inkább csak a könyv megérkezését akarom közölni, mindenesetre ennyit: kiállítása igazán remek, a reprodukciók kitűnőek; nem gondoltam, hogy azok a savóvérű svájciak ilyet tudnak.

Ha ráér, adjon egy sorban hírt, hogy cikke kefelevonatát megkapta, idején visszaküldte-e, és hány különlenyomatot óhajt.

Szeretettel öleli

Fülep Lajos

Zengővárkony, 1937. VII. 14.

Kedves Carlo, tegnap valamiért Pécsett s az egyetemen jártam, ott láttam a Pannóniát, benne a cikkét s elhűlve és felháborodva láttam a rettenetes marhaságot, amit csináltak Bernáth és Derkovits önarcképének összekeverésével. Én, mikor a kefelevonatot visszaküldtem a nyomdának, azt is írtam nekik, hogy a cliché levonatokat küldjék el nekem – nem tették, így lett ez a szörnyűség. Hiába, így jár, aki ilyenekkel kezd. Annak idején, mikor H. N. J.-vel[16] megállapodtam, hogy 5, ha az Ars hungarica-tól cliché-ket kap, 8 reprodukciót közölhet, kiválasztottam és megjelöltem a Maga fotóin azokat, sőt azonfelül jónéhányat, amiket a cikk szempontjából fontosabbnak tartottam – s kiderült, hogy nem is mind azt közölték, hogy H. N. J. Artingerrel miképp csinálta a válogatást, nem tudom, még nem beszélhettem vele; ajánlottam neki, hogy legalább egy Ferenczy N.-t[17] is közöljön, ebből se lett semmi. Ezek a hülyék a legegyszerűbb mondatokat se értik meg, de meg se hallgatják, csak handabandáznak a saját buta fejük szerint. Hát most aztán nincs más mit csinálni, mint a Magának megküldött 50 példányban – mert tegnap azt is mondták nekem, hogy annyit már elküldtek Magának – tollal kijavítani a hibákat. Rina bizonyára szívesen meg fogja tenni. [...]

Közben a *Boscht* persze elolvastam. Azt kívánja tőlem, hogy részletesebben írjam meg véleményem – szívesen írnám is akár 100 íven, de nem érzem magam illetékesnek, nem ismerem eléggé Boscht; igazában a Maga könyvéből ismertem meg, bár nagyon valószínű, hogy ha több képét ismerném, akkor is a Maga könyvéből ismerném meg igazán, annyira új és alapvető, amit Maga mond. Ezért hát inkább csak benyomásról beszélhetek, s azt, hogy ez a könyve hasonló jelentőségű reveláció, mint a Breughel[18] – s megint azt mondom, amit akkor, hogy ha nem élnénk olyan marha világban, mint a mai, világszenzáció lenne ez a könyv; mert világra szóló dolog, mikor ilyen művészeket kap a világ; mert vannak, akik csak a Maga könyvei óta *vannak* igazában. Bámultam azonban mindazt, amit a reprodukciók alapján is megtalálhattam analíziseiben – hihetetlenül fején találta a szöget s amit külön végtelenül szeretek, hogy mint előző könyvében is, oly rendkívül röviden, pár szóval tudja megmondani a leglényegesebbeket; sehol egy felesleges szó, de ami kell, az aztán ott van. Hát Carlo, én nem tudok mást mondani, mint hogy remek dolog, amit csinált. Szeretném megölelni érte.

Ha ráér és alkalmilag hírt ad Magáról, nagy örömet szerez mindkettőjüket ölelő öreg barátjának

Fülep Lajosnak

Zengővárkony, 1938. XII. 28.

Kedves Carlo, nagyon köszönöm a jó kívánságot s a könyvet.[19] A jó kívánságot mindkettőnk nevében viszonozom, a könyvet, amikor lesz mivel. (Egyelőre még készül – s ha soká is, tán nem baj, az a fő, hogy egyszer mégis meg legyen.)

A könyvet még persze nem olvashattam el, hisz még csak most jött, de már ezekben a napokban sort kerítek rá, egyelőre csak annyit mondhatok, hogy amit látok, nagyon szép. Bizonyára a szövege is az – s így újra csak arra gondolhatok, hogy az *ilyenre* nem hogy jobb, de mindig rosszabb idők következnek.

Nagy aggodalommal gondolok Magukra. Úgy látom, az a bitang Mussolini minden áron háborút akar a franciákkal – ki tudja, mire ez a levelem odaér, nem indította-e már meg; s ha nem, előbb-utóbb megindítja. Nagyon sok okát látom, hogy mért kell neki a háború, amely, szerintem, aligha kerülhető el. S akkor mi lesz Magukkal? Vagy internálják, vagy besorozzák. Hova lehet már mennünk a világon, hogy békében élhessünk?

Azt kívánja, hogy az itthon történtekről írjak hosszan – jobb erről nem is beszélni. Más, mint disznóság nem történik. Húsz év vajúdásának eredménye a zsidótörvény: földreform, telepítés terén semmi! S a zsidótörvény is csak arra való, hogy minél előbb németek kezére kerüljön az ország.

Gyakran gondolok apjára. Ha megint ír egyszer, szeretném, ha hírt adna róla. Hol van ő most? Az Anschluss nem érte Bécsben? S ha igen, a vagyonát meg tudta menteni?

Nem tudni, mi lesz nálunk, de ha onnan kiűzik, itt, ha élünk, mindig tárt karok fogadják.

Mindkettejüket mindketten szívből üdvözöljük, s szeretettel öleli

Fülep Lajos

Zengővárkony, 1940. IX. 2.

Kedves Carlo, egyhónapi utazás után megkaptam a Michelangelo-különnyomatot, nagyon köszönöm, nagyon örülök neki, csak azt sajnálom, hogy pár sort is nem kaptam hogylétéről és az egész Michelangelo sorsáról – megjelenik-e mostanában? Az idő nagyon alkalmatlan rá, de legalább túl volna rajta – és mi is hozzájutnánk végre az egészhez a felcsigázó részletek után. Én se tétlenkedem, most csinálom a végleges szövegezését egy cikknek indult, könyvvé dagadt munkának, melyben a nemzet szemléle-

tével kapcsolatban, azt hiszem, használható kultúra-filozófia bontakozik ki. Sajnos, a terjedelme miatt a megjelenése bizonytalanná vált, de mégis remélem, hogy sikerül nyélbe ütni.

Szeretettel

Fülep Lajos

Zengővárkony, 1940. XII. 13.

Kedves Carlo, a két Michelang. levonat megérkezett, s 3 nappal utána a X. 14-i lapja – megírom ezt azonnal, hogy tudjon róla, mert eszerint az előző lapomon kifejtett reklamálás tárgytalan. Úgy látszik, lehet, a levelek nem vesznek el. Itthon nincs semmi újság, csak az, hogy szétszóródtunk, elhelyezésével Kerényit nem látom;[20] Németh L. meg teljesen, s úgy látszik végképp, meghülyült. Nagyon örülök a munkáról szóló jó hírének,

Szeretettel öleli

Fülep Lajos.

Zengővárkony, 1946. V. 10.

Kedves Carlo, előző levelem óta megérkezett a csomag, s a 25 doll. Mindent nagyon köszönök, különösen a kedvességét és jószándékát, de régi szokásom szerint hadd dörmögjek egy kicsit: minek is küldte a pénzt? ha még dollárban lehetne megkapni, de nem lehet, hazai pénzben fizetik ki, azaz kap az ember egy csomó rossz papirost, amit semmire, még a legalpáribb célra se lehet használni. Ott viszont Maga a dollárt használhatta volna. Hát persze, nem képzeli, de nem is képzelheti el az itteni állapotokat. A 19-es és azutáni állapotokra gondol, – hát semmi hasonlóság. Gyökeres pusztulás, az épen maradt gyárak jó része leszerelve, elhurcolva etc. etc. Ma egy tojás 5 millió, holnap talán már 10, – és így megy minden, napról napra, sőt óráról órára. Nem lehet egy könyvet se rendelni Pestről, mert mire a rendelés oda, a könyv ideér, az ára meghússzorozódik. Így jártam nemrég: rendeltem néhány könyvet, áruk akkor kb. 25–30 mill. volt, mikor megjöttek, több volt 300 mill.-nál, mit tehettem, nem váltottam ki, visszaküldtem. De nem folytatom, úgyis hiába. Itt falun legalább az ennivaló s tüzelő megvan, de városban? Gondolja el, hogy pl. a szülészeti klinikákon az újszülöttek s az anyák egy csöpp tejet se kapnak; s a betegek csak akkor esznek, ha valakijük visz be nekik, de hát akiknek nincs miből? Lám, nem akartam folytatni, de az ember gondolata csak mindig visszazökken ide, a tömérdek nyomorúságba.

Mégis csak hagyom ezt, s áttérek a szellemiekre. Jellemző tünetként elmondom a magam dolgát: tavaly január óta vajúdik az 1940-ben szétszórt pécsi filoz-facultás újrafelállításának terve, s vele az én levegőre, katedrára, tanítási-nevelési lehetőséghez-jutásom is, a dolog ma bizonytalanabb, mint valaha volt, s talán nem lesz belőle semmi, mikor jan.-ban (az idén) nálam volt a közokt.min.,[21] úgy beszélt róla, mint hosszú késedelem után végre nagyon hamar elintézendő dologról, – ehelyett az történt, hogy a min. tanács két ízben is elutasította a fac. felállításának tervét. Én már csak egyet szeretnék: kijutni innen valahova! akárhova!

Közös barátaink-ismerőseink még tavaly megjöttek Moszkvából. *Lukácsot* meghívták a pesti egyetemen az esztétikai tanszékre, – tán nem kell mondanom, hogy inkább politikai okokból, mint L. tudományos érdemeinek elismerésekép. *Balázs*[22] „Fényszóró" c. színházi lapot szerkeszt. *Révai József* a kom.párt lapját szerkeszti, képviselő, pártvezér. *Káldor*,[23] úgy tudom, munkaszolgálatos volt, de élve megúszta, újságokba ír. Sokan elpusztultak. Úgy látszik *Kner Imre*[24] is, mert nincs róla semmi hír, felesége is elpusztult; fia, lánya megmaradt. Lukács egyébként két hete itt volt nálam. Mióta itthon van, egész sereg kisebb könyve, és értekezése jelent meg, nagyobbrészt moszkvai műveinek átplántálásai; minden a legorthodoxabb marxizmus. Vigasztalan megszűkítés és erőltetés, – az ő remek eszével és tehetségével!

Az egyetemeken egyébként minden a régi, a *Gerevichek* hatalmasok, művészeti ügyekben is. Az ifjúság is a régi, nagyobbrészt fasiszta. Könyv alig jelenik meg, megfizethetetlen, s papír sincs; jóformán csak a kom.párt kiadója tud publikálni. Külföldi könyvről persze szó se lehet.

Egyébként hol fel, hol le, momentán éppen tűrhetően, megvagyok. Tőlem telhetően dolgozom.

S most visszatérek a küldeményeire. [. . .]

Nagy szeretettel öleli öreg barátja, Rinának meleg üdvözlettel

Fülep Lajos

Zengővárkony, 1946. VII. 2.

Kedves Carlo, sitek megírni, hogy a csomag, ill. a 3 csomag (1 gift p.+Sistina[25]+ különnyomatok) megérkezett. Végtelenül köszönöm különösen a könyveket, bár éppen itt van mit panaszolnom is. A The Youth of M., és Hist. a Techn. of old etc.[26] hiányzásából természetesen csak arra következtethetek, hogy ezekből már nincs, vagyis megjelenésük idején nem gondolt rám. Hát ez bizony szomorú. Hovatovább Maga maradt már nekem az utolsó fix pont ebben a veszett világban. A gift-package-on nem keveset álmélkodtam. Ennyi szappan, ennyi pipere, by love! Maga valóságos Beau Brummelt[27] csinál belőlem. Elég lesz, míg élek. De ha nekem még annyi hajam volna! Persze, Maga is olyannak lát, mint látott legutóbb, ahogy én is Magát, pedig azóta eltelt vagy 10 év, – csak persze, az én koromban sokkal többet jelent, mint a Magáéban. A Magáé még az a kor, amikor még nincs változás, és nem is látszik. De ha arra gondolok, s még szinte tegnap volt – úgy látom, mint ami itt van előttem – a Maga váratlan megjelenése és rámvárakozása a Főv. Múz. előtt, mikor elmondta, milyen következménnyel járt Fer. József elparentálása,[28] – s erre gondolva, kezembe veszem a publicatioit s odateszem az előzők mellé, s nézem ezt az egyre növekvő gyönyörű életművet, melynek az igazi értékét ma még rajtam kívül, azt hiszem, nem tudja senki, – hát akkor egyet fordul velem a világ, valami káprázatnak érzem az egészet, o frate Lione, isarzicri che qui e in questo e perfetta letizia. A Sist. Chap. tipografiájában egyébként a reproductios részt nem tartom kifogástalannak (a szöveg betűje igen szép), valahogy egy árnyalatnyi élesség, a végső dash hiányzik a képekből. A clichék az oka, vagy a papiros?

A csomagokon való örömömet azonban megrontotta, hogy egy sornyi levelet se találtam bennük, pedig összekutattam minden zege-zugukat. Nem gondoltam, nem is óhajtom, hogy okosabbra használható idejét epistolák írásával töltse, de egy sor kézírás jól esett volna.

[. . .]

Nagy szeretettel öleli,
Rinát üdvözölve

Lodovico

Zengővárkony, 1946. VII. 11.

Kedves Carlo, nagyon örülök tegnapelőtt érkezett, jún. 15-én kelt levelének. (De nem tudom megérteni, air mailen miért tart ilyen soká a levél útja, mikor még a cenzúrázás se késlelteti). Kb. 10 napja írtam Magának, megköszönve a második csomagot, de mivel azt a levelet nem ajánlva küldtem, nem tudom, megérkezik-e. Ezt, nagyobb bizonyosság okáért, ajánlva küldöm, mulatságos a portója, ma tudakoltam meg a postán: 12 db. százezerbillio pengős, se másképen leírni, se kimondani nem tudom; azaz annyi, ha holnap reggelre nem változik meg, ami valószínű. Vonaton pd. nem lehet utazni, mert aki másnap akar visszautazni, már nem tudja megfizetni a százszorosára drágított jegyet; ki tud annyi pénzt vinni, hogy a közben történő drágítással

fölérjen? Előző levelemben írtam egyet-mást erről az őrült állapotról, már szép számmal vannak, akik megőrültek bele postahivatalokban, bankokban (a megőrülés nem metaforikusan értendő).

Nagyon örülök az innen küldendő könyvekre vonatkozó kívánságának, mert így legalább viszonozni tudom majd a Maga eddigi küldeményeit, sőt így most már nem restellem újra kérni, amiket eredetileg kértem, de amik a csomagból – most már értem, hogy miért – kimaradtak. Bőséges kollekciót küldök majd a Magát érdeklő írók műveiből, *amint lehet*, most t.i. még nem lehet, mert a posta Amerikába csak levelet és táviratot vesz fel, csomagot nem. (Nagyon-nagyon bosszantó más irányban is ez a kötöttség; már több félévenként írt Amsterdamból, majd Bruxellesből Kollár K.[29] egy nagy műv. folyóiratot akar indítani, meg a Hellast felújítani, közreműködésemet kéri, s nem tudok neki válaszolni, mert se Belgiumba, se Hollandiába nem vesznek fel levelet. Schweizba is csak május óta úgy, hogy Kerényinek is csak igen nagy késéssel tudtam válaszolni.) De majd megérdeklődöm az amerikai missziónál, talán azok hajlandók továbbítani. Még így is várni kell azonban legalább aug.-ig, akkor másik pénz lesz, s talán lehet rajta vásárolni, mert most nem lehet. Lehetetlenség Pestről egy könyvet is hozatni. A kereskedők a rendelésre nem is válaszolnak. Mert ha pd. utánvéttel küldik is, mire a pénzt megkapják, már ezred, vagy tízezredrészét éri a számla összegének. A kérdezett írókról egyébként majd könyveik megküldésekor írok részletesebben, most csak annyit, hogy Máraival csakugyan az történt, amit kezdetben megmondtam: hazajövetelének és itthonmaradásának áldozata lett, bestseller (a Zendülők remek indulása után idehaza csak hanyatlás következhetett); Gulyás pár éve meghalt, de míg élt, se volt kevésbbé költő, mint azóta, szegény; Illyés a régi úton megy tovább, Németh Laci ontotta a betűt, nekem végkép elviselhetetlen narcissizmussal, a fordulat óta keveset szerepel, fasisztaízű kótyagos fecsegései és antiszemitáskodása miatt sokat támadták, a baloldalon indexre tették, most valahol Hódmezővásárhelyen tanárkodik. Illyésék szeretnék megint kihúzni a levegőre. Beszélgettünk róla, mikor Illyés a közokt.min.-el májusban itt volt nálam.

[...]

Mindennél inkább várom azonban a könyveket. S Maga is írja meg, ha az említett könyvekről még valamit kíván, *mindent örömmel küldök*. Legközelebb majd részletesen írok Lukácsékról, mikor itt volt, elhozta publicatioit, sikerül átkínlódnom rajtuk, s most már teljes képet adhatok.

Szeretettel öleli, Rina fáradozását külön köszönve s őt szívből üdvözölve

Lodovico

Zengővárkony, 1946. XII. 13.

Kedves Carlo, megjött az a gift-package, melynek leendő küldését említi VIII. 2-i gloucesteri levelében. [...]

Hanem nagyon aggódom a *könyvek*, a Youth of Mo. s az Old M. Dr.[30] miatt! Levelében azt írja, hogy a gift packageval egyidőben küldi, s máig se jöttek meg! Hát elvesztek? Nagy baj volna, mert ha olyan ritkaságok, mint írja, tán pótolni se lehet. Pedig az első könyvcsomag milyen szépen, érintetlenül érkezett. Meg kellene a következőn reklamálnia, s mindent megtennie, hogy megkerüljenek. Bár most, egy pár hónapig, nem tudok a róla való írásra vállalkozni. Mert igaz, hogy Kollár kívánsága szerint csak a Sistina K.-ről kellene írnom – t.i. azt írtam neki, hogy a Maga egész tevékenységéről írnék, de ő egyszerre sokallta magyartól magyarról –, ahhoz is feltétlenül kellene azonban az első kötet; anélkül mégse lehet írni egy 2. kötetről, akármennyire külön témájú is. Ha akkor megjött volna, mikorra levele szerint esedékes volt, azonnal megírtam volna. Azonban szept.-ben Pesten voltam, egyszer beszéltem Lukáccsal, s ő megkért írjak egy cikket a könyveiről, amit meg is ígértem. A helyzet megértéséhez tudni kell, hogy L. mióta tavaly megjött, jóformán havonta publikál egy könyvet; amit 25 év alatt kint dolgozott és publikált, azt most itt egy év alatt közreadja, s még másokat is ír hozzá. Amit ír, a legorthodoxabb marxizmus. Tudása, esze

nagyszerű, kitűnő meglátásai vannak, de az egész együtt mégis désolant, a legsiralmasabb sacrifizio dello intelletto. Viszont visszhangja mégis elég nagy van, tanítványai etc. Jóhiszeműen megígérvén a cikket, hazajövet elkezdtem gondolkozni rajta, s persze, mint mindig, kiderült, hogy nem férek el cikkben. Egyszóval odajutottam, hogy minimum 15–20 íves könyvet kell írnom a „marxismus esztétikájáról" – ez lett a könnyelmű ígéretből. A tulajdonképpeni íráshoz csak most fogok, eddig a pozícióharcot kellett lépésről lépésre megvívnom azért, hogy mit hagyhatok ki, s mit kell okvetlenül belevenni; enélkül arra volnék ítélve, hogy 40–50 ívet írjak, amihez nincs kedvem. Mert igaz, hogy *nincs marxista esztétika*, de vannak, akik azt hiszik, hogy van; de annál is fontosabb megmutatni, mért nincs, mért nem lehet, és mért ne is legyen. Szóval a legvégső dolgokról muszáj beszélni, ezt akarom tenni, s azt hiszem, néhány csakugyan nagyon fontos dolgot fogok elmondani; nem mai keletűek, de még nem publikáltam őket. Addig tehát most már, amíg ezzel el nem készülök, semmi másra se vállalkozom, még egy recensio erejéig se. Ezért nagy kár, különösen sajnálom, hogy a második könyvküldemény nem jött meg idejében. Most már meg kell várni, míg ezen a pár hónapos szülésen túl leszek.

Az első könyvküldemény megérkezését s a köszönetet érte akkor mindjárt megírtam. Később se kapta meg?

Az építészeti cikket,[31] s amint csak lehet, meg fogja kapni, csak meg kell találnom a módját a kijuttatásnak. Magyar irodalmi produkció abban az időben, amit Maga pótolni kíván, nem sok van olyan, amit kiküldeni érdemes. Van azonban egy fiatal költőnk – tán nem kell mondanom, hogy tanítványom volt, – aki nagyon jelentékeny. Utolsó, nemrég megjelent kötete (Elysium) világviszonylatban is elsőrendű. Neve: *Weöres Sándor*. A könyv már itt várja a Magához küldést.

Meglepett, mikor szept.-ben, annyi év után, Pesten voltam, mennyire „ifjú szívekben élek". Képzelje el, egyetemi hallgatók deputációztak a kinevezésemért. Nem tudtam róla, a dékán mondta. S Pesten sereglettek hozzám. Nem megható? De csak a jó ég tudja, mikor költözhetem Pestre. Szeretettel ölelem, Rinának nagyon köszönöm fáradozását, s őt is szívből üdvözlöm.

F. Lajos Írjon!

„A jövő nemzedék"-et[32] egyszer megküldte, megvan. Szabó Ervin levelét szeretném.[33] Sose volt az, hogy négy évig nem látott Pesten. Hiszen gyakran találkoztunk.

JEGYZETEK

1. A levélben természetesen Lukács Györgyről van szó. A Theorie des Romansról Fülep nem írt a Nyugatba.

2. Tolnay Károly a náci hatalomátvétel után lemondott hamburgi egyetemi állásáról és Párizsba települt. Döntését részletesen megindokolta Fülephez írt leveleiben. – Fülep véleménye tükrözi a tudományos értelmiség jogos nagyrabecsülését a nácizmus előtti német tudomány iránt, valamint az antifasiszták között akkor elterjedt nézetet, hogy a hitlerizmus uralma nem lehet tartós.

3. Mannheim Károly 1933-ban Heidelbergből települt át Angliába.

4. Katherina, Tolnay Károly felesége.

5. Fülep 1930-ban kapott Baumgarten-díjat, később – Elek Artúr, Kárpáti Aurél, Ilyés Gyula támogatása ellenére – újabb díjat nem ítéltek neki.

6. Tolnay Károly: Ferenczy Noémi. Bpest, 1934.

7. Halasy Nagy Józsefről, a pécsi egyetem filozófiaprofesszoráról van szó, aki 1930-ban

kezdeményezője volt Fülep Lajos magántanárrá való kinevezésének.

8. Tolnay végül is nem publikált cikket a Válaszban.

9. Vály Félix „újságíró, diplomáciai ügynök, Andrássy bizalmasa. A forradalom idején Svájcban élt, ahol lapot adott ki. A forradalmak után nem tért haza". (Károlyi Mihály levelezése I. Szerk. Litván György. Bp. 1978. 788. l.) – Ehhez még hozzátehetjük, hogy levelező kapcsolatban állt Fülep Lajossal is; széles körű összeköttetéseit a kultúra szolgálatába is állította. Több könyvet írt Kis-Ázsiáról, Törökországról és az Iszlámról.

10. A Pannonia c. folyóirat szerkesztője akkor Halasy Nagy József volt, a szerkesztésben közreműködött Kerényi Károly és Prinz Gyula.

11. A Magyar Művészet c. Budapesten megjelenő folyóiratról van szó.

12. Ártinger Imre = Oltványi Imre (1893–1963), 1935–1938 között a Magyar Művészet szerkesztője. – Tolnay tanulmánya: La peinture hongroise contemporaine. Pannónia, 1937.

13. A pécsi egyetem Keszthelyen nyári egyetemet rendezett, erre hívta meg Kerényi Tolnay Károlyt.

14. A nemzetközi művészettörténész-kongresszusról van szó.

15. Charles de Tolnay: Hieronymus Bosch. Bâle 1937.

16. Halasy Nagy Józseffel.

17. Ferenczy Noémit.

18. Charles de Tolnay: Pierre Breughel l'Ancien. (1935.)

19. A van Eyck-fivérekről szóló Tolnay-könyvről van szó. (Bruxelles, 1938.)

20. A kolozsvári egyetem újra-felállításakor megszüntették a pécsi egyetem bölcsészkarát; a tanárokat részben Kolozsvárra, részben Szegedre helyezték. Szegedre került Kerényi Károly is.

21. Keresztury Dezső.

22. Balázs Béla.

23. Káldor György, közgazdász, újságíró, Tolnay Károly ifjúkori barátja.

24. Kner Imre (1890–1944) valóban koncentrációs táborban pusztult el.

25. Tolnay Károly nagy Michelangelo-sorozatának második kötete: The Sistine Ceiling. Princeton 1945.

26. Charles de Tolnay: The Youth of Michelangelo (Princeton, 1943), a Michelangelo-sorozat első kötete. – Charles de Tolnay: History and Technique of Old Master Drawings. New York, 1943.

27. Utalás George Brumell (1778–1840) híres angol dendire, aki fölvette „a divat királya" nevet; élettörténetét többen megírták.

28. Tolnay Károly mint középiskolás diák, egy iskolai dolgozatban király- és Habsburg-ellenes nézeteit fejtegette, s ezért kizárták az iskolából. Az ügyről Fülep Lajos a diákokat védő cikket írt, melyet végül is – egy esetleg még súlyosabb büntetéstől tartva – nem publikált; a cikk kéziratát („A jövő nemzedéke") Tolnaynak ajándékozta. (Ld. erről Fülep Lajos: A művészet forradalmától a nagy forradalomig. Bp., 1974. II. köt. 77–84., valamint 697–698. l.)

29. Kollár K. magyar származású tudományos és művészeti folyóirat-kiadó.

30. Ld. a 26. sz. jegyzetet.

31. Fülep Lajos: Célszerűség és művészet az építészetben. Építészet. 1944. 1. füzet.

32. Ld. a 28. sz. jegyzetet.

33. Szabó Ervin – Tolnay Károly érdekében – helytelenítette A jövő nemzedéke c. Fülep-cikk megjelentetését a Huszadik Században. Szabó Ervin Tolnaynál lévő levele feltehetően erre az ügyre vonatkozott.

LACKÓ MIKLÓS

FÜLEP LAJOS LEVELEI TOLNAY KÁROLYHOZ (II.)

(Budapest), 1948. I. 10.

Kedves Carlo, nagyon örültem, hogy végre levelet kaptam Magától, a jó kívánságokat szívből viszonzom, – de az örömem csak addig tartott, amíg levelének helyzetéről szóló részéig nem jutottam. Mivel *arra* gyors választ kér, minden mást félretéve sietek rá válaszolni.[34] Hogy milyen nagy dolog lenne rám nézve, ha Magával egy városban lehetnék, tán nem kell mondanom; tán újra élednék a már alig tűrt s napról napra nehezen prolongált élet súlya alatt is, de sokkal jobban szeretem Magát, hogy oly önző tudjak lenni, s ne mondjam ki mindjárt kereken: még a gondolatát is vesse ki a fejéből az idejövetelnek. Mire is jönne? *egy* existentialis lehetősége volna: a pesti műv.tört. tanszék, az pedig, mint tudja, be van töltve, Gerevich ül rajta s egyelőre híre sincs, hogy fel akar róla kelni, vagy fel akarják kelteni. S még ha ez a feltétel teljesülne is, olyan existentiat adna, ami a puszta léten túl minden mást lehetetlenít. Lakást kapni lehetetlen, megélni lehetetlen – gondolja meg: kb. 1200 for. lenne a havi fizetése, tehát kb. 70 dollár, hogy lehet ebből megélni? – egy mázsa szén 50 for, mire hazaviszi, felszállítják etc. benne van 70–80 f-ban, s egy télre kell minimum 20–25 q, ha kap! s így van minden. Hogy én mindezt tudva, mért jöttem mégis ide? hosszú volna megírni, majd élőszóval. De hát én collegiumban lakom, ahol pd. most hetekig semmilyen fűtés sincs, collegiumi, azaz rabkoszton élek etc. etc. – s hogy meddig fogom bírni, még nem tudom. S így aztán mi lesz, azt se.

Őrült világ, ahol Magának elhelyezkedési gondjai lehetnek. De ha Paris nem, tán Belgium? hisz ott jól ismerik Magát. Vagy Nagy-Britannia? ahol szintén kitűnő a reputációja. S innenünnen legalább könnyen mozoghatna.

Nekem már dec. eleje óta Rómában kellene lennem. De két hónapig tartott, míg az útlevelet kiadták, – éppen akkor meg az olaszok beszüntették a visum-adást. Ma telefonon azt mondta a követség, hogy valamit lehet csinálni. Ha sikerül, talán 8–10 nap múlva indulhatok; ha ott leszek, írok Magának. Mert most már ne szakítsa meg a kontaktust, – hátha a nyáron nyélbe tudnánk ütni találkozást valahol. De ehhez az kell, hogy hollétéről legalább egy sorban mindig értesítsen.

A Youth of M.-t végre megkaptam, a teljes három hóig tartó be- és kicsomagolásnak második felében, a legnagyobb felfordulásban és zűrzavarban, s mivel minden munkámból szörnyen kizökkentem, s előre láthatólag sok dolgom lesz, nem tudom, mikor jutok hozzá. Mily kár, hogy addig nem küldte meg, míg Várkonyban voltam. K.-t illetőleg[35] egyezünk.

Szeretettel öleli mindkettőjüket

Fülep Lajos

Budapest, 1948. VIII. 31.

Kedves Carlo, attól tartok, így ezúttal nem találkozunk. De hát akkor mikor? ez nagyobb kérdés, mint a hol, mert nem bánnám akárhol, csak már meglenne. Pedig szept. után néhány hónappal talán akadna rá mód. Nem emlékszem, írtam-e Magának, hogy itt az a terv, menjek le majd a magyar intézet igazgatójának Rómába. Dec. végén vagy jan.-ban lesz valószínűleg aktuális. Hogy megyek-e, még egyáltalán nem bizonyos, egyrészt, mert még nem szántam rá magam, másrészt, mert addig a terv is megváltozhat. Ha azonban mégis megtalál történni, nagyon fogom fájlalni, hogy ott leszek, ahol kevéssel előbb Maga volt, mégse találkozhattunk. Amikor teheti tájékoztasson dolgairól.

Szeretettel öleli

Fülep Lajos

Budapest, 1949. II. 18.

Kedves Carlo, nagyon örülök, hogy végre megint hírt kaptam Magától. Kérdésére, kívánsága szerint, azonnal válaszolni sajnos csak annyit tudok, hogy egyelőre semmit se tudok az itáliai nyárról. A nyugati országokban levő intézeteket, köztük a rómait, mind átszervezik, de hogy mire ez a művelet befejeződik, akkor is engem designálnak-e oda igazgatónak, nem tudhatom, szintúgy azt sem, mikor válik aktuálissá, se azt, valami más módon mehetek-e pár hétre vagy hónapra. Amint valami bizonyosat tudok, megírom. – Könyvem, köszönöm kérdését, jól érzi magát, csak nagyon kidagadt a fazékból. Remélem, ebben az évben foglalkozhatom részben való publikálásának nem kis feladatával. – A Michelangelo III. kötetét[36] megküldhetné-e egészen megbízható módon? Már nagyon várom! És hova írhatnék róla? Az a futóbolond Kollár gyógyíthatatlan: a kérdésére adott válaszom után nem írt többet, se az Erasmust[37] nem küldte, azt se tudom, van-e. Valami érdemes helyre örömmel írnék.

Szeretettel öleli, Rinát üdvözölve

F. L.

Budapest, 1951. XII. 30.

Kedves Carlo, megjött princetoni lapja, és karácsonyra Michelangelo![38] Semmi se szerezhetett volna hozzá fogható örömet – nincs is már másban örömöm, mint a szellem dolgaiban és egy-két emberben (inkább egy mint kettő) –, mindjárt neki is estem és nem győztem betelni vele, s megint arra gondoltam: írnék végre IV.-ről, de hova? (itt nincs hova), az Erasmus van még? nem láttam s nem tudok róla évek óta; vagy inkább máshova? nekem mindegy, csak *előre* meg kellene állapodni, s ott előre a helyet lefoglalni – de fogok Magától erre választ kapni? vagy úgy fog tenni, mint eddig mindig. Mert hiszen, persze, írtak eddig is mindenütt róla – de nem [...] is az a kevés, amit összehoztak, elég gyenge volt.

A találkozást én még sokkal inkább óhajtom, és a beszélgetést fontos dolgokról – nem olyanokról, amik soi-disant „munkáimban" vannak, ezek alkalmi rigmusok, hanem amik a publikálatlanban vannak. [...]

Budapest, 1952. XII. 20.

Kedves Carlo, jún. 14-i parisi lapjára igen nagy késéssel válaszolok – szánom-bánom bűnömet, most, mikor lapját újra elővettem, láttam, mennyi idő telt el azóta! de általában nagyon telik az idő s még mennyi a tennivaló! Az ember minél tovább él, annál több tennivalót lát, s persze azt hiszi, csak ő tudja megtenni – sőt mások is azt hiszik róla. – Leonardo-előadása nem jelent meg valahol? Valaki látta említve valahol, de nem tudom, milyen formában. Ha megjelent, küldje meg! Az enyémnek[39] rendesebb megírására és publikálására gondolok. Veleje ez volt: L. anima naturaliter hellenistica, Madonnái etc. Hellenisticus Aphroditék, Ker. János (nem fontos, autentikus-e), a hermaphrodita etc; benne a modern l'art pour l'art kezdete; a társadalom is ilyen (Ariosto etc.). A tulajdonképpeni kérdés: a L. probléma (elaprózódása stb.) biográfiai kérdés-e? Felelet: nem, vagy amiben az, nem úgy, mint eddig látták. Nem lehetett másnak lennie, mást tennie. Vagy: artisztikus, mint Raffael, vagy: világ, mint Michelangelo. A vallásból kiszakadt, az új világot kereső L. becsületesen csak ilyen lehetett. A Cenacolo: tympanon, Parthenon nélkül. Ennyiből láthatja tán, érdekli-e. Ha igen, megírhatom bővebben levélben.

A Michelangelo IV. kötetét várom, ha megjelent, ne halogassa! Írok róla.

Szeretettel öleli Lodovico.

Málit[40] üdvözlöm.

Budapest, 1957. XII. 21.

Kedves Carlo, megkaptam az ünnepi lapot, köszönöm, én is minden jót kívánok Magának. Mikor a borítékon megláttam az írását, s hogy nem lap, hanem enveloppe, egy pillanatra átnyílalt rajtam, hogy talán levél van benne, a következő pillanatban, mint lehetetlent elhessentettem – és persze, igazam is volt, levél csak a külcsín, a

belső nem. Amit az Arany János napra kiülő vén cigánya mond a felhő mögé bújó napnak, azt mondom már én is Magának: majd sütnél még, de nem lesz kinek.

Ezzel a kitűnő módszerrel sikerült elérnie, hogy mikor a könyvéről írni akartam és kinéztem valamit, egy év múlva válaszolt – noha megírtam, ha eltávozom a dologtól és másba megyek bele, nehezen fogok visszatérni hozzá. Úgy is lett: hónapok munkáját fordítottam rá, sok jegyzetet írtam stb. s a vége mégis az lett, hogy minden megrekedt. Közben egyébként is sokban eltávoztam a dologtól. Műve gerincének a Sistina-interpretációját tartom, kezdettől fogva – talán emlékszik várkonyi beszélgetésünkre – nem tudtam egyetérteni vele. És egyre kevésbé. Nem lett volna baj, – meg akartam írni vele szemben a magamét, de persze részletesen-alaposan, recensió formájában. Hogy ebben a formában lesz-e még belőle valami, már nem tudom. Azt azonban tudom, hogy most készülő és odakint publikálni óhajtott könyvemben sort kerítek rá. (A könyv címét „Rembrandt u. wir-"nek gondolom, de 80 percben más lesz benne, mint amit a cím mond. Tavalyi R.-előadásomnak[41] olyan kifejtése, hogy az előadás jóformán meg se található már benne. De azt hiszem, nagyon lényeges dolgok lesznek benne, sok évi meditáció nyomai.)

Én azért változatlanul szeretem Magát, ha ír, ha nem,

ölelem

Ludovico

Budapest, 1958. II. 20.

Kedves Carlo – ez a levele csakugyan eljutott hozzám. Nem azért hangsúlyozom, mert minden megírt és föladott levél megérkezik, hanem mert a megíratlan bizonyosan nem érkezik meg. Évek óta nem kaptam levelet – kaptam, igenis, évente talán egyszer lev.lapot valahonnan útjáról egy szónyi greeting-gel, de még annyi se rajta, hogy meddig lesz ott és mi a címe. Hogy lehet ilyen valakinek írni?

Most egyébként én késtem a válasszal – nem ok nélkül. Több mint három hónap kiesett az életemből, olyan rossz állapotban voltam, hogy egy levél írása se telt ki tőlem. Végre talán kifelé indulok belőle. Hogy meddig tart majd, még nem tudható.

Rembr.-ről könyvet nem *írtam*, hanem *írok* valamit (így mondtam), amiben ő is szerepel – mikor végzek vele, most aztán nem tudom. Csak szét ne durranjak a dühtől.

Hogy a várkonyi beszélgetés még jobban meggyőzte, értem az Izsó-levélváltás után[42] – amikor késhegyig akart hatást találni ott, ahol chronológiailag is lehetetlen, hiszen I. *előbb* csinált olyan táncolókat, mint Carpeaux a grouppját. Node ha egyszer kimondta a szentenciát...

Inkább küdjön a publikációiból!

Pár hete Káldor meghalt – apoplessia. Vasárnap reggelizés közben kezdődött, nem tért többet eszméletre, pénteken morto.

Szeretettel ölelem

Lodovico

Ringraziando, invio migliori auguri a Rina.

Budapest, 1959. IV. 8.

Kedves Carlo, most aztán triumfálhat, une fois de plus nem tartottam meg az ígéretemet, nem írtam meg a levelem! hát csakugyan nem írtam meg, az une fois de plus mégis igazságtalan, mert azelőtt *én* megtartottam, *Maga* nem, s az igazságot ilyen szimpla megfordítással nem lehet megszüntetni. Nem írtam pedig a következőkért: még decemberben történt, hogy valamilyen apropoból (valaki cikket adott a Műv.t. Ért.-nek[43] a modern műv.-ről a Biennale alkalmából, visszaadattam azzal, hogy rossz, s akkor rám támadtak: írjak róla én! könnyelműen igent mondtam) cikket vállaltam, határidőre, folyóiratba, azt gondolva, két hét alatt elkészülök vele (két ívnyire terveztem), s aztán elkezdett nőni a kezem alatt, mostanában a terminus is lejárt, s a kézirat már valahol 4–500 lap közt jár, és nem kész (különösen bosszantó, mert közben a másik munka halasztódik) – nos, amíg a határidőben reménykedtem, nem

mentem sehova, nem engedtem magamhoz senkit, nem is írtam semmi mást, levelet se, mert 8–10 órai használat után szemem elfáradt (ijesztő novum nekem!), nem írhattam. Most, hogy a terminus elmúlt s a gátán nem ül a nyakamon, levelet is írhatok. Hát ezért késtem, és ezért írok most.

Nagyon energikusan kell reflektálnom vádjára, hogy „mostohán (aláhúzva) bánok Magával", nem küldök se Magy. műv.tört.-öt,[44] se Műv.t. Értesítőt etc. – hát az isten áldja meg, *hányszor kérdeztem*, küldjem-e, és soha egy szóval se reflektált a kérdésemre! Indulásakor említettem az Acta-t, a Műv.t. Értesítőt, megjelenésekor a Magy. Műv.t.-et, kínálva, hogy *mindig mindent* elküldök, amit csak akar, *sose kaptam rá* egy szó választ se. Ha megvan valahol még valami régi levelem, megtalálhatja benne mindaddig, amíg abba nem hagytam a kínálást, és nem említettem többé a dolgot. Hát csak nem képzeli, hogy Révésznének[45] inkább küldök, mint Magának? Hát ki nekem Révészné? nagyon röviden: senki, Maga *pedig nagyon sok, mindenkinél több, akit ismerek.* Mindent küldök, amit akar, nem műv.tört.-et is, csak írja meg. És még hogy „megfizeti" – hát elment a sütnivalója? Minden Műv.t. Értesítő és Acta[46] számot meg fog kapni, a Magy. műv.t. I. k. elfogyott régen, II. nem tudom, van-e még, megérdeklődöm, ha van, küldöm. (Én azt hittem, azért nem reflektál a kínálkozásra, mert az ottani egyetem csere útján vagy máskép megkap mindent.) Egyáltalán értesül ott valahogy az itteni publikációkról? ha nem, írjam meg időnként, mi jelent meg? és mi érdekli?

Nem tudom, mivé „neveztek ki" a Comm. Int.-ba.[47] Michelangelo V.[48] megjelent? És hogy' van?

Végül magamról: così, così, csak hát öregszem, az idén beléptem a 75.-be, sose hittem volna.

Szeretettel ölelem

Lodovico

Budapest, 1959. V. 4.

Kedves Carlo, éppen most jött ápr. 25-i levele, nyomban válaszolok rá, de előbb a korábbi ápr. 14-ire. Ad vocem „szokásához híven zsörtölődik – ok nélkül" – t.i. én. Hát az Isten áldja meg, vegye elő azt a levelem és találja meg benne a zsörtölődés nyomát! Hiszen egyéb sincs benne, mint védekezés a Maga vádjai ellen! Hogy én nemtörődésből nem küldtem a folyóiratokat stb. stb. No jó, nem vitatkozom róla, annyi év után nem emlékezhet rá, minden levelem pedig aligha őrizte meg – ki tudja, hol érte egyik-másik? *Élő tanúm van* rá, az Acta szerkesztője, akivel még akkor beszéltem róla, hogy megírtam Magának, kínáltam stb., ő egy idő múlva kérdezte is tőlem, megmondtam neki, nem kaptam választ a kérdésemre – ma is emlékszik rá. No de hagyján – még előző levelében írta, hogy Magdánál[49] látta – nem tudott akkor egy sort írni a szokásos egy szó helyett? – rögtön küldtem volna. Tovább: megküldtem az Izsó-különnyomatot, rajta van: Különnyomat, a Műv.t. Ért. 1953. 1, 2. számából – láthatta! nem tudott legalább akkor *egy* sort írni, hogy küldjen a lapot is? *Örömmel* küldtem volna! Ismétlem: hát kinek, ha Magának nem? Sajnos, most már nehéz lesz, teljesen pótolni lehetetlen is a mulasztást. Az *Acta*-ból eddig sikerült szereznem: *I. 1, 2.*, III. 1–4-et, ezeket IV. 23-án odaadtam az Akadémia expedíciójának, de időbe telik, míg odaér. (Ha csak közben már meg nem kapta.) A többire – és a Magy. műv. tört.-re-megbízást adtam egy antikváriusnak (már a 2. kötet is elfogyott), eddig eredménytelenül. Amint lesz valami, azonnal küldöm.

Újabb publikációk: 1) Aggházy M.: Régi magyar faszobrok – nagy formátumú, sok színes reprodukcióval (relatíve jók, némelyik egészen jó.) 2) *Genthon: Rippl-Rónai* – szintén nagy formátumú, 48 színes reprodukcióval, szintén relatíve jók, 3) *Csontváry-album* – 12 színes reprodukció, köztük néhány tűrhető, néhány rossz. (kár! a mon avis Cs. évezredek legcsodálatosabb alakja; amilyen a két cédrus, Altamira óta nem festettek.) Bármelyiket akarja, azonnal küldetem, és ezután mindenről au courant tartom. [...]

Jó egészséget, jó munkát kívánva szeretettel ölelem

Lodovico

Budapest, 1961. (?)

Carissimo, hetekkel ezelőtt megjött a Maulbertsch nevű mázolóról írt kis cikke (csodálom, hogy ilyesmire is talál időt), két napja az Aperçus[50] kivonat, és a következő napon egy értesítés, amit nehezemre esett kibogozni; végül rájöttem, hogy valami Magától kapott utalványról szól, 49 $ értékben – nem váltottam még ki, mert kicsit meg vagyok hűlve és most nem járok ki, de addig is köszönöm a jószándékot, ugyanakkor súlyos helytelenítésemet fejezem ki magáért a tényért. Ugyan mi késztette erre? Anyagiakkal bőven el vagyok látva, annyira, hogy másokat is segíteni tudok, fölösleges hát vizet hordani a Dunába – az egyedüli dolog, amit hiányolok, és amihez nehéz hozzájutni, a könyvek, de az ilyesfajta kis „fiche"-ekkel ezeket nem tudom magamnak megvenni.

És most visszatérek az Aperçus-ra. Az éredemeiről nem beszélek. Természetes, hogy vannak. Az azonban nem természetes, hogy az az ember, akivel valaha hosszú sétákat tettem, akivel együtt úsztam a Dunán, olyan művészekről beszélve, mint Leger és Chagall, az elsőt teljesen hülyének ítéli a kályhacsöveivel, a másikat málnaszörpsziruphoz hasonlítja, a Gartenlub és Peske Géza[51] majmolójának. Eléggé leverő az is, hogy Burkcharttól Wölfflinig úgy beszéltek Böcklinről, ahogy tették, de azokkal nem sétáltam együtt. De Maga, Maga! Az ilyen dolgok (. . .) teljes érzéktelenségre vallanak. Meg vagyok döbbenve.

Vagy tíz napja elküldtem Magának az egyedüli könyvküldési lehetőségen, az Akadémián keresztül, egy nemrég kijött könyvet, Horváth Zoltán Magyar századfordulóját,[52] azt gondolva, hogy talán érdekli, hiszen azzal a korszakkal foglalkozik, melyben élete első része zajlott, máskülönben nem sokat ér. És a könyvről eszembe jutott, hogy megkérjem, küldje el nekem annak a cikknek a másolatát, amit akkor írtam, amikor kicsapták az iskolából – annakidején kértem egy másolatot Szabó Ervin leveléről,[53] de mégcsak nem is válaszolt. Nem tudná végülis elküldeni? Érdemes lenne publikálni.

Ha Horváth könyve megérkezik, írjon pár sort. Különben semmi újság. De miért is nem jön?

(Olasz nyelvű levél)

Öleli
Lodovico

Budapest, 1961. XI. 30.

Carissimo, én is sajnálom, hogy megbántottam, de hogy megelőzzem, hogy a dolog megismétlődjék, nem tehettem másképp. Maga nem tudja, amit a dolgokból következően nem tudhat, de van egy mondás, ami mindenre és mindenkire érvényes, Frigyes király mondása, aki azt mondta, hogy az ő birodalmában mindenki a maga módján üdvözül – mert más mód nincs rá. Ahogy már néhányszor írtam, az én üdvöm a könyvek voltak, az egyedüli dolog, ami örömet jelenthetett számomra, mert nehezen lehet hozzájuk jutni – most már ez is elmúlt, nincs rá időm, szoritanom kell a munkát, mert az idő meg engem szorít. Egyetlen dolog, ami még örömet szerezhetne számomra: egy jó reprodukció Rembrant Tékozló fiújáról az ágyam mellett, hogy lássam, amikor a fűbe harapok (amikor „itt nyugszik" felirat nélkül a káposztáks közé megyek), ahogy Giuseppe Giusti mondta. De úgy tűnik, ez nem létezik – és ez menynyire természetes!

Amit Horváth könyvéről tart, én is azt tartom, és ha nem tévedek, ezt világosan meg is írtam. Hogy akkor miért küldtem el? Érzelgősségből! Igen, kedvesem, ez így van, és Isten látja lelkemet, nem szégyenlem magam miatta. Újraéledtek rajta keresztül azok az évek – és állandóan Magára gondoltam, aki épp az utolsó években bekerült az életembe és attól kezdve szilárdan ott maradt – azt gondoltam, Magára is ugyanazt a hatást teszi majd. Hogy megindítja Magát, ha más nem, az, hogy nyomtatásban látja a Szell. tud. szab. iskolája[54] neveinek listáját – hogy kik vannak még belőle életben . . . – kevesen, ha nem tévedek, és mi is ugyan meddig. Nem érzékenyedem el, legyen nyugodt, pusztán megaláz, hogy immár 8. évtizedemben lévén, semmit nem értek meg a lét értelméből és úgy távozom el, anélkül, hogy megértettem volna.

Annyi jó könyv jelenik meg?[55] Ahogy már eddig is írtam, nem ismerem ezeket – hálás lennék, ha végül megmondaná, melyek ezek.

Természetesen nem kételkedem abban, amit Léger általam ismert munkáiról ír – az ismertek szörnyűek. Ami Maulbertschet illeti, lehet, hogy igaza van, nem vitatom – pusztán csodálkozásomat fejeztem ki, hogy időt talál rá, amikor a világon annyi sokkal érdekesebb, igazán nagy ember van ugyanezen a területen.

Végülis a tapasztalat adja meg a végső bölcsességet, mert ilyen az élet, és egyre ilyenebb lesz, ahogy az Opera néhai rendezője mondta. Igen, ez a végső tanulság, mindig ilyenebb és ilyenebb, napról napra.

Ezzel szeretettel ölelem és minden jót kívánok

Lodovico

(Olasz nyelvű levél)

Budapest, 1962. I. 9.

Carlo, a hétszentségit, hát mi ez? évek óta vagy nem ír, vagy ha ír, akkor: insinuatio, hogy ezt vagy azt nem tettem, mondtam, de ... stb. stb.! megjelenik tőlem Rembrandt-könyv, és nem küldöm el! mert bibliographiában lát valamit és *azt hiszi*, nem pedig, amit rólam tudnia kellene! és mindennél jobban a világon! és Magának mindenkinél jobban. A szellemi és erkölcsi Intelligenzprüfung első kérdése ahhoz, aki valaha, ha egyetlen egyszer is, beszélt velem: mit tud rólam?

Mikor a R. centenárium volt, csináltak itt – pro forma, hogy mondani lehessen, volt, de jellemzően holland részről senki se volt jelen, – nyilván híva se – valami emlékseanceot, amelyiken persze hát ki beszéljen, ha nem én, hát beszéltem – értse meg, le se írtam! – strenografálták és aztán megjelent valami hivatalos paperben.[56] *Ehhez* a dologhoz nekem semmi közöm – meg kellett csinálnom. Akadémikus ma fizetést kap – tagadjam meg, ha ilyet kívánnak tőlem, azt mondhassák, a pénzt elfogadod, de ennyit se teszel meg? Persze, volt benne néhány gondolat, hogy is lehetne másképp, ha már beszélnem kellett, de az nem én vagyok, annyira nem én, hogy szégyellem, ma is pirulok, ha rágondolok – és ilyet küldjek el és éppen Magának? Amiről akkor Magának írtam, van és lesz: valami, amibe beleszövődik Rembrant ... Michelangelo is és persze sok más is, hiszen néhány ezer lapnak kell lennie. Semmi másról se érdemes beszélni, de különösen nem ilyen conférence-ról, amire megtiltottam volna, hogy eljöjjön, ha Pesten van.

Éppen írni akartam múlt decemberi levelére, amikor – ma – jött a január 3-i. Arra is mit mondjak? csak káromkodik rá minden porcikám. Makacsul ragaszkodik hozzá, hogy „tanti buoni libri ..." ecc. Illyés versei? [...]* És *Németh L.*? Detto. [...]* A Műemlék-monográfiák – még én is túladtam rajtuk, mert nincs helyem ilyen marha nagy könyvek számára, itteninek talán kedves, de au fond értelmetlen dolgok – ki a fenének van még ideje ilyen dolgokhoz? és mikor annyi más van a világon, amihez nem jutunk. Az egyetlen: Béni.[57] Ez igen, ez valami, de Magának ez is csak provincializmus lehet, azt gondoltam, ha mégis érdekli, az intézetük számára meghozatja – aztán meg micsoda veszettül körülményes a könyv-küldés! egyébként – megsúghatom: a színesek benne hamisak, így amit én Béni legnagyobb művének tartok (...) gyalázatosan hamis. Itt van nálam, de nem tudok ránézni.

Porca miseria! hát ilyen marhaságokról írással kell tölteni ezt a még hátralevő, ki tudja, milyen kevés időt!? Aki én bennem „deçu" tud lenni, elmehet, ahol a part szakad. Oedipus? Laios fia?[58]

Bécsbe nem megyek, sehova se megyek, nem érek rá, *ebben* a hónapban belépek a 78-ba.

Abbracci di

Lodovico

Budapest, 1963. VIII. 12.

Carissimo, megkaptuk három itáliai lapját (Firenze, Roma, Vallombrosa), nagyon köszönöm, de egyike se ad egy sornyi választ se kb. 4 hónappal ezelőtt írt kérdésem-

* Két, ízlést sértő mondatot kihagytam. (L. M.)

re, hogy t. i. hajlandó volna-e volt tanítványom, Németh Lajos Csontváryról írt jó könyve[59] külföldi kiadatása érdekében valamit tenni. Nagyon itt volna már az ideje Csontváry internacionális elismertetésének, nem is tudok ma ennél szebb és fontosabb feladatot – a könyv alkalmas rá, okos, alapos és Németh kitűnő fotókat csináltatott hozzá. Hallgatása azt jelenti, hogy nem akar vele foglalkozni? – Zádor Anna, utódom a pesti műv. t. katedrán, szept-ben néhány hétre Italiaba megy, Romában az Accademia d'Ungheriaban, 1. Via Giulia fog megszállni – én jónak gondoltam, ha találkoznának, è me brava persona, tőle sok mindenről értesülhetne – megadtam neki ezt a Maga párisi címét, mivel italiait nem tudok, ha ír magának, kérem, adjon neki módot a találkozásra. Persze kérdés, ilyen kerülővel ez az én lapom vagy az ő levele mikor éri el Magát!

Tanti abbracci

Lodovico.

Budapest, 1963. XII. 15.

Carissimo, immár hónapok és hónapok teltek el azóta, hogy megérkeztek hozzám neutron rakétái. Nov. 11-én elküldtem Magának a Kortárs egy számát egy Csontváryról szóló interjúval,[60] még azt se tudom, megérkezett-e egyáltalán, hiszen semmiféle jelzést nem adott rá.

Kérhetek Magától egy kis szívességet? Ha igen, kérem, küldje el nekem a következő két kis könyvet: 1) David Böhm: Casuality and chance in modern physics. 1961. Harper. pap. 1.35 (vigyázat, van egy 5 dolláros kiadás is, erre nincs szükségem, elég a fűzött!); 2) Kenneth Clarke: Landscape into Art Penguin Book; kíváncsi vagyok, mire képes egy angol. (Post festa figyelmeztetés!)

A nyáron itt járt egy bizonyos David Kettler nevű „Amerikanischer Hochschullehrer", írt, hogy szeretne velem beszélni Mannheimmel kapcsolatban, akinek az életrajzát írja, de olyan rossz állapotban voltam, hogy nem tudtam fogadni – Lesznai üdvözleteit továbbította és Polányi K.-ét;[61] (ezt nem ismerem, vagy legalábbis nincs előttem) – kérésemre megírta Lesznai címét, akinek írtam egy lapot kísérleti léggömbként, de nem válaszolt, lehet, hogy nem kapta meg az enyémet.

Jó ünnepeket, jó újévet.

(Olasz nyelvű levél) A régi szeretettel öleli

Lodovico

Budapest, 1964. II. 22.

Carissimo megkaptam először levelét, utána két kis könyvét, végül tegnap Pierot.[62] Mindenért köszönet, nagyon hálás vagyok érte.

Azonnal elolvastam a Pierot, hozzá nagy élvezettel. A szembeállításokat kitűnőnek tartom, az alapeszmét igen érdekesnek és számomra meggyőzőnek, bár nem tudom, általában elfogadják-e, hiszen a vonatkozó érvelés kicsit rövid és sommás. Persze lehet, hogy tévedek. Az érvelés szempontjából különösen meggyőzőnek tartom Piero szembeállítását a kortársakkal, szerintem ez döntő. A különböző munkák elemzése igen érdekes. De tudjuk jól, az eszmék nehezen törnek utat ezen a területen. A legtöbben pusztán azok, ahogy hívom őket: a művészettörténet kistisztviselői.

Lesznai címe azonos azzal, amit az az úr írt meg nekem, akiről írtam. De azért nem tudom, mi az oka, hogy semmit nem tudok.

Bonnba nem megyek.[63] A lovas mögött másik fekete gond ül: a napokban kezdődő hályogot állapítottak meg a szememen, ami hónapokon belül operációt jelent. Nem izgat, a lelkierő nem hiányzik belőlem, de a munkám! Ha nem tudom befejezni! Így ha még látni akar, nincs más mód, mint idáig jönni.

Őszinte szeretettel öleli

Lodovico

Még egy szót a Piero nyomdai kiállításáról! Szégyen! És ezt Itáliában csinálják, a nyomdászat hazájában. Hiába van meg a technika, a gépek mindent elrontanak. Végül az egész emberiséget kiirtják – és vajjon kár lesz-e érte?

(Olasz nyelvű levél)

Budapest, 1964. (?)

Carissimo, ez aztán az újság![64] A mindenségét! Gratulálok!

Még áprilisban lapot küldött nekem Párisból; rögtön válaszoltam és megkérdeztem, akarja-e, hogy elküldjem az esztergomi múzeum illusztrált catalogue raisonnéját, de mégcsak nem is válaszolt – értem, hogy már nem érdemes Amerikába küldeni és szaporítani a poggyászát. Megjelent egy tanítványom, Németh Lajos Csontváry-kötete is, nem tudom, akarja-e – ha alkalmas, adjon hírt mindkét dologgal kapcsolatban.

Sok öleléssel

L.

JEGYZETEK

34. Tolnay Károly Fülephez 1947. dec. 25-i levelében arról írt, hogy 1948 nyarán lejár a szerződése Princetonban, állásgondjai vannak, vajon nem taníthatna-e a pesti egyetemen.

35. Tolnay Károly egyik levelében bírálta Kerényit, a vallástörténész abban az időben gyakran hangoztatott „humanista" szólamait.

36. Charles de Tolnay: The Medici Chapel. Princeton, 1948.

37. K. Kollár kiadásában megjelenő tudományos folyóirat (Amsterdam–Brouxelles–Anvers.)

38. Charles de Tolnay: Michel-Ange. Paris, 1951. (Magyarul: Michelangelo. Bpest, 1975.)

39. Fülep Lajos: Leonardo. Művészet és világnézet. Bpest, 1976. 527–538. l. (Előadásként elhangzott 1952-ben.)

40. Lesznai Annát.

41. Rembrandt és korunk. Magyar Tudomány, 1956. júl.–dec.

42. Tolnay és Fülep 1954 decemberében váltottak vitázó leveleket Izsó Miklós terrakotta-figuráiról. – A „várkonyi beszélgetés" a 30-as években zajlott le, s Michelangelo állt a középpontjában.

43. Művészettörténeti Értesítő.

44. A magyarországi művészet története. I–II. (Főszerk. Fülep Lajos) Bpest, 1956.

45. Révészné, Alexander Magda, művészettörténész.

46. Acta Historiae Artium Academiai Scientiarum Hungaricae.

47. Tolnay írta Fülepnek 1958. nov. 10-én: „Európában hallottam, hogy kinevezték a (nyilván a művészettörténészek nemzetközi szervezete) Commission Internat.-ba; hozzám fordultak (több mint egy év előtt) referenciáért – persze, mondanom sem kell, hogy mennyire pozitív volt."

48. Tolnay Michelangelo-sorozatának V. kötete („The final period. Last Judgment, Frescoes of the Pauline Chapel, Last Pietas") 1960-ban jelent meg.

49. Révészné Alexander Magda.

50. Nem világos, milyen Tolnay-írásról van szó.

51. Peske Géza (1859–1934) divatos festő és rajzoló.

52. Horváth Zoltán: Magyar századforduló. Bpest, 1961.

53. Ld. a 33. sz. jegyzetet.

54. A szellemtudományok szabadiskolája, melyet Lukács György és Balázs Béla hozott létre 1918-ban; ebbe a filozófiai „műhelybe" az egészen fiatal Tolnay Károly is eljárt.

55. Tolnay többször kért információt a frissen megjelent új magyar könyvekről.

56. Ld. a 41. sz. jegyzetet.

57. Ferenczy Béni (1890–1967): Írás és kép. Bpest, 1961.

58. Az utolsó mondat görög betűkkel íródott.

59. A könyv 1964-ben jelent meg Budapesten. – Tolnay nagy elismeréssel írt róla Fülepnek.

60. Fülep Lajos: Csontváryról hangszalagon. Kortárs, 1963. ua.

61. Polányi Károly (1886–1964) jogász, gazdaságtörténész, a Galilei-kör első elnöke.

62. Tolnay Piero della Francesca-tanulmányáról (1963) van szó.

63. Itt tartották a soron következő nemzetközi művészettörténész-kongresszust.

64. Ekkor vette hírül Fülep, hogy Tolnay Károlyt kinevezték a firenzei Michelangelo-múzeum (Casa Buonarroti) vezetőjének.

Az olasz nyelvű leveleket Jászay Gabriella fordította.